SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencafske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Serbska centralna knihownja Budyšin

Čisło (Nr.) 101 — Budyšin — Póndźelu 3. meje 1937 — Bautzen — Lětn.k 95

Nacionalny swjedźeń němskeho luda

Kaž kóžde lěto wot lěta 1933 je ßo tež lětßa 1. dźeń meje, nazionalny ßwjedźeń němskeho luda, po zylej Němskej ßwjatocznje wošwjeczil. W ßrjedźischczu ßwjedźenja stejachu manifestazije w němskim hlownym měsce: manifestazija mlodźiny, ßwjedźeńske poßedźenje němskeje kulturneje komory, statny akt a wjeczorna manifestazija w Sawjeßeleńskej sahrodźe. Po zylej Němskej běchu ßo ludźo shromadźili, so bychu wjednika a němskeho kanzlera ßlyscheli k nim rěczecz.

Mlodźina ßo prěnja seńdźe a s Barlina na němske sportownischczo do olympiskeho stadiona khwatasche. Tola tež pscheb němskostatnej kenzliju a Pod lipami hižo wot sažnjeho rania czrjódy stejachu, so bychu wjednika widźeli k stadionej jěcz.

Manifestacija młodźiny w stadionje

Hižo wokolo 8 hodźin běsche hobrski oval stadiona s mlodźinu napjelnjeny. Hdźež ßo něhdy khorhoje olympiskich dobyczerjow posběhachu, smahowachu ßo tón krócz khorhoje mlodźiny.

Najpriedy rěczesche němski wjednik mlodźiny Baldur se Schirach. Wón němsku mlodźinu na wusnam dnja dopominasche a jej rosjaßni, kak wulkoscz organisazije njeje rosßudźaza, ale kak dyrbi ßo organisazija němskeje mlodźiny se ßwojej ßwěru, wopornіwosczu a wěru do němskeho luda wusnamjenjecz.

Němski minister dr. Goebbels mlodźinu dopominasche, so je psched pjecz lětami pólny marschall Hindenburg k mlodźinje w Barlinskej Sawjeßeleńskej sahrodźe prěni a poßledni krócz rěczal. Minister dopominasche mlodźinu na wolkasanje, kotrež je jej němski president s Hindenburg tehdy se ßwojimi ßlowami pschepodal.

Spěw mlodźiny saklincza. Tola bórsy stupi na jeho město Badenweilerske pschespolo. Wjednik pschijědźe do stadiona a pod wyskom mlodźiny na podium stupi, so by k mlodźinje rěczal.

Wjednik mlodźinu na lětstotki trajaze bědźenje němskeho luda wo shromadnoscz dopominasche a pschistaji, so ßmy dźenßa ßwědkojo teho, so je k tutej shromadnosczi dóschlo. Němszy hólzy a holzy ßu jemu s rukowarjemi, so ßo tuta shromadnoscz na wschě czaßy sdźerži. **Dokelž je tu jenož jedyn němski lud, njemóže pódla tuteho wulkeho hibanja mlodźiny druheho hibanja wobstacz. Tutón stat steji a ßo na ßwoju mlodźinu natwarja. A tutón nowy stat ßwoju mlodźinu nikomu njeda, ale ju ßam do ßwojeho wo zehnjenja a wukublanja bjerje!**

Wjednik pokraczowasche, so chzemy strowu mlodźinu, hordosnu mlodźinu a stschecza smužitu mlodźinu. Schtóž pak chze něhdy někak s wjednikom bycz, dyrbi najpriedy nawuknycz poßluchacz. Chzemy pak tež, so by mlodźina byla wjeßela mlodźina a so by rjanoscże němskeho kraja sesnala.

Swjedźeńske posedźenje němskeje kulturneje komory

Se stadiona ßo wjednik do Němskeje opery w Charlottenburgu wrócźi. Psched twarjnjom njeßměrna czischczeńza knježesche, SA, SS a polizija měsachu polnej ruzy dźěla, so bychu porjad sakhowale. Hdyž běsche w operje do ßwojeje lože stupil, saklincza Beethovenowa 3. Leonorska uvertura. Statny dźiwadźelnik Kayßler ßady s wjednikoweje kulturneje rěcże na stroninym sjěsdźe ßwobody pschednjeße. Dźěl wumělstwowskich posiczenjow skónczi ßo s Gottfrieda Müllerowym-Drježdźanskim rjekowskim requiemom. Němski minister dr. Goebbels wo wschelakich kulturnych sjewach porěcza.

Statny akt w Zawjeseleńskej zahrodźe

Krótko po 12 hodźinach wjednik po powschitkownym wyskom do Sawjeßeleńskeje sahrody pschijědźe. Najprjedy k shromadźenym ßylam němski minister dr. Goebbels rěczesche a na prjedawsche lěta spominajo statny akt wotewrjo ßo s dźakom na wjednika wobroczi. Němski organisazijski nawjednik dr. Ley rěczesche wo wulkim dźiwje, kiž je ßo w Němskej stal.

Potom ßo wjednik ßlowa jimasche a wo politiskich a hospodařskich nusnosczach rěczesche, na schtyrilětny plan dopominasche a smyßl tuteje wulkeje mejskeje ßwjatocznoscże rosloži. Najpriedy wón na czaßy spomni, hdyž ludźo w Němskej 1. meju se wschelakimi saczuczemi pschikhadźecz widźachu. Dźenßa pak němski lud wě, czehodla tutón dźeń ßwjeczi.

Lětstotki dolho běsche 1. dźeń meje nalětni ßwjedźeń němskeho luda. Poſdźischo bu tutón dźeń symbol wojowanja w ludu. Dźenßa je tutón dźeń statny ßwjaty dźeń, dokelž dobytu ludowu shromadnoscz ßwjeczimy. Schtož pak němski lud k tutej shromadnosczi nusuje, njeje jenož krej, jenož rěcz, jenož hospodařske sajimy, njejßu stawisny, ani naboźina, ani waschnja a nakožki, ale je **shromadny dónt, kotremuž ßo nichtó njemóže wuhibnycz.**

Na maly wurěsk wujowanja wo žiwjenje pokasujo wjednik na praschenje ßurowisnow dopominasche a na woßebite prózowanje a dźělo, kiž němskemu ludej s njeho nastawa. S njeho je ßo **schtyrilětny plan** narodźil. Jeho horbski skutk, kiž někto schtyri lěta dolho lud hacž do snutskowneho sapschimuje, móže ßo jenož s wuspěchom poradźicz, hdyž ßo zyly němski lud sa njón sastaji. Na czole nazionalsozialistiskeho hospodařskeho wjednistwa njesteji ßlowo „theorija", abo „pjenjesy", **abo** „kapital", ale steji ßlowo „produkzija".

Jenotliwz je wot shromadneho wunoschka produkzije ßwojich ludowych towařschow žiwy. Zyle potajnstwo němskeho hospodařskeho wjednistwa a němskich hospodařskich wuspěchow je, so ßu ßo njesaßłužerjo do dźěla stajili, so je ßo produkzija wschěch druhich dźělaczerjow powjetschila, so by jich mſdźě realny podlozk dal. To je ßo dotal poradźilo a ßo tež pschichodnje poradźi. Wuspěchi nimaju pak ßo na prěnim měſtnje hospodařstwu pschipißacz, ale politiskemu wjednistwu. Wjednik pokraczowasche: **„Ssmy w tutych schtyrjoch lětach porjad scžinili, ßmy ßo postarali, so skónczne njepschistojny mſdu njedostawa, ale so móžachu milijony ßwěrnych a dźělazych ßylow w městach a na wſach k ßwojemu wuspěchej pschinicz.**

Wscho jene je, s wotkel ludźo pschikhadźeja, jenož so móža k lěpschemu luda dźělacz. To je rosßudźaze! Pschetož **klaßy ßu ßo wotstronike, so by němski lud w ßwojim zylku na jich město stupil.** Wot kóždeho Němza dyrbi ßo žadacz, so by poßluchal, dokelž hewak ženje njebudźe móz roskasowacz. Njemóže ßo pschihladowacz, so ßo autorita němskeho luda s někajkejeßkuli strony nadpaduje. To placzi tež sa wschě zyrkwje. Dolhož ßo jenož wo ßwoje naboźne praschenja staraja, ßo stat wo nje njestara. Hdyž pak spytaju ßebi s někajkimißkuli naprawami, pißmami enzyklikami atd. prawa pschisypěwacz, kiž jenož statej pschßlusch eja, ßo wone wróczo stlócza do duchowno-duschowpastyrskeje dźěławosczе, kiž jim pschißlusch a. Sa němsku statnu a ludowu moralu ßo němske statne wjednistwo postara.

Na tutym dnju ßo snowa k ludej wusnawamy a chzemy wěru do njeho wobnowjecz. W tutym smyßlu wjednik na němski lud a němski stat ßlawu wunjeße. — Pschipoßlucharjo běchu jemu w jeho rěczi husto sahoricze pschihlosowali. Na ßwojej jěsbje do němskostatneje kenzlije wjednika tehorunja schumjazy wysk pschewodźesche.

Swjatočny wuzynk

Hdyž ßo ßlónczny dźeń nakhilesche, ßo snowa wulke ßyly luda wokolo hroda a w Sawjeßeleńskej sahrodźe hromadźachu. Bórsy po 9 hodźinach prěnje wojeřske wotdźělenja se ßmólnizami pschiczehnichu. Sa nimi pschińdźechu druhe formazije stata, hibanja a wschelakich swjaskow. Sswětlomjetaki wobßwětlachu khorhoje a standarty.

S dypkom w 10 hodźinach pschińdźe němski SS-wjednik a schef němskeje polizije Himmler, so by k ßylam porěczal. Wón rěczesche jako sastupjeř generalneho wyschka Göringa, kiž dla ßwojeho puczowanja do wukraja njemóžesche pschitomny bycz. Rěcznik w mejskich ßwjedźenjach jako wo ßwjedźenjach měra, wjeßela a kameradstwa rěczesche. So ßměmy tutón ßwjedźeń měra sasßo ßwjeczicz, mamy ßo jeniczkemu mužej dźakowacz. S wotmyßlenjom, so chzemy wscho cźinicz, so bychmy wjednikowy skutk, stawanje němskeho luda, nalěczo němskeho luda powjetschili a porjeńschili, dźemy do blischeho lěta.

Wjeczorna manifestazija skónczi ßo s wjeczornym pisklanjom a nimskimaj hymnomaj. S njej s dobom ßwjedźeńske pschedewsacza ßwjateho dnja němskeho luda wuklinczachu.

Wjednik je wustajeńcu štyrjoch lět wotewrił

Jako spoczatk nazionalneho ßwjedźenja němskeho luda je wjednik a němski kanzler pjatk dopoldnja wulkotnu wustajeńzu nazionalsozialistiskeho natwarjazeho dźěla w Barlinje wotewril. Wustajeńza steji pod heßlom: „Dajcze mi schtyri lěta czaßa."

Pschi wotewrjenju běchu mnosy wodźazy mužojo stata a nazionalsozialistiskeho hibanja pschitomni. Barlinski měschczanski president a wyschschi měschczanosta dr. Lippert porěcza powitaze ßlowa.

Schkitař wustajeńzy, němski minister dr. Goebbels wobschěrny pschehlad wo dźiwje němskeho wosrodźenja poda a bjespschikladne natwarjaze dźěło noweje Němskeje wopißowasche, kotremuž je ßo s tutej wustajeńzu snamjenity pomnik stajil.

Dr. Goebbels dopominasche na czaß, hdyž wjednik někotre dny po pschewsaczu samolwitoscże psched němski lud stupi prajizy: „Dajcze mi schtyri lěta czaßa". Tehdy běsche rosßudźaze praschenje, hacž ßo poradźi scherjenje bjesdźělosczе pschewinycz. Hdyž budźische ßo tutón poßledni pospyt k wukhowanju njeporadźil, budźische wscho bylo skhubjene. Wón pak je ßo poradźil.

Potom dr. Goebbels wo wulkich wuspěchach nazionalsozialistiskeho natwarjazeho dźěla rěczesche a dopominasche na nowe němske wójsko, na sjednoczene dźělaczeřstwo w němskej dźělowej froncźe, na němski seziwjeřski staw, na stronu jako noschežku politiskeje wole, na wobnowjenje kultury, na pomozny skutk „Macz a dźěczo" a na skutk symskeje pomozy.

Sa to wschitko ßo němski minister dr. Goebbels wjednikej dźakowasche a jako tolmacz luda hluboke czucza dźakownoscże a czescżownoscże k wjednikej, kiž lud napjelnjeja.

Hdyž běsche wjednik a němski kanzler wustajeńzu wotewril, pod rhythmom symfonije, kotraž běsche ßo woßebje sa tutu ßwjatocznoscz spißala, dźewjecz hobrskich knihow bjespschikladne podawki schtyrjoch lět we wobrasach pokasowachu.

Wjednik počesći 30 němskich přikładnych dźěłaŕnjow

Na dnju psched nazionalnym ßwjedźenjom němskeho luda ßo pjatk rano němska dźělowa komora w ßwjedźeńsky wupyschenej sali prjedawscheho doma knježich k ßwjatocznemu skhadźowanju seńdźe. Tuta shromadźisna dosta ßwoju woßebitu ßwjeczisnu a wyßoki wusnam s tym, so tu wjednik ßam 30 němskim dźělaŕnjam wusnamjenjenje „nazionalsozialistiskich pschikladnych dźělaŕnjow" spožczi.

Powyšenja w SA k 1. meji

Wjednik a najwyschschi SA-wjednik je k 1. meji zyly rjad powyschenjow w SA wuprajil.

W brigadźe 133 (w rańschej Saksкej) powyschichu ßo na wyschscheho wjednika wudyrneho swjaska: wjednizy wudyrneho swjaska Brehmer, Erich Pětsch, Willy Richter; na wjednika wudyrneho swjaska: wudyrny hlowny wjednik Ota Köhler; k stabej brigady 133 jako SA-wjednizy k wužiczu se ßlužbnym skhodźeńkom wyschscheho wjednika wudyrneho swjaska ßo pschidźělichu: stronjan Korla Martin, stronjan Hans Reiter, stronjan Arnoscht Zitzmann.

Neurath do Roma wotjěl.

Němski swonkowny minister ßwobodny knjes s Neurath je ßo njedźelu na ßwoje puczowanje do Roma podal. Pósłanzstwowy rada s Bismarck, pschednoschowazaj legazijskaj radźe s Kotze a Heimburg a legazijski rada s Marchthaler jeho pschewodźeja. Též italski póßlanz w Barlinje Attolico swonkowneho ministra pschewodźa.

Zaso 100 km awtowych dróhow

Hiſchcze do ʒwjatkow ʒo nowe wažne wotrěſki němſkich awtowych dróhow w ſhromadnej dołhoſczi 100 kilometrow wobkhadej pſchepodadźa.

Ssobotu 8. meje 1937 ʒo dźěl Drježdźanſko-Kamjeniczanſkeje awtoweje dróhi mjes Rožženom a Frankenbergom ſa ſjawny wobkhad pſchepoda. Tutón dźěl dróhi je něhdźe 24 kilometrow dołhi.

Schtwórtk 13. meje, tſi dny do ʒwjatkow ʒo 56 kilometrow dołha Hamburgſko-Lübeckſka awtowa dróha wobkhadej pſchepoda. Wona wjedźe zyle hacž do Hamburga kaž tež do Lübecka.

Nowe łžě přećiwo Němskej

Jendźelſka Reuterez powěſcžeŕnja ʒobotu ſ Bilbaa wosjewjeſche: Hamtſzy ʒo wokrucža, ſo je ſchtwórtk 1500 Němzow w San Sebaſtianu na kraj ſtupiło. Wobydleŕſtwo je ʒo ſe ſirenami nuſowało, ſo by ʒo do ipnzow podało a wuʒadźenje njeby widźało.

K temu „Němſka powěſcžeŕnja" we wosjewjenju ſwěſcžuje, ſo ʒo pſchi tutej „powěſczi" ſaʒo ras wo ſchczuwazu powěſcž jedna, kotraž je wot ſpocžatka hacž do kónza ſełžana. Wona je jena ſ namaʒanych łžow tamneho mjeſenarodneho ſjednocženſtwa wójnſkich ſchczuwarjow, kotrychž ʒobuſtawy po ſdacžu tež w někotrych jendźelſkich nowinach ʒyda'u. Jako ſnamjo woʒebiteje njekniczomnoſcže dyrbi ʒo pohódnoſcžecž, ſo tutón łžowy produkt jako na „hamtſkej" měſtnoſczi w Bilbau wobkruczeny do ʒwěta ſcželu, to potajkim rěka, ſo bolſchewiſkich ſakhadźerjow jako „hamtſke žórło powěſczow" wužiwa, ſo běchu němſki lud, kaž tak huſto w poʒlednim cžaʒu, ſnowa na na'hórſche waſchnje podhladny ježinili. Kóždy pſchiſtojny człowjek budźe ʒebi tu jenož móz prajicž, ſo je hańba ſa ziviliſowany ʒwět, ſo tutym njehańbicžiwym ſajědojcžerjam ſtudnjow hiſchcže pſchezo n'ejʒu dźěłacž ſnjemóžnili. Jich ſaměr je jaʒny: Wójnſke ſchczuwanje ſa kóždu placžiſnu, wójnſke ſchczuwanje hacž do poʒlednjeho!

Na to je Reuterez büro njědźelu dementi němſkeje powěſcžeŕnje woczjiſchczał a pſchiſtajił, ſo roſprawa ſ hamtſkich baſkowſkich žórłow pokhadźa a ʒo nje'e ſe žaneje ſtrony podpjerał. Na loyalnoſczi Němſkeje w dopjelnjenju ʒwojeje winowatoſcže, ſo druhe pósłanja dobrowólnikow ſnjemóžni, žen'e nékajkežkuliž ſamołwite kruhi ſwonka Schpaniſkeje njejʒu dwělowałe.

Reuterez büro ſ tutym loyalnje por'edźa, ſchtož je dźeń prjedy bjes pruhowanja ſ jara cžěmneho žórła roſpraw'ał, kiž běſche hižo woſpjet ſ pſchiczinu k waʒnym hórſchenjam dało.

President němſkeho Czeŕwjeneho kſchiža czeſtny ʒobuſtaw němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit.

S pſchihłoʒowanjom knjeſa němſkeho miniſtra ſa lětaŕſtwo a wyſchſcheho roskaſowaria lětaŕſkeje brónje, generalneho wyſchka Göringa, je preſident němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit NSKK-wyſchſchoſkupinoweho wjednika Korlu Eduarda, wójwodu Sakſko-Koburgſkeho-Gothaſkeho, preſidenta němſk. Czeŕwjeneho kſchiža, jeho ſaʒłužbne ſpěchowanje prózowanjow němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit pſchipóſnawajo, ſa czeſtneho ʒobuſtawa němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit pomjenował a jemu liſczinu pſchepodał.

Rosrěcžowanje italſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ albanſkim kralom.

Albanſki kral Zogu je italſkeho ſwonkowneho miniſtra hrabju Ciana ſchtwórtk dopołdnja w kralowſkim hrodźe w Tiranje w audienzy pſchi'ał. Kral ʒo ſ italſkim ſtatnikom dlěje hacž dwě hodźinje rosrěcžowaſche. Po audienzy ʒo w italſkim wupóʒłanzſtwje ʒnědanje wotmě, na kotrymž ʒo tež albanſki miniſterſki preſident, pſchedʒyda parlamenta, ʒobuſtawy knježſtwa a kralowy prěni adjutant wobdźělichu.

Popołdnju wokoło 3 hodźin ʒo italſki ſwonkowny miniſter na wobhladańſke puczowanje do něhdźe 100 kilometrow k połdnju wot Tirany ſdaleneho měſta Berata a potom k albanſkemu mórſkemu brjohej poda, hdźež móžeſche ʒo płódnym albanſko-italſkim ſhromadnym dźěle pſcheʒwědcžicž.

Portugalſki židow wupokaſuje.

Portugalſke knježeŕſtwo je wo'p'et někotrych židow ſ kraja wupokaſało. Wupokaſ'ani ʒu ſtate' n'epſchecželſzy ſmyʒleni marxiſtojo. Na proteſty židowſkich organiſazijow knježeŕſtwo njeje wotmołwiło.

21 milijonow krónow ſa norwegſke wojeŕſtwo.

Norwegſke knježeŕſtwo je ſa pſcheorganiſowan'e norwegſkeje wojeŕſkeje mozy 21 milijonow krónow pſchiſwoliło. Tuta ſumma po němſkich pjenjeſach něhdźe 12,8 milijonow hriwnow wucžinja. Pjenjes ʒo w běhu tſjoch lět wójſku pſchidźěli. Wón ma ʒo ſ wurjadnym dawkom na ſamoženja a ſ pſchirażkowym dawkom na wjetſche dokhody ſwjeſcž.

Puczowanje ſchwedſkeho ſwonkowneho miniſtra.

Schwedſki ſwonkowny miniſter Sandler chze ʒo w prěnjej połojzy junija na dlěſche puczowanje podacž. Wón pſches Reval, Rigu, Kawno do Warſchawy a Moſkwy a wot tam ʒnadź tež do Barlina pſchijědźe.

W jenej Warſchawſkej wyʒokej ſchuli bombu czíʒnyli.

Pſched rektorat Warſchawſkeje ratarſkeje wyʒokeje ſchule ʒu ſaʒo bombu cžiʒnyli, kotraž ſchkodu naczini.

Amerikanski neutralnostny zakoń so přijał

Sańdźeny ſchtwórtk ſtaj wobaj domaj amerikanſkeho kongreʒa nowy neutralnoſtny ſakoń pſchijałoj. Poſtajenja noweho neutralnoſtneho ſakonja žadaju, ſo ma preſident roʒʒudźicž, hacž ʒmědźa ʒo pſchi wójnje mjes zuſymi narodami twory ſe Sjednocženych ſtatow wuwožowacž, hdyž je wukrajny kupz njeje prjedy ſ hotowymi pjenjeſami ſaplacził.

Nowe je tež poſtajenje, ſo ʒmědźa ʒo pſchichodnje pjenjeſy ſa lěkaŕſku pomoz abo ſa draſtu a zyrobu, kotraž ma ʒo pſchiʒłuſchnikam krajow, kiž wójnu wjedu abo we wobydleŕſkej wójnje ſteja, pſchewoſtajicž, jenož ſ woʒebitej dowolnoſczu preſidenta ʒběracž. Preſident k temu wuwjedźeńſke poſtajenja wuda.

S tutymi poſtajenjemi drje ʒo pſchichodnje nowe ʒběrki ſa ſchpaniſkich bolſchewikow, kajkež ʒo w tukhwilu w Sjednocženych ſtatach ſtajnje wotměwaju, ſnjemóžnja. Hłona myʒl noweho neutralnoſtneho ſakonja je „doſpołna n'eſtronitoſcž."

Swjedźeń 1. meje w Budyšinje

Po dołhim njeſtajnym wjedrje běſche nade wſcho woczakowanje kraʒny prěni mejſki dźeń ſeſkhadźał. Bože ʒłónczko ſ jaʒneho njeb'a ʒwoje pruhi na měſto ſczelesche, kiž běſche ʒo k ʒwjedźeńſkemu dnjej ʒwjedźeńſku pychu wobleklo. Wſchitke dróhi ʒo w pyſche mejkow, młódnych brěſyczkow, jelenjachu. S domow a wěžow ʒo we wulkej mnohoſczi khorhoje noweje Němſkeje ſmahowachu.

W ſaʒnich rańſchich hodźinach hudźba SA po měſchczanſkich dróhach czahaſche a wobydleŕſtwo budźeſche. Po dróhach khwatachu pſchiʒłuſchnizy Hitlerſkeje młodźiny, ſo bychu ʒo ſeſtupali k ſhromadnemu czahej na Tſělniku. Tam ʒo na měſtnje, ſ khorhojemi a meju ſ mejſkim wěnzom wupyſchenym ſhromadźichu, ſo bychu radiowe pſchenjeʒenje ſ olympiſkeho ſtadiona na němſkim ſportſkim polu w Barlinje ſ rěczemi wjednika, němſkeho propagandoweho miniſtra a němſkeho wjednika młodźiny ʒłyſcheli.

Bórſy pak ʒo tež hižo dźěławi ludowi towaŕſchojo, mužojo a žony na poſtajenych měſtnach hromadźachu, ſo bychu w dołhich czahach na Tſělnik czahnyli. Hudźba a ſmahowaze khorhoje wudoſpołnjachu wulkotnje rhythmus marſchěrowazych kolonnow. Wulke ʒyły luda běchu dróhi wobſtupiłe, po kotrychž czrjódy dźěłazych czehnichu. Woʒebity ſajim ʒbudźi wotdźělenje wojeŕſkeje mozy, kotraž ʒo tehorunja na narodnym ʒwjedźenju němſkeho luda wobdźěli a ſ tym wuſku pſcheſjenoſcž wojeŕſkeje mozy a luda potwjerdźeſche.

Na Tſělniku běſche ʒo 9760 dźěłazych ludowych towaŕſchow ſeſchło. Hdyž běchu ʒo khorhoje na tribuny pſchinjeʒłe, wojeŕſka móz pſchiczahny. Schubertowy ſwjaſk měſtnu ʒwjatocžnoſcž ſ někotrymi ſpěwami porjeńſchi, ſdźěla ſ pſchewodom hudźby. Pěʒeń wo wojaku a dźěłacžerju, kotraž ʒo pſchednjeʒy, dobry ſacžiſchcž ſawoſtaji.

Wokrjeʒny nawjednik Martin ſhromadźene ʒyły dźěłazych poſtrowi. Wón ma ʒwoje tydźeńſke pſchebywanje na rjadowym hrodźe Vogelſangu, ſpomni a woʒebje na wjednikowu rěcž pſched wokrjeʒnymi nawjednikami na kónzu jich ſkhadźowanja pokaſa. Wón je ſ Vogelſanga ſ wěſtym ſacžuczom woteſchoł, ſo ʒo němſki lud pſchi wjednikownym knježenju we wurjadnje dobrych rukach namaka. Sady naʒ leži lěto, kiž njeběſche lohke. Dźěłacžeŕ je ʒwoju winowatoſcž dopjelnił, runje kaž młody człowjek pola wojeŕſkeje mozy. Sa ʒwjedźeńſki dźeń pak wokrjeʒny nawjednik wſchitkim dźěłazym pſchi dźěłaŕńſkich ʒwjedźenjach wjeʒełe hodźiny pſchejeſche.

Hdyž běſche wokrjeʒny nawjednik k Budyſkim dźěłazym porěczał, ʒo manifeſtazija ſ Barlinſkeje Sawjeʒeleńſkeje ſahrody pſchenjeʒy. Sſłyſchachmy najpr'edy němſkeho miniſtra dr. Goebbelſa, potom nawjednika němſkeje dźěłoweje fronty dr. Leya a ſkónczńje wjednika ʒameho k ʒwojemu ludu rěczecž.

Po pſchenjeʒeniu wjednikoweje rěcže wokrjeʒny nawjednik Martin tſikrócžnu ʒławu na wjednika wunjeʒe. Na to ſhromadźeni němſkej hymnje wuſpěwachu. Potom wojeŕſka móz jako prěnja prjecž marſchěrowaſche. S jewiſchcža a ʒwjedźeniſchcža khorhoje wuczahnychu a ſa nimi czehnichu dołhe rjady dźěławeho luda.

Popołdnju a wjeczor ʒo pſchiſtajeni wyſchnoſczow a pſchiʒłuſchnizy dźěłaŕniow k dźěłaŕńſkim ʒwjedźenjam ſeńdźechu a pobychu wjeʒeli w rjanej towaŕſchnoſczi a ſhromadnoſczi. Stwórba Boža w ʒwojej młodej nalětnej rjanoſczi k wjeʒele ʒwjeczazym człowjekam hódny wobkuk tworjeſche.

Přimamy so dźěła!

S dźěłami na Tſělniku ʒo wot 5. meje 1937 pokracžuje. Prěnja twarſka czrjódka, SA-wjednizy a wjednizy NS-wotrjadow wuczehnje, ſo bychu dźěła tuteho lěta wotewrili. Kaž ʒu ʒo hižo w ſańdźenym dźěłownym wotrěſku mnozy Budyſzy ludowi towaŕſchojo a mnohe dźěłaŕnje ſa pſchiprawjenje měſtna ſa manifeſtazije w ſkutkownym ſhromadn. dźěle ſaſtajili, njech tež lětʒa wſchitzy po namołwjenju ʒlěduja. Pſchi ʒwojim woſjewjenju ʒo kóždy na 10 dźěłowych hodźin w běhu twarſkeho lěta ſwjaſa. Dźěłowe hodźiny maju ʒo we wjeczornych hodźinach; na ʒobotniſchich popołdniach abo na niedźelach wotdźěłacž. Samołwjenja pſchijima SA-brigada 133 w Budyſchinje na Tſělniku 2.

Tu dźe w oto, ſo ʒo w Budyſchinje měſtno ſe ſhromadnym dźěłom pſchiprawi. Schtó tu nochzył ʒobu pomhacž?

Sſrjedu 5. meje 1937 prěnja twarſka czrjódka pod wjedniſtwom brigadoweho wjednika Unterſtaba a wyſchſcheho měſchczanoſty dr. Opitza k twarſkemu měſtnu poczehnje. Na czole pokrocži hudźbny czah ſtandarty 103. Kolonna poczehnje po ʒlědowazym puczu: po Leʒʒingſkej dróſy, Nowych hriebjach, Moltkowej dróſy, Kěžorſkej dróſy, Lawſkich hrjebjach, Snutskownej lawſkej haʒy, Bohatej haʒy, Sſerbſkich hriebjach, Połnóznej dróſy, Kralowſkim walu na Tſělnik. Wotkhad 18,30 hodźin wot doma ſtandarty 103.

Wjednik brigady 133; Unterſtab, brigadowy wjednik.
Martin, wokrjeʒny nawjednik, ʒ. n. ʒ.
Dr. Opitz, wyſchſchi měſchczanoſta.

Wójna

Powědańczko ſe žiwjenja.
Napiʒał J. Kubſchczan.
(Skónczenje.)

A ſaʒo wjeſche wjeʒna młodźina czeſtne wrota, ale niz ſa kwaʒ, ſa wojaka, kiž ʒo wróczeſche. Poſtajeny dźeń pſchińdźe. Wozy běchu do měſta wotpóʒłane. Wſchitzy ſe wʒy ʒo ſhromadźichu, hdźež dyrbjachu wojowarjo pſchijěcž. Wjeʒełoſcž błyſchczeſche ʒo na kóždym wobliczu. Jenož ſtary Sahrodnik ʒam ležeſche khory, ſrudźeny, ſpadnjeny a žałoſczeſche wo jeniczkeho ʒyna. Jenož jeho hoſpoſa jeho troſchtowaſche ʒamalutka. — Wonkach pak bě juſkanje a witanje. Hlaj, woni jědu! Pſchihotujcže pucž! A witanja a ſtrowjenja, praſchenja a wotmołwjenja njechaſche kónz bracž. A ſtrowy a czikły Jelniz Arnoſcht ſ czrjódy wuńdźe. Macž padźe jemu wokoło ſchije a płakaſche. „A hdźe že Maŕka?" Maŕka tu njebě bě tam, hdźež brěſa w ſahrodzy ſteji, tam wona bě. Jako pak bratra wuhlada, wobroczi ʒo a płakaſche. Měʒazy ʒu ſaſchłe, hacž jena ʒylſa ʒo ji po lizomaj ronjeſche. Ale žane wjeʒełee ʒłowo. A hdyž ʒo rěczeſche wo Sahrodnikez Janu, wſcho mjelczeſche. —

W Sahrodnikez ſtwiczzy bijeſche czaʒnik tſi. Duž ʒo khory hoſpoſy wopraſcha, hacž ʒu wojazy domoj. „Haj!" dźeſche žona. „Ach, ja cže proſchu, dźi pohladacž, hacž tam Jan je!" „Jan tam njeje — běchu jeje ʒłowa. „Dźi pohladacž!" dźeſche ſtarz hiſchcže ras. Hłowu wijo dźeſche hoſpoſa won. A hdyž ſaʒo pſchińdźe, prajeſche, „wſchak je Jan tola trjecheny — wón tam njeje!" Khory wobroczi ʒo k ſcženje a płakaſche. —

Běſche hižo wjeczor poſdźe. Nichtó ʒo na ſkóſcž njedopomni. Dha ʒo hnydom njebjo ſaczeŕwjeni. Płomjo naſta. Schto to? Pſchezo wyſche k njebju ʒapaſche woheń. Hlaj, w Sahrodnikej dworje pali ʒo hromada ʒłomy. Hižo je płomjo na domſke ſkoczžiło. We wjeſzy je wulka hara. Wſcho hromadźe běha. Nóʒny ſtražnik trubi. Hrojnje klinczi jeho hłóʒ. Ludźo wołaja wo pomoz. Smužiczi ʒu pſchiſchli a poczinaju wohnjej wobaracž, ale to ʒo njeporadźi. Pſchezo wjetſchi woheń bywa. Schto pomha woda? A pódla teho je ʒo wětr ʒběhnył. Ludźo ſkorža a běhaja. Sſykawa pſchijědźe a ſchkita brózeń. Tola nuts, tam wſchak hiſchcže khory Sahrodnik leža. Haj, ſchtó chze nuts? Tam ʒo wſcho pali. Někotſi ſpytaja, ale kur jich nimale ſaduʒe. S wotnami nuts! ſchtó chze dele do ſadnjeje jſtwiczki? Runje ſ nuſu ʒu ſkót wuwjedli. Ale njeje dha wam człowſke žiwjenje dróžſche? Schto pomha tu ſkoržjenje? A hlaj, knježna tam, wobliczo ʒebi pſchikrywajo ʒo nuts dobywa. „Maŕka, ſchto czinich?" Nan ju woła. Wona njeʒłyſchi. Dale! Někotſi chzedźa ſa njej, ale bórſy ʒo wróczja; a tuta holza? Wſchitzy tſchepotaja wo nju, hacž ʒo wróczi. Nan ʒo njewě wobknježicž. Sſykawa chze kur ſ khěže honicž. Hlaj, hlaj wona někoho njeʒy, ſ rubom pſchikryteho „Sſława!" ſaklinczi Maŕzy napſcheczo. Wſchitkón ʒwět ju khwali. A wona położi jeho pſched nanom, wboho, k ʒmjerczi ſaſtróžaneho. A hdyž je ʒo czeŕſtweho powětra naʒrěbała, ʒo wróczi a czěri nuts, runjeʒ draſta je jej ſeʒmudźena Schto to rěka? Wrótnoſcž! Maŕka, wboha Maŕka. To je twój kónz. A ſaʒo tſchepjetaja wo nju. Tónkrócž je wona ſhubjena. Zyłe kubło ʒo pali. Sſykawy dyrbja ʒuʒoda ſchkitacž. A Maŕka ʒo njewróczi. Jeje nan žakoſczi a by do płomjen'a ſkocžił ſa njej, ale to by podarmo było. Ludźo jeho wotdźerʒeza. Žana pomoz. Styſknje ʒběhaju ʒo ruzy k njebju. Zuſbnik w czornej draſcže pſchikhadźa. Boji ʒo wón ludźi? Pola ſtudnje ʒebi draſtu wobmacža, wón je run'e pſchiſchoł, chze nana wumóz, khwata do ſady a nuts. S nowa ʒo wſcho dźiwa. A jako někotſi powědaju, ſo ʒu Sahrodnikez Jana widźeli, jich wuʒměſchachu. Po khwilzy: Jan njeʒe na rukomaj — Maŕku, położi ju k nanej. Boži dźiw je ʒo ſtał. Jandźel ſ njebjeʒ je pſchiſchoł. Abo je to Janowy duch? Bojaſnje ludźo czěkaja pſched nim jako pſched ſcherjenjom. Jan to je, wón je khětro czeŕpił. Tu a tam je wopaleny. A pſchezo hiſchcže njewěrja jemu. Jan rěczecž njeſamóže, jenož ſtona. Wón ʒej wotewri ʒwój prawy bok: Hlajcže, hiſchcže puſoli ʒo jemu krej ſ rany, kiž je w bitwje doſtał. A wón ſtupi k Maŕzy. Sſylſa jemu do wóczka ſtupi. Maŕka leži w boloſczach. Styſknywſchi ruzy Jon pſchi nj'ej klecži. Maŕka jeho ſpóſna. Wona ʒo poʒměwa. Ludźo ʒu bliže ſtupili a njewědźa, ſchto ʒo ſtanje. „Jano na ſaʒowidźenje!" praji Maŕka pokhili hłójczku a wumrě. Ludźo ʒu Jana k ʒebi wſali a jeho k morwemu nanej donjeʒli. —

Njedźelu rano ʒo ſwonjeſche. Wulki pſchewod běſche — Sahrodnikez nan a Jeleniz Maŕka wjeſeſchtaj ʒo k wěcžnemu wotpoczinkej. Doma pak wojowaſche khory ſe ʒmjerczu. Maŕzyne ʒłowa ʒo dopjelnichu. — Bórſy ʒu ʒo ſaʒo widźeli. —

— Kónz. —

W Budyſchinje, 3. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
O meja, meja, kak lubozna, kak pře wšo rjana ty sy.
Narodny spěw.

— **Wo wjedrje.** Hižo někotre dny něťko ßylna wyſchina wjedro zyleje ßrjedźneje Europy wobknježa. Pſchi jaßnym módrym njebju je ßo powětr rjenje ſczoplił. Wczera mějachmy přeni dźeń, na kotrymž móžachmy ßo rjenje wukhodźowacź, njedźiwajzy rańſcheho wětſika běſche pſchebywanje wonka pſchijomne. Wětr ſemju rucže wußuſchi. Tak móža ratarjo něťko bjes wobczežnoſcże běrny ßadźecź a ßwoje druhe rólne dźěła wobſtaracź. Jadro wobſchěrneje wyſchiny, kiž je dotal nad Jendźelſkej ležało, je ßo k nam ſczahnyło. S połnozy naß nižiny nimo czahaju, pſchi ßylnej wyſchinje pak wone hiſchcže njeſměja wjetſcheho wliwa na naſche wjedro. Njedźiwajzy nakhwilneho mrócželateho wjedra nimamy deſchcžow woczakacź. — Jutſje wutoru ßłónczko 4,30 hodź. ſkhadźa a ßo 7,25 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 1,22 hodź. a khowa ßo dopołdnja 11,53 hodź. Dźenßa póndźelu ſteji měßaczk w poßlednim běrtliku.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Hiſchcže powſchitkownje rjenje, lohke pokhilenje k njewjedram.**

•

— **Walporne wohnje.** Po zyłym łužiſkim kraju ßu ßo pjatk wjeczor kuſlaŕncže palile. Budyſka młodźina běſche ßo na Tſělniku ſhromadźiła a tam ßwoje kuſlaŕncže paleſche. Młode holzy wokoło wohnja reje pſchedwjedźechu. Spěw klinczeſche pſches nóznu czìſchinu. Pſchednoſchk baßnje a druhe poſkiczenja porjad wudoſpołnichu. Skónczn je ßo powſchitkowna reja wokoło meje wotmě. Podawk běſche wulke ßyły měſchczanow pſchiwabił.

— **Snjeſboženja na dróſy.** Njedźelu rano wokoło 1/45 hodźin tu na Nowoſalzſkej dróſy muž motorowemu koleßarjej ſe ſoziußom do koła ſaběža. Wſchitzy padnychu a ßo ſranichu, ſo dyrbjachu jich do měſchczanſkeje khorownje dowjeſcź. Tam ßu jenož lohke ſranjenja ſwěſcžili. — Dźenßa póndźelu rano wokoło 7 hodźin tu na Nowoſalzſkej dróſy motorowy koleßaŕ ſe ſoziußom ſ měſta jědźo do kolojěſdneho ſajědźe, kiž do měſta jědźo njeſapzy ſady omnibußa wujědźe a dróhu pſcheprěkowa. Wſchitzy padźechu. Kolojěſdny běſche ßebi nohu niže kolena ſłamał a motorowy koleßaŕ ßo na hłowje czežko ſranił. Jeju do měſchczanſkeje khorownje dowjeſechu. Soziuß ſ lohkim ſranjeniom wotenďźe. — Dźenßa rano wokoło 7 hodźin na kſchižowaniſchczu Lubijſkeje a Walſkeje dróhi czežity auto a motorowy koleßaŕ do ßo ſa'ědźeſchtaj. Motorowy koleßaŕ ßo na noſy ſrani, ſo dyrbjachu jeho do měſchczanſkeje khorownje dowjeſcź.

— **Sſwoje 80. narodniny** ßwjeczi dźenßa czila a ſtrowa ßwěrna czitaŕka naſchich „Sſerbſkich Nowin" Hana Kuriowa bydlaza w Budyſchinje w Nowej haßy czo. 6. Hižo pſches 50 lět njepſcheſtawajzy Sſerbſkim Nowinam ßwěru dźerži a tež dźenßa hiſchcže we wyſokej ſtarobje naſch dźenik najradſcho czita. Jubilaŕka je hižo 30 lět ſ wudowu. Jeje ßynaj ſtaj ſnataj wobkhodnikaj. Jedyn ſ njeju kries Hermann Kurjo bydli na Swonkownej Lawſkej haßy a druhi pſchebywa hižo někotre lěta dołho w Žitawje. Pſchejemy Kuriez maczeri, ſo by hiſchcže prawje rjany žiwjeńſki wjeczor wužiwała.

— **Sſrědki ſa potuńſchene kurjatka ßo roſebrale.** Sakſke krajne burſtwo woſjewja, ſo nowe namjety na podpjeru pſchi nakupjenju tunich raßowych kurjatkow ßo wiazy njepſchiimaja, dokelž ßu wſchě ßrědki roſebrane. W prawym czaßu dóſchle namjety ßo dorjaduja a wſchitzy czi, kotſiž podpjeru pſchilubjenu doſtanu maja kwitowanu ſliczbowańku, tak khěts kaž ßu ßo kurjatka dodale, hnydom krajnemu burſtwu ſapodacź, ſo by ßo podpjera mohła wupłacźicź.

— **Wopiſma ſa hribarjow a jahodkarjow.** W loňſchim lěcže ſawjedźene wudawanje powſchitkownje płaczazeho wopiſma ſa hribarjow a jahodkarjow je pola wobßedźerjow lěßow a tež mjes wobydleŕſtwom ßo ſe ſpokojeniom pſchijało. Tehodla płaczi tute rjadownje tež ſa lěto 1937. W běhu tuteho lěta ſ teho pſchiiate pjenjeſy maja ßo na wojowanje pſcheczìwo lěßnej mniſchzy w ſakſkich lěßach, kotrež ſtatej njeßłuſchejá, wužicź. Wopiſma ſa hribarjow a jahodkarjow w pſchichodźe jenož hiſchcže gmejnſke hamty wudawaja.

Rubježny nadpad wola Njeſdaſchez.

1. meje 1937 dopołdnja wokoło ½11 hodźin je na puczu ſ Małeje Prahi do Njeſdaſchez bliſko pěſkoweje jamy njeſnaty człowjek kolojěſdnu ſadźerżał a ju nuſował ſ koła ſaleſcź. Njeſnaty je nadpadnjenej kolojěſdnej ſ ruczneje toſche mały pjenjes wotewjał a potom rucže k Njeſdaſchezam wotjěł. Pytanje ſa ſkuczerjom ßo hiſchcže njeje ſkónczilo. Tehodla ßo należnje proßy, ſo bychu wſchitke woßoby, kiž ßu na tutym dnju mjes 10 a 11 hodźinami mjes Małej Prahu a Njeſdaſchezami po puczu byłe, ßwoje mjeno tak rucže kaž móžno bližſchemu žandarmſtwu abo Budyſkej kriminalnej polizjiji woſjewile, tež hdyž njejßu niczo wożebiteho widźałe.

S **Bukez.** Wobkhadne njeſboże. Pjatk popołdnju ſta ßo tu wobkhadne njeſboże. Pjecź lět ſtary ßynk ſkótneho lěkarja w Bukezach chzyſche dróhu pſcheńcź, běžeſche pak pſchi tym w runej měrje do wożobowego woſa Shorjelſkeho pſchekupza. Dźěcżo njebě auto pſchijěcź widźało, dokelž bě runje pſched tym druhi wós w ßamßnym ßměru po dróſy jěł. Dźěcżo ßo khětro na hłowje ſrani a dyrbjeſche ßo hnydom lěkarjej pſchepodacź. Bukeczanſki ſtrażmiſchtr pſchi tym ſwěſcži, ſo woſowy wjednik njeje njeſboże ſawinował.

S **Rychbacha.** Sſebi žiwjenje wſak. W nozy k ßrjedźe je ßebi tudyſchi rěſniſki miſchtr Hugo Haßler žiwjenje wſak. Schto je jeho k temu pohnuło, njeje ſnate.

S **Rodez.** Starſchi, kedźbujcže na ßwoje dźěcźi a njedajcže jim ſapalki do rukow. W naſchej wßy pytnychu popołdnju, ſo ßo w bliſkoſcźi kubła wobßedźerja H. ſpodźiwny kur ſběha. Jedyn wjeßnjan ſwěſcži, ſo ßo ßłómjana tſěcha kólnje, hdźež ßo ſkót w hroſnym wjedrje khowa a kotraž Rodeczanſkemu ryczeŕkublu ßłuſcha, pali. Se ſpěſchnym ſapſchimnjenjom ßo wſchón ſtrach wotſtroni. Po dotalnych ſwěſczenjach ßu dźěcźi woheń ſaložile. Pſchißłuſchny ſtrażmiſchtr namaka tam hiſchcže tyſku ſe ſapalkami.

S **Czornjowa.** W nozy k pjatkej ßu ßo žiwnoſczerjej w naſchej wßy ſchtyri kokoſche pokradnyle. Paduch bě ßo do dwora dobył, a wobßedźeŕ bě jeho tež ſaßłyſchał. Dla wożebitych wobſtejnoſczow pak njebě móžno, ßo ſa paduchom puſchczicź. Paduſchſtwo ſkucźiwſchi, bě někotre kólnine deſki ſwottorhał a ßo na tuto waſchnje ſ dwora doſtał. Dokelž ßo w někotrych kónczinach paduſchſtwa množa, ßo radźi, ſo bychu ßo dwory rucže ſeſamkale.

Z Marijneje Hwězdy. Před krótkim móžachu tři duchowne a tři běłe knježny swój slěborny jubilej dokónčneho přiječa do klóštra swjećić. Su to B e n i g n a Lejna Jurkec z Dasowa na Morawje, narodźi so 21. oktobra 1888, E d m u n d a Hańža Ryćeric, narodźi so 18. januara 1890 w Lejnje pola Khróśćic, J o z e f a Lejna Brettschneiderec, nar. so 7. februara 1862 w Drježdźanach, Cita Marja Dittrichec, nar. so 2. decembra 1885 w Smjerdźacej, M a u r i c i a Wórša Błažikec, nar. so 7. decembra 1882 w Ralbicach, a Z a n c i a Hańža Čornakec, nar. so 28. decembra 1889 w Sernjanach. Buchu 13. januara 1911 zhromadnje zadrasćene a wotpołožichu 23. haprleje 1912 swjatočnje sluby, potajkim runje na swjedźenju swj. Jurja. Přenje tři wukonjeja słužbu na khórje, dwě wučitej též w holčej ludowej šuli, a poslednje tři zastaraja wšelake domjace a hospodaŕske dźěła. Wšitkim wjele zboža a dalšeho Božeho žohnowanja na puć do złoteho jubileja!

Klóštr wjeseli so pod meju.

Z Pančic. Cyła wjes bě na swjedźeńskim dnju narodneho dźěła na nohach a wjeseleše so swojeho žiwjenja. Na předwječoru přiwjeze so meja, kotruž bě klóštr darił a wupyši so z girlandami, wěncom a pisanymi bantami a čakaše na stajenje, štož nazajtra dopołdnja potom wohnjowa wobora na prózdnym městnje před wjesnej kowaŕnju wuwjedźe. Wo trěbne techniske předdźěła bě so propagandowy wjednik Ulbrich z Noweho Městačka postarał. Krótko po wosmich zhromadźi so młodostny lud a Hitlerska młodźina ze wsy, dale z Khróśćic, Worklec, Njebjelčic a z Róžanta ze swojimi wučerjemi na klóštrje, zo bychu přez wótřerěčak rěč wjednika na němsku młodźinu zhromadnje słyšeli, móžachu ju jara derje zrozumić. Temu přizamknyštej so narodnej hymnje. dwaj hólcaj z Hitlerskeje młodźiny sławještaj dźeń narodneho dźěła w zwjazanej rěči a wokrjesny wjednik młodźiny Schönfeld z Pančic wobroći so ze zahorjenymi słowami na přitomnych młodych a namołwješe jich, zo bychu prawi a přeswědčeni wojowarjo wjednika byli a z ćěłom a dušu za jeho ideale so zastajili k lěpšemu wótčneho kraja.

Mjez tym běchu so wjesne towaŕstwa, tak daloko hač móžechu woteńć, wjesni zastupjerjo a klóštrscy dźěłaćerjo a z wokolnych skałow kaž z Kukowa, Kanec, ze Swinaŕnje, z Miłoćic a z Hórkow při wójnskim pomniku w Kukowje zhromadźili a ćehnjechu we rynku a rjedźe pod zynkami hromadźe zestajeneje kapały po wsy, wokoło Pančanskeho knježeho dwora hač k meji, hdźež BDM w pisanych drastach najprjódcy wšelake nalětne spěwy přednjesechu a wjesołe rejki z přewodom ćahacych harmonikow předwjedźechu. Potom podachu so wšitcy zhromadźeni w porjedźe wospjet do klóštrskeho dwora, zo bychu přez radio přednjesenje statneho akta w Barlinje słyšeli. Do teho spěwaše zesylnjene němske spěwne towaŕstwo „Quartettverein" někotre štyrihłósne spěwy a propagandny wjednik Rocho ze Sernjan w mjenje naměstneho wjednika, kiž bě dla khorowatosće šije w rěči zadźěwany, wšitkich přitomnych witaše a pokaza ze skrótkimi słowami na wažnosć dnja dźěła. Po skónčenej manifestaciji wotstupichu formacije zasy w porjedźe a rozpušćichu so nawsy. Pisane banty meje zmahowachu so wjesele w nalětnym wětřiku a kiwachu z wyšiny na čłowjekow, kotřiž so nastajichu, dale hišće dźeń žiwjeńskeje radosće swjećić.

S **Noweho Salza-Spremberga.** Wojowanje pſcheczìwo lěßnym mniſchkam. Na pſchikas krajneho lěßneho ſarjadniſtwa je ßo měſchczanſki lěß pſcheprytał, hacž njejßu mniſchcže jejka w ſkorje ſchtomow. Někotre ſtarſche khójny a ſchmrěki ßo tehodla puſchczichu. Pſchi tym ßo ſdźěla wobſchěrne lehniſchcża tuteho lěßneho ſchkódnika namakachu. Hacž do 600 mniſchczich jejkow na jenym ſchtomje naliczichu. Wobßedźerjo lěßow ßu něťko pſchikas doſtale, ſo maja wobrożene lěßne wobſtatki ſ lěpom polěpicź. Se wſchěmi mozami ma ßo mniſchczemu ſtrachej ſadźěwacź, ſo njebychu naſche rjane łužiſke lěßy ſaßo ſchkodowałe abo ßo ßamo ſniczile.

S **Rychwałda.** (Njeſboże.) Sańdźeny ſchtwórtk tudomny dźěłaczeŕ Wacker w Niſkej na drjewniſchczu firmy Christoph a Unmack ſnjeſboži. Pſchi wotkładźenju kuluchow ſ waggona njemóżeſche ßo kulazym ſdonkam doſcź ſpěſchnje wuczeknycź, tak ſo jeho hrabnychu a k ſemi ſtłóczichu. Snjeſboženeho dyrbjachu do Emauſkeje khorownje w Niſkej dowjeſcź.

S **Wulkeho Dažina.** Se ßwojim kołom bě na wjeßnej dróſy Schmidtowa padła. Jej bě ßo koleßowa widliza ſłamała, tak ſo tak njeſbożownje padny, ſo dyrbjachu ju ſe ſłamanej nohu do Lubijſkeje khorownje dowjeſcź.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Kulturny wjeczor NS-kulturneho ſdruženja w Budyſchinje wotmě ßo ſańdźeny pjatk w Kehelerni. K hlubſchemu ſroſumjenju Wagnerowych dźěłow poſkiczi ßo ßwětłowobraſowy pſchednoſchk wo Wagnerowej ßwjedźeńſkej hrě „Nibelungowy pjerſcheżeń". Kraßne pißane wobraſy pokhadźachu wot prof. Hendrichſa. Rosłożowaze ßłowa a ſpěwy pſchednjeße komorny ſpěwaŕ Fr. Brabeck-Letmathe ſe Wiena a pokaſki ſ Wagneroweje hudźby poda na jara wuſtojne waſchnje konzertna pianiſtka A. Wardinger ſ Drježdźan. Wſcho ſwjaſowaza deklamazija knjeſa Brabeck-Letmatha ſroſumi pſchipoßłuchaŕſtwo ſa tule niž runje lohku materiju tak ſajimowacź, ſo bě kóždy wo widźanym a ßłyſchanym doſpołnje ſpokojeny.

•

W Zentralnym dźiwadle widźimy w tutych dnjach doſcź ſajimawu, ſ rjanej hudźbu a ſpěwami pyſchenu filmowu operettu „Raj żonow". To je żortapołna należnoſcź kak roßnoſcheŕka tworow po wſchelakich wjeßełych podeńdźenjach ßo wożeni ſe ſchefom tuteho modoweho ſalona, kiž ſwoprědka jenož żony nawjedowachu a hakle pſches herbſtwo do rukow pojdźiſcheho mějiczela pſcheńdźe. Wożoby kaž Hortenſe Raky, Jvan Petrovich, Leo Sslazak, Jurij Alexander atd. podawaju poſtawy połne żorta a wuſkocżnoſcźe, tak ſo film kóždemu někotre woprawdźe wjeßołe hodźinki wobradźi. Kulturny film wo wuwiczu pſchiſtawneho měſta Emden kaž tež nowoſcże ſe ßwěta dowupjelnja ſajimawy porjad.
P. Krječmaŕ.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźela, 3. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	57,05	100 franc. frankow	11,15

Barlinſka burſa, 30. haprleje. Pſcheczìwo wſchemu woczakowanju burſa ſańdźeny pjatk ſ kruczìſchimi kurſami wotewri. Ma ßo ſa to, ſo je burſowny wobkhod ſ powołanja ßo w poßlednich dnjach nimale wupſchedał a ſo tehodla pſchi ňjedoſtatku materiala pſchi naſtatych nakupjenjach kurſy poſtupichu. Směrujo ſkutkowaſche tež móżny poſtup kalijowych akzijow. Tež na rentowych wikach běchu jara krute kurſy ßłyſchecź.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wiczne położenje na Barlinſkich žitnych wulkowikach je njepſcheměnjene. Wobkhod je wſchudźe jara měrny. Dowos ſe ſtrony rataŕſtwa je ßłaby. Tež druha ruka móže mało tworow poſkiczecź. Młyny ßu na krycże ßwojeje potrjeby na ßamßne wobſtatki abo na pſchidźělenja pokaſane. W ſaměnjeńſkej akzjii rożki do pizowadłow pſchińdźe hiſchcże tam a ßem material na wiki. Tola hewak ßo pizowańſkich žitow mało poſkicźa. Wobkhod ſe ßymjentnymi žitami je ſkónczeny, tak ſo někotre dźělby tuteho materiala na wiki pſchińdu. Saſtaranje ſ induſtrialnymi jeczmjenjemi njeje jednotne. Sa tutymi je hiſchcże potrjeba. Pſcheńczne muki ßo bjeſe wſcheho kupuja, rżane muki maja dobry wobkhod.

Wczera płacżeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr G 9: 8.90 hr., — wowßa H 10: 7.85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	30. 4.	29. 4.		30. 4.	29. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	huny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

W próżdnjeńskim labyrinće so zabłudźiłoj

Wumoʒaʒa pomaſkowa papjera. — Dwaj dnjej bjes ßwěʒy a jědʒe.

Straſchny podawk dyrbjeſche pſchekupz ſ mjenom Nardy ſ franzowſkeho měſta Beſanßona ſe ßwojim 15-lětnym ßynom nawědźicź, hdyž běſchtaj ßo na pſchepytowanje próſdnjeńſkeho labyrintha (Höhlenlabyrinth) we bliſkej horje podałoj. Pſchi tym ßo ſabłudźiſchtaj a byſchtaj bjes dwěla w próſdnjeńzy wumrěłoj, njebychu-li jeju ludźo pſchipadnje namakali.

Sswacźina pſched ſakhodom do próſdnjeńzy.

Knjes Nardy pſchejeſche ßej hižo dawno, ſo by raz do wulkeje próſdnjeńzy pohladał, nimo kotrejež ſaſtupa bě huſto pſchi njedźelſkim pſchekhodźowanju ſe ßwojej ßwójbu ſchoł a wo kotrejž bě huſcźiſcho w nowinach cźitał. Wſchelake wědomoſtne ekſpedizije běchu ßo do tutych próſdnjeńzow dobyłe, cźehodla, tak ßo ßebje woprascha, njedyrbjał tež raz ſpytacź? Trjebaſch dźěn jenož dobru dyblacźnu latarnicźku, a tu móžeſche ßej tunjo kupicź. Jeho ßyn bě ſ cźěłom a ſ wutrobu ſa tutón plan, a tuž ßo pſchi poßlednim njedźelſkim wukhodźowanju pſched próſdnjeńzy ſaſtaſchtaj. Běſchtaj khětro hłódnaj. Tuž ßo ßydnyſchtaj a ſjěſchtaj ßwoje pomaſki, ſawaleńſku papjeru woſtajiſchtaj ležo. Na to ſaßwěcźiſchtaj dyblacźnu latarnicźku a ſtupiſchtaj nuts do cźmoweje wulkeje próſdnjeńzy. Dźěſchtaj wot jeneje próſdnjeńzy do druheje, běſche jich zyły rjad. Nan a ßyn běſchtaj pſcheßwapnjenaj. Sczěny próſdnjeńzow běchu próſdne a włóžne a powětr ſtuchły. Myßleſchtaj, ſo tu bajkowſku kraßnoſcź nadeńdźetaj. Tež ßwěſcźiſchtaj, ſo bě hora połna tajkich próſdnjeńzow, ſchtož pak bě knjes Nardy hižo prjedy wědźał.

Latarnicźka haſcha.

Njeſpokojnaj chyſchtaj ßo wrócźicź. Nadobo wobda ſobkomnyßlneju ſtrach. W kajkim ßměru leži wukhod? Błuka latarnicźka ſcheriſche w próſdnjeńzy, w kotrejž runje běſchtaj. Wot tuteje próſdnjeńzy wjedźechu pucźe do druhich tſjoch. Nětko bě cźežko, po kotrym pucźu matej hicź. Po dołhim rosmyßlenju dźěſchtaj po ßwojim ſdacźu. Ale bórſy ßo wjazy w tych khódbach njewuſnaſchtaj, dokelž běſchtaj tam a ßem khodźiłoj. Druhe ßlědy jeju ſamylichu. Pſchi wſchěm hubjeńſtwje pocźinaſche latarnicźka pſchezo ßłabſcho ßwěcźicź, a ßlědy na ſemi wjazy njeſpóſnaſchtaj. Pſchezo khwatniſcho krocźeſchtaj ſ jeneje próſdnjeńzy do druheje, ßo pſchezo bóle ſabłudźejo.

Wołanje wo pomoz bjes wuſpěcha.

Hdyž ßo latarnicźka jenož hiſchcźe miſchkrjeſche, dyrbjeſchtaj pſcheſtacź běhacź, kaž lohzy mohłoj ſ hłowu do niſkeho wjercha praßnycź. Nardy wołaſche ſ zyłej ſchiju wo pomoz, tež jeho ßyn rejeſche a płakaſche. Tola wſcho podarmo.

Latarnicźka dozyła haßny. Hłuboka cźma wobdawaſche wobeju. Hodźiny dołho wlecźeſchtaj ßo po błudniſchcźu. Sraniſchtaj ßo na hłowje, padnyſchtaj k ſemi a běſchtaj tak mucźnaj, ſo ßo na ſemju lehnywſchi ſpacź ſpytaſchtaj. Pſchi wſchěm bě wěſo tež žołdk ßwoje prawo žadaſche. Tak njemóžeſchtaj na ſpań myßlicź. Sadwěluſo poddaſchtaj ßo do ßwojeho dóńta. Wědźeſchtaj, ſo dyrbitaj tu hědneho kónza wſacź, dokelž nichtó wo jeju planje njewědźeſche. Byrnjež bóle ßwoje położenje rosmyßlował, Nardy njenamaka žaneho wupucźa.

Wſchitzy ſa nimaj pytaja.

W Nardyjez domje běchu w najwjetſchim ſtraſche, hdyž ßo domoj njewrócźiſchtaj, tež niž naſajtra. Na tſecźim dnju wosjewichu to polizjiji, kotraž powſchitkowne pytanje ſawjedźe. Nichtó njemóžeſche prajicź, kajki ßměr ſtaj ſhubjenaj naſtupiłoj. Hakle potom, hdyž pſched ſtupom do próſdnjeńzy pomaſkowu papjeru nadeńdźechu, kotraž běſche Nardyjez, wědźachu, ſchto bě ßo ſtało. Hnydom podachu ßo ſa ſpytnikomaj próſdnjeńzow. Muž, kiž je nanajlěpje ſnajeſche, wjedźeſche wumožeŕſku ekſpediziju. Po dołhim pytanju namakachu ſkónczne Nardyja a jeho ßyna, zyle ſeßłabjeneju a ſamyßleneju. W lěkarſkej ruzy ßo bórſy wuſtrowiſchtaj a ſtaj tak ßmjertnemu ſtrachej wucźekłoj. Ale na žałoſtne hodźiny w cźmowym labyrincźe pod ſemju cźaß ßwojeho žiwjenja njeſabudźetej, a žadoſcź, na ßwoju ruku próſdnjeńzy pſchepytacź, je jimaj na wſchě cźaßy ſaſchło. Ssk.

Sport

Němska přećiwo Šwicy 1:0.

Wurjadnje napinace, na woběmaj stronomaj z wulkim zahorjenjom přewjedźene wuběďźowanje, 20. mjezykrajne zetkanje Němska přećiwo Šwicy, kotrež so njedźelu před 35 000 přihladowarjemi w Zürichu přewjedźe, w trajnym wopomnječu wostanje. Němske narodne mužstwo doby kaž tydźenja přećiwo Belgiskej lědy z 1:0 (0:0). Najlěpši hrajeř na němskej stronje bě nimo Münzenberga, Schweinfurtski Kitzinger, kotryž w 20. mjeńšinje w druhej połojcy hry dobyćeŕske wrota třěli.

*

W Rotterdamje Hollandska přećiwo Belgiskej 1:0.

*

Wo Davisowy pokał.

Nowa Seelandska přećiwo Khinje 3:2.
Južna Afrika přećiwo Hollandskej 4:1.
Belgiska přećiwo Wuheřskej 3:2.
Šwica přećiwo Irskej 3:2.

*

Překwapjenja při hrach wo Tschammerowy pokal.

Prěnje hłowne koło při hrach wo Tschammerowy pokal je so za Drježdźanske mužstwa jara zrudnje skónčiło. Nic mjenje hač 5 Drježdźanskich mužstwow dyrbješe poraženych hrajnišćo wopušćić, wosebje Guts Muts, Sportfreunde 01, Spielvereinigung Dresdensia a Südwest. Jenož Dresdner Sportklub je ze wšěch Drježdźanskich towaŕstwow w kole wostał.

Wuslědki su:

ATV Sportfreunde Markranstädt — Guts Muts 2:1.
Eintracht Lipsk — Sportfreunde 01 4:2 (2:2).
Victoria Lipsk — Spielvereinigung 3:1 (2:1).
TV Gornsdorf — Südwest 7:3 (3:3).
Riesaer Sportverein — Dresdensia 2:1 (1:0).
Tura Lipsk — Kassel 1903 1:0 (0:0).
Chemnitzer BC — Wacker Lipsk 1:1 (po podlěšenju).
Sportfreunde Harthau — VFB Lipsk 1:6 (0:2).
Sportver. Hartmannsdorf — SC Planitz 2:4 (1:0).
SC Zwickau — Polizei SV Kamjenicy 1:2 (0:1).
VFB Glauchau — Spiel-Ver. Lipsk 3:2 (po podlěš.).
Konkordia Plauen — Fortuna Lipsk 0:3 (0:2).

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 30. haprleje 1937.

Narodźiłoj ſtaj ßo: 27. 4. Franzej Bodej Herbſtej, SA-wjednikej, ßyn. — 29. 4. Marcźinej Konradej Sannerej, ſamkarjej, ßyn.
Wumrěł je: 29. 4. Alwin Waltar Winkler, priw. ſamkaŕſki miſchtr, 83 lět.

Radio

Wutoru, 4. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacźele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 10 ſa ſchule. 11 30 ſa hoſpoſu. 11,55 wjedro. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), w pſcheſtawzy 12.55 cźaßowe ſnamjo a 13 ßbožopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdniſchi konzert. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 k ßwjatokej. 20 powěſcźe. 20,10 italſka hudźba (ſ Linſka). 22 powěſcźe, ſport, wotßłóß ſ Němſkeje. 22,30 tacźele.

Lipſk: 5,50 ſa bura. 6 30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11,30 wjedro. 11,45 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14,15 tacźele. 15 ſa žonu. 16 konzert. 17.40 pſchednoſchk wo położeniu wobydleŕſtwa w Němſkej. 18 ludowa hudźba ſ Chebſkeho (Egerſkeho) kraja. 20 powěſcźe. 20,10 italſka hudźba. 22 powěſcźe. ſport.

Barlin: 20 50 hra „Módry dejmant". — **Wrótßław:** 20.10 konzert. — **Köln:** 21 hra „Salamejſki ßudnik". — **Stuttgart:** 21 tacźele. — **Mnichow:** 20.10 romantiſka kantata. — **Win:** 19,30 opera „Mejſka kralowa".

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Für den Bauern **Johann Alfred Wirth** in **Rachlau Nr. 42** wurde auf Antrag des Kreisbauernführers in Bautzen am 23. April 1937, vormittags 10 Uhr, auf Grund des Gesetzes zur Regelung der landwirtschaftlichen Schuldverhältnisse vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Art. 10 Abs. 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtschaftlichen Schuldenregelung vom 20. 6. 1936 (Reichsgesetzblatt Teil 1 S. 496) erneut das Entschuldungsverfahren eröffnet.

Das Entschuldungsverfahren für den Landwirt **Johann August Hollan in Kleinförstchen, Ortsteil Oberförstchen, Nr. 3**, ist zufolge Bestätigung des Vergleichsvorschlags aufgehoben worden.

Kónz hamtſkich wozjewjenjow.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu, 5. meje 1937. Měšćanosta.

Sarunanje ſa mſdowe wupadki.

Dokelž ßo w tydźenjach wokoło ßwjatkow wjele dźěłacźeŕjam ßwjatnych dnjow dla mjeńſcha mſda wupłacźi, je ſtatny a pruſki dźěłowy miniſter dowolił, ſo móže ßo jako ſarunanje ſa Bože ſtpicźe a ßwjatkownu póndźelu na dźěłowych dniach w cźaßu wot 3. meje hacź do 12. junija ßo tak wjele dźěłowych hodźinow doprědka dźěłacź a poſdźiſcho dodźěłacź, kelkož na dwaj dźěłowaj dnjej pſchipadnje. Tež ßmědźa ßo dźěłowe hodźiny, kotrež ßobotu do ßwjatkow abo wutoru po ßwjatkach wupadnu, ßo ſ dlěſchim dźěłanjom na wſchědnych dniach wurunacź. Sakońſka winowatoſcź na płacźenje pſchiražka ſa hodźiny, kotrež ßo tak pſches cźaß dźěłaja, njewobſteji.

Njezabudźće! . . .
Budźće dźakowni a čińće wjesele!
Darujće 8. meje k
dniej maćerje
rjane dobre nohajcy za
1,35 1,65 1,95 2,45
Rukajcy - wołmjane lacy - štrykowane bluzy - Pulovry Spencery - Elegantne židźane jaki a bluzy - Trikotowe spódnje šaty - Spódnje suknje - šórcuchi - Nócne košle - Kibler štrykowane drasty - štrykow. jaki - židźane drasty - Ječki do łoža - židźane šaty - štrykowane suknje - šawle
Hižo za mało pjenjez dostanjeće pola nas rjane dary!
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Našim inserentam na wsy a w měsće

Zawěsće chce překupc, rjemjeslnik abo hosćencaf wudawki za nawěštki tak tunjo hač móžno měć. To móže dostać, hdyž za cyłe běžne lěto postaji, kelko nawěštkow poda abo kelko milimetrow rjadkow skaza. Tu wozjewjamy, wo kelko so płaćizna zniži při wjacykróćnym podawanju nawěštkow:

Při 3 króćnym wozjewjenju	3 v. H.	Při 500 mm ryněkach	10 v. H.
Při 6 króćnym wozjewjenju	5 v. H.	Při 1000 mm ryněkach	15 v. H.
Při 12 króćnym wozjewjenju	10 v. H.	Při 2000 mm ryněkach	20 v. H.
Při 24 króćnym wozjewjenju	15 v. H.	Při 4000 mm ryněkach	25 v. H.
Při 52 króćnym wozjewjenju	20 v. H.	Při 8000 mm ryněkach	30 v. H.

Posłužće so tuteje dobreje składnosće a čińće z nakładnistwom Serbskich Nowin
wotzamknjenje nawěštkow
Bjez tajkeho zrěčenja žane zniženje!

Tuni wosebitu čah
za wulět k Božemu stpiću 6. meje ze Zhorjelca do
Hirschberga
kupjelow Warmbrunna, Hermsdorfa (Kynast) a do Krkonošow
60 procentow znižena jězbna płaćizna (přizamknj. zniženje 50 proc.)
Wotjědźe z Budyšina 5.18 hodź., wróći so 23.45 hodź.
Jězba płaći tam a sem ze Zhorjelca
do Hirschberga . . . . 2,60 hr.
a po přeću do kupjelow Warmbrunna abo Hermsdorfa (Kynasta) . . . . 3,— hr.
abo do Josefinoweje hěty, Krummhübela, Hornj. Schmiedeberga abo Giersdorfa (Haina) 4,10 hr.
Rozjasnjace prospekty darmo we wudawaŕnjach jězdźeńkow a w hamtskich pućowańskich bjurowach.
Wobkhadnaj hamtaj statn. železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Na předań
Derje zdźeržany wotewrjeny
knježski wóz
(jeno- a dwupřežny), kaž tež wužiwajomny derje zdźeržany
Doggert
předa płaćizny hódno
Inspektor M. Gatsche
w Halštrowje na Farskej hasy

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Patentowe rolowy
z kópora a linona we wolijowym płatu. Zerdźi we wšěch šěrokosćach
Friedrich Bubach
róžk Krónprynceoweho mosta Zwonkowna Ławska hasa

Škitace lěsycy
9,50 12,50 16,58
Kurt Martin Richter
na Kěžorskej drózy

Wozjewće
swojim přećelam a znatym wšě swójbne powěsće z małym nawěštkom w
S. N.

Přepołoženje wobkhoda!
Wozjewjam swojemu česćenemu woteběraŕstwu, zo sym 3. meje 1937 swoju
drogowu, barbowu a fotowu wikowaŕnju
do swojeje ležownosće na
Kaeublersku dróhu 3 přepołožił.
Dźakuju so wšěm za mi hač dotal wopokazanu dowěru a prošu, zo byšće ju tež w swojich nowych wobkhodnych městnosćach dale wopokazali.
Nowoměšćanska drogownja a fotowa wikowaŕnja Rudi Schäfer

Je-li Was hłowa boli
je-li so Wam čoło moršći abo dostanjeće-li fałdki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot
wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 :: Telefon 2134

Kedźbu! trjebanych **wojerskich**
Nowe došłe!
jěch. škórnjow wot 10.00 hr.
maršěr. škórnjow wot 7.00 hr.
šnórow. stupnjow wot 4.00 hr.
Wulka dźěłba
Jurij Pollack w Kamjencu, šewski mištr na Arndtskej dr. 31

MEBLE Rěču serbscy
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd dostanjeće tunjo pola firmy
Marschke w Kamjencu, Oskar Müllerowa hasa čo. 8

Rjane
serbske dopisnicy
dostanješ tunjo
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Möbel-Hesse
w Drježdźanach-A. na Róžowej hasy 45
blizko Ammonskeje dróhi, zastanišćo elektriskeje čary 26
40 kuchinjow hižo wot 150,-
25 łóžaŕnjow wot . . 295,-
25 jědźeŕnjow wot . . 295,-
Samsna blidaŕnja a sedlaŕnja
Załoženy 1875 — Mandźelske požčonki so přijimaja — Telefon 21 059

Přiłoha k čisłu 101

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 3. meje 1937

Maći, spěwaj z nami!

Stare ludowe kubło w dźěczazej jſtwi.

Wjele dźěczazych ſpěwczkow je w ßerbſkim ludźe ziwych, dźědźa ßo wot rodu k rodej. Wſchudźe ßo hiſchcźe po ßerbſkim krajiku ſpěwaja, hdźež je ßerbſka macž móže. Nichtó njeſamóže rjez, hdy je ßo tón abo tamny dźěczazy ſpěwczk k prěnjemu rajej ſpěwak, njewěmy ani baßnika ani komponiſtu, kaž je to ſwjetſcha ſ ludowymi ſpěwami. Jich mjena ßu ſabyte, jich płody pak woſtałe. Macž ſpěwaſche ßwojim dźěczatkam a wone njeßechu je won do wßy, hdźež je ſ druhimi dźěczimi k wjeßołej rejzy wuzichu. Małki kolebachu ſe ſpěwczkami, kotrež běchu wot macžerje ßłyſchałe, ßwoje klanki do ſpanja, a hdyž běchu wotroſtłe a ßame macžerje, potom tež ßwoje dźěczi. Nětko je ſnajemy a ſpěwamy, a dźenßa, hdźež je ſroſumjenje ſa ludowe nałožki a waſchnja ſnowa woziwiło, měłe ßo tuke hiſchcźe raſniſcho pěſtowacž, wſchak ßu ſwjetſcha we knihach ſakhowane.

Dźěczi chzedźa ſpěwacž, tež ßerbſke. Tuž ßo njedyrbjało ſe žaneje ſtrony temu ſadźěwacž. Spěw je ſa nje wuras wjeßełoſcźe a radoſcźe kaž ſa doroſcženych. We domje, hdźež dźěczi wotroſtu, dyrbi ßo ſpěwacž. Kak cźicha a ſrudna je dźěczaza jſtwiczka, hdźež ßo njeſpěwa! Kak wulke je wjeßelo, hdyž macž ßobu ſpěwa, hdyž jich ßamo ſpěwczki ſe ßwojich dźěczazych dnjow wuczi, kotrež potom hordźe nanej njedźelu ſaſpěwaja! Wón ſzyła potom hinak njemóže, je-li tróſchku dobry ſpěwař, ſo druhi hłóß ſanjeße abo baß bórczi, ßu tola teßame ſpěwy, kotrež je jemu macž pſched lětami ſpěwała! Wot nětka dźerži dźěczo ßame na to, ſo ßo huſcźiſcho ſpěwa.

Mało je dźěczi, kotrež dozyła žaneho hudźbneho ßłyſchenja nimaja abo žaneho cźucža ſa takt. Pola mnohich „njemuſikalnych“ dyrbi ſajim wozucžicž, ßłyſchenje ßo ſwótſicž, tak roſcźe pomaku radoſcž na ſpěwanju, na hudźbje ſzyła. Macž jako prěnja wuczeřka dźěſcźa njeßmě ſpěwanje ſanjechacž, je to runje tak wažne a nuſne, kaž pěſtowanje macžeřneje rěcźe! Njeje wona małeho do ſparja ſpěwała, a nětko, hdyž chze ßam ßobu ſpěwacž, macž ßo nadobo ſapowědźi! Njeſnaje dha žadyn ſpěwczk wjazy ſe ßwojich dźěczazych dnjow? Njedopomni-li ßo wjazy na rjane ſtare ludowe ſpěwy, kotrež wot erta k ertej dźěchu, dha je namaka we ſběrkach, kotrež je naſch miſchtr Bjarnat Krawz ſhromadźił.

Najrjeńſcha ſabawa na khłódnych dnjach, na ßłónczniłym czopłym naléczu w ſahrodźe, ßu dźěczaze hry ſe ſpěwami. Niz hakle ſchula dyrbi dźěſcźu lóſcht a luboſcž k ſpěwej ſaſchczěpicž. Spěw ßłuſcha do dźěczazeje jſtwy kaž ßłónzo k naléczej. S primitiwnych (jednorych) ſpocžatkow wuwiwa ßo muſikalne cźucźe a ßłyſchenje dźěczi, wuroſcźe wjeßele na hudźbje, kiž ßo poſdźiſcho w tym pokaſuje, ſo chze dźěczo někajki hudźbny naſtroj nawuknycž. Spěwanje cźini wjeßele a wußwobodźi wot wſchědnych ſtaroſcźow, kotrež dyrbimy wobknježicž. Bjes macžeřneje pomozy wěſo njeńdźe, ſtaroſcźe połnu wſchědnoſcž do wjeßełeho dnja pſcheměnicž. Pſchedſpěwařka, moje dla „kantorka“, dyrbi we domje macž bycž, ma-li cžrjódka dźěczi ßej wjeßele ſaſpěwacž.

Macžerja ßu nałožowarki kultury kóždeho luda, tak tež ßerbſka macž. A tuž je wulki njeroſum, hdyž wona ßwoju rěcž dźěczom ſapowědźi, wboha njewědźo, ſo je podłožk kóždeho duchowneho žiwjenja macžeřna rěcž. Hdźež to macž hiſchcźe ſpóſnawa njeje, tam ma ßo powucžicž. Sserbſka macž je ſ noſcheřku naſcheje kultury a ma rěcž a nałožki njeſranjene dale podawacž. Do nich ßłuſcha tež ßerbſki ſpěw. Na macžerjach ſaleži, hacž naſche Sserbſtwo ßo ſdźerži. Hdyž macž je w dźěſcźu ßwědomicźe a ſ pſcheßwědczenjom pěſtuje, njemóže je žana móz na ßwěcźe ſniczicž. -e-

Wuměłſke dźěło měßaza meje 1937 w němſkim muſeju w Barlinje.

„Japoſchtoł Matej“ wot Tilmanna Riemenſchneidera. Je to ſkutk miſchtrſkeho rěſbaŕſtwa.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

„Zjimajće čorneho mesiasa!“

Dźiwi hołk a hara w amerikanſkim „njebju“ cžornuchow.

W Newyorku, kónz haprleje 1937.

W „njebjeßach“, w ſhromadźiſchcźu pſchiwißnikow „cžorneho meßiaßa“ Fathera Divina w Newyorku Harlemje, ßo pſchi jenym prědowanju w pſchitomnoſcźi 24 000 wěriwych cźežke njekhmańſtwo ſtucži. Jeneho ßudniſkeho ßłužownika tam ſ nožom ſkałachu a cźežzy ſranichu, ſo ßo wo jeho žiwjenje boja. Nimo teho dóńdźe k dźiwjej harje, jako polizija ſapſchimny. Bohužel ßo njeporadźi, cžorneho prědarja ſajecž. Dyrbjachu ßo ſ tóleřſkim liſtom ſpokojicž.

„Arzyjandźeljo wucžahnychu nóž.“

Njeßměrne ſkhadźowaniſchcźo w newyorkſkim měſcźe cžornuchow Harlemje bě hacž na poßlednje měſtno wobßadźene. Hymny a modlitwy ßo ſpěwachu, duch wěriwych ßo bóle a bóle poſběhowaſche, padnychu na ßwoje kolena, kolebachu ßo ſ cźěłom ſem a ßem a ſpěwachu ſ hiſchcźe wótriſchim hłoßom. Na jewiſchcźu woßrjedź žurle ſtejeſche wuwołany a fanatiſki prědař cžornuchow, Father Divine, „bójſki wótz“, kaž ßam ßo mjenuje a prědowaſche w dźiwym ſapalu. Pſchezo ſaßy jeho ßłowa ſpěw 24 000 pſchipoßłucharjow pſchetorhny.

Hdyž bě njemdrjenje ßwój wjeŕſchk dozpěło, cźiſchcźeſche ßo běły muž pſches cžrjódy cžornuchow hacž k jewiſchcźu. Běſche w uniformje ßudniſkeho ßłužownika, połoži bjeſe kóždeho ßłowa hamtſke wopißmo na bibliju cžorneho prědarja. Jednaſche ßo wo pſcheproſchenje na ßudniſtwo, dokelž amerikanſke ßudy hižo dawno ſa Fatherom Divinom ßlědźachu, a tu poſkicźi ßo ſkóncžnje pſchiležnoſcž, jemu pſcheproſchenje pſchepodacž.

Prědař wužada ßej měr a porěcža krótke ßłowa ſe ßwojimi „arzyjandźelemi“, kotſiž běchu jeho cźěłna ſtraža. Sa wokomik ſběhny ßo njeßměrny hołk. „Arzyjandźeljo“ wobſtupichu ßudniſkeho ßłužownika, ſraſychu jeho k ſemi, nože ßo błyſkotachu a naſta wulka hara.

Dopißowař newyorkſkeje nowiny, kiž bě wot ßwojeho měſtna wſchitko derje pſchewidźał, chzyſche ſkradźu ßo won dobycž. Ale roſhorjeni pſchiwißowarjo ßo do njeho dachu. Wobdźěłachu jeho ſ pjaſcźemi a ſ nohami, wlecžechu jeho pſches žurlu a cźißnychu jeho ſkóncžnje po ſkhodźe dele. Woſta najprjedy bjes wědomja ležo, poſdźiſcho pak ßo tola ſhraba. Sawoła hnydom poliziju, wośjewi rucźe ßwojej nowinje, ſchto bě ßo ſtało, a wjedźeſche poliziju na žurlu ſkhadźowańki. Tam hiſchcźe wſcho dźiwje njemdrjeſche.

„Njefotografujcźe radſcho!“

Sa někotre mjeńſchiny wobſtupi polizija zyłe ſkhadźowaniſchcźo. Hdyž ſaſtojnizy do žurle ſtupichu a ßwoje piſtoly pokaſachu, ſměrowa ßo hewrjekaza ſhromadźiſna. „Jandźeljo“ — tak mjenuja ßo pſchiwißnizy Fathera Divina, — dachu ßo bjeſe ſpjeczenja wotwjeſcž. Tola nowinarjam, kiž běchu we wulkej liczbje pſchikhwatali, pſchiwołachu hrožo: „Njefotografujcźe!“ Tola nowinarjo ßo ſatraſchicž njedachu. Hdyž bě žurla

Sto zwěrjata dźěłaja

K. B. Schěza w Rachlowje.

(2. pokracžowanje.)

Kaž ßo w Afrizy a druhich krajach wjele wjelbłudow do wulkich karawanow hromadźa, kotrež ludźi a twory pſches wobcźežnu puſcźinu noſcha, tak ßo w Braſilſkej pokładźene mule do wulkich ſtadłow ſjednocźa, ſa tajku cžrjódu maja tam mjeno „tropa“. Wulka tropa je ſaßo do wjele mjeńſchich ſtadleſchkow dźělena, tak ſo ma kóždy pohonjeř, ſa tym hacž pucźe ßu, 8, 10 abo 12 mułow pod ßobu, te pak njeńdu pornjo ßebi, ale jedyn ſa druhim, hinak ßo to we tamnych ſkałojtych horach njehodźi. Najwjetſchi a najßylniſchi mul zyły dołhi cźah nawjeduje, jemu rěkaja madrinka, to je toßamo ſchtož matka pola pczołkow abo macž pola cžłowjekow. Tajka madrinka ßo mjes druhimi mulemi wuſnamjenja ſ tym, ſo je rjenje wupyſchena, ma rjany ßwěcźaty grat a na cžole ßlěbornu tafliczku, na kotrejž je mjeno knjeſa zyłeje tropy napißane. Swónczki, wſchudźom na grat pſchicžinjene, duzy po zyłem pucźu rjenje klinkotaja. Muž, kiž na cžole tropy jěcha, rěka tropeiro. Daloko tajki cźah ſa dźeń njepſchińdźe, 4 abo 6 hodźin, ſa tom hacž ßu pucźe a wjedro. Mule njebychu tak daloko a tajke cźaßy po nahłych ſkałojtych pucźach khodźicž mohłe, njeměłe-li pódkowy pod nohami kaž naſche konje. Wjele luboſcźe Braſilzy ſa ßwój ſkót wyſche nimaja, tuž ßo jemu mało lěpje dźe hacž wóßłam, a tola wón ſtajnje ſwólniwy a ßwojim knježom ßwěrny woſtanje. Hdyž tam wjeßnajo do měſta pſchijěchawſchi pſched korcžmu poſaſtanje ſ mula ſalěſe, woſtaji jeho na haßy njepſchiwjaſaneho ſtejo, a ßwěrne ſwěrjo tam cźaka hodźiny dołho, njerodźo wo ſkót a ludźi, kiž ßo nimo njeho mjeńwja. Młodym mulam pak, kiž tajkeho woſtudłeho cźakanja hiſchcźe ſwucžene njejßu, tyknje ßo kožana bryla na wocźi, potom móže knjes bjeſe wſcheje ſtaroſcźe ßwój pucž hicž. Kožanych brylow bychmy tež ſa naſchich młodych mułow nuſnje trjebali. — Jěſdni maja pola naß ſady na ſchkórnjowym pjeńku wotrohu pſchicžinjenu, ſ kotrejž konje pohonjeja. W Braſilſkej ßu wotrohi wjele wjetſche, tak ßu n. pſch jich koleſko cźaſto 7 zentimetrow w pſcheŕěſku a kałate róžki na jeho kromje 2 zentimetraj dołhe abo dlěſche. Schto wbohi mul ſ tym cźeŕpi, móžemy ßej myßlicž.

W krajomaj Chile a Peru, hdźež ſchpaniſka rěcž knježi, ſa por dobrych mulow tak wjele płacźa kaž ſa por koni, a tež woßobni ludźo je radſcho do woſow pſchahaja hacž tamne. Ale na ſchpaniſkim woſu abo ſ woßebitym póſtom jěcž njeje žana dobrota. Sapſchehnje ßo do njeho 5 porow mulow, jedyn por ſa druhim, prědku na jenym wjednik ßedźi, ſady ſapſchaha pak na woſu pohonczž ſ jara dołhim kſchudom ſ tołſteho rjemjenja, a pſchi nim hiſchcźe druhi pohonjeř ſ móznym ßochorom. Pomaku ßo tam wěſo njejěſdźi, hewak dźě to njeby žadyn „extrapoſt“ był, a pomaku tež njedadźa mulam ſtupacž, ſa to ßo cźi tſjo phonczžojo kóždy na ßwoje waſchnje ſtaraja. Mule pak ßu tajkemu wrótnemu jěſdźenju woßebje pſchiwucžene a woßebje je kóždy tež na to ſwucženy, ſo na ßwoje jemu date mjeno poßłucha. Schula pak, kotruž dyrbi pſchětracž, prjedy hacž ßo hodźi do woſow woßebiteho poſta pſchahacž, je žałoſtna. Tajke wbohe ſkoćźo ſa tołſty kolik pſchiwjaſaja, a nimo toho hiſchcźe jo ßylny muž dźerži. Druhi wězywuſtojny nětk je ſatraſchnym kſchudom pſchiſtupi a pjerje mula ſ zyłej mozu, pſchi tym jemu njepſcheſtawajzy jeho mjeno do wuſchow reji. Sa ſchtwórcž hodźiny ma pukow doſcž, tuž wotwjedu jeho a dadźa ßo jemu nažracž. Na druhi dźeń ßo tónßamy lektion ſnowa pſchewoſmje, a tak ßo to 8 abo 9 dnjow poſpochi ſtawa, potom dźě je mul ßwoje ſtare waſchnje ſtožił a poßłucha na ßwoje mjeno, dokelž wě, ſchto ma kſchud na ßebi, a hdyž je poſdźiſcho wußłyſchi, pomyßli ßej hnydom na žadławe puki, ſtuli wuſchi a běži ſchtož móže. Tajkele helſke ſakhadźenje ßo tam ſ kſcheſcžanſkim ßłowom „kſchcženza“ mjenuje. Nam pak je dozyła njeſroſumliwe, kak móža w kſcheſcžanſkich krajach ſ božimi ſtworjenjemi tak njekſcheſcžanſzy ſakhadźecž, a kóždeho cźucžiweho cžłowjeka wutroba boli, hdyž tajke ßłyſchi.

Burſki lud pak a wſchitzy druſy maja wot howjaſeho ſkotu wjele wjazy wužitka hacž wot koni, wóßłow a mulow, a to je po zyłem ßwěcźe tak. Schto dyrbja kruwy a woły ſa naß dźěłacž, njetrjebam wam hakle powědacž, pohladajmy tohodla do druhich krajow. Tež tam howjada plahuja, kotrež pak maja ſdźěla zyle hinaſchi napohlad. Najwažniſche mjes nimi w cžopłych krajach ßu wjelbłudy abo kamele. Te roſpadnu do dweju tež ſwonkownje derje roſdźěleneju družinow, jena ma na khribjecźe jedyn horb a rěka dromedar abo drabař (Kamel), druha ma dwaj horbaj a mjenuje ßo běhař (Trampeltier). Prěńſche nadeńdu ßo najbóle w Afrizy, tamne we Aſiſkej. S Afriki ßu dromedary tež do Jtalſkeje pſcheßydleli, woßebje do pěſkojteje runiny njedaloko měſta Piſa. Tež w Schpaniſkej a w nowiſchim cźaßu w Mexiku je plahuja, tohorunja w kraju Boliviji, w Awſtralſkej a na kupje Kubje ſ dobrym wuſpěchom. So ßu je tež hižom w praſtarych cźaßach ſnali a do dźěła trjebali, dopokaſuja wobraſy na ſtarych egiptowſkich pomnikach, tež ſe ſtarych papyrußow ſhonimy, ſo ßu hižom pſched wjele tyßaz lětami cžłowjekam tak ßłužike kaž dźenßa. W bibliji ßo kamjele huſto mjenuja, Hiob měješe jich 3, poſdźiſcho 6 tyßaz, a pola Amalekow bě jich tak wjele kaž pěſka pſchi morju.

Nam je dromedar njeſnate ſwěrjo, widźeli drje jeho ßnadź ßmy, ſchtož pak wo nim wěmy, ßmy w knihach cžitali, ſ nich tež ſhonichmy, ſo jeho cźaſto kódź puſcźiny mjenuja. Sa puſcźinu je tež tuto ſwěrjo woßebje ſtworjene, a w njej ßo jemu najbóle lubi, a tam tež maja ludźo najwjazy wužitka ſ njeho. Ale kamel a kamel je dwojake, njeje jedyn kaž druhi. W Afrizy roſdźěluja jich něhdźe 20 ſplahow, někotre ßo lěpje ſa jěchanje hodźa, druhe bóle ſa noſchenje.

Schtóž dromedara ſměrom ſtejo widźi, tomu ßo wěricž njecha, ſo móže tón ſ najſpěſchniſchim konjom nimale na pſchemo běžecž. Do puſcźiny ſwucžene kamele ßu dobre běharje a móža w jenym ſkoku pucźe pſcheměricž, kaž to žadyn kóń njedokonja. Puſcźinſke pucźe ßu jara daloke a nimo měry wobcźežne, dokelž poprawom žane pucźe njejßu; dromedar pak wſcho derje ſnjeße. Hižom młode kamele ßo na dołhe puczowanja ßobu bjeru, njetrjebaja drje nikoho a niczo njeſcž, ale dyrbja jeniczzy wobcźežnoſcźe ſnjeſcž nawuknycž. Hakle hdyž ßu w tſecźim lěcźe, ſwucžuja je na jěchanje a noſchenje cźežow, hdźež pak je jich doſcž, ſapocžnje ßo wucžba hakle w pjatym lěcźe. (Skóncženje pſchichodne.)

wuprósdnjena, namakachu cžežzy franjeneho ßudniskeho ßkužownika, kiž w ßwojej krwi leješche. Dyrbjachu jeho hnydom do thorownje dowjesć, dokelž mježesche ßo lpješchnje operowacź.

Mjes tym plecžesche ßo hara na drósy dale. Pschezo ßaßn dachu ßo ßkupiny cžornuchow do běkych a jich pschesczěhachu. Zyke město Harlem runasche ßo roshorjenej bromadje mrowjow, a policija dyrbjesche ßo powßitnicź. Mnoßy ßo ßajachu, tola woprawdźitych winikow sbježka njepopadnychu. Cžorny prědar a jeho „arzwandżelio" běchu ßo ß cžaßom ß procha měli a ßo bjes ßled ßhubili.

Hižo někotre hodźinki posdźischo wotpósła ßo wschitkim polnócnym amerikaniskim policajskim ßtacijam ßcžehowaza depesche: „Zimaicže Jurja Bakera, mjenowaneho Fathera Divine, dla ßtónniskeho nadpada, je to 60 lět ßtary, cžornuch. Ma ßo dla cžeßkeho nadpada na ßudniskeho ßkužownika pschedwjesć, kiž je ße ßwojimi pschiwißnikami w „njebjeßach" ßkucził."

Po ßdaczu je cžorny prědar dawno Newyork wopuschcził a khowa ßo něhdże w druhim wulkoměßcže pola ßwojich pschiwißnikow. Father Divine je we wschěch wulkoměßtach ß cžornym wohndleßtwom filialki ßwojich „njebjeß" ßakoźił. Pola barbitych ßewjerneje Ameriki ma wulki wliw a liczba jeho pschiwißowarjow dże do wjele ßtow tyßaz. So bychu hódni bożeße hnady bytyi, dyrbja jeho pschiwißnizu jemu zyke ßwoje ßamoźenje łdowěricź a wón jich potom ła „jandźelow" pomjenuje. W ßwojich „njebjeßach" dawa jim hospodu a nuße ßeliwenje. Ssam wobhedźi někotre awta a ßamo khtadło. Sthadźowaniscko mózeße ßej na ßwojim wobhedźerßtwje ßakoźicź. Sa cžaß presidenßkeje wólby dasche ßo jako kandidat cžornuchow poßtajicź, a jeho pschiwißowarzjo dźechu pod heßłom do boja: „Luby Bóh budźe president!" Ale je kraßnje pschenadnuł.

Přilopk

30 000 hriwnow w kachlach.

Spoczatkaj tragiskeho cžłowjeskeho żiwjenja, wo kotrymż ßo tu rěcži, ßahataj hacź do pschedwójnskeho cžaßa. Wotebrał je ßo podawk w malej wßy w Bayerßkim lěßu. Resel, dźowka bayerskeho bura, bě w mězcže pschekupa ßesnała a jeho lubowasche. Burej běsche prawje, ßo ßo dźowka do města wuda. So by jej mohł porjadnuě pomoz (wěno) ßobudacź, ba wulki błół ßwojeho kraßneho lěßa pobicź. Każ ßwojim domiazym ßdźeli, bě pschedacże lěßa 30 000 hriwnow wunjeßko, kotrež mězeße dźowka dostacź. Někotre dny psched kwaßom pak bura Bożа ruczka ßaja a na njeßbożo niemóżachu ßawoßtajeni naßpomnjene 30 000 hr. nihdże namakacź. Nawożenja, kotryż běsche ß pjenjesami licžił, ßo by mohł ßwoje pschedewßacże wutwaricź a wěße pjenjeżne cžeże pschewinnecź, żebi, dokelž ßo ßiebany cžujeßche, żiwjenje wßa. Reßel ßama, kotraż bě błischcże psched někotrymi dnjemi ß najbohatßej niewießu zyke wokolinu, ßapadny do duschinesho kacźemnjenja. Dołhe lěta dyrbjeßche ßo hoźeni pschebywacź. Hdyż mězeße ßo ß njeje puschcźicź, ßakhadźeße ßmětowa wójna. Mjes wororami tuteje bě też jeje ßwoja Rodownosć, zuby dwór dyrbjeßche ßo pschedacź. Resel bě ßo mjes tym jeßtarita a dołpołnje wokhudła, dokelž bě ß inflazziu wßcho ßhubiła, a jako dźełacžerka ßo někak żiwiweße. Njedawno ße někto dasche nowy wobhedźeć dwora, kotryż bě něhdy jej nanej ßtuchał, ßtare kachle w makowużitej ßtwi pschekaiecź, kotrež ßo hižo lětdźeßatki dołho wißay nieběchu wużiwałe. A pschi tym namaka kachlestaier walcźk bankowkow, 30 000 njepkacźiwych tyßahriwnowßkich bankowkow pschedwójnskeho cžaßa, kotrež běchu kwaßny pokład někto hižo wobßtarneje dźełacžerki Resele.

Wjacy żonow hacź muži?

Statistiki nam praja, ßo na 100 hołcžich porodow 106 hólcžich porodow wotpada. Wot tutoho ßwěßenja żu jenoż małe wotkhilenja. W tutych licžbach wotpoczuje wjacy hacź cžiśty pschipad. Że to naßterje wěßta ßakonitoßcź, kotrejeż ßakłady wßchak nam njeżu ßnate. Tola niż jenoż pola cžłowjeka tutu ßakonitoßcź w poměrje ßplażnych porodow wobkedźbujemy, ale też pola ßwěrżatow. Tak njech ßo tu jako pschikład naßpomni, ßo na 100 cźelatow żónskeho ßplaha 94 bycžkow, pola mowzow 97 barancžkow, pola karniklow 104 ßanżow, pola wulkich mnßchi 105,5, pola mnßchi 106, pola ßpow 110 a pola ßwini 112 mużßkeho ßplaha na ßto ßchtuk żónßkeho ßplaha pschipada. Tuta poměra je jenoż na cžaß poroda wobmjeßowana. Posdźischo ßo tute liczby ßpěchnje pscheměnjeja. Pschi domjazym ßkocże wßchak cžłowjek ßapschichima, ßo by podźeł mużßkeho a żónskeho ßkotu ßa wocźehnjenje poßtajił. Pola cžłowjeka pak ßu druhe pschicżiny, kotrež poměru liczbow pscheměnjeja. Hižo w dźećzych lětach wumrěwa wjacy hólzow hacź holzow. W 10. żiwjeńßkim lěcże wuczinja poměra 1010 : 1000, w 20. żiwjeńßkim lěcże pak 990 : 1000. Straschnische a bóle wucźeßpowaze żiwjenje pak w pschichodnych lětach poměru na ßchodu muża dale ßmjeńßcha. W 30. żiwjeńßkim lěcże pschipada na 1000 żonow jenoż hißcże 890 mużow, w 60. żiwjeńßkim lěcże na 1000 żonow 850 mużi a w 90. lěcże na 1000 żonow jenoż 650 muži abo na 3 mużow 5 żonow.

Honitwa ßa ßłonom w južnej Sserbißkej.

Pschihłuschne hamty w ßerbißkim Kruschewazkim wokrjeßu ßu hižo dłeßi cžaß wobkedźelowałe, ßo wjele burow w dolinje rybarßkeje rěki nadoło na njewujaßnjene waßchnje ßbohatny. Tamniße hamty tukachu, ßo tute bohatßtwo ß falßchowanjom pjenjes nabywchu a tohodła ßo burja krucźißcho wobkedźbowachu. SStónczńje pak hódaněźto ßhódachu. Wobyhlerjo doliny rybarßkeje rěki namakachu w rězy ßtoto. Polaßnje tuto ßtoto ßtótnikej we Kruschewazu pschedawachu. Powěßcź wo tutych namakanjach je w Kruschewazu prawu honitwu ßa ßłotom wuwołało. Prażcha ßo wěło jara, hacź budże pytanje ßa ßłotom w rybarßkej rězy wunoßchne,

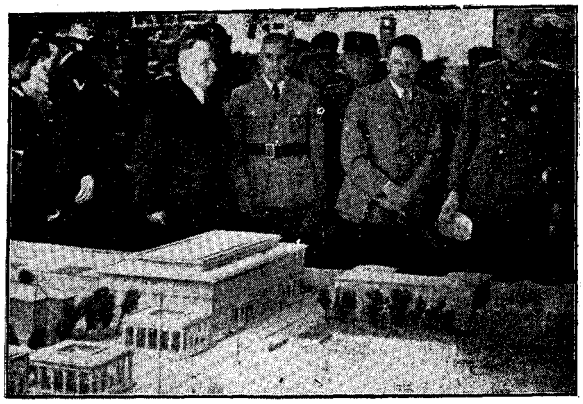

Wjednik wotewri wußtajeńzu „Dajcże mi 4 lěta cżaża".

Pßched 5. wożkawjenjom 1. meje nazionalßozialißtißkeje Němßkeje wjednik a ßtatny kanzler na Barlinißtim wußtajeńßchcżu wußtajeńzu „Dajcże mi 4 lěta cżaża" wotewri, kotraż je ß dopołkaßom, ßo ßu prěnje 4 lěta nazionalßozialißtißkeho natwarneho dźěła połny wußpech měře. Po wotewrjenju żebi wjednik je żwojim pschewodom wußtajeńzu wobhlada. Tu widźimy wjednika pschi modellu kralowßkeho naměßta w halli II, na prawo wot njeho generalny połny marßchall ß Blomberg, na lěwo dr. Frick. (Scherl Bilderdienßt, M.)

Rozdźělenje mytow w ßtatnym powołańßkim wubkedźowanju.

Lětußche ßtatne powołańße wubkedźowanje je ßo ßwjatocžnje ßtóncziło ß wudźělenjom mytow na dobyczerjow, kotrež Baldur ße Schirach wudźěła. Na prawo widźimy ßtatneho organißatorißkeho wjednika dr. Leya. (Scherl.)

Adolf Hitler wußnamjenja pschikładne pschedewßacża.

W ßwjatocžnym poßedźenju ßtatneje dźełoweje komory w Prußkim domje w Barlinje je wjednik a ßtatny kanzler pjatk zylej liczbje pschedewßaczow cżeßtny titul „nazionalßozialißtißke pschikładne pschedewßacże" ßpożeżił. S tutym ßu tute pschedewßacża woprawnjene, ßo maja wożebitu khorhoj ßa ßwoje pschedewßacże. (Scherl.)

Wojerßka móz na wußtajeńzu „Dajcże mi 4 lěta cżaża".

Na wulkej nazionalßozialißtißkej wußtajeńzu na Kaiserdammje w Barlinje je ßa woborowu móz halla cžo. 2 ßo pschewoßtajiła. Tu widźimy mjes druhim originalny modell „U 9" natwarjeny. Na wjeßchu wißaja wojowarßke lětadła a na ßcźeńje halle je ß wulkim napißmom wurěßt rěcże Adola Hitlera napißany a ß wobeju bokow ßu wojerßke figury, kiž ßu wjeßche hacź we woprawdźitoßcźi. (Scherl Bilderdienßt, M.)

Nalika ßa 12 000 hriwnow.

So ßo ßa jenotliwe wożebje wumělżzy pěßtowane kwětkaze drużiny wożebite płacżißny żadaja a ßapłacżeja, kotrež wßchěmu ßmjertnemu cžłowjek njemóże ßapłacźicź, je ßnata wěc. Tola też ßamożity cžłowjek drje żebi 10 krócź rosmyßlił, prjedy hacź żebi naliku kupi, kaiżeż ßo nětkole na wußtajeńzu kwětkow w Newyorku pokaßuja. Jenicžka roßtlina tuteje nalikoweje drużiny płacży 12 000 hriwnow. Fantaßtißka płacżißna ßo ß tym wußwětla, ßo płahowanje tajßeje naliki kóżdy ras 5 lět traje a dale njeje możno, jónu wuplahowanu roßtlinu w tutej wożebje kraßnej formje ßakhowacź, dokelž ßo ßaßo wróczo wuwiwa. Tohodła dyrbi ßo tuta drużina pschezo ßaßo ß ßchiżowanjom ßnowa wupěßtowacź. W Jendźelßkej żiwy płahowaŕ budże drje jeniczki cžłowjek na ßwěcże, kotryż móże derje ß teho żiwy bycź, hdyż je kwěczel tajskich nalikow pschedał.

25 000 bydlenjow je ßo w powodźenym kraju w Amerizy wuprózdniło.

S Wheelinga we wjeczornej Virginiji pschikhadża powěßcź, ßo je ßo w powodźenym kraju rěki Ohio dołał 25 000 bydlenjow dyrbjało wuprózdnicź. Něhdże 30 małych fabrikow a hórnißkich jamow w dolinje rěki je pod wodu. We Waßhingtonje je wulka woda rěki Potomac pobrjózne kultury ßapkawika. Woda je ßo wożebje do ßkamneho Potomakßkeho parka ß jeho wulkej różowej ßkrobu ßalała, hdźež w nałěcżu tyßazy puczowazych pschikhadźeja, ßo bychu żebi japan'ke wißchnjowe ßchtomy we połnym kćeżu wobhladali.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 102 — Budyšin — Wutoru 4. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 9

Šćuwanje jendźelskich nowin „Times" přećiwo Němskej

Londonſke nowiny „Times" ßu 28. haprleje pod wulkim napißmom pißale, ſo je ßo ſchpaniſke město Guernika ſ nadpadami ſ powětra ſniczilo. W rosprawje jich woßebiteho dopißowarja ßo piſche, ſo ßu ſchpaniſzy nazionalni 27. haprleje najſtarſche město a ßwjedźiſchczo kulturneje tradizije baſkowſkeho kraja Guerniku ſ powětra doſpołnje ſniczili.

Bombardement tuteho wotewrjeneho města, kiž daloko ſady fronty lezeſche, je pjecza 3¼ hodźiny trało. W tutym czaßu je pjecza czrjóda wojeřſkich lětadłow, kiž ſ lětadłow tſjoch němſkich typow wobſtejeſche, njepſcheſtawajzy czezke bomby na město mjetale. W rosprawje nowin „Times" ßo pokraczuje, ſo ßu pſchi bombardemenczje wojowanſke lětadła niſko lětale a ſ maſchinſkimi tſělbami do ziwilnych wobydlerjow tſělale, kotſiž ſpytachu ßo ſ města wukhowacz.

Pſchecziwo tutemu ſelharnemu wudawanju pak woßebity rosprawjeř połhamtſkeje franzowſkeje powěſczeřnje „Havas" po wobhladanju města ſwěſczuje: Wukrajni zurnaliſtojo ßu město do wſchěch ſtron pſchekhodźili a mózachu zyle ßwobodnje ſ wobydlerjemi rěczecz, kotſiž běchu hiſchcze w měſcze woſtali. Woni ßu ſwěſczili, ſo na zanych ſbytkach murjow njejßu ßlědy bombowych tſchěſkow nadeſchli. Ale wone běchu ſ kurom a wohnjom ſczornjene.

Zurnaliſtojo dozyla njejßu nihdźe mohli bombowe dźěry ſwěſczicz. S teho ßo dopokaſuje, ſo je ßo w měſcze woheń ſałoził. Najſkerje ßu woheń w połodniſchim měſtowym dźělu ſałozili. S powětrom je ßo woheń na zyle město pſchenjeßł. Zurnaliſtojo ßu pak tez ſwěſczili, ſo běchu ßo někotre twarjenja, kiž běchu ſe zeleſoweho betona natwarile a ßo njejßu ſpalile, zyle ſ benzinom a petrolejom polate. Wobydlerjo, kotſiž ßu w měſcze woſtali, powědaju, ſo ßu bolſchewikojo póndźelu (26.) wjeczor ſe ßwojim ſaniczeřſkim dźěłom ſapoczeli.

Pariżſke nowiny „Jour" ßu wobras woczijſchczale, na kotrymž ßo město Guernika w płomjenjach pſchedſtaja. Sdobom tute nowiny ſ tucznej rjadku woſjewjeja: „Guernika je ßo ſ wohnjom ſniczila a niz ſ bombami." Swonkowny politikaŕ tutych nowin piſche: „Najebacz wſchě wudawanja ſ Bilbaa a najebacz wſchěch wopißowanjow jendźelſkich nowin na Guerniku njejßu nazionalne lětarjo bomby mjetali, ale bolſchewikojo ßu ju ſapalili."

Naßylnoſcz Winſkich zidow pſchecziwo ſaſtupjerjej němſkich nowin.

Statni pſchißłuſchnizy Němſkeje we Winje ßu na nazionalnym ßwjedźenju Němſkeje khorhoj hokateho kſchiža wupowěßnyli. Wěſo pódla tuteje tez awſtriſku khorhoj wupowěßnychu. W ſnatym Winſkim winowym pſchedměſcze Grinzingu pak je ßo wobzarujomny pſchipad ſtał. Tſjo zidowſzy ſtudowazy a zidowſki lěkaŕ w nozy ſpytachu, ßo do wobydlenja ſaſtupjerja Scherlez nakłada dobycz, ſo bychu khorhoj hokateho kſchiža wotſtronili.

Dokelž ßo jim to njeporadźi, ſ kamjenjemi do woknow mjetachu a je rosbichu. Nimo toho hiſchcze na nazionalſozialiſtiſku Němſku ßwarjachu. Polizija ſkuczerjow ſaja a jich wosoby ſwěſczi, na to pak jich hnydom ſaßo puſcheži. Němſke wupóßłanſtwo, kotremuž je ßo podawk hnydom ſdźělił, na trěbne waſchnje ſakroczi.

Twarjenje němſkeje ſchule w Pólſkej ßo pſchetorhło.

Měſchczanſke ſarjadniſtwo w Bydgoſczu je tamniſchemu němſkemu ſchulſkemu towaŕſtwu, kiž nowy němſki gymnaſij twari, poruczilo, ſo by hnydom pſcheſtał twaricz. Kaž nowiny „Němſki roshlad w Pólſkej" ſhonichu, je wójwodſtwowa twarſka kommißija wotkhilenja wot twarſkeho plána ſwěſczila. Dokelž pak ßo jenoz wo zyle njewazne wotkhilenja jedna, ßo nowiny nadźijeja, ſo ßo twarſke dźěła na dlěſchi czaß njepſchetorhnu.

Rozrěčowanje mjez Neurathom a Mussoliniom

Němſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath je póndźelu dopołdnja 11,25 hodźin ſ porjadnym czahom do Roma pſchijěł. Na dwórniſchczu powitachu jeho italſki ſwonkowny miniſter hrabja Ciano a propagandny miniſter Alfieri, ſekretar faſchiſtiſkeje ſtrony Starace, prefekt města Roma, němſki póßłanz ſ Haſſel a nawjednik krajneje ſkupiny Ettel.

Přenje rosrěczowanje mjes němſkim ſwonkownym miniſtrom ſ Neurathom a ſchefom italſkeho knjezeřſtwa Muſſoliniom połdra hodźiny traješche. Rosrěczowanje běſche jara wutrobne. Pſchi rosrěczowanju běſche tez italſki ſwonkowny miniſter hrabja Ciano pſchitomny.

Hitler je italſkich induſtrialnych pſchijał.

Wjednik a němſki kanzler je póndźelu wotpóßłanſtwo italſkich induſtrialnych pſchijał, kiž na ßwojim wopyczje w Němſkej w Barlinje pſchebywaſche. Preſident ſwjaſka italſkich induſtrialnych ſtatny miniſter hrabja Volpi 25 ßobuſtawow wotpóßłanſtwa wjednikej pſchedſtaji.

Italſki wjednik młodźiny, ſtatny podſekretar Ricci, je ßo póndźelu ſe ßwojeho wopyta w Němſkej do Roma wrócził.

Miniſterſki preſident Göring ſaßo w Barlinje.

Miniſterſki preſident generalny wyſchk Göring je ßo póndźelu dopołdnja ſe ßwojeho puczowanja do wukraja ſaßo do Barlina wrócził.

Klóštrski bratr so k štyrjom lětam khłostaŕnje zasudźił

Pſched pſchißaznym ßudom w Koblenzu měješche ßo bratr Franziſkanow Gundram ſ klóſchtra Waldbreitbacha ſamołwicz. Wón běſche dla wotmyßleneho czělneho ſranjenja ſe ßmjertnym ſczěhwkom ſamołwicz. Gundram běſche w měrzu ſańdźeneho lěta khoreho a bjeſpomozneho 18lětneho jaſtarańſkeho khowanza we Waldbreitbachu krjudował a ßmjercz tuteho wobzarujomneho ſawinował. Ssud wobſkorzeneho dla wotmyßleneho czělneho ſranjenja ſe ßmjertnym ſczěhwkom k ſchtyri lětam khłoſtaŕnje ſaßudźi a jemu czeſtne prawa na pjecz lět wotrjekny.

Dźěłaćerjo jako wjednikowi hosćo

Kaž kózde lěto je wjednik na nazionalnym ßwjedźenju němſkeho luda 96 dźěłaczerjow pſchijał, kotſiž jako czeſtne wotpóßłanſtwo dźěławého luda ſe wſchěch zupow na tutym dnju jako czeſtni hoſczo w Barlinje pſchebywachu. Wjednik tez 50 němſkich dobyczerjow a dobyczeřkow powołańſkeho wubědźowanja němſkeje młodźiny w ſahrodźe doma němſkeho preſidenta pſchija.

1. meje we wukraju

W Franzowſkej běſche knjezeřſtwo njedawno 1. dźeń meje jako hamtſki ßwjaty dźeń woſjewiło. Na tutym dnju ßo po zyłym kraju dźěła woſtajichu, ſdźěła dobrowólnje, ſdźěła ſe ſtrajkom. W Pariſu jěſdźadła wjeczor pſcheſtachu jěſdźicz. W druhich městach hiżo wot dopołdnja njejěſdźachu abo na někotre hodźiny jěſdźicz pſcheſtachu. Po pſchipołdnju ßo w Pariſu pſchißłuſchnizy markßiſtiſkich dźěłaczeřſkich ſwjaſkow do dweju czahow ſeſtupachu, ſo bychu poſdźiſcho ſhromadnje do Vincennesa czahnyli. Tam dźěłaczeřſkaj wjednikaj Jouhaux a Raynaud rěczeſchtaj. Jeju rěczi ßo pſches ſtatne radio rosſchěrjeſchtej. Tola tez w provinzy ßo dźěłaczerjo wſchudźe k mejſkim demonſtrazijam ſkhadźowachu. Dotal njebu niczo wo pſchipadach pſchi demonſtrazijach ſnate. Jenoz w algěrſkim měſcze Oranje w jenej kofejowni k pukam dóńdźe. Tez w Condé ſur Escaute pola Lilla ßo towaŕſchojo ludoweje fronty do ßo dachu. Jeneho měſchczanſkeho radu khětro pſchebichu.

W Londonje běchu jendźelſzy lěwizarjo ſ kommuniſtami a pſchißłuſchnikami dźěłaczeřſkich ſwjaſkow ßobotu w tamniſchim Hyde-parku wulku ſhromadźiſnu ſwołali. Kaž běſche ßo woczakowało, ßo ſta ſtrajkowazych Londonſkich awtobußowych wjednikow a rjadowarjow na demonſtraziji wobdźělichu. Demonſtrantojo wjele czeŕwjenych khorhojow ßobu njeßechu, internazionalu ſpěwachu a pſchihladowarjow ſ poſběhnjenej pjaſczu poſtrowjachu.

We Warſchawje 1. meje organiſazije pólſkich a zidowſkich markßiſtiſkich ſtronow po dróhach czahachu. Dokelž ßebi kózda ſtrona woßebje ßwój czah pſchiprawi, ßo dozyla ßydom czahow wotmě. W zidowſkim měſtowym dźěle k někotrym ſrazenjam ſ mjeńſchimi kommuniſtiſkimi czrjódkami dóńdźe. Pſchi czahu zidowſkeje ſtrony „Swjaſka" ßo krwawny pſchipad ſta, kiž hiſchcze njeje zyle wujaßnjeny. S luda abo ſ wokna ßo nadobo někotre krócz ſ revolvrom tſěli. S tſělenjom ßo pjecz wosobow ſrani. Jena holza je na ßwoje ſranjenje wumrěła. S njeſnateje ſtrony dachu tez bombam rosbuchnycz. S rosbuchnjenjom ßo někotre wosoby ſranichu. We wjetſchich pólſkich městach, kaž Krakowje, Czenſtochowje, Lwowje a Lódźi je k mjeńſchim ſrazenjam mjes ſozialiſtami a kommuniſtami a mjes nazionaliſtiſkimi a zidowſko-markßiſtiſkimi ſwjaſkami dóſchło.

Španiscy nacionalni na baskowskej frońće postupuja

Wójnſka rosprawa ſchpaniſkich nazionalnych ßobotu ſ baſkowſkeje fronty powě: W poßlednich popołdniſchich hodźinach ßu naſchi wojazy Bermeo, Mundaku, Pedernales, Altu Miru, Viſtu Alegro wobßadźili. Njepſcheczel czěkaſche a mnoho wójnſkeje porjedy, woßebje minymjetakow ſawoſtaji.

Bolſchewiſki napſchecziwny nadběh pola Bermea je ßo wotpokaſał. Pſchi dróſy, kotraž ſ Guerniki do Duranga wjedźe, ßu nazionalni wojazy wazne ſtejiſchcza dobyli. Woni ßu Berlandu, Ordoriku, Ajurias a San Pedro wobßadźili. Bolſchewiſke pſchecziwjenje ßo ſlemi, njepſcheczel pſchi tym khětro ſchkodowaſche.

Wojazy generala Mole 13 kilometrow pſched Bilbaom.

Wot franzowſko-ſchpaniſkich mjeſow ßo powě, ſo ßu wojazy generala Mole jenoz hiſchcze 7 kilometrow wot Galdakona a 13 kilometrow wot Bilbaa ſdaleni.

Czeŕwjeni ſakitańſzy wojazy ßo w dolinje Nervionje hromadźa. Pſchi mórſkim brjoſy a bliſko Amoralieta ßo bjes pſchetorhnjenja małe wojowanja wotměwaju. Nazionaliſtiſzy lětarjo ßu ſapoczeli bomby na wobtwjerdźenja mjetacz, kiž ßu ßo w poßlednich njedźelach w Bilbau natwarile.

Kaž ßo ſ Londona powě, ßu nazionalni wojazy na baſkowſkej fronczje ſnowa poſtupowali. Czeŕwjeni pinijowe lěßy ſapalichu prjedy hacz zofachu.

Schpaniſki kſchizak na minu ſajěł.

S bolſchewiſkeje ſtrony běſche ßo wudawało, ſo ßu czeŕwjene lětadła pſched někotrymi dnjemi nazionalny kſchizak „Eſpana" ſniczile. K temu pak ßo ſe ſchpaniſkeje nazionalneje ſtrony woſjewja, ſo czeŕwjene lětadła njejßu łódź ſniczile, ale ſo te tuta w kurjawje na minu ſajěła. W rosprawje ßo pſchiſpomnja, ſo njedźiwajzy teho nazionalne wójnſke łódźſtwo brjohi Cantabriſkeho a Sſrjedźoſemſkeho morja wobknježa wudoſpołnicz!

Nazionalne wójnſke łódźſtwo je dotal 50 wulkich łódźow ſebrało, kiž ßu byle ſ wjazy hacz 100 kanonami, wjazy hacz 100 lětadłami, lětadłowymi motorami, 100 000 tſělbami, 19 000 lětaŕſkimi bombami a 20 000 wutſělemi ſa artileriju nakładźene. Nimo teho ßu nazionalni czeŕwjeny ſaniczak „Fernandez" potepili a někotre pſchimórſke ſtrazeŕſke czołmy dobyli.

Wjednik je generalej Frankej ſbozo pſchał.

Wjednik a němſki kanzler je ſchefej ſchpaniſkeho nazionalneho knjezeřſtwa generalej Frankej pſchi ſkładnoſczi ſchpaniſkeho nazionalneho dnja wutrobne ſbozopſchecza wuprajił. — Wjednik je tehorunja preſidentej pólſkeje republiki k ßwjedźenjej pólſkeje konſtituzije ſbozo pſchał.

Wunošk wólbow do japanskeho sejma

Kaž je ſ powěſczow wo wólbach do japanſkeho ßejma ßhonicž, je ſtrona nětcžiſcheho knježeŕſtwa pod miniſterſkim preſidentom Hajaſchijom porazku poczeŕpiła. Minſeitſka ſtrona je jenož 179 (prjedy 205) ßydłow doſtała. Nimo druhich doſta ſtrona Tohaikai 11 měſtnow (dotal 0). Tuta ſtrona je hižo žadała, ſo by Hajaſchiowe knježeŕſtwo ßwoje ſaſtojnſtwa ſłožiło, dokelž je pſchi wólbach czežko podležało.

Hajaſchiowe knježeŕſtwo pak je ßo rosßudžiło, ſo w ſaſtojnſtwje woſtanje a nowy ßejm k ßobudźěłu namołwi. Miniſterſki preſident Hajaſchi je na audienzy kěžorowe pſchihłoßowanje doſtał, ſo knježeŕſtwowy programm pſchewjedźe. W politiſkich kruhach ßo wobebje wuſběhuje, ſo budźe wójſko Hajaſchiowe knježeŕſtwo podpjeracž.

W Japanſkej ßu njedźelu do noweho ßejma wolili. Pſchi tutych wólbach pak ßo njemóže prajicž, ſo je lud wolił. We wulkoměſtomaj Tokiu a Oſazy je lědma połojza wólbokhmanych woliła, w mjeńſchich měſtach niž hiſchcže jich ſchtwórty dźěl. S tajkeho ſadźerženja je potajkim wulki bjeſdźak dźiwajo na parlamentarismus ſpóſnacž. To pak ma ßo cžim bóle wobkedźbowacž, dokelž běſche to poßlednje politiſke rosßudźenje nad knježenjom Hajaſchiowebo knježeŕſtwa.

Awstriski zwjazkowy president w Budapestu

Awſtriſki ſwjaſkowy preſident Miklas je póndźelu **dopołdnja na offizialny ſtatny wopyt do Budapeſta pſchijěł.** Preſidenta a jeho mandźelſku ſwjaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg a ſtatny ſekretar ſwonkownych naležnoſczow dr. Schmidt pſchewodźataj.

Kaž nowiny rosprawjeja, ßu ßo popołdnju ſwjaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg, ſtatny ſekretar dr. Schmidt, wuheŕſki miniſterſki preſident Darany a ſwonkowny miniſter ſ Kanya rosrěczowali a ßu jenož wo politiſkich praſchenjach rěczeli. Schuſchnigg je wo ßwojim poßlednim ſetkanju ſ Muſſolinijom w Bjenatkach nadrobnje rosprawjał. Potom ßu ſhromadźeni ſtatnizy położenje w rańſchej Europje a pſchi Ssrjedźoſemſkim morju nadrobnje rospominali. Wutoru ßo ſ rosrěczowanjemi pokracžuje.

Dźeń wustawy w Awstriskej

Lětny dźeń awſtriſkeje wuſtawy 1. meje je ßo we Winje ſ wulkim marſchom ßobuſtawow wótcžinſkeje fronty nimo frontſkeho wjednika ſwjaſkoweho kanzlera dr. Schuſchnigga ſapocžał. Najważniſchi podawk tuteho dnja běſche rěcž ſwjaſkoweho kanzlera k ſaſtupjerjam wótcžinſkeje fronty. Dr. Schuſchnigg jim ſnowa ſaměr awſtriſkeje ſwonkowneje politiki roskoži. Schtož ſnutſkownu politiku naſtupa, ſwjaſkowy kanzler rejkny, ſo je awſtriſke knježeŕſtwo wojpjet pokaſało, kak móže ßo k požadanemu ſměrowanju a ſpokojenju dóńcž.

Pomjenowanje w diplomatiſkej ßłužbje.

Wjednik a němſki kanzler je wupóßlanza w Bernje ſ Weizſäckera ſa miniſterialneho direktora w ſwonkownym hamcže, generalneho konſula Köchera ſa wupóßlanza w Bernje a wupóßlanza ſ Erdmannsdorffa ſa wupóßlanza w Budapeſtu pomjenowa.

„Knježa politiskeho wuwića w Francowskej"

Pariſke nowiny „Matin" ßu wo poßlednich pſchikaſach kommuniſtiſkeje internazionale piſale a ßu ſdobom dopołaſale, kajku dwojaku hru franzowſka kommuniſtiſka ſtrona hraje. Nowiny piſaju, ſo je kommuniſtiſka ſtrona jenož tehodla ſa ludowu frontu a ſa ſjednocženje markſiſtiſkich dźěłacžeŕſkich ſwjaſkow wuſtupowała, ſo by ßo knjes nad politiſkim wuwicžom w Franzowſkej ſcžiniła. W tu khwilu je kommuniſtiſka ſtrona k wſchěm móžnym pſchiſwolenjam hotowa, ſo by ßo ſe ſozialdemokratiſkej ſtronu ſjednocžiła.

Pariſki ſwjaſk metallowych dźěłacžerjow je hižo zyle w rukach nawjednikow kommuniſtiſkeje ſtrony. Kommuniſtiſka internazionala pak je tutemu ſwjaſkej porucžiła, ſo by ſe ßwojeje organiſazije wſchitkich tych wucžiſchcžał, kotſiž ßu ſe ſadźěwkom pſchi pſchewjedźenju plana, kiž je wukonjazy wub'erk tſecžeje internazionale w ſeptembru 1936 poſtajił. K temu ßu ßo wſchudźe w Franzowſkej „fabrikſke wubjerki" (ßow'etojo) wutworiłe.

Wubranje ſkotu w nalětnym wubranju 1937 we Wojerezach.

Pjatk 7. meje w 9 hodź. w Horach na nawßy ſa wßy Nardt, Nowu Łuku, Hory a Zidźino. 10,30 hodź. we Cžornym Khołmzu na nawßy ſa wßy Lipoj, ſa Cžorny Khołmz, Brětnej a Michałki. W 12 hodź. w Ptacžezach pſched hoſcženzom ſa wßy Ptacžezy, Lubuſch a Leino. We 13 hodź. w Blunju na nawßy ſa wßy Wulki Parzow, Mały Parzow, Bluń a Sabrod. W 14,30 hodź. we Sprejzach na nawßy ſa wßy Bórkhamor, Sprejzy, Drětwej a Nowe Měſto. W 16 hodź. we Wojerezach pſchi alejowym hacže pſched Pětſchez dworom ſa wßy Wulki Cziſk, Khójnicž, Wulku Nydej a Wojerezy. Póndźelu 10. meje: ½11 hodź. ſa Dubrink pſched hoſcženzom Cziżow a Lubohoſcž. 11,45 w Kocžinje na nawßy pſched hoſcženzom ſa wßy Kocžinu, Ssalow, Ssulſchezy, Nachłow a Hóſk a w 1 hodź. w Kulowje na pucžu ſady brójniow ſa wßy Brěžki, Kulow, Kulowz, Spale, Nowu Wjeß a Němzy. Wutoru 11. meje we 8 hodź. w Schiboji na nawßy pſched Muſchez dworom ſa wßy Běły Khołmz, Roholi, Schiboj a Bórk. 9,15 hodź. we Laſu na torhoſchcžu ſa wßy Drěwzy, Skycžin, Nydej, Łas, Tſi Zony, Radſka, Lipiny. 10,30 hodź. w Delnim Wujeſdźe na nawßy ſa wßy Tranje, Bjerwałd, Lěſku, Łucžo, Manjow, Rudej, Schepſchezy, Delni Wujeſd. 11,45 hodź. we Schcžeńzy pſchi měrowym dubje ſa wßy Schcžeńzu, Mortkow, Bjedrichezy, Wyßoku, Hermanezy. W 13 hodź. we Wulkich Sdźarach pſchi měrowym dubje ſa wßy Wulke Sdźary, Stróžu, Mucžow, Werminghoff a Koblizy.

Cyrkwinske powěsće

Bože ſtpicže, ſchtwórtk 6. róžownika 1937.

S **Klukſcha.** Rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 h. němſke kemſchenje. Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo.

S **Łuboje.** Rano we 8 hodź. ſměje faŕſki vikar Hornczeŕ ßerbſku a dop. ½10 hodź. němſku Božu ßłužbu.

S **Minakała.** Bože ſtpicže ßo ev. młodźina Budyſkeho wokrjeßa w Minakale ſkhadźuje. Zyła wośada ßo wutrobnje pſcheproſchuje. We 8 hodź. ßerbſka a ½10 hodź. němſka Boža ßłužba ſa wośadu a młodźinu. Zyrkwinſki khór ßobuſkutkuje. W 11 hodź. ſpěwanje. Pop. ½3 hodź. pſchihotowańſka hodźina ſa młodźinu w zyrkwi, ½5 hodź. ludowe miſſionſtwo ſa wośadu a młodźinu pſchi zyrkwi a w zyrkwi.

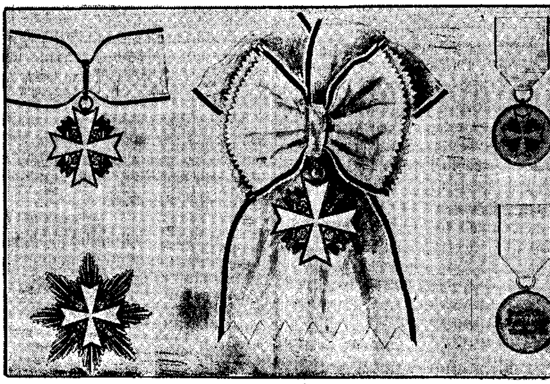

Wjednik ſałoži ſaßłužbny rjad němſkeho worjoła.

Na pocžeſcženje wukrajnych ſtatnych pſchiſłuſchnikow je wjednik 1. meje ſaßłužbny rjad němſkeho worjoła ſałožił, kotryž ßo w pjecžich rjadownjach abo ſe ſaßłužbnej medalju ſpožcži. Najwjetſcha rjadownja tuteho rjada je wulkokſchiž „Rjadu němſkeho worjoła" (hrjedźa), ſe w pſchereſku 66 mm wulki a kotryž ßo na 100 mm ſchěrokim ſ praweho ramjenja k lěwej podpaži wjaſanym bancže noßy. K temu ßlěborny, 8rózkaty ſ pruhow tworjena hudźna hwěſda (na lěwo deleka) ßłuſcha. Bant je cžeŕwjeny ſ běło-cžorno-běłym wobrubjenjom. Saßłužbny kſchiž 1. rjadownje (na lěwo horjeka) ßo na lěwym boku hrudźe noßy a ßo na 35 mm ſchěrokim banczìku noßy. Saßłužbna medalja, kotrejež wobej ſtronje na prawo widźimy, je ſe ßlěbra a 38 mm w pſchereſku wulka. Noßy ßo na 37 mm ſchěrokim banczìku tehoruaja na lěwej hrudźi. (Scherl Bilderdienſt, M)

Wučeŕ Handrij je bratra zbožowneho sčinił

Po Roſſegeru.

To bě njeſbožowne ranje w lěcžu! Hdźež bě Hordakez dwór ſtał, tam ßo huſty žołty kur k njebju ſnoſchowaſche. Pola koło wokoło běchu ſ domjazej nadobu, gratom, měchami a wojami ſaſtajane. Mjes nimi rujo ſkót ſtejeſche. Nad nim kaſtojcžki, ſpěſchnje kaž błyſk, ſlětowachu. Na mokrym pucžu hiſchcže ßykawy ſtejachu, wokoło kotrychž cžrjóda ludźi khodźeſche. Někotſi jich dźěle rjedźachu a do rjadu ſtajachu, druſy ßo jeno do koła roshladowachu po wopalenych hrjadach, ſ kotrychž ſe ßaſami pocžornjene murje wuſtupowachu. Dyß a dyß ſaduwaſche ſ wopaleniſchcža wótry ßmjerd ſpjecženeho tuka a mjaßa. Zyła dokina bě ſ błakami połna módreho dyma.

„Wbohi Hordak!" běſche ſ khwilemi ſ cžrjódy ſaßlyſchecž. „Daloko je a hiſchcže njewě, ſchto je jeho podeſchło. Hakle ſa tydźeń chze ßo domoj wrócžicž. Domoj! Wbohi!"

Ale hižom popołdnju běchu ßo pſchiwuſni na to ſrěcželi, ſo Hordakowy bratr, wucžeŕ Handrij, bjes komdźenja do kupjelow napſchecžo wotjědźe a ßwojemu bratrej na wobhladniwe waſchnje ſdźěli, ſchto je ßo jemu ſtało. Měſtoſcže dla na ſarjadniſtwo kupjelow telegramm póßłachu, hacž tam Hordak ſ Praſchowa hiſchcže pſchebywa; ale wotmołwa dóńdźe, ſo bě Hordak, lěkowanje ſbožownje ſkónczìwſchi, dźeń prjedy do Lipſka wotjěł.

Tak bě Hordak ſ najmjeńſcha jeneje cžwile wotbył, ßwojeje boloſcžiweje wicže. Jena bě nimo, druha bě pſchiſchła; tak to na ßwěcže bywa. Wucžeŕ Handrij potajkim do Lipſka wotjědźe. Wjedźeſche, ſo ßo jeho bratr tam w ſnatym hoſcženzu ſadźerži, ſo by ßebi hiſchcže njeſnate měſto wobhladał. Hdyž wjecžor bratr Handrij do hoſcženza pſchińdźe, ſhoni, ſo jeho bratr we jſtwje cžißło ßydomnacže bydli, ale durje běchu ſamknjene. Tuž ßo wucžeŕ w pſchedſalu hoſcženza ßydny a ßebi pſchekładowaſche, ſ kajkimi ßłowami by ßwojemu bratrej wulke njeſbože, kotrež bě jeho potrjechiło, ſdźělił. Pſchi połnokrejnym mužu, kotremuž bě wicž wutrobu ſeßłabiła, bě kedźbnoſcže trjeba. Lampa ßo pokhmurnje ßwěcžeſche a dúrnik we wotewrjenej jſtwi ßedźo nygaſche a wob cžaß pobórcža.

„Pak ßebi wjmicže jſtwu abo dźicže; zyłu nóz tu ßedźecž njemóžecže!" tak ßo na poßledku wotwoła jaßnje.

„Wodajcže, knježe, dyrbju ßwojeho bratra docžakacž. Hiſchcže dźenßa dyrbju ſ nim porěcžecž."

Dúrnik cžaßnik powolnje ſ kapßy cžahaſche.

„Dźenßa? Dźenßa budźe hiſchcže dołho. Hakle na poł jednej je. Waſch knjes bratr ma něhdźe bjeßadu. Khiba ſo je hižo něhdźe we ßwojej jſtwi?"

W tym wokomiku ßo ſaſwoni. W ßwětle latarnje, ſ kotrejž dúrnik ßwěcžeſche na pſchikhadźazeho, ſpóſna Handrij ßwojeho bratra.

„Porjadny hóſcž, ſchto?" Hordak ßo ßměješche a ſtkócži dúrnikej ßlěbornik do dłónje.

„A nětkole ßo wuſpimy". Jemu ßo jaſyk někak haczeſche a jeho ſtupanje bě trochu njewěſte.

„Něchtó tu na waß cžaka", dúrnik podótkny. — Wobaj bratraj ßebi ſ napſchecža ſtejeſchtaj.

„Ty? Handrijo? Kak ßy tola ty ßem pſchiſchoł?" Hordak jemu napſchecžo wołaſche. „Tón Lipſk, to je cži něſchto wulkotne. Hlej, to ßebi hiſchcže na kofej dóńdźemoj!"

„Dóńdu, bratſje, ſ tobu radſcho do twojeje jſtwy. Mam cži něſchto ſdźělicž", bratr ſnapſchecžiwi.

„Tak njech namaj pincžnik hiſchcže bleſchu wina do jſtwy pſchinjeße. Ty tola tule w hoſcženzu bydliſch?"

„Njejßym jſtwu wotnajał, dokelž ſ najbližſchim cžahom wotjědźemoj. Wotjědźe w tſecžej hodźinje."

Po koberzu (tepichu) po ſkhodźe ſtupaſchtaj. Hordak w ruzy ßwěcžnik ſe ßwěßu dźerżeſche, dokelž bě na ſkhodach hižo druhe ßwětło haßnjene.

„Ně, ně, bratſje, tak to njepóńdźe. Ssobotu hromadźe pojědźemoj. Jutſje ßebi wobhladamoj ſchkleńcžany hród, pomnik wo „bitwje ludow" a druhe rjane wěży. A wjecžor, to ßo roſumi na bjeßadu, hdźež móžemoj w macžeŕnej rěcži ſ naſchimi krajanami popowědacž. Tule k lěwizy ſkhód, kedźbuj! W Lipſku ßym hižo ſkoro kaž doma. Schkoda, ſo moju žonu njejßy ßobu pſchiwjedł. Ta by něſchto nowe widźała. A kajke je doma? Hakle dźenßa ßym liſt wot domu doſtał, ale pſches kupjele, hdyž běch hižo dawno wotpucžował. Bohu dźakowano, hižo je mi lěpje. To ßebi njemóžeſch myßlicž, kak ßo cžłowjekej lohko dycha, hdyž ma tule cžwilu ſe ſchiſe." Wón měnjeſche ßwoju wicž. „Takle, bratſje, tule bydlu, ſcžiń ßebi po woli, kažkuli chzeſch. Ty ßo lehnjeſch do łoža. A to njecžiń jeno žaneje hary. Ja ßo na kanapej lehnu. A nětkole mi powědaj, kak ßy tola ßem pſchiſchoł?"

Wucžeŕ, ſměrny muž, kotryž měješche hižo ſchěru hłowu a brodu, móžeſche ßo lědma wobknježicž, ſo njeby ßebi pytnycž dał, kak je rosbudźeny.

„Ma lěkaŕ w kupjelach", rjekny, hdyž bě ßo ſ bratrom ſa blido ßydnył, „někajki pleſtr ſa ſkamane ſtawy?"

„Skamane ja nicžo měł njejßym!" bratr ßo ßměješche. „To wſchak niz, ale ſa dom a ßwójbu, tak ßebi myßlu."

„Je dha ßo pola tebje něſchto ſtało?" Hordak ßo wopraſcha.

„Twój poß na rjecžaſu ma jenu ſadnju nohu ſlemjenu", wucžeŕ powědaſche. „Dozyła ſlemjenu, wlecže ju ſa ßobu, jako by ſ bjeńtuchom pſchiwjaſana była."

„Mój Ławdan? Kak dha je ßo to ſtało?" — „Wós ſ wodu je jemu nohu pſchejěł."

„Wós ſ wodu? Kajki wós ſ wodu?" — „Nó, hdyž je ßykawa pſchijěła."

Nětkole Hordak wuſchi naſtajowaſche; wocži ßo jemu roſchěriſchtej a ſ dobom pocža ſtróſbiſcho hladacž. „Bratſje, ſchto ty to powědaſch? Sda ßo mi, ſo powědaſch, kajke je pola naß doma. Schto dha ßu tam ſe ßykawu chzyli?"

„Brózeń je ßo cži wcžera wotpaliła", wucžeŕ wotmołwi.

„Schto to powědaſch? Brózeń, kiž pſchi druhich twarjenjach ſteji abo pólna brózeń?"

„Haj, ta, kiž pſchi druhich twarjenjach ſteji."

„A dale? Dale hewak nicžo druhe?"

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 4. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Božo, zdźerž Serbstwo, zakituj nas, zdźerž nam to herbstwo přeco a zas'! — J. Mencel.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina, kotraž w tu khwilu hiſchcze ſ rjanym wjedrom pola naß knježi, je ßo ſe ßwojim jadrom hižo hacž do Ruſkeje ſczahnyła. Jeje wliw w Němſkej ßylnje popuſchczuje. To woſnamjenja, ſo ßo dotalne ſtajne wjedro bórſy ſkónczi. Dźenßa ſmějа hižo we wjeczornej połojzy Němſkeje njewobſtajniſche wjedro ſ njewjedrami. Też w naſchich ſtronach ßo ßylniſche mróczele wutworjeja, a też tu njewjedra niejßu zyle wuſamknjene. Wożebje ſa jutſiſchi dźeń mamy je woczakacz. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 4,28 hodź. ſkhadźa a ßo 7,27 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje na ranje 1,44 hodź. a khowa ßo popołdnju 1,07 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Njewobſtajniſche a k njewjedram pokhilene wjedro.**

*

Meja abo róžownik

S wopprawdźe kraßnym mjeſkim wjedrom je meja lětßa k nam pſchiſchła. Módre njebjo wupinaſche ßo nad womłodźenej ſemju. Mjes ſelenymi pſcheſtrěnjemi ſybola ßo ſchtomy w ßwojim kćěwje. Czopliſchi nalětni powětr ſaduwa. Człowjek je lětuſchu meju ſ wożebitymi ſaczuczemi wodychnjenja a radoſcze witał. Dołhe njerjane a ſymne haprlejſke wjedro běſche ßo kóždemu woſtudźiło. Tohodla běſche wodychnjenje pſchi mejſkim wjedrje czim hkubſche. Radoſcz naß napjelnja, dokelž je ſtwórba Boža pſchi ſpoczatku lětuſcheje meje wożebje kraßna. Rataŕ ſteji někole w nuſnym czaßu a nima khwile ßo jara wohladowacz. W njepſchihódnej haprleji běſche ßo dźěło khětro ſakomdźiło a někto jemu czim bóle wſchudźe do rukow hlada. Hdyž pak nam róžownik wjele ßłóncznych dnjow wobradźi, ßo bórſy ſaßo wſcho ſakomdźene nakhwata. Mějmy dobru nadźiju!

*

— **Pßyk holzu ſranik.** Na hoſim ßedleſchku ßebi rad wulětnizy w tamnej małej korczmiczzy popſcheſtanu, ſo bychu ßebi wokolinu wobhladali a ßo woczerſtwili. Tak też ßwójby ſ dwěmaj dźěſczomaj, mjeńſchej a wjetſchej holczku, kiž běſchtej ſtarſchimaj doprědka khwatałej. Mjes tym ſo chzyſche ſtarſcha ßotra do wuſtupa dóncz, pſchiſtupi jeje mała ßotſiczka pſchebliſko wotſchlahańzy, w kotrejž ſtrażowazy poß ležeſche. Wulki poß wuſkoczi pſches wuſku deſku na holczku a ſdrě jej khětre rany w mjeswoczu, bohudźak niže woczow. Nan ſa to pokhłoſta ſtarſchu holzu, kotraž pak bě hacž do poßlednjeho wokomika ßwoju ßotſiczku derje wobkedźbowała a też hnydom k pßej pſchiſkoczila, tola pſchepoſdźe. Njech tola ßebi ſtarſchi dadźa jónu prajicz, ſo ßu woni na přěnim měſtnje winowaczi, dokelž dyrbja ßami dohladowacz ßwoje dźěczi.

— **Wobßedźerjo awtow kedźbu!** Hižo huſcziſcho je ßo ſwěſcziło, ſo ßo wożobowe woſy dlěſchi czaß bjes dohlada njeſamknjene woſtajeja. S tym ßo paducham nimowólnje pſchileżnoſcz poſkicza, ſo bychu ßwoje czěmne rjemjeßło wukonjeli. Runje tak ma ßo ſ koleßami. Hodźiny dołho widźiſch huſto koła pſched hoſczenzom a druhimi domami njeſtrażowane a njeſamknjene ſtejo. Paduſchi maja pſchi tym lohke dźěło a jenož ſ rědka ßo taike ſhubjene koła ſaßo namakaja. Schkodu a mjerſanje a běhanje ma jenož njekedźbliwy człowjek, kiž dźenßniſche trěbne pſchedpißma njewobkedźbuje.

— **Budyſka dobrowólna wohnjowa wobora** je w měßazu haprleji ßwój ßłużbny porjad tak pſchewjedła, kaž běſche ßebi jón poſtajiła. Přěni krócz je ßo kurſus pſchewjedł, na kotrymž ßo wobornizy a nižſchi wjednizy ſe wſchěmi theoretſkimi a praktiſkimi praſchenjemi wohnjohaſcheŕſtwa ſeſnachu. Kurſus ßo na 12 wjeczorow wupſcheſtrě a běſche połnje wobßadźeny. Wſchitzy wobdźělnizy ſkónczaze pruhowanje ſ wuſpěchom ſtożichu. Wuſpěcha dla budźe ßo kurſus w bliżſchim czaßu woſpjetowacz. W měßazu haprleji ßo wobora njeje alarmowała.

— **Jubilej.** Ssobuſtawy měſchczanſkeho ſarjadniſtwa běchu ßo na nazionalnym ßwjatym dnju němſkeho luda w radnizowej ßurli ſeſchli. Na ßwjatoczne waſchnje měſeſche ßo knjeżna Ella Güntherez, kotraž 25 lět dołho w ßłużbach měſta ſteji, poczeſczicz. Wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz wuſběhny w ßwojej narěczi ſaßłużby knjeżny Güntherez, pſchipóſnajo jeje wubjerne dźěło, kotraž wot pißarki ßo po něczim ke kanzliſtizy a wot 4. julija 1922 ke kenzliſkej wyſchſchej aſſiſtentizy pſchedoby, a pſchepoda jej na wopomnjecze tuteho czeſtneho dnja ſ wożebitym ßbożopſchejazym a dźaknym pißmom wjednikowe dźěło „Mój bój". Wotrjadny wjednik Werner podźakowa ßo knjeżnje Güntherez ſa jeje pſchikładnu towaŕſchnoſcz a pſchida ßwojim ßbożopſcheczam rjany kwěczel a dar jeje ßobudźěłaczeŕkow. Też ſaſtupjeŕ němſkeje dźěłoweje fronty ßo tuſym ßbożopſcheczam pſchiſamkny.

— **30lětny dźěłowy jubilej.** Na 30lětne ſkutkowanje jako montěr w měſchczanſkej elektraŕni móže w tutych dnjach Handrij Pawlik ſhladowacz. S czichej ßwjatocznoſczu w radnizy na dnju nazionalneho dźěła ßo poczeſczi, pſchi czimž jemu jeho towaŕſchojo ßbožo pſchejachu. Wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz wukhwalowaſche jeho jako naſhoniteho montěra wożebje pſchi kładźenju kabelow, dla jeho wulkeje wobhladniwoſcze a ßwědomitoſcze pſchi ſamolwjenja połnym dźěle a wuſběhny jeho ßwěru a wobſtajnoſcz, kotruž je jubilar tſi lětdźeßatki dołho na ßwojim dźěłowym měſtnje pokaſał. Pſchi tym pſchepoda jemu na wopomnjecze ſe ßbożopſcheczom wjednikowe dźěło „Mein Kampf". Sa němſku dźěłowu frontu poſtrowi jeho pſchedewjaczowy ſarjadnik Schlenker a jaſto nizy wuprajichu jemu pſches wotrjadneho ſarjadnika Wernera ßwoje ßbożopſchecza.

— **Poczeſczenje ſa 40lětne ßwěrne dźěło.** W kowaŕni fabriki na waggony a maſchiny prjedy Buſch je ßo na doſtojne waſchnje 40lětny dźěłowy jubilej dźěłoweho towaŕſcha Holana wożwjecził. Ssobuſtawy kapały poſtrowichu jubilara ſ wożebitym kěrluſchom. Jeho towaŕſchojo běchu jemu blido połne darow naſtajeli. Saſtupjeŕ dźěłaczeri Röhling pſchejeſche jemu w mjenje wſchěch towaŕſchow wjele ßboża a wjednik pſchedewſacża, Ringel, wupraji jemu dźak w mjenje pſchedewſacża ſa ßwěrnu ßłużbu, pſchepodawichi jemu rjany dar pſchi tym.

— **Tuni wulětny czah na Boże ſtupicze** ſe Shorjelza do Hirſchberga, kupjele Warmbrunn, Hermsdorf do Krkonoſchow. Kaž nam ſtatna żeleſniza woſjewja, pojědźe ſchtwórtk (Boże ſtupicze), 6. meje 1937, tuni wożebity ſarjadniſki czah je 60 proz. ſnižeńjom jěſdneje płaczżiny ſe Shorjelza do Hirſchberga, kupjele Warmbrunn, Hermsdorf (Kynaſt) do Krkonoſchow. Wſcho bliżſche wo tutym wożebitym czahu, kaž jěſdnym planu, jěſdnych płaczżiſnach ald ßhonicze we wudawaŕnjach jěſdnych khartkow w hamtſkich puczowańſkich běrowach a na wożebitych lětakach.

S **Bělſchez.** Czěžke wobkhadne njeſboże ſta ßo ſchtwórtk ½11 hodź. na ſtatnej dróſy w Bělſchezach. Dwě dźěſczi hrajkaſchtej ßebi na dróſy pola Opizez pjekaŕnje. Jako ßo czěžity czah ſ dwěmaj pſchiwěſchakomaj ſ Budeſtez bliżeſche, chzyſche 5lětna dźowcżiczka baby Schmidtoweje ſpěſchnje hiſchcze pſches dróhu pſcheběżecz. Pſchi tym ju czěžity czah hrabny a pſchejědźe. Prawa ruka ßo jej roſmiecze a też ſczěhno nohi ßo jej khětro ſrani. Dźěczo hnydom do Budyſkeje khorowne dowjeſechu. Wjednik woſa je na prawej ſtronje a też niz pſcheſpěſchnje jěł. Dźěczo je w khorowni na ßwoje ſranjenje wumrěło.

S **Hrubjelcżiz.** **Na nazionalnym dnju ßo popołdnju wokoło ¼ hodźin ßłomjana ſajma ſpali, w kotrejž bě něhdźe 1000 zentnarjow rżaneje ßłomy a kotraž tudyſchemu ryczeŕkubłu ßłuſcha. Worakawi hólzy běchu ſ lohkomyßlnoſczu ſajmu ſapalili. Na haſchenje njeho dźeſche ßo myßlicz. Dokelž njebě wětſikojte, je ßo bliſka ßußodna ßłomjana ſajma ſahubje wobroła.**

S **Budeſtez.** Wobkhadne njeſboże ßo w Raſchowje 1. meje rano wokoło ¼ hodź. njedaloko Schaarfez tyſcheŕnje ſta. Tudyſcheho wobydlerja, kotryž ſe ßwojim motorſkim kołom ſ Budyſchina pſchijědźe a měſeſche ßwoje koło też porjadnje wobßwětlene, hiſchcze ſpěſchniſcho jědźazy motorſki koleßaŕ, kotryž pak bě pjany a kotryž bjes ßwězy jědźeſche, wot ſady potorże, tak ſo padnywſchi ßebi lohko nop pukny. Dr. Albert w Hajnizach jemu přěnju pomoz poda, a ſe ſanitetnym awtom jeho do Budyſkeje khorowne dowjeſechu.

S **Zokowa.** (Konjej ſe ßykawu czěkłoj.) Pjatk we kólniczzy, Vogtez ſkale ßłuſchazej, pſchi dróſy ſ Huſki do Mjedojs ſtejazej, w 10. hodźinje woheń wudyri. Wſchelake ßykawy ſe ßußodnych wßow na haſchenje wohnja pſchijědźechu. Mjedźojſka dwě koleßata ruczna ßykawa hotowaſche ßo njedaloko ſkały ſtejo na dompucz, jako ſ Huſki Nowowjeſczanſka wjeßna ßykawa, do kotrejež běſchtaj konjej ſapſchehnjenaj, w khwatku pſchijědźe. S tuteje bě ßo krótko pſched ſkału kójo puſchcziło. Konjej ßo pſchi tym ſpłóſchiſchtaj a czěkajo běžeſchtaj do Mjedźoiſkeje ßykawy. Pſchi tym ßo żiwnoſczeŕ Ulbricht ſ Mjedojſa czěżzy a wobornik Weiſer ſ Mjedojſa lohzy ſraniſchtaj. Jako Boži dźiw ma ßo wobhladacz, ſo dźěczi, kotrež ſa ßykawu běžachu, do njeſboża njepſchińdźechu.

Se **Zicżenja.** Filijalny póſtſki hamt w naſchej wßy (pſchi dwórniſchczu) ßo ſ 1. meju roſpuſchczi. Sa to ßo pola hoſczenzarja Kurta Fritzſche póſtſke měſtno ſarjaduje. Póſtſke měſtno ma też dalokorěczak. Liſty ßo w pſchichodźe jenož jónu roſdźěla.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 4. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,28	100 českosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,91	100 franc. frankow	11,155

Barlinſka burſa, 3. meje. Po pſchetorhnjenju burſy pſches dwaj ßwjataj dnjej bě dokhad pſchikaſow pola bankow poměrnje mały. Temu pſchiſtupi, ſo wobnowjenja limitow k ſpoczatkej měßaza njejßu hiſchcze połnje pſchewjedźene a tehodla knježeſche na burſy poměrnje ßłaby wobrot. Na pſcheczelnym ſakładnym měnjenju wſchak ßo pſchi tym njeje niczo pſcheměniło. Też na rentowych wikach běſche pſcheczelny wobkhod.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na žitnych wulkowikach wuwi ßo jenož jara pomału. Poſkiczenja ßu powſchitkownje jara ßłabe. Młyny pak maja wulki ſajim ſa wumlěwańſkimi žitami. Potrjeba pſcheńzy ßo ſwjetſcha ſ pſchidźělenjemi kryje, pſchi czimž ßo roſdźěleŕſki wobkhod lědy wobdźěli. Młyny maju hiſchcze wobſtatki rożki, a mjeńſche na wiki pſchikhadźaze dźělby ßo ſa ſaměnjeńſku akziju wužija. Na mukowych wikach je žiwy ſajim ſa jaßniſche pſcheńczne muki, dokelž je dźiwajo na bliſke ßwjate dny wjetſcha potrjeba. Rżana muka ßo měrnje ſa wſchědnu potrjebu kupowaſche. Pizowańſke žita ßu lědy na wikach, wożebje wulkoměſchczanſzy pſchetrjebarjo ßu w nuſy. Woczakuje ßo, ſo nětkole, hdyž ßo ſkót na paſtwu ſczěle, wołożenje naſtanje. Wowß a jeczmjeń ſa wußnw hodźa ßo w rańſchich dźělach kraja hiſchcze pſchedacz. Krute płaczżiſny ſa jědźne běrny ßo wot 1. meje ſa wſchě hoſpodaŕſke ſwjaſki a to ſa běłe, czeŕwjene, módre kaž też žołte družiny mo 15 pj. ſa 50 kilogr. powjetſcha. Płaczżiſny ſa pizowańſke a fabrikſke běrny woſtanu njepſcheměnjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 5.	30. 4.		3. 5.	30. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Krajnoſtawſka banka w Budyſchinje.

W lěcże 1936 je banka 233 nowych hypothekow ſe 704 793,87 hr. wupożcziła, mjes nimi je 102 hypothekow ſa nowotwary, wożebje ſa małe bydlenja a ßydleŕſke domczki, kotrež ßo ſkoro wſchě w mjeńſchich gmejnach natwarichu. Pſchi hiſchcze wobſtejazym ſakaſu, ſo ßo ſaſtawne liſty njeßmědźa wudawacz, njemóżeſche banka daloko wſchě żadane pożczonki pſchiſwolicz. Wobſtatk hypothekow 41,03 milijonow hriwnow wuczinja. Pożczonki ſa gmejny 4,14 milijonow hriwnow. Saſtawnych liſtow je we wobběhu 35,29 milijonow hriwnow. 6 proz. nahódnoczeńſke ſaſtawne liſty banki ßo k 2. januarej 1938 ſa nominalnu hódnotu wróczo płaczja. Najſkěrje ßo wobßedźerjam w běhu tuteho lěta poſkiczenje na ſaměnjenje do 4½ proz. ſaſtawnych liſtow pſchedpołoži. Saſtate danje ſ hypothekow wuczinjachu 31. decembra 1936 wſcho hromadźe 455 855,89 hriwnow, ſ kotrychž ßo do 1. haprleje 1937 321 908,25 hriwnow ſapłaczi. Dokhad dani bě powſchitkownje dobry a lěpſchi hacž w pſchedkhadnych měßazach. Sawjaſki ſ nahódnoczenych dźělbow wuczinjeja 806 788,71 hriwnow, kotrež maja ßo ſpoczatk lěta 1938 wupłaczicz. Wobßedźerjam hiſchcze njeſaměnjenych ſtarych papjerowych ſaſtawnych a kreditnych liſtow je ßo poßledni czaß hacž do 1. januara 1938 poſkicził. W lěcże 1936 dozpěty czjiſty dobytk wuczinja 115 684,66 hriwnow, ſ kotrychž 46 000 hriwnow ßo reſervam pſchepokaſachu. S roſprawy je też ſajimawe, ſo ſe 1124 wudołżeńſkich jednanjow, kotrež krajnoſtawſka banka rjaduje, bě kónz lěta 1936 623 padow hiſchcze njedorjadowanych. Se ßrědkow němſkeje rentoweje banki a kreditneho wuſtawa je ßo w 269 wudołżeńſkich jednanjach 630 059,37 hriwnow 2204 wěriczelam wupłacziło.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěšćki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Pčołarske towaŕstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowaŕnje za haprleju 1937

Wysokosć nad morjom	Temperatura: po Celsiju, najnižša	Temperatura: po Celsiju, najwyšša	Temperatura: srěnja měsačna ćopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3): Přiběranje po gramach 1	Přiběranje po gramach 2	Přiběranje po gramach 3	Woteběranje po gramach 1	Woteběranje po gramach 2	Woteběranje po gramach 3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow: wulećenja	Ličba dnjow: nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	+ 2	+ 20	+ 9,1	75	150	225	500	450	650	1,150	16	—	—	60,5

S Delnjeje Kiny. (Stawniſke.) Narodźenja: 7. 3. Erwinej Alwinej Neumannej, krawzej w Delnjej Kinje, dźowka. — 7. 3. Martinej Kſchižanej, wjednikej awta w Jenkezach, ßyn. — 22. 3. Pawołej Gerhardej Kalichej, pißmikiſtajerjej w Delnjej Kinje, ßyn. — Pſchipowědanje: 4. 3. Herman Schołta, murjeř w Budyſchinje ſ Martu Hopkez, ratařſkej dźěłaczeřku w Bórku pola Małßez. — 20. 3. Bjedrich Korla Herrmann, rataŕ we Woſtrowzu ſ Wally Edith Henczelez, ſ wjednizu domjaznoſcźe w Bórku pola Małßez. — Wumrěli ßu: 14. 3. Hana Marija ſwud. Pietſchmannowa rodź. Märkerez, doſtawaŕka renty w Bórku, pola Hněwßez, 72 lět ſtara. 19. 3. Korla Heinz Zoßel, ßyn ſkakarja w Jenkezach, lěto ſtary.

S **Porſchiz.** (Poßwjeczenje wójnſkeho pomnika.) Na nazionalnym ßwjatym dnju je ßo tudyſchi wójnſki pomnik, kotryž dotal pſchi ßamej dróſy ſtejeſche a tehodla bě doſcź njepſchihódnje ſaměſczeny, po ßměrnizach domiſniſkeho ſchkita ßrjedź wßy na pſchihódne měſtno ſnowa ſtajił. Tute pſchenjeßenje a pſchetwarjenje ßu ſ wjetſcheho dźěla dobrowólne ruzy wuwjedle. Ssobotu dopołdnja ßo tutón pomnik ßwjatocžnje poßwjeczi. Pſchi tym měješe wjeßny ſkupinowy wjednik Bartuſch narěcž a wjeßnjanoſta Wünſcha podźakowa ßo wſchěm, kiž běchu tak pilnje pomhali, wſchě trěbne dźěła wuwjeſcź. Sa młodźinu porěcža wuczeŕ Krawz, kotryž tež wěnz pſchi pomniku położi. Měſchany khór a ſchulſke dźěcźi někotre ſpěwy pſchi pomniku ſaſpěwachu.

S **Worzyna.** Tudyſchi braſchka Kurt Lehmann, kotryž w jenej Budyſkej firmje dźěła a kotryž ſe ßwojimi towařſchemi bě nazionalny ßwjaty dźeń woßwjecźił, njebě ßo do njedźele pſchipołdnja wrócźił. Hdyž pſchiwuſni ßo wo nieho ſtarajo ßo ſa nim praſchachu, ſhonichu, ſo w Budyſkej khorowni ſranjeny leži. Bě ſe ßwojim motorſkim kołom njedaloko Raſchowa ſnjeſbožił.

S **Porchowa.** (Njeſbože pſchi hrajkanju.) 2. meje dop. wokoło 11 hodź. pſchi hrajkanju w njepſchitomnoſcźi ßwojeju ſtarſcheju 8lětna dźowczicžka Bruno Kittnera, ſaſtojnika khorobneje pokładnje, ſnjeſboži. Zyła licžba dźěcźi hrajkaſche ßebi pſchi mlokaŕninej brózni. Nadobó wupadźi ßo jene křidło bróžninych wrotow a ßo na 2 holczan wali. 7lětna holczka mlokaŕnineho ſarjadowarja Acke ſe ſtrachom a ſ mjeńſchimi ſranjenjemi wotendźe, mjes tym ſo druha holczka ßebi nimo druhich ſranjenjow nohu ſłama, tak ſo dyrbjachu ju do kliniki dr. Schmidta w Biſkopizach dowjeſcź.

Se **Subornicžki.** Wobźarujomne njeſbože ſta ßo pjatk wjeczor wokoło 7 hodź. na Huczinjanſkich honach. Wobkhodny wjednik W. ſ Budyſchina jědźeſche ſe ßwojim wołobowym woſom do Subornicžki, jako jemu nadobo 6lětny ßyn dźěłaczerja Kranza pſches dróhu ſpěchaſo runje do woſa pſchiběža. Hólczez do pſchěrowa ſlecža, na dobre ſbože pak njeběchu ſranjenja cźežke. Woſowy wjednik bě ſtrach ſpóſnawſchi, wós ſpěſchnje na lěwo ſtorhnył a ſ tym wulkemu njeſbožu ſadźěwał. Pſchi tym pak na lěwy bok drohi ſajědźe a ſawadźi wo telegrafowy ſcźežor. Pſchi tym ßo wós khětro wobſchkodźi.

S **Horn.** Napohlad naſchich wßow njebě pſchezo taiki, kajkiž ßo nam dźenßa poſkicźa. Schtóž ſ wotewrjenym wóczkom a ſe ſroſumjenjom ſa wſcho rjane po ßwěcźe khodźi, tón móže taike pſcheměnjenja huſto wobkedźbowacź. Rjane ſ drjewa tyłowane twarjenja ßu poßlednje ßwědźy ſtarych czaßow. W naſchej wßy ſtejeſche woßrjedź wßy drjewjane ßwjeczo a pola Domaniz pſchi pólnym pucźu Boža martra. Wobaj tutaj pomnikaj ſtai ßo ſtaroby dla wotſtroniłoj. Nětko je Domaniz ßwójba rjanu nowu Božu martru ſtajiła, kotruž je wuſtojny ßerbſki wojnaŕ knjes Dórnika ſ Luſchcža ſhotowił. Bože cźěło je wot Oberammergawſkeho rěſbarja, kotryž bě ßebi tam k. Schewz na ßwojim lońſchim pucźowanju wubrał a ſkaſał. Tež křiž je po alpſkim ſtilu ſhotowjeny. Rjane ßerbſke napißmo pomnik debi.

Wumělstwo při puću.

Z Wěteńcy. Přede wsu, na křižniku do Pančic, Wudworja a Smječkec steji swjećatko, kotrež hižo na wysoku starobu zhladuje. Na podnozy móžemy lěto a dźeń stajenja čitać, mjenujcy 14. **žnjenća 1789**, je potajkim nimale 150 lět stare. Dalše ličby nam praja, hdy bu swjećatko wobnowjene, mjenujcy **1862 a 1935**. Wo posledneje su so wosebje tři swójby postarałe a to Hejduškec, Bjedrichec a Žurec (korčmaŕ). Na wyšinje stejo, zhladuje daloko do serbskeho kraja a je též hižo nazdala widźeć. Podobne swjećatka mamy hišće w druhich serbskich wsach, kaž před Róžantom, w Prawoćicach, Konjecach a druhdźe, tola wšitke přesahuje tudomne w swojej wulkosći. Je na wšě šěsć metrow wysoke. Na wjeŕšku trónuje postawa z rowa stanjeneho Zbóžnika, wurucy znamjo dobyća. Tuta postawa je z pěskowca, kaž též dalše wobrazy, kotrež horni dźěl pyša. Pod wjedrom a wětrami sprochnuje samo kamjeń a tak bě so dźěl lěweje ruki postawy před lětami pušćił a khorhojčka na zemju padła. Wjesnjan je ju khowal hač do lěta 1935, hdźež Nowowjesčanskaj mištraj Dyrlichaj swjećatko zwuporjedźištaj. Wotpadnjeny dźěl ruki bu z drjewa narunany a nětko zasy khorhojčku dźerži. Mjenowane štyri wobrazy předstajeja Jezusa na Wolijowej horje, swjatu Trojicu, s. Jana křćenika při Jordanje a Khrystusowu smjerć na křižu. Pod nimi steja wotpowědne hrónčka ze Swjateho Pisma w tehdomnišej němčinje, kaž so před 150 lětami rěčeše a pisaše. Wótre wolijowe barby na wobrazach a postawje krasnje w swojej pisanosći skutkuja a po času swoju wótrosć zhubja. Ponowjene swjećatko je woprawdźe pycha wsy a wokoliny a mjenowanym swójbam słuša dźak za dobru mysličku a wopor. Bohužel njeje mištr znaty, kiž je tute wumělske swjećo zhotowił, kotrež sej wjesnjenjo jara waža.

Z Kukowa. Njedźelu popołdnju poswjeći so nowy křiž před Krawcec (Schneiderec statokom. K tutej wurjadnej swjatočnosći bě so wulka syła wjesnjanow zešła. Po wuspěwanju někotrych štučkow přihódneho kěrluša poręča knjez faraŕ **W j e n k a** najprjedy hnujace słowa k zhromadźenym wosadnym. Pokaza na předwječor swjedźenja namakanja swj. křiža, kiž so runje derje za poswjećenje hodźi. Tuto znamjo dobyća, kiž swoju wosebitu móc při wojowanju křesćanskeho romskeho kěžora Konstantina napřećo swojemu pohanskemu přećiwnikej w lěće 313 po Khr. dopokaza, česćeše so powšitkownje wot tutoho časa. Též w našim času mamy wšu winowatosć, Zbóžnika a jeho swjaty křiž česćowač. Z njeho ćeće za kóždeho, kiž w pobožnej mysli nimo kroči, nowa wěra, lubosć a nadźija. Na kóncu swojich pozběhowacych a pohonjacych słowow dźakowaše so knjez faraŕ Krawcec swójbje za postajenje křiža, kiž je deba za cyłu wjes. Potom jón po předpisanych wobrjadach a modlitwach poswjeći. Po wuspěwanju dalšeho kěrluša, kiž wosebje bohaće zastupjene wjesne žony mócnje sobu spěwachu, skónči so nutrna swjatočnosć, kotraž na wšitkich hłuboki začišć zawostaji. Křiž, kiž we swojej jednorosći a we swojich zbožownych symetriskich rozměrach nanajlěpje skutkuje, je wojnaŕski mištr **R j e l k a** we Worklecach zhotowił, blidaŕski mištr **D y r l i c h** w Nowej Wjescy barbił a napismo „Jězuso, za nas křižowany, smil so nad nami“ přihotowił. Rjana wulka Boža martra pokhadźa drje z Hornjeho Ammergawa w Bayerskej.

Z Konjec. Krótko před swojimi 93. narodninami je tu zańdźenu njedźelu wuměńkaŕka Madlena zwud. Henčowa, dotal najstarša wosoba we wsy, w Ralbičanskej wosadźe a též w dalšej wokolinje, wumrěła. W kole swojich přiwuznych, lubje pola nich zastarana, je tu Henčec wowka a prawowka rjany dołhi wječor žiwjenja přebyła přeco duchownje a čělnje poměrnje strowa, jenož poslednje krótke dny běše na łožo putana, hdyž mocy na dobo woteběrachu. W nalětnim ćopłym słónčku móžeše so hišće w dworje a w zahrodźe překhodźować, hdźež je za poslednje lěta mnohu hodźinku wotpočowała. K Ralbičanskemu Božemu domu zhladujo je ćicho so modliła a swoje lube, ji dwěrjene husy pasła a na starosći měła. „Krajan“ před dwěmaj lětomaj jeje wobraz přinjese. Hdyž ji hižom před 37 lětami mandźelski wumrě a čas žiwjenja so w ratařstwje prócowaše, samo do poslednich lět hišće w lohkim dźěle pomhaše, je měła též mnohu starosć a ćežu žiwjenja znjesć. Přeco měješe zajim za wšo, štož so w domiznje a w swěće stawaše, čitaše swěrnje swój „Posoł“, hišće čisło zańdźeneho tydźenja. Ze wšěmi znatymi a susodami stajnje přećelnje pobjesadowa a tuž budźa rad na nju spominać. Bóh luby Knjez daj staruśćy po zemskim pućowanju wěčny wotpočink w njebjeskim raju.

S **Wojerez.** Sswinjaze wiki ßo ſańdźeny pjatk wotměchu. Běchu derje wopytane. Wſcho hromadźe ſtejeſche 345 proßatow na pſchedań, kotrež ßo ſpěſchnje hacž na mały ſbytk roſpſchedachu. Proßata 4—5-njedźelſke płacźachu 9 hacž 12 hr., 5—6-njedźelſke 12 hacž 16 hr. ſa ſchtuku.

S **Wojerez.** Njedźelu popołdnju motorſki kolesaŕ P. ſ naſcheho měſta pokhadźazy ſ Lutow pſchikhadźeſche w Narcźe do jeneho doma ſajědźe. Motorſki kolesaŕ a jeho ſoziuß ßo pſchi tym cźeßy ſraniſchtaj. Dźěcźo, kotrež w pobocžniku ßedźeſche, ßebi nohu ſłama. Wſchěch tſjoch dyrbjachu do tudyſcheje khorowanje dowjeſcź. Motorſke koło ßo pſchi ſraženju doſpołnje ſniczi.

S **Klětneho.** Knjes faraŕ Ney je ßo ſa Lutherowu zyrkej do Wrótßlawja powołał. Na jeho měſtno je vikar Krehl ſtupił.

Radio

Ssrjedu, 5. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 raňſchi konzert (ſ Kölna). mjes nim 7 powěſcźe. 10 ſa ſchule. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßlawja), we pſcheſtawzy. 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecža. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18,40 ſport. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 ſpěwohra „Tharawſka Hanka“. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje.

Lipſk: 5.50 ſa bura. 6.30 raňſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſcźe. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wo wjedrje. 11.45 ſa bura (dźěłowe wołóženja na burſkim dworje, ſ Pomorz). 12 hudźba ſa pſcheſtawku w dźěle. 13 powěſcźe. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcźe. 14.15 taczele. 15 ſa žonu. 15.45 taczele. 18 zytrowa hudźba. 19 ſabawny konzert. 19.50 wo ſportſkim ſnamjeſchku. 20 powěſcźe. 20.15 hodźina młodeho naroda. 20.45 ſ němſkeje dźěłoweje fronty. 21 ſynki ſe Ssmolinow (Harz). 22 powěſcźe a ſport. 22.30 konzert.

Barlin: 21 konzert — **Hamburg:** 21.25 hanſeatſka hudźba. — **Wrótßław:** 20.45 ſ opery „Sevillſki barběr“. — **Köln:** 20 konzert ſ Brüſſela. — **Stuttgart:** — 21.15 Beethovenowy konzert. — **Win:** 19.25 opera „Holza ſe ßłoteho wjeczora. — **Warſchawa:** 21 Chopinowa klavěrna hudźba.

Budyske stawniske powěsće

Póndźeln 3. meje 1937.

N a r o d ź i l e ß u ß o : 27. 4. Guſtavej Voigtej, fabrikſkemu dźěłaczerjej w Kunwałdźe, dźowka. — 30. 4. Bjedrichej Auguſtej Sittnerej, twarſkemu dźěłaczerjej, dźowka. — 2. 5. Oſkarej Brunej Manſchzy, ſahrodnikej, dźowka. — Bjedrichej Richardej Köhlerej, jaſtwowemu wyſchſchemu ſtražniſchtrej, dźowka.

W u m r ě l i ß u : 1. 5. Emma Lina Eckhardtowa rodź. Herrmannez, mandźelſka inſtalatěrſkeho miſchtra, 59 lět. — Korla Bjedrich Vogel, wyſchſchi póßelniſki miſchtr na wotp., 74 lět. — 2. 5. Hans Waltaŕ Langgemach, dźěłaćnik, 22 lět. — Melania Hildegarta Wuſimannez, domjaza dźowka ſ Drjecžina, 27 lět.

P ſ ch i p o w ě d ź i l i ß u ß o : 3. 5. Waltaŕ Fryz Trillenberg, autowy montěr w Budyſchinje, a Marta Jadwiga Lachmannez, pſchedawaŕka w Drježdźanach. — Dr. phil. Korla Ullrich Eichhorn, direktor dźěłoweho hamta w Stadthagenu a Lieſelotta Gerda Richterez, laborantka w Budyſchinje.

Pſchejecźe ßebi ſtrowu, wyßoku ſtarobu?

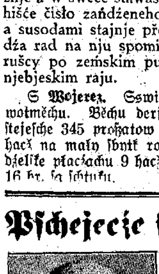

Abo chceće na stare dny pod słabosću a druhimi zjewami staroby ćeŕpić?
Snadź njeje žadyn připad, zo runje ći, kiž maju za domjacy srědk Klosterfrau-Melissengeist, w přerězku wysoku a strowu starobu docpěja! Čehodla? Klosterfrau-Melissengeist, čisty destilat z hojeńskich zelow, skutkuje wustrowjejo a wurunajo na zakładnych dźěłach ćěła: Přetłaće, tworjenje krwě, dźěło wutroby a čuwow. Starši ludźo měli tohodla hnydom při njepřijomnosćach Klosterfrau-Melissengeist pić a z tym ćežšim skhorjenjam zadźěwać.

Tak rozprawja knjez Pětr Bonn, rentnaŕ w Cölnje, Ewaldistraße 15, dnja 18. 9. 1935: „Naša luba prawowka, kiž w 94. lěće swojeho žiwjenja 1917 we wójnskim času w Cölnje wumrje, wužiwaše přeco z wulkim wuspěchom Klosterfrau-Melissengeist jako skutkujomny a lěkowacy srědk. Tak je tutón wurjadny a lěkowacy srědk pola nas tradicijonelnje jako najlěpše lěkowanišćo česćeny“.

Runje tak wudowa po profesoru Wimmersa w Bonnje, Argelanderstraße 76, dnja 1. 7. 1930 piše: „Je mi z wosebitym wjeselom, Wam zdźělić, zo mój nieboh mandźelski Waš Klosterfrau-Melissengeist wob čas swojeho cyłeho žiwjenja při njepřijomnosćach strowoty, słabosći a žołdkowej wobćežnosći bjerješe a jón stajnje swojim znatym jako domjacy srědk poručeše. Mjenowaše jón „swoje złote krjepki“. Též ja njemožu w swojej wysokej starobje (85 lět) bjez nich być“.

A hišće raz 15. 3. 1935: Njemožu Klosterfrau-Melissengeist žadyn dźeń parować. Wosebje je mi njeparujomny při słabosćach, kiž we wysokej starobje — sym 91 lět — tola so jewja.

Žadajće potajkim pola swojeho haptykarja abo drogisty Klosterfrau-Melissengeist w originalnej módrej zawalcy z **tř o m i m n i š k a m i**. Blěški po —,95, 1,75 a 2,95 hr.

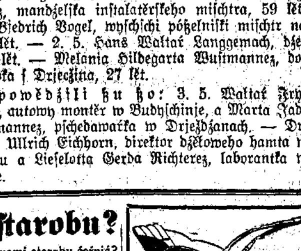

27,— hr.

Wozy k swjatokaj tydźenja

z rjemješkowymi pjerami wot 16,75

Kurt Martin Richter

na Kěžorskěj drózy

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Při kupjenju jězdneho koła

njesměće zabyć, mój skład sebi wobhladać **Kołowy Warnecke** w Nowosalcskej drózy 24

So přistaja

Sylny dejeŕski wučobnik

so při wysokej mzdźe hnydom abo pozdźišo přistaji na **ryćeŕkubło do Rakec**

Na předań

Rakakrute

symjeńtne běrny

(Ackersegen) su na předań **w Pěskecach čo. 18**

Dźewjećcentnaŕski wubrany

plahowanski byk

na předań.

Bur P. Cyž we Wotrowje čo. 46

Štóž w „Serbsk. Nowinach“ swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěštka w „Serb. Now.“ činić!

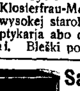

Sachsmotor jězdne koła a šijace mašiny Köhler a Kayser

wot 130,— hr. ——— wot 35,— hr.

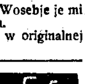

kupujeće jara płaćizny hódno we **wotrjadnym** wobkhodźe

Kolesowy dom Fuhrmann

w Budyšinje — na Hornčeŕskej hasy 10 — Telefon 3004

Wšě symjenja

za polo a zahrodu, kaž též symjeńtnu cyblu w **najlěpšej kajkosći** poruča

M. HADANK NASL. w Kamjencu na Budyskej drózy

Wulkosć tuteje swobodneje městnosće płaći:

1 x 1,80 hr.
26 x 39,78 hr.
52 x 74,88 hr.

Z dźenikom serbskeho luda su

Serbske Nowiny

Z česćnej moralnosću kóždeho čitarja je, zo jim též w **lěćnym** času swěru wobkhowa a zo je wosebje tym serbskim domam **poruča**, w kotrychž so hišće nječitaja.

Lěćne žkaniny

wšěch družin ma na składźe

Schaaf

SERBSKE NOWINY
DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 103 | Budyšin — Srjedu 5. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 9?

Dla swjedźenja Božeho stpića wuńdźe bližše čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnju

Němsko-italska přezjenosć

Wutoru ſtaj ßo italſki a němſki ſwonkowny miniſter w Palazzu Chigi w Romje połdra hodźiny dołho rosrěčzowałoj. Rosrěčzowanje běſche jara pſchecźelſke a je połnu pſcheſjenoſcź dopokaſało.

Wutoru wjecžor je italſki ſwonkowny miniſter hrabja Ciano we villi Madamje k cžeſcźi němſkeho ſwonkowneho miniſtra ßwobodneho knjeſa ſ Neuratha hoſcźinu wuhotował. Sſwoju ſchklenzu na němſkeho ſwonkowneho miniſtra wupijo hrabja Ciano na ſwiſki mjes italſkim a němſkim narodom pokaſa, kiž ſe ſhromadnych idealow wobeju ludow wukhadźeja. Italſki ſwonkowny miniſter pokracžowaſche, ſo ßo pſchecźelſtwo mjes knježeřſtwomaj na kruty podłožk ſałožuje a ßo w wobostron wopytach pokaſuje a ſwjaſki pſchezo wužſcho wjaſa.

Němſki ſwonkowny miniſter ſ Neurath w ßwojej wotmołwje natwarjaze dźěło italſkeho luda khwaleſche a na bliſki jubilej italſkeho ßwětoweho knježſtwa ſpominaſche. Sdobom pak wón na ducha němſkeho luda pokaſa, kiž je duchej italſkeho luda podobny. Wo ſhromadnym dźěle mjes němſkim a italſkim ludom a wo jeju ſhromadnych ſajimach pak němſki ſwonkowny miniſter praji, ſo maju tute tež k ſakhowanju a ſawěſcźenju powſchitkowneho měra ßlužicź. Wobě knježeřſtwje wěſtej, ſo dyrbja ßo wobcžežnoſcźe pſchewinycź, kiž ßo prawemu ſhromadnemu dźěłu ludow hiſchcźe pſchecžiwjeja, a ſo je tuto pſchewinjenje móžne.

Neurath w priwatnej audienzy pola italſkeho krala.

Italſki kral a ethiopſki kěžor je wutoru dopołdnja němſkeho ſwonkowneho miniſtra ßwobodneho knjeſa ſ Neuratha w priwatnej audienzy pſchijał.

Němska a italska industrija hromadźe dźěłatej

24 italſzy wjednizy induſtrije, kotſiž ßu po Němſkej pucžowali, ßu wutoru w Mnichowje pſchebywali. Tam ßo jim witanje wuhotowa, na kotrymž ßo tež němſko-italſka wikowańſka kommißija wobdźěli, kotraž w tu khwilu w Mnichowje wuradźuje.

Němſki bohot ryčžeř ſ Epp italſkich hoſcźi w mjenje němſkeho ſtata a bayerſkeho krajneho knježeřſtwa powita a hoſpodařſke dorosumjenje mjes Němſkej a Italſkej nuſnoſcź politiſkeho wuwicža mjenowaſche.

W ßwojej wotmołwje hrabja di San Marco ſdźěli, ſo je ßo na namjet preſidenta a w pſcheſjenoſcźi němſkich induſtrijowych wjednikow wobſamkło, **ſo ßo w pſchichodźe kóždě tſi měßazy němſzy a italſzy induſtrialni ſetkaju, ras w Italſkej a ras w Němſkej.**

Hdyž běchu ßebi město Mnichow a Bruny dom wobhladali, ßo italſzy induſtrialni wutoru na pucž do ßwojeje italſkeje domiſny naſtajichu.

Heß pſched italſkimi žurnaliſtami.

Pſchi ſkónčženju ßwojeho pucžowanja po Němſkej italſzy žurnaliſtojo wutoru w Mnichowje morwych nazionalſozialiſtiſkeho hibanja pocžeſcźichu. Po tutej ßwjatocžnoſcźi jich wjednikowy naměſtnik němſki miniſter Rudolf Heß w Brunym domje pſchija.

Sobudźěłaćerjo němskeho ministra dr. Goebbelsa du do dźěłaŕnjow

Po ſaßadźe „ſchtož chze pſchikaſowacź, dyrbi móz poßluchacź" je němſki miniſter dr. Goebbels poſtajił, ſo budźa wyßozy ſaſtojnizy a nawjednizy krajnych měſtnow propagandoweho miniſterſtwa, hłowni hamtarjo a hamtarjo němſkoſtatneho propagandneho nawjedniſtwa nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, nawjedowazy mužojo radia, filma a hewaſchich wobwodow nadawkow němſkeje kulturneje komory jedyn po druhim po dwěmaj měßazomaj jako pomozni dźěłacžerjo w dźěłaŕnjach wſcheje družiny dźěłacź.

Sſrjedu přeni ſchtyrnacźo ßwoje dźěłowe měſtno ſa piſaŕſkim blidom ſ měſtnom dźěłacžerja we wulkej dźěłaŕni ſaměnja. Mjes nimi ßu dwaj miniſterialnaj radźiczelej, dwaj knježeřſtwowaj radźiczelej, ßydom nawjednikow krajnych měſtnow, nawjedowazy muž radia, filmoweje komory kaž tež jedyn hłowny hamtaŕ němſkeho propagandneho nawjedniſtwa.

Woni budźa dźěłacź jako pomozni dźěłacžerjo ſawaleřnje nowinow, pſchadownje, w fabrizy, w knihicžiſchcžeřni, na wulkej łódźetwarjeřni, w tapetowej fabrizy, w gummijowej dźěłaŕni, jako dźěłacžerjo w brunizowej jamje, jako ratakſzy dźěłacžerjo pola burow a na wulkich kubłach, jako pſchedawarjo w knihaŕni a jako pomozni monteřojo we wulkej elektriſkej dźěłaŕni.

Spocžatk julija wospjet wjetſcha ſkupina ßobudźěłacžerjow němſkeho propagandoweho miniſterſtwa do dźěłaŕnjow pocžehnje. Saſtojnizy dyrbja ßo ſa cžaß, hdyž w dźěłaŕnjach dźěłaju, ſe ßwojej dźěłacžeřſkej mſdu žiwicź a pſchi ßwojim dźěle njebudźa žanych lěpſchinow wužiwacź. Po tym kaž ßo w tutym waſchnju ſwjaſanja ſ ludom wupruhuja, ßo ſkóžuje, kajke wjetſche politiſke nadawki ßo jim poſdźiſcho pſchepodadźa a kak ßo w ſaſtojnſtwje powyſcha.

Dr. Ley je wuběďźowanje w dokonjanosći w dźěłaŕnjach poručił

Němſki organiſaziſki nawjednik dr. Ley je poſtajenje wudał, ſ kotrymž ßo wubědźowanje wo dokonjawoſcź w dźěłaŕnjach wotewrja. Wón wosjewja, ſo je nazionalſozialiſmus dźěło do ſrjedźiſchcža hoſpodaŕſkeho myßlenja ſtajił. Tehodla w dźenßniſchim cžaßu njeje wjazy ta dźěłaŕnja pſchikładna, kotraž ſ najwjetſchim dobytkom dźěła, ale ta, kotraž na ſakładźe ſtrowych hoſpodaŕſkich poměrow ßwojich ludźi tak wothładuje, ſo ßo ludej to najhódniſche ſdźerži, mjenujzy dźěłowa móž. K temu je wón na nazionalnym ßwjedźenju němſkeho luda ſnamjeſchko ſa dokonjenja wuſtajił:

1. ſa pſchikładne wocžehnjenje w powołanju (hižo wot meje 1936),
2. ſa pſchikładne ſtaranje wo ludowu ſtrowotu,
3. ſa pſchikładne domy a wobydlenja,
4. ſa pſchikładne ſpěchowanje „Móz ſ radoſcźe".

Awstriscy wojacy wotstronichu khorhoj hokateho křiža

Kaž ßo ſ Wina piſche, je ßo tež w połodniſchim dźělu Burgenlandſkeje nadpad na khorhoj Tſecžeho ſtata ſtał. W měſtacžku Pinkafeldu běchu 30. hapryleje po tamniſchim waſchnju ſ bubnowanjom wosjewili, ſo ßmědźa němſzy ſtacženjo 1. meje khorhoje hokateho kſchiža wupowěßnycź. Tuto prawo tež němſki ſtacžan Threm na Hłownym naměſcźe wuži.

1. meje dopołdnja wotdźělenje wojakow Pinkafeldſke garniſony pſches Hłowne naměſto pſchicžahny. Wyſchſchi leutnant, kiž wojakow wjedźeſche, ßo khorhoje hokateho kſchiža dohlada. Wón korporalej porucži, ſo by khorhoj wotſtronił. Na to ßo wojazy do Thiemoweho wobydlenja podachu a khorhoj wotſtronichu. Wyſchſchi leutnant ßwój pſchikas wróczo njewsa, hacž runjež běchu jeho kedźbneho ſcžinili, ſo je jeho poſtupowanje njeſakońſke. Pſchi wojeřſkim ſakrocženju běſche ßo wjetſcha ßyła ludźi na naměſto ſběžała.

Wjećiwosće bolšewikskich mócnarjow·

Franzowſki kanonowy cžołm „Somme" je póndźelu wjecžor ſ Bilbaa do franzowſkeho pſchiſtawa St. Jean de Luz pſchijěł a 72 belgiſkich a franzowſkich ſtacžanow ßobupſchiwjeſł. Mjes nimi běſche tež 70lětna macž tamniſcheho belgiſkeho měſtokonſula. Měſtokonſul dyrbjeſche hižo w nowembru Bilbao wopuſchcžicź, dokelž běchu bolſchewikſzy móznarjo na njeho tukali, ſo je „antirewoluzionarnym" ludźom k cžěkanju do Franzowſkeje dopomhał. Měſtokonſulowa macž měješe pod wjecžiwoſcźu cžerwjenych cžerpicź. Woni ju do jaſtwa cžiſnychu, hdźež je hacž dotal ßedźała.

Kaž ßo pſchi tutej ſkładnoſcźi ſhoni, ßu baſkowſzy markſiſtiſzy móznarjo tež žonu a ſchěſcź dźěcźi pólſkeho konſula w Bilbau do jaſtwa ßadźili. Na nich ßo wjecžachu ſa to, ſo mějachu konſula ſa podhladneho, ſo je na ßłužbnym pucžowanju do wukraja liſcžinu prawizarjow wosjewił, kotrychž ßu bolſchewikojo ſamordowali.

Póndźelu wjecžor je ßo w St. Jeanu de Luz powěſcź rosnjeßła, ſo ßu žona a dźěcźi baſkowſkeho wyſchſcheho bolſchewika Aguirry w lětadle ſ Bilbaa do franzowſkeho měſta Biarritza pſchilecžało, ſo ßo njebychu wjazy do Bilbaa wróćžiłe.

Civilne wobydleŕstwo so z Bilbaa wozy

Wośebity rosprawjeř Pariżſkich nowin „Jour" piſche, ſo ßu kommuniſtiſke a ſeparatiſtiſke milizy na dróhach Bilbaa ſe ßobu wojowałe. Bolſchewikſki wjednik Aguirra ßo njemóže wjazy pſched ſjawnoſcźu pokaſacź. Wón pak je ſ Madrida a Barcelony wo pomoz proßył.

Franzowſke nowiny ßu ßo wutoru ſ wotmyßlenym wupróſdnjenjom Bilbaa ſaběrałe. Jendźelſke a franzowſke łódźe maju ziwilne wobydleřſtwo na přenim měſtnje do Franzowſkeje woſycź. Wutoru je ßo hižo 5 000 žonow a dźěcźi ſ Bilbaa wotwjesło. Chzedźa je do Franzowſkeje a ſdźěla tež do Jendźelſkeje dowjeſcź.

Bomby cžeřwjenych na ziwilne wobydleřſtwo.

S póndźelniſcheje wójnſkeje rosprawy ſchpaniſkich nazionalnych ßo ſhoni, ſo je bolſchewikſke bombowe lětadło na ziwilne wobydleřſtwo měſta Saragoſſy bomby mjetało 20 žonow a dźěcźi je ßo moriło, 30 ßo ſraniło. Na baſkowſkej froncźe ßu nazionalni wojazy ßwoje ſtejiſchcža polěpſchili. Dokelž nazionalni wojazy ſpěſchnje poſtupuja, mnoſy wojazy cžeřwjeneje milizy k nazionalnym pſcheſtupuja.

General Franko přećiwo rozprawam wukrajnych nowin

Radio w Salamanzy je póndźelu wjecžor hamtſke wosjewjenje rosſchěrjał, w kotrymž ßo ſchpaniſke nazionalne knježeřſtwo ſe ßłemi ſaběra, ſiž ßu ßo w dźělu wukrajnych nowin wo měſcźe Guernizy rosſchěrjałe. Frankowe knježeřſtwo w ßwojim wosjewjenju pſchecžiwo njecžłowjeſkim methodam bolſchewikow wuſtupuje. Wosjewjenje ſkóncža ßo ſe ßłowami: „Njech zyły ßwět na wědomje woſmje, ſo je to, ſchtož je ßo w Guernizy ſtało, dźěło bolſchewikow, a ſo je Sſowjetſka Ruſka nowinaŕſke ſchcžuwanja naſchkarała ſhromadnje ſ ludźimi, kiž ßebi naſchu ſahubu pſcheja."

Wulki njeporjad w Kataloniji

Wośebity rosprawjeř Londonſkich nowin „Daily Telegraph" piſche wo wulkim njeporjedźe, kiž w cžeřwjenej Katalonſkej knježi. Snutſkowna napjatoſcź mjes kommuniſtami a anarchiſtami je ßo ſtraſchnje pſchiwótſiła. S Barcelony ßu wyſchſcheho bolſchewika do Walenzije póßłali, ſo by wot tamniſchich bolſchewikſkich wjednikow wojakow žadał, kiž maju pſchińcź a anarchiſtow pobicź.

Jako pſchikład ſa niewěſtoſcź w kraju jendźelſki dopiſowaŕ na ßlědowazy podawk pokaſuje. Anarchiſtojo auto ſekretara markſiſtiſkich dźěłacžeřſkich ſwjaſkow ſdźeržachu a ßo jeho ſa jeho papjerami wopraſchachu. Tutón jim ßwój ſwjaſkowy wupokas pokaſa. Na to jeho anarchiſtojo hnydom ſatſělichu. Dźěłacžeřſzy ſwjaſkarjo ßu ßo ſa tuto mordaŕſtwo wjecžili a ßu jeneho anarchiſta ſatſělili. Tutón njeſkutk wjecžiwoſcźe pak je ſaßo powſchitkowne hibanje anarchiſtow pſchecžiwo bolſchewikſkim móznarjam w Barcelonje ſbudźił.

Finanzne połoženje Katalonſkeje dopiſowaŕ bjestroſchtne mjenuje. Kóždě měſto ßwoje pjenjeſy wudawa. Dopiſowaŕ ßwoju rosprawu ſ powěſcźu ſkóncža, ſo ßu bolſchewikojo zyły kraj ſe ßowjetami wobßadźili. S jich pomozu něſto wobydleřſtwo pſcheſcźěhaja.

General Hertzog chce krótkowječornu Afriku anektować

Ministerſki preſident južnoafrikanſkeje unije, general Hertzog do Jendźelſkeje pucžuje, ſo by ßo na krónowanſkich ßwjatocžnoſcžach wobdźělił. Na kupje Madeirje je ßo ſe ſaſtupjerjom Reuterez telegrafowańnje roſrěcžował a ßo wo ſtejiſchcžu južnoafrikanſkeje unije k Němzowſtwu w krótkowjecžornej Afrizy wuprajił.

Hertzog wupraji nadźiju, ſo budźe Němſka ßobudźěłacž a pomhacž praſchenje krótkowjecžorneje Afriki roſrißacž, a ſo ßo ſ pomozu tuteho ßobudźěła (!) mandat w krótkowjecžornej Afrizy ſkóncžnje ſhubi a ſo budźe krótkowjecžorna Afrika dźěl unije.

W južnej Afrizy, tak Hertzog rjekny, krótkowjecžornu Afriku jako naturſki dźěl unije wobhladuja. Schtožkuliž pak tež pſchichod pſchinjeße, ßo unija w tu khwilu ſ wotpohladom njenoßy, mandat wumajnycž. Wona pak ßwoje ſarjadniſke nadawki hacž do poßlednjeho pſchewjedźe.

Wo ſtejiſchcžu k Němzowſtwu general Hertzog wobkrucžeſche, ſo je unija jenu ſtajnje była pſchecželnje ſmyßlena, kaž je ßo to na pſchikład we wažnym rěcžnym praſchenju pokaſało. Němſka rěcž ma pjecža te ßame prawa kaž jendźelſka a afrikanſka a je tež w pſchichodźe wobkhowa.

Chamberlain je konferenzu jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa wotewrił.

Pod pſchedßydſtwom jendźelſkeho finanzneho miniſtra je ßo w Londonje póndźelu parlamentariſka konferenza jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa wotewrila. Na požedźenju ßo wotpóßlanſtwa parlamentow jendźelſkich dominijow (ßamoſtatnych krajow pod jendźelſkim dohladom) wobdźělichu. Konferenza budźe wo praſchenjach ſwonkowneje politiki, Swjaſka ludow, ſakitanja jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa a wikowańſkich ſwiſkow, hoſpodarſkeho ſhromadneho dźěła, hoſpodarſko-ſtrategiſkeho ſakitanja wobydlerſtwa a praſchenjach łódźow wuradźowacž.

Rothermere žada, ſo ßo Němſkej kolonije wrócźa.

Jendźelcžan Rothermere je w Londonſkich nowinach „Daily Mail" naſtawk woſjewił, w kotrymž němſko-jendźelſke ſrěcženje žada a ſdobom, ſo ßo Němſkej jeje kolonije faßo wrócźa.

W Londonje ßo wobkhad haczi.

Straik Londonſkich autobußarjow běſche wutoru ſ pſchicžinu wurjadnje ßylnych haczenjow we wobkhadźe. W běhu dnja dyrbjachu dwórniſchcža podſemſkeje železnizy woſpjet ſawrěcž, dokelž běſche pſchiwal ludźi pſchewulki. Dwórniſchcža a cžahi běchu tak pſchepjelnjene, ſo mnoſy pucžowarjo njemóžachu ſ cžahow wulěſcž na dwórniſchcžach, hdźež chychu, ale dyrbjachu dale ßobujěcž.

Nazionalny ßwjedźeń w Pólſkej.

Pſchi ſkladnoſcži pólſkeho narodneho ßwjedźenja je ßo póndźelu w Janſkej kathedrali we Warſchawje ßwjatocžna Boža mſcha wotměła. Statny preſident, ßobuſtawy knježerſtwa a ſaſtupjerjo parlamenta běchu pſchitomni. Po Božej mſchi wotmě ßo parada pſched ſtatnym preſidentom na Joſefa Pilßudſkeho naměſcže. Pólſki nazionalny ßwjedźeń ßwjecži ßo k dopomnjecžu na hiſtoriſku wuſtawu ſ lěta 1791.

Mnicha ke khłoſtarni ſaßudźili.

Khłoſtaza komora Paderbornſkeho krajneho ßuda je Franziſkanſkeho bratra Wendelina (Schcžěpana Hubera) dla njekaſanſtwa ſ dźěcžimi niže 14 lět k dwěmaj lětomaj khłoſtarnje ſaßudźila a jemu cžeſtne prawa na tſi lěta wotrjekła. Saßudźeny je 62 lět ſtary.

Wobaranje lěsnych wohnjow a wojowanje přećiwo nim

Kriminalne polizajſke měſtno w Drježdźanach ſdźěluje:

Lěßnym wohnjam wobaracž a pſchecžiwo nim wojowacž je wótcžinſka winowatoſcž. Kak huſto ßo ſ njekedźbliwym a lohkomyßlnym wobkhadźenjom ſ wohnjom tajke wohnje ſawinuja a ßo ſ nimi wulke hódnoſcže němſkeho ludoweho ſamoženja ſnicža.

Tohodla ßo wobydlerſtwo na poſtajenja dopomina, kiž ßu ßo k wobaranju lěßnych wohnjow wudałe. Wot kóždeho ludoweho towarſcha pak ßo wocžakuje, ſo ßo, hdyž po lěßu dźe, zyle po tutych poſtajenjach ſtoßuje, ſo by ßo němſki lěß němſkemu ludej ſdźeržał.

I. § 310a khłoſtanſkeho ſakonja.

Schtóž lěßne, hólne abo pochowe pſcheſtrěnje ſe ſakaſanym kurjenjom abo ſapalenjom wohnja, ſ prjecžmjetanjom palazych abo žehlazych wězow abo na hewaſche waſchnje do wohnjoweho ſtracha pſchinjeße, ßo ſ jaſtwom hacž do 3 měßazow a ſ pjenježnym khłoſtanjom abo ſ jenym tuteju khłoſtanjow pokhłoſta.

II. § 31 lěßneho a pólneho khłoſtanſkeho ſakonja.

S pjenježnym khłoſtanjom hacž do 60 hriwnow abo ſ jatbu hacž do 2 njedźel ßo khłoſta:

1. ſchtóž na ſtraſchne waſchnje ſ njeſchkitanym wohnjom abo ßwěcžu do lěßa ſaſtupi abo ßo jemu bliži;

2. ſchtóž w lěßu abo w ſtraſchnej bliſkoſcži lěßa palazym a žehlazym wězam da dele padnycž, je prjecž mjeta abo njewobhladniwje ſ nimi wobkhadźa;

3. ſchtóž, nimo padow § 368 cžiſło 6 (někole 310a) khłoſtanſkeho ſakonja, w lěßu abo w ſtraſchnej bliſkoſcži lěßa bjes prawa wohen ſapali abo wohen, kiž je ßo ſ prawom ſapalił, doſcž njedohladuje a njeſhaſcha.

III. Wukas ſhromadneho miniſterſtwa wo ſchkitje lěßa ſe 24. 7. 1934 (wukaſ. lopjeno I, ſtr. 249)

§ 2. W lěßu abo w ſtraſchnej bliſkoſcži lěßow je ſakaſane,

1. kuricž, a to tež na ſjawnych pucžach,
2. pod hołym njebjom wohen ſapalicž abo ßwěcžu ſaßwěcžicž a ßobuwjeſcž.

§ 3. Pſchecžiwne ſadźerženja ßo ſ pjenježnym khłoſtanjom hacž do 150 hriwnow abo ſ jatbu khłoſtaja.

IV. Porjad khłoſtanſkeho prozeßa § 127, wotſt. 1.

Hdyž někoho pſchi pſcheſtupjenju nadeńdu a pſcheſcžěhaju, tak ma, hdyž je tutón cžěkanja podhladny abo hdyž ßo jeho woßoba hnydom njemóže ſwěſcžicž, kóždy prawo, jeho tež bjes ßudniſkeho pſchikaſa nakhwilnje ſajecž.

V. § 330c khłoſtanſkeho ſakonja.

Schtóž pſchi ſnjeſboženjach abo powſchitkownym ſtraſche a nuzy njepomha, hacžrunjež je to po ſtrowym ludowym ſacžucžu jeho winowatoſcž, wożebje ſchtóž ßo po polizajſkim namołwjenju k pomhanju nima, runjež móže namołwjenje bjes wjetſcheho ſtracha ſa ßebje ßameho a bjes ſranjenja druhich wažnych winowatoſcžow dopjelnicž, ßo ſ jaſtwom hacž do 2 lět abo ſ pjenježnym khłoſtanjom khłoſta.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Centralne dźiwadło poſkicži hacž do ſchtwórtka wurjadnje jimazy film „Manja Malewſka". Hra wotměwa ßo w pſchedwójnſkej Ruſkej. Młoda hrabinka Marja Raminſka, kotruž Maria Anelergaſt pſchedſtaja, młodeho offizěra Oginſkeho lubuje. Hans Schönbinger tuteho hraje. Trěbnu dowolnoſcž k ženiwje pak regimentowy komando młodymaj ßlubjenymaj njeda, dokelž je Oginſki pſchi hracžu wjele pjenjes ſhubil a dokelž je ßo jeho nan hižo hracža dla ſatſělił. Hižo dołho ßo wo ruku rjaneje hrabinki próžuje bohaty, hdyž tež wjele ſtarſchi hrabja Walewſki. Skóncžnje ßo Manja na njeho wuda. Ale mandźelſtwo njeje ſbožowne, hacž runjež ſ njeho luboſne dźěcžo wuńdźe. Manja njemóže ßwojeho prjedawſcheho lubeho, hrabju Oginſkeho, ſabycž. Mandźelſtwo ßo ſkóncžnje dźěli. W jeje njepſchitomnoſcži wotwjedźe hrabja Walewſki Manine dźěcžo. Luboſcž k ßwojemu dźěcžu pak pohnuje ju ſ revolvrom w ruzy žadacž, ſo by ßo jej dźěcžo wróciło. Holcžka ßo radoſtnje macžeri do rukow cžißnje, a wobej wotenďźetej. Krótko po tym hrabju ſatſěleneho namakaju. Podhlad padnje na hrabinku a jenož wuprajenje jenicžkeho wocžiteho ßwědka, jejneho dźěcža, ju wot wobſkóržby mordarſtwa wußwobodźi. — K tomu běži ſajimawy pódlanſki programm wo wotliwje a pſchiliwje mórſkich žołmow, pſchicžina tuteho pſchirodneho ſjewa ßo wujaßni. Pawoł Krjecžmar.

„Kino für Jedermann" pokaſuje w tutych dnjach nowowobdźěłany film po ſnatej operecže „Tſjo ſ tankownje". Tutón film dla ßwojeje lohkeje a žortneje powahi wjele pſchecželow namaka. Lohki rhythmus zyłu ſtawiſnu, kiž je połna žortnych pſchipadow, wot ſpocžatka hacž do kónza pſchewodźa. Mnohe wuſtupy pſchihladowarjow k ßmjecžu wabja. Tehodla film hacž do kónza kóždeho w ßwojim kuſle dźerži. — W pódlanſkim programmje ſpodoba ßo rjany kulturny film ſ kraja Huſulow, kiž na pólſko-rumunſkich mjeſach bydla a ßo ſ wjetſcha ſ paſtyrſtwom žiwja. Deulig-tydźeń tehorunja nowe ſajimawe podawki pſchinoſcha. Arnoſcht Ducžman.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili ßu ßo: 29. 4. Dr. jur. Ocže Erichej Keilej, jaſtwowemu wyſchſchemu hamtmanej w Stollbergu, ßyn. — 1. 5. Alwinej Janej Kluſy, powołanſkemu wohnjowemu wobornikej, ßyn. — 2. 5. Oſkarej Brunej Mauſchzy, ſahrodnikej, dźowka. — Makſej Hermannej Emilej Rudolfej Schmidtej, maſchinſkemu inženěrej, ßyn.

Wumrěli ßu: 2. 5. Arnoſcht Auguſt Förſter, kamjenjecžiſchcžer, nětko invalidny rentnar, 69 lět. — 3. 5. Hana Frieda Haaſyna bywſcha dźěl Weſtenbergerowa rodź. Leupoldez, mandźelſka runarja blacha, 63 lět. — 4. 5. Helena Emma Nowakowa rodź. Roſtez, wudowa po krawſkim miſchtru, 85 lět. — Korla Pawoł Hermann Schubert, wupomhanſki lokomotivny tepjer, 40 lět.

Pſchipowědźili ßu ßo: 4. 5. Kurt Willy Hausfelder, dentiſt a Marta Charlotta Wankez, ßubnolěkarſka pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Kurt Alfred Lehmann, ſamkar a Margareta Elſa Luxez, pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Arnoſcht Wilhelm Werner Müller, elektriſki inženěr w Lipſku a Lieſelotta Khata Kucžkez, domjaza dźowka w Budyſchinje. — Jan Helmut Gerhard Kunſchmann, tapezěrar w Budyſchinje a Adelheid Róża Stukez, domjaza pſchiſtajeńza w Plußnikezach. — Richard Hermann Broda, cžěßla a Berta Luiſa dźěl Kühnelowa rodź. Rjencžez, wobaj w Budyſchinje.

Bože ſłužby, ſchtwórtk 6. róžownika 1937.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farar Schneider prěduje (zyrkwinſki khór); pſchip. w 12 hodź. ſup. Berg. prěduje; pop. w 3 hodź. ſměje farar Schneider kſchcženja. — W Marijnej a Marcžinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. farar Groże ſpowědź; dop. w 9 hodź. ſup. Berg prěduje (zyrkwinſki khór). — Sběrka ſa mißionſtwo mjes pohanami. — Ssobotu 8. róžownika pop. ¼6 hodź. hudźbny něſchpor w Pětrowſkej zyrkwi.

S **Khwacžiz.** Rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

Wučeř Handrij je bratra zbožowneho sčinił

Po Roſſegeru.

2] (Pokracžowanje.)

„Wohen wěſo tež na tſěchi druhich twarjeni pſcheſkocži. — Mój luby bratſje!" Wucžer ſtany, wſa bratra ſa wobej ruzy a ſ cžicha rjekny: „Wobžaruju cže, ſo dyrbju cži prajicž, ſo ßu ßo tebi wſchitke twoje twarjenja ſpalike, tež ſe wſchitkim, ſchtož bě w nich."

„Ow Božo Knježe!" Hordak ſakſchikny. „A ſchto je ßo ſe ſkotom ſtało? Se ſkotom?"

„To njewěm, něſchto ßnadź je ßo ſ wohnja wutorhnyło. Wětr běſche ßylny. Sa dźeßacž mjeńſchinow je wſchitko w płomjenjach ſtało. Statok ßo ſ tſjoch ſtronow na dobo paleſche."

Hdyž běchu ßo tute ßłowa wuprajike, ßo Hordak, kiž bě ßylny muž, ſatorže a budźiſche ßnadź padnył, njebudźiſche-li wucžer jeho popadnył. „Mój dwór! Mój dwór! Mój dwór!"

Bratr jemu ſchkleńzu wody poda. „Napij ßo, bratſje! To njeje móžno."

„Bratſje, budź ſmužity a ſkrucž ßo!"

Hordak ruzy hromadu ſplazny a nad hłowu tykny.

„Handrijo, ty hiſchcže něſchto wěſch. Měj ſo mnu ßmilnoſcž!"

Wucžer wotmołwi: „Směruj ßo jeno, žiwjenje njeje nichtó ſhubił!"

Hordak ßo na konopeju do kucžika ſlehny. Potom ßo cžißny prajizy: „Mój dwór! Mój krażny dwór!" — Bratr pocža ßwoje wězy ſběracž a je do kofra ſkładowacž. Potom jaklinka, žadaſche ßebi ſliežbowanje a wós, donucži ßwojeho bratra a ſ nim na dwórniſchcžo wotjědźe.

„Mój dwór! — Mój dwór — mój dwór!" Hordak ſtonaſche, njewědźo, ſchto ßo ſ nim njecžini. We woſu ßo do kuta ßydnywſchi khwilu tak ßedźeſche, kaž by drěmał, ale hdyž bě ßo trochu roſßwětliło a dźeń ßo bližeſche a hórki wokoło Lobja ßo ſ naidala pokaſowachu, pohlada njerěcžo ſ woknom won, ſo by ßo roshladał, hdźe je a potom ßo na ßwojeho pſchewodnika ſahlada.

„Ssy ty to, Handrijo, ßy ty to tola?" nahle ſawoła a ßebi cžoło ſ dłónju trějeſche.

Je dha to woprawdźe wěrno, ſo ßym ßo wotpalił?"

„Maſch dha ſawěſcžene?"

„Ani połojzy njedoſtanu. Cži ludźo wſchak cžłowjekej wjele njedadźa. Jeno premije ßebi do kapßy tykaja. Někole móžu ßebi hnydom proſcherſki kij do ruki wſacž." — Poſdźiſcho, hdyž pſchi Lobju w rjanych płódnych dolinach kraßne burſke ſtatoki widźeſche, pocža wſchón njeměrny bycž a ßo bjes mała roſnjemdri.

„Tajkele rjane ſtatoki wſchudźom a na mnje doma cžaka wupaleny ſtatok! Tuž praj tola, hłupy cžłowjecže, ſo to wěrno njeje! A kak chze to jeno wěrno bycž, hdyž je ßo cžłowjek cžaß žiwjenja drěł a je ßebi tola něſchto lěpſche ſaßłužił, dyžli tajkule ſrudobu!"

„Tajke rěcže, luby bratſje! woſtaj! Schtož je ßo ſpaliło, hodźi ßo ſaßo natwaricž."

„Tebi ßo derje rěcži, tebi ßo njeje nicžo ſpaliło!" Hordak ßo ſkobjo kſchicžeſche.

„Mi ßo njemóže tohodla nicžo ſpalicž, mój luby!" wucžer wotmołwi, „dokelž nicžo nimam. Ženje njejßym ženeho kubła měł a tola ßym ſpokojom žiwy."

„Dokelž to njeroſumiſch, ſchto ma to na ßebi, hdyž je cžłowjek tam něſchto wuſkutkował a dokonjał, hdźež prjedy nicžo było njeje. Kak cžłowjek ſ tym ſroſcže! Tſizecži lět prózy na to, to ani njedoßaha. A někole je to wſchitko hacž do poßlednjeho kuſka ſnicžene. To njemóžu ſnjeſcž, to budźe moja ßmjercž."

„Wſchitko je ſhubjene a ſnicžene?" wucžer ßo wopraſcha. „Ssu dha ßo cži tež twoje pola a łuki, twoje wulke lěßy ſpalike? Stej dha ßo cži tež twojej ruzy, twoje mozy ſpalike? Ty ßy njedźakowny, jako by kſcheſcžijan njebył! Ssy dha ty to wſchitko ßam dokonjał? Njejßu cži pſchi tym tež druſy pomhali? Pſchede wſchěm Bóh ſe ßwojim žohnowanjom. Schtož je Bóh dał, ßmě ßebi tež jaßo wſacž."

„Njepowědaj mi tola wo tajkich wězach!" Hordak ßwojemu bratrej do wocžow ſakſchikny. „To ßebi ßwojim dźěcžom w ſchuli ſakhowaj! Powědaſch kaž wikowar ſ lapami, kiž ani ſdacža wo tym nima, ſchto ma to na ßebi, nadobo wſchitko ſhubicž. To budźe moja ßmjercž. Tak to nichtó wjazy njedokonja, kaž ßym ja to wuwjedł. Najkraßniſchi dwór daloko a ſchěroko! Schto ßu mi to ſawidźeli! To je mi něchtó ſe ſawidźenjom ſcžinił. Ssamo wot ßebje ßo to ſapaliło njeje. Něchtó je mi ſtatok ſatyknył. A ty mi takle hłupje hladaſch, kaž by mi njeroſumił!"

„Ale proſchu cže, luby bratſje, ja wſchak cži roſumju."

„Nicžo njeroſumiſch! Tebi ßo jeno rjenje pſchihladuje, kaž tež druhim, hdyž je cžłowjek wſchitko pſchißadźił! A byrnjež ßebi włoßy ſ hłowy torhał, wy ßo jemu tola jeno ßměječže, dokelž jemu wſchu ſchkodu popſchejecže. A je-li to cžłowjek ſcžerpnje ſnjeßł a jeli ßo na ſtary dźeń ſ nowa drěcž pocžina, pſchińdźe ſa to do waſcheje ſchulſkeje cžitańki! Ach na waß tola, wy ſcže mi ſchwarni ludźo!"

„Ale bratſje, ſchto ty tola rěcžiſch?"

„Ach mjelcž mi, nochzu wot tebje nicžo wjazy ßłyſchecž! — Ow, mój kraßny dwór!"

Tak Hordak rěcžeſche, kaž by roſuma ſhubił. A hdyž cžah ja Biſkopizami do rjaneje ßerbſkeje Łužizy jědźeſche, Hordak ſakſchikny: „To ja njepſchenjeßu, ſkocžu tule dele!" A hižo chzyſche ſ woknom wuſkocžicž. Wucžer jeho popadny a ßo ſ nim bědźeſche, a dokelž jeho njemóžeſche pſchewinycž, pytaſche pſchiprawu ſtrachoweho ſnamjenja. Ale we woju žana njebě. Hněw nad tym, ſo chzyſche bratr, kiž bě tola tež nětko hiſchcže ſamožity muž, ſadwělowacž, bě jeho pſchewſał. Ale runje nětkole jemu dobra myßlicžka pſchińdźe. Hdyž je jemu hižo tole pſchewjele, dha njech ma hiſchcže cžěžſchu pruhu pſchenjeſcž. Njech jeno ſawopta, kak to cžłowjekej je, hdyž je woprawdźe wſchitko ſhubił. Dźeržeſche ßwojeho bratra ſa ruzy a rěcžeſche jemu, ſo ßo njedyrbi pſchekhwatacž, dóniž wſchitko ſhonił njeje. „Sa to, ſchtož maſch, luby bratſje, maſch ßo dźakowacž nic jeno ßebi ßamemu, ale pſchede wſchěm Bohu, lubemu Knjeſej, a ßwojej ſchwarnej žonje. Schto hakle by ty prajił, hdy by tež tu hiſchcže ſhubił?"

„To by mi hižo wſcho jedne było!" Hordak ſawoła.

(Skóncženje pſchichodnje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 5. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štož je napisane, njehodźi so wutrěć bjez toho, zo papjera škoduje; tak wostawa po přisłodźenjach, donošowanjach a kleskanjach přeco něšto wisajo!

— **Wo wjedrje.** Wyſchina je ßo ſe ßwojim jadrom do Ruſkeje ſczahnyła. Nowa ßylna wyſchina pak ßo wot Azoriſkich kupow k dołhemu ranju rosſchěrja. Mjes wyſchinomaj ßo pſches zyłu ßrjedźnu Europu ſ połnozy k połdnju rjap ßłabeje nižiny czehnje. Pod wliwom tuteje ßłabeje nižiny ßo njebjo ſ měſtnami pomróczja, tu a tam ßo podeſchczuje, druhdy ßo też hrima. W rańſchej połojzy Němſkeje je wjedro w tu khwilu powſchitkownje pſcheczelniſche hacż we wjeczornej Němſkej. Pſchi deſchczowanjach a pomróczenym njebju czopłota trochu popuſcheſzi. Sa jutſiſchi dźeń Božeho ſtpiczja móžemy podobne wjedro kaž dźenßa woczakowacż. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 4.26 hodź. ſkhadźa a ßo 7.28 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje na ranje 2.05 hodź. a khowa ßo popołdnju 2.24 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Njeſtajne a k hrimanju pokhilene wjedro.**

*

„Čerwjeny swětowy mór — bolšewizmus“

Pod tutym napiſmom ßo w bliżſchich dnjach w Budyſchinje a w Biſkopizach puczowaŕſka wuſtajeńza pokaſuje. Sakſke župne nawjedniſtwo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a ſakſke krajne měſtno němſkeho miniſterſtwa ſa ludowe powuczenje a propagandu ſtej wuſtajenzu pſchiprawiłej. Wuſtajenza ßo we wſchitkich ſakſkich wjetſchich měſtach pokaſuje.

Wona pokaſuje, kak je czeŕwjeny njekraßnik Maks Hölz we Vogtlandſkej ſakhadźał, hróſbne ſapuſczenja w Schpaniſkej, ßwětowu ßycż bolſchewiſkich hnějdow, hróſbne njeſkutki czeki w „czeŕwjenym paradiſu“. Też ßo mnoho dokumentow wuſtaji, kiž ßo dotal hiſchcze njeběchu woſjewiłe. Na 8000 fotografijach ßo ſtrach czeŕwjeneho ßwětoweho móra pſchedſtaja.

W Drježdźanach je wuſtajenza wulki wuſpěch měła. W prěnich tſjoch dnjach ju 10 000 woßobow wopyta, ſa dźeßacż dnjow 50 000 ludźi. Saſtup jenož 10 pjenježkow płaczi. Ludźo bjes dźěła maju ſaſtup darmo.

W Budyſchinje ßo wuſtajenza wot ßoboty 8. meje hacż do ßrjedy 12. meje pokaſuje. Wona ßo w turnowaŕni na Kamjentnej haßy ſaměſczi a ßo pſchichodnu ßobotu popołdnju w 3 hodźinach wotewri. — S Budyſchina ßo wuſtajenza do Biſkopiz pſchepołoži a ßo w turnowaŕni na Budyſkej dróſy 13. a 14. meje pokaſuje.

— **Po ßiwjenju połneho dźěła** je wczera popołdnju Auguſta ſwud. Halmowa na Schprjewinej haßy cźißło 11 wumrěła. Hacż do poßlednjeho dnja je wona ßwěru a ßwědomicze ßwojeho dźěła hladała a ßo ſtarała, ſo móżachu jeje polizajſzy ſaſtojnizy w czjiſtych ſtrażinych měſtnoſczach ßwoju ßłužbu czinicż. Pſches 40 lět je wona tute dźěła dokonjała, je widźała mnohe dónty pſcheńcż, je wjeßele a ſrudobu ſe ßwojimi polizajſkimi ſaſtojnikami dźěliła a na ſłych ſymſkich dnjach pſchi wichorje, woſchkrocze a ſnyje runje tak ſdypkom na ßwoju ßłužbu khodźeſche kaž na czopłych lěcżnych dnjach. W maczeŕſkej luboſczi wona ßwoju woßobu doſpołnje naſad ſtajeſche, hdyž měješe ßo někajkażkuliž ßłužba ſa jeje polizajſſich ſaſtojnikow czinicż. Zenje wona na czeżki dónt njeſkorżeſche, kiž měješe ßama nieſcż, a tu ju polizajſzy ſaſtojnizy zyle ſ prawom też jenož „Halmiz macż“ mjenowachu. Hnucżi ſteja polizajſzy ſaſtojnizy měſta Budyſchina pſchi marach tuteje žony, kotraż pſches zyłu człowjeſku ſtarobu niczo hacż luboſcż a ßwěru ſa polizajſkich ſaſtojnikow njeſnajeſche, kotraż běſche w cziſchim rjekowſtwje žiwa a ßebi ſ tym trajny pomnik we wutrobach polizajſkich ſaſtojnikow ſtaji.

— **Sa direktora pomjenowany.** Dotalny prokuriſt ſakſkeje banki Makß Trobiſch bu na direktora Budyſkeje filijalki ſakſkeje banki pomjenowany. Direktor Trobiſch ſteji na nawjednych měſtnach wjazorych ſakſkich induſtrialnych pſchedewſaczow. Też je ſe ßobulikwidatorom Sserbſkeje ludoweje banki.

— **Czeſtny dźeń w železolijeŕni a maſchinowej fabrizy akz. tow.** 1. dźeń meje 1937 běſche ſa tudomnu železolijeŕnju a maſchinowu fabriku czeſtny dźeń, na kotrymž ßo 20 jubilarow dźěła poczeſcżi. Dopołdnja ¼10 hodźin běſche ßo 250 muži ßylne dźěłaczeŕſtwo dźěłaŕnje ſeſtupało. Dźěłaŕnſki wjednik Teuchert ßo jubilaram, kiž ßu wot 51 lět hacż dele do 25 lět dźěłaŕni ßwěru ßłužili, dźakowaſche, a kóždemu diplom pſchepoda. Po ſhromadnym poczeſczenju nawjednik dźěłaŕnſkeho błónka Nolze wſchitkich też ſa pſchichod k ßwěrnemu ßobudźělu namołwjeſche. Potom ßo zyłe dźěłaczeŕſtwo ſotografowaſche, jubilarojo na woßebity wobras pſchińdźechu. Wobraſy ßo do ſhromadnoſtneje kńihi dźěłaŕnje położa, ſo bychu ſtajne wopomnjecże woſtałe. Hdyž běſche dźěłaczeŕſtwo na Tjělniku wjednikowu rěcż ßłyſchało, ßo dźěłaŕnſki wjednik, nawjednik dźěłaŕnſkeho błónka a błokowi nawjednizy do khorowńje podachu, ſo bychu tam ſormarja Lehmanna ſa 25lětne ßwěrne dźěło ſ czeſtnej liſcżinu poczeſcżili. Wjeczor ßo w Kolpingowym domje wjeßoła ſabawa wotmě. Nad jewiſchczom wißaſche plaketta, kotraż na 70lětne wobſtacże dźěłaŕnje dopominaſche.

— **Juſtizni ſaſtojnizy ßwjeczachu 1. dźeń meje.** Sswjedźeń nazionalneho dźěła běſche ßo na njedźelu wjeczor do Kehelerńje położil. Dźěłowi towaŕſchojo ſe ßwojim wyſchnoſczowym wjednikom krajnoßudniſkim preſidentom dr. Kurthom a ſe ßwojimi pſchiwuſnymi ſalu hacż na poßlednje měſtno pjelnjachu. W ßrjedźiſchczu wjeczora ſtejeſche konzert ßwobodneho ſjednoczenſtwa prjedawſchich wojeŕſkich hudźbnikow. Juſtizny inſpektor Klippel konzert nawjedowaſche. Knježna Klipplez ſhromadźenych ſe ßwojimi ſpěwami ſwjeßeli. Po konzercże wyſchnoſczowy wjednik preſident dr. Kurth rěczeſche. Na to ßo offizialny dźěl wjeczora ſ němſkimaj hymnomaj ſkónczi. Pſchi ſabawnym dźělu ßo pſchede wſchěm rejwaſche pſchi hudźbje hudźbneho czaha SA-kapały 103.

— **1. dźeń meje pola Auguſta Nowaka, akz. tow.** Hižo rano ſtejeſche dźěłaŕnja w ſnamjenju dnja nazionalneho dźěła. Dźěłaŕnſka hudźba na rańſche piſkanje wuczahny. Pſched domom dźěłaŕnſkeho wjednika Sprengera ßo budźenje ſ nimokroczenjom ſkónczi, na kotrymž ßo wſchitzy hamtarjo dźěłaŕnje wobdźělichu, hdyž běſche ßo w 10 hodźinach dźěłaczeŕſtwo w połnej liczbje ſeſtupało. Potom ßo khorhoj dźěłaŕnje na pok ſczežora ſczahny. Dźěłaŕnſki wjednik Sprenger ſ czeſczazymi ßłowami na towaŕſchow ſpominaiſche, kotrajž na marach leżeſchtai. K czeſczi ſemrěteju, Oty Dorniga a Alberta Harniſcha, ſaklincża ſpěw wo dobrym towaŕſchu. Potom ßo dźěłaczeŕſtwo na Tělnik poda, ſo by ßłyſchało wjednika rěczecż. Wjeczor pak ßo wſchitzy w Keheleŕni k wjeßołej towaŕſchnoſczi ſeńdźechu. Wokrjeßny nawjednik Martin Nowakez dźěłaŕnju ſe ßwojim wopytom poczeſczi. Dźěłowi invalidojo runje kaž dźěłazy tutón wjeczor jenak wužiwachu. Też na dźěłowych towaŕſchow w khorowni na dnju dźěła njeběchu ſapomnili.

— **Póſtſka ßłužba na Bože ſtpicże.** Póſtſke pokładnje ßu kaž njedźelu wotewrjene. Póſtſki hamt czo. 3 pſched Schuleŕſkimi wrotami je ſamknjeny. W Budyſchinje ßo póſta rosnoſchuje, wunoſchowanje paketow, pjenjes a rosnoſchenje liſtow na wßach ßo njeſtanje. Spěſchne poßylki pak ßo rosnoſcha.

— **Sa pczołari.** Budyſka wokrjeßna wotrjadna ſkupina ſtatneje wotrjadneje ſkupiny pczołari ſměje Bože ſtpicże w Budyſchinje ßwoje lětuſche wokrjeßne wotrjadne ſeńdźenje **pod wjedniſtwom pſchedßydy** wuczerja Lehmanna ſe Semiz. S **tutym** ſeńdźenjom je **wuſtajenza pczołaŕſkich narjadow firmy Oty Gotthardta ſ Drježdźan ſjednoczena.**

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. Na ſchulſkim ſwuczowaniſchczu ßo tuto lěto prěni ras mejſki ßwjedźeń ſarjadowa a to 1. meje popołdnju. Wjeßna młodźina bě mejku ſtajiła, ſchula a Hitleŕſka młodźina wſchelake ſawjeßelenja poſkiczíſchtej. Schulſki wjednik Schěza ſ pſchihódnymi ßłowami na tutón mejſki ßwjedźeń pokaſa. Njedźelu popołdnju ßo meja mjetaſche. Pſchi tym ßebi wjeßna młodźina mejſku kralownu a krala wuſwoli.

S **Małeje Borſchcże.** Sańdźeny pjatk wokoło 11 hodźin, jako porjadny ſeſpěſchjeny czah czo. 173 po Drježdźanſko-Shorjelzſkej czarje jědźeſche, wjednik lokomotivy pſchi kilometerſkim kamjeniu 51,400 nadobo muža pytny, kotryž na železnizy leżeſche, měio pſchi tym hłowu na koliji leżo. Wjednik lokomotivy hnydom czah ſaſpina, dalokož běſche to pſchi 80 kilomtr. tempu móžno. Prjedy hacż pak czah k mužej dojědźe, bě tutón hłowu ſ kolije ſczahnył a kuleſche ßo po železniſkim naßypu dele, tak ſo ßo jemu niczo njeſta. Jedna ßo wo wobydleria ſ Małeje Borſchcże, kotryž chzyſche ßebi pjecża žiwjenje wſacż. Bližaza ßo lokomotiva pak běſche jemu trochu wjazy ſtracha naczinila, hacż móžeſche to ſnjeſcż. Nětko ſměje ßo hiſchcże pſched ßudom dla wohroženja wobkhada ſamołwicż.

S **Hodźija.** Komu ßłuſcha pjerſchcżeń? 1. meje je ßo njedaloko ſportowniſchcża w Hodźiju czeńki wěrowańſki pjerſchcżeń namakał, kotryž ma piſmikaj A. S. Najſkěrje je jón wobdźělnik na ßwjedźeńſkim czahu ſhubił. Pjerſchcżeń móže ßo pola gmejnſkeje wyſchnoſcże w Hodźiju wuſběhnycż.

Hospodaŕski rozhlad

Sſrjeda, 5. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,29	100 čěskosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,96	100 franc. frankow	11,225

Barlinſka burſa, 4. meje. Na wczerawſchej burſy jewjeſche ßo woßebje mjes burſownym wobkhodom ſ powołanja ſdźěła pak też mjes bankowſkej klientelu, potrjeba, ßo ßwojich wobſtatkow wſdacż, dokelž ßo wěſcże ſ wupißanjom noweje ſtatneje požczonki liczi. Njedźiwajo wotdrjebjenjow kurſow, kotrež ſ tutymi poſkiczenjemi ſwißowachu, bě ſakładne měnjenje na burſy dale pſcheczelne, dokelž naſtajnje dobre powěſcże ſ hoſpodaŕſkich kruhow pſchikhadźeja. Na rentowych wikach njeběchu wulke pſcheměnjenja.

Barlinſke žitne wulkowiki. Pſchedawanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach wobmjeſowaſche ßo na zyle małe dźělby. Zadanja młynow njemóža ßo na ßwobodnych wikach ani pſchibližnje krycż. Potrjeba woßebje pſcheńzy ßo jenož ſ pſchidźělenjemi ſpokoji. Też ſ rožku je ſaſtaranje Barlinſkich młynow ſara wſchelakore, ſwjetſcha ßu hiſchcże wěſte ſkładn k ruzy. S mukow ßo woßebje pſcheńczne muki typy 502 a 812 žiwje žadaja. Ržane muki maja normalny wotbytk. Pizowaŕſke žita ſteja jenož ſ rědka na pſchedań, tak ſo maja Barlinſzy pſchetrjebarjo wulke ſtaroſcże ſe ſaſtaranjom pizowadłow.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

4. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 95

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 134

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 342

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 830

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	37—38

Celata: 1000

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	63
Srěnje kormjene čelata wot cyca	54—57
Snadnje wuwite	45—48
Najšpatniše	38

Swinje: 2973

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	51,50

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacże howjaſeho ſkotu bě normalne a potrjebje wotpowědaze. Skót ßo ſa krute płacźiſny rosdźěli. Pſchihnate ßwinje ſa kontingent dożahachu. Czelatow njebě ßo pſchewjele na wiki pſchihnało. Wobkhod ßo hładźy wotwi. Skopy ßo pomału kupowachu.

Wězera płacźeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowßa H 10: 7.85 hr., H 13: 8 6[illegible] hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 5.	3. 5.		4. 5.	3. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11.50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. meje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 416.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 482.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 2281

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 3717

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48

Wowcy: 3674

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—40
Starše wukormjene (6.)	30—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—29

Swinje: 28 765

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižeńj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoha Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S Kulowa. Pſchi nakladowanju drjewa ßo wobßunywſchi dźěłaczeŕ Józef D. ſ wagona padźe. Pſchi tym ßebi ruku ſłama, tak ſo dyrbjachu jeho do khorownje do Lutow dowjeſcź.

S Wulkich Sdźarow. Hamtak Auguſt Krawcżik je w tutych dnjach ßwoje 74. narodniny woßwjecżil. Knjes Krawcżik ßwoje ſaſtojnſtwo ßwědomicże a ſprawnje njedźiwajo ßwojeje wulkeje ſtaroby ſaſtaruje. Njech je jemu hiſchcże prawje dołhi a rjany žiwjeńſki wjecżor popſchaty.

S Jamneho. Pſched někotrymi dnjemi cżekny tu kóń jeneho wobkhodnika. Roſtorhawſchi pſchi ſraženju do ſchtoma poſtronki, běžeſche po dróſy k Wujeſdej dale. Prjedy hacż tam do wſy pſchiběža, móžachu jeho na Schprjewinym moſcże ſaſtajicż. Kóń bě ßo cżěkajo trochu ſranił.

S Klětneho. (Zyrkwinſke.) Na Bože ſtpicże popołdnju w 4 hodź. budźe pohrjeb wumjeńkarja Hermanna Lohana. Běſche nimale 95 lět ſtary, ſ najſtarſchej woßobu naſcheje wſy. Lohanez nan bě 15 lět dołho w zyrkwinſkim ſaſtupjeŕſtwje, 10 lět w gmeinſkim ſaſtupjeŕſtwu a 5 lět w radźe ßyrotow. Sa młode lěta dźěłaſche jako wojnar na wſchelakich kublach. Hdyž ßo w lětach 1865/66 železniza ſe Shorjelza do Barlina twarjeſche, bě tu jako wojnar pſchiſtajeny. Swoju prěnju mandźelſku bě po jenym lětnym ßbožownym mandźelſtwje ſhubił. Druhi ras ſta ßo ſ wudowzom w lěcże 1918. Njedźiwajo ßwojeje wulkeje ſtaroby bě hacž do poßlednjeho wokomika cżiły a ſtrowy.

S Wowakeje. Pſchekupz Měrěcżin Maj padny na Nowoſalſko-Sprembergſkej dróſy tak njeßbožownje ſe ßwojim kołom, ſo ßebi pſchi tym nop pukny. Měješche hiſchcże telko mozy, ſo ßo ßam do ßwojeho bydlenja wrócżi, wumrě pak někotre hodźiny poſdźiſcho.

S Habrachcżiz. (Smjertne njeßbože ſ motorſkim kołom.) W nozy na ſtatnej dróſy pola ryczeŕkubła we Delnim Friedersdorfu 29 lět ſtareho vohoncża Martina Nurſchu ſ Dürhennersdorfa pſchi jeho motorſkim kole mortweho ležo namakachu. Najſkerje bě w ſawinjenju do ſchtoma ſajěł a pſchi tym ßo ſaraſył.

Radio

Schtwórtk, 6. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 konzert ſ Bremenſkeho pſchiſtawa. 9 wſchelaka hudźba. 11,30 piſchcżele. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), w pſcheſtawzy 12.55 cżaßowe ſnamjo a 13 ßbožopſchecża. 14 wſchelaka hudźba. 15 hudźba na mandolinach (ſ Hamburga). 16 taczele. 18 rjane melodije. 19,40 ſport. 20 walcżiki a pſchespola. 22 powěſcże, ſport. wothłóß ſ Němſkeje.

Lipſk: 6 konzert ſ Bremenſkeho pſchiſtawa. 8 piſchcżele. 8,30 konzert. 9,50 oratorij „Stworjenje". 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Frankfurta). 14 bajki. 14,30 taczele. 16 popołdniſchi konzert (ſ Kölna). 18,30 hußleŕſke ſonaty. 19 nalěcżo pſchi Lobju. 20 wulki wjecżor ſa mužow. 22 powěſcże, ſport.

Barlin: 20 rejwańſka a ſabawna hudźba. — **Königsberg:** 20 opera „Madame Butterfly". — **Hamburg:** 20 rejwańſka hudźba. — **Köln:** 20 wjecżorny konzert. — **Frankfurt:** 20 reja w meji. — **Mnichow:** 20 burſki tryſk „Dwójne ßamomordaŕſtwo". — **Win:** 21 konzert. — **Warſchawa:** 20 ſ operettow.

Pjatk, 7. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Gdańſka), mjes nim 7 powěſcże. 10 ſa ſchule. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga). 12,55 cżaßowe ſnamjo. 13 ßbožopſchecża. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Kölna). 13,45 powěſcże. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwy dźěcżi. 16 popołdniſchi konzert. 19 k ßwjatokej. 20 powěſcże. 20,10 wſchelaka ludowa hudźba. 21 ſabawny konzert. 22 powěſcże. ſport. wothłóß ſ Němſkeje.

Lipſk: 5.50 ſa bura. 6.30 rańſchi konzert (ſ Gdańſka), mjes nim 7 powěſcże. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wjedrje. 11.45 ſa bura. 12 hudźba ſa pſcheſtawku wjedźele. 13 powěſcże. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrücken). 14 powěſcże. 14.15 taczele. 15 ſa žonu. 18 konzert ſ Drježdźan. 19.45 němſka wupłodźeŕſka bitwa. 20 powěſcże. 20.10 „Luboſna je mejſka nóż" (ſe Saarbrücken). 22 powěſcże, ſport.

Barlin: 20.40 Brahmſowy konzert. — **Wrótßław:** 20.40 hra „Herba ſe Schindlerſkeho dwora". — **Köln:** 20.10 wojazy-towaŕſchojo. — **Win:** 20.15 wjeßełohra „Sahrodna murja".

Wusudźenja

§ Wulke njeßbože naczinił bě Maks Hermann Hoffmann ſ Trjebjenz, jako 16. oktobra 1936 wjecżor wokoło 3/47 hodź. ſe ßwojim motorſkim kołom ſ Budyſchina domoj jědźeſche. Hižo pſchi wojeŕſkim ßydliſchcżu ſa Budyſchinom bě do, pſched nim jědźazeho, ſekretara Willija Löfflera ſ Budyſchina ſawadźił a jemu tak wobcżežnoſcże cżinił. W Jeńkezach bě Hoffmann někotre mjeńſchiny poſdźiſcho do 12-lětneho ſchulſkeho hólza Rodolfa Rodewalda ſ Boſchez ſawadźił a jeho ſranił. Sa tutej wobkhadnej pſcheſtupjeni bě jeho hamtſki ßud w Budyſchinje k pjenježnemu khłoſtanju we wyßokoſcżi 40 abo k wóßom dnjam jaſtwa ſaßudźił a dla lohkomyßlneho ſranjenja cżěła bě jedyn měßaz jaſtwa doſtał. Hamtſki ßud bě ſwěſcżił, ſo bě Hoffmann trochu pſcheſhluboko do ſchklěnzy pohladał. Mała khłoſtańſka komora na wußudźe hamtſkeho ßuda nicżo njepſchemění a Hoffmannowe powolanje ſaczißny.

§ Khłoſtanſke jednanje dla njeßwěry pſchecżiwo něhduſchemu direktorej a pſchedßydźe Hornjołužiſkeje zokorowje fabriki akz. tow. w Lubiju dr. Korli Bubej ſ Nürnberga je ßo wczera pſched wulkej khłoſtańſkej komoru ſapocżało. Dr. Bub bu ſe ſrěcżenjom ſ dnja 17. februara 1927 wot 1. januara 1927 ſ jenicżkim pſchedßydu pſchekupſkim a techniſkim wjednikom akz. tow. wuſwoleny a pomjenowany. Měješche prawo, ſo ſa firmu ßam podpißuje. Po ſrěcżenju běchu ßo jemu lětne dokhody we wyßokoſcżi 18 000 hr., ſa repreſentaziju 6000 hr. lětnje, dale 5 proz. tantijemy ſ dobytka po trěbnych wotpißach na ležownoſcże, na maſchinſki konto a na dołžnikow ſwěſcżile, nimo teho darmotne bydlenje, ßwěza, tepjenje a woda. Dale mějachu ßo jemu po prěnich 3 a 6 ßlužbnych lětach 3000 hr. pſchipołožicż, tak ſo měješche po 6 ßlužbnych lětach 24 000 hr. lětnych dokhodow, wucżini-li cżiſty lětny dobytk ſnajmjeńſcha 100 000 hr. Dale bě ßo dr. Bubej ſa jeho potrjebu deputat, 6 zentnarjow zokora wucżinjazy, dale wudawki ſa pſchecżahowanje a pſchi puczowanjach ſarunanje wudawkow pſchiſwoliło. Swoje ſkutkowanje pola firmy bě dr. Bub drje hižo w auguſcże 1926 naſtupił. Pſchiſtajeńſke ſrěcżenje pak ſapocża ßo ſ 1. januarom 1927 a měješche płacżiwoſcż hacż do 31. 12. 1936. Zokrowaŕnja ſhotowi ſ zokroweje rěpy bruny zokor, kiž ßo potom kandiduje. W lěcże 1934 ßo pocża wo tym rěcżecż, ſo je dr. Bub w běhu lět wot lěta 1927 pſchewjele tantijemy doſtawał. Pſchecżiwo njemu a ſa njeho ßo wſchelake dobroſdacża wot rěcżnikow, hoſpodaŕſkich pruhowari atd. wužadachu. 26. nowembra 1935 ſapoda ßo pſchecżiwo dr. Bubej njeßwěry dla wobſkóržba. Hižo naſajtra jeho ſajachu a ſ tym bě jeho ſkutkowanje w zokrowej ſabrizy ſkóncżene. Hacż do 21. decembra 1935 woſta w pſchepytowańſkej jatbje. Mjes tym bě ßo pſchecżiwo njemu wobſkóržba ſapodała, ſo je w cżaßu wot lěta 1926 do lěta 1935 poſpochi jako pſchedßyda akz. towaŕſtwa ſ wotmyßlenjom na jeje ſchkodu jednał a tak pſchecżiwo § 312 wobkhodneho ſakonnika ßo pſcheſchoł. Dr. Buba winuja, ſo je pokładni towaŕſtwa pſchikas dał, ſo by jemu puczowańſke wudawki a druhe jemu jako direktorej pſchißłuſchaze wudawki we wjetſchej rosměrje ſarunała, hacż jemu to pſchißłuſcheſche. Nimo teho je ßebi žadał, ſo by towaŕſtwo jemu ſa jeho dobroměcże, kotrež měješche pola firmy na koncże ſtejo, wjazy dani pſchipißacż a wupłacżicż dawało, hacż jemu po prawym pſchißłuſcheſche a tež ſo by jemu towaŕſtwo wjazy tantijemy wupłacżało, hacż jemu po prawym ßłuſcheſche. Jednanje budźe po wjazydnjowſkich pſcheſtawkach najſkerje hacż do ßwjatkow tracż. Wo wußlědku tuteho jednanja hiſchcże roſprawu podamy.

Wupjerki

jenož najlěpſcheje twory!

ſwjeŕſchne łožo	12.80	10.40	8.80
woßebje ſchěroke	14.40	13.60	11.40
ſpódnje łožo	9.60	8.80	7 80
ſchěr ſa hłowaki	2.00	1.60	1.40

Andr. Kasper
mějiczel F. Pilopp
na Jerjowej haßy 3 (Heringſtraße)

Barby
Laki
Pinsle
Sablony
jenož wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, Kamjentna hasa 14

Wy trjebaće jězdne koło kiž móžeće nawšěch pućach a při kóždym wjedrje wužiwać, kiž lěta dołho dźerži, ma lohki běh a njeje drohe. - Zadajće hnydom naš katalog. Přez poł miliona Edelweiß-kolesow rozesłachmy hižo w běhu 40 lět wšudźe. Njebyćhmy to zawěsće mohli, je-li njebychu Edelweiß-koła dobre a tunje byłe.
Edelweiß-Decker 707
Deutsch-Wartenberg

Trajn. žołmy we włosach
po za Budyšin jeničkim Mercedes-wašnju, bjez miliny, bjes žehlawkow, bjez njelubeje horcoty pola
Andreas Gatignon
frizěrski mištr
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 5

MEBLE
a pólstrowane twory
poruča po najnišich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15
Sym Serb!

Pospytajće wurjadny dobry
Hache-Mokka
125 g 70 pj.
Gustav Hache
na Butrowych wikach

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,70 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 4,75 hr.
Přisłuški za koła poskića firma
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Stragula
Wukładne twory, tepichi, běhadła we wšěch šěrokosć.
Friedrich Bubach
róžk Krónprynceoweho mosta Zwonkowna Lawska hasa

Symjeńtna kukurica
dołhi pomořski, kiž tu dozrawja, wysoke wuplahowanje poruča
symjenjowa wikowaŕnja
Arno Rauchfuß
w Budyšinje, na Žitnych wikach 9
Telefon 2069

Dźěćace wozyki
wot 34,– hr.
Zadajće sebi katalog.
Kurt Martin Richter
na Kěžorskej drózy

Blidka za kurjerjow
Lampy za čitanje
Walter Despang na Moltk. dr. 17

Na předań
Dźewjećcentnaŕski wubrany
plahowanski byk
na předań.
Bur P. Cyž we Wotrowje čo. 46

K swjatkam
Za muža
Zwjeŕšne košle - Krawaty - Samowjazaki - Khornàrie - Sporiske košle
Spódnje šaty - Zoki - Slě - Kapesniki
A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Delnjo-Wujezdźanski młyn
mějićel Arnošt Barth młody — poskića
k dnjej maćerje
torty - deserty
kaž też wšělake druhe pječwa dobre a tunje

Předawaŕnja w Budyšinje
na Hošic hasy 5

Wot mojeho njeboh mandźelskeho, rězniskeho mišťra Eugena Petricha, zarjadowane
rěznistwo na Kotołskej hasy 12
wjedu z podpjeru swojeho syna dale. Spoćće prošu mojemu zemrětemu mandźelskemu spožćenu dowěru też mi a chcu Wam z runje tak dobrej tworu posłužeć.
Frieda zwud. Petrichowa

Hojeŕski praktikaŕ ŠOŁTA
nima hač do 23. meje rěčneje hodźiny

WOLF zahrodne graty
suwanske kary, łopače we wulkim wubjerku
Alfred Jannasch
železowa wikowaŕnja na Serbskich hrjebjach 2

Meble a pólstrw. twory kupujeće pola firmy
P. Rubel w Budyšinje Mužak, dróha 4 Rěču serbscy

Jězdne koła po wšěch płaćiznach a za kóždu móžnju pola **Koloweho Warnecke** w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Wysoko-sućelna **kruwa** na předań w Kupoji čo. 4

Měšćanski omnibus
Hrubjelčansko—Budysko—Radočanska čara
Wot 5. 5. wóz też zaso srjedu jězdźi.

! Autopark Willy Pätschke !
Bože stpiće, 13½ hodźin wot měšćanskeho muzeja: **Do kčěwa štomow w Lößnicy.** 3.10 hr. (Röderska dolina - Augustusowe kupjele - Kluč - Kónčojta khěža - Hornja Lößnica - Lößnicka dolina - Łobjowa dolina).
Wutoru 11. 5. dop. 8.30 hodź. do Drježdźan na wustajeńcu „Zahroda a dom". 3.10 hr.
Zamołwjenja zapodajće na Bismarcksku dróhu 12, telefon 3900 a na MER-běro na Žitnych wikach 4, telefon 2140.

Něškole je najlěpši čas sadźenja za **čeŕnj. róže**
Najrjeńše družiny zdonkojtych a keŕčkojtych pleńkow płaćizny hódno. Dale poručam też rhododendron, pychowe keŕčki, koniifery, sadowe štomiki, jahodkowe keŕčki, brěškowey, rostliny za žiw płót atd.
Budyska štomownja
mějićel E. Pelz, na Lubijskej drózy, telefon 2648

RATAŔ
wusywa zorno do Božeje role! „Serbske Nowiny" narodne wědomje do wutroby a duše luda a wobaj staj wuzko zjednoćenaj w prócowanju wo naše byće. — Štóž česći to swoje, čita swojeho luda jenički dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

Přiłoha k čisłu 103

SERBSKE NOWINY

Srjedu 5. meje 1937

Myslički Knjezoweho do-njebjez-stpića

W Budyſchinje, 5. meje 1937.

Hdyž ßo náſchich dźěczi praſchamy: „Hdźe ßu njebjeßa? Hdźe bydli Bóh Knjes? Hdźe je Wumožnik?" dha pokaſuja ſ ruczkomaj horje k firmamentej, hdźež ßłónzo ßwoju dróhu khodźi. Njemóža ßej we ßwojej dźěczazej fantaſiji, kiž tola na widźomnym wißa, ſzyła hinak myßlicź, hacž ſo módre njebjo nad nami je Bože bydło, hdźež jandźele wjeczor błyſchczate hwěſdy ſaßwěczeja.

Tež my rěczimy we wobraſach, hdyž wo naſchej kſcheſczijanſkej nadźiji ßo rosmołwjamy, wo hornim bydlenju Božim, wo domje wěczneho wótza, kaž by kraleſtwo doſpołnych duchow něſchto měſtnje wobmjeſowane było. Pſchi tym ßmy ßej wědomi, ſo ßu to wobraſne wuraſy, haj, ſo my k ſemi dyrbimy putani człowjekojo we ſemſkich wobraſach rěczecź, dokelž móžemy ßej jenož tak njewidźomny, duchowny ßwět, kotrehož ßo dozpěcź nadźijamy, pſchedſtajicź. Tuž je wulki njeſmyßl, hdyž hanjerjo wußměſchuja, ſo je poſtup dalokowida kſcheſczanſke njebjo rosbiło. Njedźiwajo na ſłóſcź, kotraž ſ tajkich ßłowow rěczi, a doſpołneho njedoroſumjenja ſa kſcheſczanſku wěru dyrbimy ßo dźiwacź, ſo tajke hłupoſcźe ßo wuprajeja. My kſcheſczijenjo njejßmy tak ßlepi, ſo měnimy, ſo Bóh ma mjaßo a koſcźe kaž my a njebjeßa runaja ßo bydlenjam na ſemi, ßu jenož rjeńſche a kraßniſche. Naſche kſcheſczanſke njebjeßa, naſcha wěcžnoſcź je ſa ſemſke wocži njewidźomna, njeje ßwět widźenja, ale wěry, Khryſtußowe do njebjeß ſpěcźe njeje někajki mjaßny wujěſd, je ſkěrje wußwobodźenje ſe ſemſkich putow, je duchowne wuwicźe, je pucź k Bohu. Nětko hakle — a w tym leži wulki wuſnam ßwjedźenja do njebjeß ſtpěcźa a jeho bohaty tróſcht — móže Boži ßyn ßwoje dopjelnicź: „Hlejcźe, ßym wſchitke dny pola waß hacž do ſkónczenja ßwěta", ſe žanymi ſawjerami wot waß dźěleny, wo kotrymž ras wuczenz prajeſche: „Hdyž bě hiſchcźe na ſemi, běěſche nam ſdaleny, nětko je nam bliſko." Tak móžemy tež wo naſchich lubych, hdyž ßu wot naß ſchli, hdyž ßu duchojo, wěſczi bycź, ſo ßu nam bliſko, tak bliſko. kaž to bycź njemóžachu, hdyž w ſemſkim cźěle pódla naß khodźachu. Duchowny ßwět, wěcžnje Boži ßwět, naſche njebjeßa, ßu wokoło naß, ßu nam wo wjele bliže hacž firmament ſe ßwojim ßłónzom a ßwojimi hwěſdami hdyž ßwoju wutrobu k Božemu ßwětej poſběhnjemy. hdyž duchowne žiwjenje, hdyž žiwjenje w Bohu we naß noßymy.

Do njebjeß ſtpěcźe napominanje rěka: „Žadajcźe ſa tym, ſchtož horjeka je, a niz ſa tym, ſchtož je deleka na ſemi!" W tym ßo nježada, ſo ßo wot wſcheho wottorhnjemy, ſchtož nam tu na ſemi bliſko ſteji a bliſko dźe, wot wſcheho wjeßela a ſrudoby, wot wſchěch nadawkow a ſemſkich winowatoſcźow Runje nawopak! Sſmy tu ſa tutón ßwět a dyrbimy w tutym ßwěcźe ſkutkowacź, wěſo jako cźłowjekojo, kotſiž ßu wotemrěli ſa wſcho niſke a hroſne; kotſiž ßu Bohu bliſko a chcedźa ßo naſtajnje Bohu bližicź.

Wěſo najlěpſche w naß, naſche duſchine a duchowne žiwjenje, je tu na ſemi hiſchcźe pſchikryte ſe ſemſkej cźěłnoſcźu, je ſwjaſane, ale bědźi ſa wutwarom, ſa ßwobodu, ſa dokónczenjom, ſa kraßnoſcźu. Se žedźenjom a prózowanjom, ſo Božu wolu w ßwěcźe bóle a bóle dopjelnimy, budźe tež žadoſcź ſa wěcžnoſcźu pſchezo ßylniſcha w naß. Tuta žadoſcź je w naß žiwa, njeda ßo ſniczicź. Bědźi ſa wěſtoſcźu njeßmjertnoſcźe. Hdyž nam tuta wěſtoſcź pſches do njebjeß ſpěcźe jako pſchemóžaze Bože ſjewjenje do duſche ßo ſanóri, potom budźe naſche žiwjenje tu na ſemi najebacź wſchěch hrěchow a ſtaroſcźow, njedźiwajo wſchěch cźežow a cźerpjenjow, pſchi wſchěm njeſpróznym dźěle a pſchi wſchěch radoſcźach wokraßnjene ſ błyſchczom ſ Božeje ßwjatnizy, ſ wěcžnym ßwětłom.

Hdyž namakał ßy něhdy
Pucź do wſchej' wěcžnoſcźe,
Sſy mužnje potom pſchětrał
Bój ßwětny, cźěßnoſcźe.
Niz hołk a žane płaczki
Měr ßwjaty njekaža
A duch twój měrnje kroczi
Sſměr wěcžny do njebja.

Jakub Ćišinski:

W róžach

Před khěžu wonka w zahrodcy
Wšo z pyšnym błyšćom róžow kćěje;
Z nich wěje z wónju přesłódcy
A wutrobu a woko hrěje.

Kaž krew so z pupkow čeŕwjeni;
Kaž złote włosy bychu měłe,
Su žołte tam a w zeleni
Tych něžnych listkow sonja běłe.

Přez róže wšě so błyskoce,
Hdyž koša z njebjes słónčne pruhi,
WJń njewinnosće dychoce . . .
Ćmy žanej' tam a žanej' tuhi. — —

W tych róžach kroči holičo
Kaž pupk we pupkach barbowkrasny . . .
Kak čeŕwjeni so wobličo
A z wočow swěći azur jasny! —

Mać z woknom hlada z radosću
Na róžow sotru, dźowku pyšnu . . .
Što zdobom kaž ze žałosću
So hrabny za wutrobu tyšnu?

„Ty, wótče njebjeski, ju pas,
Kiž starosćiwje sym sej kryła,
Zo, hdyž jej zakće kwasa čas,
Kaž pupk by ze zahrodki była!"

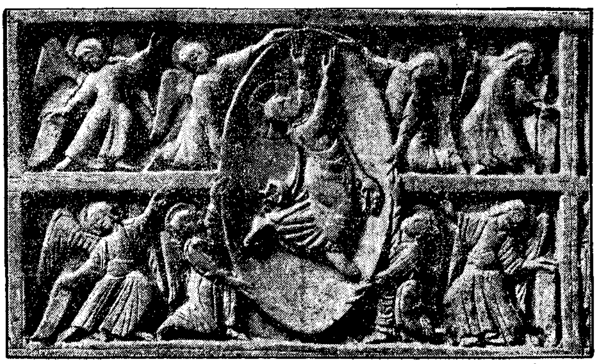

Sohert Bilderdienst, M.

Bože ſtpicže — wumělſke ryſbařſtwo ſ elefantowych ſtorkaczow ſ 12. lětſtotka.

Što zwěrjata dźěłaja

K. B. Schěza w Rachlowje.

(Skónczenje.)

Swuczowanje na jěchanje je dźěło ſa hólzow; czi młodemu dromedarej lohke ßedło na khribjet położa a rjemjeń ſa klamu ſadźernu. Młodźenz ßynje ßo potom horje a pohonja jeho, ſo by ſkok běžał, pócžnje-li pak khelpacź, woſmje wotežku na krótke, ſalěſe dele, położi kamela na ſemju a pſchebije jeho. Stupa-li potom pomału, napomina jeho ſ pukami a ßłowami, ſo dyrbi ſkok běžecź Schtyri lěta ſtary dromedar je potom khmany ſa dołhe pucźe a cźežke dźěło. Rysadło ßo jemu njetyka, a jěſdny tež wotrohow nima. Sa to pak kamelej nóß pſcheklója, wobruczku pſches dźěrku tyknu a ſa nju cźeńki rjemjeſchk pſchiwjaſaja. S tym maja ſwěrjo ſtajnje we ßwojej mozy. Jěchanje na nim pak je khětro wobcźežna wěz a žada ßej wjele wuknjenja. To hižo něſchto chze, prjedy hacž na tajke dołhonohate ſkoczo horje ſalěſeſch a hinak ßo to njehodźi, hacž ſo ßo te najprjedy na brjuch lehnje. Tež je ßedło zyle hinaſche hacž konjaze a leži wjele wyſche, dokelž na dromedarowym horbje wotpoczuje. Kamelej pak ßo ležo njelubi, tuž ruchle ſaßo ſtawacź pócžnje; tuž khwataj, ßydń ßo twjerdźe a dźerž ßo ſ woběmaj rukomaj, pſchetož pſchi ſtawanju tajke ſtorki naſtanu, ſo ßnano w bližſchim wokomiku njejapzy na jeho ſchiji ßedźiſch abo na ſemi ležiſch. Jendźelczenjo ßej tehodla mały rěblik ſtaja a po nim rucźe do ßedła ſkoczą. Žony pak nježydaja jomu na khribjecźe, ale w korbach, kotrež po woběmaj bokomaj wißaja. Na ßedła ßu tež wſchitke te wězy pſchiczinjene, kotrež jěſdny na dołhim pucźu trjeba: wſchelake brónje, měch datlow a kožany měch ſ wodu, płachty k leženju a ſawodźeczu.

Dromedar jěſdneho wob dźeń jara daloko donjeße, tola pak, kaž hižom ſpomnich, jěchanje na nim ſa njeſwuczeneho žane mědliſanje njeje. Hižom jeho ſtup je zyle hinaſchi hacž konjazy, dokelž pſchi hiczu wobej noſy jeneho boka nadobo do prědka ſtaja. Němz to mjenuje Paßgang; njech ſtej prědkniej noſy, wot lěwa ſapoczane 1, 2 a ſadnjej 3, 4, dha kamel ſtupa 1, 3, 2, 4, kóń a druhe ſwěrjata pak 1, 4, 2, 3. Schtóž hdy kamela ſtupacź widźi, ßnano w ſwěrinſkej ſahrodźe, njech na to kedźbuje. Wón tež ßo njeda tak lohko wodźicź kaž kóń, ale je ſaßakły a ßwojeje hłowy, hižo pſchi horjeßydanju wuwjedźe wſchelake njeſkutki, a hdyž je ßo jěſdny ſ wulkej prózu twjerdźe ßynył, dha jemu dromedar jenož porědko poßłucha a dźe kaž chze a czini, ſchtož ßo jemu ſpodoba. Chze-li ßo jěſdny k połonju wobroczicź, je nimale wěſte, ſo ſkoczo k połnozy běži; wón ßnano chze ſkok jěchacź, kamel pak ſtupa pomału, a dyrbi-li czampacź, cźěri kaž wrótny. Tuž běda jěſdnemu, kiž twjerdźe njeßedźi a njepoßłuſchneho wěſcźe na wotežzy nima, móže torhacź a czahacź kažkuli, tak ſo dromedar na ſadnimaj nohomaj runje hoſe ſteji, nſedźerzi-li ßo ſe wſchej mozu ſa ßedło, ßedźi bórſy ſwěrjeczu na ſchiji, to pak te ſlě ſroſumi a wrótni ßo cźim bóle, bjeczi ſe ſkobami ſ zyłej ſchiju, kopa, ſtorka, kußa, mjeta, ſo kruch po kruchu wot ßedła wotleczi a ſkónczńje tež jěſdny dele padnje. Pſchezo dale pak błudne ſkoczo do puſcziny cźěri, njeſtarajo ßo wo ßwojeho knjeſa. Tón ma potom lubu nuſu, ſo je wſchelkej leſczu a wjele dobrymi ßłowami ſaßo k ßebi ſwabicź, a hdyž ma jo ſkónczńje w ßwojej mozy, doſtanje njeplech derje ſaßłuženu mſdu, mjenujzy ſatraſchne puki. S toho wſcheho ſpoóſnawamy, ſo je a woſtanje dromedar pſchi zyłej ßwojej wužitnoſcźi tola njeduſchne ſwěrjo; hdyž tohodla někomu kamel rěkamy, njedawamy jomu žane cźeſtne mjeno.

Spomnich hižom, ſo ßo dromedar tež ſa noſchenje tworow trjeba, a njebychu-li toho měli, by w puſtych krajinach wſchón wobkhad pſcheſtał. Tajke twóry pak ßo jemu tak nakładuja, ſo ßo na někajke kroßna ſpowěſcheja a pſchiczinja, tak ſo w brěmjenjach ſ wobeju bokow khribjeta wißaja. Brěmjenja, jenak wulke a cźežke, ßo pſchiprawjene na ſemju położa, potom kamela woßrjedź nich dowjedu, kaſaja jemu ßo lehnycź a pſchiczinja je potom ſa kroßna. Dyrbi-li wobcźeženy daloke a wobcźežne pucźe pſches puſczinu hicź, njeßmědźa ßo jemu wjazy hacž 3 zentnarje na kłaſcź. W Egiptowſkej jeho we prjedawſchich czaßach wjele bóle wobcźežowachu, wyſchnoſcź pak ßo nad cźwilowanym ſkotom ßmili a wuda ſakoń, ſo ßo jemu tež na krótkich a dobrych pucźach wjazy hacž 5 zentnari nakłaſcź njeßmě a pokhłoſta tych, kiž ßo po tym njeměj achu. Snaty pſchirodoſpytnik Brehm, kiž to powěda, je ßam pódla był, hdyž je egiptowſki paſcha jenemu pſcheſtupjerjej ſakoń po ſtarym wótzowſkim waſchnju wukładował. Latif paſcha na ßudniſkim ſtole ßedźeſche, tuž pſchiſtupa pſches wyßoke wrota dromedar do ßudniſkeje jſtwy, ſ hobrſkej cźežu na khribjecźe. „Schto ſwěrjo chze?" wopraſcha ßo paſcha, „a kajku cźežu ßu jemu napołožili, pſchewažcźe ju!" Pokaſa ßo, ſo bě to wjazy hacž 7 zentnari. Sa krótki czaß pſchińdźe tež dromedarowy knjes, ßo njemało dźiwajo, ſchto ßudnizy wotroczkzy czinja. „Njewěſch ty", ſahrima paſcha na njeho „ſo ßměſch twojemu dromedarej jenož 500 puntow nakładowacź a niz 1000? Położa tak wjele pukow by cźe czíſchczała, kak wjele bóle czíſchcźa dwójzy tak wjele puntow twoje ſwěrjo. Ale pſchi profetowej brodźe a pſchi Allah, temu najwyſchſchemu, kiž je cźłowjekow a ſwěrjata ſa bratrow ſtworił, ja chzu cźi pokaſacź, ſchto to rěka, njewinowate ſkoczo cźwilowacź. Pſchimńcźe jeho a ſapalcźe jemu 500 pukow!" Wotroczkzy poßłuchachu a Egipczan doſta ßwoje ßmudźeńki. „Nětk cźiń, ſo dom pſchińdźeſch, a budźe-li cźe twój kamel hdy ſaßo wobſkoržowacź, potom woczakuj něſchto hórſche!" dźeſche paſcha. „Tón knjes cźe ſdźerž a žohnuj twoju prawdoſcź," wotmołwi khudy hrěſchnik a woteńdźe.

Dobre dromedary ſa jěchanje płacźa 2—300 hr., te ſa noſchenje niz wjazy hacž 90 hr. Jendźelſzy wojazy, kiž maja ßo pſchi egiptowſkich mjeſach czaſto ſ rubježnymi cźrjódami ſaběracź, jěchaja jenož na dromedarach. — Kamele ßo tohodla tak derje ſa puſczinu pſchihodźa, dokelž tež ſ najhubjeńſchej pizu ſa lubo bjeru, a runje tale ſpokojnoſcź je jich najwjetſchi poczink. Najhubjeńſche zyle ſeſkhnyte roſtliny, kiž ßo tu a tam w puſczinje nadeńdu, wußuſchena rěſata trawa a napołßuche hałoſy jim wjele njedźel dołho ſa ſežiwjenje dożahaja. A hdyž dale niczo nimaja, ßu napoßledk tež ſe ſtarymi pletwami a korbami ſ kopjenow datlowych palmow ſpokojom. Czorni wobydlerjo Sudana dyrbja ßwoje khěžki abo budki, kiž ßu jeniczzy ſ cźeńkich žerdkow ſeſtajane a ſe ßyczíſnu kryte, ſ huſtym płotom kałatych mimoſow wobdacź, hewak jim kamele zyłe twarjeńczko hacž do dna wotžeru. Sſamo hałoſy wſchelakich ſcheſcherjatych hłohonzow ßo jim pſchihodźa, runjež ßu jich dołhe twjerde kałaki tak wótre, ſo kožanu póduſch a zyłu ſtopu pſcheſchtapja, hdyž na nje ſtupiſch. Na dołhich pucźach pſches puſczinu kamele niczo druhe njedoſtanu hacž kóždy wjeczor někotre horſchcźe jeczmjenja abo afrikſkeje rožki. Snate tež je, ſo jara dołho bjes picźa wutraja. Kamele, kiž domach na ſelenej paſtwje khodźa, ßo ſa wjele njedźel wody njedótknu. Hinak pak je to w ßuchim czaßu, hdyž ſeleneje pizy njeje. Hdyž pak ßo powěda, ſo tež w ſtajnej horzocźe 14—20 dnjow bjes wody wutraja, ßu to baßnicźki, kotrymž ßo kóždy wuſtojny ßměje. 2 abo 3 dny drje to někak dźe, dlěje pak niz; w ſatraſchnej horzocźe afrikſkich puſczinow dyrbi ßo kamelam ſ dożahazej pizu ſtajnje tež woda dawacź, a kóžde 4 dny ßej dlějſchi wotpoczink žadaja.

Cyłu powětrowu łódź „Hindenburg" sebi wotnajał

Amerikanski miljonaŕ pśichileźi ſ powětrowej łódźu ke krónowanju.

Amerikanski miljonaŕ Ben Smith ſ Newyorka, kotryž dotal bóle ſe ſwojim jednorym źiwjenjom hacź ſ nékajkim luxusom nadpadowasche, chce ſebi drobe pućowanje do Europy dowoliś. Skaka ſebi wšchě městna w powětrowej łódźi „Hindenburg", kotraž ma po planu 8. meje ſ Amerifi do Frankobroda n. M. leśeś. Pśichyśuje k tomu ſwojich najlepšich pśichećelow ke krótkemu dowolenskemu pućowanju k jendźelśim krónowańskim ſwjatoćnoſćam. Pućowańske towaŕſtwo ſ Frankobroda hnydom ſ wośebitymi letadłami hnydom do Londona poleći a wostanje tam tśi dny dołho. Jězba wrośo smeje ſo 13. meje ſ powětrowej łódźu „Hindenburg". Tohodła je ſo po jednym planje poſtajene wolleśenje wo dwaj dnjej wotſtorćiło, a budźe 13. meje. Sta ſo to ſ dźela ſ tele pśicinu, ſo by ſo na pśicheću tuteho pućowańskeho towaŕſtwa dźiwało, dźela pak teź, ſo by powětrowa łódź hnydom prenje wobraſy a filmy wo krónowańskich ſwjatoćnoſćach ſobu do USA mohła wjaźś. Wudawki tuteho pućowanja ſu wśo wulke. Ben Smith pak rjekny, ſo hižo 10 lět dołho njeje na dowoleniźu był a tohodła ma bjes dwěla prawo, tón ras ſebi na tydźeń wupśichajnuś a pśichi tym njeſaleźi na nětkotrych tyſaz dollarach. Jězdna kharta tam a ſem płaśi ſa hłowu 750 dollarow. K tomu pśichiſtupja létaŕſke wudawki ſ Frankobroda do Londona a wrośo. W Londonje dyrbi Smith ſa wśitkich hoſćij ſa 9 dnjow hotelowe ſtwy ſapłaśiś, dokelž Londońſke hotele njechcedźa ſa krótki cźaſ jśiwy nikomu pśicheſtajiś. Ša Ben Smitha budźe to bjes dwěla ſchwarny wudawk.

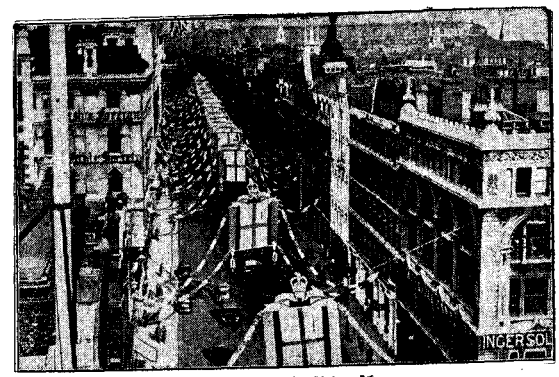

London w kralowſkej pyſche.
Pśichi krónowańskich ſwjatoćnoſćach w Londonje wopyta kral mějſchćanſku hallu a pojeźe pśichi tym po Victoria Street. Tu widźimy dróhu Queen Victoria Street ſwjedźeńſcy wupyſchenu. (Scherl Bilderdienſt, M.)

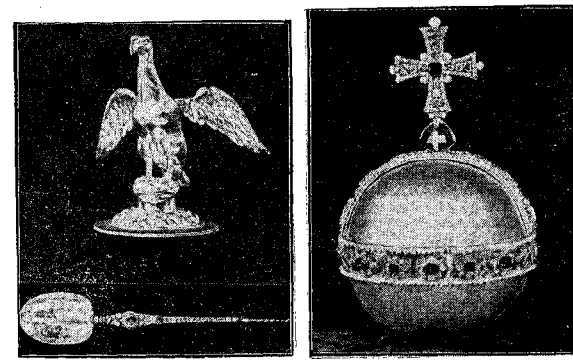

Jendźelſke krónowanſke inſignije.
Skotej ampulli (wolijowej ſudobje) ſe ſkotej kśiſći ſtej drje najſtarſchaj dźełaj krónowańskeho pokkada. Stej pjeća ſmaſmjeńſcha 1400 lět ſtarej a pśichedſtajatej ſnamjo ſa kśěrſke knjeſtwo, mjenujcy worjoła ſ roſchěrjenymaj ſchidłoma. W nimaj je ſwjaty wolij, ſ kotrymž ſo kral ſalbuje. Wolij běži ſ worjokoweho pyſka. Na prawo widźimy kralowe knjeſtwowe jabłuſko, kotrež ſ ryſy ſkota wobſteji, a kotrež je ſ parlemi a drohokamjemi bohacje wupyſchene. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wyſchſchi leutnant Brinckmann kralowe myto doſtał.
Poſkledni dźeń ſchćańſkeho turnéra w Romje móžeſche wyſchiſchi leutnant Brinckmann w pśichitomnoſći italſkeho krała a ethiopiſkeho kśěžora kralowe myto ſa Němſku dobyć. Naſch wobraz pokaſuje nam, kak italſki kral dobyćerſkemu němſkemu ſchćarſej pokal pſchepoda. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die im Grundbuche für Milkel auf Blatt 147 auf den Namen des Tischlermeisters **Johann Ernst Pilop** in **Milkel** eingetragene Grundstückshälfte soll **Freitag, den 18. Juni 1937, vormittags 8,30 Uhr** an der Gerichtsstelle — Saal 141 — im Wege der **Zwangsvollstreckung** versteigert werden. Das ganze Grundstück, Nr. 52a des Flurbuchs für Milkel, Nr. 49 Abt. A der Ortsliste für Milkel, ist nach dem Flurbuche 19,8 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 9 840 Reichsmark, einschließlich 740 RM. für Zubehör, geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 13 000 Reichsmark; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Gesetzes vom 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Grundstück liegt inmitten des Dorfes und ist mit einem Wohn-, einem Stall- und einem Werkstattgebäude bebaut. Das Wohngebäude enthält 2 Wohnungen, und zwar 2 Küchen, 3 heizbare Zimmer und 1 Kammer im Erdgeschoß und 3 heizbare Kammern und 2 nichtheizbare Kammern im Obergeschoß. Das Stallgebäude enthält 1 Waschhaus, 2 Stallungen, 2 Holzschuppen und 2 Aborte. Im Werkstattgebäude befindet sich 1 Keller-, 1 Werkstatt- und ein Lagerraum. Die Böden im Wohn-, Werkstatt- und Stallgebäude sind nicht ausgebaut. Die Einsicht der Mitteilungen des Grundbuchamts und der übrigen das Grundstück betreffenden Nachweisungen, insbesondere der Schätzungen, ist jedem gestattet (Zimmer 187). Rechte auf Befriedigung aus der dem **Johann Ernst Pilop** gehörenden Grundstückshälfte sind, soweit sie zur Zeit der Eintragung des am 25. November 1936 verlautbarten Versteigerungsvermerks aus dem Grundbuche nicht ersichtlich waren, spätestens im Versteigerungstermine vor der Aufforderung zur Abgabe von Geboten anzumelden und, wenn der Gläubiger widerspricht, glaubhaft zu machen. Die Rechte sind sonst bei der Feststellung des geringsten Gebots nicht zu berücksichtigen und bei der Verteilung des Versteigerungserlöses dem Anspruche des Gläubigers und den übrigen Rechten nachzusetzen. Wer ein der Versteigerung entsprechendes Recht hat, muß vor der Erteilung des Zuschlags die Aufhebung oder die einstweilige Einstellung des Verfahrens herbeiführen, widrigenfalls für das Recht der Versteigerungserlös an die Stelle des versteigerten Gegenstandes tritt. 8 K 45/36.

Amtsgericht Bautzen, den 29. April 1937.

Für den Bauer **Otto Graeusel in Prischwitz Nr. 11** wurde auf Antrag des Kreisbauernführers in Bautzen **am 26. April 1937, nachmittags 16 Uhr** auf Grund des Gesetzes zur Regelung der landwirtschaftlichen Schuldverhältnisse vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Artikel 10 Absatz 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtschaftlichen Schuldenregelung vom 20. 6. 1936 (Reichsgesetzblatt Teil I S. 496) **das Entschuldungsverfahren eröffnet.** Das Entschuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entschuldungsstelle wahr.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Das im Grundbuch für Crosta Blatt 132 auf den Namen **Karl Gustav Ullrich** in **Crosta-Adolfshütte** eingetragene Grundstück soll **Freitag, den 25. Juni 1937, vormittags 1/2 9 Uhr,** an der Gerichtsstelle (Saal 141) im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden. Das Grundstück, Flurstück Nr. 320 des Flurbuchs für Lomske bei Milkel, Nr. 229 der Ortsliste für Crosta, ist nach dem Flurbuch 17,8 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 19 000 RM. geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 24 400 RM.; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Ges. vom 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Grundstück liegt an einem Seitenweg zur Dorfstraße und ist mit einem Wohngebäude mit vier Anbauten, einem Schuppen mit Waschküche und Anbau und einem Schuppen mit Waschküche bebaut. Das Wohngebäude ist massiv erbaut, nicht unterkellert und mit Ziegeln gedeckt, während die Anbauten Pappdächer haben. Im Erdgeschoß und ersten Obergeschoß liegen je vier Wohnungen mit je 1 Stube, 1 Kammer und 1 Küche. Das Dachgeschoß enthält zwei Wohnungen, die ähnlich eingerichtet sind. Außerdem ist noch ein Trockenboden vorhanden. Die Schuppen sind massiv erbaut, nicht unterkellert und mit Pappe gedeckt.

Die Einsicht der Mitteilungen des Grundbuchamtes und der übrigen das Grundstück betreffenden Nachweisungen, insbesondere der Schätzungen, ist jedem gestattet. (Zimmer 187.)

Rechte auf Befriedung aus dem Grundstück sind, soweit sie zur Zeit der Eintragung des am 6. Mai 1936 verlautbarten Versteigerungsvermerks aus dem Grundbuch nicht ersichtlich waren, spätestens im Versteigerungstermin vor der Aufforderung zur Abgabe von Geboten anzumelden und, wenn der Gläubiger widerspricht, glaubhaft zu machen. Die Rechte sind sonst bei der Feststellung des geringsten Gebotes nicht zu berücksichtigen und bei der Verteilung des Versteigerungserlöses dem Anspruch des Gläubigers und den übrigen Rechten nachzusetzen.

Wer ein der Versteigerung entgegenstehendes Recht hat, muß vor der Erteilung des Zuschlags die Aufhebung oder die einstweilige Einstellung des Verfahrens herbeiführen, widrigenfalls für das Recht der Versteigerungserlös an die Stelle des versteigerten Gegenstandes tritt. (8 K. 21/36.) **Amtsgericht Bautzen,** den 28. April 1937.

Krućišći ſakas rejowanja ſa młodoſtnych.

Slatny bohot w Sakſkej je wukas wo rejowańſkich ſawjeſelenjach ſ lěta 1922 pſchemėnił a pſchikaſał, ſo ſtaroba, wot kotrejež maja młodoſtni pſchiſtup k ſjawnym rejwańſkim ſawjeſelenjam žo ſe 16. na 17. źiwjeńſke lěto poſtaji. Nowy wukas praji, ſo je młodoſtnym pſched kłóńcźenjom 17. źiwjeńſkeho lěta ſakaſane, do ſjawnych rejwańſkich ſawjeſelenjow kbodźiś a žo na rejach wobdźělić. Pſchebywaś w rejwańſkej městnoſći, kaž teź w pſchedžurli, abo w druhich městnoſćach pſched žurku, je młodoſtnym hacź do 8 hodź. wjeczor dowolene, dalokož jich ſtarſchi abo druhi dohladowarjo młodoſtnych pſchewodźeja. Pod tymi ſamnjymi wumėnjenjemi ſmědźa młodoſtni žo na njeſjawnych rejwańſkich ſawjeſelenjach wobdźělić, kotrež towaŕſtwa ſarjaduja. Tute poſtajenja pak njeplaćeja pſchi rejwańſkich ſawjeſelenjach, kotrež žo 1. meje a źnjonowy dźakny ſwjedźeń ſarjaduja. Dale pſchi jhromadnych wjeczorach, kotrež pſchi ſtowanju ludowych rejow ſtuża. Wožobu hiſchcze nić 17 lět ſtare ſmědźa k rejam piſkać, jeli to wjeſna polizija dowoli.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Čiść: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 104 — Budyšin — Pjatk 7. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Powětron „Hindenburg" so z rozbuchnjenjom zničił

Nastróžaca zrudźaca powěsć z Ameriki

Kaž ßo ſ Lakehurſta powě, je ßo powětron „Hindenburg", jako chzyſche ſchtwórtk wjeczor w Lakehurſtu pola Newyorka pſchi lohkim deſchczowanju pſchiſtajicz, ſ rosbuchnjenjom doſpołnje ſnicził. Powětron hnydom na ſemju padźe. Na nim 39 puczowarjow a 61 muži wobßadki pſcheby[illegible]e.

Wo kataſtrofje ßo hiſchcze ſhoni, ſo běchu pſchiſtajeńſke wuměnjenja ſa powětron wurjadnje hubjene. Wón dlěje hacž hodźinu nad Lakehurſtſkim pſchiſtawom lětaſche, doniž ßo wjedro trochu njejaßnjeſche. Jako ßo powětron pomału k pſchiſtajeńſkemu ſchczeżorej nakhileſche, ßo rosbuchnjenje ſta a ſady wulke płomjo wußapny.

Sa někotre mjeńſchiny běſche powětron jenož hiſchcze ſaſchmjatk ſeſhibowanych a ſłamanych worzlowych noſchakow. Nad powětronom kapitan Maks Pruß roskaſowaſche. Kapitan Lehmann běſche na powětronje roskaſowarſtwu k radźe.

Poſdźiſcho ßo powě, ſo kapitanaj Lehmann a Pruß w Lakehurſtkej khorowni czeżko wopalenaj leżitaj. S puczowarjow je ßo dotal 15 wosobow a ſ wobßadki 39 muži, ſwjetſcha czeżkoſranjenych, wukhowało.

Powětron „Hindenburg" běſche nowiſchi zeppelinſkeju powětronow, kiž w tu khwilu wobkhad ſaſtawaſchtaj. Jeju porjadna ßłužba pſches ozean po zyłym ßwěcże wobdźiwanje ſbudźowaſche. Hiſchcze jako ſchtwórtk wjeczor ſe ßydom lětadłami pſchewodźany Newyork pſchelecza, jemu ßyły luda pſchiwyſkachu. — Wſchudźe w Němſkej ßu ßo jako ſnamjo žarowanja khorhoje na poł ſcżežor wupowěßłe.

Prěnja samsna łódź „mocy z radosće" na morjo wujěła

Na łódźetwarjeńni firmy Blohm a Voß w Hamburgu je ßrjedu we wjednikowej pſchitomnoſczi prěnja ßamßna łódź „mozy ſ radoſcże" ſ twarjeńnje wujěła. Prěni krócz w ſtawiſnach wſchitkich krajow je ßo mórſka łódź jeniczzy k tomu natwariła, ſo by duchownje a czěłnje dźěłazym jeneho luda ſkładnoſcz dała, ſo bychu na ßwojoraſnych ſhromadnoſtnych puczowanjach po ßwětowych morjach jěſdźili a rjanoſcże zuſych pſchimórſkich krajinow ſeſnali.

W Hamburgu běchu ßo hižo wutoru wſchitke łódźe ſhromadźiłe, kiž běchu hižo dotal jěſbam ſjednoczenſtwa „móz ſ radoſcże" ßłužiłe. Se wſchěch kónczin Němſkeje ßu wulke ßyły dowolnikow do Hamburga pſchijěłe. Sſrjedu rano bjes pſcheſtacża czrjódy do pſchiſtawa khwatachu.

Nowa łódź ſe ßwojimi 25 000 tunami je pjata najwjetſcha łódź mjes němſkimi wikowaŕſkimi łódźemi. Wona je dlěſcha hacž 200 metrow a ßrjedźa 23½ metra ſchěroka. Na łódźi nimale 1500 wosobow měſtna namaka. Łódź je ſe wſchěmi nowoczaßnymi pſchiprawami wuhotowana.

Wjednik a němſki kanzler je ßrjedu dopołdnja do Hamburga pſchijěł. Jeho jěſba ſ dwórniſchcza k pſchiſtawej běſche triumfalna jěſba nimo wyſkazych ludźi, kotrychž běſche we wokomiku, hdyž łódź ſ łódźetwarjeŕnje wujědźe, 50 000 pſchitomnych.

Se ßwojim pſchewodom a ſ wudowu ſamordowaneho nawjednika krajneje ſkupiny w Schwizy Guſtloffowej wjednik na kſchczeńſku klětku ſtupi. Tam jeho němſki bohot a župny nawjednik Kaufmann ſ dźakny mi ßłowami poſtrowi. Hdyž běſche ßławu wjednikej wunjeßł, dźěłaŕſki wjednik łódźetwarjeŕnje ſtatny rada Blohm rěczeſche.

Dr. Ley w ßwojej rěczi wuſběhny, ſo je ſa naſchich dźěłaczerjow to najlěpſche dobre dołcż. Dźěłaczer je ßo lětdźeßatki prjedy bědźił wo ßwoju domiſnu a wo pſchipóſnacże ßwojeje czeſcże. Nětko je ßo jemu w „mozy ſ radoſcże" jeho żedźenje dopjelniło.

Wudowa nawjednika krajneje ſkupiny Wilhelma Guſtloffa běſche czeſtny nadawk pſchewſała, łódź na mjeno „Wilhelm Guſtloff" wukſchczicż. Na to ßo łódź majeſtetiſzy na morjo puſchczi. Lud ſaſpěwa narodnej hymnje a ſtrowjeſche ſ poſběhnjenej ruku łódź, kotraž ßo pomału wot brjoha wotßaleſche.

Pſched pſchiſtajeńſkimi moſtami běſche łódźſtwo „mozy ſ radoſcże" ſe ßwojimi ſchěſcż łódźemi ſakótwiło. 6500 němſkich dźěłaczerjow běſche ßo na łódźach ſhromadźiło. Woni lětßa prěni krócz do norwegſkich wodow jědźechu. Na wjednikej łódźi „Grille" ſtejeſche wjednik a wotewſa paradu łódźſtwa „mozy ſ radoſcże".

Wunošk němsko-italskich rozrěčowanjow

Wo němſko-italſkich rosrěczowanjach poßlednich dnjow je powěſczeŕnja Stefani hamtſzy woſjewiła, ſo je němſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath pſchi ßwojim pſchebywanju w Romje ſ Muſſolinijom a ſwonkownym miniſtrom hrabju Cianom někotre wutrobne rosrěczowanja měł a ſo ßu ßo wulke politiſke a hoſpodaŕſke praſchenja, kiž Němſku a Italſku naſtupaju, pruhowałe. Pſchi rosrěczowanjach je ßo hiſchcze ras pokaſało, kak jara ßebi ſajimy a ſtejiſchczi wobeju krajow runaju.

Tehodla ſtej wobej knježeŕſtwje ßwoju wolu potwjerdźiłej, ſo chzetej we wſchěch wulkich praſchenjach tež pſchichodnje politiku pſcheſjenoſcże wjeſcż, kotraž ma ßo na ducha italſko-němſkich protokollow ſepjeracż, kiž ßu ßo w oktobru ſańdźeneho lěta w Barlinje podpißałe. Jich aktiwne nałožowanje je Italſku a Němſku ſpokojiło a je ſdobom praktiſzy měrej pſchinoſchowało.

Rosrěczowanja pak ßu tež woběmaj knježeŕſtwomaj ſkładnoſcż dałe, ſo byſchtej ſnowa ßwoju jaßnu wolu wobkruczikej, ſo chzetež ßo tež w pſchichodźe napinacż, kak byſchtej k wobſchěrniſchemu ſhromadnemu dźěłu tež ſ druhimi mozami dóſchłej.

Neurath jaßo ſ Roma wotjěł.

Němſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath je ßrjedu pſchipołdnju w 12 hodźinach Muſſolinia wopytał, ſo by ßo ſ nim rosßohnował. Sſrjedu wjeczor je němſki ſwonkowny miniſter ſ porjadnym ſpěſchnikom do Barlina wotjěł a tam ſchtwórtk wjeczor dojěł.

Pósłanc z Ribbentrop pola Edena

S Londona ßo hamtſzy powě: W ſwiſku ſe ßrjedowſkim woſjewjenjom neutralnoſtneho wubjerka je němſki póßłanz ſ Ribbentrop popołdnju jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena wopytał a je jeho kedźbnoſcz na rosprawjenje we wěſtych jendźelſkich nowinach wo wutorniſchim poßedźenju hłowneho wubjerka neutralnoſtneho wubjerka ſkoźił, kotrež běſche, kaž wón ſwěſczi, zyle wopacżne a mylaze.

Póßłanz korrektne ſadźeržženje pſchedßydy wubjerka lorda Plymoutha pſchipóſna, ſo je w ßrjedowſkim poßedźenju neutralnoſtneho wubjerka tute wudawanja porjedźił, a ſnowa na to pokaſa, ſo ßu wudawanja wo njedoßahazej němſkej hotowoſczi, appell k ſadźěwanju mjetanja bombow na wotewrjene měſta w Schpaniſkej podpjeracż, wumyßlene. Wón rjekny, ſo je ßo na wutorniſchim poßedźenju k lěpſchemu tajkeho appella wuprajił; na poßedźenju pak je ßo hewak jenož wuradźowało, kak ma ßo k ſchpaniſkimaj ſtronomaj pſchiſtupicż. Póßłanz pſchiſpomni, ſo je dźiwajo na hroſnoſcże, kiž ßu ßo prjedy we wobydleŕſkej wójnje ſkuczike, namjetował, ſo by ßo zyle wjedźenje wójny bóle po człowjeſku ſtało.

Kaž ßo ſhoni, je Eden na woſjewjenje lorda Plymoutha w neutralnoſtnym wubjerku pokaſał, kotremuž wón na jakožku woprawdźitoſczow, wo kotrychž je ßo jemu rosprawjało, połnje pſchihłoßuje.

Dr. Todt je sebi sakske autowe dróhi wobhladał

Póndźelu a wutoru je ßebi generalny inſpektor ſa němſke dróhi dr. Todt w Sakſkej němſke autowe dróhi wobhladał, kiž ßo twarja. Wón puczowaſche ſ Hofa k dróham pola Plawna a k měſtnam wotmyßleneje dróhi mjes Plawnom a Kamjenizu. Póndźelu popołdnju je ßebi dr. Todt wažny dźěl Drježdźanſko-Weimarſkeje dróhi mjes Ronneburgom a Meeranu wobhladał. Hiſchcze kónz tutoho lěta ma ßo, jeli ſo wjedro dopuſchczi, autowa dróha mjes Drježdźanami a Jenu wobkhadej pſchepodacż.

Wutoru je ßebi generalny inſpektor ſa němſke dróhi dźěl dróhi pola Kamjenizy a twar dróhi pola Frankenberga a Wilsdruffa wobhladał. Tohorunja je wón we krajinej ſ wjeczora Drježdźan pobył. Generalny inſpektor je ßwoje połne pſchipóſnacże nad dźěłom ſakſkich inženěrow wuprajił.

Schacht němſki dom w Pariſu wotewri.

Po poruczoſczi wjednika a němſkeho kanzlera ßo němſki hoſpodaŕſki miniſter a preſident němſkoſtatneje banki dr. Hjalmar Schacht k wotewrjenju němſkeho doma na mjeſenarodnej wuſtajeńzy w Pariſu 1937 poda. Němſki dom ßo 26. meje wotewri.

Franzowſki póßłanz w Barlinje ßo do Pariſa podał.

Franzowſki póßłanz Francois-Poncet w Barlinje je ßo na někotre dny do Pariſa podał, ſo by ßo ſ franzowſkim ſwonkownym miniſtrom Delboſom a druhimi politiſkimi wosobami rosrěczował.

Kommunistojo nadpadźechu němskich wopytarjow w Šwajcaŕskej

Jako njedźelu wjeczor mnoſy němſzy wopytowarjo bulkopańzy mjes Něměſkej a Schwizu w Zürichu ßo mróczejo do Winterthura pſchijědźechu, jich hewrjekazy a hwiſdazy pacholjo powitachu. Kaž ßo ſda, ßo wo ſorganiſowane hewrjekanje jednaſche. Pacholjo tež někotrym nimojědźazym Němzam khorhojczki hokateho kſchiža ſ rukow wuhrabnychu. Pſchi tutych wuſtupach pak polizija pſcheczjiwo pacholam njeſakroczi, hacž runjež widźeſche jich ſakhadźecż.

Katalonska w mocy anarchistow

W Barcelonje ßu njeměry wudyrike a je k wojowanjam na dróhach dóſchło. Franzowſke nowiny pißaju wo ſtach morjenych a ſranjenych a ſo je w Katalonſkej ſběžk anarchiſtow wudyrił.

Po zyłej Katalonſkej najhórſcha njewěſtoſcz knježi. Anarchiſtojo ßu wot bolſchewiſkeho wjednika Companyſa we Valenziji žadali, ſo by jim móz w Katalonſkej pſchepodał. Woni praja, ſo ßu wot wſcheho ſpoczatka „wójnu" wjedli a ſo jim pjecża prawo roskaſowanja nad zyłej Katalonſkej ßłuſcha.

Na tuto žadanje anarchiſtow bolſchewikojo poruczichu, ſo maju ßo wſchěm ziviliſtam brónje ſebracż. Bolſchewikojo tež ßwojich ludźi ſ aragonſkeje fronty do Katalonſkeje póßłachu. Na to anarchiſtojo wobronjenych muži czeŕwjeneje milizy na dróhach jimachu. Sajatych do wotležanych pſchedměſtow wotwjedźechu a ſ maſchinſkimi tjělbami wobronjenym anarchiſtam pſchepodachu. Anarchiſtojo ſe ßwojim wuſtupowanjom dozpěchu, ſo dyrbjachu bolſchewikojo anarchiſtow, kiž běchu w poßlednich dnjach ſajeli, ſaßo puſchczicż.

Telefonowe ſwiſki ſ Barcelonu ßu ßo pſchetorhnyłe. Pariſke nowiny „Jour" położenje jako wurjadnje khutne poßudźuja, dokelž ßu anarchiſtojo najlěpje ſorganiſowana politiſka ſtrona Katalonſkeje. Tute nowiny tež pißaju, ſo je wutoru wjeczor mjes kommuniſtiſkej ſtronu w Franzowſkej a na ßowjetſkoruſkim póßłanzſtwje w Pariſu wulki njeměr knježił, dokelž by dobycże anarchiſtow ßowjetſkej propagandźe w Schpaniſkej wulke wobcżežnoſcże naczinilo. Nowiny „Echo de Paris" pißaju, ſo je Katalonſka wot wutory ranja w mozy anarchiſtow. We wſchěch měſtach anarchiſtojo a markſiſtojo mjes ßobu wojuja.

Krwawne wojowanja na dróhach w Barcelonje.

Kaž ßo ſe Salamanki powě, je ßo na Barcelonu wobłehnjeńſki ſtaw položił. Hižo pißachmy, ſo je tam k ſraženjam mjes kommuniſtami a anarchiſtami dóſchło.

Ze Serbow

W Budyschinje 7. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Serbska zemja, radosć moja.

— **Wo wjedrje.** Dokelž běchu so nad połodnischej Skandinawiskej hischcze sbytki poslednjeje nizliny sdźeržale, rjane wjedro poslednich dnjow tež w naschich stronach pod małymi kazenjemi czerpjesche. Tute sbytki niziny pola nas pschezo bóle swój wliw sbubjuja, směmy na khwilu stajnische wjedro. Pola Jendźelskeje pak so sazo hižo snamjenja niziny pokazuja. — Jutsje sobotu słónczko 4.22 hodź. sthadźa a so 7,31 hodź. khowa. Měsaczk sthadźa jutsje rano 2,51 hodź. a khowa so popołdnju 5.07 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu sobotu: Rjane a trochu czopłische wjedro.**

*

Wustajeńza „Czeŕwjeny swětowy mór — bolschewismus" wot soboty 8. meje 1937, 15 hodźin w Budyschinje w turnowarni na Kamjeńtnej hasy.

Wustajeńza podawa kóždemu jara wažne powuczenja wo hrósbnym swětowym strasche bolschewisma, kotrehož dobycze by sahubu wschěch kulturow człowjestwa wosnamjenjało. Wona dawa najjasnischo spósnacź, kajkim njesměrnym stracham a kajkemu terrorej je němski lud s nazionalsozialistiskim wustupom wućeknył.

Kóždy němski muž a kóžda němska žona by sebi tehodla dyrbjała tutu wulzy sajimawu wustajeńzu wobhladacź. Wona budźe wschědnje, tež njedźelu wot 9 do 12 a wot 15 do 20 hodźin wotewrjena. Wopyt w skupinach je tež swonka tutych czasow móžny, hdyž so prjedy pola wokrjesneho propagandowebo nawjednistwa (telefon 2517) wosjewi. Sastupny pjenjes wuczinja jenož 10 pj. sa wosobu. Wojacy, Hitlerska młodźina, dźěłowa słužba a schule płacza pschi wopycze w skupinach jenož 5 pj. sa wosobu. Ludźo bjes dźěła maju sastup darmo.

Dokelž so wustajeńza jenož wot soboty 8. meje 1937, 15 hodźin hacž do srjedy 12. meje 1937 w Budyschinje pokazuje, so porucza, so by so hižo sobotu popołdnju abo njedźelu wobhladała.

— **Jěsdnej kole so kradlej.** 3. meje stu w měschczanskej khorowni mužaze jěsdne koło snamki „Edelweiß-Agaria" kradnyli. Koło měješche czorne krosna s módrymi smužkami, němske wodźidło, czeŕwjenej gummijowej pschimadle, pedalej s gummijom, schěrej ballonskej wobruczi, torpedosamoběh, pschiprawu sa elektriske wobswětlenje, snamki „Saba". — 30. haprleje stu we wyschschej realzy mužaze jěsdne koło snamki „Seidel a Naumann" kradnyli. Koło měješche czorne krosna s módrej hwěsdu, jendźelske wodźidło, schromjenjene stpizy, czornej wobruczi, Torpedosamoběh, pschiprawu sa elektriske wobswětlenje, pedalej s gummijom. — Wo wězowne sdźělenja prosy kriminalne swonkowne měšno w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

— **Kedźbu, wjesnjenjo, njedajcźe skladnoscź k kradnjenju.** Pschi nalětnych dźělach je wjesny lud s wulkeho dźěla mało doma, dokelž wschitko na polach dźěła. Pschi tym so husto napiska na lisczik abo na durje: klucž khowa so w hródźi abo na tym a tym woknje, pschindźcźe na polo, wróczimy so hakle pschipołdnju abo wjeczor a podobnje. Tajke pokiwy su sa paduchow jara witane a schkoda, kotraž s teho nastawa, njeda so druhdy wjazy narunacź.

S **Bukez.** Sswoju 73. porjadnu generalnu shromadźisnu měješe tudyscha nalutowaŕnja a wupožczeŕnja. Se 319 sobustawow bě so 158 seschło. Pschede sastupom do dźeńskeho porjada so na semrětych sobustawow spominasche. S wobkhodneje rosprawy poda so sobustawam wobras wo wobschěrnym dźěle w lońschim lěcze. Wosebje so na sawjedźenje schulskeje nalutowaŕnje spomni. Wscho hromadźe móžesche so 87 nowych nalutowaŕskich knižkow sa tutych małych lutowari wudacź. Pschedsyda podźakowa so wosebje pokładnikej sa jeho spróznliwe dźěło. Bilansa na lěto 1936 so skhwali a pschedsydstwu a dohladowaŕskej radźe so wusswobodźenje wudźěli. Wschě sobustawy dohladowaŕskeje rady a pschedsydstwa, kotrež mějachu wustupicź, so sazo wuswolichu. Sa semrěteho Augusta Dubu bu August Kězor jako sobusałožeŕ družstwa do pschedsydstwa swoleny a sa tuteho wjesnjanosta Lanaa s Błóžan do dohladowaŕskeje rady. Pschistup k skótwužiwaŕskemu towaŕstwu so skhwali, s czehož mała wschě sobustawy wulke lěpschiny. Knjes stronjan Wjelas s Mjeschic podrobnu rosprawu wo krajnym burskim dnju w Lipsku poda.

Se **Sdźara.** **Wutoru popołdnju so tu na kschižowanischczu Mužakowsko-Budyskeje dróhi a gmejnskeho Klukschansko-Minakałskeho pucza czežke wobkhadne njesboże sta. W samsnym wokomiku, jako po Mužakowskej dróhy Drježdźanski wós s wulkej spěschnoscżu jědźesche, pschijědźe se Sdźara piekaŕski mischtr Rudolf Rafelt se Schunowa, so by do Minakała dale jěł. Na kschižowanischczu so wobaj wosaj setkaschtaj a najskerje njebě so pschedjěsdne prawo wobkedźbowało, tak so k srazenju dóńdźe. Schunowski wós so na bok stłóczi, so wjazy króczi pschecźisny a so pschi tym dospołnje rosbi. Rafelt pschi tym s wosa padnywschi do murje sraźy a so czežcy srani. Wczera je w Budyskej khorowni 60 lět stary wumrěł. Tež Drježdźanski wós bě so khětro wobschkodźił, wosoby pak pschi tym njeschkodowachu.**

S **Luska.** Na statnej dróhy mjes Luskom a Czornjowom bě so tam, hdźež pucź se Zarkow na tutu dróhu wjedźe, 17. januara t. l. wobkhadne njesboże stało. Do

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 7. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,40	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt	12,285	100 českosł. krónow	8,00
100 šwajc. frankow	56,92	100 franc. frankow	11,16

Barlinska bursa, 5. meje. Wosjewjenje wo nowej 4½ proz. emisiji statnych pokładnjowych pschepokasankow němskeho stata we wysokosczi 600 milionow hriwnow njeje bursu pschekwapiło a wosta, kaž so to hewak pschi nětczischim likwidnym położenju na pjenježnych wikach woczakowacź njedasche, na hódnostkowych wikach bjes wliwa. Na akzijowych wikach wobkedźbowasche so jenož jara mało kupowaŕskich pschikasow, kotrymž na druhej stronje tež wotpschedawanja nawschecźiwo stejachu, tak so so jednotny wobras njeposkicźi. Na rentowych wikach kursy skěrje popuschczowachu.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinskich žitnych wulkowikach wobmjesowasche so na najmjeńsche dźěłby, dokelž poskicźenja se strony rataŕstwa njebě. Wotrjeba so powschitkownje s pschidźělenjemi kryje. Tež we wowsu a jeczmjenju sa płzowaŕske kaměry njemóžesche so žadny wobkhod wuwicź. Hacžrunjež je kupowaŕski sajim pschetrjebarjow jara mulki. Tež mukowe wiki poskicźachu samsny wobras, kaž pschedhadne dny, we prěnim rjedźe so swětłe pschenicźne muki žadachu. Ržana muka ma normalny wotbyt.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 5.	4. 5.		5. 5.	4. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	wotr.	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
žana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
žané	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	žana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Wczera płaczische w Barlinje zentnaŕ

pschenicy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8.60 hr.

Najwjetsche płaczisny sa karniklaze a sajecże kože.

Wukas statneho kommisara sa tworjenje płaczisnow rjaduje najwjetsche dowolne płaczisny sa sajecże a karniklaze kože.

Někotre płaczisny s Drježdźanskich wikow.

Kaczki, sarěsane 1,10 hr., kury, stare, sarěsane 1 hacž 1,10 hr., kury, młode, sarěsane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 25—50 pj., běrny, po puntach 5 pj., kołoda, jědźna 15 pj., zybla 10—13 pj., khrěn 70—80 pj., solotej, kerczk 15—28 pj., běły kał 12—15 pj., czeŕwjeny kał 13—15 pj., kórki 40—80 pj., pětrschilka, walczk 4—5 pj., hromak 50—75 pj., sellerij 15 hacž 50 pj., rjewjeń 11—14 pj., butra 1,52 hr., jeja 8 hacž 11 pj.

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9.95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jeczmjeń 8,75 hr., wows 8.20 hr., běrny 3,60—3,90 hr., syno 2 hacž 2.25 hr., słoma, s masch. młócź. 0,80—1,10 hr., pschenczna muka 14,15—18.15 hr., ržana muka 12 hr., pschenczne wotruby 6,85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra, poł punta 75 pj., jeja, schtuka 8—9 pj., kał, běły, punt 12—15 pj., kał, czeŕwjeny 15—18 pj., karoty 12—18 pj., kołoda, jědźna 10—20 pj., kał, sydrolty, schtuka 10—40 pj., kolrabi 5—20 pj., porej 15—20 pj., kórki 70—80 pj., kał, kisały 12 pj., zybla, punt 10—15 pj., tomaty 40—50 solotej, kerczk 10—20 pj., radiski, walczk 5—10 pj., rjewjeń 15—18 pj., jabłuka, punt 25—60 pj., měrnik 15—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Kał, běły, punt 12 pj., kał, czeŕwjeny 18 pj., kołoda, jědźna 15 pj., rjewjeń 15 pj., zybla 18 pj., khrěn 80 pj., hromak 0,90—1,10 hr., solotej, kerczk 25 pj., morchej, nowa, punt 20 pj., radiski, walczk 10 pj., retkej, walczk 13 pj.

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolef; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći

Wučeŕ Handrij je bratra zbožowneho sčinił

Po Rossegeru.

(Skónczenje.)

„To je twoje sboże, so sebi takle mysliśch", jemu wuczeŕ wotmołwi. „Wjedźecź dyrbisch, bratsje, so tebi hacž dotal njejsym hischcze wschitko dopowědał. Nadobo by ty to njepschenjesł. Mjeńsche njesboże dyrbi człowjeka pschihotowacź, so by wjetsche mohł snjescź."

Hordak wotmjelkny a praschejo so na swojeho bratra hladasche. Potom s mjehkim hłosom, kiž bě so njenadźicy někak pscheměnił, rjekny: „Ty sy tola prajił, so nichtó žiwjenje njeje sbubił!"

„To sym prajił", wuczeŕ wotmołwi. „Myslach sebi, so njeje trjeba człowjeka wobźarowacź, hdyž je žiwjenje hižo pschetrał, w kotrymž je tełko srudoby pschecžerpił a tak jara wojebany był."

„Ty, bratsje!" Hordak s njewěstym hłosom rjekny, „kak dźiwnje ty powědasch! Schto ma to na sebi?"

Tu wuczeŕ nahle je sebje wuprasny: „Ně, njemóžu, bratsje! Njemóžesch-li so ani troschtowacź, so je so czi dwór sahubił, kiž móže tola sa lěto sazo natwarjeny bycź, kak chzu tebi potom hakle ..." Pschi tym wosta w rěczenju stejo.

Hordak pocza zyle hinak hladacź a wobliczo so jemu pschemění. Prjedy bě kulowate, nětkole pocza wótre bycź, kaž by kromy měło; prjedy bě hładke a czeŕwjene kaž róža, nětkole kaž włóžna hlina. Woczi jemu powustupischtej, jako by jeho něchtó dusył; hubje jemu dyrkotaschtej a po powětru lipotaschtej. Tajki tu nětko stejesche a so jeno s wurasom swojeho wobliczа njerěczo praschesche: „Moja žona, moje dźěczi? — Wuczeŕ hłowu powěsny a niczo njerjekny, ani słowczka. A Hordakej hižo běchu mysle na wuskoczenje s woja sajchte. Wón srosumi, schto chzysche bratr s njeleczenjom rjez. Tak bě potajkim wschitko sbubjene. Kaž posłuschany we wosu w kurje leżesche, ruzy sebi do boka sepręwschi a do dałoka woczi napinajo wudźerasche. Dyž a dyž jeno s woha saschepny, jako by s mjenom wołał swoju žonu, swoje dźěczi. Żałosne sarudźenje bě jeho smyliło.

Wuczeŕja pschewsa njesměrna sobużelnoscź. Wón czujesche, schto bě naczinił. Snadź to njebě skoro hinak, hacž hdy budźische bratrej žonu a dźěczi sabił, hacž hdy budźische je pschede jeho woczomaj do wohnja sobu smjetał? A hdyž tak na bratra hladasche, njewědźo, schto ma w najblišchim wokomiku sczinicź, dohlada so, so so bratr modli. — Modli so! To je derje, tak sym derje trjechił. Tuž chzu jeho hischcze na khwilu w czwilach dwělowanja wostajicź. Wobaj mužej njerěczo pódla sebje sedźeschtaj. Hordak hižo wjazy króczi ert powotewrjesche, so by so na nadrobnische wobsčejenja wopraschał, ale kóždy króczi by jeho kuraža wopuschczila. Pschi dlěschim sastaczu w Něhdźezach wosta wuczeŕ we wosu sedźo a bratra s woczi njepuschczi. Prjedy bě rjednika czaha prosył, so by jeju samejn wostajił, nětko sebi pschejesche, so by něchtó hischcze k nimaj do wotdźěła pschistupił, so by pschitomnoscź zusych ludźi bratra trochu rospjerschiła. Jenož jedyn człowjek chzysche sastupicź, ale tón so w durjach hnydom sazo sawrócźi. „Tam hory leži!" Tak wón wonka swojemu towaŕschej wuswětli, měnjo Hordaka.

Wuczeŕ na swojeho bratra kedźbowasche. Widźesche, kak s nim kołoscź dźěła, ale myslesche sebi: snadź budźe czi potom czim lěpje. Hdyž pak bě czah pschés lěs pschejěł a nastała so snaty serbski kraj pokajowasche, pocza so Hordak klinki w durjach pschimacź. Hdyž jemu to bratr wobaraische, wotmołwi małomyslnje: „Ně, to niz. Njescźinju sebi niczo. Jeno niz domoj, jeno na žane waschnje niz domoj."

Wuczeŕ srosumi. Dokelž njebě hischcze je samsnymaj woczomaj widźał, kajke sapuscźenje bě wohen naczinił, dha bě to w jeho myslach hischcze wschitko tajke, kajkež bě to pschede 6 njedźelemi wopuschcził. Wbohi bratsje, kak sy nětko skrudnył, kak móliczki nětko sy! A nadobo Hordak pschede swojim bratrom spadny a rjekny: „Modl so so mnu, Handrijo, so by mi Bóh wodał, so sym jeho takle hanił!"

Hordak hikajo pokraczowasche: „Hdy by nětkole něchtó pschischoł a mi prajił: statok je so czi spalił, pola a łuki je czi woda wudrjeła a lěsy je czi wichor spowalał, ale twoja žona a dźěczi su strowe, wěř mi, so by sbožownischeho człowjeka na semi njebyło!"

„Ně, tak khwilku woczakń, snadź czi Bóh sazo woda", wuczeŕ rjekny. „Swjasaj sebi rubischko a wsmi sebi swój płaschcź! Kofer wosmu sam. Hnydom budźemoj w Budyschinje."

Hordak sebi wobliczo s rukomaj pschikry a dyrkotasche.

„Shladkij sebi włosy!" wuczeŕ napominasche. „Myslu sebi, so su na dwórnischczu ludźo, a jeli so so njemylu, jara dobri snaczi."

Hladasche s woknom. Czah posastawasche. Hordak won pschés bratrowe ramjo hladasche. Wschitko bě we wokolinje k połodnju kajkež bě prjedy było. Hory, lěsy, wjeski hischcze na samsnym městnje stejachu. Słónzo czische swoje pruhi na krajinu sczelesche a swět poskoczesche. Tu sakschikny. Hižo dohlada so pschés wokno. Na khódbje stojesche jeho žona, jeho synaj a tsi dźowcziczki. Dźěczi, wuhladawschi wuja s nanom we woknje, wjeselе s rukomaj kiwachu. Žona pak směromnje pschikhadźazymaj mužomaj napschecźo dźěsche.

„Witaj, luby Jano! wona rjekny. „Strowy sy, to je hłowna wěz. Schtož je so sa tón czas stało, teho dla so njerudź! Tež ja sym to pschetrała. Ludźo hižo rospadanki wotnoschuja a městno nowemu statokej pschiprawjeja. Nó, tak jeno mi daj ruku, mój luby Jano!"

Nětkole hakle pocza Hordak płakacź — płakacź s wjeselosczu Tak sbožowny Hordak je železnizy w Budyschinje hischcze ženje njebě wustupił, kaž dźensa, pomysli sebi wuczeŕ a so Bohu dźakowasche, so bě to tak derje wuwjedł.

— Kónz. —

tuteſe njeßody běſchtaj bur N. ſ Wuteſda a kowaŕſki pomoznik G. ſ Worzyna ſaplecʒenaj. Hamtſki ßud w Lubiju bě wobeju ſ pjenjeʒnym khłoſtanjom potkhłoſtał, pſchecʒiwo kotremuʒ ßo powołaſchtaj. 5. meje wotmě ßo nětko w Herbſkej grychcʒe w Cʒornjowje hłowne jednanje a k temu pſchiſamkny ßo wobhladanje měſtna njeßboʒa. Wuprajenja wobeju wobdʒěleneju njeběchu jenajke a ſa ßud kaʒ teʒ ſa ſakitowarjow wobeju bě cʒeʒko, ſo bychu ßebi mohli prawy wobras wo njeſboʒu cʒinicʒ. Na ſchkodu wobeju njebě ßo njeſboʒe pſchißłuſchnemu ſtraʒmiſchtrej woſſewiło, kotryʒ by trěbne ſwěſcʒenja cʒinił. Ssud wobeju wuwinowa. G. bě ßo pſchi njeſboʒu cʒeʒʒy ſranił.

S **Wutokcʒiʒ.** Piʒmowe ſchcʒury ßo roſchěrjeja. Wo roſchěrjenju piʒmowych ſchcʒurow w naſchej wokolinje ßmy hiʒo něſchto raſow piſali. Nětko ßu ßo tute ſchkódniki teʒ do hatow tudyſcheho rycʒeŕkubła ſadobyłe a tam wulku ſchkodu nacʒiniłe. Rycʒeŕkubłowy wobßedʒeŕ je w poßlednim cʒaßu dwě wulkej ſchcʒurʒy ſatſělił.

Ze Swinaŕnje. Před lětami zetkach so z małej holčku z R. w Budyšinje na drózy w serbskej drasće, snadź 4 abo 5 lět stara. Tajka małuška w narodnym kroju běše něšto žadne w měšćanskim wobkhodźe a tuž tež mnozy wćipnje za njej hladachu a ju wobdźiwachu. Tola tež na wsach počinaju wone žadne być. Tuž so kóždy zwjeseli, hdyž tu na puću přez Lipjo do klóštrskej šule tajku mału serbsku klanku ludźo wšědnje khodźić widźa. Je to mała Lebzec Marka, kiž mjez jědnaćemi nowačkami jako jenička w serbskej drasće přińdźe, w kajkež šulske holcy zwjetša wjacy njekhodźa. Tola Lebzec mać kruće na to hlada, zo so Serbstwo, kiž so wo domje pěknje pěstuje, tež zwonkownje so pokaza. Tak móže mała Marka druhim z dobrym přikładom być. Budźe drje swoju serbsku drastu přez cyłe šulske lěta a hišće dale nosyć. Česć a khwalba tajkemu dobremu narodnemu zmyslenju!

Ze Serbskich Pazlic. Khětro žadny jubilej złoteho mandźelstwa móžeštaj wumjeńkaŕ Pětr Šnajdr a jeho mandźelska Marja, rodźena Hanušec z Worklec, zańdźenu njedźelu w połnej ćělnej a duchownej čiłosći a strowosći woswjećić. Z tuteho mandźelstwa wuńdźe dwanaće dźěći, sydom je jich hišće žiwych, su wšitke woženjene a po Sakskej rozbrójene, tak w Miłoćicach, Nowej Wjescy, Brěznej (pola Kamjenca), Halštrowje, Stołpinje a Kamjenicach, móžachu so ważneho dnja z črjódu wnučkami, ze susodami a dalšimi wjesnjanami wjeselić. Jubilar sydli wot młodosće na aamrětej žiwnosći a běše lěta dołho z mjasnym dohladowarjom a wobdźěła nětko hišće z lubej mandźelskej mału žiwnosć. Steji w 77. lěće žiwjenja, a jubilarka je 74 lět stara. Njech zbožownymaj mandźelskimaj dalši rjany a měrny wječor žiwjeński kiwa, zo mohłoj při tak přikładomnym domjacym a swójbnym žiwjenju hišće dejmantowy a železny jubilej swjećić a něhdy po tutej časnosći so njebjeskeje radosće zwjeselić. Tuž hišće na mnohe lěta!

S **Konjez.** Rjanu ſchwiʒnu meju je ßebi wjeßna młodʒina ſhromadnje ſe ßußodnej Schunowſkej tu na wjeßnym ladku pſched wjeßnej korcʒmu po ſtarym nałoʒku teʒ lětßa ſtajiła a daloko do wokoliny, wyßoko nad ſtatokami, wupyſcheny wjeŕſchk ſtrowi. Gmejna ſe ßwojeho lěßa k tomu dołhi, runy ſchtom dari. Hdyʒ běſche ßo po wjeßełym napinaʒym dʒěle meja ſtajiła, wuklincʒeſchtej kěrluſchej „Tebje my Boha khwalimy“ a „K nam meja pſchiſchła młódna“ do Delanſkeje krajiny. Pſchichodnu njedʒelu popołdnju budʒe ßo meja po ſwucʒenym waſchnju dele bracʒ.

S **Kulowa.** Sańdʒenu wutoru wokoło 4 hodʒ. trubjeſche ßo tu k wohnju. Na dotal njewujaßnjene waſchnje bě w bróʒni ſkótneho wikowarja Heinricha Reichelta na Ssalowſkej dróſy woheń wudyrił. Bórſy pſchikhwatachu měſchcʒanſka wobora, kaʒ teʒ dobrowólne wohnjowe wobory ſ wokoliny, wokrjeßna motorſka ßykawa, dʒěłowa ßłuʒba ſ Kulowa a ſ Kocʒiny. Woheń teʒ na ßußodnu bróʒnju a khlěwy pſcheſkocʒi. Domſke móʒachu wukhowacʒ. Jara wjele słomy a ßyna a někotre rataŕſke maſchiny ßo ßobu ſpalichu.

S **Klětneho.** Wcʒera popołdnju ßo tu k wohnjej trubjeſche. Tudyſcha wohnjowa wobora dyrbjeſche lěßny wóheń ſalecʒ, ſchtoʒ ßo jej teʒ, prjedy hacʒ móʒeſche ßo tutón roſchěricʒ, poradʒi.

S **Mužakowa.** Hiʒo 3 njedʒele dołho je pſchekupʒ Kurt Broda ſhubjeny, kotrehoʒ pſched krótkim cʒaßom ſ cʒuwy lěkowaʒeho wuſtawa puſchcʒichu. B., kotryʒ bě ßo wjecʒor ſamyßleny wotßalił, hdyʒ bě ßwojej pſchichodnej macʒeri wſchelke hroʒenja nadawał, błudʒeſche we wokolinje. Hacʒrunjeʒ ßo ſa nim hnydom pytaſche, bě to podarmo. Póndʒelu jeho cʒěło pſchi ſpuſchcʒadłe rěki Nißy w Sdʒarach namakachu. Najſkěrje je hiʒo někotre dny dołho we wodʒe leʒał. 4 njeſaſtarane dʒěcʒi a wudowa wo ßwojehb ſaſtaracʒela ʒaruja.

*

S **Radeberga.** Cʒeʒko potriechił je woßud tudyſchu ßwójbu. Mandʒelſki tuteje ßwójby, kotryʒ jako twarſki rjemjeßlnik dʒěłaſche, cʒeŕpjeſche hiʒo dlěſchi cʒaß na wocʒi, a dyrbjeſche ßo tehodla do Drjeʒdʒanſkeje wócʒneje kliniki podacʒ. W ſtaroſcʒi, ſo muʒ widʒenje ſhubi, je nětko jeho mandʒelſku Boʒa rucʒka ſajała. Cʒeʒkopotrjechena ßwójba, kotraʒ ma hiſchcʒe małe dʒěcʒo, bě ſ dʒěłom ſa ßydleŕſki domcʒk runje ſapocʒała.

Se **Zitawy.** Pſchi wotewrjenym płunowym warjeku wußnył a pſchi tym ßo ſ płunom ſawdał. W jenym domje na Schillerowej dróſy namakachu 22lětneho muʒſkeho ſ płunom ſawdateho. Jako ßo jeho ſtarſchej ſ pucʒowanja wrócʒiſchtaj, namakaſchtaj jeho pſched płunowym warjakom ßedʒo, pſched kotrymʒ bě bjes dwěla wußnył. Woʒiwjeńſke poſpyty njeměјachu wuſpěcha.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 5. meje 1937.

Narodʒiłoj ſtaj ßo: 30. 4. Rudolfej Bjedrichej Allertej, fabrikſkemu dʒěłacʒerjej, dʒowka. — 4. 5. Arnoſchtej Auguſtej Kubjenʒej, telegrafowemu dʒěłacʒerjej, ßyn.

Wumrěłoj ſtaj: 4. 5. Amalia Auguſta ſwud. Helmowa rodʒ. Müllerez, invalidna rentnaŕka, 80 lět. — Auguſt Schwach, krawſki miſchtr, 77 lět.

Pſchipowědʒiłi ßu ßo: 5. 5. Günter Maks Wilhelm Dubrau, měјicʒel wobkhoda a Helena Erika Neumannez, techniſka wuſtajenʒa, wobaj w Budyſchinje. — Jurij Jan Kurjat, knihiwjednik a Marja Hilʒa Kirſchez, ſchwalcʒa, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 5. 5. Marcʒin Waltaŕ Garbaŕ, krawʒ a Lisbjeta Lina Schlenkarjez, měјicʒelka wobkhoda, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bekanntmachung.

Der Herr Reichsſtatthalter in Sachſen hat dem Herbert Walter Lorenz in Malſchwitz für die Rettung zweier Schulmädchen vom Tode des Ertrinkens eine

Belobigung

ausgeſprochen und eine Geldbelohnung bewilligt.

Bautzen, am 3. Mai 1937. Der Amtshauptmann.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgeſetzblatt 1937 Teil I die Nummern 44—56, Teil II die Nrn. 15—17 und vom Sächſ. Geſetzblatt 1937 die Nrn. 7—11 innerhalb der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Bautzen, 5. Mai 1937. Der Oberbürgermeiſter.

Kónʒ hamtſkich powěſcʒow.

Zastajene wěcy hač do čisłow **60—87** dyrbja hač do 5. junija 1937 rjadowane być, hewak přińdu na slědowacym dnju k přesadźowanju. Njewotzběhnjeny přezbytk připadnje pokładni khudych.

Zastajeŕnja (Leihhaus) **w Budyšinje**
na Kěžorskej dr. 11, zadny dom I, měj. Moritz Schmidt.

Jědźeŕnje wot **250,—** hr.
Kuchinje wot **200,—** hr.
Lěhaŕnje wot **140,—** hr.
Najwjetši wubjerk.
Bjez wudawkow do domu.
Přijimam mandźelske požčonki
Fritz Schulze
w Budyšinje Před Sukelskimi wrotami 8 (Lohmannec młyn)
— Samsna sedłaŕnja —

Što praji Schlitz?
Słyšeli
sće wšće hižo wo dobrym Moritz Schmidt-kofeju (Kěžorska dróha 11)! Sće pak tež hižo jón pruhowali?
Mój kofej je najlěpši wotstronjeŕ starosćow. Prošu popytajće jón na dnju maćerje.

Pječwowy prósk
pakčik - - - - 4 pj.
vanillin-cokor
60 g (6 pakčikow) - - **15** pj.
safran - - - - - - - g **40** pj.
tykancowa barba 2 g **5** pj.
pječwowy stód wšěch družin (we wulkich bleškach za 1—2 kg mukli) - - **10** pj.
koŕeninowa rozpósłaŕnja **Thauer**
Klamy na Sukelnskej hasy 30
Sobotu mam stan z korjeninami na Hłownym torhošću

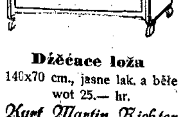
Dźěćace loža
140x70 cm., jasne lak. a běłe
wot 25.— hr.
Kurt Martin Richter
na Kěžorskej drózy

K swjatkam Nowe stupnje!
Smy so za Was postarali a pokazamy Wam **najnowiše lěčne modelle!** — Stož Wam poskićamy, namaka zawěsće Waše připóznaće. — Zaso namakaće prawy wubjerk po najniźšich płaćiznach.
Wulki wukon je a wostanje dobry
Bata stupjeń za mało pjenjez
Wobkedźbujće prošu naše 7 wukładnych woknow
Wuporjedźamy Waše stupnje spěšnje, derje a tunjo
Bata AG. w Budyšinje na Bohatej hasy 16

DARY
k dnjej maćerje
a tež za wšě druhe swjedźenje, časniki, złote a slěborne twory, kaž přeco płaćizny hódno pola firmy
FRITZ
HEBOLD
časnikaŕ na Serbsk. hasy 6
Wěrowańske pjeršćenje

Derje zdźeržawy dźěćacy wóz na předań
w Budyšinje na Arndtstr. 24, p.

Wóskowane płaty
Nasćěnske škitaki, škitaki wodywodow, wóskowany płat za wuměłske dźěła
Friedrich Bubach
róžk Krónpryncoweho mosta Zwonkowna Lawska hasa

Twojej lubej maćercy kup **serb. knihu**

Płóčliwe
bluzy - drasty - tkaniny
Dirndlske drasty
we wulk. wubjerku po tunich płaćiznach
A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Wšelake trěbne wěcy
za dom a kuchinju
za zahrodu a rataŕstwo
namakaće w mojim wobkhodźe
Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20 prjedy W. Hoppe
klampnaŕnja a instalacija znapřeća ćělozwučowaŕnje

Lohko běžace jězdne koło
kupujeće stajnje we
kolesowym domje R. Kieschnick
na Hošic hasy 17

K dnjej maćerje najrjeńše
kwětkowe dary
dostanjeće we Zahrodnistwje Mann
w promenadach při Cyhelnskim walu

Swoju swjatkownu drastu
elegantny lěćny mantl za žony
mužow - rjane wobleki
móžeće přihódnje nakupić na přichodnej wotewrjenej njedźeli 9. meje wot 11—6 hodź. pola firmy
Franz Mrstnu w Budyšinje na Bohatej hasy

K cyrkwinskej wólbje
rěči **dźensa pjatk 7. meje** wječor we 8 hodź.
w Hrodźišću farar Laser z Minakała

Žonjace kłobuki, rjane a Was derje drasćace
po kóždym přeću a po mnohich płaćiznach, dostanjeće we wulkim wubjerku w specialnym wobkhodźe
Gerdrud Kluge w Budyšinje Serbska hasa 7
Přeprasowanje a předźěłanje tunje!

Časnikowe šklency kiž so njerozbiju, hnydom, tunje, taruč. wěst.
časnikowy **KOKSCH** na Sukelnskej hasy 20

Mam wot dźensnišeho pjatka, 7. meje, w swojej filijali w hotelu „K markhrabi“ w Budyšinje zaso nowy transport
kruwow a jałojcow
po znatych tunich płaćiznach na předań abo k zaměnjenju.
Paul Grosch, wikowaŕnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

K dnjej maćerje:
Ručne toški
Měšćanske toški
Łyknówe toški
Nakupne měški
Nakupne sački
Pjenjez. toški (nowosće)
Rjane paski
T. ALBERT
při Měšć. dźiwadle

žonjace kłobuki
žonjace čapki
žonjace nohajcy
žonjace rukajcy
židźane šaty
nowe šiŕóžkate rubišća
wšitko po znižonych płaćiznach pola firmy
Gertrud Tröger
na Sukelnskej hasy 30
Debjeńske a módowe twory
— Njedźelu wotewrjene! —

Barby
laki, barbiće, šablony
poskića
Drogownja Dr. Roeber
na Bohatej hasy

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schiebach
na Mužakowskej dróhy čo. 4

Dobre čehnje k sebi

Za serbsku drastu

Wołmiane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Němski muslin za fale mtr. 1.40, 1.20, 1.10
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . mtr. 4.25, 3.25, 2.85
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . . mtr. 2.85

Pozamenty, cankate wobsadki, francy

Šórcuchi, zateńk abo indanth. 3.25, 2.95, 2.65
Kapički, pisane . . jena 1.50, 1.25, 0.85
Banty za holcy 0.78
Banty za žony, molowane 0.85

Šnórki z moireja abo tafta, w čornej, běłej a różojtej barbje, we wšěch šěrokosćach

Rjane nowe tkaniny za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu, rjane różate a smuhate mustry

Schaaf

Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1 / Kotolska hasa

Rjany dar k dnjej macerje

je pakčk

Preißerec kofeja

1/8, 1/4 a 1/2 kg
w swjedźeńskich tyzach
znateje wuriadn. hódnosće
znate nizke płaćizny

Kofejowa palefnja

Karl Preißer jun.

na Žitnych wikach 24

Za swiatki rjane stupnje

za dźěćo
za žonu
za muža

wot firmy

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wikl 28

Nětko přińdże čas . . .

zo je wonkach wjele rjeńšo a jasna drasta přińdże k swojemu prawu a . . . k tomu, štož na hłowu triebaš. Rjany kłobuk, łohki a sportny, čapka abo autowa kapa dowupjelnja dobru drastu. A wšitko to kupiš derje pola

Arthur Flegel nasl.

měj. Paul Zimmer :: Budyšin :: Kěžorska dr. 6

Njedźelu 9. meje wotewrjene. Rěčimy serbscy

Swiatki

w nowej drasće wot nas!

Přeco dobre
Přeco płaćizny hódno
kupujeće swoju drastu we

DRASTOWYM DOMJE

Hellwig & Schönbohm

Dom wulkeho wubjerka. Njedźelu wotewrjene

Lohke lěčne stupnje

do rjaneho wjedra poskića
Wam w bohatym wubjerku
zamóžny wotrjadny dom

SCHUH **Wegener**

w Budyšinje na Bohatej hasy 29

Trjebače-li

nowu jaku
nowy šórcuch
barbne lěčne rubiško
čorne nahłowjace banty
we wšěch płaćiznach

potom přińdźće wotewrjenu njedźelu do serbskeho specialneho wobkhoda

A. Schauseil

Budyšin - Bohata hasa

Njedźelu 9. meje su wobkhody w Budyšinje wot 11–6 hodź. wotewrjene,

---

DKW

DKW motorske koła

wše přesahuju, přeco nawjedne — Njedźelu wotewrjene!

Opel a Torpedo jězdne koła

wosebje lohkeho běha, stabilne, kwalitne a płaćizny hódne

RUDOLF LEBELT w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 80

Swjatki

Nowu

žonjacu drastu

we wulkim wubjerku

też za dźěći

po jara tunich płaćiznach

OTTO

Hartmann

w firmje W. Häcker, na Žitnej hasy 7 a 10

Drasty — Kupleje
Mantle — Suknje
Kostumy — Bluzy

w hobrskim wubjerku pola firmy

Paul Otte

na Hłownym torhošću

Najwjetši skład mantlow na měsće

Hižo lětdźesatki dołho

kupuja **Serbja swoju drastu**

z wohlubjenosću w staroznatym wotrjadnym wobkhodźe

König w Budyšinje!!

Elegantne žonjace mantle
Kostumy a „Modella" drasty
Kosmičkate a gumijowe mantle
Mužace slipony a wobleki
Gumijowe a kosmičkate mantle
Kholowy a pučowańske jaki

namakaće pola nas po kóždej płaćiznje w jara wulkim wubjerku

König na Žitnej hasy 2/4

Njedźelu 9. V. wotewrjene!!

Do serbskeho domu — Serb. Nowiny

ZUR Pfingstzeit

K swjatkam poskićamy naše

wurjadne kofejowe měšenja

w darjeńskich měškach:

	hr.	hr.
Woblubjena družina	500 g 2.—	125 g —.50
Znamki Kaffeekanne	500 g 2.40	125 g —.60
Kaffekanne Extra	500 g 2.80	125 g —.70
Něšto wosebite	500 g 3.—	125 g —.75
Wjeršk zamóžnosće	500 g 3.20	125 g —.80

Kaiser's čaj — wuważeny a w pakćikach sylny a aromatiski

Kaiser's kakao derje stodźacy a sytny

Kaiser's šokolady a słódkosće ze samsneje fabriki

Kaiser's sadowe a zeleninowe konserwy wina a pječeńske přisłuški płaćizny hódne a dobreje kajkosće

3% rabata w znamkach (z małymi wuwzaćemi)

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

K swjatkam

Stupnje z lěčneje tkaniny

w salon, ze spinku, čerwjene, módr. a zelen. wušit. 3.25, 2.90

Sandalety z rjemjeńčkami

běłe, čerwjene, nažołte, šěre
Modell „Za tebje" hr. 3.25
„ „Freya" „ 4.25
„ „Bolewo" „ 4.50

Pučowańske sandalety

z nizkim a klockojtym pjenkom brune, šěre, nažołte 6.75

Heinrich **Mahr**

w Budyšinje na Žitnych wikach

Swjatki hišće rjenje
w nowych stupnjach ze stupnjoweho domu Pech!

Někotre poskićenja z našeho wulkeho wubjerka:

mužace stupnje		žonjace stupnje		dźěćace stupnje	
połstupnje, brune boxcalb lěčny stupjeń . .	8.90	**tkaninowe stupnje**, šěre a brune, z kožanej podušu .	2.95	**wjazańske stupnje**, brune, nažołte z rjanymi wupyšenj. 27/30 . .	4.90
połstupnje, brune boxcalb, přihódne formy .	10.90	**sandalety** we mnohich barbach	4.25	31/35 . .	5.50
połstupnje, brune a čorne, elegantneje formy .	12.90	**wjazańske stupnje**, nažołte, ze šěrokim pjenkom	6.50	**wjazańske stupnje**, łakowe 27/30	
				31/35	
				spinkowe stupnje z lěčneho platu 20/26 . .	1.40
				27/30 . .	1.75
				31/35 . .	2.25

Sandale z rjemjeńčkom 27/35 . . 0.95
z gummijowej podušu 36/46 . . 1.25

Sandale, zwučowanske stupnje, tofle, domjace stupnje we wulkim wubjerku!

Stupnjowy dom Pech

Njedźelu wotewrjene!

Tón zamóžny wotrjadny wobkhod w Budyšinje na Bohatej hasy 10

Njedźelu wotewrjene!

Přiłoha k čisłu 104

SERBSKE NOWINY

Pjatk 7. meje 1937

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Exaudi, 9. róžownika 1937.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi směje farař Kapleř rano w 7 hodź. ßerbsku spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, ¾11 hodźin Božu ßłužbu sa dźěczi. Pop. w 4 hodź. budźe pschednoschk k. fararja Lasera-Minakałskeho wo prawym twarjenju zyrkwje. — Wumrěli: Elfrieda Hildegard Sigrid, Ericha Schmidta, blidarja w Bělschezach, dź., 4 lěta; Jan Gusta Czornak, rěsniski mischtr w Delnjej Kinje, 87 lět.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi směje rano ½7 hodźin farař Vogel spowědź, ½8 hodźin farař lic. Ludwig prěduje a ma dop. ¼12 hodź. dźěczikemschenje. — W Martinej-Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař Paul prěduje (khoralny khór spěwa); dop. w 11 hodź. směje farař Große dźěczikemschenje a pop. w 3 hodź. kschczenja. — W Tuchořskej zyrkwi směje wjeczor w 6 hodź. farař Paul mißionske kemschenje. Sběrka sa dom dźěczi. — Póndźelu pop. ¼4 hodź. žónska ßłužba we Naturskim domje; wjeczor we 8 hodź. shromadźisna Módreho kschiža w Lutherskim domje. — Wutoru ¾3 h. nutrnosć sa njedźelnicže w Pětrowskej zyrkwi; pop. w 4 hodź. mißionska ßłužba sa žony w Societecže; wjeczor we 8 hodź. směje farař Schneider biblisku hodźinu Pschi pólnym hrodźiku. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. mißionske schiczowe towařstwo we wošadnej diakonisi.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo: Shromadźisna njedźelu a schtwórtk wjeczor we 3 hodź.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 h. ßerbska Boža ßłužba a dop. ½10 hodźin krajnozyrkwinski pschednoschk w zyrkwi (farař Franka se Schěrachowa). Sběrka. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. towařstwo młodych holzow w pacžeřskej jstwi.

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. ßerbska Boža ßłužba. Popołdnju w 2 hodź. evangelisazija (Vogel).

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje farař Böttger němsku spowědź, farař Bóž we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ßerbske kemschenje. Sběrka. Dop. w 11 hodź. směje farař Böttger kemschenje sa dźěczi 1. hacž 4. schulskeho lěta. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. směje farař Hejnza-Blikowski pschednoschk.

S **Hrodźischcza.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź se swjatym wotkasanjom, we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodźin němska Boža ßłužba. — Schtwórtk 13. róžownika dop. w 10 hodź. ßwjate wotkasanje w schuli w Droždźiju.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba. Wjeczor we 8 hodź. ludowy mißionski pschednoschk, farař Lahser.

S **Khwaczis.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje; w 11 hodź. dźěczikemschenje.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodźin němske kemschenje. Pop. w 4 hodź. němske evangelisazijske prědowanje (farař Franka se Schěrachowa).

S **Kotez.** Dop. ½9 hodź. směje wošadny farař němske prědowanje. Sběrka. Popołdnju wokrjesny ßwjedźeń evangelskeho swjaska sa Lužizu 2 we Wóßporku (hlej zyrkwinske powěsće s Wóßporka.)

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. ßerbska, dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba. W 11 hodź. dźěczikemschenje.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo: Njedźelu pop. w 3 hodź. biblijska hodźina w Czornjowje.

S **Maleschez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje, dop. ½10 hodź. kemschenje sa młodźinu, ½11 hodź. ßerbske kemschenje. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. krajnozyrkwinski pschednoschk w zyrkwi: Kak nowa zyrkej nastanje? (sekretar Gröschel s Drježdźan).

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba. Pop. w 3 hodź. směje sekretar Gröschel-Drježdźanski zyrkwinski pschednoschk w Božim domje. — Wutoru kschesczijanska žónska ßłužba a to pop. w 3 hodź. w Adolfskej Hěcže a wjeczor we 8 hodź. w Pßowjach. — Ssrjedu wjeczor dyrbi ßerbska evangelska ßłužba sa młodźinu wupadnycž.

S **Noßaczis.** Rano we 8 hodź. němska Boža ßłužba, po njej němska spowědź. Sběrka. — Póndźelu 10. meje wjeczor we 8 hodź. krajnozyrkwinska ßwjatocžnosć: farař Böhme-Strahwaldski.

S **Njeßwaczidła.** Spowědź wupadnje. Rano we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (dźeń sa macžerje). Pop. w 2 hodź. kemschenje sa dźěczi. ¼4 hodźin biblijska hodźina na kapłanstwje.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska Boža ßłužba, dop. ¾10 hodź. ßerbska spowědź w Boscheczanskej schuli. Pop. ½3 hodź. wošadna žónska ßłužba. — Wutoru biblijska hodźina w Kumschizach (Kahrer). — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. evangelisazija (Gase).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop w 9 hodź. němske kemschenje a ½11 h. dźěczikemschenje.

Se **Sslepeho.** Rano ½8 hodź. ßerbska spowědź s Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. ßerbska Boža ßłužba. Ssmjertny kěrlusch ßo spěwa sa Rudia Fryschkoz, mandźelskeho ßynka Hansa Fryschka, dźěkacžerja w Rownem. Dop. ¾11 hodź. němska Boža ßłužba. Kolekta sa Gustav-Adolfske towařstwo. Pop. ¼1 hodź. ßerbske a ¾1 hodź. němske kschczenja. — Njedźelu ßo wěrujetaj: Willy Hanso Gnilitza, krawski mischtr w Rownem, s Hanu Emmu Starusoz s Rowneho.

S **Wóßlinka.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Kollekta. ¼11 hodź. Boža ßłužba w Czißowje. — Póndźelu 10. meje wjeczor we 8 hodź. w Božim domje pschednoschk knjesa fararja Reichelta s Hauswalde.

S **Wóßporka.** Dop. w 10 hodź. ßwjedźeńske dźěczikemschenje pschi wokrjesnym ßwjedźenju evangelskeho swjaska sa Lužiju 2 we Wóßporku (wošadny farař). Sběrka. Pop. ½3 hodź. ßwjedźeńske kemschenje s prědowanjom fararja Eckelmanna-Ketliczanskeho a s zyrkwinskej hudźbu. Sswjedźeńska sběrka. Pop. w 4 hodź. w Tsěłerni ßwjedźeńska shromadźisna s hudźbnymi posłiczenjemi a ßwjedźeńskim pschednoschkom wyschscheho zyrkwinskeho rady Jagscha-Lubijskeho, pschedßydy sakskeho krajneho towařstwa).

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodźin ßerbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje.

Noworjadowanje architektowskeho powołanja

So by ßo swohidźenju napohlada městow a krajiny wobarało, je ßo wukonjenje twarskich wotpohladow snowa rjadowało.

Pódla architekta maju jenož tajzy twarsky pschemyßlnizy prawo na planowanje, kotrychž je komora sa tworjaze wuměłstwa dowoliła a kotsiž k temu bruny wupokas wobßedźa. Schtož, runjež tutón wupokas njewobßedźał, ryßowańki wo twarjenjach a twarjeńskich dźěłach, kotrež ßu wot wonka widźecž, shotowja, ma khłostanje wocžakacž.

So by ßo psched schkodu schkitał, ßo tehodla kóždemu twarskemu knjesej radźi, so by, prjedy hacž ryßowańku skasa, ßebi dał wukas pschedpołožicž abo wußwědczenje, so ma człowjek, kiž chze plan wudźěłacž, k temu prawo. Tute wußwědczenja ßu na požadanje pola twarskich jednotow dostacž.

K sadźěwanju njepraweje konkurrenzy dyrbja nětkole twarsky pschemyßlnizy, kotsiž plany shotowjeja, runje kaž architektojo shotowjenje ryßowańkow a twarske nawjedowanje woblicžicž; hdyž twarska summa 4000 hriwnow pschesahuje, ma ßo srěczenje podpißacž. Slicžbowanje wo architektskim honorarje ma ßo wošebje pódla twarskeje skasanki wupißacž. Potajkim je sakasane, architektski honorar do twarskeho sliczbowanja ßobusliczicž. Sliczbowanje sa architektski honorar ma ßo po rjedźe sa architektske sarunanja woblicžicž.

Němski swjask sa powětrowy schkit na lětuschej Drježdźanskej lětnej wustajeńzy.

Sakska krajna skupina němskeho swjaska sa powětrowy schkit ßo tež lětßa saßo na Drježdźanskej lětnej wustajeńzy „Sahroda a dom" wobdźěla, so by pokasała, kak nusne ßu naprawy powětroweho schkita wošebje na wßach, w ßydlischczach a małych twarjenjach.

Hala 17 ma powucžazemu dźěłu němskeho swjaska sa powětrowy schkit wo najważnischich naprawach powětroweho schkita ßłužicž. Gerhard Gesell je tutu halu wuměłszy wußotował. Tam ßo na wošebitu hódnosć wobaranja schkodow w měrje pokasuje. W krótkich pschestawkach ßo s wotměnjazymi rjadami ßwětłowobrasow praschenja schkita pschi wopalenje, schkita psched płunom a powětroweho schkita na wßach na lohko srosumliwe waschnje rospominaju. Na dołhich sćěnach pokasuja wulke wobrasy kharakteristiske sakładne ßamownosćže mozow ßamoschkita. Tam wošebje wustupuja sa domoweho wothladarja w powětrowym schkicže **skutkowna móz**, sa naměstneho domowneho wothladarja w powětrowym schkicže **disziplina**, sa domownu wohnjowu woboru **rosßudźenosć**, sa lajisku pomoznizu **winowatostne smyßlenje**, sa wosjewjerja **spuschczownosć a sa shromadnosć** powětroweho schkita **smyßl shromadnosćže**.

Pod tute wobrasy ßu woknješchka k hladanju pschiprawjene. Wopytowarjo móža ßebi tute woknješchka ßami saßwěcžicž. S tutymi hladańskimi kaschczikami ma ßo wopytowarjam, kotsiž hischcže njejßu w powětrowym schkicže wukubłani, najjednorischa wěda wo ßamoschkicže pośrědkowacž.

Ksaver Meško:

W swjatojanskej nocy

Ze słowjenšćiny přełožił J. Š.

I.

„Tu maće khlěb a šklu bobow (bunow), nano", rjekny přichodna dźowka dźeń swjateho Jana rano staremu přichodnemu nanej. „Tuž dźiće do lěsa, hdźež je muž wčera tón stary buk pušćał. Wobrubajće jón, a hałozy zrubajće do walčkow. Tak prjedy wuskhnje, a ja tež trjebam do kachlow. Wšak nimamy skoro žaneho drjewa wjacy. A kotrež mamy, je tak njedowuskhnjene, zo lědom horncy zhřěje, kak mohła hakle z nim něšto zwarić. Domoj njetrjebaće khwatać. Póndźemoj z mužom na polo a wšak hač do wječora wostanjemoj. Potajkim tež pozdźe wječerjamy."

Tak rěčeše přichodna dźowka a da staruškej kruch khlěba a škličku bobow. Krušk khlěba bě ćeńki, mjedźana šklička mólčka a jara stara.

„Bóh zapłać!" podźakowa so starušk.

Při sebi pak zrudny mysleše: „Dźěćom a młodym kóčkam smy něhdy w tej škličcy jědła dawali. Nětko je w njej dawaja mi. A ty, lubykhlěbičko! Hdyž běch ja hišće z hospodarjom, sym krał pastyrjej, hdyž je na pastwu honił, znajmjeńša dwójcy tak šćedry kruch."

Młoda hospodaŕka bě dźowka khudeju khěžkaŕskeju staršeju. Snano bě nuza a khudoba młodych lět wina, zo běše nětko w zamóžnišim domje prawa nahrabnica. Najlubšo by ji było, hdy bychu wšitcy domjacy dźěłali wot zažneho ranja, hdyž kokot zaspěwa, hač do pózdneje nocy, jědli pak ničo.

Skoržeše dźeń jako dźeń, kak rozmjetuja, kelko njetrjebawši a lohkomyslnje přetrjebaja a rozbroja. „Lěta pak su tak hubjene, a na khěži je hišće dołh", skónči stajnje swoje žałosćenje.

Nan, prjedawši hospodaŕ, běše při tym wšěm nětko wulki khudak. Prjedy bě při ćežkim dźěle často rozmyslował: „W Božim mjenje hišće něšto časa wutraju, hačrunjež mi dźěło hižo ćežko pada. Hdyž pak so syn woženi, njech hnydom hospodaŕstwo přewozmje, zo móžu sebi wotpočinka popřeć."

Ale wbohi starušk bě so hroznje mylił. Synowa jemu ani najmjeńšeho wodychnjeńčka njepopřa. Pilnišo a ćežo dyrbješe dźěłać hač wšě poslednje lěta. A hdyž so druhdy na wokomik posydny, dokelž bě hižo dospołnje wustał, zo by sebi wodychnył a powotpočnył, to hnydom zaslyša hněwne mórkotanje přichodneje dźowki, wótre jejne słowa: „Bychmy sami rady sedźeli, je pak telko dźěła. O ty mój luby Božo, je to křiž z wami!"

Kóžde ranje jemu někajke dźěło přikaza, ze samym strachom, zo so nan njeby žaneho dohladał a by snadź wotpočował. Tak tež tole ranje.

Starušk połoži ćeńku pomazku na boby a zawjaza škličku do zeleneho, běłodypkateho rubiška. Z kuta we wokhěži wza sekeru a piłu a nastaji so do lěsa.

Jako so wokolo khěže zawiny, zetka so tam ze synom. Młody hospodaŕ dźeržeše lěwu ruku za khribjetom jako by něšto khował. A woprawdźe wućahny zezady khribjeta wulku połnu blešu a poskići ju nanej.

„Horco budźe, nano. Wzmiće sej kus jabłukoweho wina sobu, Bych wam je rady jutře k wašim narodninam dał. Ale jutře budźe „wona" hišće bóle kedźbować, tak zo bych wam zćeźka dać mohł."

Přepoda nanej blešu a zhubi so ruče za róžkom.

„Wbohi so boji, zo „wona" jeho widźi", pomysli starušk z ćichej hórkosću a z dobom tež z dźakownosću k synej.

Tak so z pićom, z khlěbom a bobami poda do lěsa.

II.

Pilnje, kelkož jemu stare mocy dowolichu, dźěłaše hač do wječora. Słónco bě so hižo skhowało, jako sekeru złoži.

Ale domoj njekhwataše. Jeho samsny dom bě jemu cuzy, a ničo jeho do njeho njewabješe.

„Synowa rjekny, zo budźe wječeř pozdźe. Boješe so, zo přezahe domoj přińdu. Budź bjez starosće!"

Sydny so na mochowinu mjez wysoki paproš, zo by sebi wotpočnył a tón ćeńki kus khlěba zjědł. Boby bě wobjedował, a sadowe wino bě pił w běhu dnja, hdyž bě lačny był, dokelž dźeń bě horcy był. Ale pomału a po kuskach běše pił, tak zo bě hišće połojca wina w bleši.

Bě pak tak wustaty, tak zbity a wšón struchły, zo jemu ani na jědź a pi̇će njeńdźeše. Wotłama jenož poł pomazki — khlěbowa skórčička bě khětro přismudźena — druhu połojcu zawali zaso do rubiška.

„Njejsym wjacy do dźěła", pomysli při sebi. „Kak wosprócnju! Kosće su wšak hižo stare. Dźěło a zaso dźěło cyličke dołhe žiwjenje — bjez dźiwa, zo je mi wšě mocy wusrěbało… Tuž lehnu so na wokomik tu mjez paprošom. Potom lóžo domoj póńdu. Khwatać tak a tak njetrjebam."

Powólnje wupřestrě so mjez paproš, a połoži sebi lac pod hłowu. Bě so jón slekł a jón do paproša ćisnył, prjedy hač bě z dźěłom započał. Ale tež w samej košli běše jemu při dźěle dosć horco było.

Sam njewědźeše, hdy a kak zadrěma. Woči so jemu z lohka a z ćicha zańdźelištej, jako bychu jej začinili jemu jandźeljo. Tak mjehcy a něžnje je začinjeja tež dźěćatkam: hišće směje so dźěćo na maćeř a hižo spi.

Tež kak dołho je spał, njewědźeše. Ale je to dyrbjało khětro dołho być. Přetož čućiwje zyma jemu běše, jako wotući. Tuta khłódnota bě jeho ze spanja střasła.

W přěnim wokomiku, hišće zaspany a drěmliwy, rozhladowaše so do šěrokosće a so hroznje zadźiwa: „Hdźe tola sym?"

Přesłapjeny hladaše prosće do hałozow, kiž so nad nim wupřesćěrachu. Přetož nihdy hišće, hdyž bě ze spanja wotućił, njeběše zeleny lěs nad sobu widźał.

„Spodźiwne sony sonju", so dźiwaše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

So by ſo praktiſzy pokaſako, kak ſu napraway powětroweho ſchkita tež tam móžne, hdžež khěže rósno ſteja, je ſo pſchilěhajo k ſydleřſkim twarjenjam, kiž je ſupny domowy hamt na kuzy pſchiprawik, wukhowańſki pſchěrow pſchiprawik. Tajke wukhowańſke pſchěrowy, kiž móža ſo ſnižene abo połſnižene lohko pſchiprawicź, ſu najlěpſchi ſchkit ſa wobydleřſtwo na wſach, w ſydliſchćach a pola małych twarjenjow, kiž nimaju pinzy.

Radio

Ssobotu 8. meje ſo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 10 ſa ſchule. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Königsberga), w pſcheſtawzy 12.55 czaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 13.45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15.10 taczele. 16 popołdnjo wſchelcziſnow. 18 němſke ludowe reje. 18.40 ſport tydženja. 19 k ſwjatokej. 20 powěſcźe. 20.10 wjeſeły ſobotniſchi wjeczor (ſ Kölna). 22 powěſcźe, ſport, wothłóſ ſ Němſkeje.

Lipſk: 5.50 ſa bura. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 9.30 ſa žonu. 10 ſa ſchule. 10.30 wo wjedrje. 11 miniſterſki preſident generalny wyſchk Göring wotewri němſku wuſtajeńzu „Džěłazy lud“ we Düſſeldorfu. 12 pſchipołdniſcht konzert (ſ Wrótſławja). w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14.15 taczele. 15 ſa džěcźi. 15.30 Braſilſka rěczi. 17 wulki wuheřſki konzert (ſ Budapeſta). 18.15 hudźba. 20 powěſcźe. 20.10 operetta „Nóž w Bjenatkach“. 22 powěſcźe, ſport. 22.30 nózna hudźba (ſ Mnichowa).

Barlin: 20.10 khwalba dróhi. — **Hamburg:** 20.10 operetta „Fatinica“. — **Wrótſław:** 20.10 wjeſeła radiowa parada. — **Mnichow:** 20.10 operetta „Mikado“. — **Win:** 19.30 operetta „Nalětni powětr“. — **Praha:** 21.20 ſabawny konzert.

Wusudźenja

§ Jako wjednik 7 metrow dołheho czežiteho awtoweho czaha bě Rudolf Löwa ſ Drježdžan ſ Lubija po ſtatnej dróſy do Budyſchina jěł. W Bukezach chzyſche na lěwu ſtronu ſajěcź, ſo by pſched Herbſkej grychtu mohł ſaſtacź. W tutym wokomiku chzyſche motorſki koleſař czežity czah pſcheſcźěhnycź. Pſchi tym pak bě do czežiteho czaha ſawadźił a ſo czežzy ſranił. Löwa bě piecźa ſ njekedźbliwym jěſdženjom njeſboze lohkomyſlnje ſawinowak, dokelž pſched ſawinjenjom njebě piecźa kedźbowak hacź druhe woſydko ſa nim jědže. Tež piecźa njebě pokaſowak, ſo ſměr jěſdy pſcheměni, wuſtorcźik. Hamtſki ſud w Lubiju bě Löwu k 30 hr. pjenježneho khłoſtanja a k 5 dnjam jaſtwa ſaſudźik. Löwa ſo pſcheczíwo wuſudej powoła. Mała khłoſtańſka komora njeměſche ſa wuſamknjene, ſo bě motorſki koleſař hnydom ſa czežitym czahom jěł a ſo njebě wutnknjenje pokaſowaria wobkedźbowak. Prjedawſchi wuſud ſo powali a Löwa ſo bjes napołoženia wudawkow wuwinowa.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulke ſliwki w Bołhaŕſkej.

W běhu póndźele a w nozy k wutorje ſu po zyłej Bołhaŕſkej czežke njewjedra a ſliwki ſakhadźake, kotrež wſchudźe wulku ſchkodu naczinichu. Niedaloko juhoſłowjanſkich mjeſow bu hłowna železniſka czara mjes Sofiju a Běłohrodom na někotrych měſtnach podmlěta, tak ſo dyrbjeſche ſo techniſki pomozny czah wupóſłacź, ſo by ſo czara ſaſo ſa wobkhad khmana ſcźinika. S wjeczora pſchikhadźazy czah dyrbjeſche ſo na mjeſach ſadźerzecź a hakle po 10hodźinſkim ſpoſdźenju w jěſbje dale jěcź. Pſchetorhnjeny je tež wobkhad hłowneje czary ſe Sofije do pſchiſtawa Burgaſa pſchi Czornym morju, dokelž je ſliwk tutu czaru na jenym měſtnje někotre kilometry daloko podmlěł. Woſebje czežko potrjechena je wokolina hłowneho měſta Sofije, hdźež někotre wſy doſpołnje pod wodu ſteja. Wjele domow je ſo ſaſypko a wjele ſkotu a drobneho ſkotu je we wodach ſahinyko. Wulki ſtrach hroſy woſebje Dunajſkemu měſtu Widinej, hdźež hižo pſches 700 domow pod wodu ſteji a hdźež ſchkoda hižo někotre ſta milijonow levow wuczinja.

Tragiſki kónz rubjenja njewjeſty.

We wſy Ipſala w turkowſkej Traziji Halil rjanu Nayle lubowaſche, kotraž tež jeho lubowaſche, hacź runjež běſchtaj na woběmaj bokomaj ſtarſchej pſcheczíwo tutemu wobkhadej. Dokelž pod tajkimi wobſtejnoſcźemi njebě žeńtwa na porjadnym pucźu móžna, wobſamkny Halil, ſo ſ pomozu 4 ſwojich towaŕſchow ſwoju lubowanu wotwjedźe a ſo ſo pſched hodźu ſuſodneje wſy ſwěrowacź da, waſchnje, kotrež huſto w Turkowſkej namakamy, hdyž ſtarſchej ſtaj pſcheczíwo žeńtwje. W deſchcźojtej nozy Halil pſched dom ſwojeje lubowaneje pſchińdźe mjes tym, ſo 4 towaŕſchojo ſ woſom bliſko czakachu. Wotwjedženje ſo poradźi a w ſpěſchnej jěſbje w czěmnej nozy jědźechu wjeſeli po njerunej dróſy, kotraž pſches rěku Gurgen wjedźe. Rěcźka měješche dla trajnych deſchcźow wjele wody. Na njeſboze bě tež drjewjany móſt jara czeŕpił a ſo ſypny, jako wóſ pſches njón jědźeſche. 6 młodych ludźi a 4 konje w roswódnjenej rěcźzy ſmjercź namakachu. Spodźiwny woſud chzyſche, ſo runje nawoženja a njewěſta w rězy ſahinyſchtaj, mjes tym, ſo ſo 4 pomoznizy wukhowachu. Nětko maja ſo pſched ſudom dla rubjenja njewjeſty ſamołwicź.

11 [illegible]rnow ſ woporami awtow.

Hacźrunjež na ſtatnej awtowej dróſy w hornim lěſu pola Hohenſteina-Ernſtthala warnowańſke tafle ſteja, kotrež ſornu na ſelenej ſcźěnje pokaſuja a kotrež wjednikow awtow napominaja, ſo bychu pomałſcho jěli, je ſo w poſlednich 3 měſazach 11 ſornow na tutym měſtnje wo žiwjenje ſajěko.

W lěkarjowej czakaŕni dwó[illegible]ikow porodźiła.

Do Bambergſkeje khorownje dowjeſechu młodu holzu, kotraž bě ſ doma woteſchła, ſo by ſo lěkarjej w bliſkej wſy pſpchepytowacź dała, dokelž jej njebě zyle derje. Dokelž pak bě lěkaŕ ke khoremu ſawołany, dyrbjeſche holza w czakaŕni na njeho docźakacź. Nadobo ſaſłyſcha lěkarjowa hoſpoſa žałoſtny wukſchik. Jako do czakaŕnje pohlada, wuhlada, ſo bě holza dwójnikomaj, dwěmj hólzomaj, žiwjenje darika.

Prawe pokhłoſtanje lohkomyſlneho wjednika awta.

Spěſchny pſchiſažny ſud ſaſudźi w Pirnje Drježdžanſkeho wobſedźerja awta Krauſu dla lohkomyſlnoſcźe k jenemu lětu jaſtwa, tež dyrbi wobſkorženy wſchě wudawki jednanja njeſcź. 9 dnjow pſchepytowańſkeje jatby ſo wot khłoſtanja wotliczi. Krauſa bě w nozy k 19. haprleji njedaloko Zuſchendorfſkeho młyna ſe ſwojim woſom do ſchtoma ſajěł. Pſchi móznym ſraženju ſnjeſboži jena woſoba ſmjertnje a 2 czežzy. Saſudźeny bě pſched jěſbu pſchewjele pik, tak ſo wóz wjazy wěſcźe wodźicź njemóžeſche.

3 morwi pſchi ſraženju ſ motorſkim kołom.

W nozy k 2. meji ſta ſo na ſtatnej dróſy mjes Schonungenami a Schweinfurtom w Bayerſkej czežke njeſboże ſ motorſkim kołom. Tam dwě motorſkej kole w połnej jěſbje do ſo ſraſeſchtej. Sraženje bě tak móžne, ſo na ſoziuſu ſedźaza knježna jeneho motorſkeho koleſarja w někdźe 8metrowſkim wobłuku ſ koła ſlecźa a na železniſki naſyp padźe, hdźež morwa ležo woſta. Wobaj motorſkaj koleſarjej ſo tak czežzy ſraniſchtaj, ſo na ſcźěhwki ſranjenjow wobaj wumrěſchtaj. Zona jeneho ſ koleſari hiſchcźe czežko ſranjena w khorowni leži.

Wopravdźity słužobnik hozpozy su

„Baldur“ stajnje palace kuchińske kachle

přetož nowe zalutnja jej kóždy dźeń zatepjenje. — Cyle bjez nućenje ke kupuj rozjasniny Wam jich wulke lěpšiny!

Železowy dwór **MIESSNER** dr. z wob. ruk.

W roſhorjenoſcźi ſwój ſtatok ſapalik a ſebi potom ſam žiwjenje wſak.

We wſy Neubrachhauſen njedaloko Bremena je ſo 1. meje zyła wjeſ ſe ſwójbnej tragediju do roſhorjenja ſtajiła. Wjeſnjan Jan Kroeger bě ſo ſe ſwojej ſwójbu ſwadźił a pſchi tym bě ſo ſe ſwojim najſtarſchim ſynom do pukow dał. Pſchi tym nan ſwojeho ſyna ſ nožom tak wobdźěłaſche, ſo dyrbjachu ſyna czežkoſranjeneho do khorownje dowjeſcź. Po tym ſałoži Kroeger na łubi ſwojeho domſkeho woheń, kotryž pak ſuſodźa bórſy ſhaſchachu. Po tym poda ſo Kroeger do bróžnje a hródźow, hdźež tehorunja woheń ſałoži. Bórſy ſo zyły ſtatok paleſche. Hacź na ſwinjazy khlěw a na mału kólnju ſo wſcho ſpali. Jenož ſkót a něſchto mało inventara móžachu wukhowacź. Kroeger ſebi ſkóncźnje w hródźi ſ wobwěſnjenjom žiwjenje wſa. Pſchepytajo roſpadanki jeho ſpalene czěko namakachu.

Zyrkwje bjes ſwonow.

Prěnja pruha, w Franzowſkej zyrkwje bjes ſwonow twaricź, je měła rjany wuſpěch. S tajkej ſwjatnizu je zyrkej Naſche'e Knjenje w měſcźe Roubaix w połnóznej Franzowſkej. Na jeje wěži ſu měſto ſwonow ſaměſcźene tſi dalokorěczaki, kotrež ſu ſwjaſane ſ wótſerěczakami a gramofonowymi platami, kotrež ſo w kapalzy na gramofonowym aparacźe ſahracź hodźa. S tłócźenjom elektriſkeho kneflika ſapocźina zyły mechanismus dźěłacź a na gramofonowych deſkach ſwěcźnjene ſwuki najkraſniſchich ſwonow franzowſkich a hollandſkich zyrkwjow ſcźelu ſo ſ wěže do dalokoſcźe tak móznje a jaſnje, kaž bychu bjeſpoſrědnje ſe ſławnych franzowſkich ſwjatnizow pſchikhadźale. Zyrkwinſka wyſchnoſcź, kotraž bě w czaſu ſwonjenja pſchitomna, je ſa tuto waſchnje ſwonjenja najwjetſche pſchipóſnacźe měła. Najſkerje ſo tajke ſwonjenje ſarjaduje na khudſchich zyrkwjach po zyłej Franzowſkej.

102 lěcźe ſtary wěrowańſki ſwědk.

Najſtarſchi Bremenſki wobydleŕ, 102 lěcźe ſtary Hugo Goebel je w Bremenje ſ wěrowańſkim ſwědkom ſnatemu mandźelſkemu porej był. Stary muž, kotryž je czěłnje a duchownje hiſchcźe ſtrowy, je pſched wěrowanjom ſe žortnymi napominanjemi młodymaj mandźelſkimaj ſłódku hubu czinik.

Sajimawe ſtatiſtiſke liczby ſ Danſkeje.

Danſke hoſpoſy ſu ſajimawu wuſtajeńzu ſarjadowale. Tam wſchelake wězy ſhoniſch, kotrež tež naſ ſajimaja. Tak ſa lěto danſka hoſpoſa 34 000 kuſow ſchatow wupłoka, 1095 jědźow ſa lěto pſchihotuje, je na blido ſnoſy a wěſo tež trěbne wězy nakupuje. Tam tež ſhoniſch, ſo pſcheréſkowy Dana někdźe 150 litrow mloka ſa lěto wupije, ſchtož wſchak je ſroſumliwe, dokelž Danſka dźěn je mlokowy kraj. Sajimawe pak je, ſo Dana jenož 11 kg. butry, ſa to pak 26 kg. margariny ſjě, hacź runjež ma Danſka najlěpſchu butru na ſwěcźe. Woſebje ſajimacź budźe, ſo wob lěto 220 litrow kofeja wupije. Se ſmjetanu poměrnje ſlutniwje wobkhadźa, pſchetož k tutym 220 litram kofeja pſchetrjeba jenož 5 litrow ſmjetany. Slutniwy je tež ſ jejemi, pſchetož pſchetrjeba jenož 140 ſchtuk ſa lěto, ſchtož je ſa Danſku, hdźež ſo jara wjele jeji wuplahuje, mało. Tute pak ſu ſa wuwós poſtajene. Wo ryby Dana njerodźi, pſchetož hacź runjež je Danſka ſ morjom wobdata, ſo tam tak mało rybow jě, ſo to ani njeje naſpomnjenja hódne. Sa to pak pſchetrjebuje lětnje 25 ko. wolazeho mjaſa, 16 kg. czelazeho mjaſa atd a k tomu někdźe 100 kg. běrnow.

Ze Serbow

S **Barta.** (Zyrkwinſke powěſcźe.) Kſchcźeni: Martha Erika, dźowka Pawoła Makſa Nowaka, dźěłaczerja w Stróži. — Marianna Helga, dźowka Arnoſchta Pawoła Zenicha, dźěłaczerja w Suborniczzy. — Hermann Richard, ſyn Richarda Franza Weſarja, kolodźiſkeho miſchtra w Bukojnje. — Mariana Guſtla Ingrid, dźowka Bohuwěra Arnoſchta Kſchinerja, murjerja w Bukojnie. — Hermann Jan, ſyn Richarda Kurta Kobanje, dźěłaczerja w zyhelni w Suborniczzy. — Heinz Walter, ſyn Ewalda Hermanna Bubdadja, rěſnika w Suborniczzy. — Emil Rudolf Jan, ſyn Guſty Richarda Falki, dźěłaczerja w Barcźe. — Martha Giſela, dźowka Alfreda Makſa Klimki, ſedlarja w Barcźe. — Ruth Anna, dźowka eHndricha Makſa Ramſcha, dźěłaczerja w Suborniczzy. — Helga Lieſelotte, dźowka Guſty Kurta Lorenza, fabrikſkeho dźěłaczerja w Barcźe. — Wěrowani: 17. 1. Pawoł Guſtav Springoda, murjeŕ w Kulowje, a Martha Lejna Nickolez, pomozniza w Bukojnje. — 28. 2. Arnoſcht Richard Schiller, dejeŕ w Khortnizy, a Martha Frieda Zenichez, rataŕſka pomozniza w Dubrawzy. — 7. 3. Erich Richard Haaſer, dźěłaczeŕ w zyhelni w Dubrawzy, a Emma Lejna Róſtokez, rataŕſka pomozniza w Dubrawzy. — 28. 3. Bjedrich Maks Mortak, polizajſki ſaſtojnik w Lipſku, a Lejna Martha Lorenzez, domjaza dźowka w Barcźe. — 29. 3. Ota Arnoſcht Worbs, rataŕſki dźěłaczeŕ w Bukojnje, a Hana Martha Kěžnikez, domjaza dźowka w Stróži. — 25. 4. Hermann Willy Förſter, pohoncź w Ketlizach, a Hana Martha Lorenzez, rataŕſka pomozniza w Bukojni. — Pohrjebani: 6. 1. Bertha Friſchaufowa rodź. Flekez ſ Dubrawki, 58 l. 19 d. ſtara. — 14. 1. Guſtav Reinhard Seibt, rentnaŕ w Barcźe, 72 l. 9 m. 10 d. ſtary. — 25. 1. morwonarodźeny ſynk bura Jurja Ramſcha w Barcźe. — 21. 2. Marja Petrichowa rodź. Junkerez ſe Stróże, 73 l. 16 d. ſtara. — 23. 2. Johanna ſwud. Strietzelka rodź. Thomaſez, Dubrawki 81 l. 7 m. 18 d. ſtara. — 4. 3. Korla Richart Ebert, ſawěſcźeńſki ſaſtojnik na wotpocźinku w Barcźe, 62 l. 2 m. 10 dnj. ſtary. — 12. 4. Jan Kral, rentudoſtawaŕ w Suborniczzy, 71 l. 7 m. 24 d. ſtary. — 18. 4. Erich Jan Zenich, rataŕſki dźěłaczeŕ we Wbohowje pola Roſwodez, rodź. ſ Dubrawki, 27 l. 4 m. 2 d. ſtary.

S **Porſchiz.** (Stawniſke.) Narodźenja: Arnoſchtej Krawzej, ratarjej w Krakezach, dź. — Do mandźelſtwa ſtupichu: Jan Reinhold Herbig, rataŕſki dźěłaczeŕ ſ Bělſchez, ſ Helenu Auguſtu Kubizez, rataŕſkej pomoznizu w Krakezach; Jurij Max Czabran, rataŕ w Porſchizach, ſ Marju Therſu Schołcźiz, domjazej dźowku w Brěſowje. — Pſchipowědali ſu ſo: Erich Kegel, tepjeŕ pola ſtatneje železnizy w Drježdźanach, ſ Auguſtu Luiſu Hildegardu Sachſez, pomoznizu w Budyſchinku; Kurt Erich Müller, inſtallatěr w Schandawje, ſ Elſu Johannu Berndtez, pomoznizu w Porſchizach; Kurt Ota Polan, pſchiſtajeny pſchi ſtatnej železnizy w Kubſchizach, ſ Hanu Friedu Almu Ssmoliz, domjazej dźowku w Porſchizach. — Wumrěli ſu: Marja Erneſtina Handrikowa rodź. Zängelez, wudowa po wuczerju w Porſchizach, 76 lět.

600 milijonow hriwnow noweje ſtatneje pożcźonki.

So by ſtatne knježeŕſtwo pſchewſate nadawki mohło dopjelnicź, wupiſa němſki ſtat 600 milijonow hriwnow 4½% wuloſujomnych ſtatnych pokładniowych pſchepokaſankow ſ lěta 1937 druhi riad. Tute ſtatne pokładnjowe pſchepokaſanki ſu najpoſdźiſcho ſa 15 lět wupłacźomne. K 1. 5. lěta 1947 do 1952 ſo kóždolětnje jena ſchěſcźina zyłkoweje ſumy po pſchedkhadnym wuloſowanju we nominalnej hódnocźe wrócźo płacźi, tak ſo je pſcheréſkowy wobběhowy czaſ někdźe 12 lět. Stat pak ſebi prawo wobkhowa, tute pokładnjowe pſchepokaſanki abo dźěle ſ nich hižo po 5 lětach wupowědźicź. Dań wupłacźi ſo ſ nich wot 1. meje t. l. S zyłkoweje ſummy tuteje emiſije je 100 milijonow hriwnow hižo krucźe ſaměſcźenych. Sbywazych 500 milijonow hriwnow konſorzij pod mjedniſtwom ſtatneje banki ſtejazy po kurſu 98,75 proz. k ſjawnemu wupiſanju wupołoži a to w czaſu wot 13. meje do 29. meje. Płacźenja na wupiſanu pożcźonku roſdźěla ſo na czaſ wot 30. junija do 20. julija t. l. a płaczicź maja ſo tute dźělby: 40 proz. 3. junija a po 20 proz. 21. junija, 5. julija a 20. jumlija. Nowa ſtatna pożcźonka wužiwa ſyrotnu wěſtoſcź a hodźi ſo na ſtatnej banzy lombardowacź.

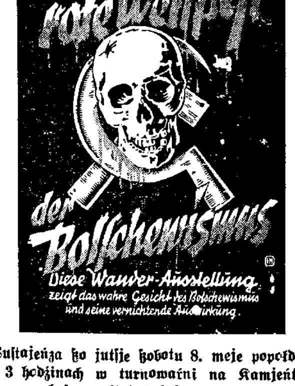

Wuſtajeńza ſo jutſje ſobotu 8. meje popołdnju w 3 hodźinach w turnowaŕni na Kamjeńtnej haſy w Budyſchinje wotewri.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładı Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 105 | Budyšin — Sobotu 8. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Twarjenje noweho powětrona so pospěši

Němſki miniſter ſa lětaŕſtwo generalny wyſchk Göring je ßlědowaze namołwjenje wudał:

Mužam němſkeho lětaŕſtwa! Czežki dónt je němſke powětronſtwo potrjechił. S nim zhły němſki lud ſ hlubokim žarowanjom a ſatorhnjenjom na wopory ſpomina, kotrež ßu pſchi kataſtrofje naſcheho hordoſneho powětrona „Hindenburga" dyrbžałe ßwoje žiwjenje woſtajicž. Wonì běchu wěrni pioněrojo ßwětoweho wobkhada w powětſje a jako tajzy ßu ſa naß dale žiwi; wobßadka, kotraž je ßwěrnje hacž do ßmjercže ßwoju ßłužbu cžiniła, a paßažěrojo, kotſiž ſe ßwojim dowěrjenjom k němſko-amerikanſkemu pſchesmóŕſkemu lětanju pomhachu wulki ſkutk ßobu ſpěchowacž.

Tuto dowěrjenje do ſwiſka w powětſje mjes němſkim a amerikanſkim ludom, kiž je ßo telko krócž wupruhowało, ßo njeje ſatſchaßło. Hdyž je naß njewujaßnjomny dónt potrjechił, ßmy poßlednì, kiž ßo dadźa małomyßlni ſcžinicž. W nuſy pokaže ßylny ßwoju móz. Tak naß tutón wulki wopor ſcžini winowatych k nowemu napinanju. Runje nětkole ſ wuwužicżom poßlednich naihonjenjow wſchitko damy, ſo by ßo powětronowy wobkhad mjes Němſkej a Sjednocženymi ſtatami na pſchezo a njewohroženy do ſkutka ſtajił. Pſchi tym ßmy ßebi wěſcži, ſo budźa naß tež Sjednocžene ſtaty pſchi dokonjenju ſapocžaneho dźěła podpjeracž.

Poſtajił ßym, ſo ßo powětron, kiž ßo w powětraŕni w Friedrichshafenje twari, ſpěſchniſcho wutwari. Wón dyrbi tak rucže kaž kaž móžno jako narunanje LZ „Hindenburg" hordoſnu khorhoj Němſkeje pokaſowacž. W ſhromadnym dźěle chzemy my mužojo němſkeho lětaŕſtwa ßwětej pokaſacž, ſo ßo najebacž wſcheho Zeppelinowa ideja a duch pſchedewſacža wupruhujetaj, a ſo je wobkhad powětronow mjes narodami ludy ſwjaſowazy ſkutk měra, kiž ßo njehodźi dźenßa ſe ßwěta prjecž myßlicž.

LZ „130" w ſeptembru hotowy.

Tež w Friedrichshafenje je powěſcž wo ſnjeſboženju powětrona „Hindenburga" wěſo hluboki ſaczijſchcž cžiniła. Tola ßo nochzedźa dacž ſatraſchicž. Nawjedniſtwo twarjeŕnje Zeppelinſkich powětronow woſjewja, ſo budźe nowy powětron, kiž je ßo ſa lětanje do połnózneje Ameriki poſtajił, hižo w ſeptembru k lětanju na pruhu twarjeŕnju wopuſchcži.

Dr. Eckener je we Winje rěcžał.

Němſki klub we Winje běſche dr. Eckenera pſcheproßył, ſo by w nim pſchednoſchował. Dr. Eckener měješche pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami wo pucžowanjach Zeppelinſkeho powětrona.

Při znjezboženju powětrona 64 wosobow žiwych wostało

S Lakehurſta ßo powě, ſo je móžno było, wulki dźěl pucžowarjow a wobßadki wukhowacž. Na powětronje „Hindenburgu" 36 pucžowarjow a 60 muži wobßadki pſchebywaſche. Wukhowali ßu 44 ßobuſtawow wobßadki a 20 pucžowarjow. Wobßadka běſche tón krócž wożebje ßylna, dokelž mnohe ßobuſtawy dla wuwucžowanja ßobu lecžachu.

Jedyn amerikanſki pucžowaŕ, ſ mjenom Herbert O' Laughlin ſ Chikaga ſamó hiſchcže w poßlednim wokomiku ſ woknom wuſkocžicž a ßebi žiwjenje wukhowacž. Runje tak ſtaj ßo pincžnikaj a kajütſki hólz wukhowałoj.

Pſchiſtajeńſke mužſtwo, kiž kóždy wokomik wocžakowaſche, ſo ßo powjaſy wucžißnu, naſtróžane do wſchěch ſtron roscžěka, jako płomjo ſ powětrona ßapny a wjednik mužſtwa „Wukhowajcže ßo!" ſawoła. Wotdźělenje wojakow ſ Filadelfije, kotſiž jako reſerwne mužſtwo pſchi pſchiſtajenju pſchihotowane ſtejeſche, ßo ſ wulkim khwatkom do wukhowanja da a ßo do pałazaje a kurjazeje hromady puſchcži, prjedy hacž běchu ßo płomjenja ſhaſchałe, ſo bychu wukhowali, ſchtož by hiſchcže móžno było wukhowacž.

Newyorkſke wobydleŕſtwo je powěſcže wo ſnjeſbożenju powětrona „Hindenburga" ſ wuſtróženjom a wulkim dźělbracžom ßłyſchało. Na wſchěch dróhach ßo ludźo do cžrjódkow ſkhadźowachu a wo njeſbożu rěcžachu. Nowiny bjes pſchetorhnjenja wożebite wudawki cžiſchcžachu. Ludźo wikowarjam nowiny ſkoro ſ rukow ſdrěchu.

Preſident Rooſevelt je ſe ßwojeho dowolniſkeho pucžowanja wjednikej a němſkemu kanzlerej ßobužarowazy telegramm póßłał. W druhim póßelſtwje na amerikanſku ſjawnoſcž Rooſevelt woſjewi, ſo je tragedija „Hindenburga" jeho naſtróžała a ſo ßwójbam pucžowarjow, offiżěrow a mužſtwow, kiž ßu ßwoje žiwjenje ſhubili, ßwoje hłuboke ßobužarowanje wupraja.

Pſchepytowaza kommißija do Lakehurſta po pucžu.

Kaž ßo ſ Barlina powě, je ßo kommißija k pſchepytowanju kataſtrofy powětrona „Hindenburga" ſ parnikom „Europu" na pucž do Newyorka podała. Na pſchepytowazej kommißiji wobdźěla ßo ſaſtupjerjo Zeppelinſkeho twarſkeho towaŕſtwa, powětronſtwa němſkeje ſpytaŕnje ſa lětaŕſtwo a němſkeho lětaŕſtwoweho miniſterſtwa.

Kapitan Lehmann wumrěł.

Kapitan Lehmann, kiž běſche ßo pſchi ſnjeſbożenju powětrona „Hindenburga" cžežko wopalił, je pjatk wjecžor wokoło 11 hodźin w Lakewoodſkej khorowni na ſcžěhwki ßwojeho cžežkeho ſranjenja wumrěł.

Dr. Eckener wo přičinach katastrofy

Pjatk wjecžor je dr. Eckener pſches radio wo pſchicžinach kataſtrofy powětrona „Hindenburga" rěcžał. Najprjedy na wſchelakore powěſcže pokaſa, kiž ßo w ßwětowych nowinach wo ſnjeſbożenju powětrona roſſchěrichu. W powěſcžach ßu ßo měnjenja wuprajiłe, kiž ßo ſ dala na žadyn pad njehodźa poßudźowacž. Hakle po dokładnym pruhowanju budźe ßo móz ſwěſcžicž, kajke pſchicžiny ßu k tragiſkej ßmjercži potrjechenych ludźi dowjedłe.

Dr. Eckener rjekny, ſo budźe ßo wěſo praſchenje móžneje ſabotaže, na kotruž je tež wón ßam w prěnim wokomiku myßlił, dyrbjecž khutnje pſchepytowacž. Na ſałožku nowych powěſcžow ſ Ameriki a pſchi wurjadnych organiſatorſkich naprawach amerikanſkeho knježeŕſtwa pak je myßl na ſabotažu jenož hiſchcže mało wěrje podobna. Bliže leži tukanje, ſo ßu elektriſke podawki, kiž ßnadź ſ położenjom wjedra ſwißuja, tu ßobuſkutkowałe.

Dr. Eckener pokracžowaſche, ſo je němſki miniſter ſa lětaŕſtwo generalny wyſchk Göring k jawěſcženju dokładneho pſchepytowanja poſtajił, ſo ma ßo techniſka kommißija ſ parnikom „Europu" do Sjednocženych ſtatow podacž. Dr. Eckener je pſcheßwědcženy, ſo tuta kommißija najwjetſchu podpjeru amerikanſkich wyſchnoſcžow namaka, ſo by mohła ſ nimi hromadźe dźěłajo pſchewjeſcž, ſchtož je k wujaßnjenju njeſboža nuſne.

W ßwojim rosrěcžowanju ſ generalnym wyſchkom Göringom je dr. Eckener krute pſcheßwědcženje doſtał, ſo ßo Němſka njekhablajo myßle twarjenja powětronow a wobkhada powětronow dźerži. Sa to dyrbja powětronarjo Adolfej Hitlerej hłuboko dźakowni bycž.

Duchowneho dla njekaſanſtwa khłoſtali.

Kaž ßo ſ Kiela powě, ßu duchowneho Guſtava Lehmanna ſ Flensburga dla njenaturſkeho njekaſanſtwa ſ wobdźělnikami evangelſkeho lěhwa młodźiny k 2 lětomaj jaſtwa ſaßudźili a jemu cžeſtne prawa na 3 lěta wotrjeknyli.

Italske wójnske łódźstwo za swětowe morja

Italſka komora je hoſpodaŕſke roslicženje ſa wojeŕſku móz, ſa wójſko, namóŕniſtwo a lětaŕſtwo, wutoru wjecžor bjes rosmołwy pſchijała. Statni ſekretarojo ſaßadnje porěcžachu. Wożebje ſajimawe ßu wuprajenja ſtatneho ſekretara ſa namóŕniſtwo Cavagnaria. Wón praji, ſo je pola teho ſtata, kiž hižo najßylniſchu móz na morju wobßedźi, brónjenje rosßudźaze ſa ßwětowe brónjenje. Italſke wójnſke łódźſtwo ßo narmalnje a organiſzy wutwarjuje.

Statny ſekretar na Muſſoliniowe ßłowa dopominaſche, kiž je hižo w novembru ſańdźeneho lěta rěcžał a prajił, ſo je Italſka winowata, wulke a ßylne wójnſke łódźſtwo wudźeržecž. Cavagnari pſchipowědźi, ſo Italſka w bližſchim pſchichodźe licžbu ßwojich wulkich bitwiſkich łódźow wo někotre łódźe powjetſchi. Wot nětka trjeba Italſka wójnſke łódźſtwo ſa ßwětowe morja. W tym leži najważniſche nowotaŕſtwo w italſkim programmje łódźetwaŕſtwa bližſcheho pſchichoda.

Italſke naprawy pſchecžiwo ſchcžuwanju.

Italſke nowiny ßu „k ſnamjenju proteſta pſchecžiwo pſchißłodźeńſkemu ſadźerženju jendźelſkich nowin pſchecžiwo Italſkej a italſkim dobrowólnikam w Schpaniſkej" woſjewiłe, ſe ßwojich korreſpondentow ſ Londona wotwołaju, a ßu ſ tym hižo ſapocžałe.

Italſka mſdy wothódnoſcženju pſchiměrja.

Zentralny wubjerk korporazijow, kiž běſche ßo ſańdźeny pjatk pod Muſſoliniowym pſchedßydſtwom ſeſchoł, je wobſamknył, ſo maju ßo mſdy powſchitkownje wo 10 hacž 12 prozentow powjetſchicž. Tuto powjetſchenje, kiž jenož ſcžěhwk wothódnoſcženja liry wośnamjenja, 9. meje, na lětnym dnju ſałoženja italſkeho ßwětoweho knježſtwa, do mozy ſtupi.

Miklas ßo ſ Budapeſta wrócžił.

Awſtriſki ſwjaſkowy preſident Miklas je ßo ßriedu ſe ſwjaſkowym kanzlerom Schuſchniggom a ſtatnym ſekretarom Schmidtom ſ Budapeſta do Wina wrócžił. W hamtſkej roſprawje ßo woſjewja, ſo je ßo pſchi wopycže ſwjaſkoweho kanzlera Miklaſa w Budapeſtu tradizionalne pſchecželſtwo mjes Wuheŕſkej a Awſtriſkej ſnowa pokaſało a potwjerdźiło.

Nadpad bolšewikskich lětadłow na Valladolid

Se Salamanki ßo powě, ſo ßu tſi bolſchewiſke lětadła na wotewrjene měſto Valladolid bomby mjetałe. S bombami je ßo wjele ziwilnych wożobow moriło a ßo wjele ſchkody nacžiniło. Bolſchewikojo běchu ſa ßwój nadpad na Valladolid, kiž někotre ſta kilometrow ſady fronty leži, mkhohojte wjedro wužili. Nadpad ßebi wożebje mjes żonami a dźěcžimi wjele woporow żadaſche. Dotal ßu 65 morwych a 115 ſranjenych nalicžili.

4350 żonow a dźěcži ßo ſ Bilbaa wotwjeſło.

Ssrjedu ßu ſapocželi żony a dźěcži ſ Bilbaa wotwożowacž. Dozyła je ßo 4350 wożobow na dwěmaj łódźomaj ſaměſcžiło. Tutej łódźi ſtej ſchtwórtk do Franzowſkeje wotjěłej.

500 morwych a 1500 ſranjenych w Barcelonje.

Se Schpaniſkeje ßo powě, ſo ßo licžba morwych a ſranjenych pſchi wojowanjach mjes bolſchewikami a anarchiſtami na Barcelonſkich dróhach ſ kóždej hodźinu powjetſcha. Dotal ßu 500 morwych a 1500 bóle abo mjenje cžežko ſranjenych nalicžili.

Ssowjetſka Ruſka pſchezo hiſchcže wójnſku potrjebu do Schpaniſkeje woſy.

W poßlednich 20 dnjach je ſaßo 27 ßowjetſkoruſkich a 8 ſchpaniſkich bolſchewiſkich parnikow ſ Czorneho morja do Ssrjedźoſemſkeho morja jěło, ſo bychu wójnſku potrjebu do cžeŕwjeneje Schpaniſkeje dowjeſłe. S bolſchewiſkich ſchpaniſkich pſchiſtawow je 22 ßowjetſkoruſkich a 8 cžeŕwjenych ſchpaniſkich parnikow móŕſku wużinu pſchejěło, ſo by do Ruſkeje dojěło.

Belgiscy marxistojo přećiwo neutralnosći

Belgiski senat je wutoru wo franzowsko-jendźelskim wosjewjenju se 24. hapreleje jednak. Na poßedźenju běschtaj ministerski president **van Zeeland** a swonkowny minister Spaak pschitomnaj. Swonkowny minister wupraji pscheßwědczenje, so je dwójne rukowanje, kiž je Belgiska wot Jendźelskeje a Franzowskeje dostała, jedyn s wažnych sakładow sa bjestrach Belgiskeje.

Pschi rosmołwje sastupjerjo wschelakich stronow skrótka k słowam swonkowneho ministra porěczachu. Sastupjerjo nazionalneje opposizije, mjenujzy flamszy nazionalistojo a rexistojo ßo skoro bjes wuměnjenja knježerstwowemu wosjewjenju pschisamknychu a jeho swonkownej politizy pschihłosowachu. Marxistojo a liberalni pak formalne wuměnjenja stajichu, woßebje schtož nakosowanje 16. stawa srěčzenja Swjaska ludow a wojerske srěczenja nastupa. Tuczi chzedźa, so by pschi franzowsko-belgiskim rosrěčzowanju generalneju stabow wostało.

Japanska a druhe mocy

Japanski swonkowny minister Sato je po nastupjenju ßwojeho sastojnstwa prěnju konferenzu nowinarjow swołał. Pschi tutej skladnosczi wón wukrajnym žurnalistam roskoži, kak ßo Japanska k wulkim swonkownopolitiskim praschenjam nascheho czaßa staja. Sato wosjewi, so je ßo mjesenarodne położenje Japanskeje czuczimje a stajnje polěpschowało. Wón woßebje na polěpschenje poczahow mjes Japanskej a Jendźelskej pokasa, kiž móže ßo woßebje něsko wobkedźbowacz, hdyž je ßo Keelungski pschipad wotbył. (W Keelungu běchu jendźelszy a japanszy wojazy do ßo srasyli.) Tež je ßo pschecželstwo Japanskeje se Sjednoczenymi statami połnócneje Ameriki skruczilo.

Japanski swonkowny minister pokraczowasche, so by Japanska woßebje witała, hdy by k ßwětowej hospodarskej konferenzy dóschło. Japanska je ßo pschezo hižo prózowała, so by pschistup k ßwětowym ßurowisnowym žórłam dostała. Tuto japanske žadanje sa wobdźělenjom na semjnych składach ßurowisnow pak, kaž Sato wusběhny, s někajkej spekulaziju na kraje nima to najmjeńsche shromadneho. Minister tež naspomni, so ßo pschecželszy k němskej swonkownej politizy staja. Schtož Chinu nastupa, Sato rjekny, so ßu ßo poczahi mjes Japanskej a Chinu polěpschile.

Egiptowska samostatnosć dostanje

Kapitulaziska shromadźisna w Montreuxu je schtwórtk wjeczor pod pschedßydstwom egiptowskeho ministerskeho presidenta Nahasa pasche tekity sa srěčzenje wo wotstronjenju kapitulazijow pschijała. Srěčzenje ßo ßobotu dopołdnja w ßwjatocznym skónczazym poßedźenju podpisa. S nim Egiptowska sa wěste czaßy ßwoju połnu ßamostatnosćz dostanje.

Wustawa Irskeje ßo wosjewiła.

Irski ßwobodny stat je něsko tekst noweje wustawy wosjewił. S tutym wosjewjenjom ßu ßo posledne swjaski rostrěsnyle, kiž dotal hischcze irski stat s jendźelskej krónu swjasowachu. We wustawje ßo zyle jasnje dospołna njewotwisnosćz Irskeje wosjewja.

Zběžkarscy indiscy muhamedanojo čežko škodowali

W jendźelskej powěsczi se Simle w dołhowjeczornej Indiskej ßo rosprawja, so je ßo pschi wojowanjach w krajinje sběžkarjow we Wasiristanje pschi indiskich dołhowjeczornych mjesach w czaßu wot 23. hapreleje hacž do 3. meje dozyła 200 sběžkarjow morłko a 157 ßo czežko sraniło. Liczba jatych jenož 11 wuczinjesche. Na jendźelskej stronje ßu ßebi wojowanja mało ludźi žadałe. Njedźiwajzy ßwojeho czežkeho schkodowanja pak sběžkarjo pod wjednistwom fakira Ipia nochzedźa pschestacz wojowacz.

Schwedszy twarszy dźěłaczerjo strajkuja.

W 17 schwedskich městach ßu póndźelu twarszy dźěłaczerjo do strajka stupili. W Stockholmje ßamym něhdźe 4000 muži strajkuje.

Strajkowe njeměry w Hollywoodźe.

W amerikanskim filmowym měsczje Hollywoodźe je wutoru k strajkowym njeměram dóschło. 30 strajkowazych ßo do běrowa sjednoczenstwa dźiwadłowych pschistajeńzow doby. Nadpadnizy zyłu pschiprawu rosbichu a tych, kotsiž běchu k dźěłu swólniwi, krjudowachu. Piecz nadpadnjenych dyrbjachu czežkosranjenych do khorowni dowjescz. Liczba strajkowazych je hacž na 5000 pschiběrała.

Nowa napjatosćz w połnócnej Chinje.

W namjesnym kraju Czacharu a Sutjuanje běsche k někotrym namjesnym pschipadam dóschło. S nich je nowa napjatosćz nastała. Chinjenjo położenje jako jara khutne wobhladuja a nadpady zylnych mongolskich a mandźuskich wojerskich wotdźělenjow na chinesku provinzu Suijuan woczakuja.

Cyrkwinske powěsće

S **Budyschina.** (Porjedźenka.) W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař lic. Ludwig prěduje; dop. ¼12 hodź. směje farař lic. Ludwig dźěczikemschenje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. farař Vogel Bože wotkasanje, dop. w 9 hodź. farař Paul prěduje (khoralny khór spěwa); dop. w 11 hodź. směje farař Große dźěczikemschenje a pop. w 3 hodź. kschczenja. — W Tuchořskej zyrkwi směje farař Paul wjeczor w 6 hodź. misionske kemschenje. — **Sběrka sa dom dźěczi.** — Skhadźowanja w tydźenju, kaž je ßo we wczerawschim czisle wosjewiło.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ßerbske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje sa młodźinu. — **Wumrěł: Korla August Nowak**, wumjeńkar w Mjeschizach, 66 lět 1 měs. stary.

S **Lupoje.** Njedźelu wjeczor we 8 hodź. směje sekretar Gröschel-Drježdźanski krajnozyrkwinski pschednoschk.

S **Wojerez.** Dop. w 9 hodź. němske hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. ßerbske hłowne Bože ßłužby a spowědź, ¾11 hodź. dźěczikemschenje, w 12 hodź. ßerbske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja.

Statne srědki pschi wojowanju pschecziwo mejskim brukam.

Statny minister sa sesiwjenje a ratarstwo je sa wojowanje pschecziwo mejskim brukam w nalěczu lěta 1937 100 000 hriwnow postajił, kotrež maja ßo jako pschipomoz na jednotliwe krajne burstwa rosdźělicz, we kotrychž zylnje mejske bruki wustupuja. W potrjechenych krajinach maja rostliny schkitaze wyschnosćze krajnych burstwow woßebite łojerske kolonny sarjadowacz, kotrež sa pschiměrjene sarunanje mejske bruki sběraja. W mjenje potrjechenych a wohroženych krajinach ßo dobrowólnym sběrarjam mejskich brukow premije posticzeja. Pschewjedźenje tuteje akzije rostliny schkitaze wyschnosćze pschihotuja a dohladuja.

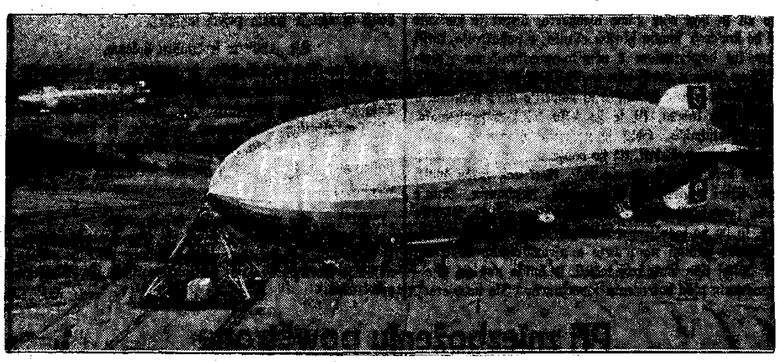

Powětrowa łódź „Hindenburg" pschi pschistajenju w Lakehurst ßo sniczi̇ła.
W nozy se schtwórtka k pjatkej je němsku powětrowu łódź Hindenburg žałostna katastrofa potrjechiła. Krótko pschet tym, so chzysche ßo na ßwojim puczowanju do Ameriki na lětanischczu w Lakehurstu pschistajicz, bu sa někotre sekundy s rosbuchnjenjom dospołnje sniczena. Tu widźimy powětrowu łódź Hindenburg w Lakehurstu po pschistajenju 9. meje lońscheho lěta. (Scherl Bilderdienst, M.)

Swjatkowna nóc

Hana Lěßowska jej rěkachu, s teho a s tamneho boka rěki. Lěßnikowa Hanka ju nochzychu mjenowacz, měnjo, so ßu jej rjeńsche mjeno dołžni, dokelž Hana bě jara rjana. Hakle mało bě starscha hacž pjatnacźe lět. Hacž dotal bě jeje wulke a khłódne dźěsczowske wóczko sjawnje a dowěrnje shladowało na wschón swět a na wschěch ludźi; w tym czaßu pak sapoczachu jeje dołhe mikawczki ßo k semi skłoßowacz, holza sapocza czicha bycz a do ßo hladacz. Jeniczkemu proscherjej popschewasche hischcze ßwoju wulku dobroczinu serniczku, podawajo jemu do ruki wulki kruch khlěba. Nahladnym mužskim, rjanym a wjeßełym młodźenzam, njech budźichu hischcze dale ßem pschischli k niskim durjam lěßneje khěžki, sapowědowasche ßamo tež postrowjazeho pohladnjenja, lědom praji jim dowěrneho słowczka; hdyž pak by khrobłym hólzam tola druhdy słowczko prajiła, běsche to wótre kaž hlebija, a někotryžkuli khrobołak czujesche ßo žałostnje wopaleny.

Tohodla rěkachu jej mnoßy tež, hanjo, jeje hordosćze dla Hana s Lěßowa.

S tamneho boka rěki bydlesche pachoł, kotremuž bě tutón titul tola pschemało prajazy, tón mjenowasche holzu stajnje hnadnu knježnu s lěßa.

Hana bě mjenujzy jeniczka holza kołwokoło, kotraž jeho njestrowjesche, na njeho njehladasche, jeho njerodźesche, a wón bě tola najwuskocžnischi hólz we wokolinje a pschez wóßomnacźe lět, a nóß stejesche jemu k mróczelam. Wón bě schoßarjowy jeniczki ßyn s tamneje strony we wulzy ßławnej železarni a rěkasche Handrij. Studowasche na gymnasiju, a hdyžkuli bě na prósdninach, běhasche sa konjemi a pßami, wobknježesche wschěch pacholow a blasnjesche wschě holzy.

Raz, hdyž bě s druhimi hólzami na hońtwje, setka w lěßu Hanku, kiž ßuche drjewo k palenju sběrasche. Truny rěkachu jej, wußměchejo, drjewo sběraza hrabinka, ale Handrij tomu njepschihłosowasche. Pschistupiwschi k Hanzy rjekny: „Składź drjewo na hromadu, chzu jo tebi s konjomaj dacz dom dowjescz."

„To wschak móžu tež ßama nosycz!" bě wotmołwa, a holczka dźěłasche pilnje w ßuchim napadanym drjewje. Hdyž dyrbjesche potom pschez hobrski schtomowy sdonk pschelězcz, tykasche jej Handrij ruku napschecžo a rjekny: „Pój ßem, spomham czi na tón bok!"

„Dźakuju ßo, to wschak tež ßama dokonjam." —

Wotbyty bě, a jeho towařschojo ßo jemu prawje jara wußmjachu. Handrij wuprasny hrube słowo, dyri s rohowym kijom do wyßokich schkórni, pohladny hischcze něschto krócz se słóscz ßapazymaj woczomaj na hordu sběraŕku drjewa a czěrjesche dale.

A kaž budźichu woheńßapaze pohlady jeje wobliczo sahorile, rjesche ßo zyle czeŕwjene, hdyž bě wołanje a ßmjeczje někole nasdala słyschecz. Wona pohladny horje a do teho kónza, do kotrehož běchu młodźi pacholjo wotešchli. Potom dyrkotaschtej jeje hubje a rjekny pschi ßebi: „Njemdry hólz, — ale hanicz mje tola njedasche." — Khilesche ßo, kamasche ßuche hałosy se spadanych schtomow a wjasasche je se selenymi witkami do walczkow. Tež tykny ßebi ßwjatojansku róžu do ßwojich hustych włoßow a spěwasche ßebi pschi tym:

„S dychom ßwjatoh' Jana
Kczěje lubosna
Połna róža rjana,
Róžow kralowa ..."

A skónczuje sebra ßebi Hana něschto walczkow drjewa na ramjeni a nastaji ßo s nimi na dompucz.

*

To běsche krasny nalětni czaß, ßwjatki ßo bližachu. Tutón bohaty, wschitko wožiwjazy ßwjedźeń kwětkow mějesche lěßnemu domej woßebje wažny bycz. Haninaj starschej mějeschtaj słěborny kwas. K tomu ßo w zyrkwi a wokoło njeje mnoho pschihotowasche, a mnoßy we woßadźe dachu ßebi k tomu nowu drastu a czrije dźěłacz. Njeliczomne wěnzy a kwěczele wobstara mejski czaß.

Hana mějesche hicz w ßněhbělej drasczje a se selenym wěnczkom we włoßach, a jeje družka dyrbjesche bycz Hańžka, Handrijowa ßotra. Tale knježniczka bě ßo ßama k tomu poskiczała a prajiła: „Hana, mój dźerzimoj hromadźe, a ja chzu bycz twoja komorna, ty hrabinka s Lěßowa!" —

W lěßnej khěžzy bě hižo pschedwjeczor ßwjedźenja hłuboki czichi ßwjatok, a Hana ßedźesche pschi ßwojej maczeri a posłuchasche dźěsczowszy wjeßeła na powědanje, kak běschtaj jeju starschej pschet 25 lětami jako słubjenaj žiwaj byłoj a schto bě ßo tehdom stało.

„Haj, ty lube dźěczo", rjekny lěßnikowa, „to bě hrósbna ßwjatkowna nóz. Mějachmy hižo prěnje lěczne dny, ale horka we wyßokich horach bě hischcze lodu napkawjene, a mój nawoženja, twój nan, kiž běsche tehdom druhi drjewarski mischtr, je hischcze ßwjatkownu ßobotu horje schoł k drjewarjam a je postajił, so dyrbja ßwoje lěßne dźěło wostajicz a k wodźe hicz. Ssamßny wjeczor njeje domoj pschischoł. My ßmy hischcze něschto wězow ke kwaßej pschihotowali a potom ßmy sparni lehnycz schli. Ale to njeje hischcze w połnozy było, tu naß wubudźi surowe buchanje pschet khěžu a moja macz wołasche: „O Božo, woda tu je!" Wschitzy sestawachmy a widźimy a słyschimy, lód je ßo puschcził, rěka je pschez brjohi stupiła a kaž lijeńza je po zyłym dole; mnoho khěži je wotnjesła, a mnoho ludźi je ßo satepiło w ßamßnej nozy, a ja se strachom ani pschi ßebi njeběch a njejsym ßebi niczo druhe myßliła, hacž so je mój luby nawoženja do njesboža pschischoł a so delka w smijowej dźěrje leži rosmjeczeny a połhowany. Nascha khěžka wschak je stejo wostała, a hdyž bě ßwjatkowniczka sesthadźała, njemóžachmy pschihladowacz na srudobu a sapusczenje, dźěchmy horje do zyrkwje a pokleknychmy ßo k woltarjej, hdźež chzych na tym dnju ßwjate mandźelske požohnowanje dostacz. A tu — widźu jeho hischcze dźenßa, kak tu na dobo mój nawoženja pschihna do zyrkwje a sawoła: „Schto dha tu ßedźicze, hdyž je tola delka telko njesboža a tam ludźo bjes pomozy žałosczą!" Połny pěska a błóta běsche, twój nan — bě dźě runje hodźinu prjedy schoßarjowu dźowku s tamneho boka s wulkeje wody wutorhnył. Wón budźische mohł na to dostacz tamnu rjanu a bohatu holzu, ale wón je prajił: „Wostanu pschi ßwojej njewjesczje, njech je tež khude rybakowe dźěczo. Wobzarowak to najskerje tola njeje, pschetož hlej, te 25 lět bě tak krótki sbožowny czaß. — Woda spadowasche hischcze ßamßny dźeń a bórsy potom ßmój kwaß měłoj. Niz dołho posdźischo je młody nawjednik do dźěłaŕnje pschischoł, je ßo se schoßarjowej dźowku woženił, a twój nan je sa jeje wumóženje tule mału khěžku dostał a bu lěßny strażnik a hajnik. — Tak, moje dźěczo, je było, a nawjednik da w sczěhowazych lětach rěku porjedźecz, so njeby w nalěczu mohła wjazy tajkeje schkody naczinicz. Někole ßu měrnische ßwjatki, a na tale lěto je lód tež hižo rostał a směmy wjeßoły dźeń."

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 8. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Maćeŕny złoćany wěno su pěknje skubłane dźěći.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dzenßa mamy ſwjetſcha pomróczene njebjo. Pſches połnóznu Europu wuika ßmuha deſchczow wot wjeczora k ranju czehnje. Pokodniſchi kónz tuteho rjapa hacz do naſchich ſtron doßaha a ßo k połdn'u dale bóle ſeßlabja. Tutón rjap nižiny ßo hiſchcze dzenßa k ranju pominje. Sa nim ßo njebjo wujaßni a czopłota poczina ſaßo pſchiběracz. To ßměmy ſa jutſiſchu njedzelu woczakowacz. — Jutſje njedzelu ßłónczko 4.21 hodz. ſkhadza a ßo 7.33 hodz. khowa. Měßaczk ſkhadza jutſje rano 3.19 hodz. a khowa ßo wjeczor 6.32 hodz.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedzelu: Sſłónczne a czopliſche wjedro.**

*

— **Wuſtajeńza „Czeŕwjeny ßwětowy mór — bolſchewiſmus“ ßo dzenßa w Budyſchinje, w turnowaŕni na Kamjeńtnej haßy wotewri. Na 8000 fotografijach ßo pokaſuju, ſ kajkim ſtrachom je bolſchewiſmus ſa zyły ßwět. Kóždy dyrbi tutu wuſtajeńzu widzecz. Wona jenož hacz do ßrjedy 12. meje w naſchim měſcze woſtanje, je kóždy dzeń wot 9 do 12 hodzin a wot 15 do 20 hodzin wotewrjena.**

— **Kulturne ſarjedzenja w Budyſchinje** w tydzenju wot 8. hacz do 15. meje 1937: Sſobotu 8. meje w 15 hodz. ſapoczatk puczowazeje wuſtajeńzy „Czeŕwjeny ßwětowy mór — bolſchewiſmus“ w turnowaŕni na Kamjentnej haßy. Wuſtajeńza traje wot 8. hacz do 12. meje a je wſchědnje wot 9 do 12 a wot 15 do 20 hodzin wotewrjena. — Njedzelu 9. meje w 11 hodz. w Pelaſtowym dziwadle film: „Sakſka, kajkaž woprawdze je“ (wobkhadne towaŕſtwo ſa Budyſchin a wokolinu). — Sſrjedu 12. meje w 20 hodz. roßžohnowaŕſki konzert w Naturſkim parku. — Sſobotu 15. meje, 17.15 hodz. w Pětrowſkej zyrkwi 16. hudzbny něſchpor.

— **271 833 hriwnow pſchiroſta nalutowankow pola Budyſkeje nalutowaŕnje.** Pola nalutowaŕnje měſta Budyſchina je ßo w měßazu haprleji 1937 w 4910 dzělbach 536 433 hriwnow nutsplaczilo a w 1968 dzělbach ßo 264 600 hriwnow wupłaczilo, potajkim běſche nutsplaczenjow 271 833 hriwnow wjazy. 43 056 kontow wobßahuje 15 124 619 hriwnow dobroměczow nutsplaczerjow. Sa ſakſku krajnu nalutowaŕnju w Drježdzanach, kotrejež nalezhnoſcze tudomna nalutowaŕnja wobſtara, je ßo w měßazu haprleji ſa 15 000 hriwnow ſrěczenjow wobſamkło. Pſchi pſchidzělenju 19. haprleje ßa na 4 ſrěczenja tudomnych ſrěczeńſkich lutowarjow dozyła 22 000 hriwnow pſchidzěli. Sſrědki ßo potajkim k lěpſchemu domjazeho hoſpodaŕſtwa dawachu.

— **Na ſjawne dopominanje finanzneho hamta** k ſapłaczenju napłaczenju wobratoweho dawka ſa měßacznych płaczerjow a na ſamóženſki dawk, kiž maju ßo 10. meje 1937 ſapłaczicz, w hamtſkim dzělu tutych nowin ßo dla czuczitwych ſczěhiwkow ſakomdzenja tež na tutym měſtnje pokaſuje.

S **Porſchiz.** Na dzeń Božeho ſtpicza Budyſka wotnožka evangelſkeho Guſtav Adolfſkeho towaŕſtwa, ke kotremuž 17 wośadow wokoło Budyſchina pſchiſłuſcha, w naſchej wośadze ßwój lětny ßwjedzeń wotmě. Popołdnju w 2 hodzinomaj bě w rjenje wupyſchenym Božim domje ßerbſka Boža ßłužba, kotruž měješche faraŕ Bojz, měſtopſchedßyda towaŕſtwa. W 4 hodzinach bě němſka Boža ßłužba. Poſawniſki khór Bože ßłužby porjeńſcheſche. Faraŕ Kapleŕ jako towaŕſtwowy pſchedßyda ßo ßwjedzeńſkej wośadze dzakowaſche, kotraž bě ſ luboſczu ßwjedzeń pſchihotowała, woßebje wośadnemu fararjej Handrikej a jeho domej, zyrkwinſkemu pſchedſtejiczerjej, wjeßnemu kantorej a zyrkwinſkemu khórej. Poſtrowi czeſtneho pſchedßydu tajneho radu Roſenkranza, kotryž bě lěta dołho tudyſchu wotnožku nawjedował, kaž tež wſchitkich duchownych bratrow, kiž ßo na ßwjedzenju wobdzělichu. Dopomni tež na to, ſo ßo prěni ßwjedzeń Budyſkeho towaŕſtwa pſched 75 lětami pod faraŕjom Trautmannom w Porſchizach wotmě. W pohoſczinſkim faŕſkim domje w Porſchizach wośadny faraŕ k. Handrik hiſchcze wſchitkich wutrobnje poſtrowi. Knjes ſup. Berg pſchi tym na to dopomni, ſo je knjes faraŕ Handrik njedawno ßwój 25. ſaſtojnſki jubilej woßwjecził a pſchejeſche jemu dale Bože žohnowanje.

S **Budeſtez.** (Stawniſke.) Narodzili ßu ßo: 29. 4. Richardej Albertej Preuſkerjej, ßedlarjej w Małych Debßezach, ßyn. 1. 5. Waltarjej Richardej Köhlerej, gratydzěłarjej we Wulkich Debßezach, ßyn. 4. 5. Arnoſchtej Pawołej Simonej, dzěłaczerjej we Wulkich Debßezach, dzowka.

S **Wjeleczina.** C. T. Hünlichez palenzaŕnja móžeſche na ßwoje 95lětne wobſtacze ſhladowacz. Jeje wjedniſtwo je 10 000 hr. pſchi ſkładnoſczi jubileja ſa woßebity ſpomóžeŕſki fond poſtajiło.

S **Hodzija.** Tudyſche druhe faŕſke měſtno je hižo lěta dołho woßyroczene. Něſko je ßo w tutych dnjach tuto měſtno wobßadziło ſ knjeſom vikarom Janom Palerjom ſe Tſjoch Zonow. Knjes vikar Paleŕ ßwoju faŕſku ßłužbu we Laſu wukonjeſche. Pſchejemy knjeſej Palerjej prawje wjele ßboža a Božeho žohnowanja do jeho noweho ſaſtojnſtwa.

Jurij Schewczik:

Štož sym, to mam tež wołać!

Schtó druhi pokhod mohł mi dacz?
Schtó druhoh' nana, druhu macz?
Schtó ſamohł by mi'e pſchetworicz?
Schtó w žiłach krej mi ſaměnicz?
Ně, ſchtož Bóh-Kn'es mje ſtworił je,
To woſtacz mam hacz do ßmjerczel!

A to, ſchtož ßym, chzu rady bycz!
Kak mohło mi ſchto druhe tycz?
Hdyž pſcheſtał bycz bych ſe Sſerbom,
Bych był kaž wurosczeny ſchtom,
Kiž bórſy ſw'adnje, ſahinje
A płody wiazy njenjeße.

Mi hacził by ßo w ſchiji dych,
Hdyž ſkucził ja bych ta'ki hrěch,
So ßwoju macz bych pſcheradził
A ßwojich wótzow ſaſtarcził.
Ja ßłucham na hłóß wutroby:
Sſerb woſtacz ßwo'e žiwe dny!

S **Panczicz.** Maczerjam podawa ßo rada pjatk 14. meje 1937 popołdnju w 2 hodzinomaj w młodzinowni w Panczizach.

Z Radworja. Zańdźenu njedźelu 2. meje woswjeći tudyše wojeŕske towaŕstwo swój 57. założeński swjedźeń. Wopyt bě jara dobry. Towaŕstwowy wjednik wotewri swjedźeń krótko po 8 hodź. a ze krótkej narěču wšitkich postrowi, wosebje wjednika wokrjesa Richtera z Budyšina, čestnych sobustawow a tež sobustawy druhich towaŕstwow. Dokelž so dźiwadło „Dźiwja Hilža“ serbscy hraješe, wjednik němskim wopytowarjam zmysł dźiwadła tež w němskej rěči poda. Dźiwadło hrajachu wubjerni hrajerjo. Wuzběhnyć so tež dyrbi, zo tući mějachu jenož krótki čas na wuknjenje a nawuknychu wšitko bjez notow. Założeński swjedźeń je so wšěm derje spodobał.

S **Lupoje.** Na tudyſche faŕſke měſtno je ßo knjes vikar Arnoſcht Hornczeŕ, rodzeny ſ Wóſporka, powołał. Pſchejemy naſchemu krajanej knjeſej Hornczerjej do jeho ſaſtojnſtwa prawje wjele ßboža a Božeho žohnowanja.

S **Njeßwaczidła.** (Skótne wiki.) Pſchi rjanym nalětnym wjedrje bě ßo na mejſke ſkótne wiki wjele rjaneho ſkotu pſchihnało. Wopyt pak běſche jara ßłaby a drje tehodla, dokelž maja ratarjo něſko na polach wjele dzěła a dokelž ßu wſchudze hiſchcze ſ nalětnymi dzěłami khětro wróczo. Wobkhod bě tehodla khětro ßłaby. S howjaſym ſkotom ßo hižo wot njedzele žiwje wikowaſche. Proßatow a běhakow njebě pſchewjele na wikach. Sa kruwy płaczeſche ßo 300 hacz 600 hriwnow, ſa jałojzy 200 hacz 500 hr., zraczki 100 hacz 200 hr., ſa woły płaczeſche ßo ſa zentnaŕ 45 hr., ſa běhaki 25 hacz 50 hr. ſa ſchtuku. Sa proßata 8 hacz 17 hr. ſa ſchtuku. We wſchěch družinach woſta wulki pſcheſbytk. Wobkhod bě we wſchěch družinach hubjeny. Někotre konje ßo pſchedachu, a płaczizna ſa 4- hacz 6lětne konje bě 1300 hacz 1600 hr., ſtarſche konje běchu tuńſche.

S **Konjez-Ralbiz.** Puczowaze radupodawanje ſa maczerje budze ßrjedu 12. meje 1937 popołdnju w 2 hodzinomaj w Konjezach w ſchuli a ½4 hodzin w Ralbizach w hoſczenzu.

S **Kamjenza.** Sſwjatki jěchaŕſki turněr w Kamjenzu. Hannoverſka kavalleriſka ſchula a Drježdzanſka wójnſka ſchula ßo wobdzělitej. S wulkomyßlnej podpjeru, kotruž je wubědzowaŕſke a jěchaŕſke towaŕſtwo we Lutach ſe wſchěch ſtronow doſtało, ma móžnoſcz, program Kamjenſkeho jěchaŕſkeho turněra, kotryž ßo na woběmaj ßwjatkownymaj dnjomaj na Kamjenzſkim lětaniſchczu wotměje, jara wjeleſtronſzy ſarjadowacz. Wjeleſtronſkoſcz ßo woßebje w tym jewi, ſo njeje jenož ſa wotrjadnikow, ale ſo je ſa ſchěroke maßy poſtajeny. Pokaſuje poſkiczenja wſchěch družin jěchaŕſkeho ſporta a ma ſaměr tutemu nowych pſcheczelow dobycz. S pruhowanjom drežury ßo ßwjatkowniczku turněr ſapocznje. Pſchedwjedzenja ſa wobě wotdzěleni pruhowanja drežury ßu hižo dopołdnja w jěchaŕni krala Albertowych kaſarnow w Kamjenzu. Najlěpſche konje ßo potom pſchi ſkónczných pruhowanjach na lětaniſchczu wubjeru. Po tutym pruhowanju drežury ßlěduje ſjawny hońtwjeŕſki ſkok, pſchi kotrymž ßo prěni ras konje Hannoverſkeje kavalleriſkeje ſchule a Drježdzanſkeje wójnſkeje ſchule wobdzěla. Je drje to prěni ras, ſo Hannoverſka kavalleriſka ſchula ßwoje konje na turněr do Sakſkeje ſczele. S tuteje ſchule wukhadzeja wſchě konje, kotrež pſchi mjeſynarodnych turněrach a tež pſchi olympijadze tak wulkotne dokonjenja pokaſowachu. Tež Drježdzanſka wójnſka ſchula wobdzěli ßo prěni ras ſe ßwojim wubranym konjazym materialom na tutym turněru w Kamjenzu. S woboroweje mozy ßo dale wobdzěla konje 8. kompanije maſchinſkich tſělbow pěſcheho połka 10 w Kamjenzu, dale pěſcheho połka 52 w Budyſchinje, druheho wotdzělenja artilleriſkeho połka czo. 29 w Drježdzanach a artilleriſkeho połka czo. 4 w Drježdzanach a Budyſchinje. Tute ßylne wobdzělenje ſe ſtrony woboroweje mozy pokaſuje, kajki žiwy ſajim ßo tutym Kamjenzſkim ſarjadowanjam wěnuje. W ßrjedziſchczu ſarjadowanja ſteji, ßo wě, 1400 metrow daloke wubědzowanje po runym wo najwjetſche myto turněra wo ſakſki ſeleny bant ſ lěta 1937, kotryž je měſto Kamjenz wuſtajiło. Prěni ßwjaty dzeń ßo w tutym wubědzowanju ſapocznje a najlěpſchi pjeczo druhi ßwjaty dzeń ke ſkónczenemu wubědzowanju naſtupja. Tež wjele privatnych koni a konje Drježdzanſkeje polizije ßo na turněru wobdzěla.

S **Kulowa.** Hona wokoło Kocziny, Noweje Wßy, wſchě kotrež wyſche Kulowa pſchi rěcy Halſchtrowa leža, běchu tute dny daloko a ſchěroko pod wodu. W Sakſkej je Halſchtrowowe rěczniſchczo hižo regulowane, pola Kulowa pak ma ßo ſawita rěka hakle ſrunacz. S horow pſchikhadzaza woda ßo tu haczeſche a ſapławi krajinu. ? czahi dzěłowele ßłužby dzěłata wſchědnje na rěczy Wudrje, pſches kotruž ma ßo woda ſa czaß regulazije Halſchtrowa pſchewjeſcz, ſo njebychu ßo tajke powodzenja woſpjetowałe.

S **Wojerez.** (Njeſbože.) Na dnju Božeho ſtpicza jědzechu dzěłaczerjo mebloweje fabriki ſ Noweho Gersdorfa na motorſkich kołach do Błótow. Na ſtatnej dróſy ſ Wojerez do Hródka njedaloko pucza do Zidzineho motorſkim koleßarjam czrjóda BDM holzow napſchecziwo pſchińdze. W ßamßnym wokomiku pſchijědze tež ſtarſchi koleßaŕ, kotryž chzyſche najſkěrje na pucz do Zidzineho ſajěcz. Sso prózujo, ſo ßo jedyn druhemu wuwinje, potorhny motorſki koleßaŕ mjenowaneho koleßarja a pſchi tym wobaj padnyſchtaj. Druhi motorſki koleßaŕ pſches njeju pſchejědze. Soziuß prěnjeho motorſkeho koleßarja Mar Reitz, nan jeneho dzěſcza, ſkama ßebi pſchi padnjenju rjap. Bórſy po tym je wumrěł. Motorſki koleßaŕ ßam leži czežkoſranjeny ſ roſbitej hłowu we Wojerowſkej khorowni. Tež wězna ſchkoda je wulka.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Shorjelza.** Motorſki koleßar do njewobßwětleneho czežiteho czaha ſajěł. Jeho njew'eſta je ßebi ſe ſrudobu žiw'enje wjała. Sſrjedu wjeczor krótko po 9 hodzinach ßo we wjeczornym Shorjelzu 10 metrow ſa měſchczanſke mjeſu ßm'ertne njeſbože ſ motorſkim kołom ſta. Rataŕ Hubert Beuchel ſ Rychbacha ſajědze na ßwojim motorſkim kole ſe Shorjelza pſchikhadzejo do njewobßwětleneho na dróſy ſtejazeho pſchipowěſchaka czežiteho czaha a pſchi tym padny. Jeho hnydom do Karolußoweje khorownje dowjeſechu, hdzež bórſy na ſczěhwki ſranjenja wumrě. Najſkerje bě ßebi rjap ſkamał. Beuchel dzěłaſche dlěſchi czaß na kuble w Hornim Rychbachu a pokhadza ſ Kladſkeho wokrjeßa. Jeho njew'eſta, kotraž w Markersdorfu dzěła, je ßebi ſe ſrudobu nad ßmjerczu ßwojeho nawoženje w nozy k pjatkej žiw'enje wjała.

S **Holeczina** pola Shorjelza. 7lětnu holczku ßmjertnje pſchejěli. Póndzelu popołdnju ßo tu tragiſke njeſbože ſta. 7lětna holczka, kotraž chzyſche ßwoju macz doſczěhnycz, jako pſches drohu běžeſche, ßo ſe Shorjelſkim awtom powali a ßo na bliſke polo czißny. Holczka tam ſe ſkamanej ruku a nohu a ſ czežkimi ranami na hłowje morwa ležo woſta. Dzěſczowa macz ßo pſchi holczynym czěle ſ womoru ſa'ata ſwjeſe.

S **Bunzlawy.** (Ssmjertne njeſbože.) Wutoru dopołdnja jako 15lětny ßyn hoſczenzarja Jäſcha ſe ßwojim kołom ſ Thomaswaldawy do Bunzlawy jědzeſche, pſchipowěßny ßo na motorowy wóz czežiteho czaha. N'edaloko złownizy w Schwiedendorfu ſhubi móz nad ßwojim kołom a padny. Wobě kole pſchiwěſchaka jeho pſchejědzeſchtej. Běſche na měſtnje morwy. Wón bě jeniczki ßyn wobzarujomneju ſtarſcheju.

S **Habelſchwerdta.** (Ssmjertne njeſbože.) We Schönfeldu w Habelſchwerdtſkim wokrjeßu hrajkaſche ßebi 9lětna dzowczizka bura Makßa Matterna ſ druhimi dzěczimi na polu pſchi wohnju, kiž běchu dzěczi ſałožiłe. Jako dzěczo ſpyta, běrny, kotrež běchu do wohnja k ßmaženju ſmjetałe, wuczahnycz, pſchińdze pſcheblíſko płomjenjam. Nadobo ßo draſta a włoßy dzěſcza ſ wulkim płomjenjom palachu. Wołajo druhe dzěczi czeknychu. Pſchikhwatany nan dzěczo žałoſtnje wopalene namaka. Nimojědzazy awto czežkoſranjenu holczku do khorownje dowjeſe, hdzež po 8hodzinſkim czežkim czeŕpjenju wumrě.

S **Warnoczizʒ.** (3 morwi pſchi tragediji ſe žarliwoſcze.) W Schönbornu pola Warnoczizʒ ſta ßo žałoſtny krwawny njeſkutk, pſchi kotrymž 3 woßoby žiw'enje ſhubichu. 36 lět ſtary ſkładnik Jan Senftleber ſ Warnoczizʒ ßo do bydlenja ßwojeje něhduſcheje mandzelſkeje 40 lět ſtary Hany Klingerez doby a wutſěli na nju a na jeje 15 lět ſtaru dzowku Hanu 4 ras ſ revolvra. Macz a dzowka buſchtaj na ſchiji czežzy ſranjenej a hnydom wumrjeſchtaj. Mordaŕ potom bróń pſchecziwo ßebi ſkoži a ßo do wutroby tſěli. S pſchiczinu tuteho njeſkutka je była žarliwoſcz.

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

„Kino für Jedermann“ w tutych dnjach ſajimawy film pokaſuje. Pod napißmom „Poßledni ſchtyrjo ſe Santa Cruz“ ßo pſched woczomaj pſchihladowarjow czežka ſtruchłohra woßamoczenych łódźnikow na njepłódnej ſkalnej kupje wotměwa. Tuczi buchu ſ woporom pjenježneje nahrabnoſcze a ſpekulazije bjesßwědomitych ludzi, kotſiž ßebi myßlachu, ſo móže ſ człowjeſkimi žiwjenjemi hrajkacz. Czežki dónt wbohich wopuſchczenych w dobrym pſchedſtajenju jenotliwych poſtawow tak pſcheßwědczejo ſkutkuje, ſo kóždy ſ połnym dzělbraczom jenotliwym jimazym podawkam pſchihladuje. — W pódlanſkim programmje pokaſuje ßo kulturny film ſ rjaneho měſta Düſſeldorfa.

Arnoſcht Duczman.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Přihódne poskićenje za swjatki

pola **Max Herde** w Budyšinje na Sukelnskej hasy

žonjace mako slypfry	wot 0,49	dźěćace nohajcy, wulk. 1 a 2	wot 0,19
žonj. slypfry, charm, male čisla	wot 0,69	dźěćace nohajcy, wulk. 3 a 4	wot 0,29
žonj. slypfry, interl. wum. žida	wot 0,69	dźěćace nohajcy, wulk. 5 a 6	wot 0,39
žonj. košlički, interl wum. žida	wot 0,69	dźěćace nohajcy, wulk. 7 a 8	wot 0,49
žonj. pryne. suknje, charm., 2 w.	wot 0,98	dźěćace zočki, wulkosć 1 a 2	wot 0,19
žonj. košl. z kholowami, Juvena	wot 0,98	dźěćace zočki, wulkosć 3 a 4	wot 0,29
dźěć. slypfry, charm., wulk. 28/32	wot 0,39	dźěćace zočki, wulkosć 5 a 6	wot 0,39
dźěć slypfry, charm., wulk. 34/40	wot 0,49	dźěćace zočki wulkosć 7 a 8	wot 0,49
dźěć. pryncesne suknje, charm.	wot 0,58	hólč. kolenowe nohajcy, pisane	wot 0,29
žonj. nohajcy blěd. žida, 2 wólba	wot 0,59	hólč. kolenowe nohajcy, šěre	wot 0,39
žonj. kolenowe nohajcy, 2 wólb.	wot 0,69	mužace sportske nohajcy	wot 0,49
žonj nohajcy. wum. žida, plat.	wot 0,89	mužace zoki, šěre	wot 0,39
žonjace nohajcy, „wóń róže"	0,95	mužace zoki, pisane	wot 0,49
žonjace mako nohajcy	wot 0,49	mužace zoki, wuměłska žida	wot 0,49

Swojim lubym pčołarjam z tutym wozjewjam, zo mam swój wobkhod

nětko na Hošic hasy 19

Jan Heinza w Budyšinje.

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatërske fotografowanje

Fotowy dom Huth

mějicel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotćahi wšěwunatojnje a najspěšnišo

Wupjerki

jenož najlěpšeje twory!

swjeršćne łožo	12.80	10.40	8.80
wošebje šěroke	14.40	13.60	11.40
spódnje łožo	9.60	8.80	7 80
šěr za hłowaki	2.00	1.60	1.40

Andr. Kasper

mějićel J. Pilopp

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

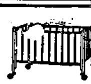

Łóžka k přesuwanju

10:x55 . 14,75 hr.

Kurt Martin Richter

na Kěžorskej drózy

Škitańske toški pře mole

z papjery, ke škitej wšeje drasty, wěste skutkujomne, njewonjace, trajne.

štuka 0,6 · ,70 a ,1,1 hr

Stare & Paufler

Zwonkowna Lawska hasa 7. · Tel. 8848

Wolijowe a lakowe

barby

Barbiče a šablony

poskića

Drogownja

Emil Miersch

na Kamjentnej hasy 24

znapřeća čěłozwučowaŕnje

Rjane serbske dopisnicy

dostanješ tunjo

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Rjane młode, sylne, wysokosućelne

kruwy a jałojcy

a někotre žrački a 1 dejna koza steja na předań pola

B. Jakubaš w Dalicach čo. 5

So přistaja

Starša hospoza

(40—50 lět) pyta so hnydom abo k 1. junijej do domjaceho dźěła. Zamołwjenja pod E 1 na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Na předań

3 wobleki

Lěćny mantl

Začinjacy wysoki kłobuk

wulkosć 52, wšitko za mału wosobu, na předań pola

Zwahra na Rybaŕskej hasy 6

FOTO-

aparaty přisłuški pokiwy

dostanjeće — Waše filmy a platy wuwiwa, wobrazy powjetša, wobrazki zhotowja

Erich Winter

na Kamjentnej hasy čo. 14

Wužehlerńja „Sausewind"

Při Lawskej wěži

Woblek wužehlić a rjedźić płaći **2,50**

Wuporjedźenja wšitkeje mužaceje drasty naš krawc wuwjedźe. Přijimamy čełne šaty k žehlenju.

Kóždy na dŕenje wić a ślas

khory by mi dźakowny był, kaž mnozy ćeŕpjace, kotrychž ze swojich bolosćow wuswobodźich. Moje zdźělenje njepłaći a njenuzuje k ničomu.

Max Reissner w Barlinje-Halensee 493 a

Pharmaz.-wudźěłki

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Ćišćimy

Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańske knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźěleńki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za póst. posyłki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobustawske khartki
Přeprošeńske
a zastupne khartki
atd.

čorne a we wjacybarbnym wuwjedźenju kaž sebi přejeće, stajnje płaćizny hódno

J. Cyž

serbska knihićišćeŕnja a knihaŕnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Kak nastawa nowa cyrkej?

W cyrkwinskim tydźenju před swjatkami rěča w Božich domach

Njedźelu 9. meje dop. $^1/_2$9 hodź. **we Hornim Wujězdźe faraŕ Niedner z Huski**, w 9 hodź. **w Huscy farar Günther z Hornjeho Wujězda** $^1/_2$10 **w Barće** a pop. w 4 hodź. **w Klukšu faraŕ Franka ze Šěrachowa**, w 4 hodź. **w Michałskej cyrwi w Budyšinje** a wječor we 8 hodź. **w Hućinje faraŕ Laser z Minakała**, pop. w 2 hodź. **w Budyšinku faraŕ Vogel z Budyšina**, w 3 hodź. **w Minakale** a we 8 hodź. **we Łupoji sekretar Gröschel z Drježdźan**, we 8 hodź. **faraŕ Heinza z Biskopic.**

Póndźelu 10. meje wječor we 8 hodź. **w Hodźiju faraŕ Heinza z Biskopic.**

Wutoru 11. meje wječor we 8 hodź. **w Malešecach sekretar Gröschel z Drježdźan.**

Srjedu 12. meje wječor we 8 hodź. **w Budestecach faraŕ Heinza z Biskopic, w Marijnej-Marćinej cyrkwi w Budyšinje superintendent Hammerschmidt z Werdawy.**

Stwórtk 13. meje wječor we 8 hodź. **w Poršicach faraŕ Laser z Minakała, w Biskopicach superintendent Hammerschmidt z Werdawy.**

Wšitkich cyrkwi swěrnych Serbow wutrobnje přeprošuje w nad. **krajneho cyrkwinskeho wubjerka**

wokrjesny wotrjadnik.

Najprjedy jězbu na pruhu

w Mercedes-Benz wozu

potom wo kupi so rozsudźić!

Mercedes-Benz su wozy za wulke žadanja

Telefon 3290

Generalne zastupjeŕstwo: **CARL GAST**

Lěhaŕnje :: Bydleŕnje Kuchinje a wšitko druhe kupujeće pola firmy

Meble Hänchen

Wulki wubjerk

Lubijska dróha 17 znapřeća pěšk. kasarnow

Blidaŕski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu. Meblowa wikowaŕnja. — Přijimam mandźelske požčonki! — Telefon 3649.

Wosebita přiležnosć!

šěrokomłóćaca mašina, pohibliwa, namłóći 12 ctr. za hodźinu, z rjadowacym cilindrom, kompl., **z prasu,** jara derje zdźeržana 500.— hr.

šěrokomłóćaca mašina, kruće zaměstliwa, namłóći 12 ctr. za hodźinu, z dwójnym rjedźidłom a wukochćadłom, w jara dobrym porjedźe 500.— hr.

zubkata młóćaca mašina, sylne wuwjedźenji, 80 cm šěroka, mała trjebana 260.— hr.

žitožnějak ze samowjazadłom, original Fahr, 5 stopow, dospołnje wuporjedźana 450.— hr.

synowobroćak ze 6 widłami, derje zdźeržany 95.— hr.

na předań pola

R. Leichsenring. ratarske mašiny w Budyšinje na Židowje. Tel. 2982

Stwórtk, 13. meje, dóńdźe wulki transport połlětnych a připušćenu khmanych rańšopruskich, do knihi skotu zapisanych

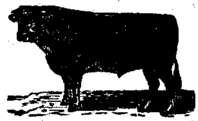

bykow

Tute stoja w mojich hródźach tunjo na předań.

Gustav Greibig w Supowje. Tel. Kumwałd 295

KAMJENC

Fotografiske dźěła

kaž fotografowanje jenotliwych wosobow a cyłych skupinow, kwasne wobrazy atd., tež na wsy, tež wuwiće filmow a fotografiskich platow wuwjeduje swědomiće a płaćizny hódno

Josef Nowotny w Kamjencu

na Budyskej drózy 14

Gardiny:

Story, metrska twora jara rjane mustry m 2.85, 1.88

Tüll-gardiny, 3 dźěłate dobreje kajkosće . m 6.20, 3.95

Kretonne, barbu njepušć. pisany, róžojty . . m 1.25, 0.98

Gardiny do wjes. domu běłe z pisanym . . m 0.55, 0.85

Dekoraciske tkaniny ćežk. kajk., 120 šěr. m 2.28, 1.65

Diwanowe deki sylna twora 7.85, 5.55

Wupinace tkaniny lohko pis., 150 šěr., m 1.05, 0.75

Spitzen-Uhlemann

Am Schloßberg

Jězdne koła / šijace mašiny centrifugi / pisańske mašiny

Wuporjedźeŕnja

PAUL GRAFE w Kamjencu

Talstrasse 7 — Blizko kat. cyrkwje

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čisło 2687

tež wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały nawěštk abo wažny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihaŕni nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Wobkedźbujće prošu **płaćizny za swjatkowny swjedźeń**

pola **Max Herde** w Budyšinje na Sukelnskej hasy

žonjace drasty, běły Panama	wot 1,35	žonjaae bluzy, charm., smuh.	wot 1,35
žonjace drasty, indanthren	wot 3,95	dźěćace drasćički, rips., wulk. 65/95	0,95
žonjace drasty, dirndlowe	wot 4,95	dźěćace drasćički, dirndlowe	wot 1,95
žonj. drasty, dirndl., wołmj. musl. w.	9,95	dźěćace hrajkańske wobleki	wot 0,95
žonjace drasty, blědy krep	wot 8,95	žonjace kostumowe suknje	wot 3,50
žonjace drasty, z cellow. wołmy	wot 4,95	žonjace rukajcy, běłe a pisane	0,50
žonjace drasty, wuměłska žida	wot 5,95	mužace košle z předkošličku	wot 1,25
žonj. drasty, wum. žida, wos. šěr.	7,95	hólčace makowe košle	wot 0,95
žonjace komplej. mantle	wot 5,95	mužace košle za swjatok. tydź.	wot 1,95
žonjace mantle	wot 9,95	mužace zwjeršne košle, běłe	wot 2,50
žonjace mantle pře proch	wot 6,95	mužace zwjeršne košle, pisane	wot 2,95
žonjace Lederol-mantle	wot 6,95	muž. spód kholowy, porös, kr. noh.	0,95
žonjace Panama-bluzy	wot 0,98	mužace sačkowe ječki	wot 0,88
žonj. pulowry z wuměłsk. židy	wot 0,93	mužace kopř. košle, smuhate	1,59

Přepołoženje wobkhoda!

Swojemu česćenemu woteběraŕstwu w měsće a na wsach přećelnje wozjewjam, zo sym dźensa **sobotu**

pycharski wobkhód w hornym poskhodźe na Bohatej hasy 11 na **Hauensteinsku hasu 1**

prjedy wobkh. ruč. dźěłow Tröger, napřećo Lehmannec kofejowni přepołožiła. Prošu swoje česćene woteběraŕstwo, zo mi hižo na 20 lět wopokazanu dowěru tež dale podpjerajomnje zakhowaju. Předźěłanje starych kłobukow na modrne formy, přeprasowanje, přežehlenje, žarowanske wěcy najspěšnišo. Prošu wobhladajće mojej wukładnej woknje.

Njedźelu wotewrjene!

Z němskim postrowom!

Hilde Flex.

Kedźbu! Kedźbu!

Frisěrojo dźěłaja njedź. 9. meje

wot 11 hač 18 hodź. Frizěrske zjednoćeństwo w Budyšinje

Hdźe?

daće swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćizny hódno a derje wuwiwać? **Pola wosebiteho optikarja**

Erichą Lenza

w Budyšinje Hošic hasa 21 Telefon 2134

Po zawrjenju klamach tu kńće swoje fotowěcy prošu do hašća při mojich klamach

ZEISS-TESSAR

Alica Freundec

hojeńska praktikaŕka w Budyšinje na SA-drózy 25 1. zemi

Rěčne hodźiny wšědnje wot 8 hač 10 a 4 hač 6 hodźin

Physikaliske posłuženje

wot 10 hač 12 a 2 hač 4 hodźin

K maćeŕnemu dnjej

namakaće cyle wěsće něšto přihódneho pola nas

Oskar Butter nasl.

w Budyšinje Telefon 3691 Žitne wiki 2

Njedźelu wotewrjene!

Za swjatki

Rjane nowočasne lěćne tkaniny indanthren, muslin, płóćiwu židu atd. poruča

Johann Pötschke Nachfl.

w Khrósće-Łomsku

Znate nohajcy znamki

Złota róža

mam zaso we wšěch barbach na składźe

Otto Oßwald

na Kamjentnej hasy

Mjezwočo wobkhoda je

wukładne wokno,

dnša wobkhoda je

poskićenje přez nawěštk!

Möbel-Hesse

w Drježdźanach-A. na Róžowej hasy 45

blizko Ammonskeje dróhi, zastanišćo elektriskeje čary 26

40 kuchinjow hižo wot 150,-
25 lěhaŕnjow wot . . 295,-
25 jědźeŕnjow wot . . 295,-

Samsna blidaŕnja a sedlaŕnja

Załoženy 1875 — Mandźelske požčonki so přijimaja — Telefon 21 059

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składźe, za krótki čas

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Kašćowy skład

na Kotołskej hasy 2. Tel. 2676

H. Oswald, tyšeŕski mištr

Toški za žarowanje

kupujeće pola

T. ALBERT na Lawskich hrjebjach 10

Přiłoha k čisłu 105

SERBSKE NOWINY

Sobotu 8. meje 1937

K maćeŕnemu dnjej

W Budyſchinje, 8. meje 1937.

Tutón dźeń, lětßa 9. meje, ßkuſcha naſchej maczeri. Dźeń khutneho rospominanja. Kajkiž ßym człowjek a kajkiž ßym we ßwojim najhłubſchim byczu a tyczu — to dźakuju ßo ßwojej maczeri. Njewupſcheſtrěwaſche wona ßwojej ruzy ſchkitajo we dnjach mojeje młodoſcze? Njeſtara ßo wona hiſchcze dźenßa w njepſcheſtawazej luboſczi ſa duchowne a czěłne derjeměcze ßwojeho dźěſcza? Maczi! Kak huſto ßmy ßej tuteje luboſcze wědomi, kotruž nam dźeń wote dnja napſcheczo pſchinjeße? Ssu wſchelazy mjes nami, kotſiž maja tutón drohotny dar ſa něſchto wſchědne. Wědźa, ſo dźěła a myßli macž naſtajnje ſa nich, a njebjeru wſchak to ſa tak ważne.

Saczuwaja, ſchto maczeŕna luboſcž je,

hdyž jeneho dnja ßami ſteja, hdyž ſtej ßo mucznej woczi ſawrjełoj, hdyž ßwěrnej maczeŕnej ruzy wotpoczuſetej wot czeže a dźěła žiwjeńſkeho . . .

Dźeń rospominanja! Sbožowny, kiž hiſchcze ßwoju maczma. Dźakuj ßo ſa to Bohu! Wěſo, mnoſy ßu ßej w tym jaßni, ſo dyrbjał kóždy dźeń naſcheho žiwjenja ſ dźakom a ſ luboſczu napſcheczo maczeri napjelnjeny bycž. Mnoſy njetrjebaja maczeŕneho dnja, ſo bychu ßo dopomnili, ſchto macž ſa nich woſnamjenja. Tola ſaczuwaja tež tuczi a my wſchitzy, ſo je maczeŕny dźeń, jeje czeſtny dźeń, něſchto rjane a woßebite. Bóle hacž hdy ßmy k pſcheßwědczenju dóſchli, ſo w maczeri

najhłubſcha móz naſcheho luda tczi.

So lud, kiž ßwoje maczerje czeſczi a ſa derjehicže tež najkhudſcheje maczerje ßo ſtara, pſchezo ſaßo ſnutskownje ßo wobnowja.

Prěnja a poßlednja myßl tutoho dnja ßłuſcha maczeri. Ras wob lěto ju ſwjeßelicž, ju jako ßwoju macž czeſczicž, ji ßo dźakowacž ſa wſchu luboſcž, je ſmyßl tutoho dnja. A hdyž niczo wjazy czinacž njemóžemy, hacž kwětku ji na rowczk ßadźicž abo kwěczel położicž na ſeleny pahork, dha je tež w tym ſmyßl maczeŕneho dnja dopjelnjeny.

Nimo toho płaczi czeſcž tutoho dnja tež naſchej ßerbſkej maczeri. Wſchěm tym maczerjam, ſnałym a njeſnatym, kotrychž zyłe žiwjenje je wopor a próža, a ſ kóždym dnjom nowe natwarjaze dźěło wukonjeſeja na ßerbſkim ludſtwje.

K maczeŕnemu dnjej móžeſch wſchelake daricž: něſchto, ſchtož ßy ßam dźěłał abo ſe ßwojimi pjenjeſami kupił. Tola jenož jene njeßměſch: na maczeŕny dźeń ſabycž! Ani jeneho dnja w dołhim lěcže njeſańdźe, na kotrymž macž na naß njemyßli abo ßo wo naß njeſtara. Je potom pſchewjele, hdyž ßo dźěczi na jenym dnju wob lěto na to dopomnja, ſchto wſcho w tutym jenym ßłowje „macž“ ſa nich tczi?

A hdyž wona wjazy mjes nami njeje, hiſchcže dołho, haj njewuhaßnity woſtanje jeje wobras w naſchej wutrobje. Kajka luboſcž, wěrniwoſcž a czopłota wukhadźa ſ jeje zyłeho žiwjenja! Huſto ſpominamy na nju, hdyž naß wſchelake podeńdźenja potrjechja a dónt žiwjeńſki ſlě ſ nami hraje. Kajke ſbožo, hdyž móžeſch maczeri hiſchcže do jeju miłych woczi pohladacž! Njeczin ſi njetrjebawſchi ſtaroſczow a boloſczow, ſo by prawje dołho žiwa była. Tuž raduj ßo ſ njej na maczeŕnym dnju!

Madonna ſ lěta 1520.
Po Luca della Robbia (w delnim Bayreucže). (Scherl.)

Mać wostanje mać

(Wobras ſe wßy.)

Runje tak derje mohł ßo ras nanowy dźeń ſarjadowacž, ßmy my mužojo hižo wjazy króćž prajili. To pak je bóle žortnje hacž khutnje měnjene, hdyž ßej tajke něſchto bledźa.

Wěſo haj, czinſch jako nan ßwoju winowatoſcž. Napinaſch ßo, dźěłaſch móznje a drějeſch ßo wot ranja hacž do wjeczora a ſtaraſch ßo, ſo někak k wſchemu dożaha. Ssy luboſcziwy k dźěczatkam a pleńcziſch ßo ſ nimi, wurěſujeſch koleſko ſa młyn, kotryž potom woda czěri, wudźěłaſch jenemu teßak, druhemu tſělbu a pipliſch to a tamne. Hladaſch, ſo tu mału bobriju na kóždy pad ſpokojiſch. Dokelž tola tež chzeſch, ſo ßo dźěczom jich młodoſcž njeſkaſe a ſo potom w žiwjenju wſchudźe a we wſchěm ßwojeho muža ſtaja.

Ale macž pak hiſchcže nan tohodla dawno njeje, byrnjež lěpje měnił. Tak kaž pola maczerje, to ženje pola njeho njewupadnje. Hdyž na nim ſaleži, chze wſchitko ſwjetſcha ſ krutoſczu a ſ wótroſczu dozpěcž a ßej wunuſowacž. A hdyž ſ dobrym nochze hicž, dźe ſe ſkym, dokelž nanowa prawiza ßedźi ſlohka. A hotowa je plſſta. Jeli ßnadź je ras khětro ßelene wupadło, tohodla ßej žanu nohu njewutorhnu, ſkerje ßej derje ſpomjatkuja. A tak je pſchi wſchěch wězach. Sa to ßy muž. Schtož a kak ßy ßej ras pſchedewſał, tak dyrbi potom tež hicž, a wſcho ma ßo podwolicž, woßebje dźěczi. Hdyž pak žaneho ßłyſchenja a poßłuchanja njeje a ßłowo niczo wjazy njepomha pola tajkeho njeplecha, a wſcho do wětſika rěcžiſch, tuž ßo ſ tajkimi krótki prozeß czini. Taikeho rjelpußa czißnjeſch won, a potom njech ßo ſtara. Domoj wjazy pſchińcž njetrjeba.

Mój jedyrko ně, kak by něſchtožkuli wupadło a kajkeho kónza wſało, njeby-li maczerje było, kiž naſtainje poßrědkuje, ſpina a k dobremu rěczi a ßej da radſcho ſto krócž wot muža hłupje pſchińcž a ßej na hubu dacž, hłowna wěz, ſo ßo po czaßu ſměruje a wſcho ſaßo k dobremu kónzej dóńdźe.

Macž woſtanje macž, byrnjež ji něchto tak abo hinak pſchiſchoł.

Hižo pſchi ſpoczatku je tak. A byrnjež dyrbjała pjatnacže krócž w nozy ſtawacž dla małeho rejaka, to ji niczo njewadźi. A kak ßo potom dźeń wote dnja ſ tym małym lubuſchkom helczi a pleńczi. jeho majka a koſchi. A hdyž je jeho wukupała a na blido położiła k trěnju, kak jeho vjeluſchkuje, pěſczi, ſwobleka a pěſtoni a wſcho druhe! A ßo ſ nim rosmołwja w rěczi, kotruž jenož macž roſumi, hewak nichtó druhi.

A hdyž w dalſchich lětach hiſchcže jene pſchińdźe a hiſchcže dalſche, by ßej muž myßlił, ſo něiko na tute telko luboſcže njenałożuje, dokelž dyrbi ßo na wſchě rosdźělicž. Hdźe tež to! Pſchi tajkej maczeri ßo luboſcž njerosdźěluje, ně, ta roſcže a ßo podwoja. Hdźe jenož telko luboſcže ßem bjerje? Se ßebje ju bjerje. ßama ßebje ßo dari a wopruje tajka maczeŕna wutroba. Hlejcže, to dźěn to je, ſchtož někotryžkuli njeſapſchimnje. Sſebje ßamu wobhladuje macž jako pódlanſku wěz.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Zdeř a Brěmjo.**

Ze započatka 17. lětstotka, potajkim z lět do započatka 30lětneje wójny (1618—48) znajemy Zderjansku čeladnu mzdu. Lěta 1597 bě kěžor Rudolf II. krajny porjad wudał, po kotrymž so hišće l. 1611 čeledźi na Zderjanskim dworje mzda dawaše: Hejtman dosta 9 markow, štož bě tehdy něhdźe tełko toleri, 5 łohći płatu po 6 kroškach (małych krošow), 5 łohći pačosneho płatu po 4 kroškach, škórni po marcy. Wotročk: 7½ marki mzdy, 3½ łohći pačosneho płatu po 2 slěbornymaj, dwójkaj črijow, ćełacej koži ke kholowam a po slěbrnym za mjećenje wuhnja. Chasulka abo kasulka (Käsemutter): 4 tolerje mzdy a nimo teho dosta měrku (1/8) laneho symjenja, kotrež měješe sama dać, wusytu. Kuchaŕka: 2 marcy mzdy, 3 łohće ćeńkeho płatu, 5 łohći rubjaneho płatu, dwójkaj stupni, nahłownej płachćicy* a dla časćišich pućow do Budyšina dosta wot tachantstwa hišće třeći dwójk stupni. Dźowka: 2 marcy mzdy, 3 łohće ćeńkeho, 4 pačosneho a 5 łohći rubjaneho płatu, nahłownej płachćicy, dwójkaj stupni po 6 slěbornych krošach. Srěnca: 2 marcy mzdy, płatu kaž dźowka, tež nahłownej płachćicy a dwójk stupni. Kruwaŕka: 7 jendźelskich krošow abo 32 slěbornych krošow a 8 pjenježkow, płatu telko kaž dźowka abo srěnca, nahłownu płachćicu, dwójk stupni. Ćeleŕka: 3 jendźelske kroše abo 14 slěbornych, 3 łohće rubjaneho płatu, nahłownu płachćicu, dwójk stupni. Husaŕka: marku mzdy, 2 łohćej ćeńkeho płatu abo 4 slěborne, 3 łohće pačosneho płatu po 4 krejcarjach, 4 łohće rubjaneho płatu po slěbrnym, nahłownu płachćicu po 2 slěbrnymaj, dwójk stupni po 5 slěbr.

Wjesna młodźina měješe na knježim dworje słužić, dołhož ju knježstwo trjebaše. Jenož z knježej dowolnosću smědźiše k buram abo k měšćanam ćahnyć, hdźež bě něšto wjacy mzdy. To wosta tak hač k nowemu statnemu zarjadowanju (4. 9. 1831 nowa sakska wustawa, 17. 3. 1832 pušćenje z dźědźičneho poddanstwa a wotwjazanja robotow atd.) Lěta 1835 so 10. januara w Sakskej nowy „čeladny porjad“ wozjewi, kotryž bě kral Bjedrich August „w přezjenosći ze swojimi swěrnymi stawami“ (wolenymi ludowymi zastupjerjemi, zapósłancami) zestajeć dał. Tutón nowy porjad měješe nowej ludowej swobodźe wotpowědać. Naša dźensniša młodźina pak by so dźiwała, měła-li so po nim złožować. Dźensa wón wězo hižo dawno wjacy njepłaći. Posledn̦je čeladne porjady němskich krajow zhubichu z wukazom 12. novembra 1918 swoju płaćiwosć, a prawa a přisłušnosće čeladnikow a knježstwow so ze strony němskeho stata znowa zrjadowachu, kaž bě wón hižo prjedy čeledź pod zakonje zawěsćenja za pad khorosće a stare a słabe dny stajił.

Ze zakonjom 7. 11. 1838 „nakrajny porjad“ so kubło a wjes dźělištej do samostatneho wobkubla a samostatneje gmejny. Nowiše wuwiće je powšitkownje znate.

W Zderjanskim hrodźe, l. 1718/19 natwarjenym, připrawi tachantstwo kapałku, swjatemu Jozefej poswjećenu, a zarjadowa w njej Bože słužby, kotrež hač do lěta 1862 Budyscy duchowni wotměwachu. Kapłan a administrator tuteje kapałki, Michał Rjenč, wo njej w „Oberlausitzer Kirchengalerie“ wokoło 1840 rozprawi, zo je hižo 1701 załožena, po tajkim hižo w starym hrodźe, a zo so Bože słužby měsačnje raz wotměwaju. Wo tutych so tež Klukšanski faraŕ Konik tam tak wupraji (str. 154). Pozdźišo snadź je so to dwójcy za měsac stało, kaž Nowak-Neander měni (str. 80). Actus ministeriales (kćenja, wěrowanja a pohrjeby) so w Zderi po starym zakonju nuzowaneje wosady (Pfarrzwang) njewukonjachu, dokelž běštej Zdeř a Brěmjo do Klukša zafarowanej. Štóž chcyše so w tajkich padach do Radworja wobroćić, měješe njedźiwajcy teho stolowe wotpłaty do Klukša płaćić, dokelž běchu to farske dokhody. Tutón zakoń zhubi 15. julija 1863 płaćiwosć. Tehdy bu zastaranje Zderjanskich Božich słužbow Radwoŕskemu fararjej poručene, Handrijej Dučmanej. Z nastaćom a wuwiwanjom industrije we Wulkej Dubrawje (Marhaćinej tworni) a Khrósće (Adolfskej tworni) počinaše Zderjanska kapałka přemała a zarjadowanje Božich słužbow tam njedosahace być.

W nocy na 25. meju lěta 1892 so hospodaŕske twarjenja knježeho dwora z Božim wohnjom zničichu. Tuž rozsudźi so tachantstwo, knježe rataŕstwo rozpušćić a najwjetši dźěl ležownosćow z lěsom zasadźić. Tež piwaŕnja a paleńcpaleŕnja so wjacy njenatwarištej. Z tym mějachu mnohe swójby hród wopušćić, kotrež běchu tam dotalneho hospodaŕstwa dla bydło měłe. Jeničcy hajnik tam wosta. Tak bě móžnosć za wuwiwanje kapałki přišła. Lěta 1908 ju z wobšěrnišim přetwarjenjom powjetšichu, zo tam na 250 kemšerjow městna namaka. Boža mša wotměwaše so nětko dwójcy za měsac njedźelu a tež na srjedach šulskeho časa. Po wójnje so kóždo-njedźelske kemšenje zawjedźe, při čimž so faraŕ a kapłan wotměnještaj. Duchowna wyšnosć wotmysli sebi, nowu farsku wosadu wutworić, do kotrejž bychu w 43 wokolnych wsach rozpróšeni katolikojo słušeli. Cyrkwine předstejeŕstwo so za nowu exposituru wuzwoli a Radwoŕski kapłan bu za exposita postajeny. Skónčnje běchu přihoty tak daloko pokročiłe, zo móžeše Mišnjanski biskop 24. julija 1923 zesamostatnjenje Zderjanskeje expositury wuprajić a na farsku wosadu pomjenować. Kapała w poskhodźe hrodu bu z tym farska cyrkej. Nowy faraŕ dosta swoje bydło w hrodźe. W lěće 1924 załoži sebi wosada pohrjebnišćo, nimale kórc wulke, kotrež bu na Bože stpiće poswjećene.

Lěta 1834 załoži so w Zderi katolska šula. Snadź so k tomu najprjedy privatny dom, snadź knježa khěža, wužiwaše. Nowy šulski zakoń, kotryž sebi 8lětnu porjadnu šulsku wučbu žadaše, hakle l. 1835 wuńdźe. Lěta 1838, kaž Klukšanski faraŕ Konik pisa (O. Laus. Kirch. Gal. 154) natwarichu nowu šulu. Šulska stwa bě na jenym kóncu nizkeho twarjenja. Šulskich dźěći bě tehdy 28. Z wučerjom bě Zderjan Jan Žur. Lěta 1878 dosta šulske twarjenje horni poskhod. Lěta 1928 bě 39 šulskich dźěći.

(Pokračowanje sćěhuje.)

* nahłowna płachćica = „Schleier“.

Jenož pschezo te dźěczi a saßo dźěczatka. To czaß a wobstejnoscźe ßame pschinjeßu.

Wona je tež něhdy młoda holza była, je ßo rjana ßhotowała a wupikała, na reje khodźiła a ßwoje młode lěta pěknje wužiła a ßej myßliła, so tak to w žiwjenju dale póńdźe. Je ždźiła sa duschnym bohatym mužom, sa rjanymi meblemi, sa bjesstarostnym žiwjenjom a druhim. Ale kaž potom swjetscha je, tajka ženitwa njebě kaž w bajzy. Njech je tak chze, běsche tola rjany ßón, a wona schikwana, pěkna žónka. Je dom a ßwójbu sastarała, na wjeczorach pilnje sa dźěczi płatała a we wschěm dobry porjad dźeržała, byrnjež czriódku dźěczi měła. Pschi prěnim dźěsczu niczo dale njebě. Tola dołho njetrajesche, pschińdźe druhe, tsecźe, schtwórte a hischcźe jene pjate. Je ßo ßama wot ßo widała tych słotnych hrodow, kotrež něhdy w młodosczi mějesche, a s leńneje žónki nasta prawa ßerbska macź s najwjetschim sbožom we wutrobje, mjenujzy, jenož so by žiwa była sa muža a dźěczi. Woprawdźita macź s pjatnacźe, dwazecźi rukami wot ranjeho ranja hacž do pósdneho wjeczora, kiž ßej žaneho měra nepopschewa ani wschědny ani ßwjaty dźeń. Kiž ßo radlubje wscheho wsdawasche, ßamo pschi blidźe ßej mało bjerjesche, hłowna wěz, so mužej a dźěczom dosaha, kiž ßo woprawdźe hańbuje, hdyž něchtó k njej pschińdźe a płatanje rosczinjene na blidźe leži a wokoło kachlow hadrjeschcźa k ßuschenju wißaja a wschelake hrajki na schpundowanju ßo waleju, kotraž pak ßej pschedstajicź njemóže, kak prósdne tam wschitko je, hdźež tak njeje. Wěso, by ßo tež rjenje wupikała kaž ta abo sczinika. Ale hižo dźenßa je ji troschku satrach psched tym czaßom, hdyž tak budźe. Mjenujzy, hdyž budźa wschitke wulke a ßej wulecźa do wschěch róžkow. Kak spodźiwno ji budźe!

Haj, woprawdźe ßwjate dny to budźa, hdyž ßo někotsi abo ßnadź wschitzy hromadźe doma seńdu, trasch k hodam, jutram, ßwjatkam abo kermuschu. Budźa ßo seßydacź wokoło blida a starschimaj powědacź, kak ßo to we wulkim ßwěcźe ma a czini. A budźa ßej lubu maczeŕku skradźu na stronu wsacź a ji ßwoju wutrobu dospołnje wußypacź.

Macź wostanje macź. S tej ßo zyle hinak rěczi hacž s nanom. Wona zyle hinak rěczi a kóždeho srosumi a pschezo saßo radźicź wě, tyknje mjelczo něschto do ruki, stara ßo a wjedźe sich hischcźe zyłe žiwjenje sa ruku a potom hischcźe, hdyž hižo dawno pod selenym dornom spi. —

O haj, luba wótczina, ty trjebasch krutych muži a nanow. Ale ty pak trjebasch pschede wschěm miłe maczeŕne wutroby, kiž s druheje strony pomhaja a s njeskónczneje luboscźu małe kwětki woczahnu, je wucźa a s nimi spěwaja a lubosnje ßo jim do wóczkow ßměja. Trjebasch maczerje, kotrež błyschczate słónczko do ßwójby kusluja, kiž kóždemu dźěsczu dobroczliwu wutrobu a smyßł ßobu do žiwjenja dadźa. A tajke ßerbske maczerje tež mamy. Na nje móžemy hordźi bycź! tamna a by rad wscho w porjadku měla wot ranja hacž do wjeczora, a so by wscho tak wostało, kaž je rano ßej

„Naša mać praji . . ."

Snajach mužskeho, kiž najtajnje, hdyž rěkasche, czežke praschenje rosłožicź, měnjesche: „Nascha macź praji . . ." A potom pschińdźe měnjenje jeho maczerje. Dla tutoho waschniczka jeho khětro schkrějachu. Pschecźeljo ßo jemu wußmjachu. Měnjachu, so ßo najtajnje maczeŕneho schórzucha dźerži, ženje njebudźe ßo wot teho dźělicź móz, mjenujzy wot „Nascha macź praji . . ."

Tola tak njeběsche, kaž drusy ßej myßlachu. Njebě žadyn „maczeŕny pleńczak", stejesche wěscźe na ßwojimaj nohomaj w žiwjenju, a by wěscźe bjes maczeŕneje rady ßam dale pschischoł. Ras rěczachu wo tym. Prajesche jara khutnje: „Njech ßo mi ßměja dla mojich ßławnych ßłowow „Nascha macź praji . . ." Sta krócź w žiwjenju ßym nashonił, so žadyn człowjek w žiwjenju lěpscheho a khmańscheho radźiczerja nima hacž macź! A byrnjež wschitzy derje měnili: S prěnja njemóže ßo nichtó tak do człowjeka myßlicź, jeho snutskownoscź saczuwacź kaž macź, kiž dźěcźo k człowjekej ßo roswiwacź widźesche. A byrnjež tež wschitzy drusy pschezo saßo ßwoju wězownoscź a sprawnoscź wobkruczeli — macź směje pschezo jenož najlěpsche ßwojeho dźěscźa we woczomaj! A wěrcźe mi, budźich husto w žiwjenju lěpje jěł, budźich-li na to poßłuchał, schtož je mi nascha macź radźiła, tak spodźiwnje, kaž Wam to tež we wuschomaj klinczi —"

Macź wobhladuje swjetscha wscho s woczomaj luboscźe, a mnoho, schtož wona ßnadź po rosumje pokudźowacź njewě, wěscźe po czuczu posudźi. Druhi pschipad. Mužsy w tsiżytych lětach, hischcźe nježenjeńzy, wobhladuja ßa po něcźim sa žonu. Pschi tym husto ßo sczěhowaze stawa: Najprjedy tajki muž s jenej holczku ßo pleńczi. Poczina-li snajomnoscź khutna bycź, pschedstaji ßwoju lubu maczeri. „Macź chze Cźe rad sesnacź." Někto widźi macź holzu. Posdźischo ßo maczerje woprascha: „Maczi, schto dha měnisch k tomu?"

Sta a sta mužskich měni, so ma we wězach luboscźe a mandźelstwa maczeŕna rada pschestacź a so je w padźe woprawdźiteje luboscźe tajke praschenje na macź zyle njetrěbne. Njewěm, — ßnadź njeby ßo telko njesbožownych mandźelstwow swjasało, by-li mužski ßo druhdy maczerje woprashał: „Schto dha měnisch k tomu?" Ssnadź by potom macź ßwojemu ßynkej prajiła: „Mój luby hólcźe — rosumju, so tutu holzu lubujesche. Ale njewožeń ßo s njej!" Dokelž macź ma husto wótrische wóczko sa někotrežkuli małe kharakterne ßamownoscźe, sa ßebiczłiwoscź, sa pycharstwo a prósdnoscź, sa swjetschnoscź — potajkim ßamownoscźe, kotrež wóczko luboscźe lohzy pschehlada . . .

„Nascha macź praji . . ." To je ßłowo, kotrež dźěcźi husto w hubje maja, kotrymž je maczeŕne ßłowo a maczeŕna rada to prěnje a poßlednje w žiwjenju. Sbožowny tón, kiž ßebi swjask njekhabłaceje dowěry k maczeri tež w posdźischich lětach wobkhowa. -n-

Njemóžeše smjerć swojeje maćerje přewinyć

Tragedija małeje Jaenniny.

Roshorjazy podawk je ßo w tutych dnjach w małym městaczku Conflas-Sainte-Honorine krótkowjeczornje wot Parisa stał. Tam běsche Boidinez dźěłaczeŕska ßwójba se ßwojej 13lětnej dźowczicźku Jeanninu w tak sbožownej ßwójbnej poměrje žiwa, so bě to w zyłej wokolinje snate. W novembru lońscheho lěta saczahny hłuboka srudoba do skromneho domczka s derje wothladanej sahrodku, s kotrejež běchu ßußodźa dotal jenož wjeßeły spěw a ßmjecźe ßłyscheli. Boidinowa mandźelska po krótkej khorosczi wumrě a muž a dźowka njemóžeschtaj ßo po tutym sasahnjenju wośuda do tuteho ßwójbneho sboža saßo shrabacź. Woßebje mała holczka, rjane, tola trochu ßłabe dźěczo, kotrež bě jara czuczliwe a psches ßwoje lěta samyßlene, bywasche pschezo srudnischa, žarujo wo ßwoju drohu macź. Nan, kotrehož bě wośud tak czežzy potrjechił, skóncźnje dopósna, so žiwjenje ßwój pucź dale krocźi, prózowasche ßo podarmo ßwoju mału dźowczicźku, kotraž jemu swonka schulskeho czaßa wubjernje woßhroczenu domjaznoscź rjadowasche, rosradowacź. Dźěczo njerěczesche ani ßłowczka wjazy a wobhladowasche ßebi pschezo saßo se ßylsojtymaj wóczkomaj wobras semrěteje maczerje.

A jeneho pósdnjeho wjeczora, jako ßo nan se ßwojeho dźěła domoj wrócźi, dźowczicźku na jejnym łóžku ležo namaka. W jeje spanju bě mała rana, s kotrejež w czeńkej prußy krew do sahwkow běžesche. A pschi Jaenninje ležesche mała bróń, wot kotrejež nichtó woczakował njeby, so by móhła schkody naczinicź. Boidinej bě ßo hižo psched dlěschim czaßom tuta bróń shubiła a njebě ju namakacź mohł. Bjes dwěla bě ßo dźěczo hižo dlěschi czaß se ßwojimi tragiskimi myßlemi nośyło.

Jako nastróžany nan k łóžku pschistupi, wotewri Jaennine ßwojej wulkej czornej wóczzy a ßo na njeho saßmja. Spyta, so by stanyła, tola s kschikom do sahlkow ßo swjesy a s wonoru ßo saja. Sawołany lěkaŕ pschikasa, so ma ßo holczka do khorownje pschewjescź, tola pomoz njebě wjazy móžna. Někotre hodźiny posdźischo pschesta jeje wutroba bicź. Na blidźe namaka nan list, skedźbliwje pißany, w kotrymž Jaennine prosche, so by ju nan do jeje czorneje drasty sdrascźił a jej naruczniżu a naschijnu pychu jeje maczerje do rowa ßobu dał. Tež so by jeje włoßy s kwětkami wupyschił a jeje hajku rjenje sczeßał. Tak chzysche bycź pschi ßwojej lubej maczeri pohrjebana. A jako prawo slutniwa mała Franzowka njebě Jaennine pojabyła ßwojeho nana na to kedźbneho sczinicź, so móže ßebi jeje nalutowańki wotsběhnycź, kotrež něšto wjazy njetrjeba. Psches łóžko bě napißała: „Jaennine, wumrěła ½11 hodź." Małe dźěczo wschak je dyrbjało někotre hodźiny dlěje czakacź, prjedy hacž móžesche ßo jeje duscha s mamu, kotruž shubiwschi pschežiwicź njemóžesche, sjednoczicź. Pschi tym pak ßebi dźěczo njebě rosmyßliło, so se ßwojim žałostnym rosßudom nanej poßlednje sebra, schtož tutemu žiwjenje hischcźe rjane czinjesche.

Robinson

(Pokračowanje.)

Jědnaty wječor.

Nan: Jako bě sej Robinson swoju snadnu škodu wobhladał a při tym přemyslił, kak hnadnje je Bóh jeho zdźeržał, dźakowaše so poklaknywši Bohu za swoje wumóženje. Potom zloži rucy k dźěłu a rumowaše pjeršć a kamjenje ze swojeje jamy; to so wšitko činješe, wězo z wulkej prócu. A po tym dźěle bě wjesoły, přetož jeho jama běše nětko wjele wjetša dyžli prjedy.

Potom dźěše wón k tej sapawje pohladać, z kotrejež so hišće přeco dymješe. Ze spodźiwanjom widźeše telko lavy, kotraž běše daloko a šěroko po horje dele zběžała, a njebě hišće wustudła. Dokelž widźeše, zo bě lava na stronu k jeho běrnam běžała, stróži so, měnjo, zo je wšitke spaliła. Wón tam běžeše, ale k swojej wulkej radosći pózna, zo njebě tak daloko dosahła.

Za někotre dny přesta so z hory dymić. Robinson dźěše tohodla horje k dźěrje pohladać. Lava bě cyle wustudła a běše twjerda, a bě koło wokoło dźěry k zemi přiskhnyła, tak tež wšudźe na zemi, tak daloko a šěroko, kaž bě běžała. Wšitka trawa pak a zelina, a keŕki a štomy, hdźež bě přiběžała a čehož bě so dótkła, to wšitko steješe pak spalene, pak suche. Dokelž Robinson nihdźe žaneho kura w dźěrje njewidźeše, nadźiješe so, zo je podzemski woheń cyle wuhasnył, a zo jeho hora sapawa njewostanje.

Z tajkimi myslemi wróći so Robinson jara spokojny domoj a mysleše nětko na to, so do zymy z jědźu zastarać, přetož ta měješe po jeho mysli skoro nastać. Wón popadźe sej tohodla wósom wowcow, a je wšitke zarěza; jeneho borana pak wostaji žiweho a jeho k swojim třom wowcam staji. Mjaso wšitke naseli a potom je do wuhenja spowěša, zo by so sušiło; a hdyž běše zesušene, potom spowěša jo w swojej pincy. Na to hišće měješe třoje činić, zo by był na zymu wobstarany. Najprjedy dyrbješe syno měć za swój skót, z druha drjewo k tepjenju a z třeća kulki, zo by měł něšto k mjasu přikusować. A hdyž bě to wšitko dokonjał, běše bjez bojosće před zymu, přetož wón bě so na nju zastarał. Ale zyma njepřińdźe — běše přeco jenok rjenje a bě stajnje ćopło jako w lěću, a bě tola wokoło poslednich njedźel po swjatej Trojicy abo po swjatkach. Ale město zymy přińdźechu dešće, a to tak sylne a wobstajne, jako bychu cyłe njebjesa do luteje wody přewobroćene byłe. Robinson njewědźeše, što dyrbi sebi myslić. Hižo dwě njedźeli dešćowaše so stajnje tak jara, zo dale njepřińdźe hač do pincy, do kuchinje a k swojemu kopjenu syna; cyły druhi čas dyrbješe w swojeje jamje sydać. Ach! kak dołho jemu jenički dźeń traješe; to njeběše wječora dočakać; tak sam kónc swěta a ničo za dźěło, to bě wostuda! By-li wón knihe měł, abo tintu a papjeru, kak rady by swoju dulu złota za to dał!

W tym wostudłym času dyrbješe Robinson na dźěło myslić; přetož njemóžeše dlěje prózdny wutrać. Tak sej wumysli, zo budźe z hliny horncy dźěłać. W najwjetšim dešću běžeše po hlinu. Potom sydny so w swojej jamje a započa hlinu měšeć a dźěłać. Ale jeho dźěło so jemu nječinješe; dokelž pak ničo druhe za dźěło njeměješe a prózdny być njemóžeše, njepřesta piplić a trojić, hač buštaj hornc a lampa za dwaj dnjej derje dosć dokonjanaj. Wón jej k wohnju staji, zo byštaj wuskhnyłoj, a dźěłaše wjacy horncow a tyhelow (škorodwicow) a kótlikow wšełakich wulkosćow, a dlěje dźěłaše a lěpje jeho dźěło dźěše.

Dešćować pak so njezasta a Robinson dyrbješe na druhe dźěło myslić. Započa tohodla sak plesć a sukać, zo by z nim ryby łojił, a hdyž bě tón dokonjał, dźěłaše sej wobłuk a šipy (kłoki) k třělenju; tež sčini sej hlebiju, zo by so wobarał, bychu-li hdy dźiwi ludźo na njeho přišli.

Mjez tym běchu někotre sudobja pola wohnja wuskhłe, a Robinson jara wjesoły wza tyhel, sčini do njeho łoja a staji jón tak na woheń, zo by so łój rozeškrěł a wón sej z nim potom swoje běrny začinił. Ale hdyž so łój rozeškrě, cydźeše so přez tyhel a w nim ničo njewosta, hač zbrunjene šwjerče. To bě mjerzace! Kak tež tola to? mysleše Robinson, wšak so njeje maćeri doma ženje tak činiło; njeběchu jeje tygle tež tajke? — Ně, dźeše wón sam při sebi, jeje tyhele a horncy běchu poškleńčene, moje pak njejsu. Kak to hornčeŕ čini, mysleše wón dale, a wotmołwi sej na to takle: wón je w pjecy pali, ja pak sym moje jeno sušił. A Robinson sčini w kuchini wulki woheń, styka někotre horncy a tyhele do wohenja a pyrješe; ale jako je po tym won ćahaše, hdyž bě woheń wuhasnył, njemějachu tola žaneho poškleńčenja. Robinson sebi mysleše, zo njeje horcota dosć wulka była. Horncy a tyhele pak chcyše měć a předewza sej tohodla, pěc twarić a horncy palić kaž hornčeŕ. K tajkemu dźěłu pak njebě tu khwilu žadyn składny čas, přetož hišće přeco so dešćowaše a hakle za wósom abo dźesać njedźel počachu so njebjesa zaso rozjasnjeć. Nětko, tak sej mysleše Robinson, nětko hakle so zyma započnje. Ale hlej, „zyma" běše nimo! Robinson widźeše, zo nowa trawa rosćeše, zo štomy nowe lisće a kćenja zapušćeju a wšitko je, kaž w najrjeńšim nalěću. Cyła wěc běše jemu dźiwna a ju njemóžeše wěrić, runjež by ju widźał.

Michał: Nano, je dha woprawdźe wěrno, zo su kraje, hdźež njeje žaneje zymy?"

Nan: Haj, to je wěrno. Hlejće, naša zemja je wulka, hobrska kula, jedyn bok zemje steji stajnje k połnocy a druhi k połdnju, a zaso jedyn k wječoru a druhi k ranju. Hdyž nětko wot połnócneje strony měriš hač do połodnišeje, přińdźeš ducy do srjedźa, hdźež maš k połnocy tak daloko jako k połdnju; a ta rěka „srědnja krajina" abo „pasmo", a tam je přez cyłe lěto, jene lěto kaž druhe, same lěćo a ženje žaneje zymy, a wona rěka tohodla „horca krajina" abo „horce pasmo". Tam steji słónčko připołdnju ludźom wyše hłowy. Z wobeju bokow horceje krajiny abo pasma, tak derje k połdnju kaž k połnocy, je „liwka krajina" abo „měrne pasmo", hdźež so časy wotměnjeju, hdźež je nalěćo, lěćo, nazyma a zyma, kaž to pola nas je; přetož my bydlimy w liwkej krajinje. Nam ženje słónčko wyše hłowy njepřińdźe, ale my je přeco z boka widźimy. Z kónc tuteju liwkeju pasmow, to je wokoło połnócneho a połodnišeho kónca zemje, stej „zymnej" abo „zmjerzłej pasmje". Tam ženje žaneho lěća njeje za cyłe poł lěta widźeć; za druhe poł lěta pak so tam słónčko njekhowa, ale steji w nocy přeco nizko, kaž je my wječor pola nas do khowanja widźimy.

Wšitcy: To je dźiwnje!

Nan: Wo tym móžemy so druhi raz dale rozmołwjeć, jeli zo chceće wo tym něšto wjacy wědźeć. Dźensa přestańmy, jutře budźemy pak na Robinsona spominać. Jemu so něšto jara zrudne sta.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wokrjesne skhadźowanje pčowarjow w Budyšinje

Tradizijske schadźowanje Łužiskich pčołarjow na Inju Božeho śpicza sapocza šo schtwórtk popołdnju 3/2 hodźin w Budyskej „Keheleńki". Najprjedy bechu žebi pčołarjo wustajenu pčołarsku potrjebu wobhladali. Pschedźyda wokrjesnje wotrjadneje skupiny Lehmann-Semičansko-Tumičanski hamtskeho hejtmana dr. Sieverta samolwi. Profesor dr. Leuschel-Budyski wopomnjesche kantora na wušk. Ssuschku, kiž je 19. haprleje t. l. w Budyschinje wumrěł, a jeho žiwjenjoběh nadrobnje wopisowalsche. Semrěty pschiškluschesche wot lěta 1884 pčołarskemu towarstwu „Delnjeje Spriewineje Doliny" a běsche jeho cześtny pschedźyda.

S lětneje rosprawy, kotruž pschedźyda poda, šo shoni, so je šo liczba žobustatowon na něhdže 700 powjetschka. Liczba pčołarjow a ludstwow je wo 800 pschiběrała a wuczinja nětko 5600. Munoschk miedu šo jako žłaby hacž hrěni wosnamjenjesche, wón pak je we wokrjesu trochu lepschi hacž w krajnym pschereźku.

Dźeło wokrjesneje wotrjadneje skupiny stejesche pod heslom „plahowanje". W Budyschinje a Dźěžnikezach je šo kursus sa wuwuczenje poslužowarjow pschi mytowanjach se 26 wobdźělnikami wotměł. Symikej pomoży je šo 581/2 kg miedu a 33,50 hriwnow pschinoschowało, na czimž šo wožebje Budyschin, Klukisch a Njeswaczidło wobdźělichu. S pschipomozu Budyskeho podkrjesneho hadarskeho towarstwa je šo zwětkowobrazowy aparat kupił. Schdrachowska městna wotrjadna skupina je šo na wustajerźy drohneho skotu z wuplodami pčołarstwa wobdźělila, wokrjesna wotrjadna skupina pak na wustajerźy drohneho skotu we Essenje.

Pokładnik Wendler-Baldrjanczanski rosprawjesche wo pokładni, w kotrejž 158,21 hriwnow słuka swota. Pózkowy a Biskopizy dostachu po 50 hriwnach k polěpschenju pasiwy sa pčołki. Lětny pschinoschk do wokrjesneje wotrjadneje skupiny šo na 75 pjenjezkow postaji. Nawjednik plahowarstwa matkow Arnošcht Scholta-Budyski porucżesche, so byschtej šo rasy „Nigra" a „Stamm 47" bóle plahowałej. Bóhla dotalneje wopłodźerńe matkow „Hajnkowńe" pola Wjelečina (Nigra) je Klukschanska městna wotrjadna skupina pschikładnu wopłodźerńu sa „Stamm 47/E" pschiprawiła. Tutu wopłodźerńu je wokrješ pschewsak. Wobě wopłodźerni šo 10. junija sazo wotewritej.

Wokrjesny nawjednik sa pczełarnu pasiwu Rjeczka-Polpiczanski wo polěpschenju pasiwy sa pczołki rosprawjesche. Profesor Leuschel tehorunja praktiske pokiwy k polěpschenju pasiwy poda, tehorunja Gottlöber-Pózkowski a Krawz-Horniowjesdźanki. 13. junija šo na wokrjesnej wopłodźerni w Połpizy pczołarjo sejdu. Sdobom wotmeje šo kursus sa plahowanje matkow. K temu šo wjele pczołarjow samolwi.

Potom pschedźyda pczołarski schtyrilětny plan sa wokrjesnu wotrjadnu skupinu wosjewi. 2½ miliona pczołazych ludstwow w Němskej naplodźi lětnje sa 45 miliionow hriwnow miedu a wósk. To pak sa potrjebu hischcze njedožaha. Wokrjesna wotriadna skupina 250 městow a wšow dobžahuje. We 78 wšach njeje dozyła žaneho organisowaneho pczolarja, wožebje we wšach z połnozy wot Budyško-Biskopskeje dróhi. W Budyschinje šo 22. augusta wuplodźerjo wóska sendu.

Wokrjesny nawjednik sa pucżowanje Wendler-Baldrjanczanski mjenjesche sowuczazy pschednoschk, z kotrymž naposminasche, so bychu pczołarjo se žwojimi kolczemi bóle pucżowali. Jeho pschednoschk žiwu rosmolwu shubdźi. Profesor Leuschel na skótnu wustajenju 4. julija w Budyschinje pokaja, na tutej wustajenju budże šo też pczołarstwo hódnje zastupowacź. Schadźowanje na Boże śpicze 1938 wotmeje šo w Pózkowskej městnej wotrjadnej skupinje.

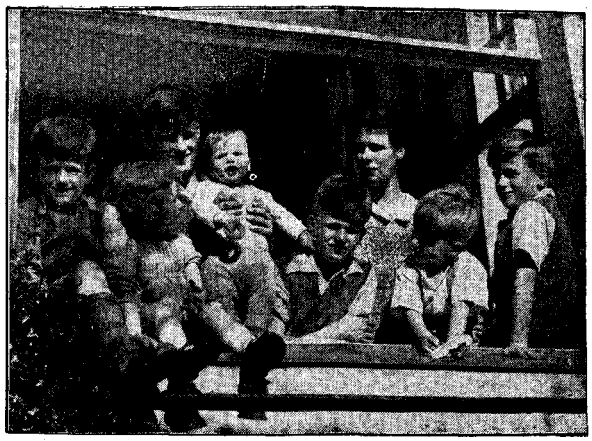

K maczeńskemu dnjej 9. meje.
Tajka czrjódka strowych wjeselych dźěczi je sa kózdu žwójbu z najwjetschim žohnowanjom. (Scherl Bilderdienst.)

Kopańza bjes wrotow.
Saindźeny schtwórtk hrajesche w Duisburgu psched 40 000 pschihladowarjemi němske narodne muzstwo Manchester City, pschi czimž šo zanemu z wobeju muzstwow-reporadźi, wrota tšelicź. Tu widźimy wurěst z napjateje hry: Wrótkar Klodt je ból wěsche popadnył a z tym straschnu situaziju sbožownje wotwobrocził. (Schirner.)

Lódź Wilhelm Gustloff, kotruž móz z radoscze natwari, w Hamburgu šo na morjo puschczi.
Wjednik a statny kanzler pschikhadża na lódźnizu firmy Vlohm a Voß w Hemburgu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Niedźelu 9. meje šo žiwschi.

Königswusterhausen: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 9 njedźelske ranje bjes staroschczow. 10 ranscha zwjatocznosez k dnjej maczerje. 12 pschipołdnischi konzert (z Hamburga), w pschestawzy 12.55 czasowe znamjo a 13 sbožopschecza. 14 popołdnischi konzert, mjes nim rosprawy wo wulkim mytu Tripolisa. 17 taczele. 18 rjane melodije. 19.30 sport. 20 spěwohra „Wješ bjes swona". 22 powěsče, sport.

Lipsk: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 tschescżanska ranscha nutrnosez. 8,30 pischczele. 9 wěczny raj Němzow. 10 ranscha zwjatocznosez k dnjej maczerje. 10.45 taczele. 11.30 Bachowa kantata. 12 pschipołdnischi konzert (z Barlina). 14.30 sa dźěczi. 15.30 taczele. 16 konzert. 18.15 taczele. 20.10 wowczerju. 21 wieczorny konzert. 22 powěsče, sport.

Barlin: 8.55 kschescżanika ranscha nutrnosez. 20 wjeselke naletne hłoby. — **Königsberg:** 20.10 se žiwjenja ječharjow. — **Wrótkław:** 20 wojerske spěwy. — **Köln:** 20 Richarda Wagnerowy wieczor. — **Stuttgart:** 19.30 opera „Tosca". — **Win:** 20.05 naschim maczerjam

Póndźelu 10. meje šo žiwschi.

Königswusterhausen: 6.30 wjeselky spoczatk tydźenja, mjes nim 7 powěsče. 11.40 z dźěcza wjeselnych khorobnich pokładnjow. 12 pschipołdnischi konzert (z Lipska), w pschestawzy 12.55 czasowe znamjo a 13 sbožopschecza. 13.45 powěsče. 14 wschelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18 komorna hudźba. 19 k zwjatokej. 19.45 wothłós z Němskeje. 20 powěsče. 20.10 wjeselu hudźbny wieczor (z Kólna). 22 powěsče, sport, wothłós z Němskeje. 22.30 mała nózna hudźba

Lipsk: 6.30 ranschi konzert (z Frankfurta), mjes nim 7 powěsče. 9.30 wiki a kuchinja. 10.30 wjedro. 12 pschipołdnischi konzert, w pschestawzy 13 a 14 powěsče. 14.15 taczele. 15.10 taczele. 17.15 komorny konzert. 18.25 ludowěda a ludowe woczehnjenje. 20 powěsče. 20.10 komiska opera „Tjo Pintojo". — 22 powěsče.

Barlin: 20.10 duetiski konzert. — **Wrótkław:** 20.10 schéra póndźela. — **Minichow:** 20.10 bajkowa opera „Fasłada". — **Budapest:** 20.10 Beethovenowy konzert.

Powěsće z cyłeho swěta

Njewjedro nad dolinu rěki Mosele.

Nad wyschinami mjes Kordelom, Föhren a Schweich rospuschczi šo wutoru popołdnju czežke njewjedro. Slimkej podobnje padasche dešcz, kotryž šo bórzy do krupowicza pschewobroczi. Krupy na kčežjazych žadowych schtomach jara wjele schkody naczinichu. S horow šo walaze wody sapłakawichu wjeż Schweich, tak so pschesmeter pod wodu stejesche a wjeznjenjo dyrbjachu šo do hornich połthodow wukhowacź. Hłowna dróha mjes Koblenzom a Trierom, kotraž psches Schweich wjedże, dyrbjesche šo sa wschón wobkhad sawrjeż.

Dla rubježneho mordarstwa na žotsie šo sajudźił.

W njesjawnym pohedźenju sajudźi wulki młodostny žud w Lipsku 17 lět stareho Korlu Wernera Kaatzscha po postajenjach khłostarskeho sakonja sa młodostnych dla rubježneho mordarstwa k najcežšchemu pschipuschtnemu khłostanju, mjenujcy k 10 létam sajstwa. Kaatzsch bě wjeczor 20. nowembra lońskeho lěta w bydlenju swojeju starscheju w Lipsku swoju 16lětnu žotru z žekeru sabił, so by šo jeje mjdy, kotruž bě runje dostała, smozowak, a bě potom bjes sadźawka mohł z hydlenja cżeknyez. Tola hischcze samsnny wieczor mordarja swojeje žotry sajadu. W jenanju šo wupokasa, so je młodostny mordar bjesczuczźiwy žebiczník, kotryž bě hižo wjele padduschstwow pola pschihwusnych a zujych sfucżił. Ssud wobžarowasche, so njemożesche wjetsche pokhłostanje napołożicź.

Rosbuchnjenje w tekstilnej dźěłarni.

W dźěłarni tekstilnych tworow w Adorfu w Vogtlandstej žo z benzinom płókane tkaniny žuschachu. Se schkriczku elektriskeho motora sapalichu žo benzinowe pjuny, a tjo dźěłacjerjo, kotsiž žo je kuschenjom saběrachu, žo pschi tym cżežzy wopalichu. Sranjenych hnydom do Halschtrowskich kupjelow dowjesechu. W dworje samětnjenej dźěłacjerjez žo tehorunja cżežzy we wobliczu srani. Pschi rosbuchnjenju žo durje a wokna wutłoczichu a žo też hewak wulka schkoda naczini

Płachtata lódź pola Greifswalda žo podnurichu.

12 pucżowazych najskerje žo satepi

Thiežowski strażowarski czołm je pjatk rano njedaloko Palmerortskeje wohnjoweje lódże rybaka Joachima Breitsprechera z Wieka namakał a na lubju wsak. Rybak běsche žo na sczežor, podnurjeneho czołma, kotryž z wody tczesche, pschiwjasał a tak 16 hodźinow dołho wutrał. Po jeho wuprajenju je płachtata lódź wjeczor na Boże śpicze wokoło 6 hodźin na domojšźbje z Lauterbacha na Rujanach do Wieka do wichora pschischła a žo z wodu naczerała a podnurił. Nimo wjednika lódże bě 12 ludźi na lubi, wo kotrychž wożudu žo njemożesche dotal niczo wěsteho shonicź. Swjetscheho dźela žu to studencza, kotsiž běchu na Boże śpicze z płachtatej lódźu wujeli. Druhe lódże njeběchu w czasu njesboża blisko. Breitsprecher bě pschi wukhowanju tak wuczerpany, so jeho hnydom do Thiežowa do wothladanja dachu. Njemożesche też nješchto blischze wo tym, kak je žo njesboże stako, powědźicź. Po dotalnych swěsczenjach je z jenicźkim wukhowanym.

Budyske stawniske powěsče

Pjatk 7. meje 1937.

Narodźili žu žo: 2. 5. Njemandźelika hjowka. — 3. 5. Hermannej Jurjej Schierjandej, elektriskemu instalaterskemu mischtrej, žyn. — 5. 5. Gerhardej Walterjej Kichižanej, pschistajenjej pola wyschnoscze, hjowka. — Fryzej Erichej Köhlerej, twarskemu samkarjej, žyn. — 6. 5. Josefej Fuxej, elektriskemu kowarjej, žyn.

Wumrěli žu: 5. 5. Maks Eugen Rudolf Rafelt, pjekarski mischtr w Schunowje w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje, 59 lět. — 6. 5. Horst Sigfried Schneider, wyschschi schulef, 11 lět. — Marta Madlena Viktoria swob. Feistowa rodź. Schoschźa, wobydlerka wothladarnje, 78 lět. — 7. 5. Hermina Pirnerowa rodź. Leichnerez, mandźelska wojerskeho cżakanja, 43 lět.

Hospodaŕski kućik

Nětko přećiwo njerodźi a pjancy

Hdyž nětko w nalěću po kraju khodźiš, ći napaduje, zo někotre hona su z njerjadom, wosebje z wójniščom a pólnym žonopom jara zanjerodźene; druhe pak su rjane čiste a wusywy na nich ći prawu radosć činja. Powšitkownje su wyše ležane hona w našich horatych krajinach bóle z tutym njerjadom potrjechene. Naši ratarjo z toho swoju radosć nimaja, přetož tutón njerjad we wulkich sylach wustupuje a načinja wjele škody a pomjeńša dokhody bura khětro jara. Wosebje z nalětnymi wusywami tutón njerjad napřemoh wo swětło a zeživjenje wojuje.

Přeco pak je hišće přemało znate, na kak jednore a tunje wašnje móže bur w prawym času nad tutym njerjadom dobyć. Husto je tomu trjeba jenož praweho zwłóčenja. Tuto ma so při suchim wjedrje přewjesć a ma so stać prjedy hač je njerjad widźeć. Dale słuša k tomu prawy grat, mjenujcy po móžnosći lohke a z wjele zubow wobstejace bróny, tak mjenowane bróny přećiwo njerjadej (Unkrautstriegel). Hdyž su nalětne wusywy do zemje a skhadźeć počinaju, je prawy wokomik přišoł, zo by so njerodź wuwłóčiła. Přetož w samsnym času skhadźeja tež symješka njerjada a tworja swoje běłe kikrnački. A hdyž z wjelezubatymi brónami rolu přečesaš, zničiš wusywy při tym njepoškodźiwši, njeličomnje wjele tajkich kikrnačow njerjada, storhnješ je na wjeŕch, hdźež wuskhnu prjedy hač móža so zaso w zemi :a- přimnyć.

Wěstosće dla so poruča, zo so tuto přewłóčenje někotre dny pozdźišo wospjetuje, při čimž so znowa wjele tajkich zarodkow (Keime) nješkódnych sčini. Hdyž pak přenje zelene kónčki ze zemje skhadźeja, potom dyrbi so kedźbować! Přetož potom trjebaja žitne rostlinki měr, zo bychu swoje koruški w zemi kruće zapušćić mohle. Hdyž pak je so 3. hač 4. łopješko zjewiło, je trěbne, zo so hišće raz z tutymi brónami rola přewłóči, zo by so tola zeskhadźany njerjad zničił. Tuto wašnje wobdźěłanja z pjanku zanjerodźeneje role je najjednoriše a najtuńše, zo by so tuta najspěšnišo a najčisćišo wot njeje wuswobodźiła. Wobmysl sebi, zo móže jedyn muž z jenym konjom za 5 hodźinow něhdźe 5 hektarow přewłóčić. Tohodla dyrbjał kóždy, hdyž je zemja dosć sucha a njeje strach mjerznjenja, tutón wupruhowany srědk wužić. Štóž wšě podawki na swojej pódźe derje wobkedźbuje, za toho njebudźe ćežko, zo prawy wokomik za to wuzwoli. Trjeba jenož z nohu zwjeŕšnu zemju trochu rozryć, zo by zwěsćił, hač su so běłe kikrnački njerjada hižo wutworiłe. Ze spodźiwanjom a z wjeselom tón, kotryž tajke přewłóčenje přeni raz a w prawym wokomiku wužije, pozdźišo spóznaje, kak čiste su jeho nalětne wusywy pornjo k předkhadnym lětam. Zwěsći tež, kak překwapjace je myto, kotrež so jemu za łutu pomĕrnje mału prócu poskići. Z wuměnjejom wězo je, zo ma wusyw dosć trěbnych wutkow, kaž dusyka, fosforoweje kisaliny, kalija. Potom móže so mócnje wuwić a nabywa wulki předskok před njerjadom, kotryž so njeje wuwłóčił a z tym jón po něčim zaduse. Bróny přećiwo njerjadej a wěcywustojne hnojenje njehodźitej so dźělić.

Rozwučowace drobnosće

Jara wulki škódnik za ratarja je kałowa mucha (Kohlfliege). Něhdźe 4 milijony dwójnych centnarjow kała, 25 mil. hriwnow hódnych, kóždolětnje zniči. Z wěcywustojnym wotstronjenjom tutoho škódnika by so 2,5 mil. dwójnych centnarjow wjacy hodźało wuplahować, tak zo by so mjenje zemje trjebało a tola by so tón samsny wunošk docpěł.

Nětkole mamy w Němskej 2 milijonaj kołčow. W lěće 1935 dobychmy z nich 20 300 tunow mjedu w hódnoće něhdźe 42 milijonow hriwnow a něhdźe 5500 tunow wóska. Njedźiwajo toho dyrbjachmy hišće někotre tysac tunow mjedu a włóska z wukraja dowozyć.

Pornjo předwójnskemu časej je so na wšěch polach dobywanja **skótneho tuka** wjetši wunošk docpěć hodźał. Pornjo lětu 1914, hdyž so 400 000 tunow butry doby, je so w lěće 1936 460 000 tunow wudźěłało. W lěće 1913 146 000 tunow šmalca, w lěće 1936 160 000 tunow, w lěće 1913 180 000 tunow połča, dźensa 210 000 tunow. Z tutymi wnslědkami wšak ratarjo hišće njejsu spokojom a chcedźa hišće dalši postup.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 10. 5. 1937 fällig werdenden Umsatzsteuervorauszahlungen für Monatszahler sowie Vermögensteuer wird öffentlich erinnert. Nach §§ 1 und 2 des Steuersäumnisgesetzes vom 24. 12. 1934 (Reichsgesetzblatt I S. 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahler mit Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt; außerdem werden die bis 10. 5. 1937 nicht entrichteten Beträge vom 11. 5. 1937 ab durch Zwangsvollstreckung eingehoben. Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber die die im Mai 1937 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Finanzamt Bautzen, am 7. 5. 1937.

W lěßu. „Luby knježe, dacźe tola khudemu nuzej někajku maliczkoſcź! Nimam niczo wjazy!" — „Je to tež wěrno?" — „Mam jenož tutón nabity revolver!"

Hospodaŕski rozhlad

Ssobotu, 8. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,491	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,295	100 čěskosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,96	100 franc. frankow	11,15

Barlinſka burſa, 7. meje. Po pſchetorhnjenju na Bože ſtpicźe je ßo wobkhod na burſy jenož pomału wožiwił. Bjes dwěla ßo ßrědki, kotrež hiſchcźe njejßu nałožene, ſa podpißanje na nowu ſtatnu požcźonku khowaja. Sakładne měnjenje bě dale pſchecźelne. Jednotny ßměr pak njemóžeſche ßo wuwicź. Na rentowych wikach kurſy trochu popuſchcźowachu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Po pſchetorhnjenju na Bože ſtpicźe ſapocźa ßo wikowanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach jara pomału, pſchetož motedacźa ku ßo ſkěrje dale pomjeńſchiſe. Młyny maja ſa khlěbowe žita njeſmjeńſchenu ſaiim, njemóža pak na ßwobodnych wikach material nabycź. Trěbna potrjeba ßo jenož ſ pſchidźělenjemi ſpokoja. Tež wowß a jecźmjeń ſa pizowańſke ſamĕry njejſtaj na wikach, tak ſo ma Barlinſki konſum ſdźěla wulke wobcźežnoſcźe pſchi nakupjenju. S mukow ßo woſebje ßwětke pſcheńczne muki žadaja. Typa 1050 ßama ßo jenož njerady pſchijimuje. Ržana muka ma ſpokojazy wobkhod.

Wčzera blacźeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecźmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 5.	5. 5.		7. 5.	5. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. meje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Wołу: 383.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 379.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 864	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 1225	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48
Wowcy: 3092	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—40
Starše wukormjene (6.)	32—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—30
Swinje: 6030	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

7. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Ćelata: 473	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57
Snadnje wuwite	48
Najšpatniše	38
Swinje: 828	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Drježdźanske ſkótne wiki.

Skotu bě ßo normalnje pſchihnało. Sswini bě ßame jara wjele na wikach, tak ſo móžeſche ßo ſbytk ſa druhe ſamĕry wužicź. Cźelata mějachu ßrěnje na kónzu pomale wotbycźe. Na howjaſych a ſkopjazych wikach bě wobkhod bjes kóždeho wuſnama.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

8. meje 1937 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,62	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna múka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl.	Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	keŕčk	15	20	—
Hroch	»	—	—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—	—	Kosćadło	punt	—	30	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	30	—
Sydrojty kał	štuka	20	60	—	Łoboda	»	—	20	—
Běły kał	punt	—	13	—	Rapunclki	»	—	60	—
Čeŕwjeny kał	»	15	18	—	Tomaty	»	—	—	45
Wirsingowy kał	»	15	20	—	Cybla	»	13	15	—
Pupkaty kał	»	—	—	—	Hromak	»	35	70	—
Zeleny kał	»	—	—	—	Khrěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	—		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	20	—	Čerstwe hriby	litr	—	—	—
Karoty	wałčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	—	—	—
Karoty	punt	15	20	—	Dobre jabłuka	punt	35	48	65
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	20	—
Porej	»	—	25		Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	wałčk	10	12	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	»	—	-	—
Rjewjeń	»	—	15	—	Brěški	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	15	—	Aprikosy	»	—		—
Kulrěpa	»	—	13	—	Kózlata	»	70	75	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

8. meje 1937.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,75
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,20
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	33,40
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,30
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,20	4,00
Prosata 996 štuk	1 štk.	8,00	19,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładi Marko Smoleř; Ćišći J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencaske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 106 · Budyšin — Póndźelu 10. meje 1937 — Bautzen · Lětnik 96

Morwi powětrona „Hindenburga“

Němſke Zeppelinſke powětronſtwo běſche hacž do ßoboty ßlědowazu liſcžinu morwych pſchi kataſtrofje powětrona „Hindenburga“ woſjewilo:

S paßažěrow: Rudolf Anders, Birger Brimk, Hermann Doehner, Irena Doehnerez, Burtis Dolan, Edward Douglas, Fryz Erdmann, Moritz Freibuſch, Jones Pannes, Emma Panneſowa, Ota Reichold.

S wobßadki: Wilhelm Bahnholzer, Alfred Bernhard, Rudi Biallas, Wilhelm Dimler, Franz Eichelmann, Fryz Flachus, Albert Holderried, Arnoſcht Huchel, Emilia Imhoffez, Ludwig Knorr, Arnoſcht A. Lehmann, Robert Mooſer, Richard Müller, Alois Reiſacher, Willy Scheef, Arnoſcht Schlapp, Joſef Schreitmüller, Maks Schotta, Willy Speck, Erich Spehl, Alfred Stöckle, Ludwig Felber.

Tež pſchißkuſchnik amerikanſkeho dźeržazeho mužſtwa je pſchi kataſtrofje ßmjercž namakał. Ssobotu je radiowy offizěr Wilhelm Speck ſ powětrona „Hindenburg“ w jenej Newyorkſkej khorowni, do kotrejež běchu jeho ſ Lakehurſta dowjeſli, wumrěł. Wo kapitanu Prußu maju hiſchcže wobmyßlenja, hacž runjež je ßo ſ nim trochu polěpſchiło.

Sobužarowanje wukrajnych statnych wjednikow

Pſchi ſnjeſboženju powětrona „Hindenburga“ ßu wjednikej a němſkemu kanzlerej ßwoje ßobužarowanje wuprajili:

Preſident Sjednocženych ſtatow Rooſevelt, danſki kral Chriſtian, norwegſki kral Haakon, egiptowſki kral Faruk, wuherſki ſtatny wjednik ſ Horthy, preſident cžěſkoßłowakſkeje republiki dr. Beneſch, preſident republiki San Domingo, preſident franzowſkeje republiki Lebrun. italſki kral a aethiopſki khěžor Viktor Emanuel, jendźelſki kral Jurij VI., kardinal Pacelli w bamžowym mjenje, awſtriſki ſwjaſkowy preſident Miklas, belgiſki kral Leopold, bołharſki kral Boris, albanſki kral Zogu, preſidentojo Argentinſkeje, Guatemale, Kuby atd.

Służba powětrona „Hrabje Zeppelina“ so zastajiła

Powětron „Hrabja Zeppelin“ je ßo ßobotu popołdnju pſchi ßłónczným wjedrje krótko po ½4 hodźin ſe ßwojeho prěnjeho lětuſcheho leczenja do połodniſcheje Ameriki do Friedrichshafena wrócził. K pſchiſtajenju powětrona běſche ßo wulka ßyła pſchihladowarjow ſeſchła.

Lětaŕſka ßłužba powětrona „Hrabje Zeppelina“ ßo w tu khwilu ſaſtaji, doniž němſki miniſter ſa lětaŕſtwo po dóńdźenju dokładneho wunoſchka pſchepytowanjow kataſtrofy w Lakehurſtu ßwój rosßud njewupraji.

Katastrofa ma so z filmom wujasnić

Kapitanowy leutnant Roſendal, kommanděr namóŕniſtwoweje lětaŕſkeje ſtazije w Lakehurſtu je porucził, ſo bychu ßo jemu wſchitke woczahi fotografijow a filmowych ſchlebjerdkow wo kataſtrofje powětrona „Hindenburga“ pſchewoſtajiłe. Wón chze tole woczahi pſchepytowazej kommißiji pſchedpołožicž.

Pjecž filmowych towaŕſtwow běſche ßwojich filmowych operatěrow do Lakehurſta póßłało. Aparaty hižo dźěłachu, jako ßo powětron hiſchcže njewobſchkodźeny ſchiſtajeńſkemu ſczěžorej bližeſche. Na tuto waſchnje je ßo wotměcže hróſbneje kataſtrofy wot ſpocžatka hacž do kónza filmowało. S tym je dokument naſtał, kiž móže ſa wujaßnjenje pſchicžiny njeſboža měcž rosßudźazy wuſnam.

Wustajeńca „Dźěłacy lud“ so wotewriła

W Düſſeldorfu je ßobotu dopołdnja protektor wuſtajeńzy miniſterſki preſident generalny wyſchł Göring wulku němſku wuſtajeńzu „Dźěłazy lud“ ßwjatocžnje wotewril. Na wuſtajeńzy ßo žiwjenje a ſkutkowanje dźěłazeho němſkeho luda pſchedſtaja, a kak ßo tutej na wſchelakore waſchnje na wſchelake wobwody kultury, techniki a hoſpodaŕſtwa wuſkutkujetej. Wosebje ſajimawe je na wuſtajeńzy wosebita wuſtajeńza nowych němſkich ßurowiſnow k dalſchemu pſchedźěłanju.

Baldur ſe Schirach 30lětny.

Njedźelu je němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach w Urfeldſkej młodźinowni w Bayerſkej ßwoje 30. narodniny woßwjecžił. Krajinſzy wjednizy a wyſchſche župne wjednizy kaž tež hamtſzy ſchefojo němſkeho wjedniſtwa młodźiny běchu pſchitomni. Wjednik je Baldurej ſe Schirachej telegrafiſzy ſbožo k narodninam pſchał.

Blomberg do Londona wotjěł

Wjednik je generalnemu pólnemu marſchallej ſ Blombergej porucził, ſo by jeho pſchi ßwjatocžnoſcžach krónowanja jendźelſkeho krala w Londonje ſaſtupował. Generalny pólny marſchall ſ Blomberg je ßobotu wjecžor ſ ekſpreßnym cžahom ſ Barlina do Londona wotjěł. Jeho pſchewodźataj kommandowy general namóŕniſtwoweje ſtazije ſa Półnózne morjo admiral Ota Scholta a generalny major lětaŕſkeje brónje Stumpff. Tutaj tehorunja do němſkeho wotpóßlanzſtwa ßluſchataj.

Němſki wójnſki miniſter ſ Blomberg je njedźelu popołdnju na Viktoria-dwórniſchcžo w Londonje dojěł. Tam jeho ſaſtupjeŕ jendźelſkeho kralowſkeho doma pryn Arthur ſ Connaught powita. Tež němſki póßlanz ſ Ribbentrop ſ druhimi němſkimi ſaſtupjerjemi běſche k powitanju pſchiſchoł.

Hodža w Londonje

Pſchedßyda cžěſkoßłowakſkeho knježeŕſtwa dr. Hodža, je ßo ſ pſchewodom generala Ssyroweho jako ſaſtupjeŕ Cžěſkoßłowakſkeje ke krónowańſkej ßwjatocžnoſcži do Londona podał. Kaž ßo ſ Prahi powě, pak tuto puczowanje cžěſkoßłowakſkeho miniſterſkeho preſidenta do Londona ſdobom politiſkim ſaměram ßłuži. Tehodla Hodža tež dlěſchi cžaß w Londonje ſawoſtanje. Wón prěni krócž jako knježeŕſtwowy ſchef w jendźelſkim hłownym měſcže pſchebywa. Jako rataŕſki miniſter je wón woſpjet w Londonje pobył a je tam pſchednoſchował a ßo na konferenzach wobdźělował.

Strajk w Londonje hiſchcže traje.

W Londonje běchu ßo nadźeli, ſo ßo ſtrajk tamniſchich autobußowych wjednikow bórſy ſkónczi. Tuta nadźija pak je ßo ſ pošedźenjom wotpóßlanzow ſtrajkowazych ſniczila. Konferenza ßo ßobotu wjecžor ſapocža a hacž do njedźele ranja trajeſche. Na konferenzy je ßo wobſamkło, ſo ßo dokónczny rosßud na póndźelu popołdnju 5 hodźin wotſtorczi. Mjes tym ßo namjet Londonſkeho wobkhadneho hamta ſtrajkowazym pſchedpołoža.

Španiscy nacionalni su pasmo wobtwjerdźenjow před Bilbaom přełamali

Na froncže pſched Bilbaom je ßo na kónzu tydźenja ſtejiſchcžo ſa nazionalne wójſko tehorunja pſchihódnje wuwiwało. Wojazy tſecžeho a ſchtwórteho wotrěſka, kotrychž general Mola a Solchaga nawjedujetaj, ßu połnózny dźěl paßma wobtwjerdźenjow pſched Bilbaom w Sollubreſkich horach pſchełamali. Pjatk a ßobotu běchu ßo nazionalni 10 kilometrow hłuboko do ſtejiſchcža cžeŕwjenych dobyli.

Nazionalni wosebje ſ pomozu lětadłow njepſchecželu ſtulichu. Woni cžeŕwjenych wuſchikſne wobeńdźechu a jich wot bokow nadběhachu. Na tuto waſchnje ſamochu ßo ſ jenož ßnadnym ſchkodowanjom ſtejiſchcžow bolſchewikow ſmozowacž. Artillerija nazionalnych ſchěroku dolinu pſched Bilbaom wobknježa, tehorunja krajinu pſchi móŕſkim brjoſy pola Machichaka, hdźež cžeŕwjeni hiſchcže w roſpjerſchenych cžrjódkach pſchebywaju.

Lětny swjedźeń italskeho kěžorstwa

W nozy k njedźeli ßu w Romje pſched pomnikom ſa 500 Italcžanow, kiž ßu pſched 51 lětami pola Aduy a Dogalia padnyli, poſtawy Lawa ſ Judy wotkryli. Poſtawu, ſnamjo prjedawſcheho abeßynſkeho kěžorſtwa, ßu jako najwažniſche wójnſke dobycže ſ Addiſa Abeby do Roma pſchiwjeſli.

Njedźelu dopołdnja pak je ßo we hłownym měſcže fa ſchiſma ſe wſchej wojeŕſkej hordoſnoſcžu prěni lětny dźeń ſałoženja italſkeho ßwětoweho knježſtwa woßwjecžiło. Něhdźe 50 000 offizěrow a muži wſchitkich brónjowych družin italſkeje wojeŕſkeje mozy, kiž pſched italſkim kralom a aethiopſkim kěžorom a Muſſoliniom nimo kroczachu, poſkiczi wulkotny napohlad. 10 000 muži domoródnych wojakow w ßwojich piſanych uniformach prěni krócž we wulkich ſwjaſkach faſchiſtiſki kolonialny ſtat w jeho hłownym měſcže ſaſtupowachu.

Hdyž běſche ßo kralowſka a kěžorſka parada ſkónczila, ßo lud na Piazzy Venecia k wulkej manifeſtaziji ſa Muſſolinia ſhromadźi. Hdyž ßo Muſſolini na balkonje pokaſa, jeho lud ſe ſchumjazym pſchikleſkom ſtrowjeſche.

Muſſolini k ludej rěcžeſche a wupraji ßlědowaze myßle: Nowe romſke kěžorſtwo ſteji pod tſojim pſchihódnym ſnamjenjom ßławy, mozy a měra; měra ſa naß a ſa wſchěch! Sa wſchitkich, hdyž chzedźa, a hdyž napominazy hłóß ſroſumja, kiž ſ hłuboka ludoweje duſche a jich ßwědomja połkadźa. Sa naß, kiž chzemy na afrikanſkej ſemi tyßazlětnu mißiju Italſkeje, jeje kulturu a jeje dźěło dokónczicž.

Jendźelske nowiny so w Italskej zakazałe

Italſka powěſcžeŕnja Stefani je powěſcž woſjewila, ſo ßu italſke nowiny ßwojich ſaſtupjerjow ſ Londona wotwołałe. Nowiny ßu tute powěſcže na wuſnamnym měſtnje wozjiſchcžałe. Jako pſchicžina wotwołanja nowinaŕſkich korreſpondentow ßo ſadźerženje ſkoro wſchěch jendźelſkich nowin k Italſkej a jeje wojeŕſkej mozy mjenuje.

Sdobom je ßo dowoſowanje jendźelſkich nowin do Italſkeje ſakaſało. Wuwſacže płaczi jenož ſa nowiny „Daily Mail“, „Evening News“ a „Obſerver“.

Francowska komora je Léonej Blumej dowěrjenje wuprajiła

W franzowſkej komorje běchu lěwizarjo namjetowali, ſo ma ßo wo dowěrjenje k Blumowemu knježeŕſtwu ludoweje fronty wothłoßowacž. Ssobotu ßo wo namjecže wothłoßowaſche. Sa Blumowe knježeŕſtwo ßo 380 hłoßow woteda, pſchecžiwo njemu pak 199 ſapóßlanzow hłoßowaſche. Potom komora ßwoje pošedźenja hacž do 20. meje wotſtorczi.

Pſched wothłoßowanjom pſchedßydźa jenotliwych ſtronow hiſchcže krótko porěcžachu. Pſchi tutej ſkładnoſcži pſchedßyda radikalſozialiſtiſkeje komorneje frakzije komorje k wědźenju da, ſo jeho ſtrona ludowej froncže ßwěru dźerži. Wón doda, ſo radikalſozialiſtojo ſamołwjenje ſa ſlenjenje ludoweje fronty nochzedźa pſchewſacž.

Francowza Doriot přećiwo kommunismej namołwja

Franzowſka ludowa ſtrona je pjatk wjecžor w Pariſu wulku ſhromadźiſnu wotměła. Preſident a ſałožeŕ franzowſkeje ludoweje ſtrony Jaques Doriot w ßwojej rěcži žadaſche, ſo by ßo „fronta ßwobody“ wutworiła. Do tuteje fronty dyrbja ßo wſchě ſtrony ſjednocžicž, kiž pſchecžiwo kommunismej wojuja. Tutemu namołwjenju ſhromadźiſna ßylnje pſchihłoßowaſche.

Doriot rjekny, ſo jeniczka ſtrona ßama w Franzowſkej w tu khwilu njemóže nad kommuniſtami dobycž. Tehodla wón namołwjeſche, ſo bychu ßo wſchitzy nazionalnje ſmyßleni Franzowſojo do wulkeho hibanja ſjednocžili a tak kommunismej w franzowſkej kónz ſcžinili.

Doriot ſdźěli, ſo ßu jemu hižo mnohe politiſke ſkupiny a ſtrony k tutej froncže ßwobody pſchihłoßowałe. Rěcžnik tež na móžne poczahi k franzowſkej ſozialnej ſtronje wyſchka de la Roquea pokaſa a w mjenje ßwojeje ſtrony rjekny, ſo nochze žanu ſtronu kritiſowacž, kotruž knježeŕſtwo ludoweje fronty pſcheſcžěha.

Powěsće z cyłeho swěta

Bombowy nadpad na ſpěſchnik mjes Bordeauxom a Marſeillom.

Jedyn morwy a pjecź ſranjenych.

W ſpěſchniku, ſ Bordeauxa do Marſeilla jědźazym, ßo ßrjedu rano rosbuchnjenje ſta. Na ſakładźe pſchepytowanjow maja ſa to, ſo je ſ pſchicźinu bombowy nadpad był. Njedaloko rosbuchnjenſkeho měſtna namakachu dźěl roly, kotruž běchu jako grat ſa rosbuchadła wužili. Rosbuchnjenſke njeſboźe je ßebi jene cźłowſke źiwjenje žadało. Pjecź woßobow ſ mjenje abo bóle cźežſchimi ſranjenjemi do Arles doweſechu.

Młodźinu khójcźkow ſ nożizami wottſihał.

4 měßazy jaſtwa ſa lěßneho ſchkódnika.

Wußud, kotryž bě mała khłoſtańſka komora Barlinſkeho krajneho ßuda pſchecźiwo bjesßwědomitemu lěßnemu ſchkódnikej wuprajiła, by měł wſchitkim wopytarjam lěßa, kotſiž na lohkomyßlne waſchnje ſchkodu na mejſkej młodźinje nacźinjeja, jako nuſne napominanje ßłužicź. Dla pſcheſtupjenja pſchecźiwo pólnemu a lěßnemu ſakonjeje měješche ßo 48 lět ſtary Pawoł M. ſ Barlina-N. ſamołwicź. Hajnik bě loni w lěßach pola Bernawy M., kotryž je hižo 18 raſow dla wſchelakich pſcheńdźenjow pokhłoſtany, pſchi tym lepił, hdyž ſ nożizami młodźinu tſihaſche. Hdyž ßo jeho hajnik ſa pſchicźinu wopraſcha, wotmołwi, ſo hałźki do kwětkoweho wobkhoda ßwojeje žony trjeba. Hamtſki ßud, pſched kotrymž měješche ßo M. w ßwojim cźaßu ſamołwicź, bě tuteho njeßwědomiteho cźłowjeka k 4 měßazam jaſtwa ſaßudźił. Pſchecźiwo tutemu wußudej bě ßo M. powołał, tak ſo dyrbjeſche ßo mała khłoſtańſka komora ſ tutym padom hiſchcźe ras ſaběracź. Tola powołanje ßo w połnym rosměru ſacźiſßny, dokelž ſa tajke elementy, kaž ßo we wußudźe praji, njeje miłoſcź na měſcźe.

Wulke kożiſchcźo aluminija w Pólſkej ſo namakało.

Na wobßedźeńſtwach wjerćha Radźiwiła pola Dawigrodka w Poleßiſi ßu bohate ſkłady kaolina a aluminija wußlědźile. Geologojo wobliczichu, ſo dotal namakane ſkłady něhdźe 1 600 000 tunow mineralijow, ſ něhdźe 58 proz. kaolina a 39 proz. aluminija wobſtejazych, wobßahuja. W roſprawach pólſkich nowin ßo na to pokaſuje, ſo tak wyßoko prozentowſke kaolinowe a aluminijowe ſkłady w Pólſkej hewak njejßu ſnate. Składy ßu pod ßamym ſeńſkim ſwjerchom, tola wudobywanje budźe wobcźeźne, dokelž njeje wobkhadnych dróhow a železnizow do tutych kónczin.

Sso ßmjercź naſtróźiła.

Jako póndźelu popołdnju w Kötensdorfu pola Burgſtädta 58 lět ſtara wumjeńkarka Hedwig Schmidtowa na polu dźěłaſche, ju cźěkazy kóń potorže. Snjeſbożena, kotraž jenož ßo pſchi tym ſ lohka ſrani, pak ßo ßmjercź naſtróźiwſchi wumrje.

22 lět bjez pomjatka

Bjesmjenity ßo na ßwoju ſańdźenoſcź dopomni.

Wuheŕſke nowiny piſßaja wo hnujazym podawku prjedawſcheho wojaka Schcźěpana Koſara, kiž je 22 lět pod zuſym mjenom bjes pomnjecźa na ßwoju ſańdźenoſcź źiwy był a nětko hakle ßebje ſaßy wunamakał. Jako młody burſki hólz bě Koſar na frontu ſchoł, a jedneho dnja ſtejeſche na liſcźinje padnjenych.

Po wójnje wunóri ßo w ſchuli invalidow Waitzen wojak, kiž bě ßo we wójnje ſaßypnył, běſche hłuchi a němy a bě wſchě pomnjecźe na ſańdźenoſcź ſhubił. Wſchitke prózowanja wyſchnoſcźow, ſo bychu jeho ſańdźenoſcź wujaßnili, běchu podarmo. Bjesmjenity rěkaſche nětko J. Vitez, ſchtož tak wjele rěka kaž rjek a dóſtawaſche ßwoju rentu. Pſched krótkim běchu nowiny tutón pad bjesmjeniteho woſjewile a tež jeho wobras pſchidake. Burſki cźeladnik w jenej wuheŕſkej wßy dohlada ßo na wobraſ a ſpóśna w nim ßwojeho wuja Schcźěpana. Njedawno je nětko Jan Vitez ßwoju wjeſku wopytał, njewědźo ſam měr ßwojeho pucźowanja. Tragedija bjesmjeniteho ſ wulkeje wójny namaka tu poßledni akt a ßwój kónc. Hižo na jěſdźe bě Vitez ſpodźiwnje rosborjeny, dokelž [illegible]ka krajina bě jemu ſnata. Hdyž ſtary wjeßny wucźeŕ wosej napſchecźo ſtupi, wrócźi ßo jemu pomjatk ſaßy. Hdyž wjeſku dozwědźhu, ſkocźi Vitez nahle ſ woſa, běžeſche na ſkupinu ludźi a wobja tam ſtaru macźeŕku. S płacźitym hłoßom wobkrucźi ſtara Koſarka, ſo je ßwojeho ßyna ſaßy namakała, do kotrehož ßmjercźe njeje ženje wěriła.

Gmeinſka rada wobſamkny, ſo najebacź jeho nawróta mjeno Schcźěpan Koſar na wójnſkim pomniku woſtajiť, jako mjeno rjeka, kiž drje je źiwy, ale je ßej tehodla ſaßłužił, ſo w ſłotych piſßmikach na cźeſtnej tafli ßo błyſchcźi. Esk.

Rozwučowace drobnosće

Pos w zapřahu.

Často widźimy, zo so psy přahaja, tola twar psyčeho ćěła, wosebje jeho nohi na to pokazuja, zo pos za přahanje njeje stworjeny. Njedźiwajcy toho pak so jara husto małe a słabe psy za přahanje ćežkich nakładow wužiwaja, to wjedźe k njetrěbnym a khłostajomnym čwilowanjam skotu, kotrež su po § 2 čo. statneho zakonja na škit zwěrjatow zakazane. We wosebitym wukazu němskich krajow abo knježeŕstwowych wobwodow so mjez druhim praji, zo psy, kotrež so do přahanja wužiwaja, dyrbja dospołnje strowe, sylnje twarjene, derje zeźiwjene a znajmjeńša 2 lěće stare być. Wysokosć ramjenja dyrbi znajmjeńša 30 cm wučinjeć a dale dyrbja 30 kg ćežke być.

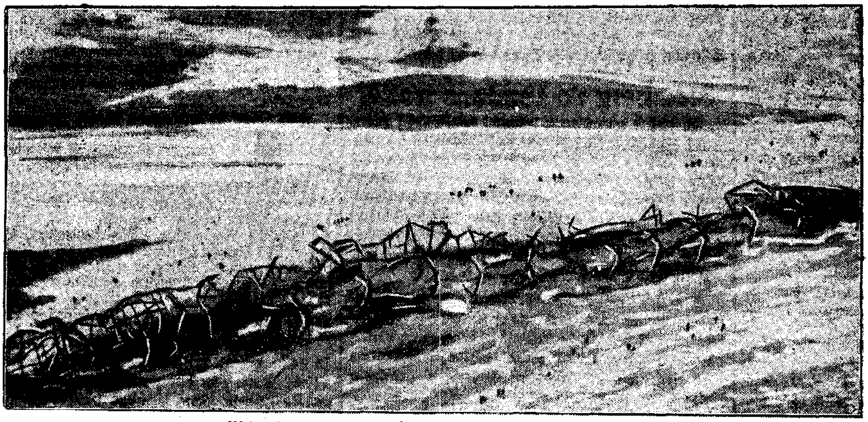

Pſchepytowanſka kommißija ſapocźina dźenßa ſe ßwojim dźěłom na lětaniſchcźu w Lakehurſtu.

Wobras ſ powětra wo ſbytkach nad pſchiſtawom w Lakehurſtu ſpadnjeneje powětroweje łódźe „Hindenburg". Po ſkónczenju haſcheŕſkich dźěłow je ßo měſtno njeſboźa ſ amerikanſkim wójſkom ſ brónju w ruzy wobſtupiło. Krucźe ßo na to dźiwa, ſo ßo ſ roſpadankow hobrſkeje łódźe ani to najmjeńſche njewotſtroni a ſo wſcho njepſcheměnjene woſtanje, ſo bychu ßo dźěła wſchelakich pſchepytowanſkich kommißijow, kotrež ßo dźenßa ſapocźinaju, wołóźile. (Aſſociated-Preſſ, M.) — Na prawo: Kapitan Arnoſcht Lehmann, kotryž bu pſchi žałoſtnym njeſboźu w Lakehurſtu cźežzy ſranjeny, je w Paul Kimballſkej khorowni w Lakewoodu w New Jerſeyſkim ſtacźe wumrěł. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Swjatkowna nóc

2] (Pokracźowanje.)

Tak powědaſche hajńkowa a ſ tajkimi cźichimi powědanjemi ſe ſańdźenoſcźe miny ßo dźeń.

Cźim źiwiſcho běſche ſ tamneho boka rěki w nawjednikowym domje. Tón poprawom bě hajnikej pſchihotował cźeſtny dźeń a pſchipraſjeſche měſtnoſcźe ßwojeho domu na hoſcźinu.

Handrij dźěłaſche w konjenzu a w kólnjach, pſchiprawjeſche wohnjoſtroje a rjekny ßam pſchi ßebi: „Jutſje budu ju nuſowacź, ſe mnu rejwacź."

Popołdnju poſdźe pſchińdźe Hana po wokolnym pucźu pſches horni móſt do hrodu, ſo by ßebi hiſchcźe něſchtożkuli roſpowědała ſe ßwojej najſtarſchej towaŕſchku. Hańža běžeſche jej hižo pornjo rězy, kiž ßo ſchěroka a nahladnje pſches krajinu żołmješche, napſchecźo a wotkry jej tajnoſcźe ßwjedźenja, wěſo ſ tym wuměnjenjom, ſo njeßmě ſtarſchimaj nicźo wo tym powědacź.

„A twoja macźeŕka doſtanje jara rjany njewjeſcźinſki wěnz", powědaſche Hańža, „ale njepraj jej nicźo, ſo je to hižo druhi, kotryž ßym jej pletła. Prěni je Handrij ſkónzował. Běch jón tak pilnje ſ rożmarje a ruty nawiła — tu pſchilecźa to njemdre hólcźiſko, wutorže mi wěnz ſ rukow, tykny ßebi jón na hłowu a ſejhrawajo wotehna. Sawěſcźe, hodźinu dołho ßym cźi ſe ſłobami a ſrudobu płakała. Handrij je druhdy pſchejara wjeßoły a ſpowrócźa nam zyły dom. Kohož ma lubo, tomu da ßwoje wobßedźenſtwo a huſto tež moje ßobu, a myßlu ßebi, ſo by ſa njeho hacź do kónz ßwěta běžał. Sa to chže kóždeho, ſchtož jeho jeno kuſcźicźk ſrani, hnydom do ſemje ſateptacź a rosmjaſcź. To móžeſch mi wěricź, Hana, njech je wón tež pſeßacź krócź mój bratr, tebi móžu to prajicź, kajku twjerdu hłowu ma. To dyrbjała jeho jeno ras widźecź, hdyž ßo tak rosnjemdri! A hdyž je ßo wujakhadźał, potom ßo hańbuje a chže to ſaßo ſarunacź. Tón dyrbi ßo hiſchcźe derje tocźicź, praji nan."

Holzy měješchtej ßebi hiſchcźe wjele wo jutſiſchim ßwjedźenju, wo ßwojej draſcźe a wo ßwojej pyſche powědacź, a wumołowaſchtej ßebi, kak pornjo ßebi ſa herzami ſtupatej, njewjeſcźe a nawoženi kwětki ſcźeletej, w zyrkwi pſchi ßamym wołtarju klecźitej, a kak chzetej ßo hewak hiſchcźe ſadźeržecź. Tu ßo na dobo holza ſ lěßneje khěžki dopomni, ſo hiſchcźe dobru hodźinu trjeba, ſo by pſches horni móſt ſaßo hacź na tamny brjoh dozpěła; ale knjeni nawjednikowa rjekny, ſo dyrbi Hana jeno hiſchcźe woſtacź a ſo njeßmě tohodla ſtaroſcźe měcź, ſo wſchak budźe pſches rěku ſ cźołmom pſchewjeſena.

Holzy ßo hiſchcźe pſchekhodźowaſchtej po kcźějazej ſahrodźe, hdźej ßo hižo kcźenja pocźachu ſańdźelecź pſchi wjecźornej khłódnoſcźi. Sczinv boſoweho keŕka lehnychu ßo pſches kwětkaze rjadki a pſchi plocźe ſchkrěcźachu ſchwjercźe.

„Hdy jeno by nóz hižo nimo była", Hana rjekny, „njeſańdźelu ſawěſcźe wócźka, dóniž tu ßłónzo ſaßo njebudźe. Pſchińdu rano jahe k tebi, ſo budźemoj ßebi pomhacź a ſo docźinimoj pſched wotkhadom do zyrkwje. A nětkole budź bożemje, Hańža?"

Wona wſa wuměkſzy a wuſnamnje plecźeny kwaßny wěnz macźeri w korbiku a khwataſche prjecź. We wrotach hiſchcźe ras poſaſta, wobrocźi ßo a poßměwaſche ßo: „Ruku dyrbju cźi tola tež hiſchcźe dacź — tak! ſpi ſtrowa, Hańža!"

„Haj, ſpi ſtrowa, a njepowrócź mi cźołnika; mokreje towaŕſchki njemóžu ſa družku trjebacź!"

Wonka bě ßo Handrij ſ macźerju ſwadźił. Chzyſche Hanu pſches rěku pſchewjeßłowacź, ale macź jemu porokowaſche, ſo je k tomu jara njelepy. Tola napoßledku bě jemu po woli. Pachoł cźiſßny ßwoju jěchaŕſki kſchud, ſwuhorny ßebi rukawje, doběža k blijkemu brjohej, ponóri cźołm do wyßokeje wody a wukotwi jón.

A hdyž Hanka ſ korbikom dóńdźe, ſejmowaſche Handrij pſchecźelnje kłobuk a dowjedźe ju wobhladniwje po deſzy do ßo cźumpazeho cźołmika.

„W Božim mjenje, lubej dźěſcźi, ale bjeŕtaj ßo na kedźbu, a ty, Handrijo, wjeßłuj derje! Ně, docźakajtaj, póſcźelu wamaj tola radſcho rybaka ßobu!"

Tu bě pachoł hižo cźołm wotſtorcźił a bórbotaſche: „Runje, kaž bych hiſchcźe ſchuleŕ był." S wobrotnej ruku wjeßłowaſche pſches brunoſelene żołmy, a cźołm ßo ßuwaſche na kóß pſches rěku.

*

Holcźka ßedźeſche na ławzy a ſtrowjeſche ſe ßwojim běłym rubjeſchkom hiſchcźe na brjoh wrócźo, dóniž njebě Hańža ſ macźerju ſ wrotami do ſahrody ſtupiła. Potom hladaſche Hanka do wody. Njehodźeſche ßo prajicź, hacź to cźinjeſche, ſo by widźała w żołmach ßwoje wobliczo abo tohodla, ſo njeby trjebała Handrijej do wocźow hladacź. Tola wón tež na nju njehladaſche. Hładka měrna wodo pſchituleſche ßo jara zunje k cźołmej a tworjeſche ſa nim jaßnu ßmuhu.

Na dobo, hdyž běſchtaj nimale hacź do poł rěki dojěłoj, woſtaji Handrij wjeßło w měrje a rjekny Hanje: „Nětkole chzu ſ tobu něſchto porěcźecź, Hana!"

Ta poſběže ßwoju hłójcźku. Cźołmik ßo ſdaſche ſměrom ſtejo na wodźe, ale wjeŕby cźehnjechu pomału dale horje.

„Hanka", rjekny Handrij pohluſchenje, „ty dyrbiſch mje lubo měcź!"

Hana mjelcźeſche.

„Hanka, ty mje dyrbiſch lubo měcź!" wón woſpjetowaſche.

„Cźehodla tež niz?" wotmołwi holcźka. „Ty dźě mi nicźo cźinił njejſy. Ale běch ßebi myßliła, ſo hnadnej knježnicźzy ſ Lěßowa njeßměſch hnydom tak ſ „dyrbjenjom" pſchińcź."

„Hana, njehań mje takle — to ja njeſnjeßu — ßym hižo muž!"

„To chzu wěricź, hdyž budźeſch hiſchcźe hłowu dlěſchi."

Pachoł ßo ſruna a bě rjana ſchwižna poſtawa.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 10. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Sudnik namaka něhdy tež swojeho sudnika.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Pſchecziwo wſchemu woczakowanju běſche wjedro poßlednich dnjow njewobſtajne, deſchczowate a khłódne. Pſchi nětcziſchim roſpołoženju wjedra w Europje njemóžemy hiſchcze wjetſcheho polěpſchenja woczakacz. Dźenßa ſměmy ſwoprědka hiſchcze trochu ſpodobniſche wjedro, poſdźiſcho pak ßo ſ wjeczora nowa nižina ſ njewobſtajnym, deſchczowatym a ſdźěla njewjedratym wjedrom pſchiczehnje. Jutſje wutoru tſjo lodowi mužojo ßwoje knježſtwo naſtupja. Nadźijomnje naß ſ wjetſchej ſynu pſchelutuja. — Jutſje ßłónczko 4.17 hodź. ſkhadźa a ßo 7,36 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 4,35 hodź. a khowa ßo wjeczor 9,13 hodź. Dźenßa mamy młody měßaczk. Pſchedźenak nam tehorunja njewobſtajne wjedro wěſchczi.

Čeŕwjeny swětowy mór — bolšewismus

Pod tutym napißmom ßo w tutych dnjach w Budyſchinje wulzy powuczaza wuſtajeńza wotměwa. Wuſtajeńza je ßo ßobotu popołdnju w 3 hodźinach ſa ſjawnoſcz wotewriła a je hnydom wot ßwojeho wotewrjenja ßem najwjetſchi ſajim pola tudomneho a wokolneho wobydleŕſtwa namakała.

Saſtupjeŕ wokrjeßneho nawjednika wuſtajeńzu ſ doſtrowjázymi ßłowami wotewri. W ßwojej rěczi wón najprjedy pokaſa, kajki dźak ßmy wjednikej dolžni, ſo je ßo kommunismus w Němſkej pſchewinył a wotſtronił. W druhich krajach pak ßo pokaſuje, kak bolſchewismus pſchi ßwojim poſtupowanju žaneje ßmilnoſcie njeſnaje. W druhich ſtatach wón hižo młodźinu pod ßwój wliw czaha. Wo tom wſchak tež ßami ſ najhonjenja w naſchim kraju wěmy.

Wuſtajeńza jenož woprawdźitoſcźe pſchedſtaja a ßo jeniczzy ſ wěrnymi a woprawdźitymi podawkami ſaběra. Prěnje wobraſy wjedu wopytarjow do ſpoczatkow bolſchewikſkeho hibanja w lětach 1848 a 1849, hdyž Korla Marx ſe ßwojimi powróczeŕſkimi idejemi wuſtupowaſche. Potom ßlěduja wobraſy ſ dnjow po ßwětowej wójnje, hdyž ßo bolſchewismus do němſkeho luda dobywaſche a ſpyta jón ſajědojczicz. Wſchudźe, njech je w materialnym, njech w duchownym naſtupanju ßo židowſzy bjeßßwědomiczi wjednizy prawow nad němſkim ludom mozowachu. Sczěhwki jich ſakhadźenja ßo ſtajnje rucže w ſaniczenju a ſahubjenju pokaſowachu.

Wuſtajeńza pak naß tež do czeŕwjeneho „paradiſa", do Ssowjetſkeje Ruſkeje a do Schpaniſkeje pſchenadźa. Sczěhwki nadknježſtwa bolſchewisma ßu tak hróſbne a žaloſtne, ſo kóždy wopytowaŕ jaßnje ſpóſnawa, kajki ſtrach bolſchewismus ſa wſchě kraje a jich kultury, ſa wſchě ludy a jich duchowne a materialne kubła wosnamjenja. Sahuba, nuſa, hubjeńſtwo, bjesbóžnoſcź, naßylnoſcź a mordaŕſtwo, to je puez bolſchewisma.

Na wobebitymaj blidomaj wobrjedź wuſtajeńſkeje měſtnoſcźe ßu kommuniſtiſke nowiny a czaßopiſy wupołožene, ale tež liſty wbohich ludźi, kotſiž pod tyranſtwom bolſchewisma w njewuprajnej nuſy czeŕpjachu a žaloſtnu ßmjercź ſahłódnjenja namakachu. Tež mordaŕſki grat, ſ kajkimž kommuniſtojo w pſchewinjenym czaßu ßobuczłowjekam pſchikłady ßwojeho „wosbožazeho" knježſtwa dawachu, rěczi wótſje napominajo ke kóždemu.

Mjes jenotliwymi wotdźělenjemi wobraſow ßu dźenßniſchi politiſzy nawjednizy, wojazy, mužojo dźěłoweje ßłužby a powołańſkeho dźěła poſtajeni, na kotrychž je roßdźěl mjes natwarjazym dźěłom nazionalſozialisma a ſaniczazym ſakhadźenjom ßwětoweho móra bolſchewisma najjaßniſcho ſpóſnacź.

Wuſtajeńza w turnowaŕni na Kamjeńtnej haßy wotſtanje jenož hiſchcze hacž do pſchichodneje ßrjedy 12. meje w Budyſchinje; wona je kóždy dźeń wot ranja 8 hodźin hacž do wjeczora 22 hodźin bjes pſchetorhnjenja wotewrjena. Kóždy muž a kóžda žona dyrbi ßebi tule wulzy ſajimawu wuſtajeńzu wobhladacź.

*

S **Bukez.** Saňdźeny pjatk jednaſche ßo w tudyſchej Serbſkej grychcźe dla pſcheſtupjenja ſtatneho hońtwinſkeho ſakonja. W dezembru 1936 běchu w Zornoßykach liſchku w želeſnych paßlach popadnjenu namakali. Liſchki ſ paßlemi łojicź je ſakaſane. Pſchi liſchzy nimo toho hiſchcze druhe paßle nawleczene ſtejachu. Tukachu na najeńka hońtwy Sch. ſe Zornoßyk, ſo je paßle powlekł a liſchku popadnył. Sa to bě pjenježne khłoſtanje napołožene doſtał. Sch. ßo pſchecziwo tomu powoła. Dokelž jemu njemóžachu winu dopokaſacź, ßo wuwinowa.

Se **Schěrachowa.** (Krupobicźe.) Wczera k wjeczoru je we kužiſkich horach krupobicźe wjele ſchkody wobebje na kczějazych ſchtomach naczinilo. Krupy měјachu wulkoſcź holbjazych jeji a pſchikrywachu někotre zentimetry wyßoko ſemju. Tež ſ Wujeſda pola Lubija ßo nam ſdźěli, ſo ßu krupy padale.

S **Khelna.** (Sslěborny kwaß.) Wczera ßwjeczeſche žiwnoſczeŕ Jurij Franzka ſe ßwojej mandźelſkej Madlenu rodź. Rjeczkez w kruhu ßwojich ßwójbnych a pſchiwuſnych ßwój ßlěborny kwaß. W Franzkez ßwójbje ßo Sserbſke Nowiny ſtajnje jako dobry pſchecźel czeſcźa a tohodla jim dźenßa tež hiſchcze na tutym měſtnje wſcho dobre na dalſchi žiwjeńſki puez pſchejemy.

S **Wulkeje Dubrawy.** Ssobotu rano krótko do 3 hodźin w ſtatoku Jurja Brěſanka woheń naſta. Se ßłomu kryte domſke a bróžeń ſa krótki czaß w ßwětłych płomjenjach ſtejeſchtej. Jenož ſ wulkej prózu móžeſchtej ßo jeniczkej wobydlerjej ſe ſtatoka wukhowacź. Wſchón mobiliar a tež dwě kozy ßo ſpalichu. Prěnju premiju doſta Khwaczizanſka wohnjowa wobora. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate. Brěſankez ſtatok je pſches 100 lět ſtary a bě jeničkí, kiž je w ßwojim czaßu wulki woheń pſchětrał. S nim je ßo poßledni ſe ßłomu kryty ſtatok w naſchej wßy ßhubił. Czežkopruhowanaj Brěſankez mandźelſkaj ſtaj nětko mjes tym pola bratra wukhow namakałoj.

S **Wulkeje Dubrawy.** S motorſkim kołeßom ſnjeſbožiſchtaj ſchtwórtk popołdnju pjekaŕſki wuczobnik Simm a ſamkaŕſki dźěłaczeŕ Förſter jako jeho ſozius. Pſchi ſawinjenju pſchi haptyzy jědźeſche kołeßowy wjednik pſchedaloko na prawo a ſawadźi wo płotowy ſtołp, tak ſo ßo tutón ſłama. aN dobre ßbožo wobaj jědnaj ßo jenož lohko ſraniſchtaj, kolo ßame pak ßo tak wobſchkodźi, ſo dyrbjeſche ßo wotwlez.

S **Noweje Wßy** pola Klukſcha. Saňdźenu ßobotu ßwjeczeſchtaj wumjeńkaŕ Jan Rjeczka, 79 lět ſtary, a jeho mandźelſka Khryſta rodź. Behniſchez, 81 lět ſtara ßwój ſłoty kwaß. Rjeczkez nan ßłužeſche něěkotre lěta dołho jako pohoncź pola pſchekupza Guſtawa Póſtołý w Lichanju. Potom bě někotre lěta pola kublerja Fährmanna w Drježdźanach-Löbtawje a poſdźiſcho 3 lěta dołho jako pohoncź na Drježdźanſkej nadróſnej železnizy. W lěcźe 1890 ßo do Noweje Wßy pſcheßydli, hdźež ßebi žiwnoſcź kupi, kotruž ma nětko jeho ßyn. 36 lět ſtaj jubilaraj na tutej žiwnoſczu dźěłałoj. Jubilaraj ſtaj czikaj a ſtrowaj. Jubilr je ſnaty wudźeŕ.

S **Kulowa.** Bronzowu jehlu Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka je ßebi najeńk hatow Wilhelm Zelder pſchi tſělenju ſe 137 kołami dobył.

S **Klětnoho.** (Zyrkwinſke.) Sup. Ney ſ Mužakowa prěni dźeń ßwjatkow popołdnju w 3 hodź. wobnowjenu zyrkej poßwjeczi. Druhi ßwjaty dźeń rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a ¼10 hodź. němſka a ½11 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Pſchipowědałoj ſtaj ßo: dźěłaczeŕ Pawoł Waltaŕ Boſchka ſ Jamneho ſ domjazej dźowku Hanu Martu Pětkez ſ Koſchle.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 8. meje 1937.

Narodźiła je ßo: 2. 5. Reinhardej Marczinej Hennigez, juſtiznemu pſchiſtajeńzej, dźowka.

Wumrěła je: 7. 5. Marta Rjelzyna rodź. Adamez, rataŕſka dźěłaczeŕka ſ Prěczez, 41 lět.

Swěrowali ßu ßo: 8. 5. Fryz Gerhard Rößler, kowaŕ a Erna dźěl. Seilerjowa rodź. Brylez, mlokowa žona, wobaj w Budyſchinje. — Alfred Jan Hajna, inſpektor měſchczanſkeho ſarjadniſtwa a Gertruda Dorothea Herrmannez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Jan Erich Dürigen, ſekretar khorobneje pokładnje a Gertruda Luiſa dźěl. Meyerowa rodź. Uhligez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich-Korla Ehlers, chemiſki dźěłaczeŕ a Emma Charlotta Wawrikez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich Ota Schmiedchen, wabjeńſki ſaſtojnik a kontrollěr a Berta Gertruda Lötzkez, wjaſaŕka, wobaj w Budyſchinje. — Arnoſcht Korla Gebauer, magazinſki ſarjadnik a Marta Marja Michalkez, fabrikſka dźěłaczeŕka, wobaj w Budyſchinje. — Jan Wjaßław Kallina, pincžnik a Helena Hajnzez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Wilhelm Bjedrich Hendrich Maks Klein, technikaŕ a Gertruda Erna Hildegarda Elsnerez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje. — Arnoſcht Gerhard Kuczka, podſtražmiſchtr a Lina Berta Sohrez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Podlěſcheny czaß wotewrjenja:

Wot ranja 8 hodźin bjes pſchetorhnjenja hacž do wjeczora 22 hodźin. **Saſtupne płacziſny:** 10 pjenježkow ſa woßobu; wojazy, ſchule, Hitlerſka młodźina po 5 pjenježkach ſa woßobu; ludźo bjes dźěła darmo. — Kóždy němſki muž a kóžda němſka žona byſchtaj dyrbjałoj tutu wulzy ſajimawu wuſtajeńzu wopytacź.

Jenož póndźelu, wutoru a ßrjedu w Budyſchinje w turnowaŕni na Kamjeńtnej haßy.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 10. meje 1937.

Barlinſka burſa 8. meje 1937. W położenju na hódnoſtnych wikach njeje ßo na kónzu tydźenja niczo pſcheměniło. Saſładne měnjenje bě dale pſcheczelne. Wotpſchedawanja bankowſkeje klientele ßo ſkoro ſzyła njeſtawachu, ſkerje ßo ſ tuteje ſtrony mjeńſche nakupjenja ſwěſczichu. Jenož kuliſa w hódnoſtkach, kotrež bě ſ pſchedkhadneho dnja material wyſche měła, realiſowaſche. Napjecźe na pjenježnych wikach dawa ſpóſnacź, ſo ßo móžnoſcź na nowu ſtatnu pożczonku dźěłby napłacźicź, wužiwa. S tutym ßo wěſo tute ßrědki ſ hódnoſtkoweho wobkhoda wołwjedu. Na rentowych wikach njebě pſcheměnjenja.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Žitne hoſpodaŕſtwo: Wotedacźa w khlěbowych žitach ßo ſkoro wjazy njeſtachu. W ſaměnjeńſkej akzijí rožki do pizowadłow ßo jenož hiſchcze ßbytki ſaměnjachu. Napſchecziwo temu pak ßu poměry ſa pſcheńzu trochu pſchihódniſche. Poſkiczenja pizowańſkich jeczmjenjow a pizowańſkeho wowßa ßu popuſchcziſe. Tež poſkiczenja induſtrialnych jeczmjenjow ßu niſke. Rožkowe wiki běchu jara měrne. Sa pſcheńcznej muku běſche wulke napraſchowanje, kotrež móžeſche ßo powſchitkownje ſpokojicź. Ržane wotruby běchu jenož w mjeńſchich dźělbach doſtacź. Napraſchowanja ſa pſcheńcznymi wotrubami móžeſche ßo ſ pſchidźělenjom wukrajnych tworow někak wurunacź. Mjes zokor wobßahowazymi pizowadłami ßo wobebje ßuſchene truzki žadachu.

Skótne hoſpodaŕſtwo: Dowos na ſkótne wiki njeje ßo pornjo pſchedkhadnemu tydźenjej wo wjele pſcheměnił. Płacziſny běchu te ßame a kajkoſcź ſkotu bě trochu lěpſcha. Na czelazych wikach je ßo poſkiczeny material bjes czežow ſaměſcził. Dowos na ſkopjazych wikach bě potrjebje wotpowědazy. Sdźěla woſtachu pſcheßbytki. Na ßwinjazych wikach bě ßo runje telko materiala pſchihnało, kaž tydźeń pſched tym. Kajkoſcź pſchihnateho ſkotu bě ßrěnja.

Hoſpodarjenje ſ młokom: W ſaňdźenym tydźenju je ßo wjazy młoka wotedało, ſchtož ſ pizowanjom ſe ſelenym ſwißuje. Wotbyt czeŕſtweho młoka bě trochu nižſchi. W młokaŕnjach je ßo wjazy butry nadźěłało. Położenje na twarožkowych wikach njeje ßo pſcheměniło, wobrot w někotrych družinach popuſchczowaſche.

Hoſpodarjenje ſ běrnami: Poſkiczenja jědźnych běrnow tež w ſaſchłym tydźenju w njeſmjeńſchenej měrje trajachu. Tež dźělby pizowańſkich běrnow njemóžachu ßo ſaměſczicź. Běrny ſa fabriki ßo žadachu, potrjeba njemóžeſche ßo ſpokojicź.

Hoſpodarjenje ſ jejemi: Wobkhod bě pornjo pſchedkhadnemu tydźenjej ſaßo žiwiſchi. S wjetſcheho dźěla ßo jenož němſke twory na wikach poſkiczachu.

Sahrodniſtwo: Sa ßolotwju bě wulke napraſchowanje. Radiſki a retkeje ßo derje pſchedawachu. Tež jědźna łoboda móžeſche ßo wobebje w Drježdźanach lohzy wotbycź.

Hromakowy wunoſchk njebě do kónza tydźenja wulki. Na ſpoczatku tydźenja pak bě poſkiczenje wulke. Rjewjeń ßo po wulkich dźělbach poſkiczeſche a ßo derje pſchedawaſche.

Staw wusywow w Sakskej

Měßaz haprleja bě khłódna a mokra. Tuto wjedro ſadźerža wuwicźe naſymſkich wußywow, kotrychž ſtaw ßo po dźělenju ſtatiſtiſk. krajneho hamta pornjo pſchedkhadnemu měßazej njepolěpſchi. Rědke wußywy, kotrež pod ßněhowej plěßnininu, mokrotu a pólnymi myſchemi czeŕpjachu, jara huſto widźimy. Rosměra wobſchěrje, kotraž ma ßo dla pſcherědkich wußywow ſnowa wobßycź, njeje hiſchcze zyle ſwěſczena, dokelž mokre pola dźěła na nich czaſto ſnjemóžnichu. Nalětne wußywy ßo w běhu haprleje ſ wulkeho dźěla wobſtarachu a we włóžnej ſemi derje ſeſkhadźachu. Dźeczel je, dokelž žita loni huſto jara ležachu, błakaty a dyrbi ßo we wjetſchej rosměrje ſnowa wobßycź. Łuki poſkiczeja poměrnje dobre wuhlady. Wulka mokrota je wſchě pólne dźěła pocźežiła a wotſtorczila. Ssadźenje rěpy a běrnow je ßo tohorunja ſapoſdźiło. Wothladaŕſke dźěła niemóžachu ßo dotal na wußywach pſchewjeſcź. Se ſchkódnikow wobebje pólne myſche we wulkich czrjódach wuſtupuja a naczinjeja wulku ſchkodu na wußywach a dźeczelu. Ssněhowa plěßniwiſna ßo wobebje pſchi njenaczinjenej pſcheńzy pokaſuje. Dale ßo grotowe waczki, pólne ſchlinki a dźeczelowy rak wobkedźbowachu. Krajny ſtatiſtiſki hamt je ſczěhowaze pſcherěſkowe ſnamki wußywow woblicził: naſymſka rožka 3,1 (2,4); naſymſka pſcheńza 3,1 (2,4); naſymſki jeczmjeń 3,1 (2,4); naſymſki rěpik 2,9 (2,4); naſymſka rěpka 3,0 (2,2); dźeczel 3,4 (2,4); luzerna 2,9 (2,4); łuki bjes powodźenja 2,7 (2,7); powodźene łuki 2,5 (2,5); paſtwiſchcźa 2,6 (2.5). Liczby w ſpinkach wosnamjenjeja ſtaw kónz haprleje 1936.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

„Čeŕwjena kwětka prerije."

Pokhad amerikanſkeho ludoweho ſpěwa.

Hiſcheze dźenßa ßo w juźnym dźělu Sjednoczenych ſtatow ludowe ſpěwy ſpěwaja, kotreź wo luboſnej czeŕwjenej prynzeßy powědaja a wo běłym rjeku, na kotrehoź bě ßwoju wutrobu ſhubila. Poſtawy tutych ſpěwow ßu hiſtoriſke. Wobſpěwa ßo ſrudny luboſczinſki drama indianſkeje kralowſkeje dźowki Pokahontas a Jendźelczana Jana Smitha, prěnjeho guvernera Virginſkeje.

Młodoſtny dyrdomdejnik.

19. dezembra 1606 wopuſchczi łódźſtwo, wobſtejaze ſ tſjoch małych płachtakow, jendźelſki pſchiſtaw Plymouth. Na łódźach bě 105 jendźelſkich wuczahowaŕſkich ßwójbow. Tuczi chzychu pſched 9 lětami wot Waltera Raleigha wußlědźene krajiny Virginſkeje wobßydlicź. S wulkeje czrjódy wuczahowarjow wuſběhowaſche ßo woßebje młody mužſki ſ mjenom Jan Smith a bě ßej titul „kapitan" pſchißwojił. Njedźiwajo ßwojich 26 lět běſche ſkoro zyły ßwět wobjěſdźił a doſcź dyrdomdejniſtwow naſhonił.

Po wobczeżnej jěſbje, 127 dnjow trajazej, pſchiſtajichu łódźe pſchi pſchedhorje Henry. Po wuſtupjenju na brjóh czehnjechu wuczahowarjo pěſchi, mužojo ſ czaprom a žony ſ małymi dźěczimi na khribjecźe pſchezo dale do kraja pſchi rěźy James. Pſchi tutej rěźy ležeſche jim pſchipokaſana krajina, dźiwja puſczina, kotruž dyrbjachu wobdźěłacź. Po prěnim dnju běchu ßej Jana Smitha ſa wjednika wuſwolili. Pſchi rěźy James bu ßwjatocźnje ſakładny kamjeń ſa pſchichodne měſto Jameſtown położeny. Bórſy poſběhny ßo woßrjedź ßydliſchcźa wukładźita (hrjadata) khěźa, twjerdźiſna James, kotruž dyrbjachu młodźi koloniſtojo jako wuczek wužicź pſchi nadpadach Indianow.

Pſchi martraŕſkim koliku wumoženy.

Pſchi ſpocźatku czeŕpjeſche kolonija Jameſtown na khoroſcźe a njedoſtatk na jědźi. Jan Smith napominaſche ſadwěłowazych, ſo bychu wutrali. Najprjedy ßo prózowaſche, ſo bychu ſe ßußodnymi Indianami w měrje źiwi byli. Wopytowaſche pjecźa ßam jich ßydliſchcźa a nawukny bórſy jich rěcź. Jeho dary, kaź ſchkleńczane parle, dybjaczne nože, hładadła, pißane ſchantka a druhe mjeńſche wězy Indianojo rad bjerjechu, njedźiwajzy pak jemu njewěrjachu.

Pſchi jenym tajkim wulěcźe w dezembru 1607 jědźeſche Smith ſe 14 wobrónjenymi ſ czołmom po rěźy Chikahaming. Dozpě do kraja móznego indianſkeho wjeŕcha Powhatana, wobknježerja 30 000 ludźi. Ras w nozy, hdyź mała czrjódka pſchi nóznym wohnju ſpaſche, pſchiwlecźechu ßo ſkradźu Indianojo a ſabichu 14 pſchewodnikow Jana Smitha. Wjednika ſajachu a wjedźechu jeho do ßydliſchcźa Powhatana. Rada ſtaroſtow ſaßudźi ſajateho jenohłóßnje k ßmjercźi na martrownym koliku. Tſi dny dołho ſtejeſche ſajaty pſchi koliku, wobſtražowany ſ wojowarjemi. Hdyź dyrbjeſche ßo martrowanje ſapocźecź, pſchi kotrymź běſche knježicźeŕ ßam pſchitomny, cźiſchcźeſche ßo młoda holcźka pſches mordaŕſku zwólbu, ſchkitaſche ſe ßwojim cźěłom Jana Smitha a ſawoła: „Błědy njeßmě wumrjecź, njech je ßwobodny! Chzu jeho žona bycź!"

Holza bě dźowka krala Powhana. Smitha wotwjaſachu wot kolika a puſchcźichu jeho. Jara ßwjatocźnje bu ßlub ßwjecźeny. Smitha pſchijachu do indianſkeho ſplaha. Staroſcźiwje pſchewodźachu jeho hacź k hranizy Jameſtowna.

Rjana Indianka jako ſaſtawniza.

Kraßna indianka prynzeßa podpjeraſche ßwojeho ßlubjeneho ſ trěbnymi požiwadłami ſa koloniju a wujedna Indianow a Jendźelczanow. Tola ſrudny dónt ſkóncźi nahle luboſcźinſku idylku.

W twjerdźiſnje Jameſtown rosbuchny jeneho dnja zyły naběrk pólwra, a Jan Smith bu pſchi tym czežzy ſranjeny. Dyrbjeſche ßo do Jendźelſkeje wrócźicź a ßo tam lěkowacź.

W jeho njepſchitomnoſcźi dźěſche ſ koloniju hładajzy wrócźo. Jeho naßlědnik potłócźowaſche Indianow a łamaſche jich prawa, tak ſo Jameſtown nadpadnychu a wjele koloniſtow morichu.

Guberněr ßo na Indianach wjecźeſche a wuhna jich do lěßow, Pawhatanu wotßadźi. Pokahontas wſachu jako ſaſtawnizu ßobu do Jameſtowna. Tam nawukny jendźelſzy cźitacź a pißacź, daſche ßo kſchcźicź a doſta mjeno Rebekka. Powědaſche ßo, ſo je Jan Smith w Jendźelſkej wumrěł. Tuž ßo Pokahontas ſ młodym jendźelſkim ſaßydleńzom Janom Rolfom woženi. Po jenolětnym mandźelſtwje porodźi ßynka.

Setkanje w Londonje.

W lěcźe 1616 pucźowaſche Rolf ſe ßwojej žonu do Jendźelſkeje. Lady Rebekka Pokahontas ßo na kralowſkim dworje pſchedſtaji a cźinjeſche na zyłe wožebne towaŕſtwo ſe ßwojim jara pſchiſtojnym waſchnjom hłuboki facźiſchcź. Hdyź wona pſchijimanſku jſtwu wopuſchcźi, ſtupi ji cźłowjek napſchecźo, pſchi kotrehoź pohladnjenju ßej na ſcheridło myßleſche. Bě to Jan Smith, jeje „mortwy" nawoženja. Němje poſkiczi ji ruku. Młoda žona pſchikry ßwoje wobliczo a khabłaſche won. Wot teho cźaßa khorjeſche a wumrě krótko do wotjěſda do Ameriki na ßuchocźinu. Woprawdźita pſchicźina běſche luboſcźinſke horjo. Pomnik w knježeŕſkim palaſcźe we Waſhingtonje powěda potomſtwu wo rjanej indianſkej prynzeßni, kotrejź bě luboſcź k běłemu mužej wutrobu ſlemiła.

Je z milijonarom — a to ani njewě

W Tokio, kónz haprleje 1937.

Surijo Shimada běſche ſubny lěkaŕ w japanſkim wulkoměſcźe Oſaka. Mějeſche mały wobkhod na wotležanej pódlanſkej dróſy. Hakle po cźaßu pſchińdźechu ludźo na doporucźenje k njemu. Dobru ekſiſtenzu njemóžeſche ßwoju prakſu mjenowacź.

Zurijo bě — po měnjenju zyleje wokoliny — wuwołany hłupak. Wot khudſchich ludźi ßej ſzyła niczo ſa ßwoje dźěło nježadaſche a ſchtóź njebě pſchi pjenjeſach, pola teho zyłe lěto cźakaſche a mały ſubny lěkaŕ ßej njeſwěri, někomu ſliczbowańku pósłacź.

Pſched dwěmaj lětomaj bě ßo do 20lětneje holczki ſalubował, kotraž ßlubi, ſo ßwěrnje na njeho docźaka — na někajku žeńtwu njeběchu pod tutymi wobſtejnoſcźemi ani myßle, ßamo lěta dołho niz.

Zurijo wutocźeſche ras mužſkemu runje czronowz, jako ßo ſnowa ſaklinka. Saßo někajki pazienta? Ně, běſche to jenož póſtownik. Pſchinjeße depeſchu ſe Siama. Adreßa běſche prawa, ale wobßah depeſche njebě jemu ſroſumliwy: „Waſcha gumijowa plantaža je ſ prěnim žnjam ſraka, proſchu, pſchińdźcźe abo ſdźělcźe, ſo móžemy ſe žnjemi ſapocźecź."

Ale wězka bě tola prawa. Nan tuteho ſubneho lěkarja, kiž bě pſched ßydom lětami wumrěł, běſche ſaſtupjeŕ wulkeje japanſkeje tkaninoweje firmy. Jako tajki pucźowaſche tež do Siama. Tu ſtejeſche pſched dojednanjom wulkeje ſkaſanki, hdyž jedyn nahladny pſchiſtajeny firmy, ſ kotrejž jednaſche, jeho wo „mału pſchißluſchnoſcź" proſcheſche. Mějeſche něſchto kóßnych kilometrow role, kotrež chzyſche pſchenajecź a to po ſnatym waſchnju: Wotnajeńſki pjenjes dźewjecź lět do cźaßa, ſa to potom 90 lět darmo. Płacźiſna njebě wyßoka, a ſtary Shimada, kiž chzyſche ßwoje tkaniny wotbycź, do teho ſwoli. Potom ßej rolu wobhlada, kupi něſchto tyßaz gummijowych ßadźeńkow a ſeßadźa je ſ pomozu někotrych domoródnych na ßwojim kraju. Domoródnemu ſ kupy Formoſy, kiž bě tam žiwy, pſchepoda dohlad nad zyłej ležownoſcźu. Stary Shimada ßo potom wrócźi domoj do Japanſkeje.

Po pucźu na łódźi wumrě. Tak ßo ſta, ſo nichtó ſ jeho pſchiwuſnych niczo wo plantaži njewědźeſche. Mortwemu ßamemu njebě wězka tak wažna, njeměješe žane wopißma wo tym. Njebě ſzyła na to myßlił, ſo ſměje traſch hódneho dobytka ſ teho.

Mjes tym bě dźěłaczeŕ ſ Formoſy ßwěrnje ßwoje winowatoſcźe dopjelnił; ſkóncźnje po ßedmich lětach běchu młode roſtliny tak daloko, ſo prěni ras wunoſchk ludjachu. Bjes dowolnoſcźe ßwojeho knjeſa pak nochzyſche niczo cźinicź. Hdźe dha jenož knjes Shimada je? S maſanej ſmorſchcźenej zedulku pſchińdźe domoródny jeneho dnja k prawiſnikej a proſcheſche jeho, ſo by do Oſaka napißał. Zedulka, kotruž bě ſ wulkej wobhladniwoſcźu khował, wopſchijeſche ſpěſchnje ſ wołojnikom napißanu adreßu.

Subny lěkaŕ poda ßo ſe ßwojej ßlubjenej do Siama. Wězywuſtojny wobliczi hódnoſcź tych kraßnje ſtejazych gumijowych ſchtomow na někotre milijony hriwnow. Hižo lětuſche žně wunjeßu ſnajmjeńſcha poł milijona hriwnow.

Jako ßwědomicźi dopißowarjo a khroniſtojo tež wukónz pſchipada ſapißajmy: Młodaj cźłowjekaj, kotrymaj běſche ſbožo tak njejapzy do klina padło, ßo w bližſchim cźaßu woženitaj.

Wulke dobyće němskich wozow w Tripolisu

Z 9 startowanych wubědźowaŕskich wozow 8 na prěnich městnach.

Autowe wubědźowanje wo wulke Tripoliske myto wuwi so po zaničacym wubědźowanju k bjezpřikładnemu triumfej němskich wubědźowaŕskich wozow. Z wobdźělenych 9 němskich wozow móžeše 8 přenje městna wobsadźić, z čimž Němska w automobilowym wubědźowanju dopokaza, zo jeje wozy k najlěpšim na swěće slušeja. Młodostny Hermann Long docpě na Mercedes Benz nowy rekordny čas 2:27:57. Bě 524 kilometrow dołhi puć z přerězkowej spěšnosću 213,225 kilometrow za hodźinu přejěł. Jemu sćěhowaše europski mištr Bernd Rosemeyer, potom Delius, Stuck, Fagioli, Caracciola, Seaman a Hasse, wšě na wozach Mercedes Benz abo Auto-Union. Mjez přihladowarjemi přenjeho wulkeho autoweho wubědźowanja tutoho lěta běchu maršall Balbo, Tripoliski gouverněr, korpsowy wjednik Hünlein, kotryž po němskim dobyću telegramm wjednikej a kanclerej wotpósła, we kotrymž jemu wulke dobyće němskich wozow wozjewi.

Kopańca.

DSC přećiwo Tura Lipsk 3 : 1.
VfB 03 přećiwo Sachsen 1900 3 : 2.
Dresdensia přećiwo Sportverein 06 3 : 3.

Mjezekrajne zetkanje we Winje:
Awstriska přećiwo Šottiskej 1 : 1 (0 : 0).
W Budapesće: Wuheŕska přećiwo Juhoslowjanskej 1 : 1 (0 : 1).

Poslednje politiske powěsće

14 czeŕwjenych ſchpaniſkich lětadłow w Toulonje pſchiſtajiło.

Sſobotu je na lětaniſchcźo franzowſkeho měſta Toulona 14 czeŕwjenych ſchpaniſkich lětadłow pſchilecźało. S nich běſche 13 honjeŕſkich lětadłow a jene wulke bombowe lětadło amerikanſkeho pokhada. Wobßadka lětarjow rjekny, ſo je po pſchikaſu ſchpaniſkich czeŕwjenych ßobotu rano ſ Barcelony wotlecźała, ſo by do Bilbaa lecźała. „Sadźěwkow" a wſchelakeho ducźa wětra dla ßu pucź ſmylili. Hdyž jich ſnowa pſcheßlyſchowachu, lětarjo prajachu, ſo ßu jich nazionalne ſchpaniſke lětadła pſcheſcźěhałe a ſo woni njedźiwajzy ßwojeje wulkeje liczby njejßu chzyli ſ nimi wojowacź, a tehodla ßu do Franzowſkeje czeknyli. Zyle měrnje wobßadka pſchiſpomni, ſo chze ſdobom w Toulonje tankowacź.

London w ſnamjenju krónowanſkich ßwjatocźnoſcźow. Sa krónowanſke ßwjatocźnoſcźe, kotrež ßo 12. meje ſapocźnu, ßo w Londonje ſ khwatkom paßlednje pſchihoty cźinja. Wſchě dróhi, po kotrychž ßo krónowanſki cźah pohibuje, ßu ſ mnohimi khorhojemi wupyſchene.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Naši roznošowarjo

su pilni ludźo. Dźeń jako dźeń přinjesu Wam Serbske Nowiny do domu. Wone pak bychu so jara wjeselił, hdy byšće jim tak dys a dys prajili: Dźiće tola tamle do teho domu, či tam chcedźa tež Serbske Nowiny čitać, ja sym hižo z nimi rěčał. To byšće našim roznošowarjam a nam pomhali Serbske Nowiny do serbskeho luda rozšěrjeć. To by było krasny dopokaz swěry za cyły serbski lud, hdy bychu so w kóždym serbskim domje čitali

„SERBSKE NOWINY"

Hypotheki

12000 hr.

na přenju hypotheku pyta wudowa z dźěćimi z privatneje ruki. Oferty pod E 2 na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Kupuj pola našich inserentow!

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Kózka
k plahowanju, běła, na předań
w Khelnje čisło 16

Předewzaće za pućowanje „Silberblitz"

1. a 2. dźeń swjatkow, 16. a 17. meje **do Barlina**
(Potsdam, Sancoussi, Statne sportske městno, jězba po Barlinje, Wustajeńcu „Dajće mi štyri lětačasa", přićehnjenje wojakow).
Wotjědźemy 16. 5. rano w 5 hodź. wot Měšć. muzeja.
Jězba płaći z wotrjadn. wjednistwom a dawk. 11,— hr.
Wutoru, 18. 5. (3. swjaty dźeń) do Lößnicy (Hród měra) a do Drježdźan (wustaj. Zahroda a dom). — Wotjědźemy w 9 hodź. wot Žitnych wikow. Jězba z dawkom płaći . . . 3,50 hr.
Zamołwjenja na Kadnerowy cigarowy wobkhod w Budyšinje na Žitnych wikach, telefon 3905

Kedźbu! Omnibus Korzymska łastojčka

jědźe wot muzeja
srjedu 12. meje do Drježdźan. Wotjědźemy ½9 hodź. Płaći z dawkom 3,10 hr.
2. a 3. dźeń swjatkow (jězba na 2 dnjej) do Barlina—Potsdama—Sanssouci. Wotjědźemy rano w 5 hodź. Jězba płaći 11,50 hr.
2. dźeń swjatkow do krasnych Jiserskich horow (kupjele Flinsberg). Wotjědźemy rano w 7 hodź. Jězba płaći 4,50 hr.
Zamołwjenja zapodajće na Alfred Kadner, cigarowy wobkhod na Žitnych wikach w Budyšinje, Otto Koch w Hajnicach, Max Nowotny w Korzymju, telefon 220.

! Autopark Willy Pätschke !

Wutoru, 11. 5., ½9 hodźin do Drježdźan na wustajeńcu 3,10 hr.
Srjedu, 12. 5., ½14 hodźin poslědnje wospjetowanje jězby do štomoweho kćěnja doliny w Lösnicy . . . . . 3,10 hr.
(Röderowy doł, Augustusowe kupjele, Kluč, Kónčkojta khěža, Hornja Lösnica, Lösnicski dołh, Łobjowa dolina, Drježdźany)
Zamołwjenja zapodajće na Bismarcksku dróhu 12, telefon 3900 a na MER-běro na Žitnych wikach 4, telefon 2140.

Małe nawěštki
kaž předaća, kupje, přenajeća, poskićenja a pytanja służbnych městnow, hdyž sće něšto zhubili, něšto pytaće, wozjewi Serb jenož
w „Serbskich Nowinach"
dokelž maju temu zaručeny wuspěch

Přiłoha k čisłu 106

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 10. meje 1937

Zahrodka w meji

Z haprleju njěběše zahrodkař lětsa jara spokojom. Zymne a mokre wjedro haćeše jara nuzne dźěło we zahrodźe a štóž njeje te někotre słónčne dny khětře wužiwał, tón drje ma w zahrodźe hišće wjele nakhwatać. Ale khłódne wjedro je tež spinało cyłe wuwiće a rosćenje a kćěće w přirodźe. Nadźijomnje nětko meja budźe nalětniša dyžli měrc a haprleja.

*

W normalnych časach je nětko w meji poprawom po prěnim najnuznišim dźěle w zahrodźe a zahrodkař njetrjeba wjacy tak khawatajo so dréć a jachlić, ale dys a dys sej tež trochu lunka popřewa, zo by měł wjesele nad swojej zahrodku.

Nětko w meji maš wobkedźbować run;e sadźene štomiki a je derje wothladać. Maš so přeco wo nje starać a je po potrjebnosći krjepić a njerodź pléć wokoło zdónka a tam zemju wobkopać. Druhdy budźe tež trěbne, zdónk wobwjazać ze słomu, zo skora njeby wuskhła. Hdyž štomik prěnje lěto po sadźenju hižo praw... e, to dźě zahrodkař so na tym wjeseli, a hdyž samo hižo płody njese, to z radosću a hordosću by jón hnydom ma...ł. Ale tole čini jenož njerozumny sadař a započatkař. Prawy sadař w prěnim a tež hišće w druhim lěće po sadźenju štomika wšě płody sw...u wotstroni, přetož to je k lěpšemu štoma, wón móže so takle lěpje wuwić a rosć a měwa w přichodnych lětach wjele wjacy płodow.

Druhdy ma štom docyła strowy napohlad, ale někak rosć njecha. To je trjeba přimać za nóž a zdónk po dołhosći narězać. Tola při tym njesměš přehłuboko rězać, jenož skora njech so přeręza.

Pola šćěpjenych štomow móžeš nětko wobwjazk wotewzać. — Hdyž su štomy zakćěłe, maš jim prawje přiliwać abo hnojić, ale jenož z juchu, kiž sy šćedriwje z wodu židčił.

Srjedź meje hroža hišće nócne mrózy. Přihotuj tohodla přikrywy, surowy płat atd., zo mohł přidomny sad, přede wšěm brěškowcy z časom škitać.

Truskalcy bórzy zakćěja. Maš je dosć krjepić a mjez pjeńkami hnój abo pochowinu rozkidać.

Nětko móžeš hišće sadźeć winowe pjeńki, ale jenož z hornca a z pjeršću wokoło korjenjow. Sadźeny a zaliwany pjeńk wobdawaj z krótkim hnojom, zo by zemja spody njeho włóžna wostała.

Wotłamaj nětko při winowych pjeńkach wšě njetrjebawše pruty. Z tym dyrbiš prawje zahe započeć, zo bychu wostatne so prawje rjenje wuwiłe.

*

W zelnicy móže pilny zahrodkař hižo prěnje płody swojeje prócy wužiwać. Móže prěnje rjetwički torhać, špinat a hromak rězać a łopjena rjewjenja (Rhabarber) wułamać, zo by sej doma słodźeć dał słódne rjepiki.

Dokelž je nětko wonka hižo dosć ćopło, móžeš tež mjenje krute symješka dowěrić zemi. Hižo směš boby tykać, najprjedy dźě nizke, wysoke pak trochu pozdźišo. Pola wysokich zaštapaj najprjedy žerdźe a tykaj potom boby koło wokoło žerdźow.

Měrnik (sellerij) sadźej hakle kónc měsaca, wón njeznjese mrózow. Kórki móžeš srjedź meje tež wusywać. Štóž je je hižo prjedy w horncach plahował, móže je kónc měsaca na rjadki sadźeć. To same płaći tež wo banjach.

Bobliny (tomaty) so tež hakle w druhej połojcy měsaca sadźeja, hdyž su strašni łodowi mužojo so hižo wotsalili.

Móžeš tež dale sadźeć solotej, tež kał so nětko sadźa a porej, sy-li jón zahe dosć wusywał. Na rjadki móžeš hišće wusywać rjetkwje, čeŕwjenu rěpu, špinat, solotej, hroch a wšelake kuchińske zela kaž poprik, popricu, anis, bjenchl a portulak.

Nětko maš druhdy tež hižo khětro krjepić. Wosebje rjetwički a rjetkwje sebi wjele wody žadaja. Tola krjep jenož rano abo wječor, nic připołdnju při horcym słóncu. Druhdy je nětko tež hižo čas rědčić cyble a morchwički. Přede wšěm maš wjele prócy z plěćom.

*

We wozdobnej zahrodźe móžeš nětko w meji sadźeć wšelake šmrěčki, jałorcy, khójnički a druhe jehlinaki. Tež wěčnozelene listate keŕčki so nětko sadźeja. Tola so přesadźuja jenož z pjeršću wokoło korjenjow. Po sadźenju khłódkuj štomiki z přikrywami a je jara husto pokrjepjuj.

Nětko so tykaju glaidole a montbretije. Juriny (dalije) hakle trochu pozdźišo do zemje přińdu, dokelž mrózow njeznjesu.

Móžeš hišće wšelake lětnje kwětki wusywać a to hnydom na rjadki, na př. astery, słomjanki, smjerdnički, naliki a druhe.

Meja je najlěpši čas k připrawjenju trawnika. Wusywaj trawu pak jenož, hdyž wětr njeduje. Stary trawnik ma so kóždu druhu njedźelu žnjeć, potom tež nastawa kruty a husty dorn.

Srjedź měsaca móžeš wšě jstwinske kwětki a rostliny w horncach do zahrody stajeć. Při tym móžeš tež pjeńki přesadźeć, je-li horne přemały. Wšě pjeńki maju so hakle po něčim na słónco zwučić. — Tež kwětkowe kašćiki před woknami maju so kónc měsaca z kwětkami wobsadźeć.

*

Škódniki w zahrodźe nětko dale bóle zakhadźeja. Maš jim wójnu připowědźić a ze wšelakimi srědkami přećiwo nim wojować. Hdyž je jabłoń zakćěła, posykaj z někajkim trušikowym srědkom, na přikład z „Nosprasen", zo by zničił čeŕwja — husančku jabłukoweje sadnički (Apfelwickler). Dyrbiš pak za 2 njedźeli hišće raz sykać. — Hdyž na wišnjach naraz lisćiki wuskhnu, je to znamjo, zo štom ćeŕpi pod moniliju. Tehdy dyrbiš khore hałožki hnydom wotrězać a spalić. — Tež słowčiny maš posykać z někajkim trušikom, hewak čeŕwje piltoki (Pflaumensägewespe) a slowki zniča. — Hdyž na lisću sadowych štomow so pokazuja na čorń šěre somoćane błečki, ma so přetrup sykać z Bordeleskej jušku (Kupferkalkbrühe).

W zelnicy zaso wjele škody načinjeja zeleninowe wački (Erdflöhe). Tu je najlěpši srědk rjadki jara husto a mócnje krjepić, dokelž te škódniki włóhu njelubuja. — Dalši škódnik kała je wěsta družina nósnikow (Kohlgallenrüssler), kiž zawinuje kulojte začeklizny na stołpikach. Přećiwo njemu pomha sypać wokoło sadźeńkow pěsk, kiž sy namočił w karbolu abo lizolu. — Truskalcam a solotwi zeškodźeja zaso čeŕwje pikikowarja (Drahtwürmer), kiž koruški wothrymzaju. Tu pomha jenož wjadnjeny sadźeńk ruče hłuboko wukopać a při tym čeŕwja popadnyć a skóncować.

Róže ćeŕpja pod šmicami. Zezběraj škódniki a zmjeć je mjez porstami. Druhi škódnik róžow je róžowy wijeć (Rosenwickler). Husančka so skhowa we zawitych lisćikach. Wotšćipaj tajke a spal je!

Čłowjek pak njeby mohł wuspěšnje wojować přećiwo wójsku njeličomnych drobnych škódnikow, njebychu-li jemu při tym mócnje pomhałe ptački, njetopyrje, krokawy, ješćelcy, wrjećency, husančniki, dźenjatka a bože słónčka, tuž škitaj přede wšěm tute swoje najswěrniše pomocniki.
***

Dźěći maja hospodařscy myslić

Pschikład starscheju je rosßudźazy.

Wschitke starschi ßo wažnje prózuja, so bychu ßwoje dźěcźi derje zastarali a jich pschichod po móžnosćźi lohki a wěsty pschihotowali. K tutomu samĕrej ßo pilnje dźěła, sprózniwje ßo lutuje, rady ßo něschto paruje a snjeße, nastajnje ßo stara a pschemyßluje, wscho jenož s tym samĕrom, so bychu dźěcźi jónu ßo lěpje měłe. Tajke prózowanje ßo wěsćźe nima zaßudźicź. Tajka starosćź za dorost wschak ßo za starscheju ßamo wot ßo rozumi a we tutym staranju a prózowanju leźi tež hłubschi smyßł starschiskeho źiwjenja. Njeßmě pak ßo pschi tym pschewidźecź, so njeje ßo hischcźe wscho stało. Mamy dosć pschikładow, so starschej ßwoje dźěcźi derje do źiwjenja postajischtaj a tola nepschińdźechu dźěcźi. Hdyž běchu ßame na ßebje pokazane, dale, dokelž njeběchu ßo ke kharakternosćźi a k źiwjenskej khmanosćźi wocźahnyłe. Njerozumjachu prawnje lutowacź a prawnje nabywacź. Wužědźechu s kolijow tohodla, dokelž za hospodarske naležnosćźe njeměјachu smyßła. Tutón ma ßo na kóždy pad w dźěcźoch wukubłacź. Na cźo ma ßo pschi tym kedźbowacź? Sso wě w prěnim rjedźe na dobry pschikład, kotryž na sbožo pschezo k napodobnjenju namołwja. Tam hdźež starschej na prawym městnje lutujetaj a njerozumnje pjenjezy njebrojitaj, ale hromadźitaj a kóždu wěc starosćźiwje wothladataj, tam dźěcźo swietscha ße ßebje do ßamßneho hospodarskeho myßlenja sroćźe. Pschi pschihódnych pschiležnosćźach ma ßo sprawnje pschedа s dźěcźimi nakupowanje rospominacź. Pschi tym móže ßo wopomnicź, hacź ma ßo tón abo tamny pschedmiet kupicź, hacź móže ßebi jón ßwójba dowolicź a kajki budźe najhospodarnischi. We wschěch wěcach, w domjaznosćźi trěbnych, dyrbi dźěcźo ßame dopósnacź, so dyrbi dobra

Ksaver Meško:

W swjatojanskej nocy

Ze słowjenšćiny přełožił J. Š.

(Pokračowanje.)

Ale hlej, wšak widźi přez hałozy tež njebjo, módre, čiste a krasne, zo so wóčko teho wjeseli. Tysacore swěčki zybola so na nim, jako bychu tam horka wulki swjedźeń swjećili, a su tohodla wšě swěcy zaswěćili. Přez hałozy pak, hlej, so jemu měsačk směje, runje do zadźiwaneho wobliča so jemu šćěri. Wošćěrja so tak worakawje a šibale, zo chce so jeho połne, blěde mjezwočo z rozwólnosću puknyć.

„Hlej tón špak, w lěsu sym pospał", so naposledk domysli. A pozdźe dyrbi hižo być. Tuž budźe so synowa zas huntorić, hdźe wokoło łažu. Budu khětře stupać dyrbjeć."

Pozběhny so, ale wosta hišće w paprošu sedźo, zo by so lac wobleki, kiž běše jemu při spanju tak rjenje jako hłowak słužił. Jako postany, jemu pružne hałožki paproša mjezwočo z drobnej rosu pokrjepichu, a połmjelčo so směјacy hłós jemu do wucha šukotaše: „Hdyž stanješ, maš so zmyć!"

„Štó tu rěči?" wutsróži so starušk. Spłóšiwje so wohladowaše, tola nihdźe njebě žiweho stworjenja.

„Sonju hišće", pomysli sebi, a khětře wza piłu a sekeru na ramjo, brěmješko a blešu do ruki, a chcyše so domoj podać.

„Kedźbnje nas njes, zo nas njezhubiš!"

„Koho?" zadźiwa so starc, a wospjet wohladowaše so spłóšiwje na wšě strony. Ale kaž tež woči napinaše, nihdźe nichtó njebě. „Što do škrata (kubołčika) pak to je dźens w nocy? Wšak tola pjany njejsym", so sam při sebi hněwaše, a zběhny nohu, zo by tak ruče kaž móžno wotešoł wot tudy, hdźež bu jemu někak njepřijomnje a ćěsno na wutrobje.

Ale hišće prjedy hač prěnju kročel sčini, zasłyša něhdźe při swojich nohach: „Daj nam jěsć, o čłowječe!"

Bjez mała jemu sekera z ramjenja padny, tak bě so wustróžał. Hladaše na zemju, ale nihdźe ničo njewidźeše.

„Štó sy, kiž rěčiš?"

„Kral palčikow."

„Hdźe pak sy?"

„Tudy při twojej nozy. Hladaj so, zo na mnje njestupiš!"

Starušk wudźěraše dele, ale widźeše jenož swětły dypk při swojich nohach. Mysleše sebi: „To je swjatojanska muška."

Skhili so, zo by hladał, hdźe tón dźiwny kral tči, kotrehož drje słyši rěčeć, ale nihdźe jeho njewidźi, — wěrno wšak je: staruškowej woči běštej z lětami khětro wosłabłej.

A zadźiwa so mócnje, přetož woprawdźe wuhlada jeho pod sobu. Běše tak wulki kaž dołhi je porst, měješe šědźiwu brodu, kiž jemu hač do pasa dele dosahaše, woblečeny bě čorlatowu a zelenu drastu. Město kłobuka měješe mały šědźiwc krónu na hłowje, a ta króna so w měsačkowym swětle jenož tak błyšćeše a zyboleše. Tule krónu běše prjedy widźał a bě měenł: „To je swjatojanska muška."

„O kralo, nětko će widźu."

Poklakny so, zo by so mohł łóžo rozmołwjeć ze spodźiwnym kralom.

„Derje. — Ale daj mi wot wašeho khlěba, o čłowječe!"

„Čehodla tež nic? Jowle — wzmi! Škoda, zo jeho wjacy nimam."

„Dźakuju so ći, ow čłowječe. Dźensa w nocy nam hižo dosaha."

Wotdrjebi khětro srjódku. Pomału, z widomnym wokřewjenjom ju jědźiše. Při tym sebi spokojnje hładźeše šěru brodu.

„Wěš, čłowječe, waš khlěb jěmy jara rady."

A dyri z kiješkom, kotryž bě tež při jědźi w rucy dźeržał, trójcy wo zemju. — „Kiješk dyrbi z čisteho złota być", přemyslowaše burik, jako sebi jón wobhladowaše.

A hlej, jako by jich zemja ze sebje wumjetała, steješe nadobo syła palčikow wokoło krala, wšo wobstarni, khutni mužojo. Wšitcy hladachu mjelčo, z napjatej kedźbnosću na krala, što budźe jim powědać a přikazować.

„Tónle čłowjek, bratřa moji, je nam darił swój khlěb. Je sebi jón wot huby wottorhnył, zo by jón nam dał. Podźakujće so jemu!"

Cyła zhromadźizna so před zadźiwanym burikom hłuboko pokłoni.

„Dźakujemy so tebi, o čłowječe."

„A nětko jěsće!"

Kaž bychu hižo dny dołho ničo k jědźi njeměli, so drobni mužikojo na khlěb walichu.

„Nic tak! Poteptaće jón tola. Ja wam jón rozdźělu", rozsudźi kral.

Pokornje hnydom wšitcy wotstupichu. Změrom a mjelčo čakachu, hdy štó na rjad přińdźe.

Kóždy dosta wulku srjódku, a kóždy ju spokojnje zjě, a wšěm bě derje zesłodźało. Jako bychu najwjetšu słódkosć na swěće wužiwali byli, tak so woblizowachu a hładkowachu spokojnje swoje brody.

„Jowle w tej bleši bych hišće něšto jabłukoweho wina měł, jeli směm knjezam poskićić", připadźe starcej.

„Dobry muž sy, o čłowječe. Daj sem!" přija kral poskićenje.

Burik nala z bleše do šklički.

„Tak móžeće łóžo pić. Woptajće prošu!"

Kral so prěni na škličku pokhili a wopta tón napoj.

„Dobra kapka", khwaleše wšón spokojeny, hdyž so zaso zruna a sebi mokre wusy třěješe.

Na to zrjadowa swojich poddanow do skupinow. Dawaše znamjo ze złotym sceptarjom, kotryž ani njeběše wotpołožił, jako bě pił, a skupina po skupinje přistupi k škličcy. Nakhilachu so přez kromu a pijachu z dołhimi, łačnymi srěbkami.

„Runje kaž muchi", zabłyskny staruškej w myslach, jako widźeše, kak bóle a bóle do šklički lězeja, čim mjenje je pića w njej. Někotrym wusahowachu nohi jenož wot koleń přez kromu škliěki. Leptachu słódku mokřinu kaž małe psyčki mloko, a mlaskachu spokojnje kaž dźěćo, hdyž je mać ćěši a wono je skoro hižo nasyćene.

Staruškej na směch dźěše, ale hišće w prawym wokomiku sebi rjekny: „Njesměm. Z tym wšak bych jich jenož skřiwdźił." A mjelčeše mudrje.

Jako běchu wupili a škličku tež wulizali, nala jim znowa, a to hnydom wšo, štož hišće w bleši běše. Do poslednjeje kapki tež to hišće wupichu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

twora, ſaměrej ßłužaza, dźeržliwa, dobra, ßłodej wotpowědaza bycź a ſo je tajka twora tež pſchezo najtuńſcha a najpſchihódniſcha. Woßebje maja dźěcźi we wſchědnym žiwjenju doma ſpóſnacź, ſo maja ßo w porjadnej domjaznoſcźi pſchi wudawanju pjenjes dokładnje rosmyßlicź, dokelž ßo huſto pjenjeſy pſchelohzy wudawaja, tak ſo ßo potom cźežzy dołh płacźi. Sſłowo dołh ma ßo jako něſchto hroſne dźěcźom pſchedſtajecź. Sa najjednoriſche ſakładne ſakonje hoſpodaŕnoſcźe ßu dźěcźi hižo ſrake doſcź a pſchi pſchihódnych pſchiležnoſcźach móže ßo ſ nimi wotewrjenje wo tym rěcźecź.

Hopodaŕſkemu myßlenju ßłuſcha tež, ſo něſchtožkuli parujeſch. Sſo něcźeho wotrjez, huſto doſcź doroſcźenym cźežko padnje, hiſchcźe cźežo pak młodźinje. Tola tuta dyrbi ßo na to ſwucźicź. Jej nima ßo kóžde pſchecźe hnydom dopjelnicź, ani potom niz, hdyž ßrědki na to ßu a ſzyła niz, hdyž wužitne a trěbne wězy dyrbja ßo tohodla wrócźo ſtajicź. Doraſne rosjaßnjenje a napominanje njebudźetej tu huſto bjes wuſpěcha. A hdyž tola, potom budźe wažne pokhłoſtanje na měſcźe. Lěpje wſchak je, hdyž ßo dźěcźi dobrowólnje njetrjebawſchich wězow ſdadźa a hdyž ßo na to ſwucźa, ſo ßo ßebje ßamych pſchedobudźa a tak ßo jich wola ſkrucźi. Tež tu budźe pſchikład ſtarſcheju jara wužitny. Hdźež ſtarſchej ßamoj hoſpodaŕnje dźěłataj, pſchi tym njeſkorźitaj a na poměry njeßwaritaj, a ßebi ſa cźaß nuſy něſchto wrócźo położitaj, směja tež dźěcźi ſ toho ßwój wužitk.

Nimo měry ßo hoſpodaŕſki ſmyßk ßylni ſ radoſcźu nad wobßedźeńſtwom. Tuta ßłuſcha k njeſnicźomnym prażadanjam cźłowjeſtwa. Tak njech tež dźěcźo hižo ſroſcźe do hordeho ſacźucźa ſprawnje **nabyteho ßwójbneho ſamoženja** a njech ßobu ſhoni, kak ma ßo tuto wukhowacź a rosmnožicź. Dźěcźom dyrbi ßo pſchedſtajicź, kelko prózy ſa tym tcźi, tola tež ſ kajkim žohnowanjom móže ßo ſtacź. Prawje ſbudźicź móže ßo tutón ſajim na woßebitym dźěcźazym ßwójſtwje, kaž na draſcźe, knihach, wſchelakim gracźe a druhich wězach. Tež lutowaŕſka tyſka je w ſwiſku ſ tym ſ dobrym wocźehnjerjom. Móže na wſchelake waſchnje pohoniecź. Tež na pjenježk do kapßy njech ßo tu ſpomni. Ma ßo ſzyła pſchiſwolicź? Haj, na kóždy pad tola ſ tym wobmjeſowanjom, ſo ßo nad jeho wužicźam ſtražuje, ſo pak ßo dźěſcźu po ſdacźu pſchewoſtaji, kak jón wužije. Tež pſchi wobſtaranju nakupjenjow ſměje dźěcźo huſto pſchiležnoſcź, ſo hoſpodaŕſzy pſchemyßluje, derje ßebi woblicźi, a rospomni, kak ma pjenjeſy najlěpje wužicź.

Hewak wſchak budźe pſchi tutym wocźehnjeŕſkim nadawku wjele na woßebitej powaſy naſcheho dźěſcźa ſaležecź. Je-li k lohkomyßlnoſcźi, k brójenju, k wužiwanju nakłonjene, potom ma ßo wocźehnjenje k hoſpodaŕnoſcźi cźim ſkedźbliwiſcho pſchewjeſcź; na druhej ſtronje pak ßu tež dźěcźi, kotrež ßu ſkupe a gramne. So njebychu jónu ſ nich nahramnizy a ſkupzy byli, dyrbitej ſtarſchej tajkim dźěcźom rosdźěl mjes nahramnoſcźu a ſlutniwoſcźu ſe wſchěmi ßwojimi ſcźěhwkami wujaßnicź. Nochzemy měcź ani ſkupakow ani brójerjow.

Pſchi naſchim rospominanju jedna ßo wo widźomne wězy, wo nabycźu a wužicźu ſemſkich kubłow. Kak ßo k nim ſtajamy; wot toho wotwißuje zyłe naſche žiwjenſke ſboże.

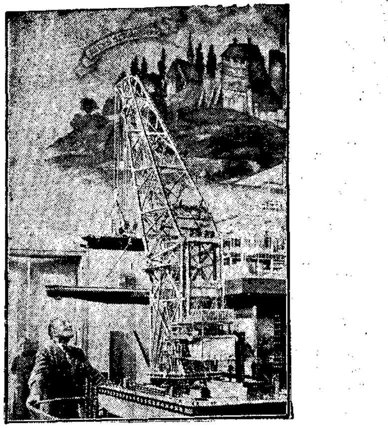

Wuſtajeńza „Dźěławy lud" w Düſſeldorfje ßo wotewriła

Sſobotu bu wulka wuſtajeńza „Dźěławy lud" pſches miniſterſkeho preſidenta generalneho wyſchka Görknga we Düſſeldofru ßwajtocźnje wotewrjena. Na lěwo widźimy cźeſtnu měſtnoſcź ſtatneho ſežiwjeŕſkeho ſtawa a na prawo modell nowocźaßneho hobrſkeho płuwazeho ſběhadka ſ Wilhelmshaſena. (Scherl Bilderdienſt, M.)

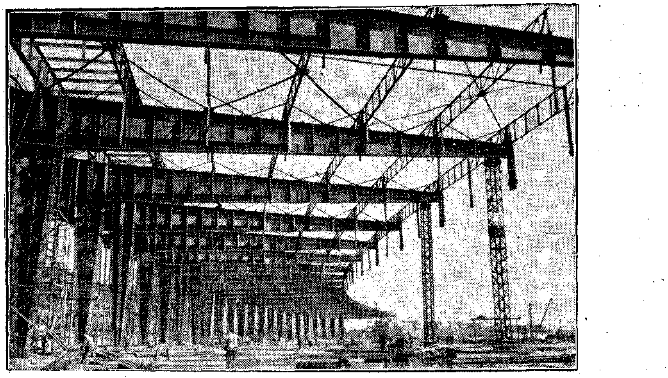

Tempelhof, najwuſnamniſche lětaniſchcźo w Europje.

Dokelž w poßlednich lětach ſtartowanja a pſchiſtajenje na Tempelhofſkim lětaniſchcźu ſta nje pſchibywachu, njejßu dotalne pſchiſtawne rosměry ſa wobkhad wjazy doßahaze a tehodla ßo knježeŕſtwo rosßudźi, ſo nowe wobſchěrne roſchěrjenje pſchewjedźe, kotrež maja ßo w lěcźe 1938 wobkhadej pſchepodacź. Jednotliwe twarſke wotrěſki ßu hižo w hrubym twarje hotowe. Hruby twar, kotryž pſched ßobu widźimy, ma bycź cźakaŕnja ſa paßažěrow. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wusudźenja

Sſ[illegible]ne fajmy ſapalak.

§ Wulka khłoſtanſka komora krajneho ßuda pſchecźiwo 26 lět ſtaremu nježenjenemu Oſkarez Hermannej Nowakej ſ Hornjeho Wujeſda, kotrehož winowachu, ſo je fajmu ßłomy na Lutyjecźanſkich honach ſ wotpohladom ſapalik. Woheń bě w nozy k 22. februarej wokoło 12 hodź. wudyrił a njeſawěſcźenu fajmu ſnicźił, ſ cźimž bě něhdźe ſa 40 hriwnow ſchkody naſtało. Nowak bě njedźelu 21. februara ſe ſnatym w hoſcźenzu w Sſpytezach popołdnju ¼ hodźin hacź do nozy 10 hodźin pſchebywał a tam palenz pił. Duzy domoj bě ßam hiſchcźe we Njeſdaſchezach do tamniſcheho hoſcźenza ſawadźił. Wokoło ½12 hodźin bě ßo na dompucź podał. Naſpomnjena fajma ſtejeſche něhdźe 400 metrow k ranju Lutyjecźanſkich wjeßnych mjeſow ſa wotbocźowanjom dróhi do Njeſdaſchez. Po ßwojim wuſnacźu bě ßebi Nowak ſa fajmu zigarettu ſapalik a ſe ßamßnej ſapalku woheń ſałožił. Njekny, ſo ſe pjany był. Sſud jemu jene lěto jaſtwa napołoži ſ pſchilicźenjom pſche[illegible]towanſkeje jatby a ſ napołoženjom wſchěch wudawkow.

Njepócźiwy cźłowjek.

§ Nježenjeny Martin Bachmann ſe Splóſka měješche hiža dlěſchi cźaß bliżſche pocźahi k młodej holzy. Bě ju ſawjedł, prjedy hacź bě ßwoje 16. lěto dokóncźiła. Hdyž bě nan holzy namjet na pokhoſtanje ſtajił, bě ßo pſchecźiwo njemu ſ § 182 khłoſtanſkeho ſakonja wobſkóržba ſapodała. Pſchißažny ßud w Budyſchinje bě jeho k 6 njedźelam jaſtwa ſ napołoženjom wudawkow ſaßudźił. Pſchecźiwo tutomu wußudej ßo powoła. Pſched 3. wulkej khłoſtanſkej komoru krajneho ßuda ſpyta Bachmann dopokaſacź, ſo je holzu ſa ſtarſchu měł. Tola tuta wurěcź njeměješche wocźakowany wuſpěch. Jeho powołanje ßo ſacźißny a na khłoſtanju ßo nicźo njepſchemění.

Straſchny ſchkódnik ßo [illegible]khłoſtak.

§ Schkódnik ſ nawucźenja ſda ßo bycź 26lětny Staſław Koſiol ſ Drježdźan. Koſiol nima žanu ſtatnu pſchißluſchnoſcź. Hdyž ßo jeho ſa ſtatnej pſchißluſchnoſcźu jeho ſtarſcheju praſchachu, njemóžeſche žaneje wotmołwy dacź. W nalěcźu 1936 ßłužeſche na kuble w Pſchiſchezach. Tam bě wobkedźbował, hdźe ßo pokładnja ſ pjenjeſami khowa. Wot 19. februara 1937 dźěłaſche pola ratarja a hoſcźenzarja w Langburkersdorfu. Tam ſpóſna ßo ſ Arnoſchtom Rudiom Bodenom, kotryž pola ßußodneho ratarja ßłužeſche. Wobaj pokradnyſchtaj ſhromadnje 5. měrza Koſiolowemu dźěłodawarjej 4 płahowanike kokoſche a 2 holbjow. Tutón drobny ſkót pſchedaſchtaj wikowaŕzy w Nowym Měſcźe a do płacźiſny ßo mjes ßobu dźěliſchtaj. Sſo ſ Bodenom ſrěcźawſchi bě naſajtra Koſiol w Pſchiſchezach wjecźor, hdyž bě pſches płót pſcheléſł a wokno rosbił, do inſpektorſkeje jſtwy mjenowaneho kubła ſaléſł a tam pokładnicźku ſe 661 hriwnami kradnył. S tutych pjenjes je Bodenej 150 hriwnow dał. Koſiol bě druhe pjenjeſy na bjesßwědomite waſchnje w Drježdźanach a Nowym Měſcźe pſchecźinił a Boden něhdźe 60 hr. w Nowym Měſcźe pſchi dołhej nozy ſabił. Hdyž jeho 8. měrza ſajachu, namakachu pola Koſiola jenož hiſchcźe 150 hriwnow. Bodenej, kotryž bě najſkerje na Koſiola ſahubny wliw wukonjał, móžachu hiſchcźe 90 hriwnow wotewſacź. Mjes tym móžeſche ßo jenož pſchecźiwo Koſiolej jednacź, dokelž bě Boden, kiž ßo njebě ſajał, ßo 23. 4 1937 potajnje ſhubił. Pſchecźiwo njemu dla paduſchſtwa a khowanja kradnjenych wězow wotewrjene jednanje ßo ſa poſdźiſche jednanje wotdźěli a tež ßo pſchecźiwo njemu jimanſki pſchikas wuda. Koſiola, kotryž ßo ßwojich njeſkutkow wuſna, je pſchißažny ßud ſhromadneho jednoreho a cźežkeho paduſchſtwa dla k 1 lětu a 6 měßazam khłoſtaŕnje ſaßudźił a na 3 lěta jemu cźeſtne prawa wotrjekł. Wołóžaze wobſtejnoſcźe ßo jemu njepſchipóſnachu. Tež ma wſchě wudawki njeſcź. So je mandźelſkej ßwojeho hoſpodarja we Langburkersdorfu 5 hriwnow kradnył, njemóžeſche ßud ſa dopokaſane.

Radio

Wutoru 11. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacźele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), w pſcheſtawzy 12,55 cźaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdniſchi konzert. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 wjeßełe ſpěwy. 20,30 wjecźorna hudźba. 22 powěſcźe, ſport.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 10.30 a 11.55 wjedro. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe. 14.15 tacźele. 15 popołdni- (ſ Mnichowa). 14 powěſcźe. 14.15 tacźele. 15 popołdniſcha ſabawa. 17.10 nowa hudźba ſa ludowe naſtroje. 18.30 tacźele. 20 powěſcźe. 20.10 wjeßełe wuſtupy a tacźele. 22 powěſcźe, ſport. 22.30 orcheſtrowy konzert.

Barlin: 20.40 wjeßeła ßonjeŕſka hra. — **Wrótßław:** 20.10 konzert. — **Stuttgart:** 20 dujeŕſka hudźba. — **Mnichow:** 20.10 nalětni potpourri. — **Praha:** 21.05 litewſka hudźba.

Přilopk

Indianojo pſchiběraja.

Jedyn ſ nawjetſchich hrěchow běłeje raßy je bjeswobhladne a ſtóſtne waſchnje, kak ßo w połnóznej Amerizy ſplahi cźerwjenych prawobydlerjoww nicźachu a potłócźachu. Hacź do najnowſcheho cźaßa měješche ßo ſa wěſte, ſo tež poßlednje ſbytki tamnych hordych ſplahow, kotrež měјachu tajkich wuſnamnych hajnikow a wojowarjow, bórſy doſpołnje wotemru. Nětko pak pſchikhadźa nowa pſchekwapjaza powěſcź ſ Ameriki: Kommißar amerikanſkeho ſwjaſkoweho hamta ſa indianſke naležnoſcźe, John Kollier, woſjewja, ſo w lěcźe 1935 je pola Indianow prěni ras licźba porodźenjow ßmjerſne pady pſchetrjechiła a to hnydom wo 9,2 proz. na tyßaz. Kollier tutón wußlědk wubjernej organiſowanej ſanitarnej pomozy, kotraž je ſa Indianow ſawjedźena, pſchipißuje, ſ kotrejž je ßo prjedy tak ſahubne mrěcźe dźěcźi mjes cźerwjenej raßu ſaſtajiło, a dale wěſtym ſakónſkim poſtajenjam w cźaßu Rooſeveltoweho preſidentſtwa wudatych, kotrež Indianam ſaßo ſmóžni, ſo ßebi pódu ſa rataŕſke wobdźěłanje kupja. Tutu móžnoſcź je jara wjele Indianow wužiło. Miſter Kollier je w naſtupanju ßwojich dowěrjenzow jara optimiſtiſki, ſchtož tež we ßwojej lětnej roſprawje wupraja, mjenujzy ſo ſa 100 lět budźe w Sjednocźenych ſtatach ſaßo telko Indianow, kelkož běſche jich w cźaßu Kryſtofa Columbuſa we Amrizy.

Židźa njeßmědźa ßo wjazy na doktora promowowacź.

Po dojednanju ſ wjednikowym ſaſtupjerjom, ſe ſtatnym miniſtrom ſnutskownych naležnoſcźow a ſe ſwonkownym hamtom je ſtatny wocźehnjeŕſki miniſter pſchikaſał, ſchtož hnydom do mozy ſtupi, ſo židźa, kotſiž maja němſku ſtatnu pſchißłuſchnoſcź, ßo njeßmědźa k doktorſkemu pruhowanju wjazy pſchipuſchcźicź. Pſchipuſchcźena hiſchcźe woſtawa promozija židowſkich měſcheńzow. Sa wukrajnikow płacźa dotalne poſtajenja.

Satykane wuliwaŕnje w kupjeli.

S pſchicźinu tajkich ſatykanjow je wužiwanje mydła, ſchcźětkow a myjazych lapkow. Mydło nima ßo hacź na poßledni ſbytk wužicź. Cźim bóle ßo mydło dowutrjeba, do cźim wjazy kuſkow rospada a po ſdacźu ßo we wuliwje ſhubi. We woprawdźitoſcźi pak ßo małe mydłowe kuſki kaž tež mydłowy jeſchcź w nutskownym roły ßadźi a po něcźim ju ſatyka. Sadowa woda tajke ſatykane roły najſpěſchniſcho rospuſchcźi. Njech ßo prawje horza rospuſchcźena ßodowa woda pomału do ſatykaneho wuliwa linje a ſa krótki cźaß budźe ſchkoda wotſtronjena.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 107 — Budyšin — Wutoru 11. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Přepytowanje katastrofy powětrona „Hindenburga“

Pschistajenischćo w Lakehurstu strażerjo strażuja. Zadyn, kiž k temu nima prawa, ßo njemóże rosbitkam snjesboženeho powětrona „Hindenburga“ bližicź. Woporh katastrofy dźenßa wutoru do Newyorkskeho pschistawa pschewjesu. Jutsje ßrjedu na parniku „Hamburgu“ ßwój poßledni pucź do domisny nastupja.

Wotemrěte cźělo kapitana Lehmanna dyrje hischcźe w Amerizy wostanje, dokelž ßo jeho wudowa sa někotre dny w Newyorku wocźakuje.

W Newyorkskich kinach pokasuja ßo tsi filmy, kiž ßu ßo pschi njesbożu wjercźale. Jedyn Newyorkski nowinaŕ k temu pische: „Każ wschitzy pschihladowarjo na pschistajenischcźu, kotsiž do pschistajeńskich mużstwow njeßluschachu, tež filmowi ludźo, ßwoju zyłu kedźbnoscź na prědni dźěl powětrona s wjedniskim a pażażěrskim cźołmom ssožichu. Tehodla tež film s rosbudźazej rasnoscźu sekundy pokasuje, w kotrychž hižo zyły sadk powětrona w płomjenjach stejsi, w kotrychž ßo potom tež wußapowaze płomjo na prědni dźěl wupschestrěje, kiž ßo s njepschedstajomnej spěschnoscźu sapocźnje palicź. S pomozu tuteho filma ßu pschede wschěm někotre swěscźenja móžne, kajkež pschihladowarjam abo pucźowazym na Zeppelinje tak dokładnje żenje njebychu móżne byłe. Tu móže ßo pschede wschěm dokładnje cźaß pruhowacź a nimo teho hodźi ßo jaßnje spósnacź, schto ßo w prědnim dźělu powětrona a wosebje w pażażěrskich cźołmach po wudyrjenju wohnja sta. W filmje je widźecź, so ßo prědni dźěl s tak njemdrej spěschnoscźu paleche, so běsche ßo mjeno „Hindenburg“ sa najdlěje 3 sekundy zyle wotpaliło.“

Commanděr Rosendahl před přepytowacym wubjerkom

Jako prěni ßwědk w pschepytowanju katastrofy je ßo kommandant Lakehurstkeje namórnistwoweje stazije commander Rosendahl pschede wubjerkom pscheßłyschował. Rosendahl manever powětronoweho pschistajenja jako normalny wosnamjenjesche. Tež powětrowe wuměnjenja pschi pschistajenju wón jako spokojaze wosnamjenjesche. Pschi zyłym pschistajeńskim manevrje wón njeje nicźo wursadneho pytnył.

Wo wudyrenju wohnja Rosendahl rjekny, so je najprjedy małe płomjo nad sadnim powětronowym dźělom widźał. Jemu je hnydom tak było, so to kónz powětrona wosnamjenja. Wón wěso njewě, kak je woheń nastał. Po prěnim małym płomjenju je ßo zyły powětronowy sadni dźěl do płomjenjow sawalił. Rosendahl je był jara pschekwapjeny, so pschi wohnju njeje wjazy rosbuchnjenjow ßłyschał.

Rosendahl pokracźowasche, so je powětron pschi wudyrjenju wohnja něhdźe 60 metrow nad semju stejał. W zanym cźaßu ßo njeje semje dótkał. Pschistajeńske powjasy ßu hižo schtyri mjeńschiny pschede wohnjom na semi ležale, so je praktisch wusamknjene, so je ßnadź podótknjenje powjasow se semju někajki elektriski podawk sbudźiło. Na wopraschenje Rosendahl rjekny, so maju Sjednocźene staty ßwětowy monopol sa heliowy płun, kiž ßo njepali, a so je ßo trjebanje tuteho płuna se sakonjom s lěta 1925 a 1927 srjadowało. (Tuto rjadowanje wosnamjenja knježeŕstwowy sakas, heliowy płun se Sjednocźenych statow wuwożowacź).

*

W popołdnischim poßedźenju ßo městopresident amerikanskeho Zeppelinskeho transportskeho towaŕstwa a saſtupjeŕ Zeppelinskeje twarjeŕnje powětronow sa Ameriku s Meister pscheßłyschowasche. Wón rjekny, so je powětron pschistajenje dyrbjał dla ßylnych njewjedrowych wětrow wotstorcźicź. Pschistajenje je něhdźe 45 metrow wyßoko pschihotował. Wón je doscź spěschnje lecźał, so by mohł pschistajicź. Hdyž je sadk dele pujschcźił, je skoro směrom stejał."

Sswědk běsche widźał, so je powětron se sadnjeho dźěla króżzy wodu pujschcźił. To běsche se snamjenjom, so běsche sadk cźežki. Powětron je pomaku k pschistajenju spadował. S Meister ßo jara ßylneho ßwětła dohlada. Potom je płomjo wußapło a sa wokomik je zyły sadk w płomjenjach stejał. Powětron ßo ßrjedźa rosłama a k semi padźe.

Wo wužiwanju heliowého płuna za powětrony

W amerikanskich nowinach ßo po katastrofje powětrona „Hindenburga“ žiwje rospomina, hacž móže ßo helium k pjelnjenju powětronow wužiwacź. W amerikanskich kongreßowych a knježeŕstwowych kruhach ßo rospomina, hacž njeby móžno było, sakas wuwożowanja helia sdźěla wotstronicź. Sastojnizy snutskowneho ministerstwa praja, so president Roosevelt njetrjeba sakońskich naprawow wocźakacź, hdyž chze wuwosowe wobmjesowanja wotstronicź. Amerika ma praktisch monopal tuteho njepalomneho płuna. Jeneje myßle ßu, so ßo njesboże njeby stało, hdy budźische ßo heliowy płun wužił. Jenotliwe hłoßy praja, so Amerika k spěchowanju wobkhada s powětronami njeby ßměła tak krucźe na ßwojim monopolu wobstawacź. Němska budźische bjes dwěla helium wužiwała, hdyž budźische ßo jej kupowanje tuteho płuna s amerikanskeje strony wolóžiło.

W ßwojim sawodnym nastawku pißaju amerikanske nowiny „Christian Science Monitor“, so je ßo tež Ameri cźanam powěscź wo njesbożu njewěrjomnje sdała. Na tutym wobkhadnym polu je Němska doscź wobkedźbowanja hódny kapitel w stawisnach pschedewsacźow 20. lětstotka napißała. Wot lěta 1913 měješche Němska rekord w ziwilnym powětrowym wobkhadźe bjes njesboženjow. Dźenßa ßo kóżdy praścha, cźehodla „Hindenburg“ njeje był s heliom pjelnjeny. Po snjesboženju powětrona „Macona“ je Roosevelt wosjewił, so móže wukraj helium sa pospyty a wědomostne samĕry dostacź. Woprawdźe pak wuwożowanje helia wot dowolenja wotwißuje. Nowiny pschispomnjeja, so žadyn pjenježny dobytk, kiž je ßo s trjebanjom tuńscheho wodźicźnatana (Wasserstoffgas) nabył, njemóže wotras narunacź, kiž je tuta wulka němska swaźliwoscź se ßhubjenjom „Hindenburga“ pocźeŕpiła.

„Statne nowiny“ ßo nadźijeja, so ßo amerikanske knježeŕstwo a industrija se skutkom na wutwarjenju powětronstwa mjes Ameriku a Němskej wobdźělitej. „New York Worlds Telegramm“ pische, so ßebi morwi porucźeŕsy mjesenarodne dźěło žadaju. Amerikanszy pschepytowazy sastojnizy ßu winowacźi, so Němzam wujaßnjenje njesboża na kóżde waschnje wolóža. Jenož dokładne pschepytowanje móže sjawnoscź spokojicź, a sjawnoscź je w tutym padźe zyły ßwět.

Přepytowanje na mnohosći helia so namjetowało

Sastupjerjo amerikanskeho namórnistwa ßu w senacźe wosjewili, so budźa ßo wuwożowanju helia pschecźiwjecź, dóniž ßo njeswěcźi, so je w semi Sjednocźenych statow doscź tuteho wożebiteho płuna. S tutym praschenjom ma ßo pschepytowazy wubjerk saběracź. W namórnistwje ßu ludźo, kotsiž maju sa to, so amerikanski helium 100 lět dołho k sastaranju 100 powětronow wulkoscź „Hindenburga“ doßaha. Nětcźische wudobywanje helia w Sjednocźenych statach wucźinja w pscheręsku 64 milijonow kubiknych stopow. Tuta mnohoscź doßaha k napjelnjenju schtyrjoch powětronow wulkoscźe němskeho powětroweho hobra.

Jendźelske nowiny ßu pschehlady wo mnohoscźi helia na ßwěcźe pißałe. S naturskich płunowych žórłow w Kanadźe móže ßo kóżde lěto něhdźe 300 000 kubiknych metrow heliowého płuna wudobycź. 1000 kubiknych metrow něhdźe 300 puntow sterlingow płacźi. W lěcźe 1929 je amerikanske wójnske namórnistwo jenož 200 000 kubiknych metrow helia pschetrjebało. Wot wulkich amerikanskich powětronowych katastrofow, kiž k sastajenju powětronstwa w amerikanskim namórnistwje dowjedźechu, je ßo hischcźe mjenje tuteho płuna pschetrjebało. Tehodla ßu spytali, njepschetrjebany helium na „składy“ hromadźicź. Pschi tym pak je na 1000 kubiknych metrow něhdźe 2500 dollarow wudawkow trěbnych. To je wjele pjenjes, ale je srosumicź, hdyž wobmyßlimy, so ßo na kóżde pjecź kubiknych metrow helia na „składźe“ 70 kilogrammow worźla trjeba.

Dr. Goebbels w Gdańsku rěčał

Ssobotu a njedźelu je Gdańska nazionalsozialistiska strona wulke župne kulturne skhadźowanje wotměła. Wyschina běsche wulka kulturnopolitiska rěcź, kiž měješche němski minister d. Goebbels.

Sswjatocźnoscź ßo w nowym statnym dźiwadle wotmě. Župny nawjednik Forster porěcźa powitańske ßłowa.

Němski minister dr. Goebbels rosłoži, so staj lud a wuměłstwo wězy, kiž jena wot druheje wotwißujetej. Kultura w najschěrschim smyßle pak je zuni a najnadobnischi wuras raßy a krwě luda. Dr. Goebbels potom porok naspomni, kiž ßo němskemu wuměłstwu druhdy we wukraju cźini, so je w Němskej wuměłstwo stronine wuměłstwo. Minister na to wotmołwi, so nazionalsozialismus dźenßa zyły němsk lud duchownje sastupuje a so je nazionalsozialismus dźenßa politiska zyrkej němskeho luda.

Potom ßo dr. Goebbels hischcźe s kritisowanjom wuměłstwa saběrasche.

Prěnja SA-wjes w Hornjej Šlezyskej

Po prěnim sastajenju łopacźe staboweho schefa Lutza ßu njedźelu sapocźeli pschikładnu SA-wjeß Eichkamp jako prěnje ßydlischcźo dźakneho wopora sa SA w němskim ranju twaricź. Stabowy schef w ßwojej rěcźi wojowarske sadźerženje hornjoschlesyskeho luda pohódnoscźesche a wosjewi, so budźe tuta nowa němska wjeß wschitke twarjenja a pschiprawy wopschijecź, kiž dyrbja němskemu cźłowjekej 20. lětstotka k sdźerženju a skrucźenju cźěła a ducha ßłužicź.

SA-wjeß Eichkamp je jako pschikład ßydleŕskeho dźěła SA myßlena. W najrjeńschej krajinje nastanje pschez 300 ßydleŕskich domow, kóżdy s tyßaz kóßnymi metrami semje. Ssydlischcźo dostanje stadion, płuwaŕnju, někotre tsělniki a ßwjedźenischcźo sa shromadnostne ßwjatocźnoscźe.

Nacionalny mejski swjedźeń w Grichiskej

Zyła Grichiska je njedźelu prěni krócź měrnje sjednocźena pschi najkraßnischim mejskim wjedrje ßwój „dźeń nazionalneho dźěła“ woßwjecźiła. Grichiske knježeŕstwo pod ministerskim presidentom Metaxaßom běsche tutón dźeń postajiło. W sańdźenych lětach kommunistiske a markßistiske naßylnoscźe lud traschachu. Lětßa pak mejski ßwjedźeń zyle w snamjenju měra a porjada stejesche.

Ministrojo a provinzialni gouverneurojo we wschěch wažnych městach grichiskeho kraja k dźěłazym cźłowjekam rěcźachu. W ßwjedźeńskich cźahach ßo taflicźki ßobunjeßechu, na kotrež běchu napißane dźakne ßłowa Metaxaßowemu knježeŕstwu sa jeho naprawy, kiž k lěpschemu dźěłacźeŕstwa pschewjedźe. Na krala a na Metaxowého knježeŕstwa, kiž je dźěłacźerjej sąßo jeho cźestne městno swěcźiło, lud ßławu wunjeße.

Tuchačewski njejapcy skhorił

Marschall Tuchacźewski běsche ßo hižo dawno jako wojeŕski sastupjeŕ Moskwy pschi Londonskich krónowańskich ßwjatocźnoscźach postajił. W poßlednim wokomiku pak ßo s khorhojnikom wójnskeho łódźstwa 1. rjadownje (wulkoadmiralom) Orlowom naruna. Na wopraschenje ßowjetske hamtske městna sdźělichu, so je „Tuchacźewski na khripu skhorił.“

Każ ßu pólske nowiny shonile, chze ßo schef generalneho staba cźeŕwjeneho wójska ßowjetski marschall Jegorow w bližschim cźaßu do Cźěskoßłowakskeje podacź. Jeho pucźowanje ßo offizialnje jako wocźerstwjaze pschebywanje w jenych cźěskoßłowakskich kupjelach wosnamjenja.

Nowy ßowjetski póßłanz sa Turkowsku.

Dotalny ßowjetskoruski póßłanz Karachan je w tutych dnjach turkowske hłowne město wopuschcźił. Sa jeho naßlědnika je ßo Karski pomjenował. Tutón je był dlěschi cźaß wupóßłanz Ssowjetskeje unije w Litwje.

16 lět khłostařnje za kommunistiskeho wjednika

W braſilſkim hłownym měſcźe Riu de Janeiru je ßo ßud ſeſchoł, ſo by wußudy nad nawjednikami kommuniſtiſkeho ſběžka w lěcźe 1935 wuprajił. Ssylne polizajſke wotdźělenje, ſ maſchinſkimi tſělbami a bombami ßylſowateho płuna wobrónjene, ßud ſchkitaſche. Po zykej Braſilſkej běchu wußudy ſ wulkej napjatoſcźu woczakowali.

Carlos Prestes, hłowny nawjedowař pucža, doſta 16 lět a 8 měßazow khłoſtařnje, Berger 13 lět a 4 měßazy, Ghiroldi 4 lěta a 4 měßazy, Leonvalle 4 lěta a 4 měßazy a Pedro Erneſto, prjedawſchi gouverneur jeneho ſwjaſkoweho diſtrikta, 3 lěta a 4 měßazy khłoſtařnje.

Rumunſka kommuniſtow wupokaſuje.

Rumunſke knježeřſtwo je ſaßo někotrych wukrajnikow, mjes nimi někotrych ßowjetſkich Rußow, kotſiž dlěſchi cźaß w Rumunſkej ßydlachu, dla kommuniſtiſkeje propagandy wupokaſało.

Italſkaj kralowſkaj mandźelſkaj pojědźetaj do Budapeſta.

Kaž ßo powě, italſki kral a aethiopiſki kěžor w cźaßu wokoło 20. meje hłowne měſto Wuheřſkeje wopyta. Mjes kralowymi pſchewodnikami budźa kralowa Elena, prynzeßa Marja a ſwonkowny miniſter hrabja Ciano.

Pomnik ſa Brianda.

Franzowſke knježeřſtwo je pſchipowědźiło, ſo ßo 13. meje pomnik ſa něhduſcheho franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta Ariſtidu Brianda poßwjecźi. Pomnik ßo ſnapſchecźa ſwonkowneho miniſterſtwa w Pariſu ſtaji.

Radio

Ssrjedu, 12. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Kölna), mjes nimi 7 powěſcźe. 10,30 rosprawa wo ßwjatocźnoſcźach krónowanja jendźelſkeju kralowſkeju mandźelſkeju (ſ Londona). 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja). 13.45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18,40 po ſporcźe. 19 k ßwjatokej. 19,45 rosprawa wo krónowańſkim dnju w Londonje a 20 póßelſtwo jendźelſkeho krala. 20,10 ſ italſkich operow. 21 dujeřſka hudźba. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nóžna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſcźe. 9,30 wiki a kuchinja. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe, 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcźe. 14.15 taczele. 15.20 ſ operow. 17 ludowe reje a ſpěwy. 18,10 wo ſtarych ſakſkich klóſchtrach. 18,30 taczele. 20 powěſcźe. 20,15 muſikalny kabarett. 21,15 zembalowa hudźba. 22 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20,10 ſabawny konzert. — **Königsberg:** 20.10 wjeczorny konzert. — **Hamburg:** 20,10 ſabawna hudźba. — **Wrótßław:** 20,10 Lumpazivagabundus. — **Stuttgart:** 21,15 Mozartowy konzert. — **Win:** 21.05 Verdiowy konzert. — **Warſchawa:** 20.50 wopomnjeńſki konzert ſa Pilſudſkeho. — **Praha:** 19,30 opera „Hubička".

W konzercźe. „Po ſdaczu maja te hußle wſchi!" — „Kak tola na tajke myßle pſchińdźeſch?" — „Dokelž hrajeř tak załoßnje na nich drapa!"

*

„Maczi, móža cźornuſchi tež płakacź?" — „Sso wě, moje dźěcźo!" — „Te wěſcźe potom cźornidło płakaja!"

Hłowna zhromadźizna družstwa za wudźeržowanje Čorneje Wody

Ssobotu dopołdnja wotmě ßo w Bělym Konju lětna hłowna ſhromadźiſna družſtwa ſa wudźeržowanje Cźorneje Wody. Dr. Arnold ßwobodny knjes ſ Vietinghoff ſhromadźiſnu wotewri. Hnydom na ſpocźatku na pſchicźiny pokaſa, kotrež jeho nuſuja, ßo ßwojeho ſaſtojnſtwa jako pſchedßyda družſtwa wſdacź. Naſpomni woßebje, ſo móže ſaſtojnſtwo jenož něchtó ſaſtaracź, kotryž ma tomu trěbny cźaß. Wón ßam ma ſ wothladařnju ptacźkow, dale jako dozent a ſkóncźnje jako póſtſki miſchtr wjele dźěła. Potom jimaſche ßo dr. Schulze ßłowa jako nowopomjenowany pſchedßyda wjedniſtwa hłowneje ſhromadźiſny. Wuſběhny, ſo ma ßo na regulaziju rěkow w krajinje tak kedźbowacź, ſo pſchiroda pod tym njecźeřpi. Njeje radźicź, ſo daloke wobſchěrje naſtanu, na kotrychž ani ſchtomika abo keřcźka njeroſcźe, abo dźiwje wjeřby abo wólſchy hromadźe roſtu. Sdźěla cźežkeje ſdźěla lohkeje wutroby pſchiſtima pſchedßydowe ſaſtojnſtwo. Po nim porěcźa hamtſki hejtman dr. Sievert, kotryž ßo ßwobodnemu knjeſej ſ Vietinghoffej ſa jeho ßwěru a prózu, kotruž bě 5½ lěta dołho družſtwu wěnowak, podźakowa. Pſchejeſche dale ſbožo dr. Schulzej ſa jeho nowe ſaſtojnſtwo. Dótkny ßo pſchi tym wukhowanja ſchtomow pſchi naſchich rěcźkach a pokaſa na to, ſo nětcźiſche ſakonje tak daloko njeßahaja, ſo by ßo mohło tak poſtupowacź, kaž ßebi to huſto žadamy. Pokładnik Kruža potom rosprawu wo pokładni poda. Dóſchło bě 2186,95 hr., wuſchło 1502,63 hr. Powſchitkowne wudawki wucźinjeja 132,49 hr. Potom ßo někotre powſchitkowne praſchenja rospominachu. Schewz ſ Komorowa namjetowaſche, ſo by ßo ſawinjenje mjes Rakezami a Nižej Wßu wotſtroniło. Hoſa ſ Luha naſpomni dalewjedźenje Lahowſkeje rěcźki na Wbohowſke a Luhowſke hona. Dr. Schibak ſ Komorowa naſpomni praſchenja wěſtych ſarunanjow. Herrmann ſ Wutokcźiz proſcheſche wo wotmołwu na praſchenje, hdy ßo ſ regulaziju Cźorneje Wody mjes Njeßwacźidłom a Luhom ſapocźinja.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 10. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 6. 5. Herbertej Güntherej, generalnemu ſaſtupjerjej, dźowka. — 7. 5. Njemandźelſki ßyn. — 8. 5. Makſej Alfredej Klimantej, fabrikſkemu direktorej, ßyn. — Reinhardej Alfredej Kittelej, fabrikſkemu dźěłacźerjej, ßyn. — 9. 5. Theodorej Rudolfej Weberej, knježeřſtwowemu twarſkemu inſpektorej. dźowka.

Wumrěli ßu: 8. 5. Arnoſcht Albin Werner, wumjenkař, 67 lět. — Hermann Arthur Geßler, kamjenjecźiſchcźeř, 59 lět. — Auguſta Marja Hulda dźěl. Schmatzyna rodź. Weikſez, bjes powołanja, 76 lět. — 9. 5. Njemandźelſki mortwonarodźeny ßyn. — 10. 5. Marja Hulda Böhmiz, ſchwalcźa, 75 lět.

Pſchipowědźikoj ſtaj ßo: 10. 5. Jan Rudolf Ramſch, knihiwjednik w Drježdźanach a Charlotta Berta Marja Grofiz, ſchwalcźa w Budyſchinje.

Swěrowakoj ſtaj ßo: 10. 5. Jan Arnoſcht Bjedrich Theile, pſchekupz a Marja Róža Viertelez, netrjadna wucźeřka, wobaj w Budyſchinje.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

„Kino für Jedermann" nětkole jimazy Paramountſki film ſ cźaßa wojowanjow mjes połnócźnymi a połodniſchimi ſtatami w Amerizy pokaſuje. Film ma napißmo „Farma pſchi Miſſiſſippiu". S Margaretu Sullavanez we hłownej róli ßo pſched wocźomaj pſchihladowarja podawiſna wotwiwa, ſ kotrejž ßo ßwójba najbohatſcheho farmarja zyłeje wokoliny do wójnſkich ſchmjatańzow ſcźehnje. Sswójbo w tutych ſłych cźaßach cźežke wopory pſchinježe, ſhubi mandźelſkeho a nana a ßynow, a ſkóncźnje ßo jej tež hiſchcźe jeje dom ſpali. Pſchedſtajenje je wubjerne a docźj pſcheßwědcźaze, wożebje hłowna hrajeřka je ßwojim rjekowſkim a njebojaſnym wuſtupowanjom ßebi połnu pſchikhilnoſcź dobywa. — W pódlańſkim programmje pokaſuje ßo rjany kulturny film wo alpſkich kwětkach, ſ kotrychž mnohe hižo pſchi kromach tajazeho ßněha kcźěje. Arnoſcht Ducźman.

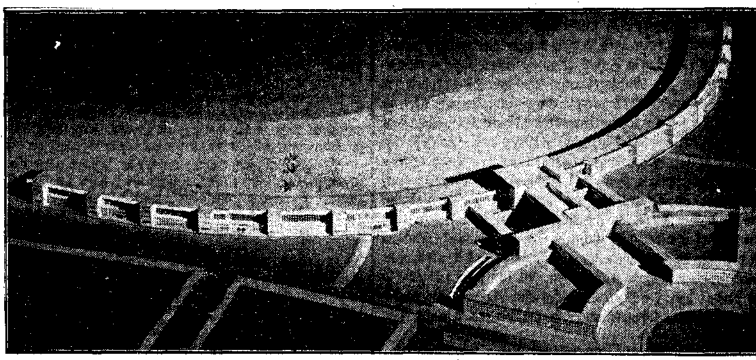

Hobrſke nowotwary na Barlinſkim lětaniſchcźu.

Na lětaniſchcźu w Tempelhofje ßo nětkole hobrſke rosſchěrjeńſke dźěła pſchewjeduja, ſ kotrymiž ßo Tempelhofſke polo doſpołnje pſcheměni. Po ſkóncźenju tutych dźěłow budźe Tempelhofſke lětaniſchcźo najwjetſche a najmoderniſche w zykej Europje. Tu widźimy modell nowych hobrſkich twarjeniſchcźow. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Swjatkowna nóc

3] (Pokracźowanje.)

„Ty njechajſch pſcheſtacź mje błaſnicź", wón rjekny, „ja pak chzu tebi pokaſacź, ſo ßym doſcź kruty, ſo mam ſ najmjeńſcha tež telko roſuma a kharaktera, kaž kóždy druhi, kiž ßo ſa tobu wudźěra a běha — bnadź hiſchcźe tóſchto wjazy. Hlaj mi do wocźow, Hana!"

„O, ja hižo wěm, kajki ty ßy."

„Pohladaj na mnje, Hana, hewak ßo něſchto ſtanje!"

Wón ſeprje wjeßło do cźołma, jeho wocźi žehleſchtej ßo dale bóle.

„Nó, ſchto dha ma ßo ſtacź? Aha, chzeſch ßnadź mi tež tónle njewjeſcźinſki wěnz mojeje macźerje hiſchcźe roſtorhacź, kaž ßy ßwojej ßotſje hižo tamny ſkónzowak?" Wona ſkhowa korbik ſady ßebje.

„Woni dyrbja ßami kwaßowacź, tamle horka!" wón wupraßny, potom wotrubny wot wjeßła deſku, dyrkotajo a ſ napoł pohluſchenym hłoßom dźeſche:

„Jeli ſo nochzeſch na mnje hladacź, mje nochzeſch lubowacź, Hana, wjerhnu tule deſku do wody!"

Tu wobrocźi ruku a ßłowa njerěcźo puſchcźi deſku pſches kromu. Ta ſapluſkota w žołmach a płowaſche dale. Handrij ſlehny ßo do kucźika cźołma a ſtoži ruzy hromadu na wutrobno.

Hana bě poſkocźiła a ſpytała wjeßło popadnycź; nětkole tu ſtejeſche blěda.

Cźołmik ßuwaſche ßo ſ cźicha dale, kaž jón njeßechu žołmy. Schtomy a keřki po woběmaj brjohomaj cźehnjechu ßo pomału wrócźo, twarjenja dźěłařnjow, kiž běchu do ſady ſtupiłe, pſchikrywaſche po něcźim ſe wſchěmi wyßokimi wuhenjemi keřcźina.

Hana bě něma ſ wuſtrózenjom; Handrij ſeprjewaſche ßo, po ſdacźu jara ſpokojeny, ſ napoł ſańdźelenymaj wocźomaj na kſchiwej podłoſy, a jeho dołhe ßwětłe włoßy padachu pſches kromu a dótkachu ßo ſ waha wody. S porſtami bubnowaſche po drjewjanej ſcźěnje.

Schěroki doł tu ležeſche cźichi a luboſny. Tamle wupſcheſtrěwachu ßo ſelene pola a łuki a najwyſchſche ſtejaze ſchtomowe rjady nórjachu ſe ßwojimi wjeřſchkami hiſchcźe do morja pruhow wjecźorneho ßłónza. Ssame ſtejaze dwory ßwjecźachu ßwjaty wjecźor a na jich drjewjanych wuhenjach ſmahowachu módre ſchlebjerdki domjazeho wohniſchcźa.

Hana pſchikry ßebi wobliczo a płakaſche.

Handrij poſtany na poł a rjekny: „Nětkole ßmój ßamaj na ßwěcźe, ty a ja!" Jeho hłóß ſapocźa mjehzy klincźecź.

Tu ßo holza ſhraba a ſawoła: „Ty dyrbiſch mje pſches wodu pſchewjeſcź, Handrijo, ty ßy tola to na ßo wſak, a muž njeßmě ßwojeho ßłowa ſłamacź!"

Za swjatki
nowu žonjacu tošku abo pask
wot firmy T. ALBERT w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

„Tak chzu cźe pſches rěku pſchewjeſcź."

„Ty maſch mje runje ſ napſchecźa na brjoh pſchewjeſcź!

„Směruj ßo, Hana, ty widźiſch, ſo je to nětkole njemóžna wěz; naſch dom je daloko ſady. Sa krótki cźaß dojědźemoj hacź k rybakſkim khěžkam, tam ſaſtanjemoj. Potom ßebi wojmu pola bura konjow a wóß, a ſa hodźinu budźemoj domoj. Nětkole budź ſaßo dobra, hladaj, ty drje tola žort roſymiſch. Nuſowacź dźě tebje njemóžu, ſo by mje lubo měła!"

A cźołmik ßnowaſche ßo dale a dale.

Pſchezo woßrjedź połneje rěki dźěſche to dale, a ſ kóždeho boka pluſkotachu žołmy do pěſkoweho brjoha. Huſto by rybicźka hłojcźku wutykła a ſa kuntworu ſchlapła a potom by ßo woda wariła na tym měſtnu.

Sſłóncźko bě hižo domcźk ſchło, po njebju cźehnjechu ßo ſłote mrócźelowe ławki a tehdom ſnoſchowaſche ßo cźołm po purpurnych žołmach. Cźeřwjenjeſche ßo holcźzy wurudźene wobliczo, a cźeřwjenjeſche ßo tež ſamyßlenemu pacholej jeho wobliczo — wſchitko wſchak kcźěje, hdyž je nalěcźo . . .

Skóncźnje, hdyž ßo cźmiſche, hdyž ßo doł dale bóle wužeſche a cźołm k rybakſkim khěžkam dozpěwaſche, ſapocźa Handrij ſ hłoßom wołacź. W lěßu ßo ſ napſchecźa ßłabje wotwołaſche, ale na pomoz nichtó njepſchińdźe. Tu ſapocźa Handrij cźołmik pohibowacź horje a dele, ſo by jemu druhi ſaměr dał; ſapocźa ſa ßedźnej deſku torhacź, ſo by měł wjeßło — ale wſchitko bě twjerdźe, kaž do hromady ſkowane, a cźołmik ßnowaſche dale a dale.

Nětkole ſtykny pachoł ruzy hromadu a padźe na kolenje pſched Hanku. „A hdy bych dał ßwoje žiwjenje ſa to", wołaſche, „njemóžu to wjazy pſcheměnicź Hanka, nóž tu je, a jeli ſo hiſchcźe něſchto hodźin pſches lěßy płowamoj, dha — Hanka, lubo měcź, to mje nětkole wjazy njeßměſch, pſchetož ja ßym twoje nieſbože. Mój dyrbimoj wobaj wumrjecź w tejle nozy. Jeli ſo pojědźemoj něſchto hodźin takle dale, Hanka", wón wja u dyrkotajo ſa ruku, „ſajědźemoj do ſmijazeje jamy!"

„Do ſmijazeje jamy?" ſakſchicźa Hana, wotwobrocźi ßo najprjódzy a hróſba ju woběža a dźerźeſche ßo potom ſe ſyniſu ßo tſchaßo Handrija, jako budźiſche hižo w tutym wokomiku měła ßo pſchepadnycź do hłubinow bjes dna.

Cźicho bě na cźołmje, jeno woda plukotaſche, zyrcźeſche, warjeſche ßo, a w lěßu wołaſche nózny ptak.

Smijowa dźěra rěkaſche ſatok rěki do tamnych ßurowych próſdnjeńzow, pſches kotrež běži hórſka rěka, ſo by hodźiny dołho pod ſemju dale ſchumiła a hakle ſa horami, hdźež ßo runina ſapocźina, ſaßo na ßwětło pſchiſchła.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 11. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hłowa posłuchaj wutrobje, wutroba posłuchaj hłowje!
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Njedziwajzy nakhwilneho wuwjedrjenja pak wuhlady na wjedro blizſchich dnjow njewěſte woſtanu. S wjeczorneje Europy je ßo ßlaba wyſchina hacz do naſchich ſtron ſczahnyła a je nam czopliſche a ſwjetſcha rjane wjedro pſchinjeßła. Tu a tam, mjenje pak w naſchich ſtronach, ßo dzenßa hiſchcze ſłohka podeſchczuje. Sa jutſiſchi dzeń ßměmy tez hiſchcze rjane a czopłe wjedro woczakacz. S měſtnami pak móza ßo njewjedra wutworicz. — Jutſiſe ßrjedu ßłónczko 4.15 hodz. ſkhadza a ßo 7.38 hodz. khowa. Měßaczk ſkhadza jutſiſe rano 5.30 hodz. a khowa ßo wjeczor 10.18 hodz. — Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 743, hygrometer plus 3 a najwyſchſcha dniowa temperatura 19 ſtop. czopłoty. Dzenßa rano we 8 hodz. barometer 742, hygrometr minus 1 a najnizſcha nózna temperatura 12 ſtop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Hiſchcze rjenje a czopło pſchi pokhilenju k njewjedram.**

*

Mało słónčneho wjedra w haprleji

Wobkedzbowaŕnja wjedra hwězdaŕnje we wyſchſchej realzy. — 20 dnjow ſ deſchczemi.

Wjedro bě w ſaſchłym měßazu runje tak njewobſtajne a njepſchijomne kaz w měßazu měrzu. Jenoz wjele wyſchſche temperatury ßo nalěcznemu czaßej pſchiměrichu. Sſrěnja temperatura wuczinjeſche 8,3 ſtopnjow Celſija, pſchi czimz ßo normalny pſcherěſk wo ½ proz. pſchekroczi. W haprleji 1936 ßo ßamo jenoz 7,1 ſtopnja jako měßaczny pſcherěſk wobliczа. Měßaz haprleja měješche tez 6 dnjow ſe ſmjerſkami. Mjes tym ſo loni w měßazu haprleji mrózow njebě. Najnizſcha temperatura bě 1. haprleje ſ 1,6 ſtopnja. S pſchiczehnjenjom czopłych powětrowych zołmow, kotrez hacz do 17. haprleje na naſche wjedro ſkutkowachu, naſta wulke woczoplenje, pſchi czimz ßrěnje temperatury hacz na 10 ſtopnjow ſtupichu. 10. haprleje ßo najwyſchſcha temperatura měßaza, mjenujzy 17,3 ſtopnja naměri, mjes tym ſo měješche najczopliſchi dzeń, mjenujzy 14. haprleje temperatura ſaßo wo něſchto ſpadowaſche, doniz kónz měßaza ſaßo njeſtupi. Pſcheběh temperatury powſchitkownje wulke pohiby njepokaſuje, dokelz pſchi ßylnym pomróczenju njemózachu ßłónczne pruhi na temperaturu ſkutkowacz.

Wjedro w haprleji ſteješche w ſnamjenju czaſtnych a wudatnych deſchczow. Na 20 dnjach je wſcho hromadze 65 mm. deſchcza napadało. Połojza tutych deſchczow napada na woßebje miłych dnjach. Najwjazy deſchczow pak měјachmy w dnjach wot 24. do 26. haprleje ſ 21 mm Sſněha ßo w tutym czaßu njeje wjele naſchło, 17. haprleje pſchipołdnju pak měјachmy krupy.

Wurjadnje wulke bě, kaz w pſchedkhadnymaj měßazomaj, pomróczenje. W pſcherěſku bě w haprleji 70 proz. zyłeho njebja ſ mróczelemi pokrytych, mjes tym ſo we pſcherěſku bywa jenoz 62 proz. pokrytych. Wſcho hromadze ßo 13 pomróczenych a jenoz 3 jaßne dny naliczichu. Na dwěmaj dnjomaj běſche rańſcha kurjawa. Pſchi wulkim pomróczenju mózeſche ßłónzo jenoz mało ßwěczicz. Na 15 dnjach ßo ßłónzo ſzyła njepokaſa. W zyłku je ßłónzo něhdze 90 hodzinow ßwěczіło.

Na ſakładze trajnych deſchczow a wobſtajnych pomróczenjow bě tez pſcherěſk relatiwneje włóznoty jara wulki. Naliczi ßo 83 proz., pornjo normalnym poměram jenoz 69 proz. wuczinjazych. Najßuſchiſchi bě powětr 28. haprleje pſchipołdnju ſ 50 proz. włóznoty. Wětr pokhadzeſche ſwjetſcha wot wjeczora, jenoz dwójzy ßo powětrowa ßylnoſcz 6 naměri, mjes tym ſo ßo na 5 dnjach doſpołne czicho wobkedzbowaſche. — Po czopłym a nimo měry njewobſtajnym a włóznym haprlejſkim wjedrje 30. haprleje ßuche a jaßne wjedro ſlědowaſche.

— **Njeßboze powětroweje łódze Hindenburg.** Ma ßo ſ tym liczicz, ſo je ßo pſchi njeßbozu powětroweje łódze Hindenburg ßyła póſta — něhdze 100 kg — ßobu ſniczila. Dalſchich jězbow ſ powětrowej łódzu do połnózneje Ameriki hacz na dalſche njebudze.

— **Schkitańſke měſtnoſcze twaricz je winowatoſcz!** W pſchednoſchku wo praſchenjach powětroweho ſchkita je ſkupinowy wjednik powětroweho ſchkita Peres ſ preſidija němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit pſchipowědzik, ſo pſchichodny twarſki porjad najſkěrje twarſkim knjeſam winowatoſcz napołozi, ſo maju ſchkitańſke měſtnoſcze do nowotwarow ſatwaricz. Potom budze twarſka dowolnoſcz ſa nowotwary, pſchetwarjenja a powjetſchenja wot teho wotwißowacz, ſo ßo pſchihodzaze ſchkitańſke měſtnoſcze pſchiprawja. Schkitańſke měſtnoſcze dyrbja pſcheczіwo płunej, tſchěſkam a ſaßypnjenju wěſte bycz a njeßmědza wjazy hacz 50 woßobam wukhow poſkiczecz. Jako trěbna měſtnoſcz maju ßo ſa kózdu woßobou 3 kubikne metry powětra liczicz. Wudawki ſa tajku ſchkitańſku měſtnoſcz powſchitkownje 2½ hacz 3 prozenty twarſkeje ſummy njepſchekrocza. Hizo dzenßa by ßo kózdy, kiz chze twaricz, dyrbjał po tym měcz!

— **Přenje swjate woprajenje w Serbskej cyrkwi.** Njedźelu přistupichu dźěći našeje wosady k přenjemu swjatemu woprajenju. Na serbskich Božich słužbach bě to 7 hólcow a 10 holcow. W swjatočnym ćahu wosadni duchowni tute drobne dźěći a jich přiwuznych do cyrkwje přewodźachu. We swojim prědowanju kapłan Cyž na wuznam tutoho dnja pokaza, nic jenož za dźěći, ale tež za cyłu wosadu. Popołdnju mějachu dźěći ze swojimi swójbnymi wulět.

Wuſtajeńza

„Czeŕwjeny mór — bolſchewismus"

w turnowaŕni na Kamjeńtnej haßy w Budyſchinje je hiſchcze dzenßa wutoru a jutſiſe ßrjedu wot ranja 8 hodzin hacz do wjeczor 10 hodzin bjes pſchetorhnjenja wotewrjena.

Saſtup płaczi jenoz 10 pj., ſa wojakow, ſchule, Hitlerſku młodzinu 5 pj., a ſa ludzi bjes dzěła je darmo.

Njeſkomdz nichtó, wulzy ſajimawu wuſtajeńzu wopytacz!

— **Sswjatkowne pjeczenje 1937.** Po wukaſu miniſterſtwa ſa hoſpodaŕſtwo a dzěło ſ 5. t. m. ßmě ßo ßwjatkownu ßobotu, 15. meje w pjekaŕnjach a konditornjach, kaz tez we wulkopjekaŕnjach, kotrez w jenej worſchcze dzěłaja, w 2 hodzinomaj w nozy, we wjazyworſchtowych wulkopjekaŕnjach w 12 hodzinach w nozy dzěłacz ſapoczecz. Sa dzěłowy czaß pomoznikow a wuczobnikow płacza poſtajenja ſakonja wo pjekaŕnjach a pſchißłuſchne tarifowe poſtajenja.

— **Njedzelſke jězdne khartki** ſa ßwjatki płacza wot ſchtwórtka 13. meje 0 hodzin (rano 1. minutu po 24 hodzinach) hacz do 20. meje 24 hodzin (najpoſdziſchi czaß wróczojězby).

— **Sswjatkowne pakety a ßwjatkowne poſtrowy** njeßmědza ßo pſchepoſdze na póſtu dacz, ſo pſchi ßylnym wobkhadze w tutych dniach, pſchi mjenjenjach pſchiſamknjenjow atd. njebychu ſapoſdzene dóſchłe a ſnadz tehodla doſtawarjej ßwjedzeńſke wjeßele pomjeńſchiłe. Wobkedzbujcze pſchede wſchěm tez, ſo ßo paketowe poßyłki derje ſawala a ſaſchnóruja, ſo ßo adreßa prawje krucze pſchiczini, ſo ßo ſwjeŕcha do paketowych poßyłkow hiſchcze jena adreßa połozi, ſo by poßyłka na poſtajene měſtno dóſchła, tez hdyz ßo ſwonkowna adreßa ſhubi. Sa pakcziki njewuzicze ßłabe papowe tyſki, kiz móza ßo pſchi ßkanju lohko ſtłóczicz. Doſtawarjowa adreßa a tez wotpóßłarjowa dyrbi ßo na wſchě poßyłki doſpołnje a prawje jaßnje napißacz. Tute pſchedpißma ßo hiſchcze pſchezo doſcz njewobkedzbuja. S teho wuſchindze, ſo pſchi ſhubjenju ſwonkowneje adreßy a pſchi pobrachowanju ſnutskowneje adreßy njeje mózno, poßyłku ani doſtawarjej wotedacz ani ju wotpóßłarjej ſaßo wróczicz.

— **Pſchewozne płaczіſny ſa puczowańſke waczoki we wobkhadze póſtſkich autobußow a nakrajnych póſtſkich autow.** Wulka liczba tarifnych ſkhodzeńkow pſchi pſchewoznych płaczіſnach ſa puczowańſke waczoki we wobkhadze póſtſkich autobußow a nakrajnych póſtſkich autow je ſ měſtnami wobſtaranje puczowarjow woczezilo. Tehodla je ßo němſka póſta roſkudziła, pſchichodnje ſ mało wuwſaczemi jenoz hiſchcze tſi tarifne ſkhodzeńki wjeſcz, mjenujzy hacz do 20 kilogr. 25 pjenjezkow, pſches 20 hacz do 50 kg. 50 pjenjezkow, pſches 50 hacz do 100 kg. 100 pjenjezkow. Hdyz jědna płaczіſna mjenje hacz 25 pjenjezkow wuczinja, ßo tez puczowańſke waczoki drózſcho njewoblicza. Noworjadowanje wosnamjenja ſa mnohich puczowarjow ſnizenje pornjo puczowańſkim płaczіſnam, kiz dotal płacza. Noworjadowanje 1. julija do mozy ſtupi.

— **Pakcziki abo liſtowe pakcziki?** „W czim dha ßo tutej druzinje poßyłanja roſeſnawatej?" Tak ßo ludzo huſto na póſcze praſcheja. Tu je wotmołwa: P a k c z i k, kiz hacz do najczezſcheje wahi 2 kg. jenoz 40 pjenjezkow płaczi, ßo ſ paketowej póſtu ſczele, a wunoſchowarjo paketow tute pakcziki tez wunoſchuja, potajkim tez jenoz na dzěławych dnjach. Ale l i ſ t o w y p a k c z i k (kiz ßmě najwjazy 1 kg. wazicz a 60 pjenjezkow płaczi) ßo ſe ſpěſchniſchej liſtowej póſtu ſczele a ßo na doſkóncznym měſtnje ſ liſtowymi poßyłkami, potajkim tez na njedzelach wunoſchuje. Hdyz na pſchikład někomu wo to dze, ſo dyrbi tuńſchi pakczik hiſchcze hacz do njedzele do rukow doſtawarja pſchińcz, dyrbiſch jón tak ſahe na póſtu dacz, ſo hiſchcze ßobotu rano na doſkóncznym měſtnje k wunoſchowanju paketow pſchedlezi. Hewak ma ßo radzicz, ſo ma ßo jako liſtowy pakczik póßłacz. Na adreßy dyrbi ßo „Päckchen" abo „Briefpäckchen" naſpomnicz. Wobě druzinje pakczikow ßmětej piſomne ſdzělenja wopſchijecz. Wone móza ßo tez „ſapißane" ßłacz a ßo ſ doběrku (Nachnahme) poczezicz. Naſpomnjenje hódnoſcze je jenoz pola liſtowych pakczikow dowolene. Wjele njejaßnoſcze tez hiſchcze dla najwjetſcheje měry wobeju druzinow pakczikow wobſteji. Wone njeßmědza we dołhoſczi, ſchěrokoſczi a wyßokoſczi h r o m a d z e 90 zentimetrow pſcheßahowacz, najwjetſcha dołhoſcz wuczinja tu 60 zentimetrow.

— **Liczba radiowych wobdzělnikow 1. meje.** Shromadna liczba radiowych wobdzělnikow w Němſkej wuczinjeſche 1. meje 1937 8 470 562 pornjo 8 511 959 1. haprleje. Liczba je potajkim w běhu měßaza haprleje wo 41 397 wobdzělnikow (0,49 prozenta) woteběrała. Mjes ſhromadnej liczbu 1. meje běſche 606 358 pſchiprawow, na kotrez ßo dawk njepłaczeſche.

S **Rachlowa.** Wjeßnjenjo ſ Rachlowa a wokoliny jědzechu ſańdzenu njedzelu ſ omnibußom Pětſchkez firmy ſ Budyſchina do Rudnych hór. Jězba ſapocza ßo rano w 4 hodzinach. Hacz do Drjezdzan njebě wjele widzecz, dokelz bě rańſcha mhła. Wot tam dzěſche pucz pſches Freiberg, Oederan, Flöha do Auguſtusburga, hdzez ßo hród wobhlada. Potom jědzeſche ßo dale pſchi rězy Zſchopawje. Wokoło pſchipołdnja ſaſta ßo w Annabergu a po krótkej pſcheſtawzy jědzeſche ßo dale na najwyſchſchu ſakſku horu Schmrěcznik (Fichtelberg). Na horje bě doſcz ſyma. Tez ßněh hiſchcze tu a tam lezeſche. Wuhlad bě jara dobry. Na dompuczu na póſdnim popołdnju dzěſche pucz pſches Marienberg, Zöblitz, Olbernhau a Saida. W rěcznej ſawjerje pola Maltera poßledni ras auto poſaſta. Hakle poſdze w nozy ßo wulětnizy wróczichu.

S **Hrodziſchcza.** (Zyrkwinſke powěſcze.) W jutrowniku buchu tſi dzěczi kſchczene, a to 11. jutrownika Siegfried Preſcher, druhe mandzelſke dzěczo rataŕſkeho dzěłaczerja Arnoſchta Marczina Preſchera w Hrodziſchczu a jeho mandzelſkeje Emilije rodz. Bauerez. 18. jutrownika Erich Werner Händler, prěnje mandzelſke dzěczo rataŕſkeho dzěłaczerja Guſty Händlera w Drozdziju a jeho mandzelſkeje Emmy Reſy rodz. Branſkez. 28. jutrownika Arnoſcht Jurij Symm, prěnje mandzelſke dzěczo rataŕſkeho dzěłaczerja Jana Hermana Symma we Worzynje a jeho mandzelſkeje Almy Emmy rodz. Zaunikez (nuſna kſchczeniza). — Swěrowanaj buſchtaj 25. jutrownika Jan Arnoſcht Kalich, pohoncz w Kortnize, ßyn Marje Guſtle Kalichez, nětk zenjeneje Kuttowe'e, we Wadezach a Johanna Hilza Róziz, domjaza pomozniza w Kortnize, druha mandzelſka dzowka zіwnoſczerja Jana Pawoła Róze w Kortnizy a jeho mandzelſkeje Marje rodz. Bunſez. — Pokhowany bu 12. jutrownika Heinz Měrczin Hornczeŕ, mandzelſki ßyn bura Arnoſchta Hornczerja w Brěſezach. Narodzi ßo 6. jutrownika w Brěſezach a ſemrě tam 9. jutrownika.

S **Krjebje.** (Zyrkwinſke ſa měßaz haprleju.) Wukſchczili ßu ßo: Hermann Werner, Hermanna Kijanka, rataŕja w Nowej Wßy, ßyn. Bjedrich Ota, Jana Oty Kunki, rataŕja w Nowej Wßy, ßyn. Wilhelm Helmut, Wilhelma Pawoła Jänſchela, fabrikſkeho dzěłaczerja w Nowej Wßy, ßyn.

S **Budeſtez.** Pſchi njewjedrje, kiz nedzelu popołdnju naſchu krajnu pſcheczahny, ßo tez khwilu krupy dzěchu. Po newjedrje hiſchcze khwilu w běłych hromadkach na ſemi lezachu, prjedy hacz roſtachu. Krupy ßu něhdze hacz do Schěrachowſkich ſtron doßahałe.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 11. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,28	100 čěskosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,90	100 franc. frankow	11,17

Barlinſka burſa 10. meje 1937. Dokelz kupowanſke pſchikaſy ſe ſtrony bankowſkeje klientele njedokhadzachu, njemózachu ßo na ſpoczatku tydzenja wjetſche wobroty wuwicz. Wuwicze kurſow wotwißowaſche ſwjetſcha wot pſchipadnych pſchikaſow. Sajimawe je, ſo ßo někotrym pódlanſkim hódnotam wjetſcha kedzbnoſcz wěnuje. To woßebje płaczi ſa Carſtadt, kotrez wo 2 proz. pſchidobychu. Na rentowych wikach njebě wulkich pſcheměnjenjow.

Barlinſke zitne wulkowiki. Tez na ſpoczatku noweho tydzenja bě wobrot na Barlinſkich zitnych wulkowikach wurjadnje niſki. Nakupowanſke móznoſcze njejßu ßo polěpſchiłe, tak ſo ßu młyny ſwjetſcha na pſchipokaſanja pokaſane. Ssamo w prowinzy je wobkhod nimale poſaſtał. Wowß a jeczmjeń ſa pizowanſke ſaměry lědy na wiki pſchikhadzataj, mjes tym ſo ma konſum wulki ſajim. S mukow ßo ßwětłe pſcheńczne typy zіwje zadaja, hacz runjez je potrjeba ſa ßwjatki ſwjetſcha hizo kryta. Rżana muka ma měrny wotbytk.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rozki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,75 hr., G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 5.	7. 5.		10. 5.	7. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Stare radijowe apparaty ßo ſaměnja.

Kaz w ſaſchłym lěcze je tez lětßa němſke radijowe hoſpodaŕſtwo po doroſumjenju ſe ſtatnej radijowej komoru „ſaměnjenſku akziju" ſa ſtare radijowe apparaty ſawjedło. Po tym móza w czaßu wot 3. meje do 15. julija ſtare apparaty a dalokorěczaki w radijowych wobkhodach ßo do nowych apparatow ſaměnicz. Pſchi ſaměnjenych apparatach njeſalezi na tym, ſ kajkeho lěta pokhadzeja, abo hacz firmy, kotrez je ſhotowichu, hiſchcze wobſteja abo niz. Pſchi wróczenju ſtareho apparata abo dalokorěczaka móze ßo nowy radijowy apparat abo dalokorěczak ſa 15 proz. potuńſchenu płaczіſnu tez pſchi płaczenju po dzělbach kupicz.

S Róžoweho Dola. Sańdźenu njedźelu najſtarſchu wobydlerku naſcheje wſy Khryſtu Balakowu 83 lět ſtaru k poßlednjemu wotpoczinkej na pohrjebniſchczo we Klukſchu pſchewodźachmy. Semrěta bě ßwěrna Sserbowka, pokorna a jednora, tola horda na ßwoju wot wótzow namrětu rěcz a na ßwoju rjanu ßerbſku draſtu. Njech je jej ródna ſemja lohka.

Se Schěrachowa. Njedźelu wokoło 6 hodźin wjeczor ßo na Schěrachowſko-Sakowſkej ſtatnej dróſy we wßy Petersbachu wobkhadne njeſbožo ſta. Motorſki koleßaŕ ſ Korſymja jědźeſche w ßměru k Sakowjej. Tam hdźež wjeßna dróha ſ Petersbacha do ſtatneje dróhi pſchendźe, koleßaŕ ſtatnu dróhu pſchejědźe. Pſchi tym motorſki koleßaŕ tutoho noraſy a pſchi tym tež ßam padny. Wobaj ßo ſraniſchtaj.

S Wudworja. Snata Porakez kobłaŕnja je w tutych niach ßo na wulkorěſnika a plahowarja koni knjeſa Eberlinga ſ Magdeburga pſchedała. Kaž ßłyſchimy, chze knjes Eberling tam konje dale plahowacź.

Z Kukowa. Njedźelu wšo hromadźe 42 dźěći, 22 h..ców a 20 hólcow k přenjemu swjatemu woprajenju přistupi. Pater Dominik z Róžanta bě tute dźěći na tutón wažny dźeń přihotował.

S Wutołczi. Dźenßa na tudyſchim ryczeŕkuble Thereſija Herrmannowa rodź. Roſcherez, wudowa po pſched 20 lětami w 70. žiwjeńſkim lěcźe ſemrěteho ryczeŕkublerja dr. jur. Pawoła Herrmanna, czíła a ſtrowa ßwoje 80. narodniny ßwjeczi.

S Wojerez. Sswinjaze wiki. Sańdźenu ßobotu je ßo na wiki 356 proßatow pſchihnało. Wobkhad bě hacz do kónza jara žiwy a jenož mało proßatow ßo njerozpſcheda. Sa ſchtuku płaczeſche ßo 10 hacz 13 hr., ſa ßylniſche 14 hacz 16 hr., ſa wożebje wubrane ßo tež hiſchcźe wjazy wuwikowa.

•

S Hornieje Wódrjeńzy. Na Spitzbergſkej dróſy pſcheſczěhny czežity wós ſ pſchiwěſchakom hnojowy wós, kotryž po horje dele jědźeſche. Pſchi tym czežity wós pohoncza ſawſchaha hrabny a ſmjertnje nſcheiědźe. Konjej kotrajž běſchtaj bjes wjednika, czeknyſchtaj, njenaczinischtaj pak na ſbožo žaneje ſchkody.

Se Sprottawy. Laſtojczje hněſdo wó jſtwje. Do wotewrjeneje jſtwy na Wilhelmowej dróſy ſtej njedawno laſtojczky ſaczahlej a ßebi pſchi wißatej lampje pſchi ßamym wjerchu ßwoje hněſdo ſapoczałej twaricz. Hacz runjež ßu laſtojczki hewak jara ſpłóſchile, niedatej ßo pſchi twarjenju hněſda w dójcz žiwej jſtwi mylicz. Hižo pſchi ßwitanju ſapoczinatej ſe ßwojim dźěłom a machatej pó jſtwje, hdyž ßo jim wokno ſ czaßom njewotewri. Nadźijomnje laſtojczky wobydlerjam prawje wjele ſboža ßobu pſchinjeßetej.

Poslednje politiske powěsće

Offenſiwa na Bilbao.

W nazionalnej ſchpaniſkej wójnſkej roſprawje ßo póndźelu wojjewja: Póndźelu je ßo ſ wojowanjemi na froncźe pola Bilbaa pokraczowało. Na ſaznim popołdnju ßu nazionalni wojazy Rigoitu, něhdźe pjecź kilometrow k wjeczoru wot Guerniki, wobßadźili. Nazionalni dale tuteho měſtna poſtupowachu a nowe wažne ſtejiſchcźa dobychu. Woni tež Santa Cruz wobßadźichu. Pola Amorebiety nazionalni njepſcheczelſki nadběh wotraſychu a bolſchewikam wulku ſchkodu naczinichu.

Na Madridſkej froncźe je njepſcheczel we wokrěſku Toleda ſnowa ſe ſadwělowanjom nazionalne ſtejiſchcźa nadběhował. Wón pſchi wojowanju 16 panzerowanych woſow wuži. Nazionalni wojazy njepſcheczela wotraſychu. Czerwjeni czežko ſchkodowachu. Nazionalnym panzerowany wós do rukow padźe.

Nazionalni ßu jene njepſcheczelſke lětadło wotſělili.

Kokula

Mjeno ma tutón ſpodźiwny ptaczk wot ßwojeho kukanja. Žadyn ptaczi hłóß njeruna ßo tak kaž jeho — człowjeczemu hłoßej. Jeho ſpěw je ſkoro jeniczki, kiž móžemy ſ hudźbnymi intervallami (w notach) napißacz. Kóžde dźěczo móže jón napodobnicz a někotryžkuli puczowaŕ je ßo ßnadź ſjebacz dał wożebje wuſchiknemu hólzej, kiž ſa kerczkom „kukaſche". Wo kukanju kokule ßłyſchimy we wſchelakich dźěczazych hrónczkach — wſchelakich hudźbnych twórbach; ßamo wulke „czaßniki" ſamóža wo jſtwje kukacz, byrnjež tež w ſymje wonka ßněh padał a wſcha woda lodojta była. Swjetſcha ßłyſchimy kokulu najprjódzy w poßlednim tydźenju jutrownika, huſto pak hakle w ſpoczatku meje. Ale jeje hłóß tež je ſaßo přeni ptaczi w lěcźe, kiž wotmjelknje. Widźeli kokulu wjele ludźi njeje, pſchetož wona je jara ſpłóſchiwy ptaczk. Rano ſahe wona najwjazy kuka. Tehdy czi huſto wěſchczi, ſo budźeſch wjazy hacz 100 lět žiwy. Poſdźiſcho je ſe ßwojimi ßlubjenjemi ſlutniwiſcha; wo dnjo ſrědka wjazy hacz 20—30 ras ſa ßobu ſakuka. — Jeje kukanje wobſteji ſwjetſcha ſ dweju ſynkow, ſ kotrejuž je přeni wyſchſchi; powſchitkownje leži druhi ton wo mału terzu niže, druhdy pak tež wo wulku. Žadnoſcź je, hdyž kokula k w a r t u abo tež wulku ſ e k u n d u ſakuka. To pak ženje tajßama kokula njeczini. Szyła dźe ßo kokuli kaž człowjekej: ſ pſchenapinanjom ſpěwa bywa d y b a w a; potom klinczi jeje hłóß ſchkropawje. Huſto potom jedyn ton prawje wjazy njewuńdźe; huſto klinczi, kaž by chzył ſ „fiſtulu" ſpěwacz. Móžeſch ßam derje kukacz, budźe czi traſch móžno, kokulu ſe ſchtoma k ßebi wabicz. S czicho njemdrym „kwakwawa" pſchileczi do twojeje bliſkoſcźe a ßydnje ßo na bliſki ſchtom; je tebje jebała ſpóſnała, wótſje ßwarjo ſ „kwakwawa" ſaleczi pſches polo na přeniſche ßydleſchczo. S tutym njemdrym hanjenjom njepſchemění pak jaßne ſchczekotanje jeje žónki, kotraž rucźe ſe ßobu „kwikwikwik wak!" woła, ſo ty to njemóžeſch naßlědowacz.

Mudry nawoženja

Indiſka bajka.

Li Hali běſche najrjeńſchi młodźenz w kraju, tak powſchitkownje ludźo měnjachu. Holzy ßo ſa nim wſchě horjachu a prózowachu ßo wo jeho pſchikhilnoſcź. Hdyž na jenu jenož pſcheczelnje a ßo wußměwkujo pohladny, bě hižo wſcha wobkuſkana a powědaſche wſchěm towaŕſchkam, ſo je ßo ji ſbožo ſtało, dokelž ju Li lubuje. Wón pak běſche bórſy wſchón ſamyleny a wopojeny pſchi telko rjanoſcźi, kotraž ßo wſchědnje wo njeho prózowaſche a běſche jemu czežko, ßo ſa jenu roßudźicz a ßebi ju ſa twaŕſchku žiwjenja wuſwolicz. Jeho ſtarſchej pak jeho namołwjeſchtaj a žadaſchtaj, ſo by tola ſkónczn je wolił. Tu nadobo jemu myßl ſeſkhadźa a ſdźěli ju ſtarſchimaj, ſo chze ßo ſ tej woženicz, kotraž jemu najrjeńſche a najlěpſche ſa naſtawaze mandźelſtwo pſchilubi.

„Hłupy ßy", ßwarjeſche nan, „njewěſch, ſo czi kóžda czorne a běłe a wſcho móžne do kwaßa pſchilubi? Ale telko ſ toho potom dźerži, to je druhe praſchenje."

„Daj mi jenož ſpytacz, pſchewoſtaj mi to a njeczin ßebi ſtaroſcźe wo mnje", wotmołwi Li na to.

A tuž jeneho rjaneho dnja wſchě holcy zyłeje wokoliny k ßebi ſawoła a woſjewi jim, ſo chze ßebi tu ſa mandźelſku wſacz, kotraž jemu to najrjeńſche ſa mandźelſtwo lubicz mě.

Hnydom pſchiſtupi kczějata rjanolinka ſ wohniwymaj, ßapaſymaj wóczkomaj k njemu bliže. „Dariu czi, ſchtož wutroba jenož ſamóže w kuſle luboſcźe ßebi žadacz a pſcheczi!" ſchepny jemu dowěrliwje. — „Kak dołho?" wopraſcha ßo na to — a wona mjelczeſche.

Nětko pſchibliži ßo ſ dejmantami a parlemi pyſchena a wudebjena holczka ſ horda ſtupajo k njemu a ßuwaſche parlowe rjeczaſki a dejmantowe paczeŕki ßebi hrajkajo pſches porſty. „Moje bohatſtwo je njewuczerpajomne", prajeſche, „ßamo hdy bychmoj ſto lět žiwaj byłoj, ſměſemoj doſcz a nadaſcz. Haj, doßahacz budźe ſa dźěczi a wnuczkow." — „Budu pak wo twojim bohatſtwje hdy prajicz ßměcz, ſo mi ßłuſcha, dokelž ßym ßebi jo dobył?" Tež tuta womjelkny.

Tſecźa bě luboſna małuſchka, pſchimny jeho trochu bojaſliwje ſa ruku a ju koſchiwſchi rjekny: „Chzu czi podata a podwólna bycz, kaž twoja njewólniza; kóždemu twojemu pokiwej chzu poßłuſchna bycz. Twoja wola budźe moja wola. A bijeſch-li mje, ßamo chzu pontnje twoju ruku koſchicz, kaž někle runje." — Želniwje na nju ſhladujo rjekny: „A na koho mam ßo ſepjeracz, hdyž khabłam a koho ßo dźerżecz a ſ czejej ſepjeru ßo ſhrabacz, hdyž ßym ßnadź padnył?" Tež tuta mjelczeſche.

Na to pſchiběža něžne, ſchikwane holiczo ſwjeßełymaj, žiwymaj, brunymaj wóczkomaj a ſ njeju błyſkoſche ßo ßama ſchibakoſcź. „Chzu ßo ßmjecz a ſpěwacz ßwoje a twoje žiwe dny. Njednyrbiſch žaneje ſrudneje hodźiny doczakacz a ſpóſnacz. Wſchě twoje ſtaroſcźe a wobczežnoſcźe czi ſ lohkej ruku ſ woblicza a ſ czoła ſetrěju." — Khutnje pohladny tuſej do woczow. „Swotkel bjerjemoj potom wubjerny njebjeſki dar ßylſow?" Mjelczeſche kaž dotalne.

Pjata prajeſche: „C h z u c z i d ź ě c z i d a r i c z, k o t r e ž b u d ź a m o j e a t w o j e w j e ß e l e. Chzu czi je wukubłacz jako dobrych człowjekow, kiž ßo Boha boja a ßwojeho bliżſcheho lubuja. Chzu, ſo je junu pſchi twojim a mojim ßmjertnym łożu ſtacz widźu a potom prajicz ßměm: Hlej, to je mój a twój ſkutk!"

Tutu pſchimny, hdyž běſche takle rěczała, ſa ruku a dźeſche k njej: „Hdyž ßy tajkele wulkotne ßłowa rěczała, wuſwolu ßebi tebje ſa mandźelſku. Njelubiſch jenož mi něſchto, ale tež ßebi ßamej! Tuž ßměm ßo nadźijecź, ſo tež měſcźe ßwoje ßłowo dźerżiſch."

Rozwučowace drobnosće

Wobkedźbowanja w času pastwy.

Husto widźimy, kak čłowječi njerozum kruwje bobrski zwón wokoło šije powěsnje, kotryž kruwje při pohibje hłowy a při žraću khětro wadźi. Někotři chcedźa w tym njetrěbne čwilowanje skotu widźeć.

Wothladanje panochtow.

Wothladanje panochtow njesmě so na žane wašnej zanjerodźić, dokelž ma hewak skót bołosće. Tež njerodne njewobkedźbowanje wothladanja panochtow mohło so jako čwilowanje skotu wukładować.

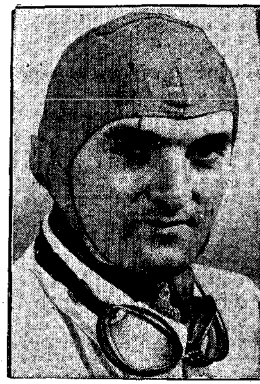

Młody němſki doroſtowy jěſdźeŕ doby w Tripoliſu.

Hermann Lang, kotryž na Mercedes-Benz autowe wubědźowanje wo 11. wulke Tripoliſke myto na wobcźežnej Mellaha-kołowej czarje (5224 kilometrow dołhej) pſched Berndom Roſemeyerom (jako druhi) a ſ Arnoſchtom Deliuſom (jako tſeczim) doby. S 9 ſtartowanych němſkich wubědźowaŕſkich woſow wobßadźi 8 přenje měſtna. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Žonjace

Čapki nowe formy, 1,25, 98, 75 pj.

Bluzy z krótkk. ruk. 3,45 2,95 1,25

Suknje 5,50 4,50 3,95

Rukajcy 1,75 1,50 1,25

Šawle z wumělskeje židy 1,45 1,25 hr., 98 pj.

Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Wjele trjebanych wěcow
kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.
Předawaŕ a kupc pak namakataj
so jenož w Serbach z nawěštkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěštk a hriwny či wunjese předata wěc.

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

So přistaja
Dźowka
na polo, nic młódša hač 18 lět, so hnydom pyta
we Wučkecach čisło 4

Wotewrjenje wobkhoda
Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny podwólnje wozjewjam, zo wutoru 11. meje 1937 w Budyšinje na
Kamjentnej hasy 43 wobućowe klamy
wotewrju. Zdobom wuporjedźenja kóždeje družiny w swojej dźěłaŕni wukonjam.
Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho noweho předewzaća.
Zdar Hitlerej!
Max Leinert, šewski mištr.

Přistajimy hišće
dźěłaćeŕki
H. Schomburg & Söhne
w Magarećinej hěće

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawaŕnja Serbskich Nowin

KAMJENC
Wupředawanie dla likwidacije a rozpředaća
W sukelnicy Heinza Linki w Kamjencu
Spittelski młyn na Jahnskej dróze 15 su
na předań někotre sta metrow tkaniny za žonjace mantle a suknje po wurjadnje n i z k i c h fabrikskich płaćiznach wot 2,50 hač 3,50 hriwnow.
Předawanje započnje so štwórtk, 13. meje 1937, rano we 8 hodźinach.

Kamjenc Was wočakuje!
Swjatki přěni raz
kavaleriska šula w Hannovru
a wójnska šula w Drježdźanach
při starće we
jěchaŕskim turněru na lětanišću
wo „Zeleny bant Sakskeje 1937"
Započatk pop. w 2 hodź. přěni a druhi swjaty dźeń

Dźěćelowe symjenja wšěch družin
Dźěćelowe symjo
seradellu
peluški
hroch
woku
Badensku symjeńtnu kukuricu
runklicowe symjo
symjo čeŕwjeneho, běłeho, kruwjaceho a Markstamm-kała
solotwjowe, selerijowe a kulrabijowe sadźeńki
tunjo we wobkhodźe z žiwjeńskich tworow
Reinhold Friebel
w Kamjencu, Budyska hasa
Wšě kolonialne twory

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čisło 2687
též wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały n a w ě š t k abo wažny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihaŕni nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »n a j n o w š e« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Přiłoha k čisłu 107

SERBSKE NOWINY

Wutoru 11. meje 1937

Guernica. wutroba zemje Baskow

Powěſcże wo ſniczenju měſta Guernica w Schpaniſkej, wutroby ſemje Baſkow, pjecža najſtarſcheho naroda w Europje, kotrehož ſpocžatk a jich rěcž ſtaj dżenßa hiſchcże wědomoſtnikam doſcž njejaßne, bjes dwěla pak pokaſuje na to, ſo mamy tu czinicž ſ narodom, kotryž pokhadża ſe ſchěrowěkoweje ſandżenoſcże, ßu w zyłym ſdżěkanym ßwěcże hłuboku boloſcž wuwołałe. Dopomnjeńki, kotrež wěki pſchětrachu, ßu ßo tak ſniczíłe, ſpalíłe a wjele ſtow ludżi je ßo ſabiło. Narod, kotryž lubowaſche měr, nětko krwawnje czěrpi pod hróſbu měſchczanſkeje wójny.

Jenož njepſcheſjenoſcż ſplahow, wojowanja mjes prěnimi domami w ſemi — pſchetož kóždy Baſk móže ßo ſ prawom wudawacž ſa ſemjana — nſchiwjedżechu Baſkow pod zuſe nadknježſtwo, mjenujzy franzowſke a ſchpaniſke. W Schpaniſkej je dżenßa něhdże 600 000 a we Franzowſkej 120 000 Baſkow žiwych. Sſu hižo lětſtotki pod zuſym knježſtwom žiwi a tola njeporadżi ßo jich wutupicž ani Keltam, Romjanam, Weſtgotam, Frankam, Normanam a Mauram. W Romſkich ſpiſach ßo prěni ras na nich ſpomina w lěcże 200 pſched Khryſtußom.

Woßebitoſcž baſkiſkeje rěcže njeje do dżenßniſcheho dnja pſcheßlědżena. Jenož to je ſnate, ſo ßu Baſkojo pſchißkuſchnizy běkeje raßy. Ani jena ſ wotemrětych, kaž tež žana ſe žiwych rěczow nima niczo podobneho ſ rěczu Baſkow. Pſchekwapjaza je jenož wěſta podobnoſcž ſ czerkeſchczinu. Baſkojo, narod hłuboko kſcheſczanſki, hajachu dotal wuſkoſtliwje ßwoje ßwjate prawa. Tež ſchpaniſzy a franzowſzy kralojo dyrbjachu na to pſchißahacž, ſo jich prawa njeſranjene woſtanu.

Po kraßnej automobilowej dróſy bě móžno dojěcž ſ Bilbao do kraßneho měſtaczka Guernica, kotrež leži mjes ſelenymi horami a łukami beſturiſkeje krajiny. Guernica měješche něhdże 5000 wobydleri. Kraßnje pſchiprawjene puczíki, czíſte domy, czerſtwa młódna ſeleń, czerſtwy mórſki powětr ſ hłuboko do kraja ßahazeho ſaliwa, to wſcho ſkutkowaſche pſchijomnje na wopytarjc tuteje krajiny. Mjeno Guernica wſchak ma hłuboki wuſnam ſa kóždeho Baſka. W murjach měſta ſteji ſtary dub, kotryž ſta ßo Baſkam ſe ſymbolom ßwobody a njewotwißnoſcże. Pod jeho krónu pſchißahachu kaſtilſzy kralojo, ſo budża czeſczicž prawa baſkiſkeho luda. Pod tutym ſchtomom ßo dwójzy wob lěto wotměwachu poßedżenia Junty Viſcanas (Biſkayſkeho ſjednocżeńſtwa).

Po legendże je Bóh ßam tutón dub ßadżił, hdyž ſapoczinaſche ßo prěnja hiſtorija Baſkow. Na kónzu 18. lětſtotka běſche wotemrěwazy dub pjecža ſnajmjeńſcha 3000 lět ſtary a měrjeſche w pſcherěſku 15 ſtołpow. Na wotemrěwazy ſdonk ſaſchcżěpi ßo nowa hałzka. W lěcże 1892 pak dachu morwy ſdonk pod ſchkleńczany pſchikryw a pſchi nim ßadżi ßo nowy dub. Stary dub je tež ſe ßrjedżiſchczom baſkiſkeje narodneje hymny, kotraž ßo po nim mjenuje „Guernicako Arbola", kotruž ſbaßni baßnik José Marion Jparraguirr w lěcże 1853. W lěcże 1878 běſche poßlednje narodne baſkiſke poßedżenje pſchi ßwjatym dubje.

Wokolina Guernici je ßławna ßwojeje rjanoſcże dla 4 kilometry ſa měſtom w Arteuga, ßrjedż kraßnych ſahrodow a mjes hobrſkimi bukami, bliſko ſaliwa Mendaca ſteji hród prjedawſcheje kěžorki Eugenije, mandżelſkeje Napoleona III. Kěžorka pokhadżeſche ſ baſkiſkeje ßwójby Montijo. Kraßny palaſt poſtajichu jej jeje krajenjo. Tola kralowna a tež jeje ßyn, kotryž w Afrizy padny, ženje w hrodże njebydleſchtaj. W ßußodſtwu měſta we Cortéſuli ßu ſnate podſemſke próſdnjeńzy a wažne mineralne kužołty. W lěcże 1916 wobjewichu ßo tu prěnje pſchedhiſtoriſke ryßowanja w próſdnjeńzy w Santimaminje a ſbytki keramiſkich ßudobjow. K moriu je ſ Guernici jenož 9 kilometrow. S pſchimórſkeje wjeſki Meſdacy, kotraž je ſtworjena ſa molerjow a fotografow, wundżechu najlěpſchi mórſzy płuwarjo. Baſkiſki pobrjóh huſto czěrpi pod hroſnymi wichorami a ſapławjenjom mórſkich žołmow.

Tyßazy lět hižo dołho bije ozean do pobrjoha ſemje Baſkow. Ale ani najßurowiſche roſputane žołmy njemóžachu ſa zyłe wěki pobrjóžnemu baſkiſkemu wobydlerſtwu naczinicž tajku ſchkodu, kotraž je ßo jemu nětko ſe ſniczenjom jich ßwjateho měſta ſtała,

Dźěćo dyrbi so na porjad nawučić

Maczerje ßu, kotrež naſtajnje ſa ßwojimi dżěczimi ßo ſłožuja. Hdyž dżěczi rano do ſchule du, pyta macž we wſchelakich jſtwach wſchón czapor hromadże, kotryž ßu mali njerodnizy ležo woſtajili. Wjeczor ßo taßama kelija wospjetuje, draſtu njejßu hromadże ſkładli, hrajki waleja ßo na blidach abo na ſchpundowanju, ſchulſka tobołka njeje w rjedże. Potom ßnadź macž žałoſczi a ſkorži, ſo ji ſ tym dżěło pſchibywa.

Woczehnjenje dżěczi leži ſwjetſcha w rukomaj maczerje, dokelž maja nanojo ßwoje powołanje a ßo wo kóždu maliczkoſcž njemóža ſtaracž, dha dyrbja ßej tež ſamołwjenja wědome bycž, kotrež ßo jim napołoži. Wot nich wotwißuje, hacž budża dżěczi porjadni, ſpuſchczomni ludżo a dżěkaczerjo, hacž poſdżiſcho w žiwjenju doprědka pſchińdu, dokelž dobre a krute woczehnjenje, kiž we wſchěm, tež w duſchinych wězach, na porjad a czíſtoſcž dżerži, je kaž wunoſchne namrěwſtwo, kapital, kiž ßo ßam wot ßo roſmnoži a dań pſchineße.

Lěnoſczi a njerodże, kiž we waſchnju ßonjazych dżěczi tczitej, njeßmě ßo hiſchcże polěkowacž. Macž, kiž ßwojim dżěczom wſchě dżěło a wſchu czěžu wotebjerje a ju ßebi nakładuje, je hubjena woczehnjeřka. S czaßom dyrbja ßo mali na to ſwuczicž, po móžnoſczi ßo ßame ſhotowacž, draſtu hromadże na ſtólz pſched łožo położicž, czrije ſa druhi dżeń wurjedżene a wußwětlene pod łožo ſtajicž, ſo je naſajtra rano wſcho hotowe. Czrije rjedżicž je woßebity nadawk ſa hólzy a njewadżi niczo, hdyž to ſa ßotry ßobu czinja.

A ſo by ßo dżerženje porjada dżěczom wołožiło a jim to ſdobom žort czinilo, dyrbja maczerje pſchi tym pomhacž. Na pſch. dyrbjałe ſa ßwoje hrajki a draſtu woßebity khamor měcž, a byrnjež ßo jednory ſ kaſchczow ſhotowił, kiž móže ßo ſ druhimi kaſchczemi roſmnožicž. Hłowna wěz je, ſo ma dżěczo někajke ßwójſtwo, ſa kotrež ma ßo ſtaracž, dyrbi wězy ßame ſ khamora bracž a je tež ſaßy do njeho ſpowěſchecž. Tak nawuknje hrajizy porjad, kiž je poſdżiſcho ſakład ſa jeho zyłe žiwjenje.

Kat na „Čertowej kupje"

Khłoſtańzy du jemu ſa žiwjenjom.

S Pariſa ßo piße: Leon la Durelle běſche 30 lět ſtary, hdyž bu mordarſtwa dla na jenej pſcheczelnizy k nuczenemu dżěłu na Czertowej kupje ſaßudżeny. Jeho domiſniſke měſto Metz ſa nim žaneje ßylſy njepłakaſche, hdyž ßo wjeſeſche na khłoſtańſkim parniku pſches Atlantiſke morjo. Tam na Czertowej kupje ſejna wſchitke hróſby nuczeneho dżěła a ſajecża. Hdyž bě poł lěta ſajecża wotpokucził, wupißa ßo měſtno kata. Kiž ßo ßwobodnje k temu ſamołwi, temu ßo ſaruczi, ſo ßmě jako ßwobodny człowjek na kupje žiwy bycž, ma wěſte dokhody a ſa kóžde hłowu rubanje doſtanje woßebite myto. Byrnjež ßo telko poſkiczilo, namaka ßo tola jenož jedyn, kiž bě ßo ſamołwił, ſo chze powołanje kata pſchijecž. A tutón jedyn běſche Leon la Durelle. Jeho ſamołwjenje ßo hnydom pſchija.

Katowe ſaſtojnſtwo bě ßwobodne, dokelž bě ßo dotalny kat jako ſhromadny mordar wupokaſał. Tutón bě tež prěni ſłóſtnik, kotremuž dyrbjeſche Leon la Durelle hłowu wotczěcž. Mjes tym je 15 lět ſaſchło. A w tutych 15 lětach je „kat Czertoweje kupy" dalſchich 17 hrěſchnikow do wěcznoſcże pósłał. Mohł by zyle měrne žiwjenje wjeſcž, njeby-li hidy druhich khłoſtańzow było. Pſcheżo ſaßy jemu hrožachu a wiazy hacž jónu běchu ßo na nim wjeczili. Bě bóle hidżeny, hacž dohladowar khłoſtańzow. Skóncžnje dyrbjeſche kat wyſchnoſcž wo ſchkit proßycž. Jeho hórſchenja ßo wußkyſchachu. So bychu jeho pſched wjecżbu druhich khłoſtańzow ſchkitali, jemu pjecž lět jeho khłoſtania ſpuſchczichu a domoj do Franzowſkeje póßłachu. Naßlědnika njetrjeba, dokelž ßo tuta kolonija ſłóſtnikow roſpuſchczi.

Dopjelnjene wěšćenja

Do woprawdże pſchipóſnatych wěſchczenjow ßłuſcha ſpodżiwne piſmo ſ 13. lětſtotka, kotrež ma ſa naſchu dobu a ſa naß w czaßu autow a lětadłow žiwych najwjetſchi ſajim. W Jendżelſkej běſche wot 1214 do 1294 jara wuczeny franziſkanſki mnich Roger Bacon žiwy. Wón ßo ſaběraſche wjele ſe chemiſkimi a phyſikalnymi ſtudijemi a ſlědżenjemi, ſa czož jeho dwójzy dlěſchi czaß do jaſtwa póßłachu, dokelž měnjachu, ſo ßo ſ „kuſkarſtwom" para.

Tutón wulzy wuczeny muž piße w jenej ßwojej kniſy takle: „Budże nam móžno, wulke maſchiny ſeſtajecž a twaricž, kotrež ſamóža wulke kódże ſpěſchniſcho hibacž, hacž wulke czjródy ludżi ſ wjeßłami, a jenož jedyn człowjek ſamóže tajku kódź wěſcże wodżicž. Budże nam móžno, ſ woſami ſ njewurjajitej ſpěſchnoſczu jěſdżicž, ſo ſkoro k wědje podobne njeje, a to bjeſe wſcheje pomozy ſwěrjatow, a maſchiny budża twaricž, kotrež ſamóža ſ pomozu kſchidłow kaž ptaczk pſches powětr lětacž."

A to piſaſche muž pſched 700 lětami! Profeta Nahum, něhdże 600 lět pſched Khr. piße (2, 4 w bibliji): „Woſy běža po haßach a wrjeſkotaja po wulizach; ſdadża ßo kaž płomjenja, jěſdża mjes ßobu wokoło kaž błyſki."

Njeje, kaž by profeta naſche ßamojěſdżadła, motoriſke jěſdżadła wſchěch družinow ryßował?

Ksaver Meško:

W swjatojanskej nocy

Ze słowjenšćiny přełožił J. Š.

(Pokračowanje.)

III.

Ale běše přewjele za nich.

Khwilu wšitcy mjelčo při škličcy stejachu a hładźachu swoje šěre brody. Tón a tamny tež z rozeprěnymi porstami do włosow sahny, jako by chcył z ruku město z česakom česać šěre kudźerje. A někotry pomału z ruku po čole zajědźe, jako by spytał wutrěć to dźiwne a njeznate, štož jemu we hłowje šumi a zynči.

Po času pak přińdźe njewšědne žiwjenje do małeho luda.

Njenadźicy zasmja so něchtó wosrjedź črjódy z krótkim, tupym směchom. Někotři z tych, kiž wokoło njeho stejachu, so zadźiwani k njemu wobroćichu, z němym prašenjom we wočomaj. — „Štó pak so tak hłupje šćěri?" rozhori so wopuchły starc, a zběhny so na palcy, zo mohł cyłu črjódu lěpje přewidźeć. Ale w bližšim wokomiku sedźeše na zemi. Běše so sydnył, jako by jemu něchtó ze sylnym wotmachom wotrubnył wobě nozy. Při padnjenju bě do susoda zawadźił. Tón so strašnje začumpa, machaše z rukomaj w powětře, jako by za spomóžnej podpjeru łojił, ale dokelž tajkeje nihdźe njebě, wali so na zemju tak dołhi kaž bě.

Někotři so zlehnychu na paprošowe stołpiki a zdychowachu, jako bychu byłe smjertne čwile na nich přišłe. Jedyn so womłodźeny čuješe a lězeše na paproš. Ale lědy běše dwaj čłowjeskaj palcaj wyše zemje, wosłabnyštej jemu rucy, tak zo znak do hłubiny klesny a napoł morwy na mośe ležo wosta.

Zaso druhi wobjimaše z woběmaj rukomaj nóžku wulkeho hriba. „O — o — o —, moja droha!" tatoleše ze zašmjatanym jazykom. Bě widźeć, zo by hribej rady něšto jara rjanho a dobreho powědał, ale jazyk jemu nihdy nanihdy njeposłuchaše.

„Jujujuhuhu!" juskaše z ćeńkim, wysokim hłosom dołhi, suchi mužik. Z rozwólnosću stawaše na hłowje a machaše a kopaše z dołhimaj, suchimaj nohomaj w powětře, jako by chcył jabłuka kłóćić. Ale tež wón běše swoje mocy přehódnosćił, přetož hižo w bližšim wokomiku łežeše we wšej swojej suchej dołhosći na zemi. — „Hač to njeje jich krawc?" pomysli sebi burik na mośe klečo, zo by lěpje widźał wšo błazne počinanje pjaneho małeho luda.

Wobužne mužatko z rědkej, šešerjatej brodu da so do sameho krala.

„O mój knježe, o drohi mój kralo! Dušu wěrno, zo njewěš, štó će sprawnje lubuje, štó je ći najswěrniši. Ja, zo wěš. Bóh mje za to znaje. A tola sebi mje njeważiš a ničo wo mnje njerodźiš."

Khabłaše před kralom tam a sem, motaše so z nohomaj zdźerža, zo so z nim sobu njepřewali, tak běše přesćěhaše krala.

„Wěm, wěm, přećelo, a česću sebi će."

„Ničo njewěš, o kralo a knježićelo mój! Dowol, zo će wobjimam a hubkuju, dokelž mam će zawěrnje rady kaž nikoho druheho."

Šěroko rozpřestrě rucy. Tuž jeho njewidomna móc, móc přezměrnje wužiwaneho wina, z wotmachom přećiwo kralej zahna. Tón so lědy na nohach zdźerža, zo so z nim sobu njepřewali, tak běše wopiłc do njeho storčił.

Ale nětko přewza jeho hněw.

„Wróćo, njeroda! Što budźe sebi čłowjek wo nas myslić, hdyž nas tajkich widźi?"

„O, što budu sebi myslić? Wšak my čłowjekojo runje tak činimy, hdyž so wopijemy", chcyše burik rjec. Ale prjedy hač ert wotewri, pozběhny kral swój złoty sceptař. Zabłyšći so kaž płomjo w měsačkowym swětle.

Jako by jich zemja póžrěła była, bě so nadobo ludźik wšón před staruškom zhubił.

„Sakra, sakra!" kiwkaše burik ze šědźiwej hłowu. „Nó ale, tajkich připadow wšak tež wo snje hišće nihdy njejsym nawědźił."

IV.

Ale posłuchaj, njenadźicy zasłyši z wjeřška stareho buka połćichi, skoržacy hłós:

„Přeco mi něšto powěda, zo dołho wjacy mjez wami njebudu. Před někotrymi dnjemi dźěše hospodař přez naše kralestwo — wón, bjezwutrobny surownik, mjenuje je wězo swoje kralestwo, a měrješe mje z tajkimi dźiwnymaj wočomaj."

„Ale woznamjenił was tola njeje, susodźe?" bě słyšeć ćiche prašenje z blizkeho šmrěka.

„Ně, to nic. Ale burowe wóčko — te mje naznamjeni. Wot korjenjow hač do kónca wjeřška sym zatřepjetał, tak mje jeho pohlad zaboli. Jasnje čujach: smjertny wusud mi piše."

„Štó budźe stajnje na smjerć myslić, wujo!" swarješe na pol hněwnje, na poł sobučućiwje młody buk. „Smy bjezstarostnje a wjesele žiwi, tak dołho kaž tu smy. Prjedy abo pozdźišo přińdźe tola smjerć po kóždeho. Dyrbjeli pak tohodla wodnjo a w nocy žałosćić a zdychować?"

„Haj tebi so rěči, kiž sy hišće zeleny młodźenc. Ale nam starym je hinak."

Zazdychny w šěrokich, ćěmnych bukowych hałozach, zo bu staruškej styskno wokoło wutroby.

„Dźiwnje, dźiwnje", sebi pomysli, „što wšo widźu a słyšu dźens w nocy! Kak je to móžno? Nihdy prjedy njejsym tajke wěcy słyšał a widźał. Mohl rjec, zo sym smjerć pjany. A tola derje wěm, zo njejsym."

„Na mnje sem padaj! Též mje rozswětluj a poslěbornjej, o rjana pruha!" — nadobo zarěča a prošeše hrib při sćežcy.

Přesłapjeny hladaše starušk na njón, a widźeše, kak wšón dyrkoce, kak so z mocu suwa a naćahuje, zo by so ze sćěna pozběhnył trochu na stronu, hdźež by slěborna pruha na njón swoju mjehku, majkacu swětłosć rozlała. (Skónčenje přichodnje.)

Powěsće z cyłeho swěta

Wulke powodźenja w Juhosłowjanskej

Nowe stajne deschcze a sliwki ßu w Juhoßłowjanskej ßnowa rěki roswódnile. Hischcze njeßu ßo wody 6 hacz 8 njedźel dołho do rěčnischczow wrócźile. Po hamtiskim ßweschczenju je w pokoju hayrleje 195 000 hektarow semje pod wodu było. Po nětczischich pschepruhowanjach je wschо hromadze nědhże 300 000 hektarow pódy zaplawjene. Schkody ßu hobrske, pschetoż źnź tutych 50 000 hektarow bychu nědhże 15 milijonow dinarow wunjeske. Mischa schkoda pak je daloko wjetscha, dokelż ßu też pastwischcza a łuki ſ njerajdom ßanjeßene a nałétny wußyw a wośadźenja ßu ßnjemóžnjene. Wulka schkoda je ßo też naczinika ſ wotkławjenjom pódy, dale na mostach, puczach a nażypach. Też wjele domow pschi powodźenju czerpi. Pjatk popołdnju běchu po hobrskim sliwku někotre dróhi hłowneho města Beograda schtwórcź metra pod wodu. Na Poincarewej dróży dyrbi błysk do nadróżneho wosa. S wosa wußaznychu płomjenja. Pucjowazy ßo ſ wosa ßtłóczichu. Wjednik wosa pak prud wotßtaji a wotdźeli dźeł, do kotreßoż bě błysk dyrił. Tak ßo ßta, ßo nichtó do schkody njepschindże. Też we wjeczornej a połnóznej Bołharskej deschczojte wjedro dale traje. Wokoło Sofije naczinichu wulke wody w 15 wßach wulku schkodu. Psches 100 000 hektarow wośnytych połow je pod wodu. W Bołharskej ßlimki schkodu naczinichu. Na jenym městnje wulka woda żelesniſku cźaru ſ Burgaßa do Stareje Zagory powodźi, schtoż je wulke pschetorhnjenje w żelesniſkim wobkhadże ßawinowało. Reka Dunaj je na bołharßkim boku 7 morwych mużskich cźełow na brjóh ßpławiła, kotrychż pokhad njemóżachu dotal ßwěsćicź. Najßerje ßo jedna wo wopory powodźenjow.

Krwawna tragedija w Mosce w němßkich połnóznych Czechach.

Pjatk wokoło 1 hodźinje je rěznik Ferdinand Havelka ßwoju prjedawschu mandźelßku 30letnu Emiliju rodź. Hoffmannez ſ dołhim rěznißkim nożom ßatłók. Po njeßkutku Havelka cźekny a ßa ßołnju ßebi ßam nóż do wutroby ßtorcźi. Běßche hnydom morwy. Jeho żona po puczu do khorownje wumrě. Havelka bě k ßwojej prjedawschej mandźelßtej pßchißchot, ßo by ßo ſ njej wujednał a ßo by ju namołwił, ßo by ßo k njemu wrócźiła. Tuta pak jeho wotpokasa, pschetoż mějeßche hižo ſ druhim mużom ßnałomnoßcź. Wo njeßbożowneju ßmjerćy żaruje 12letna holcźka.

Afrikanßki lětaŕ Mittelholzer ßmjerinje ßuje božik.

Snaty afrikanßki lětaŕ Mittelholzer ſ Züricha je pßchi łażenju po horach, na kotrejž bě ßo ſ Winßtim ßtudentom a mandźelßkej Winßkeho architekta podał, we Schtyrskej ßmjertnje ßnjeßbożił. Mittelholzer bě 9. meje ße ßtudentom Uliom Sildom ſ Wina a ſ knjeni Liselottu Kaßnerowej ſ Buchberga w Schtyrßkej na pucź do Alpow ßo naßtajił, ßo by tak mjenowanu „Stangenwand" we ßwißkim Schwabu pschewinył. Dokelż ßo wjeczor domoj njewrócźichu, wupoßła ßtražnißchtr w Törlu hiscze w nozy wukhowańßku expediziju, na kotrejž ßo wßchełazy wupruhowani hórzy łażerjo wobdźělichu. Póndźelu rano wokoło ½6 hodźin wukhowańße muże ßtwo tßioch tourikow ßabitych pod tak mjenowanej krótkowjeczornej ßcźeńu na ßnjeżnowym polu leżo namaka. Mukhowanje cźełow běßche dła ſ bory padazych kamjenjow ßara wobcźeżne.

Wulki woheń ßnicźi 36 burßkich dworow.

We wßy njedaloko Ciechanowa w Pólßkej je wulki woheń 36 burßkich dworow ßnicźił. Pßchi tym ßo nimo wulkich ßkładow a maßchinow też wjele żiweho inventara ßpałi.

Schułßki omnibus ßnjeßbożił — 6 morwych, 30 ranjenych.

W Chattahoochu, w małej wießy na połkupje Floridze w Ameriźy, ßta ßo ßcźehmłowpołne njeßbożo. Omnibus, kotryż bě połny ßchułßkich dźeći, do cźeźkeho cźaha ßaźdże, pßchi cźimż ßo 6 ßchułßkich dźeći mori a 2 ßo cźeźy ranißchtej. 28 dźeći poczerpi łóżße ranjenja.

Auto ſ njebeż padło.

Wobydźerjo w San Francißko naßhonichu w tutych dnjach ßpodźiwny pßchipad, ßo jim auto ſ njebeż padże. Jednaßche ßo ßamo wo luxußowy wóß, kotrzż nětßeße ßo ße ßpezialnym łětadłom do San Francißka transportowacź. Tola ŕjeczeja, ſ kotrymiż bě wóß pßchiwjaßany, ßo pußchcźichu, tak ßo wóß ſ nědhże 800 metrow wyßokoßce na pßchedměßtßku dróhu padże, hdyż ßo hłuboko do ßemje żary. Wośkoby pßchi tutym ßpodźiwnym njeßbożu do ßchkody njepßchindźechu.

Zyrkußowe ławy młodych artiſtow k wěrowanju pßchemodźeja.

Spodźiwny kwaßny cźaß pokny barbneje pyhi a erotißkeje romantiki poczeßnje w najbliźißich dnjach po Winßkich dróhach. Zyły zyrkuß ße wßchěmi ßwojimi ßwěrjatami, ße ßwojimi kłětkowymi a bydleńßkimi wołami młodeju artiſtowu do zyrkwje pßchewodźi. Młoda rjana artiſtka Steffi Medrano a artiſt Miłkawßch Karpia, ßobuſtawaj wulkeho zyrkußa, ßtaj ßbožownaj nawołowanja a njewjeßta. W tutym kwaßnym cźaßu we wotewrjenej gała-korejße pojědźetaj, hnydom ßa nimaj zyle nowy bydleńßki wóß pojědże, kotrzż budźe ſ pßchichodnym domom młodeju mandźelßkeju. Po tym wjelbłudy a dromedary poczahnu. Dale ßcźehuja mumměßay ßcźharjo a wothładarjo exotißkich ßwěrjatow. A pßchihładowarjo budźa też tigry a ławy widźecź, wßo w jich kłětkach. Na końzu cźaha někotre elefanty poczahnu, na kotrychż khrißcźe budźa najbliźißi pßcźeßelio młodeju mandźelßkeju ßedźecź. To ßo rozumi, ßo też zyrkußowa budźba w tutym cźaßu poczehnje a budźe pßchi tutym radoßtnym podeńdźenju ßwoje wießele ßchtuczki pißkacź.

Westminßterßka zyrkej k ßwjatoczńoßcźam pßchihotowana. Dołßojna Westminßterßka zyrkej, w kotrejž ßo hižo pßches 1000 lět jendźelßky kralojo króńuja, je ßwój napohlad dołpołnje pßcźeměniła. Měßaju dołho bě ßa wopytowari ßawjena. Zyrkej je pßchitwark dołßała, kotrzż je ſ poßtoczenymi woponami wupyßcheny. W ßnutßkownym dyrbjachu ßo ßndadła ßa 7700 wołobow, kotrež móża pßchi króńowańßkim aktu pßchitomne byćź, pßchiprawićź. Tu widźimy wěźi Westminßterßkeje zyrkwje ße ßwětłomjetakami wobßwětlenej. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Ke króńowanju w Jendźelßkej. Kral Jurij VI. Jendźelßki ße ßwojej mandźelßkej. (Scherl Bilderdienſt, M.)

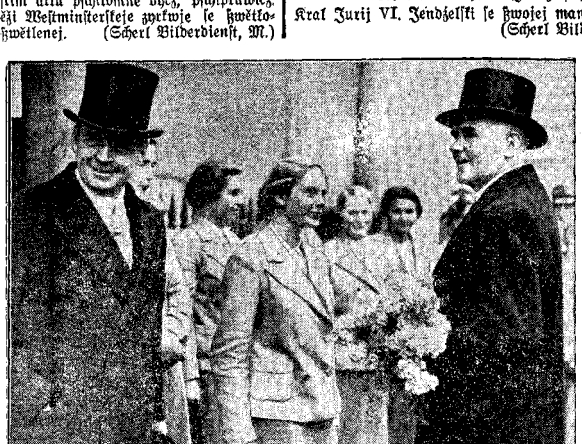

Generalny pólny marßchall ſ Blomberg w Londonje. Wjednikowy ßaßtupjeŕ pßchi jendźelßkich króńowańßkich ßwjatoczńoßcźach, ßtatny wójnßki minißter generalny pólny marßchall ſ Blomberg (na prawo) dojědże njedźelu popołdnju na Victoria-dwórniſchcźo w Londonje, hdyż jeho němßki wotpóßłanz ſ Ribbentrop (na lewo) a prynz Arthur ſ Connaught jako ßaßtupjeŕ jendźelßkeho kralowßkeho domu powitaßchtaj. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wokrjesny zwjazk wohnjowych woborow Budyßkeho hamtßkeho hejtmanßtwa

We Wjaßońzy běchu ßo ßobotu 8. meje popołdnju w 4 hodźinach wjednizy wohnjowych woberow ßhromadźili, ßo bychu ßwoje pręnje roßrěźowanje pod ßwojim nowym wokrjeßnym wjednikom wohnjowych woborow Heutu-Budyßkim wotmełi. Wokrjeßny wjednik najßrjedy na ßnjeßboženje powětrona „Hindenburga" dopominaßche. K cźeßeßi morwych ßhromadźeni poßtanychu. Potom wón towarißchow powita, też tych, ſ roßpußchcźeneho Hornjołużißkeho hórßteho ßwjaßka każ też cźeßtnej pßchedńdyßoh Fiſchera-Biſkopßkeho a Hohlfelda-Bejerowßkeho.

16 wjednikow nowopßchißtupjenych woborow ßo ße ßwojim cźeßtnym pßchedńdyßu Hohlfeldom ßeßtupa. Na to ßo wjednik wokrjeßneho ßwjaßka wohnjowych woborow Heute do ßwjaßka pßchija. Potom wón na tosdźělenje podrjeźow poka'a, kiž je ßo jako dobre wupruhowało: Budyßki měßčanßki podrjeź; Wjaßońßki podrjeź namjeßneho kraja; Biſkopßki podrjeź kamjenjoweje krajiny; Njeßwačidłski holaniki podrjeź a hatny podrjeź, kiž ſ Lubijſkim hamtßkim hejtmanßtwom mjeßnje. Budyßki měßčanßki podrjeź ßam 43 woborow wopißuja.

Heute potom ſ wocźakowanym dowolenjom kralneho wjednika Ortlopha-Drježdźanßkeho žebje jako 1. pßchedsydu wohnjowych woborow Budyßkeho wokrjeża ponjenowa. Jako namětny pßchedsyda ßo wopałny miſchtr Weineck ße Semiz-Tunitz pomjenowa, jako pokładnik hłowny wopałny miſchtr Eckhardt ſ Budyßchina, jako nowinaŕ wyßchißchi wopałny miſchtr Moćź ſ Budyßchina, jako adjutant wyßchißchi wopałny miſchtr Kaßper ſ Budeßez-Hajniz. Jako podrjeżni wjednizy poßtajichu ßo: Sa Budyßki měßčanßki podrjeź wyßchißchi wopałny miſchtr Petrik ſ Budyßchina, ßa hatny podrjeź hłowny wopałny miſchtr Pětißchka w Buczinje-Brěžnje, ßa namjeßny podrjeź hłowny wopałny miſchtr Schöna we Wjernarjezach, ßa kamjenitny podrjeź wyßchißchi wopałny miſchtr Gretſ w Biſkopizach a ßa holaniki podrjeź wopałny miſchtr Wałtſ w Sarkezu. Jako łobuđßkaczerjeź ßo ßa kóżdy podrjeź ßłuczowańßki a narjadowny miſchtr powołataj. Namjety maju ßo hacź do 22. meje ßapodacź.

Zwjazkowy ßjěźd wotměje ßo lětßa w Pózłowach, w bliźißim měßazu. Towarißch Eckhardt-Budyßki wßchelake praßchenja połkadnje roßßanni. Po pßchecźu ßo rěcźne hodźiny wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow na měßčanßkej wohnjowej ßtraži w Budyßchinje takle poßtajichu: ßrjedu wjecźor wot 6 do 7 hodźin, ßobotu wot 11 do ½1 hodźiny, we wołßebitych padach je wón też w druhich cźaßach k rěcźam.

Saßudźeny, ßo ma ßo ßwojeho ßaßtojnßtwa wßdacź.

Dla ßjawneho, dźenjßnjeßemu ßtatej njepßchećzeliſkeho ßmyßlenja je durinßka khłoßtanßka komora w 60. lětach ßtejaceho měßčanßkeho ßaßtojnika Pawoła Kaufmanna we Weimaru ſ jeho ßaßtojnßtwa wotßtronika. Ssud je mu ¾ ßakonßkeho wukhłužbneho pjenjeża na cźaß žiwenja pßchißwoli. Kaufmann bě łobußtaw NSDAP (ſ kotrejež je ßo mjes tym wußamknył), njeje pak ßo na żanym ßarjadowanju wobdźělił, jenoż pumpotajo ßwoje pßchinoßchi płacźił a ßamo wotpokaßał, dary ßa ßymßłu pomoz dawacź. Diźiplinarny ßud je wußudźe praji, ßo w nazionalßozialiſtiſkim ßmyßle njeje městna ßa ßaßtojnika, kotryż drje ßwoje ßłužbne winowatßcoße dopieln ja, tola je ßwojim zpkym ßadźerżenjom nimo łužbu dopokakaße, ßo ſ zpkym ßwojim waßchnjom a ßkutkowanjom ßwonka nahładow ßteji, kotrež dźenża ßundament ßtata tworja.

// 1st: masthead
SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 108 — Budyšin — Srjedu 12. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Ličba ludźi bjez dźěła prěni króć niže milijona

Kaž němſki wuſtaw ſa poßrědkowanje dźěła a ſwěſcźenje pſche bjesdźěłoſcź woſjewja, je ßo ličba bjesdźěłoſcźe w haprleji niže milijona pomjeńſchiła. Ličba ludźi bjes dźěła je wo 285 000 woteběrała a potom na 961 000 ſpadnyła.

W žanym lěcźe wot ſpočatka bitwy wo dźěło njeběſche wolóženje w haprleji tak ßylne kaž lětßa. W prěnich tſjoch měßazach po ſymſkim najwyſchſchim ſtawje ličba bjesdźěłoſcźe dozyła wo 893 000 ſpadny pornjo 740 000 a 758 000 w pſchedkhadnymaj lětomaj. Pſchi tym ſymſka najwjetſcha bjesdźěłoſcź lěta jenož něhdźe 1,85 milijona wučinjeſche pornjo 2,5 milijona w lěcźe 1936 a 3 milijonam w lěcźe 1935.

S tutym wuwiczom móžeſche ßo najpſchichódniſchi ſtaw loňſcheho lěta, kiž ßo w ſeptembru ſ 1 035 000 dozpě, hižo něktole pſcheſcźěhnycź. W haprleji 1937 běſche hižo 74 000 ludźi mjenje bjes dźěła hacž w minjenej naſymje. Wożebje ma ßo wobkedźbowacź, ſo je bjesdźěłoſcź w krajinach ſe ßylnej induſtriju najpſchijomniſche ličby dozpěła: w Porheinſkej 35 000 mjenje, we Weſtfalſkej 24 000 mjenje a w Sakſkej 21 000 mjenje.

Ličba tych, kotrychž němſki wuſtaw podpjera, je w haprleji wo 234 000 woteběrała, ličba pſchipóſnatych ſpomožeŕſkich njeſaßłužerjow wo 29 000. Tak ličba wetßobow, kiž němſki wuſtaw podpjera, na kóncu haprleje jenož hiſchcźe 549 000, ličba pſchipóſnatych ſpomožeŕſkich njeſaßłužerjow 110 000 wučinjeſche.

Němſki miniſter dr. Goebbels w Mannheimje.

Němſki miniſter dr. Goebbels póndźelu wjecźor na krótki wopyt do Mannheima pſchijědźe. K cźeſcźi němſkeho miniſtra měſto Mannheim w ryczeŕſkej ſali na hrodźe witanje wuhotowa, na kotrymž ßo badenſke ſtatne knježeŕſtwo wobdźěli.

Poßedźenje němſkeho kabinetta.

Němſki kabinett je w ßwojim wutorniſchim poßedźenju wo naćiſku noweho khłoſtańſkeho ſakonja wuradźował. Wón je nimo teho ſakoń wo paßach a pſchiſjewjenjach a wo wupokaſach pſchijał. S tutym ſakonjom dyrbi ßo jaßny a bjesporočny prawny ſakład wutworicź, kiž na jenoſcź ſtata dźiwa a wſchě žadanja wobkedźbuje, kiž ſe ſtejiſchcźa ſnutßkowneho a ſwonkowneho bjesſtracha ſa ſtat naſtanu.

Dźěłowe ſjednocženſtwo němſkeho a pólſkeho prawa.

W akademiji ſa němſke prawo w Barlinje ßu wutoru dopołdnja w pſchitomnoſcźi pólſkeho juſtizneho miniſtra Grabowſkeho, pólſkeho póßłanza Lipſkeho, němſkeho miniſtra dr. Franka kaž tež ſaſtupjerjow wobdźělenych němſkich miniſterſtwow a ſtroninych ßłužbnych měſtnow dźěłowe ſjednocženſtwo ſa němſko-pólſke prawne pocźahi ſałožili.

Panzerowanej łódźi „Němſka“ a „Admiral Scheer“ do ſchpaniſkich wodow wujěłej.

Panzerowanej łódźi „Němſka“ a „Admiral Scheer“ kaž tež druha flottilla torpedowych čołmow ßu pod kommandom roſkaſowarja panzerowaneju łódźow póndźelu ſ Wilhelmhavena wujěłe, ſo byſchtaj ßo kſchižakaj „Nürnberg“ a „Lipſk“ mohłoj ſe ſchpaniſkich wodow wróćicź.

Kapitan Prus njeje wjacy w straše

S poßlednich roſprawow khorownjow wo ſtawje ſranjenych ßobupucżowazych a ßobuſtawow wobßadki powětrona „Hindenburga“ ßo ſhoni, ſo ßo ſ kapitanom Prußom, prěnim offizěrom Sammtom, ßobuſtawami wobßadki Deutſchlu, Schönherrom, Fiſcherom a Schädlerom ſ doſpołnej wěſtoſcźu polěpſchuje, tehorunja ſe ßobupucżowazymi Binholtom a Hirſchfeldom. Ssobuſtawy wobßadki Herzog, Leibrecht a Ritter njejßu hiſchcźe wſchemu ſtrachej wuſchli.

Pólski justicny minister pola wjednika

Pólſki juſtizny miniſter Grabowſki w tutych dnjach na wopycźe w Němſkej pſchebywa. Wutoru je jeho wjednik a němſki kanzler pſchijał. Pólſki póßłanz Lipſki a němſki miniſter dr. Frank miniſtra Grabowſkeho pſchewodźeſchtaj. Němſki juſtizny miniſter dr. Gürtner je wutoru w ßwojeju dźeńſkich měſtnoſcźach němſkeho juſtizneho miniſterſtwa ßnědanje k cźeſcźi juſtizneho miniſtra Grabowſkeho wuhotował.

Hollandſki ſozialny miniſter w Barlinje.

Hollandſki miniſter ſa ſozialne naležnoſcźe Slingenberg, kotrehož běſche němſki burſki wjednik R. Walter Darré pſcheproßył, je póndźelu popołdnju do Barlina pſchijěł. Wjecźor běſche witańſka hoſcźina pola němſkeho burſkeho wjednika.

Nowy jendźelski pósłanc pola wjednika

Wjednik a němſki kanzler je wutoru nowopomjenowaneho kralowſkeho jendźelſkeho póßłanza ſira Nevila Hendersona pſchijał. Tutón jemu ßwoje wobkrucźeńſke wopißmo a wotwołanſke wopißmo ßwojeho pſchedkhadnika ſira Erika Phippſa, kiž je ßo do Pariſa pſcheßadźił, pſchepoda. Pſchi pſchijecźu běſche tež němſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath pſchitomny.

Póßłanz Henderſon w ßwojej rěčźi wußběhny, ſo ma kruty wotpohlad, po ßwojich mozach **jendźelſko-němſku pſchesjenoſcź ſpěchowacź, dokelž ßebi to tež jendźelſki kral wożebje pſcheje.** Póßłanz wupraji pſcheßwědcźenje, ſo njeje žaneho praſchenja, kiž ßo mjes Jendźelſkej a Němſkej njeby hodźało ſ měrnym ſhromadnym dźěłom roſrißacź.

Němſki kanzler wotmołwi, ſo ſe ſpokojenjom ßłyſchi, ſo chze póßłanz němſko-jendźelſku pſchesjenoſcź ſpěchowacź. **Tež němſki kanzler je pſcheßwědcźeny, ſo mjes Němſkej a Jendźelſkej njeje praſchenja, kiž ßo njeby hodźało pſchi dobrej woli doſrjadowacź. Wón w tajkim ſhromadnym dźěle widźi něſchto, ſchtož je k ſpomoženju wobeju ludow a w ſajimje powſchitkowneho měra nuſne.**

Po ßwojej rěčźi ßo wjednik a němſki kanzler hiſchcźe ſ nowym póßłanzom roſmołwjeſche. Jendźelſki póßłanz wjednikej ßobuſtawy ßwojeho póßłanſtwa pſchedſtaji, kiž wjednik jenotliwje poſtrowi.

Wjednik je kralej Jurjej VI. zbožo přał

Wjednik a němſki kanzler je jendźelſkemu kralej Jurjej VI. ßlědowazy ßbožopſchejazy telegramm póßłał: Waſchu majeſtoſcź proſchu, ſo byſchcźe moje a němſkeho knježeŕſtwa wutrobne ßbožopſchecźa ke krónowanju, ſjednocźene ſ najlěpſchimi pſchecźemi ſa Waſchu majeſtoſcź a kralowſkeho doma pojdźiſche derjehicźe, pſchijeli. Njech ßo Waſchej majeſtoſcźi dołhi a ßbožowny cźaß knježenja ſpožcźi k lěpſchemu Wulkeje Britiſkeje, Irſkeje, ſamóſtnych jendźelſkich krajow a Indiſkeje kaž tež w ſajimje ſakhowanja ßwětoweho měra.

Dźeń krónowanja jendźelskeho krala

Dźenßa ßrjedu ſteji zyła Jendźelſka, wożebje pak hłowne měſto jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa, London, w ſnamjenju krónowanja jendźelſkeju kralowſkeju mandźelſkeju. Dróha, po kotrejž ßwjatoczny krónowańſki cźah pocźehnje, je 10½ kilometra dołha. S wobeju ſtronow tuteje dróhi ßu wulke a wobſchěrne tribuny natwarili. Na nich ſměje 370 000 pſchihladowarjow měſtna. S twarjenjow a wěžow ßo khorhoje ſmahuja. Wſchudźe ßo bohata pycha wěnzow, kwětkow a pletwow pokaſuje.

Wulka zyrkej, kiž ßo Weſtminſterſka abtownja mjenuje a w kotrejž ßo ſ wulkej ſańdźenoſcźu jendźelſkeho knježſtwa ſetkujemy, je dźenßa twarjenje, na kotrež ßu wocźi zyłeho ßwěta ſłožene. W tutym doſtojnym twarjenju, kiž je ßo w 11. lěſtotku natwariło, ßu najwjetſchi mužojo Jendźelſkeje ſe ſtawiſnow, wědomoſcźe a wuměſtwa pokhowani abo ßo ſ pomnikom cźeſcźa. Tu namaka ßo tež row Njeſnateho wojaka. Snutßka je ßo napohlad tuteho twarjenja ſe ſatwarjenjom hobrſkich tribunow, ſwonka ſ pſchitwarjenjom pſchiwitańſkeho doma ſakładnje pſchetworiło.

Wopradźity ßwjedźeńſki wokrjeß njeje najſtarſchi měſtowy dźěl Londona, kiž ßo City mjenuje, ale ßwjedźeńſki dźěl je offizialny London ſ najwyſchſchimi krajnymi wyſchnoſcźemi a mjenuje ßo Weſtminſter. Krónowańſki cźah cźehnje po najrjeńſchich dróhach tuteho měſtoweho dźěła. Měſtna na tribunach, kotrychž je 370 000, płacźa, ſa tym hacž je ſ nich widźecź, po naſchich pjenjeſach 40 hacž 300 hriwnow.

Sa doſtojnikami, duchownſtwom a wyßokim ſemjanſtwom budźe hnydom po krónowanju jendźelſka młodźina kralowſkimaj mandźelſkimaj hołdowacź, pſchetož ſ Weſtminſterſkeje abtownje pojědźe krónowańſki cźah po brjeſy rěki Themſy. Tamniſche tribuny ßu ſa dźěcźi poſtajene. Po zyłej Themſy pſchi zyłej pſchibrjožnej dróſy wulke parniki ſteja, na kotrychž ßu tehorunja wyßoke tribuny natwarili. Na drohach ſ wulkimi klamami, kaž na Regentſkej a Oxfordſkej dróſy, ßu wſchitke wukładne wokna wupróſdnili a do krutych tribunow pſchetwarili. Hižo pſched někotrymi dnjemi na tutych tribunach mějicźeljo liſcźikow „na pruhu ßydachu“, ſo bychu ſwěſcźili, kak derje móža ſe ßwojich měſtnow widźecź.

Sa tutu krónowańſku ßwjatocznoſcź je ßo dozyła njeſprózniwje pruhowało. Hižo wot někotrych njedźel kóždu njedźelu dopołdnja ſtatna kucźa po ßwjedźeńſkej dróſy jěſdźeſche. Do kucźe běſche wóßom Windſorſkich ſchěrych ſchumjelow ſapſchehnjenych. Schtyri króćź je kral krónowańſku zeremoniju **w** abtowni ſ Canterburſkim arzybiſkopom pruhował.

Hižo njedźele dołho ſwucźuje 35 000 wojakow wójſka a namóŕniſtwa, lětaŕſtwa a kolonialneho wójſka pſchimarſchěrowanje a wotmarſchěrowanje. Tucźi wojazy ßu k wutworjenju ſpalěra porucźeni. Runje tak dołho pruhuja poliziſtojo, mužojo ſanitetſtwa a wſchitzy druſy ßobuſkutkowazy. Póndźelu pak je London najkraßniſchi podawk krónowańſkich ßwjatocznoſcźow pſchi generalnej pruſy najhonił. Na tutej generalnej pruſy běchu ſ wuwjacźom kralowſkeju mandźelſkeju wſchitzy wobdźěleni w ßwojich drohotnych koſtumach, w uniformach, ſnajmjeńſcha pak w ßwjedźeńſkej draſcźe ſaſtupjeni.

Sswjatoczny akt krónowanja je lětſtotki ſtary wobrjad. Jendźelcźenjo praja, ſo je wjazy hacž tyßaz lět ſtary a ſo je ßo hižo pſchi krónowanju prěnich normanniſkich kralow a hižo prjedy nałožował. Pſchi tutym wobrjadźe ßo kral žałbuje, ßo ſe ſnamjenjemi ßwojeje doſtojnoſcźe, ſ pjerſchcźenjom, mjecźomaj, ſtatnym jabłukom a wotrohomaj wepyſchi. Wón ßo ßam ſe ſtatnym mjecźom wopaßa, a ſkóncźnje jeho arzybiſkop ſ krónu Eduara Wuſnawarja krónuje. Po wobrjadach, po pucźu wróćo do kralowſkeho hroda, kral tutu krónu ſ kěžorſkej krónu jendźelſkeho knježſtwa ſaměni. Tuta króna noßy ſnaty rubin cźorneho prynza, ſafir ſ pjerſchcźenja Eduarda Wuſnawarja, ſchtyri wulke parle ſ pokłada kraloweje Hilžbjety a ſkóncźnje ßławnu „afrikanſku hwěſdu“, najwjetſchi dźěl Cullinanſkeho dejmanta, ſ kotrehož je druhi dźěl do jeneho ſe ſzeptarjow ſeßadźeny.

Něſchto wożebite je ſkóncźnje wěz ſ krónowańſkim ſtołom. Tutón ſtoł je jednory, ſ duboweho drjewa wurěſany ſtoł, kiž na ſchtyrjoch ſłotych lawach wotpocźuje a je ßo w lěcźe 1300 ſa jenož 100 ſchillingow wudźěłał. Bjes dwěla pak ma tutón jednory drjewjany ſtoł ſymboliſzy we wocźomaj Jendźelcźanow drje najwjetſchu hódnoſcź. Wón ſteji mjenujzy na Skonſkim kamjenju, na kotrymž ßu ßo ſwoprědka ſchotyſzy kralojo krónowali a kiž je, kaž legenda powěda, pod Jakubowej hłowu ležał, jako tutón wo ßnje njebjeſki rěbl widźeſche.

Ke krónowańſkej ßwjatocznoſcźi dźenßa ßrjedu je London, druhe najwjetſche měſto ßwěta ſe ßwojimi 8 200 000 wobydlerjemi, hiſchcźe dwaj milijonaj hoſcźi ſe wſchěch dźělow ſemje wocźakował. Pódla wulkich w jendźelſkim knježſtwje ßu ſaſtupjerjo 53 njejendźelſkich narodow wocźicźi ßwědzy tutych ßwjatocznych hodźinow.

*

Dźenßniſcha ßrjeda w ßrjedźiſchcźu 3 njedźele trajazych jendźelſkich krónowańſkich ßwjatocznoſcźow ſteji, dokelž je tutu ßrjedu dźeń krónowanja. W Londonje ßu ſhromadźeni wſchitzy miniſterſzy pſchedßydojo jendźel

ſkich dominijow, indiſzy wjeŕchojo, domoródni kralojo juẑneho morja a zyła piẑanoſcż wſchěch ludow ſemje, nad kotrymiż jendẑelſka khorhoj ſmahuje. Též ſa njejendẑelſki ẑwět je krónowanje ſ podawkom přenjeho rjada. W Londonje pſchebywaja wotpóẑlanzy ſ wjazy hacż 50 ſtatow. Němſka ma na czole ẑwojeje delegazije pólneho marſchalla Płomberga, kotryż je ẑo w Londonje jara pſcheczelnje pſchijał. Nimo toho pſchebywa w Londonje, ſo bychmy jenož někotre wuſnamne woẑoby naſpomnili, woẑebita bamżowſka delegazija, na czole franzowſkeje delegazije ſteji general Gamelin. Pólſka je ẑwojeho ſwonkowneho miniſtra Becka póẑłała, Czěſkoẑłowakſka miniſterſkeho preſidenta dr. Hodżu, Juhoẑłowjanſku ſaſtupuje prynzowſki regent Pawoł, Rumunſku rumunſki krónprynz, Grekſku prynz Mikławſch, Awſtrijſku ſwonkowny miniſter dr. Guido Schmidt, Hollandſku krónprynzeẑa Juliana a prynz Bjarnat, Norwegſku norwegſka kralowa a norweg. krónprynz a krónprynzeẑa. Millijony ludżi ẑu do Londona pſchiſchle, tola jenož jara mały dżěl ſměje móżnoſcż, ẑebi krónowanſki czaẑ wobhladacż. 37 000 Londonſkich ſchulſkich dżěczi je na woẑebite pſchecże kralowy woẑebite měſtno pſchi Victorinym brjohu doſtało. Sſwjatoczne krónowanje we Weſtminſterſkej zyrkwi wobſteji ſ dweju wažneju momentow. Jedyn je zyrkwinſki: žałbowanje kralowſkeho pora ſe ẑwjatym wolijom, kotrež Canterburyſki arzybiſkop pſchewjedże. Druhi je ſtatneho raſa a wobſteji we ſtajenju króny na hłowu. Wobaj pak do ẑebje ẑahatai a ſtaj zyle krucże do ẑo ſapleczenaj, tak ſo mjes ẑwětnej a duchownej zeremoniju njeje žaneho dżělenja. S woběmaj hromadże ẑo kralej Jurjej VI. a kralownje Hilżbjecże jako knježiczerjej a knježiczeŕzy nad jendẑelſkim ẑwětowym knježſtwom ẑwjecżiſna ſpożczi. Tutaj ẑwjatocżnaj aktaj ſtaj ſapleczenaj do wulkeje mnohoſcże mjeńſchich ẑwjatocżnoſczow, w kotrychż ẑo ſbytki ſtarych nałožkow ſ tajkimi nowiſcheho czaẑa ſjednocżeja a ſkoro mohło ẑo prajicż, ſo ẑo zyła piẑanoſcż ſajimawych jendẑelſkich ſtawiſnow w nich ſetkawa. S czaẑom, w kotrychż uſurpatorojo revoluzionarojo) na jendẑelſki trón ſtupichu, pokhadża též dżenẑa hiſchcże wot arzybiſkopa do wſchěch 4 ẑwětowych kónczin na ſhromadżenych ſtajene praſchenje, hacż ẑu ſwólniwi kralej hołdowacż, kotſiż wotmołwja: „Krala Bóh požohnuj!" Po tym praſcha ẑo arzybiſkop krala, hacż je ſwólniwy, krónowanſku pſchiẑahu ſłožicż. Kral wopuſchczi na to ẑwój trón, dże ſ nahej hłowu k wołtarjej a ẑwjatocżnje woſſewi, ruku na bibliju połožiwſchi: „Schtož ẑym priedy ẑlubił, to chzu dżeržecż, tak wěrno kaž mi Bóh pomha!" Na to wokoſchi bibliju, kotraž je pſchi přenim ſtawje evangelija Jana ſczenika wocżinjena a podpiẑa pſchiẑažnu formulu. Na to ſapoczina ẑo prawa žałbowanſka zeremonija. Pſchi tutej ẑo kral na trón ẑwj. Eduarda ẑydnje. Schtyrjo ryczerjo pſchiſtupja a dżeržo drohotny ſe ſłotom pſchedżkane rubiſchko nad kralom, tak ſo je tutón pſchi žałbowanju ſhromadżenym njewidżomny. Arzybiſkop ẑwoje porſty ſe ẑwjatym wolijom womacża a žałbuje kralowu hłowu, hrudż a wobě dłóni ſe ſnamjenjom kſchiža. Na to žohnuje krala a tutón je někto knježiczeŕ, kotrehož je Bóh poẑwjecził. Jara lohko bě, ſo kral Eduard VIII. wotſtupi, dokelž njebě hiſchcże žałbowany. Žałbowanju ẑo kralowe krónowanje ſe wſchej pychu a doſtojnoſczu pſchiſamknje. Sſwjatocżnje pſchepodadża ẑo kralej ſymbole ẑwětoweje mozy. Słote wotrohi, ſtatny mjecż a kěžorſki mantl ẑo pſchinjeẑu, a arzybiſkop pſchepoda jemu jabłuko ſ dejmantami wobẑadżenym kſchižom jako ſymbol ẑwětoweho knježſtwa pod namjenjom kſcheſczanſtwa. Na to wupraji ẑwoje woẑebite požohnowanje, pſchi czimž ẑo ſnowa wuſběhnje ſjednocżenje ẑwětneho ſ duchownym.

Hdyž kralej krónowanſki pjerſchczeń na prawu ruku tyknje, ẑo tón ẑwjatocżnje ludej dowěri. Pſchi dalſchich zeremonijach ẑo wokomik woprawdżiteho krónowanja bliži. Pſchi wulkej czichinje wſchěch ſhromadżenych bjerje arzybiſkop krónu ẑwj. Eduarda do ẑwojeju rukow a ſtaji ju pomału a doſtojnje kralej na hłowu. W tutym wokomiku tſělela batterije w Hydeparku a w Towe-ru, a wyẑozy hódnoſtarjo ſtupja ẑo wokoło tróna, a arzybiſkop krala namołwja: „Stej krucże a dżerž ſ krutej ruku trón a hódnoſcż kralowſkeje doſtojnoſcże a wulkoſcż jendẑelſkeho ẑwětoweho knježſtwa!" Hdyž ẑo kral pſchi tym pokłaknje a ſ nim prynzojo kralowſkeho doma, ſejmuja ẑwoje ſtawowſke króny a wupraja kralej ẑwoje hołdowanje. Po nich pokłonja ẑo jendẑelſzy wójwodojo, hrabjojo a ẑwobodni knježa, miniſtrojo a druhe namjedne woẑoby a wſchudże ẑo woła: „Bóh krala Jurja požohnuj, njech je dołho žiwy kral Jurij, njech kral je pſchezo mjes nami žiwy!"

Jednoriſche je krónowanje kralowy, kotraž ẑo na to na ẑwó trón pſchi kralowej ſtronje ẑydnje. Sſwjatocżnoſczi ſpowědž ſczěhuje a potom ẑo doſkónczne žohnowanje wupraji. To ẑu ſakłady zyłeje ẑyły zeremonijow, pſchi kotrychż jara wjele hódnoſtarjow ẑobuſkutkuje a w kotrychż je ſdżěla wjele woẑebitoſczow ſe ẑrjedżneho wěka ẑo wukhowało. Wjazykróczne pſchedraſczenje, czeža ſtatnych kralowſkich draſtow, wjazyhodżinſke tracże ẑwjatocżnych aktow a pſchi tym nuſnota, ſo ẑo zyła ẑyła maliczkoſczow wobkedżbuje, to wſcho je ſa kralowſki por jara napinaze. Tola we wſchěm leži hłuboki ſmyẑł a móže drje ẑo rjez, ſo ẑo to hiſchcże ženje tak njejewiſche, kaž pſchi tutym krónowanju. Jendẑelſki kralowſki dom je ẑo tak prawje w ludże ſakorjenił hakle pod knježeŕſtwom kralowy Victorije, kotraž w lěcże 1837 na trón ſtupi. Kral Eduard VII. je ſe ẑwojimi khmanoſczemi tutu pſchikhilnoſcż luda ẑebi dale dobył a wutwarił. Pod nanom nětcżiſcheho krala, Jurjom V., je ẑo wuwicże jendẑelſkeje kralowſkeje doſtojnoſcże k nimoměry wažnemu politiſkemu wuſnamej pſchedobyło. Pſchecża krajow jendẑelſkeho ẑwětoweho knježſtwa ẑu jara wſchelakore a ẑu huſto pſcheczjiwne. Jendẑelſke dominije ẑu zyle ẑamoſtatne a runoprawne pornjo maczeŕſkemu krajej. Jenož jene wjaſadko je mjes wſchěmi ſtawami ẑwětoweho knježſtwa a to je króna. A noſcheŕ tuteje króny, kral, ſaczuwa ẑo jako hłowa wulkeje ludoweje ẑwójby, kotraž w nim ẑwojeho najwyſchſcheho repreſentanta widżi. Hłuboki ſmyẑł krónowanſkich ẑwjatocżnoſczow w Londonje, ke kotrymž ẑu hódnoſtarjo ſ zyłeho ẑwěta pſchiſchli, je, ſo by błyſchcż króny njeſměnjene ẑwětowe knježſtwo wobẑwětlował jako ſymbol jednoty a wěcżnoſcże jendẑelſkeho ẑwětoweho knježſtwa. Tuto herbſtwo někto nowy kral pſchewoſmje. Jeho wulka nahladnoſcż a též nahladnoſcż kralowy wuſkutkuje, ſo je jendẑelſka króna bóle hacż hdy priedy ludej we wſchěch jeho worſchtach, liczo do toho též ſozialiſtow, njedótkliwa a ſo 400 milijonow jendẑelſkich poddanow w njej ſhromadnu ẑwjatu wěz widżi.

Bolšewikojo su Rigoit'u spalili

W póndżelniſchej hamtſkej wójnſkej roſprawje ſchpaniſkich nazionalnych ẑo hiſchcże powě, kak ẑu na baſkowſkej froncże pſchi wobẑadżenju měſtaczka Rigoitije kaž priedy hižo w Irunje, Eibaru a druhich měſtach dyrbjeli ſwěſiżicż, ſo ẑu bolſchewikojo pſched ẑwojim czěkanjom wſchitke twarjenja ſapalili a wotpalili.

*

Wjednik nowowutworjeneje ſchpaniſkeje jenotneje ſtrony general Franko je dotalneho wjednika ſchpaniſkich nazionalnych ſyndikaliſtow (falangow) Manuela Hedillu jako ẑobuſtawa nazionalneje rady wotẑadżił.

Sa naẑlědnika Hedille we wjedniſkej radże ſchpaniſkeje nazionalneje ſtrony je general Franko dotalneho nawjednika falangiſtow w Marokkowſkej Gonzaleſa Veleza pomjenował.

Bolſchewiſke bomby na Cordobu.

Kaž ẑo we wójnſkej roſprawje ſchpaniſkich nazionalnych powě, ẑu bolſchewikſzy lětarjo ſnowa na ziwilne wobydleŕſtwo měſta Cordoby bomby mjetali. Bomby též jenu khorowniu wobſchkodżichu a ſchěſcż woẑobow ſranichu, mjes nimi dwě žonje a dwě dżěſczi.

Franco chce neutralne pasmo připrawić

Kaž ẑo ſ Londona powě, je jendẑelſke knježeŕſtwo wot ſchpaniſkeho nazionalneho knježeŕſtwa notu doſtało. W tutej nocże Frankowe knježeŕſtwo woſpjet namjetuje, ſo by ẑo w kraju Baſkow neutralne paẑmo pſchiprawiło. Tuto paẑmo ma k wotwoženju ziwilneho wobydleŕſtwa ẑłužicż. Schpaniſke nazionalne knježeŕſtwo chze, ſo by ẑo tuto paẑmo pod kontrollu Czeŕwjeneho kſchiža ſtajiło.

Stalin je Tuchačewskeho ponižił

Kaž telegrafowaŕnja Sſowjetſkeje unije woſjewja, je knježeŕſtwo ſa nuſne wobhladowało, ſo we wojeŕſkich podkrjeẑach „wojeŕſke rjady" wutwori a pola wojeŕſkich dżělow, ſarjadniſtwow a wuſtawow czeŕwjeneho wójſka ſaſtojnſtwo „wojeŕſkeho kommiẑara" pſchiprawi.

S knježeŕſtwowym wobſamknjenjom je ẑo ſa 1. naměſtnika ludoweho kommiẑara ſa krajne ſakitanje „marſchall Sſowjetſkeje unije" Jegerow pomjenował a je ẑo wot ẑwojeho ſaſtojnſtwa jako ſchef generalneho ſtaba wuẑwobodżił. Sa ſchefa generalneho ſtaba je ẑo wójſkowy kommanděr 1. rjada Sſapožnikow pomjenował.

Wójſkowy kommanděr 1. rjada Jakir je ẑo ſa roſkaſowarja wojakow Leningradſkeho wojeŕſkeho podkrjeẑa pomjenował. **„Marſchall Sſowjetſkeje unije" Tuchaczewſki je ẑo ſa roſkaſowarja wojakow Wolſyneho wojeŕſkeho podkrjeẑa pomjenował.**

Runje kaž ſa czaẑ wobydleŕſkeje wójny ẑo w Ruſkej někto ſaẑo „wojeŕſke rady" wutworjeja. Dżenẑa wone k temu ẑłuža, ſo bychu dohladowałe, hacż ẑu generalojo a druſy offizěrojo prawje po bolſchewikiku ſmyẑlene. Mjenje jaẑne je, k czemu ẑo „wojeŕſki kommiẑar" trjeba. Dotal běchu w Sſowjetſkej uniji jenož „politiſkich kommiẑarow". W poẑlednich czaẑach pak ẑu tuczi kommiẑarojo wjele wliwa ſhubili. Najſkerje ẑo nowi wojeŕſzy kommiẑarojo nad ſtarych politiſkich kommiẑarow a wojeŕſkich roſkaſowarjow ſtaja. W tajkim padże bychu byli ſa wojeŕſke dokonjenja a politiſki duch wojeŕſtwa bolſchewikſkej ſtronje ſamołwiczi.

Pſchi nětcżiſchich naprawach pak ẑo též khětro wo woẑoby jedna. Tuchaczewſkeho, dotalneho wyſchſcheho roſkaſowarja wſchitkich wojakow we wjeczornej Ruſkej a wurjadnje czeſczelakomneho offizěra, ẑu jako roſkaſowarja do wojeŕſkeho podkrjeẑa pſchi rězy Wolſy póẑłali. Hakle njedawno pſchi pſchetworjenju wojnſkeho kommiẑariata ẑu Tuchaczewſkemu wyſchſchi dohlad nad wojeŕſkim lětaŕſtwom a wójnſkim łódżſtwom wſali. Swoprědka měješche Tuchaczewſki bolſchewikſku Ruſku pſchi krónowanſkich ẑwjatocżnoſczach w Londonje ſaſtupowacż, w poẑlednim wokomiku wulkoadmirala Orłowa měſto njeho do Jendẑelſkeje póẑłachu.

Wot Tuchaczewſkeho naẑlědnika Jegorowa, ſtareho offizěra ſ zarſkeho czaẑa, kiž jako khmany a wuſtojny offizěr placżi, woczakuja wjazy miłoſcże a mjenje czeſczelakomnoſcże. Naẑlědnik na Jegorowym měſcże Sſapožnikow běſche tehorunja offizěr w zarſkim wójſku. Wón běſche napoẑledk roſkaſował Leningradſkeho wojeŕſkeho podkrjeẑa.

Delbos je Litwinowe žadanje wotpokaſał.

W Pariżſkich nowinach „Information" je ẑo powěſcż wo ſpodżiwnym wopycże ẑowjetſkoruſkeho kommiẑara ſa ſwonkowne naležnoſcże Litwinow-Finkelſteina pola franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Delboſa wocżiſchczała. Kaž tute nowiny piẑaju, je ẑowjetſki ſaſtupjeŕ ẑwojeho franzowſkeho kollegu naležnje namołwjał, ſo by k pomoznemu paktej ſ nalěcża 1936 hiſchcże wojeŕſke ſrěczenje mjes Franzowſkej a Sſowjetſkej Ruſkej pſchidał. Delbos pak njeje tajkemu žadanju pſchihłoẑował a je wotmołwu wotpokaſał prajizy, ſo ſtaj ſtataj, kiž ſtaj w nalěczu 1936 ſrěczenje ſczinitoj, k měrnemu ſhromadnemu dżěłu roſẑudżenaj.

Swjatkowna nóc

4]

(Pokraczowanje.)

Rěka wukhadża ſ tamneho boka mjeńſcha, dyžli ẑo ſ teho le boka tłóczi pſches wotewrjeny ſatok, druhdy wupławja błóto, roſdrjebjene kamjenje, nakapane wutwory a ſwěrjaze koſcże do runiny. Powěda ẑo bajka, ſo běchu w tutych njepſcheẑlědżenych próſdninach w ſtarych czaẑach wulke ſmije ſ domom, po czimž ſatok hiſchcże dżenẑa ſmijowa dżěra rěka. So běchu w próſdnjeńzach ſwěrjata zuſeje družiny žiwe byłe, pokaſowachu dżiwne wutwory wupławjenych koſczi. Hižo dawno běchu ẑebi wuczeni wotmyẑlili, tute podjeńſke měſtnoſcże pſcheẑlědżicż, ale ta wěz njebě wabjaza, haj, ẑnadż njebě ani móžna. Nichtó njemóžeſche ſkały w ſnutſkownym wuměricż, ani bjeſdna; ale ſo běchu hróſbne, na to pokaſowaſche błuke howrjenje, kotrež ẑo ſe ſatokow wudobywaſche.

A na tute ẑonjaze njewjeẑołe měſtno czěrjeſche woda czołmik, kiž bě bjes pomozy.

Hiſchcże ẑuwaſche ẑo po miłych, ſ waha ſcheptazych žołmach, hiſchcże něžnje machotaſche powětr mejiſkeje nozy, hiſchcże błyſchczeſche ẑo na njebju w ẑwjatym pokoju króna hwěſdow — ale czołmik ẑnowaſche dale a dale ....

„Wjeẑło płowa ſa namaj, dyrbi ſaẑo k czołmej pſchiſtorczicż, to njeẑmě hinak bycż!" rjekny Handrij.

„Hinak to bycż njemóže!" ſawoła Hana. „So by ty prawje měł! Tónle rjany ẑwět a moje młode žiwjenje! Jutſje je kwaẑ a mam pſchi ẑebi ẑwojeje maczeŕny njewjeſczinſki wěnz! Ma to mi ẑmjertny wěnz bycż?"

Czołmik bu trochu na prawu ruku k brjohu ſehnaty. Handrij poſpyta ſrukomaj žołmy pſchewinycż, wón machaſche do wody a proſcheſche Hanku, jemu pſchi tym pomhacż; napoẑledku roſpiny ẑwoju ẑukniju kaž płachtu — wſchitko podarmo, czołm czěrjeſche wróczo na wyẑoke ſmohi.

„To je ẑměſchne, kak ẑo napinamoj", rjekny Handrij a ſetrě ẑebi ſ róžkom ẑukneje ſapoczene wobliczo; „naſch nan je namaj do prědka jěł ſe ſchtyrjomi konimi a ſczehnje naju daloko pſched ſmijazej dżěru na brjóh."

Ale ſ wotkel chze wědżecż, ſo ẑmój wjeẑło do wody czißłoj? pomyẑli ẑebi Hana, a hdy budżiſche to též widżał, do teje puſteje hole wóz njemóže jěcż. Woda dże ẑwoju wěſtu ſ czěẑku, to naju nichtó njepſcheſczěhuje ... Tutych myẑli njewupraji, nochzyſche jemu hiſchcże wjazy boloſcże czinicż.

„Jutſje budżemoj ẑo tej wězy prawje ẑmjecż", ſnapſcheczjiwi Handrij njeſabzy; „to budżeſch widżecż, Hana, po tajkim podawku je człowjek dwójzy tak wjeẑoły. Połdnju budża herzy, wjeczor je wohnjoſtroj a též hewak budże hiſchcże něſchto — ſchto, to czi njepſcheradżu!"

„Wojtaj to, Handrijo:, nětkole holczka ſrudna rjekny, „ja ẑebi pſche to njemóžu a ty ẑebi nětkole též wjazy pſche to njemóžeſch, ty ẑy był kaž w roſhorjenju, ty ẑebi njejẑy mohł myẑlicż tak daloko, kaž je ẑo nětkole ſtało. A dokelž dyrbi to hižo tak bycż na tymle ẑwjatkownym wjeczoru, ſo mój młodaj człowjekaj na tymle czołmje dale pojědżemoj do wěcżnoſcże, nochzu ẑo bojecż!"

Saẑo mjelczeſchtaj. Po brjohu ſnoſchowachu ẑo na czeŕwjeń ſchkriczki ẑwjatojanſkich muſchkow; na njebju dyž a dyž hwěſda haẑny.

Tu dyrkotaſche ſ daloka pſches lěẑy błóẑ ſwona. Niz hranow bě ẑłyſchecż, ale ſnoſchowaze ẑo, wotemrěwaze ſwuki — te pſchikhadżachu wěſcże ſ dalokeho měſtna.

Dołho poſkhaſchtaj łódżnikaj ſdacża połnym ſwukam. A hdyž bě poẑledni ſynk doklinczał, ẑo ſměſchał w liwkich wětrach nozy, rjekny Handrij: „To drje je hižo poſdże, hdyž pola ẑwjateho Jana wjeczor ſwonja!"

Potom ſaẑo niczo hacż pleſkot a warjenje wody. Czumpanja czołma po runinje, kiž ẑo ſtajna dale czehnjeſche, bě lědma bytnycż.

S wobeju bokow ẑo nětkole poſběhowachu lěẑate hory.

„To człowjek njewěri, kak ſpěſchnje tajkale woda běži", bórbotaſche Handrij, kaž by ẑam ſa ẑo rěczał; „nětkole hižo pſchińdżemoj do doliny."

Potom ſtany a ſapocża wótſje a wótriſcho wołacż. To bě wothłóẑ a ſwuk na wotwiſkach horow, w ſchtomach — potom ſaẑo niczo hacż warjenje wody a czołmik ẑnowaſche ẑo dale.

„Lědom dwazeczi kroczeli wot naju na woběmaj ſtronomaj je kraj a naju žiwjenje, a mój jědżemoj ẑrjedża pſches njej, Hana, mje je hańba! Nawuknył ẑym, kak ẑo łaſy a rejuje a honi, ale kak ẑo we wodże płuwa, to njejẑym nawuknył." Tak pachoł poręcża. Potom ẑydże ẑo krucże, ſo móžeſche ẑo czołm pſchekiwknycż.

„Jenu nadżiju mam hiſchcże", rjekny Hanka, pſchetorhujo njewjeẑołu czichinu, „hdyž je dżeẑata hodżina a naſcha macż lehnycż dże, czeſczi woẑebje pjecż ranow Jeſuẑowych a modli ẑo ſa wſchěch, kotſiž ẑu w tej hodżinje w ẑmjertnym ſtrachu. Handrijo, ẑnadż pſchińdże jandżel a domjedże naju na ẑuchi kraj ..."

Njewjeẑele czicho bywaſche dale. Nóž bu dale hłubſcha a czěmniſcha, woda pleſkotaſche a ſchuczeſche, czołmik kiwkaſche a ẑnowaſche ẑo ſpěſchniſcho dale.

Hana dżeržeſche ẑo twjerdże Handrijoweje ruki, Handrij rjekny: „Jeli ſo cże nětkole pſchimnu a mój ſkoczimoj do žołmow, dobudżemoj ẑo ẑnadż tola hacż na brjóh."

„Ty widżiſch, kak njeměrna je woda hižo tule, a brjoh je nahły. S wólnoſczu nochzemoj do ẑmjercże hicż, Handrijo, to njeby prawje było. Ja chzu nětkole woczi ſandżelicż, potom njech Bóh luby Knjes czini, kaž wón chze."

„Ow, ty móžeſch to lohzy czinicż, Hanka", ſnapſcheczjiwi młodżenz, hacż nanajhłubſcho hnuty. „Ale ja dyrbju wumrjecż jako mordaŕ."

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 12. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Nikoho bjez winy njebij, a njedaj so bjez winy bić.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nad ßrjedźnej Europu ßo ßłaba wyſchina wupſcheſtrěwa. Pod jeje wliwom je ßo wjedro na krótki czaß trochu ſměrowało. Czoplota, kiž pſchi ßylniſchich ßłónczných pruhach naſta, ſ měſtnami njewjedra wuwabi, kiž wośebje tež po wjeczornym dźělu Sakſkeje czaſachu. Nad ßrjedźnej Franzowſkej deſchczowa nižina leži. Jeje kromy tež wjedro hacž do ßrjedźnjeje Němſkeje a dale pſchekažuja. Tehodla wjedro hiſchcže ßwój njewobſtajny ras wobkhowa. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 4.14 hodź. ſkhadźa a ßo 7.39 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 6.37 hodź. a khowa ßo wjeczor 11.08 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Hiſchcže njewobſtajne a poměrnje czopłe wjedro.**

*

— **Shromadźiſna plahowarjow karniklow w Albertſkej ſahrodźe.** Sańdźenu ßobotu měſachu plahowarjo karniklow w Budyſchinje w Albertſkej ſahrodźe ßwoju měßaczňu ſhromadźiſnu. S přenim pſchedßydu je nětko knjes Radon, pokładnik Duban a ſapiſowaŕ Schneider. Wot nětka budźe kóždu druhu ßobotu w měßazu ſhromadźiſna ßobuſtawow, na kotrychž ßo pſchednoſchki wo wažnych plahowaŕſkich praſchenjach poſkiczą. Tajke roſjaßnjenja ßu jara trěbne, ſo bychu ßo ſchkody, kotrež plahowarjo karniklow huſto pſchi njewuſtojnym pizowanju a wothladanju poczeŕpjeja, na najmjeńſchu měru ſtłóczile. Kóždy ßobuſtaw dyrbi tež nješobuſtawy na njedoſtatki kedźbnych czinicź, ſo bychu ßo ſchkody na ludowym ſamoženju wotwobroczile. Je to woprawdźe ſchkoda, hdyž ßo kóždolětnje wjele ſtow tyßaz karniklí w hnójnizy ſahrjeba. Tež plahowarjo karniklow dyrbja po pſchedpiſach ſchtyrilětneho plana ßo ſkoźowacź a pomhacź dewiſy lutowacź. Na ſhromadźiſnje ßu tež plahowarjo, kotſiž njejßu ßobuſtawy, radlubje witani.

— **Paduſchſtwo ſ automobila. — Kradnjene wězy ßo ſawěſcžile.** W nozy k 4. meji 1937 ßu w Korſymju ſe ſamknjeneho automobila ſchtyri kofry ſ nohajzami, rukajzami, židźanymi žonjazymi ſchatami, ſportſkimi jakami a ſportſkimi koſchlem kradnyli. Shromadnemu dźělu žandarmſtwa a kriminalneje polizije je ßo poradźiło, dźěl kradnjenych wězow ſaßo wróczicź. Wone běchu we wobßedźeńſtwje dweju ſkalarjow, ſ kotrejuž jedyn w Budyſchinje a druhi w Budeſtezach bydleſche. Tutej wośobje wo tym, kak ßu k wězam pſchiſchle, pſcheczìwjaze a njewěrjomne wudawanja rěczitej. Wobeju ßu ſtatnemu rěcžniſtwu pſchepodali. — Hdźe ßu ßo w pośledním czaßu prjedy naſpomnjene wězy, wośebje židźane ſchlypfry, ſpódnje ßuknje, ſportſke jaki a ſportſke koſchle ſ kumſchtneje židy ke kupowanju poſkiczile abo darile, a kotra wośoba je to czinila? Hdźe ßu tajke ſchaty a draſty abo próſdne kofry namakali? — Wo ſdźělenja proſcha žandarmſtwa a kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Sozialnym rentnarjam wupłaczuje ßo podpjera ſa** měßaz meju 1937 ßobotu 15. meje dopołdnja wot 8 do ½10 hodźin we wupłaczeŕni ßejmowńje na Hrodowſkej haßy.

— **Doſtawarjo wojeŕſkeje renty.** Pſchirazki renty ſa wójnſkich czeźkoſranjenych ſa měßaz meju wupłaczja ßo ßobotu 15. meje 1937 rano wot ¾8 do 8 hodźin w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 deleka.

— **Dźělowy plan ſa rynjeŕſke dźěła na Tjělniku wot 19. hacž do 23. meje 1937:** Ssrjedu 19. meje wot 15 do 17,30 hodź. měſto Budyſchin ſ 30 mužemi, ſtab ſtandarty 103 ſ 5 mužemi, ſtab brigady 103 ſ 5 mužemi, wokrjeßne nawjedniſtwo ſ měſtnej ſkupinu ſ 10 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji ſtandarta 103; wot 17,30 do 20,30 hodź. wudyr 1/103 ſ 10 mužemi, wudyr 6/103 ſ 20 mužemi, powěſcžeŕſki wudyr 103 ſ 15 mužemi, NSKK-wudyr 11/M 133 ſ 10 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji wudyr 6/103; ſchtwórtk 20. meje wot 18 do 20,30 hodź. NSKK-wudyr 14/M 133 ſ 10 mužemi, lětaŕſka měſtna ſkupina ſ 10 mužemi, namóŕniſtwowy wudyrowy ſwjaſk ſ 5 mužemi, jěchaŕſki wudyr 4/133 ſ 5 mužemi, HJ-ſwjaſk 103 ſ 15 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji wudyr 14/M 133; pjatk 21. meje wot 18 do 20,30 hodź. SS-wudyrowy ſwjaſk ſ 20 mužemi, Kyffhäuſerſki ſwjaſk ſ 20 mužemi, Budyſka póſta ſ 15 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji SS-wudyrowy ſwjaſk; ßobotu 22. meje wot 15 do 17,30 hodź. měſto Budyſchin ſ 10 mužemi, němſka dźělowa fronta ſ 10 mužemi, wokrjeßne nawjedniſtwo ſ měſtnej ſkupinu ſ 10 mužemi, wudyr 1/103 ſ 15 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji wokrjeßne nawjedniſtwo; wot 17,30 do 20,30 hodź. Budyſke dwórniſchcżo ſ 10 mužemi, Budyſki finanzny hamt ſ 20 mužemi, hamtſke hejtmanſtwo ſ 15 mužemi, ſamołwiteho wjednika ſtaji Budyſke dwórniſchcżo; njedźelu 23. meje wot 8 do 11 hodź. wudyr 6/103 ſ 20 mužemi, powěſcžeŕſki wudyr 103 ſ 20 mužemi, Budyſki dźělowy hamt ſ 5 mužemi.

S **Czornych Nohlìz.** Naſcha wjeß dźenßa najſtarſchu wośobu naſcheje wßy žiwnoſcżerja a wumjeńkarja Gědana k rowu pſchewodźa. Gědanez nan bě 85 lět ſtary, daloko a ſchěroko ſnaty pczołaŕ a je ßo pſcheco ßwěrnje k ßwojemu ßerbſkemu ludej wuſnawał. Njech je jemu ßerbſka ſemja lohka.

S **Biſkopiz.** (Ssmjertnje ſnjeſbožiła.) Njedźelu rano pſchi železniſkim naſtupu 26 lět ſtaru Marhatu Glatteż ſ woblicžom w błótowym pſchirowu ležo morwu namakachu. Snjeſboženu dowjeſechu ſe ſanitetnym autom do kliniki, hdźež bórſy po tym wumrě. Wobžarujomna czeŕpjeſche w pośledním czaßu na padawu khoroſcź, kotraž bě ſ pſchicžinu njeſboža

S **Dźěžnikez.** Wutoru rano wokoło ¾4 hodźin ſta ßo w naſchej wßy njeſbožo ſ motorſkim kołom. Elektriſki kowaŕ Reſek, pſchiſtajeny pola Raußendorfez firmy, domoj jědźeſche. W ſawinjenju na nawjeß wujědźe ſ dróhi a ſajědźe do pſchěrowa. Pſchi tym padny a ßo ſnutskownje ſrani. Jeho towaŕſchojo, kotſiž ſa nim ſ dźěła jědźechu, jemu prěnju pomoz podachu a dowjeſechu jeho do jeho bydlenja. Maſchina ßo mjenje wobſchkodźi.

S **Kamjenza.** (Sozialismus ſkutka.) Pſchi ſkładnoſcźi wjednikowych narodninow je NS-žónſtwo Kamjenſkeho wokrjeßa jako dar k narodninam 49 korbow ſa małe dźěcźi dariło. Tute ßu ßo NS-ſpomožeŕſtwu k ßwěrnymaj rukomaj pſchepodałe, ſo bychu ßo potrěbnym maczerjam wudźělile. 16 korbow je ßo župje k roſdźělenju pſchepodało, 33 korbow ſa małe dźěcźi w Kamjenſkim wokrjeßu woſta a ßo jenotliwym měſtnym ſkupinam wuda.

S **Małeho Wjelkowa.** W tydźenju mjes 3. a 8. meju wotmě ßo w Dubrawez hoſcżenzu dalſchi kurſus ſa powětrowy ſchkit a to tón ras ſa domjazu wohnjowu woboru. Wjednik powětroweho ſchkita Müller ſ Budyſchina na tutych wjeczorach pokiwy wo ſadźerženju domjazych wohnjowych woborow pſchi nadpadach ſ powětra podawaſche. Kurſus ſkónczi ßo ſ puſchczenjom bomby na zyrkwinſkim naměſcźe a pſchi tym ßo praktiſke ſwuczowanja płunowej maſku a haſcheŕſkimi narjadami pſchewjedźechu.

*

S **Miſchna.** (Wóczko ſhubił.) Njedźelu tſěleſche hrajkajo 12lětny hólczez ſ tſělbu a pſchi tym trjechi 6lětneho towaŕſcha do wóczka. Sranjenje bě tajke, ſo dyrbjachu wbohemu hólczezej wóczko wuwſacź.

S **Windiſch-Leuba.** (Roſßudny ßamomordaŕ.) Ssobotu chzyſche ßo 32 lět ſtary wobydleŕ ſ Windiſch-Leuba tworowemu czahej pſchejěcź dacź. Běſche ßo ſe ßwojim kołom hacž ke kolijam pſchibližił a ßo pſched pſchibližazym czahom na nje lehnył. Lokomotiwnik bě wſchak to wobkedźbował a ſaſtaji hiſchcže ſ czaßom czah. Žiwjenjaßyty ßo ſpěſchnje wotßali a jako ßo czah ſnowa hibacź pocža, wjerhny ßo ſnowa pod koleßa a pſchi tym ßo mori.

S **Gerhaczìz** (Gersdorf) pola Shorjelza. Njewjedro kotrež póndźelu nad Gerhaczizami czehnjeſche, naczini wjele ſchkody. Błyſk dyri do ſcźežora milinoweho powoda bliſko ratarja Fiebiga. Błyſk jědźeſche po powodźe do domu wudowy Endertoweje a naczini tam, drje njeſapaliwſchi, wjele ſchkody. Wośebje w bydleńſkej jſtwi ſchkleńczerja Machi žałoſtnje ſakhadźeſche. Durje a wokna ßo wutłóczichu, meble ßo ſniczichu a ßamo jſtwina ſcźěna ßo ſ dźěła wutłóczi. Machu ſchkoda jara potrjechi, dokelž hakle bě ßobotu jſtwu wobělicź dał a dokelž chzyſche ßwjatki kwaßowacź. Tež wó jſtwje pod nim je ſchkoda wulka. Ssam wobßedźeŕki chzyſche wokna ſaczinicź. Schkleńczane tſchěſki jeho we woblicžu czeźzy ſranichu. Jeho dyrbjachu do Shorjelſkeje khorowńje dowjeſcź, hdźež bu hiſchcže wjeczor operěrowany. We wokolinje doma ßo wſchě jawěſcżenja roſbichu, tež je ſchkoda na radiowych apparatach a telefonach wulka.

Czehodla njeſpaŕnoſcź?

Pijće wječor paleńcowu škleńčku, wopřiacu dźěl Klosterfrau-Melissengeist a dwaj dźělej wody a bórzy sće wot njespaŕnosće wuswobodźeni! Klosterfrau-Melissengeist wutrobu a čuwy změruje a woloži wusnjenje na strowe wašnje. Jako čisty přirodny wudźěłk (destilat hojeńskich rostlinow) je swobodny wot jěda a nješkódny, tohodla tyje a skutkuje stajnje. Zawěsće sebi potajkim lěpše spanje z prawym Klosterfrau-Melissengeistom. Dostanjeće jón w módrych wobalkach z třomi mniškami w haptykach a drogowniach po 95 pj. (Prosymy, wurězajće sebi tutón recept.)

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 12. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,29	100 českosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,94	100 franc. frankow	11,14

Barlinſka burſa 11. meje 1937. Wczera pſchelětna roſprawa němſkeje ſtatneje železnizy, kaž tež woſjewjenje wo ſpadnjenju liczby bjesdźěłnych pod jenu milijonu njeběſche bjes pſchihódneho ſaczìſchcža na hódnoſtkowej burſy. Wěſo dyrbi ßo wobkedźbowacź, ſo je ßo na akzijowych wikach kurſowy niveau doněł, kotryž lědma hiſchcže wulke dobytki lubi, tak ſo ßamo pſchi wożiwjenju wobkhoda ſ mjenowanja hódnymi ſtupanjemi kurſow ßo liczicź njemóže. Na rentowych wikach njebě tohorunja wulkich pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Saſtaranſke położenje w Barlinſkim žitnym wobkhadźe njeje ßo tež wczera někak pſchemĕniło. Khlěbowych žitow bě jara mało k ruzy, tak ſo běchu młyny kaž hacž dotal na kryczę ßwojeje potrjeby na pſchipokaſanja pokaſani. Sa pizowanſke žita je wulki kupowanſki ſajim, tola njeje tworow na wikach. Na mukowych wikach ſtejachu pſcheńczne muki we ßrjedźiſchczu ſajima. Kryczę ſa ßwjatki je wěſo wſchudźe hižo pſchewjedźene. Ržana muka měješche měrne wikowanje. Induſtrialne jecžmjenje pſchikhadźeja jenož we najmjeńſchich dźělbach na wiki.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

11. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Woły: 117	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 241	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 460	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnie wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—
Wowcy: 677	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	35—39
Celata: 1727	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57
Snadnje wuwite	48
Najšpatniše	38
Swinje: 4126	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	41,50
Rancy	—

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Dźiwajo na bliſke ßwjatki bě ßo we wſchěch druźinach wjele rěſneho ſkotu pſchihnało. Mjes howjaſym ſkotom bě ßo ſdźěla jara dobry material pſchihnał. Tutón ßo ſa krute płacžiſny pſchidźělowaſche. Kajkoſcź ßwini bě ßrěnja, roſdźělenje ſta ßo ſa krute płacžiſny. Pſchi hnacže czelatow wotpowědaſche potrjebje, tute ßo pſchidźělowachu. Skopy ßo pomału pſchedawachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 5.	10. 5.		11. 5.	10. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. trubanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. meje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 707.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 836.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1885	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 4328	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48
Wowcy: 5571	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—40
Starše wukormjene (6.)	30—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—28
Swinje: 28 974	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jnr., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Pisańja wokrjesneho swjedźenja w Lubiju

Njeličzomne ruki žo w Lubiju pilnje na wokrjeżny žwjedźeń hotuja. 10 wubjerkow je žo wutworiło, so bychu wulkemu setkanju turnarjow a sportarjow rjane wotměrče zwěsćili. Tak je samokwitły nadawk finanzneho wubjerka, so žo njeparujomne wulke wudawki z dokhodami wurunaju. Wobydleńśi wubjerk je Lubijske wobydlerstwo namolwiło, so by darmotne kwartěry pśichwośtajiło.

Hižo žobotu 3. julija 1937 žo w Lubiju wulka žyła turnarjow a sportarjow wočakuje, kotrež žo k měrnemu wubědźowanju serjedu. Sa žwjedźeńske witanje tyšazy hosćźi žo wupyšcheńśi wubjerk prózuje. Wožebity wubjerk ma nadawk, wožebite žwiatočne hodźiny njesapomnite sćźiniś, tute hodźiny žu wotewrjeńske žwiatočnosće wokrjeżneho žwjedźenja na radnizy, manifestazija namjeńneho kraja, poświećenje nowych thorhojow němikšotatneho swjatka, wiczny žwjedźeń.

Lohko njeje „wšo tak srjadowaś, so žo wubědźowanja, na kotrychž žo někotre tyšazy ze wšěch sportiskich družtinow wobdźěla, hladaju pśichwejedu. Hospodarski wubjerk ma žo sa nažiwjenje mnohich žwjedźańskich hosćźi starać, sanitetny wubjerk pak žo hižo sa trěbnu pomoc, jeli budźe nusna, postara. Wšitke tute wubjerki podsteja hłownemu wubjerkej pod nawjedowanjom wokrjeżneho podwjednika Deckbara-Lubijskeho.

So by žo zentralna městnoś sa mnoho dźela, kiž ma žo w bliźšich 8 njedźelach sa pśichwejdźenje wokrjeżneho žwjedźenja dokonjeć, wutworiła, je žo někto wožebita pisarna wokrjeżneho žwjedźenja w Lubiju na Póstlej dróży 7 pśichiprawiła.

Powěsće z cyłeho swěta

Jakośtny njejskut w Mohuczu. — Tśikróćne mordarstwo a samomordarstwo.

W Emmeranskej dróży póndźelu popołdnju jako wicźk a lěnjoch snaty 26lětny Jakob W. z kijom do žwojeje mandźelskeje bijeśe a ju pśi tym žmjerśnje srani. Potom wotewri wšyknje płunowe honjacże žwojeho bydlenja a žebi a žwojimaj dźěśicomaj z płunom sawda. Tež jeho žona poždźišo wumrě. Hižo pśed 4 lětami bě muž króto po woženjenju žwoju młodu žonu z kalnjenjom do nadrow cźežy sranik. Dyrbjeśe tehdy žwój cźin z 2 lětomaj jatwa wotwokuczyć. Póndźelu chcyśtaj žo mandźelskaj dźěśicoj, dokelž bě mandźelstwo dołpołnje podrte. Hakle w nocy z wutorje druhy wobydlerjo doma z płunowymi smjerśanymi drama pytnychu, kotrež bě žo w bydlenju W. wotehrało.

6 morwych pśichi swadźe we wójn.

Pśichi spěwnym žwjedźenju w thorwotskej wójn pola Senje z ważnej swadźe mjes wiešnym wobydleśtwom dóńdźe. Jako straźnizy zachrocźichu, walichu žo burja do nich, tak so dyrbjachu sastojnizn žo bróniow pśichimaś. 6 burow žo pśichi tym mori a 8 žo cźežy srani.

Smjertnaj wusudaj w procesu přećiwo mordarjam Ingridy Wiengreenec

Wožebity žud je wutoru popołdnju wukud pśicheźiwo śiom mordarjam dźowki paraguanskeho póstlanza we Minje, Ingridze Wiengreenez, wuprajił. S wójska wustorczeneho wojaka Schlögela a jeho žobupomoznika Fleča žu k žmjerći na schibjeńzy, kśeńskeho stótnika, kotryž njeje sa žmjertny wušud trěbnych 20. žiwjeńskich lět hišće dozpěł, k 16 lětam khłostarnje sajudźił. Wušud ma žo po rjedźe wožebiteho žuda, njestanje-li žo wobhnadźenje, 3 hodźiny po wuprajenju wušuda wukonjeć. Tohodla žu wobeju k žmjerći sajudźeneju mordarjow wožera wjeczor wotprawił.

Poslednje politiske powěsće

Hłowne město Abesynskeje ma so přepołožić

Kaž italske nowiny pišaju, chcejda Italcźenjo hłowne město Abeśynskeje pśichepołožiś. Addis Abeba pśichewšyknje leži. 2600 metrow wyšoko bydliś, tež najstrowišchego cźłowjeka smucźni a strowotnje sniciś. S tutej pśicinźiny italske kolonialne wyschnjosće za nowym hłownym městom w lěpšim połoženju glědźa. K temu tež njeby hišćeze pśichepołoże było, dokelž žo nowocźažne twarjenja w Addisu Abebje hišćeze njeju natwarile.

Sa pśichodne hłowne město žu pjecza na žśedowaze města, kiž wšitkim někaž 2600 metrow wyšoko leja, myślili: Na njeźo Ambo 60 kilometrow k wjeczoru wot Addisa Abeby, kiž pak žo sa wobkhad derje njepśichiłodźi; na kraj wokoło Archia a Moggia. Tutej městoe stej ledma 20 a 80 kilometrow k połdnju wot Addisa Abeby zdalenej a pśichi żeleźnizy do Djibutija ležitej. K temu je jeju zastaranje z wodu jara dobre. Potom pak žebi tež na město Desśe, 250 kilometrow k połnocy wot Addisa Abeby myślja. Tuto město we wobkhadnym nastupanju wožebje pśichodne leži. Skónčnje myślja na město Jygalem k połdnju wot Addisa Abeby. W tutym městoe žu wobstejnosće z wodu tež jara dobre.

Amerikanske wobkhodne domy schkitaja žo pśed wulkej wodu.

Njeźiwjanu wěznu schkodu katastrofalne powodźenja nacźinichu, kotrež pśiced někotrymi měsačami daloke dźele sjednoczenych statow potrjesćichu. Pśiced někotrymi dnjemi pśichkhadźachu nowe alarmowaze powěsće z tutych krajow. Wulke wobkhodne domy w Pittsbourghu w Pensylvanskej žu ze'e'ne wodu njepśichepuśćeśe zaluziny pśiced wokna pśichiprawicź dali, kotrež maja tute domy pśiced wodu schkitacź, kotraž je nijśe dźele města hižo wjazy krócź saplawiła. (Associated, Preß, M.)

Jendźelski pósłanz w Romje pohrachowaneho.

Pśichi žwjedźenju letneho wobstacźa italskeho kśorstwa žo jendźelski pósłanz njeje wobdźělił. S hamiśkeje jendźelskeje strony žo wotpokazuje, so ma žo njewobdźelenje jendźelskeho pósłanza jako bojkott wobhladowacź. Jeho swalowanje ma zwoju pśicinźinu w jendźelskim stejśiscu, z kotrymž žo dobrycze Ethiopiske jako podawk pśichipósnawa, ale niž po prawje.

Hišćeze jedyn žmjertny wopor krwawnych njemcerow w Cśichy.

Krwawne njemcery 16. měrza w Parizikim pśichedměsće Cśichy žu hišćeze jedyn žmjertny wopor zadałe. Na sćežkach zwojeho cźełeho stranjenja je policajski sastojnik w chorowni wumrěł.

Japanska spyta dorozumjenje z Chinu

W Tokiu žu póndźelu japanski wójnski minister, namórnistwowy minister a swonkowny minister konferencu woimeli. Wdyž běchu japanskeho pósłanza w Chinie, kiž w tu chwilu w Tokiu pśichebywa, khyścheli, wobśamknychu so chcejdźa z jednanjemi z Nankingskim knježeństwom na nowym fakładze nowego połoženja na dorozumjenje dźěła.

Japanska pśichi tym nocźe žanehu dwěla wosłanjeć, so 1. Nankingske knježeństwo a wójsko, kiž sady njeho śteji, jako woprawdźitu móz w Chinie wobhladuje, a so 2. na fakładze nowego połoženja na dorozumjenje dźěła.

W politiskich krubach w Tokiu žo na to pokazuje, so je japanski swonkowny minister pśicheźiwědźeny, so móže žo japansko-chineske dorozumjenje jenož potom z wuspěchom pśichewjesć, wdyž tuto z dorozumjenjom mjes Jendźelskej a Japanskej wo połoženju w dalokim ranju swiśnje.

Dobry kofcj tunjo!

Guatemalu, čistostódny, sylny . . . . . 125 g **50** pj.

Guatemala z Maragogype woblubjene měšenje z hobrskej bunu 125 g **60** pj.

Maragogype čiste hobrske buny . . . . . 125 g **70** pj.

Něšto wosebje słódne je šalka kofeja wot firmy

David, w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy 6

Swojim lubym pśećarjam z tutym wozjewjam, zo mam swój wobkhod

nětko na Hošic hasy 19

Jan Heinza w Budyšinje.

Kedźbu! Prošu

wobhladajśe sebi moju wulku přehladku **Sachs-motor-jeźdnych kolow** a přehladku **jeźdnych kolow** w delnich městnosćach mojeho wobkhoda na **Hornćerskej hasy 10**

Kolesowy dom Fuhrmann. Telef. 3004

Barby

Laki

Pinsle

Sablony

jenož wot firmy

Erich Winter

w Budyšinje, Kamjentna hasa 14

Meble do předstwy

Drastne powěšaki — Kabinetowe stołydła

Walter Despang, na Mołtk dr 17

Gardiny kupujśe prjeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaciny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Na předań

Běrtl lěta stara

jałojca

je na předań

w Šernjanach čisło 7

Kajkostne jězdne kola płaciny hódno pola **Kolowego-Warnecke** w Budyšinje, Nowomaršowska dróha 4

KAMJENC

Dekorations- und **Vitragen-Stangen** Rollgarnituren sämtliche Zubehörteile

Za wulke jedźenje k swjatkam

Khošća, šćěty, pinsle, bowy atd.

Alfred Beitel w Kamjencu

(pśiedy Nicolaus) Budyska dróha 76

Wěrowańske pjerśćenje

masywne złoto, nór 10,— hač 50,— hr.

Oskar Brückner w Kamjencu

Rěźk wěrowańskich pjerśćenjow

Wobkhod na rógu Budyskeje a Wrótkowskeje dróhi

Tśjebane a nowe meble

ma stajnje a tunjo na składźe

Josef Buhl w Kamjencu

w Spittelskim młynje

Mandźelske poćišanki a pomocne wopisma za dźěći so do płaśenja bjeru

Mały nawěstk přiwjedźe kupcow. Tohodla hasuj w Serbskich Nowinach

SERBSKE

SPĚWAŘSKE

potuńšene na

2,– hriwnje

su hišće dostać we

Serbskej kniharni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 108

SERBSKE NOWINY

Srjedu 12. meje 1937

Najrjeńši spěw

Mój dżěd bě ſ wowcżerjom. Tón wědżeſche wo rjanym podawku ſ hußlerjom. Hußleŕ po ßwěcże wokolo khodżeſche, ſo by najrjeńſchi ſpěw hracż nawuknył.

Tak dżěſche najprjódzy k ptaczkam do lěßa a poßłuchaſche a poßłuchaſche. To bórſy móžeſche. Samo hußłowacż, ſo bě hnydom kóß, ßykorka a dróſna ſ jeho hudżenja ßłyſchecż.

Ale to jemu hiſchcże rjane doſcż njebě. Sſłuchaſche na wětſik. Kajke móžeſche tón ſpěwczki! Zyle cżiche, cżeńke, ſo by mohł liſcżicżka ſchtomow ſchukotacż ßłyſchecż a kłóſki ßo ſhibowacż a pohibowacż. A potom ßylne a wjeßełe, wěſch ty tak, kaž ſyncżi, hdyž nalěcżo ſwoni. A potom tajke zyle dżiwje, hdżež ßo duby kłonja, hdyž wichor pſches nje jědże.

To wſchitko hußleŕ nawukny ſahracż. Ale wón bě njeměrny a cżehnjeſche dale, wědżo, ſo hiſchcże wjele wuknjenja trjeba. Rjekny: „Njeſaſtanu prjedy ſ wukubłanjom, hacż mam najrjeńſchi ſpěw wſchěch ſpěwow!“

Schwórcżenje wodow ſamó napodobnicż, a ty by myßlił, ſo widżiſch žołmy błyſkotacż a ßłyſchiſch rěcżku pluſkotacż.

Wón piſkaſche kwaßne ſpěwy a reje, a to, ſchtož młody lud ſpěwaſche — a zyrkwinſke ſpěwy. Druhdy tež ſapiſka něſchto, ſchtož žadyn cżłowjek njeroſumjeſche. Tehdy dyrbjeſche płakacż, ſchtóž to ßłyſcheſche. Bě tak, jako by něſchto pytał, a to tež cżinjeſche. Pytaſche najrjeńſchi ſe wſchěch ſpěwow, pſchi tym ſaßłyſcha tu a tam drje ſynki, ale — ženje njenamaka z y ł y ſpěw..

S tym bu ſtary a ſchědżiwy a ſ nim dżěſche k wumrěcżu. Bě pak zyle ßamlutki!

Haj, a tu nadobo něhdże něſchto ſaſyncża — a nětko wědżeſche, ſo je to tón ſpěw, tón jenicżki, kotryž pytaſche. Pſchimny ßwoje hußle; hdyž tež jeho ſtara ruka ßylnje tſchepotaſche, móžeſche tola tutón ſpěw ſahracż. Ale truny roſpraßnychu jemu pſchi tym, jena po druhej. S tym hußleŕ wumrě, a to tež bě zyle derje tak, pſchetož niczo druhe tola njebě chzył. Sawěſcże je něhdże měſtno, hdżež wſcho to ſamóžemy, ſchtož w ßebi noßymy, dokelž hußlerjej ſ wotkelžkuli najkraßniſchi ſpěw ſyncżeſche, jako hižo w Božej mozy ležeſche. A dokelž truny roſpraßnychu, jako pytaſche ßamołenicżki ſpěw hußłowacż, myßlu, ſo budża drje něhdże l ě p ſ ch e hußle. Ssym hižo ſtary mužik, wcżinny, kak wſchitko bu[illegible] nadżiju ßo, někak derje ſawěſcże!

Najkrótši a najdlěši testament

Jendżelſki archiw poßlednich wolow. — Teſtament napißany na fotografiju, na pſchedkoſchlu, a wupaleny na khribjet.

Teſtamenty jendżelſkich ſtaczanow ßu khowane we wožebitym archiwu, kotryž je ſaměſcżeny w Sommerſethouſe w Londonje. Je to jara ſajimawa ſběrka. Sso ßamo roſumi, ſo je najwjazy teſtamentow napißanych na papjeru. Ale ßu tam tež poßlednje wole, napißane na material, na kotryž ßo hewak njepißa. Teſtament, napißany na manſchettu, na pſchedkoſchlu, abo na kuſk ſchatow, njeje niczo žadne.

W Londonſkim archiwu poßlednich wolow je pak tež teſtament, kotryž pſchedſtaja fotografiju młodeje kraßneje holcżki a na tej fotografiji je napißane „Sawoſtaju cżi wſchitko“ — a podpiß. A tutón teſtament bu jako prawo płacżiwy ſpóſnaty a rjana holcżka ſta ßo ſ univerſalnej herbowku bohateho ßwojeho cżeſcżowarja, wo kotrehož luboſcżi njeměješche pſched jeho ſmjercżu najmjeńſcheho ſdacża.

Wožebitoſcż je tež teſtament namóŕnika, kotryž ßłužeſche na jendżelſkich bitwiſkej łódżi „Indefatigable“ a padny w ßwětowej wójnje w bitwje pola Skagerraka. Namóŕnik pſched bitwu wury krótku ßwoju poßlednju wolu na ßwoju legitimazijku ſnamku. Druhi cżłowjek ſaßo napißa poßlednju ßwoju wolu ſ wołojnikom na jejkowu ſchkorpiſnu a jedyn jendżelſki wojak, pokhadżazy ſ Londona, da ßebi ßwój teſtament wupalicż (tetowěrowacż) na ßwój khribjet, tež ſ podpißmomaj ßwědkow. Tutón teſtament drje njeje w originalu w archiwu, ale je tam jeho wobkrucżena fotografija a ta doßahaſche, ſo by ßo płacżiwoſcż teſtamenta pſchipóſnała. 100 lět pſched tym, prjedy hacż ßo ſtenografija wunamaka, napißa jedyn Jendżelcżan ßwój teſtament we wožebitych ſkrócżeńkach. Pſchida k tomu klucž k ßwojim ſkrócżeńkam, ſo by ßo mohł wucżitacż.

Najkrótſchi teſtament, kotryž je w Londonſkim archiwu, napißa jendżelſki wojak, kotryž ßo na Napoleonſkich wójnach wobdżěli. Je to małki kuſk papjery, na kotrymž ſteji: „Wſchitko macżeri“ a podpiß.

Najdlěſchi teſtament napißa jena Jendżelcżanka, kotraž pjecża ßwoju poßlednju wolu zyłej dwě lěcże pißaſche. Je to 1066 ſtronow tołſta kniha ſ 95 940 ßłowami. Njedawno roßßudżi Londonſki ßud wo njeſwucżenym teſtamencże, na kotrymž měſto podpißa běſche jenož wotcżiſchcż palza. Ssud tež tutón teſtament ſa płacżiwy ſpóſna.

Što je so ze 129 Zeppelinami stało?

Kataſtrofa powětroweje łódże „Hindenburg“ w Lakehurſtu je wopomnjecże na njeſbože w Echterdingen ſbudżiło, kotrež 5. awguſta 1908 powětrowu łódź „L 4“ ſniczi, po tym, ſo bě bjespſchikładnu jěſbu połnu triumfa nad južnej a wjecžornej Němſkej pſchewjedła. Tola runje tuto ſpominanje je jara powucżaze. Powětrowa łódź „Hindenburg“ měješche twaŕſke cżißło LZ 129. To njeběſche někajka wumyßlena licżba, ale pokaſuje na to, ſo je ßo wopławdźe tak wjele zeppelinow twariło abo ſnajmjeńſcha, ſo je telko wotmyßlenych było.

Huſto ßo na to pokaſuje, ſo je zyła licżba zeppelinow ſnjeſbožiła a ſo mohła ßo ſ teho njewužitnoſcż zeppelinow wotkožowacż. Dyrbimy pak wot wſchcho ſpocżatka na to pokaſacż, ſo je jara wjele zeppelinow we wójnje ßo ſniczilo.

Prěnje zeppeliny ſniczichu ßo ſ techniſkich njedoſtatkow pſchi wichorach abo ſ druhimi pſchirodnymi mozami. Kóždy nowy poſpyt cżłowjeſtwa dyrbi ßo ſ woporami wukupicż. Tež ſtaruſchki hrabja Zeppelin dyrbjeſche ßwój wopor pſchinjeſcż kaž kóždy druhi wunamakaŕ. Tola ſ wobdżiwanja hódnej ſmužitoſcżu a njeſlemjenej energiju je na ßwojim ſkutku dale twaŕił. W poßlednich lětach pſched ßwětowej wójnu mějachmy hižo tſi zeppeliny, kotrež wuwſacżnje wobkhadej ßłužachu, mjenujzy „Sachſen“, „Hanſa“ a „Viktoria Luiſe“. Pſchi wudyrjenju wójny bě ßo hižo wjazy hacż 5000 hoſcżi w zeppelinach pſchewjeſło. Njedżiwajo na powětrowu łódź „Schwaben“, kotraž w juliju 1910 pſchi wulkim wichoru ßo na ſchtomy Teutoburgſkeho lěßa ſtłócżi a ßo pſchi tym cżežzy wobſchkodżi, tak ſo dyrbjeſche ßo wottwaricż, njeje žanu powětrowu łódź někajke wjetſche njeſbože potrjechiło. Woporow na cżłowjeſkich žiwjenjach ſzyła njebě.

Tež nad wojeŕſkimi powětrowymi łódżemi knježeſche ſbožowna hwěſda. Jenož namóŕniſtwo běſche 2 zeppelinaj ſhubiło. Jena powětrowa łódź ſapali ßo pſchi wobßłužeńju. Druhu ſniczi wichor pola Helgolanda, hdżež ßo podnóri.

So ßo w ßwětowej wójnje 74 ſe 87 zeppelinow, kotrež ßo w ſchtyrjoch wójnſkich lětach natwari, ſhubi, wukhadża ſ wójnſkich podawkow. 15 ſ nich ßo wottjěli, najwjazy pſchi nadběhach na Jendżelſku. Wóßom dalſchich łódżow ſpali ßo w pſchiſtawach ſ wobſchkodżenjom njepſchecżelſkich granatow. 5. januara 1918 bě wožebity njeſbožowny dżeń, pſchetož na tutym dnju ſpalichu ßo w Aalhornſkej halli ſa krótki cżaß ſchtyri zeppeliny. Jedna ßo tu wo ſapalcżěſtwo, najſkerje wo njepſchecżelſku ſabotažu. Wóßom powětrowych łódżi ſniczi ßo pſchi nuſowych pſchiſtajenjach, 11 dyrbjachu wottwaricż, dokelž mějachu wobſchkodżene motory a druhe maſchinſke kaženja, tak ſo ßo wjazy trjebacż njehodżachu. Jedyn zeppelin ſniczi wichor, druhi wotehna po nuſnym pſchiſtajenju wětr na franzowſku ſemju, hdżež woſta ſhubjeny. Skóncżnje ßo hiſchcże 22 zeppelinow wottwari, dokelž běchu ſeſtarjene a po njepſchecżelſkim roſtſělenju wjazy ſa ßłužbu khmane njeběchu.

S tutych 74 powětrowych łódżi njeje ßo ani jedyn ſ roſbuchnjenjom ſniczil. Na to dyrbi ßo pſchezy ſaßy pokaſacż. Tež ſ tych powětrowych łódżi, kotrež dyrbjachu ßo prjedawſchim njepſchecżelſkim ſtatam wotedacż, njeje ßo žadyn ſpalił. Italſkej a Franzowſkej wotwjedżenaj zeppelinaj ßo pak roſłamaſchtaj, pak ſ wichorom ſniczißchtaj.

Po wójnje ßo najprjedy ſchtyri powětrowe łódże natwarichu, a to wobkhadne łódże „Bodenſee“, „Nordſtern“ a LZ 126, kotryž jako „L o s A n g e l o s“ dlěſchi cżaß we ßłužbje amerikanſkeje woboroweje mozy ſtejeſche, tola ßo poſdżiſcho roſebra. Schtwórta powětrowa łódź běſche „LZ 127“, dżenßniſchi „Graf Zeppelin“, kotryž ßo 1928 do ßłužby wſa. S tutej łódżu ßo prěni raz atlantiſke morjo pſchepřěkowaſche a ßlědżeŕſka jěſba k połodniſchemu cżopej ßo pſchewjedże. W poßlednich lětach je bjes kóždeje njehody ſtajne jěſby mjes Němſkej a Južnej Ameriku pſchewjedł. Plan LZ 128 njeje ßo wuwjedł, dokelž běchu někotre wažne porjedżenja ßo mjes tym wotmyßlike, kotrež ßo na LZ 129 pſchewjedżechu. Tuta powětrowa łódź běſche „Hindenburg“, kotraž je nětko tajki tragiſki kónz namakała. Ale hižo dotwaruje ßo „LZ 130“. Najſkerje hiſchcże lětßa, najpoſdżiſcho pak k lětu w nalěcżu ßwoje prěnje jěſby wuwjedże. Dokonjenja zeppelinow ßu wulke a to je tež njedżiwajo wſchěch njeſbožow ſ pohonom ſa to, ſo ma ßo na jich wudoſpołnjenju dale twaricż.

Ksaver Meško:

W swjatojanskej nocy

Ze słowjenšćiny přełožił J. Š.

(Skónčenje.)

„Wostań jenož pola nas, rjana knježna! Hlej, my ći kóždu nóc tak mjehke a přijomne póscełamy“, prošeše ze spěwacym, słódkim hłosom mochowina, na kotrejž šěroka blěda pruha ležeše.

„Ale nihdy njezabudź nas!: zamołwichu so ze šumjacym hłosom lisće we wjeŕškach, kiž so w połhłušacym zbožu tujachu. „Hlej, tak wysoko smy ći napřećiwo přišli. Hrajkaj sej z nami kóždźičku nóc!“

Starušk słyšeše a widźeše, kak so pruhi při wšej tej lubosći radostnje smějkotaja. Wšě zbožowne rozłiwaja so we wšej swojej krasnosći přez dyrkotace lisće, a hrajkaja sej z nim kaž rjany, přijomny són z čłowjeskej dušu.

„Dźiwna, předźiwna nóc!“ dźiwaše so burik, a njemóžeše so dodźiwać, dokelž při kóždej kročeli słyšeše a widźeše něšto noweho. „Nihdy hišće njejsym podobne nawědźił, a budu tola přichodnu zymu třiasydomdźesać lět.“

Wšón wobkuzłany z dźiwnymi rěčemi koło wokoło, wšón zanórjeny do swojich samsnych myslow, pohłušeny z wulkim dźiwanjom storči z nohu do kamjenja, zo so tón daloko na stronu kuli.

„Što sym ći złeho činił, burski njedočinko?“ zawoła hněwnje a z wótrym hłosom kamjeń do dźiwow połneje nocy. „Sy drje pjany? Wězo, hdyž so čłowjek w nocy domoj wróća, je zwjetša pjany. Potom tež my ponižne a skromne kamjenje njejsmy wěste před nim.“

„Njehněwaj wšak so, rjenje će prošu“, pokoješe starušk, kotremuž dušu poča horco być. „Zawěrno će njejsym widźał. Je mi jara žel.“

„Tak, třěchu sy nam potorhał, ty njesmilny čłowječe“, šćekotaše z ćeńkimi, wobužnymi hłosami z paproša, hdźež bě kamjeń prjedy ležał. Swójba čornych mrowjow běše sebi bydlenje a skhow pod kamjenjom připrawiła. Nětko běchu bjez třěchi, a tuž wšitke hromadźe na čłowjeka kjawkachu.

Spěšnišo stupaše wbohi muž, zo njeby dlěje jich złobjenje słyšał.

„Kedźbuj, kopole! Runje sy mi na wopuš stupił“, zastona bolostnje burikej pod nohomaj.

„Komu pak, Božedla?“

„Komu? Šlink mi rěkaće, wy njećesani ludźo.“

„Khort tola, samo šlink so na mnje torha“, dźiwaše so starušk sam při sebi. Wótře pak prošeše, hačrunjež bě hižo khětro wobužny: „Wodajće prošu, knjez šlinko! Ze złej wolu woprawdźe njejsym. Jenož widźał was njejsym. Sym stary a woči stej mi hižo jara wosłabłej. Měsačkowe swětło pak je dźens w nocy tak dźiwne, zo mi docyła widźenje kaze.“

„Nó, tak njech je, njebudu zły“, šlink wulkomyslnje wotpušći. „Ty wšak sy hišće někak přistojny a prosyš wo wodaće. Druzy ludźo stupaja na nas a njepiknu ani słowčka. Ale boli mje khětro, ty poklate stworjenje ty.“

„To hižo bórzy zažije, nadźijam so tola“, pokoješe starušk. „Dobru nóc, knjez šlinko.“

„Dobru nóc! Přińdź derje domoj, čłowječe.“

„To maš!“ prasny nizko wisaca hałoza burika wo lico. „Njemóžeš so to skhilić, njeplecho?“

„Bóh zapłać! Sy mje pěknje łoskotała“, so starc na poł zdwórliwje, na poł wusměšnje podźakowa.

„Dźiwnje, dźiwnje! Bóh sam wě, što to dźens w nocy je“, rozmyslowaše a stupaše z lěsa won na pólny pućik. „Zawěsće pak njeje přijomne, hdyž čłowjek wšo słyši. To potom nihdy žaneho měra měć njemóže.“

Zawiny so mjez žitom po polu dele.

„A hdyž nas žnjeńcy posyčeja, khowa nas bur do bróžnje. W bróžni dadźa so dźiwi ludźo z retlemi do nas“, powědaše pomału w žiće cuni hłós.

„Što pak smy jim činili, zo so z retlemi do nas zahanjeja?“ so khětře ze wšěch stron mnohosć wšelakich hłosow prašeše.

„Wězo jim njejsmy nihdy ani najmjeńšeje křiwdy činili. Ale čłowjeka dyrbiš znać: za dobroty płaći z retlemi.“

„Tajki je čłowjek? Njewěrjomne, njewěrjomne! O, lěpje je, zo nas krupy pobija!“

„Móžno“, prěni mudrowacy hłós wobkrući. — Rozmołwa žita staruška tak zajimowaše, zo pozasta a posłuchaše. „W młodosći wumrěć, tak wopaki njeje. Přetož mnohe hórkosće w žiwjenju na nas čakaja.“

„Hišće wjacy hórkoscow? Ow běda, běda!“

„Zawěsće, hišće wjacy. Hdyž nas z kłosow wumłóća, nas čisće nahe na słónco zesypaja, zo nas słónco cyle zesuši.“

„Ow běda, běda!“

„Potom nas do młyna póscelu. Tam nas hobrske młynske kamjenje dospołnje rozdrjebja a rozmlěja.“

„Ow, čemu smy jenož na swět přišłe?“

„Tak budźemy na proch rozdrjebjene, my, kiž so nětkole tak hordźe pozběhamy a kolebamy mjez zemju a njebjom. Potom naš proch, muku, měšeja, tołkaja, do pokrutow waleja a suwaja je do pjecy.“

„Do pjecy? Woprawdźe? Do teje pražeńcy? Je to móžno?“

„Do pražeńcy, do žahłeje horcoty, wězo. Woheń nas tam dospołnje wopali. Na to nas ludźo jědźa.

Najkrasniši módry diamant

Diamant ja 2 milijonaj hriwnow.

Pola jeneho ſ Londonſkich wobkhodnikow ſ drohokomjenjemi bě njedawno wupokoſeny pſchedrohi diamant. Je módry a je to jedyn ſ najžadniſchich drohotnych kamjenjow zyłeho ſwěta. Wotrjadnizy pohódnoſcejeja jón ſe 150 000 puntami, to je něhdže ſ 2 milijonomaj hriwnow. Diamant je na pſchedań a do Londona pſchiwjeſe jón jedyn ſ indiſkich maharadžow, koſtiž pſchijědžechu na Londonſke krónowańſke ſwjatoczność. Je drje mjeńſchi hač wulki Mogul abo Orlow, ale jeho płaczijnu nimo měry powyſchuje jeho kražna barba, je to po wužudže wotrjadnikow najkražniſchi módry diamant ſwěta. Něhdy bě ſaſadženy do pjerſchčenja, kotryž noſcheſche žona mózneho a bohateho indiſkeho wjerška. Jeho błyſchcej ma wjele błyſkotatych nuancow a pſchi najmjeńſchim pohibnjenju pſchekhadža kaž w koleidoſkopu.

Tutón drohotny kamjeń wſchak njemóže ſo pokaſacej tóždemužkuli, pſchetož jeho ſtražowarjo maja wulki ſtrach, ſo by ſo jim mohł pokradnyć. K wobkhodnikej drohotnych kamjenjow, pola kotrehož je kamjeń ſchowany, pſchińdże njedawno młody muž, kotrž žebi žadaſche, ſo bychu ſo jemu pokaſale někajke pjerſchčenje a pſchi tym ſo někat nadpadnje roshładowaſche. Sajachu jeho a polizija w nim ſwěſći ſtraſcheneho mjeſenarodneho pabucha drohich kamjenjow. Pſchi tym ſo wukopa, ſo je w Ameriźy ſhonił wo módrym diamantu a tohodla hnydom do Londona pſchijěł, ſo by tutón diamant kradnył. Sa poliziju je ſ wulkim hódańcžkom, kaž je tutón pabuch ſhonił, pola kotreho wobkhodnika ſ drohokamjenjemi ſo diamant khowa. Wědźachu wo tym mjenujzy jenoż nimo mějićela diamanta wobkhodnik ſam, dwaj ſajtojnikaj ſ Scotlandardu a dwaj detektiwaj, kotrajž kamjeń ſtražowaſchtaj. Hewak ſo tutón kamjeń w Londonje pokaſa jenož někotrym ſajinzam, koſtiž bychu jón ſnadź kupić mohli a někotrym wěžywuſtojnym, a to pſchezo na wſchelakich měſtnach w pſchitomnoſci polizije, a nichtó ſ nich njewědźeſche, hdże ſo hewak drohotny kamjeń khowa.

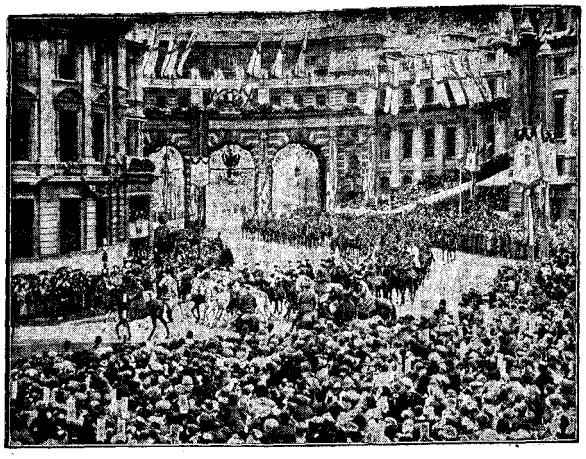

Hłowne město jendźelſkeho imperija w ſwjedźeńſkej pyſche.
Hobrſke czrjódy ludźi ſtóčachu ſo póndźelu po Londonſkich dróhach, po kotrychž krónowańſki czah pſchi generalnej prušy czehnjeſche. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Nowe póſtſke ſnamki ke kralowſkemu krónowanju.
W Jendźelſkej ſo ke krónowanju nowa ſnamka wuda, kotraž wobraſaj jendźelſkeho kralowſkeho para pokaſuje. Na prawo ſnamka ſ wobrazom krala Jurija VI., kotraž ſo w hódnotach ½, 1 a 2½ penca na pſchedań poſtiča. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Budyske stawniske powěśće

Mutoru 11. meje 1937.

Wumrěł je: 10. 5. Bjedrich Wilhelm Paſwol Pachaly, ſchewſki miſchtr, 79 lět.

Pſchipowědźili ſu ſo: 11. 5. Franz Maks Ota Müller, techniker w Nowych Mikach a Marta Lydia Naumannez, hoſpoſa w Budyſchinje. — Maks Ota Sahrodnik, póſtſki rjadowar a Charlotta Suſanna Käſtnerez, ſchwalcża, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowali ſu ſo: 11. 5. Dr. phil. Korla Paſwol Gerhard Wilhfener, farar w Drježdźanach a Marianna Marta Trögerez, bjes powołanja w Budyſchinje. — Kurt Richard Schołta, mjeńcel wobkhoda w Drježdźanach a Marta Margareta Libuſchez, domjaza pſchiſtajenza w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Für den Stadtbezirk Bautzen wird für die Nächte vom 16. zum 17. und vom 17. zum 18. Mai 1937 (1. und 2. Pfingſtfeiertag) die Polizeiſtunde und die Tanzzeit allgemein auf 2 Uhr feſtgeſetzt.

Bautzen, 11. 5. 1937. Der Oberbürgermeiſter.

Radio

Schtwórtk 13. meje ſo hłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tačele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Lipſka), mjeſ nim 7 powěſće. 11,40 ſtrach elektriſkeho pruda. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótſławja), w pſcheſtawzy 12,55 czaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecża. 13,45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tačele. 16 popołdniſchi konzert. 18 klawěrna hudźba. 18,45 wo ſporcże. 19 ł ſwjatokej. 19,30 wo wójſku. 20 powěſće. 20,10 komorna hudźba. 21 tačele. 22 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 mała nóżna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert, mjeſ nim 7 powěſće. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Frankfurta), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſće. 14,15 tačele. 18 wjeſoły ſwjatok. 19,10 wójſko ſpěwa. 20 powěſće. 20,10 herzy ſe Schumanwy. 20,50 ſabawny konzert. 22 powěſće, ſport.

Hamburg: 20,10 rejwańſka hudźba. — **Wrótſław:** 20,10 ſabawny konzert. — **Köln:** 20,30 ſymfoniſki konzert. — **Mnichow:** 20,10 ſtara a nowa ſabawna hudźba.

Tutón biſkop krónuje jendźelſki kralowſki par.
Canterburyſki arzybiſkop je dźenża we Weſtminſterſkej zyrkwi jendźelſkemu kralej krónu na hłowu ſtajił. Tu widźimy najnowſchi wobraz arzybiſkopa po wopuſchčenju Weſtminſterſkeje zyrkwje. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Prynz Korla Schwediſki ſo žlubi.
Najmłódſchi wnuck ſchwedſkeho krala prynz Korla je. Schwedſki, wójwoda Oſtergötlandſki, doſta wot krónſkeje rady kralowu a knježerſtwowu dowolnoſcź, ſo ſmě ſo ſ hrabinku Elſu ſ Rosen žlubić. Po woženjenju zhubi prynz Korla wſchě prawa na trón, dokelž hrabinka njepſchiſłuſcha runorodnej ſwójbje. (Aſſoc.-Preſſ. M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Für den Stadtbezirk Bautzen wird für die Nächte vom 16. zum 17. und vom 17. zum 18. Mai 1937 (1. und 2. Pfingſtfeiertag) die Polizeiſtunde und die Tanzzeit allgemein auf 2 Uhr feſtgeſetzt.

Bautzen, 11. 5. 1937. Der Oberbürgermeiſter.

Ziwja so z nami. Bjez nas bychu z hłodom wumrěli."

„Z nami so ziwja, a takle z nami wobkhadźeja!" zdychowaše a žałoſćeše wſudže. „O, zo bychu tola krupy přišle!"

„St! Khroble nic je wołać! Tak dosć rady přindu."

„Njech! Je wšo jene."

„Wy hišće njejśće zleho spytali w ziwjenju. Tohodla tak rěčiće."

Burik kiwaše ze šėdźiwej hłowu.

„Zawěśće, wšitcy smy njespokojni na swěće, dokelž njewěmy sej dobrotow ważić. Hakle hdyž po złym hišće hórše přindże, spóznajemy zmylk."

V.

Kaž spicy přiwači so starc domoj.

Běše tak wšón do myslow zanórjeny, tak wšón přewzaty ze wšěm, štož bě dźens w nocy w přirodźe słyšał a widźał, a tak khětře, w někajkim straše stupi do jstwy, zo z nohu do proha zakopny.

„Hlej, tajkale stara maska!" rozhněwa so próh. „Telko króć je hižo přeze mnje stupał a hišće so zakopnje do mnje a wubudźi mje, hdyž sym runje zdrěmnył." — A wobužny bórčeše dale, dokelž bě so jemu prěnje, najlěpše spanje kazyło, zo někotry človjek při piću docyła žaneje měry njeznaje a potom do kóždejeżkuli wěcy zawadźi, njech je hižo jemu na puću abo nic.

Nadobo pak morkotanje wosrjedź słowa woćichny.

Starušk nětko hišće bóle přewzaty kedźbliwje posłuchaše, njesłyšeše pak ani zynka wjacy.

Bě so mjenujcy lac wuslekł a jón při durjach na klin (hózdź) pójsnył. Z nim pak bě wšo kuzło swjatojanskeje nocy wotpołožił. Mjenujcy, jako bě swój lac z paproša zběhnył, běštej do jeho kapsy drobnej zornjatcy paprošoweho symjenja padlej. Tak bě njewědźo w swjatojanskej nocy to dźiwy činjace symjo při sebi nosył. A to symjo dokonja, zo človjek, kiž ma jo při sebi a to njewě, słyši a widźi wšelke dźiwy přirody, słyši a rozumi rěčam zwěrjatow, štomow a kamjenjow, haj wšěch stworjenjow Božich. Tak khětře kaž bě so lac wslekł, běše so też kuzło swjatojanskeje nocy zhubiło. Podarmo posłuchaše, hač by hišće něšto wusłyšał. Zasłyša jenož přichodnu dźowku, kiž we ložu zabórča:

„Božedła, hdże tola khodźiće? Waša wječerja je so wša skazyła, hdyž je tak dołho na was čakała. Nětko pak njeńdu druhu warić."

„Njeje trjeba! Spi jenož!"

Wza kłobuk z hłowu a hładźeše sej włosy z ruku. Při tym pytny, zo su mokre. Też na khribjeće čuješe nětko horcy pót. Košla ze zhrěbneho płatu so wša cěła dźerżeše.

Nětko hakle jasnje dopózna, zo je so při wšěch tych dźiwach wonka w jasnej nocy tola dosć strachował ...

VI.

Jako starušk na druhe ranje zaso do lěsa přindże, zo by ze započatym dźěłom pokračował, hladaše hišće bóle zadźiwany dyžli wječor prjedy. Přetož hlej, wšě hałozy běchu zrubane, tołsty buk rozrězany, rjenje rozkalany, a běle šćěpki běchu do dołhich, runych rjadow składžene.

„Ale sće to wy činili, dobri palčikojo? Potom wam piće tola njeje tak jara zeškodźiło kaž to človjekej škodźi.. Dźak tebi, dobry kralo, dźak wšěm twojim dušnym poddanam!"

Widźał pak jich njeje nihdy wjacy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płęca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler, Cišć: J. Cyž, dr. jus., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 109 | Budyšin — Štwórtk 13. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Swjatočne krónowanje jendźelskeho krala Jurja VI.

Sobotu pschipoldnju je so w Londonje hłowa jendźelskeho kněžerstwa, Albert Bjedrich Arthur Jurij z Windsorskeho doma, jako Jurij VI. sa jendźelskeho krala krónował. Krónowańske swjatoczność wotměchu so z najwjetšej pychu a se wschěm błyšcejsom swětoweho kněžerstwa. Na tutym historiskim podawku so z jendźelskim ludom, dominijemi a kolonijemi wotpósłanzy z wjazy hač 60 narodow wobdźělchu. Mies nimi běše jako zastupjeř wjednika a němskeho kanzlera němski wójnski minister generalny pólny marschall z Blomberg.

Hižo na saźnim ranju ludźo k dróham khwatachu, po kotrychž so posdźischo krónowański cźah hibasche. Dla njewěsteho wjedra běchu so z pschedeschćenikami wobrónili a zhebi pschesche a tež něschto k jedźi zobu pschinjesli, dokelž wědźachu, so budźa dyrbjeć jara dołho stejeć a cźakać.

Hischcze źridź nozy k źridźe běsche krónowańske město zwjedźenišzy wobswětlene. Wjeselše wocźakowanje Londoncźanam a jich hosćom spara neipopscha. Spěwajo a wyskajo po dróhach cźahachu a pschezo znowa wulkotne a kraśne wupyschenje wobdźiwachu. We Westminsteru, w městowym dźelu krónowanja, so zhuły jenoź tak cźischcźachu. Hakle hdyž ranje zwitasche, bu město trochu měrniche. Swjetscha pak ludźo domoj njeńdźechu, ale zhebi na wokнach, lawkach, tribunach a trawnikach městačko k wotpocźinjerju wupytachu, so bychu zhebi z cźatom zwoje městno swěžcźili, z kotrehož mógachu posdźisho krónowańki cźah wobdźiwacź.

Wobdźělnizy a zwjedźenišzy hosćo dyrbjachu sahe stanyć, so bychu na zwoje hromadźišcźa dóschli. Cźestne delegazije z hudźbu na zwoje městna cźehnjechu. Rano w 7 hodźinach běchu zsatone a privatne tribuny hižo wobsadźene. Wulke hibanje dźěsche zsches lud, jako wojazu pschicźahnywchu, kotśiž mějachu zpalěr tworicź. Tuczi běchu prěni krócź w stawizнach Jendźelskeje nowu módru uniformu wobleczeni. Pschikład woiakow běsche se znamjenjom, so ma zo krónowański cźah někto bórzy wocźakacź.

Krónowański cźah

S Buckinghamskeho palasta wujeźdże jako prěni wós krónowańskeho cźaha historiska kucza rěcznika delnjeho sejma. Cźežkaj piwarskaj konjej kuczu cźehnjeschtaj. Pschi rěcźniku sedźi cź Londonski wyschchi měschcźanosta w zwjezej sastojnjej drasece. Potom pschisědu někotre zobustawy kralowskeje zwójby. Po krótkej pschestawy wjesu zo hosćo kralowskeho doma, sastupjerjo statnych wjednikow, najpriedy zobustawy kralowskich domow, potom sastupjerjo druhich narodow.

Sa tutymi pschisědu wosy ministerskich presidentow Jendźelskeje, Kanady, Awstralskeje, Nowoseelandskeje, Južneje Afriki, sastupjerjow samóstatnych kolonijow a indiskeho kžorstwa. Wschitke tute wosy pschewodźeja policistojo abo wojazy jich krajow na konju jěchajo.

Wustajne bywa zyslnische, hdyž prynzojo a prynzezy kralowskeje zwójby pschisědu. Lud wobzebje dźěcźomaj kralowskeju mandźelskeju, 11lětnej Hilžbjecźe a 6lětnej prynzezy Margareth-Rózi pschiwitka. Pschi Marlboroughskim domje, jeje bydlenju, so schkleńczana kucza kraloweje maczerje Marje pschisamknje. Pschi njej zedźi norwegska kralowa.

Skoro w tym samym cźasu zo psched Buckinghamskim palastom kralowy cźah wotewri. Offizěr a schtyrjo jězdni cźelne'e gardźineje kawallerije prědku jěchaja. Za nimi pschidu w drasece se zridźeneho weka z běłymi schćerokimi thornarjemi a zpodźiwnymi schćerokimi nisimi klobukami palastowi straźerjo, kawallerija, artillerija z kanonami, ordonnanzojo a schidźowi adjutantoju wschěch brónjowych druzin jendźelskeje wojerskeje mozy, wotpósłanzy kolonialnych offizěrow, mnoho hudźomikow, dwě divisije kralowskeje eskorty a kralowi indiski cźestni kchidźowi adjutantoju.

Kralowskaj mandźelskaj wjeseštaj so w złotej statnej kući. 8 Windsorskich kroschatych schumjelow je do njeje sapschehnjenych. Potillionojo na nich jěchaju, lakajojo ju pschewodźeja. Wós pschewodźetaj na bokomaj kommanděr krolowskich wojakow pólny marschall earl of Cavan a komanděr kralowskeje eskorty a nosćer kralowskeje thorhoje. Kral je karmincźerwjenu statnu robu nad běłym zidźanym wobleknu wobleczeny. Na hłowje ma z hermelinom wobschitu statnu kapu se złotym cźełcom. Kralowa je zhłonobarbny zidźany schat wobleczena, kiž je se złotom a drohimi kamjenjemi wuzadźany. Po zyłym puczu lud kralowskimaj mandźelskimaj hołduje.

Potom jědu wosy z kralowymaj bratromaj, Gloucesterskim a Kentskim wójwodu, kralowskim dworom, offizěrojo cźelneje gardy a mjes wojerskimaj wotdźělenjomaj schtyri statne kalesche se zobustawami kralowskeho domjazeho hospodarjenja.

Krónowanje we Westminsterskej abtowni

Pschi tyzaślětnej tradizyji jendźelskeho krónowanja maju zo pschedpisma dokładnje wobkedźbowacź. K prawizu wot woltarja stejitaj cźerwjenej trónskaj stokaj z blakańskimaj stokomaj psched zobu. Snapschecźa wulkeho woltarja steji prastary gotiski krónowański stok. Krónowańska městnosć je jednora. Bórzy zo zyrkej z pizanymi krónowańskimi hosćemi napjelni. Wschudźe błyschcźi zo złoto, diademy.

Pischcźele salchumja. Swjatoczność zo sapoczina. Jenotlíwe wobrjady, njech zu dosć wschelakore, tworja zdlk, w kotrymž zo wozoba krala z zyłym narodom zjednocźa. Zyrkej krala krónuje a zdobom jemu hołduje. Zyle krónowanje dźeli zo do 17 wotrěłkow. Kóždy wotrěł zo po zyle krutych pschedpismach wotmětwa. Canterburski arzybiskop z wótrym hłosom z ranju a wjeczoru, z połdnjur a połnocy schtyri krócź zawoła: Tu pschinjesedu wam krala Jurja! Chcecze jemu hołdowacź a złužicź?" W hłorje zo wotmołwja: „Bóh schkitaj krala Jurja!" Na to kral swój zwjatoczny zlub złoži, zo połklaknje, zwoju prawu ruku na biblijin połoži, ju wokoschi a pschizahu podpisa.

Po zahłowanju zo kral z trónej krala Eduarda pschewodźa. Wón je z swój dotalny kroj wotpokložił. Arzybiskop jemu běły a potom złoty płaschcź na ramjeni położi. Na to zo jemu porjadu znamjenja knježiczerja zwětowego knježerstwa pschepodadźa, kaž znuy to wozera hižo nadrobnje rospytnali. Potom źleduje hołdowanje, kiž z zyrkeje krónowańskeje zwjatoczności nahlubschi zacźischcź zawostaja. Krónowanje kraloweje Hilžbjety njetrajesche dołho. Se zwjeczenjom Božeho wotkasanja zo zwjatoczność skónczi.

Trlumfalny nawrót do Buckinghamskeho palasta

10 kilometrow dołhi puć krónowańskeho cźaha wot Westminsterskeje abtownje do Buckinghamskeho palasta, kiž pisches Londonske zwjedźiscźo wjedźesche, běsche pschemózany wojerskimi podawk. 25 000 muži pěschtow wschěch druzin, mjes nimi wotdźělenja z dominijow a kolonijow pódla jěchazych wojakow krónowaneju kralowskeju mandźelskeju pschewodźachu. Sady wojerskeho spalěra nehdźe tři milijony ludźi cźahej pschihladowachu. Jako zo cźah popoldnju w 2 hodźinomaj wot Westminsterskej abtownje wotzalowasche, zo je zwonami wschěch zyrkwjow zwonjesche. Hacźrunjež zo deschcźowacź pocza, zo lud njedasche w zwojim wjeselu a zahorjenju mylicź.

Sa pizanymi wotdźělenjemi z zyleho jendźelskeho zwěta wjesechu zo ministrojo z dominijow a kolonijow a domorodni wjerchojo. Sa zobustawami kralowskeje zwójby, kiž běchu někto se zwojimi krónami wupyschene, **kónčnje zlota statna kucza z nowokrónowanymaj knježicźerjomaj wulkotny cźah wobsahnkowasche. Hdyž tuta nimo pschijědże, zo mjes ludom njewupraźne wustanje sběhny.** Wokoło ½5 hodźin kralowskaj mandźelskaj zaho do Buckinghamskeho palasta doźdźeschtaj. Lud zo pomaku rozeńdźe. Njepschestawazy deschcź jim njedowoli zwjedźeń na dróhach dale zwjeczicź.

Krónowański cźaz njeze zo bjes znjesbožnjow minuł. W nehdźe 10 000 padach dyrbjesche Cźerwjeny kschiž pomhacź. Jedyn pschihladowar, kiž běsche zyłu nóz pod holym njebjom pschebywał, je we wokomiku, hdyž so cźah blizesche, z Bužej rucku sajaty wumrěł. Wjele zobuczuja se w Londonje znjesbožnje schtyrilětneje holcźki Zbudźiło, kotraž běsche do 20 metrow hłubokeho schachta jěsdneho stoka padła a je bórzy na to w rukach zwojeju starscheju, kotrejuž běchu dyrbjeli, z Westminsterskeje abtownje sawołacź, w khorowni wudychała.

Radiowa rěč krala Jurja VI. k jendźelskemu swětowemu knježerstwu

Przedy hač nowokrónowany kral k wschěm ludam jendźelskeho knježerstwa porěcza, jemu nawjedowazy muzoju dominijow a jendźelskich kolonijow kralej pisches radio hołdowachu. Jako pósledni Baldwin sa najwuzschu domisinu hołdowasche.

Potom kral z Buckinghamskeho palasta k zyłemu jendźelskemu zwětej rěcźesche. Wón rjekny, zo hischcze zenje jendźelski kral njeje měł składnosć, na dnju zwojeho krónowanja se wschěmi zwojimi ludami w jich domisnje rěcźeć. Zenje pak tuta zeremonija njeje měła tak wulki wuznam, pschetoz dominije zu někto zwobodne a jenake stawy zwětowego kralestwa. Kral zo za wschě wopokasma zwěry se wschěch dźělow zwojeho knježerstwa dźakowasche. Swój dźak dha se zwojej służbu za wschěch wopokasacź. Na nim leži winowatosć, cźescź a njesranitosć zwětowego knježerstwa zachowacź.

Swjatoczne krónowanje jendźelskeho kralowskeho para.

Tutón radiowy wobras wo historiskim statnym aktu we Westminsterskej abtowni bu po krónowanju krala Jurja VI. (na lěwo) zhotowjeny. Na wobrasu na prawo widźimy kralowu Hilžbjetu, krótko psched jeje krónowanjom. (Associated-Press, M.)

Tola zabotaža na powětronu „Hindenburgu"?

Newyorkſki polizajſki preſident je woſjewił, ſo je pſchepytowazym wyſchnoſcżam, kiž w tu khwilu ſpytaju pſchicżinu powětroweje kataſtrofy wujaßnicż, tſjoch ßwojich najlěpſchich detektiwow pſchewoſtajił. Tucżi ßu wſchizy tſjo ſpezialiſtojo ſa rosbuchadła. Kaž ßo powě, je ßo detektiwam porucżiło, ſo bychu ßwěſcżili, hacż je ſabotaža pſchi kataſtrofje rólu hrała.

Pſchepytowazy wubjerk běſche wutoru dla žarowańſkeje ßwjatocżnoſcże ſa ßmjertne wopory ßwoje dźěło pſchetorhnył. Sſrjedu je ſaßo ſ pſcheßłyſchowanjom ßwědkow pokracżował. Leutnant Tyler, kiž nad pſchiſtajeńſkim mužſtwom roskaſowaſche a je loni jako wobkedźbowaŕ ſ powětronom „Hindenburgom" ßobu lecżał, praji, ſo je přěnje płomjo, kiž je wußapło, něhdźe 2 metraj ſchěroke a 3 metry wyßoke było. Sſwědk ma ſa to, ſo je ßo pſched wußapnjenjom rosbuchnenie ſtało. Tyler wobßwědcżi, ſo ßu pſchiſtajeńſke powjaſy ßuche byłe a njemóžachu ſemſku milinu do powětra wodźicż.

Amerika chce helium podawać

Kaž ßo ſ Waſhingtona powě, chze amerikanſke knježeŕſtwo telko helia dacż do Němſkeje pſchedacż, ſo k lětanju powětronow doßaha. Helium ßo ſ wuměnjenjom pſchedawa, ſo ßo jenož ſa hoſpodaŕſku potrjebu wužije, kaž wſchak ßo to pſchi lětanju zeppelinow ßamo wot ßo roſumi. Myßla, ſo ßo jednanja dla podawanja helia do Němſkeje ßnadź hižo w tutym tydźenju ſapocżnu a ſo ßo němſka pſchepytowaza kommißija ſ tutej naležnoſcżu ſaběra.

Dr. Schacht dyrbi zakoń wo powołańskim wukubłanju wudźěłać

Němſki hoſpodaŕſki miniſter dr. Schacht je wutoru wjecżor w Barlinſkim ſportſkim palaſcże rěcżał a wotrjadne powołańſke wukubłanje rospominał. Dr. Schacht rjekny, ſo ßo wot teho cżaßa, hdyž je jemu wjednik ſamołwitoſcż ſa němſku hoſpodaŕſku politiku napołožił, ßo je ſtaroſcżu wo ſdźerženje a polěpſchenje wotrjadneje wuſtojnoſcże wotroſcżazeje młodźiny noßy. Miniſter pokracżowaſche, ſo Němſka, hdyž chze w konkurrenzy ſ druhimi narodami ßwoje ſtejiſchcżo ſakhowacż a hdyž chze ſe ßwojim wuwoſom njedoßahaze položenje ßurowiſnow a ſežiwjenja narunacż, njeßmě ßebi techniſku lěpſchu khmanoſcż dacż ſhubicż, kotruž pſched druhimi narodami ma. Tohodla wón jako němſki hoſpodaŕſki miniſter nuſnu winowatoſcż ſacżuwa, ſo ßo powołańſke wukubłanje młodźiny naležnje ſpěchuje, pſchetož ſ nim ſteji a padnje němſke hoſpodaŕſtwo.

Wón ßo wjeßeli, ſo wjednik a němſki kanzler powołańſke wukubłanje pſchemyßłowſkeho doroſta ßwěru wobkedźbuje a ſo je jemu porucżił, wobſchěrny ſakoń wo wotrjadnym a powołańſkim wukubłanju we wikowaŕſtwje a pſchemyßle ſ poſpěſchenjom pſchedpołožicż. W tutym ſakonju ßo wſchitke dotalne jenotliwe naprawy ſjednocża a ßo jenak w nazionalſozialiſtiſkim duchu ſtoža.

Potom ßo dr. Schacht na młodźinu wobrocżi a jej pſchedſtaji, ſo jenož tón ßwoje ſtejiſchcżo w ßwěcże wobhowa, kiž we wſchědnym žiwjenju ßwojeho muža ſtaja. Wotrjadna a powołańſka khmanoſcż ſtej ſ wuměnjenjom ſa kóžde dokonjenje, wola ßama njedocżini. Tohodla miniſter młodźinu k wuknjenju, khmanoſcżi a dokonjenjam napominaſche.

Sſwójbne wjeßele w Frickej domje.

Knjeni Margaretha Frickowa, mandźelſka němſkeho a pruſkeho ſnutskowneho miniſtra dr. Wilhelma Fricka, je ßrjedu ßynka porodźiła.

Woßebite nadawki ſa ſtatneho radu Meinberga.

Sa rataŕſki realny a perſonalny a perſonalny kredit je khmane poradźenje a wothladanje kreditow wulzy wažne. Statnemu radźe Meinbergej je ßo porucżiło, ſo by pruhował, pod kajkimi wuměnjenjemi a na kajke waſchnje ßo tutón nadawk hodźi pſchewjeſcż. Tohodla je němſki burſki wjednik ſtatneho radu Meinberga wot ſaſtojnſtwa němſkeho nawjednika ſežiwjeŕſkeho ſtawa wußwobodźił a burej Guſtawej Behrenſej dźěła tuteho ſaſtojnſtwa pſchepodał.

Duisburgſku khorownju polizajſzy ſawrěli.

Duisburgſki polizajſki preſident woſjewja: Dla ſaßadneho ſtejiſchcża nawjedniſtwa khorownje Sſwj. Winzenza, kiž ſa wězowne, medizinſkim nuſnoſcżam wotpowědaze wothladanje wſchěch khorobnych padow njeruknje a kiž bu we woßebitym padźe po lěkaŕſkim poßudźenju ſ hłownej pſchicżinu ſa ßmjercż Duisburgſkeje ludoweje towaŕſchki, ßym ßo pohnuty widźał poſtajicż, ſo ßo khorownja hnydom ſawrje. W ſajimje powſchitkownoſcże ßo wothladanje khorych w khorowni Sſwj. Winzenza njemóže wjazy dowolicż. Sa to, ſo ßo khori, kiž dotal w khorowni Sſwj. Winzenza wothladowachu, druhdźe lěkuja, je ßo poſtarało.

Fararja k jaſtwu ſaßudźili.

Krajny ßud w Freiburgu w Breisgauſkej je wutoru 53lětneho fararja Eduarda Meyera ſ Höllſteina dla njepóczcżiwoſcże na młodych holzach k dwěmaj lětomaj a 10 měßazam jaſtwa ſaßudźił.

Kapłana ſaßudźili.

Krefeldſka wulka khłoſtaŕſka komora je 33lětneho kapłana Suitberga Gilza ſ Mechernicha w Eifelſkich horach dla njepóczcżiwoſcże k 1 lětu a 9 měßazam khłoſtaŕnje ſaßudźiła.

Duchownemu ſaßudźili.

Krajny ßud w Freiburgu w Breisgauſkej je 53lětneho duchowneho Eduarda Mayera ſ Hillſteina k 2 lětomaj a 10 měßazomaj jaſtwa ſaßudźił, a Krefeldſka wulka khłoſtaŕſka komora je kapłana Suitberga Gilza ſ Meternicha w Eifelſkich horach ke khłoſtaŕni na 5 lět ſaßudźiła.

„Němſke bohapóſnacże (Ludendorffez dom)".

Němſki a pruſki ſnutskowny miniſter je poſtajił, ſo „Němſke bohapóſnacże (Ludendorffez dom)" do ſjednocżenſtwow ßwětoweho nahlada ßluſcha, kiž dyrbi ßo do hamtſkich liſcżinow, regiſtrow atd. runje tak kaž pola nabožniſkich towaŕſtwow po žadanju wobdźělenych ſapißacż. Woſnamjenjenje „Němſke bohapóſnacże „Ludendorffez dom)" móže ßo do woſnamjenjenja „bohapóſnacże (L.)" pſchikrócżicż.

Parižska policija je wotmysleny nadpad wotkryła

Franzowſka bjeßſtrachowa polizija je jeneho najbližſchich ßobudźěłacżerjow Uſtachi-terroriſta Pawelicża ſ mjenom Schcżěpana Marſchicża ſajała. Krótko je na to hiſchcże druheho Pawelicżoweho pomoznika ſajała. Tuteho mjeno pak hiſchcże njeje ſnate. S tutymaj ſajecżomaj je polizija najſkerje ßlěd tajnoſtneho nadpadoweho plana namakała.

Dźiwajo na Londonſke krónowańſke ßwjatocżnoſcże je franzowſka polizija wſchitkich zuſych, kiž do Franzowſkeje ſapucżowachu abo pſches Franzowſku pucżowachu, krucże wobkedźbowała. Tuto wobkedźbowanje dźiwajo na wopyt wyßokich ſtatnikow na Parižſkej ßwětowej wuſtajeńzy njepſcheſtanje. **Pola ſajateju je polizija niž mjenje hacż dźewjecż helſkich maſchinow namakała.**

Sabotaža na Parižſkej ßwětowej wuſtajeńzy.

Parižſke nowiny „Liberté" pißaju wo ſabotaži na ßwětowej wuſtajeńzy w Pariſu. Towaŕſtwo ſa elektriſke pſchiprawy, kiž ma wobßwětlenje franzowſkeho winoweho pavillona pſchewjeſcż, ßo wutoru dohlada, ſo běchu w nozy wſchitke podſemſke kable pſcheřěſali. Zyła pſchiprawa ßo njehodźi trjebacż a dyrbi ßo ſnowa ßhotowicż.

Kopenhagen pſched ßwjedźeńſkimi dnjemi.

14. meje budźe 25 lět, ſo je danſki kral Chriſtian X. knježeŕſtwo naſtupił. Hižo tydźenje dołho ßo we hłownym měſcże Kopenhagenje a po zyłym kraju na jubilej pſchihotuja. Khorhojowe fabriki maju połnej ruzy dźěłacż. Na jubilejſkim wjecżoru wobydleŕſtwo ſaßady twarjenjow ſ wóſkowymi ßwěcżkami wobßwětli a dróham wobras radoſcże a ßwjatocżnoſcże ſpožcżi.

Pólska wopomina Piłsudskeho smjerć

Sſrjedu běſche w Pólſkej dźeń narodneho žarowanja wo marſchalla Piłßudſkeho. Po zylej Pólſkej ßo wopomnjeńſke ßwjatocżnoſcże wotměwachu. Pſchi wjecżornych mjeſach a móŕſkim brjoßy měſachu žarowańſke manifeſtazije woßebity ras. Pſchi mjeſach a móŕſkim brjoßy ßo wulke wohnje ſapalichu, kiž běchu ſnamjo ſtražowanja. Tſi woßebje wulke wohnje ßo w Grudźeńſkim wokrjeßu palachu.

Radio

Pjatk 14. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacżele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 7 powěſcże. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga). 12,55 cżaßowe ſnamjo 13 ſbožopſchecża. 13,15 konzert (ſ Hamburga). 13,45 powěſcże. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwanje dźěcżi. 16 popołdniſchi konzert. 18,30 tacżele. 18,45 wo franzowſkim kraju a ludźe. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcże. 20,10 rejwańſka hudźba. 22 powěſcże, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga) mjes nim 7 powěſcże. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcże. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrückena). 14 powěſcże. 14,15 tacżele. 15,10 wo lětanju pſches połnózny Atlantiſki ozean. 15,30 tacżele. 18 hudźba k ßwjatokej. 19 němſka wupłodźeŕſka bitwa. 20 powěſcże. 20,10 wulki ſabawny konzert Drježdźanſkeje filharmonije. 22 powěſcże, ſport. 22,30 konzert.

Barlin: 20,10 njeſachodne melodije. — **Hamburg:** 20,10 burſki tryſk: „Wróna jako jaßnowidźeŕka". — **Wrótßław:** 20,10 ſtarojendźelſka hudźba. — **Köln:** 21 reje pod meju. — **Frankfurt:** 21 hra „Etappowy ſajaz". — **Win:** 20 hra „Guſtav Waſa". — **Warſchawa:** 20: opera „La Traviata".

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Landwirt Graf Wallwitz, Niedergurig, hat Antrag auf Genehmigung zur dauernden Beſeitigung der 30 cm hohen Aufmauerung am Radeinlauf der Doberſchützer Mühle nachgeſucht.

Dieſer Antrag wird nach § 33 des Waſſergeſetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Waſſerbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erſcheinens dieſer Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einſicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die ſich in dieſer Friſt nicht melden, verlieren das Recht zum Widerſpruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 11. 5. 1937. Der Amtshauptmann.

Swjatkowna nóc

5] (Pokracżowanje.)

Móznicho to ſchucżeſche, žołmy ßo wotražowachu a w ſkalnych ſcżěnach brjohow doſtawaſche ſchumjenje ßwój wothłóß.

Cżołm ßo kolebaſche, ſjědźowaſche horje, ſpadowaſche a bu wjerhnjeny wo ſkalnu ſcżěnu. Handrij ßo ſeprě, ſlěſe horje, pſchimny ßo korjenjow, ſlěſe na kamjenje a ſawyſkny. Ale Hanka — ſo by ju pſchimnył, na brjóh hrabnył, ſkocżi hiſchcże ras do cżołma — tu bu cżołmik ſ woběmaj cżłowjekomaj w ßamßnym wokomiku ſaßo wotſtorcżeny a lecżeſche ßo kolebajo dale.

Nětkole ßo młodźenz wujachleny do cżołmika ſwjeſe: „Nětkole, Hanka, je wſchitko nimo, nětkole njeje wjazy wumoženja na tymle ßwěcże."

Wón wſa jej kedźbnje korbik ſ ruki, ſběže wobhladnje kwaßny wěnz ſ njeho a položi jón holcżzy na cżoło.

Tu ſawoła holcżka ſ njewurjeknicże hnutym wutrobnym hłoßom to ßłowo: „Handrijo!"

*

Cżołmik lecżeſche dale, njeßeny, ſtorkany, mjetany ſ jeſchcżatymi žołmami. To ſchucżeſche a warjeſche ßo wſcho kaž žiwe we wodźe, a horka pſchewißowachu ſkalne ſcżěny a dyß a dyß pſchikrywachu jaßne hwěſdy na njebju.

Na dobo ſlecża cżołmik nuts do najhłubſcheje nozy a ßurowje to ſchucżeſche a holcżeſche, a cżołm rźeſche a poſkakowaſche; žołmy jeſchcżachu nad cżłowjekomaj, kotrajž twjerdźe ßo pſchimajo cżapnyſchtaj do kolebazeho ßmjertneho pſchebytka.

Sajěłoj běſchtaj do ſmijoweje dźěry.

Pſchi njewopißomnym holkocże njebě ßłyſchecż, kak ſtonaſche cżołm; cżaſto prażny do hranatych ſkałow, bywaſche ſahnaty ſ njemdrymi žołmami do wěrjow, ale njerosßypny ßo — wuwiwowaſche ßo pſchezo ſaßo ſ móznych howrjazych ſmohow, a ßnowaſche ſpěſchnje kaž ſ błyſkom dale — dale a hłubje do roskolinow a próſdnjeńzow — ſchtó wě, do kajkich hróſbnoſcżow.

Skóncżnje ſapocżachu ßo žołmjenja ſaßo trochu runacż, ſchucżenje wosłabnjeſche a ſhubi ßo do pleſkotanja a zyrcżenja. Cżołm jědźeſche po ſměromnym dnu — ßnadź ſtejeſche ſměrom. Lodowy wějeſche powětr, jako bychu ßo měłe kapy, kiž ſ horka padachu, duzy po pucżu do ſornow lodu pſcheměnicż.

Sdaſche ßo, ſo Hana drěma, ale Handrij cżujeſche, kak jej hubje ſ waha dyrkotaſchtej. Tak cżehnjeſche cżołm a kolebaſche ßo. Próſdnjeńza bu tak niſka, ſo ßo prědk cżołma wjazy krócż dyrbi ſwißowazych kamjeni. Ale ſchucżenje wody bu bórſy ſaßo wótriſche a dudławiſche, kapy pſchikhadźachu cżežke ſ horka. Próſdnjeńza ſdaſche ßo rosſchěrjecż. Naſdala ſapocża błuki hołk, kiž pſchikhadźeſche dale bliže a ßo pſcheměni ſa ſtraſchnje krótki cżaß do porażazeho ſchucżenja wichora. Huſta, włóžna mhła, proch ſ rosmjecżenych žołmow ßo pſchiwalowaſche a hołkanje pſchibywaſche na hrimanje. Spěſchniſcho lecżeſche łódźik dale — tu poſtany Handrij na poł a ſawoła: „Nětkole, Hanka, wołam cże hiſchcże ras wo wodacże!"

Wona tych ßłowow njeßłyſcheſche; prjedy hacż poßelſtwo ſ poślednim poſtrowom k lubowanemu ſaměrej dozpě, pohłuſchi jo ſchucżaza hara. — Nětkole poſkocżi cżołmik horje, nětkole ſtorcżi ſaßo dele, kaž ſ błyſkom ſlecża do hroßazeje hłubiny — mózny ſtork a cżołmik woſta krucże ßedźo.

Handrij poſkocżi, wutorże holcżku k ßebi a ſběże ju na kamjenite dno. Cżołm bě ſaſchcżěpnjeny do ſkalneje rospukliny, nad jeho ßwobodnje ſtejazym prědkom ßycżeſche jeſchcż.

Ale cżłowjekaj běſchtaj na twjerdym dnu a lěſeſchtaj po kamjenjach horje w hróſbnej nozy hacż na rune, hładke měſtno — tam ßo ſwjeſeſchtaj k ſemi. Běſchtaj ſaßo na wěſtym dnu, runje tyßaz ßahow hłuboko pod ſemju połhowanaj, a wobßucżenaj ſ howrjazymi ſmohami.

„Sſnadź namakamoj wupucż, Hanka!" rjekny Handrij, ſ nowej nadźiju wožiwjeny.

Hólza na dobo ſaſchkrěcża a dźeržeſche ßo widliſchcżojcże młodźenza. Lódſymne ſwěrjo běſche k jeje nohomaj dolěſto, wona wottſchaße jo wot ßebje.

Lědom móžeſchtaj ßo ßłyſchecż jedyn druheho. S nadźiju pſchibywaſche tež ſaßo ſtrach. S zyłej duſchu ßo ſaßo dźeržeſchtaj myßlicżki wumoženja. Potom ſaßo běſche jimaj, jako by wſchitko było ßón, cżežki, hróſbny ßón. Ale njewrocżiſchtaj, njewuwinyſchtaj ßo nozy, kotraž jeju wobjimaſche ſe ßwojim pjelſkim, rowoſynymm dychom. Jeju tyſchena duſcha ſtonaſche po ſchkricżzy ßwětła. — Tam ßu ludźo žiwi we ßwojich ßwětłych wobydlenjach pſchi ſwucżazej hudźbje, nichtó nima ſdacża we wěcżnej nozy, wo ßurowje móznej hudźbje žołmjazych wodow we hłubinach ſemje. — Jenicżka jaßwěcżena tſchěſka na wohniſchcżu — kajke bohatſtwo! — Sſwětło ßłónza a morjo hwěſdow, a jaßne ßwjatki, kotrež na ßwěcże ßwjecża wopominajo pſchikhad ßwjateho Ducha— wſchitko je ſapowjedźene — ſ njepſchedobytnymi ſcżěnami ſamknjenaj w cżmi! . . .

Hdy by tola woda ſhnily kolik wonka na brjohomaj wottorhła a jón ßem pſchipławiła do kamjeni, ſo by ßwěcżił ſe ßwojim koßforowym ßwětłom.

Pytaſchtaj ßuſchicż ßwoju draſtu. Hdyž Handrij ßwoju ßuknju wobrocżi, pſchińdźe jemu do rukow lohki, ſ papjeru wobwity kijeſchk. Wón ſawyſka, to bě wohnjoſtrojowa rolka, kiž bě na ßwjedźeń pſchiprawjena; tu bě ßebi popołdnju pſchihotował a ßebi pſchi hrajzy ſ wěnzom ſ Hanżu ſabywſchi nuts tyknył. Nowe myßle jemu pſchińdźechu, khwatnje pſchepyta wſchě ßwoje kapßy a namaka tež wohnjowu hubizu, kajkuž by rady na hońtwach pſchi ßebi noßył.

(Pokracżowanje ſcżěhuje.)

W Budyschinje 13. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźerž so twjerdźe Božeje ruki, ta njepušći ženje.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nižina nad Französkej pschezo hischcze ßylnje na wjedro w Němskej skutkuje. Pschi setkowanju czopłeho a symnischeho powětra ßo husto njewjedra wutworjeja, kiž s městnami schczedriwe deschcze pschinjeßu. W položenju wjedra w Němskej ßo w tu-khwilu mało pscheměnja. Tehodla mamy tež dźenßa hischcze njewěste a k njewjedram pokhilene wjedro wočakacž. Sa jutsischi dźeń tchorunja njeje wuhladow na wjetsche pscheměnjenje. — Jutse pjatk ßłónczko 4.12 hodž. skhadźa a ßo 7.41 hodž. khowa. Měßaczk skhadźa jutsje rano 7.52 hodž. a khowa ßo wjeczor 11.48 hodž.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi pjatk: Pschezo hischcze khětro njestajne wjedro.**

*

— **Saßo ßo koleßo kradło.** W czaßu wot 5. do 7. meje je ßo s twarjen'a na Swonkownej Lawskej haßy mužaze koło snamki Budyssa s czornym kroßnom, elektriskim wobßwětlenom snamki Bojch a s czornymi wobruczemi kradło. Schtóž něschto wo tutym kole wě, njech to polizijí wosjewi.

— **Franckez rowníschczo na Tuchořskim pohrjebnischczu.** Kaž nam wyschschi měschczanosta — wotkasanske wotdźělenje — sdźěluje, budźe rowníschczowe twarjenje na Tuchořskim pohrjebnischczu, kiž je advokat a krajny městosyndikus Bjedrich Bohakhwal Francka dał natwaricž, w dopomnjeczu na něhdusche postajenja Franckez wotkasan'a 3. dźeń ßwjatkow, 18. meje, wot 9 do 17 hodźin k wobhladowanju wotewrjene.

S Krakez. Prjedawscha forbarska brózeń, kotraž wjazy ßwoje saměry njedopjelnjesche, je ßo pschez wěstym czaßom wottorhała. Na tutym městnje ßu ßebi tsjo wjeßnjenjo po wurunanju semje tsi ßydlerske domy natwarili. Nascha wjeß je tu zyle hinaschi wobras dostała.

S Budestez. Paduschstwo. Do karnikłazych hródźow ßo dobywschi, ßu paduschi w Nowych Jilojzach a we Wbohowje wjazy karniklow kradnyli. Sso wě, so ßu pschi tym saßo najkhudschi potrjecheni. Dokelž ßo ßanczki pokradnychu, je strach, so młode karnikle sahinu. We woběmaj pschipadomaj jedna ßo wo ßamßnych paduchow. Tež w Koblizach pola Kumwalda ßo w ßamßnej nozy karnikle pokradnychu.

Z Noweje Wjeski pola Khróšćic. By-li něchtó cuzy abo njeznaty zańdźenu wutoru do wsy přišoł, by sej wěsće myslił, zo je tu swjaty dźeń. Wšě pólne dźěła wotpočowachu, wjeska měješe njedźelski raz, dwory a statoki běchu rjenje wumjećene a wšitkich přewza wjesela mysl. To bě tež cyle woprawnjene, swjećeštaj so tola na jenym dnju hnydom dwaj kwasaj, **Pjechec-Herlichec** a **Pjetaŝec-Šewcec**. A nazajtra hišće jedyn, mjenujcy Delenkec-Kochec. Mnozy hosćo běchu přikhwatali, zo bychu so z młodymi mandźelkimi radowali. Na Nowakec łubi, kiž bě do rjaneje žurle přetworjena, zaměsćichu so wšitcy hosćo Pjechec-Herlichec kwasa. Při kwasnej hosćinje wuzběhowaše knjez farar Mič přikładnu dźěławosć nawoženje w towařstwje Njebjelčanskich młodźencow a wobžarowaše, zo hnydom dwaj młodźencaj Njebjelčicy wopušćitaj. Towařstwo same počesći jeho w cyrkwi a na žurli. Knjez farar Wjenka witaše jeho do wosady a wukhwalowaše wjesku, zo ma poměrnje najwjacy porodow Khrósćanskeje wosady a tak hladajcy přisporja ličbu wosadnych. Zdobom nawoženi list něhdušeho dobreho towařša z njewjesełeho časa přečita. Dirigent „Lipy Serbskeje", kotrehož swěrny sobustaw nawoženja je a wostanje, tołmačeše dźak za dotalnu swěru a lubosć. Družki wusypachu we wjazanej rěči na přemo, štož mějachu za młodeju mandźelskeju na wutrobje. Wjesełe serbske spěwy klinčachu po žurli, kaž so na serbskich kwasach słuša, storhnychu wšitkich sobu a njesechu so po cyłej wjescy dale, zo wšo klinčeše a brinčeše. Jena skupina žebrješe spěwajo po kofeju. K wudospołnjenju wjesełeho wjesneho wobraza nochcemy zabyć, zo wosebity pryzlak z dejnej kozu wěstosće dla po wsy ćahaše, tukhwilu ćećeše, kaž něhdy w slubjenym kraju, we wšěch statokach mloko a smjetana. Tak bě jeho próca podarmo. Ze wšeho rěčeše wjesele a radosć nad nowym zwjazkom mandźelskim. Tak dyrbi być. Ze zajimstwa chcemy hišće naspomnić zo Pjechec swójba ze 4 hólcow a 1 holcy a Herlichec ze 4 holcow a 1 hólca wobsteji. Tak budźetaj nan a mać wěsće wjesełaj, zo je zaso jena z holčeho kwartetta pod čěpcom. Tež hišće na tutym městnje młodymaj mandźelskimaj wjele zboža a Božeho žohnowanja.

S Tonberka. (Czežity czah snjesbožik.) Wczera rano krótko do 6 hodźin sta ßo na Budysko-Kamjenskej statnej dróßy wobkhadne njesbožo, pschi kotrymž na sboßo wobßoby do schkody njepschindźechu. Czežity autowy czah s pschiwěschakom, se schlesyskich horow pschikhadźazy, s papjeru połnje nakładźeny, jědźesche do Kamjenza. Sa naschej wßu nadobo wobrucž lěweho přědneho koła roslecža. Wosowy wjednik pschi tym móz nad wosom sßubi a sajědźe psches mały mosczik na polo, hdźež ßo pschiwěschak pscheczißny, mjes tym so ßo na přěnim wosu zyła karoßerija wot delnjeho dźěła wosa wotdźěli. Schkoda je khětro wulka a wjele ludźi ßo sendźe, so bychu ßebi njesbožo wobhladali.

S Kamjenza. (Sapokasanje.) W ßwjedźeńskej žurli Lessingoweje schule je měschczanosta dr. **Gebauer** noweho direktora Lessingoweje schule w Kamjenzu, wyschscheho studijneho direktora Linza, ßwjatocžnje sapokasał. Wschelake spěwy a pschednoschki ßwjatocžnoscž wobrubjowachu.

S Wulkeje Dubrawy. Hižo někotre dny dołho ßłyschisch w selenym haju pschi dróßy s Dubrawy do Jeschiz ßołobika swěwacž. Pschekraßne ßu melodije tutoho hewak tak njenahladneho ptačka. Hacž do ßameje wßy je jeho kralowski spěw ßłyschecž.

S Minakała. W nozy k wutorje pokradnychu paduschi ratarjej Barej we Wjeßelu karnikle s khlěwa. Słóstnizy běchu ßo psches sahrodu do dwora dobyli a khlěw wocžiniwschi, běchu karnikle žiwe ßobu wsali. To je hižo druhe paduschstwo w tutym lěcže w Barez statoku. Naisker'e ßo tu wo jednych a tych ßamych paduchow jedna. Schtóž by mohł něschto bližsche wo paduchu sdźělicž, njech to wosjewi strażmischtrej.

S Wojerez. (Koła s wulka kradnyk.) W Drježdźanach ßo w saschłym lěcže wjele kołow sßubi, a to pschezo jenož najlěpsche. Někto je ßo poradźiło, paduchow swěsczicž. Něhdy we Wo'erezach bydlazy friser Lindner k nim ßłuscha. Tutón koleßa we Wojerezach a wokolinje pschedawasche, wudawajo, so ßo wo pschedacža koleßow na płaczenje po dźělbach jedna, kotrež ßo njejßu s czaßom saplaczile. To jemu ludźo wěrjachu, a tohodla koleßa sa 30 hacž 40 hriwnow spěschnje rospschedawasche. Polizija je někto kupzam koleßa wotewsała, tak so ßwoje pjenjesy pschißadźichu.

S Wulkeje Hartawy. Póndźelu wjeczor sta ßo na statnej dróßy Drježdźany-Budyschin pschi Kyffhäuserskim hosczenzu wobkhadne njesbože. 18lětny młokařski pomoznik Kurt-Bußler pschesczěhny b'es trěbneje kedźbnoscže se ßwojim kołom czežity czah. Pschi tym sa'ědźe do jemu napschecžiwo pschikhadźazeho woßcbowweho czaha. Hacž runjež tutón hnydom saspina, bu tola Bußler s koła storhnjeny a pschi tym ßo khětro srani, tak so dyrbjesche ßo do kliniki dr. Schmidta w Biskopizach dowjescž.

*

Psches milijon mejskich brukow na jenym dnju sniczenych.

Wotdźělenje dźěłoweje ßłužby w Triebjenzach we Schlesyskej je **na jenym jeniczkim dnju psches jedyn milijon mejskich brukow sniczilo.**

Wosudna wuhra w lotteriji

Skoro hacž do ßwojeje ßmjercže mějachu Georga Cuffina w London'e sa bohateho muža. Běsche drje něhdy s dźěłaczerjom w zementowej fabrizy, ale pschez 7 lětami doby na łóß lotterije „Irish Sweepstake" 30 000 puntow (skoro 500 000 hriwnow). Hdyž njedawno wumrě, wosta po jeho wulkim samoženju jenož 5 puntow. Cuffinowi pschiwusni nochzychu wěricž, so by herbstwo po něhduschim bohaczku mohło bycž jenož tak njenahladne a tohodla sapodachu pschecziwo Cuffinowej wudowje wobskóržbu, winujo ju, so jim herbstwo sataju'e. W prozeßu ßo njewinoscž wudowy dopokasa. Po jeje mandźelskim njeswosta woprawdźe wjazy hacž 5 puntow, njedźiwajo na to, so dyrbjesche ßebi na pohrjeb hischcze pjen'esy pschipožczicž. Pscheßłyschowanje wudowy pschez ßudom běsche jara sajimawe. Saklíwasche tam wuhru ßwojeho mandźelskeho w lotteriji, wujasni tragediju ßwojeho mandźelstwa a srudny wosud semrěteho mandźelskeho.

„Hdyž ßym ßo wudała na Georga Cuffina", powědasche wudowa pschez ßudom, „bě'che jednory dźěłaczer. Mějesche sa tydźeń 5 puntow a 5 schillingow (něhdźe 80 hriwnow). Běsche jara dźěławy a porjadny człowjek. Mějesche mje rady a starasche ßo wo mnje. Běchmoj hromadźe sbožownaj. Po dźěle bě Cuffin pschezo doma a jenož srědka hdy dźěsche do hosczenza. Běchmoj hromadźe 5 lět žiwaj, hdyž ßebi Cuffin kupi wosudny łóß. Hdyž wo tym shonichmoj, so na nasch łóß pschipadnje wuhra 30 000 puntow, mějachmoj wobaj wulku radoscž s teho. Myßlachmoj ßebi, so namaj nastanu słote czaßy. Dźenßa pak saklíwam tu khwilu, w kotrejž mój njesbožowny muž ßebi tutón łóß kupi.

Wot teho dnja mjenujzy, hdyž běchmoj wuhrałoj, pscheměni ßo zyle nasche žiw'enje a bórsy sta ßo s helu. Dotal běchmoj w małym bydlenju žiwaj a běchmoj w nim sbožownaj. Po dobyczu pjenjes kupichmoj ßebi dom, muž kupi ßebi awto, naja ßei schoféra, kotremuž p'aczesche telko, kelkož prjedy ßam dostawasche w fabrizy. Kóžde rano ßej mój muž, hdyž stany, sapali tołstu zigaru, sawoła ßebi awto a wotjědźe. Najprjedy sasta w banzy, hdźež wotsběhny ßej pjenjesy a potom walesche ßo s jeneho hosczenza do druheho, s bara do baru a pojdźe w nozy ßo hakle domoj wróczi. Wjele ßym jeho proßy'a, so by ßo wsdał tuteho hrosneho žiw'enja. Pschezo mi wotmołwi: „Mam doscž pjen'es, móžu ßej to dowolicž." Pozdźischo, hdyž wobkedźbowasche, so je p'enjes stajnie mjen'e, mějesche strach, schto jemu pschichod pschinjeße. Jeneho dnia mi rjekny: „Schto budźe, hdyž ßu wschitke p'enjesy rosbrojene. Schto potom? Dźěłacž ßym sabył. Dźěło wjazy sa mnje njeje, ßnadź s hłodom wumru. Lěpje je, so na to ani n'emyßlu." So by strach pschez pschichodom wotbył, pijesche czim wjazy, so by ßo tak dospołnje sapił. Hdy budźische w lotterii telko pjenjes n'edobył, wěscže by dźenßa hischcze žiwy był. Pjenjesy njejßu sa kóždeho 'e sbožom, mojemu mužej ßu hłowu sawjerczeli a hižo wjazy n'eje runowahu namakał. Tohodla wschak ßwojeho muža njesaßudźuju, běsche to hewak dobry człowjek. So njerosumjesche s pjenjesami hospodaricž, sa to n'emóžesche. Sa druheho bychu pjenjesy mohli bycž se žohnowanjom, kaž běchu sa n'eho se sahubu. Sbožowny njemó'e bycž ani kupz ani brojeř. Pjenjesy ßu se sbožom jenož w tajkich rukach, kotrež rosumja s nimi dźěłacž a s nich ßwo'e a druhich sboże twaricž. K tomu je trjeba rosuma, wědomoscže a wulkeho wuměłstwa."

Rozwučowace drobnośće

Sto ma so při skobanju hus wobkedźbować?

Skobać smědźa so jenož cyle zrałe husy a skobanje njezrałych hus a wosebje tež njewustojne woskoban'e křidłow a wopuše ma so jako ćwilowanje wobkedźbować. Jako ćwilowanje ma so tež wobkedźbować, hdyž so wosebje husecam haj tež kokošam z namocu pica do pyska tyka, kaž so to w někotrych kormjeŕniach stawa. Na zakadźe § 2 čo. 11 zakonja z lěta 1936 je to zakazane a khłostajomne.

Tež wulke myše a pólne myše so njesmědźa ćwilować. Husto so wobkedźbuje, zo wosebje dźěći popadnjene myše před morjenjom ćwiluja. Kóžda popadnjena myš ma so hnydom zabić a zahrjebać abo kóčcy dać. Ćwilowanje tutych zwěrjatow so runje tak khosta, kaž ćwilowanje druhich zwěrjatow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die **Zwangsversteigerung** der im Grundbuch für Bautzen-Flur Blatt 4 und 5 auf den Namen der Landwirtin **Emilie Jenny Suschke** (jetzt verehel. A n a c k e r) in **Bautzen** eingetragenen Grundstücke am Freitag, den 14. Mai 1937, vorm. ½9 Uhr, findet **nicht** stat. (8 K. 1/36.)

Amtsgericht Bautzen, den 11. Mai 1937.

Hospodařski rozhlad

Schtwórtk 13. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,295	100 čěskosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,98	100 franc. frankow	11,145

Barlinska bursa 12. meje 1937. Pod saczischczom wschelakich swjeßelazych powěsczow s němskeho hospodařstwa pschikhadźazych wobkhowa ßebi bursa tež wczera pscheczelne sakładne měnjenje. Sdasche ßo, kaž bychu wobroty trochu wjetsche byłe hacž pschedkhadne dny. Bjes dwěla pak ßu saměnjenske operazije mjes kulißu wulku rólu hrałe. Wusběhnycž ßo tež ma, so ßo dźenßa s wupißanjom na nowu statnu požczonku sapoczina, tak so ßo wólne ßrědki s tym wjasaja. Na rentowych wikach kursy trochu postupichu.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobroty w žitnym wobkhodźe ßu niz jenož na wulkowikach, ale tež w provinzy jara wobmjesowane. S wumlěwanskich žitow pschikhadźa rožka jenož hischcže dyß a dyß w saměnjenskej akziji na wiki. Młyny maja sdźěła hischcže składy, we pscheńzy pak kryja ßwoju potrjebu s pschidźělenjow. Na mukowych wikach njejßu nakupowanske móžnoscže sa pscheńzy lěpsche. Swjetscha wschak móže ßo potrjeba někak spokojicž. W rżanej muzy stawaju ßo wobroty sa wschědnu potrjebu. Pizowanske žita ßo wožebje w Barlinje pytaja, tola njeje žanych poskiczenjow w nich. Ječmjenje sa industriju ßu jenož po jara małych dźělbach dyß a dyß k ruzy.

Wczera płaczesche w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječzmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 5.	11. 5.		12. 5.	11. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	[illegible]	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Někotre płaczisny s Drježdźanskich wikow.

Hußy, sarěsane 1,75 hr., kury, stare, sarěsane 1—1,10 hr., kury, młode, sarěsane 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 25—50 pj., běrny, po puntach 5 pj., łoboda, jědźna 10—15 pj., zybla 13 pj., khrěn 70 hacž 80 pj., ßołotej, kerczk 10—25 pj., běły kał 12—15 pj., czerwjeny kał 13—15 pj., ßydrojty kał 60—70 pj., kórki 40—80 pj., pětrschilka, walczk 3 pj., hromak 50 hacž 65 pj., sellerij 15—50 pj., rjewjeń 10—12 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoph Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 12. meje 1937.

Narodźił je ßo: 8. 5. Rudolfej Bjarnatej Klahri, knihiwjaſaŕſkemu miſchtrej, ßyn.

Wumrěli ßu: 11. 5. Wilhelm Pawoł Barthel, rentnaŕ, prjedy inſtalatěr, 74 lět. — Maks Guſtav Neider, wojnaŕ ſ Dobruſche, 51 lět. — 12. 5. Marja Frieda Dejkez, nawoblekaŕka, něhdy inwalidna rentnaŕka, 47 lět.

Sport

Župny płuwaŕski swjedźeń we Wulkim Šunowje.

Hižo 1935 je so w Budyšinje župny płuwaŕski swjedźeń wotměł. Nětko je so zaso Hornjołužiskemu wokrjesej poručiło, zo by lětuši župny płuwaŕski swjedźeń přewjedł. To je rjane znamjo, zo so našej Łužicy po jenož jenolětnej přestawcy tuto připóznaće znowa dostanje. Tón króć so 10. a 11. julija 1937 w rjanych kupjelach we Wulkim Šunowje najlěpši mjez sakskimi płuwarjemi zeńdu, zo bychu župny płuwaŕski swjedźeń přewjedli.

Zamołwće so na wokrjesny swjedźeń!

Wupisanja wuběd́źowanjow jenotliwych sportskich skupinow za wokrjesny swjedźeń 3. a 4. julija w Lubiju su so w župnym wukazowym łopjenje wočišćałe a so jako wosebity čišć wudałe. Turnarjo, bólkoparjo, hrajerjo ručneho bóla, lohkoathletojo, płuwarjo, kolesarjo, třělcy, kehelerjo, wšitcy so na tutymaj dnjomaj k měrnemu wuběd́źowanju zetkaju. Nětko je ważny nadawk wšitkich wjednikow towaŕstwow, wosebje pak sportskich zastupjerjow, zo mnoho zamołwjenjow za jenotliwe wuběd́źowanja zapodadźa a wokrjesnemu swjedźenjej k połnemu poradźenju dopomhaju. Za kóždeho turnarja a sportarja dyrbi być česć, zo při 1. wokrjesnym swjedźenju Hornjołužiskeho wokrjesa w němskim zwjazku za čěłozwučowanja do rjadow wuběd́źowarjow zastupi.

Płuwaŕske kurzy w Hornjołužiskim wokrjesu.

K polěpšenju wotrjadneho zakładneho wukubłanja wšitkich wučeŕskich nawjednikow w płuwanju, w ludowym płuwańskim wuměłstwje, w skakanju a hraću wódneho bóla su so za sportskich nawjednikow, nawjednikow hrow wódneho bóla, skakańskich a młodostnych nawjednikow kaž tež za zwučowańskich nawjednikow, kiž su so jako wukubłarjo za němsku hólčinu připowědźili, slědowace kurzy płuwańskeho sporta w Hornjołužiskim wokrjesu wotmysliłe:

wot 1. hač do 3. junija wječorny kurzus w Žitawje,
wot 5. hač do 6. junija kurzus na kóncu tydźenja w Budyšinje,
wot 8. hač do 10. junija wječorny kurzus w Biskopicach.

Powěsće z cyłeho swěta

Njewjedro wulku ſchkodu w Leißnigſkim wokrjeßu naczinilo.

Wutoru popołdnju ßo nad Leißnigom a wokolinu czěžke nalětnje njewjedro rospuſchczi, po kotrymž něhdźe ſa hodźinu hiſchcźe mózniſche złědowaſche. Pſchi tym ßo na polach ſdźěla wulka ſchkoda naczini. Młode wußywy ßo ſ błótom ſanjeßechu, běrny a běrnjaze rynczki ßo wotpławichu. Tež ßadowy kczěw jara czěŕpjeſche. Po deſchczu běchu ſahrody ſe ßamym kczenjom pokryte. We Naubergu pola Leißniga błyſk ſapſchehnjeneju konjow ſaraſe. Wobaj konjej běſchtej na měſcźe morwaj. Pohoncž bu pohłuſcheny, jeho towaŕſch ſe ſtrachom woteńdźe. Sſłomjanu ſajmu, mjes Clennen a Draſchwitzu ſtejazu, je błyſk tohorunja ſapalił. Pſches 1000 zentnarjow ßłomy ßo pſchi tym ſpali.

Czěžke njewjedra běchu tež we Weißenfelſkim wokrjeßu. Tam je błyſk bróžnju bura Wahrena w Aupizach ſapalił. — W Cönneru a wokolinje ßu ſliwki wjele ſchkody naczinile. — W Gnölpzigu n. pſch. ſtejeſche woda ¾ metra wyßoko w pſchiſemſkich bydlenjach. Pola ßu ſapuſczene.

Spodźiwne wukhowanje kabinoweho pachoła w L. Z. „Hindenburg".

Mjes wjele wukhowanymi pſchi padnjenju ſ palazeje powětroweje łódźe L. Z. „Hindenburg" ſaßłuži ßebi 12lětny kabinowy pachoł Werner Franz, ſo ßo na njeho woßebje ſpomni. Jako pſchepytowańſki wubjerk póndźelu w pſchitomnoſczi němſkeho wójſkoweho attaſcheja, generala ſ Boetichera, roſpadanki ßebi wobhladowaſche, chzyſche Franz ſ roſpadankow hiſchcźe ſa jemu ßłuſchazej złěbornej łžiczku pytacž. Wojak pak jemu to ſadźěwa, dokelž je ſakajane, ſo ßo něchtó ſbytkow powětroweje łódźe dótknje. Kommandant Roſendahl pak hólczezez dowoli, ßebi cžwak durallumìnija na wopomnjecže wobkhowacž. Franz potom wo ßwojim wukhowanju powědaſche. Bě ſ palazeje łódźe wuſkocził, jako na ſemju padny. We wohnjowym morje ležo bě ſ płomjenjemi wobdaty a by bjes dwěla ßo ßobu ſpalił, hdyž ßo njeby nad nim hobrſki bow ſ wodu roſpuknył, tak ſo ßo woda na njeho kidaſche. Pſchi tym naby wědomja a wuczeknу ßmjerczi. Bjeſe wſchěch ſranjenjow a wopalenjow woteńdźe.

10 woporow pſchewóſneho njeſboža w Sſowjetſkej Ruſkej.

Na rězy Wyczegdźe, pobocžnej rězy rěki Dwiny, ſta ßo czěžke pſchewóſne njeſbožo. W jenej pſchewóſnej łódźi bě 17 ludźi měſtno namakało. Pſchi wyßokich žołmach ßo pſchewóſna łódź pſchewali a 10 woßobow ßo pſchi tym ſatepi. Kaž ßo ſwěſczi, njebě pſchi tym žanych wukhowaŕſkich cžłomow k ruzy. Tež je pſchewóſnik pjecža khory był.

Parnik „Hermes" ßo podnurił.

W nozy k 12. meji je parnik „Lippe", kotryž ſ Hamburga do Bremena jědźeſche, w huſtej mhłi njedaloko wuliwa rěki Weſery do morja do 2882 tunow wulkeho parnika „Hermeſa", kotryž tam ſakótwjeny ſtejeſche, ſajěł. Parnik „Hermes" krótko po ſrazenju ßo podnuri. Wobßadku, kaž tež 4 puczowazych je parnik „Lippe" hacž na jenu woßobu, kotraž ßo ſatepi, wukhował. Parnik „Lippe" móžeſche, hacž runjež wobſchkodźeny, ßam dale jěcž.

Njeſbožo na kuble — konjazy ſapſchah do ſkupiny žonow ſajěł.

Jako ßo pohoncž Sch. ſe ßwojim nakładźenym konjazym ſapſchahom w Lochawje pſchi rězy Sſolawje ſ pola wróczi, běchu wrota do dwora ſawrjene. S woſa ſkoczi, wſchi, ßebi wrota woteri, a prjedy hacž móžeſche ßo kublerja Knittela wopraſchecž, hdźe ma ßo nakładźeny wós dowjeſcž, konjej ſaczahnyſchtaj a jědźeſchtaj po jara ſpadowazym dworje dale. Pohoncž ſpyta konjow ſa wotežku ſadźeržecž, tola to ßo jemu njeporadźi a ſapſchah ſajědźe do ſkupiny žonow, kotrež běrny wuběrachu. Macž kublerja Knittela bě hnydom morwa. 18lětna ßłužobna, kotraž bě hakle 2 dnjej na dworje, ßo czěžzy ſrani. Druha ßłužobna móžeſche w poßlednim wokomiku hiſchcźe na bok ſkoczicž.

Žehliwoſcž, kotraž ßo lětadołho ſakhowa.

Pſchi wotwoženju popjełoweje hromady něhduſcheje jamy „Otto" pola Theißena, ſo by ßo druha jama ſ njej ſawoſyła, ßo ſajimawe ſwěſczenja ſtachu. Snutſka hromady, kotruž běchu pſched něhdźe 40 lětami twaricž ſapocželi, knježeſche pſchezo hiſchcźe wulka horzota. Sdźěla ßamo hiſchcźe na žehliwe wuhlo ſtorczichu, kotrež pſchi pſchiſtupje powětra do płomjenjow wußapny. Železne powrócžne lorije ßo po nakładźenym popjeku tak ſczoplichu, ſo ßo njemóžeſche jich nichtó dótknycž.

Omnibus ze Žitawskimi šulerjemi znjezbožił

5 czežko a 9 lohkoſranjenych.

W Niſkej ſta ßo wczera rano wokoło 5 hodźin czežke wobkhadne njeſbožo. Do omnibußa ſakſkeho expreßneho towaŕſtwa ſe Žitawy ſ dwěmaj wuczerjomaj a 36 ſchulerjemi, 14 hacž 16lětnymi Žitawſkeho realneho gymnaſija, kotryž bě po puczu do Barlina, czežity autowy czah Niſkeczanſkeho tworoweho wobkhadneho towaŕſtwa, kotryž ſ Budyſchina pſchijědźe, do boka ſawadźi, tak ſo ßo omnibußowa zyła lěwa ſtrona wottorhny. Wuczerjej Votländer a Ullrich a ſchulerjo Höhle, Linke a Helwig ßo czežzy a 9 ſchulerjow lohzy ſrani. Sſobuſtawy ſanitetneje kolonny Czeŕwjeneho kſchiža ßo wo to poſtarachu, ſo ßo ſnjeſboženi do Emmauſkeje khorownje pſchewjeſechu.

Dobre ćehnje k sebi!

Te słušeja k swjatkownej drasće

Zwjeršne košle
derje zešite . . 8.50, 6.75, 5.50, 4.25
Sportske košle
nowočasne mustry 5.75, 4.50, 3.75, 3.25
Charmeus-košle
přihódne w nošenju . 5.90, 5.75, 5.25
Samowjazaki
kiž so njezatołča 1.75, 1.25
Samowjazaki
nowočasne smuhi 2.75, 1.95, 0.95 0.75

Johs. Schaaf
Bohata hasa 20 :: Dźiwadłowa hasa 1
Kotołska hasa

Swjatki do zeleneho
w Bata-stupnjach
Rjane stupnje za žonu, muža a dźěćo poruča
Bata AG., Budyšin, Bohata hasa 16

Sensen
Sensensicheln, Grassicheln, Heumesser, Heugabeln, Dengelambosse
u. alle anderen Geräte, die der Landmann braucht. Auch Schleifsteine bei:
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Pućowańsku drastu
po wšěch płaćiznach za žonu muža a dźěćo dostanjeće pola nas.
Drastowy dom
Hellwig & Schönbohm
solidny wotrjadny wobkhod za hotowu drastu

Pyšne lěćne drasty
Nowe přirězki Nowe tkaniny
Paul Otte
na Hłownym torhošću

Henna-barbu za włosy, Klanol-Schampon, rozpušćenu blešku —.50 —.75 a 1.— hr.
Telefon 2708
Frizěr Böhma, Zwonk. Lawska hasa

Kölnsku wodu, lodowu a tajku za młyće hłow, wuwaženu
Blešku prošu sobu přinjesć. — Tel. 2708
Frizěr Böhma, Zwonk. Lawska hasa

Nowe
žonjace a holčace drasty
widźiće w mojich 6 wukładnych woknach na Žitnej hasy 7 a 10
Hartmann
(mějićel firmy W. Häcker)

Nowoč bufeje někotre kola tunjo
jstwin. znamk. na př.
Satowe třiběrtl drastne khamory, wučahanske blida, kuchińske bufeje (D. R. G. M.) z čump. zasuwadłami, drastne khamory, kaž šijace mašiny pola firmy
Seifert na Kamjent. hasy 29

71lětny. strowy wudowc pyta
bydlenje
w porjadnym čistym hospodaŕstwje, ćichej a lubozne] holanskej wsy, z jědźu a posłuženjom. Poskićenja pod E 3 na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Wobleki,
košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, šórcuški a dźěćacu drastu
poskića we wulkim wubjerku a tunjo firma
A. Bokelmann Nachf.
měj. Curt Müller :: na Serbskich hrjebjach 2

Wjesełe swjatki w rjanych *Wegener-stupnjach!*
Rjane rubjane stupnje . . . . . . wot 2.75
Pisane sportske kožane sandalety . . wot 5.90
Jasnobarbne kožane lěćne stupnje . . wot 7.90
Mužace a dźěćace stupnje
w znatym jara bohatym wubjerku při našej skoro přisłownje znatej płaćiznyhódnosći
SCHUH **Wegener**
w Budyšinje na Bohatej hasy 29

Mały nowěstk . . . wulki wuspěch

Do serbskeho domu — Serb. Nowiny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaci 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišćer J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaci so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 110 | Budyšin — Pjatk 14. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Přihódne wuhlady za konferencu jendźelskeho swětoweho knježerstwa

W Londonie žo po zwjatočnosćach pschi krónowanju kralowskeju mandźelskeju sašo do wschědneho zjawjenja wróćeja. Sćem žitscha pschede wschěm konferenza jendźelskeho swětoweho knježerstwa, kotraž žo dźenża piatk pod pschedsydstwom ministerskeho presidenta Baldwina sendźi. Najskerje pak konferenza hakle po zwjatkach sapočnje prawe dźěłać. Na konferenzy budźe žo wobsebje wo praschenjach bróńenja rěčez. Najwažnische budźe praschenje, do kotreje měry maju jenotliwe dźěle swětoweho knježerstwa k sakitanju zylka pschinoschować a kak dyrbja žo jenotliwe sakitanske naprawy pornjo žeby rozdźělić.

Wěso je žo w tutym nastupanju hižo wjele stało. Jendźelzy statnizy pak wěsće zwojim samótnym kollegam rozsažnja, so ma žo w tutym zméru dale dźěłać a žo wulki jendźelski programm dopjelnić. Konferenza jendźelskeho swětoweho knježerstwa budźe dwě też Baldwinowe pošlednje wulke politiske dźěło. Wón je hižo wojsewił, so chce 28. meje swoje ministerske pschedsydstwo złožić.

Wěsće žo wuradźowanja konferenzy wołoża, dokelž su krónowanske zwjatočnosće dosć pschihódnu podłožu wutworile. Pschi wschěch manifestacijach na dnju krónowanja je žo žylnje pokazało, so je jendźelske swětowe knježerstwo dźenża chromadnosć runoprawnych zwobustawow, wulka zwólba ludow, nad kotrymiž jendźelski kral stej. W tutym zmysle je na pschikład naměstny ministerski president Južneje Afriki wo jendźelskim swětowym knježerstwje jako wo wulkim swjazku ludow a wo jendźelskim kralu jako kralu kralestwow rěčał.

Kral Jurij VI. je w swojej dźaknej rěči tehorunja ideju wulkeje zwólby swětoweho knježerstwa, wulkeje chromadnosće zwobodnych jenakich wobdźělnikow wuprajił a tak we wěstym zmysłu na konferenzu pschihotował.

Blomberg pola Baldwina a Edena

Němski wójnski minister a generalny pólny marschall Blomberg je schwórtk dopołdnja jendźelskeho ministerskeho presidenta Baldwina a zwonkowneho ministra Edena wopytał.

Pomnik Jurja II. w Dublinje žo z bombu sničił.

Schwórtk rano je žo jěchańska postawa krala Jurja II. w irskim měsće Dublinje z bombu dopołnje sničiła. Sa skutkerjenski dotal nimaju zhóda. W novembru 1928 běchu hižo raz nadpad na tutón pomnik skutkili.

Italske nowiny wo Londonskich zwjatočnosćach njerosprawjachu.

Kak wulka je napjatosć mjez Italskej a Jendźelskej, je też z teho spóznać, so žu italske nowiny wo krónowanju jendźelskeho krala jenož něhdže tři wjadki wospschijazu powěsći hamtskeje italskeje powěsćerskeje wocakowanje. K tutej krótkej powěsći žo jenož pschidawa, so žu w irskim hłownym měsće Dublinje jendźelscy khorhoj spalili a so žu w Londonie někotre sta pschihladowarjow do khorowinjow dowjesli. Wo zwjatočnosćach žanych italske nowiny niczo njerosprawjeja.

Jendźelscy žurnalisća z Italskeje wupokazali.

Dokelž je wopačne powěsće wo Italskej rosschěrjała, je italska policija Romskej sastupjerjej Londonskich nowin „News Chronicle", knjeni Mackenjenowej poručzika, so dyrbi Italsku wopuschćić.

Dźěło w Sakskej sylnje přiběrało

President sakskeho krajneho dźěłowego hamta wosjewja, so je ličba ludźi, kotriž dźěła nimaju, w měsazu haprleji w Sakskej wo 40 900 wotběrała. S tym je tu najnišši staw wot wschewsacza mozy dozpěł.

Ličba 139 633 njesažkuzerjow je něhdže wo 18 000 mjeńsha hač pschi najpschihódnischim stawje lońskeho léta. To dopokazuje, so wotběranje bjesdźěłoscze nima jenož zwoje pschičziny w tym, so žo z wonkownymi dźěłami sašo sapoča, ale so je też w hospodarskich wotnožkach, kiž wot kultury wotwisuja, pschezo mózno było, ludźi pschistajeć.

Wobstatk ludźi bjes dźěła je hamo mjeńschi hač najnižši staw bjesdźěłoscze léta 1929, kiž 143 000 wuczinješe. Wornjo lońschemu létu běše w Sakskej něhdže 109 000 ludźi mjenje bjes dźěła.

General Daluege w Kamjenicy.

Na zwojim wobhladowańskim puczowanju po žrjedźnjej Němskej je schef němskeje porjadoweje policije general Daluege žrjedu wječor do Kamjenicy pschijěł. Generalny major Bernhard jeho pschewodźesche. Wječor měschčanske sarjadnistwo w radnizy witanje wuhotowa.

Studentska manifestacija w Mnichowje

W němskim muzeju w Mnichowje stej NS-němski studentski zwjazk a NS-studentska wojowańska pomoz schtwórtk wječor manifestaziju wotměłej. Němski studentski wjednik Scheel měješe rěč, w kotrejž žo z praschenjom korporazijow saběrasche a zwjatočne wosjewjenje k wulkim idealam němskeho studentstwa sdźěli. Potom starych knjezjow k zobudźelu namolwjesche.

Smjertne woporу powětrona „Hindenburga" žo do domizny wjesu.

Motemrěte cźela 25 zmjertnych woporow powětrona „Hindenburga" su žo žrjedu w nozy a žarowańskej łódźi „Hamburg" z Newyorkskeho pschistawa wotwjesće, so bychu žo do Němskeje dowjesće.

Hospodarski plan evangelskeje zyrkwje wuczinja 1½ milijona hriwnow.

Finanzne wotdźělenje pola kenzlije němskeje evangelskeje zyrkwje je hospodarski plan na liczelske léto 1937 wosjewiło. Wjedźenje pokladnje němskeje evangelskeje zyrkwje sakłokuje žo na hospodarski plan, kiž je žo sa liczelske léto 1937 w dokhodach a wudawkach na 1 560 000 hriwnow postajił.

Na dowoz přirodneho kawčuka so cło położi

Dźěłanje wumělskeho kawčuka, kiž žo „buna" mjenuje, spěchowacz, je jedyn najwažnischich nadawkow schtyrilětneho plana. Industrija móże wulke wudawki sa natwarjenje pschiprawow k dźěłanju „buny" jenož tehda zjednać, gdyž so tutón samér dozpěje, so zło sašo wotstroni.

Cźežke khłostanja pschećiwo khutnym łódźerjam w bibliji.

Psched žrjedźnoněmskim wołebitym žudom měješe žo žrjedu sašo 23 khutnych łódźerjow w bibliji samołwić. Woni běchu wobłokrjeni, so žu njedźiwajcy rozpruschcźenja mjeńnarodneho sjednoczenja łódźerjow w bibliji hischcze w lěcze 1936 sa tuto sjednoczenstwo dźěłali. W Halli žu khromadźiny wotmětwali a létaki a brošurki rozdźělili. Hłownaj wobkrorženaj Arnscht Stössel a Schczepan Ignatzky dostaschtaj kóždy tři léta sjastwa, Hermann Wallschläger dwě lěcze a tři mězazy sjastwa, Wilhelm Großmann, Rudolf Fleischmann a Willi Tilka, wschitzy z Halle, dostachu kóždy 2 lěcze sjastwa. 14 wobkrorženych žo k sjastwu hač do jeneho léta a schćesć mězazow sašudźi. Dwě žonje z tśjomi mězazami wotenděschtaj.

Němskenazionalni w Gdańsku žo rospuschcźa.

Gdański župny nawjednik Forster je w zwojich rěčach, kiž je w někotrych khromadźiznach w Gdańsku mějł pschipowědźił, so žo němskonazionalni sami dobrowólnje rospuschcźa. Župny nawjednik wočakuje, so žo też zbytk stronow radsčo sam rospuschći, so žo njeby trjebało wot wonka sapschimnyć.

Nowy pólski saniczak.

Kaž pólske nowiny pišaju, w najbližšich dnjach do Gdyně nowa pólska wójnska łódź saniczak torpedowych cźołmow „Grom" pschijědźe. Saniczak skusha do najspěschnischich a najwjetschich swojeje druzyny. Jón žu w jendźelskej łódźetwarjetni J. Samuela White a Cy w Cowesu natwarili.

Strajk Parížskich włosytśiharjow

Parižšy włokytśiharscy mischtrowje žu w nozy k schtwórtkej namjet na wurunanje w dźěłowym konflikcze wotpokasali. W druhej khromadźiznje, kotraž žo w tym samym cźasu wotmě, 2000 włokytśiharskich pschistajeżow wobsamknychu, so schtwórtk we wschěch Parižskich a wokolnych włokytśiharnjach sapoczatu strajkowacź. Na to włokytśiharscy mischtrowje wosiewichu, so smeja wot schtwórtka z dźěłom pschistajeńcow, kiž žu k dźěłu swólniwi a žu k temu we wjetschinje, zwoje dźěłarnje wot sajneho ranja hač do pózdneho wječora bjes pschipokdnischeje pschestawki wotewrjene.

K strajkej njejdu žo powschitkownje pschisamknyli. W mnohich włokytśiharnjach pschistajeńcy dźěłaju. Pschistajeńcy w salonach sa žony samo w poknej licźbje dźěłaju.

Franzowske nałymske manevry.

Létuschе franzowske nałymske manevry wotměja žo wot 14. hač do 17. septembra we wokolinje města Valaise-Allencona. Straßburgski wojerski gouverneur general Hering budźe manevry nawjedowacź. Swuczowanja budźa offensiwne swuczowanja w lěžatej krajinje. K wobkedźbowanju žo wjele létadłow wuzije.

Juhosłowjanska tajna policija w Parisu.

W swilku se sajećom khorwatskeju terroristow we Franzowskej nowiny „Paris Soir" pišaju, so hižo wot 30. haprleje mnohy juhosłowjanjan tajni policistojo we Parisu pschebywaju. Po króncowańskich zwjatočnosćach w Londonje juhosłowianiki prynzregent Pawol do Parisa pschijědźe. Maruschicźa, wo kotrymž wjeza pisachmy, zu pjecza na salońsku lisćinu wobkladnych sajeli, kiž ma juhosłowjanska policija pschi sebi.

Wojowarjo španiskeje jenotneje strony

Statny schef a stronny wjednik general Franko je generala Monasterja za roskasowarjo nazionalneje miliży pomjenował. General Monasterio je žo we wójnje wospjet wusnamjenił. Sa nižšeju wjednikow nazionalneje miliży staj žo dotalnaj wójskowaj wyschkaj Rada a Gazapo pomjenowałoj. Nazionalna milija je wójsko noweje jenotneje strony a sestaja žo z pschedawschcźeju hibanjow falangistow a requetow. Wyschschi roskasował nazionalneje miliży wostanje general Franko. Wón je sobom porućił, so maju žo wschitzy porjadowi a pomocni wojazy, kotrejž w sadnim kraju službu cźinja a kotrychž zobustawy starym stronam pschihłuschachu, nazionalnej miliży podstajicź.

Sſowjetſki marſchall Jegoroff,
dotalny generalny ſtabowy ſchef czeŕwjeneho wójſka, bu na měſtno wotßadzeneho marſchalla Tuchaczewſkeho na ſaſtupowazeho kommißara pomjenowany. Wotßadzenje Tuchaczewſkeho, kotryž ßo w ßowjetſkich kruhach jako czeŕwjeny Napoleon woſnamjenjeſche, ſta ßo we wobkruku politiſkeho pſchetworjenja czeŕwjeneho wójſka. kotrež je Stalin bjes dwěla ſpěſchnje ſapſchimnywſchi do wójſkoweje mozy pſchewjedze.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Ludoweho kommisara Serebrowskeho zajeli

Kaž ßo hakle nětkole ſ Moſkwy ſhoni, ßu w pośledních dnjach haprleje prjedawſcheju „prawizaŕſkeju oppoſizialneju" a prjedawſcheju ſnamjeniteju bolſchewiſkeju wjednikow Bucharina a Rykowa w tajnym jednanju woßebiteho kollegija tajneje ſtatneje polizije k někotrym lětam jaſtwa ſaßudzili. Wußud ßo dotal njeje woſjewil.

S Moſkwy ßo hiſcheze powě, ſo ßu ſaſtupjerja ludoweho kommißara ſa czežku induſtriju Aleſſandera Sserebrowſkeho w Moſkwje ſajeli. Na njeho tukaju, ſo je ſ Trozkiſtami dźeržal. Sserebrowſki běſche hižo w dowójnſkich czaßach ſnamjenita wosoba w bolſchewiſkej ſtronje. Wot 20 lět je wón wſchelake wažne ſaſtojnſtwa w ßowjetſkim hoſpodaŕſtwje ſaſtawal. W pośledních lětach běſche wón ſchef a organiſator ßowjetſkoruſkeje ſlotoweje induſtrije. Hakle njedawno ßu jeho ſa naměſtneho ludoweho kommißara ſa czežku induſtriju pomjenowali.

Njerodnych ßowjetſkoruſkich łódźniſtwowych funkzionarow ſaßudzili

Wyſchſchi ßud w Odeſſy je ſchěſcz wyßokich łódźniſtwowych funkzionarow k jaſtwu hacž do 10 lět ſaßudzil. Tuczi ßu ſe ßwojej njerodu ſawinowali, ſo je ßo łódźamak „Semjorka" podnórił. Pſchi ſnjeſboženju tuteje łódźe pſchi ſpoczatku měrza tuteho lěta běſche zyła 36 muži ßylna wobßadka žiwjenje ſhubiła.

Bomby nazionaliſtow na petrolejowe tanki w Bilbau.

S powěſczow ſ Bilbaa ßo ſhoni, ſo ßu nazionalni lětarjo na baſkowſke hłowne měſto bomby mjetali. Bomby petrolejowe tanki w pſchiſtawje ſniczichu. Tež na twarjenjach ßu tóſchto ſchkody naczinile. Na fronczje njepſchihódne wjedro wojowanja haczeſche. — Nazionalna artillerija je ſnowa kylnje do Madrida tſělała. Wjele granatow je do ſnutſkowneho měſta dyrilo.

Bomby ſchpaniſkich czeŕwjenych na wotewrjene měſta.

Sſrjedowſka nazionalna wójnſka rospr awa woſjewja, ſo ßu bolſchewiſzy lětarjo na wotewrjene měſto Caceres a na wotewrjenej měſtaczzy Villaluenga a Miajadas w provinzy Caceres bomby mjetali. Někotre wosoby ßo morichu abo ſranichu, mjes nimi tež żony a dźěczi.

W Zjednoćenych statach chcedźa powětrony twarić

Amerikanſki wikowanſki miniſter Rooper je preſidentej Rooſeveltej programm pſchedpoložil, kak ma ßo amerikanſki heliowy plun pſchichodnje wužicz a ſo maju ßo nowe amerikanſke wodźliwe powětrony twaricz. W programmje ßo namjetuje, ſo by ſtat ſa natwarjenje někotrych amerikanſkich wodźěliwych powětronow pſcheježnje rukowal. Schtož pſchedawanje amerikanſkeho helia druhim narodam naſtupa, ßo żada, ſo ßmě ßo tutón plun jenož na amerikanſkej ſemi wotedawacž.

Potajkim dyrbja powětrony druhich ludow do Sjedoczenych ſtatow pſchileczecž a ßo tam ſ heliom napjelnicž. Na tuto waſchnje chze wikowaŕſke miniſterſtwo amerikanſki heliowy monopol ſakhowacž a zuſym narodam ſadźěwacž, ſo bychu jón ſa wójnſke saměry hromadźile. W programmje myßli ßo tež na ſhromadne dźěło w Němſkej a druhimi krajemi k wuwiczu lětanja ſ powětronami.

Wikowanſki miniſter Rooper w ßwojej roſprawje ſa wodźliwe powětrony wuſtupuje a praji, ſo ßo po kataſtrofje „Hindenburga" njeßmědźa dacž wottraſchicž. Wón pſchipóſnawa, ſo ßu powětrony, kiž ßu lóſche hacž powětr, hižo wjele dokonjale a ßu ſ mnohimi lětanjemi pſches ozean tyßazy paßažěrow bjes kóždeho ſnjeſboženja pſches ozean pſchenjeßle.

Dźěłowa ßlužba w Americy ßo jenož wo dwě lěcze podlěſchi.

Haczrunjež běſche preſident Rooſevelt doporuczowal, ſo bychu Sjednoczene ſtaty dźěłowu ßlužbu na ſtajnje wobkhowale, je amerikanſki delni ßejm wobſamknyl, ſo ßo dźěłowa ßlužba jenož wo dwě lěcze podlěſchi. Pſcheczi wnizy preſidentoweho namjeta prajichu, ſo nětkole njeje na czaßu, ſo ßo dobrowólna dźěłowa ßlužba, kotraž ſ 345 millijonami dollarami lětnje runje telko placzi kaž wójſko a namóŕniſtwo, někajka trajna pſchiprawa ſczini.

Straik w amerikanſkej worzlowej induſtriji.

Lewißowy dźěłaczeŕſki ſwjaſk je ſapoczal worzlowych dźěłaczerjow organiſowacž. Jeho dźěło je hižo k přenjemu „wuſpěchej" dowjedło. Sſrjedu w nozy je 27 000 dźěłaczerjow worzlowych dźěłaŕnjow ßwoje dźěło ſložilo. Swjaſkowe dźěłowe miniſterſtwo ſpyta ſtrajkej wobaracž, tola bjes wuſpěcha.

Sćěhwki njewjedra

W ſańdźenych dnjach je ßo nimale w zyłym ſakſkim kraju jara wjele deſchczowało a na wſchelakich měſtnach ßu **njewjedra wulku ſchkodu naczinile.** Tak je njewjedro, kotrež ßrjedu wjeczor ßo nad **Hornjej Lužizu** roſpuſchczi, **w Debrikezach** pola Zicženja na paſtwje **kruwu a 3 jakojzy ſabiło.** Błyſk bě do płotu, kiž wokoło paſtwiſchcza wjedźe, ſajěł a howjada, kotrež pſchi grocžanym płoczje ſtejachu, ßo ſabichu. W **Njechanju** pola Lubija dyrri błnſk do **bróžnje a ju ſapali,** kotraž ßo ſe wſchěm gratom a ſe wſchěmi ſkładami ſniczi. Pałaza bróžnja daloko a ſchěroko nóżne njebjo wobßwětlowſche.

W **Mühlhauſenje** w Durinkſkej je njewjedro, kotrež běſche ſ k rupobiczom ſjednoczene, jara wjele ſchkody naczinilo. Wichor wuſběhny zyhele na tſěſche, rosbi wokna a krupy ſniczichu lczěw na ßadowych ſchtomach. Wulke wody na wſchelakich měſtnach powodźenja ſawinowachu.

Woßebje ßylnje zychnowaſche njewjedro we wokolnje **Freiburga** nad rěku Unſtrutu. Tam ſliwki wurjadnje wjele ſchkody naczinichu. Dróhi ßo wudrěchu, pjerſchcž ßo ſ polow wotpławi, wſchudźe ſtejeſche woda w pinzach. Železniſki móſt bliſko Waldſtädta ßo podmlě, tak ſo dyrbjeſche ßo **wokkhada na czarje Waldſtädt—Lauche na krótki czaß ſaſtajicž.** Pſchi njewjedrje bě ßo ſ horow waláza woda jenu žonu, kotraž ſ koleßom ſ nakupowanja jědźeſche, potorhnyła a wotnjeße ju do bliſkeje rěki Unſtrut. Jej na **pomoz** pſchikhwata bliſko bydlazy 70 lět ſtary Max Neidl, kotremuž ſ **pomozu** jeho žony ßo poradźi, njeſbožownu wukhowacž, kotraž by wěſcže ßmjercž **w rězy** namakała.

W **Seupahnu** pola Coldiz **ſabi błyſk 11 lět ſtaru Hildu Silbermannez. W Hohnbachu** pola Coldiz **błyſk bróžen bura Fichtnera ſapali. W Ilmsdorfu** pola Bürgela **błyſk bura Leidenfroſta,** nana 7 njeſaſtaranych dźěczi, na **polu** ſabi. Tſi jeho dźěczi, kotrež běchu ſtadźachu. buchu ßobu pohkuſchene. W **Oberkazy** pola Zeitza **błyſk** 17-lětneho Herberta Heiniku ſ Teucherna pſchi woranju ſabi. Młody muž bě hnydom morwy. Tej konjej, kotrajž pkuh czehnjeſchtaj, buſchtaj ſabitaj. W **Schmerdorfu** pola Stößena we Weißenfelſkim wokrjeßu **błyſk do bróžnje dyri, kotraž** ßo ſe ßußodnymi khlěwami doſpołnje wotpali. Wſchudźe ßu njewjedra wulku ſchkodu na polach naczinile, woßebje runje woßadźene wobkopne płody najbóle pod deſchczemi a ſliwkami czeŕpjachu.

*

Wulki bagger pola Böhlena ßo pſchewalił.

Sſreidu wokoło 5 hodźin ßo pſchi njewjedrje, kotrež ßo nad Böhlenom roſpuſchczi, něhdźe 120 metrow dołhi bagger pſchewali. Pſchi tym ßo jena wosoba czežko ſrani a dwě lohzy. Czežkoſranjeny dyrbjeſche ßo ſ kowanſkim apparatom ſe ßwojeho njeſbożowneho położenja wußwobodźicž. Někotſi dźěłaczerjo móžachu ßo ſ tym wukhowacž, ſo ſ 35 metrow wyßokeho moſta ſkoczichu. Snjeſboženi ßo do Zwenkauſkeje khorowuje pſchewjeſechu.

Dwě wotprawjeni w Barlinje.

Schtwórtk rano wotprawichu 15. haprleje 1910 narodźeneho Fritza Weyera, kotrehož bě wołebity ßud we Barlinje 18. februara 1937 dla ſpytaneho dwójneho mordaŕſtwa a dla ſpytaneho morjenja k ßmjerczi ſaßudźił a na pſchezo jemu czeſtne prawa wotrjekł. Weyer, kotryž běſche wiazy krócž pokhłoſtany a kotryž ma dla morjenja jeneho ſtrażmiſchtra khłoſtanja na czaß žiwjenja wotpokuczicž, bě 26. dezembra 1936 w khłoſtaŕni w Sonnenburgu ſpytał dweju jaſtwoweju ſaſtojnikow, kotrajž jemu pſchi wudobyczu ſ jaſtwa napſchecžiwo ſtupiſchtaj, moricž. Sſwěrnaj ſaſtojnikaj ßo tehdy czežzy ſraniſchtaj a jenož na ſbożo ßmjerczi wuczeknyſchtaj. — Dale je ßo wczera rano 13. julija 1911 narodźeny Friedrich Aſtforth ſ Jutroboga wotprawił, kotrehož bě pſchißažny ßud w Potsdamje 24. februara 1937 mordaŕſtwa dla k ßmjerczi ſaßudźił.

Mjeńſchinu po wotſamknjenju žiwjeńſkeho ſawěſczenja wumrěł.

Wudowa po póſtſkim ſaſtojniku w Bayonne je w tutych dnjach ſajimawy prozeß pſchecžiwo žiwjeńſkej ſawěſcżeŕni dobyła. Jeje muž bě ßo na 500 000 frankow ſawěſcził a jako bě w pſchitomnoſczi ſaſtojnika towaŕſtwa ßwój podpiß dał a ſrěczenje ſaſtojnikej wotedał, ßo jemu nadobo ſlě ſta; mjeńſchinu po tym wumrě. Sawěſczeńſke towaŕſtwo ſapowědźi ßo ſummu wuplaczicž, bu pak nětko w přenjej inſtanzy k płaczenju 500 000 frankow ſaßudźene.

Wusudźenja

Po pjeczdnjowſkim jednanju pſched druhej wulkej khłoſtańſkej komoru krajneho ßuda pſchecžiwo prjedawſchemu pſchedßydźe Hornjołužiſkeje zokroweje fabriki w Lubiju dr. Bubej dla njeßwěry w ſmyßlu § 312 wobkhodneho ſakonika, njeje ßo dr. Bub po dokładnym pſcheßlyſchowanju w žanym dypku wobſkóržby ſa winowateho ſpóſnał. Jeho ßud po napołoženju wſchěch wudawkow na ſtatnu pokładnju wuwinowa.

Swjatkowna nóc

6] (Pokraczowanje.)

Hubiza bě ßucha woſtała, dokelž bě mjes tolſtymi faldami ležała.

„Hana, ſměj emoj ßwětło!" ſawoła Handrij holzy do wucha, a potom ſapocža ſ wotłamanym kamuſchkom do ſkały klepacž. Ale jako budźiſche ſkała w tutej włóżnej nóżnej próſdnjeńzy móž ßwětła ſhubiła, kotraž hewak wſchudźom w kamjenjach wotpoczuje; ſchkriczkow njebě.

Handrij dźěłaſche njewuſtawajzy, poſpytowaſche na wſchelakich měſtnach, a hlej, tu ßo ſabłyſkny wußwobodźena hwěſda.

Sawyſka ſ wjeßekoſczu, prózowaſche ßo njepſcheſtawajzy dale; druhe ſpłunu ſa hroſnymi ſkalnymi poſtawami, kotrež hubiza.

Jako budźiſchtaj w ßwojim ſhubjenju namakałoj wjednika, tak ßo radowaſchtaj, a najprjedy pytaſchtaj pſchi mutnym ßwětle ßwojej woczi — a wuhladaſchtaj, ſo ßo w nich nadźija a žiwjenje ßwěczi. . .

„Nětkole, Hana, nětkole ßo rosdni, ledźbuj!" ſawoła Handrij ſ horjazym lóſchtom a ſtaji rolku na kamjeń a pſchipoloži tam kiſk żehlazeje ßo hubizy.. Potom ſtupi na bok a ſtorczi holzu do ſady.

Kołwokoło je hiſcheze nóž. Niczo, khiba bluke, ſtajne ſchuczenje a pſchižołmowanje włóżnych parow. Tu na dobo ſabłyſknje ßo ſ rolki a poſkoczi we woßlepjazej pruhy a wyßoko horje po ſchěrych, róspaczenych ſczěnach — wſcho ßo žehli, ßwěczi; ſpodźiwne poſtawy tu ſteja we wſchěch barbach w njepſchehladnje ſchěrokej próſdnjeńzy, a w bjeſdnu wari ßo a kßa wohnjowa jeſchež horzeho toka. — Blěda kaž ſpadowaze wutwory kapalneho kamjenja tu ſteji Hana; jeje włoßowe pletwy wißaja roſzuchane a mokre pſches ramjeni a na nich wißaja hiſcheze někotre kopjena a kczenja njewjeſczinſkeho wěnza.

Nětkole roſleczi horka w ſubałych wjelbach błyſchczaty dypk do tyßaz pißanych ßnopow a hwěſdow, a napok wubaßnjeny wohnjowy deſchcž ſpaduje; někotre ſchkrě woſtawaja na ſczěnach wißajo a miſchkrja ßo hiſcheze khwilu dale; druhe ſpłuny ſa hroſnymi ſkalnymi poſtawami, kotrež ßo wupinaju a woſchczeraju a hroža kaž ſproſtnjena, dźiwja myßl ſtóſcze. Potom ßnowaju ßo, ſnoſchuja ßo a ſkakaju hiſcheze hobrſke ſczinowe wobraſy nimo a ſatorhuja a ſlětuja a ſjednoczuja ßo a pſchikrywaju na pośledk wſchitko. Saßo je czma, tolicha a czežſcha, hacž hdy prjedy.

Duſchaza wón bě wſcho, ſchtož bě ſbyło ſ wulkeho wokomika.

„Nětkole ßmój wſchu rjanoſcž a hroſnoſcž na dobo widźałoj!" praji Handrij, „a nětkole wěmoj, kajki je naju dom. Ruma ſměj emoj doſcž, horzoty a łacžnoſcže dla njebudźemoj tradacž."

Wón ßam njeßlyſcheſche ßwojich ßłowow, a tola bě tak czicho — niczo wjazy njeſchuczeſche a njeſtorkaſche. Maßaſchtaj ßo na ßuche měſtno a ßo ßyzeſchtaj na kamjeń. Handrij ſczeže holzu k ßebi a jemu na ruzy padachu jeje horze ßylſy.

Tak ßedźeſchtaj dołho — dołho. Hana ſapocža drěmacž. „Wodaj mi, wodaj mi, moja lubowana holeżka! — Ty ßy nadobny jandźel w kraleſtwje ſczinow. Twoja duſcha poſtupuje do jaßneho raja dźěczatſtwa, wopytuje poſledni krócž měſtno kolebki, kroczi pośledni krócž pódla nana, wotpoczuje pośledni ras na luboſcziwej maczeŕnej wutrobje — prjedy hacž wotendźe ſ teholé ßwěta."

„Hdy by ty tajkale wumrěła", dychaſche Handrij, „chzyl ßo ja ſ twojim morwym czěłom ßobu ponóricž do żołmow. Smohi bychu dyrbjale ßwój wurubk wróczo dacž a naju czěło won wukolebacž na ßwětły dźeń k człowjekam."

Hana ßo ſ drěmanja wutorhe, poſkoczi wuſtróżana ſ kamjenja precž wot jeniczkeho człowjeka, kiž tu běſche. Wołaſche na pomoz, ale njeßlyſcheſche ani ßwojeho ßamßneho hłoßa.

Hdyž bě ßo, trochu ſměrowana, ſaßo na tamny kamjeń ſwjeſła, wupyta Handrij ſkhowanu wohnjowu hubizu, ſadźěła wohen a dźěſche pſchi tym ßłabym ßwětle wobhladniwje do hłubiny. Chzyſche hladacž, ſchto bě ßo ſ rěku ſtało, ſo bě wonjemiła. Ssnadź bě jeho wukhod ſaraczeny, ſo by tam ßwobodny wuſtup był. — Ně, jemu ßo hiſcheze próſcheſche mokry deſchcž napſchecziwo, pytny k ßwojimaj nohomaj jeſchczenje żołmow, a ßłaba pruha hubizy pokaſa jemu żołmjenje a njemdrjenje wodow.

Wón ſtejeſche w błóczje, jemu bě, jako by ſtupał po kaſazych wałach, wobějny jeho hróſba. Poſtupowaſche hiſcheze hłubje a hacž k czołmej dele, kotryž tczeſche mjes kruchami ſkały, ſaduwaſche ßwoju hubizu a wudźěraſche do ſrinkotazeho żołmjenja rěki a kak woda padaſche do bjesdna. Na dobo wuhlada na ſmohach błyſchczatu lilju, na módri ßo miſchkrazu taflu ſ hwěſdami, jako budźiſche jena ſeniczka ßwěrna ſmoha wěrny wobras nóżneho njebja w ßebi wukhowała. Tafla ßuwaſche ßo tam a ßem, bližeſche ßo bjesdnej, ſczeže pak ßo jaßo wróczo. Potom běſche, jako by ſa tymle ſjewjenjom dołhe, czeńke czeleßo, ſmijiza jcžěhowała — potom ſaßo njebě niczo rospóſnacž. We włóżnych parach hrožeſche tež hubiza wuhaßnycž.

Bjes nadźije tu młodźeńz ſtejeſche; nětkole chzyſche ſaßo horje lězcž, hdźež bě Hana. Tu wuhlada we wodach ſaßo na módri miſchkrjenje, a to ßo bližeſche; to ſwjeſe ßo wróczo — ſkónczuje poſkakowaſche bliže hacž ke kamjenjam na brjohu. Saßo wijeſche ßo ſmijiza. Tu pſchindźe młodźeńzej myßliczka. Hacž do paßa ßuny ßo do wody a kojeſche ſa błyſchczatym pſchedmjetom; wón nahrabny kloc drjewa a powjas.

(Skónczenje ſczěhuje.)

W Budyſchinje 14. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bože njewjedro rozbije rady najwyšše wjerchi.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nižina je ßwój wliw na zyłu Němſku wupſcheſtrěła. Wona ßo pomału k ranju hiba a ßo ſdobom ſeßłabuje. Jeje khłódniſchi powětr je wczera též w naſchich ſtronach do czopłeho powětra, ſraſył, kiž ßo nad rańſchej Europu wupſcheſtrěwa. Pſchi tutym ſetkanju je k cžežkim n'ewjedram ſe ßylnymi deſchczemi dóſchło. Dźenßa ßo pſchi khłódnym powětſje deſchcžuje. We wjecžornej Němſkej ßo wjedro ſaßo polěpſchuje. Tak ßu wuhlady na ſpodobniſche ßwjatkowne wjedro. — Jutſje ßobotu ßłóncžko 4.11 hodź. ſkhadźa a ßo 7.42 hodź. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje dopołdnja 9.10 hodź. a khowa ßo w połnozy.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Hiſchcže mrócželate, tola ſaßo ſpodobniſche wjedro.**

*

Najmjeńši wobstatk ludźi bjez dźěła wot lěta 1929!

W měßazu hapryleji je dźěło w podkrjeßu Budyſkeho dźěłoweho hamta tak ßylnje pſchiběrało, ſo je ßo liczba tych, kiž dźěła nimaju, hacž do 30. hapryleje 1937 pod najnižſchi ſtaw lońſcheho lěta, kiž běſche ßo 31. oktobra 1936 dozpěł, ſmjeńſchiła. S tym je ßo najmjeńſchi ſtaw dozyła po naſtupjenju mozy dozpěł. Bjesdźěłoſcž je ßamo niže ſtawa lěta 1929 ſpadła.

Na kónzu hapryleje běſche 2515 mužſkich a 989 žónſkich, dozyła potajkim 3504 woßobow bjes dźěła, to je nimale 1800 mjenje hacž pſchi ſpocžatku měßaza. Dźěło je nimale jenicžzy we wonkownych powołanjach pſchiběrało. Tak je ßo ſ dźěłom ſapocžało we wyßokim twarſtwje, hłubokim twarſtwje (mjes tym twarjenje dróhow), w železniſkich wudźeržeńſkich dźěłach kaž též w zyhelnczach. Též pſchi twarjenju němſkeje awtoweje dróhi je ßo liczba dźěłacžerjow powjetſchiła. Někotre nuſowe dźěła ßo tehorunja nowe ſapocžachu. Nimo teho běſche móžno, khětro nahladnu liczbu dźěławych mozow do podkrjeßow dźěłowych hamtow ſwonka Sakſkeje pośrědkowacž. — Saſtaranje ratarſtwa ſ trěbnymi dźěłowymi mozami je pſchezo hiſchcže wobcžežne.

W powołanjach, kiž ßu wot konjunktury wotwiſne, ßo dźěłowe połoženje njeje ważnje pſchemjeniło. Wono móže ßo jako ſtabilne woſnamjenicž. Tu móžachu ßo jenož w jenotliwych padach ludźo pſchiſtajicž, tak woßebje w metallowej a maſchinowej induſtriji, ſdźěla též w kožowej induſtriji a w pſchedźenowym pſchemyßle.

*

— **Błyſk dyrił.** Pſchi wcžerawſchim njewjedrje dyri błyſk wjecžor w 6 hodźinje do khěže Pſchi hrodźiſchku cžiſło 3, tola njeſapali. Wón zyhelowu tſěchu wobſchkodźi.

— **Lodowi mužojo,** mjenujzy Mamertus, Pankrazius a Servacius, kotſiž ßu po protyzy na 10. 11. a 12. meju ſapiſani, hewak wſchelake pſchekwapjenja ſa naſchich ſahrodkarjow ßobupſchinjeßu. W rjanym nalětnym cžaßu, hdyž wſcho roſćežwa a ßo wſcho k ßłónzu tłócži, móža ſymne nozy wulku ſchkodu nacžinicž. Powſchitkownje ßo lodowym mužam pſchiſpěwa, ſo tajke ſymne nozy pſchinjeßu. Lětßa wſchak móžemy ſ nimi ſpokojom bycž. Boža pſchiroda nětkole pſchi czopłym włóžnym wjedrje w pſchekraßnej pyſche ſteji, tak ſo ma niz jenož ratar, ſahrodnik a ſahrodkar ßwoju radoſcž na tym, ale též kóždy měſchczan ſ najwjetſchim lóſchtom khwata do pſchirody, ſo by tutu bójſku kraßnoſcž połnje wužiwacž mohł. Lětßa naß potajkim lodowi mužojo njejßu hněwali.

— **Plahowanje korbowych witkow trjeba woßebiteje dowolnoſcže.** Hłowne j'ednocženſtwo němſkeho ſahrodniſkeho hoſpodarſtwa je pſchikas dało, ſo plahowanje korbowych witkow wot nětka woßebiteje dowolnoſcže trjeba. Tuto rjadowanje je ßo jako trěbne wupokaſało, dokelž je ßo w někotrych krajinach wobkedźbowało, ſo na dobrych pódach ßo korbowe witkowe kultury naßadźachu, mjes tym ſo by ßo tuta ſemja w prěnim rjedźe měła ſa plahowanje wobkopnych a ßymjeńtnych płodow wužicž. Wukas nima ſaměr, ſo by ßo plahowanje korbowych witkow wobmjeſowało, nawopak, ßo pſcheje, ſ bychu ßo tute kultury roſſchěriłe. Pſchiſwolenje ſa tajke kultury pak ßo ſaßadnje tam ſapowě, hdźež maja ßo pſchewjeſcž na ležownoſcže, kotrež ßu ſa wužitniſche kłody nuſnje trěbne. Schtóž tute wukaſy njewobkedźbuje, ma krute khłoſtanja wocžakowacž.

— **Póſtſka ßłužba ßwjatki.** Póſtſke pośłužeńſke wokna ßu wotewrjene kaž njedźelu. Póſta cžiſło 3 (Pſched ſchulerſkimi wrotami) woſtanje ſamknjena. Prěni ßwjaty dźeń ßo liſty a pakety wunoſchuja, též na wſy. Druhi ßwjaty dźeń zyłe wunoſchowanje wotpocžuje, jenož khwatne pozyłki a telegrammy ßo wunoſchuja.

— **Woßebity kofejowy czah do Jikowa 19. meje.** Spěſchnje jědźazy woßebity kofejowy cžah ſe 60 proz. ponjiženjom jěſdneje płacžiſny pojědźe ßrjedu 19. meje ſ Budyſchina do Jikowa (Halbau) pola Lubija. Cžah wotjědźe ſ Budyſchina 14.13 hodźin a je 20.58 hodź. ſaßo wróczo. Saſtanje w Budeſtezach a na domojpucžu též w ßrjedźnym Kumwaldźe.

— **Lěcžny jěſdny plan Budyſko-Biſkopſkeje awtobußoweje cžary.** Wot 20. meje ſtupi do mozy nowy jěſdny plan Budyſko-Biſkopſko-Nowoměſtoweje cžary. Na tutej cžarje ma ßo woßebje wobkedźbowacž, ſo we 9 hodź. awtobuß, kotryž wſchědnje wobkhadźeſche, we lěcžu jenož ßobotu jěſdźi. Prěni wós pojědźe ſ Budyſchina 6.33 hodź., měſto 6.35 hodź. Jěſba pſchipołdnju ſapocžina ßo hižo 12.55 měſto 13 hodź. Wotjěſd ſ Budyſchina je potajkim 6.33, ßobotu 9 hodź., 12.55, 16.50, 19.55 a njedźelu 0.05 hodź.

Se Sſkoneje Borſchcže. 10. meje bě ßo 125 lět minyło, ſo ßo naſcha wjeß dozjiſta wotpali. Po dołhich ßuchich n'edźelach namaka woheń dobru zratwu a dokelž běchu wichitzy wjeßnjenjo w Budyſchinje na Božej mſchi, njeſta'eſche ßo roznjemdrenemu elementej nichtó napſchecžiwo. Sa něhdźe połdra hodźiny ſpali ßo p'ecž burſkich dworow, pjecž žiwnoſcžow, dwaj ſahrodnikaj a w dwěmaj burſkimaj dworomaj woſtaſchtaj jenož domſkej. Tſi konje, dwě, kruwje, tſi cželata, pjecž ßwini a 84 wowzow ßo ßobu ſpali. Též jedyn ſtarz, kotryž ßo prózowaſche, ſ pałazeho domſkeho telko, kelkož móžeſche, wunoßycž, pſchi tym ſahiny. Dokelž běchu tehdom též wójnſke cžaßy, je dołho trało, prjedy hacž móžeſche ßo cžežko potrjechena wjeß ſaßo ßhrabacž.

Najlěpša hódnosć

kotruž přez 200 lět stara twornja na

kosy złotowi je znamka **„Elektra"**

z róžytkom. Kosy płaća 1,75 hač 5,— hriwnow

JOH. MIESSNER

železo / twór w Budyšin e

S **Hodźija.** W poßlednim cžaßu je ßo woſpjet wobkedźbowało, ſo je woda rěcžki, kotraž pſches naſchu wjeß běži, khětro ſ juchu ſanjeſchwarnjena. Woda bě bruneje barby a ßmjerdźeſche ſa juchu. Woda ſ rěcžki pak ßo ſa napojenje ſkotu wužiwa. Tajka woda je wěſo ſa ſkót jara ſchkódna. Połizija tutu należnoſcž pſchepytuje.

S **Małeho Wjelkowa.** (Stawniſke.) Narodźenja: 12. 4. Tenichkeptej, Luliußej Franzej, kowarjej w Małym Wjelkowje, dźowka. 23. 4. Nowakej Makßej, ſamkarjej ſ Małeho Wjelkowa, wjeßny dźěl Sajdow, ßyn. — Do mandźelſtwa ſtupichu: 13. 4. Glaubitz Auguſt Pawoł Bruno, pohoncž w Sczijezach ſ Hanczkez, Emu, Friedu, hoſpodarſkej pomoznizu ſe Sczijez. 24. 4. Werner, Pawoł Clemens, ſtražmiſchtr w Finſterwalde ſ Albinußez, Ernu Friedu, domjazej dźowku w Małym Wjelkowje. 27. 4. Bräuninger, Hans Pawoł, podwyſchk ſ Finſterwalde ſ Jäckelez, Lydiju Mariju Helenu ſ Małeho Wjelkowa. — Wumrěli ßu: 2. 4. Paulenz, Werner Heinz, ſ Małeho Wjelkowa 4 měßazy ſtary. 8. 4. Engelmann Bjedrich Auguſt, rentnar ſe Sſkoneje Borſchcže, 82 lět ſtary. 25. 4. Tempel Jan, knihiwjednik ſ Małeho Wjelkowa, 58 lět ſtary. 29. 4. Hautz Jan Konrad, ſchewzſki miſchtr na wotp. ſ Małeho Wjelkowa 77 lět ſtary.

S **Cžornjowa.** Wutoru ſta ßo tu mjeńſche wobkhadne njeßboże. S Wujeſda pſchikhadźazy motorſki koleßar pſchińdźe ſe ßwojim kołom do ßmykanja a padny. Nimo lóžſchich ranjenjow njenaſta wjetſcheje ſchkody.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Jama Eintracht je w naſchej wßy brjóh wjeßneje rěcžki pſchi boku wjeßneje drohi zementowacž dała. Nětko ßu kußodźa rěcžki též pſchi ßwojich ležownoſcžach brjóh rěcžki ſ zementom wumurjowacž dali a to woßebje tehodla, dokelž jim jama Eintracht zement darmo poſkicží. S tym je ßo napohlad wßy na tutym měſtnje porjeńſchił. — Na macžeŕnym dnju je tudyſche NS-žónſtwo wſchě macžerje ſtarſche hacž 60 lět ke Kummerezom k małej cžiche ßwjatocžnoſcži pſcheproßyło. Spěwy a pſchednoſchki porjeńſchichu pſchi dobrym pohoſcženju tutu ßwjatocžnoſcž.

S **Wochoß.** Sańdźenu n'edźelu wolmě wohnjowa wobora ßwój 25lětny jubilej. Pſchi tutej ſkładnoſcži pſchijědźechu wobory ſ wokoliny, ſo bychu ßo ſ Wochožanſkimi towarſchemi na tutym jubilejnym dnju ßobu wjeßelili. Pſchi tutej ſkładnoſcži wjeßnjanoſta pſchehlad wo dźěławoſcži wobory w ſaſchłych 25 lětach poda. Wjecžor běchu wulke reje a ſa lubowarjow tſělneho ſporta bě též ſkładnoſcž, ßwoje wuměſtwo pokaſacž.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 14. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,491	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,31	100 českosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	57,04	100 franc. frankow	11,16

Barlinſka burſa 13. meje 1937. Hacž runjež burſa krótko pſched pſchetorhnjenjom wobkhoda w ßwjatkownych dnjach ſteji, wuwichu ßo pornjo pſchedkhadnym dnjam poměrnje žiwe wobroty pſchi ſtupazych kurſach. Na akzijowych wikach žadachu ßo woßebje hódnoty tajkich pſchedewſacžow, kotrež běchu po ſakonju nuczene reſerwy tworicž, kotrež maja ßo někto po ßwjatkach na ſakładźe woßebitych ſakońſkich rjadownjow rosdźělicž. Na wobkhodźe wobdźěli ßo též bankowſka klientela. Sajimawe je ſdźěla móžne ſkrucženje kaltiowych akzijow, kaž na pſch. Kalichemie wo 2 proz. a Wintershall wo 1 prozent. Též na rentowych wikach běchu jara žiwe wobroty.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach poſkicžeſche ßo ſaßo khětro njeſměnjeny wobras. Wožiwjenje wobrota njeje nihdźe naſtało. Khlěbowe žita ßo dale pytaja, twory pak lědy na wiki pſchińdu. Sa kryczje pſcheńcžneje potrjeby ßo tuta pſchibdźěluje. Na mukowych wikach móže ßo ſ'abim kupzow ſa pſcheńcžnu muku wſchudźe ſpokojicž. Ržana muka ma měrny wobkhod ſa kryczje wſchědneje potrjeby. Poſkicženja w pizowanſkich žitach, kotrež ßo dale pytaja, ßo njeſtawaja. Induſtrialne jecžmjenje w mjeńſchich dźělach do wobkhoda pſchikhadźeja.

Wčera [illegible] w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9.00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 5.	12. 5.		13. 5.	12. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń, nal. 8,75 hr., wowß 8,75 hr., pſcheńcžne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 2,20—2,40 hr., ßłoma 80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 10—18 hr., hußy, młode 3—4,50 hr., běły kał 12 pj., cžerwjeny kał 18 pj., jědźna łoboda 10 pj., rjewjen 10 pj., zybla 15 pj., khrěn 80 pj., kromak 60—70 pj., ßołotej 10—25 pj., kórki 60—80 pj., morchej 30 pj., radiſki 5 pj., rjetkej 8 pjenjeżkow.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., jecžmjeń, nal. 8,75 hr., wowß 8,20 hr., běrny 3,90 hr. po punczje 5 pj., ßyno 2—2,20 hr., ßłoma 80—1,10 hr., pſcheńcžna muka 14,15 hacž 18,15 hr., ržana muka 5,70—6 hr., pſcheńcžne wotruby 6,85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70— 6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 12—15 pj. cžerwjeny kał 15—20 pj., karoty 18—25 pj., jědźna łoboda 13—15 pj., kólrabi 25—40 pj., porej 10—15 pj., kórki 70 pj., kižały kał 12 pj., zybla 15—18 pj., tomaty 45 pj., ßołotej 10—15 pj., radiſki 5—8 pj., rjewjen 12 hacž 15 pj., jabłuka 20—65 pj.

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Na wiki je ßo wjele czelatow a [illegible] pſchihnało. Czelata mějachu ßwoprědka dobry, pozdźiſcho pomały wobkhod. Swinje ßo ſa najwjetſche płacžiſny pſchidźělowachu, tohorunja též howjaſy ſkót. Mjes tutym běchu někotre jara dobre dźělby bykow. Wowzy mějachu pomały, haj ßamo hubjeny wobkhod.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 926	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	63
Srěnje kormjene celata wot cyca	57
Snadnje wuwite	48
Najšpatniše	38
Swinje: 820	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50.50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Zadajće sebi hnydom dusyk!

Statny kommißar ſa tworjenje płacžiſnow woſjewja: W jenym w najbližſchich dnjach wocžakowanym 1. wuwjedźeńſkim wukaſu k wukaſej wo potuńſchenju dußykow a kaltijowych hnojow ſ 23. měrza 1937, wotſtronja ßo cžeže, kotrež ßu ſa rosdźělerjow tutych pſchikupnych hnojow po 30 proz. ſniženju płacžiſny pocžinajo wot 31. dezembra ſaſchłeho lěta naſtałe. Wyßokoſcž wotſchkodnjenja móže ßo hakle potom poſtajicž, hdyž ßu wſchě powěſcže wo ſkładach k mjenowanemu dnjej dóſchłe. S tutym wotſchkódnjenjom budźa rosdźělerjo ſhmani, njewohroženjo ßwoju exiſtenzu, ßwoje ſwjaſki ſ darmotnych dodacžow dopjelnicž. Rosdźělerjo ßu nuſowani, ßebi hnydom trěbnu mnohoſcž dußyka a dußykwobßahowazych hnojidłow pola dußykoweho ſyndikata wužadacž, ſo by ßo rosdźělenje ratarſtwu, dalokož jim dźělby darmo pſchiſteja, hnydom ſtacž móhło. Pſchi poſdźiſchim wužadanju móža hacženja w dodacžu naſtacž, kotrež w ſajimje ſaſtaranja ratarſtwa měłe ßo na kóždy pad ſnjemóžnicž. Dóńdźe-li k rosdźělerſkim cžežam a wina pſchi tym leži na rosdźělerju, móža ßo rosdźělerjo dla njedopjelnjenja winowatoſcžow, we wukaſu ſ 23. měrza 1937 napołoženych, ſamokwicži cžinicž.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, Dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 8 płaći.

S **Wochoz.** Sswój 50lětny dźěłowy jubilej jako lěßny dźělaczeř njedawno wjeßnjan Jan Stucka woßwjeczi. Zyłe ßwoje dźěło wěnowasche dotal lěßařstwu hrabje Arnima a tam ßebi jeho jako ſpuschczomneho a ſprawneho dźěłaczerja waža. Jemu ßo pschi tutej ſkładnosczi wjele czesczje wopokasa.

S **Klětneho.** Wěrowali běchu ßo: 13. 4. Bur Bjedrich Ota Hausmann ſ Lěſkeje a domjaza dźowka Hana Batzkez ſ Dyrbacha. 18. 4. Dźělaczeř Richard Maks Kaſper ſ Krynhelez a dźělaczeřka Ema Auguſta Jſeltej ſ Noweje Wßy. 25. 4. Schkleńczeřſki pomoznik Richard Herbert Müller ſe Jamneho a domjaza dźowka Ema Domschez ſ Jamneho.

S **Jamneho.** Tudysche baczonjaze hnějdo je někto tehorunja wobydlene. Ssamo tſi baczony běchu ßo nadobo ſebrale a wojowachu mjes ßobu wo tute hnějdo. Skónczn je dyrbjesche jedyn ſ baczonow ſbity hnějdo wopuschczicz.

S **Wermingoffa.** Dróha ſ Mortkowa ßo pschepołoži. Powjedźe ſ Mortkowa ſwoprědka po puczu do Bjedrichez, wjedźe potom po nowej hrjebi a pschi gmejnſkich mjeſach, pschińdźe potom na Las-Bjedrichowſki pucz. Bohužel ßo pschi tym najſtarscha a najrjeńscha lipowa aleja zykeho Wojerowſkeho wokrjeßa ſniczi. Psches 200 lět ſtare lipy ſtanu ßo ſ woporom ßekery.

Se **Sslepoho.** (Zyrkwinſke powěſcze.) Sswjatkowniczku dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ßerbſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba. Sběrka ſa nasch Boži dom. — Druhi dźeń ßwjatkow rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ¾11 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba. Sběrka ſa pruſke Hłowne bibliſke towařſtwo. Zyrkwinſka hudźba. Pop. ¼1 hodźin kschczenja. — Druhi dźeń ßwjatkow dop. we 10 hodź. ßerbſke a w 11 hodź. němſke dźěczikemschenje. Pop. w 5 hodź. w schuli w Mikoraſu dźěczikemschenje a w 6 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — 2. dźeń ßwjatkow ßo měruja: Pawoł Schurmann, schofěr w Sslepom, ſ Hanu Reddoz, dźěłaczeřku w Mikkezach. Hanſo Knefel, czěßla w Triebinje, ſ Hanu Schepoloz, dźěłaczeřku w Trjebinje. Hanſo Habrink, hoſpodařſki pomoznik w Brěſowzy, ſ Mariju Kowaloz, dźěłaczeřku w Brěſowzy. Helmut Khěznik, murjeř w Kromoli, ſ Hanu Zeiſigez, dźěłaczeřku w Sslepom. Gerard Krumpa, schkleńczeř w Lěſku, ſ Minnu Nothnikoz, dźěłaczeřku w Lěſku. Fritz Nowak, schkleńczeř w Dźěwinje, ſ Elſu Henczkez, dźěłaczeřku we Dźěwinje.

S **Kamjenza.** Kamjenz hotuje ßo ſa ßwjatkowny turněr. Wubědźowanje wo „ſakſki ſeleny bant 1937". Poßlednje dny tutoho tydźenja psched ßwjatkami ßo we Kamjenzu wulke pschihoty czinja ſa konſaze wubědźowanje, kotrež ma ßo na woběmaj ßwjatkownymaj dnjomaj na lětanischczu wot wubědźowařſkeho a jěchařſkeho towařſtwa we Lutach ſ pomozu Kamjenſkeho měschczanſkeho ſariadniſtwa pschewjeſcz. Hdyž naschi czitarjo tute rjadki czitaja, pschijědźu hižo prěni wobdźělnizy na turněru ſe ßwojimi konjemi do Kamjenza. Dźěl Kamjenſkeho lětanischcza je ßo mjes tym ſa pschewjedźenje turněra wožebje pschiprawił. Tribuny wopytarjam dobry pschehład na zyłe wubědźowanischczo ſ jeho ſadźěwkami poſkiczeja. Zyły rjad ſadźěwkow ſa bontwinſke ſkakanſke jěchanje ßo w ſnutskownym polu ſeſtaja. Na wulkim wotſanym ovalu ßo hłowne pschedwjedźenje wobeju dnjow, 1400 metrow dołhe jěchanje po runym wo ſakſki ſeleny bant pschewjedźe. Tuto wubědźowanje wobebje kedźbnoſcz pschihladowarjow ſbudźi. Czežko drje je, ſ liczby wobdźělnikow hižo někto někajki typ ſa dobyczerja dacz, po ſdaczu pak maja ſczěhowaze konje: „Barbara", wobßedźeř Schöna ſ Kamjenza, „Finale" (wobßedźeř Kühne ſ Drježdźan), a „Kilian" (wobßedźeř Hejtman Gutmann ſ Kamjeniza) najwjetsche wuhlady, ſo budźa mjes prěnimi, kotrež wottyknjeny ſaměr pschekrocza. Tež druhe wubědźowanja zykeho turněra ßo ſ drohotnymi czeſtnymi mytami a pjenježnymi mytami wuhotuja. Mjes wulkej liczbu pschiſjewjenych wobdźělnikow ſtartuje tež jako najmłódschi Alfred Schöna ſ Lutow, kiž hižo w Barlinje w Němſkej halli pschi mjeſenarodnym jěchařſkim turněru 1936 a 1937 pschi ſelenym tydźenju ßebi wulku ßławu dobu. (Wobraz pschipódla.) Hudźbne poſkiczenja pschi turněru dawa hudźbny czah druheje batterije pěscheho połka czo. 10. Na woběmaj ßwjatkownymaj dnjomaj budźe potajkim lětanischczo we Kamjenzu ſ měſtnom napjatych wubědźowaniow, kotrež ßo ſ rosdźělenjom mytow a ſ reju w hotelu měſta „Drježdźan" ßwjatocznje ſkónczja.

Se **Zitawy.** (Puczowasche ſ khartami na naſtupnischczo.) Psched pschißaznym ßudom 26lětny muž ſe Zitawy ſtejesche, kotryž bě ſtatnu železnizu na khroble waschnje wobschudźił. S khartkami na naſtupnischczo abo ſ trjebanymi jěſdnymi khartkami na krótke czary, kotrychž ſdźeržowanje wuschiknje ſ porſtom pschikrywasche, běsche w 14 dopokaſanych padach ßo na puczowanje podał, doniž jeho pschi jeho jebanſtwach njelepichu. Se 6 njedźelemi jaſtwa hischcźe poměrnje derje wotendźe.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Shorjelza.** Czežke njesboža. Ssrjedu pschipołdnju dyrbjesche wohnjowa wobora na Prazſkej dróſy woheń falecz, kotryž bě ſ tym naſtał, ſo žona Marija Bartschowa něhdźe 60 lět ſtara pschi ßwojim ſpirituſowym warjaku dźěłasche. Pschi tym ßo jeje draſta ſapali. Tajka czěrjesche je iſtwy, pschenjeße pak pschi tym woheń w bydlenju. Tež Bartschowa ßama ßo pschi tym tak czežko wopali, ſo bórſy na to wumrě. — Ssrjedu rano wokoło 8 hodźin ſta ßo w Shorjelſkej waggonowej fabrizy pschi porjedźenju něhdźe 40 metrow wyßokeho wuhenja wobžarujomne njesboże. Jedyn ſ murjerjow ſ njeſnateje pschicziny ſ wuhenja padny a ßo ſaraſe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollstreckung soll das im Grundbuch von Sabrodt Band Blatt Nr. 10 eingetragene, nachstehend beschriebene Grundstück **am 3. Juli 1937, 9½ Uhr** an der Gerichtsstelle Zimmer Nr. 85 versteigert werden.

Lfd. Nr.: 9; Gemarkung: Sabrodt; Grundsteuermutterrolle Nr.: 9; Gebäudesteuerrolle Nr.: 42; Wirtschaftsart und Lage: Halbbauernrestgut; Größe: ha 2, a 85, qm 80; Grundsteuerreinertrag: Taler 8,28; Gebäudesteuernutzungswert: Mark 120.

Der Versteigerungsvermerk ist am 23. Juni 1935 in das Grundbuch eingetragen.

Da es sich um ein landwirtschaftliches Grundstück von über 2 ha Größe handelt, bedürfen die abzugebenden Gebote einer besonderen Genehmigung. Die Genehmigung, die der Landrat erteilt, ist bei der Abgabe eines Gebots dem Gericht vorzulegen. (Grundstückverkehrsbekanntmachung v. 26. 1. 1937 RGBl. S. 35).

Amtsgericht Hoyerswerda, den 24. März 1937.

Nacionalsocialis'ojo!

Njedźelu 23. meje 1937 ßo **175. narodniny Jana Gottlieba Fichty** w Ramnowje woßwjecza.

Němſki nawjednik ſtronjan Roſenberg na tutym dnju k nam porěczi a ſaßłužby tuteho wulkeho Němza pohódnoſczi.

Wschitzy nazionalſozialiſtojo nascheje domiſny ßo namołwjeja, ſo bychu ßo na tutej ßwjatocznoſczi wobdźělili.

W bliżschich dnjach ßo wuměłſtwowſka Fichtowa dopomnjeńſka plaketta pschedawa. Czeſtna winowatoſcz kóždeho je, ſo tutu plakettu noßy a ßwoju czeſczowoſcz tuteho wulkeho Němza wopokaže. Czíſty dobytk ſ pschedawanja tuteje dopomnjeńſkeje plaketty ßo Fichtowemu fondej pschiwobroczi.

Sa potuńschenu jěſdnu ſkładnoſcz do měſtna ßwjatocznoſcze je poſtarane, ſo je kóždemu móžno, ßo wobdźělicz. Samołwjenja ſa potuńschene jěſby maju ßo měſtnym ſkupinam nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wotedacz, ſa měſto Budyschin we wokrjeßnym nawjedniſtwje (hamt ſa pokładniu) na Hoſchiz haßy 21, wotedacz. Poßlednja termija k ſamołwjenju je wutoru 18. meje 1937.

Němſki bohot a župny nawjednik ſtronjan Mutschmann a druhe wodźaze wożoby hibanja ßu hižo pschilubili, ſo pschińdu.

Sdar Hitlerej!

Martin, ß. n. ß., wokrjeßny nawjednik.

Kedźbu! Kedźbu!

Hra so započnje!

211. sakska krajna loterija

Ćehnjenje 1. rjadownje 24., 25. a 26. meje 1937

1/10 lós jenož 8 hriwny.

Hłowne dobyće: 25 000 hr.

Wjele srjedźnych dobyćow!

Losy poskićejetaj a rozesćeletaj

Běrcaj statneje loterije w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy čo. 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Žonjace kłobuki, rjane a Was derje drasćace po hóždym přeću a po mnohich płaćiznach, dostanjeće we wulkim wubjerku w specialnym wobkhodźe

Gerdrud Kluge w Budyšinje Serbska hasa 7

Přeprasowanje a předźěłanje tunjo!

Za swjatki Rjane nowočasne lěćne tkaniny indanthren, muslin, płóćliwu židu atd. poruča

Johann Pötschke Nachfl. w Khrósće-Łomsku

Wóskowane płaty

Nasćěnske škitaki, škitaki wodywodow, wóskowany płat za wuměłske dźěła

Friedrich Bubach róžk Krónprynceweho mosta Zwonkowna Lawska hasa

Pospytajće wurjadny dobry **Hache-Mokka** 125 g 70 pj. **Gustav Hache** na Butrowych wikach

Wšo za jězdne koło

Kołowy-Warnacka w Budyšinje Nowosalc.dr.14

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola **Kurt Erler,** Žitne wiki 28

Kedźbu! Omnibus Korzymska łastojčka Kedźbu!

wotjědźe wot měšćanskeho muzeja

Prěni dźeń swjatkow **do Žitawskich hór.** Wotjědźe w 12 hodź. 2,80 hr.

Druhi dźeń swjatkow **do rjanych Jizorskich hór** (hupjele Flinsberg)

Wotjědźe w 7 hodźinach. Jězba płaći 4,50 hr.

Zamołwjenja za **Alfred Kadnera** w Budyšinje, cigarowy wobkhod na Žitnych wikach, **Otto Kacha** w Hajnicach a **Maksa Nowotny** w Korzymju. Telefon 220

Wšelake trěbne wěcy

za dom a kuchinju

za zahrodu a ratařstwo

namakaće w mojim wobkhodźe

Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20 prjedy W. Hoppe

klampnařnja a instalacija znapřeća ćěłozwučowařnje

Towařstwo pomocy za studowacych Serbow, zapis. tow. w Budyšinje,

změje srjedu po swjatkach, 19. meje, pop. w 5 hodź. w Serbskim domje w Budyšinje swoju rjadnu

hłownu zhromadźiznu

Dnjowy porjad:

1. Rozprawa.
2. Zličbowanje na lěto 1936.
3. Druhe towařstwowe naležnosće: naprašowanja, namjety atd.

Wšitke sobustawy a přećeljo towařstwa su z tutym lubje přeprošeni. Předsyda.

Lětny přinošk wučini jenož hriwnu. Někajkeje rukowańskeje přisłušnosće sobustaw nima.

Přistajimy hišće

dźěłaćeřki

H. Schomburg & Söhne

w Magarećinei hěće

Časnikowe škleńcy kiž so njerozbija, hnydom, tunje, zaruč. wěst. časnikowy **KOKSCH** na Snkelnskej hasy 20

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawařnja Serbskich Nowin

15. meje

30 lět

wobstaća mje pohonja, so swojemu česćenemu woteběrařstwu, kiž mje podpjeraše, za spožčenu dowěru wutrobnje dźakować. / Budu so dale prócować, zo swojemu woteběrařstwu jenož z prěnjorjadnymi fabrikatami posłužu.

Wšěm woteběrarjam přeju prawje wjesełe swjatki

Heil Hitler!

Friedrich Rother

Cigary — Zběrc sakskeje statneje loterije

Dźěćace kolesa we wšěch wulkosćach a płaćiznach

J. Schieback na Mužakowskej drózy čo. 4

K nalětnjej drasće

nowe rjane debjeńki słužeja, tež naručne časniki za muža a žonu namakaće je we wulkim wubjerku pola

Fritz Hebold časnikar na Serbskej hasy 6

Wěrowańske pjeršćenje Wěrowańske pjeršćenje

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Symjeńtna kukurica dołhi pomořski, kiž tu dozrawja, wysoke wuplahowanje poruča symjenjowa wikowařnja

Arno Rauchfuß w Budyšinje, na Žitnych wikach 9 Telefon 2069

Za swjatki kupujeće **rjane stupnje** za dźěći žonu a muža tunjo pola firmy

SOMMER na Serbskich hrjebjach 8

Přiłoha
k čisłu 110

SERBSKE NOWINY

Pjatk
14. meje
1937

Cyrkwinske powěsće

Sswjatkowny ßwjedźeń, njedźelu 16. a póndźelu 17. róžownika 1937.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi ſměje ßwjatkowniczku farař Kapleř rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Zyrkw. khór. ſpěwa. — Druhi dźeń ßwjatkow ſměje farař Kapleř rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowědź, we 8 hodź. farſki vikař Scholta ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. — Wumrěł: Auguſt Maks Neider, cžěßla w Dobruſchi, 51 lět.

S **Budyſchina.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſnje w Budyſchinje ßwjatkownu póndźelu a ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſwonka Budyſchina: ßrjedu w Budeſtezach a pjatk w Hornjej Hórzy.

•

S **Barta.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Poſawnſki khór ßobu ſkutkuje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. dźěczikemſchenje, w 3 hodź. kſchczeńſke kemſchenje. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Na woběmaj dnjomaj ßo ſběra ſa powſchitkowny zyrkwiny fond.

S **Budeſtez.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ſměje farař Böttger ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. (khór ſpěwa). — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 7 hodź. ſměje farař Böjz němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny fond. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina krajnozyrkwinſkeho ſjednoczenſtwa we woßadnym domje.

S **Budyſchinka.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka. Dop. ¾11 hodź. dźěczikemſchenje ſa wjetſche dźěczi we Porſchizach. — Druhi dźeń ßwjatkow rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 h. němſka Boža ßłužba. Sběrka. — Kſchczeni: Erwin Arnoſcht, Korle Arnoſchta Ungera, ſahrodnika w Pſchiwczizach, ßyn. Hans-Eberhard Erich, Guſtava Alwina Ericha Pritza, kantora w Budyſchinku, ßyn. — Pohrjebane bu morwonarodźene dźěczo ratařſkeho dźěłaczerja Kurta Waltarja Hänſela w Pſchiwczizach.

S **Bukez.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, kotremuž ßo dźěczikemſchenje pſchiſamknje. Zyrkwinſki khor. 2. dźeń ßwjatkow rano ½7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Poſawnowy khór. Na woběmaj ßwjatymaj dnjomaj ſběrka ſa powſchitkowny zyrkwinſki pokład. 3. dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Pokhowany morwy narodźeny ßynk Jana Makſa Wiczaſa, dźěłaczerja we Wujezku.

S **Huczinh.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, w 11 hodź. kemſchenje ſa dźěczi. Krajna kollekta ſa powſchitkow zyrkwinſki fonds. Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Krajna kollekta ſa powſchitkowny zyrkwinſki fonds.

S **Hrodźiſchcza.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. Ssobuſkutkowanje zyrkwinſkeho a poſawnſkeho khóra. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwinſki fond. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwinſki fond. Dop. ¾11 hodź. dźěczikemſchenje.

S **Khwaczizy.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba (poſawnſki khór ßobuſkutkuje), w 11 hodź. dźěczikemſchenje. Kollekta. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ßerbſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba. Kollekta.

S **Kotez.** Rano w 7 hodź. němſke ßwjedźeńſke kemſchenje (woßadny farař, potom w Kſchiſchowje a Wósporku). Dop. ½9 hodź. ßerbſke ßwjedźeńſke kemſchenje (woßadny kantor). Sswjedźeńſka kollekta. Pſchip. ¼1 hodź. kſchczenje (woßadny farař). — Druhi dźeń ßwjatkow dop. ½10 hodź. němſke ßwjedźeńſke kemſchenje, we 11 hodź. dźěczikemſchenje (woßadny farař). Sswjedźeńſka kollekta.

S **Klukſcha.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka.

S **Lupoje.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. němſka Boža ßłužba (farař Scholta ſ Barlina). Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba (farař Böttger ſ Budeſtez). Kollekta ßo ſběra 1. a 2. dźeń ſa powſchitkowny zyrkwiny fonds.

S **Lubija.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſny ſwonka Lubija: Wutoru wjeczor we 8 hodź. we Wujeſdźe a ßrjedu wjeczor we 8 hodź. w Trjebjeńzach.

S **Maleſchez.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, w 11 hodź. dźěczikemſchenje. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje (farſki vikar Wirth ſ Budyſchinka). Na woběmaj dnjomaj ſběrka ſa ſakſki zyrkwiny pokład.

S **Minakała.** Sswjatkowniczka rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Zyrkwinſki khór ſpěwa. W 11 hodź. němſke dźěczikemſchenje. Pop. w 2 hodź. kſchczeńſka Boža ßłužba. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Ssrjedu evang. ßłužba młodźiny ſa młode holzy w němſkej rěczi. — Wumrjeła: Hana ſwud. Wobſtowa rodź. Frenzlez, wumjeńkařka we Lomſku, 82 lět, 2 měßazaj a 2 dnjej ſtara.

S **Njeßwaczidła.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Druhi dźeń ßwjatkow rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa powſchitkowny fonds krajneje zyrkwje. — Ssrjedu pop. w 3 hodź. žónſke towařſtwo pola Gneußez. — Pjatk ev. ßłužba na młodźinje, pop. ¼4 hodź. ſa hólzow, ½6 hodź. ſa paczeřſkich hólzow, we 8 hodź. ſa konfirměrowanu mužſku młodźinu. — Wukſchczenaj: Manfred Max, Jana Makſa Weitzmanna, tyſcheřſkeho miſchtra we Luiy, ßynk. — Reinhard Dieter, Jana Kurta Herziga, dźěłaczerja na železnizy w Holeſchowſkej Dubrawzy, ßynk. — Wěrowanaj: Jan Ulbig, ratař a cžěßla w Nowej Horje a Elli Liewaldez, hoſpodařſka pomozniza ſ Markersdorfa.

S **Noßaczizy.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny fond. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny fond.

S **Porſchiz.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka. Dop. ¾11 hodź. dźěczikemſchenje ſa wjetſche dźěczi. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 h. němſka Boža ßłužba. Sběrka.

S **Wósporka.** Sswjatkowniczku dop. w 10 hodź. ßwjedźeńſke prědowanje, ½12 hodź. wěrowanje, pop. ½2 hodź. kſchczenje (woßadny farař). Sswjedźeńſka kollekta. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodź. ßwjedźeńſke prědowanje, pop. ½2 hodź. wěrowanje. Sswjedźeńſka kollekta.

S **Wóßlinka.** Sswjatkowniczku rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. Boža ßłužba w Lěſkej. — Druhi dźeń ßwjatkow rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Kollekta.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 13. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 6. 5. Hermannej Makſej Schczěpanej, burej w Klukſchu, ßyn. — 7. 5. Bennej Očže Hermannej Brieſemannej, cžaßnikařſkemu miſchtrej, ßyn. — 9. 5. Njemandźelſka dźowka. — 10. 5. Hermannej Kurtej Harnappei, aſſiſtentej měſchczanſkeho ſarjadniſtwa, dźowka. — Makſej Erichej Günzelej, wikowarjej, ßyn. — Kurtej Alfredej Waltarjej Kißezej, ſamkarjej, ßyn. — 12. 5. Makſej Richardej Lehmanne, ſchořěrej, ßyn.

Wumrěłej ſtej: 12. 5. Marja Awguſta ſwud. Henczlowa rodź. Sodanez, rentnařka, 87 lět. — Hana Marja Bětnarjowa rodź. Kruparjez, mandźelſka hejtmana, 59 lět.

Pſchipowědźili ßu ßo: 13. 5. Pawoł Kurt Zorn, podoffizěr w Delnim Görsdorfje a Erna Marianna Sſworiz, grafiſka pomozna dźěłaczeřka w Budyſchinje. — Pawoł Altmann, haptykař w Budyſchinje a Thekla Emilija Hildegard Greczlez, póſtſka ſekretařka w Zitawje.

Kak so škitaš při hrimanju

W meji a ſzyła w lěczu mamy huſto ſ njewjedrami liczicź. Trěbne je, ſo wěſch, kak ßo ſchkitaſch, hdyž cžeras wonka njewjedro pſchekwapi. Móžeſch-li ßo do bliſkeho twarjenja wukhowacź, potom njejßu błyſki wjazy ſa tebje dale ſtraſchne. Tola tež pod tſěchu maſch pſchi njewjedrach na to kedźbowacź, ſo pſches ſſtwu wětr njeduje a dyrbiſch tohodla durje a wokna ſaczinicź. Njeje radźicź, ſo ßo bliſko murje abo kachlow ßydnjeſch abo ſtupiſch, dokelž błyſk pſchi dyrjenju po ſczěnje abo po wuhenju dele jědźe. Najlěpje je, hdyž ßrjedź ſſtwy pſchebywaſch. Njepſchijomniſche je, hdyž tebe njewjedro pod hołym njebjom abo w horach pſchekwapi. Tam je najlěpje, ſo ßo na ſemju lehnjeſch, njedźiwajo na to, hacž ßo twoja draſta womaſa. Derje wěmy, ſo błyſk woßebje na polu ludźi a ſkót zara huſto ſabije. Wobkedźbujeſch-li pak trěbne pokiwy, kak maſch ßo ſadźerżecź, potom njetrjebaſch ſtracha měcź. Sso wě, ſo je zyle wopak, hdyž ßo pſchi wulkim hrimanju pod ſchtom ſtupiſch, ſo by ßo pſched ſmoknjenjom ſchkitał. Straſchne je woßebje pſchebywanje pod tajkimi ſchtomami, kotrež ßu wjele wjetſche hacž druhe abo kotrež maja ßuche abo wotemrěte hałoſy. Tež wſchě ſchtomy njejßu jenak ſtraſchne pſchi njewjedrach. Na pſchikład koßmiczki bukowych kopjeſchkow błyſki wotwobroczeja, tak ſo pſchebywanje w bukowych lěßach pſchi hrimanjach njeje tak ſtraſchne. Na druhej ſtronje pak hładke kopjena dubow a topołow a jehlinowe ſchtomy błyſk ßylniſcho na ßo cžahnu.

Arnošt ma so woženić

Nowelka.

Arnoſcht Khójniczka bě měſtno ſarjadnika w lěkařſtwje dozpěł a měješche ßo nětko woženicź. Schto dyrbješche a ſchto njeßmědźeſche, poſtaješche pſchezo hiſchcže jeho macź, runjež bě Arnoſcht hižo 28. lěto pſchekrocził. Khójniczkowa bě wudowa po wyſchſchim hajniku a žiwješche ßo hromadźe ſe ßwojim ßynom w małym měſtaczku. Arnoſcht njebě hiſchcže ženje w ßwojim žiwjenju někajki ßamoſtatny rosßud pſchewjedł, dokelž bě njeſkónczne bojaſliwy a jeho macź pak njeſkónczne energiſkeje powahi. Jako nětko macź rjekny, ſo dyrbi ßo Arnoſcht woženicź, bu jemu drje wulzy ſatrach, ale njeſwěri ßej někajkeho ſnapſcheczjiwjenja a tuž jenož ſawjaſoli: „Hdyž měniſch, maczi?" — „Prawu žonu ſa tebje hižo wobſtaram", doda Khójniczkowa a ſ tym bě Arnoſcht tak rjez hižo woženjeny.

Něhdźe tſi njedźele poſdźiſcho rjekny knjeni Khójniczkowa pſchi wobjedźe: „Ssym ſ pjekařſkim miſchtrom Brodlu rěczała. Ty ßo ſ Brodlez Hertu woženiſch!"

Arnoſcht ſapomni ſe łžizu do huby ſajěcź. Hertu Brodlez? Běſche macź woprawdźe Hertu Brodlez mjenowała? Rjanu Hertu, kotruž bě tak huſto ſ najdala wobdźiwał a kotrejež wobras jemu nětko zyle jaßnje pſched wocži ſtupi. Wón cžujeſche, kak ßo ſaczeřwjeni. Njewěſcže ßo woprascha: „Měniſch ty woprawdźe Brodlez Hertu, maczi? Abo — abo ßnadź jeje ßotru Milu?"

„Hdyž wo Herczje rěczu, njeměnju ja Milu", bě kruta wotmołwa. „Mila je jara njenahladna."

„Haj", wón jakotaſche, „a Herta je jara rjana, kaž ßo mi to ſnajmjeńſcha tak ſda."

„Jara nahladna", rjekny Khójniczkowa ſ dowuraſom, „a to móžu wot mojeje pſchichodneje dźowki žadacź. Tež ßwójba je porjadna a wyſche teho doſtanje Herta wóßom tyßaz do mandźelſtwa.

S hromady myßliczkow, kotrež w Arnoſchtowych mozhach nětkole rejwachu, wunóri ßo ſkónczne jeniczke ſtrachocžiwe wobmyßlenje: „Ale ja tola knježnu Hertu ani bliže njeſnaju!"

„Ty ßo ſ njej ſeſnajeſch! Ssmy ßo ſa pſchichodnu njedźelu na wulět do „Lěßneho młyna" ſkaſali. Budźemy něhdźe dwazeczi woßobow, tak ſo ſměješch ſkładnoſcže doſcź, ßo Herczje njenadpadnje ſblizicź."

Tale rosmołwa mjes maczerju a ßynom ſta ßo na jenej póndźeli. Arnoſchtowe myßliczki, kotrež ßo jeniczzy wokoło rjaneje Herty wjerczachu, wleczechu ßo zyły tydźeń pſcheje wſchě njebjeßa a hele. Jako ßo njedźela pſchiblizi, cžuješche ßo khory a by najradſcho doma woſtał. Ale to ßej njeſwěri.

Po wobjedźe ßo wſchitzy na poſtajenym měſtnje ſeńdźechu. Pjekařſki miſchtr Brodla powita Arnoſchta ſ pomiknjenjom we wjeßołymaj wóczkomaj. Herta ßo ſ lohka ſaczeřwjeni a na njeho khwatnje ſpohladny. Ale Arnoſcht hladaſche proſcže nimo njeje a njewidźeſche tuž jeje ſaczeřwjenjenje ani ßłódki poßměwk. Kaž wo ßnje pſchimny ſa pſchichodnej ruku, kotraž ßo jemu napſcheczjiwo ſłoži a kotraž jeho ruku ſ někajkim mjehkim ſtłóczenjom wopſchimny. To bě Brodlez Mila.

Dźeń bě cžopły a ßłónzo ßmaleſche. Młode ſchtomy pſchi dróſy jenož mało khłódka podawachu. Spocžatkna ſrěczniwoſcź wulětnikow popuſchczowaſche. Jenož knihařnik Nowak, kotryž bě hakle njedawno do měſtaczka pſchiczahnył, njepſcheſta je žortowanjom a powědanjom. Arnoſcht, kiž bě ßo ſwoprědka pſchi ſtronje ßwojeje maczerje a knjeni Brodloweje dźeržał, dźěſche nětko pódla Mile a wobdźiwaſche ſ cžicha wjeßołeho knihařnika, kotryž mjes Hertu a druhej młodej holzu wuſtupowaſche a tuteju ſtajnje k nowym ßmjeczam nawabi. Hdźe knjes Nowak jenož telko khrobłoſcže nabjerje, w tejle bliſkoſczi rjaneje holzy tak njebojaſnje bjeßadowacź! Arnoſcht jeho ſkoro ſawiſtnje wobdźiwaſche. Wón widźeſche, ſo tež Mila ſtajnje na wjeßołu tróiku ſhladowaſche. Běſchtaj wobaj ſ wocžomaj, wuſchomaj a myßleni na prjedy njeju kroczazych ſputanaj, ſo dołho ani njepytnjeſchtaj, kak cžicho pornjo ßebi dźetaj. Nadobo to wobaj pytnyſchtaj a ſaczeřwjeniſchtaj ßo we wuſkoſczi myßlow a tak ſaßo njewědźeſchtaj, ſchto rěczecź. Skónczne rjekny Mila:

„Knjes Nowak je dobry towařſchnik."

Arnoſcht žiwje pſchihłoßowaſche: „Haj, wón to derje roſumi. To je ſawěſcže wobdarjenoſcź."

„Haj. A wón tež wjele cžita. Niczo njeje, wo cžimž njeby hižo wědźał."

Wulětnizy wopuſchczichu nětko ßłónczitu dróhu a puczowachu pſches liſczowy haj k wotewrjenemu ſaměrej napſcheczjiwo. W khłódnym lěßu ſrěczniwoſcź ſaßo pſchiběraſche. Woßebje knjes Nowak bu zyle roswólny. Sběraſche hable a cžiſkaſche je wyßoko do powětra. Wón to wuſtojnje roſumjeſche a jedyn worakawy habl ßamo do Arnoſchta ſlecža. Młode holzy ßo wótſje ſaßmiachu. Knjes Nowak ßo jenož woprascha: „Ow, boleſche?" A tole wopraſchenje tak ßmjeſchnje wupadny, ſo Herta ſe ßmjeczom ſakſchicža. „Wy móžecže ßo hnydom wotnamakacź", doda hiſchcže knjes Nowak, „proſchu, ja ſtupju ßo zyle ſměrom".

Arnoſcht wotkiwny: „To wſchak njeje trjeba. A ja to dozhła tež tak derje njedokonjam." Tuž ßo wſchitzy ſnowa ßmějachu. Arnoſchtej na ßmjecže njeńdźeſche. Wón ßo někak njeſbožowny cžujeſche a ßo ſkónczne wot tamnych młodych ludźi trochu wotßali. Tu nadobo Mila pſchi nim rjekny: „Wy njeßměcže to ſa ſło wjacź, knjes Khójniczka, knjes Nowak njeje ſawěſcže ſlě měnił."

„Ach", poſpyta ßo Arnoſcht poßměwknycź, „ja to tež ſa ſło njebjeru, zyle wěſcže niz. Ssym jenož tak někak njelepy. Bych wějo radſcho tajki był, kaž knjes Nowak."

„Haj", ſpohladny Mila ſe ßwěrnymaj, błyſchczatymaj woczomaj na Arnoſchta, „wón móže tak njeßměrnje wjeßoły bycź."

W „Lěßnym młynje" pſchikrychu dołhe blido a pſchihotowachu ßo na kofejpiczje. — „Ty ßedźiſch pódla Herty!" pſchiſchepny knjeni Khójniczkowa Arnoſchtej. Wón wſchak

Historiski wokomik: kral Jurij VI. so krónuje. Prěni originalny wobraz swjatočneho wokomika krónowanja. Hdyž bě kral statne jabłuko, krónowanski pjerščenk, szeptak s ličidłom a szeptak s holbikom dostał, pósłija arzybiskop Canterburyski Eduardowu krónu s wołtarja a staji ju nowemu kralej na hłowu.
(Associated-Press- M.)

Swjatočny kralowy cłah po krónowanju po khódbje Westminsterskeje abtowe.
Po krónowanju podaschtaj so kral a kralowa po swjatočnym cłahu do kapały swj. Eduarda we Westminsterskej abtowni. Kral, kotrehož prědku widźimy, mějesche statnu krónu, statne jabłuko w lěwej ruce a szeptak w prawej ruce.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Wumrě 53 lět po swojim „zatřělenju".

Spodźiwny žiwjenski roman jeneho Němca — Posledni žwědk tragedije mexiskeho kějora.

Njedawno wosjewi so w bayerskej nowinje městaczka Nördlingen, so je w měschczańskim hospitalu něhdyši piwarz Alois Schmidt 95 lět stary wumrěł. S tutym wosjewjenjom je so smuha sczahnyła pod człowjeske žiwjenje, kotrež běsche połne njewschědnych a roshorjazych nawdźenjow. Pischetož semužy, kotrehož wožud so romanej runa, tak spodźiwny, roshorjazy a wěrjenjepodobny je, bě s jenicžkim hischcze žiwym němskim wobdźělnikom pischi wojowanjach awstriskeho arzywójwody wo mexisku kějorsku krónu.

Aloisa Schmidtowe žiwjenje njesapoca so w žanym nastupanju někak njewschědnje. Jako młody muž bě-sche j piwarskim pomocnikom w piwarni w Dillingen pschi Dunaju. Tola jeneho dnja so měrne žiwjenje 20lětneho nadobo rostschasze. A to so takle sta: Jedyn s jeho pschedstajenych bě jeneho piwarskeho pomocnika pschi dźele dla maliczkosce nanajczežo hrudowak. Jako chazysche Schmidt swojemu wbohemu dźěłowemu towarschej pombacz, dyrbi jeho nadpadnik tohorunja s hamorom. We swojim roshorjenju hrabny sa bowom s warjazej wodu a wula jón nadpadnikej na hłowu. Roshorjenje a schkitanje sebje samehno njeběschtej jemu dowolilaj, so sebi sczěwki tutoho počinanja rosmyšli. Moprarjeny muž wumrě. Schmidt pschepodźe spósna, schto bě naczinił, so rozbudźi, pisches schwizarske mjes y cżeknycz. Hnydom wubaty łoješki list jeho wjazy njedoscżěhny.

Na to sapocza so jeho dźiwje žiwjenje. Dojědże do Ameriki, dźěłasche tu a tam a nichtoż so skónczinje hacz do Mexika, hdyž w jenej piwarni nowe dźěło namala. Tola tež dołho měrnje dźěłacz njesmědźeschce. W lěcze 1864 spyta awstriski arzywójwoda Maximilian s franzowskej pomocu na merikanskeho kějora wuwołany, na žanu tronu složene knježerstwo we swojim kraju wutworicz. Pschi tym dóńdże k snatym kwawnym swadam a kějor pschi tym trjebasche wojakow. Tak buchu tež ludźo w piwarni do wójska nafecži, pschetož najmarjo wschěm sobukasachu pod hesłom: „Schtóž je sa kaž, tón dźe sobu, schtóž je pscherżiwo nam, so satsěli."

Tak bu Schmidt nusowany wojak w druhim awstriskim połku husarow. Kějor Maximilianowa wěz so njesbożownje skónczi. Jako Franzowska swojich wojakow s Mexika wotwoła, pschiwdźechu kějor a jeho wojazy do rukow jeho pschećiwnikow. Mužuh maksimilian zuda rěkasche: Kějor Maximilian a kóždy 10. wojak jeho wójska so k smjerći sazudźi.

Wužud wukonjesche so na wulkej łuze. So by so kóždy 10. muž swjeżicy mohł, dyrbjachu wotbrónjeni kějorowi wojazy so do rjadow sestupacz. Hižo wjele smjertnych wutsělow bě so pschewjedło, jako někto tež jehow widźelenje na rjad pschitudże. Podwyschk dohnezerstich sbězkarjow da Schmidtowemu žuzodej pschikas, so by kroczel doprědka stupił a wotlicził. aN smjercz bědły wotliczi tutón rjadу: . . . hyndom, wósom, dźewjecz, dźesacz. „Cżisto dźesacz kroczel doprědka", rěkasche kommando. Jedyn k smjercži sazudźeny sa druhim wustupuje s rjadow, so by žiwój posledni pucz nastupił. Alois liczi pomału sobu, slednje, a je jemu, kaž by do womorp padnycz chcył. Bě doprědka licził a swjecżił, so tež na njeho padnje 10. Tola někto stanje so někcho wěrje njepodobne. Młody wojak, kotryž wotliczi, bě so zalicził.

We swojim žałostnym roshorjenju běsche liczbu 8 wuwostajił a tak so sta, so 9. muža wužud potrjechi město 10. Dwójz potajkim bě Alois Schmidt smjercži wucżeknył, někto pak je jeho tola we wyšokej starobje dosczahnyła.

tule poručnosci prawje frosumi, ale jako chazysche so runje Herty wopraschecz, hacz hnjé so pschi njej pożydnycz, pschindże knjez Nowak a hyšże so hiše wschedo pódła njeje. S tamneje strony žedźesche pak hižo druha mloda holza. Arnoscht njeswěri žej na macz pohladnycz a hyšże so jeżicha pódła Mile.

Po kosejpicu dźěsche młodžina na njedaloku łuku k wólnej jabawje. Pschi tym bě tichot a hmjecze. Husto doscz tež dla Arnoschta, na kotrehož bě žej knjes Nowak po dacżu wothladał. Druhdy chazysche so Arnoscht khutnje roshněwacz, ale potom někak Miline dobre spohladnjenje saczu a wón žwój hněw spożera.

Jako běchu so naharowali, dźěchu k spuschczadłu, kotrež mózuje schmjeżeche. Mila so do trawy pożydże a Arnoscht pschi njej. Cżi tamni chazychu do hródże hicz a žebi skót wobhladacz. Njerěczeschtaj wjele, jako tał pornjo žebi žedźeschtaj, ale Arnoschtej bě tak derje, kaž zyły dżeń hischcze niz.

„Někto pak chzemoj sa tamnymi pohladacz", rjekny Mila wo chwili.

Někotsi s młodych ludźi sażo pschi dołhim blidźe žedźachu, ale Herta a knjes Nowak njeběschtaj mjes nimi. Wokomik so Arnoscht a Mila njerosžudnje samyhlischtaj, a potom dźěschtaj po lěsnym puczíku dale.

„Kak so tu hižo czmizła", rjekny Mila a jeje wóczy njeměrnje wokoło shladowaschtej.

Arnoschtej bu nadobo někak wuskosliwje. Skradżu na Milu spohladowaschce. Cżicho krocżeschtaj wobaj po pěskocznym puczíku, dóńdź nadobo někakle klinczaze hmjecze njesażtyschesczechtaj. Hnydom na to bě tež knjeza Nowakowu błoż žityschecz: „Ždy by to někkole twój knjes Khójniczka widżał." A potom Herta: „Jeli so hnydom wo tutym hłupym cżłowjeku njepychestanjesch rěcżecz, njedostanjesch wote muje žanu hubicżku."

Tamnaj na puczíku so je žwojeho iprostsujenja sa-torbowschtaj. Njenoj wokomiknje so jeju woczi fetekasachtej a potom tutej spohladnjeni wot žebje cżěkaschtej. Mila bě bléda a Arnoscht pytny, so tschepota. Spodźiwnje, kak mało to runje nawdźene jeho žemeho bolesche. Ale holczo pódła njeho bě hluboko sranjene a to bě někak bolostne tež sa njeho. Njemóžesch dha snajmjenscha nětkole žwoju bojasliwosci trochu pschewinnycz a jej někaike dobre žkowo poschecz?! Tale hmjeschna bojasliwosci! Jako hižo nimale j lěża wuhdźeschtaj, njebě Arnoscht pschezo hischcze prawe žkowo namakał, wjele mjenje něschto rěczał. Tu Mila posasta, trochu njewěsce na njeho pohlada a potom rjekny:

„Cżinicze mi sawěsce žel. Ale žnadź njejsce moju žotru hischcze pschejara lubowak — nadźijomnje niz, so njeby Wam to tak cżežko k pschewinjenju było."

Arnoscht někak cżežkopadnje wotmolwi: „Nè. Myślu, so ju jsyła njelubowach. Hladajce, dokelż je wona runje tak rjana, žebi cżłowjek lohko někaike wopaczne myślicżki tworí. Ale — nè, luboscz, to drje je zyle-něschto druhe."

„Tuž žym wjeżoła Waische dła." Cżicho hischcze pschistaji: „Haj, hdyž je něchtó trochu rjany a wjeżoły a srěcznowy — k takemu cżłowjekej rad žwoje myžże pschikhilamy." Potom tyknu jemu w spěchnej rosžudźenosczi ruku: „Ach, mój žmoj wobaj hłupakaj, knjes Khójniczka!" rjekny Mila s mucznym pożmějwkom.

A bojasliwy Arnoscht njebě nadobo wjazy bojasliwy a rjekny, mjes tym so jeje ruku kruczę w žwojej ldźerża: „Bohu budź dżak, knježna Mila. Hacz do dżeńnischcheho žym cżłowjekom, kaž Waschu žotru a knjesa Nowaka, wobdźiwał a jim jich waschnje sawidżał, dżeńa wěm, so móża tež druhi sbožowni być a nimaja pschicżiny sawiscze."

*

Knjeni wudowa Khójniczkowa njedosta drje žanu taisku „nahladnu" pschichodnu dźowku, kaiknż bě žej pschała, ale sa to dosta Arnoschi Khójniczka žonu, kotruž bě žej žam namakał.

Radio

Sobotu 15. meje so hłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacżele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěsce. 11,40 wo dźiwje rozcżenja. 12 pschipołdnischi konzert (s Königsberga), mjes nim 12,55 cżžobowe znamjo a 13 sbožopschecza. 13,45 powěsce. 14 wichelaka hudźba. 15 ludowe spěwy, ludowe reje. 16 wjesołe sobotnische popołdnjo. 18 tacżele. 18,45 wo sporcze. 19 k žwjatokej. 19,45 wothłós z Němskeje. 20 powěsce. 20,05 opera „Zar a cżěžla" 22 powěsce, sport, wothłós s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěsce. 9,30 sa hospodu. 10,30 a 11,55 wiedro. 12 pschipołdnischi konzert (s Mrótžkawja), w pschestawy 13 a 14 powěsce. 14,15 tacżele. 16 wjesoły programm sa starych a młodych (s Saarbrücken). 18,15 burska hudźba. 20 powěsce. 20,10 wulki Winski wieczor. 22,10 powěsce, sport.

Barlin: 20,10 wokoło Schczěpanskeje wěże. — **Hamburg:** 20,10 bajkowe postawy w hudźbje ludow. — **Mrótžkaw:** 20,10 konzert. — **Köln:** 20,10 wjesoły sobotnischi wieczor. — **Stuttgart:** 19 s operettow. — **Wiin:** 20 wulki nałéini potpourri.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 111 | Budyšin — Sobotu 15. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dla swjatkowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

Jurij Šewčik:

Swjatki 1937

Swjatki zaso swjećić chcemy
Swjedźeń ducha swjateho!
Swjatkow njech so radujemy,
Boži dźiw sta tehdom so!
Na wšo čělo wulaty
Swjatki bu duch Knjezowy!

Kajke bě to zwjeselenje,
Swjatki w prěnjej wosadze,
Pytnywši, zo přez nju čehnje
Mócne, swjate šumjenje.
Swjatki buchu swjećene
Za wšě rěče na swěće!

Cehń też šumjenje ty swjate
Přez naš cyły serbski lud!
Bože słowo — kaž nam date,
Zdźerž so čiste, zaćěř blud,
Zo by cyrkej Knjezowa
So přez swjatki skručiła!

Šćuwanje dla znjezbožењa jendźelskeho zaničaka

Pšched někotrymi dnjemi je so niedaloko schpanskeho pschistawneho města Almerije jendźelski saniczak „Hunter" ſ rozbuchnjenjom potepił. Pschi njesdożu je dźewjeć namótnikow. šmjerć namakało.

Němcy je franzowska powěsćerња „Havas" powěsć Februſeje powěsćenje wojſewiła, kotruž běšche tuta ſ Almerije dostała. W powěsći so wudawa, ſo je němski torpedowy czołm ſ torpedom jendźelski saniczak „Hunter" potepił. Havaska powěsćerња drje pschispomni, ſo tutu powěsć „je wschěmi wumělenjemi" wosſewja. Njedźiwajcy teho pak ju pšched druhimi powěsćerjemi rosschěrjesche.

W Habalkej powěsći so praji, ſo so w pósledních powěsćach wosebje dwoje wujazњenje za saniczenje jendźelskeho saniczaka „Huntera" wusběhuje. Nas so powě, ſo je łódź na minu saćěła, jako pschi mórskim brjoſy straſowasche. Nas pak maju za to, ſo je so němski torpedo do łódźe ſtrěłił. K tutej druhej powěsći so pschispomnja, ſo je łódźiny prědk dwě dźerje měř, jenu je pječa torpedo se sa-tłělom a druhu ſ wutřelom naczinił.

Tuta powěsć je tak njerosumna, ſo offizialneho porjedzenja njetrjeba. Kóždy laik hižo wě, ſo torpedo žanych dźěrow njewostaja, ale ſo wschi ſrażenju do łódźnjeje ſcekny zhłne rosbuchnjenje naczini. Tehodła so zyła powěsć hnydom jako łža łpóznawa. Też njeje dwěła, ſo so jendźelska admiralita žadyn wokomik ſ tajkimi „wosjewjenjemi" njesabéra, czim bóle dokelž němſke dohladowaze wójnſke łódźe dozdła pšched Almeriju njeleža.

Jendźelska admiralita dźělnje: Dotalne pschepytowanje je dopokazało, ſo je „Hunter" na minu, kiž běšche so wottorhnyła, sajeł.

Też schpaniſki nazionalny hłowny kwartěr je dla cżejskeho wobchadzenja jendźelskeho saniczaka hamtiſke wosjewjenje wudał, w kotrymž so praji, ſo schćuwanje dla jendźelskeho saniczaka njeje niczo noweho. To su bolschewikiſke poczinanja, kiž su so naiſerje w Pariju wobſamkle, ſo by so ſ nimi pschećiwo nazionalnej Schpaniſkej schćuwało.

Wobschěrna njeſwjeżelaza ſběrka mjesenarodnych łžow je so wo nowy ſrudny ſtaw wobohaczika. Havaſka powěsćerња je so pschi tym sady mateje schpaniſko-bolschewikiſkeje powěsćernje ſthowała. Wona w ſwojej druhej powěsći ſamo wo němſkim podmórſkim ezołmie rěcži. So je tajke wudawanje wopaczne, njetrjeba so hakle wołebje napomnicz. Swjeżelaze je, ſo je so też w tutym padźe łža jako łža wupokasała.

Ribbentrop witaše krónowańskich hośći

Pschi ſkładnoſći pschebywanja němſkeho wupóſłanſtwa pschi jendźelſkich krónowańſkich ſwjatočnoſćach běſchtaj němſki póſłanz a kujeni ſ Ribbentropowa ſchtwórtk wječor na witanje w němſkim póſłanſtwje pschepołożhloj. Tutón wječor bu podawk, ſamo ſa London něſchto njewſchědne. Mjes wulkej liczbu pschitomnych so mnoho znamjenitych wołzobow wobdźěli.

Jako ſaſtupjerja jendźelskeho krała móżachu němſki póſłanz a mandźelſka kaž też němſki wójnſki minister generalny pólny marſchall ſ Blomberg Kenſikeho wójwodu a jeho mandźelſku powitacz. S nimaj běchu nimale wſchitke wotpóſłanſtwa wjazy hač 60 narodow, kiž běchu so pschi krónowanju wobdźělile, jendźelſkich dominijow a kolonijow, mnohe ſobuſtawy jendźelskeho knjeżeſtwa a wodźazy jendźelſkeho politikarjo, kaž też nimale wſchitcy diplomatojo a ſnamjenite wołzoby ſławneho žiwjenja jendźelskeho hłowneho města pschiſchle.

Jendźelſki kral so wjednikej djakował.

Jendźelſki kral Jurij je so wjednikej a němſkemu kanzlerej telegrafiſcy ſo ſhożopschecza djakował, kiž běſche wón jemu ke krónowańſkej ſwjatočnoſći póſłał.

Kapitan Pruß njeje wjacy w smjertnym straże

Lekarjo wojſewichu, ſo kapitan Pruß njeje wjazy w ſmjertnym ſtraſche. Prěni offizjer powětrona „Hindenburga" Sammt ſmědżeſche hižo ſchtwórtk ſtanyczk a wopytarjow pschijimacz. S Lenox-Hill-khorownje w Newyorku je tehorunja ſwježelaza powěsć pschichła. Tamni 13 ſranjeni tehorunja njeżu wjazy w ſmjertnym ſtraſche.

Nowy němſki póſłanz Dieckhoff je ſchtwórtk ſ parnikom „Europu" do Newyorka dojeł. Wón je nałędnik němſkeho póſłanza dr. Luthera we Washingtonie. S nim je też němſka pschepytowaza kommiſija do Newyorka pschijěła a ſo hnydom do Lakehurſta podała.

Hamburgſko-Lübeckſka autowa dróha ſo wotewrěła.

W pschitomnoſći mnohich wodźazych mużow ſtata, ſtrony, wojeńſkeje mozy a wobkhada je ſo ſchtwórtk nowa Hamburgſko-Lübeckſka autowa dróha wobkhadej pschepodała.

Duchownych ſaſudźili.

We Wrótſławju ſu 40lětneho kuratora Korku Bernarda na ſakładze § 174, 1 ſ 2½ lěta khłostarnje ſaſudźili a jemu cżeſne prawa na 2 leże wotrjeknyli. — Nimo teho ſu we Wrótſławju dweju pschiſłužnikow rjada ſmjlnych bratrow na ſalożu § 175 ſ 3½ a 5 lětam khłostarnje ſaſudźili. — Wulka khłostarſka komora w Braunsbergu w Rańſkej Pruſkej je domſkeho vikara Kretha na ſalożu §§ 175, 175a a 20a ſ 12 lětam khłostarnje ſaſudźile, jemu cżeſne prawa na 10 lět wotrjeknychu a ſawěſcżeńſke ſawrěcze ſa njeho poſtajili. 18 druhich wobſtorżenych ſu ſ jaſtwu hač do 1½ lěta ſaſudźili.

Němsko-pólske rozrěčowanja we Waršawje

Wot 10. hač do 12. meje ſu ſo we Warſchawje ſaſtupjerjo němſkeho a pólſkeho knjeżeſtwa wo wſchelakich poſtajenjach Genfſkeho ſrěcżenja wo Hornjej Schleſyſkej rozrěcżowali. Tute rozrěcżowanja wutkhadżachu ſ pschecza wobeju knjeżeſtwow; kiž chcyſchtej ſ cżałom njepſchesjenoſcżam wobarać, kotrež bychu mohłe dla ſkónczenja płacżiwoſcże tutych poſtajenjow naſtacz. Warſchawſke rozrěcżowanja hoſpodarſkotechniſke praſchenja Genfſkeho ſrěcżenja naſtupachu. S nimi ſo 31. meje pokracżuje. Wo żeleſniſkich praſchenjach Genfſkeho ſrěcżenja ſu so wot 28. haprieje hač do 10. meje w Kólnje rozrěcżowali. S tutym rozrěcżowanjom ſo 20. meje we Warſchawje pokracżuje.

Němſke nowiny we Lódźi pschestałe wukhadżecz.

Němſke nowiny „Lodzer Freie Preiſe" w pólſkim měſcże Lódźi ſu ſ „pschicżinowu pschemyſłowſkeje polizije" ſawrjeli. W tutym nakładze ſo hiſchcże němſkaj tydzenikaj a tři němſke měſacznikí wudawachu.

Italski zwonkowny minister wo zwonkownej politicy rěčał

Italſki ſwonkowny minister hrabja Ciano je ſchtwórtk w italſkej komorje wo hłownych praſchenjach ſwonkowneje politiki a wo jeje wuwicżu po wójnje ſanzijow rěcżał. Pjatnacże lět dotho, tak wón rjekny, je Italſka ſpytała politiku wurunanja a ſhromadneho dźěła wołożicz mjes krajemi, kiž běſche wójna dźělika. Tehodła je wona wospjet Europu namołwjała, ſo by na materialne a moraliſke potrjeby Němſkeje dźiwała.

Hrabja Ciano pokracżowaſche, ſo w italſkej politizy nichtó njemóże wotpohlad widżeć, ſo chże wona ſtraſchne a hrożaze ſchćěſpjenja wuwabjeć. Pſchi wjazu hač jenej ſkładnoſći je wuwicże wułkutkowała, ſo je ſo politika faſchiſtiſkeje Italſkeje a nazionalſozialiſtiſkeje Němſkeje pornjo žebi wuwiwała. Wopyty ſtatnikow mjes krajomaj ſu ſhromadne dźěło ſtrucżowaſe.

Wo italſko-němſkim pschećelſtwje hrabja Ciano też rjekny, ſo je wona ſozialne worſchtoż wobeju krajow hižo hłuboko pschekiſała. Italſko-němſke ſhromadne dźěło ſo też w pschichodźe wukonja. To płaczi wołebje też wo hoſpodarſkim naſtupanju.

W romiſkich protokollach hrabja Ciano praji, ſo ſu ſo wone jako khmany mjesenarodny naſtroj wupokaſałe a pschiſpomni, ſo je Italſka pschi pósledním ſeſkanju we Bjenatkach (Venedigu) ſwoju politiku pschećelſtwa ſ Awſtriſkej potwierdźiła. Awſtriſka pak romſke protokolle a němſko-awſtriſke dorěcżenje ſ 11. julija 1936 jako njepſchemėnliwy ſakład ſwojeje mjesenarodneje dźěławoſcże wobkhowa. Potajkim ſo na pschećelſtwje mjes Italſkej a Awſtriſkej njeje niczo pschemėnika.

Pſchi ſchpaniſkim praſchenju italſki ſwonkowny minister na cżełe ſtrachi pokaſa, kiž w nadpadach wěſteho mjesenarodneho nowinaſtwa leża a ſo periodiſcy wospjetuja. W tutym ſwiſłu hrabja Ciano praji, ſo budża junu pižario ſtawiſnowy, je-li ſo ſtejiſchcża wěſtych

nowin njepißaja, dyrbjecz pschipósnacz, schto ßu italszy dobrowólnizy w Schpaniskej we wojowanju pscheczi wo czeŕwjenemu tyranstwu dokonjeli.

Na to ßo hrabja Ciano italskim poczaham k Jendzelskej a Franzowskej pschiwobroczi. Po prěnim pschihódnym skutkowanju italsko-franzowskeho sréczenja je Italska spósnała, so někajki njewoczakany sadźěwk nowe sbliženje mjes krajomaj haczi. Wopaki je, hdyž chzedźa tule wěz s njenaproschnym stejischczom Italskeje dla noweho jendzelskeho brónjenja wujaßnicz. Minister wusběhny, so wobsamknjenja Jendzelskeje Italsku njejßu mylile, dokelž Italska nikomu prawo njesapowě, kotrež po swrěschczenju wotbrónjeńskeje konferenzy w połnym wobßahu ßama sa ßebje wutrjebuje.

Njenormalne położenje, kiž je dla franzowskeho diplomatiskeho sastupjeŕstwa w Romje nastało, wukhadźa s powschitkowneho wobsamknjenja italskeho knježeŕstwa, so maju wukrajni połnomócnizy ßwoje wopißmo knježiczerjej jako kralej a kěžorej pschedpołožicz. Hewak mjes Italskej a Franzowskej njeje wažnych praschenjow, kiž bychu jej czuczi wje dźělikej. Wo nowym wjeczornym pałcze hrabja Ciano sdźěli, so je Italska swólniwa, sréczenje wobnowicz a stare rukowanja pschewsacz.

Wo poczahach Italskeje k balkanskim krajam porěczo italski swonkowny minister woßebje na italsko-juhoßłowjanske sréczenje pokasa. Hdyž běsche hrabja Ciano poczahi Italskeje k europskim statam pschepruhował, wón na aktiwnoscz Italskeje we wikowańskej politizy pokasa. Po wotstronjenju sankziiow je Italska 23 nakhwilnych sréczenjow sczinila. Se Ssowjetskej Ruskej njeje k žanemu sréczenju dóschło.

Skónczenje hrabja Ciano krótki pschehlad wo italskej samóřskej politizy poda. Pschi pschiběranju mozy, kiž je Italska dla sałoženja ßwoieho ßwětoweho knježstwa nashonika, ßu ßo mjesy jeje sajimow a wobwoda jeje dźělawoscze rosschěrile. S arabskim a muhamedanskim ßwětom ma Italska najlěpsche a najpscheczelnische poczahi.

Psched wuheŕsko-turkowskimi jednanjemi.

W turkowskim hłownym měscze Ankarje sapoczenje 15. meje wuheŕske wotpóßłanzstwo s pschißłuschnymi turkowskimi sastupjerjemi wo sréczenju konsularstwa a prawneje pomozy jednacz.

Franzowski minister lětaŕstwa ßo do Bukaresta poda.

Franzowski lětaŕstwowy minister Pierre Cot ßo 21. meje s Parisa do rumunskeho hłowneho města Bukaresta na wopyt poda a tam tśi dny sawostanje.

Tśělenza pschi rusko-afghanskich mjesach.

Kaž ßowjetskoruske powěscze wosjewjeja, so ßo pschi ßowjetsko-rusko-afghanskich mjesach ßylnje tśělało. Wojazy ruskeho namjesneho schkita ßu jeneho morweho shubili. Na tutych mjesach ruske a jendzelske sajimy wótrje pschecziwo ßebi steja.

Nowe wojowanja we Wasiristanje

W indiskej prowinzy pschi dołhowjeczornych mjesach Wasiristanje běchu wojowanja we poßlednim czaßu popschestałe. Nětko pak je w tamnym horatym kraju k nowym czežkim wojowanjam mjes jendzelskimi wojakami a sběžkaŕskimi muhamedanami dóschło. S dotalnwych powěsczow je ßo shoniło, so ßu jeneho indiskeho offizěra a dweju indiskeju wojakow morili. Wóßom indiskich a jeneho jendzelskeho wojaka ßu sranili.

Domoródni ßu pschi poßlednich wojowanjach piecza pjele morwych a sranjenych shubili. Jendzelezenjo ßu tśi brigady do wojowanja póßłali. K temu hischcze někotre eskadry lětadłow wojowanja podpjerachu. Tak je ßo poradźiło, sběžkarjow s někotrych jich hórskich wobtwjerdźenjow wuhnacz.

Guverněr dr. Schnee wo swětowym hospodaŕstwje

Němske ßwětohospodaŕske towaŕstwo je ßo w Frankfurcze n. M. k ßwojemu 14. němskemu sjězdej sa ßwětowe hospodaŕstwo seschło. Pschi sjawnej manifestaziji tuteho sjězda rěczesche gouverneur na wotp. dr. Schnee wo praschenju: „Czehodla ßwětowe hospodaŕstwo?"

Něhdy je, tak wón rjekny, wobschěrne ßwětowe hospodaŕstwo wobstejało. Sswětowa wójna a měrowe diktaty pak ßu jo rosbile. W tu khwilu je wono jenož hromada rospadankow. Wěste źórła ßurowisnow, kiž budźichu ßo w minjenymaj lětdźeßatkomaj mohle wutwaricz a ßo se ßylnymi nazionalnymi hospodaŕstwami sjednoczicz, wostachu njewužite. Němska je w nastupanju ßurowisnow do wobmyßłomneje wuskoscze pschischła. Do wójny je ßwoju potrjebu ßurowisnow s hotowymi tworami a s danju ßwojeho 25 miliardow hriwnow wuczinjazeho kapitala wě wukrau mohła sapłaczicz. Po wójnje pak bu Němska najwjetschi dołžnik kraj semje.

Na khorym ßwětowym hospodaŕstwje móže ßo w poßlednim czaßu wěste polěpschenje wobkedźbowacz. Pschiczina teho leži w skuczenju nazionalnych hospodaŕstwow. Hdyž ßo psched hischcze n'edawnym czaßom sdasche, so chze wikowańska politika zyle sprostnjena wostacz, je njedostatk na ßurowisnach a druhich tworach husto hižo ßam wot ßo sniženje złow wuskutkował.

Potom rěcznik na praschenje „Czehodla ßwětowe hospodaŕstwo?" wotmołwi. Wón czinjesche to s tsojeje strony. Na prěn'e praschenje, hacž móža ßo ludowe hospodaŕstwa s m'esenarodnym saměnjowanjom tworow k ßwojemu lěpschemu wudospołnjecz, rěcznik s „haj" wotmołwi. Pschi tym ßo jako na pschiczinu na techniske ßrědki (ßrědki k wożenju, ßłaniu spěschnych powěsczow) powoła, kiž to w dotal njesnatej měrje smóžnjuja.

Wěso budźe kredit pschi nowotwarje ßwětoweho hospodaŕstwa wulzy wažny. Bjes dwěla pak je móžno, so ßo hładźzy skutkowaze mjesenarodne kapitalowe poměry sawjedu. Tež njeje žaneje praweje abo moralskeje pschicziny sa to, so by ßo sapowědźiło, Němskej jeje kolonije wróczicz. So wobßedźenje kolonijow njemóže wobdźělenju na ßwětowym hospodaŕstw'e wobaracz, ale nawopak jeho móžnoscze pschisporja, ja to je Jendzelska s najlěpschim dopokasom. Wona ma najwjazy kolonijow a najwjetschi podźěl na ßwětowym wikowanju.

Mjesenarodne wikowanje s tworami móže ßo powjetschicz, so ßo wulke kraje kaž China, Indiska a Afrika ßobu do tuteho wikowanja sczahnu. Hdyž ßo poradźi, so ßo tamke njeßměrne ßyly ludźi na wikowaŕstwje wobdźěla, by ßo ßwětowe hospodaŕstwo njeßměrnje posběhnyło.

Tež na druhe praschenje, hacž dyrbja ßo nazionalne hospodaŕstwa wo ßylnische mjesenarodne samě'owanje tworow prózowacz, rěcznik na kóždy pad s „haj" wotmołwi. Tež hdyž ßo Němska s „nowym planom", s hórkeje nusnoscze sdźerženza ßeb'e ßameje, wo ßwoiu njewotwißnoscz wot wukraja prózuje, je wusamknjene, so móže ßnadź ßo němske ludowe hospodaŕstwo wschěch mjesenarodnych ßurowisnowych wikow wsdacz. Kaž Němskei ßo tež wschelakim druhim europskim krajam dźe. Skónczenje pak pschiběranje hospodaŕskich poczahow mjes narodami tež temu pschinoschuje, so ßo politiske nap'atoscze pomjeńscha a ßo dowěrjenje seßylnja.

Tsecze praschenje je rosßudźaze a rěka: „Chzedźa ßo ludy a jich w'ednizy na mjesenarodnym wuměn'owanju tworow wobdźělicz a ßwoje nazionalne hospodaŕstwo s pschisamknjenjom k nowemu ßwětowemu hospodaŕstwu wudospołnicz?" Stróßby wobkedźbowacz samóže spósnacz, so po wsdaczu wschelake pschecziwo temu rěczi. Wobmyßlicz pak dyrbimy, so wodźazy statnizy samóchu njerosumny Versailleski diktat postajicz, so pak tež mjesenarodne dźělenje dźěła dowó'nskeho czaßa njemóže wjazy bycz je sałožkom noweho ßwětoweho hospodaŕstwa, a so je Ssowjetska Ruska swonkownje wotsamknjeny, autarkiszy słoženy stat.

Najebacz to pak dyrbi ßo prajicz, so ßu ludy a jich wjednizy sa nowe, rosumne a strowe ßwětowe hospodaŕstwo, dokelž ßo pschezo bóle dopósnacze pschedobywa, so je wono w sajimje wschitkich ludow. Wjednik a jeho ßobudźěłaczerjo ßu husto dosez wuprajili, so ßu swólniwi na nowonatwarjenju ßwětoweho hospodaŕstwa ßobudźěłacz.

Cyrkwinske powěsće

Sswjatkowny ßwjedźeń, njedźelu 16. a póndźelu 17. róžownika 1937.

S **Budyschina.** Sswjatkowniczku w Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Vogel prěduje (zyrkw. hudźba, pischczele, zyrkwinski khór); pschip. w 12 hodź. faraŕ Schneider prěduje; pop. w 3 hodź. směje faraŕ Vogel kschczenja. W Marijnej a Marczinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. faraŕ Große Bože wotkasanje; dop. w 9 hodź. faraŕ Schneider prěduje (zyrkw. hudźba, zyrkwinski khór). W Tuchoŕskej zyrkwi smě'e faraŕ Vogel rano ½7 hodź. liturgisku ßwjatkownu nutrnoscz. — Kollekta sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Druhi dźeń ßwjatkow w Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Paul prěduje; ¼12 hodź. směje faraŕ Große kemschenje sa czežkoß'uschazych. W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ Große prěduje (solospěw); pop. w 3 hodź. směje faraŕ Paul kschczenja. Kollekta sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Wutoru pop. w 4 hodź. Gustav-Adolfske žónske towaŕstwo w Societeczje. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. zyrkwinski wjeczor sa maczerje w towaŕschowni. Schtwórtk pop. w 4 hodź. towaŕstwo wowkow w towaŕschowni. Piatk wjeczor we 8 hodź. pschednoschk wo skutku na mužoch w Lutherskim domje.

S **Huski.** Sswjatkowniczku dop. ½9 hodź. němske prědowanje (eforalny vikar Heyde). — Druhi dźeń ßwjatkow dop. ½9 hodź. prědowanje a jubilejna konfirmazija.

S **Wulkich Sdźarow.** Sswjatkowniczku dop. ½9 hodź. ßerbske a ¾10 hodź. němske ßwjedźeńske kemschenje we Wulkich Sdźarach. — Druhi dźeń ßwjatkow dop. ½9 hodź. ßerbske kemschenje we Wulkich Sdźarach a w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina we Werminghoffje.

Ponowjene Šprjewine kupjele so wotewriłe

W lěcze 1920 ßo Schprjewina łuža, pódlańska Schprjewina rěka, do Schprjewinych kupjelow wutwari. Mjes rěkomaj je ßo bórzy měsno sa pschebywanje młodźiny sczinilo. Něhdy ßu ßebi s prowisorskimi drjewjanymi wutwarjenjemi wupomhali, dźenßa pak tu pschi spoczatku systematiskeho twaŕskeho wotrěska stejimy. Pschi městowym finanznym położen'u njehodźi ßo wschitko nadobo pschiprawicz. Ale sa někotre lěta ßo kupjele po dokładnym planje pschikładnje wutwarja.

Bjesporoczne pěskowe dno ma ßo pschiprawicz, betonowe murje maju ßo dale twaricz, skakanischczo ma ßo polěpschicz, zyłe kupjele maju ßo wutwaricz. Ssnadź móže ßo ßamo hosczenz pschi krasnym wyßokim brjosy pschiprawicz. Prjedy teho maju pak ßo nusnische dźěła pschewjescz, do kotrychž tež ßadźenje schtomow, polěpschenje hrajnischcza sa dźěczi, pschiprawjenje sportnischcza, pluskotaŕnja sa najmłódschich atd. ßłuscha.

Wot sańdźeneje nasymy ßu něšto sapoczeli, kupjelowe kromy s betona natwaricz, hdyž stare drjewjane kromy žadanja wjazy njespokojeja. Wutwarjenje brjohow je jara pschihódne. Móžno běsche, betonowanje w nasymje sa 5000 hriwnow a wschě nalěłne dźěła sa 10 000 hriwnow pschewjescz.

Kupjele sa dźěczi, ßu ßo zyłe s betonowymi platami wukładłe, so ßo woda njeby muczila. 10 metrow schěroki skhód se schěrokimi skhodźeńkami do 40 zentimetrow hłubokeje wody wjedźe. Dotalna ßuwaŕnja je ßo pschetwarila. Pschiběh wody je ßo pschepołožił, so tu njeje wjazy rózkow se stejazej wodu.

Kupjele sa dźěczi a njepłuwarjow ßu ßo s betonowej murju dźělile. W dźělu sa njepłuwarjow je ßo nowoczaßna pschiprawa sa wuczenje płuwanja natwariła. Betonowaj skhodaj se železnym wobłoženjom wjedźetaj do wody. Kóždy kupański hóścź dyrbi najprjedy psches hrjebju pschenćz w kotrejž steji woda s wodowoda.

50-metrowska płuwaŕnja ma na jenym boku betonowu sczěnu. Sa skakansku wěžu, kotraž ma ßo posdźischo natwaricz, ßu ßo do sepjerańskeje murje hižo dźěry pschihotowałe. W p'uwanischczu k ranju wot 50-metrowskeje płuwaŕnje je ßo na dn'e worschta pěska naßypała. Brjohaj tuteho kupjelneho dźěła mataj ßo k lětu tehorunja s betonowymi sczěnami wobtwjerdźicz.

Hdyž budźa wschitke tute dźěła dokonjane, směje Budyschin kupjele prěnjeje rjadownje. Pschi wczerawschim wotewrjenju wyschischi měschczanosta dr. Opitz ßwoje wulke spokojene nade wschěm wupraji, schtož je ßo w měschczanskich Schprjewinych kupjelach k lěpschenju powschitkownoscze natwariło.

Swjatkowna nóc

(Skónczenje.)

Horzo pschewsa jeho radoscz, s woběmaj rukomaj sczeže czežki powjas k ßebi, cźißny kłozk drjewa do czołma a swja'a kónz powjasa psches železnu rynku czołma, so by powjas krucze hromadu spletł.

To ßo sta w tajkim sbožownym wopojenju, so ßo njehodźi wapißacz; a potom khwatasche Handrij horje po rospadanych kamjenjach k Hanje, tschaßesche ju a wołasche jej je wschej mozu ßwojeho dybaweho hłoßa do wucha, so dyrbi hnydom s nim hicz, so je jimaj pomhane.

Hdyž na to k czołmej dóńdźechu, sapocza ßo tón hižo wot brjoha wotkolebowacz; pschi poßlednim žehlenjom hubizy skoczischtaj hischcze w prawym czaßu do czołma, kiž bě sdźěla s wodu napjelnjeny, a dźeržeschtaj ßo twjerdźe drjewa a krucze napjateho powjasa — czežzy a pomału ßo czumpajo jědźesche lódźiczka horje.

Sa khwilku ßuwasche ßo po měrnych smohach, połhilesche ßo pod swißowaze skaliny, potom dozpě k hróßnym městnami wyßokich žołmow a wótrych kamjenjowych kónzow. Hischcze móznischo wone jeschczachu, dyžli psched někotrymi hodźinami, ale lemjachu ßo na czołmje, ßurowe dźiwje rosbróßdźene sczěny wustupowachu a bywachu schěre a bywachu dale jaßnische a ßwětlische.

Powjas czehnjesche ßylnje, do prědka to dźěsche, horje k słotemu ßwětlu — a skónczenje — wukhowanaj pschinnyschtaj ßebi s ruku psched woczi — skónczenje stejeschtaj na ßuchim brjohu, woßrjedź miłeho, ßwobodneho, s njebjom wobdateho ßłónczneho dnja . . . Mnoho ludźi bě ßo shromadźiło na woběmaj brjohomaj rěki psched smijowej prósdnjeńzu. Mnosy běchu solěsli na skalne ławki, so mohli widźecz czołm, hdy by pschijěł. Někotle ßo tež wschitko wujaßni.

Wjeczor prjedy běchu rybazy njedaloko podkopkow wjeßło płuwacz widźeli, a hdyž běschtaj młodaj człowjekaj shubjenaj, bórsy njesboże shódachu. Po zyłej nozy běchu sta ludźi po a na brjohomaj rěki, so bychu pytali shubjeneju, a na poßledku bě jaßne, so běschtaj byłoj jahnakaj do smijazeje prósdnjeńzy. Tola tež někotle hischcze myßlachu ßebi na pomhanje, czwilowanym starschiskim wutrobam na poßledni troscht, a wumyßlichu ßebi ßrědk, so bychu njesbożowanymaj, hdy byschtaj hischcze, haj, hischcze žiwaj byłoj, podali dołhu ruku.

Hodźiny dołho běchu czakali, prjedy hacž bě bjeskónczny pow'as wotwity a do smijazeje prósdnjeńzy puschczeny je shnilym, ßo mischkrjazym kruchom drjewa. Powjas ßo napinasche, bywasche jaßo popuschczeny, a lěsesche pschezo dale nuts.

Potom jón wjerczachu wróczo, schtyrjo ßylni mužizy wjerczachu wijawu. Njewěrjachu ßebi pomyßlicz na najlěpschi wuspěch, to bě jara mało k wěrje podobne; a hdyž kónz powjasa wróczo pschiůdźe, njebě na nim niczo, khiba shniły kruch drjewa, do kotrehož ßo kotrehož ßo smohi jeschczachu. Wěso sapocza poßlednja nadźija spadowacz; ale nawjednik podkopkow poruczi, powjas hischcze ras nuts puschczicz, měnjesche, so hinak bez njemóže, a so dyrbi ßo jeho dźěczo pschimnycz wumożazeje kótwizy.

To njeje žana móžnoscz wjazy, wschitko je nimo!" sawoła lěßny strażnik; „moje lube, lube dźěczo je shubjene. Bóh je jo wsał, podam ßo do teho!"

Ale hdyž powjas skónczenje jaßo wróczo pschiůdźe, tu wujědźe s czmoweje khlamy prósdnjeńzy — czołm.

A hdyž jón wuhladachu, a hdyž byschtaj młodaj człowjekaj na brjoh wusběhnjenaj, běsche wyskanje ßylnische, hacž schumjenje wody.

Kak wobjimachu starschi ßwojej jaßo namakanej dźěczi wótsje płakajo! Ale taj běschtaj ßmjercź blědaj; s dobawym hłoßom wołaschtaj mjena ßwojich, wudźěraschtaj na praschazych ßo a dawaschtaj wopaczne wotmołwy. — Běschtaj pohłuschenaj.

Hakle po něczim ßo wontora shubi, kiž bě jeju pschewsała, a pschiůdźeschtaj jaßo dospołnje k ßebi. —

„O Božo, kajki dar k ßlěbornemu kwaßej!" sawoła lěßny strażnik, a jeho žona rjekny: „Niz podarmo njejßym tule nóz ßo modliła!"

— Kónz. —

SERBSKE NOWINY

su dźenik serbskeho luda a našeje domizny

Rozprawjeja wo wšem, štož našeho čłowjeka zajimuje, tohodla dyrbja do kóždeho serbskeho doma. Su tunje, dokelž płaća měsačnje jenož 1,50 hriwnow

Ze Serbow

W Budyſchinje 15. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Swětny zakoń dyrbi z njeb eskim přez jene być.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Na wjedro ßrjedźneje Europy w tu khwilu dwě nižinje ſkutkujetej. Jena ſ njeju je Němiku pſchecżahnywſchi pſches Nańſche morjo k dolhemu ranju czahnyła. Jeje wubězk je wczera naſchim ſtronam wospjet ßylny deſchcż pſchinjeßł. Mjes tutej nižinu, kiž je wſchón wliw na naſche wjedro ſhubiła, a mjes nižinu, kotraž ſ Franzowſkeje k dolhemu ranju czehnje, ßo mała wyſchina wupſcheſtrěwa. Wona pak nam jenož na hodźiny rjane wjedro pſchinjeße. Bórſy ßo wliw druheje nižiny ſ nowym pomróczenjom a pſchi nahłym woczoplenju tež ſaßo ſ njewjedrowymi deſchczemi wuſkutkuje. Hdyž ßo tuta druha nižina pominje, ßměmy trochu ſpodobniſche wjedro ſa ßwjatki wuczakowacż. — Jutſje njedźelu ßłónczko 4.09 hodź. ſkhadźa a ßo 7.44 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje dopołdnja 10.26 hodź. a khowa ßo po połnozy 12.17 hodź. Druhi dźeń ßwjatkow ſtupi měßaczk do přenjeho běrtlika.

— **Wuhlady na wjedro ſa ßwjatki: Swjetſcha czople, ſ dźěla rjane a ſ khwilemi njewobſtajne wjedro ſ hrimanjom.**

— **Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje** w tydźenju wot 16. hacż do 22. meje 1937: Sſobotu 22. meje, 17.15 hodź w Pětrowſkej zyrkwi 16. hudźbny něſchpor.

S **Budeſtez.** (Stawniſke.) Narodźiłoj ſtaj ßo: 5. 5. Kurtej Hermannej Paulej, ratarjej w Budeſtezach-Kóſtach, ßyn. — 12. 5. Arthurej Waltarjej Burſchej, póſtſkemu aſſiſtentej w Budeſtezach, ßyn. — Swěrowałoj ſtaj ßo: 7. 5. Pawoł Hermann Pjetraſch, fabrikſki dźěłaczer we Wulkich Debßezach a Marja Wjenkez, fabrikſka dźěłaczerka w Korſymſku. — Wumrěł je: 8. 5. Handrij Gědan, wuměnkar w Mniſchońzu-Czornych Noßlizach, 80 lět.

S **Wjeleczina.** (Awtowy czežity czah do konjazeho ſapſchaha ſajěł.) Wczera rano wokoło 9 hodźin ßo na Drježdźanſkej dróſy pſchi Auguſtinez villi czežke njeſbožo ſta. Czežity awtowy czah ſ pſchiwěſchakom wot ſady do mlokoweho woſa Wjaſończanſkeje Lehmannez mlokarnje ſawadźi a jón doſpołnje rosbi. Pohoncż, kotryž tohorunja ſ Wjaſońzy pokhadźa, ſ woſa ſlecża a ßebi pſchi tym někotre rjebła ſłama. Bjeswědomneho jeho ſběhnychu a do Budyſkeje khorownje dowjeſechu. Konja czežity czah mjes murju a płotom ſtkóczi a pſchi tym tak czežzy ſrani, ſo dyrbeſche ßo ſatſělicż. Czežity awtowy czah ßam ßo jenož trochu wobſchkodźi. Schtó je na njeſbožu wina, ßo hiſchcże pſcheptytuje.

S **Biſkopiz.** Dla khrobłeho paduſchſtwa bě 1915 we Kielu narodźeny Hans Jurij Mücka pſched hamtſkim ßudom wobſkorženy. 22. junija 1936 bě w Mjedźojſu w hoſcżenzu koleßo kradnył, krótki czaß po tym w hoſcżenzu w Póžkowach ſ koła ßedło wotſchrubował a kradnył. W Budyſchinje kradny w ßamßnym czaßu ſ pſched hoſcżenzom ſtejazeho koła aktowu toſchu. S kradnjenym kołom na to do Kiela jědźeſche, hdyž bě najprjedy ßwoje koło pſchedał. Pokradnjene koło tohorunja pſcheda. Wobſkorženemu 2 njedźeli jaſtwa ſa to napołožichu. So njebě khłoſtanje hórſche, ma ßo tomu dźakowacż, ſo bě dotal njepokhłoſtany. — Pſched ſpěſchnym ßudom měješe ßo 21 krócż pokhłoſtany Franz Bjedrich Leiner, 1884 w Pěſekzach pola Kamjenza narodźeny, ſamołwicż. Hižo 7 raſow bě dla khodźenja po proſchenju pokhłoſtany. Dla ßamßneje pſchicžiny ſtejeſche ſnowa pſched ßunikom. Hižo 2 lěcże dołho khodźi po Sserbach a proßy wo miłoſcżiwe dary. Na namjet ſtatneho rěcżnika wobſkorženeho k 4 njedźelam jaſtwa ſaßudźichu. Po wotpokucżenju khłoſtanja dźedźa jeho do dźěłoweho wuſtawa tyknycż. Pſcheptytowanſka jatba ßo jemu wot khłoſtanja wotlicżi.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke.) Dop. w 9 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba. ½11 hodź. ßerbſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba, dop. w 9 hodź. ßwjedźeńſka Boža ßłužba w Kulowje. — Druhi dźeń ßwjatkow rano we 8 hodźinach němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba, dop. ½10 hodźin ßerbſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba, w 12 hodź. němſke a ßerbſke kſchcżenja.

S **Wulkich Sdźarow.** Dźenßa ßwjecżi wumjeńkar Jan Sſwarjak ſe ßwojej mandźelſkej Marju rodź. Bartkez ßwój ſłoty kwaß. Jubilaromaj tež na tutym měſtnje wjele ßboža.

S **Brěſowki.** Schtwórtk popołdnju pſchi wulkim njewjedrje, kotrež w naſchej wßy zychnowaſche, błyſk wokoło ¾6 hodźin do bróžnje khěžnika Mateja Domki dyri. Bróžnja ßo ſe wſchěmi ſkładami a inventarom docżiſta ſpali. Wobſedźer njebě wyßoko ſawěſczeny a tohodla jeho khětro wulka ſchkoda trjechi.

S **Wojerez.** (Skót rosdźělerſki hamt.) We wobkuku 4lětneho plana ſtaj ßo k ſarjadowanju rosdźělenja mjaßa tež we Wojerezach a w Rólanach ſkótrosdźělerſkaj hamtaj ſarjadowałoj. Rosdźělerſkemu hamtej we Wojerezach ßu rěſnizy we Wojerezach, Kulowje, Njedźichowje, Brětnej, Jamje Erizy, Czornym Khołmzu, Wulkim Cżiſku, Muczowje a Wermingboffje, pſchidźělene. Rěſnizy tutych wßow njeßmědźa wjazy direktnje pola ratarja rěſny ſkót kupowacż. Doſtawaja trěbny rěſny ſkót wot rosdźělernje pſchipokaſane. Schtóž chze rěſny ſkót pſchedacż, dyrbi to pſchiſłuſchnemu burſkemu wjednikej woſſewicż, kotryž ßo wo to poſtara, ſo ßo ſkót wotwjeſe. We Wojerezach ma ßo ſkót wutoru kóždeho tydźenja pola hoſcżenzarja Hauptmanna w Hródkowſkej dróſy wotedacż. Rěſnizy njemjenowanych wßow ßmědźa rěſny ſkót pola bura kupowacż. Bur pak ma ſkót rěſnikej hacż do jeho dwora dodacż.

Namołwjenie

khěžerjam a hoſpoſam Budyſkeje rańſcheje měſtneje ſkupiny.

We wobkuku ſchtyrilětneho plana dyrbi ßo ſežiwjeńſki pomozny ſkutk tež w měſcże Budyſchinje pſchewjeſcż. Hdyž tež w jenotliwych padach ßydlerjo a druſy kuchinſke wotpadki hižo woteběraju, je nam tola ſnate, ſo ßo dźělby wotpadkow (khlěbowych a jědźowych ſbytkow) ludowemu hoſpodarſtwu ſhubjuja. Wſchitke tute ſbytki dyrbja pak ßo na kóždy pad ſapſchijecż a maju ßo ſežiwjeńſkemu pomoznemu ſkutkej pſchinowſchowacż. Sa jich wužicże je ßo kormjeńnja ßwini wotmyßliła. S jeje noſcherjom je NS-ludowe ſpomožeńſtwo, kiž ma tutón nadawk je ſkutkownej ßobupomozu měſta Budyſchina pſchewjeſcż.

So by ßo po móžnoſcżi dokładnje ſwěſcżiło, ſ kajkimi dźělbami kuchinſkich wotpadkow móže ßo licżicż, ma ßo

pja'k 21. meje 1937
jónkrócż na pruhu ſběracż.

K temu ßo wſchitkě hoſpoſy Budyſkeje rańſcheje měſtneje ſkupiny namołwjeja, ſo bychu ßwoje kuchinſke wotpadki dweju dnjow, potajkim ßrjedy 19. meje 1937 do ßudobjow kidałe, kiž měji cżel domu na dwór abo do wokhěže ſtaji. Hromadźerjo potom tute ßudobja wuprósdnja.

S dobom ßo wobßedźerjo a ſarjadnizy domow ſ tutym namołwjeja, ſo bychu pſchihódne ßudobja (bowy, drjewjane kaſchcże) won ſtajili.

Blokowi rjadnizy NS-ludoweho ſpomožeńſtwa ßu winowacżi, ſo pruhuja, hacż ßo ßudobja w twarjenjach jich blokow won ſtaja.

Sſudobja wuſtajecż a kuchinſke wotpadki hromadźicż dyrbi bycż pſchinoſchowanje khěžerjow a němikich žonow k ſchtyrilětnemu planej.

Dopomhajcże tutemu hromadźenju k połnemu wuſpěchej!

Sdar Hitlerej!

Martin, wokrjeßny nawjednik, ſ. n. ſ.
Dr. Opitz, wyſchſchi měſchcżanoſta.
Bruſchka, wokrjeßny hamtar.

S **Klětnjeho.** We woßebitym požedźenju gmejnſkeje zyrkwinſkeje rady pſchepoda ſup. Ney-Mužakowſki fararſke ſarjadniſtwo paſtorej Matejej ſ Khrjebje jako lukhwilnemu ſarjadnikej. 23. hapryleje ſeńdźechu ßo zyrkwinſzy ſaſtupjerjo poßledni ras ſ fararjom Neyom a pſchi tutej ſkładnoſcżi wuſběhny kantor Kamenz dobre poměry, kotrež běchu mjes zyrkwju a ſchulu ſtajnje knježiłe.

S **Lipin.** Pjecż lět je hižo ſaſchło, jako tu 15. meje 1932 (1. dźeń ßwjatkow) woheń wudyri a ßo wot jeneho ſtatoka na druhi rosſchěrieſche. K temu knježeſche wulka ßuchota a cżopłota. Na dźewjecż žiwnoſcżow bu ſ wohnjom potrjechenych.

S **Lutyjez.** Sſrjedu wjecżor ßo njeſnaty dejer ſ Wrótßławja do dwora bura Kſchižanka w naſchej wßy ſadoby a w pohonczowej jſtwi pjenjeſy, ſchaty a draſtu kradny. Schwtórtk jeho w Panezach na ryczerkuble, hdźež bě dźěło naſtupił, ſajachu. Pokradnjene wězy měješe hiſchcże pſchi ßebi. Jeho do Biſkopſkeho hamtſkeho ßuda dowjeſechu.

Sawjedźenje dworoweje kharty.

Sawjedźenje dworoweje kharty w burſkich a ratarſkich pſchedewſaczach je ſ naprawu, kotraž ſměje ſa dalſche wuwicże wupłodźerſkeje bitwy wulki wuſnam. Dworowa kharta podawa wobras wo pſchedewſaczu, kajkež ßu dokonjenja a wuſpěchi w naſtupanju ſtopnjowanja wupłodow. Stanje ßo tak ſ wažnym a ſtatnym ſežiwjerſtawom. Pſchede wſchěm dawa móžnoſcż, ſo bychu ßo ſaměry wupłodźerſkeje bitwy w kóždym jenotliwym dworje hacż do najmjeńſcheho wobkedźbowałe a ſo bychu ßo wſchě reſervy mobiliſowałe. W ſakikim krajnym burſtwje maja ßo dworowe kharty ſa kóžde pſchedewſacże wjetſche hacż 2 hektaraj ratarſzy wužiteje ſemje ſawjeſcż. Pſches 72 000 pſchedewſaczow doſtanje potajkim taſku khartu. Dworowe kharty maja ßo do kónza meje we wſchěch ratarſkich pſchedewſaczach ſawjeſcż. Kóždy ratar dyrbi do tuteje kharty wſchě trěbne ſapiſky bjeſporocżnje a doſpołnje cżinicż, pſchetož jenož potom kharta ßwój ſaměr dopjelni.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Lewałda.** Czežke wobkhadne njeſbožo ſta ßo ßrjedu w naſchej wßy, jako bur a pſchehladowar trichinow Unger wjecżor ſe ßwojim kołom ſ hoſcżenza domoj jědźeſche. Naſſkerje bě jeho błyſk ßlepił, tak ſo na dróhu padny. Jako ßo wohnjowa wobora alarmowaſche, jeho pſched jenym domom bjes wědomja ležo namakachu. Schtwórtk je hewak ſtrowy muž na ſranjenja wumrěł. Kak je ßo njeſbožo ſtało, drje ßo hiſchcże ſwěſcżicż da.

S **Pirny.** (Na ſcżežoru ßo ſabił.) 50 lět ſtary montěr ſ Pirny dźěłaſche we Wünſchendorfu na ſcżežoru telefonoweho powoda. Nadobo ſhubi runowahu a padny ſnak. Stupanſke železka, ſ kotrymiž bě ßo ſ nohomaj do ſcżežora ſaſchmjatał, jeho wudźeržeſchtaj. Montěr pak tak njeſbožownje ſ hłowu do ſcżežora dyri, ſo bě hnydom morwy.

Se **Sſlankowa.** (Pod brónu pſchiſchoł.) W tutych dnjach pſchińdźe 37 lět ſtary ſkakar Hohlfeld ſ Roſenheima, jako na polu włóczeſche a jemu nadobo kruwa cżeknu, pod bróny. Wſchě poſpyty, kruwu ſadźeržecż, běchu podarmo a ſuby brónow jeho žałoſtnje na hłowje a na nohomaj ſranichu.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili ßu ßo: 7. 5. Arnoſchtej Njelzy, ratarſkemu dźěłaczerjej w Prěczezach, džowka. — 11. 5. Arnoſchtej Alfredej Jakobej, jěſdźerſkemu wuczerjej, džowka. — 12. 5. Fryzej Herbertej Tammje, wyſchſchemu feldweblej, ßyn. — 13. 5. Rudolfej Franzej Nowakej, blidarjej, džowka. — Pětrej Egenolfej, lokomotiwnikej, ßyn. — Makſej Richardej Domaſchzy, fabrikſkemu dźěłaczerjej, džowka.

Wumrěli ßu: 13. 5. Arnoſcht Bjedrich Robert Lähner, dekorazijſki moler, nětko invalidny rentnar, 74 lět. — Emma Laura Kernowa rodź. Mayez, mandźelſka wyſchſcheho wuczerja, 70 lět. — 14. 5. Fryz Reinhold Hulcż, pſchekupz, 57 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 14. 5. Hellmuth Leiſing, pinczník a Johanna Hildegarda Leckertez, pſchemyßłowſka pomozniza, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowali ßu ßo: Herbert Jan Lahde, podoffizěr w Gießenje a Marta Marija Maiez, ſchwalcża w Budyſchinje. — Waltar Heinz Auerswold, pſchekupſki pſchiſtajenz, w Sczijezach, a Jadwiga Johanna Scholcżiz, pſchedawarka w Budyſchinje. — Richard Scholta, ſkakar, a Marta Němzez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Joſef Karnecki, młokarnſki pomoznik w Lubiju a Marja Linggez, domjaza pſchiſtajeńza w Budyſchinje.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

W Centralnym dźiwadle widźimy film „Jetta“ ſ Gretu Weiſerez, Viktorom de Kowa, Pawołom Weſtermeierom a Kurtom Meiſelom we hłownych rólach. Film poda wobraſk ſ Barlinſkeho variteneho žiwjenja, kipi ſ Barlinſkim žortom a podawa tak ſabawnu hodźinku ſa kóždeho. Jón debja rjane ſpěwne tekſty a rejwanſke melodije. W pódlanſkim programmje widźimy nowoſcże ſe ßwěta.
Pawoł Krjecżmar.

Powěsće z cyłeho swěta

Wußud we wobtykanſkim Linkowym prozeßu.

Popołdnju 13. meje ßo wußud pſched Drježdźanſkim krajnym ßudom w prozeßu pſchecżiwo wobſkorženemu twarſkemu miſchtrej Linzy dla wobtykanja a njeßwěry po wjazydnjowſkim jednanju a wjelehodźinſkim wuradźowanju woſjewi. Linku k 1 lětu a 5 měßazam jaſtwa ſaßudźichu, 5 měßazow pſcheptytowanſkeje jatby wot khłoſtanja wotlicżichu. Linka bu pokhłoſtany dla wobtykanja ſaſtojnikow a dla njeſprawneho wobkhodneho prózowanja. Pſches 14 000 hriwnwo ſtatej pſchipadny. Tſjo ſe 13 ßobuwobſkorženych buchu wuwinowani. Pſchecżiwo tſjom ßobuwobſkorženym ßo jednanje na ſakładźe amneſtije ſaſtaji. W 7 padach wupraji ßo pjenježne khłoſtanje mjes 1000 a 5000 hriwnami. We wußudu ßo wuſběhny, ſo wjedniſtwo Drježdźanſkeje lětneje wuſtajeńzy nima na pſcheńdźeniach žaneje winy. Trěbny dohlad ßo njeje ſ wocżow puſchcżił.

Sliwk nad Barlinom. — Wohniowa wobora 100 raſow alarmowana.

Schtwórtk wjecżor roſpuſchcżi ßo nad Barlinom ſliwk ſ tajkej mozu, kajkiž měješe jón Barlin ſrědka hdy. Bórſy ßo dróhi a naměſta, dwory a pinzy ſapławichu. W ßrjedźiſchcżu njewjedra ſtejachu ſaßo ſnutskowne měſto a kaž hižo ßrjedu, połnózne pſchedměſta. Jedyn błyſk ſa druhim wrjeſkotaſche a hrimanje njeměješe žaneho kónza. Pſches 100 raſow dyrbjeſche ßo wohniowa wobora ſawołacż, kotraž měješe ſcżěhwki powodźenja wotſtronicż.

Němski nawjednik stronjan Rosenberg

porěcżi njedźelu 23. meje 1937 w Ramnowje.

Fichtowa ßwjatocżnoſcż w Ramnowje, kotraž ßo pſchi ſkładnoſcżi 175. narodninow Jana Gottlieba Fichty 23. meje 1937 wotměje, ſměje ßwoju wyſchinu w ßwjatocżnoſcżi, pſchi kotrejž němſki nawjednik ſtronjan Roſenberg porěcżi. Sakiſi bohot župny nawjednik ſtronjan Muiſchmann a druſy wodźaze wožoby hibanja ßu hižo pſchilubili, ſo pſchińdu. **Tuta hłowna ßwjatocżnoſcż ſapocżnje ßo w 15 hodźinach pſchi hrodźe.** Wſchitzy ludowi towarſchojo a ludowe towarſchki ßo namołwjeja, ſo bychu ßo na njej wobdźělili.

Woßebity czah ſ Budyſchina do Biſkopiz. S Budyſchina do Biſkopiz pojědźe woßebity czah, kiž něhdźe 11.15 hodźin w Budyſchinje wotjědźe. Czah tež w Zicżenju a Semizach-Tumizach ſaſtanje. Jěſba płacżi tam a ßem 50 pjenježkow. Sa pſchiſamknjeńſke czahi wobłicżi ßo tehorunja tuta lěpſchina. Schtóž chze tutu pſchihódnu jěſdnu ſkładnoſcż wužicż, njech ßo hnydom pola ßwojeje pſchißłuſchneje měſtneje ſkupiny nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony ſamołwi, w měſcże Budyſchinje pola wokrjeßneho nawjedniſtwa na Hoſchiz haßy 21 (hamt ſa pokładnju, telefon 2517.) Dla wěſteho pſchehlada wo wobdźělenju ßo proßy, ſo bychu ßo ſamołwjenja po móžnoſcżi hacż do wutory 18. meje 1937 wotedałe.

Hewaſche tunje jěſdne ſkładnoſcże.

Wſchitke měſtne ſkupiny nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony maju nadawk, ßo wo pſchihódnu jěſdnu ſkładnoſcż ſtaracż, tež ſe wßow, ſ kotrychž woßebity czah njemóža wužicż. Njech ludowi towarſchojo tež tehodla ſe ßwojimi měſtnymi ſkupinami do ſwjſka ſtupja.

Wokrjeßne nawjedniſtwo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony w Budyſchinje.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Financujemy Waš nowotwar abo wudołžimy Waše wobsedźenstwo

Wopytajće naše **rozjasnjace poradźerske hodźiny zjednoćene z přehladku modelow**

wutoru, 18. meje 1937, wot 15—20 hodźin
we **Wulkich Nědarjecach** w hosćencu „K zelenemu štomej" na Biskopčanskej drózy,

srjedu, 19. meje 1937, wot 16—21 hodźin
w **Połčnicy** w hosćencu „Město Drježdźany" na Bismarckskej drózy,

štwórtk, 20. meje 1937, wot 18—22. hodźin
w **Kamjencu** w hosćencu „K lawej" na Wiesenskej drózy".

Wopyt ničo njepłaći a na ničo njewjaza!

Twarska nalutowarnja Němskeho twarskeho a hospodarskeho zjednoćenstwa z dr. z wobm. ruk.

Deutsche Bau- u. Wirtschaftsgemeinschaft e. G. m. b. H.

w Kamjenc na Richterskej dr. 31a.

Wobstaranja:
hač kónc léta 1936 za přez 3600 samsnych domow 28 miljonow hr. přidźelenja a 2 miljonaj srjedźnych kreditow.

Hdyž njemóžeće poradźeńske hodźiny wopytać, žadajće za Was bjez wudawkow a wjazanja naše rozjasnjace dźěłane pisma wot nas abo přez našeho sobudźěłaćerja **Walterja Kneschku w Budyšinje na Bohatej hasy 28, I.**

Srjedu, 19. meje, pojědźe pospěšny wosebity
kofejowy čah do Jiłowa
(Halbau) při Rubježnym Hrodźe.
60 procentow zniženja jězbna płaćizna.
14.13 z Budyšina . . . . . do 20.58 Tam a sem 0,70 hr.
14.29 z Budestec . . . . . do 20.45 Tam a sem 0,50 hr.
15.02 do Jiłowa při Wysočinje wot 20.16
Potuńšeny kofej z tykancom we Schöbelec hosćencu w Jiłowje a Schniebsec hosćencu w Koču (Kölschau).
Na domjejězbje zastanje čah w Srjedźnym Kumwałdźe (20.28), w Kumwałdźe (20.34) k přijeću pućowacych z Čornoboha a Běłoboha
Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Awkcija

Wutoru 18. meje, pop. w 2 hodź. přińdu w **Poršicach čo. 58** za hotowe pjenjezy sćěhowace ratařske graty a mašiny za najwyšu sadźbu swobodnje k přesadźowanju: dwojopřežny deskowany wóz, dwojopřežny rjeblowany wóz, lohki hospodarski wóz, dwojopřežna žnějaca mašina, syjaca mašina, hruzlikowa walca (Ringelwalze), skoro nowa sykanje rězaca mašina z mocowym čěrjenjom, dwaj železnaj pluhaj, železne zwjeršny pluh (Schälpflug), kultivator, tři sadźby železnych brónow, knježske a hospodarske graty atd. Wobhladanje wot dop. 11 hodź.

Wobsedźerka

Najprjedy ježbu na pruhu
w Mercedes-Benz wozu
potom wo kupi so rozsudźić!
Mercedes-Benz su wory na wulke žadanja
Telefon 3609
Generalne zastupjerstwo:
CARL GAST

Lěharnje :: Bydlenje Kuchinje a wšitko druhe kupjuješe hola drewy
Lubljanska dróha 17 znamjeńca pěš. husarnow
Meble Hänchen Wulki wubjerk
Bliderski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu. Meblowa wihowarnja. — Přihłmam mandźelske poćonki! — Telefon 3649.

Na předań

Sylna wysokosućelne podsobna
kruwa
na předań w Nowej Wsy čo. 18 pola Rakec

So přistaja

Dokelž so nětčiša woženi přistaju hnydom
dźowku do hródźe
Bur Pawoł Cyž
we Wotrowje čo. 46

Nekotre jehnjata
su hišće na předań
w Šekecach čo. 2

Nowosće wo Edelweiß-kole:
Z Waším Edelweiß-balonowym kolesom jěźdźeš w zańdźenym lěće do Španiskeje a we tutom lěće přez cyłu Afriku. Sicilsku a nětčiše 1000 kilometrow přez Francowsku zaso domoj. 16. 12. 1936
Katalog darmo. Sewjerna Afriku do puščiny Sahary a potom so wróćich přez Francowsku zaso domoj. 16. 12. 1936
Podorimaner Ernst Hechelmann. Swab.-Hall, Gottwollhauserstka dr. 14
Přez 1 miljionu Edelweiß-kolow smy hižo w běhu 40 lět wuźe rozesłali.
Edelweiß-Decker rola
Deutsch-Wartenberg

Hdźe póndźemy swjatki?

HOSĆENC STADT METZ

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy na Žitnych wikach

Hosćenc za dobre jědźe

Ćopłe a zymne jědźe kóždy čas!
Přijomny přebytk w zahrodźe!

Nan sej dołho mysleše,
hdźe **swjatki hošći** powjedźe!
Pak maćeńka puć pokaza,
hdźež dobry napitk namaka:

Do
Přenjejeho Kulmbachskeho
Piwowoje łstwićki w Budyšinje na Drjewowych wikach (Markhrabja)

Na Mnišoncu

Druhi dźeń swjatkow
wulki wojeński koncert
wuwjedźeny wot hudźbneho korpsa I. R. 52 pod wjednistwom wyššeho hudźbneho mištra Korfina
Započatk rano w 6 hodź. Zwisk z ćahom wot Budyšina 5,06

Čornobóh

wita k **swjatkam** wšěch swojich lubych hošći k sebi.
Druhi swjaty dźeń rano
swjatkowne spěwanje
Kumwałdskehe spěwneho towarstwa „Eichenhain".
Přećelnje přeprošuje **swójba W. Gäßner**

Kedźbu! **Kedźbu!**

Hosćenc w Haslowje

Druhi swjaty dźeń wječor we 8 hodź.
wulki pisany wječor
wumělstwo — žort — zabawa — dźiwadło
Alfred Augustin, jedyn z najlěpšich sakskich žortarjow ze swojimi jewišćowymi wumělcami.
Započatk we 8 hodź. Zastup 0.60 hr.
Po předwjedźenjach
wulka rejwańska hudźba
Lubje přeprošuja **Měrćinkec swójba — Wumělcy**

Hosćenc w Šunowje

Druhi swjaty dźeń
rejwańska hudźba

Měšćanski omnibus

Swjatkownu njedźelu, 18. meje **do Jonsdorfa** (Lawšu, Oybin). Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 2.60 hr.
K hajnkowni. Wotjědźemy 12.30 a 13.30 hodź wot Měšć. zahrody. So wróćimy wokoło 18 hodź. Jězba płaći 1.10 hr.
Swjatkownu póndźelu, 17. meje, **do Georgenbad** (k raněmu koncertej). Wotjědźemy 5.00 hodź wot Měšćanskeje zahrody. So wróćimy wokoło 11 hodź. Jězba płaći 1.25 hr.
Na Bastaju (přez Wysoki Łź, Hohnstein, Stolpich). Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2.60 hr.
Na Šurigsku bandu. Wotjědźemy 12.30 hodź. a 13.30 hodź. So wróćimy wokoło 18 hodź. Jězba płaći 1.25 hr.
Wutoru, 18 meje, **do Mužakowskich kupjel.** Wotjědźemy 13.30 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2.20 hr.
Ke Kotmarej. Wotjědźemy 13.30 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 1.80 hr.

Zamołwjenja dajće na jězbny personal abo telefon 2138.

Wuspěšny swjatkowny wulět

Do Kamjenca
k wubčhowańskemu a jěchańskemu turnerej na letanišću
Jěchatej prěni raz: kavalerijska šula w Hannovru a wojerska šula w Drježdźanach wo
„zeleny bant Sakskeje 1937"
Započatk w 14 hodź. prěni a druhi swjaty dźeń

Hosćenc we Wudworju

Drnhi swjaty dźeń wot 8 hodź.
REJE
Wo přećelny wopyt prosy
Jurij Nowak a mandźelska

Spěwne towarstwo w Pančicach

wuhotuje swjatkownu póndźelu 17. meje w hosćencu w Pančicach
spěwny wječor z rejemi
Hudźi wojerska kapała.
Započatk 1/8 hodź.
Přećelnje přeprošujetaj
Towarstwo a hosćenca Měrćink.

Hosćenc w Pěskecach

Druhi swjaty dźeń REJE

Přepołoženje wobkhoda

Swojim wobkhodnym přećelam we **Bukecach** a wokolinje wozjewjam, zo **Poršic** přepołožił. Dźasym swój wobkhod do kuju so wšěm za mi spočcunu dowěru a prošu tež w přichodze wo Waše česćene nadawki.
Z dobom porućam so wobydlerstwu Poršić a wokolinje k wuwjedźeniu připrawow za swěcu, móc, słaby prud a błyskowodow. Wuwiedu wšě reparatury.
Mam skład wšěch **wobswětleńskich připrawow a elektriskich gratow. Radiowe aparaty.**
Wuživajće tež telefonowe čisło Budyšin 3074.
W nuznych padach telefon. čo. Budyšin 3998.
Max Schulze
elektr. mištr w Poršicach.

Přistajimy hišće
dźěłaćerki
H. Schomburg & Söhne
w Magarećinej hěće

Je-li Was hłowa boli

je-li so Wam čoło moršći abo **dostanjeće**li fałdki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času **derje sedźace nawoći** wobstarać wot wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hosće hasy čo. 21 :: Telefon 2184

Möbel-Hesse

w Drježdźanach-A. na Róžowej hasy 45
blizko Ammonskeje dróhi, zastanišćo elektriskeje čary 26
40 kuchinjow hižo wot 150,-
35 lěharnjow wot . . 295,-
25 jědźernjow wot . . 295,-
Samsna blidarnja a sedlarnja
Załoženy 1875 — Mandźelske poćonki so přijimaja — Telefon 21 050

Luba njewjesta! Luby nawoženja!
Wopytajće cyle bjez nućenja naš
wulki meblowy skład Wy namakaće we wulkomšćanskim wubjerku po niskich płaćanach **jara rjane lěharnje, bydlenje, jědźernje a jstwy za mužow. Najnowiše w kuchinjach, sedlarskich a jednotliwych meblach.**
Clemens Schmidt w Budyšinje
Hrodowe naměsto 2 Kupnica Hród Ortenburg
Podawamy bjez wudawkow do domu. Měsačne wotpłaćenje
Přijimamy mandźelske poćonki a dźěćace připomocy

Wot dźensnišeho mamoj nowy transport ranšopruskich - hollandsk. prěnjorjadnych
kruwow a jałojcow
wysokosućelnych a z čelatami, kaž tež **žrački** (byčki a jałojcy) jara płaćiny hódno na předań
Maks a Theodor Rychtař w Njebjelčicach
wikowarnja ze skotom :: Telefon hamt Kamjenc 895

Do serbskeho domu — Serb. Nowiny

Dr. med. Haubold

hač do 24. meje zapućował

Zasydlich so w **Njeswačidle** z. pódlańskej praksu w **Radworju** a mam dowolnosć, za wšě khorobne pokładnje skutkować.
Ręčne hodźiny dop. wot 9—1 hodź. a pop. wot 3—6 hodź.
Póndźelu a štwórtk popołdnju wot 3—7 hodź. w Radworju.
Telefon hamt Njeswacidło 275.

Zubny lěkař Jesinghaus

Přiłoha k čisłu 111

SERBSKE NOWINY

Sobotu 15. meje 1937

Swjedźeń swjatkow

W Budyſchinje, 15. meje 1937.

Sswjatki, ßwjedźeń ßwjateho Ducha, cźinja wjele cźłowjekam ſtaroſcźe, též někotremužkuli pſcheßwědcźenemu kſcheſcźijanej. Woni ßo prózuja ßo praſchecź: „Schto je duch ßwjaty?" a njenamakaja jaßneje wotmołwy. Bjes dźiwa! Dokelž tu njejedna ßo wo ſkutk, kiž móžemy ſ naſchimaj rukomaj pſchimacź a ſ naſchimi ſemſkimi ſmyßłami ſapſchimnycź. Tu ſtejimy pſched ſaßahowanjom njewidźomneho, wěcźneho Božeho ßwěta do ſemſkeho žiwjenja.

Wo potajnym a tola woprawdźitym duchu Božim je něhdy Jeſuß w cźichej nozy k Nikodemej rěcźał: „Wětr duje, hdźežkuli chze, a ßłyſchiſch drje jeho ſchumjenje, tola pak njewěſch, ſ wotkel pſchikhadźa a hdźe wjedźe. Tak je ſ kóždym, kiž je ſ ducha narodźeny." Schtóž je napjelnjenje ſ Božim duchom nawědźił, tón je dźiw naſhonił, kotryž je ſa njeho ßameho njeſapſchijomne a ſpodźiwne narodźenje k nowemu žiwjenju. Tak dyrbi bycź, jeli chzemy ßwjatki ſapſchimnycź, je-li chzemy ßwjateho Ducha namakacź. Dyrbimy ßo ſnowa narodźicź.

Praſchenje: „Schto je ßwjaty Duch?" roſkoži ßo ßamo wot ßo ſa teho, kiž móže na praſchenje: „Maſch ty ducha ßwjateho?" ſ jenym radoſtnym „haj" wotmołwicź. Tehodla dyrbi kóždy, kiž chze woprawdźite ßwjatki ßwjecźicź — naſcha duſcha ſa tym žedźi, též naſcha ßerbſka wutroba — ßo modlicź:

„Pſchińdź, Božo ßwjaty Ducho, k nam,
A ſ twojej hnadu napjelń ßam
Tych wěrnych ſmyßl a wutrobu,
W nich ſapal luboſcź horjazu!"

To njemóže a njeßmě bycź modlitwa, kiž kaž měrny, miły nalětny wětſik nam pſches wutrobu cźehnje, ale modlitwa, kiž ſ mozu ßylneho wětra zykeho cźłowjeka pſcheměje a jeho wot korjenja wobnowi, kaž to ſamóže ſtary žedźazy pacźeř: „Wutwoř we mni, o Božo, cźiſtu wutrobu a ſpožcź mi wěſteho noweho ducha! Njeſacźiſń mje pſched ßwojim wobliczom a njewſmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje!"

Wo to dźe ßwjatki, wo cźiſtu wutrobu. Jenož we cźiſtej wutrobje móže Duch ßwjaty bydlicź. Jenož tón wopſchimnje, ſchto chzedźa nam ßwjatki dacź, kiž noßy bojoſcź pſched hrěchom w ßwojej hrudźi. Schtóž hrěch, t. r. pſchecźiwjenje pſchecźiwo Bohu, wotpad wot Boha, přeje, tón ſamóže někajku pſchekhódnu nalětnu ſahoritoſcź nawědźicź a móže traſch k ßwjatkam ſahoricźe wo wulkoſcźi cźłowjecźeho ducha rěcźecź, ale ſo by Duch ßwjaty jeho pſchekißał, to jemu pobrachuja trěbne pſchedpokłady.

Sswjatkowne nawědźenje ſapocźina ßo ſ kataſtrofu ſnutskowneho cźłowjeka. Nowe žiwjenje pocźina ßo ſ potorhanjom a roſbicźom wſcheho teho, ſchtož naß wot Boha dźěli. Nowotwar je jenož móžny, hdyž prochniwe murje a ſaßypki ßu wotſtronjene. W ßwjatkownej modlitwje ſtejitej ważnej ßłowje „we mni." Pſched ßwojimi durjemi dyrbimy wumjeſcź a wobſtajnje w duchu pſched Jeſußa ſtupicź. Potom ſańdźe ßamo najhordźiſchemu cźłowjekej wſcha ßamocźeſcź a ßamokhwalba.

Rozswětlenje Swjateho Ducha.

(Scherl Bildarchiv)

Nětko pak na tym ſaleži, ſo tuto rjedźenje ßej lohke njecźinimy, ſo maſanoſcź ſ jeneho kuta do druheho njewumjecźemy, hdźež ju nichtó njewidźi. Ně — tu jedna ßo wo dokładne wosrodźenje, wo nowotwar cźiſteje wutroby. Stworicźelſki duch dyrbi do naſcheho žiwjenja ſapſchimnycź. Tutón ſtworicźelſki duch je ßwjaty Duch, duch Jeſu Khryſta. Jenož tón budźe ſapſchimnycź, ſchto chzedźa nam ßwjatki dacź, ſchtóž Wumóžnika ſnaje. Sswjatki móžeſch jenož wot Jeſu Khryſta ßem dopóſnacź.

Kóždy jenotliwz trjeba móz tuteho ßwjateho Ducha, kiž žiwjenje twori. Naſche žiwjenje runja ßo huſto tworni, kiž ſměrom ſteji, dokelž je milinowy prud pſchetorhnjeny. Wſchitko w tutej tworni je: powod, maſchiny, byrle, kolije, woſy. Jenož něſchto pobrachuje: móz, kiž cźěri milinowy prud, kiž wſchitko hiba. Mamy wſcho: cźěło a duſchu, wocźi a wuſchi, noſy a ruzy, roſum a wſchě ſmyßły, wot Boha ſtworjene, ſo bychmy žiwi byli po jeho woli, ſo dźěłamy k jeho cźeſcźi. Též wola tu je — khutna, cźiſta, woprawdźita, njeßebicźna. Ale, ſchtóž je ſprawny, dyrbi pſchezo ſaßy wuſnacź: woſtanje pſchi dobrej woli, jeli ßo jenož na ßwoju móz ſpuſchcźamy. Ta móz, kiž wolu do ſkutka ſtaji, ßwjaty Duch pobrachuje.

Wo tutu móz proßy naſcha duſcha ßwjatki, tola niž jenož ſa naß, ale ſa kóžde ſjednocźeńſtwo, w kotrymž ſtejimy, njech rěka ßwójba abo lud, gmejna abo zyrkej. Hakle w ſjednocźenſtwje budźe ßwjaty Duch ßwoju hłuboku, žiwjenje pſchecźecźazu móz wuliwacź. Mamy-li ducha ßwjateho a ſawrějemy-li ßo ſ nim w ßamocźe, potom wohen ßwjateho ducha bórſy w naß wuſtudnje, dokelž to pobrachuje, ſchtož dyrbi wohnju pſchezo nowu zyrobu dawacź, pobrachuje luboſcź, pobrachuje radoſcź nad ſjednocźenſtwom. Jenotliwy Sserb, a byrnjež ßo bóle w nim luboſcź k wótcźinje, domiſnje, narodej rěcźi a ludſtwu žehlika, woſtanje bjes wuſnama, hdyž njedźěła ſa zykk, a njenamaka we tym též žaneho wjeßela. Jenož tam, hdźež ßo ſhromadnje dźěła, tam roſtu wola, móz a duch. Tajkeho ducha trjebamy, kiž žiwjenje wobnowja, ſjednocźenſtwa ſkrucźuje, prawu ſmyßlenoſcź pſchinjeße do naſchich domow, ßwóibow, do zyrkwje a naſcheho ludſtwa.

Swjatki nutřka — wonka

Hdyž so w kole róčnych časow zwinu na zwjeŕšk swjatkow swjate dny, rozbudźa so w cyłym čłowjestwje nalěćo znutřkowne a zwonkowne. Hač je to nětko po astronomiskich wobličenjach prawje abo nic, nichtó njemóže přěć, zo we sebi ma hłuboko zakorjenjene čuće bjez mjena, wo kotrymž snano sam prawje njewě, čuće, zo Swjatki su wyšina nalětneho womłodźenja, rozwića a krasy, nic jeněož w přirodźe, ale tež w sebi samym. A wjetše je hišće zbožo, hdyž dožiwiš w dnjach do abo po Swjatkach něšto, štož so ponižnje přituli jako njenahladne podeńdźenje do wulkich dnjow, swjate dny róžojće wobwěncujo a z nimi wo spokojnym cyłku harmonizujo. Njech krótko wo tajkim ćichim — ale za wobdźěleneho wulcy wuznamnym podawku spomnju.

Sedźu w čakaŕni. Stwa je wosebnje nastajena a wuhotowana. Tak, kaž sebi to předstajiš w bydlenju zamožiteho, znateho a waženeho knjeza. Někotre dobre stólčki, konopej we wuměłskim stilu, blido z duboweho drjewa. Na sćěnje wisa mało wobrazow. ale kóždy drohotny pokład. Před woknom widźiš mólčku palmu, pod woknom rjad derje hladanych kwětkow a přez wokno kuzlojty park w nalětnej cujnosći; zahrodnik syče tam čerstwu zeleń a pomocnik plěje w rjadcy mjez kwětkami. Jutře su swjatki. Wonka w Božej stwórbje su hižo po prawom swjatki — ale brachuje hišće wyšši nadpřirodny dych, kiž jutře wokrasni wšitko žiwjenje — byrnjež so w přirodźe poprawom ničo njezměniło. Začuwam hižo móc so přizjewjaceho swjedźenja, ale čuju, zo sam sebi njemóžu dać połnosć tuteje mocy; zo dyrbi so něšto stać, chcu-li wučuć cyle swjatkow hnadypołne dny.

Wottorhnu so wot tutoho rozmyslowanja, dokelž ważniše dźensa, swjatkownu sobotu, mam hišće na-

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Zdeŕ a Brěmjo.

W Zderi běchu přeco jenož młodźi wučerjo, dokelž stat wučerjam małych šulow mjenje 40 dźěći zwoprědka žane a pozdźišo jenož mjeńše starobne přiłohi płaćeše. Nětko to wjacy njepłaći, a wučeŕ móže tam dlěje wostać.

Do wosebiteho położenja je Zderjanska šula ze zakonjom wo rozwjazanju šulskich wosadow (11. 7. 1921) a wo šulskej potrjebje (31. 7. 1922) přišła. Statni prawiznicy njepóznachu jeje wobwod jako šulski wokrjes, ale připokazachu jón Klukšanskemu a Wulkodubrawskemu šulskemu wokrjesej, kotrejž mataj nětko šulu wudźeržeć. Katolske dźěći smědźa, kaž prjedy, swoju Zderjansku šulu wopytać.

Lěta 1840 měješe Zdeŕ po zapisku Klukšanskeho fararja nimo knježeho kubła 2 burow, połbura, 6 zahrodnikow, 12 khěžkarjow, korčmu, wódny młyn, wětrnik a šulu. Přir. ze stawom wokoło 1600! Lěta 1880 bě 43 čisłow a 244 wobydlerjow.

Hišće někotre drobnostki.

Wokoło 1640 měješe Jurij Wendschuh, kotryž bu abt w Hohenfurće w Čechach, zemjanske přimjeno „ryćeŕ nad Zderju" (Ritter von Sdier), snadź tohodla, zo bě prjedy jako Budyski kanonik Zderjanske naležnosće zastarać měł.

4. nalětnika 1799 wućahnychu ze Sprjewje pola Kupjanskeho młyna Hanu Dudlec, kotraž bě 30. winowca 1798 swoju službu w Zdźaru pola Klukša skradźu wopušćiła. Po zdaću bě ju něchtó wěstcje winy dla zadajił a potom do rěki ćisnył. Wo sudniskim přepytowanju rozprawa ničo njenaspomni.

1824 dyrbi Jurij Młónčik, kotrehož němski Mondschik abo tež Müller pisaja, swój statok wopušćić. Wuskorženeho dołha dla, kotryž zapłaćić njemóže, so jeho khěžkaŕska žiwnosć, čisło 10, sudniscy předa.

1825 tachantska kenclija wozjewi, zo ma so 20. meje Zderjanski młyn, 612½ tolerja pohódnosćeny, předać, dokelž wobsedźeŕ, Jan Muck (Mutzk) wuskorženy dołh wupłaćić njemóže.

1838, 11. nazymnika zwróći so na njerunym puću z drjewom wysoko nakładźeny wóz a zarazy na knježim dworje słužaceho pohonča Rejlu.

1727 wuměni tachantstwo daloko wot Zderje we Wulkodubrawskim ležane parcelle z bliže ležanymi tamnišeho knjeza z Gersdorff.

1594 hižo je Zderjanska korčma Budyskemu tachantstwu słušała. W kupnym lisće lěta 1595 so wuraznje wo swobodnym piwowym urbariju rěči. 1737 je tachantstwo Zderjansku korčmu ze zastawy wukupił. Čehodla je ju prjedy zastajiło, so njenaspomni. Druhdy mějachu so nahle pjenjezy zwjesć, na přikład we wójnskich časach (nordiska wójna 1700 hač 1721, časy Augusta Sylneho). W lětomaj 1738/39 natwari tachantstwo korčmu cyle nowu a na přihódniše městno (auff den Weg).

L. 1479 rozsudźenu zwadu dla powodźenja łukow naspomni tež tachantski archiv. Tam so praji, zo je zwada była dla sucheje hrjebje (? „blinde Rinne)". Tole ležownostne mjeno pak mjez Zderjanskimi ležownostnymi mjenami dźensa njenamakamy.

Zderjanske ležownostne mjena: Haćišća. Rozdźera. Wupalency. Srany keŕk. Syte khójny. Dubina. Burizna (Hórnik: drje Pyrizna, Queckenfeld). Korčmarjec hórka. Korčmarjec doł. Sukec hora. Dźěłošća. (Z Čas. Mać. S. 1887).

Brěmjanske ležownostne mjena: Dźěłošća. Łazy. Pola Płónča. Na klukach. Na smahach. Hromadnik. Wjazny. Pola Haja. Pola Zderje. Pola wětrnika. Bahna. Łužk. Dubina. Mileńcy.

Geologiska kharta z lěta 1892 a měrjeŕske łopjeno z lěta 1906 pokaza mnohe přeměnjenja. Mjez tymaj lětomaj je so železnica natwariła, kotrejež dla mějachu so puće zdźěla přepołožić. Wjetše přeměnjenje pokaza so wosebje pola hatow. Su so powjetšiłe a je jich wjac. Goldteich abo der goldne Teich, serbski drje Złoty hat so zda wjetši być a je kupu dostał. Tež Mädelteich, serbski drje Mjetelčanhat, je wjetši a při nim namakamy nowy mjeńši hat. Wulki hat je z haćenjom dźěleny do hornjeho a delnjeho dźěła, a mjez nim a Mjetelčan-hatom je nowy hatk, na kharće bjez mjena, nastał. Mólčki hatk k wječoru wsy je so zhubił. Wjesny hat je so pomjeńšił. Hajńkownja a młyn (Hainmühle, Buschmühle) stej so zhubiłej, a město teho namakamy tam pomnik a něšto kročelow dale delka hat „Altteich" a připódla mólčki hatk. Hajnikownja je nětko niže knježeho dwora.

Wyše Zderje so krajina pozběhuje pola wotbočenja Klukšanskeje dróhi 166 metrow nad morjom, pola wětrnika 192 m, pola Brěmjenja 185, (pola Dubrawy přez 200), pode wsu 153, na Kupjanskich mjezach 144 metrow.

(Pokračowanie sćěhuje.)

ďawki, hewak njebych tu był w čakarni wjelewaženeho knjeza, žebrak mjez druhimi. Sedźi tu młodźenc, nervoźnje palo jenu cigaretu po druhej, tam a sem sebi pót trěwajo z blědeho čoła. Sedźi tu starša žónska, w čornym šaće, ze zapłakanymaj wočomaj, sedźi tu stary brodač, kotryž z wostudy sebi sćahuje z porsta pjeršćeń a jón zaso po rjadu na kóždy porst suwa. Sedźi tu hišće młoda knjeni w modernym woblečenju; tam a sem wućehnje z tobotki někotre papjery, kotrež přečitawši zaso styka do tośki. Sym wćipny, što kóždy chce pola knjeza: žadyn drje tu njepřińdźe, zo by jemu poskićił bankowki, — nawopak kóždy drje chce wot njeho něšto, znajmjeńša dobre słowčko. Wšitcy čakaja na wokomik, zo jich słužownik pušći do jstwy, w kotrejž z nim móža porěčeć. Tu wotewrja so wusadźane durje a mjelčo kiwnje słužowny z hłowu k młodej knjeni. Tuta sunje ruče swoje hladałko do tobołki a wótrě sebi mjezwočo ze židźanym rubiškom. Słužownik zawrě durje. Potom stupi k woknu a zezběra někotre zwjadłe łopješka. W swojim khabaće, wušitym z pisanymi tresami, zezda so mi jara čućiwy być, a zdobom jako tajki, kotryž zamóže so zanurić do myslow druhich sobučłowjekow a kotryž snano kóždeho położenja zrozumi. Kajkiž knjez, tajka čeledź, mi do mysli zjědźe. A tu zazwoni zwónčk. Bórzy na to steji při durjach hólčec, mały pjersk snano dwanaćelětny, w zapłatanych kholowach. Bě bosy a bjez khabaćika. Hłowa bě wulka a wjetšej hišće woči, zybolatej so w čistej čorninje. Włosy ćmowe trochu rozewhane, cyłe mjezwočo suche; žołteje barby. Trochu spłóšiwje rozhladuje so po wosobnej jstwi, ale nic třepotajo, ale rozwažujo, podobny generalej, kiž z hórki měri móc njepřećela přirunajo ju ze swojim wójskom, wot započatka kruće rozsudźeny, so njepoddać. Runje tak naš najmłódši žebrak w čakarni wosebneho knjeza.

Słužownik wotwobroći so wot swojich kwětkow a dohladawši so małeho hosća pokroči měrnje, knjez wšitkich swojich pohibow, k njemu:

„Što chceš wot jeho ekselency?“

„Chcu z nim rěčeć —!“

„Derje, a wo čo so jedna —?“ słucha dale lakaj.

„— — — ja chcu z nim rěčeć — —!

„Štó dha će sćele?“

„Nichtó!“

„Mysliš snano, zo mohł kóždy tu tak mi a tebi ničo mojemu knjezej přihnać, dokelž chce z nim rěčeć?“

„— ja dyrbju z nim rěčeć! — Swojeje maćerje dla!“ wurazy ze skoro bolostnym, ale sobu skoro rozmjerzanym hłosom młodźuch.

„Ach tak. Potajkim će waša mać sćele.“

„Ně. Ta ničo wo tym njewě, zo sym ja tu. —“ Ćišina —.

Słužownik wostaji hólca stejo a njepraji ničo wjacy, widźo, zo bě sebi přez swoje razne sebjewědomje posledni hósć zdobył naše připóznaće.

Hólčec bě tež we mni wubudźił zajim. Sćahnych jeho na konopej, a ručcy jeho w swojimaj dźeržo, zahladach jemu dobroćiwje do krasneju wočow:

„Praj mi tola, dźěćo, z wotkel maš telko khrobłosće a z wotkel sy dostał napis tutoho knjeza, z kotrymž maš wěsće wažne wěcy přerěčeć, hewak by łóže dał so wotehnać?“

Zbudźich z tym, zo khutnje so z nim zaběram kaž dorosćeny napřećo dorosćenemu, w nim dowěru ke mni a přihotowach sebi tak rjane ćiche zbožo na swjatki.

Hóle wućahny ze zaka knižku, wobmasanu drobnu modlitwowu knižku, spohladny mi pruhujo do wočow zdychny a započa z hłosom w zańdźenosći bludźo powjedać:

„Hdyž je naš nan loni ležał na smjertnym łožu, je před poslednim zdychnjenjom sebi wote mnje požadał tutu knižku a pisak. Napisał je tu štyri mjena, k tomu praji jenož „to su dobri ludźo.“ Knižku stłóči mi do ruki a wudycha. — To jo wšitko. Njezrozumich tehdy, što to rěka. Dźensa to wěm. Naša mać je ćežcy khora, a po swjatych dnjach chcedźa nas z domu wuhnać. Dopomnich so na njeboh nanowe słowa, a nětko sym tu. Wón, knjez dyrbi nam pomhać, dokelž dźě je naš nan w swojich poslednich wokomikach prajił, zo su to dobri ludźo! A wón, z kotrymž chcu dźensa rěčeć, stoji na prěnim městnje. Hdyž nam wón z nuzy wupomha, njetrjebam k tamnym třom hić. — Maćeřki dla tu sym — — —.“

Wšitko bě změrom, wšitcy běchu tute njebojazne słowa słyšeli. A ćišina hišće bě, hdyž zabórča zwónčk. Słužownik stupi do jstwy, w kotrejž wotměwaše dobroćel swoje rěčne hodźiny, a za wokomik bě zaso we předejstwi a prosy mje, zo bych zašoł. Ja pak sunu ruče lubeho małuška přede mnu do jstwy, a sydnych so zaso na swoje stare městno. Z mjezwočow přitomnych wučitach, zo běch prawje činił. Bóh wě, kak dołho by hólčik hišće čakać dyrbjał — a z tym jeho khora mać.

A za něšto mjeńšin zaso hólčec wustupi, z rozradowanym mjezwočom a zbožownym błyskom w čornymaj wočomaj. Před durjemi so hišće raz pokłoni, pohladny z wurazom, kajkiž móža jenož dźěći měć, na mnje a zašepta, budźe pomhać, — a Wam wutrobny dźak, zo sće mi pod pažu přimnył, zo sće mi stał k boku, zo sće mje před wami do jstwy pušćił. Čim prjedy z radostnym póselstwom k našej maćeřcy doběhnu, čim lěpje za nju a za nas — božemje!“

A won bě.

Ja pak začuch w sebi hłuboku spokojnosć a tež nadźiju, zo budu w knižcy, w kotrejž bě mrějacy nan zapisał štyrjoch dobroćeli, kaž ja sobu žiwy, hdyž nic jako wupisana adresa, to tola jako dopomnjeńka we pomjatku hólčeca hdyžkuli pohladuje do tuteje „adresoweje knižki mortweho.“ Sym na to swjećił swjatki, rjane a wulkotne za mnje, kaž zrědka hdy: swjatki swjatkow.

Žebrak.

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.

Dwanaty wječor.

Jan: Nětko chcył ja na Robinsonowym měsće być.

Nan: Chcył ty to?

Jan: Haj; wšak ma nět wšitko, štož trjeba a je w tajkim rjanym kraju žiwy, hdźež njeje ženje žaneje zymy.

Nan: Ty prajiš, zo ma, štož trjeba?

Jan: Haj, wšak ma kulki, mjaso, sól, cytrony, ryby, nopawy, wustry, tež ma mloko, a móže, jeli zo chce, butru a twarožki dźěłać; wón ma dobre domske, ma wobłuk kłoki a hlebiju; što dha jemu hišće faluje?

Nan: Wjele, jara wjele! Wón nima žaneho člowjeka, žaneho přećela při sebi, z kotrymž by mohł porěčeć, jemu swoju zrudźbu a swoju wjesełosć zjewić, zo mohł jeho lubować, a kiž by jeho zaso lubował. Daloko běše wot domu, wot nana a maćerje, daloko wot swojich přećelow, daloko wote wšitkich ludźi! — Što jemu wšitke kubła na swěće pomhaju, hdyž nikoho nima, kiž by so z nim zrudźił a zaso zwjeselił! — A dale, Robinson nima hišće tójdy wšitko, štož k žiwjenju słuša. Jeho cyła drasta běše roztorhana a dołho njebudźe trać, to wot njeje ničo wjacy njebudźe, khiba někotre wjetkhe trundle.

Jan: Drasty móže so zminyć, wšako njeje na jeho kupje zyma.

Nan: Dla zymy wón žaneje drasty njetrjeba, ale k přikryću swojeje nahoty. Wón so sam před sobu hańbowaše. A to je dobre znamjo za člowjeka, kiž so sam před sobu hańbuje. A potom trjebaše drastu k přikryću swojeho ćěła dla kałatych kuntworow, z kotrymiž so na jeho kupje wšo mjeŕwješe.

To wšitko činješe Robinsonej přebywanje na kupje jara wostudłe, a wón často zdychowaše a płakaše, zo by jeho Bóh wumohł. Husto steješe na mórskim brjozy a hladaše do daloka, hač njeby nihdźe jenu łódź wuhladał. A dokelž so boješe, zo mohła łódź přijěć a přejěć, hdyž wón při morju njebudźe, tohodla wobzamkny znamjo sčinić, kotrež by kóždemu zjewiło, zo je tudy něchtó w nuzy. — Jeho košla běše tak roztorhana, zo so ju njemóžeše wjacy woblekać. Wón ju tohodla wza, powěsny ju jako khorhoj na dołhu žerdź a staji tu při mórskim brjozy do zemje. — Jeho druha drasta běše tež dodźeržana, črije a nohajcy běchu jemu po kruchach z nohow wotpadałe, kholowy a kapa pak hišće někak wisaštej. Wón dyrbješe nětko druhu drastu měć, přetož kuntwory jeho žałosnje ćwilowachu, a njeměješe w nocy a wo dnjo před nimi žaneho měra. Wotkel pak druhu drastu dostać? — Wšitko, štož měješe a štož so k drasćenju někak hodźeše, běchu kože zarězanych lamow, ale te běchu twjerde a jara ćopłe.

Jurij: K čemu tež je Bóh tajki kałaty njerjad stworił, kiž je nam jeno wobćežny?

Nan: Čehodla je tež Bóh tebje a mje a wšitkich druhich ludźi stworił?

Jurij: Zo bychmy na zemi žiwi a zbožowni byli.

Nan: A što je Boha k tomu nawabiło?

Jurij: Jeho wulka lubosć.

Nan: Prawje dosć. A měniš ty, zo kuntwory a wački, abo, kaž ty prajiš, tajki njerjad, tež po swojim čuću a wašnju zbožowne njejsu? Njewidźiš, kak so wone wjesela, kak zlětuja a hraja, hdyž słónčko swěći, kak skakaju a běhaju? Tón Bóh, kiž tebi wjesele dawa, tón popřewa wšitkim stworjeńčkam wjesele; přetož wón je lubosć.

Jurij: Haj, ja jeno tež měnju, zo dyrbjał Bóh tajke stworjenja stworić, kotrež nikomu do škody njejsu a tež nikoho nječwiluja.

Nan: Dźakuj so Bohu, zo njeje to činił.

Jurij: Čehodla?

Nan: Hdy by to činił, njeby tu ty był, ja tež nic, a žadyn druhi člowjek.

Jurij: Kak to?

Nan: Dokelž je člowjek najsurowiše stworjenje mjezy wšitkimi. Wšitke stworjenja su člowjekej poddate; wón je mori a čini je sebi k wužitku, kaž a hdyž so jemu spodoba.

Jurij: Haj, to je wěrno.

Nan: Po tajkim budź spokojom ze wšěm, štož a kaž je jo Bóh sčinił, přetož wšitko je dobre, ale krótkowidźiwy člowjek to přeco njepóznawa. — Nětk zaso k Robinsonej!

Nuza dohna Robinsona, zo dyrbješe so za swoje drasćenje starać. Wón wza tohodla te lamjace kože, rozrěza je ze swojim nožom a wotrěza sej najprjedy črije a nohajcy, na bokach do nich dźěrkow nakała a zwjaza je potom z bórnicu (ze štryčkom); tak sčini tež z kholowomaj a z kapu. Za někotre dny běše cyłe woblečenje hotowe. Tajka drasta njeběše Robinsonej na žane wašnje přisprawna; wona jeho ćišćeše a bě jara ćopła, tola pak znjese radšo tule ćwilu, hač bolostne kałanje kuntworow.

Po tym krawcowanju da so na swoje hornčeřske dźěło a natwari sej najprjedy při swojej kuchini pěc, přetož mysleše, swojim horncam poškleńčenje dać z jara wulkej horcotu. Tuž zestaja horncy, tyhele, kótliki, šklički a štoj běše dale nadźěłał, do pjecy, zadźěła w njej woheń a pyrješe a paleše cyłički dźeń. Před wječorom da wohnjej hasnyć. Nazajtra bjerješe sudobja z pjecy. Ale prěni tyhel, kotryž won wza, njebě poškleńčeny, druhi tež nic, a tak wšitke dale, hač skoro při poslednim jenym tyhelu widźeše na dnje, zo měješe tam ćeńku swětłu kóžku. Čehodla jenož je tón poškleńčeny a hewak ničo? mysleše Robinson, njeje wšitko z teje sameje hliny dźěłane a wšitko w jenej pjecy nadobo palene? — Wón mysleše a mysleše, hač so dopomni, zo je w jenym tyhelu něšto sele było, hdyž bě jón do pjecy stajał. Robinson njemóžeše tohodla hinak wusudźić, hač zo je ta sól tón tyhel poškleńčiła. Zo by to zhonił, wza wón druhe tyhele, horncy a šklički, posypa je znutřka ze selu, někotre wuhładkowa z jara słonej wodu a potom zestaja je do pjecy, zo by je palił. — Ale srjedź swojeho dźěła bu Robinson z něčim překwapjeny, před čimž běše so dawno jara bojał. Jeho napadźe khorowatosć. Jemu bu w žołdku zlě, hłowa jeho bolěše, a stawy běchu kaž přebite. Nětko nastawaše jemu najzrudniši čas; khory ležeć a žaneho člowjeka na pomoc! — „Božo, mój Božo! kak mi budźe, hdyž njebudu stanyć móc? — tu njeje nichtó, kiž by mje hladał; tu njeje žaneho přećela, kiž by mi posłužił a mi z čoła smjertny pót strěł! — Božo, mój Božo, kak so mi póńdźe?!“ —

Z wulkej hrozu pany Robinson k zemi.

Bě-li jemu hdy dowěra k Bohu nuzna, bě to nětko. Wotdźěleny wot wšitkich člowjekow a wopušćeny wot swojich ćělnych mocow, štó jemu wosta? — Nichtó na cyłym swěće, hač Bóh Knjez sam!

Robinson stykny klečo rucy, hladaše z prostymaj wočomaj k njebjesam a zdychny z hłubokeje wutroby: „Mój Božo! pomhaj mi!“ — To běše wšitko, štož zamó myslić a prajić.

We wulkej hrozy njewosta dołho na zemi ležo, ale zebra swoje poslednje mocy a stany, zo by sej najnuzniše potrěbnosće k swojemu łožu znosył, zo njetrjebał bjez wokřeća być a zawutlić, hdy by njemohł w swojej khorosći stanyć. Z wulkej prócu staji w nopawjacej škorpawje wodu k łožu, wza někotre pječene kulki a cytrony, tež jedyn kokosowy worjech a składźe wšitko njedaloko łoža, a potom so lehny.

Hdy bě so nětko Bohu spodobało, jeho přez časnu smjerć k sebi wzać, kak rady by wón wumrěł; wón skhrobli so tež Boha wo zbóžne skónčenje prosyć, tola přistaji: „Nic moja wola, ale twoja wola so stań!“ —

Robinsona zyma třaseše a wón njemóžeše so zhrěć, runjež bě so do syna zarył a so z kožemi zwodźewał. Tajka zymica traješe na dwě hodźinje; a na to přińdźe horcota, zo wón paleše, kaž woheń. A po horcoće poča so poćić a čuješe trochu połóžnosće, tak zo zaso wo sebi wědźeše. A wón spomni na swój woheń, zo jemu hasnje, jeli zo ničo njepřiłoži. Lězeše tohodla po štyrjoch po drjewo a namjeta telko drjewa na woheń, zo móžeše so hač do ranja palić.

Nastawaca nóc bě jara zrudna. Zyma a horcota so cyličku nóc wotměnještej; hłowa jeho nimo měry boleše a spanje njepřińdźe do jeho wočow. Z tym bu tak słaby, zo nazajtra lědma po drjewo doleze a jo na woheń zmjeta. Potom zaso cyłički dźeń ležeše, njejědźeše pak ničo, ale druhdy so napi. Na wječor khorosć zaso přibywaše. Wón chcyše zaso po drjewo, ale běše tak słaby, zo njemóžeše. A we wěstej nadźiji, zo wumrje a wóhnja wjacy trjebać njebudźe, běše jemu wšo jene, hač so pali abo nic.

Přichodna nóc bě zaso kaž poslednja. Woheń bě wuhasnył. Robinson běše dale a słabši, tak zo so njemóžeše wjacy wobroćić. Wón so tohodla ničeho druheho njenadźiješe, hač smjerće. A poruči so w nutrnej modlitwje Bohu; prošeše jeho wo wodaće swojich hrěchow, dźakowaše so jemu za wšě dobroty, kotrež běše jemu wopokazał, wosebje pak dźakowaše so Bohu za wšu nuzu a hubjeństwo, kotrež bě na njeho pósłał, kotrež běše k jeho polěpšenju słužiło, a spomni na swojeju staršeju a prošeše tež za njeju; a skónčnje praji: „Wótče, poručam swoju dušu do twojeju rukow!“ — A lehny so čakajo na smjerć.

Zdaše so tež, jako by smjerć na so njedała čakać, přetož Robinson bu dlěje a słabši, zapadźe do womory, njewědźo ničo wjacy wo sebi; jeho dych bě krótki a druhdy jachlacy. Nětko zdaše so přibližować poslednje wokomiknjenje. ćežkota padźe na jeho wutrobu, kaž hišće nihdy. Wón zesćahowa so ze stawami a na to wosta změrom ležo.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kućik

Domjace mrówje a kak maš je wutupić

ZdR. Hdyž so cyły lud škódnikow našich domow mocuje, a to hišće tak wobdarjeny kaž su mrówje, je to móc, přećiwo kotrejž móžeš z ćežka zapřimnyć. Wjele ćežo hišće hač přećiwo šćónam, kotrež hižo dosć wobćežnosćow činja. Temu přistupi: Mrówje su žiwe w njepřistupnych skhowankach, w drjewjanych hrjadach, hłuboko w muri a wšo je derje organizowane: mrowje, kotrež wonkownu słužbu wobstaraja, přinošuja cyrobu, mrowje kotrež znutřkownu słužbu wobstaraja, wothladaja młodych, rozšěrjeja hnězdo a w srjedźišću cyłeje kolonije steji mrowjaca matka, z kotrejež jeničkim nadawkom je, zo jejka njese. Njepomha potajkim ničo, zo někotrym wokołoběhacym mrowjam z někajkim jědom zawdaš; tak bohate ludy mrowjow ženje njezničiš. Na wuhłódnjenje njemóžeš ani pomyslić, dokelž cyłe lehnidło, kotrež drje w přěnim rjedźe ma potomtstwo zwěsćić, je w času nuzy železny cyrobowy wobstatk za mrowje a w časach hłodu jón bjezwobhladnje zežeru a tak wjele měsacow dołho wutraja. Najhórše pak je, zo nimamy z jeničkim njepřećelom mrowjacych splahow činić; mamy cyłu ličbu družinow, kotrež so we našich domach rozšěrjeja a kóžda je žiwa a nam škodźi na wosebite wašnje.

Čerwjenokhribjetowe domjace mrowje a čornobrune pućne mrowje, wobě 2,5 hač 4 mm dołhej, lubujetaj wosebje słódke wěcy, a přěnja nadpadnje samo ze swojej słódkej wóńju. Čornoswěćata drjewowa mrowja, kotraž bywa 4 hač 5 mm dołha a kotraž ma drjewowemu kisałej podobnu wóń, spokoji so z rěpu, běrnami a podobnymi płodami, kotrež so we pincy khowaja a kotrež po puntach zežerje. Drjewo ničaca konjeŕka, hobr mjez mrowjemi, 7 hač 14 mm dołha, čorna ze čeŕwjenobrunym khribjetom a někotrymi znatymi družinami wosebje na kolče khodźi.

Najhórše škódnicy pak su k nam přiwjezene družiny, předewšěm tak mjenowana Pharaonowa mrowja, kotraž je so z tropiskeje Asije k nam zanjesła. Je to drobna, lědy 1,75 hač 2 mm dołha mrowja, čeŕwjenožołta z ćěmnišim zadnim dźělom ćěła, ale runje dla swojeje drobnosće je ćim strašniša dokelž móže sebi pře wšě dźěrki swój puć wurub . Jich kolonije móža ze sto tysacow wobstać. Tu mrowja hrozy, zo so z wulkej čwilu za nas stanje, dokelž chce tuta wjele ćopłoty měć, wobmjezowaše so dotal na někotre wosebje ćopłe městna, we wulkopjekaŕnjach, zahrodniskich šklencowych domach, we kupjelach, khorownjach a hotelach, tola z přeco wjetšim rozšěrjenjom centralnych tepjenjow so tež do našich privatnych domow dobywa. Pharaonowa mrowja wšo, štož so w kuchini khowa, žerje. Marmeladu po centnarach wotnosy. Tež njewarjene mjaso, haj samo ćěła w khorownjach njejsu před tutym žračkom wěste. Z wulkej čwilu je za khorych. Spodźiwnu njeapetitnu lubosć maja za wšelake jědma khorych atd., ničo njeje před nimi wěste a ze wšěmi móžnymi bacillami natykane su ze stajnym strachom za rozšěrjenje natykliwych khorosćow.

Samo domjacy skót njeje před mrowju wěsty. Dornowka (Rasenameise) mała čorna družina, 2,5 hač 3,5 mm wulka, z wulkej hłowu a małym zadnim ćěłom, je so w poslednim času jako strašna přenošowaŕka hlistawy (Hühnerbandwurm) wukopała. Kokoše z hlistawu skoro žane jeja wjacy njenjesu. Najskěrje njejsu hrěchi mrowjow na tutym hygieniscy ważnym polu hišće wućeŕpane. K tutym škodam přistupja hišće twarske škody: Sypnjenje balkonow a cyłych skhodow, kotrež zawinowachu ze swojim potočeŕskim dźěłom mrowje, njejsu ničo žadne. Haj cyłe štwórće městow dyrbjachu so wuprózdnić.

Kak móžeš přećiwo tutemu strašnemu njepřećelej postupować? Parola je: nie wotehnać na susodne ležownosće, ale zničić tež poslednju mrowju cyłeje kolonije, dokelž hewak so tuta přeco zaso zahnězdźi. A tu pomha jenož jedyn srědk, kotryž do hłubiny kolonije so přenjese: Jědojte rozpušćěliny abo jědojte płuny, tola tute hodźa so w domje husto ćežcy wužić. Tehodla dyrbiš rozpušćenu jědojtu wudźeńku wupošožić, kotruž mrowje do swojich kolonijow znoša, zo bychu domjace mrowje z jědźu zastarałe. Město cyroby pjelnja mrowje swoje hordło z wabjacym jědom a picuja z nim w hnězdźe tež lehnidło, haj samo matku. Jěd w hordłu dosaha, zo bychu so z nim hač do 20 mrowjow zajědojćiłe. Tajke jědy, kotrež so wupruhowachu, su Rodax-Ameisenfresslack kajkosć D 1, a Allizol. Tam, hdźež dróhi mrowjow do murjowych skhowow wjedu, so wabjacy jěd na šklenću namaza, po móžnosći při ćopłym wjedru a nie wjacy, hač móža mrowje na jenym dnju wotnosyć. Hewak tuta rozpušćělina so wusuši a skutkownosć tutych wudźeńkow so zhubi. Kładźenje jěda so wospjetuje, doniž njejsu so mrowje dospołnje zhubiłe. Kedźbliwosć při khowanju a wužiwanju jěda je trěbna. We kolčach maš wosebite z jědom pjelnjene tyzki wužić, kotrež drje su mrowjam, nie pak pčołkam přistupliwe.

Kedźbnosć při wšowym zanjerodźenju w zahrodach

ZdR. Kóžde lěto móžeš wobkdźbować, kak su sadowe štomy, keŕčki, zelenina łušćizny, rěpa hišće zo wšemi zanjesene. W hustych čŕjódach sedźa na kiješkach a łopješkach a cycaja z rostliny pospochi žiwjeńsku brěčku a zanjerodźa je ze swojimi cokorwobsahowacymi wutłóčlinami, tak mjenowanej pomjedźu. Dołho po tym, hdyž su wši dawno na druhe rostliny so přesydlili, abo hdyž su jejka za generaciju přichodneho lěta nanjesli, su wopory jich dźěła dospołnje zanjerodźene. Ze zbytkami pomjedźe, a łopješka su zwite a zmoršćene. Bjez dźiwa je, zo w ćopłym a suchim lěće, hdyž so woš rapidnje rozmnoži a hdyž maja rostliny tak hižo ćežko, so z wodu zastarać, so někotryžkuliž štom abo keŕčk tak wucyca, zo dospołnje zahinje, druhe łopjena a płody zhubja a w rozrósće wróćo wostanu. Tu dyrbimy zapřimnyć a našim rostlinam pomhać. Srědkow, kotrež su přećiwo tutym wšam wužitne, je jara wjele. Najjednoriše je přeco, zo rostlinu z mydliznowej wodu wobsykaš. Poł hač 2 kila židkeho mydła so w 100 litrach wody rozpušća. Skutkownosć so powyši, hdyž so 3 litry hórkeho spiritusa přidadźa, a potom móžeš tež krućišim wšam na kožu hić. Wupruhowane je tež rozpušćenje nikotina, kotremuž najlěpje tež židke mydło přidaš. Wša próca pak je podarmo, hdyž wojowanje přećiwo tutym škódnikam w prawym času njezapočnješ. Hdyž so łopješka zawić počinaju, abo ze štomow samo płody padaja, potom je přepozdźe. Hdyž přěnje wši pytnješ, abo łopjena maja spodźiwny błyšć a so lěpja, dyrbiš z tutymi srědkami započeć.

Hospodařski rozhlad

Ssobotu 15. meje 1937.

Wčerawše bursy w Barlinje.

1 dollar	2,491	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,295	100 českosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,97	100 franc. frankow	11,155

Barlinska bursa 14. meje 1937. W pożlednich dnjach sbudżeny żiwy sajim sa tak mjenowane Stock exange njeje tež na wczerawschej bursy njedżiwajo bliskich ßwjatych dnjow ßo pomjeńschil. Dokelž je posticzenjow w tutych hódnotach jara mało, postupowachu kursy dale. Hdyž tež ßo wożebita norma sa pohódnosczenje jenotliwych akzijow swěsczicz njeda, nima ßo tola tajke spontane stopnjowanje kursow skhwalicz. Bjese wschého nimaja ßo dobytki a reserwy jako sakład sa njewobmjesowane stupanje kursa se strony akzijonara widżecz, dokelž we wobłuku 4lětneho plana ležaze nadawki budża hischcże jara wjele ßrědkow trjebacz. Tohodla je nusne, so ßo bilanczne liczby trochu wězowntscho pożudżuja. Na montanowych wikach postupichu Rheinstahl wo 2,75 proz., Ilse-Bergbau wo 2 proz. Na rentowych wikach njebě wulkich pscheměnjenjow.

Barlinske żitne wulkowiki. Pożledni dżeń pschéd 4-dnjowskej pschestawku ßwjatych dnjow bě wopyt a wobkhod na Barlinskich żitnych wulkowikach jara wobmjesowany. Posticzenja ßu ßo swjetscha hischcże dale pomjeńschile. Młyny pschenżu nusnje trjebaja, tola na wólnych wikach njeje żanych tworow, tak so ßu młyny na pschidżělenja pokasane. Rożka pschikhadża we wobłuku samějenskeje akzije dyß a dyß hischcże na wiki. Hacż runjeż je wulki sajim, stej wowß a jeczmjeń sa pizowanske saměry lědy dostacz. S mukow steja ßwětke pscheńczne družiny w ßrjedżischczu sajima. Wobrot pohibuje ßo w měrnych kolijach. W rżanych mukach wuwi ßo spokojazy wobkhod sa wschědnu potrjebu.

Wczera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenżzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmienja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 5.	13. 5.		14. 5.	13. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

14. meje 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 441.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch stárobow	—

Byki: 589.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1507

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2454

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48

Wowcy: 3240

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	33—37
Starše wukormjene (6.)	26—31
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	17—25

Swinje: 18052

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Wične płaćizny w Budyšinje.

15. meje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,75
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,20
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóč., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóč., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóčena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,40
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,30
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24.45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,50	4,50
Prosata 1204 štuk	1 štk.	8,00	18,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pi	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pi	Wukrajny wupłod pi	Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pi	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pi	Wukrajny wupłod pi
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	keřčk	5	20	—
Hroch	»	—	—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—	—	Kosćadło	punt	—	30	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	30	—
Sydrojty kał	štuka	20	60	—	Łoboda	»	—	15	—
Běły kał	punt	—	13	—	Rapuncliki	»	—	60	—
Čeŕwjeny kał	»	15	18	—	Tomaty	»	—	—	45
Wirsingowy kał	»	15	20	—	Cybla	»	13	15	—
Pupkaty kał	»	—	—	—	Hromak	»	25	70	—
Zeleny kał	»	—	—	—	Khrěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	30		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	20	—	Čerstwe hriby	litr	—	30	—
Karoty	walčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	—	—	—
Karoty	punt	15	20	—	Dobre jabłuka	punt	35	48	57
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	20	—
Porej	»	—	25		Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	walčk	—	10	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	»	—		—
Rjewjeń	»	—	13	—	Brěški	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	15	—	Aprikosy	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	12	—	Kózlata	»	70	80	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

15. meje 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2 00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połć	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,45
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Nalětny postrow sa ßwjatkowne ranje.
(Ryßowanka Busch-Scherl, M.)

Pola „bólběra“

(Wobras se wßy.)

„Cžiń a njemyßalt ßo, bolběro, jutsje ßu ßwjatki a to dhe kóždy rjenje wottruhany a wottsihany bycž, a masch hischcže tu telko ludži! Khróts dundr a doria — měj ßo do spěcha a njestej nastajnje a njewjechluj pschezo s nožizami a s cžeßakom w powětsje!“

Tele wóßlaze waschnje ma: hdyž ßej drusy něschto powědaja, dha ßwoje mudre ßłowo pschida a potom druhdy žuje kaž kozor kołbaßu. To wschak cžinicž móže a nichtó jemu to njewobara. Ale pschi tym dyrbi tola dale dźěłacž, hdyž je tu połna jstwa cžakazych. Cžeplske kóždy ßedži kaž na jehliczkach, kóždy dhe saßy dale a khwata domoj. Szyła, hdyž njejßy hischcže wjeczerjał. Njemóžesch ßo tych por hłupych scherschczi dla zyku wěcžnoscž a tsi dny tu wußydnycž. Ach, nasch jedyn ßej hewak tak nusnje njeczini, njebychu-li runje ßwjate dny byłe. To dhe kóždy rjany bycž a ßo wupikacž. Wěso, zyły tydžeń je na to cžaßa było. Po prawym nimaja ßo włosy ßobotu tsihacž, to ßo ludžo jenož truhaja. Ale njech nasch wjeßny schkrabak w božim mjenje do města czehnje, dhe-li nam měschczanske pschedpißma cžinicž. Na wßy hinak njeje a tež njebudže, byrnjež ßej bolběr rohi wotbodł.

Wón ßo temu skradžu ßměje. Ach, ty mój luby božiczko, hdyž ßo wo to jedna, je jemu to wscho jene, schto ludžo wo nim rěcža, ma twjerdu kožu, byrnjež jeho bóle wochlowali a hněwali. Tajki „pyskitruhar“ dyrbi něschtożkuli ßłyschecž a do ßo žracž. Potom wschak truharnja žana khutna ßudniska jstwa njeje abo hewak něschto a w tajkej budže dyrbi nastajnje žiwjenje bycž. A wón ßwojich kałsaczinjerjow wěscže snaje. Njeje tajki, so by do stracha pschischoł abo ßej staroscže cžinił, hdyž jedyn s durjemi nuts pschiňdže, haruje a krakoze, hdyž hnydom na rjedže njeje. Hewak ßej mužojo wschudže cžaßa bjeru, woßebje w korcžmje, ale tu hladaja na sekundu. Potom, hdyž ßu hotowi, hlejcže, nadobo tak nusnje njeje, maja cžaßa doscž. To ßo wulzyschnje na ławku wußydnu a dale „tischkurěruja“. A dźenßa je wo stare ßmorže schto hinak. Na pschedpoßlednim dźěła, tamni schtyrjo ßu dawno hotowi, móžachu hižo psche wschě hory a doły bycž, bychu-li tak nusne měli, kaž prjedy cžinjachu.

Wo konjach pak ßo saßy ras rosmołwjachu. Wczipny wschak ßym, schto s Winarjez lischakom budže. Kaž je słyschecž, dhe hischcže jeneho pschikupicž. Prěni njeje sapłaczeny, na tym hischcže směnka wißa. Teho njeje na žadyn pad ßměł kupicž. To tón djaß wě, hdže je tehdom woczi měł. Dyrbjesche do cžaßa wědžecž, so to žadyn kóń sa njeho njeje. Kiž ßej radžicž njeda, temu njemóžesch pomhacž. Je dźěn hewak tak mudry. Cžini tola, kaž by mudroscž se ßmjetanzu jědł. Njech hlada, kak s kała wulěse. Prajcže mi jeno, schto dha s tajkim kóslikom dhe! To hižo nasdala widžisch, kak ßo motykuje se sadnymaj klechomaj. Dyrbjesche radscho ßwojeho brunaka sdžeržecž a hladacž, so by Schubertez s Wonez pschikupił, kaž swoprědka dhysche. To by sapschah był kaž wulisany! A hdy by jeju takle lětko pěknje pizował, krasny por by to był. Taj byschtaj jemu do pjenjes rostłoj.

Schtó wě, schto budže Wjeßeliz Pětr se ßwojim podßobnikom cžinicž. Podarmo? Ach ně, to njechamy rjez. Móžno, so jeho runje hischcže derje wupipli. Kak to tehdom s Kuczankez schumelom bě! Pschi tym běsche toßame hubjeństwo. Nó, hdyž běsche ßo nažrał a wužrał, tajki kóń to bě! Hłupje je cžinił, so jeho samjenkłowa. Tón hischcže dźenßa pola Rjecžkez w Něhdžezach khodži a derje cžaha. Niz wjazy? To rěka, dołho hischcže to bycž njemóže, so je jeho pschedał, něschto do jutrow ßym jeho hischcže widžał. Njewěm runje, schtó je mi to prajił.

Pomyßlcže ßej, Kóžnikez cžornak stejesche hižo saßy na Khocžebuskim hermanku, hdžež bě něhdy kuntworinka konja sakußała. Psches kelko rukow je mjes tym schoł! Nasdaliz wikownik měješche jeho na pschedań. Ach haj, dhzu rjez, wokoło hłowy běsche wschak zyle cžiły. Ale pßejskobanezy, storhany pak je, so je cži srudnje na njeho pohladacž! A pschi tym ßej schtyri sta hriwnow žadasche! Měnju, njedyrbjeli Nasdalu snacž. Tón wot žiwych bjerje. Njejscže tu wězku s Hatnikom ßłyscheli njedawno? Temu je sto hriwnow sa ßwojeho docžepaka dał. A hdyž Bóh schkodu wobhlada, je staru lischu Woneczanskemu Polanej sa tsi sta hriwnow pschedał. Njech wam Dworakez Gusta dalsche powěda, je ßam s Polanom rěcžał. Tón je dhył s khěžki wujěcž, hdyž bě shonił, so je s Hatnikez dwora sa sto hriwnow schoł. Haj, mój bolběro, to je skěrje saßłužba! Takle njejapzy dwě scži hriwnow do saka tyknycž, to móžesch wěcžnje schkrabacž a tsihacž, mydlicž a britej wótsicž, prjedy hacž dwě scži nadžěłasch.

„Ach haj, wěso saßłuža, bjeru wschak hnydom wscho. Ale dóstanu pak druhdy khětro ßelenu plistu. Jara wjele konjazych wikowarjow njeje w bohatstwje wumrěło. Dokelž, pomyßlcže ßej — —.“

„Cžłowjecže, tsihaj tola dale, njesastań tehodla a njemachaj s nožizami w powětsje, ty saplazna koza!“

„Mój jejdrko, dyrbju tola ras wodychnycž pschi tak cžežkim dźěle!“

A tak dže dale tych koni dla. Wo Konjechtez lischakomaj, wo Ssuchez kobłe a druhich. Pschi tym ßej trubku wuklepaja a snowa natykuja, wosmu Sserbske Nowiny s hosdžika a pohladaja do nich sa wjedrom, kajke ßwjate dny budže, hraja s porstami na dołhich schkórnjach, jedyn porßnje a wschitzy jemu strowotu pscheja. Ssu dže pola bolběra a je ßobota. Hłowna wěz, so je cže w rukomaj poměł, potom masch hischcže khwilku cžaßa.

A dźenßa popołdnju bě duzent a wjazy kremowych tubow dóschło, kotrež ßu jara woßebne. Njeßy pschi tom mudry, wo cžim ßej bolběr s Hobrakez Handrijom powěda, te wězy pschiňdu s zyle druheho ßwěta. Je to něschto nowe. Ale te stasche schkleńczki a tyski, blechki a plakaty, rjemjenje a mydłowe nopaschki, nožizy a britwy, hladadła a lampy, te wschěch wjeßnjanow snaja a jich wschědny tischkur. Tu njejßmy w měscže, tu je wjeska. Njeby tež derje było, bychu-li wjeßnjenjo we wschěm druhim ßo rosmołwili, a niz wo ßwojim skocže a hospodaŕstwje a jenož sa to sajima měli, schtož ßo we dalokim ßwěcže stawa.

Radio

Njedželu 16. meje ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 rańschi konzert s Hamburgskeho pschistawa. 9 ßwjatkowna njedžela bjes staroscžow. 10 rańscha ßwjatocžnoscž. 10,30 taczele. 11,30 pischczele. 12 pschipołdnischi konzert (s Mnichowa), w pschestawzy 12,55 cžaßowe snamjo a 13 sbožopschecža. 14,45 wuherske ludowe spěwy. 16 taczele, mjes nimi rosprawa wo bółkopańzy mjes Němskej a Danskej we Wrótßławju. 19,40 wo sporcže. 20,10 wjeßoła ßwjatkowna jěsba. 22 powěscže, sport, wothłóß s Němskeje. 22,30 rejwańska hudžba.

Lipsk: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 7 ßwjatkowne spěwanje Lipsczanskeho mužskeho khora. 8 tschesczanska rańscha nutrnoscž. 8,30 pischczele. 9 k Fichtowym 175. narodninam. 10 taczele. 12 pschipołdnischi konzert (s Barlina). 15,30 Bachowa a Händlowa hudžba. 16 sabawna hudžba (se Saarbrückena), w pschestawzy 16,45 rosprawa wo bółkopańzy mjes Němskej a Danskej we Wrótßławju. 18 symfoniski konzert. 19,35 sport. 20 ßwjatkowny konzert (s Barlina). 22 powěscže, sport.

Königsberg: 20 operetta „Ptaczeŕ“. — **Wrótßław:** 20 operetta „Dorothee“. — **Köln:** 20 hodž. 60 lět operetty. — **Mnichow:** 19,40 opera „Madama Butterfly“. — **Win:** 20,05 Win něhdy a dźenßa. — **Warschawa:** 17 symfoniski konzert.

Póndželu 17. meje ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert s Bremenskeho pschistawa. 9 ßwjatkowna póndžela bjes staroscžow. 11,30 pischczele. 12 taczele, mjes nimi 12,55 cžaßowe snamjo a 13 sbožopschecža. 14 wschelaka hudžba. 15 komorna hudžba. 15,30 portugalske ludowe spěwy. 16 popołdnischi konzert. 18 Brahmsowe khóry (s Mnichowa). 19,30 sport. 20 rjane melodije. 22 powěscže, sport, wothłóß s Němskeje. 22,30 mała nózna hudžba.

Lipsk: 6 konzert s Bremenskeho pschistawa. 8 pischczele. 9 taczele. 11 komorna hudžba s 18. lětstotka. 12 pschipołdnischi konzert. 14 taczele. 15 nowa hudžba sa ludowe nastroje. 16 popołdnischi konzert. 18,20 Schubertowa hudžba. 19 opera „Aida“ (s Drježdžan). 22 powěscže, sport. 22,30 rejwańska hudžba.

Barlin: 20 opera „Rigoletto“. — **Hamburg:** 20 reje w mejskej nozy. — **Köln:** 20 wuherski konzert. — **Frankfurt:** 20 wulki konzert. — **Mnichow:** 20 spěwohra „Hanka“. — **Saarbrücken:** 20 wjeczor pola Jana Straußa. — **Win:** 19,25 opera „Kuskaŕska tulawa“. — **Warschawa:** 21,30 Bachowy konzert.

Wutoru 18. meje ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, taczele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nimi 7 powěscže. 11,30 sa hospozy. 12 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta), w pschestawzy 12,55 cžaßowe snamjo a 13 sbožopschecža. 13,45 powěscže. 14 wschelaka hudžba. 15,35 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18 kladěrna hudžba. 18,20 politiski pschehlad nowin. 19 k ßwjatokej. 19,45 ßwět sporta (s Londona). 20 powěscže. 20,10 hra „Jědž a picže“. 22 powěscže, sport, wothłóß s Němskeje. 22,30 mała nózna hudžba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscže. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert (s Mnichowa), w pschestawzy 13 a 14 powěscže. 14,15 taczele. 15,15 popołdnischi konzert. 17,30 konzert. 18,30 komorna hudžba. 20 powěscže. 20,10 błoßy wo lěßu (s Barlina). 22 powěscže.

Wrótßław: 20,10 konzert. — **Stuttgart:** 21,15 wjeczorny konzert. — **Mnichow:** 20,10 sabawny konzert. — **Win:** 20,40 hra „Móžecže milijon pscheměnicž?“ — **Warschawa:** 20,15 symfoniski konzert. — **Praha:** 20,05 konzert hollandskeho mužskeho spěwneho towaŕstwa.

„Schto, ty dhzesch smužity bycž? Pschi tym pak ßy pschi nadpadže, hdyž rubježnik „Ruzy horje!“ sarejí, je hnydom sběhnył!“ — „Haj, ale ßym ruzy do pjascže sawrěł!“

Wolijowe a łakowe
barby
Barbiče a šablony
poskića
Drogownja
Emil Miersch
na Kamjentnej hasy 24
znapřeča čěłozwučowaŕnje

dostanjeće pola firmy
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, tež stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłownej torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Auto-Licht- reparatury
kóždeho systema wuwjedźe
Engelbert **Ottiger**
w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751
DKW-elektr. służba
Noris-służba, U-H a Fenag. Twar akumulatorow a fabr. skład

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Nowa elektriska
Miele płokańska mašina
je zaso dóšła.
dom jězdnych kołow Fuhrmann
na Hornčeŕskej hasy 10. Tel. 3004

Jara dobre wuspěchi pola
ischiasa, drjenja, wića,
tołstosće, kaženja poživanja, nazymnjenja atd. změješe w
Parapack-kupjelach
sotry Marianne Rüter
Budyšin, Hłowne torhošćo 9
Tel. 3489 — Suche počeńske kupjele

Za žonu
Bluzy, šórcuchi, drasty, šlypfry, pulovry, rukajcy, spańske wobleki, spódnje suknje, nohajcy, spódnje jaki, suknje, płóčliwy somot, nócne jaki, nócne košle, štrykowane jaki, štrykowane štawty atd.
A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

525 jězdnych kołow předach w zańdźenym lěće. Dopokaz, zo dobru tworu předawam. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer.** Nimale **300 jězdnych kołow na składźe.** Po přeće na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła přijimam do płaćenja!
J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Maš-li skót na předań podaj nawěštk do Serbskich Nowin

FOTO-
aparaty přisłuški pokiwy
dostanjeće — Waše filmy a platy wuwiwa, wobrazy powjetša, wobrazki zhotowja
Erich Winter
na Kamjentnej hasy čo. 14

Jědźeŕnje wot 250,— hr.
Kuchinje wot 290,— hr.
Lěhaŕnje wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk.
Bjez wudawkow do domu.
Přijimam mandźelske požčonki
Fritz Schulze
w Budyšinje Před Sulećskimi wrotami 2 (Lěhmannec młyn)
— Samsna sodłaŕnja —

71lětny, strowy **wudowc** pyta
bydlenje
w porjadnym čistym hospodaŕstwje, ćichej a luboznej holanskej wsy, z jědźu a posłuženjom. Poskićenja pod **E 3** na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Dźensa wječor dojědu k nam rańšopruske
kruwy a jałojcy, žrački a běhaki
Wot wutory 18. meje mam je tunjo na předań
G. Greibig w Supowje
Telefon Kumwałd 295

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šławchi . . wot 0,70 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 4,75 hr.
Přisłuški za koła poskića firma
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Khorobna zawěsćeŕnja
za wšě powołanja pyta na wšěch městnach pilnych zastupjerjow z dobrymi poćahami. Zamołwjenja pod **D 3** na wudawaŕnju Serb. Nowin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 112 — Budyšin — Wutoru 18. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Njeporadźeny zběžk w Albanskej

W albanſkim měſcźe Argyrokaſtru ßu w nozy k ßwjatkownicźzy ſběžk ſpytali. Jako nadpjerarjow ſběžka ßu bolſchewikſke elementy ſwěſcźili. Sběžk prjedawſchi miniſter Ethem Toto nawjedowaſche. Knježeŕſtwowi wojazy pak ſběžkaŕſke hibanje ſpěſchnje poraſychu. Knježeŕſtwo je raſne naprawy k ſakhowanju měra a porjada cźinilo. We wſchěch dźělach Albanſkeje doſpołny měr knjeźi.

W nozy k njedźeli cźrjóda rebellow měſto Argyrokaſtro wobßadźi a telefonowy powod do Tepelena, Kurveleſchia a Libohovy pſcherěſny. Sběžkarjo běchu ziviliſtojo, kotrychž prjedawſchi albanſki miniſter Toto, jedyn žandarmſtwowy offizěr a jedyn prjedawſchi wojeŕſki hejtman nawjedowachu. Revoluzionarojo jeneho žandarmſtwoweho offizěra morichu.

Knježeŕſtwo hnydom wſchitke nuſne naprawy k poraženju ſběžka pſchewjedźe. Knježeŕſtwowi wojazy měſtno ſběžka wobſtupichu, ſo bychu we wſchěch podkrjeßach, kiž běchu ſběžkarjo wobßadźili, porjad wobnowili. Hdyž wojazy k měſtu Argyrokaſtru poſtupowachu, žaneho pſchecźiwjenja njenadeńdźechu.

Pſchi hórſkim pſchekodźe Proci wojazy, kiž běchu ßo ſ Valony wupóßłali, do ſběžkarjow ſraſychu. Sběžkarjo ßo wojakam jenož krótki cźaß pſchecźiwjachu a ßo potom we wulkim njeporjedźe do cźěkanja dachu. Knježeŕſtwowi wojazy ßo ſa nimi puſchcźichu a jich pſcheſcźěhachu. Jsmeta Tota, bratra wjednika ſběžkarjow, a dweju ſběžkarjow morichu.

Pola morjenych a mnohich jatych ſpiſy namakachu, ſ kotrychž je ſaßnje ſpóſnacź, ſo ßu tež tutón ſběžk na albanſkej ſemi ßowjetſzy agentojo naſchkarali. W poßlednich powěſcźach ſ albanſkeho hłowneho měſta Tirany ßo wobkrucźa, ſo ßu ſběžk w Argyrokaſtru doſpołnje pobili. Albanſki kral je ſe wſchěch dźělow ßwojeho kraja telegrammy doſtał, w kotrychž poddanojo ßwoju ßwěru k njemu potwjerdźuja, ſłóſtniſke ſběžkaŕſke pſchedewſacźe ſaßudźuja a jo jako cźink kommuniſtow woſnamjenjeja.

Španiscy čeŕwjeni mocnarjo su swoje knježeŕstwo złožili

Sswjatkownu ßobotu ßu cźeŕwjeni móznarjo we Valenciji, kiž ßo „knježeŕſtwo“ mjenuja, ßwoje knježeŕſke ſaſtojnſtwa ſłožili. Azanja je hnydom ſapocźał wo wutworjenju noweho „knježeŕſtwa“ jednacź.

Caballero ßo podarmo prózowaſche.

Largo Caballero běſche ſpytał, nowe bolſchewikſke „knježeŕſtwo“ we Valenziji wutworicź. Jeho prózowanje pak ßo jemu dla pſchecźiwjenja anarchiſtow a kommuniſtow njeporadźi. Na to je Caballero ßwój nadawk njedźelu wjecźor Azani wrócźił. Azanja potom del Vayej a ſkóncźnje Juanej Negrinej porucźi, ſo by ſpytał, nowe „knježeŕſtwo“ ſeſtajecź.

Nacionalna Španiska přiměra posrědkowanje wukraja wotpokazuje

W Salamankſkim radiu je ßo pjatk wjecźor hamtſke woſjewjenje ſchpaniſkeho nazionalneho knježeŕſtwa pſchecźitało. Knježeŕſtwo ßo ſ nim pſchecźiwo poſpytam bolſchewikow wobrocźa, kotſiž chzedźa ſ pomozu ſakrocźenja wukraja pſchiměr dozpěcź. We woſjewjenju ßo wupraja, ſo nazionalna Schpaniſka ani jedyn wokomik na dobycźeŕſkim ſkóncźenju wojowanja njedwěluje, a ſo ßu ſaměry tuteho wojowanja wußwobodźenje wot ßwobodneho murjeŕſtwa, ſozialna prawda a doſpołna njewotwißnoſcź Schpaniſkeje.

We woſjewjenju ßo dale praji, ſo ſa nazionalnu Schpaniſku njeby doſtojne było, hdy by chzyła hromadźe dźěłacź ſ mužemi, kotſiž maju ſwiſki ſ cźeŕwjenymi a ßebi pſcheja, ſo by ßo Schpaniſka ſnicźiła. Nazionalni wojuja hacź do ſkóncźneho dobycźa. Schtóž ſ nimi wo pſchiměrje rěcźi, teho jako pſcheradnika wobhladuja. Wukrajej woni woſjewjeja, ſo ſa lud, kiž chze wumrěcź abo dobycź, njeje žanych kompromißow.

Španiscy nacionalni na baskowskej frónće stajnje postupuja

W pjatkownej wójnſkej roſprawje nazionalnych ßo ſ aragonſkeje fronty wo ßylnym tſělenju ſ tſělbami a kanonami powě. Bolſchewikſzy lětarjo ßo ſnowa na wotewrjene měſta ſady fronty měrjachu. Woſpjet ſpytachu na měſto Sarogoßu bomby mjetacź. Nazionalni honjeŕſzy lětarjo jene cźeŕwjene lětadło wottſělichu. Na baſkowſkej froncźe nazionalni wojazy dale dobycźeŕſzy poſtupowachu.

Pola Amorebiety so zasakłe wojowaše

Na baſkowſkej froncźe je ßo ßwjatkownaj ßwjatej dnjej w krajinje k połnozy wot. Amerebiety ſaßakłe wojowało. Bolſchewikojo ßo nadběham nazionalnych ſaßakłe pſchecźiwjachu. Amorbieta ßłuſcha do prědnich wobtwjerdźenjow żeleſneho paßma Bilbaoſkich wobtwjerdźenjow. Dokelž ßu nazionalni hory k połnozy wot Amorbiety a Enchana wobßadźili, ſe ßwojej artilleriju do tuteju měſtacźkow tſěleja.

Bolſchewikojo chzedźa pjecźa w Bilbau „mjeſenarodnu brigadu“ ſeſtajecź, ſo by na baſkowſkej froncźe wojowała.

S nazionalneje wójnſkeje roſprawy ßo hiſchcźe ſhoni, ſo ßu nazionalni wojazy někotre ſtejiſchcźa k wjecźoru rěki Sollube a horu Jatun kaž tež Toyu, Achagorku, Livano de Arrieta, Otaſugoiko a hórku 264 dobyli. Njepſchecźel je cźežko ſchkodował. Nazionalni wojazy mnoho pſchecźiwnikow ſajachu. Sto mužji milizy je wobrónjenych k nim pſcheſchło.

Na froncźe pola Santandera ßu bolſchewikojo Sargentes de Lora nadběhali, dyrbjachu pak zoſtacź a pocźeŕpichu wulku ſchkodu. Na froncźe pola Leona ßu nazionalni ſadwělomny nadběh cźeŕwjenych wotraſyli. Njepſchecźel 29 morwych, ſchtyri kanony, tſi maſchinſke tſělby, 600 rucźnych granatow a tſělbow na bitwiſchcźu ſawoſtaji.

Zaso bolševikske lětadła do Francowskeje přilećałe

17 ſchpaniſkich cźeŕwjenych lětadłow (12 honjeŕſkich a 5 wobhonjeŕſkich lětadłow), kiž běchu ßo póndźelu rano k wobhonjenju do powětra puſchcźiło, je pjecźa dla kurjawy ßměr ſmyliło a ßo na franzowſke lětaniſchcźo p Pau pſchiſtajiło.

Honjeŕſke lětadła ßu amerikanſkeho pokhada. Wobhonjeŕſke lětadła ſe Schpaniſkeje pokhadźeja. 15 lětadłow běſche ſ dwěmaj maſchinſkimaj tſělbomaj wobrónjenych. Wyſchkej Gyllenamaj pſchi mjeſenarodnej kontrolli je ßo hnydom wo pſchiſtajenju lětadłow ſdźěliło. Pauſki poliziſki ſchef je ßo hnydom na lětaniſchcźo podał. Po porucźnoſcźi franzowſkeho lětaŕſtwoweho miniſtra ßu ßo wjednizy lětadłow namołwjeli, ſo bychu ßo hnydom ſaßo do Schpaniſkeje wrócźili.

Francowske město bjez khlěba

W franzowſkim měſcźe Bezierſu ßu pjekarjo njejapzy ßwoje dźěło ſłožili. Tehodla w měſcźe póndźelu njeběſche khlěba doſtacź. Wojeŕſke wyſchnoſcźe njemóžachu měſto ſ cźaßom ſ trěbnej zyrobu ſaſtaracź.

Dźěłacźeŕſki ſwjaſk Bordeauxſkeje pſchiſtawa je ſa wutoru generalny ſtrajk wobſamknył. Njedźelu ßu pomoznizy wſchitkich Pariżſkich golfowych hrajniſchcźow do ſtrajka ſtupili. Strajkowazy žadaju jenotne wobłukowe ſrěcźenje a wěſtu dnjowu mſdu.

Londonſzy dróhowi železnizarjo chzedźa ſtrajkowacź.

Kommuniſtojo mjes dróhowymi železnizarjemi w Londonje ſ kóždym dnjom ßylniſcho ſchkaraju. Dróhowi železnizarjo ßu wulku ſhromadźiſnu wotměli, na kotrejž ßu ßebi raſnje ſtrajk žadali. W ßwojej reſoluziji ſhromadźiſna dźěłacźeŕſki ſwjaſk zyle raſnje namołwja, ſo by ſtrajkej dróhowych železnizarjow a omnibußowych wjednikow pſchihłoßował.

Němsko-pólske rozrěčowanja na Wrótsławskich wulkowikach

Na mjeſeſtatnych roſrěcźowanjach Wrótßławſkich wulkowikow je ßo wjele ſajimzow wobdźěliło. To placźi tež wo němſko-pólſkich roſrěcźowanjach, kiž preſident němſkeje wikowaŕſkeje komory ſa Pólſku dr. ßwobodny knjes ſ Gregory nawjedowaſche. Pſchi tutej ſkładnoſcźi ßo někotre praktiſke praſchenja pſchekupſkeho wobkhada mjes Němſkej a Pólſkej roſpominachu. Woßebje pak ßo roſpominaſche, kak móže ßo finanzowanje němſkeho kupowanja drjewa w Pólſkej wolóžicź.

Dokelž je ßo ſ mejſkim kontingentom ßmyjenjowy kontingent hižo hacź do měßaza oktobra ſwubrał, je ßo pſchało, ſo by ßo pſchidacźny kontingent pſchiſwolił. S tutym praſchenjom a tež ſ někotrymi druhimi praſchenjemi budźe ßo němſko-pólſki wubjerk ſaběracź, kiž ßo hiſchcźe w tutym měßazu ſeńdźe.

Polazy běchu ſwólniwi, woßebje tež wjazy ßymjenjow do Němſkeje wuwožowacź. Na to pak Němzy pſchezo ſnowa ßwoje pſchecźe woſpjetowachu, ſo by ßo mohło wjazy němſkich tworow do Pólſkeje wuwožowacź. Woni pſchitomnych pólſkich knježoch proſchachu, ſo bychu roſpominali, hacź njeje móžno, ſo bychu ßo kupowaŕſke towaŕſtwa wutworiłe, kiž bychu wjetſchu podłohu ſa dowožowanje do Pólſkeje wutworiłe, ſo by ßo ſ tym němſko-pólſke wikowanje ſpěchowało.

Statny akt ſa morwych powětrona „Hindenburga“.

Wulka žarowaŕſka ßwjatocźnoſcź ſa ßmjertnje ſnjeſbožene ßobuſtawy wobßadki a paßažěrow powětrona „Hindenburga“ wotměje ßo na póſdnim popołdnju 21. meje jako ſtatny akt w halli łódźniſkeho towaŕſtwa „Hapag“ w Cuxhavenje.

Katastrofa powětrona „Hindenburga“ hišće njewujasnjena

Němſka kommißija, kotruž dr. Eckener nawjeduje, je ßebi ſnjeſboženy powětron pſchi ßwojim prěnim pſchebywanju na měſtnje kataſtrofy jara dokładnje wobhladała. Wyſchkowy leutnant Breithaupt ſ němſkeho miniſterſtwa ſa lětaŕſtwo po wobhladanju rjekny, ſo tu pſched hódancźkom ſteji a ßebi kataſtrofu njemóže wujaßnicź.

Němſka kommißija pſchi wuwopraſchowanju wocźitych ßwědkow pjechzo hiſchcźe najwjetſchu ważnoſcź na wujaßnjenje teho kładźe, hacź ßnadź jedyn paßažěr abo muž wobßadki njeje ſawěſcźeńſke pſchedpißma wobkedźbował, ſo ßnadź je ßebi krótko pſched pſchiſtajenjom powětrona zigarettu ſapalił abo ßnadź w khwatku dopaleńku zigary abo zigaretty prjecź cźißnył.

Ssobotu je do Lakehurſta kommißija wóßom ßobuſtawow namóŕniſtwoweho wubjerka Waſhingtonſkeho repreſentantſkeho doma pſchijěła, ſo by ßo ſ němſkej pſchepytowazej kommißiju roſrěcźowała. Nimale wěſcźe ßo wocźakuje, ſo ßo pſchi tutym roſrěcźowanju praſchenje podawanja amerikanſkeho heliowého płuna do Němſkeje roſpomina a roſjaßni.

W pſchitomnoſcźi dr. Eckenera ßu pſched pſchepytowazym wubjerkom ßwědkow pſcheßłyſchowali. Wyſchſchi pincźnik Rubis praji, ſo ſtaj dwaj powjaſaj byłoj dele puſchcźenaj, jako je pytnył, ſo je ßo powětron ßylnje ſatſchaßł a je ſ njeho płomjo wußapło. Hewak ßo Rubis na nadrobnoſcźe njemóžeſche dopomnicź. Jeneho ßwědka ßo wopraſchachu, hacź je wón do roſbuchnjenja a po roſbuchnjenju njeſnatu wóń pytnył. Na tuto praſchenje ßwědk „ně“ wotmołwi.

Wucźbny ſtoł ſa němſke prawo w Sofiji.

Sswjatkownu njedźelu je akademija ſa němſke prawo pſchi univerſicźe w Sofiji wucźbny ſtoł ſa hóſtne pſchednoſchki a krótke pſchedcźitanja wotewriła. Preſident akademije ſa němſke prawo, němſki miniſter dr. Frank, ſ tutym wotewrjenjom pſchecźe bołhaŕſkich prawnych wědomoſcźerjow, praktikow a ſtudentow dopjelni, dokelž chzedźa woni wo wuwicźu a ſtawje wutworjenja a ßlědźenja němſkeho prawa ſtajnje bycź powucźeni.

Jtalſkaj kralowſkaj mandźelſkaj do Budapeſta pucźujetaj.

Jtalſki kral a kralowa wutoru popołdnju ſ Roma wotjědźetaj a ßo do wuheŕſkeho hłowneho měſta Budapeſta podataj.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Poskiczenja khlěbowych žitow se strony ratarstwa běchu bjeswusnamne. Rožka so zyle z rědka w saměnjenskej akziji poskiczesche. So bychu młyny mohłe swoje dodawanske winowatosćże dopjelnicž, dyrbjesche so jim rožka se statnych składow pschipokasacž. Pizowanske jeczmjenje a pizowanski wowž njeběchu skoro žyka dostacž. Wikowanje se ržanej muku bě na wschědnu potrjebu wobmjesowane. Napraschowanje za pscheńcžnej muku njebě se strony pschetrjebarjow pschewulke.

Skótne hospodarstwo: Dowos na howjase wiki njeje so pornjo pschedkhadnemu tydženjej wo wjele pscheměnik. Na wschěch wikach móžesche so potrjeba we wobkuku nětkole płacžazeho kontingenta krycž. Nimo teho běsche wjetscha dźělba rěsaneho wukrajneho skotu z wobstatkow statneho hamta k ruzy, kotraž so nimo teho rosdźěli. Dowos na czelaze wiki bě wjetschi hacž tydžeń do teho. Dowos na skopjazych wikach potrjebje wotpowědasche. Swini bě so wscho hromadže 14 000 schtuk pschihnało. Dźěl z nich je statny hamt za pschitimanje na skład z wikow wsał. S bykami móžesche so potrjeba wschudže spokojicž.

Hospodarjenje z mlokom: Poskiczenja pitneho mloka bě w saschłym tydženju trochu wjetsche. Wotbytk czerstweho mloka so pomjeńschi. Młókarnje móžachu tehodla wjazy butry nadźěłacž. Na twarožkowych wikach bě jenož wotbytk twjerdeho twarožka dobry.

Hospodarjenje z běrnami: Wobkhod z jědźnymi běrnami je žiwischi, hacžrunjež so pschezo hischcże jara wjele jědźnych běrnow poskicża. Pizowanske běrny njemóžachu so sdźěla wschě saměsczicž. Se symjentnymi běrnami je wikowanje nimale wopschestało.

Hospodarjenje z jejemi: Potrjeba tu dale stupi. Dokelž so na druhej stronje pschidźělenja njemóžachu powjetschicž, bě napraschowanje jara wulke. S wjetscheho dźěla běchu jenož němske jeja na wikach.

Sahrodnistwo: Potrjeba apfelsinow a jabłukow njemóžesche so krycž. Czerwjeny a běły kał so derje pschedawaschtej. Jědźna łoboda so derje pschedawasche, tehorunja hromak.

Konjunkturny wustaw wobswětla němske hospodarske położenje

W połlětnych powěsczach wo hospodarskim położenju instituta za konjunkturne slědźenje podawa so pschehlad wo położenju němskeho hospodarstwa na lěto 1937 a pschi tym so praji, so je němske hospodarstwo saisonowe spadowanje w symskich měsazach spěschnje pschewinyło. Kónz měrza wuczinjesche liczba saměstnjenych dźěłaczeri a pschistajenych hižo sažo 17,7 milijonow, to je 900 wjazy hacž na spoczatku lěta. Pschi nětak normalnym saisonowym pscheběhu budže w lěcże 1937 wjazy saměstnjenych hacž hdy prjedy. Wěso budže njedostatk wukubłanych dźěłowych mozow hischcże czuczižwischi. Hódnota měsacžnje zhotowjenych industrialnych tworow wuczinja nětkole 6 milijardow hriwnow, pornjo 2,9 milijardam w měsacžnym pscherěsku lěta 1935. Někotre industrialne pschedewsacźa su tak derje saměstnjene, so na to myžla, so bychu pschedewsacźe powjetschili a potom mohłe roscžaze napraschowanje spokojicž. Wulke kupowanske skazanki a dodawanske czažy wobswětleja położenje. W płaczisnowej politizy je so poradźiło, so z wukraja pschikhadźaze stupanje płaczisnow pola naž wo wjele směrnicž. Dokhody se mzdy su so powjetschiłe, schtož swisuje z tym, so je liczba dźěłowych mozow stupiła a nimo teho je so dźěłowy czaž podlěschił. Wobrot drobneho wobkhoda, kotryž hižo w lěcże 1935 na 1936 wo 10 hacž 11 proz. so powjetschi, je so w pośledních měsazach dale powyschił.

Tež ratarske wupłody móžachu so dale stopnjowacž. W lěcże 1927 dyrbjachmy hischcże jenu tsecžinu žejiwjenskich potrjebow z wukraja dowoſycž; nětko je so tuta potrjeba hacž na jenu pjeczinu pomjeńschiła.

Se stupanjom swětoweho hospodarstwa, je so tež němski wuwos dale powjetschił. W prěnim schtwórczlěcże 1937 ležesche wo 13 proz. wysche hacž loni. Wulke napraschowanje po industrialnych wudźěłkach, kotrež so we wschěch krajach jewi, wuskutkuje so tež w płaczisnach za hotowe twory. Wusnam tuteho wuwicža poczina w tym, so pschedskok krajow, kotrež maja snjehódnoczenu měnu, pornjo němskim tworam na swětowych wikach so po nětczim smjeńschuje. Wažnische pak hischcże je, so su wuhlady na pschihódnische wuwicźe samjenjenskich wobkhodow Němskeje z agrarnymi a surowisnowymi krajemi. Wuwicźe dowosa steji w snamjenju najbóle razionellneho wutrjebanja wobmjesowanych móžnosczow. dowosa.

Kreditne wiki běchu w pośledních měsazach stajnje jara likwidne. Ssadźby za pjenjezy běchu nižsche hacž loni a tehodla je so nowa konsolidowanska póžczonka wupisała. Na polu zjawnych finanzow je stupanje z dawkowych dokhodow tež w lěcże 1936/37 dale trało. Zykłowe dawkowe dokhody stata, krajow a gmejnow we lěcże 1936/37 z 15 milijardami hriwnow prěni ras najlěpschi staw (13,5 milijardow hriwnow) w lěcże 1930/31 daloko pschekrocža.

Před synowymi žnjemi

Kak dokho budže tracž a potom sapocžnu so synowe žně. Tohodla so radźi, so so pschi nětczischim deschczojtym wjedrje wschón grat, wožebje kosy, ale tež syczaze maschiny, synowobroczaki dokładnje pschehladaja, wschě schkody so wotstronja, łožiska so derje namazaja. Jenož z dobrym a porjadnym gratom móžesch dźenso wunoschnje dźěłacž a pschi njedostatku ludźi czaž naschwacž. Schtóž tute dźěła sam pschewjescž njemóže, njech to pschewostaji wjesnemu rjemjeslnikej, kotryž na tajke dźěła czaka.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 15. meje 1937.

Narodźiłoj staj so: 14. 5. Bjedrichej Theodorej Grunewaldej, klampnarjej a instalatěrej, syn. — Maksej Alfredej Jeschzy, sedlarjej, dźowka.

Pschipowědźiłoj staj so: 15. 5. Kurt Herbert Förster, wukrajny korrespondent w Steinbachu w Durinskej a Elfrieda Luisa Trombkez, běrowska pschistajeńza w Budyschinje.

Swěrowali su so: 15. 5. Kurt Arnoscht Erwin Nedo, twarski a meblowy blidar a Elfrieda Jenny Polleńkez, domjaza dźowka, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Bjedrich Ziegler, wosytwarz w Budyschinje a Ella Helena Schlagerez, kartonažowa dźěłaczerka w Sczijezach. — Kurt Alfred Schubert, fabrikski dźěłaczer w Budyschinje a Frieda Jadwiga Kopaczez, wuběrarka w Sczijezach. — Erich Kurt Schiller, samojěsdźadłowy mischtr w Kreischi pola Drjezdźan a Luisa Charlotta Grožez, pomozniza w Budyschinje. — Richard Korla Struny, barbjer a Frieda Katharina Rjelkez, domjaza pomozniza, wobaj w Budyschinje. — Maks Rudolf Bjech, wikowanski zastupjer a Jadwiga Frieda Bětnarjez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Albert Ota Arwed Winter, techniski pschistajeńz w Drježdźanach a Marja Zezilia Löblez, sekretarka w Budyschinje. — Khorla Jan Thamm, dekoraziski molerz we Weinhübelu a Khata Eleonora Vaterez, fabrikska dźěłaczerka w Bbudyschinje. — Maks Rudolf Krawja, magazinski dźěłaczer a Gertruda Wilhelmina Krolliz, pschedawarka, wobaj w Budyschinje. — Arno Willy Stimmel, twarski samkar w Rostoku a Marta Jadwiga Voglez, pschikładowarka w Budyschinje. — Gustav Alfred Nowak, wosnar a Marja Jadwiga Josefa Kahlez, pomozniza, wobaj w Budyschinje. — Bjedrich Korla Volker Stübler, studijowy assessor w Zschopawje a Lina Hilžbjeta Johanna Grundez, wuczerka w Budyschinje. — Jan Alfred Wohlrab, twarski mischtr w Adorfje a Charlotta Johanna Seidelez, póstska wobkhodna pschistajenza w Markneukirchenje.

„Jano, sy skónczńje kralownu swojeje wutroby domoj dowjedł?" — „Haj, pschedwczerawschim je hižo swoju trónsku naręcž měła!"

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin je konferenzu krajow jendźelskeho swětoweho knježstwa wotewrił. Po krónowanskich swjatocžnosczach sendźe so w St. James-palastu w Londonje konferenza zykeho jjendźelskeho swětoweho knježstwa. — Pschehlad konferenzy pschi rěczi premierministra Baldwina; na lěwo prědku zastupzy Indiskeje.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

I.

Bohata domkhowanka — a tola w zrudobje.

W lěće wósomnaće stow a . . . . dźesać běše w Mózlicach, hdyž domkhowanku swjećachu, jara zrudnje. Bóh luby Knjez je drje našich lubych Mózličanow jara žohnował před wšitkimi druhimi w tym serbskim kraju. Hdyž bě na druhich honach dołho trajaca mokrota z wulkej škodu, wona runje Mózličanskim pěskojtym, suchim honam rjenje hoješe. Wšo do čista běše so z Boha poradźiło, štož běchu pilne a swěrne ruki Mózličan hospodarjow wusyłe. — A tak bychu po prawom dyrbjeli w Mózlicach wjeselu domkhowanku swjećić. A tola njemóžachu. A to toho dla, dokelž čłowjek njeje žiwy wot khlěba samoho ale wot kóždeho słowa, kiž ze rta Božeho wukhadźa. Runje toho poča při domkhowancy w Mózlicach pobrachować.

Stary a dostojny Mózličan farař je tola njedźelu swěrnym duchownym wowcam Božemje prajił. Staroba a njepřestajna khorowatosć nuzowaštej jeho k tomu. — Jeno z wulkej prócu stupi na klětku. Ale tam so wša staroba a słabosć zhubištej. A měješe tajke prědowanje, kiž wšěch k horcemu dźakej zahori. Jeno na kóncu wosłabny jeho hłós; mocy jeho wopušćichu, hdyž swojim lubym Mózličanam Božemje dawaše a so z nimi rozžohnowaše. Wulki płač napjelni cyłu cyrkew, tak zo bě lědy słyšeć hłós wobstarneho dušowpastyrja; haj jemu samemu su sylzy rěč zalałe. Tak wjele pak běše zrozumić, zo to wosebje jemu wutrobu hłuboko jimaše, zo po nim budźa dyrbjeć wjacy lět bjez duchowneho wostać. Wón běše při tym tak wosłabnył, zo je jemu dyrbjał jeho swěrny khěbětař Handrij z klětki pomhać a kantor dyrbješe wjacy štučkow wuspěwać, hač móžeše na wołtař, zo by posledni króć swojich Mózličanow požohnował. Jeno pomału kemšerjo wopušćichu Boži dom. A mało jich bě, kiž njejsu sebi sylzy z wočow ducy z kemšow trěli. Wulka syła chcyše z mocu do kapalnje, z ruku swojemu lubemu knjezej hišće jónkróć so podźakować — a so z nim na swjatym měsće rozžohnować. Handrij, jeho khěbětař pak to njepřida, dokelž so wo swojeho lubeho knjeza boješe. — Nětko bě cyrkew prózdna. A naš stary knjez wosta tam samlutki ze swojim Handrijom a jeho pomocnikom. — W małej cyrkwičcy bě ćežki a tužny powětr přez dołhe kemše a přez wulku ličbu kemšerjow nastał. Z wotčinjenymi durjemi pak nětko čerstwy powětr přińdźe, kiž wosłabnjeneho stareho knjeza wočerstwi. Wón stany ze swojeho stoła a dźěše do cyrkwje, zo by tež z tutym swjatym městom so rozžohnował. Ze spodobanjom hladašedaše na syłu rjanych wěncow a pletwow, z kotrymiž bu na domkhowanku cyrkew pyšena. Hdźežkuli jeno móžeše žadyn wěnc a žana guirlanda město namakać — wšo běše wudebjene. Před wołtarjom stoještaj dwaj snopaj wot kłosow hač k zemi z pletwami wobwitaj. Na wołtarju samym stojachu wšě płody, kotrež zahrody a hona dawachu. Tež dupa bě z pletwami wudebjena.

Hdyž běštej so jeho woči na tutej swjedźeńskej pyše dosć napasłej, poklakny so na třepotacej kolenje před wołtarjom a pozběhny rucy k modlenju do wysokosće. Štož jeho hubje rěčeštej, njeběše słyšeć. Ale pytnyć běše, zo je jako Simeon ze swojim Bohom a Knjezom rěčał, a swoju wosadu poručił miłosći a škitej wjeŕšneho Boha. Wobaj khěbjetarjej stoještaj zady njeho ze styknjenymaj rukomaj a jeju wulke sylzy buchu hamjeń na jeho modlitwu. — To bě pohlad — haj wobraz, kotryž na Mójzasa z Aaronom a Hurom dopominaše. Stary knjez móžeše jeno z pomocu swojeju khěbětarjow stanyć wot dołheho modlenja a stupaše potom pomału, žaneho słowčka njezyknywši z cyrkwje. Čim hłubša, abo mohł rjec, čim swjećiša bolosć při dźělenju, ćim mjenje słowow z rta so namaka. A tak běše tež tu woprawdźe.

*

Dlěje hač štyrceći lět paseše naš stary knjez swoje lube duchowne wowcy, paseše je hač do kónca z prěnjej wutrobnej lubosću. Bjez dźiwa, zo běše ze wšitkim, štož jeho wosadu nastupa, hač do najćeńšeje žiłki zrosćeny, a zo wšitcy, młodźi a stari, k njemu kaž k swojemu lubemu nanej zhladowachu, a zo wšitkich swoje dźěći mjenowaše. To so pokaza hižo w tym, zo je wón jeno tym, kotřiž běchu starši hač wón, wy prajił, — wšěm druhim pak ty. — Hdyž pak je žanemu młódšemu hdy Wy prajił, tón derje wědźeše, zo je něšto zworał a zo je porok zasłužił. Tohodla tež Mózličenjo derje wědźachu, što na swojim knjezu mějachu, a što z jeho woteńdźenjom zhubja. — W kapałcy wisaše wjacy wobrazow prjedawšich starych duchownych. Nichtó wjacy mjez žiwymi njewědźeše, kak a čehodla su k tutej česći přišli. — Naš khěbjetař Handrij pak, kiž je husto před tutymi wobrazami stał, sebi praješe, je-li zo žadyn, je naš nětčiši knjez toho połnje hódny, zo tež hišće ze swojim wobrazom Mózličanam předuje. Wón je tule mysličku najprjódcy ze swojej mandźelskej Hanu rozpomnił, kotraž, to so wě, z wjesołej wutrobu jej přihłosowaše. — Potom je w najbližšej zhromadźiznje tón namjet stajił, zo dyrbja swojeho stareho knjeza dać molować. Wšitcy, hač do poslednjeho běchu w tym jeneje mysle. Haj našeho stareho knjeza damy rad wotmolować; tak jeho njezhubimy, a wostanje mjez nami a našimi dźěćidźěćimi" —

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 18. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Sćerpliwosć ranam palenje studźa, njech tež je njemohła zahojić. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Sswjatkowne wjedro běſche lětßa ſwjetſcha rjane a czople. S khwilemi pak ßo ßylny deſchcz ſeńdźe. Pſches naſche ſtrony woßebje prěni dźeń ßwjatkow pſched wjeczorom ßylne njewjedro ſ wulkim deſchczom pſchecżahny. Na powſchitkownym położenju wjedra w Němſkej ßo hiſchcże wjele njepſchemění. Pola naß ſměiemy ſwjetſcha rjane wjedro a jenož dyß a dyß je deſchcz móžno, pſchi kotrymž ma ßo ſaßo hrimanje woczakacz. Sa jutſiſchi dźeń ßo ßylniſche pomróczenje woczakuje. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 4.05 hodź. ſkhadźa a ßo 7.48 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 1.58 hodź. a khowa ßo na ranje 1.22 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Czople, trochu pomróczene a k lohkim deſchczam pokhilene wjedro.**

*

— **Sswjatki we Lužizy.** Sswjatki, tutón kraßny nalětny ßwjedźeń ßu ſa nami. Mjes tym ſo naſcht wjeßnjenjo wobaj ßwjataj dnjej ſ wjetſcheho dźěla po ſtarym ſwuczenym waſchnju wužiwachu, najprjedy ßwoje zyrkwinſke winowatoſcże dopjelnichu a hakle popołdnju dary wužiwachu, kotrež nam nětkole pſchiroda poſkicża, ßo měſchczenjo hižo wot ſaßneho ranja walachu ſ wulkimi ßykami do Božeje pſchirody. We włóžnym a tola jara czoplym mejſkim cżaßu, je Boža pſchiroda nětkole woßebje kraßna. A tola rataŕ ſ wěſtej ſtaroſcżu do pſchichoda hlada. Sſylne deſchcże poßlednich njedźel jemu nalětne pólne dźěło poczeżichu. Hdyž tež drje je woßadźenje běrnow nimale wſchudźe dokónczene, tak tola je ßadźenje rěpy hakle w prěnich ſpoczatkach. Role, woßebje běrnjaze ryncżki ßu ſdźěla połne wody. Na woßebje mokrych rolach běrny w ryncżkach hnija a tež žito pod wulkej mokrotu cżeŕpi. Lukam a nalětnym pizam wſchak włóžnota hoji, tola ſkót na paſtwach a tež w hródźi njerady ſtajnje mokru piżu žerje. Wulke njewjedra na woběmaj ßwjatymaj dnjomaj ßu woßebje w naſchich horach doſcż ſchkody naczžinile. Wo tym na druhim měſtnje piſchamy. Sswjatkownych wulětnikow pak deſchcże a njewjedra njeſatraſchowachu a ſ wjetſcheho dźěla ßu ßebi tuczi najlěpſche ſaczucże ſ Božeje pſchirody domoj pſchinjeßli a poßylnjenjeni nětko na nowe dźěło khwataja.

— **Kradnjene železo namakali.** Pſched někotrymi njedźelemi ßu w pěſkowej jamje mjes Marcźin=Mutſchmannowej a Nowoſalzkej dróhu bliſko hoſcżenza „Heiterer Blick" 10 blokow łateho ßyreho železa namakali. Jenotliwe bloki něhdźe 50 kilogrammow waža. Tu ßo wo X=ßurowe železo jedna, kajkež ßo w železaŕnjach dźěła a ßo ſ tutych jenož do lijeŕnjow podawa. Dokelž tajka maczžiſna jenož tutemu ſaměrej ßłuži a ßo w ßwobodnym wikowanju ani njekupuje ani njepſchedawa, móže ßo tu jenož wo kradnjene železo jednacz. Wo wězowne ſdźělenja, tež wo tym, hdźe ßnadź ßu ßo tajke bloki ßuroweho železa na pſchedań poſkicżałe, proßy kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Snjeſboženi na dróſy.** Sſobotu 15. meje wjeczor wokoło 6 hodźin kołojěſdny do 58lětneho tudomneho muža ſajědźe, kiž chzyſche Maltkowu dróhu pſchekroczžicz. Wobaj padnyſchtaj. Muž, do kotrehož běſche koleßaŕ ſajěł, ßebi nad prawym wóczkom ranu nabi a bjes wědomja ležo woſta. Dobrowólna ſanitetna kolonna je ho do měſchczanſkeje khorownje dowjeſe. Kołojěſdny njeſranjeny woſta. — Sswjatkownicżku dopołdnja wokoło 9.40 hodźin woßobowy automobil do kołojěſdneje ſajědźe a ju na ſtronu wjerhny. Kołojěſdna chzyſche ßo runje ſ Lawſkich hriebjow na Swonkownu lawſku haßu ſawinycż, wona pak žaneho ſnamjenja njeda. Snjeſbožena bjes cżělneje ſchkody woteńdźe. S wobhladniwym ſadźerženjom woſoweho wjednika je ßo wjetſche ſchkodźe wobarało.

S **Budyſchinka.** Prěni dźeń ßwjatkow tudyſchi wuměnkaŕ Jan Gruhl (Król) ßwoje wóßomdźeßate narodniny ßwjecżeſche. Wón je ßo we Wawizach narodźił. Jeho ſtarſchej pak ßo potom bórſy do Budyſchinka pſcheßydliſchtaj. Tak je wón nimale zyle ßwoje žiwjenje w Budyſchinku pſchebywał. Lětdźeßatki dołho je tu ſe ßwojej mandźelſkej Hańżu rodźenej Symnez na ßwojej rataŕſkej žiwnoſcżi hoſpodaril. Nimo teho je hiſchcże wſchelake ſaſtojnſtwa ßwěru ſaſtawal. Wjele lět je był w pſchedſtejicżeŕſtwje Maleſchanſkeje nalutowaŕnje, w ſchulſkej a gmejnſkej radźe. Mandźelſka je jemu pſched ßydomnacże lětami wumrěła. Jeho mandźelſtwo bu ſ tſinacże dźěcżimi žohnowane, ſ kotrychž ßu ſchtyri małe wumrěłe. Wſchěch dźewjecż hiſchcże žiwych jeho na jeho narodnym dnju wopyta, ſo bychu jemu ßbožopſchecża wuprajiłe a jeho ſ darami ſwjeßeliłe. Gruhl je hiſchcże cżiły a ſtrowy a wužiwa ßwój derje ſaßłuženy wuměnk. Skoro pſchezo ßu ßo w jeho domje Sſerbſke Nowiny a Pomhaj Bóh cżitałe. Bóh ſpożcż jemu hiſchcże dołho ſtrowy a ſpokojny wjeczor žiwjenja.

S **Kubſchiz.** 15 hriwnow pjenježneho khłoſtanja Lubijſki hamtſki ßud wobydlerjej w Sſowrjezach napołoži, kotryž bě jako ßwědk w khłoſtańſkej naležnoſcżi dla ſawjedźenja k paduſchſtwu pſcheproſcheny, kotryž pak na termiju njepſchińdźe. Tež njebě ßo na trěbne waſchnje ſamołwił. Tehodla ßo pſchecżiwo njemu nimo teho pſchedwjedźenſki wukas wuda.

Moje serbske přeswědčenje

Schtó ſzyła mohł mi dźiwacż ßo,
So dźěłam ßobu ſa Sſerbſtwo?
A ſchtó mohł mi to ſa ſło měcż,
So lubuju ja ßerbſku rěcż?

Mi njeje date, tepłacż to,
Schtož wažichu ßej' wótzojo!
Schtož nan, dźěd, pradźěd cżeſcżił je,
To drohe mi tež woſtanje.

A kak bych rěcż mohł ſazpiwacż,
Kiž wuczeſche mje moja macż
A w kotrejž ſa mnje někotru
Je wuſpěwała modlitwu?

Ně, tutu rěcż ja lubuju,
Ju wukhowacż nam pomhacż chzu,
So traka by a klinczała
Hacž do najdalſchoh' pſchichoda!

A hdy by měła poßlednja
Bncż ßerbſka generazija,
Mje dawno hiſchcże hańba njej'
Sso dźeržecż k rěcżi macżeŕnej!

Jurij Schewczik.

Ćežke njewjedra w Hornjej Łužicy

Prěni dźeń ßwjatkow wokoło 6 hodź. wjeczor roſpuſchcżi ßo nad zyłej Hornjej Lužizu wulke njewjedro, kotrež niz jenož wjele deſchcża, ale ſdźěła tež krupy ßobupſchinjeße a tež w Dźibrachcżizach a we Wjeleczinje ſapali. Druhi dźeń ßwjatkow běſche wulke njewjedro w Kottmarſkich horach, kajkež tam hižo lětadołho njeměſachu. Sa krótki cżaß běchu tam běrnjaze a rěpjaze ryncżki powodźene, a w pſchěrowach ßo woda pornjo rěkam lijeſche. Woßebje w Ruppersdorfu měſeſche horni dźěl wßy wjele cżeŕpicż. Pola bura Makßa Henczža dyri błyſk do bróžnje a ju doſpołnje ſniczi. Wjele rataŕſkich maſchinow ßo ßobu ſpali. W Hornjej a Delnjej Wódrjeńzy drje ſliwk njebě tak móżny, tola wſchě rěczki měſachu wulku wodu, kotraž ßo tež do pinzow a domow ſadoby. Krupy na polach wjele ſchkody naczžinichu. Něhdźe poł hodźiny njewjedro trajeſche.

•

S **Dźibrachcżiz.** (Błyſk bróžnju ſapalił.) Prěni ßwjaty dźeń popołdnju wokoło 6 hodź. roſpuſchcżi ßo nad naſchej wßu njewjedro ſ wulkim ſliwkom. Hižo ßo ſdaſche, ſo je nimo, jako nadobo błyſk do wulkeje mašiwneje bróžnje bura Roberta Rieżela ſajědźe a ſapali. Se wſchěch ſtronow pſchikhwatachu wohnjowe wobory ſ motorſkimi ßykawami, ſo bychu woheń ſhaſchecż pomhałe. Krucże ſatwarjene maſchiny, kaž tež wjele ßłómy a ßyna ßo ßobu ſpalichu. Wobßedźeŕ, kotryž je ſawěſcżeny, ßo pſchi wukhowaŕſkich dźěłach lohzy wopali. Twarjenje ßame ßo do cżiſta ſpali. Sſußodne twarjenja móžachu wukhowacż. Se wſchěch ſtron bě tež wjele pſchihladowari pſchijěło.

S **Huſki.** Pſchi njewjedrje prěni ßwiaty dźeń błyſk do duba pſcht hornczeŕni na puczu do Mjedźojſa dyri. Schtom ßo roſtſchěſka a tſchěſki ßo daloko wokoło roſmjetachu. Sſylne deſchcże, kotrež běchu ſ njewjedrom ſjednoczene, njeběchu ratarjej witane. Tutón pſcheje ßebi rjane wobſtajne wjedro, ſo by ßwoje nalětne pólne dźěła mohł dokónczžicż. Pola ßu tak napite, ſo njemóže ſe japſchahom na nje dojěcż.

S **Wjeleczina.** (Błyſk bróžnju ſapalił.) Sswjatkownicżku wjeczor błyſk do bróžnje bura Eiſnera dyri a ſapali. Nimale nowa ſ drjewa natwarjena bróžnja, kotraž bě połna ßłomy, ßo ſa krótki cżaß do cżiſta ſpali. Pſchikhwatane wobory móžachu jenož ßußodne twarjenja ſchkitacż.

•

S **Warnoczžiz.** Tu je najſtarſcha wobydleŕka, doſtawaŕka renty Marija ſwud. Dümelowa rodź. Kralez, kotrejž powſchitkownje Dümelez macż rěkachu, wumrěła. 6. januara 1852 narodźi ßo w naſchej wßy a je tak ſtarobu pſches 85 lět dozpěła. Jeje žiwienje bě połne dźěła a ſtaranja, pſchetož wot ßwojich ſchulſkich lět dźěłaſche hacž do lěta 1909 na ryczeŕkuble. Jeje mandźelſkemu Korli Dümelej dari 10 dźěcżi. Pſchi jeje 85. narodninach bě ßo pola njeje 27 wnucżkow a 8 prawnucżkow ſeſchło, ſo bychu jej ßwoje ßbožopſchecża wuprajili. Na Huſcżanſkim pohrjebniſchcżu nětko ßwój wěcżny wotpocżink namaka.

Se **Žarkow.** Lubijſki hamtſki ßud ſaßudźi k 200 hr. pjenježneho khłoſtania na ryczeŕkuble w nawjednym ſaſtojnſtwje ſtejazeho 29 lět ſtareho nježenjeneho Sch.. dokelž bě loni rožku do młyna dodawał a wunoſchk 147 hr. ſa ßebje wužił a tak ßwojeho knjeſa wobſchudźił.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Sańdźeny pjatk wotmě tu ßežiwjeŕſki ſtaw ſa wjeßne burſtwa Wulke Sdźary, Muczow, Kobližu a Stróžu wobhladanje dworow. Njedźiwajo njepſchihódneho wjedra bě ßo tola doſcż ratarjow ſeſchło. Swoprědka ßo na ryczeŕkuble ßadźenje běrnow wobhladowaſche. Hdyž wokoło polow khodźachu, pokaſowaſche ßo na porjadne hnojenje a wothladanje role. Tež ßo pſchi tutej ſkładnoſcżi ſwěſcżi, ſo bě njewjedro ſańdźenu ßrjedu na polach doſcż ſchkody naczžiniło. Deſchcże ßu někotre hona doſpołnje pod wodu ſtajiłe. Tež pſchi pſchehladanju dworow ßo wſchelake pokiwy podawachu.

Se **Ssalowa.** Pjatk pſchipołdnju ßo kólnjaj wjeßnjanoſty Pětra Scholty ſapalt. Motorſke ßykawy a wotdźělenje Koczinjanſkeje dźěłoweje ßłužby bórſy woheń ſalachu a pſcheſkoczenju wohnja na ßußodne twarjenje ſadźěwachu. Někotre rataŕſke maſchiny ßo ßobu ſniczžichu.

S **Khoczebuſa.** Njenadźizy je tu ßobotu do ßwjatkow knjes wyſchſchi wuczeŕ na wußłužbje Radoßław Nowotny wumrěł. Pohrjeb budźe ßrjedu 19. meje popołdnju w 2 hodźinomaj w Schprjejzach, hdźež bě jeho nan ſ fararjom. Nan je młody wumrěł, macż tehorunja. Jeju dźěcżi je naſch wótczžinz faraŕ Immiſch wukubłał. Jena ßotra běſche ßo wudała na ſnateho krajana Holana. Wona je loni w Budyſchinje wumrěła. Radoßław běſche ſ wuczerjom w Raduſchu pola Drjowka a potom we Wěrchowje pola Kalawy. Wón je ßwěrny ßobuſtaw delnjoßerbſkeje Maczžizy był. Dźak jemu do rowa ſa wſchu ßwěrnoſcż.

•

S **Habrachcżiz.** (10lětna holza koleßa kradnje.) Dwě paduſchſtwje koleßow, kotrejž ßo w poßlednich dnjach ſtaſchtej, móžeſchtej ßo wujaßnicż. We woběmaj padomaj jedna ßo wo ſchulſku holzu, lědy 10 lět ſtaru.

S **Habrachcżiz.** W Schönbachſkej ſkale pola Wopakeje chzyſche ſkałaŕſki miſchtr Bär wutſěl, kotryž ßo njebě ſapalił, pſchepruhowacż. Pſchi tym pak nadobo k roſbuchnjenju dóńdźe, pſchi cżimž ßo Bär a jeho pomoznik ſraniſchtaj. Bär ßebi nimo teho ruzy cżežzy ſrani, tak ſo dyrbjachu jeho do khorownje w Habrachcżizach dowjeſcż.

S **Heidenawa.** Ssebi ſ tſělbu hrajkał. Jako bě we Kſchiſchowje 15lětny wuczobnik w ſahrodźe nabity teſchink njeſtražowany położił, ſaběraſche ßo 11lětny ſchulſki hólz ſ tutej brónju a pſchi tym ßo wutſěli. Wuczobnik ßo do hłowy trjechi. Na dobre ßbože móžeſche ßo kulka wotſtronicż.

S **Kinsbrka.** (Cżežke awtobußowe njeſbože.) 18 ſranjenych. Sswjatkownu njedźelu rano pſchi hoſcżenzu pola Ponchawez (Schmorkau) połnje wobßadźeny omnibuß ſ Mückenberga, kotryž bě na jěſbje ſ Lauchhammera do Ponchawez, do pſchěrowa ſajědźe a ßo ſwrócżi. Pſchi tym ßo 18 puczowazych ſrani, mjes nimi 8 cżežzy. Tſjoch ſ nich ßu w ßmjertnym ſtraſche. Swěſcżenja kriminalneje polizije na to pokaſuja, ſo bě cżežki techniſki njedoſtatk prědnych pjerow njeſbože ſawinowało. Wobßedźerja a tež omnibußoweho wjednika ſajachu.

Poslednje politiske powěsće

Wjele ſtacjanow ßo w Pariſu woczakuje.

W Pariſu ßu w miniſterſtwje ſwonkownych naležnoſcżow na wulke dźěło pſchihotowani. Woczakuja tam ſtacżanow, kotſiž ßo ſ Londonſkich krónowańſkich ßwjatocżnoſcżow wrócżeja. S nimi chzedźa ßo wo mnohich politiſkich praſchenjach roſmołwjecż. Jako prěnjej juhoßłowjanſki prynzregent Pawoł a ruſki ſwonkowny miniſter Litwinow do Pariſa pſchijědźetaj, dźeń poſdźiſcho awſtriſki podſekretar Schmidt.

Namołwjenje

khěžerjam a hoſpoſam Budyſkeje rańſcheje měſtneje ſkupiny.

We wobłuku ſchtyrilětneho plana dyrbi ßo ßežiwjeńſki pomozny ſkutk tež w měſcże Budyſchinje pſchewjeſcż. Hdyž tež w jenotliwych padach ßydlerjo a druſy kuchinſke wotpadki hižo woteběraju, je nam tola ſnate, ſo ßo dźěłby wotpadkow (khlěbowych a jědźowych ßbytkow) ludowemu hoſpodaŕſtwu ſhubjuja. Wſchitke tute ßbytki dyrbja pak ßo na kóždy pad ſapſchijecż a mäju ßo ßežiwjeńſkemu pomoznemu ſkutkej pſchinowſchowacż. Sa jich wuwužicże je ßo kormjeŕnja ßwini wotmyßliła. S jeje noſcherjom je NS=ludowe ſpomožeŕſtwo, kiž ma tutón nadawk je ſkutkownej ßobupomozu měſta Budyſchina pſchewjeſcż.

So by ßo po móžnoſcżi dokładnje ſwěſcżiło, ſ kajkimi dźěłbami kuchińſkich wotpadkow móže ßo licżicż, ma ßo

pja'k 21. meje 1937
jónkrócż na pruhu ßběracż.

K temu ßo wſchitke hoſpoſy Budyſkeje rańſcheje měſtneje ſkupiny namołwjeja, ſo bychu ßwoje kuchinſke wotpadki dweju dniow, potajkim ßrjedy 19. meje 1937 do ßudobjow kidałe, kiž mějicżel domu na dwór abo do wołhěže ſtaji. Hromadźerjo potom tute ßudobja wupróſdnja.

S dobom ßo wobßedźerjo a ſarjadnizy domow ſ tutym namołwjeja, ſo bychu pſchihódne ßudobja (bowy, drjewjane kaſchcże) won ſtajili.

Blokowi rjadnizy NS=ludoweho ſpomožeŕſtwa ßu winowacżi, ſo pruhuja, hacž ßo ßudobja w twarjenjach jich blokow won ſtaja.

Sſudobja wuſtajecż a kuchińſke wotpadki hromadźicż dyrbi bycż pſchinoſchowanje khěžerjow a němſkich žonow k ſchtyrilětnemu planej.

Dopomhajeże tutemu hromadźenju k połnemu wuſpěchej!

Sdar Hitlerej!

Martin, wokrjeßny nawjednik, ſ. n. ſ.
Dr. Opitz, wyſchſchi měſchczanoſta.
Bruſchka, wokrjeßny hamtaŕ.

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dočmaŕ; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolef; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Kajke powołanja maja bjezdźělni

W ßwojej najnowiſchej tydźeńſkej roſprawje ſaběra ßo inſtitut ſa pſcheßlědźenje konkunktury ſ dźěłowym położenjom w nalěcźu. Pſchi tym ßo praji, ſo je ſapiſßowanje bjesdźěłoſcźe ßwój wuſnam jako barometer hoſpodaŕſtwa, kajkiž prjedy měješche, ſhubiło. W cźaßu połneho ſaměſtnjenja ſhubi ſapiſßowanje bjesdźěłoſcźe ßwój bjespoßrědny kontakt ſ hoſpodaŕſkim wuwicźom, praji drje hiſchcźe, ſo je ßo położenje polěpſchiło, tola niž wjazy wo kak wjele. S licźby bjesdźěłnych njeje ani wjazy ſpóſnacź, kak wjele dźěłowych mozow woprawdźe hiſchcźe je k dźěłu khmanych a je k ruzy. Wobliczźiło je ßo, ſo něhdźe 300 hacž 500 tyſaz bjesdźěłnych pſchezo woſtanje pſchi hobrſkej licźbje dźěławych. Kak daloko ßu tute licźby prawe, da ßo cźeżko rjez. Powſchitkownje pak móže ßo na to pokaſacź, ſo naſhonjenja ſ pſchedwójnſkeho cźaßa pſchewyßoku licźbu poſkicźeja, dokelž dźenßa ſtatny wuſtaw ſa wjele ſpěſchniſche wuruſnanje mozow ßo poſtara hacž prjedy. Dale dyrbimy ßebi wujaßnicź, ſo mjes dźenßniſchimi bjesdźěłnymi je něhdźe 329 000, to je 26 proz. jenož we wobmjeſowanej měrje k dźěłu khmanych. Njedźiwajo teho pak je bjesdźěłoſcź w jednotliwych powołanjach jara wſchelakora. Inſtitut ſpyta to ſ tym ſwěſcźicź, ſo w jednotliwych powołanjach hiſchcźe ſwoſtatnych bjesdźěłnych ſ wulkowej licźbu dźěłowych pſchirunawa. Po tym je było kónz ſeptembra 1936 5,1 proz. bjes dźěła. Poměrnje wyßoku bjesdźěłoſcź, mjes 6 a 14 prozentami měješchu jenož někotre powołanja, kaž pohonczźojo, korbarjo, twarzy hudźbnych inſtrumentow, rěſbarjo, kamjenjecźeßarjo atd. dale powołanja, kotrež ßu pſchejara wupjelnjene kaž pinczźnizy, a ſkóncźnje tež w někotrych powołanjach, w kotrychž dotal ßo hoſpodaŕſke wuwicźe njeje wuſkutkowało, kaž knihicźiſchcźerjo, piſmikiſtajerjo, hórnizy atd. Mjeńſchu bjesdźěłoſcź maja krawzy, tyſcherjo, molerjo, wjednizy awtow, pſchekupzy a běrowowi pſchiſtajeńzy. Wucźinjeſche mjes 4,4 proz. hacž 6 proz. Bjes bjesdźěłnych běchu powołanja: wjeßni dźěłacźerjo, tocźerjo, murjerjo, ſamkarjo, domjazy pomoznizy, dźěłarjo orata a techniſzy pſchiſtajeńzy. We wſchěch tutych powołanjach je wulki njedoſtatk. W rataŕſtwje ßamym pobrachuje nětkole něhdźe 200 000 ludźi.

Radio

Srjedu 19. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 wjeßoły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcźe. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), w pſcheſtawzy 12,55 cźaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18,40 ſport. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 mała rejka. 21 nowe pſchespola. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſcźe. 9,30 wuplodźenje a pſchetrjebanje. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe. 13,15 konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcźe. 14,15 taczele. 15,30 konzert. 17,10 taczele. 18,50 ſabawny konzert. 20 powěſcźe. 20,10 wo luboſcźi. 22 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20,10 konzert. — **Hamburg:** 20,10 ſ operow. — **Wrótßław:** 20,10 ſ operettow a ſynkofilmow. — **Stuttgart:** 20,15 wjeßoła hodźina, 21,15 taczele. — **Win:** 30,45 orcheſtrowy konzert. — **Warſchawa:** 21 Chopinowa komorna hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Meliorationsgenossenschaft Commerau bei Königswartha hat um Genehmigung zum Ausbau des Hutowagrabens, des Roßkotschteichgrabens und des Lehm- oder Patlißer Grabens in den Fluren Truppen und Commerau auf 3740 m Länge nachgesucht. Die Regelung beginnt am Auslauf des Roßkotschteiches in der Flur Truppen und endet an der Landesgrenze Sachsen-Preußen.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 12. Mai 1937.

Der Amtshauptmann.

Das Entschuldungsverfahren für den Landwirt **Paul Johann Winkler in Königswartha Nr. 19** ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes aufgehoben worden.
25 Lw E 237 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Sport

Hobrske dobyće nad Danskej 8:0 (4:0).

Prěni dźeń swjatkow wotmě so we Wrótsławju mjezykrajne zetkanje němskeho narodneho mužstwa z danskim, kotrež so za danske mužstwo z wulkej poražku skónči. Němske mužstwo běše we Wrótsławju we wubjernej formje. Přihladowarjo a dobri znajerjo němskeho mužstwa wobkrućeja, zo hišće ženje němske mužstwo njeje tak derje hrało. Na druhej stronje měješe danske mužstwo wjele njezboža, tak zo bě wuslědk za nich nimoměry poražacy.

Druhe mjezykrajne zetkanja:
W Bernje Šwica — Irlandska 0:1 (0:1).
W Prazy Čěskosłowakska — Šottyska 1:3 (1:2).
W Stockholmje Šwedska — Jendźelska 0:4 (0:4).
W Drježdźanach Guts Muts — Sportfr. 1:0 (0:0).
Spielvereinigung — Dresdensia 2:0 (1:0).
DSC — Germania Ilmenau 7:0 (3:0).
Spielver. — Radebeuler Ballspielklub 3:3.
SV Riesa — DFC 08 (Graßlitz) 5:2 (1:0).
Dresdensia — Sportvereinigung 1910 4:3 (2:2).
SV 08 Biskopicy — Budyskim SC 0:0.

*

Dobyće Budissy w Rudnych horach.

Budyska Budissa wuži swjate dny za wulět do Rudnych hór. Budyske mužstwo hraješe prěni swjaty dźeń w Schneebergu přećiwo SV Schneeberg a doby tam 4:0 (2:0). Druhi swjaty dźeń hrajachu we Geyeru přećiwo FVB Geyer 3:1 (2:0).

*

Hindenburg Allenstein — Beuthen 09 2:1 (0:1).

Lětanje modellow w Röhnu.
Na Waſſerkuppje w Röhnu běſche ßwjatki wulke žiwjenje. 2400 Hitlerſkich hólzow wobdźěli ßo na wuběđźowanju ſ lětadłowymi modellami. Sa hólzow je to wurjadna ſabawa. (Schirner, M.)

Přilopk

Saměſcźenja pſchecźiwo njeſbożam ßo wupłacźa.

Prózowanja wo wjetſchu měſtoſcź pſchi dźěle wunoſcheja wſchudźe dobre płody, niž jenož pola naß, ale tež druhdźe. Hdyž na pſch. w San Franziſku twarjachu pſched lětami wulki móſt pſches mórſki ſaliw, ſahiny pſchi tym 25 dźěłacźeri. Njedawno dokóncźichu twar daloko wjetſcheho moſta w tym ßamym měſcźe a pſchi tym njeje žadyn cźłowjek žiwjenje ſhubił. Twarzy powěßnychu pod twar hobrſku ſaměſcźenſku ßycź, najwjetſchu dotal na ßwěcźe. 10 mužy pſchi dźěle padny, ale dopadny bjes ſchkody do ſhibiteje ßycźe. Dźěło pſchi tym wo 15 hacž 25 proz. khětſiſcho pokracźowaſche, pſchetož dźěłacźerjo njeměješchu ſtrach, ſo padnu. Cźim dale, cźim bóle to pſchedewſacźeljo ſpóſnawaja, ſo prózowanja wo powyſchenje ſaměſcźenjow pſchi dźěle njejßu jenož ſjewom cźłowjeſkoſcźe, ale ſo ßo tež wupłacźa. Amerikanſke worzlowe twornje U. S. Steel wudachu něhdźe 100 milijonow hriwnow na to, ſo by ßo njeſbożam ſadźěłało a na wukubłanje dźěłacźeŕſtwa. Ale mathematikojo ſaměſcźernjow wobliczźichu, ſo je pſchedewſacźe pſchi tym wulutowało nimale 400 milijonow hriwnow na ſaměſcźenju pſchecźiwo njeſbożam. — W lěcźe 1913 je ßo w amerikanſkej induſtriji kóždolětnje 35 000 ludźi moriło. W tym lěcźe ßo tohodla ſałoži narodna rada ſa ſaměſcźenje, kiž cźini propagandu ſa wjetſchu dźěłowu wěſtoſcź a pomha ju organiſowacź. Wudawa lětnje 2 milijonaj hriwnow ſa pſchednoſchki, plakaty a lětaki. Ma w ßłužbje 8 wotrjadnikow, kotſiž derje ſnaja ſaßady, kak ma ßo ſnjeſbożenju ſadźěwacź a kotſiž roſumja to tež praktiſzy organiſowacź. Kóždy ſaměſcźeny brach ßo hnydom radźe woſjewi, kotraž na njón wſchitke druhe pſchedewſacźa kedźbne cźini. Syſtematiſke dźěło w tutej naležnoſcźi pſchinjeße njewocźakowane wuſpěchi. Licźba ßmjertnych ſnjeſbożenjow w amerikanſkej induſtriji je na połojzu ſpadnyła.

Scźin, kotryž je 300 kilometrow dołhi.

Na kupje Teneriffe, ßłuſchazej do ſkupiny Kanariſkich kupow, je hora El Titon. Je to hobrſka ſkała, kotraž kaž ſchtom k njebju ßaha a to 4000 metrow wyßoko. Tuta hora pſchi ſkhadźenju a pſchi khowanju ßłónza 300 kilometrow dołhi ſcźin na morjo mjeta. Po theoriji wſchak kóždy pſchednjet pſchi ſkhadźenju abo pſchi khowanju ßłónza njeſkóncźny ſcźin mjeta. Dołhoſcź ſcźiny hory El Titon je ßo w tutych dnjach wuměriła a pſchi tym ßo wobkrucźi, ſo pada na wody morja w dołhoſcźi 300 kilometrow w ßměru k amerikanſkemu kontinentej. Je to bjes dwěla najdlěſchi ſcźin, kajkiž je ßo hdy na ßwěcźe wuměrił.

Droho ſapłacźili.

Njedawno ſkóncźi ßo ſaßo ras a to w Nürnbergu proześ dla pożcźonkowych jebanſtwow, ſ kotrehož wukhadźeſche, ſo dźenßa hiſchcźe poměrnje wjele ludźi lohkomyßlnje abo w pſchewulkej dowěrje ßwoje cźeżko nalutowane pjenjeſy ſałoži. Niž mjenje hacž 40 000 hr. bě jebazy poßrědkowaŕ pożcźonkow khudym a hoſpodaŕſzy ßłabym ludźom wudrěł. We wußudźe ßo ſ prawom na to pokaſa, ſo by ſjawnoſcź wucźbu ſ tuteho pſchipada brała. Schtóž chze pjenjeſy ſałożicź, abo pjenjeſy pożcźicź, nima na ſwonkowne hladacź, ale ſkěrje ßo porjadnje informowacź. Wożebita kedźbnoſcź je trěbna, hdyž ßo nadpadnje wulka dań, wożebite pſchiwobrocźenja atd. lubja. Skóncźnje porucźa ßud, ſo bychu ßo ſtatne poradźowaŕnje abo wězywuſtojni wo radu žadale. Pſched kóždej ſchkodu pſchi ſałożenju pjenjes pak ßo tón ſchkita, hdyž ßwoje pjenjeſy powołanym kreditnym inſtitutam, kaž ſjawnym nalutowaŕnjam, k ſarjadowanju pſchewoſtaji. Potom njetrjebaſch měcź ſtaroſcźe, ſo móhło ßo ſ pjenjeſami něſchto ſa tebje njepſchihódneho ſtacź, ſo móhłe ßo ſhubicź a nimo teho ßwoju dań doſtawaſch. Je tež w powſchitkownym ſajimu, hdyž ßo wupożcźowanja priwatnych wożobow bóle wobmjeſuja a nalutowańki ßo kreditnym wuſtawam pſchiwobrocźa, kotrež ſa prawe wupożcźenje pjenjes ßo w ſajimje hoſpodaŕſtwa poſtaraja.

*

50 domow ßo wotpaliło.

W pólſkim měſtacźku Miorje we Wilonſkim wokrjeßu je ßwjatkownicźku ſatraſchny wohen ſakhadźał, kotryž je 50 domow a 21 khlamow ſnicźił. Se ßylnym wětrom je ßo woheń tež na ßußodnu wjeß pſchenjeßł, hdźež ßu ßo twarjenja dźewjecź ſtatokow wotpalile.

Kedźbu! Kedźbu!
Hra so započnje!
211. sakska krajna loterija
Ćehnjenje 1. rjadownje 24., 25. a 26. meje 1937
1/10 lós jenož 3 hriwny.
Hłowne dobyće: 25 000 hr.
Wjele srjedźnych dobyćow!
Losy poskićejetaj a rozesćeletaj
Běrcaj statneje loterije w Budyšinje
Friedrich Rother na Kězorskej drózy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Gumije za jězdne kola
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,70 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 4,75 hr.
Přisłuški za koła poskića firma
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

So přistaja
Dokelž so nětčiša woženi přistaju hnydom do hródźe **dźowku**
Bur Pawoł Cyž
we Wotrowje čo. 46

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Dwójcy wunošne
je wuspěch stajneho podawanja nawěštkow do
Serbskich Nowin!
Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Financujemy Waš nowotwar abo wudołžimy Waše wobsedźenstwo
Wopytajće naše **rozjasnjace poradźeŕske hodźiny**
zjednoćene z přehladku modelow
wutoru, 18. meje 1937, wot 15—20 hodźin
we **Wulkich Rědarjecach** w hosćencu „K zelenemu štomej“ na Biskopčanskej drózy,
srjedu, 19. meje 1937, wot 16—21 hodźin
w **Połčnicy** w hosćencu „Město Drježdźany“ na Bismarckskej drózy,
štwórtk, 20. meje 1937, wot 18—22. hodźin
w **Kamjencu** w hosćencu „Klawej“ na Wiesenskej drózy“.
Wopyt ničo njepłaći a na ničo njewjaza!
Twarska nalutowarnja Němskeho twarskeho a hospodaŕskeho zjednoćeństwa z dr. z wobmj. ruk.
Deutsche Bau- u. Wirtschaftsgemeinschaft e. G. m. b. H.
w Kölnje na Riehlerskej dr. 31a.
Wobstaranja:
hač kónc lěta 1936 za přez 3600 samsnych domow 28 milijonow hr. přidźělenja a 2 milijonaj srjedźnych kreditow.
Hdyž njemóžeće poradźeńske hodźiny wopytać, žadajće za Was bjez wudawkow a wjazanja naše rozjasnjace čiśćane pisma wot nas abo přez našeho sobudźěłaćerja **Walterja Kneschku w Budyšinje na Bohatej hasy 28, I.**

Přiłoha k čisłu 112

SERBSKE NOWINY

Wutoru 18. meje 1937

Po bitwje

Napißał Jurij Winger.

…Kaž bě Napoleon wěſchcził — popołdnju w 3 hodź. bě bitwa dobyta.

Hacž pak bě Napoleon ſpokojom? Rosmjaſcž bě njepſchecżela chzył a tuchwilu bě ßo jemu njepſchecżel kaž wuhoř ſ rukow winył, ani jatych, ani bróni njezawoſtajiwſchi. „Tajkele mordowanje," ſdychny Napoleon „a žane wuſpěchi! Ani hoſdźika mi njewoſtaja!"

Droho běchu Franzowſojo dobycže ſapłaczili. 20 000 bě jich na bitwiſchczu woſtało — njepſchecžel bě jenož 15 000 pſchißadžił.

Bitwa je nimo. Pruſko-ruſke wójſko je ßo k Lubijej a k Wósporkej horje wotßaliło. Wot tam pſchikhadžeja połlednje doſwuki wójnſkeho hołka. Drobne czrjódki jěſdnych ſcherja hiſchcže po wßach, ſchcžěkajzy ßo ſ njepſchecželom. Ale tež wone wuſtawaja. Po něčžim ßo wſcho ſměruje: kanony a mjecže, ludžo a ſkót. Człowjecža natura je ßylniſcha hacž ludžaza ſłóſcž — a kładže wſcho do ſpanja. Wojazy padaja ſ mucžnoſcžu. Spizy khodža, ſpizy kolebaja ßo na konjach. Słónczko je ßo ſ cžaßom ſkhowało. Bě ßo nahladało, napoßluchało na to hubjenſtwo. A tajke krwawe cžerwjene bě ßo khowało, kajkiž je tón zyły dźeń był. „Wjazy krwě hiſchcže poběhnje," wěſchczachu ludžo. We wjecžornych ßměrkach połlednje kruhi haſcheja.

Ale nihdže njeſwonja ßwjateho wjecžora. Swony žarnja. Swóńzy ßu rosczěkali.

Ale druhe hłoßy po bitwiſchczu ſkiwla — zychnuja. Wot łužiſkich hór hacž dele do Sprjewinych nižinow klincži jedyn ſtruchły kěrluſch — płacž a žałoſcž ranjenych a mrějazych. Dźi, hdžež chzeſch, wſchudže ſakopnjeſch ßo wo cžěła, wſchudže dyrbiſch ßłyſchecž te ßame hróſbne doſwuki. W kerkach to ſtona a na łukach, w dolinach a na horach. Tomu je kula ruku wutorhła, nohu rosmjatła; tamnemu je mjecž pſches wutrobu pſcheſchoł, hlebija mjes rjebła ſajěła. Toho ßu kónje poteptałe, kanony pſchejěłe, woneho bajonety rosprołe, tſělbowe toporo mjeswocžo rosbiło.

Kelko boloſcže, hubjenſtwa na poměrnje małej pſcheſtrjeni!

A kaž woda po hrjebicžkach, tak cžehnje ßo boloſcž po dróhach hłubje nuts do kraja. Na karach — konje, wozy ßu jim wojazy jebrali — dyrbja burja, robocženjo ranjenych do lazaretow woſycž. Mój Božo, kajka to pokuta — ſa toho, kiž wjeſe, a ſa toho, kiž ßo wjeſe. Ach, te pucže tajke ſchkropawe, dźěrawe, a te kary niz na pjerach! Kak to kołßa, kak to krjuduje! Kelkó ſich duzy po pucžu wudycha. A ſaßo bě woběmaj lóže, tomu na karje — wón bě pſchětrak — a tomu ſ karu — ſwróczi karu ſ cžěłom do hrjebje.

Kak je ßo naſchimaj wowzynymaj bratromaj ſeſchło? Hacž ſtaj ßo na tajkej karje ſe ßwěta wjeſłoj, abo hacž ßu jeju kanony rostorhałe, mjecže rosrubałe, hlebije dokałałe? Hacž ßnadž tam leżitaj w měſcže na Tuchorju — w tom hobrſkim ſhromadnym rowje, na kotrymž ſtoja słowa: „Jenož žiwjenje hidži — ßmjercž wujednawa?" Abo hacž ſtaj na bitwiſchczu do błóta ſteptanaj ležo woſtałoj? Nó, napoßledku wſcho jene, ſo jenož njebuſchtaj žiwaj pohrjebanaj. Hacž tež to ßo njeſtanje? —

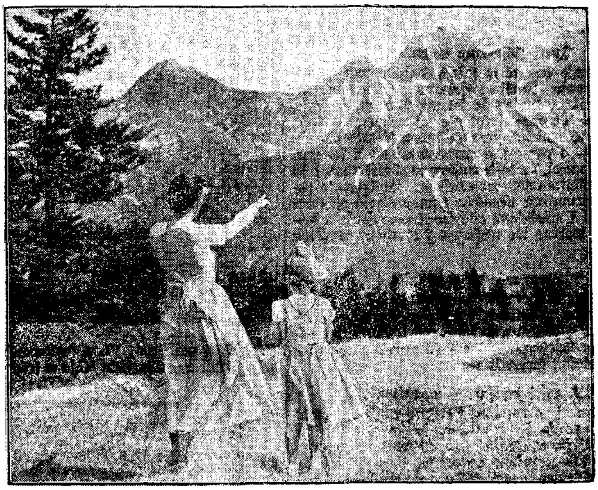

(Scherl Bilderdienst, M.)

Překrasnje je w Božej stwórbje

Zyła Budyſchſka krajina wot horow hacž do Delan, hewak tak płódna a ludna, je ßo ſa dwaj dnjej po puſcžinje pſchewobrocžiła. Nihdže žiweje duſche. Pola rosteptane, rosjěſdžene, ſchtomy rostorhane, roslamane, twarjenja rostſělane, wupalene. Poſběhń wocži a roshladuj ßo! Kajke ſapuſcženje do koła. Kajka cžerwjeń na njebju, kelko Božich wohnjow na ſemi. Zyłe wßy ßo pala a nikoho njeje, kiž by płomjenjam wobarał. A k Lubijej horje ßame biwaki. Tam wotpocžuja wojazy wot ßwojeje krwaweje roboty. W Nowych Porſchizach biwakowy woheń najwyſche ßapa. Tam ßedži Napoleon ſe ßwojimi generalemi ſa wjecžerju. Je wjeßołeje myßle a žortuje.

Hacž tež to jemu do myßli pſchińdže, ſo tež jeho dla te ſtony, te płomjenja k njebju ſtupaja, hacž tež to ſdychnje ſa tych, kiž ßu dźenßa ſa njeho na prawdu Božu woteſchli?….

Powěsće z cyłeho swěta

Khłoſtaŕnja ſa poßłucharjow Moſkwy.

Dla pſchihotow ke krajnej pſcheradže ßu ßo w Hamburgu někotſi něhduſchi kommuniſcža, kotřiž na Moſkowſki ſcželak poßłuchachu, ſ 2 hacž 6 lětami khłoſtaŕnje ſaßudžili. Wobſkorženi, wſchitzy pſchißłuſchnizy něhduſcheje němſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony abo jeje wojowaŕſkich organiſazijow, ſeńdžechu ßo w ſkupinach po 3 hacž 5 woßobach, ſo bychu na Moſkowſki ſcželak poßłuchali. Pſchi tym ßo wo powěſcžach ſ Moſkwy diſkutowaſche, kotrež ßo jako wěrne pſchijimachu, mjes tym ſo ßo powěſcže němſkich ſcželakow jako njeprawe woſnamjenjachu.

We wußudu ßo ſcžěhowaze praji: Hdyž tež poßłuchacž na Moſkowſki ſcželak njeje ſakońſcy ſakaſane, je to tola khětro ſtraſchne pſchedewſacže. Móže mjenujzy lohzy ke khłoſtajomnemu ſkutkej, mjenujzy k rosſchěrjenju wjelepſcheradniſkeho pſchedewſacža dóńcž, ſa tón pſchipad, hdyž ßo ßłyſchane propagandiſtiſzy ſa ſaměry kommuniſma ſwužitkuje. Tež ſchtóž chze ßo ßam w ßwojim kommuniſtiſkim ſmyßlenju ſ tym ſkrucžicž, ſo by ßłyſchane poſdžiſcho jónu mohł ſwužitkowacž, móže ßo wjelepſcheradny dopuſchcžicž. Pſchede wſchěm wſchak pſchezo na tym ſaleži, kajke je tajki poßłuchaŕ prjedy žiwjenje wjedł, woßebje kajkeho je politiſkeho ſmyßlenja był, ſo by ßo poßłuchanje Moſkowſkeho ſcželaka mohło jako khłoſtajomny cžin wobhladowacž. Hdyž něchtó, kotryž ßam kommuniſtiſzy myßli, pſchipoßłucharjow wokoło ßebje hromadži, nichtó tomu njewěri, ſo ßo tu wo njeſtraſchne poßłuchanje Moſkwy jedna.

Dwaj parnikaj do ßo ſrajſłoj.

W kanalu, kotryž połnózne a rańſche morjo ſwjaſuje, je Lotyſchſki parnik „Curbads" (2000 regiſtrowych tunow wulki) w połnej jěſbje do Hamburgſkeho parnika „Nordcoke" ſrajył. Prědni dźěl lotyſchſkeje łódže je ßo 3 metry hłuboko do ßo ßunył. Njedžiwajo toho móžeſche ßo łódž do pſchiſtawa Holtenawa ſcžahnycž. Tež němſki parnik je ßo cžeżzy wobſchkodžił. S wobßadkow njeje ßo nichtó cžežzy ſranił.

Bobak:

Kusk serbskeje domizny!

Žołmjata pahorčina mjez holn a horami — to je moja domizna! Njejsym ju pozabył w cuzbje, jenož hišće lubša mi bu a miłša, hdyž sta, haj tysacy kilometrow mje wot njeje dźělachu.

Mój Njechorń! Tak so tula mjez módrymi błyšćanochce a wo wobkhodźe hišće mjenje, ruče suwa hórku mjezy sobu a dróhu a z boka hlada na nimo ropotace awtomobile. Železnica tež je dosć zdalena, to lědy hdy jedyn z tych nowočasnych cyganowarjow so hač sem zabłudźa. A to je derje tak!

Mój Njechorń! Tak so tuli mjez módrymi błyšćatymi hatami w doliznje rěki Lubaty a rěčki Kotołki. Docyła rjenje njeporjadne skupuja so khěžki a statoki wokoło znamjenja wjeski, wokoło stareho, prosteho topoła. Błudnišćo pućow a pućikow wije so tam a žawjeduje cuzbnika do kućinow, hdźež njewě sej žiweje rady. Ma hišće romantiku, moja wjeska a tutu zakituje zasakle a zmužiće. Ani jeničke nowočasne — po měšćansku nakažene twarjenje domizniski raz njeskepsa, hišće po wsy njeje njedostatka starych šwarnych khěžkow po praserbskim wašnju, hišće widźiš dosć starych mochojtych słomjanych třěchow. Pod starymi lipami sonja powažne bróžnje knježeho dwora. Třělnicy w starej muri, podzemske pincy woživjeja stare powěsće wo zničenym hrodźe. Hišće je hórčička srjedź wsy, ta něhdy z nalěća so zababješe wša do bělych šlewjerojow kćějatcho dorničela. Ale nětko je wša naha, młodźina trjebaše černinu k palenju kuzłaŕničow. Spodźiwne stare wjeŕby strażowachu před mojim ródnym domom ale potom přińdźe nowa doba a z njej přehorliwa „porjadnosć" a ta tych strażeŕskich wjeŕbow wustać njemóžeše.

Zady wsy srjedź zeleneje łuki soni šěry kamjeń wo šwedskim kralu.

Jako kupa z morja pozběha so z bujnych łučinow a pastwišćow „Raklec Hora" — prawe městačko k měrnemu wotpočowanju a žedźiwemu rozhladowanju. Njeposkića so Ći tam přewulkotny, nawalny wobraz přirody, ale twoje wóčko smě majkajo ćěkać po wšitkich tych lubozných kućikach a dólčkach a prahorkach wužšeje domizny, ćěka ći dale hač k „hrožacej horinje Čornoboha, hač k „Lubency" wóčko khwata, kiž so pozběhnje zady šwižneje wěžički Droždźijskeho knježeho dwora.

K wječoru — zady na kóncu zelenejo łučneje doliny, po kotrejž Lubata so tak jara spodźiwnje kwakluje, pozběha so zezady keŕkow a husćinow Běłohórske hrodźišćo. Z dołheho ranja strowi powažna cyrkwina wěža Hrodźišća, jako swěrna pata nad kurjatkami tak wočuwa nad khěžkami, kiž so wšě k horje lěpja a spinaju. K ranju Wusmužowa hora, ta powěstna hora z dźiwneho stołpowca, na čejejž wjeŕšku stare hrodźišćo nam powěda wo zasakłym wojowanju staroserbskich rjekow, bědźacych so wo domiznu a swobodu. Na krótkim ranju hora Błyčin so prócuje napodobnić Wusmužowu horu a to so jej tež někak poradźa….

Rjana je moja domizna, jara rjana! Najrjeńša bywa z nalěćom, hdyž na starym topole we wsy prěnje škórcy nalětnj postrow do kraja wyskaju. Hdyž w nocy ćahate ptački pod mróčelemi žałosća z rozžedźenjom, hdyž purpurny kokorč rozkćěwa při rěčcy a wšě wjeŕby złotosapate wóhnje radosće zaswěćeja po haćenjach! Potajna nóc přenjeho meje — ze wšěch hór a hórkow so zybola a byrkaju te prasłowjanske wóhnje radosće k počesćowanju młodeho nalěća….

Rjane je lěće w domiznje! Hdyž wšě hona žołmja, hdyž kosa syči a jako mak čeŕwjene banty zmahuja z kłobukow serbskich žnjeńcarjow…

Hdyž w zymje lód wšě wody přemosća, potom hakle wotuća prawa towaŕšnosć tych ćichich serbskich wsach. Kołwroty drje wjacy njebórča, ale přaza bu wotměnjena z wječorkami pjerjodrěća. Tu hišće klinča stare pěsnički a potajne powěsće wo złych a dobrych duchach kołotaju…

Haj, haj — te powěsće! Hišće su pola nas domach. Město je daloko a potwora industrija njeje so zažrała do tutych ćichich wjeskow. To stare bajki a powěsće dźě hišće žiwe wostachu. Palčiki drje su nas dawno hižo wopušćili, tych znaja jako „Lutki" jeničcy hišće deleka w holi. A Kubołćik — domjacy duch — zcyła wjac njeje tak dobroćiwy a spomožny jako prjedy, bu wón khětro njelubosćiwy, hrózbny — čuje drje, zo bórzy nas dyrbi wopušćić. Ale wšě te druhe duchi a duški čuja so tu hišće z knjezom. Wódny muž nam dosć starosći načinja; lěto wot lěta z nalěćom a druhdy tež we lěću powodźa łučiny wot Hrodźišća do Skanec, tak zo posledne domčki mojeje wjeski druhdy na lutych kupkach steja a žołmy samo počěraju kamjeńtne ławki, kotrež bě starosćiwa zemjanka dała kłasć za swojich lubych kemšerjow, zo bychu tući tež najebać wódneho muža namakali puć k Božemu domu w Hrodźišću. Na „Dołhich Łukach" zejhrawachu něhdy Błudnički — ale wone su drje wućahnyłe, přetož hižo žanemu Njechorńskemu ćěsli domoj njeswěća jako prjedy — ani za twarohowu pomazku nic. Připołdnica so hižo tak často njepokazuje, ale hišće so jeje kóždy boji. A Zmij přecy hišće pjenjezy a žito nosy. Móžeš jeho widźeć na lětnich wječorach, kaž nad třěchami šuskuje z wóhniwej wopušu. Bože Sedleško hišće żałosći we wichoratych nocach. Najzasakliši pak a najswěrniši duch je drje Wohnjoš. Wón stajnje hišće dyrbi šerić w Běbrachec hatach mjezy Poršicami a starym hrodźišćom na Běłej Horje. Dyrbi pospochi hišće swěćić a pytać toho, kiž je zmužity dosć, zo za nim dźe a pokład zběhnje, dla kotrehož dyrbi bjez měra khodźić wot wječornych směrkow hač do switanja. Wón je někak nješkódliwy pachoł, tohodla

Sawěsćenska summa sa „L. Z. Hindenburg“ wupłaćena.

Kaž „Leipziger Neueste Nachrichten“ pišaja, je žo Kasko-sawěsćenje sa powětrowu łódź „Hindenburg“ je 6 milijonami hriwnami a sawěsćenje pśeśeśiwo snjesbožењu sa śmjertnje snjesbožењych 22 žobuśtawow wobstadki we wuškotkosći 430 000 hriwnow 13. meje na Deutsche Zeppelin-Reederei wupłaćiło.

Jurij Häfemann wumrěł.

W Bremenje wumrě w tutych dnjach wunamakaŕ parapaklěkowanja Jurij Häfemann, lěkowanja, kiž pśches žuche parne kupele je tak mnohim na drjenje, wićej a druhe thorosće satrkanja cherpjazym wuspěch pśinjeśło. W mnohich statach Europy je tuto lěkowanje samjedźene a runje jako wunamakaŕ wocži sandźeli k męžnemu sparjej, bu tajši wustaw w pśihitomnosći 60 lěkarjow w Mailandskej wotewrjenj. Wukrajenjo pocześćichu wopomnjesce němskeho wunamakarja pśi tutej składnosći s mjeńšinu cźišeho wopomnjeśa a wodebichu jeho wobras we wušławje s khorhoju ńemšeho stata.

Dźěćazy wós do hata sajźe.

S dotal njesłnateje pśicinjiny sajźeje dźěćazy wós w Geringswalde, w kotrymž 9 měrazow stare dźěćo leżeśe, do hata a bě strach, so žo podnuri. Na žonine popomozwokanje hoscenzaŕ Lobsa s Hilmersdora pśichi-kći a dźěćo wěsće śmjerći wukhowa.

K 4. rasej dwójnikow porodźiła.

Pśichpad, kotrež po porodnej statistiźy runje tak rědko žo stawa kaž porod schtwórnikow, je žo na burskim dworje pola Vejle w Danskej stał. 40 lět stara Petersenowa je 4. raz wójnikow porodźiła, hdyž bě też we pśichodthadnych tśoch lětach kóždy raz dwójnikow pomёła. Pśched 4 dwójnišćimi porami je Petersenowa 8 jenotliwym dźěćom žiwjenje dariła. Se 16 dźěćmi je jenoź iene pśched nёkotrymi lětami wumrёło. Wšykne druhe žu cźile a strowe.

Žona mori žebje a swoje dźěći.

29 lět staru žonu s jejnymi tśiomi dźěćimi, 2, 5 a 6 lět starymi, w Stuttgarcze w bydlenju morwu namakachu. Po polizajiśim swěsćenju bě žo žona w njepśihitomnosći swojeho muža se swojimi tśiomi dźěćimi do kuchinje samkła a plunowy honacz wotewrika. Muzicje apparatow s kśiźikom njeměješe wulpěcha. Pśichcejna k tutej žałostnej swójbnej tragediji je dopołnje njewujasnjena. Hiłchcze krótko do tutoho cźina bě žo žona se žuśobami pśeśeźelnje rosmołwjała, a nichtó njebě pytnył, so je samyślena abo so nёkak cźerpi.

Židowski rěznik pólćeho polizistu sakłół.

W raušchopólskim měrcze Brzesću, nёhdyšnim Brest-Litewskim, běchu 13. meje krwawne srażenja mjes Židami a jich pśeśeźiwnikami, kotrež hischcze wjeczor, hdyž běchu žo hižo nёkotre wožoby sabite a wjele žo sranite, njeběchu skónczene. S pśichcinu bě krwawny niestutk židowskeho rěznika, kotrež bě rano skucźił. Rěznikli mischtr Szapizewski bě polizistu Kedźioru sakłół, jako chcyjsche tuńo w jeho klamach „cźiste“ mjaso cźasaca, dokelž bě žo rěznik pśeśeźiwo sakonjam, kotrež rězanje skotu po židowskim waschnju sakasuja, pśeschoł. Powěsć wo polizistowej śmjerći so spěchnje po zelym žuśodstwje rosscheri, hnydom žo Polacy sběchu a dobychu žo do židowskeje schtwórcze, rosbichu tam klamy a tworu na dróhu smjetachu. Židowske wobydleństwo, kotrež je po liczbje zelnische, na to wobaranje srjadowa a pśichi tym nastachu krwawne wojowanja, pśeśeźiwo kotrymž běsche policija bjesmózna. So bychu žo njeměry potlóczyłe, so s mokolnych městow posełnjenja policije do Brzesća póśłachu.

Dźensniši kral Jurij VI. a kralowa Hilžbjeta a princeza Hilžbjeta a Marhata Róża w krónowańskim ornacu.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Hoscžo na krónowańskim balu.

W Albertowej halli w Londonje wotmě žo pśichi Londonskich krónowańskich zwjatoczłonoscach bal. Princ regent Pawoł Juhosłowjanski je swojej mandźelskej a krónprincu Michał Rumunski (na pšawo) žo na tutym balu wobdźělichu. (Associated, Preß, M.)

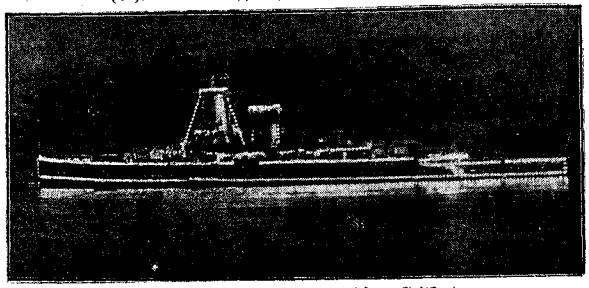

Pśichoty k wulkej łódźnej paradze w Spitheadu.

Pancerowana łódź „Admiral hrabja Spee“, kotraž žo we wjednikowym nadawku na łódźnej pśeheładzy we wobluku jendźelskich krónowańskich zwjatoczłonoscow wobdźěli, je swoju jěsbu do Spitheada nastupiło. Na łódźi je konteradmiral s Fischel, roskasował panzerowanych łódźi. Horda ńemska łódź poscicza pśichi wjeczornym wobzwětlenju kražny napohlad. (Scherl Bilderdienst, M.)

Nowy móst pśches Lobjo žo wožwjeźił.

Schtwórtk je žo w pśichitomnosći generalneho inspektora sa ńemske dróhi dr. inżeńera Todta, sastupjerjow stata, stronu a woboroweje mozy, kaž też wšych pśichi twarjenju mosta wobdźělenych ludźi, nowy móst pśches Siebjerske Lobjo wožwjeźił. Móst, kotrež žo sa 25 měrazow natwari, je 410 metrow dołhi a Wilhelmsburg s Harburgom swjazuje (pola Hamburga). Ma skužiś wožeže k wołoženju stareho nadróżneho mosta, kotryž je žo pśched 40 lětami natwaril. Nasch wobras pokazuje nam dr. Todta pśichi jeho rěcži a na lewo je stary móst widźeś. (Scherl Bilderdienst, M.)

---

też njejsu pśećiwo njemu tak raznje zakroceli jako pśećiwo Pucej — ludźidaŕcej Worcynskeho dwora, kiž bě byl khrobły dosć, z hródoweho wokna hladajo a dymku kurjo pśihladaŕ swojej samsnej pohrjebnej swjatočnosći a so pśi tym hišće wošćeraše. To njejsu dołho so skomdźili, dźěćmi po podjanskeho měšnika do města, njepomha Pucej ničo, zo so pśeměni do škórca — bu wupokazany na Čornobóh — njech tam nětk sorny šeri. Zeyła, khodźi wjele njewumóženych duchow wokoło Worcyna. To maš šereho mužika w „Tórnawje“, kiž tak žałostnje rady tobak kuri a potom tón mjenje pśijomny muž bjez hłowy, kiž k wjećoru wote wsy po drózy khodźi. A w Njechornju sej hišće powědaju wo potajnej kruświnje pod „Pšenćec Hórku“, kotraž bě njezboże pśinjesła tomu, kiž bě ju dał porubać. Pśi „Morwym pśirowje“ su rowy padnjenych wojakow....

Nowa doba wuhnawa stare powěsće. Je to škoda! Njech njeswarja na lud, zo je pśiwěriwy, hdyž hišće wěri do potajnje skutkowacych mocow w pśirodźe, hdyž wěri do tutych mocow tak kruće a wěsće, zo měni, zo tute mocy widźi, słyši, čuje. Stóž ludej bjerje tutu wěru do mocow pśirody, tón jemu też bjerje wěru do dźiwow zeyła a podrywa skónčnje samo nadjo"ru!

To je moja domizna, moja mužša domizna, kusk serbskeje domizny. Lubuju tutón kućik za ćichim, tute łahodnje žołmjate pahórki mjezy zelenymi łučinami, hdźež rěcki bórbotaju, hdźež Lubata so wije a sekluje — wšak ma telko khwile. Lubuju te błyšćate haty, kiž telko njebjeskeje módriny zapopadaju, lubuju te wjeski za ćichim z jich soniacymi starymi khěžkami, lubuju tón lud, kiž tu dźěła, swěrny zemi, swěrny swojej narodnosći, swěrny rěči, mój wojowacy, mój luby a krasny serbski lud!

Smjertny wušud w połnócnym Cźechach.

Liberzšti pśichiżaŋny žud je 30 lět stareho Korlu Geißlera morbaŕstwa dla k śmjerći sasudźił. Geißler bě 11. měrza t. l. w Ruppersdorfu 77 lět staru wudowu Bertu Szykorinu w jeje bydlenju wopytał, so s njej pśeśeźelnje rosmołwjał a ju potom nadobo nabpadnył a tak dołho dajił, doniž njebě morwa. Potom wšche khcinje a thamory bydlenja pśchery a 170 cźeśkich krónow rubł.

Dobycze petroleja w Europje a prědnjej Asiji.

Po statistiźy Swjatka ludow žo dobycze petroleja w žyłym žwěcze sa lěto 1936 s 245 milijonami metriskimi tunami woblicza. S teho wotpada na USA 61,2 proz., dalšich 10,7 proz. na žowjetsku uniju a 9,6 proz. na Venezuelu. Tśi anjwjetsche produzenty petroleja na žwěcze maja potajkim hromadźe pśches 81,5 proz. zyłeho petrolejowego dobycza w žwěcze a sbyk, mjenujcy 18,5 milijionow tunow rosdźěli žo na zyłu liczbu europskich, asiatiskich a dalšich samórśiskich krajow. Po wuwiću dobycza petroleja w najwažnišich europskich krajach wěmy telko, so dobycze petroleja w Rumunskej stajnje stupa. Rumunska žo prózuje, zyły žrjód petrolej po możnosći sa žwobodne dewizy pśchedaś, dokelž derje wě, so petroleum je „rumunske sloto“, kotrež je w zyłej Europje pytane. W Pólskej, wožeže w Haliciu, njeje žo dobycze petroleja w pozledních létach powšichcź mohło, je skerje wo nješchto malo wotbyło. Sa to pak je dobywanje petroleja w Iranu a hischcze bóle w Iraku žo hladajcy powjetschiło.

Kak wjele woporow žadaśe žebi khripa.

Kónz léta 1936 w Europje žo rosmérjaza khripa běśche žo s Ameriki k nam pschinjeźła. Tam pak bě pomérnje mało ludźi na nju wumrёło. Kónz novembra žo w krótkowjeczornej Europje rosschericź pocza a wot tam pschenjeśe žo do Ńemskeje, Cźeśkošłowakiskeje, Hollandskeje a Danskeje. Najwjazy ludźi na khripu wumrě we Ńemskej w Barlinje. Kaž „Umschau in Wissenschaft und Technik“ wosjewja, wotpada w tydźenju na 1000 wobdźerjow 12,2 14,2 17,9 a 20,7 śmjertnych padow na khripu skhorjenych. W 57 najwjetschich ńemskich městach wumrě na khripu w tydźenju wot 20. do 26. dezembra 15,1 a 14,2 na tyšacz wobdźerjow. Sa imawe je, so bě 45 proz. śmjerćnych pśches 65 lět starych. Njedźiwajo tuteho wuśupowanja khripy njeje tola tuta epidemija tak cźežka była, kaž w létomaj 1918/19 a 1932/33.

Witana pschiležnosć. „Hdźe dha tak spěchnje, Jano?“ — „Stary knjes chce mje wopytaś a tuž chcu hischcze nješchto dołha napraśakaś.“

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. J[illegible] we čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. C[illegible]r., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 113 — Budyšin — Srjedu 19. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Danski kral swjećeše swój 25lětny knježeŕski jubilej

Tſi dny dołho je ßo w Danſkej 25lětny kralowy knježeŕſki jubilej woßwjecził. Po zyłym kraju ßo czeŕwjenoběłe khorhoje ſmahowachu. Woßebje hłowne měſto Kopenhagen ſtejeſche w bohatej pyſche khorhojow, pletwow a wěnzow.

W tutej wulkotnej pyſche wotměwaſche ßo ßwjedźeń, kotrehož wuſtupy běchu kraßneje rjanoſcźe kaž w bajkach. Sswjedźeń ßo ßwjatkownu ßobotu rano ſahe ſapocza. Kral tež na tutym ranju po ſwuczenym waſchnju po měſcźe jěchaſche. Kopenhagenſzy wobydlerjo, kiž waſchnje ßwojeho krala ſnaja, jemu hižo nětko hołdowachu, haczrunjež kralowe jěchanje na ßwjedźeńſkim programmje njeſtejeſche.

Woprawdźity porjad jubilejneho ßwjedźenja ſapocza ßo ſe ſpěwnym hołdowanjom Kopihagenſkich ſtudentow. Tuczi pſched hrodom kralowſke ſpěwy ſpěwachu a ßo potom do hrodu pſcheproßychu. Bórſy na to ßo ſtražina parada pſched kralowſkim hrodom wotmě. Haczrunjež je ßo w danſkim wójſku mnoho wobnowiło, ßu pak ſtraži jeje ſtaru czeŕwjenu uniformu ſ wulkimi czežkimi mjedwjedźazymi nahłownikami woſtajili.

Wyßozy hoſczo pſchińdźechu, ſo bychu jubilarej ßbożo pſcheli. Mjes tutymi běſche tež ſchwedſki kral. Wſchitkich gratulantow ßyły luda ſ wyſkom ſtrowjachu. Potom ßo horbſki khór Kopenhagenſkich ſpěwnych towaŕſtwow ſerbſke a rjanu hymnu pſchednjeße. Durje ryczeŕſkeje ſale ßo wotewrichu a kral a kralowa pſched lud ſtupiſchtaj. Lud jimaj pſchiwyſkaſche, a w jeho ſahorjenju rěczeſche telko luboſcźe a poczeſczowanja, ſo bu kral widźomnje hnuty.

Najwažniſchi podawk prěnjeho dnja pak běſche jězba kralowſkeju mandźelſkeju a jeju hoſczi k Božej ßłužbje we wulkozyrkwi a wróczo. Na dróhach běſche njeßměrna cziſchczenza luda, kiž wós kralowſkeju mandźelſkeju ſ kwětkami poßypa.

W ßejmowni ſaſtupjerjo luda kralowſkeju mandźelſkeju woßebje poczeſczichu. Kral a kralowa běſchtaj k temu woßebje do ßojmowně pſchijěłoj. Na ßwjatocžnoſczach w kralowſkim hrodźe móżeſche ßo lud wěſo jenož pſches ßwojich ſaſtupjerjow wobdźělicź. Lud pak po ßwojim waſchnju pſches zyłu nóz jubłej w hoſczenzach ßwjeczeſche, abo pſchi rejach na ſjawnych naměſtach a dróhach.

Druhi dźeń kralowſkeho jubileja ßłužeſche měrej a woczeŕſtwjenju. Ale tſeczi a ſ dobom poßledni dźeń, druhi dźeń ßwjatkow, ßo prěnjemu jubilejſkemu dnjej runaſche. Na nim ßo parady wotměchu a ſpěwarjo kralowſkimaj mandźelſkimaj hołdowachu. Kral a kralowa po hłownych dróhach hłowneho měſta k radnizy jědźeſchtaj, hdźež jimaj ſaſtupjerjo měſta ßbożo pſchejachu. Dźeń a kralowſki jubilej ſkónczi ßo ſe ßwjedźeńſkim pſchedſtajenjom w operje. Lud pak, kiž ßo njemóżeſche wobdźělicź, ſaßo na naměſtach a dróhach rejwaſche, doniž ranje njeßwitaſche.

Najwjetša parada wónskich łódźow poslednich 20 lět

Schtwórtk popołdnju wotmě ßo pola Spitheada, mjes kupu Wightom a jendźelſkim połodniſchim móŕſkim brjohom, pſched jendźelſkim kralom najwjetſcha parada wójnſkich łódźow poßlednich 20 lět, je-li niz ſtawiſnow dozyła. Na tutej wulkotnej paradźe ßo niz mjenje hacž 145 jendźelſkich wójnſkich łódźow a 16 wójnſkich łódźow wukrajnych móŕſkich mozow wobdźěli.

Blomberg so z jendźelskim kralom rozžohnował

Hdyž běchu ßo ſjawne ßwjatocžnoſcźe ſkónczile, je ßo ßobotu němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg ſ jendźelſkimaj kralowſkimaj mandźelſkimaj roſżohnował. Němſki póßłanz ſ Ribbentrop k czeſczi generalneho pólneho marſchalla ßnědanje wuhotowa, na kotrymž ßo jendźelſzy knježeŕſzy miniſtrojo wobdźělichu.

Ssobotu popołdnju němſki wójnſki miniſter krajnu ſkupinu nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony ſa Jendźelſku a Irſku w jeje Londonſkim domje wopyta. S tym je ßo wopyt generalneho pólneho marſchalla w Londonje ſkóncził.

Na to je ßo wón na pſcheproſchenje na wßy podał. Ssrjedu ßo wón pſchi wulkej krónowańſkej paradźe jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa w Spitheadu wobdźěli. Wot tam ßo ſ łódźu „Grille“ do Němſkeje wróczi.

Italsko-jendźelske jednanja

Sswjatkownu njedźelu ſtaj ßo italſki ſwonkowny miniſter hrabja Ciano a jendźelſki póßłanz w Romje rosrěczowałoj. Někotre wulke jendźelſke nowiny tuto rosrěczowanje ſa trochu wažne wobhladuja. Londonſke nowiny „Times“ ſ Roma piſaju, ſo je ßo mjes druhim tež ſadźerženje nowin wobeju krajow rospominało.

Nowiny „Daily Telegraph“ w tym, ſo je wótre piſanje italſkich nowin pſcheczžiwo jendźelſkej popſcheſtało, polěpſchenje poczahow mjes Jendźelſkej a Italſkej ſpóſnawaju. Tute nowiny tež ſdźěluja, ſo ſtaj ßo hrabja Ciano a jendźelſki póßłanz Drummond woßebje w praſchenju wjeczorneho pakta doręczałoj. Tehodla ßo nowiny nadźijeja, ſo budźe ßo ſ jednanjemi bórſy pokraczowacź. Skónczne ſtaj Ciano a Drummond wo wotſtronjenju Abeßynſkeje ſe Swjaſka ludow a wo pſchipóſnaczu italſkeho kěžorſtwa rěczałoj.

Kaž Londonſke nowiny „News Chronicle“ woczakuja, ßo kriſa w Genfu dla abeßynſkeho praſchenja najſkerje ſ tym wotſtorczi, ſo ßo abeßynſke wotpóßłanzſtwo na bliżſchej ſhromadźiſnje Swjaſka ludow njewobdźěli. Abeßynſkemu knježeŕſtwu pak ma ßo prawo woſtajicź, ſo ßmě ßo ſ nowymi namołwjenjemi na Swjaſk ludow wobroczicź.

Jendźelska hamtska rozprawa wo znjezboženju zaničaka „Huntera“

Na hamtſkim jendźelſkim měſtnje je ßo nětko potwjerdźiło, ſo najßnadniſcheho dopokaſa ſa to njepſchedleži, ſo je ßo jendźelſki ſaniczak „Hunter“ ſ torpedom trjechił. Haczrunjež ßo pſcheptytowanje hiſchcźe njeje ſkónczilo, maju hamtſke měſtna kaž dotal ſa to, ſo je łódź na minu ſajěła.

Lětny zjězd zwjazka jendźelskich frontskich wojowarjow

Ssobotu wjeczor je ßo w Londonje lětny ſjěſd ſwjaſka jendźelſkich frontſkich wojowarjow „Britiſch Legion“ wotewrił. Major Featherſtone-Godley rěczeſche wo wopytach ſaſtupjerjow jendźelſkeje legije w druhich krajach. Wón rjekny, ſo je ſetkanje ſ wukranymi frontſkimi wojowarjemi wjele hódne. Wón je ſwěſcził, ſo ßebi wſchudźe człowjek jenož pſcheje, ſo by mohł w měrje a pokoju žiwy bycź.

Potom pſchedßyda ſwjaſka italſkich frontſkich wojowarjow Delcroix porěcza. Wón wobžarowaſche, ſo ßu dobre poczahi mjes Jendźelſkej a Italſkej popuſchczile.

Lord Snowden wumrěł

Snaty jendźelſki politikaŕ lord Filip Ssnowden je 73 lět ſtary wumrěł. W dźěłaczeŕſkej ſtronje wón pódla Macdonalda jako najwuſnamniſchi muž płaczeſche. W Macdonaldowym knježeŕſtwje wot 1924 hacž 1931 běſche Ssnowden finanzny miniſter. Jemu drje ßo poradźi, ſtatne rosliczenje wurunacź, dyrbjeſche pak w lěcźe ſłotu měnu ſpuſchczicź.

Albanscy zběžkarjo čěkaja

W albanſkim měſtaczku Delvinje běchu ßo czeŕwjeni ſběžkarjo na krótki czaß ſahněſdźili. Jako knježeŕſtwowi wojazy měſtaczko wobßadźichu, njenadendźechu pak žaneho pſcheczžiwjenja. Sběžk je ßo doſpołnje pobił. Sběžkarjo do czjŕjódkow dźěleni czěkaju. Woni ßu ßo we wokolinje Kurveloſchija rosběželi, ſo bychu ßebi pucź ke krajnym mjeſam pytali. Knježeŕſtwowi wojazy ßu ßo ſa nimi puſchczili.

36 smjertnych woporow w Lakehurstu

Ota Ernſt, bałmowy kupcźeŕ ſ Hamburga, kotrehož ßu czežkoſranjeneho ſe ſnjeſboženeho powětra „Hindenburga“ wuczahnyli, je nětko na ßwoje ſranjenja wumrěł. Wón bu 36. ßmjertny wopor Lakehurſtſkeho njeſboža.

Wo kapitanu Prußu a prěnim offizěru Sammortu ßo póndźelu ſnowa wopjewi, ſo njejſtaj wjazy w ßmjertnym ſtraſche. Hdyž běchu je pſcheßłyſcheli, je ßo dwanacźe ßobuſtawow powětroweje wobßadki ßobotu na łódź „Europa“ podało, ſo bychu ßo ſ njej do domiſny dowjeſli.

W pſcheptytowanju ſnjeſboženja powětrona „Hindenburga“ ßu dotal dwazeczi ßwědkow pſcheßłyſcheli. Pſcheptytowazy wubjerk je póndźelu wunoſchk jich wuprajenjow pruhował. Potom je ßebi woſpjet powětronowe rosbitki wobhladał. Wſchitke tſi ßobuſtawy amerikanſkeho wubjerka ßo ſaßadnje njewuprajichu, hacž móža ßo ſ dotalnym wunoſchkom někajke tukanja dla njeſboža a jeho pſchiczžiny ſepjeracź.

Wſcha maczžiſna, kotraž je ßo pſchi pſcheptytowanju dotal nahromadźiła, ßo amerikanſkemu hoſpodaŕſkemu miniſtrej Roperej pſchedpołoži. Woczakuja, ſo budźe pſcheptytowanje ſnajmjeńſcha hiſchcźe tydźeń tracź.

Wjednikowy ſaſtupjeŕ pſchi žarowańſkich ßwjatocžnoſczach w Cuxhavenje.

Wjednik a němſki kanzler je ſtatnemu ſekretarej a ſchefej němſkeje kenzlije dr. Lammerſej porucžił, ſo by jeho pſchi žarowańſkej ßwjatocžnoſczi ſaſtupował, kotraž ßo 21. meje w Cuxhavenje ſa ßmjertnje ſnjeſbożene ßobuſtawy wobßadki a paßaźěrow powětrona „Hindenburga“ wotměje.

Němſkonazionalna ſtrona w Gdańſku ßo roſpuſchczi.

Hižo wot někotrych njedźel w Gdańſku woczakowachu, ſo ßo němſkonazionalna ludowa ſtrona ßama roſpuſchczi. To je ßo nětko pjatk wjeczor na wurjadnym ſtroninym ſjěſdźe w pſchitomnoſczi 65 wotpóßłanzow ſtało. Sjěſd běſche ßo dla roſpuſchczenja woßebje ſwołał. Dobrowólne roſpuſchczenje běſche jenohłóßne, bjes pſcheczžiwjenja a bjes njewobdźělenja pſchi hłoßowanju.

Amorebieta w płomjenjach

Frontſki ſczelak w Durangu ſdźěli, ſo měſtaczko Amorebieta w płomjenjach ſteji. W powěſczi ßo roſprawja, ſo ßu bolſchewikojo woheń ſałožili. Pſchede wſchěm ßu kłóſchtr Karmelitow ſapalili. Sczelak w ßwojej roſprawje doda, ſo nazionalni lětarjo póndźelu dla njepſchihódneho wjedra njemóżachu lětacź.

Póndźelu ßo w nazionalnej wójnſkej roſprawje jenož wo wjetſchich wojowanjach na baſkowſkej froncźe powě. Nazionalni wojazy ßu póndźelu ſnowa poſtupowali. Woni ßu wjeß Chano wobßadźili, tehorunja ßydliſchczo San Miguel a wßy Epalzu, Enachu, Arrindu a Zadagoitiu.

Nazionalni wojazy njepſcheczela wotraſychu, pſchi czimž tutón wjele morwych ſhubi. Nimo teho nazionalni wojazy 50 czeŕwjenych ſajachu. 80 pſchißłuſchnikow czeŕwjeneje milizy wobrónjenych dobrowólnje k nazionalnym pſcheńdźe. Nazionalnym tež wjele wójnſkeje potrjeby do rukow padźe. Prědnje ſtraže nazionalneho wójſka běchu póndźelu jenož hiſchcźe 400 metrow wot Amorebiety ſdalene.

Nowe „knježeŕstwo“ we Valenciji

Markſiſt Juan Negrin je nowe „knježeŕſtwo“ bolſchewikſkich móznarjow ſeſtajał. Bolſchewikſki nawjednik Largo Caballero a jeho „ſwonkowny miniſter“ del Vayo do noweho wubjerka czeŕwjenych móznarjow wjazy njeßłuſchataj. Nowe „knježeŕſtwo“ ma jenož 9 ßobuſtawow; dotalne měješe 15. Kommuniſtojo pak ßu dotalnu ßylnoſcź wobkhowali, woni maju mjenujzy dweju ſaſtupjerjow. Na del Vayowe měſto je prjedawſchi lěwizaŕſki republikan Giral ſtupił. Prieto pak ma dohlad nad bolſchewikſkim wójſkom.

Snaľu lětaŕku ſ plachtatymi lětadłami Hannu Reitſchez, kotraž ſa němſki hlědźeŕſki inſtitut ſa plachtate lětadła we Darmſtacźe ſpytańſke lěty wukonja, je ſtatny miniſter generalny wyſchk Göring ſa jeje wulke ſaßłužby a jeje woporniwoſcź pſchi hlědźenjach w lětanju ſa lětaŕſkeho kapitana pomjenowała. Je to prěni ras, ſo ßo jenej žónſkej tutón titul ſpožcźi. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Němſzy frontſzy wojowarjo pola franzowſkich towaŕſchow.

Njedźelu ßo w franzowſkim měſcźe Aix les Bains mjeſenarodni frontſzy wojowarjo ſkhadźowachu. Mjes wotpóßłanzſtwami ſe 17 wſchelakich ſtatow běſche tež němſke wotpóßłanzſtwo.

Wobnowjenje japanskeje politiki

Pſchi konferenzy wyſchich preſidentow ſtaj japanſki miniſterſki preſident Hajaſchi a ſwonkowny miniſter Ssato wažne woſjewjenje wo wobnowjenju ſnutśkowneje a ſwonkowneje politiku wotedałoj. Wobhonjeni ludźo woſjewjenje jako ſakład noweho knježeŕſtwoweho programma wobhladuja. Wot pſchiječźa tuteho woſjewjenja nowe roßpuſchczenje japanſkeho ßejma wotwißuje.

Hajaſchi jako zentralnu knježeŕſtwowu měſtnoſcź nowy planowy hamt woſnamjenja. Tutemu hamtej maju ßo woßebite kammißije ſa wocźehnjenje, hoſpodaŕſku a placźiſnowu kontrollu pſchiſamknycź. Pod knježeŕſtwowym wjedniſtwom maju ßo nowe ſakłady ſa politiku, hoſpodaŕſtwo a wocźehnjenje ſałožicź a ßo pſchewjeſcź, kaž ßebi jo něteźiſche położenje žada. Ssejm a ſtrony ſměja hižo w awguſcźe ſkładnoſcź, ßwoju dobru wolu k ßobudźěłu wopokaſacź.

Ssatowe woſjewjenje ßo požbudźuje, ſo wón wo doroſumjenju ſ Chinu a Ssowjetſkej Ruſkej mjene optimiſtiſzy myßlí hacź w ßwojich prjedawſchich rěczach. Ssato rjekny, ſo Japanſka njeßmě pſchewidźecź, kak ßo chineſki lud ſjednocźa a kajke mjes nim ſmyßlenje pſchecźiwo Japanſkej pſchiběra. Japanſka pak, tak miniſter praji, Chinu nochze nadpadnycź. Schtož Ssatowu rěcź wo japanſkich poczahach k Ssowjetſkej Ruſkej naſtupa, ßebi myßla, ſo ßu dotalne roſrěczowanja ſe ßowjetſkoruſkim póßłanzom Jucenewom bjes wuſpěcha byłe. Wjetſchi dźěl ßwojeje rěcźe Ssato nałoži, ſo by wažnoſcź antikominternſkeho pakta roſpominał.

Radlo

Schtwórtk 20. meje ßo hłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 raňſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 10 ludowe ſpěwy. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), we pſcheſtawzy 12.55 czaßowe ſnamjo a 13 ßhożopſchecźa. 13.45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18.25 němſka expedizija a Narrga Parbat 1937. 18.45 wo ſporcźe. 19 k ßwjatokej. 19.45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20.10 ſ operow. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6.30 raňſchi konzert, mjes nim 7 powěſcźe. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert, w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14.15 taczele. 15.20 wo Herbſkim dworje. 16 ſ Braſtilſkeje. 17.10 konzert. 18.50 pſchespola ſa dujeŕſku hudźbu. 20 powěſcźe. 20.10 němſke ludowe ſpěwy. 20.40 hra „Žiwy kraj". 22 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20.10 Barlinſki rejwanſki wjeczor. — **Hamburg:** 20.10 rejwanſka hudźba. — **Wrótßław:** 20.10 konzert. — **Win:** 20.10 europſki konzert (ſ Danſkeje).

Lucźne ſchlinki (kukolizy) maja ßo ſniczicź.

Statny miniſter ſa ſeživjenje a rataŕſtwo je ſa ſniczenje kukolizy, kotraž w někotrych dźělach kraja na paſtwiſchczach wulku ſchkodu naczinja, ſa nalěczo 1937 25 000 hriwnow wuſtajił. Tute ßrědki ßo wot hamtow na ſchkit roſtlinow ſa potuńſchenje ſkutkownych ßrědkow pſchecźiwo tutomu ſchkódnikej wužija. Podrobnoſcźe wo wužicźu tutych ßrědkow ßu we woßebitych ſpißach ſapißane.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 18. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 13. 5. Njemandźelſka dźowka. — 14. 5. Ocźe Alwinej Urbanej, molerjej, dźowka. — Bjedrichej Alojßej Hobmaierej, wyſchſchemu pincźnikej, dźowka. — 15. 5. Erichej Alwinej Teichmannej, pſchekupſkemu pſchiſtajenzej, ßyn. — Pawołej Makſej Lahodźe, fabrikſkemu dźěłaczerjej, dźowka. — Rudolfej Ocźe Zſchochej, wikowaŕſkemu ſaſtupjerjej, dźowka. — 16. 5. Korli Alfredej Ocźe Güntherej, měſczelej wobkhoda, ßyn.

Wumrěli ßu: 14. 5. Horſt Jan Mjedak, 3 měßazy. — 15. 5. Korla Adolf Reinhold Langa, rentudoſtawak, 63 lět. — Jan Budak, fabrikſki dźěłaczeŕ, 55 lět. — Marja Amalia Jenny dźěł. Paßigowa rodź. Schorſchez, bjes powołanja, 66 lět. — 16. 5. Pawoł Oſkar Brydda, fabrikſki dźěłaczeŕ, 45 lět. — 17. 5. Marta Hilža Charlotta Niklez, kuchaŕka, 66 lět.

Pſchipowědźili ßu ßo: 18. 5. Wolfgang Jurij Leonhadt, podoffizěr a Hańža Ruth Bjarſchez, měſchczanſka pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Friz Ewald Jan Käſtner, cźrjódkowy wjednik w němſkej dźěłowej ßłužbje w Radebergu a Hana Hulda Elfrieda Dießnerez, domjaza dźowka w Budyſchinje.

Swěrowali ßu ßo: 18. 5. Julius Arnoſcht Puppe, měſczel wobkhoda a Ida Irma Richterez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Adolf Arnoſcht Albert Fiſcher, ſamkaŕ a Hana Emma Elſa Löwez, ſchwalcźa, wobaj w Budyſchinje.

Sswójbne powěſcźe.

Wumrěli ßu: Handrij Běla, ſ Kubſchiz, 85 lět ſtary, khowanje dźenßa 2 hodź. w Porſchizach. — Marja Paßigowa rodź. Schorſchez w Jenkezach, khowanje dźenßa pop. w 2 hodź. na Michałſkim pohrjebniſchcźu na Tuchorju.

Po zeppelinowej kataſtrofje w Lakehurſtu.

Wo njeßbožu, kotrež njedawno němſku powětrowu łódź Hindenburg w Americy potrjechi, ßu nětko prěnje originalne wobraſy dóſchłe. We wokomiku hiſchcźe ßo wotměwazych pſchepytowanjow wo naſtacźu njeßboža dawaja tute wobraſy wažne pokiwy. Tu widźimy palazu łódź w prěnich wokomikach kataſtrofy. (Preße-Foto, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

2] (Pokračowanje.)

Wjacy njedźeł do swojeho woteńdźenja knjez duchowny w duchownej drasće z bibliju w rucy — a dostatym wysokim rjadom fotografowany — a po tutej fotografiji jeho moleŕ molowaše, a to tak derje, zo sebi kóždy mysli, kaž by jich luby dušowpastyŕ chcył k nim porěčeć. — Fotograf je ze swojim wobrazom tež wjele zasłužił. Nimale kóžda swójba je sebi tutón wobraz kupiła. Haj, wjele swójbow tež dwaj. Jedyn za młodeju a jedyn za wuměńkarjow. — Tak rěči tutón stary knjez hišće dźensa w jednorych jstwach swojich lubych Mózličanow, hačrunje je hižo před lětami, kaž chcyše, na jich pohrjebnišću namakał posledni wotpočink. Z kajkej dźěćacej swěrnej lubosću hišće nětko Mózličenjo na tutym swojim starym knjezu wisaja, to sam zhonich a słyšach prajić: hdyž w stysku a bolośći wopytujemy rowy našich njebohich, stupimy ke kapalcynemu woknu, zo bychmy wobraz našeho stareho knjeza wohladali a so troštowali, přetož tak dyrbješe jeho wobraz tam wisać, so móžachu jón też wot wonkach widźeć.

*

Knjeni farafka běše hižo ze swojimaj dźowkomaj jara nastróžana, zo jeje muž tak dołho so komdźi. Runje chcyše najmłódšu po njeho pósłać, jako wón do jstwy zastupi. —

„Ale hołbiko, hdźe sy tak dołho był dźensa?" woprаša so wona jeho z wutrobnym wokošenjom.

„Budź jeno spokojom, maćil A dźakuj so Bohu, zo je mi ze swojej miłosću pomhał dźensniše poslednje kemše dźeržeć!" wotmołwi wobstarny knjez. Při tutych słowach přiskočištej wobě dźowcy, zo byštej pomhałej lubemu nanej so cyrkwinsku drastu wuslec.

„Haj, wšak haj; to je přeco tak było z wamaj — wój sykorcy: zo mnu wój přeco tak wobkhadźetaj kaž z dźěsćom; ja so sam skoro hibnyć njesměm. Najradšo hišće budźeštej též za mnje dźensa posledni króć prědowałej" — wobaraše jimaj nan.

„Mój hołbikol ty sy sebi wjacy zwěrił, hač twoje mocy dowoleja. Tak dołho sy dźensa kemše dźeržał — a k tomu hišće z tajkej hnutej wutrobu, — a přeco hišće njehladaš swojeje słabosće. — Wostaj jeno nětko powědanje a wotpočń, zo by so posylnił a potom powobjedował", napominaše jeho starosćiwa knjeni.

„Prawje mašl Mje dźensa jara přimaše" — prаješe wón a sydny so na stoł. „Wostajće mje nětko na pokoj!" přistaji k tutym słowam, skhili hłowu a po někotrych mjeńšinach wusny a spaše ćiše a měrnje.

Knjeni farafka a jeje dźowcy dźěštej na palcach ze jstwy a přihotowachu w kuchni a na blidźe, štož běše k wobjedej hišće nuzne. W tym zaklinkota khěžiny zwónčk. Knjeni farafka nastróžena wulećа z kuchinje, dokelž so boješe, zo něchtó runje nětko, hdyž bě jeje muž tak wotpočinka potrěbny — k njemu z někajkej zastojnskej naležnosću dźe. Z ćeńkim hłosom — a nic kaž hewak prašeše so hospozu, kiž bě zastupiła, po jeje žadanju — jej prajicy, zo knjez wotpočuje po ćežkim dźěle, a zo jeho mylić njesmě. Ta pak hišće kemšaca zwoblekana, poča płakać a njemóžeše hlubokeho hnuća dla ani słowčka zrozumliwje wuprajić. Skónčnje běše tak wjele zrozumić, zo je knjezej fararjej kanu smjetany přinjesła ke kofejej, dokelž nětko hdyž chce wot nich preč, tam we wulkim měsće tajku wjacy njedostanje. A nječakajo na podźakowanje so wotsali.

Ta běše won — a ze zadnimi durjemi stupi druha z horucom rjanych twarožkow, kotrež, kaž prаješe, je knjez přeco rad jědł. Též jow so tosame płakanje wospjetowa, kaž z prěnjej. Po tutej přińdźe zaso třeća z rjanymi čerstwymi jejkami; a po tutej též štwórta z wulkej worštu tykancow. To bě wšo tohodla, zo by so hišće jónkróć jich luby knjez z jich lubymi dosyta najědł, prjedy hač khude lěta na wuměńku přińdu.

Též Handrijowa mandźelska, Hana, přińdźe z pokrutu khlěba a kanu butry; wobej tak rjanej a dobrej, kaž jeje wutroba. Wona přińdźe též z hluboko hnutej dušu, móžeše pak lěpje wobknježić swoje začuće. To ležeše na tym, zo běše fararjecom wjele bližša, dokelž tam wjacy lět najprjedy za pěstońču, potom za dźowku słužeše, a z nimi hišće přeco w dźěćacej lubosći zwjazana wosta. Knjeni farafka wza ju sobu do kuchinje, zo by z njej w měrje popowědała a wot njeje zhoniła, čehodla po prawom tamne žónki z tajkim płakanjom pola nich pobychu.

„Luba Hana, praj wšak mi, što mam do tych hospozow dźeržeć, kotrež jow před tobu běchu? Ja njemóžach žane słowčko rozumić, tak su płakałe", — započa knjeni so prašeć.

„Knjeni, luba knjeni, kak by to též hinak móžno było?" wotmołwi Hana. Dźensa w cyłych Mózlicach žaneho jeničkeho njenamakaće, komuž by so hinak šło!" prаješe dale a zběhny ruku, zo by sebi sama sylzy z wočow zetrěła. „To wšak dźensa žana domkhowanka njebě w cyrkwi, hačrunjež je Bóh luby Knjez nam tajke rjane a tak wjele płodow wobradźił. Wšitke žónske běchu dźensa, kaž mje hišće runje widźiće, w žarowańskej drasće w kemšach. Ale hinak wšak nam též móžno njeběl" Wulke sylzy přetorhnychu jeje powědanje. — „To běše wutrobu jimace, dźensa našeho stareho knjeza słyšeć a na njeho hladać! Ně. — To je nas wšěch tak hnuło, kaž by za zerničku přimał."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 19. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Njebjeski wóto sebi njeda do rukow hladać.
Přisłowo.

— Wo wjedrje. Dźenßa ßylnischa nižina s krótkeho wjecžora k dołhemu ranju psches Němsku czehnje. Nižina je hižo wczera wjecžornej Němskej ßylnische deschcže pschinjesła. Dźenßa ßo jeje wliw tež khwilu w naschich stronach se ßylnischim pomróczenjom a deschcžemi, pschi kotrychž ßo s měſtnami tež hrima, wuskutkuje. Powětr ßo trochu wustudźi. Jutſischi wjedro budźe tehorunja hischcže khłódne, deschcže pak saßo pschestanu a poſdźischo ßo poczina wuczaßowacž. — Jutſje schtwórtk ßłónczko 4.04 hodź. ſkhadźa a ßo 7.50 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 3.05 hodź. a khowa ßo na ranje 1.40 hodź.

— Wuhlady na wjedro sa jutſischi schtwórtk: Khłódne a hischcže khětro njewobſtajne wjedro.

•

— Czěžsche njesbože je ßo wczera popołdnju wokoło ¼3 hodźin na Drježdźansko-Budyſkej dróſy na Budyſkich lesowności̇ach stało. Pschi kilometrowſkim kamjenju 46,9 steješche woßobowy awtomobil, kiž měješche ßo wotwjesć. Wós k wotwjeſenju stejesche pódla a jeho dla běsche dróha wuska. Motorowy koleßaŕ, kiž wot Ratarjez pschijědźe, njemóžesche nimo sajěcž. Wjednik, kiž ßwoje koło njemóžesche wjazy saſtajicž, jo mjes stejazeju wosow wjedźesche, so by mjes nimaj pschejěł. Pschi tym wodźidło wo wós storczi, so ßo motorowy koleßaŕ a jeho soziuß s koła wjerhnyschtaj. Soziuß slecža do durjowese rucžnizy woßobowého awtomobila a ßebi hłuboku ranu do brjucha sraſy a ßebi rjebło słama. Sranjeneho do měschczanskeje khorownje dowjesechu.

— Licženje ßwini a wowzow 3. junija. Na wukas statneho a pruskeho ministra sa sežiwjenje a ratarſtwo a na sakładźe swjaskoweho wukasa s 30. januara 1917 wotměje ßo 3. junija 1937 licženje ßwini a wowzow kaž tež wschěch wobhladanju njepodležazych proßatow, jehnjatow a kósłatow. S tutym licženjom ma ßo dale swěsczicž liczba porodźenych czelatow. Tuto swěsczenje ma saměr, so bychu ßo podłożki sa pohibowanje w dodaczu mloka dobyłe. Pschi tym maja ßo tež te czelata ßobu liczicž, kotrež ßu mjes tym hižo saresane.

S **Bórka.** Sswjatkownu ßobotu pschi dźěłach na statnej awtowej dróſy njedaloko Bórka pohrjebnischczo s dwěmaj człowjeskimaj kosczenzomaj wurychu. Sswjate dny tutu pschedhistorisku namakanku wjele ludźi wopyta.

S **Tsjoch Hwěsdow.** Sswjatkownu ßobotu wokoło 11 hodźin sta ßo na statnej Drježdźansko-Budyskej dróſy njedaloko Wustmannez hosczenza wobkhadne njesboże. Woßobowy wós czěskoßłowakſkeho rěcžnika jědźesche po rjedźe na stronu k Budyschinej. Jemu napschecžiwo zyły rjad druhich wosydłow pschijědźe. Nadobo motorski koleßaŕ Fischer s Zölßa pola Rukowa (Liebenwerda) tute wosydła pschesczěhny. Pschi tym bu nadobo njewěsty a sajědźe do awta. Padnywschi ßo khětro srani, tak so dyrbjachu jeho do Budyskeje khorownje dowjesćž. Motorske koło ßo rosbi a tež awto ßo khětro wobschkodźi, tak so dyrbjachu jo wotwlez.

S **Mnischoúza.** Pschěrow pschi czěſkim moscže ma ßo s wulkimi rokami wußadźecž, so njebychu wopłóczki, kotrež wožebje w lěczu jara njeluboſnje wonjachu a wschelakej njerodźi jako skhow ßłužachu, wjazy widźecž byłe. Zementowe roły sa tutón wotpohlad ßu ßo hižo nawoſyłe.

S **Budeſtez.** Koleßarjo njejědźcže pornjo ßebi! Prěni ßwjaty dźeń wjecžor wokoło ½11 hodź. ßo njedaloko hosczenza k Lubinej wobkhadne njesboże sta. Tudyschi wobydlek, jako se ßwojim motorskim kołom s Budyschina domoj jědźesche, do czrjódy koleßari sawadźi, kotsiž po dwěmaj a tsjoch pornjo ßebi jědźechu a pschi tym pschesara ßrjedźnu drohu wužichu. Pschi tym motorski koleßaŕ do psched nim kroczazeho pěschka s Hajniz sajědźe a srani jeho. Motorski koleßaŕ a jeho žona ßo wobodrěschtej. Strażmischtr někto zyłu naležnoscž pschepytuje.

S **Wadez.** Sso na kolijach pschejěcž dał. Wutoru rano sabe namakachu na železniſkej czarje mjes Kubschizami a Pomorzami na naschich honach czěło 26 lět stareho Arthura Bürgera s Delnjeho Kunnersdorfa. Czah bě jemu hłowu wot czěła motjěł. Bjes dwěla ßo tu wo ßamomordaŕstwo jedna. Pschiczina njeje dotal snata. Nowe Bürgerowe koło hižo póndźelu wjecžor wokoło 11 hodźin njedaloko železniſkeho nazypa namakachu.

S **Maleschez.** Sańdźenu ßobotu sjesboži ßyn tudyscheho hosczenzarja Sendy, Erich Senda, jako chzysche byka s hródźe wuwjescž. Pschi tym byk jeho potorhny, tak so njesbożownje padny a ßebi nohu słama. Snjesbożeneho dyrbjachu do Budyskeje khorownje dowjescž.

S **Wojerez.** Hižo njedawno wo tym pißachmy, so je Albin Lindner we Wojerezach a wokolinje w Drježdźanach kradnjene koła s wulka pschedawał. Něfto je ßo Drježdźanſkej kriminalnej poliziji poradźiło 175 kradnjenych kołow saßo hromadźe spytacž a je jich prjedawschim měšćželam wróczicž. Lindner ßwojim kupzam powědasche, so ßo tu wo koła jedna, kotrež bě na wotpłaczenje pschedał, tola kupz njebě dźěłby porjadnje płacził a tehodla bě ßo koło wróczo wsało. Jedyn s kupzow pak kotremuž ßo tuto poczinanje spodźiwne sdasche, bě Lindnera sprawnemu ßudnikej pschepodał.

Swjatočne zdrasćenje třoch klóštrskich kandidatkow

Hnujace wobrjady při tutej *swjatočnosći.*

W Marijnej Hwězdźe, 17. meje 1937.

Po wjacy hač pjećlětnej přestawcy buchu swjatkownu póndźelu zaso tři klóštrske kandidatki swjatočnje zadrasćene. Su to M o n i k a Š l i ž e c ze Sernjan, M a r h a t a R y ć e r i c z Krjepjec a E l s a W a l t e r e c z Rólanow, kiž pak zwjetša w Grajcu (w Starohródskej) sydleše. Tuž tež tamniši knjez farař Langhammer na wuznamny dźeń přikhwata. Byrnjež so swjatočnosć nihdźe w zjawnosći njewozjewiła, běše so tola tójšto ludźi z bližšeje a dalšeje wokoliny zešło. Klóštrska wohnjowa wobora staraše so wo dobry porjad a njedaše cuzym, kiž běchu jenož wćipnosće dla přišli, do cyrkwje. Wosebje běchu swójbni a přiwuzni kandidatkow jara bohaće zastupjeni a pjelnjachu městnosć před wulkim woltarjom, hdźež běchu za nich stólcy zestajane.

Wobrjady započinachu so dopołdnja w dźewjećich. Kandidatki přińdźechu pod wjednistwom k. arcyměšnika Ž u r a z abtownje do cyrkwje, hdźež při wrotach klóštrske duchownstwo a knjez farař W j e n k a jich wočakowachu a potom k wulkemu wołtarjej wjedźechu. Kandidatki, přewodźane ze swojimi družkami M a r j a Š l i ž e c ze Sernjan (serbscy zdrasćenej), H i l ž a R y ć e r i c z Jawory a H a ń ž a S m o l i c ze Swinaŕnje, njesechu swěčku a Božu martru w rukomaj. Při woltarju intonowaše knjez propst „Veni Creator Spiritus“ a knježny hymnus dospěwachu. Na to započa so wulka Boža mša, při kotrejž wšitcy kandidatki tři króć wokoło wulkeho woltarja dźěchu a woprowachu z prěnja pjenjez z druha pjeršćeń a z třeća našijny křiž a rukajcy jako znamjo, zo chcedźa so wšeho bohatstwa a wšeje swětneje pychi wzdać. Po Božej mši dokónčichu so prawe wobrjady a zadrasćenja. Na to dóńdźe tež Hnadna knjeni, přewodźana z knježnu, kiž bjerło, jako znamjo klóštrskeje dostojnosće, njeseše. Mjez tym přečita knjez probst wšo, štož je wažne za njewjesty Khryustusowe, za dalši přichod a jich dónt. Hdyž bě hnadna knjeni jim wěnčk a šlewjeř wotewzała a kudźeř włosow wottřihła, dostachu z rukow k. probsta klóštrsku drastu, kotruž budźa nětko jako nowjenki (nowicy) nosyć. Po přehotowanju w klawzurje zwoła visiator jich hišće raz k sebi ze słowami: „Veni sponsa Christi!“ — „Pój njewjesta Khrystusowa!“ a přitykny jim zeleny wěnčk na hłowu. Přitomni duchowni wudźělichu jim swoje žohnowanje, štož tež hnadna knjeni a duchowne sotry činjachu. Ze swjatočnym Te deum skónči so pozběhowaca swjatočnosć, kiž na wšitkich hłuboki začišć činješe.

Nowicki dostachu mjena P i a, M a r g a r e t a a B e a t r i x. Prěnja a poslednja budźetej na khórje sobuskutkować, druha pak domjace dźěła zastara. Serbskej nowiccy pokhadźetej z na dźěćoch bohateju swójbow. Šližec ma 6, Ryćeric pak hišće 10 bratrow a sotrow. Poslednjej staj wobaj staršej wumrěłoj. Wot swojeho 15. lěta je hižo w klóštrskej słužbje a tak na tute žiwjenje zwučena. Za lětko a dźeń wotpołoža swjatočne sluby. Tuto lěto słuži k wupruhowanju, hač maja zwutřkowneho powołanja za klóštrske žiwjenje. Jeli nic, je jim móžnosć data, z njeho zaso wustupić. Ze swjatočnym professom zawreja so durje do swěta za žiwjenski čas. Bóh dał, zo bychu w swojim nowym powołanju swoje časne a wěčne zbožo namakałe!

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Wulkeho Röhrsdorfa.** Shubjeny. 32 lět stary murjeŕ Kurt Schöna je wot 7. meje shubjeny. Je 167 zentimetrow wulki, ßylny, bjes brody, měješche módru czapku łódźnikow, schěrobrunu pikeschu a kholowy, czorne niske czrije a měješche stare koleßo. Chzysche dźěło pytacž. Schtóž móže něschto bliže wo nim sdźělicž, njech to wosſewi najbližschemu strażnischtrej.

S **Połcżnizy.** Tež w Połcżniſkej wokolinje je njedźelu popołdnju ßylne njewjedro s wulkim sliwkom wjele schkody naczinilo. Rěczka Połcżniza stupi s brjohow a łuki a pola w zyłym ßußodſtwje sapławi. W Połcżnizy ßamej woda pinzy a pschiſemske bydlenja pócżrje.

S **Wulkeje Sswóńzy.** Jutſje schtwórtk ßwjecži tudyscha wuměńkaŕka Awgusta Rjelina rodź. Lischkez ßwoje 90. narodniny. Hacž runjež je najstarscha woßoba we wokolinje, pomha hischcže rady wschě pólne dźěła ßwojemu ßynej ßobu wobstaracž. Jedyn s jeju ßynow je wokrjeßny burski wjednik sa zyły Lubijski wokrjeß.

Se **Zitawy.** Na Hindenburgowym naměsczje róžk statneje dróhi mandźelsku pjekaŕskeho mischtra Portycha wot sady awto potorhny. Wós žonu kruch pucža ßobu wlečžesche. Wona bě na měsczje mortwa.

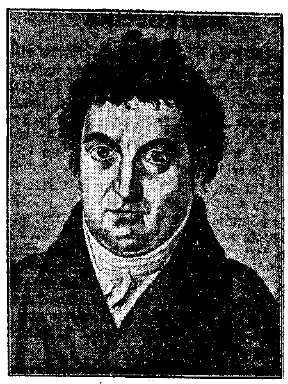

K 175. narodninam Jana Gottlieba Fichty. Fichta narodźi ßo 19. meje 1762 jako ßyn tkalza we Ramnowje pola Biskopiz. Nadobni ludźo smóžnichu jemu studium na universiczje, hdźež ßo swoprědka theologiji wěnowasche. Poſdźischo pak ßo filosofiji pschiwobroczi a bu se sahorjenym Kantowym pschiwißowarjom. Najprjedy měješche někotre lěta dołho profeßuru filosofije w Jenje a w lěczje 1799 bu do Barlina powołany, hdźež ßo s njeho bórsy wulki patriota sta. Najsnacžische ßu jeho rěcže sa němski narod, kotrež k spoſběhnjenju Pruskeje pschecžiwo Napoleonej wjele pschinoschowachu. Fichta wumrě 27. januara 1814, tak so njeje wottschaßenje zuſeho nadknježſtwa wjazy ßobu doczakał.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu, 19. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,491	100 pólsk. złotych	47,05
1 jendźelski punt	12,315	100 českosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,99	100 franc. frankow	11,155

Barlinska bursa, 18. meje. Po tsidnjowskim pschetorhnjenju bursy sapocža ßo wobkhod wczera pomału, wožebje, dokelž wczerawschi dźeń w industriji hischcže swjetscha jako 3. ßwjaty dźeń płaczi a tež bursowni wopytarjo njeběchu hischcže w połnej liczbje dóschli. Wobrot bě tehodla na najmjeńschu měru wobmjesowany a wuwicże kursow wotwißowasche wot pschikasow. Njedźiwajo teho bě sakładne měnjenje pschecželne, pschi czimž ßo na pschihódne wupißowanje na statnu pożczonku pokasowasche. Dokelž je njedźiwajo wupołoženja pożczonki położenje na pjenježnych wikach dale jara likwidne, móže ßo s dalschim wožiwjenjom bursowneho wobkhoda liczicž. Na rentowych wikach njebě wuwicže kursow zyle jednotne.

Sakscy powołanscy dejerjo so w Döbeln'e zeńdu

Wotrjadna skupina „dejerjow“ w sakſkim krajnym burstwje ßwojich pschißłuschnikow na 2. sakſki dejeŕſki sjěsd njedźelu 23. meje 1937 do Döbelna woła. Sakſzy powołanſzy dejerjo ßo na tutym dnju jeńdu, so bychu sjednoczenu wolu wobßwědcžili, s kotrejž je ßebi tutón młody, dotal lědma naſpomnjeny powołanski staw czěsczownoscž a pschipóſnacže dobył. Po towaŕschnym setkanju 22. meje sapocžinaju ßo sawjedźenja 23. meje s dźěkowym skhadźowanjom nawjednikow wokrjeßnych wotrjadow a wotrjadnych skupinow „dejerjow“. W 14 hodźinach smějc ßo w „Staupitzez kupjelach“ wulka manifestazija, kotraž budźe s dobom s wjeŕschkom setkanja. Na njej budźe mjes druhimi krajny burski wjednik Körner, krajny nawjednik hłowneho wotdźělenja I Schumann a wokrjeßny nawjednik Behr-Döbelnski rěczecž. Propagandny marsch sakſkich dejerjow w jich běłoczeŕwjenych blusach ßo pschisamknje.

2. sakski sjěsd dejerjow dyrbi powołanskemu dejerjej pokasacž, so je ßo jeho prózowanje wo powołanski staw czesczje w nazionalsozialistiskim stacže do skutka stajiło. Nimo toho dyrbi pak zyłu sjawnoscž na wuſnam dźěła dejerjow w ßłužbje sa ludowy zyłk pokasowacž. Němskemu dejerjej ßu tola w naschich skótnych wobstatkach hobrske hódnosczje dowěrjene. Tute wězywustojnje wothladowacž rěka w najlěpschim smyßle ludowe samoženje sdźeržecž.

Wschitzy wjednizy rataŕſtwa w Sakſkej ßo namołwjeja: Dajcže waschim powołanskim dejerjam dowol k 2. sakſkemu dejeŕſkemu sjěsdej 23. meje a wobdźělcže ßo tež ßami na nim!

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Se Zittawy. 11 000 hriwnow rěsneho dawka pschestchnuk. W kutych dnjach sajachu w Reibersdorfu rěsniskeho mischtra Jurija S. a pschehladarja mjasa M. a dowjesechu jeju do hamtskeho sudnistwa do Reichenbacha. Po dotalnych swěsčenjach je wěste, so je sajaty rěsnikki mischtr někotre sta swini sčradzu sarěčak a pyches 11 000 hriwnow rěsniskeho dawka njeje płaczik. Wobaj sajataj njesłuschaj też sakonje wo skótnych khorosčach wobkedžbowaloj.

Se **Zwikawy.** W Stennu je blysk bura Alfreda Ungethüma na polu sabik. Jeho bé njewjedro pschi dźěle pschekwapiło.

Se **Schandawskich kupjelow.** W Schrammsteinskich skalskach cžěko jeneho muža namakachu. Mordarska kommišija z Drježdżan je hnydom nalěznosć pschepytała, dokelž so tuka, so žo tu wo niekutk jedna. Personalije morwjeho dotal njemóžachu swěcžicz. Cžěko je snajmjensča pol léta dołho w rósdrjeżnju leżało.

S **Aue.** Hdyž žebi dźěcži se sapałkami hrajkaja. Pjatk wjeczor wudyri w brózni ratarja woheń, kotryž so spěšnje rosschěri. Wobnjowe wobory dyrbjachu so na to wobmjesowacz, so žuždne twarjenja schikachu. Brózja a kólnja z wiele zynom, ratałskimi maschinami a wobsami žo spalischtej. Naczinjena schkoda je jara wulka. Moheń sapamachu dźěcži, kotrejž žebi se sapałkami hrajkachu.

Wusudźenja

Lužizy hłědźerjo biblije psched wožebitym žudom.

Wožebity žud so sašli kraj jednasche sajdźeny pjatk a sobotu w Drježdżanach pschećiwo 20 hłědźerjam biblije z Hornjeje Lužizy a to z Olbersdorfa, Jonsdorfa a se Kemnitz pola Zittawy, kotřiž mjes sobu žo dale sthadowachu, njedźiwajo sakała mjezynarodneho sjednoczenstwa khutnych hłědźerjow biblije. Pschećiwo hłědźerjam biblije stat se wschej rasnosczu sakroczuje, dokelž žo na žiwoje nabožne polo njewobmjesuja, ale žiwoje stutkowanje też na politiske polo rosschérjeja. Wobskorženi so wschitzy sajdźeni a to 17. dezembra 1902 narodzeny Pawol Handka dosta 1 léto a 9 mězazow, 27. okt. 1882 narodzena Dora Birnbaumowa z Wulkeho Schunowa 16. aug. 1902 narodzeny Waltar Christoph z Maleho Schunowa, kaj też 18. okt. 1913 narodzena Hilžbjeta Cžernowa z Jonsdorfa dostachu 1 léto a 3 mězazow. Druzy wobskorženi sajdźenzi žo k jastwinym khłostanjam na jene léto hacz k 4 mězazam. Pschepytowanska jatba žo jim wotliczi.

Kolaze mleko strowoczi hoji.

Pschezo bóle žo spóznawa, so kosazeho mloko njeje jenož hłódne a placzitny hódne poživadło, ale jo wožebje też strowoczi hoji. Dokelž žo wopraudźita hódnota dejnych kosow husto dosez podhódnoscza, je statny zwjask plahowari drohneho skotu tak njenowanu krótku kontrolu sarjedł, so by žo pschede wschém dokonjawosez koscw pschi wuběranju plohowanskich kosow powjerschika. Wunoschi 11. mlokowcho hospodarskeho žwětowcho kongresa, kotryž budże w tutym lecze w auguscze w Barline, jadnje dopokaza, — kaž generalny sekretariat wosserja, — kajki wuznam žo z prawom kosazemu mlokej we wschelakich krajach pschipiszéwa.

*

Budże léta wjele smijizow?

Po powěsczi je Schandawskich kupjelow je w Sakskej Schwizy w Gosdorfskim lěsu wulětnik pschi hromadze walczkow 6 smijizow namakał. Możesche je z klumpachom sabicz. Po wschelakich wobkedžbowanjach smějemy létha najsterje bohate léto na smijizach.

Pschekwapjenje pschi cžerwjeno-bélym žwjatkownym turnéru.

Młody Cžech Jezmar, kotryž Gottfrieda z Cramma 8:6, 0:6, 6:4, 6:4 na pschekwapjace waschnje porazy, w temperamentnej wojowarskej zjenje. (Scherl.)

Poslednje politiske powěsče

Duchowneho sajudźili.

Wulka thłostańska komora krajneho žuda w Konstanzu je farara Ehrlera z Gommersdorfa dla rjekafanstwa k 1½ léta jastwa sajudźik.

Pólski marschall Rydz-Schmigły dosta cžestny dar italskeho wójska.

Italski wojeński ataschej we Warschawje je marschallej Rydzej-Schmigłowemu złóbornu wotcžesczej staroromskeho mjecza jako dar italskeho wójska pschepodał. Marschall Rydz-Schmigły žo z wutrobnymi žłowami sa dar dźakowasche, kiž pschecželske poczahi mjes italskim a pólskim wójskom dopokakuje.

Wuč „dobrowólnikow" w jastwje we Valencii.

Parizske nowiny „Jour" wocžischczachu wojowjenje dweju belgiskeju offizjerow, kotrajž staj žo se Schpanskeje wrócžikoj, hdjež staj někotre mězazy jako dobrowólnikaj pola bolschewikow žłužiłoj. Wonaj prajeschtaj, so we Valenciji 300 Franzowsow a Belgicjanow jatych dżerza. Tutych žu bjes wožebitych pschicžinow sajeli. Někotři jeczi hižo někotre mězazy w jastwje pschebywaju.

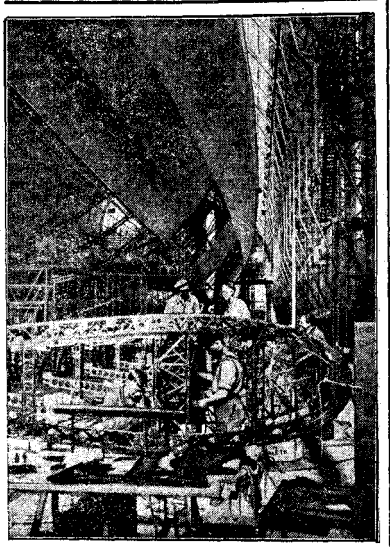

Tak daloko žu dźěla na nowej němskej powětrowej łódźi postupike.

Statny minister powětroweje mozy, generalny wyschi Hermann Göring je we žwojim namołwjenju po cžežkej katastrofe rjekł: „Někto wscho nakožimy, wuživajo pohlednje nasthonjenja, so bychmy powětrowy wobkhad mjes Němskej a Sjednoczenymi Statami na pschezo bjes wohroženja do stutka stajił." A tohodla so wutwarjenje noweje powětroweje łódźe „LZ 130" z hischcze wjetschej spěschnosczu pschewjedże. Tu je pohladnjenje do halle a prédku widźimy montaju motorowcho czołmika. (Scherl Bilderdienst. M.)

Turkowski žwonkowny minister žo z rumunskim žwonkownym ministrom rozrěczował.

Na žwjatkownym žwjatym dnjomaj mějesche turkowski žwonkowny minister Rüschtu Aras w Bukarescie dołhe rozrěczowanja z rumunskim ministerskim presidentom a žwonkownym ministrom Antonescom. Póndźelu je rumunski kral Karol turkowskeho žwonkowneho minisira Rüschtua Araša zhromadnje z rumunskim ministerskim presidentom a žwonkownym ministrom z dołhej audienzu pschijał. Potom turkowski žwonkowny minister pola krala wobjedowasche.

Litwinow-Finkelstein pola Delbosa.

Franzowski žwonkowny minister Delbos je wutoru dopoldnja žowjetskoruskeho ludoweho kommisara sa žwonkowne nalěznosče Litwinowa-Finkelsteina pschijał. Potom franzowski žwonkowny minister z cžesczi žiwojeho hosča w žwonkownym ministerstwje žnjedanje wuhotowa.

Před wulkimi manevrami francowskeho wójnskeho łódźstwa

Žyke franzowske wójnike łódźstwo wotmeje w pschichodnych dnjach wulke manevry. Hdyž manevry wójnskeho łódźstwa w Atlantiskim morju a Sdrjedžoseńskim morju pschestanu, žo manevry wobeju wotdźelenjow 26. meje z shromadnym žwucžowanjom w pschitomnosczi namótnistwoweho ministra stónesa.

Wójnske łódże Sdrjedžoseńskeho morja žu hižo psched někotrymi dnjemi z Toulonskeho wójnskeho pschistawa wujekle. Po krótkim pschistajenju w Biserce žu žo łódże na pschistawy w połnócznej Afriky rosdźelike. Do tuteje eskadry žłuschecza žydom 10 000 tunowskich tkhižakow, torpedowe czołmy 3. torpedoweje divisije a podmórske czołmy 3. flotille podmórskich czołmow.

Eskadra Atlantiskeho morja 23. meje z Bresta wotjedże a žo do Sdrjedžoseńskeho morja poda. Tam žo z eskadru Sdrjedžoseńskeho morja jetka. Po skónczenju žwucžowanjow žo nědże 70 wójnskich łódźow na wulkej paradze wobdźěli. To budże najwjetscha franzowska parada wójnskich łódźow po žwětowej wójnje. Roskas smeje mětoadmiral Laborde.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegeeinziehung.

Die Straßenbauten der Reichsautobahn auf der Hummel machen es notwendig, daß der **alte Temritzer Weg** in Richtung der Hoyerswerdaer Straße entlang der Flurstücke 459, 467, 467a, 467b, 468, 470, 471, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 587, 589 und 590 als **öffentlicher Weg eingezogen** und jeglicher Verkehr auf den nach der Salzenforster Straße gehenden Temritzer Weg verwiesen wird.

Widersprüche gegen diese Einziehung sind binnen drei Wochen, vom Erscheinen dieser Bekanntmachung ab gerechnet, schriftlich oder zu Protokoll in der Kanzlei des Tiefbauamtes, Kornmarkt 3, I, Zimmer 12 anzubringen.

Bautzen, am 18. Mai 1937.

Der Oberbürgermeister.

Das Entschuldungsverfahren für die Landwirtin Ida Martha Haaser geb. Lohse in Jockau Nr. 22 über Neukirch (Lausitz) ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes aufgehoben worden. 25 Lw. E. 188 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Barby
Laki
Pinsle
Sablony
jenož wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, Kamjentna basa 14

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaczinu hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Blidka za kurjerjow
Lampy za štanje
Walter Despang na Moltk. dr. 17

KAMJENC
Wěrowańske pjerščenje
masiwne złoto, pór 10,— hač 50,— hr.
Oskar Brückner w Kamjencu
Róžk wěrowańskich pjerščenjow
Wobchod na rógu Budyskeje a Wrótkowskeje dróhi

Je-li chceš kubło předać abo přenajeć, zapodaj nawěstk do S.N.

Šulske knihi
za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wohstara, njejsu li na składze, za krótki čas
Serbska knihařnja w Budyšinje

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu
Skazać
móža so „Serbske Nowiny" na wšěch pósłowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Serbski hospodar" — wukhadźeja a płaca jenož 1,51 hriwnow na pósće

Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden
Bestellschein
an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom ..... Preis 1.51 Rm.
Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiloha k číslu 113

SERBSKE NOWINY

Srjedu 19. meje 1937

Pčołarjo pučuja

Pšchewjesenje pčołow ſo wołóži.

4ſtny plan pſchinjeße też němſkemu pčołkarſtwu nowe wulke nadawki. Wotmyßlene je, dokónčnje němſki lud ſaſtarać ſ miedom jako poſiwadłom a hojeńſkim ſrjedkom a ſ wóſkom ſa industriju. Pučuja k tutemu ſamérej wjedße pſches rosmnoženje pčołkarſkich ludow wo ſnajmjeńſcha 170 000 w. łóżdym ſ pſchichodnych 4 lět. A dale pſches ſtopnowanje dokonjawoſcje kóżdeho jednotliwego pčołkarſkeho ludſtwa ſ plahowanjom dobrych matkow a ſkónčnje pſches wjetſche pučowanje pčołkarſkich ludſtwow.

Pſchi plahowanju ſymjenja pſchi rěpiku a wjele druhich podobnych wolijowych płodow je tuto njedoſpołne, hdyž zuſe wopłódnjenje wuwoſtanje, potajkim, hdyž nje je pčołow a ſchtoſ ſa rěpik płaćeli, to też ſa wjele druhich naſchich drohotnych kulturnych roſtlinow woßebje ſa ſad, ſa hejduſchku, wſchě druzíny dſjećela, zyblu, górki atd. płaćeli.

S tuteje pſchičiny je ſtatne ſjednoćeńſtwo pčołkarjow wukaſ na wſchěch plahowarjow pčołow ůbdał, ſo bychu w lěcze 1937 ſe ſwojimi ludſtwami bóle hacž hdy prjedy pučowali, ſo bychu na wſchěch polach, hdjež ſo taſke kulturne roſtliny we wjetſchej měrje plahuja, też pčoły mohle w doſahajeſej měrje ſwoje ważne dźěło dokonjeć. Ale też pučowanje do hole ma ſo ſeſylnicź, ſo by ſo miedowy wunoſchk powjetſchił.

Tute prózowanja němſkich plahowarjow pčołow knjeżeńſtwo w dalokoßahajeſej měrje podpjeruje. To ſo też w tym pokaſuje, ſo ſakoń wo wobkhadže tworow ſ cżeſitymi awtowymi cżahami njepłacźi ſa pčołarſke ludſtwa, hdyž ſo do hole wjeſu. To wobeſhuje płaćeli, ſo njetrjebaja ſo tu tarifu a kilometerſke zony wobkedźbować, ſchtoż ma ſo tak roſumić, ſo je pſchewjesenje pčołkarſkich ludſtwow tuniſche. Nimo teho ſmědźa ſo pſchi pſchewjesenju kołcżow woßoby do cżeſitcho awta ſeſyndarć, ſo bychu pſchewjesenje prawje dohladowali.

Kedźbu dyrbiš wšudźe dawać

Niż jenoż wowka na drózy a w pawołaniſkim żiwjenju hroża cżłowjeſkej ſkame ſtrachi, ale też w měrnej domjaznoſći, hdyž trěbnu kedźbu njedawaſch. Nimo huſeńſkich ſnjeſkożenjow, każ padnjenja ſ wokna pſchi rjedżenju wokna ſ nimoſtupjenjom; ſe ſamuċenjom hłowy atd., ſranjenja ruki pſchi njehładkim ſchpundowanju a wotrjebanych ſcheżełkach, woparjenja ſ horzymi paramі abo ſ pjeżu wuſkaſowazymi płomjenjemi, woßkunjenju na hładkich ſchpundowanjach je dla wulkich ſtrachow pſchi wobkhadżenju ſ płunom a milinu woßebita kedźbnoſć trěbna. Wobſchkodżene měſina elektriſkich powodow a milinowych rołkow dyrbja ſo hnydom, hdyž ſo pytnu, wuporiedźić.

Pſchi płun pſchepuſcheſlíwych gummijowych rołkach je hižo nětkoraſkuliž woßroża ſe ſandaczom płunom abo ſ rosbuchnjenjom abo ſ wohnjom ſmjercź namakała. Też ſ wuſtupowanjom wuhliċnatych płunow pſchi hubjenych kachłach je hižo wjele njeſbożow naſtało. Wężywuſtojnje kładżene elektriſke powody, hubjene wupinarje a njedoßahaze iſolowanja móża k wuſaapnjenju płomjenja a k wohnjam dowjeſć. Sſamo ſawjerċenje nowych żehłamkow móże pſchi pſchimnjenju ſ prudom napjelnjenych wobſchkodżenych powodow k cżeſkim ſtrowotnym ſchkodam pſchiċiniu dać. Wobſchkodżene tepjeńſke puzaki ſawinuja łoßy ſpalenja pocżehnjenjow a ſranjenja woßobow. Żenje njewoſtaj płatu na ſchatach ſjejo, hdyž njeſmy pſched tym prud wupinał. Pod płatu ſmjſcha krutý podſtawk. Pſchi rjedżenju draſty a ſchatow ſ benzinom a ſ druhimi rjedźeńſkimi ſrjedkami je hižo wjele njeſbożow ſ rosbuchnjenjom abo ſ jědowitymi płunami naſtało. Nimo benżina, ſ kotrymž njeſmějeſch ſe ſapalenej zigaru abo faifu w hubje abo w měſtnoſcach, hdjež taſke łoßy palomne wězy ſo thomaja, wobkhadżeć, je to też wuhlowodżicznaty żeliznik (Kohlenwaſſerſtoffchlorid), kotryž ſmě ſo jenoż pſchi wotewrjenym woknu wużiwać, dokeľ ſ njeho narkotiſke pary wuſtupuja, kotreż móża njepſchijomne ſcżěhwoti pohłuſchenja měcź. Najwjetſcha kedźbnoſć ma ſo też pſchi rjedżenju huſto rjebanych zelluloidowych pſchedmjetow naložowacź. Njeſmědźa ſo żenje na ſatepjene kachle abo na horże kowowe pſchedmjety ſtajeċ abo położiċ, dokeľ ſo pſchi ſcżoplenju roſpuſcżeja a pſchi tom ſmjertne płuny wużapaja a ſamo k rosbuchnjenju dowjedu. Wjele wudawkow, njeſluboſnoſcżow a ſchkodow móżeſch ſebi pſchi trěbnej ſtedźbnoſći a pſchi cżaſnym wotſtronjenju brachow ſalutowacź.

Čehodla ptački spěwaja?

Njemóżemy ſebi w naſlěpnej pſyſche ſtejaży lěſ a w naſlěpnej kraſnoſći ſtejażu pſchirodu bjes ptaceſho ſpěwa myſlicź. Schto bychu woßebje byłe naſche pola bjes ſifolenja ſchkowronczka? Ssamo ſcheżebotanje wroblow, hdyž też druhdy na cżuwy bje, tola njebyċmy dżiwli żyle parowacź. Cżehodla pak ſpěwaja ptaczki? Darwin myſlesche, ſo ſanczk jenoż w cżaſu porowanja ſwój ſpěw ſaſlinċejeċ dawa. Spěwne ptaczki pak tola ſwoje łubosne ſpěwy pſches zy'e lěto ſłyſchećeć dawaja. To nam wobtrucżeja ptaczki, kotreż ſebi w ſlěſkach dżerżimy.

Najſkerje ſpěwaja ptaczki ſ pſchežyċeneje moży, ſ wulkeje radoſcże nad Bożej pſchirodu. Też cżłowjek we wjeſołej hodźinje njeżadany ſwój ſpěw ſaſpěva. Bjes dwěla je też pola ptaczkow podobnje a ſo ptaczki runje w naſlěpnym cżaſu najwjazy juſkaja a ſpěwaja, hdyž ſu ſo wróċiłe do ſtareje domiſny, to drje móżemy derje ſrozumieć. Dale ſamója ptaczki ſe ſwojim łoßom ſwojich towaršchow ſamużneje drużiny, woßebje pak też ſanczku k ſebi wabiċ. A w ſtrachu ſu nuſowani wołacź. Tak naſtachu wſchelake warnowanińſke wołanja, kotreż maja pola něktorych ptaczich drużinow zyle woßebity ras. To wſcho ſu pſchiċiniły, kotreż ptaczka pohnuwaja, ſo by ſwój łóſo- ſłyſchećeć dak. Ssamży wjele lěpje ſpěwaja hacž ſanczki, wěſo ſu też wuwjeſcża. Tola też mjes ſpěwom ſamżow jeneje a teje ſameje drużiny je wſchelaki roſdźěl. Tola też tu jewi ſo hudżbne wobdarjenje runje tak każ dobry wucżeŕ. Runje tute wobſtejnoſcże plahowarjo ptaczkow derje wobkedźbuja.

Wuznaće lubosće

Twoje wóčko brune,
Twojo włóski rune,
Na tebi ja khwalu wšo,
Za tobu ja żadam
Wo dnjo, w nocy hladam,
Za tobu mi styska so.

Marša, moja lubka,
Słódka twoja hubka
Najlěpši mi wokřéw je.
Struchły tudy sedźu,
Za tobu ja żedźu,
Zyńču spěwy łubosće.

Marša, rjana róża,
Chceš ty mje za muża?
Praj, ow praj, ty luba, haj!
Potom mi też kóńe
Cas najrjenseje meje,
Żiwjenja mi mojoh' raj! Dušan.

Hódańčko wo mordarſtwje w praleſu

Tydźenje dołho běſche němſki pučowar P. T. Schoch, kiž bě ſ někotrymi noſcherjemi do praleja w Nowej Guineji wuczahnył, ſhubjeny. Nětko ſu jeho morweho namakali.

Wjele njewěmy wo němſkim pučowarju Schochu. Běſche dźiwnuſchi, łubowaſche praleje a bojoſcże njeſnaješe. Hodźiny dołho ſo ſ pruhowanjom kamjenjow ſabaraſche, kotreż bě ſe ſwojich pučowanjow ſobu pſchinjeſł. Też běſche jara woblubowany cżłowjek mjes Holandżanami, kotſiž w Manokwari bydlachu. Jeho měrne, mudre waſchnje běſche ſ pſchiċiniu ſa wſchelake hódańčka a legendy.

Njedawno powědaſche ſo w koloniji, ſo je tutón Němc ſo do młodeje hollandſkeje holcżki ſalubował, ſo je njedżele dołho na farmje jeje nana pſchebywał a ſo ſtaj ſebi wotmyſlikoj, ſo woženiċ. Potom naſtaji ſo Schoch na

nowe pučowanje do praleja.

Pſchi tym dyrbjeſche ſebi nowych noſcherjow pſchijeċ, ſchtoż jara wobżarowaſche. Po tſjoch njedżelach dyżyſche ſo ſaſo wróċiċ. Směło cżełnjeſche na cżołe ſwojeje małeje cżrjódki do njeſnatych tónċzin. Ale wón, kiž bě ſama dyrkowoſcż, ſo njewróċi.

Hdyž běchu ſchtyri njedżele ſaſchłe, buchu domjazy njemérni. Woſſewichu to wyſchnoſcżam; w domorodnych wjeſkach ſa nim ſlědżachu, bubony domorodnych klinczachu pſches lěſy, ſ kotrymiž powěſcże ſe ſpodźiwnej ſpěſchnoſcżu wobſtarachu. Tola pučowař woſta ſhubjeny.

Na to naſtaji ſo hollandſki leutnant de Bruyn ſ patruliju na pytanje a pytaſche pucź Němca. Też wón dołho wuwoſta. Hdyž ſo wróċi, pſchinjeſe powoſtanki morweho Schocha wróċo do Manokwari. We ſybowym ſaliwje bě morweho, ſłohła pohrjebaneho namakał.

Běchu jeho wot ſady ſamordowali.

Wſchelake ſnamjenja pokaſuja na to, ſo ſłóſtniſtwo domorodni ſkuċiċhu. Dokeľ ſo ſ noſcherjow, kotſiž bě Schoch ſobu wſak, żadyn wjazy njepokaſa, maja ſa to, ſo ſu tuċzi jeho ſtónzowali.

A pſchiċzina? Njeſnaja ju Hiſchcże. Bě ſnadź Němc ſłoto wuſłědźił? Cżehodla domorodni jeho **plany** ſej pſchiſłuſchowiċzy? Abo dżiwnu ſo wjeċzicź? Abo ſieji ſa nimi njeſnaty Europcżan, kiž jich k tomu namakliwſche a kiž dże Schochowe wuſłědki wużiċ? Bjes dwěla je ważne wězy wuſłědźił. Ale praleſ mjelcżi wo potajnym podawku, kiž je ſo tam wotwił.

S króteſej ſwjatoċzoſcżu pokhowachu ſeńſke powoſtanki Němca ſ tak tragiſkim wukónzom. Młoda Holandżanka płaċze pſchi jeho rowje.

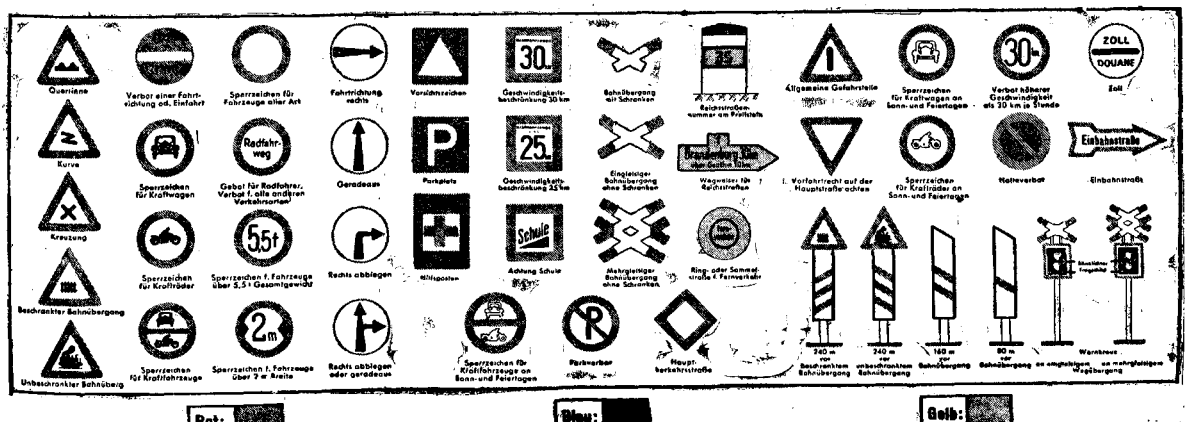

Sestajenje wobkhadnych ſnamjenjow, kotreż bě měł łóżdy ſnaċ.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Powěsće z cyłeho swěta

Chžnsche swojich podružnikow do powětra tśelicź.

W Koschizach na Sslowakskej bě 52 lět stary wobsedźeć doma Kopśco na łubi, w swojim bydlenju a we dźełarni helske maschiny saiwarił, ſ kotrymiž chžnsche dom a wschitkich wobydleri, wscho hromadźe 150 ludźi, do powětra tśelicź. Někotre hodźiny psched połnozu, w kotrejž mějesche so rosbuchnjenje stacź, helsku maschinu namałachu a tak katastrofje sadźěwachu. W Kopścowym domje bydlesche 50 khudych swójbow, kotrež njemóžachu pschezo podružny pjenjes ſ cźasom sapłacźicź. Tehodła je Kopśco žałostny njeſkutk sa wobydlerjow swojeho doma derje pschihotował. Pschipadnje pak bě jena wobydlerka w pośłednim wokomiku njeſbožu sadźěwała.

Wulke powodźenje w połnocnej Italskej.

Kanal pola Trevižа je pśches brjohi stupił a zyłu krajinu sapławił. Po śyłnych deschćach pośłednich dnjow je we wokolinje njedaloko Trevižа woda Bidasiskeho kanala swoje brjohi pschestupiła a tam mschudźe wokolne pola sapławiła. Wjele swójbow dyrbjesche swoje domy wopuschćicź. Schkoda je jara wulka. Woda pak na dobre shoże sašo spadowacź počźina.

Wulke powodźenja w połnocnej Amerizy.

Po njepschestawajcych śyłnych deschćach su rěki w Nowej Jendźelskej pśches brjohi stupile. Zoke dalko schežroke krajiny stata Vermont, New Hampshire a Massachusett su sapławjene. Wjele dróhow dyrbjesche so sa wobkhad sawrjećź. Powodźenja su wulku schkodu naczinile. Dotal je so 8 smjertnych padow a wjele stanjenych ſ powodźenych krajow wosjewiło. Rěki dale stupaja.

Motorska łódź w Hongkongu rosbuchła.

Kaž so ſ Hongkonga ſ jendźelskeho wobsedźeństwa we Chinje piša, je so na połnje wobsadźenej motorskej łódźi rosbuchnjenje stało, ſ kotrymž so zyła łódź sniczi. Rosbuchnjenje bě tak śyłne, so cźełła śniesbožnych pśches domy do méschcźanskich dróhow ślećachu. 10 morwych je so dotal namakało. 7 cźežkostanjenych do khorownjow dowjesechu, 40 wožobow je hischcźe shubjenych. Po posdźišchich powěsćach licźba morwych 35 a 8 cźežkostanjenych wucźinja. 10 wožobow je hischcźe shubjenych.

Přilopk

Schto je ſ bacźonami?

Wobkedźbowarnja ptacźkow w Rossitten, kotraž hižo lěta dołho sapiš bacźonow sestaiuje, je swěcźiła, so je so jenoj někhdże jena śtećina běłych bacźonow w nałěcźu ſ połodnischich krajow k nam wrócźiła. Mjes tym so je so w lěcźe 1934 pschewiedźenych śwětcźenjach wobstatk bacźonow w němskich provinzach ſ kóždym lětom powjetschowasche a w lěcźe 1936 swój wjeršich dozpě, je so potajkim lětża hakle jenoj jena tśeśina ſ łonischeho wobstatka bacźonow do swojich hnězdow wrócźiła. Nichtó śebi njemóže wusmyślicź, kajke pschicźiny tu pschedležeja. Pschepytowanja w Afrizy, so by so wot tam tute hódanźko wuhudało, su dotal tehorunja bjes wuspěcha.

Krokodile sadźěwaja wobkhodej ſ létadłami.

Afrikanske krokodile njeiźu so hischcźe śenje jako pischerjesko cźłowjekow wopokasałe, ale na to śej wěcźe nichtó njeje myślił, so mohłe wobkhodej ſ létadłami sadźěwacź a schkodźicź, kaž so to woprawdźe na hobrskim Viktoria-jězorje (w priedawschej němskej rańschej Afrizy) śiawa. Tu su so wódne létadła wulke gummijowe boje (móćne bubony) sakótwjene, kiž maja jako płuwaze stazije wulku ważnosć, hdyž wone na prawym pschedypłanym měsće wóstawaiu. Wot wěsteho cźasa śem pak to wjazy njeje. Wobkhod ſ létadłami so ſ tym kasn, so létarjo podarmo sa gummijowymi bojemi pytaju. Leżachu rosbuchnjene na jězorowym dnje a pschepytowanje w jězorje sabotérow (niczerjow). Krokodile w jězorje běchu sa tym pschischće, so su tute wulke gummijowe boje wurjadne rjane hrajki sa jich małe, na kotrymž móża wótrosć swoje suby pytacź. Tute śwěrjata so swojimi wótrymi subami gummijowe boje tak dołho wobdźěłachu, hacź jim powětr wucźekny a płuwaza stazija sa śełdła so podnuri.

* **Kóćka chże domoj.** Cźłowjek ſ mecklenburgskeje gmejny Karbow běsche w awcźe kóćku k śnatemu do města Rostoka śobu wsał. Tola kóćka je, w pschereſku wschědźenje na 20 kilometrow běžo, so sašo do swojeje domińy wrócźiła, hdźež po pjećich dnjach so w swojim dotalnym statoku rosbladowasche, wšo khětro sanierodźena. Je potajkim na 100 kilometrow śaleny puć sašo domoj namakała. Woprawdźe njewschědny rekord!

Pschi połnym ślepjenju masch hnydom sastacź.

Hłowna sćażada śatneho nadróżneho norjada, so ma kóždy wobdźěłnik sjawneho wobkhada so tak sadźerśeć, so nikomu schkodu njenacźini, woprawnja po śteńischcźu śatneho žuda w § D 786/36 nahlad, so dospołnje ślepjeni motorjow koleśarjo abo wjednizy awtow, kotříž sadźěwaki na dróży zyła wjazy spśinacź njemóża, swoje wosydło hnydom sastaja, dałokoź je to bjes wohrożenja sa ſ nimi jědźazych wobkhadnych wobdźěłnikow móżno. Je-li ślepjenje mjenje śyłne, dyrbi so hnydom po nastacźu ślepjenja spěschnosć tak pomjeńschicź, so móże wjednik awta w najkrótschim cźasu sastacź. Tute sažady njemóża so, kaž statny žud wujsněhuje, na žadyn pad spušćicź, nima-li so wěstosć wobkhada w najwjetschej mérje wohrożeć.

Setkanje wójnskich wobdźělnikow w Aix-les Bains.

Wójnscy wobdźělnizy ſ 15 wschelakich krajow setkachu so swjatki k wulkemu mjesynarodnemu kongresej w Aix-les Bains w Franzowskej. Naſch wobras pokasuje nam pschithad němskich a jendźelskich wotpóśłanzow; sa němskej khorhoju statny wjednik wójnskich woporow Oberlindober.

Panzerowa łódź „Admiral hrabja Spee" k łódźnej paradze do Spitheada dojeła.

Panzerowa łódź Admiral hrabja Spee, kotraž němske łódźerstwo pschi wulkej mjesynarodnej łódźnej paradze k cźešći jendźelskeho krala w Spitheadu sastupuje, je runje do Spitheada dojeła. (Scherl Bilderdienst, M.)

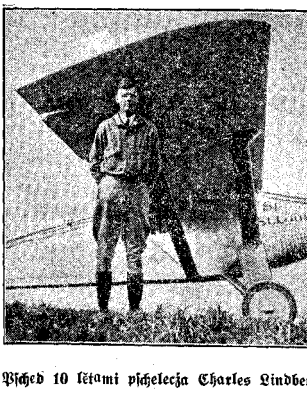

Psched 10 lětami pschelecźa Charles Lindbergh ozean.

20. meje budże tomu 10 lět, so Charles Lindbergh je sbožownym pschelecźenjom Atlantiskeho ozeana najwjetschi triumf swojeho dotalneho žiwjenja dozpě, dopokasawschi śwětej, so je létadłowa słužba mjes woběmaj kontinentomaj tola można. Sa něhdże 6000 kilometrow dołhi puć ſ Newyorka do Parisa trjebasche runje 33½ hodźiny. Tu widźimy Lindbergha psched swojim létadłom „Spirit of St. Louis" psched startowaniom pśches ozean.

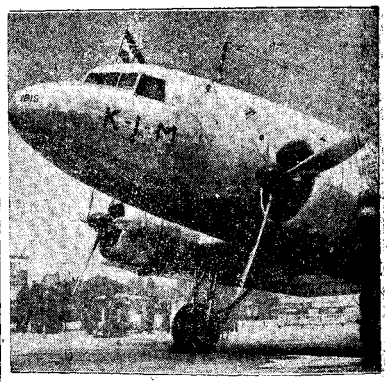

Wobras noweje wobkhadneje maschiny w létanskej słužbje Barlin—London.

Nowe wukrajne hobrske létadło pschedstaji so schtwórtk prěni raz na zentralnym létanischću w Tempelhofje. Selébrožwěcźata ſ dwěmaj motoromaj wuhotowana maschina „Douglas DC 3", zyła ſ duraluminija a je jena ſ najrjeńschich a najpěschnischich létadłow, kotrež su so hdy w Amerizy natwarike. Hollandźenio ju nětko na Barlinsko-Amsterdamsko-Londonskej cźarje wuźiwaja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Amerikanski duell so po 20 létach dopjelnił

W małej jubokowjanskej wjesy blizko wuheńskich mjesow běsche 53 lět stary dr. Josef Frankel pod spodźiwnymi wobstejnosćemi ſamomordarstwo skutkił. Běsche swoju poślednju wolu napisał a wschě swoje wožobinske papjery ſrjadował. Po tym njebě jemu nichtó ſamomordarstwo pschizpěł. Policija, kotraž swopředka na rubjeżne mordarstwo myślesche, bjesporocźuje swěcźi, so je so ręcźnik ſam satsełił. Po pschehladanju jeho sapiskow so hódanźko dopołnje wusaźnji. Dr. Frankel bě ſ woporom amerikanskeho duella, kotrež bě psched runje 20 létami był.

Tehdy, 5. meje 1917 bě so wukopało, so dr. Frankel a jedyn ſ jeho najlepschich pschećelow běschtaj hacź wusche wuschow do ſamžneje holzy salubowanaj. Wobaj pschećelaj nětko spodźiwne wobſamknjenje cźinischtaj, mjenujcź, so po amerikanskim waschnju duell wuwjedźetaj, po kotrymž tón, kiž duell shubi, nima jenoj so lubowaneje holcźki wjdacź, ale so ma po runje 20 létach, mjenujcź 5. meje 1937 śebi žiwjenje wsacź. Dr. Frankel bě njeſbože měł, so cźornu kulku wucźahny. pschija pak tutón rosśud jara měrnje. Njedasche so we swojim powołanskim dźele niz najmjenje myślicź, natwari śebi wulku praxiš, njewożeni pak so, dokelž bě rosśudźeny, so jónu pschewšaty swjašk, śebi žiwjenje wsacź, dopjelni. Nimo jeho pschećelja njebě druheje wožoby, kotraž mějesche so dacźa wo tutym amerikanskim duellu. Tutón pschećel pak bě w śwětowej wójnje padnył.

Njeda so satraschicź. Tšiłetna Hanka běsche lóża a dyrbi wotproschowacź, tola nochze. „Cźakaj jenoj, Hanka nan nima cźe wjazy radu." — Hanka hlada cźmowje do śwěta: „Potom mje macź łubuje." — „Wusamknjete! Macź dožnja niz!" — Hanka śej ſ kwilku pschekładuje a méni njedźiwajo bliskich žyłsow: „Tuž so pjecźa ſama łubuju."

*

Kedźbliwje. Knjes Pomajka śetka so ſ knjesom Domaschku: „Mójcźe Wy wěrnosć injescź?" — „Haj, hódy cźaš", wotmołwi Domaschka, „hdyž so wo druhich jedna."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 114 — Budyšin — Stwórtk 20. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Italskaj kralowskaj mandźelskaj na wopyće w Budapestu

Italſki kral a ethiopſki kěžor je ßrjedu dopołdnja ſe ßwojej mandźelſkej na ſtatny wopyt do wuheŕſkeho hłowneho měſta Budapeſta pſchijěł. Krala a kralownu pſchewodźeja prynzeßa Marja, ſwonkowny miniſter hrabja Ciano ſe ßwojej mandźelſkej a pſchewodnizy.

Kſchidłowy adjudant wuheŕſkeho ſtatneho wjednika a ſaſtupjerja wuheŕſkeho knježeŕſtwa běchu italſkemu dwórſkemu czahej hacž k wuheŕſko-juhoßłowjanſkim mjeſam napſchecžo jěli.

Na Budapeſtſkim rańſchim dwórniſchczu wuheŕſki ſtatny wjednik admiral ſ Horthy, miniſterſki preſident, wſchitke ßobuſtawy knježeŕſtwa, generalojo, preſident ſenata a ßejma a wjednizy wyſchnoſczow kralowſkeju mandźelſkeju powitachu. Wſchitzy wuheŕſzy doſtojnizy běchu w hiſtoriſkej wuheŕſkej narodnej draſcže pſchiſchli.

Hdyž italſki kral a jeho pſchewodnizy we wotewrjenych wóſach, do kotrychž běſche pjecž ſchumjelow ſapſchehnjenych, po měſcže k hrodej jědźechu, jich lud ſ njeßměrnym wyſkanjom ſtrowjeſche.

Na hrodźe pſched italſkimaj kralowſkimaj mandźelſkimaj wotpóßłanzſtwa wuheŕſkeho wjeßneho wobydleŕſtwa ſa wſchelakich komitatow (wokrjeßow) w ßwojich rjanych pißanych narodnych draſtach nimo czehnichu.

Wſchitke wuheŕſke nowiny italſkeho krala a kralowu ſ wutrobnymi naſtawkami witachu a na wuſke ſwjaſki mjes Italſkej a Wuheŕſkej pokaſowachu. Wſchitke nowiny wulke ſahorjenje a wjeßele wuprajichu, ſ kotrymž wuheŕſki lud italſkeju kralowſkeju mandźelſkeju wita.

*

Wuheŕſki ſtatny wjednik ſ Horthy a mandźelſka k czeſczi italſkeju kralowſkeju mandźelſkeju a prynzeßy Marje w marmorſkej ſali kralowſkeho hroda hoſczinu wuhotowaſchtaj. Hdyž wuheŕſki ſtatny wjednik ſ Horthy ßwoju ſchkleńzu na pſcheczelſtwo wuheŕſkeho luda ſ italſkim narodom poſběhny, wón woßebje na ſadźerženje Italſkeje pokaſa, kotraž je Wuheŕſkej w czaßu nuſy prěnju ruku pſcheczelſtwa poſkiczika, ſchtož wuheŕſki narod ženje njeſapomni. Potom Horthy natwarjazu politiku Romſkich protokollow khwaleſche a ju w ſhromadnym dźěle ſ móznej Němſkej jako kruty ſtołp ſa wutworjenje wěrneho a trajneho měra a harmoniſkeho ſhromadneho dźěła ludow woſnamjeniſche.

Italſki kral a ethiopſki kěžor wotmołwi, ſo ßu wſchelakore ſwjaſki, kiž ßu w běhu lětſtotkow wuheŕſki a italſki narod ßebi ſbližiłe, ßo ſ czaßom a podawkami bóle ſkruczike a něſko ſ Romſkimi protokollemi kruty hoſpodaŕſki a politiſki twar tworja. Tuta politika je ßo hižo tſi lěta dołho k lěpſchenju wobeju ludow wuſkutkowała, a we wutrobnym ſhromadnym dźěle ſ Němſkej ßo jeje ſkutkowanje ſ kóždym dnjom jaßniſcho pokaſuje.

K czeſczi italſkeho krala a kralowej je wuheŕſki ſtatny wjednik ßrjedu pſchipołdnju ßwójbne ßnědanje wuhotował. Popołdnju kral a kěžor pſchi pomniku rjekow wěnz połoži.

Litwinow je w Parisu swój zaměr docpěł

Kaž je ſnate, ßowjetſkoruſki ſwonkowny kommißar Litwinow-Finkelſtein w tu khwilu w Pariſu pſchebywa. Wo jeho tamniſchich rosrěczowanjach je ßo hamtſka roſprawa wudała. Pſchi czitanju ßo ſdawa, jako by Litwinow-Finkelſtein we wobſchěrnej měrje ßwój ſaměr dozpěł. Tekſt hamtſkeho woſjewjenja je ßlědowazy:

Miniſterſki preſident Léon Blum a ſwonkowny miniſter Delbos ſtaj ßo ſe ßowjetſkoruſkim ludowym kommißarom ſa ſwonkowne naležnoſcže Litwinowom dołho a wutrobnje rosrěczałoj. Pſchi rosrěczowanju ßebi ſbožo pſchejachu, ſo ßu pſcheczelſke poczahi mjes krajomaj ſwěſcžili, tehorunja pſcheſjenoſcž ſaměra franzowſkeje a ßowjetſkoruſkeje politiki, kotraž ßo wo ſakhowanje a organiſowanje njedźělomneho měra w ſhromadnym bjeſtraſche prózuje. Woni ßu ſ nowa ßwoju ßwěru k paktej, kiž krajej ſwjaſuje, a ßwoje pſchecže wobkruczili, ſo bychu we wobluku Swjaſka ludow a po ßwojich ſaßadach loyalnu politiku mjeſenarodneho ſhromadneho dźěła wjedli.

Tole hamtſke woſjewjenje franzowſkeho knježeŕſtwa myßl ſbudźa, ſo drje hiſchcže tak rucže k wjecžornemu paktej njedóńdźe. Wjecžorny pakt by ßwoju hódnoſcž njeměł, hdyž by ßnadž ßo Sſowjetſka Ruſka někak do njeho ſapletła. Potom ßo wěſo Němſka a Italſka njebyſchtej mohłej jako rukowazej mozy na pakcže wobdźělicž. Franzowſke hamtſke woſjewjenje pokaſuje, ſo je ßo Litwinowej poradźiło wot Franzowſkeje pſchilubjenje doſtacž, ſo ßo Franzowſka na niczo njewjaſa, hdźež ßo Sſowjetſka Ruſka njeby wobdźěliła.

Albanska chce diplomatiske počahi z Moskwu zastajić

Kaž ßo ſ Albanſkeje powě, je kral Achmed Zogu ßwojemu ſwonkownemu miniſterſtwu porucził, ſo by diplomatiſke poczahi ſ Moſkwu ſaſtajiło, tak rucže hacž budźe wěſczene, ſo ßowjetſko-ruſzy diplomatojo ßwoje woßebite ſtejiſchczo w kraju ſa politiſku propagandu ſnjewužija.

Sſowjetſka unija w albanſkim hłownym měſcže Tiranje nima woßebiteho wupóßłanzſtwa, dokelž ßowjetſki póßłanz w Athenje měſtno ßowjetſkeho wupóßłanza w Albanſkej ßobu ſarjaduje. Tola běchu ſwěſcžili, ſo běſche mjes Athenom a Albanſkej žiwy wobkhad kurěrow. S njeporadźenjom ſběžka tutón podhladny kurěrſki wobkhad pſcheſta.

Frankowi wojacy su Amorebietu dobyli

Schpaniſzy nazionalni wojazy ßu wutoru pod generalom Molu měſto Amorebietu ſ nadběhom dobyli a wobßadźili. Woni ßu ßo njenadźizy wot Garabita na měſto walili. Měſto leži na dróſy, kotraž ſ Duranga do Bilbaa wjedźe a je wot baſkowſkeho hłowneho měſta 20 kilometrow ſdalene.

Dale k połnozy ſady Munguje ſteji ßrjedźna kolonna generala Mole jenož hiſchcže 17 kilometrow wot Bilbaa ſdalena. Połnózna kolonna generala Mole k połdnju wot Plencije ma hiſchcže 19 kilometrow hacž do Bilbaa.

Wobßydſtwo měſta Amorebiety je woßebje wažne, dokelž měſto roſpucž Bilbaoſko-Guernikſkeje a Bilbaoſko-Durangſkeje dróhi wobknježa. Prjedy hacž ßu wuczahnyli, ßu bolſchewikojo měſto Amorebietu ſ rosbuchanjom ſapuſczili. Jenož dźěl ziwilneho wobydleŕſtwa móžeſche ßo k nazionalnym ſchpaniſkim wojakam wukhowacž.

Nowy němski pósłanc pola Roosevelta

Preſident Sjednoczenych ſtatow Roſevelt je wutoru popołdnju noweho němſkeho póßłanza we Washingtonje dr. Dieckhoffa pſchijał.

Dr. Dieckhoff preſidentej wotwołańſke pißmo dr. Luthera a ßwoje wobkruczeńſke pißmo pſchepoda. Potom wupraji nadźiju na ſpěchowanje a ſeßylnjenje poczahow mjes amerikanſkim a němſkim ludom a pſchednjeße poſtrowy wjednika a němſkeho kanzlera a jeho najczopliſche pſchecža ſa woßobinſke derjehicže amerikanſkeho ſtatneho wjednika. Preſident Rooſevelt póßłanzej ſ wutrobnymi ßłowami pſchilubi, ſo chze amerikanſke knježeŕſtwo jeho kóždy czaß pſchi dopjelnjenju jeho nadawka połnje podpjeracž. Wón tež na prjedawſchu dźěławoſcž dr. Dieckhoffa jako póßłanzſtwoweho rady we Washingtonje ſpomina a jemu pſchilubi, ſo jeho prózowanje wo płódne ſhromadne dźěło najwjetſchu ſwólniwoſcž a ßobudźěło w Amerizy nadeńdźe. Skónczne preſident Rooſevelt dr. Dieckhoffa proſcheſche, ſo by němſkemu kanzlerej jeho dźak a poſtrow poßrědkował.

Politiske rozrěčowanja w Londonje

Towaŕſchne ßwjatocžnoſcže pſchi ſkładnoſczi krónowanja ßo w Londonje hiſchcže njejßu ſkónczike. Ale politiſke rosrěczowanja pſchi ſetkanju mnohich zuſych ſtat nikow ßu nimo. Jendźelſke nowiny ßu na tute rosrěczowanja wulku wažnoſcž kładłe a ßu je ßamo privatnu „ßwětowu konferenzu" mjenowałe. Někto jendźelſke nowiny ſpytaju rosłožicž, ſchto je ßo wuczinilo. To pak njeje lohke dźěło, dokelž ßu ßo wſchě rosrěczowanja ſa derje ſamknjenymi durjemi wotměwałe a je jenož mało ſ jenotliwych jednanjow na ſjawne pſchiſchło.

Powſchitkownje móže ßo prajicž, ſo ßo njejßu žane jednanja wotměłe, ale jenož rosrěczowanja, pſchi kotrychž ßo njeje niczo wobſamkło.

Sdawa ßo, ſo je ßo khětro wjele wo pſchidunajſkich krajach rěczało. Wěſcže je jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden ſ jenotliwych rosrěczowanjow ſpóſnał, kak ßo jenotliwe kraje k praſchenjam Pſchidunaja a tež k praſchenjam wulkeje politiki ſtajeja.

Někotre nowiny pißaju, ſo je ßo tež wo Abeßynſkej rěczało, a ſo ßo něſko ßobuſtawſtwo Abeßynſkeje w Swjaſku ludow bórſy ſkónczi. To pak ßo na poßedźenju Swjaſka ludow na kónzu tuteho měßaza hiſchcže njeſtanje, ale najſkerje hakle w naſymje.

Kaž ßo powě, ſtaj ßo jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden a franzowſki ſwonkowny miniſter Delbos woßebje wo wjecžornym paktu rosrěczowałoj. Sdawa ßo, ſo njejſtaj w tutym praſchenju woßebje pokraczowałoj.

Někotre jendźelſke a woßebje franzowſke nowiny ßu wot rosrěczowanjow awſtriſkeho ſtatneho ſekretara ſa ſwonkowne naležnoſcže dr. Schmidta wjele woczakowałe. Na jich nadźije pak hamtſke „Winſke Nowiny" wotmołwjeja, ſo je njepowalna wola Awſtriſkeje, ßo ſrěczenja ſ 11. julija dźeržecž, ſa europſku ſjawnoſcž, runje tak wopravdźitoſcž kaž jeje pſchecže, wokna ßwojeho hoſpodaŕſtwa do wſchěch ſtron wotewricž a w ſprawnym pſcheczelſtwje žiwa bycž ſ tymi, kotſiž na jeje njewotwißnoſcž a na jeje ſajimy žiwjenja dźiwaju.

Z konferency jendźelskeho swětoweho knježstwa

Wuradźowanja Londonſkeje konferenzy jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa ßu dotal k dwěmaj hłownymaj namjetomaj dowjedłe. Wobaj namjetaj ſtaj ßo ſe ſtrony Awſtralſkeje pſchedpołožikoj.

W prěnim namjeczje ßo žada, ſo bychu ſtaty pſchi Czichim ozeanje ſrěczenje pſcheczelſtwa a njenadpadnjenja mjes ßobu ſcžinike. S druhim namjetom dyrbi ßo dozpěcž, ſo by ßo w Londonje ſtajny ſekretariat ſa ſwonkownu politiku jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa pſchipravił.

Blomberg pola jendźelskeho wojeřskeho lětařstwa

Němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg je ßrjedu jendźelſke wojeŕſke lětaŕſtwo na Andoverſkim lětaniſchczu w połodniſchej Jendźelſkej wopytał. Lětaŕſki marſchall John Steel generalneho pólneho marſchalla pſchi jeho pſchikhadźe powita. Hdyž běſche frontu czeſtneje kompanije wotkrocził, ßebi generalny pólny marſchall tamniſche bombowe lětadła wobhlada. Nawjednik akademije ſa wójnu ſ lětadłami lětaŕſki měſtomarſchall Barratt k czeſczi generalneho pólneho marſchalla ßnědanje wuhotowa. Tutón ßebi po ßnědanju ſe ßwojim ſtabom pſchipravy akademije wobhlada.

Blomberg je jendźelsku tankowu bróń wopytał

Sſrjedu ßu wſchitke Londonſke rańſche nowiny wobraſy wo wutorniſchim wopyczje němſkeho wójnſkeho miniſtra ſ Blomberga w Bovingtonſkej a Lulworthſkej ſchuli wojowańſkich woſow woſjewiłe. Někotre nowiny w ßwojich dołhich roſprawach pißaju, ſo je generalny pólny marſchall ſ Blomberg w Lulworthu pſchi bitwiſkim ſwuczowanju pſchitomny był a ſo je w Bovingtonje bydleńſke měſtnoſcže mužſtwow wopytał.

Wojeŕska móc ma wulki podźěl na skutku zymskeje pomocy

Wojeŕſka móz je ſkutkej ſymſkeje pomozy 1936/37 ſa 5 913 991 hriwnow hotowych pjenjes a naturalijow wotedała. To je pſches 2 milijonaj hriwnow wjazy hacž pſchi ſběrzy ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Dary, kiž ßu w ſańdźenym ſymſkim polkěcźe wójſko, wójnſke namóŕniſtwo a lětaŕſka bróń ſkutkej ſymſkeje pomozy, pſchepodałe, ſeſtajeja ßo ſ 3 284 397 hr. hotowych pjenjes, 602 215 hr. darow ſenohorncźeje jědźe, 384 939 hriwnow wożebitych ſběrkow, 489 533 hr. ſ konzertow a podobnych ſawjedźenjow, ſa 1 152 907 hr. jědźowych porzijow a zyroby.

Propellerowy wotrażk njeběše z přičinu njezboža

W ßrjedowſkim pożedźenju pſchepytowazeho wubjerka w Lakehurſtu wězywuſtojny Hamiltonſkeho propellerſkeho towaŕſtwa Caldwell njeměješche ſa to, ſo je mohł wotłamany kruch prebellera bycź ſ pſchicżinu ſnjeſbożenja powětrona „Hidenburga". Sſwědk je po kataſtrofje wſchitke powětronowe propellery dokładnje pſchepytał a ſwěſcźił, ſo ßo propellery njeßu pſchi leczenju ſkamałe, ale ſo ßu ßo hakle rosraſyłe, hdyž je powětron wo ſemju dyrił. Propellery ßu ßo porjadnje natwarile a ßu byłe dobreje kajkoſcźe.

Rosßud wo heliu ßo hiſchcźe ras wotſtorcźił.

Amerikanſku ſenat je ſakońſku pſchedłohu wo popuſchcźenju wobmjeſowania w trjebanju heliowehe płuna k hoſpodaŕſkim a medizinſkim ſaměram hiſchcźe ras wojeŕſkemu wubjerkej wrócźił. Pſched wojeŕſkim wubjerkom maju hiſchcźe někotre pſchißłuſchne wożoby wo heliowym praſchenju rěcźecź.

Korpßowy wjednik Hühnlein pola Muſſolinia.

Schef italſkeho knježeŕſtwa Muſſolini je wutoru popołdnju korpßoweho wjednika NSKK Hühnleina pſchijał. Muſſolini praſcheſche ßo naležnje ſa sacźiſchcźemi, kiž je korpßowy wjednik w Italſkej a wożebje w Tripoliſu doſtał. Poſdźiſcho ſekretar faſchiſtiſkeje ſtrony Starace korpßoweho wjednika Hühnleina wutrobnje pſchija.

Japanſki rjad ſa jendźelſkeho krala.

Jendźelſki kral Jurij VI. je ßrjedu bratra japanſkeho kěžora, prynza Cżicżibura, w ßwjatocźnej awdienzy pſchijał. W pſchitomnoſcźi jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena prynz Cżicżibu jendźelſkemu kralej w mjenje japanſkeho kěžora khryſanthemſki rjad pſchepoda.

Njeſbože pſchi manevrach franzowſkeho wójſka.

Pſchi manevrach franzowſkeje legije zuſych w Algěrſkej je 81-millimetrowſka granata do cźaßa rosbuchła a dweju podoffizěrow moriła.k Njeſbože ſta ßo pſchi ſwucźowanju wojakow Oranſkeje garniſony na Bedeauſkim wojeŕſkim ſwucźowaniſchcźu.

Zaso nahladneju sowjetow wotsadźili

S Moſkwy je ßo hamtſzy powěło, ſo ßu naměſtneho preſidenta ßowjetſkoruſkeje ſtatneje banki Bereſzina wotßadźili. Nawjedniſtwu jeho banki běſche ßo w poßlednim cźaßu wjele porokowało.

Tež Kaganowicźoweho pomoznika we wobkhadowym ſekretariacźe, naměſtneho ludoweho kommißara Kiſchkina, ßu wotßadźili. Wo pſchicźinje ſajecźow njeje ßo nicźo woſjewiło.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 19. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 15. 5. Njemandźelſki ßyn. — Arnoſchtej Wernerej Lohmannej, wojeŕſkemu hejtmanej, ßyn. — 18. 5. Janej Oskarej Schaarſchmidtej, techniſkemu kalkulatorej, ßyn.

Wumrěli ßu: 18. 5. Elſa Paula Auguſta ſwud. Zieglerowa rodź. Kuhlemannez, penſionaŕka, 50 lět. — 19. 5. Herbert Heinz Platzer, 4 lěta. — Hana Marja Marta ſwud. Moſchina rodź. Hantkez, bjes powołanja, 77 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 19. 5. Awguſt Joſef Feldsmann, rosdźělek ſkotu w Budyſchinje a Elſa Marta Miklizez, domjaza pſchiſtajeńza w Samoſtach pola Rósbórka.

Swěrowałej ſtaj ßo: 19. 5. Maks Marcźin Sſuſchka, jaſtwowy wucźeń a Hilßbjeta Dorotheja Sofija Helena Wegenerez, pſchekupſka pſchiſtajenza, wobaj w Budyſchinje.

*

Sſwójbne powěſcźe.

Wumrěł je: Jakub Njek w Khelnje, 55 lět. —

Kedźbu při zemskich dźěłach

Akzijowe towaŕſtwo ſakſkich twornjow woſjewja: **Pſchezo ſaßo kaženja w bodacźu miliny ſ tym naſtawaju, ſo ßo pſchi ſemſkich dźěłach kabelowe powody ſ nakopnjenjom wobſchkodźeja. Je-li powod pod prudom, móža ſ. tajkim wobſchkodźenjom lohko cźežke njeſboža naſtacź. Wobſchkodźi-li pak ßo jenož kabelowa ſkora, je móžno, ſo kaženja hakle po něcźim naſtanu, hdyž mjenujzy mokrota kabel roſežerje. Wotſtronjenje poſchkodźenych kabelow je jara wobcźežne a płacźi wjele pjenjes. Porjedźenje ſ nakopnjenjom wobſchkodźeneho kabela płacźi ſwjetſcha někotre tyßazy hriwnow. Pódla teho maja woteběrarjo pruda ſchkodu, wożebje hdyž wuporjedźeńſke dźěła dołho traja. Tajkim ſchkodam móže ßo ſadźěwacź, hdyž pſched pſchewjedźenjom wſchěch ſemſkich dźěłow ßo pola pſchißłuſchneje milinaŕnje naprahſchowanje ſtanje, hacž móža pſchi wotmyßlenych dźěłach milinowe powody ßo někak potrjechicź. Stanje-li ßo to, ßu elektrarnje rady ſwólniwe, darmo nad pſchewjedźenjom dźěłow dohladowacź. Wobkedźbowanje trěbnych pſchedpißmow pſchi ſemſkich dźěłach njeje jenož pſchi powſchitkownym hoſpodaŕſkim, ale tež w ſajmu kóždeho jednotliwza, pſchetož ſawinjerjo tajkich kabelowych ſchkodow dyrbja milinaŕnjam naſtatu ſchkodu ſarunacź.**

Radio

Pjatk 21. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacźele. 6,30 rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcźe. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga). 12,55 cźaßowe ſnamjo. 13 ßbožopſchecźa. 13,15 pſchipołdniſchi konzert w ſtarej Bremenſkej radnizy. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwy dźěcźi. 16 popołdniſchi konzert. 18 ſoliſtojo. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 poſtawy ſ Millöckerowych operettow. 21 wot morja k Alpam. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Gdańſka), mjes nim 7 powěſcźe. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe. 13,15 konzert (ſe Saarbrückena). 14 powěſcźe. 14,15 tacźele. 15,20 Wagnerowa hudźba. 18 hudźba k ßwjatokej. 19,45 wo wuſtajeńzy němſkeho ſeżiwjeńſkeho ſtawa 1937 (ſ Mnichowa). 20 powěſcźe. 20,10 poſtawy „Millöckerowych operettow. 22 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20,10 konzert. — **Königsberg:** 20,10 nowo lětaŕſka hudźba. — **Wrótßław:** 20,10 konzert. — **Köln:** 20,10 wojazy, towaŕſchojo. — **Win:** 20 ludowa hra „Pětrkowa njewjeſcźinſka jěſba". — **Warſchawa:** 21 ſymfoniſki konzert.

Němſki ſtatny wójnſki miniſter pſchi jendźelſkich tankowych manevrach.

Po wobdźělenju na jendźelſkich krónowańſkich ßwjatocźnoſcźach bě ſtatny wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg ſ hoſcźom kralowſkeho tankoweho korpßa w Bovingtonje. Tu widźimy generalneho pólneho marſchalla ſ Blomberga pſchi wobhladanju jendźelſkeho tanka. (Aſſociated, Preß, M.)

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

3] (Pokračowanje.)

Knjeni farańka bu přez tele słowa tež k sylzam hnuta — a płakaše z Hanu wótře, swoje sylzy z tymi słowami přewodźejo: „Moja Hana, móžeš mi wěrić, zo sym so před tutym dźensnišim dnjom jara bojała. Kak budźe mój muž ze swojimi słabymi mocami móc posledne předowanje dźeržeć. Ja sama njemóžach na kemše, zo njebych jeho ze swojim płakanjom myliła. Ale jow domach prošach Boha lubeho Knjeza, zo by jemu pomhał ze swojej mocu. A hlej, moja próstwa bu wusłyšana!"

Nětko powěda Hana dale: „Wy wěsće, luba knjeni, zo sym ja přeco dobry pomjatk měła. Tak móžu wam cyłe jeho předowanje wupowědać. Ach! — ně! — Kak rjenje je nam naš knjez wułožił, z kajkim bohatym žohnowanjom Bóh luby Knjez krónuje dźěło wšitkich, kiž činja po tym „spěwaj a dźěłaj!" To móžemy Mózličenjo lětsa z ruku namasać. A tak je tež woprawdźe wěrno„ kaž swjaty evangelij, — do poslednjeho słowa! Tak je nas Bóh lětsa bohaće požohnował. A toho njesměmy tež zabyć! „Khwal Knjeza, moja duša, a štož je we mni, Jeho swjate mjeno: Khwal Knjeza, moja duša, a njezapomń jeho dobrotow! tak je nam Knjez z tajkim wótrym hłosom do wutrobow wołał, zo sebi myslach, zo njebudźe móc dale, a zo je wšitku swoju móc z tym sebi wudał. Potom praješe dale: „Moje drohe duchowne dźěći, wy wěsće, zo ja dźensa posledni króć jow na tutym městnje mjez wami steju, — zo bych wam wšěm „Božemje" prajił" — A nětko smy wšitcy z hłosom plakali, — kaž mohł rjec — by kóždy swojeho lubeho nana abo mać khował! — To wam ja njemóžu wupowědać. Mi třepotaše wutroba w čěle!... Tež knjez sam běše jara hnuty a móžeše jeno z čichim a třepotacym hłosom dale rěčeć. — Ale jeho hłós so zaso z mocu zběhny, zo po cyłej cyrkwi hrimaše, hdyž dale předowaše: dlěje hač 40 lět sym ja na tutej klětcy mjez wami a wašimi wótcami stał. Wy a woni su swědcy toho, zo njejsym swoje — ale waše zbožo pytał, a ničo druhe, khiba to, zo bych was kóždeho k Jezusej našemu Zbóžnikej přiwjedł. A nětko wam wšěm, młodym a starym, wobkrućuju: junu was před Božim trónom budu wšěch žadać — zo by zjawne było, hač sće a kak sće so k Jezusej wjesć dali, k tomu lubemu Knjezej, kiž je was wumohł — a was z wěčnej lubosću lubuje! Je-li žadyn hišće mjez wami, kiž njeje to činił; njech to čini dźensa — nětko! Zo njeby pozdźe było za jeho dušu! Přetož to wam praju, zo Bože słowo budźe drohe w kraju — a w našich serbskich wosadach najdróžše..."

Hana njemóžeše hnuća dla dale. A woběmaj, knjeni farańcy a jej, ronjachu so horce sylzy z wočow. Mjez tym běštej tež wobej knjeninej dźowcy do kuchinje stupiłej a płakaštej sobu. —

Stary knjez běše w tym času wocućił. Tale hodźinka wotpočinka jemu tyješe, sprócnosć a słabosć so zhubištej. Ze słowami: „Dźěći, dźěći, kak dołho sće mi wotpočować dale!" — stupi do pódlanskeje jstwy. Dokelž tam pak nichtó njebě, dźěše do kuchinje. Njejabcy, a njewobkedźbowany tam přitomnych wočini durje a praješe, pytniwši jich sylzy: „Što to z wami, zo tajki štyrihłósny sylzowy kěrluš jow zanošujeće?" Nastróžane zetrěchu sebi wšitke štyri khwatajcy symzy, kaž bychu chcyłe před nami płakanje potajić.

„Ale, mój złoty hołbiko!" — wotmołwi knjeni — „móžeš so komu dźiwać?"

„Mój knježe, mój luby knježe!" zamołwješe so tež Hana — „to wšak je, kaž knjeni praji, dźensa pola nas, kaž bychmy wótca wótcneho kraja žarowali."

„Haj wšak, haj! moje dźěći! Ale jeli zo mje jeno kusčičk lubujeće, přestańće skoro z tym!" přikaza jim knjez kruće. —

Knjeni chcyše nětko rěč na druhe wěcy přiwjesć a praješe swojemu mužej: „Hladaj jeno, što je či Hana přinjesła, tajku rjanu pokrutu a tak krasnu butru. Tale smjetana jow je wot Swětošoweje, tónle twarožk wot Nulišciny, tele jejka wot Mučoweje — tón tykanc pak wot Hajńcyneje — wšo, dołhož ty spaše." —

„Derje, derje, moje dźěći!" prаješe knjez a dźakowaše so Hanje přistajiwši k swojemu dźakej: „Haj, tak je: „Knjez dawa swojim w spanju". — Ale nětko bych tež wobjedować chcył. Dwě je hižo wotbiło."

„Ja chcu tež domoj khwatać a mojim ludźom wobjed dać. Tak božemje, knježe!" skići ruku knjezej a rozžohnowa so sobu z knjenjemi. —

Knjeni farańka přewodźeše Hanu ke khěžinym durjam, a tež tam hišće dyrbješe sebi potajene sylzy z kuchinskim šórcuchom zetrěć, hdyž tale dobra a swěrna duša woteńdźe.

Bórzy po tym sedźachu fararjecy za blidom. Štož hewak pola nich wašnje njebě — dźensa powědanje jara wjazowaše. Knjeni a jeje dźowcy dyrbjachu so hišće přeco zrudobje a sylzam wobarać. Stary knjez farań bě dobreje a wjesołeje mysle. A hdyž na blidźe winowe šklency wohlada, poča žortować: „Što to dźensa, moja hnadna knjeni — tež šklenca wina na blidźe? jako bychmy žadny, wosebny wopyt měli. Ale prawje maš. Sklenčka wina mi budźe dźensa derje tyć po tajkim ćežkim dźěle. Na twoje strowjo — maći! — Na waju strowjo — holčcy!" pozběhny swoju šklenčku a připi jim.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 20. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž so na starosće lehnje a z nadźiju so wodźeje, spi derje. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Sſylna nižina, kotraž je wutoru a tež wczera hiſchcze woßebje mnohim ſtronam ßrjedzneje Němſkeje a krajinam pſchi Rańſchim morju ſdzěla czeßke njewjedra ſe ſliwkami pſchinjeßła, njeje ßo w naſchich ſtronach wjazy połnje wuſkutkowała. Wona ßo k połnozy wotßaluje. Dokelž pak ßo ſ połodniſchich ſtron czopły powětr pſchipławja a ßo ſ khłódniſchim mórſkim powětrom, kiž je ßo ſa nižinu do ßrjedzneje Němſkeje dobył, ſjednoczuje, tež dzenßa hiſchcze ſ měſtnami k njewjedram dóndze. W naſchich ſtronach pak je jara mało wuhladow na wobſchěrntiſche deſchcze. Wyſchina ſ połodniſcheje Europy ßo k nam wupſcheſtrěwa a nam wěſcze někotre rjane a czopłe dny pſchinjeße. — Jutſje pjatk ßłónczko 4.03 hodź. ſkhadza a ßo 7.51 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadza jutſje popołdnju 4.12 hodź. a khowa ßo na ranje 1.59 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Czopłe, ſwjetſcha rjane ßłónczne wjedro.**

*

— **Kołojěſdny muža powalił.** Wczera popołdnju wokoło ½5 hodźin 13lětny kołojěſdny do muža ſajědze, kiž chzyſche Sſukelnſku haßu pſchekroczicz. Wobaj padnyſchtaj. Kołojěſdny ßo na prawej hornjej hubje ſrani. Jeho ranu dyrbjeſche lěkař ſaſchicz. Muž, do kotrehož běſche ſajěł, bě ßo na czole ßnadnje ſranił.

— **S wokna padła.** Na Stieberowej dróſy padny tu na wopycze pſchebywaza žona najſkěrje duſchinje ſamyßlena ſ wokna tſeczeho poſkhoda. 51 lět ſtara žona ßebi wjazy krócz nohu ſkama, tak ſo dyrbjachu ju do měſchczanſkeje khorownje dowjeſcz, hdzež bórſy na ſczěhwki ſranjenjow wumrě. Sa njej žaruja 4 dzěczi.

— **„Mlokařſki miſchtr" jako powołańſki titul.** Po wukaſu ſtatneho burſkeho wjednika móža wożoby, kotrež jako mlokarjo ſkutkuja a maja wotſamknjene wotrjadne wukubłanje, w pſchichodze ßo mlokařſzy miſchtrojo mjenowacz. Tuczi miſchtrojo doſtawaju mlokařnſki miſchtrſki liſt ſtatneho ſeziwjeřſkeho ſtawa, hdyž ßu kurſuß ſa mlokařſkich miſchtrow wopytali a pſchi wożebitym pruhowanju žadane nadawki dopjelnili. Dalſche titule ßo wjazy wužiwacz njeßmědza.

— **S „mozy ſ radoſcze" na wuſtajeńzu „Dajcze mi ſchtyri lěta czaßa".** Na wuſtajeńzu „Dajcze mi ſchtyri lěta czaßa" pojědzetaj do Barlina ßlědowazaj wożebitaj czahaj „mozy ſ radoſcze", kiž ſtaj tež ſa Budyſkich wobdzělnikow poſtajenaj: 23. meje wożebity czah wot Lubija (ſa Lubijſki, Budyſki a Žitawſki wokrjeß; płaczi 7 hriwnow): 6.03 hodź. ſ Lubija, 10.12 hodź. do Barlina na Shorjelſke dwórniſchczo, 19.10 hodź. ſ Barlina, Shorjelſkeho dwórniſchcza, 23.16 hodź. do Lubija; 30. meje wożebity czah ſ Lubija (ſa Lubijſki, Budyſki a Žitawſki wokrjeß, płaczi 7 hriwnow): 6.40 hodź. ſ Lubija, 10.44 hodź. do Barlina na Shorjelſke dwórniſchczo, 19.10 hodź. ſ Barlina, Shorjelſkeho dwórniſchcza, 23.16 hodź. do Lubija. Płaczizna płaczi ſa železniſku jěſbu, ſaſtup do wuſtajeńzy a wobdzělenje na wulkim ſarjadowanju němſkeho propagandoweho miniſterſtwa. Samołwjenja pſchijimaju měſtne ſkupiny nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony abo ßłužbne měſtna „mozy ſ radoſcze" w Budyſchinje Pſched ſchuleřſkimi wrotami 2.

S **Hornjeje Hórki.** Paduch bě 21. haprleje ſalěſywſchi do jeneho doma wjetſchu ſummu pjenjes pokradnył. Strażmiſchtrej w Budeſtezach je ßo něiko poradziło, paduchow ſwěſczicz. Jedna ßo wo trójku, kotraž ma wjazy paduſchſtwow we wokolinje Wjeleczina na ßwědomju. Wona wobſteji ſ Arnoſchta Pětſchki ſ Kóſłow, a Helmuta Neumanna ſ Kóſłow a Fritza Schołty ſ Budeſtez. Tutych je ſtrażmiſchtr ßudnikej pſchepodał.

S **Khelna.** Po dołhim czeřpjenju wumrě tu wczera wjeczor ßobuſtaw naſcheje „Domowiny" Jakub Rjek. Wot ſałożenja běſche wón ſe ßwěrnym ßobuſtawom towařſtwa. Njech je jemu ßerbſka ſemja lohka.

S **Nowych Błohaſchez.** Sſwjatkownu ßobotu popołdnju pjany koleßaŕ po ſtatnej dróſy jědzo wohrożeſche tak zyły nadróſny wobkhad. Tehodla ſtrażmiſchtr pſchecziwo njemu ſakroczi a jemu koleßo wotewſa. Tež ma hiſchcze pokhłoſtanje woczakowacz.

S **Hodzija.** Wutoru wokoło 3 hodź. ſta ßo w naſchej wßy njedaloko wobeju hoſczenzow wobkhadne njeßboże. 80 lět ſtary invalida ſ Njeſdaſchez chzyſche dróhu pſchekroczicz. Pſchi ßylnym wobkhadze a dokelž je nimale ßlepy, njedohlada ßo bliżazeho tworoweho awta ſ Pławna, kotryž po ſpadowazej dróſy dele jědzeſche. Haczrunjež ßo wós hnydom ſaſpina, ßo tola ſtarz potorhny. Padny na pleſtr a ßo khětro wobodrě. Strażmiſchtr tutu należnoſcz ſapiſa. Nuſne je, ſo ſtari ludzo wożebje kedźbliwje dróhu pſchekroczeja.

S **Drěczina.** Pſchi njewjedrje prěni ßwjaty dzeń dyri błyſk do topoła a roſtſchěſka jón khětro. Dalſchi błyſk dyri do elektriſkeho powoda a we wjazy twarjenjach ſwěſczenja rosbi. Wulke deſchcze ßu na polach khětro wjele ſchkody naczinile.

Z Noweje Wjeski pola Khróšćic. Z přiležnosću kwasow tydźenja — wo Herlichec — Pjechec nadrobnišo pisachmy, kiž je so na Korjenkec (nic Nowakec) žurli wotměł — su mnozy, kotřiž husto do wsy njepřińdu a ju tehodla tak blizko njeznaja, hakle dowidźeli a dopóznali, kajka přitulna, lubozna je to wjeska, woprawdźe sobu jena z najrjeńšich serbskich sydlišćow. Wot časow sem, hač buchn zakisnjene tonidłowe haty a łuže do plódneje krajiny, do łukow a polow přetworjene a njewjesołe kěrišća wotstronjene a pnće wutwarjene, je wjes w mnohim nabyła. Wokoło njeje ćahnu so derje wobdźěłane role, štož wo pilnosći a prócy wjesnjanow swědči, a znutřka kiwaja nimale před kóždym statokom pisane zahrodki, kotrež su woprawdźita pycha domčkow, kiž so mjez kćějacymi štomami hordźa. A wjesny młyn, so ćěrjacy z mocu Klóštrskeje wody, klepoce swoju zwučenu melodiju lětdźesatki, snadź sta lěta dołho. Krasny křiž je sej wjeska po dodźeržanym starym — před lětami bě jón sylny wětr powalił — na wsy stajiła, na kotrymž su našej znataj mištraj Rjelka a Dyrlichaj dźěłałoj, błyšći so hišće w młódnych barbach, hdyž hakle je w lěće 1935 nastał, kotruž ličbu móžeš na podnozy čitać. Při tajkich pomnikach žiweje wěry, kajkež mamy w katolskich Serbach we wulkej mnohosći, je ważne, zo so lěto nastaća w kamjenju skrući za sćěhowace rody a potomnikow. Mały drjewjany płót jón wobdawa a naléćo je swoju krasu koło wokoło w kćějacych pisanych kwětkach wusypało. A próstwa na znamjenju wumóženja: „Jězuso, na křižu wisajo, daj nam zbože a Bože žohnowanje!" so wěsće nad tymi dopjelni, kiž w nutrnej mysli na njón zhladujo nimo du. Temu je tež přiležnosće w njeposrědnej blizkosći stejaceje kapałki, kiž Dyrlichec statokej přisłuša. Před 34 lětami je ju njeboh Jakub Kofr natwarić dał. Přičina k temu bě wadźenje jeneje rjaneje postawy swj. Marije dla, kiž běchu přiwuzni po jenej Drježdźanskej ćěće zdźělili. Skónčnje so dojednachu, zo mjenowany Božej maćeri k česći kapałku natwari a postawu na małym wołtařku zaměsći, hdźež hišće dźensniši dźeń jako pycha steji, ji k nohomaj postawa swj. Józefa a Jězusowa wutroba, cyła kapałka wupyšena z kwětkami, kotrež rjana meja nam płodźi. A wječor wobswětleju milina kapałku, kotruž rjenje molowanej pěskojčnaj stołpaj zwonka debitaj. To su wjesne wuměłstwa, nimo kotrychž njesměmy bjezdźaknje khodźić. Maja so wažić a česćić, runje kaž cyłe wobydleństwo, kiž móže druhim přikładne być we wšelakim nastupanju. Njech so při tutej mysličcy čitarjo na tamniše słowa wosadneho fararja dopomnja. A skoro w kóždym domje čitaja so pódla tydźenika Serbske Nowiny.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Po jědzi ßylaneho mjaßa ſkhori tu ßwójba ratarja Bära. Wożebje czeßzy ſkhoriſchtaj Bär a jeho ßyn, tak ſo dyrbjeſchtaj ßo do khorownje pſchewjeſcz.

S **Wojerez.** (Sſwinjaze wikſ.) Na pożlednich ßwinjazych wikach běſche 356 proßatow na pſchedań. Kupowanje bě pomałe, tola proßatow poměrnje mało njepſchedatych woſta. Sa 4- hacž 5njedzelſke proßata płaczeſche ßo 9 hacž 13 hriwnow, ſa 5- hacž 6njedzelſke 13 hacž 17 hr.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 20. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,92	100 franc. frankow	11,145

Barlinſka burſa, 19. meje. Hdyž tež njebě wobkhod na ſpoczatku wczerawſcheje burſy powſchitkownje wjetſchi hacž pſchedwczerawſchim, bě tola wjele wjazy kupzow a to niz jenož burſownych wobkhodnikow ſ powołanja, ale tež bankowſka klientela wobdzělenych. Bjes dwěla ßu to dobre ſczěhwki wubjernych lětnych wotſamknjenjow nawjednych induſtrialnych pſchedewſaczow. Dokelž njebě poſkiczenjow, naſtachu we wſchelakich pſchipadach wjetſche polěpſchenja kurſow. Pſchi tym wſchak njeßmě ßo ſabycz, ſo je kurſowny niveau ſaßo wyßokoſcz dozpěł, kotraž we wjele pſchipadach njeje woprawnjena. Na rentowych wikach běchu ſkěrje ßłabſche kurſy ßłyſchecz.

Barlinſke žitne wulkowiki. Po 4dnjowſkej wobkhodnej pſcheſtawzy je ßo wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach jenož pomału ſapoczał a pohibowaſche ßo w běhu wobkhodow w najwužſchich mjeſach. Sajim młynow je drje dale jara žiwy, tola njeje pſchi njedoſtatku poſkiczenjow na ßwobodnych wikach ſkoro žanych móžnoſczow k nakupowanju. Młyny ſaſtaraja ßo ſwjetſcha jenož ſ pſchidzělenjemi. Tež na wikach ſ pizowańſkimi žitami njeje wolóženja naſtało. Tak ßo wſchón material, kiž ßo tu poſkicza, lohko w provinzy wotbywa. S induſtrialnymi žitami ßo ſnyła njewikowaſche. Na mukowych wikach bě kupowanje trochu měrniſche, dokelž ßu ßo piekarjo pſched ßwjedzenjom derje ſaſtarali. Jaßne pſcheńczne muki pak ßo dale derje pſchedawaja.

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacze bě normalne. Howjaſy ſkót ßo na ſpokojaze waſchnje roſpſcheda a to ſa krute płaczizny. Sſwini ßo doſcz poſkiczeſche, kajkoſcz bě ßrěnja, tež tute ßo pſchidzělowachu. Wobkhod ſ czelatami bě dobry. Wowzy ßo pomału kupowachu.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

19. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 50	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 135	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 203	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—
Wowcy: 495	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjasne wowcy	40—45
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	35—38
Celata: 1116	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57
Snadnje wuwite	48
Najšpatniše	38
Swinje: 3175	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	51

Někotre płaczizny ſ Drježdźanſkich wikow.

Hußy, ſarěſane 1,75 hr., kury, ſtare, ſarěſane 1 hacž 1,10 hr., kury, młode, ſarěſane 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 25—50 pj., běrny, po puntach 5 pj., łoboda, jědzna 10—15 pj., zybla 12—15 pj., khrěn 70—80 pj., ßołotej, keřczk 8—15 pj., běły kał 12—15 pj., czeřwjeny kał 13—15 pj., ßydroſty kał 40—50 pj., ſellerij 15—50 pj., pětrſchilka, walczk 3 pj., hromak 35—60 pj., kórki 40—65 pj., rjewjeń 10—12 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woliјowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 5.	14. 5.		19. 5.	14. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg		—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 301.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 498.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1246	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 2701	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48
Wowcy: 3813	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	35—37
Starše wukormjene (6.)	30—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—27
Swinje: 14110	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolef; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S Klětneho. We wſchěch ludyſchich lěžach po ßylnych pſchczach a czoplym rjanym wjedrje wjele hribow roſcze. — Ludyſcha ludowa ſchula dla ſkhorjenjow dźěczi na woßepizy hacž do pſchichodneje póndźele ſawrjena woſtanje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Kadłobja (Goldbach). Ssrjedu wokoło ½8 hodźin wjeczor ſta ßo na njepſcheħladnym kſchižowaniſchczu pola Nätherez hoſczenza czežke wobkhadne njeſbože, kotrež by ßo pſchi trochu wjazy kedźbliwoſcže dało wotwobroczicź. W Kadłobju pola bura Gnauka ßłužazy hoſpodarſki pomoznik Büttner jědźeſche ſe ßwojim lohkim motorſkim kołom po wjeßnej dróſy. Pſchi ſawinjenju na ſtatnu Drježdźanſko-Budyſku dróhu ſajědźe do ſ Biſkopiz pſchikhadźazeho Drježdźanſkeho woßoboweho woſa, pſchi czimž ßo motorſke koło khětro wobſchkodźi a tež awto měješche mjeńſche ſchkody. Büttner ßam ßo khětro w mjeswoczu ſrani a nimo teho ßebi ruku ſłama, tak ſo dyrbjachu jeho do kliniki dr. Schmidta w Biſkopizach dowjeſcź.

S Walbenburga. (Sczěhwki kulojteho błyſka.) Do dóma wobydlerja Hartiga w Ebersbachu kulojty błyſk dyri, kotryž žałoſtnu ſchkodu naczini. Tak ßo wſchě milinowe powody roſtorhachu a milinowy czaßnik ßo roſbi. Wuheń ßo wottorhny a tež wſchě wokna ßo roſbichu. Pſchichodny ßyn domoweho wobßedźerja, kotryž bě na kubi, ßo po ſkhodach dele czißny. Na dobre ſbože błyſk njeſapali.

S Greiza. Polizajſkeho ſaſtojnika ſakłół. Pſchi wukonjenju ßwojeje ßłužby bu hłowny ſtražmiſchtr Escheritz w nozy k ßriedźe w Frauenreuczje w Greizſkim wokrjeßu ſakłóty. Nadpadnik bě ſ Zwikowa do Frauenreutha pſchiſchoł, hdźež bě w jenym hoſczenzu pſchewjele pił. Wokoło 2 hodź. w nozy ſapocža ßo bjes pſchiczinh ſ jenym hoſcźom wadźicź. Jako chzyſche hłowny ſtražmiſchtr Escheritz ßo wadźazeju dźělicź, wuczahny Zwikowſki wopiłz nóž a ſakłó Eſchericha. Po njeſkutku [illegible] ta ſkóſtnik ...knycź, tola móžachu jeho bórſy popadnycź.

Sport

Wulki wuspěch Kamjeńskeho jěchefskeho turněra

Wulki jěchaŕſki turněr ſ wujěchanjom, kiž wujěchaŕſke a jěſdne towaŕſtwo we Łutowſkich dźěłaŕnjach ßwjatkownaj ßwjataj dnjej na Kamjeńſkim lětaniſchczu wotmě, měješche połny wabjazy wuſpěch ſa němſki jěchaŕſki ſport. Sa tutón wuſpěch ma ßo na prěnim měſtnje jěcharjam wojeŕſkeje mozy dźakowacź. Woprawdźe dobre dokonjenja wojeŕſkeje mozy wopytarjo powſchitkownje pſchipóſnachu. Ale tež jěcharjo ſ SA, SS a priwatni jěcharjo a jěchaŕki ſe ßwojimi dokonjenjemi dobre wukubłanje pokaſowachu.

Nawjedniſtwo turněra ſaßłuži ßebi woßebite pſchipóſnacźe. Heitman Beſſel, wyſchſchi czjródkowy wjednik Platta a towaŕſtwowy wjednik Schöne ßo ſe ßwojimi rjadowarjemi wobaj dnjej ſa ſpěſchne wotwiwanje porjada ſtarachu. Njedźiwajzy hrožazych njewjedrowych mróczelow na woběmaj dnjomaj jěchanje powſchitkownje pod deſchczom njeczeŕpjeſche, jenož ßwjatkownu njedźelu ßo pſchi poßlednim czißle jěchanja njewjedrowy deſchcž ſeńdźe.

Porjad pſchedwjedźenjow wobeju dnjow běſche tak wulkotnje wotměnjazy, ſo móžachu wopytarjo wſchelakore družiny turněrſkeho ſporta widźecź, a to we wobßadźenju a ſ jenotliwymi dokonjenjemi, kiž móža ßo w ßwojich rjadownjach powſchitkownje jako najlěpſche dokonjenja pohódnoſczicź.

Honjeŕſke ſkakanja měješchu na woběmaj dnjomaj we wſchelakich wubědźowanjach ſdźěla wjazy hacž 40 ſtartow. Prěni dyrbjachu nimale wſchitzy po czaßu jěchacź, pſchetož bjesporoczne jěchanje ßo ßamo roſumjeſche. Tež czaßowe ſkakanje ſa dweju konjow a hońtwa ſ wuběhnjenjom běſche ſa wopytarjow turněra něſchto nowe.

Powſchitkowny ſajim běſche wěſo ſa jěchanje koni Hannoverſkeje kavalleriſkeje ſchule. Hacžrunjež konje a jěcharjo wulkotne dokonjenja pokaſowachu, bu jěcharjam a konjom Drježdźanſkeje wójnſkeje ſchule móžno, pſched Hannoverſkimi prěnje měſtno wobßadźicź.

W ßrjedźiſchczu porjada ſtejeſche 1400metrowſke płowe wujěchanje wo „Seleny bant Sakſkeje". Pſchi prěnim roßßudźe njedźelu M. Schönowa Borbora, na kotrejž jeje wobßedźeŕ jěchaſche, jako prěnja na wotyknjeny kónz pſchijěcha. Póndźelu pak ju Nimrod (feldwebl Koban) 8. komp. maſch. tſ. pěſcheho połka w Budyſchinje ſbi, ſo Seleny bant, kiž Kamjenſki měſchczanoſta Gebauer ßwjatocžnje pſchepoda, do Budyſchina padźe. Jako tſecža doběža Giſela pod 16lětnym Koſelom ſ Chóſchena ke kónzej, pſchi czimž młodoſtny jěchaŕ pſchi czežkim wubědźowanju ßwoju wulku jěchaŕſku wuſtojnoſcź pokaſa.

Tehorunja bohaty pſchikleſk žnějeſche hakle 9lětny Alfred Schöne ſ Łutowſkich dźěłaŕnjow, kiž pod nanowym nawjedowanjom woprawdźe wubjernje dźěl ßwojeho nadawka pſchi mjeſenarodnym jěchaŕſkim turněrje 1937 w Němſkej halli pſchikładnje pſchedwjedźe. Jeho nan Ota Schöne dobu njedźelu hońtwu ſ wuběhom a doſta czeſtne myto Kamjenſkeho wokrjeßneho nawjedniſtwa nazional-ſozialiſtiſkeje ſtrony. Kommanděr a Kamjenſki garniſonſki ſtarſchi Behrens po turněrje w hotelu „Měſto Drježdźany" myta wudźěleſche, ſ czimž ßo turněr ſkónczi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städt. Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 22. Mai 1937, 8—10 Uhr für die Nrn.: 4101—4500: rohes Rindfleiſch 0,5 kilogr. 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch 0,5 kilogr. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Wulke njewjedrowe škody w Durinkskej

Ssrjedźnu Durinkſku je wutoru czežke njewjedro potrjechiło. Na polach a łukach ſe ſapławjenjom naczinjena ſchkoda njeda ßo hiſchcźe w połnym roſměru wobliczicź, je pak bjes dwěla jara wulka. We wjele wßach doby ßo woda do pinzow, tak ſo dyrbjachu wohnjowe wobory na pomoz pſchikhwatacź. W někotrych wßach běchu wjeßne dróhi poł metra wyßoko ſapławjene. Najczežo potrjechena je dolina rěki Schwarzy. Po hodźiny trajazym ſliwku, kotryž ßo ſ krupybiczom pſchewodźeſche, naſta poczinajo ſe Paulinzella wſcho ßobuſtorhaza rěka, kotraž wjele ludźi czežzy potrjechi. Dróhi měſta a kupjełow Blankenburga běchu nimale zyle ſapławjene. Dźěkaczerjo rěſaka pola Blankenburga buchu w poßlednim wokomiku wukhowani. We wſchelakich wßach dyrbjeſche polizija, wohnjowa wobora, dźěłowa ßłužba, haj ßamo wójſko na pomoz pſchikhwatacź. Kaž ſtatna železniſka direkzija ſ Erfurta wofjewja, dyrbjeſche ßo Arnſtadtſko-Saalfeldſka czara nakhwilnje ſawrěcź, dokelž bě ßo železniſki naßyp podmlěł.

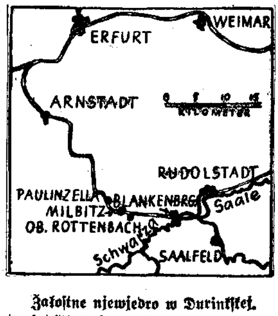

Žałoſtne njewjedro w Durinkſkej.
W někotrych dźělach Durinkſkeje ſakhadźachu w poßlednich dnjach wulke njewjedra. Woßebje mózne bě njewjedro wutoru w dolinje rěki Schwarzy, kotraž wulku ſchkodu naczini. (Ryßowańka, Scherl Bilderdienſt.)

Woda je 4 metry hłuboke dźěry do njeje [illegible] Wohnjowa wobora, wójſko a polizija pomhachu [illegible] wukhowaŕſkich dźěłach.

Tſi morwi a jedyn czežkoſranjeny pſchi awtowym njeſbožu.

Czežke awtowe njeſbože ßo na Paderbornſko-Bielefeldſkej dróſy ſta. Do Bielefelda jědźazy woßobowy wós [illegible] jemu napſcheczíwo jědźazeho czežiteho awtoweho czaha ſajědźe. Pſchi žałoſtnym ſraženju ßo woßobowy wós do ſpołnje ſniczi. Tſi woßoby ßo hnydom morichu a jeneho dyrbjachu ſ roſbitej hłowu do khorowně dowjeſcź.

80 błyskow zapali

Sswjatkowne ßwjate dny je pólſke měſto Gdynju a wokolinu wurjadnje czežke njewjedro, ſjednoczene ſe ſliwkom potrjechiło, kotrež je wjele ſchkody naczinilo. 80 błyſkow do twarjenjow, ſchtomow atd. dyri a ſapali. Sa krótki czaß ßo dróhi měſta Gdynje do rěkow pſcheměníchu, kotrež ſemju a pěſk ßobuwalachu. Wobydlerjo barakow dyrbjachu na bliſke wyſchiny czeknycź. Krótko po wuprózdnjenju ßo jena ſ barakow ßypny a bórſy wotnjeßechu walaze wody tež barazyne ſczěny a tſěchu. Železniſka czara ſ Gdynje do Gdańſka-Warſchawy je na wſchelakich měſtnach pod wodu. Aſſaltowana awtowa dróha je w dołhoſczi 10 kilometrow dospołnje ſniczena.

Poslednje politiske powěsće

Žarowańſka ßwjatocžnoſcź ſa morwych powětrona „Hindenburga" w radiu.

Pjatk 21. meje wot 17 do 17.40 hodźin pſchenjeßu wſchitke němſke ſczelaki ſ Hapagſkeje hale w Cuxhavenje žarowańſku ßwjatocžnoſcź ſa ßobuſtawy wobßadki a paßažěrow, kiž pſchi ſnjeſbożenju powětrona „Hindenburga" žiwjenje ſhubichu.

Kommuniſtiſke powróczeŕſke wotpohlady w Argentinſkej.
Argentinſke knježeŕſtwo je telegramm do rukow doſtało, w kotrymž czeŕwjeny funkzionar ſajimawje k organiſowanju kommuniſtiſkeho pſchewróta radźi. Jeho rada měri ßo na wutworjenje doſpołneho illegalneho ſtatneho aparata k podrycźu nětcziſcheho ſtata. W telegrammje, kiž je ſa ſozialiſtiſki kongreß poſtajeny, ſteji, ſo ma ßo ſtrona tak organiſowacź, ſo by była kóždy czaß khmana, móż pſchewjacź, a ßobuſtawy ſtrony maju ßo hižo někto na poſdźiſche wutworjenje ſozialiſtiſkeje ßowjetſkeje republiki, argentinſkeje ſekzije, pſchihotowacź.

Naše stariny

Ludźo so khwala z tym, zo wjele pomnja, zo su wjele widźeli, słyšeli, dźěłali abo nazhonili. Wšitcy nimaja jenajki pomjatk — wšelacy bórzy zapomnjeja (zabywaja) abo w dopomnjeńkach so zapletuja a zašmjatuja.

Sudźić chcedźa, ale su slepi sudnicy.

Połsta lět a něšto wjacy, něchtóžkuli z nas pomni — ale sto lět — ně, žadyn jenički nic.

To su stare časy, hdźež dźěd a wowka na kwasy khodźeštaj.

Dawno, dawno hižo w zemi spitaj.

A my? Nětko? Młodźi a stari mamy bědu wšědneho žiwjenja njesć, cyle kaž wonaj a kaž před nimaj wšitcy prjedownicy.

W našim času so wo wšo abo wo wjele stara, štož so we swěće podawa.

Z rědka so do zady hlada. A tola běchu woni naši wótcojo. My smy z nich wurostli, a bjez nich bychmy njebyli. To płaći wosebje wo tych, kiž su serbske pismo hajili w starych časach a našim wótcam pomhali Serbskosć zakhować a zdźeržeć.

Na tych spominajmy! Čitajmy jich spisy! Po jich radźe čińmy! H. D.

Kedźbu! Kedźbu!
Hra so započnje!
211. sakska krajna loterija
Ćehnjenje 1. rjadownje 24., 25. a 26. meje 1937
1/10 lós jenož 3 hriwny.
Hłowne dobyće: 25000 hr.
Wjele srjedźnych dobyćow!
Losy poskićejetaj a rozesćeletaj
Běrcaj statneje loterije w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Žarowańske khartki a listy
serbske a němske, podawa spěšnje
knihićišćeŕnja dra. Jana Cyža
w Budyšinje w Serbskim Domje

Sofy, matracy a druhe kupujeće pola firmy
P. Rubel w Budyšinje Mužak. dróha 4 Rěču serbscy

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

MEBLE
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15
Sym Serb!

Jara dobre wuspěchi pola
ischiasa,
drjenja, wića,
tołstosće, kaženja poživanja, nazymnjenja atd. změjeće w
Parapack-kupjelach
sotry Marianne Rüter
Budyšin, Hłowne torhošćo 9
Tel. 3439 — Suche poćeńsko kupjele

Zwnčowańske črije
Domjace črije
Kožane sandalki
Drjewjancy
Drjewjancowe drjewo
SOMMER Serbske hrjebje 8

Jězdne koła wot 35 hr. pola
Kolowy Warnecko w Budyšinje na Nowosalcskej dróy 24

Mały nawěšk přiwjedźe kupcow. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, tež stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

RATAŔ
wusywa zorno do Božeje role! „Serbske Nowiny" narodne wědomje do wutroby a duše luda a wobaj staj wuzko zjednoćenaj w prócowanju wo naše byće. — Štóž česći to swoje, čita swojeho luda jenički dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

Železniski jězdny plan

Khowajće! **płaćiwy wot 22. meje 1937** **Khowajće!**

Z Drježdźan do Zhorjelca.

		D	E	W			D		E	D	So		So		E		D			D	D	S		E	
Z Drježdźan-Hł. dw.	0.27	1.34	4.09		5.49	7.11	8.05	9.24	9.59	12.29	—	12.48	14.55	15.10	15.53	16.54	17.54	18.35		20.10	21.11	21.32	21.56	22.08	
„ Drježdźan-Wett. dr.	0.32				5.55	7.16		9.29			—	12.53	14.59	15.15		16.58	—	18.39				21.36	22.01		
„ Drježdźan-N.	0.39	1.45	4.17		6.00	7.22	8.17	9.35	10.07	12.36	12.43	13.00	15.10	15.21	16.02	17.05	18.05	18.45		20.27	21.19	21.42	22.06	23.14	
„ Arnsdorfa	1.14		4.43		6.26	7.56		10.01			13.10	13.26	15.36	15.46	16.23	17.31		19.09				22.06	22.32	23.36	
„ Wulkeje Hartawy	1.24				6.36	8.05		10.10			13.20	13.36	15.46	15.56		17.41		19.19				22.15	22.42		
„ Weickersdorfa	*1.29				6.41	8.11		10.16			13.26	13.43	15.52	16.02		17.47		19.25				22.22	22.48		
do Biskopic	1.32		4.57		6.46	8.15		10.21			13.30	13.48	15.56	16.06	16.36	17.51		19.29				22.26	22.53	23.49	
z Biskopic	1.35		5.00	5.48	6.48	8.17		10.22			13.31	13.51	15.58	16.08	16.37	17.54		19.31	20.33			22.27	22.57	23.50	
„ Zemic	1.42			5.54	6.54	8.23		10.28			13.37	13.57	16.04	16.14		18.00		19.37	20.39			22.34	23.04		
„ Žičenja	1.49			6.03	7.02	8.31		10.35			13.45	14.06	16.12	16.22		18.07		19.45	20.46			22.41	23.12		
do Budyšina	1.57	2.28	5.16	6.12	7.09	8.39	9.03	10.43	10.53	13.22	13.52	14.15	16.20	16.30	16.51	18.15	18.53	19.53	20.54	21.09	22.01	22.49	23.20	0.04	
z Budyšina	2.02	2.29	5.18		7.15		9.05	10.59	10.55	13.23		14.18		16.34	16.52	18.19	18.54	19.57		21.10	22.03		23.24	0.05	
„ Kubšic	2.09				7.24			11.08				14.27		16.42		18.28		20.05					23.33		
„ Pomorc	2.16				7.31			11.15				14.34		16.49		18.35		20.12					23.40		
„ Wujezda	2.21				7.38			11.22				14.42		16.56		18.41		20.19				—	23.47		
„ Łubija	2.30	2.46	5.41	7.06	7.49		9.26	11.34	11.15	13.44		14.53		17.16	17.11	18.52	19.15	20.31			22.22	22.29	23.59	0.24	0.28
do Zhorjelca	2.59	3.07	6.03	7.39	8.20		9.46	12.07	11.35	14.05		15.26		17.47		19.23	19.35	21.04		21.47	22.41	23.00	0.32		0.53

D = spěšnik. E = zespěšnjeny ćah. W = wšědny dźeń. S = njedźela. So = sobota. || Jenož njedźelu w nocy. * W nocy po njedźeli zastanje tež we Weickersdorfje. † Zastanje jenož njedźelu

Ze Zhorjelca do Drježdźan.

	D						D		D	E	So		D	So	S	W		W	E		D	W	S		D		E	
Ze Zhorjelca	2.56		4.30		5.57	7.29	7.59	8.07	9.04	11.08		11.21	12.35				14.37		16.21	16.49	18.35			19.44	20.26	21.15	23.07	23.46
„ Łubija	3.19		5.08	5.58	6.32	8.02		8.34		11.32		11.57	12.58				15.17		16.45	17.27	18.57			20.18	20.47	21.54	23.30	0.19
„ Wujezda			5.17	6.06		8.09		8.42				12.04					15.26			17.36				20.26		22.02		
„ Pomorc			5.23	6.12		8.15		8.49				12.10					15.31			17.41				20.31		22.08		
„ Kubšic			5.29	6.18		8.21		8.56				12.17					15.38			17.48				20.37		22.15		
do Budyšina	3.36		5.36	6.25		8.27	8.33	9.02	9.38	11.49		12.24	13.16				15.45		17.02	17.55	19.15			20.44	21.04	22.22	23.46	
z Budyšina	3.37		5.41	6.34			8.34	9.06	9.39	11.51	12.18	12.29	13.17	14.24	14.33	14.55	15.50	16.42	17.04	18.01	19.17			20.47	21.05	22.25	23.48	
„ Žičenja			5.52	6.43				9.17			12.29	12.39		14.34	14.42	15.04	16.01	16.53		18.12				20.57		22.35		
„ Zemic			6.02	6.52				9.26			12.39	12.48		14.42	14.50	15.12	16.10	17.02		18.21				21.05		22.44		
do Biskopic			6.09	6.59				9.33		12.09	12.46	12.54		14.48	14.56	15.18	16.18	17.10		18.29		20.13	20.18	21.12		22.51	0.05	
z Biskopic		5.19	6.12	7.02				9.35		12.10	12.48	12.56		14.49			16.20			18.32		20.18	20.23	21.27		23.00	0.06	
„ Weickersdorfa		5.24		7.07				9.41			12.53	13.02		14.54			16.25			18.37		20.24	20.29	21.31		23.05		
„ Wulkeje Hartawy		5.30		7.13				9.47			12.59	13.08		15.00			16.31			18.43		20.33	20.38	21.38		23.12		
„ Arnsdorfa		5.39	6.26	7.22				10.08		12.23	13.09	13.18		15.09			16.40			18.52		20.42		21.46		23.22	0.18	
„ Drježdźan-N.	4.29	6.09	6.48	7.51			9.17	10.37	10.27	12.42	13.31	13.43	14.06	15.38			17.07		17.48	19.20	20.07	21.21		22.09	21.52	23.54	0.44	
„ Drježdźan-Wett. dr.		6.12	6.51	7.54				10.41				13.46		15.42			17.10			19.23		21.23		22.13		23.57		
do Drježdźan-Hł. dw.	4.36	6.18	6.57	7.59			9.24	10.46	10.33	12.48		13.51	14.12	15.47			17.16		17.54	19.29	20.14	21.29		22.18	21.59	0.03	0.51	

Budyšina do Rakec a Petershajna.

							Jenož njedźelu
Z Budyšina	4,55	8.29	9,46	14.28	17.20	19.22	23,26
„ Ratarjec	4,59	8.34	9,50	14.32	17.24	19.26	23,30
„ Židowa	5,02	8.38	9,53	14.35	17.27	19.29	23,33
„ Małeho Wjelkowa	5,07	8.45	9,59	14.40	17.32	19.35	23,39
„ Radworja	5,14	8.51	10,06	14.47	17.39	19.42	23,46
„ Khasowa	5,18	W	10,09	14.51	17.42	19.45	23,49
„ Nješwačidła	5,23		10,15	14.56	17.47	19.50	23,55
„ Sešowa	5,27		10,20	15.01	17.52	19.55	23,59
„ Rakec	5,32		10,28	15.08	18.00	20.00	0,03
„ Komorowa	5,37		10,33	15.13	18.05	20.06	
„ Wulkich Zdźar	5,42		10,37	15.18	18.09	20.10	
„ Hóska	5,47		10,42	15.24	18.14	20.16	
„ Kulowa	5,53		10,48	15.30	18.20	20.21	
„ Němcow	5,59		10,54	15.36	18.26	20.28	
do Wojerec	6,04		10,59	15.41	18.31	20.33	
z Wojerec	6,18		11,10	16.18			
„ Horow	6,21		11,18	16.28			
„ Blunja	6,30		11,28	16.39			
„ Prošim-Haidem.	6,38		11,36	16.55			
do Petershajna	6,52		11,51	17.10			

Z Petershajna do Rakec a Budyšina.

	W nocy po njedźele	Jenož wšědne day					
Z Petershajna				8.55	13.58		19.48
Prošim-Haidem.				9.12	14.12		20.03
Blunja				9.18	14.18		20.09
„ Horow				9.27	14.27		20.18
do Wojerec				9.35	14.34		20.26
z Wojerec			6.28	9.55	14.36	17.28	20,38
Němcow			6.34	10.00	14.41	17.33	20,43
Kulowa			6.40	10.07	14.47	17.39	20,50
„ Hóska			6.45	10.12	14.53	17.44	20,55
„ Wulk. Zdźar			6.51	10.17	14.58	17.49	21,00
„ Komorowa			6.56	10.22	15.02	17.54	21,05
„ Rakec	0.13	5.47	7.03	10.29	15.09	18.02	21,11
„ Šešowa	0.17	5.51	7.08	10.33	15.13	18.07	21,16
„ Nješwačjdła	0.22	5.57	7.13	10.38	15.18	18.11	21,21
„ Khasowa	0.27	6.02	7.18	10.43	15.23	18.16	21,26
„ Radworja	0.32	6.07	7.23	10.48	15.27	18.21	21,30
„ Małeho Wjelkowa	0.38	6.14	7.30	10.56	15.33	18.28	21,36
„ Židowa	0.43	6.19	7.35	10.59	15.38	18.32	21,41
„ Ratarjec	0.46	6.22	7.37	11.02	15.41	18.35	21,43
do Budyšina	0.49	6.26	7.41	11.06	15.44	18.39	21,47

Z Budyšina do Radworja, Wósporka a Łubija.

	Jenož wšědne dny							
Z Budyšina	6.29		8.08	12,10		17.08		22.29
„ Ratarjec	6.34		8.12	12,14		17 12		22.33
„ Židowa	6.38		8,15	12,17		17.15		22.35
„ Mał. Wjelkowa	6.45		8,20	12,22		17.20		22.40
„ Radworja (dw.)	6,52		8.26	12.28		17.26		22.46
„ Radworja (zast.)	6,57		8.30	12.32		17.31		22.51
„ Lutobča	7,00		8.34	12.36		17.35		22.54
„ Wulk. Dubrawy	7.04		8.38	12.40		17.39		22.58
„ Klukša			8.44	12.46		17.45		23.04
„ Hućiny			8.50	12,52		17.51		23.10
„ Barta			8.56	12,58		17.57		23.16
„ Hrodźišća			9.03	13.04		18.04		23.22
do Wósporka			9.08	13.09		18.09		23.27
z Wósporka		7.13	9.18	13.41	16.28	18.14	21.14	23.27
„ Malećic		7.16	9.22	13 44	16.31	18.18	21.17	23.31
„ Łułočic		7.20	9.25	13.48	16.35	18.22	21.21	23.35
„ Hłušiny		7.25	9.31	13.53	16.40	18.27	21.26	23.40
„ Mał. Radměric		7.28	9.34	13.56	16.43	18.30	21.29	23.42
„ Ketlic		7.35	9.41	14.04	16.50	18.37	21.36	23.49
do Lubija		7.42	9.49	14 11	16 57	18.45	21.44	23.56

Z Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšina.

			Jenož kóždu sobotu				
Z Lubija		8.35		12.12	15.20	17.39	20.33
„ Ketlic		8,42		12.19	15.27	17.36	20.40
„ Mał. Radměric		8.47		12.24	15.32	17.41	20.45
„ Hłušiny		8.50		12.27	15.35	17.44	20.48
„ Łułočic		8.54		12.31	15.39	17.48	20.52
„ Malećic		8.58		12.34	15.42	17.52	20.55
do Wósporka		9.01		12.38	15.46	17.55	20,59
z Wósporka	5.51	9.20		13.10		18.41	
„ Hrodźišća	5.57	9.26		13.15		18.47	
„ Barta	6.03	9.32		13.22		18.53	
„ Hućiny	6.09	9.38		13.27		18.59	
„ Klukša	6.15	9.44		13.34		19.06	
„ Wulk. Dubrawy	6.21	9.50	13.08	13.40		19.12	
„ Lutobča	6.24	9.53	13.11	13.43		19.15	
„ Radworja (zast.)	6.28	9.57	13.15	13.47		19.19	
„ Radworja (dw.)	6.34	10.07	13.20	13.52		19.25	
„ Mał. Wjelkowa	6.43	10.13	13.26	13.58		19.34	
„ Židowa	6.48	10.18	13.31	14.03		19.39	
„ Ratarjec	6.50	10.20	13.34	14.05		19.42	
do Budyšina	6.54	10.24	13.38	14.09		19.45	

Zhorjelc—Khoćebuz—Barlin.

		Jenož wšědne dny	S	W	E				D					E	Wšědne dny	D	S	W			E Jenož njedźelu	
Ze Zhorjelca	3.33			4.32	6.12	8.26		11.00	12.13		13.18		15.36	16.21		18.00			18,08	19.54	21.27	23.12
„ Charlottenhofa	3.46			4.42	.	8.36		—			13.29		15.46						18,19			23.23
„ Kodersdorfa	3.54			4.49	6.26	8.48		11,14			13.36		15.52						18,25			23.29
„ Hórki	4.02			4.58	6.33	8.52		11,22			13.44		15.59	16.40					18 39	20.14		23.36
„ Hußmanec	4.07			5.02	.	8.56		11,26			13.48		16.03						18,43	.		23.40
„ Hänichen	4.14			5.08		9.02		11,32			13.54		16.08						18,49	.		23.45
„ Řěčicy	4.22			5.15	6.45	9.10		11,39			14.02		16.16						18,57	20.28		23.52
„ Běłeje Wody		4.45	5.35	5.42	6.58	9.26		11,53	12.50		14.18		16.33	17.03					19,17	20.44		0.07
„ Slepeho		4,55	5.45	5.50	.	9.35		12,01			14.27		16.41						19,25	.		0.15
„ Hródka		5.09	5.59	6.02	7.13	9.46	10.16	12,12	13.07		14.40		16.53	17.20	18.12				19,40	21.03		0.26
„ Bageńca		5.21	6.11	6.12		9.56	10.29	12,22			14.50		17.03		18.24				19,50	.		do
„ Kopańcy		5.28	6.18	6.17		10.01	10.36	12,27			14.56		17.08		18.30				19,55	.		Khoć.
„ Kibuša	W	5.35	6.25	6.23		10.07	10.43	12,32			15.02		17.14		18.37				20,01			0.43
„ Khoćebuza	4.16	5.41	6.31	6.40	7.40	10.24	11.05	12,52	13.29	13.36	15.44	16.37	17.20	17.48	18.44	19.10	19.28	19.35	20,42	21.30	22.32	0.12
„ Wětošowa	4.39			7.01	7.56	10.44	11.28	13.07		13.55	16.06	17.01		18.03			19.48	19.56	21,02	21.46		0.35
„ Lubnjowa	5.22			7.17	8.10	10.58	11.44	13.19	13,52	14.08	16.22	17.17		18.15			20.02	20.18	21,18	22.00		0.52
„ Lubina	5.34			7.38	8.23	11.13		13.30	14.04	14.21	16.38			18.26			20.16	20.36	21,33	22.13		1.06
do Barlina	7.15			9.05	9.35	12.35		14.35	15.04	16.00	18.07			19.35		20.45	21.55	22.05	23,05	23.19	23.54	

|| Jenož njedźelu w nocy.

Barlin—Khoćebuz—Zhorjelc.

			W			W	S	D			E	D			E		Wšědne dny		S	So	E	
Z Barlina		0.05					6.09	7.02		7.12	8.40	11.12		13,07	14.07	14.34		15.06		18.06	19.40	21.40
„ Lubina		1.19			5.32	7.27	7.37			8.52	9.45	12.11		14,39		15.49		16.47	19.12	19.36	20.42	23.13
„ Lubnjowa		1.30		W 5.00	5.53	7.43	7.51			9.06	9.57	12.23		14,54		16.02		17.04	19.27	19.51	20.54	23.27
„ Wětošowa		1.42		W 5.19	6.11	8.01	8.05			9.20				15,09		16.14		17.20	19.41	20.05	21.05	23.42
„ Khoćebuza	0.10	1.56	4.44	5.59	7.41	8.25	8.25	8.41	8.47	9.53	10.28	12.53	13,11	15.47	15.42	16.38	16.58	18.10	20.02	20.28	21.28	0.02
„ Kibuša	0.18		4.50	6.05	7.49				8.55	9.59	.		13,17	15.53			17.06	18.16		20.36	.	
„ Kopańcy	0.25		4.56	6.11	7.56				9.02	10.05	.		13,23	15.59			17.13	18.22		20.43	.	
„ Bageńca	0.31		5.02	6.16	8.03				9.08	10.11			13,28	16.04			17.20	18.28		20.50	.	
„ Hródka	0,45		5.14	6.27	8.16				9.22	10.23	10.52	13.16	13,40	16.17		17.02	17.33	18.41		21.05	21.49	
„ Slepeho	0.59		5.24	6.38	8.28					10.34	.		13,60	16.27				18.52			.	
„ Běłeje Wody	1.11		5.35	6.48	8.40					10.45	11.12	13 34	14,00	16.41		17.20		19.02			22.06	
„ Řěčicy	1.29		5.49	7.03	8.57		Wot 1. 10. 37			11.00	.		14,14	16.55	So hač do 25. 9.			19.16			22.19	
„ Hänichen	1.39		5.57	7.10	9.06					11.07	.		14,21	17.03				19.24				
„ Hußmanec	1.47		6.03	7.16	9.12					11.13	.		14,26	17.09				19.29			.	
„ Hórki	1.52		6.14	7.22	9.17					11.21	11.45	14.00	14,34	17.17		17.47		19.41			22.33	
„ Kodersdorfa	2.00		6.20	7.28	9.24					11.28			14 40	17.23	So			19.47			.	
„ Charlottenhofa	2.09		6.27	7.35	9.32					11.35			14.48	17.31				19.54			.	
do Zhorjelca	2.22		6.37	7.45	9.42			9.55		11.46	12.07	14,23	14,58	17.40	16.58	18.09		20.04			22.52	

|| Z Běłeje Wody jenož njedźelu w nocy. | Wšědne dny. Nimo teho jězdźa ćahi z Lubnjowa do Khoćebuza 11.51, 18.12, 22.30.

Z Budyšina do Budestec a Wjelećina.

Z Budyšina	5.06	6.47	7.15	10.46	13.55	14.23	17.08	19.56	† 23.50
„ Dźěžnikec	5.12	6.53	7.21	10.52	14.01	14.29	17.14	20.02	† 23.56
do Budestec	5.16	6.58	7.25	10.56	14.05	14.33	17.19	20.06	† 24.00
z Budestec	5.17	6.59	7.26	10.57	14.06	14.34	17.20	20.07	† 0.01
„ Rozwodec	5.21	7.03	7.30	11.02	14.10	14.39	17.23	20.11	† 0.05
do Wjelećina	5.27	7.09	7.36	11.07	14.16	14.45	17.29	20.17	† 0.11

| Jenož wšědne dny. || Jenož njedźelu. ▌ Jenož sobotu. † Jenož sobotu a njedźelu.

Z Wjelećina do Budestec a Budyšina.

Z Wjelećina	† 0.37	0.49	5.52	8.20	11.27	15.10	18.14	21.10	22.20
„ Rozwodec	† 0.42	0.54	5.57	8.25	11.32	15.15	18.19	21.15	22.25
do Budestec	† 0.45	0.57	6.00	8.28	11.35	15.18	18.22	21.18	22.28
z Budestec	† 0.45	0.57	6.02	8.30	11.36	15.19	18.24	21.19	22.30
„ Dźěžnikec	† 0.50	1.02	6.08	8.36	11.41	15.24	18.30	21.25	22.34
do Budyšina	† 0.56	1.08	6.14	8.42	11.47	15.30	18.35	21.31	22.41

† Sobotu a njedźelu w nocy. || W nocy po njedźelu. | Jenož wšědne dny. ▌ Jenož njedźelu.

Běła Woda — Mužakow.

Z Běłeje Wody	5.38	7.08	9.28	12.08	s12.22	14.25	16.38	19.16	s22.08
„ Waldhaus	5.50	7.15	9.41	12.20	s12.28	14.32	16.45	19.22	s22.14
„ Kijanskeje Hěty	5.57	7.22	9.48	12.27	s12.35	14.39	16.52	19.28	s22.21
do Mužakowa	6.00	7.26	9.52	12.30	s12.39	14.43	16.56	19.32	s22.24

|| Jenož wšědne dny. S Jenož njedźelu.

Mužakow — Běła Woda.

Z Mužakowa	5.09	6.27	8.16	10.56	13.11	16.11	18.42	20.19	S 22.35
„ Kijanskeje Hěty	5.14	6.31	8.20	11.00	13.16	16.15	18.46	20.24	S 22.39
„ Waldhaus	5.21	6.38	8.27		13.23	16.22	18.53	20.30	S 22.46
do Běłeje Wody	5.26	6.43	8.33	11.10	13.29	16.27	18.58	20.35	S 22.51

|| Jenož wšědne dny. S Jenož njedźelu.

Běła Woda — Baršć — Gubin.

							W		Wšědne dny	
Z Běłeje Wody		5.41	7.03		11.20	14.01		17.07	18.35	20.50
„ Brězowki		5.48	7.10		11.27	14.08		17.14	18.42	20.57
„ Čisej		5.55	7.16		11.35	14.15		17.21	18.49	21.05
„ Frycoweho Haja		6.01	7.21		11.41	14.20		17.26	18.54	21.10
„ Dobrinje		6.18	7.26		11.46	14.26		17.31	19.00	21.16
„ Kólska		6.23	7.31		11.52	14.31		17.37	19.08	21.21
„ Žimorojcy		6.34	7.41		12.03	14.41		17.47	19.18	21.31
„ Baršća	5.25	6.52	8.11	9.54	12.57	15.23	18.00	18.42	20.47	22.32
do Gubina	6.19	7.48	8.53	10.48	13.53	16.18	18.56	19.35	21.41	23.23

Gubin — Baršć — Běła Woda.

					W		W	Wšědne dny	S				Jenož njedź. w nocy
Z Gubina	5.45		9.04	11.18		14.08		17.03		19.47	21.06	0.38	
„ Baršća	6.44	5.51	9.52	12.27	13.40	15.39	17.15	18.43	19.46	22.02	21.56	1.30	0.36
„ Žimorojcy		6.01	10.01	12.37	13.51	15.49	17.24	18.56	19.56	22.12			0.46
„ Kólska		6.11	10.12	12.47	14.03	15.59	17.38	19.12	20.06	22.22			0.56
„ Dobrinje		6.19	10.18	12.54	14.09	16.06	17.43	19.31	20.12	22.29			1.02
„ Frycoweho Haja		6.24	10.22	13.00		16.10	17.48	19.38	20.17	22.34			1.06
„ Čisej		6.29	10.28	13.06		16.16	17.54	19.51	20.23	22.39			1.12
„ Brězowki		6.37	10.35	13.13		16.23	18.01	20.00	20.30	22.47			—
do Běłeje Wody		6.44	10.41	13.20		16.30	18.07	20.08	20.37	22.54			1.25

Z Budyšina na Budestecy a Horni Kumwałd do Lubija

	W		S								
Z Budyšina		5.44		7.00	7.15	9.15	13.27	16.58	18.08	jen. njedźelu	22.03
„ Dźěźnikec		5.51		7.07	7.21	9.22	13.34	17.06	18.11		22.15
do Budestec		5.56		7.11	7.25	9.26	13.38	17.10	18.15		22.20
z Budestec		6.15		7.17	8.43	9.27	13.40	17.12	18.26		22.21
„ Bjedruska		6.19		7.22	8.47	9.32	13.46	17.18	18.31		22.26
Wbohowa		6.23		7.26	8.51	9.37	13.49	17.22	18.35		22.30
„ Kobłicy		6.25		7.29	8.53	9.40	13.52	17.25	18.38		22.32
do Kumwałda		6.38		7.32	8.57	9.48	13.56	17.29	18.41		22.36
z Kumwałda	6.01	6.39	7.01	7.33	9.00	jen. njedźelu	14.00	17.33	18.45	19.36	22.40
„ Srj. Kumwałda	6.05	6.38	7.05	7.38	9.04		14.04	17.38	18.50	19.41	22.45
„ Hornj. Kumwałda	6.11	6.44	7.11	7.42	9.10		14.11	17.45	18.57	19.46	22.51
H. Kumwałda Z.	6.15	W	7.15		9.14		14.15	17.50		19.51	22.56
„ Jiłowa	6.21		7.21		9.21		14.22	18.02		19.57	23.05
„ Dažinka	6.26		7.26		9.25		14.26	18.06		20.02	23.08
„ Dažina-Wolešnicy	6.30		7.30		9.30		14.31	18.11		20.06	23.13
do Lubija	6.37		7.37		9.37		14.38	18.18		20.13	23.20

Z Lubija na Horni Kumwałd do Budestec a Budyšina

Z Lubija	5,16			9.55	13,16	jen. njedźelu 15.26	17,42		21,55
„ Dažina-Wolešnicy	5,24			10.02	13,23	15.34	17,50		22,03
„ Dažinka	5,30			10.08	13,29	15.40	17,56		22,09
„ Jiłowa	5,35			10.13	13,34	15.45	18,04		22,14
„ H. Kumwałda Z.	5,40	W		10.18	13,39	15.50	18,09		22,19
„ Hornj. Kumwałda	5.44	6.52	7.58	10.22	13,43	15.53	18,13	19,25	22,22
„ Srj. Kumwałda	5,48	6.56	8.02	10.27	13,47		18,17	19,29	22,26
do Kumwałda	5,52	7.00	8.06	10.31	13,52		18,21	19,34	22,31
z Kumwałda	5.57	7.01	8.07	10.35	14,12	17.55		19,46	jenož njedźelu 22,43
„ Kobłicy	6.00	7.04	8.11	10.39	14,16	17.59		19,50	22,47
Wbohowa	6,03	7.07	8.14	10.41	14,19	18.02		19,52	22,49
„ Bjedruska	6,06	7.10	8.17	10.45	14,22	18.05		19,56	22,53
do Budestec	6,10	7.15	8.22	10.50	14,27	18.10		20,01	22,57
z Budesteč	6,11	7.31	8.30	11.00	14,37	s18.17	18,24	20,10	22,58
„ Dźěźnikec	6,17	7.36	8.36	11.05	14,42	s18.22	18.30	20,15	23,04
do Budyšina	6,24	7.43	8.42	11.12	14,49	s18.29	18.35	20,22	23,11

Z Kohlfurta přez Wojerec do Falkenberka

								E		Jenož njedźelu nocy
Z Kohlfurta	4.33	5.54	8.24	10.53		13.35	16.45	18.16	20.08	23.02
„ Hórki	5.03	6.37	8.53	11.25		14.08	17.19	18.35	20.34	23.39
„ Nizkeje	5.12	6.48	8.58	11.31		14.17	17.25	18.41	20.42	23.46
„ Hózdnicy	5.19	6.56	9.05	11.37		14.25	17.31		20.50	23.53
„ Mikowa	5.23	7.02	9.08	11.42		14.30	17.35		20.55	23.58
„ Klětneho	5.33	7.13	9.17	11.51		14.40	17.44		21.05	0.08
„ Deln. Wujezda	5.41	7.25	9.23	11.58		14.49	17.50		21.14	0.16
„ Łaza	5.49	7.36	9.31	12.06		14.59	17.58		21.24	0.26
„ Werminghofa	5.56	7.45	9.37	12.12		15.07	18.05		21.32	0.33
„ Wojerec	6.20	8.01	9.47	12.20	13.30	16.00	18.13	19.12	21.42	0.41
„ Čorn. Khołmca	6.29	8.11	9.54	12.27	13.38	16.08	18.20	19.19	21.51	
„ Bukow	6.40	8.27	10.02	12.36	13.48	16 19	18.34	19.28	22.12	
„ Rólanow	7.00	9.05	10.14	12.49	14.06	16.43	18.44	19.38	22.42	
„ Wikow	7.34	9.52	10.43	13.21	14.47	17.19		20.05	23.35	
do Falkenberka	8.05	10.20	11.10	13.51	15.15	17.52		20.27	0.20	

Z Falkenberka přez Wojerec do Kohlfurta

							E			Jenož wšědne dny			
Z Falkenberka		4.09			7.08	8.19	9.58	11.56	14.02		16.27	18.15	20.40
„ Wikow		4.43	W	S	7.41	8.53	10.18	12.27	14.46		17.02	18.54	21.24
„ Rólanow		5.26	7.01	7.01	8.18	9.25	10.41	13.08	15 19	16.40	18.15	19.37	22.40
„ Bukow		5.42	7.23	7.35	8 30	9.37		13.20	15.35	16.54	18.30	19.52	22.53
„ Čorn. Khołmca		5.53	7.33	7.45	8.38	9.46	10.56	13.28	15.43	17.03	18.37	20.02	23 01
„ Wojerec	5.17	6.08	7.41	7.53	8.44	10.10	11.03	13.36	16.08	17.10	18.45	21.31	23.08
„ Werminghofa	5.24	6.17				10.18		13.43	16.15		18.51	21.38	
„ Łaza	5.30	6.25				10.26		13.50	16.22		18.58	21.45	
„ Deln. Wujezda	5.38	6.35				10.35		13.58	16.31		19.05	21.54	
„ Klětneho	5.45	6.44				10.43		14.04	16.38		19.12	22.01	
„ Mikowa	5.54	6 55				10.53		14.13	16.47		19.20	22.10	
„ Hózdnicy	5.58	7.01				10.58		14.17	16.52		19.24	22.15	
„ Nižkeje	6.05	7.11				11.09	11.35	14.25	17.02		19.31	22.23	
„ Hórki	6.13	7.24				11.24	11.42	14.34	17.18		19.37	22.36	
do Kohlfurta	6.36	7.53				11.47	12.00	14.56	17.40		19.56	22.57	

Z Kamjenca do Arnsdorfa a do Drježdźan.

	Po	W		W	S	W		W					W		S
Z Kamjenca	1,54	5,15	6,39	7,51	8,07	9,21	12,03	13,13	15,05	17.17	18,15	19.10	19,57	22.41	23,38
„ Bišheima	2,02	5,23	6.48	7.59	8,15	9,29	12,12	13,21	15,14	17.26	18,23	19.19	20,06	22.50	23,47
„ Połčnicy	2,09	5,30	6,56	8,06	8,22	9,36	12,19	13,28	15,21	17.32	18,30	19.26	20,18	22.58	23,54
„ Wulk. Rědarjec	2,15	5,37	7,04	8,13	8,29	9,43	12,26	13,35	15,27	17.40	18,37	19.33	20,19	23.04	0,01
„ Mał. Rědarjec		5,40	7,09	8,16	8,32	9,46	12,30	13,38	15,32	17.43	18,41	19.37	20,23	23.08	0,06
do Arnsdorfa	2,26	5,47	7,17	8,23	8,39	9,53	12,37	13,45.	15,39	17.50	18,47	19.44	20,31	23.15	0,14

Nimo teho jězdźitaj njedźelu z Kamjenca hišće sćěhowacej ćahaj: 5,46 a 20,58.

Z Arnsdorfa	2,28	5.58	7,22	8,33	9,04	10,08	12,49	13,56	15,53	18,02	18,52	19,56	20,42	23,22	0,26
do Drježdźan-N.	2,52	6.26	7,49	9,01	9,32	10,35	13,17	14,23	16,21	18,31	19.15	20,23	21,13	23,50	0,55
do Drježdźan Hł.	3,33	6.35	7,59	9,09	9,42	10,46	13,26	14,32	16,31	18,40	19,29	20,36	21,29	0,03	1,04

Z Drježdźan a Arnsdorfa do Kamjenca.

		E	W												
Z Drježdźan Hł.	23,48	0,27	4,09	6,00	7,36	9,24	11,41	13,10	14 48	15,30	16,07	18,23	19,54	20,48	21,56
„ Drježdźan-N.	23,55	0,39	4,17	6,08	7,43	9,35	11,49	13 21	14,57	15,40	16,15	18,31	20,02	20,56	22,06
do Arnsdorfa	0,25	1,13	4,42	6,38	8,11	9,59	12,19	13,52	15,27	16,10	17.47	19,01	20,32	21,25	22,31

		Po		W					So a S	W (Sobotu nic)				W	S
Z Arnsdorfa	0,37	1,18	5,30	6,57	8,25	10,05	12,29	14,03	15,41	16,15	17,09	19.14	20,44	21,49	22,44
„ Mał. Rědarjec	0,43		5,37	7,04	8,31	10,12	12,35	14,09	15,47	16,21	17,16	19.20	20,50	21,55	22,51
„ Wulk. Rědarjec	0,47	1,28	5,42	7,09	8,36	10,17	12,40	14,14	15,52	16,26	17,21	19,25	20,56	22,00	22,56
„ Połčnicy	0,54	1,35	5,49	7,16	8,42	10,24	12,46	14,21	15,58	16,32	17,33	19.31	21,03	22,07	23,04
„ Bišheima	1,00	1,42	5,57	7,23	8,49	10,31	12,54	14,28	16,05	16,39	17,40	19.38	21,10	22,14	23,11
do Kamjenca	1,08	1,49	6,06	7,31	8,57	10,39	13,01	14.36	16,12	16,47	17,48	19.46	21,17	22,21	23,19

Nimo teho jězdźi wšědne dny (nic sob.) hišće sćěhowacy ćah: z Arnsdorfa 18,09 do Kamjenca 18,45

Z Lubija do Horn. Oderwicy a Žitawy.

	E		Na šulskich dnjach						E			
Z Lubija	0.27	5.14		6.15	8.37	12.02	13.50	15.34	17.14	17.42	19.19	22.26
„ Wulk. Swódnica	*0.33	5.20		6.21	8.43	12.08	13.56	15.40		17.49	19.25	22.32
„ N. Kunnersdorfa		5.25		6.25	8.47	12.13	14.00	15.44		17.54	19.29	22.36
„ H. Kunnersdorfa	*0.41	5.30		6.31	8.53	12.18	14.06	15.50		18.00	19.35	22.42
do Herrnhuta	0.48	5.37		6.37	8.59	12.26	14.12	15.56		18.06	19.41	22.48
„ Herrnhuta	0.49	5.38	6.20	6.39	9.00	12.31	14.13	15.57		18.09	19.42	22.49
z Ruppersdorfa		5.43	6.24	6.44	9.05	12.35	14.18	16.02		18.14	19.47	22.54
„ Horn. Oderwicy	0.58	5.49	6.30	6.49	9.11	12.41	14.23	16.08		18.20	19.53	23.00
do Žitawy	1.10	6.06	6.47	7.07	9.27	12.58	14.40	16 25	17.53	18.37	20 10	23.16

* Zastanje jenož njedźelu w nocy

Ze Žitawy do Horn. Oderwicy a Lubija.

									S	
Ze Žitawy	6.40	10.20	12.10	13.44	16.06	17.35	18.12	19.48	22.19	[illegible]
„ Horn. Oderwicy	6.59	10 36	12.21	13.58	16.22	17.53	18.29	20.05	22.35	23 49
„ Ruppersdorfa	7.04	10.41		14.04	16.28	17.58	18.34	20.10	22.40	23.54
do Herrnhuta	7.09	10.46	12.30	14.09	16.32	18.03	18.39	20.15	22.45	23.59
z Herrnhuta	7.10	10.47	12.31	14.13	16.33	18.08	18.40	20.16	22.50	0.00
„ H. Kunnersdorfa	7.18	10.53		14.20	16.40	18.15	18.47	20.22	22.56	0.07
„ N. Kunnersdorfa	7.23	10 58		14.25	16.45	18.21	18.53	20.27	23.01	0.12
„ Wulk. Swódnicy	7.28	11.03		14.30	16.49	18.25	18.57	20.32	23.06	0.16
do Lubija	7.34	11.09	12.50	14.37	16.56	18.32	19.04	20.38	23.12	0.23

Z Biskopic do Kamjenca.

	Wšědne dny	Jenož njedźelu			Jenož njedźelu	Wšědne dny		Jenož njedźelu	Jenož njedźelu
Z Biskopic	6.51	7.02	10.26	13.58	16.26	17.56	18.39	20.40	0.17
„ Šumborna	6.58	7.09	10.33	14.00	16 33	18.03	18.46	20.47	0.24
„ Porchowa	7.06	7.17	10.41	14.08	16.41	18.10	18.54	20.54	0.32
„ Rušicy	7.14	7.25	10.49	14.16	16.49		19.02	21 02	0.40
„ Halštrowa	7.22	7.32	10.56	14.24	16.56		19.09	21.09	0.47
„ Protec-Thonberga	7.26	7.37	11.00	14.29	17.00		19.14	21.14	0.51
„ Březnje	7.31	7.42	11.05	14.34	17.05		19.19	21.18	0.56
do Kamjenca	7.38	7.48	11.12	14.40	17.12		19.25	21.25	1.03

Z Kamjenca do Biskopic.

		Wšědne dny	Jenož njedźelu		Wšědne dny	Jenož njedźelu	Wšědne dny	Jenož njedźelu	Wšědne dny	Jenož njedźelu	
Z Kamjenca	5.17	7.48	8.01	11.56	13.32	15.00	17.03	17 18		19.30	22.58
„ Březnje	5.24	7.53	8.08	12.03	13.46	15.07	17 09	17.26		19.36	23 04
„ Protec-Thonberga	5.28	7.57	8.12	12.07	13.57	15.11	17.14	17.30		19.41	23 09
„ Halštrowa	5.33	8.02	8.17	12.12	14.28	15 16	17.18	17.35		19.45	23.14
„ Rušicy	5.41	8 10	8.25	12.20	14.37	15.24	17.26	17.43		19.52	23.21
„ Porchowa	5.50	8.19	8.34	12.29	14.59	15.33	17.34	17.52	18 14	20.00	23.30
„ Šumborna	6.00	8.29	8.44	12.39	15.12	15.43	17.43	18.02	18.21	20.07	23.38
do Biskopic	6.07	8.36	8.51	12.46	15.21	15.50	17.50	18.09	18.29	20.14	23.45

Z Lubija do Habrachćic.

Z Lubija	5.43	8.05	8.41	9.30	12 00	15.24	17.30	20.53	22.26
„ Wulk. Swódn.	5.50	8.12	8.50	9.38	12.07	15.31	17.37	21.00	22.33
„ Dürrhennersdf.	5.59	8.21	9.00	9.46	12.16	15.40	17.46	21.09	22.42
do Habrachćic	6.09	8.32	9.11	9.57	12.26	15.50	17.56	21.19	22.52

Nimo teho jězdźi sobotu z Lubija hač do Dürrhennersdorfa hišće sćěhowacy ćah: z Lubija 13.16 do Dürrhennersdorfa 13.31
z Lubija 14.05 do Habrachćic 14.30

Z Habrachćic do Lubija.

		W							
Z Habrachćic	6.22	7.18	10.44	13.24	16.13	18.04	19.35	21.51	23.54
„ Dürrhennersdf.	6.32	7.28	10.54	13.34	16.24	18.14	19.45	22.01	0.05
„ Wulk. Swódn.	6.39	7.36	11.01	13.41	16.31	18.21	19.53	22.08	0.12
do Lubija	6.48	7.44	11.10	13.50	16.40	18.29	20.01	22.16	0.21

Nimo teho jězdźi z Dürrhennersdorfa hač do Lubija hišće sćěhowacy ćah: z Habrachćic 8.45 do Lubija 9.18
a njedźelu z Habrachćic 6.35 hač do Lubija 7.02

W serbskim domje
čitaja so
SERBSKE NOWINY
a časopisy

Drježdźany — Biskopicy — Žitawa

	E				E		So		E			E	W	S
Z Drježdźan hł. dwórn.	4.09		6.07	6.16	8.00	10.03	13.04	13.38	15.53	16.27	19.34	23.08	22.44	23.20
„ Drježdźan now. město	4.17		6.17	6.26	8.08	10.15	13.14	13.49	16.02	16.37	19.44	23.14	22.54	23.30
„ Biskopic	4.57	5.09	6.53	7.08	8.41	10.51	13.56	14.29	16.37	17.30	20.31	23.50	0.07	0.15
„ Smělnej		5.14		7.14		10.57		14.35		17.36	20.36		0.12	0.20
„ Póckowow		5.18		7.19		11.02		14.40		17.42	20.44		0.16	0.25
„ Wjazońcy (West)		5.25		7.26		11.09		14.48		17.49	20.51		0.22	0.32
„ Wjazońcy (Ost)		5.32		7.33	8.55	11.15	14.13	14.54		17.56	20 58		0.27	0.37
„ Wjelečina		5.40	7.13	7.41		11.23	14.22	15.03	přez Lubij	18.09	21.06	přez Lubij	0.34	0.45
„ Sěrachowa		5.46		7.46	9.04	11.28	14.28	15.09		18.15	21.12		0.39	0.50
„ Załomja		5.53		7.55		11.34	14 39	15.15		18.21	21.17		0.43	0.55
„ Hołbina		6.00		8.05		11.41	14.45	15.21		18.30	21.25		0.49	1.02
„ Nowosólc-Spremberga		6.06		8.11	9.16	11.47	14.52	15.28		18.36	21.32		0.55	1.08
„ Habrachćic		6.19	7.34	8.23	9.23	11.56	15.01	15 37		18.46	21.41		1.03	1.17
„ Now. Gersdorfa (Jěžercy)		6.28	7.41	8.31	9.29	12.03	15.09	15.45		18.55	21.50		1.09	1.24
„ Eibawy (Jiwowa)		6.34		8.37		12.09	15.15	15.52		19.02	21.57		1.14	1.30
„ Oberoderwitz(Wódrjeńcy)		—		8.47		12.19	15.23	16.02		19.12	22.08	0.58		
do Žitawy		7.31	8.29	9.05	9.51	12.32	15 35	16.15	17.53	19.28	22.25	1,10	2.01	2.18

Žitawa — Biskopicy — Drježdźany

			E		So				E		S
Z Žitawy	4.02	6.53	7.23	9.53	12.56	13.30	16.20	18.03	18.47	20.55	21.49
„ Oberoderwitz(Wódrjeńcy)		7.08		10.12	13.08	13.49	16.36	—	19.01	21.13	
„ Eibawy (Jiwowa)	4.52	7.24	7.44	10.28	13.20	14.07	16.53	18.58		21.33	
„ Now. Gersdorfa (Jěžercy)	4 58	7.31	7.49	10.34	13.26	14.14	16.59	19.05	19.14	21.40	22.42
„ Habrachćic	5.04	7.37	7.54	10.40	13.32	14.20	17.05	19.41	19.19	21.47	22.47
„ Nowosólc-Spremberga	5.11	7.44		10.48	13.39	14.27	17.13	19.48	19.26	21.54	
„ Hołbina	5.16	7.49		10.54		14.33	17.19	19.54		22.00	
„ Załomja	5.22	7.56		11.01		14.39	17.25	20.00		22.07	
„ Sěrachowa	5.28	8.02		11.06	13.52	14.45	17.30	20.05	19.38	22.12	
„ Wjelečina	5.33	8.24	8.15	11.14	13.58	14.51	17.38	20.22		22.18	23.07
„ Wjazońcy (Ost)	5.43	8.33	8.22	11.24	14.07	15.01	17.48	20.32	19.48	22.27	
„ Wjazońcy (West)	5.49	8 39		11.31		15.08	17.56	20.39	19.54	22.33	
„ Póckowow	5.55	8.48		11.37		15.14	18.02	20.45		22.39	
„ Smělnej	6.00	8.52		11.41		15.18	18.05	20.50		22.44	
„ Biskopic (přij.)	6.20	8.59	8.38	11.49	14.22	15.25	18.15	21.27	20.04	22.55	23.28
„ Drježdźan now. město	7.07	9.40	9.06	12.25	14.56	16.04	18.45	22.06	20.31	23.26	23.58
do Drježdźan hł. dwórn.	7.18	9.51	9 13	12 37	15.06	16.17	18.56	22.18	20.40	23.37	0.09

Jězdny plan autobusa

Z Kamjenca do Wóslinka a wróćo

W	S	jenož štwórtk	S	wot póndźele hač do pjatka	jenož sobotu	S			jenož štwórtk	S	W	S
—	8,50	12,15	—	16,45	17,40	—	Kamjenc, póst	—	9,30	—	14,30	—
8,00	9,00	12,25	13,10	17,15	17 55	21,26	Kamjenc, dwórnišćo	7,30	9,29	11,50	14,29	18,55
8,05							Kamjenc, póst					
8,07	9,02	12,27	13,12	17,17	17,57	21,28	Kamjenc, hosćenc Sakski dwór	7,28	9,28	11,48	14,28	18,53
8,08	9,03	12,28	13 13	17,18	17,58	21,29	† Kamjenc, hosć. Sachsentreue	7,27	9,27	11,47	14,27	18,52
8,09	9,04	12,29	13,14	17,19	17,59	21,30	Kamjenc, Stabsgebäude	7,26	9,26	11,46	14,26	18,51
8,10	9,05	12,30	13,15	17,20	18,00	21 32	† Puć do Ježowa	7,25	9,25	11,45	14,25	18,50
8,12	9,07	12,32	13,17	17,22	18,02	21,34	† Lětanišćo	7,23	9,23	11,43	14,23	18,48
8,15	9,10	12,35	13,20	17,25	18,05	21.37	Čornow	7,20	9,20	11,40	14,20	18,45
8,20	9,15	12,40	13,25	17,30	18,10	21,42	Křidoł	7,15	9,15	11,35	14,15	18,40
8,25	9,20	12,45	13,30	17,35	18,15	21,47	Jitro	7,10	9.10	11,30	14,10	18,35
8,27	9,22	12,48	13,33	17,38	18,18	21,50	† Skaskow, rozpuć	7,05	9,05	11,24	14,04	18,29
8,28	9,28	12,50	13,35	17,40	18,20	21 53	† Lěska, rozpuć	7,03	9,03	11,22	14,02	18,27
8,30	9,30	12,55	13,40	17,42	18,25	21,55	Wóslink	7,00	9,00	11,20	14,00	18,25

// SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencařske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Číslo (Nr.) 115 — Budyšin — Pjatk 21. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Krónowańska parada wójnskeho łódźstwa w Jendźelskej

Pola Spitheada, na mórſkim pſchejěſdźe mjes jendźelſkim połodniſchim mórſkim brjohom a kupuWightom, je ſchtwórtk Jendźelſka, najwjetſcha namórſka móz ßwěta, pſchi wobdźělenju 16 wukrajnych namórſkich mozow, dotal najwjetſchu paradu wójnſkeho łódźſtwa w ſtawiſnach namórniſtwa wotměła.

Nowokrónowany jendźelſki kral Jurij VI. běſche ßo hižo ßrjedu do najwjetſcheho jendźelſkeho wójnſkeho pſchiſtawa Portsmoutha podał. Schtwórtk dopołdnja wón na kralowſkej jachćźe „Viktoria a Albert“ ſaſtupjerjow wukrajnych ſtatnych wjednikow pſchija, kiž běchu ßo na jendźelſkich krónowańſkich ßwjatoczноſczach wobdźělili.

W Portsmouthu běchu hižo tydźenje doprědka wſchitke hotelſke jſtwy ſkaſane, a hižo dny dołho tež w ßußodnym Southamptonje njeběſche ſkoro wjazy měſtna k pſchebywanju doſtacź. Hacž na Italſku běchu wſchitke wulke namórſke mozy ſemje je ßwojej ſaſtupjeřſkej wójnſkej łódźu pſchitomne. Němſka běſche kſchižak „Hrabju Spee“ póßłała.

Po Portsmouthſkich dróhach njeßměrne ßyły luda žołmjachu. Módra barba draſty namórnikow zyły wobras wobknježeſche. Hižo na dróhach ßo doſcź jaßnje pokaſowaſche, ſo běchu ßo tu wſchě namórſke wójſka ßwěta ſetkale a ſo ßo jako jena wulka ßwójba czujachu.

Kralowſkaj mandźelſkaj, kiž běſchtaj hižo ßrjedu popołdnju ſ wożebitym czahom do pſchedměſta Coshama pſchijěłoj, 10 kilometrow dołhim puczu nimo wyſkazych ludźi jěđźeſchtaj. W Portsmouthſkim pſchiſtawje wyſchſchi roskaſowař Portsmouthſkeho ſepjeraniſchcża wójnſkeho łódźſtwa ſir William Fishez kralowſkeju mandźelſkeju powita a na jachtu „Viktoria a Albert“ dowjedźe.

We wokomiku, hdyž kralowſkaj mandźelſkaj na jachtu ſtupiſchtaj, ßo kralowſka khorhoj na hłowny ſczěžor ſczahny a ſalutſke batterije wſchitkich łódźow kralowſki ſalut 21 wutſělow tſělachu. Mnoſy wukrajni ſaſtupjerjo běchu ßo hižo ßrjedu popołdnju na ßwoje pſchewodne łódźe podali. Němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg pſchebywaſche na aviſu „Grille“.

Schtwórtk dopołdnja wożebite czahi ſ Londona nowe czrjódy ludźi do Portsmoutha pſchiwjeſechu. Wjedro njeběſche njepſchihódne. Po rańſchich deſchcżach ßo njebjo wujaßni. Haczrunjež ßo parada hakle popołdnju ſapocza, běſche zyły pſchiſtaw a brjóh hižo dopołdnja mile daloko ſe pſchihladowarjemi wobßadźeny.

Krótko po 3 hodźinach popołdnju ßo kralowſka jachta ſ pſchewodnymi łódźemi mjes rjady wójnſkich łódźow poda, kiž běſche ßo k paradźe ſeſtajała. Połne połdra hodźiny pak ßo kral nimo wukrajnych najwjetſchich a najrjeńſchich wójnſkich łódźow wjeſeſche.

Wjeczor krótko do 10 hodźin ßo ſ wutſělom ſ kanony woſjewi, ſo je ßo wulki dźeń ſkóncził. Nadobo zyłe rjady łódźow w najkraßniſchim wobßwětlenju ſtejachu. Sswětłomjetali ſczělachu ßwoje pruhi wyßoko k móznemu njebju. S jendźelſkich łódźow ßyczachu we wſchelakich barbach rakety k njebju. To běſche wobras, na kotrymž ßo lud njemóżeſche nahladacź. Hdyž ſwón ſapocza połnóz pſchipowědacź, ßo romantiſke kuſko ſhubi a nóz ßo po morju roslehny.

Jendźelſki miniſterſki preſident w bliżſchim tydźenju ßwoje ſaſtojnſtwo ſkoži.

Pſchichodny ſchtwórtk abo pjatk chze Baldwin jendźelſkemu kralej ſdźělicź, ſo ſaſtojnſtwo miniſterſkeho preſidenta ſkoži. Potom ßo Neville Chamberlain ke kralej ſwoka, ſo by miniſterſke preſidentſtwo pſchewſak. Pſchemějnjenje knježeřſtwa dyrbi ßo na to po móżnoſczi rucże woſjewicź. Tak budźe ßo knježeřſtwo hižo póndźelu na to móz w ßwojim nowym ſeſtajenju parlamentej pſchedſtajicź.

31. meje ßo konſervatiwni parlamentſzy ſapóßłanzy ſeńdu, ſo bychu po Baldwinowym wotkhadźe noweho wjednika ſtrony pomjenowali. Dwěla njeje, ſo Chamberlain tež ſtronine wjedniſtwo doſtanje.

LZ 130 so swojemu dotwarjenju bliži

W Friedrichshafenje ßu ßebi poßlednje dny ludźe po dźeßacżtyßazach nowotwar powětrona wobhladali. Tukrajnizy a wukrajnizy, ßamo ſ Ameriki, na twarjeńni powětrona pobychu a ſe ßwojim ſajimom pokaſachu, ſo njeſboże powětrona „Hindenburga“ njeje mohło jich wěru do němſkich powětronow pſchewinycź.

Na tribunje ſa wopytowarjow ſtejo wobhladowachu ßebi nowotwar powětrona LZ 130, kiž ßo bórſy dotwari. Wulki dźěl žerdkow ßu hižo ſe ßlěbroſchěrej płachtu poczahnyli. Do wjedniſkeho czołma ßo w tukhwilu woknowe wobłuki ſatwarjuja.

Prědk a ſadk ſtaj hižo ſ aluminijom ſawodźetaj, ßrjedźne dźěle pak ßo ſ tkaninu poczahnu.

Amerikanski knježeřstwowy wubjerk za heliowe prašenje

S Washingtona ßo hamtſzy powě, ſo je preſident Rooſevelt ſe ßobuſtawow knježeřſtwa wubjerk pomjenował, kiž ma praſchenje pſchedawanja heliowého płuna do Němſkeje pruhowacź. Jako dr. Eckener wo tutym Rooſeveltowym wotmyßlenju ſhoni, wón rjekny: „Tuta pſchipóſnacża hódna kroczel mje wobſboża.“ Dr. Eckener ßo do Washingtona poda, ſo by ßo ſ preſitentom Rooſeveltom rosrěczował.

Awstriska přećiwo francowskim přećam

S Londona do Wina puczujo běſche awſtriſki ſtatny ſekretar ſa ſwonkowne naležnoſcże dr. Schmidt w Pariſu poſaſtał a ßo ſ franzowſkim ſwonkownym miniſtrom Delbożom rosrěczował. Wot teho czaßa franzowſke nowiny ſpytaju ſwěſczicź, ſo ſtaj ſtatnikaj w ßwojich nahladach wo politiſkim położenju w Podunaju pſcheſjene byłoj. Kaž ßo ſ Pariſa k temu powě, ſtaj drje Eden a Delbos Schmidtej pſchilubiłoj, „ſo Franzowſka a Jendźelſka pſchi bližſchich diplomatiſkich jednanjach Awſtriſku nochzetej ſapomnicź“.

Nowiny „Petit Pariſien“ pißaju, ſo budźe ßo wożebje pſchi jednanjach wo wjeczornym paktu tež wo njewotwißnoſcź Awſtriſkeje rěczecź. Nowiny „Jour“ pak woczakuja, ſo ßebi franzowſke ſwonkowne miniſterſtwo wot jendźelſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa ſa bližſchi pſchichod woſjewjenje ſhromadneje franzowſko-jendźelſkeje noty wo njewotwißnoſczi Awſtriſkeje wužada.

W Awſtriſkej ßamej pak woſjewjeja, ſo Awſtriſka ßwoju politiku njepſcheměni. Winſke nowiny „Reichspost“ pucż awſtriſke politiki roskożuja a pißaju, ſo dźenßa njeje wjazy awſtriſkeho praſchenja. Awſtriſka politika ſakożuje ßo na Romſke protokolle a na ſrěczenje ſ 11. julija ſ Němſkej.

Francowski zwonkowny minister w Brüsselu jedna

Franzowſki ſwonkowny miniſter Delbos je ſchtwórtk do Brüſſela pſchijěł. Popołdnju je jeho belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland w pſchitomnoſczi ſwonkowneho miniſtra Spaaka pſchijał. Rosrěczowanje něhdźe hodźinu trajeſche.

Belgiſke nowiny pißaju, ſo ßo ſ puczowanjom franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Delboſa do Belgiſkeje na politiſkim położenju, kiž je ßo 24. haprleje ſ franzowſko-jendźelſkim woſjewjenjom wopißało, niczo njepſcheměni. Sdobom belgiſke nowiny woczakuja, ſo budźa rosrěczowanja k ſpěchowanju wjeczorneho pakta ßłužicź. Belgiſka ſwonkowna politika ßo ſa tutón pakt ßylnje ſajimuje.

Přihotowańske dźěła za lětuši stroniny zjězd

Němſki organiſaziſki nawjednik dr. Ley je ßrjedu do Nürnberga pſchijěł, ſo by ßo ſe wſchěmi referentami a wobdźěłarjemi wězow wo organiſowanju němſkeho ſtronineho ſjěſda 1937 rosrěczował.

Hłowny ßłužbny nawjednik ſtronjan Schmeer w „Němſkim dworje“ rosrěczowanje wotewri. Dr. Ley ßwojich ſtarych ſobudźěłaczerjow w organiſaziſkim nawjedniſtwje němſkeho ſtronineho ſjěſda poſtrowi a tež nowych wobdźěłarjow wězy powita.

Dr. Ley ſdźěli, ſo ßo wot něrka porjadnje 1. julija ſ pſchihotami na ſtroniny ſjěſd ſapocznje. Wón ßam budźe kaž loni wot 1. awguſta w Nürnbergu pſchitomny. Jeho ſtajny ſaſtupjeř w organiſatorſkim nawjedniſtwje ſtronineho ſjěſda je ſaſto ſtronjan Schmeer.

Po rosrěczenju ßebi dr. Ley twarſke dźěła w krajinje ſtronineho ſjěſda wobhlada. Dlěſchi czaß pſchebywaſche w měſcźe „mozy ſ radoſcźe“, kiž w kraßnej lěßnej krajinje naſtawa.

Lěhwo wjednikow Hitlerskeje młodźiny we Weimaru

1300 wjednikow Hitlerſkeje młodźiny ſ zyłeje Němſkeje je ßo k 2. wjedniſkemu lěhwu w durinkſkim hłownym měſcźe Weimaru ſeſchło. W tutym měſcźe je wjednikowa młodźina pſched 11 lětami ßwoje mjeno doſtała.

Schtwórtk dopołdnja ßo w Němſkim nazionalnym dźiwadle prěnja wulka manifeſtazija wotmě. Župny nawjednik a durinkſki bohot Sauckel hoſczi do Weimara witaſche. Němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach w dwěhodźinſkej rěczi khutne a napominaze ßłowa k wjednikam Hitlerſkeje młodźiny rěczeſche.

Wjednik pola swojich dźěłaćerjow na Obersalzbergu

Wjednik běſche porucził, ſo by ßo ſa dźěłaczerjow, kotſiž pſchi Oberſalzbergu w Berchtengadenſkim kraju dźěłaju, ſhromadźeńſka hala ſa kinowe a dźiwadłowe pſchedſtajenja natwarika. Pſchi wotewrjenju tuteje hale wjednik ſchtwórtk wjeczor k ſhromadźenym dźěłaczerjam rěczeſche.

W něhdźe dwěhodźinſkej rěczi wjednik dźěłaczerjam na lohko ſroſumliwe waſchnje nazionalſozialiſtiſku hoſpodarſku politiku a hoſpodarſke wjedniſtwo roſeſtaja. Wón tež na pſcheßwědczaze waſchnje na ſmyßł a wuſnam ſchtyrilětneho plana pokaſa.

Spjecżerja ſ lěta 1933 ſaßudźili.

Prěnja wulka khłoſtaza komora w Nürnbergu je prjedawſcheho SA-ſkupinoweho wjednika Stegmanna, kiž ßo w czěžkich rosßudźazych dnjach januara 1933 ſpjeczowaſche a kotrehož je wjedink na to wotßadźił a ſe ſtrony wuſtorcził, dla nadpjeranja k nuſowanju a czěžkemu kaženju domjazeho měra k 10 měßazam jaſtwa ſaßudźił.

Duchownego ſaßudźili.

Khłoſtaza komora krajneho ßuda w Trieru je ſchtwórtk w nozy katolſkeho fararja Bauera dla njekaſanſtwa k 5 lětam a 6 měßazam khłoſtařnje ſaßudźiła a jemu czěſtne prawa na 5 lět wotrjekła. Jene lěto khłoſtanja placźi jako ſ pſchepytowańſkej jatbu wotpokuczene.

Nowy ßowjetſki póßłanz ſa Barlin.

Dotalny ßowjetſki póßłanz w Tokiu Jurenew je ßo ſa ßowjetſkoruſkeho póßłanza w Barlinje pomjenował. Jurenew je nimo Tokia tež hižo w Praſy, Romje a Teheranje pſchebywał.

Raſny němſki proteſt we Washingtonje.

Kardinal Mundelein w Chikago běſche na ſhromadźiſnje pſched něhdźe 500 duchownymi wjednika a němſkeho kanzlera ſkſchiwdźił. Němſke póßłanſtwo we Washingtonje je tuteho ſkſchiwdźenja dla pola amerikanſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa raſnje proteſtowało.

Wulke překřiwjenje w Sowjetskej Ruskej

Hakle njedawno dyrbjeſche zentralna rada ßowjetſkich dźěłaczeřſkich ſwjaſkow ſwěſczicź, ſo ßu ßo milijony ſ pjenjes ſozialneho ſawěſczenja pſchekſchiwile. Něfko hižo ſaßo ſnowa wo wulkich pſchekſchiwjenjach ſhoni. Kaž hamtſke nowiny kommuniſtiſkeje ſtrony „Prawda“ pißaju, ßu na jenej ſhromadźiſnje funkzionarow konſumſkich družſtwow ſwěſczili, ſo je ßo jeniczzy w Moſkowſkim kraju w běhu lěta 1936 niž mjenje hacž 12,6 milijonow rublow w ſarjadniſtwje ſtatnych konſumſkich družſtwow pſchekſchiwiło. W prěnim ſchtwórczlěcźe 1937 kradnjene ſtatne pjenjeſy hižo 4½ milijona rublow wuczinjachu.

Zběžk w Albánskej so dospołnje pobił

Sbězk w Albanskej, kiž běsche ßo sdźěla s bolschewikskimi sdźěla reakzionarnymi heßkami sapoczał, je ßo dospołnje swjesł. W měsceʒe Argyrokastru ßu wożebity ßud wutworili. Pschěd tutym ßudom ßo w bliżschich dnjach proʒeßy pschecziwo sbězkarjam sapocznu.

Mjes tym żandarmojo krajinu czisteża. Dźěl sbězkarjow spyta do wokoliny Kurveleschije czeknycż. Wożebite wotdźělenja żandarmskich wojakow pak jich pschesczěhaju.

Blisko Sevastra żandarmojo do sbězkarjow strafychu. Czěkazy sbězkarjo jeneho żandarma morichu. Pola Boleny ßo żandarmam dobry popad poradźi. Woni straschneho wjednika sbězkarjow, prjedawscheho żandarmstwoweho hejtmana Jsmaila Gylbegaja sajachu. Gylbegaj běsche s prjedawschim albanskim snutskownym ministrom sbězk naschkarał.

Sdobom s Gylbegajom pschesczěharjo hischcze dweju druheju sbězkarjow sajachu. W lěßu pola Kurveleschija żandarmsky wojazy na wjetschu czrjódu czěkazych sbězkarjow storczichu. Pschi tsělenju schěscz sbězkarjow satkělichu.

Nacionalni lětarjo na Bilbaoske wobtwjerdźenja bomby mjetali

Ssrjedu rano schpanisky nazionalni lětarjo nakhwilne polěpschenje wjedra wużichu, so bychu na wobtwjerdźenja czeŕwjenych w Bilbau bomby mjetali. Bomby pschěrowy s měsinami saßypachu.

Nazionalni wojazy běchu hižo wutoru dale Amorebiety postupowali. Ssrjedu ßu hacž do wßy Jzuriu dóschli. Tuta wjeß leži pschi Bilbaoskej dróßy. Nazionalna artillerija hacž do wßy Zornosy tsěla.

Prědnje wotdźělenja nazionalnych ßu na někotrych městnach hižo hacž k stejischczu El Gallo dóschle. Stejischcza, kiž běchu wutoru dozpike, ßrjedu dopołdnja wobtwjerdźachu. Nazionalni wojazy krajinu wokoło Amoriety czisteża.

Pschi horje Biscarguiu ßu nazionalni tehorunja swoje stejischcza polěpschili. Na wjeczornej stronje hory se ßwoſet artilleriju ßrjedu hižo dróhu wobknježachu, kotraž do Erandia wjedźe.

S Madridskeje fronty ßo powě, so ßu nazionalni lětarjo na bolschewikske stejischcza we wotrěsku Avaraki ßylne bomby mjetali. Nazionalna artillerija je do strategisky wažnych městnow w Madridźe tsělała.

Wótra kriza w Japanskej

Wulkej japanskej politiskej stronje stej w shromadnej konferenzy żadałej, so dyrbi Hajaschiowe knježeŕstwo hnydom wrócżo stupicż. Jeliso pak knježeŕstwo na wobsamknjenje konferenzy njedźiwa, budźetej tutej stronje w pschichodnym ßejmje najwótrischo pschecziwo njemu wojowacż.

Na to ministerski president Hajaschi wosjewi, so politiske strony w Japanskej kaž strony w druhich statach wo woßudźe knježeŕstwa njerosßudźeja, a so je stajne pschemenjowanje knježeŕstwa, kiž s wojowanja stronow mjes ßobu wukhadźa, japanskemu smyßlenju wo stacże pschecziwne. Hdyž knježeŕstwo tež pschecziwo woli stronow w sastojnstwje wostanje, to na żane waschnje njewosnamjenja, so chze sa diktaturu honicż abo wustawu sranicż. Knježeŕstwo pak tež njemóże politiku stronow po wukrajnym pschikładźe czeŕpicż, dokelž politika stronow w tutych czeżkich czaßach porjadne statne wjednistwo njemóżne czini.

Pjanosć při wodźidle je kriminalne złóstnistwo

Němski SS-wjednik a schef němskeje polizije Himmler je dźiwajo na snjesbożenja, kiž ßu se ßylnischim wobkhadom pschiběrake, ßlědowaze khutne warnowanje wobkhodnym wobdźělnikam wosjewil:

„Wobkhad jěsdźadłow je sażo wulku liczbu morwych a sranjenych pschi wobkhadnych snjesbożenjach pschinjeßł, kiž maju ßwoju pschicżinu w njepoměrnym wużiwanju alkohola jěsdźerjow se ßamojěsdźadłami, kolojěsdnych a pěschich.

W pschichodźe ßo wschitzy winowaczi na wobkhadnych snjesbożenjach, hdyž ßo pola nich pschi polizajskim pschepytanju krwě swěsczi, so ßu pschewjele alkohola wużiwali, hnydom simaju a hacž k ßudniskemu jednanju we jatbje wobkhowaju.

Dokelž ßo njehodźi samołwicż, so ßo s njepoměrnoscżu a lohkomyßlnoscżu żiwjenje a strowota powschitkownoscże wohrosy, ßo pjanoscż pschi wodźidle a w dróhowym wobkhadźe jako kriminalne skóstnistwo wobhladuje a ßo s nim po tym poßudźi.

Krótke politiske powěsće

400 němskich pjekarjow do Wina pschijěło.

Ssrjedu rano je 400 němskich pjekarjow s wożebitym czoßom do Wina pschijěło.

Jendźelske łódźe maju Bilbao wopuschczicż.

Kaž Londonske nowiny „Daily Telegraph“ s Bilbaa pißaju, je jendźelske knježeŕstwo wsché jendźelske łódźe, kiž w Bilbaoskim pschistawje pschebywaju, namołwjało, so bychu tak bórsy kaž móżno tutón pschistaw wopuschczile, dokelž ma ßo tsělenja nazionalnych wojakow do Bilbaa sa krótki czaß woczakacż.

Londonsky dróhowi żeleznizarjo njebudźa strajkowacż.

W Londonje strajk dróhowych żeleznizarjow wjazy njehrosy. Sastupjerjo Londonskich dróhowych żeleznizow ßu wobsamknyli, so ßo strajkej autobußowych wjednikow njepschisamknu.

Zyroba w Jendźelskej ßo ßylnje podróżiła.

Kaž je s jendźelskeje hamtskeje statistiki spósnacż, ßu ßo jendźelske zyrobowe płacżisny wot 1. meje 1936 wo 44 prozentow powjetschile. Pscherěskowe płacżisny w drobnym wikowaŕstwje ßu wo 52 prozentow wjetsche hacž w juliju 1914.

Sjězd schwedskich nazionalsozialistow.

Schwedska nazionalsozialistiska dźěłaczeŕska strona je w Stockholmje ßwój schtwórty lětny sjězd wotměła. Sven Olof Lindholm sjězd nawjedowasche. 2500 sastupjerjow běsche ßo na sjězd seschło.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 20. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 13. 5. Kurtej Pawołej Maksej Błažijej, młynskemu mischtrej, dźowka. — 14. 5. Gustavej Alfredej Henselej, blidaŕskemu mischtrej, dźowka. — 17. 5. Waltarjej Pawołej Unterstabej, SA-brigadowemu wjednikej a wokrjeßnemu schulskemu radźe, dźowka. — 19. 5. Dr. med. dent. Axelej Raphaelej, subnemu lěkarjej, ßyn. — 20. 5. Arnoschtej Kurtej Rjenczej, hłubokotwarskemu dźěłaczerjej, ßyn.

Pschipowědźili ßu ßo: 20. 5. Pawoł Erich Wobst, krawz w Małym Wjelkowje a Erna Frieda Khěžnikez, domjaza pschistajeńza w Budyschinje. — Kurt Maks Ssymank, pschekupski pschistajenz, a Anneliesa Völkertez, pschedawaŕka, wobaj w Budyschinje.

Swěrowałoj staj ßo: 20. 5. Kurt Rudolf Kubiza, pschekupski pschistajenz a Gertruda Elly Mawlschez, frisesa, wobaj w Budyschinje.

Pschepytowańska kommißija dźěła.

Hnydom po njesbożu bě ßo pod wjednistwom kommanděra Rosendahla amerikańska kommißija wutworiła, kotraž ma pschicżinu żałostneho zeppelinoweho njesboža w Lakehurstu wußlědźicż. Tu widźimy kommißiju dźěłacż. Pod taflu ßedźi kommanděr Rosendahl. (Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

4] (Pokračowanje.)

Po blidowych paćerjach wokošeštaj dźowcy staršimaj ruku, — stary knjez pak prjedy ryćeŕscy wokoši ruku swojej lubej mandźelskej — dźěše do swojeje studowańnje — zapali sebi swoju trubku a sydny so na swój wulki wotpočowański stoł. Nowiny w rucy a nawoči, nic na nosu — ale na čole — dźeržeše tak swoju siestu. — Zo by so po wobjedźe lehnył a khwilku wotpočował, njebě ženje wašnje pola njeho. Ale na to hladaše kruće, zo jeho luba Klara, knjeni mandźelska, hdyž bu starša — po blidźe by wotpočnyła. Wonaj běštaj so wobaj hromadźe zestariłoj — a njetrjebaštaj so jedyn před druhim někak wonjedźić. Tak tež knjeni přińdźe do jeho jstwy, lehny so na konopej a bórzy wusny měrnje.

Ponórjeny do swojich nowin sedźeše naš stary knjez dołho na swojim stole — małe mróčałki swojeho knastera do jstwy pachajo — a kajkež pola starych knjezow najbóle wašnje bywa, čiše z hłosom wospjetujo, štož bě ważne čitał abo swoje přispomnjenje dodawajo . . .

Na dobo so knjeni na kanapeju poča hibać. Najskěrje, zo bě so jej něšto jara žiwe dźało. Dokelž so zhraba a sydźe — a powěda pak styskna, pak zwjeselena — ale wótře a zrozumliwje: „Hołbiko, mój hołbiko! što pak tam z Handrijom na „wjeŕchowym rowje“ pytaš?“

Stary knjez swoje mjeno zasłyšawši stany, stupi k njej, přitłóči jej na čole wokošenje a połoži ju čiše zaso na kanapej — ju změrujo: „Budź jeno moje dla bjez wšitkeje starosće — a spinkaj hišće khwilku!“

Stary knjez njemóžeše dale čitać a při tym jemu padnychu na mysl jeho nawoči. Runje nětko jemu pobrachuja — hdyž wjacy nječita. Ale hdźe su jeno? — . . . A potom tak dźiwne prasnjenje, z kotrymž knjeni jeho čitanje přetorže. Hdźe jeno te njekrasne nawoči tča? . . . A što je so jeho knjeni dźało? . . . Khodźi nawoči wó jstwje pytajo čiše wokoło, zo by z nimi jasnišo widźał, a přez nje zrozumił, što jeho knjeni w spanju wohlada. W tym započa wona zaso powědać:

„Haj haj „wjeŕchowy row!“ Ale Handrijo! při tym wostanje: „spěwaj a dźěłaj!““

Luba hospoza!

Nakupne toški z kože a łyka, sački za ručnu tošku a za wiki, k tomu kruta móšnička přecy zaso dobre a płaćiny hódno pola

C. Albert, w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Při tutych dźiwnych słowach ze spanja swojeje knjeni dyri so na čoło — a přisuny při tym swoje tak naležnje pytane nawoči. — „Was bych nětko měł. Ale što je so jeno mojej lubej Klarje dźało? Što to jeno je z tym wjeŕchowym rowom a z Handrijom? To bych tola rady wědźeć chcył? Jasnje słyšach tola, zo je dwójcy ze spanja wjeŕchowy row a Handrija mjenowała. To je tola dźiwna wěc! — A potom hišće: „Ale Handrijo, při tym wostanje: „spěwaj a dźěłaj!“ Kaž by mje sama dźensa w kemšach słyšała.“ . . .

Dźiwajo so wjerćeše ze swojej šědźiwej hłowu — khodźeše po jstwje, kaž to přeco činješe, hdyž dyrbješe něšto hłuboke a ważne sebi rozpomnić. Knjeni faraŕka mjez tym wotući a wćipny wopraša so ju knjez: „Što je so tebi jeno dźało?“

„Mi?“ wotmołwi wona ze zádźiwanjom — „to bych rad wědźała?“

„Dwójcy tebje słyšach wótře rěčeć, kak so prašeše za wjeŕchowym rowom a za Handrijom!“ — dopomni ju knjez.

„Ty drje sy sam trochu podrěmał“ — wotmołwi knjeni — „a měniš, mi je so dźało? A k tomu hišće tajke prašenja. Ja wšak njewěm ničo wo tym wjeŕchowym rowje, kotryž su lětsa knježa z residency pola nas pytali.“

„Lube holo ty; ty maš drje přeco prawje, kaž to tak husto wobkrućuješ; ale tón króć ma twój knjez tola prawje. Hdyž sy to hižo zabyła, wšak je derje. Ale mi ta wěc počina ważna być! Jene hona, kotrež su Handrijowe, tam we „łužkach“, mjenuja naši Mózličenjo wot zastarskich časow „wjeŕchowy row“. Ty so mi zdaš kaž Pythija, kiž w połojčnym drěmanju něšto potajne chce zjewić. Ale što? To so runje praša. Njech je pak, kažkuli, cyle wěsće chcu hišće dźensa Handrija wopytać, hač runje mi khodźenje łóžko njepadnje, a jemu wupowědam, što je so tebi wo nim dźało.“ —

Knjeni faraŕka so dyrbješe sama sebi dźiwać, — hač runje pře to njemóžeše, zo je so jej něšto tajke wosebne wudźało. —

Tole rozrěčowanje staršeju běše za jeju dźowcy znamjo, zo jeju móžetaj ke kofejej zawołać, ke kotremuž rjane přinjesene tykancy chcychu přikusować.

„To bě pak jara derje wot Hajncyneje, zo je nam tajke rjane tykancy přinjesła; njetrjebach ke kofejej z najmjeńša plincy pjec“ — praješe starša a rozkra tykanc na wulke skiby. —

Při kofeju powědaše nan swojimaj dźowkomaj wo tym, što je so maćeri dźało a što je při tym powědała. Tej so tomu kaž dźiwaštej, a jeno njechaštej z tym być přezjene, zo jeju nan toho dla chcyše dźensa k Handrijej, kiž daloko wot tudy na kóncu wsy bydleše.

„Ja hižo sam derje wěm, što sebi móžu zwěrić, a što je moja přisłušnosć, mojej holčcy! Budźće wšitke tři moje dla bjez starosće!“ — změrowa jej nan. Wonej so spokojištej z tym, a na to postanychu wšitcy wot kofeja.

(Pokračowanje sćěhuje.)

W Budyſchinje 21. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Nadobny muž so na złósće hněwa,
ale bjez křipjenja zubow. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina ſ pokodniſcheje Europy je ßo rucže k Rańſchemu morju ſcżahnyła. Jeje wliw na naſche wjedro hižo ſaßo popuſchcżuje.. S wjecżora ßo pſchipkaw khłódniſcheho mórſkeho powětra bliži a we wjecżornej połojzy Němſkeje njewjedra wuſkutkuje. Hdyž khłódniſchi powětr k nam pſchicżehnje a ßo tu ſ cżopłym powětrom, kiž ßu pokodniſche wětry k nam pſchipkawiłe, ſetka, mamy tež w naſchich ſtronach njewjedra wocżakacż. Po njewjedrach ſmějemy jutſje wěſcże trochu khłódniſche a njeſtajniſche wjedro. — Jutſje ßobotu ßłónczko 4.02 hodź. ſkhadźa a ßo 7.52 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 5.18 hodź. a khowa ßo na ranje 2.21 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Trochu khłódniſche a po njewjedrach njewobſtajne wjedro.**

*

— **Hłowna ſhromadźiſna „Towarſtwa Pomozy".** Sańdźenu ßrjedu měješche tow. Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow ßwoju hłownu lětnu ſhromadźiſnu. S rosprawy pſchedßydy towarſtwa a pokładnika bě ſpóſnacż, ſo je towarſtwo loni 5 ſtudowazym wſcho hromadźe 650 hriwnow w požcżonkach jako pomoz na ſtudije wudacż mohło. To bě woßebje ßo ſ tym ſmóžniło, ſo bě jednory ßwěrny ßerbſki dźěłaczeř knjes Korla Wicżas ſ Budeſtez towarſtwu 500 hr. wotkaſał. Wotkas knjenje Marije Kirchſchlageroweje w Ljubljanu ma ßo tež w najbližſchim cżaßu towarſtwu wupłaczicż. Towarſtwo měješche na kónzu lěta 1936 nimale 12 000 hriwnow ſamoženja. Wot lěta 1925 je ßo wſcho hromadźe něhdźe 14 000 hriwnow w požcżonkach a darach ßerbſkim ſtudowazym wupłacžiło. Je to bjes dwěla zyle ſchwarna pſchipomoz, kotruž je towarſtwo ßerbſkemu ſtudowazemu doroſtej poſkicżicż mohło. Bjes dwěla pak bychu licżby hiſchcże wjele wjetſche bycż mohłe, hdy by kóždy Sserb ſe ßobuſtawom towarſtwo Pomozy był a ſ małym pſchinoſchkom lětnje jenož 1 hr. wucżinjazym, ſaměry towarſtwa ſpěchował. Pſchihłoßowanja móža ßo ſtacż pola pſchedßydy k. wyſchſcheho wucżerja Krála w Małem Wjelkowje abo pola pokładnika dr. J. Zyža w Budyſchinje, Lawſke hrjebje 2.

— **Pſchednoſchk pſchirodneho hojerja Helmela wo hylnych cżuwach.** Wcżera wjecżor měješche w Króni pſchirodny hojeř H. Helmel ſ Gersdorfa pſchednoſchk, kak ßebi wobkhowaſch ßylne cżuwy. Hdyž bě na to pokaſał, ſo ßłaboſcże cżuwow maja ßwoju pſchicżinu we njepſchirodnym žiwjeńſkim waſchnju. Schtóž ßo pſchecżiwo žiwjeńſkim ſaßadam pſchehrěſchi, tón ſwjetſcha po nĕcżim na cżuwy ſkhori. S jeho najwažniſchej ſaßadu potajkim je, ſo, hdyž ßy ſtajnje tak žiwy, kaž cżi to twoje ßwědomje kaže a kaž ßebi to twój organismus žada, njebudźeſch ženje na khore cżuwy ſkorżicż.

— **Budyſchin doſtanje ßwoje lětadło.** Pſchichodny měßaz měſto Budyſchin lětadło doſtanje, kotrež budźe tu trajnje pſchebywacż. Lětadło je hižo wubrane a nětkole hiſchcże w Kamjenizy ſteji. Lětadło ma Budyſkim pſchißłuſchnikam NSFK ſa ſwucżowańſke ſaměry ßłużicż a ſaměſcżi ßo na lětaniſchcżu w Scżijezach. Sso wě, ſo budźa ſ tutym lětadłom tež Budyſzy wobydlerjo lětacż móz. Tež lětarſki miſchtr ſa Budyſchin, Haubold ſe Schröder, je poſtajeny.

S **Bórka.** Kaž hižo prjedy woſjewjachmy, ßo pſchi twarjenju ſtatneje awtoweje dróhi tež Budyſko-Mužakowſka ſtatna dróha pſcheměni. Pſchedwcżerawſchim je ßo ſ prěnimi ſemſkimi dźěłami ſa tutón nowy dźěl dróhi ſapocżało, kotryž ßo pola prjedawſcheje akzißy pſchi kilometerſkim kamjenju 1,8 ſapocżina a ßo pſchi kilometerſkim kamjenju 2,2 ſkóncżi. Po dotwarjenju tuteje dróhi ſhubi ßo wulke ſawinjenje, kotrež bě huſto ſ pſchicżinu wulkich wobkhadnych njeſbožow. Tež ſawinjenje pſchede wßu ßo ſhubi. Tež pucż, kotryž nimo kowarnje do Delnjeje Kiny wjedźe, ßo pſchepołoži a powjedźe na prawym boku awtoweje dróhi.

S **Bělſchez.** Mejumjetanje. Prěni dźeń ßwjatkow je ßo tu na wježeke waſchnje meja mjetała. Se wſchelakimi žortami kraßnu meju podrychu. Kralowſku hódnoſcż ßebi Helmut Nachliz doby, ſe kralownu ſta ßo Wally Wittigez. We woßebitym woſu ßo na to kralowſki por w ßwjedźeńſkim cżahu pſches wjeß wjeſeſche. Schkoda, ſo wulke njewjedro, kotrež ßwjedźeńſku kuku nimale pod wodu ſtaji, wſchu ſabawu pod hołym njebjom nadobo ſkóncżi. Wježeka mejſka reja młodźinu hiſchcże dołho ſjednocżeſche.

S **Budeſtez.** (Stawniſke). Narodźił je ßo: 18. 5. Korli Pawołej Urbanej, ſamkarjej we Wulkich Debßezach-Lejnje, ßyn. — Swěrowali ßu ßo: 15. 5. Jurij Bjedrich Wilhelm Hering, pjekař a Frida Hilža Förſterez, dźěłaczeřka, wobaj ſ Budeſtez. — Wumrěł je: 18. 5. Joſef Dlabola, inwalidny rentnař w Budeſtezach, 66 lět.

Z Khróśćic. W zašłych dnjach swječeše so w Bjeńšec domje kwas. Dźowka H a ń ž a wuda so na ratarja Jozefa H o k u ze Šěrachowa. Wěrowanje měješe njewjeséiny wuj, k. fararř Handrik z Markneukirchena. Někotři hudźby khmani přećeljo swójby ze wsy a z wokoliny spěwachu na Božej mši missu de angelis a porjeńšichu też hewak hišće swjatočnosć z dwuhimi serbskimi a němskimi spěwami. Zajimawe bě, zo 83lětny braška Michał W i n c a ř z Worklec, domjacy přećel a dołholětny hósć Bjeńšec swójby, hišće raz swoje zastojnstwo wukonješe, k spokojnosći młodeho pora a wšitkich wobdźělnikow a kwasnych hosći. Je drje to posledňje było mjez stami, kotrež je w swojim dołhim žiwjenju wukonjał. Wjesne wěrowanje bě mnohich přihladowarjow přiwabiło a po nim wlečeše so wěrowański ćah do kwasneho domu, hdźež bórzy wjesełosć a radosć knježeše. Kwasne reje wotměwachu so na susodnej Lebzec rězańcy. Nazajtra mjerwješe so hišće raz Bjeńšec statok z wjesołymi ludźimi. Doswjećeše tola wjesna młodźina rjany zeleny kwas při kofeju a dobrym přikusu, a též tamni, kotřiž běchu cyrkwinsku swjatočnosć ze spěwom a hudźbu a na druhe wašnje porjeńšili, buchu bohaće hospodowani. Wšitcy so radowachu z młodymaj mandźelskimaj, spěwy klinčachu z přewodom ćahaceje harmoniki a zrěčniwy Aaron wěnowaše jimaj fulminantne słowa do zbožowneho přichoda, kotryž jimaj též hišće na tutym městnje přejemy.

Najlěpša hódnosć

kotruž přez 200 lět stara twornja na

kosy zbotowi je znamka **„Elektra"**

z razytkom. Kosy płaća 1,75 hač 5,— hriwnow

JOH. MIESSNER

żelazowy dwór w Budyšinje

S **Khaßowa.** Nahła ßmjercż pſchekhwata tu wcżera popołdnju 21-lětnu dźěłaczeřku, dźowku tudomneho knježeho dźěłaczerja. Wona běſche ßo, dowol měješ, ſe ßwojim nawoženju w bliſkim lěßu wukhodźowała. Pſchi tym bu jej nahle ſlě a dyrbjeſche ßo pożydnycż. Na to pak bórſy ßmjercż ſaſtupi. Rucże ſawołany Njeßwacżidlſki lěkař ſwěſcżi, ſo bě ju Boža rucżka ſajała. Wona ſawoſtaji něhdźe 3-lětneho ßynka. Potrjechenej ßwójbje, kiž ſ Pólſkeje pokhadźa, ßo powſchitkowne dźělbracże pſchiwobrocża, je tola hakle krótko do ßwjatkow jedyn pola jeneho Radworſkeho bura ßłužazy ßyn ſ konjomaj ſnjeſbožił.

S **Kamjenza.** Wcżera rano ſkałarja ſ Kamjenza we Brěſnańſkej ſkale wobżarujomne njeſbože potrjechi. Pſchi pacżenju kamjenjow wulecża jemu hamor ſ ruki a jeho do lěweje nohi dyri. Snjeſboženeho dyrbjachu do jeho bydlenja dowjeſcż a lěkař dyrbjeſche ranu ſawobalicż.

S **Kamjenza.** Hižo někotre dny dołho běchu na lětaniſchcżu liſchku wobkedźbowali. Najeńk hońtwy, Rebiſch ſ Cżornowa, ſa njej ßlědźeſche a nětko je ßo jemu poradźiło, 4 młode nimale doroſcżene liſchki ſatſělicż. Liſchki bydlachu w róli, kotraž do juchoweje jamy wjedźeſche.

Z Róžanta. Naš wěžiny časnik je nam skhorił a to runje k swjatym dnjam. Po dokładnym přepytanju nam naš serbski časnikarški mištr někotre dźěle časnika, kiž su docyła přetrjebane, wobnowi, tak zo budźe časnik za někotre dny zaso swoju słužbu wukonjeć móc.

Wusudźenja

§ Joſef Winter ſe Schěrachowa bě na bjeßwědomite waſchnje khudeju cżłowjekow wukłukał. Wón naſymu lěta 1936 pjenjeſy ſa ſapłacżenje ſměnki trjebaſche. Jedyn wobydleř w Bělſchezach bě jeho na knjeſa Liebſcha w Tucżizach pokaſał. Tutemu Winter powědaſche, ſo chze ßebi powóſniſtwo ſałožicż a ſo chze jeho jako ßobujěſdźerja ſa tarifnu mſdu pſchiſtajicż, hdyž jemu 200 hr. ſe kupjenju cżežiteho awta požcżi. 15. oktobra 1936 měješche ßo wobkhod wotewricż, a požcżonka dyrbjeſche ßo po ſrěcżenju w běhu poł lěta wrócżicż. Nadźijo ßo, ſo doſtanje krute měſtno, wobſtara ßebi Libſch ßam najprjedy wot 3. woßoby 200 hr. a wupožcżi je, kaž poſdźiſcho tež hiſchcże 17 hr., kotrež bě Libſchowa žona ſe ßwojich na ſežiwjenje trěbnych pjenjes Winterej ſ dowěru dała. Winter nicżo ſ tutych pjenjes njewrócżi. Hamtſki ßud w Schěrachowje bě Wintera dla tuteho jebańſtwa k 4 měßazam jaſtwa ſ napołoženjom wudawkow ſaßudźił. Na Winterowe powołanje 2. mała khłoſtańſka komora krajneho ßuda tuto jeho powołanje jako doſpołnje njewoprawnjene ſacżißny.

§ Bjes dźěla wokołodundazeho ßu hižo 14 ras a to 11 dla proſcheřſtwa pokhłoſtaneho ſ Hajnitz pokhadźazeho a napoßledku w Lutach bydlazeho 60 lět ſtareho Makßa Korlu Pallmera lepili, hdyž w Kumwałdźe po proſchenju khodźeſche. Wot lěta 1935 bě bjes dźěła a wot 25. měrza 1937 dundaſche po ßwěcże. Hamtſki ßud w Nowoſalzu bě jeho dla dundanja a proſcheřſtwa ſe 6 měßazami jaſtwa pokhłoſtał a pſchikaſał, ſo ma ßo we woßebitym wuſtawje ſaměſcżicż. Jaſtwine khłoſtanje bě Pallmer pſchijał, do dźěłoweho wuſtawa pak Pallmer njechaſche a tehodla powołanje ſapoda. Tola tež druha mała khłoſtańſka komora ſaſtupowaſche nahlad, ſo dundak w ßwojim ßamßnym ſajimje do dźěłoweho wuſtawa ßłuſcha a ſacżißny powołanje.

Wjednizy wohnjoweje wobory njeßmědźa ſtarſchi bycż hacż 60 lět.

Statny wjednik SS a ſchef němſkeje polizije we woßebitym wukaſu ſwěſcżi, ſo wotpohladane womłodźenje wjedniſkeho korpßa wohnjowych woborow, kotrež je ſa ſpěſchne ſaßadźenje wobory nuſnje trěbne, ßo njeje hiſchcże wſchudźe pſchewjedło. Tehodla poſtaja, ſo ſ někotrymi pſchiſwolenymi wuwſaczemi njeßmědźa po 1. juliju 1937 wjednizy woborow, kotſiž 60. žiwjeńſke lěto pſchekrocżichu, wjazy ßwoje dotalne ſaſtojnſtwa ſaſtawacż. Statny wjednik wobrocża ßo tež pſchecżiwo ſwucżenym „wólbam wjednikow" a praji, ſo wólby wjednikow, kotrež na ſakładźe wobſamknjenjow wjetſchiny ſhromadźenych ßobuſtawow ßo ſtanu, njedadźa ßo ſ nazionalſozialiſtiſkimi ſaßadami ſjednocżicż. We wokolniku ßo tež praji, ſo maja ßo měſtna, kotrež ßu ßo tak wupróſdnile, kommißariſzy wobßadźicż, ſo by ßo poſdźiſcha jednotna ſtatna organiſazija wohnjoweho woborniſtwa wołóžiła.

Hospodařski rozhlad

Pjatk, 21. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,315	100 českosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,94	100 franc. frankow	11,115

Barlinſka burſa, 20. meje 1937. Saßo běſche na burſy khětro cżicho. Burſowny wobkhod ſ powołanja dźeń pſched tym cżinjene angažementy ſaßo wotedawaſche, ſo by ßebi dobytki ſwěſcżił, pſchi cżimž kurſy zyłeje licżby akzijow wotdrjebjowachu. Sa měſte hódnoſtki pak bě dźiwajo na wurjadnje wulku likwidnoſcż pjenjes dalſche napraſchowanje pſchi ſtupazych kurſach, tak ſo powſchitkowny wobras jednotnoſcż njepokaſowaſche. Wobkedźbowachu ßo woßebje montanſke hódnoty, kaž Vereinigte Stahlwerke a Mansfelder. Tež na rentowych wikach běchu ßłabſche kurſy.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na powſchitkownym połoženju na Barlinſkich žitnych wikach njeje ßo nicżo pſcheměniło. Wobroty ßu jara małe, dokelž je poſkicżenjow wurjadnje mało. Barlinſke młyny maja ſdźěla hiſchcże ßwoje wobſtatki rožki, mjes tym, ſo ßu ſ pſcheńzu na pſchidźělenja pokaſani. Na ſjawnych wikach njeběchu khlěbowe žita ſ zyła doſtacż. Tež wowß a jecżmjeń ſa pizowańſke ſaměry ßo lědy pſchedawaſchtaj, hacżrunjež je ſajim jara wulki. S mukow ßo ßwětke pſcheńcżne muki běžnje žadaja. Typa 1050 ßo cżeżo ſaměſcżi.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jecżmjeń, nalětni 8,75 hr., wowß 8,20—8,40 hr., pſcheńcżne wotruby 6,50 hacż 7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 2,20—2,40 hr., ßłoma ſkótna 0,80—1 hr., ßłoma k ſaßłanju 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 10—18 pj., hußy młode 4,50—4,80 hr., kał, běły, punt 14 pj., kał, cżeřwjeny 18 pj., rjewjeń 10 pj., zybla 18 pj., khrěn 80 pj., hromak 45—60 pj., ßolotej, keřcżk 5—15 pj., kórki 60 hacż 80 pj., morchej, nowa, punt 30 pj., radiſki, walcżk 4—6 pj., retkej, walcżk 6 pj.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jecżmjeń 8,75 hr., wowß 8,20 hr., běrny 3,60—3,90 hr., ßyno 2—2,25 hr., ßłoma, ſ maſch. młócż. 0,80—1,10 hr., pſcheńcżna muka 14,15—18,15 hr., ržana muka 12 hr., pſcheńcżne wotruby 6.85—7.15 hr., ržane wotruby 5,70 hacż 6 hr., butra, poł punta 75 pj., jeja, ſchtuka 8—9 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły 12—18 pj., kał, cżeřwjeny 20 pj., karoty 8—25 pj., łoboda, jědźna 10 hacż 15 pj., kał. ßydrojty, ſchtuka 45—50 pj., kolrabi 15 pj., porej 10—15 pj., kórki 50—60 pj., kał. kißały 12 pj., zybla 15—20 pj., tomaty 70 pj., ßolotej, keřcżk 7—10 pj., radiſki, walcżk 4—5 pj., rjewjeń 9—10 pj., jabłuka, punt 20—80 pj.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnař

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,75 hr., G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 5.	19. 5.		20. 5.	19. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoph Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Swětowy wobkhod so rozšěrja

Po měßacznej rosprawje Swjaska ludow je w přenim schtwórczlěcze t. l. pornjo přenjemu schtwórczlětu lońja nastało. Slota hódnota ßwětoweho wobkhoda bě w mjenowanym czaßu wo 18% wjetscha hacž w ßamßnym czaßu loni. Slota hódnota wuwosa stupi w přenim schtwórczlěcze t. l. pornjo přenjemu schtwórczlětu lońscheho lěta w Argentiniskej wo 100%, w Italskej wo 67%, w Chinje wo 44%, w Belgiskej wo 30%, w Hollandskej wo 27%, w USA wo 24%, w Kanadźe wo 23%, w Czěskoßłowakskej, Schwedskej a Japanskej wo 20%, w Němskej wo 13%, w Jendźelskej a Awstralskej 12,5%, w Francozowskej wo 1%. W Schwizarskej pak bě slota hódnota wuwosa wo 4% woteběrala.

Pschemějnjenja w jěsbach póstskich autobußow wot 22. meje.

Na Budyſko—Bartskej czarje ßobotu a njedźelu pschipołdnju pschichodnje póstskaj autobußaj 11.30 a 14.20 hodźin s Budyschina do Barta jěsdźitaj. Wós, kiž 11.30 hodźin s Budyschina wotjěsdźi, jěsdźi ßobotu hacž do Hrodźischcza. Póstskaj awtobußaj ßobotu 14.20 hodźin s Budyschina do Barta a w 16 hodźinach s Barta do Budyschina na pospytanje saßo jěsdźitaj.

Na Budysko—Suborniczansko—Rychwaldskej czarje dźěławe dny rano přeni póstski autobuß je Suborniczki do Budyschina hodźinu prjedy jěsdźi. Póstski autobuß njedźelu dopołdnja s Budyschina do Rychwalda wotjěsdźa pschichodnje hižo 9.08 hodźin wot Budyskeho dwórnischcza a tehodla tež na wschitkich sastanischczach někotre mjeńschiny prjedy hacž dotal. Tež pola jěsby cžißło 2 wot póndźele hacž do pjatka a njedźelu 13.25 hodźin s Budyschina ßu ßo wotjěsdne czaßy pola najwjazy sastanischczow wo někotre mjeńschiny prjedy położiłe.

Na Budysko—Minakalskej czarje njedźelu rano póstski autobuß hakle w 7 hodźinach w Minakale wotjěsdźa a 7.48 hodźin k Budyskemu dwórnischczu pschijěsdźa.

Na Budysko—Korschymsko—Sałomskej czarje stej ßo sa dźěławe dny nowej jěsbje sapołožilej: w 6 hodźin se Sałomskeho torhoschcza hacž do Budyschina k dwórnischczu (pschijěsdźa 6.40 hodźin) a wot póndźele hacž do pjatka 16.35 hodźin wot Budyskeho dwórnischcza do Sałomja na torhoschczo. Ssobotu jěsdźi póstski autobuß w 13 hodźinach wot Budyskeho dwórnischcza hacž do Sałomja k „Pachterhofej" a 13.50 hodźin se Sałomja wot „Pachterhofa" do Budyschina. Póndźelu je nimo teho hischcze swisk s póstskim autobußom w 5 hodźinach wot Budyskeho dwórnischcza do Sałomja na torhoschczo.

Na Budysko—Nowosalzsko-Sprembergskej a na Budysko—Kumwaldskej czarje jěsdźitaj njedźelu rano přenjej póstskaj autobußaj do Budyschina w pscherěsku 10 mjeńschinow prjedy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Wasserleitungsgenossenschaft Meschwitz hat um Genehmigung zur Erweiterung der Genossenschaftswasserleitung durch die Errichtung einer neuen Wasserfassung und Ableitung von Grundwasser von dem Flurstück Nr. 287a der Flur Meschwitz nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 20. Mai 1937. **Der Amtshauptmann.**

Připomocy za plahowarjow drobneho skotu

W zyłej Hornjej Łužizy ßo jara wjele karniklow, kosow a pczołkow plahuje. Wulki dźěl tutych plahowari pschißluscha do towarstwow, kotrež ßu ßebi plahowanje drobneho skotu sa nadawk stajiłe. Dokelž pak hischcze wulki dźěl plahowari do tutych towarstwow njeßłuscha, je statny sežiwjenski minister s wosebitym wukasom tym, kotsiž ßo statnemu swjaskej plahowari drobneho skotu podrjaduja, wošebitu pschipomoz sa dalsche spěchowanje jich prózowanja pschilubił. We wukasu ßo praji: Jenotliwi ludowi towarschojo psches wotrjadne skupiny statneho swjaska němskich plahowari drobneho skotu abo tež na krajnych burstwach bližschu informaziju dostanu. S wobschěrnych ßměrnizow, kotrež ßo prózuja, so by ßo dokonjawosćž pschi plahowanju drobneho skotu powjetschiła, njech ßo tu jenož na polěpschenja w kurjeńzach pokasuje. Pschipomoz sa twarjenje abo polěpschenje kurjeńzow móža jenož tajke pschewsacza a tajke plahowarnje kokoschi dostacž, kotrež ßo statnemu swjaskej němskich plahowarjow drobneho skotu pschisamknu abo ßo towarstwu sa plahowanje pjerisny podrjaduja. Tuta pschipomoz pschi twarjenjach kurjeńzow hacž do 25 kóßnych metrow 1,50 hr., sa kóßny meter wucžinja. Tajka pschipomoz płaczi ßo tež pczołkarjam pschi wutwarjenju a nowosarjadowanju kołczow. Tuta pschipomoz ßo pak s hotowymi pjenjesami płaczi a to hacž do 300 hr. abo s dodaczom pschißłuschnych pczołkarskich gratow. Tež ma ßo sawjedźenje pczołkow s dołhim pyskom, kotrež bychu mohłe tež nasch czerwjeny dźeczel wopłódnicž, wošebje podpjeracž. A skóncznje ßo tež pschipomozy sa plahowarjow karniklow poskiczeja, so bychu ßo mohłe porjedźenja karniklazych khlěwow atd. pschewjescž.

Němszy koparjo nad Jendźelczanami dobychu.

Ssrjedu ßo w olympiskim stadionje w Barlinje psched 60 000 pschihladowarjemi s wulkim napjeczom woczakowana hra jendźelskeho kopańskeho mischtra Manchester City pschecziwo němskemu wubranemu mužstwu hrajesche. Wona ßo s němskim dobyczom 3 : 2 skónczi. Nasch wobras pokasuje nam sajimawu ßzenu psched jendźelskimi wrotami. Jendźelski wrótkař je nadběh wuspěschnje wotwobrocził. Na lěwo: Berndt, jendźelski schkitař, wrótkař Schwift, a schkitař Hohmann, kiž bě tsecże wrota tselił. (Scherl Bilderdienst, M.)

Powěsće z cyłeho swěta

Błysk 74 wowzow sabik.

W Holungenach njedaloko Worbißa w sakskej provinzy pschi njewjedrje błysk do stadła wowzow dyri. Pschi tym ßo 74 wowzow mori.

Najwjetscha łódź ßwěta.

Kaž ßo wosjewja, ßo nowy hobrski parnik Jendźelskeje towarstwa Cunard White Star Line, kotryž ßo na łódźnizy firmy Browna a Co. w Clydebanku twari, nasymu lěta 1938 na morjo puschczi. Tuta łódź dostanje mjeno: „Queen Elisabeth" a budźe se ßotrowskej łódźu „Queen Mary", kotraž 81 000 tunow wobßahuje, tutu hischcze khětro na wulkosćž pschetrjechi. Budźe mjenujzy 90 000 tunow wulki a se ßwojimi 1030 stopami (něhdźe 300 metrami) s najwjetschej a najspěschnischej łódźu zyłeho ßwěta a budźe po powěsćzach jendźelskeho łódźneho nowinarstwa po twarje a wuhotowanju s woprawdźitym łódźnym dźiwom. Na łódźi ma ßo mjes druhim tež wošebite jewischczo sa dźiwadło satwaricž.

Nowe strachi sa nasche młode winowe kicže.

Czopłe wjedro w tutym lěcže je s pschicžinu, so ßo wokoło naschich winowych pjeńkow lětßa jara bórsy tak mjenowana kschižowana rožniczka (Traubenwickler) pokasuje. Hižo w poßlednich dnjach psched ßwjatkami wobkedźbowachu ßo pißane mjetelki s widźomnym kschižom. Přeni nalět mjetelkow na to pokasuje, so ßo sa krótki czaß jejka do młodych winowych kiczow położa a wostanje-li wjedro dale czopłe, wuskocža sa 6 hacž 10 dnjow małe czerwje, kotrež winowe rósenki žracž poczinaja. Tehodla dyrbi ßo hnydom s pokluschenjom s arsenowymi ßrědkami abo s wobßykanjom s arsenowymi ßrědkami pschecziwo tutym schkódnikam sakroczicž. Jara je nusne, so tež wobßedźerjo spalěroweho wina, kotsiž w poßlednimaj lětomaj pod tutym schkódnikom czerpjachu, ßo na jeho sniczenju wobdźěleja, dokelž hewak ßo s tutych spalěrowych pjeńkow schkódnik na winizu rosschěri. W prjedawschich lětach tutón schkódnik trochu posdźischo wustupowasche. Sažny jeho pschikhad pak na to pokasuje, so maja ßo lětßa někotre generazije woczakowacž a tehodla ßo radźi, wot wscheho spocžatka pschecziwo njemu energisky sakroczicž.

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu próću
Skazać
móža so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a tež pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Serbski hospodař" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom .... Preis 1.51 Rm.
Datum: .... Unterschrift: ....

Wustajam wot soboty, 22. t. m., nowy transport
koni do dźěła a na rolu
lohkeje a ćežkeje rasy, mjez nimi někotre **belgiske kobły,** z dospołnym rukowanjom za znate tunje płaćizny. Też mam w mojej filialcy w Budyšinje w hotelu „K Markhrabi" wubjerk
kruwow a jałojcow
płaćizny hódno na předań.
Paul Grosch, wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50 628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Krajno-cyrkwinski přednošk
Njedźelu, 23. meje, popołdnju w 4 hodźinach rěči farař **Malink**-Łazowski w cyrkwi w **Minakale**
„Wo prawym twarjenju Khrystusoweje cyrkwje"
a to **w serbskej rěči**

Časnikowe škleńcy kiž so nierozbija, hnydom, tunje, naruč. wěst. časnikowy **KOKSCH** na Sukelnskej hasy 20

So přistaja
Pilnu domjacu
HOLCU
pyta katolska swójba (štyri wosohy) w Habrachćicach w Hornjej Łužicy.
Anton Josef Müller
Ebersbach, Grunnenstraße 12

Hospod. pomocnik
(18létny abo starši) abo starši **dźěłaćef** so hnydom abo k 1. juniej pyta w Khrósćicach 63

Stragula
Wukładne twory, ćepłchi, lěhadła we wšěch šěrokosć.
Friedrich Bubach
pódla Krónpryncoweho mosta Zwonkowna Lawska hasa

Wšě družiny **nožicow a nožow**
na oči wěcywustojnje
Točeŕnja **Kurt Michalk** w Budyšinje na Hosic hasy

Knihi kupuj w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Zündapp
DB 200 wulki porażak lěta 1937. Płaći 540.— hriwnow 3 króć we łožisku wopočowacy 7 PS-motor. Małe napłaćenje. Hnydom k dostaću.
Zündapp-Kieschnick
w Budyšinje, na Hošrc hasy 17

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Spěcha! Spěcha!
Składnostna kup!
klamaŕska blid. tafla 350x65, stab. 40,—
klamaŕska blid. tafla 300x60, stab. 35,—
khamor za lód 105x60, z 2 durj. 35,—
trjebany škleńčany khamor, tuni bufet za škleńcy 220x60,
za hosćenc, nowy 40,—
trjebany sofa 20,— hr., trjeb. komoda a dwaj trjeb. kuchińskej khamoraj 18,— a 28,— hr.
předawa jenož **Frömter**
Lawske hr. ebje 2, při Krónpryno. mosće

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schiebach
na Mužakowskej drózy čo. 4

Přiłoha k čisłu 115

SERBSKE NOWINY

Pjatk 21. me'e 1937

Cyrkwinske powěsće

Sswjedźeń Sswjateje Trojizy, 23. róžownika 1937.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi ſměje farař Kapleř rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, farſki vikar Schołta we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodźin ßerbſke kemſchenje.

*

S **Budyſchina.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſnje w Budyſchinje: Njedźelu a ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Póndźelu w Dobruſcht, ßrjedu w Rachlowje a pjatk w Zyzezach.

S **Budeſtez.** Rano w 7 hodź. ſměje farař Bójz ßerbſku ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. Dop. w 11 hodź. ſměje farař Bójz kemſchenje ſa dźěczi 5. hacz 8. ſchulſkeho lěta. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. ßłužba na młodźinje. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. ſměje farař Bójz bibliſku hodźinu we wošadnym domje. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina pola Duczkez w Kóſtach.

S **Budyſchinka.** Rano we 8 hodź. ßerbſka Boža ßłužba, Porſchiſki zyrkwinſki khór ßobu ſkutkuje, dop. ½10 hodź. rosrěczowanje ſ konfirměrowanej młodźinu w Porſchizach.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Wumrěłoj: Khorla Auguſt Wjeńka, khěžeř w Lejnje, 72 lět 3 měß. 9 dnj. ſtary. Johanna Marja rodź. Gudźiz, mandźelſka Khorle Auguſta Gruhla, wobydlerja we Luſku, 73 lět 10 měß. 1 dźeń ſtara.

S **Hrodźiſchcza.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Pop. w 2 hodź. rosrěczowanje ſ konfirměrowanej młodźinu.

S **Hucziny.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka Boža ßłužba, dop. ½10 hodź. Boža ßłužba ſa młodźinu.

S **Khwacziz.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. Kollekta.

S **Klukſcha.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. kemſchenje ſa młodźinu. — Kſchczenaj: Hermann Horſt Radon, ßynk murjerja w Lěſkej; Regina Annelies Nowotnez, dźowczičzka bura w Klukſchu.

S **Kotez.** Dop. ½9 hodź. němſke ſpěwne kemſchenje ſ duchownej narěczu (wošadny farař). Kollekta.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, po tym dźěczikemſchenje.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo: Bibliſka hodźina wutoru wjeczor we 8 hodź. w Bukezach a pjatk wjeczor we 8 hodź. tehorunja w Bukezach (Měrczin-Adorfſki).

S **Maleſchez.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 němſke kemſchenje.

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſka a dop ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, w 11 hodź. ßerbſke dźěczikemſchenje. Pop. w 4 hodź. ſměje farař Malink-Laſowſki krajno-zyrkwinſki pſchednoſchk wo prawym twarjenju Khryſtußoweje zyrkwje (w ßerbſkej rěczi). Wutoru wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina w Adolfſkej Hěcje. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. ßerbſka evangelſka ßłužba młodźiny ſa młode holzy. — Kſchczeni: Rolf Chriſtian, ßynk Jana Herkmanna Henki, hejtmana w Lipiczu. Charlotta Lejna, dźowczičzka Pawoła Ericha Martina, dźěłaczerja w Minakale. — Pſchipowědani: Erich Guſtav Kröſchka, pohoncž w Pßowjach a Hana Marta Němzez, domjaza ßłužobna w Scheſchowje. Arnoſcht Kudźel, dźěłaczeř w Lipiczu, a Frida Lejna Kwawkez ſ Wyßokeje. — Wěrowani: Pawoł Oremek, krawz w Minakale, a Lejna Hana Wagnerez, domjaza dźowka w Hatku. Wilhelm Schaub, graveř w Drježdźanach, a Margareta Wudewizez, domjaza ßłužobna w Khróſcže.

S **Njeßwaczidła** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Kemſchenje w Sarěczu tydźeń poſdźiſcho. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. wošadny wjeczor ſa žony na kapłanſtwje. Pjatk ev. ßłužba ſa młodźinu pop. ¼4 hodź. a wjeczor ½8 hodź. (knj. Böttgarez). — Wukſchczeni: Maks Wilfried Jentſch, njem. dźěczo ſ Noweje Wßy. Gerhardt Helmut Roſt, njem. dźěczo ſ Holeſchowa. Elfrieda Gabriema, dźowka dr. Ssykory w Njeßwaczidle. — Wěrowani: Bjedrich Waktař Weinhold, techn. ſaſtojnik w Schmiedebergu, a Hana Marta Pětſchkez ſ Njeßwaczidła. Arnoſcht Ota Kuczka, technikař w Bremerhavenje a Marja Hildegarda Müllerez ſ Njeßwaczidła. Wilhelm Alfred Ssuſchka, ſkłakař we Lupoji, a Lejna Margareta Schmiedelez ſ Njeßwaczidła. Erichu Guſta Kroſchk, pohoncž w Pßowjach, a Hana Marta Němzez ſe Scheſchowa.

S **Rcßacziz.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, dop. ¾11 hodź. Boža ßłužba ſa dźěczi. Kollekta ſa Boži dom. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna zykeje wošadneje młodźiny (dowěrnik Thümmler). — Pokhowany bu 16. meje kubleř Jan Schmidt ſ Trußez, 70 l. 1 měß. 11 dnj. ſtary.

S **Porſchiz.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka Boža ßłužba, dop. ½10 hodź. rosrěczowanje ſ młodźinu, w 11 hodź. dźěczikemſchenje ſa mjeńſche dźěczi. — Wumrěł: Handrij Běla, ſchewz w Kubſchizach, 84 lět, 8 měß. a 22 dnjow ſtary.

Se **Sslepoho.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ¾11 hodź. němſka Boža ßłužba. Kollekta ſa naſch Boži dom. Pop. ¼1 hodź. kſchczenje — Pokhowani: Gerard Heinz Sprejzoz, mandź. ßynk Khryſtiana Sprejza, železniſkeho dźěłaczerja w Rownem, 2 měß. 2 dnjej ſtary. Heinrich Krainkoz, mandź. ßynk Jura Krainka, dźěłaczerja w Sslepom, 1 měß. a 6 dnjow ſtary. Hanſko Gerard Nowakoz, mandź. ßynk Matthija Nowaka, dźěłaczerja we Mikoraſu, 7 měß. 5 dnjow ſtary.

S **Wóßlinka.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźěczi. Wutoru 25. meje wjeczor we 8 hodź. žónſke towařſtwo pola Mirſchez.

S **Wóſporka.** Dop. w 10 hodź. ſpěwne kemſchenje ſ duchownej narěczu, potom kſchczenje (wošadny farař). Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje a ¾10 hodź. dźěczikemſchenje we Wulkich Sdźarach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina we Wermingſhoffje.

Kak sebi priedy jónu młodźency pó njewjesty khodźachu

Njeje lohko, ßebi dobycž wutrobu lubowanje holczki a pohnucž ju k tomu, ſo by k mandźelſkemu ſwjajkej poſkicziła ruku, hacžrunjež ßo praji, ſo je ſ najwjetſchej žadoſczu kóždeje žony, ſo ßo pod czěpz doſtanje. Džénßa wſchak to pola holzow njeje hižo wjazy ſ waſchnjom, wulke czeže czinicž, ale hacž do njedawnych czaßow ßebi hiſchcže nad tym wjele ſaležecž dachu. A ſ tutymi „žónſkimi czežemi" mějachu mužojo wulke ſtaroſcže. Tohodla pſchi wuſpěſchnym „na žeńtwu khodźenju" wjele na tym ſaležeſche, ſo by ßo rosßudźazy nadběh ſ czaßom ſtał, ſo by njebył bjes žorta a ſo by pſchekwapił a ſkutkował. Wo njebo kěžoru Franzu Joſefu ßo powěda, ſo hdyž chzyſche dobycž wutrobu bayerſkeje prynzeßny Hilžbjety, dari jej album ſ wobraſkami ſ alpſkich krajow. Prynzeßnu tute wobraſki wurjadnje ſahoricžu a tuž ſawoła: „Kajki je to kraßny kraj!" Kěžor ßo tutych ßłowow hrabny a hnydom ße jeje woprascha: „Njebyſchcže chzyła bycž ſ knježiczeřku nad tutej kraßnej ſemju?" Prynzeßna kěžorej pſchikiwny, na njeho pohladnywſchi, ßo wě ſ trěbnym ſaczeřwjenjom — a ſ teho naſta bórſy kwaß.

Wo wěſtym ſchotyſkim ſpißowaczelu ßo powěda, ſo je knihu ßwojich pěßnjow wěnował knježnje, kotruž lubowaſche a w knižzy podſchmórny ſ wołojnikom ßłowa rjeka, ſ kotrymiž luboſcž lubowanej holczzy wuſnawa. Pola knježny mějeſche tute baßnikowe poczinanje wuſpěch a no połojzu mějeſche wěz dobytu. Knježna pak mějeſche nana a tón bě njewoblubjeny literarny kritikař. Młody baßnik bojeſche ßo pſched njeho ſtupicž a požadacž ruku jeho dźowki. Baßnik bě bojaſliwy a měnjeſche, ſo njewoblubjeny kritikař je runje tak kruty nan. Knježna tohodla ßwojemu baßnikej ßlubi, ſo ſ nanom porěczi ßama. Naſajtra pſchińdźe na ſetkanje ſ baßnikom a wjeßele ßo ßměješe. „Schto je twój nan rjekł", ßo baßnik khwatnje woprascha. Knježna na to njewotmołwi, ale wobroczi jemu khribjet. Baßnik bě hižo zyle ſadwělowany, pſchetož tute poczinanje měješe ſa wotpokaſanje jeho prózowanja. Prjedy pak hacž ſbity wotejdźe, pohladny hiſchcže ras na lubu holczku — a hlej! Sady na paßu mějeſche ſ jehliczku pſchityknjeny liſczik a na nim po pſchikładźe awtorſkich wěnowanjow běſche napiſane: „Proſchu, pſchijimajcže tuto moje ſkromne dźěło ſ mojim najwutrobniſchimi poſtrowami! Awtor."

Zyle jako dobywaž khodźeſche na žeńtwu Wilhelm Dobywaczeř (wójwoda Normandije, poſdźiſchi jendźelſki kral) a doby ßebi knježnu ßwojeje wutroby, kraßnu Mathildu. Hdyž bě ras rano na konju wujěchała, jěchaſche Wilhelm Dobywaczeř ſa njej. A hdyž bě ju dohonił, ſtorhny ju ſ jeje kroſchaka k ßebi na ßwojeho bruneho a něhdźe dwójzy abo tři krócž plazny ju na lizo a potom ju móznje ſtłóczi k ßwojej wutrobje. Wona drje ßo khwilu

Jehła

Powědańčko wot A. V. Šmilowskeho.

přełožił Jan Wjeńka.

Stož člowjek pomni, dychaše, šiješe a lačnjcše „na korabje". Za dorosćenych ludźi skoro docyła nješiješe. Jeho wotběrarjo běchu někotři swětni staroměšćenjo, wosebje z předměsta, ludźo to zo stareho lětstotka, kotrychž ideal krawskeho wuměłstwa běše wulka a dźeržliwa drasta; potom dźěłaćerjo, kiž so žiwjachu w mozlach a w poće, a skónčnje dźěći z lěpšich domow hač do dźesaćich lět: z krótka ludźo, na kotrychž mysl so njestajna a měnjaca mjetel „móda" njeběše hišće synyła.

Wo módu sej hłowu njewumysli: pjeć abo šěsć módnych wobrazkow, přibitych mjez woknami na sćěnje, měješe najmłódši datum — prošu njestróžće so — 1850. „Na korabje" rěkachu poslednjemu dodźeržanemu domej po jenym skhodźe na kóncu předměsta, hdźež so wot starodawna pola rozłamaneje šlahi a zblědnjenych taflow cło zběraše, a hdźež so na hórku do Nepomuka jědźeše. Něšto křiwje z napřeća koraba běše widźeć rjenje wutwarjena bróžnja statoka knjenje Stancoweje, a wětry cyłeje protyki zlětowachu so tam za wšě Bože časy do sejma z knjenju Melusinu a přetřasowachu šwarnje jeho firmu, čornu to tafličku na jenym hozdźiku wisacu, kiž tohodla přeco křiwje wisaše, bórzy na lěwo, bórzy na prawo, kajkiž duch runje sejm wobknježowaše.

Na mjenowanej tafličcy steješe ze žołtej barbu na čornym polu:

Pawoł Kubasek,

zhotowjeř drasty wobeju splahow.

Kubasek běše, jako kóždy krawc, kiž je z módy wušoł a so do hłubinow zabyća přepodawaše, kotryž bě na swój stary dźeń na korab so dosunył: běše suhi kaž šindźel, dołhi kaž žerdź, skhileny kaž stary komornik; šnupowaše a staraše so kruće, haj strachošiwje wo čistu zwonkownosć. Hdyžkuli z „koraba" wustupi, přeco běše wulizany a wupikany, zo běše radosć na njeho pohladać. A štož na khodźenju zaleža, njeběše ničo za samym burkmištrom: dźěše ważnje a kedźbliwje, zdalujo so starosćiwje błóta a łužow, nihdy so wo nikoho nješmórny a njedopušći též, zo by so něchtó jeho při hiću dótknył. A jeho nutřkowne runaše so derje k wonkownemu: z kóždym člowjekom derje měnješe a wjazny-li hdy z někajkim dołžičkom, štož zawěsće je bejz dźiwa za naše złe časy! a njemóžeše-li swoje winowatosće derej dopjelnić, wobkhadźeše z wěrićelemi přeco tak sprawnje, zo jemu radźi wočaknychu, widźo we swojim dołžniku člowjeka pócćiweho a sprawneho wot hłowy hač do pjaty.

Kubasek běše w žiwjenju dosć a nadosć spytał. Běchu časy, hdźež bydleše na torhošću a wot hód k hodam třoch, štyrjoch pomocnikow žiwješe. Tola róžowy tónle čas bě překćěł: bě tu runje z Wina krawc Wanuš při ćahnył a třihaše tak drastu, zo samemu Kubaskej při tym pót na čoło stupaše. Wanuš jeho přesćěhny, Wanuš jemu wšě domy wuwćěši, Wanuš, jeho zabi. Knjez mištr Kubasek dyrbješe so přesydlić na předměsto a z předměsta w běhu časa hač na korab. Starosće, njedostatk, khudoba njedachu so wottřasć a dyrbješe je přijeć za stajnych a swěrnych towařšow swojeho domu. Ale při tym wšěm njepozby Kubasek na swojej česći ani telko, štož by sroka na wopuši njesła. Dosta drje so jemu po času porjadneho dosćčinjenja a Wanuša potorhny drnhi Wanuš, tak zo skoro w njećesći dokrawcowa; ale što měješe z tohe Kubasek? Na wučobnika ani na pomocnika so njezamó a runjež měješe pěknu mandźelku a pěkne dźěći, bolostnych starosćow njewidźeše kónca. Hdyž bě sebi někajki wobjed wuběhał, powědaše sebi w duchu: Někak běše, někak budźe; bjez wěry njedostanješ so do njebjes.

A někak přeco běše; my ludźo kiž smy zwučeni do syteje wole so najěsć, drje njerozumimy kak — ale Kubaskecy zakhowachu swoju česć, kotraž běše jim též w najćežšim njedostatku z poł Bohom Knjezom, njezranjenu, a jich dźěći běchu lěpje woćehnjene dyžli z najbohatšich swójbow w měsće.

W času, wo kotrymž rěčimy, mějachu swoje dźěći wšě zastarane. Njeběše róčnych časow, zo njebychu staršimaj po někotrych złotych słali. Kubaskowa by tute pjenjezy ze sylzami pokrjepjowała a Kubasek khwaleše so, hdźe je přišoł a kak dušne dźěći je jemu Bóh tón Knjez wobradźił. Zo su z jeho zasłužbu dušne, wo tym ani słowčka njepikny, ale rozumnym ludźom njemóžeše hubu zašić a ći jemu často tu dobru pječeńku po škli storkachu, jako na přikład stary kantor Putynka. Putynka běše wuwołany za krutelio bórčaka, a hakle hdyž bě sebi štó za toleř khwalby dobył, khwaleše jeho za krošik. Kubaska měješe we swojej złotej knizy, wosebje tohodla, zo biješe bubon tak derje, kaž žadyn druhi w měsće.

Kubasek ličeše pawsy na włósk, a dyri přeco w prawym času a hdy by w cyłym „Credo" jenož jenu wosmičku měłł. A kak wjerćeše z kiješkomaj na bubonje w intradach! Sam Putynka ničo podobneho wuwjesć njemóžeše, hač runjež so w tym husto wuwučowaše. Nó, krawskej rucy! Lohkej jako pjerko a pružnej jako truna! Rad by sej něchtóžkuli z hercow na bubonu zahrał, ale Putynku k přizwolenju njenaréča.

„Budź wuhlo abo sněh", rěčeše stary Putynka, „popjełk ničomu njeje". Pod tym rozumješe, zo nochce ničo położěneho, zo chce člowjeka cyłeho k bubonej a tón běše jemu jenož Kubasek, kiž sej též na swoje wuměłstwo wjele być dawaše. Na wjetšich swjatych dnjach njezakomdźi ani raz wulku Božu mšu; tón čas woprowaše Bohu a bubonej.

Kubaskowa běše tohorunja pěkna, dźěława a sćeŕpna žona ale jazyka dar bě ji Bóo dał, jako kóždej Słowjancy. A nimo bubona bića na khórje měješe jeje muž druhe swoje słabosće, ke kotrymž njemjelčeše. Tak jako kóždy krawc šiješe rad njedźelu a swjećeše módru póndźelu. Na tutym dnju čitaše rad „khroniki", kotrež jemu wučeř Šołta požčowaše. Hdyž běše Kubasek w khronicy, móžeše so stólc pod nim žehlić, wot khróniki so njehibny. A druhdy za wobjed njeměješe časa. Z wotkal měješe Kubaskowa nabrać jandźelskeje sćeŕpnosće?

pſcheczíwjeſche, ale tuto wowaranje jej bórzy ſańdźe a radſcho ßo energiſkemu lubowarjej wokoło ſchije powěßny.

Dźenßa wſchak ßo na žeńtwu dozyła hinak khodźi. Czaßy ßu ßo pſcheměniłe a wěſo tež na žeńtwu khodźenje. Dźenßa ßłuži k tomu awto, motorſke koło, kino, dźiwadło, někajka reja atd.

Radio

Ssobotu 22. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcże. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Königsberga), w pſcheſtawzy 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecza. 13,45 powěſcże. 14 wſchelaka hudźba. 15,10 hońtwa a hońtwjeř. 16 taczele. 17,45 ſtare wuheřſke ludowe ſpěwy. 18,45 ſport tydźenja. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcże. 20,10 němſki radio w Oldenburgu. 22 powěſcże, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcże. 9,30 wupłodźenje a pſchetrjebanje. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcże. 14,15 taczele. 16 wjeßoły programm ſa ſtarych a młodych. 18,15 hudźba ſa madoliny. 20 powěſcże. 20,10 wulki wjeczorny konzert. 22 powěſcże, ſport.

Wrótßław: 20,10 wjeczor wſchelcziſnow. — **Köln:** 20,10 wjeßoły ßobotniſchi wjeczor. — **Frankfurt:** 20,10 wjeßoły wjeczor we Wiesbadenje. — **Stuttgart:** 20 wulke wjeßołe hódanje. — **Mnichow:** 20,10 wjeßoły ßobotniſchi wjeczor. — **Win:** 19,25 ſpěwohra „Knjes měſchczanoſta“. — **Budapeſt:** 21,10 zyganſka hudźba.

Wobkhad z kolesami na hranicach

Czaß dowoleńzow ßo bliži. Wożebje naſcha młodźina puſchczi ßo ſ kołom do ßwěta. Sdaleni wot hołka a tołka měſtow a wot procha wulkich ſchoßejow, pytaja tyßazy koleßari woczeřſtwjenje a nowu móz. Ale niz jenož rjane dźěle Němſkeje, ale tež ßußodne kraje naſchi koleßarjo dźenßa wopytuja. Tajke jěſby do wukraja pak dyrbja ßo niz jenož turiſtiſzy, ale tež dźiwajo na poſtajenja wo pſchekroczenju mjeſow kedźbliwje pſchihotowacż. Njedźiwajo na to, ſo maja ßo paßowe a deviſowe poſtajenja najdokładniſcho wobkedźbowacż, je tež trěbne, ſo ßo pſcheſmjeſne papjery ſa koło w prawym czaßu wobſtaraja. Kaž je ſnate, ma ßo pſchi pſchekroczenju mjeſow ſa koło zło ſapołožicż, kotrež je po jednotliwych krajach wſchelake a 30—60 hr. wuczinja. Dokelž pak płaczaze deviſowe poſtajenja tak wyßokeje złowneje ſaſtawy njedowola, je němſki koleßařſki ſwjaſk (Deutſcher Radfahrerverband e. V. Gaugeſchäftsſtelle Dresden-A. 1, Pirnaiſche Straße 38) ſ najwjazy europſkimi krajemi namjeſne wujednanja dorjadował, kotrež jeho ßobuſtawam ſmóžnja, ſo ßmědźa bjes ſapołoženja zła koło do wukraja ßobu bracż a jo we wukraju wužiwacż. Mjenowany župny hamt ſwjaſka wuſtaja namjeſne kharty ſa ſczěhowaze kraje: Italſku, Awſtriſku, Schwizařſku, Monakko, Belgiſku, Luxemburg, Hollandſku, Jendźelſku, Schwedſku, Norwegſku, Danſku, Rumunſku a Gdańſk. Tryptiki (wupokaſy) ßo wudźěleja ſa Franzowſku, Czěſkoßłowakſku, Wuheřſku, Juhoßłowjanſku, Turkowſku a Schpaniſku. Namjeſne kharty a tryptiki płacza wot 1 hacż do 4 hr. Tajki tryptik płaczi jene lěto. Mjeſy móža ßo tak wjele raſow kaž to kóždy chze, pſchekroczicż. S wuměnjenjom ſa wuſtajenje je ßobuſtawſtwo pſchi němſkim koleßařſkim ſwjaſku.

Indiſzy hódnoſtarjo wobhladaja ßebi moderne jendźelſke kanony.
Wotdźělenje indiſkich krónowańſkich hoſczi wobhlada ßebi kralowſku jěchaŕſku artilleriju w Pirdrightu. (Scherl)

Boža předwidźiwosć człowjeka spodźiwnje wodźi

Pſchi ſběžku domoródnych w Meſopotamiſkej bě ßo domjazemu ſplahej Beduinow poradźiło, jendźelſkeho wyſchka pſchi jeho wußlědźeřſkim jěchanju ſajecż a wotwlez. Jendźelczenjo wupóßłachu wojakow ſa nim, kiž měјachu jeho w puſczinje pytacż, tola pěſkowy wichor wſchě ßlědy ſa wotwjedźerjemi ſawě. Dźe a kak měјachu něſko w dalokej, ſchěrokej puſczinje wotwjedźeneho ſaßo namakacż? Sdaſche ßo to bycż zyle bjeswuſpěſchne prózowanje. Ani ſa njepſcheczelom, ani ſa wyſchkom njebě najmjeńſcheho ßlěda. Muczni ſeſkalachu wojazy ſ konjow a jedyn ſ wyſchkow hrjebaſche ſ nohu w puſczinowym pěſku. Nadobo pod jeho pjeńkom ßo někajka kowowa ſnamka ſabłyſkny a na njej pißmikowe ſnamjenja. Sběhny ju; ſpóſna na njej ſnate klubowe ſnamjo Oxfordſkich wjeßłowarjow a na ſadnjej ſtronje bě czeńko ſarzyte mjeno jeneje oaſy w juhu kraja.

Ssrjedź puſcziny bě wotwjedźeny wyſchk powěſcż wo ßwojim wożudźe pſchipadej dowěrił a pſchipadnje bě tuta mała ßlěborna ſnamka jeho pſcheczelam do rukow padła.

Sso ßamo roſumi, ſo hnydom czrjóda wojakow ßo na pucż da, ſo bychu pſcheczíwnika pſchekwapili a wyſchka wußwobodźili.

Najbóle pſchekwapjeny mjes wſchěmi pak bě ſbožowny wußwobodźeny. W ßwojim hłubokim ſadwělowanju bě mjeno oaſy do ſnamki ſarył, njeměјeſche pak pſchi tym nadźije, ſo ſměje to někajki wuſpěch ſa jeho wukhowanje. „Něſko njewěrju wjazy do hołych pſchipadow, to je wſcho Bože wodźenje“, prajeſche, jako po boku ßwojich towaŕſchow domoj jěchaſche.

S Blomberg wobhlada ßebi jendźelſke powětrowe łódźſtwo.

Statny wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg wopyta jendźelſke powětrowe łódźſtwo na lětaniſchczu w Andoveru. S Blomberga pólny marſchall ſir John Steel poſtrowi. Po czeſtnej kompaniji pokroczíwſchi ßebi bombowaze lětadła, w Andoveru ſtejaze, wobhlada. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Též w druhim nastupanju bywaše naš mištr při swojim rjemjesle swojeje hłowy, tak zo płoïdy, kiž na suchej roli jeho žiwjenja rosćechu, sahachu na puće. Mištrka by nam mohła khróniki wo tym napisać. Najćežši porok pak, kotryž jemu wumjetowaše, by wuprajiła w jeničkej sadźe: „Za jehłu pališ swěčku!“

Tuto prajidmo, na prěni pohlad njewinowate a njewulkeje ważnosće, khowaše za Kubaska jara zrudnu historiju. Njeměјće mi za zło, ale dyrbju wam ju powědać. Sće drje tola hižo wjetše hłuposće čitali hač tu, kotruž wote mnje słyšiće. Nó a potom — mudry człowjek čita, kaž Kubasek swoje khróniki: nječita, zo by jenož čitał a jutře pozabył, ale zo by z toho něšto za žiwjenje měł.

Dobry człowjek wěrił njeby, kak wažna wěc we krawcowanju je jehła. Njemyslu to jenož theoretiscy, jako zo sej krawc z jehłu wšědny khlěb kała, ale bjeru to z praksy. Njeje jehła kaž jehła. Z někotrej jehłu njewuwjedźeš ničo, ani hny by był překlepane. Z druhej zešiješ tři pikeše, pjeć kholowow, dźesać lacow, a z jehły twori so hakle jehła. Wona so poradźi! Nić nawoblečeš snano pó ćmje do njeje, w porstach dźerži so sama, a štož je z krónu krawcowanja: wona ći šije sama. Dobri krawcy měwaja tajku „swoju“ jehłu; hdy by so jim něchtó druhi jeje dótknył, činja haru, bjeru ju sobu, též na módrej póndźeli na překhodźowanju, rjenje a kruće zatyknjenu. Tajka jehła njehodźi so morić kaž prawne wědomjo ludu.

Tajku jehłu měješe též naš mištr Kubasek. Kak dołho ju měješe, so njepomni, ale z myslow ju njepušći, též nic hdyž ličeše pawsy w cyrkwi při bubonach. Hdy by ju štó ćisnył jemu mjeze sto jehłow, by ju z nich spóznał, a tola njeměješe žaneho wosebiteho znamjenja we swojim přewodnym lisće.

Ta jehła šiješe jemu sama, kałaše do płatu kaž jěd a wućahowaše so kaž wuhor; hdyžkuli so nić kónčeše, zastawaše tak rjec sama, kaž by wědźała, zo bjez niće njeje k ničomu.

Prajće mi kak, njeměł sej ju wažić, kak njeměł ju lubować, kak njeměł so na nju spušćeć, ju w česći měć!

Běše sobotu před swjatkami. Kubasek měješe snadź za dźesać dnjow dźěła. Telko so jemu zeńdźe, zo njewědźeše što najprjedy do rukow brać. Běchu to wšak jenož drasty za dźěći a za khudy dźěławy lud; ale ći wjesela so bóle na nowe drasty, do kotrychž so swjate dny drasća, dyžli štó druhi. Kubasek činješe jako rozumny człowjek a šiješe, zo jemu ruka a cyłe ćěło třepotaštej. Též nocy zdźěła wužiwaše, zo by so po słowu měł, a na módrej póndźeli před tym přečita jenož jenički staw z noweje knihi wot wučerja Šołty a též za tón dósta wot mandźelskeje hroznych słowow. Kubaskowa jemu pomhaše, hdźež móžeše wšak běše přeco z poł krawcom a ženje jemu ničo njeskazy. Bohu dźakowano, dźěło jemu tak padaše wot rukow. Do soboty wječora běše skónčnje cyłe dźěło hotowe, wšitke wěcy k ludźom znošene. Zbywaše jenož jenička wěc a to hłowna, a tu bě sebi mištr skhował hač na posledk, dokelž chcyše so z njej pokazać.

Jeho dobroćeř a přećel, wučeř Šołta, měješe nimo samych dźowčičkow jeničkeho synka, Juřka, kotryž stupaše ze štwórteho lěta. Juřk běše nanowy lubušk, haj mały Bóh, a dyrbješe k swjatkam dostać přenje kholowy, přeni kabat, scyła přenje mužacu drastu. Mudry Kubasek derje wědźeše, što to pola dźěsća rěka, dostać prěnje kholowy, a Šołta njetrjebaše jemu ani přikazać ani scyła k swědomju rěčeć, zo sebi jeho na smjerć rozhněwa, jeli zo Juřk k njedźeli njezměje drastu. Juřk khodźeše hižo wot štwórtka ze służobnej holcu ke Kubaskecom so prašeć, hač su kholowy zešite. Kubasek jeho rjenje trošṭowaše, lubjo při wšěch swjatych, zo nanajpozdźišo swjatki rano w sedmich drastu přinjese; při tym přidawaše, zo budźa te drasćički kaž z cokora a zo so zawěsće kóždy hólčec na hasy budźe za nim wohladować. Hišće sobotu, hdyž běše Kubaskowa na torhošću, popadny ju knjeni Šołćina a pohrozy jej, zo jeli knjez mištr so słowa njedźerži, ani jej ani mužej do wěčnych wěčnosćow njetrjeba na woči khodźić. Tute pominanja přimachu so Kubaska kaž dešćik husow: kak též to mohł z krawcowskej njerodu Šołće swjatkownu radosć skazyć!

Běše sobotu před swjatkami; dźeń so sylnje k wječoru khileše a wonka bu hižo ćmička. Kubasek měješe sukno hižo roztřihany a wšitko k šiću přihotowane. Běše jenož trjeba, so k dźěłu synyć; do poł nocy móžachu drasćički hotowe być, rano zahe móhł jo wuprasować. Kubasek běše wot dźěła, kotrež někotre dny a nocy traješe zmotany, tohorunja běše so též dźensa w nocy mało wuspał, mikawčki ćišćachu a porsty trošku třepotachu, ale z nuznej wěcu njeje zadźerženja a byrnjež bychu wotpadłe.

Kubasek něšto k wječeri pojě a młaskaše hišće khlěb w hubje kusajo, wza sebi „swoju“ jehłu, nawleče ju a da so do dźěła. Mandźelsku pósła k „čeřwjenemu wołej“ po škleńcu piwa k posylnjenju. Prěnju a druhu nić zbožownje doši; hdyž třeću nawoblekaše, sta so jemu něšto, štož so jemu hižo dawno njesta: „jeho“ jehał wupadźe jemu z ruki.

Pobožny mištr zasakrowa w duchu a poča ju pytać, ale hdyž též měješe lěpšej woči, namakać ju njemóžeše.

Mištr zasakrowa druhi raz a to hižo wótře a hórzy na to třeći, ale jehły nihdźe njebě; běše něhdźe hdźež běše djaboł sam ju zadunył. Kubaska złósć přeńdźe a mjerzanje, zo so jemu žiły na čole naćahowachu, a hrimanja so jemu sypachu z huby na zhubjenu jehłu. Potom so dopomni, zo hižo njeje derje widźeć k pytanju. A zaswěći dwajpjenježkowsku swěčku, kotraž na polcy ležeše, a swěćo sebi za jehłu pytaše znowa. Z nakhileneje swěčki kapaše łój w rěčkach na dno.

Tu wróći so Kubaskowa z piwom. Wuhladawši tuto dźiwadło rozzłobi so.

„Što, stary, sy zhubił rozuma“, pušći so do muža. „Sym tola po wobjedźe z wobćežnosćemi jstwu třěła k swjatkam, a ty mi ju cyłu z łojom nakapaš!“

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY
DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładi Marko Smoleŕ; Číšć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 116 — Budyšin — Sobotu 22. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Statna swjatočnosć za morwych powětrona „Hindenburga“

Piatk pſched wjeczorom je ßo w Hapagſkej hali w Cux-havenje ſtatna žarowańſka ßwjatocznoſcz ſa woporu Lake-hurſtſkeho njeſboža wotmĕla. We wulkej hali ſtejeſche dołhi rjad kaſchczow, kiž bĕchu ſ khorhojemi hokateho kſchiža pſchi-kryte a ſ mnohoſczu kwĕtkow wobdate.

S czornych pylonow ßapachu woporne płomjenja. Amerikanſki a ſchwedſka khorhoj ßwĕdczitej wo woporach, kiž ſtaj tež tutaj kraiej ſ Lakehurſtſkim njeſbožom poczeŕpiłoj. W prĕdnich rjadach bĕchu ßo pſchiwuſni ſnjeſbože-nych ſeßydali.

Na žarowańſkej ßwjatocznoſczi ßo wjedniſke wośoby a druſy ſaſtupjerjo Zeppelinſkeje twarjeŕnje powĕtronow wobdźĕlichu. Krótko pſched ſapoczatkom ßwjatocznoſcze bĕ-ſche ſ Hamburga wośebity czah ſ pſchißluſchnikami nĕm-ſkeho knježeŕſtwa, nĕmſkeho nawjedniſtwa nazionalſoziali-ſtiſkeje ſtrony, wojeŕſkeje mocy a ſaſtupjerjemi wukraja na Hapagſke dwórniſchczo pſchijĕł.

Se Chopinowym žarowańſkim pſcheſpolom ßo ßwja-tocznoſcz ſapocza. Potom ſtatny ſekretar dr. Lammers po porucznoſczi wjednika a nĕmſkeho kanzlera wulki ławrjen-zowy wĕnz ſ lilijemi a nalikami ke kaſchczam położi. Na to ßo po porucznoſczi nĕmſkeho lĕtaŕſtwowebo miniſtra generalneho wyſchka Göringa ſtatny ſekretar general lĕta-rjow Milch ßłowa jimaſche.

Wón rjekny, ſo nĕmſki lud ſ hłubokim žarowanjom wo-pory Lakehurſtſkeje kataſtrofy na domiſniſkej ſemi pſchijima. K jich czeſczi je wjednik dał tutu žarowańſku ßwjatocznoſcz wotmĕcz a pſcheś ßwojeho wośebiteho ſaſtupjerja ßwój wĕnz ke kaſchczam położicz.

Statny ſekretar Milch pokraczowaſche, ſo ſtaj wjednik a lud w poßlednich lĕtach ſ hordoſnym pſchipóſnaczom na wulke dokonjenja naſcheju Zeppelinſkeju powĕtronow ſhla-dowałoj. Nimo inženĕrow, wobßadkow a dźĕłaczerjow w Friedrichshafenje dyrbi pak ßo tež na paßažĕrow ſpomi-nacz, kotřiž ßu ſ wopokaſom ßwojeho dowĕrjenja pomhali wuwicze powĕtronſtwa ſpĕchowacz.

Rĕcznik potom wuwicze powĕtronſtwa wopißowaſche a ſpominaſche, kak ſtej ßo ſwažliwoſcz a wola runje pſchi porazkach a woporach najbóle ſkruczowałej. Njech ßo nje-ſbože hiſchcze pſchepytuje, je tola hižo mnoho dopokaſmow dowĕrjenja dóſchło. S mnohich ſtron je ßo pſchecze wu-prajiło, ſo by powĕtron tež dale won lĕtał. W tym ßa-mym ſmyßle je nĕmſki lĕtaŕſtwowy miniſter hiſchcze w nocy njeſboža heßko wudał, ſo ma ßo w ſmyßle morwych a po wotkaſanju hrabje Zeppelina dale dźĕłacz.

Po rĕczi ſtatneho ſekretara Milcha ſaklincza ſpĕw wo dobrym towaŕſchu, na to nĕmſkej hymnje. Statny ſekre-tar dr. Lammers ſawoſtajenym ſ wutrobnymi ßłowami wjednikowe ßobužarowanje wupraji.

Potom ßo mnoho wĕnzow a kwĕtkow pſchi kaſchczach nahromadźi. Tež ſ wukraja bĕchu wĕnzy a kwĕtki dóſchłe. Piatk wjeczor ſemrĕtych do jich domiſny wotwjeſechu. Nje-dźelu dopołdnja ßo w czeſtnym rowje, kiž je mĕſto Frie-drichshafen dariło, ſchĕſcz ſnjeſboženych ßobuſtawow po-wĕtroweje wobßadki ßwjatocznje pokhowa.

Dr. Frick wo hladanju strowoty a wobydleŕskej politicy

We Wildbadſkich kupjelach w Czornym lĕßu je nĕmſki miniſter dr. Frick ſchtwórtk tſeczi nĕmſki ſjĕſd lĕkarjow ſjawneje ſtrowotniſkeje ßłužby wotewrił. Pſchi tutej ſkład-noſczi je wo hladanju ſtrowoty w nazionalſozialiſtiſkim ſtacze rĕczał.

Miniſter roſjaſnjeſche, ſo je ßwĕtonahladowe kubłanje luda w praſchenjach wobydleŕſkeje politiki a materialne ſtatne podpjeranje ſ mandźelſkimi požczonkami, dźĕczazymi pomozami a ſniženjemi dawka wuſkutkowało, ſo je liczba narodźenjow wot 993 126 w lĕcze 1932 na 1 261 273 w lĕcze 1935 a na nĕhdźe 1 290 000 w lĕcze 1936 pſchibĕrała. K ſawĕſczenju dośahazeho doroſta ſmĕje pak ßo nĕtko pſcheczjwo ſyſtemej jeneho a dweju dźĕſczow wojowacz a ſa to dźĕłacz, ſo by nĕmſka ßwójba ſ tſjoch a ſchtyrjoch dźĕczi wobſtejała.

K tomu budźa ßo mſdy ſaſtojnikow, pſchiſtajeńzow a dźĕłaczerjow dyrbjecz pſchepruhowacz. Sa ßwójby ſ wjazy dźĕczimi ßo ſakońſzy wurunanje ßwójbnych czežow pſche-wjedźe.

Pódla najnuſniſchich praſchenjow herbſtwa a raßy pak knježeŕſtwo njeje na druhe nadawki ſjawneho ſtrowot-niſtwa ſapomniło. Sakoń wo ſjednoczenju ſtrowotniſtwa je ſa dwĕ lĕcze ßwojeho wobſtacza hižo wjele wobdźiwa-nja hódneho dokonjał.

W Nĕmſkej je ßo 745 ſtrowotniſkich hamtow pſchi-prawiło, 655 ſtatnych a 90 kommunalnych. W hladanju herbſtwa a raßy je ßo hižo w prĕnim lĕcze wobſtacza ſtro-wotniſkich hamtow wjazy hacz 500 000 pſchepytowanjow pſchewejdło. W lĕcze 1935 je ßo nĕhdźe 7½ milijona ſchul-ſkich dźĕczi bĕžnje wothladowało.

Na druhim mĕſtnje ſteji ſaſtaranje tuberkuloſnych. Wuſpĕſchne wojowanje pſcheczjwo tuberkuloſy ßo wośebje w tym pokaſuje, ſo do wójny mjes 10 000 wobydlerjemi 14, w lĕcze 1935 jenož hiſchcze 7 na tuberkuloſu wumrĕ.

Saſtaranje czĕſcheńkow wjazy hacz dwĕ tſeczinje wſchĕch czĕſcheńkow wobßahuje, to je nĕhdźe 800 000 czĕſcheńkow. Tu nĕmſki miniſter dr. Frick wośebje na dobre ſhromadne dźĕło ſ NS-ludowym ſpomožeŕſtwom pokaſa.

Schefowy konſtruktĕr Dürr pſched pſchepytowazym wubjerkom.

Pſched pſchepytowazym wubjerkom amerikanſkeho hoſpo-daŕſkeho miniſtra w Lakehurſtu ßo pjatk ſchefowy konſtruk-tĕr Zeppelnſkich dźĕłaŕnjow dr. Dürr pſcheßłyſchowaſche. Wón praji, ſo je njemóžne, ſo ßu ſchkriczki ſ wubuchańſkeje roły motorow mohłe powĕtron ſapalicz.

Wulka kralowska parada w Budapestu

K czeſczi italſkeju kralowſkeju mandźelſkeju je ßo w Budapeſtu ſchtwórtk wulka kralowſka parada wotmĕła. Na paradźe ßo wotdźĕlenja wſchitkich wojeŕſkich druzin wobdźĕlichu.

Jako ſtat Romſkich protokollow bĕſche Awſtriſka wo-jeŕſke wotpóßlanzſtwo k paradźe póßłała.

Schtwórtk popołdnju ßu ßo w Budapeſtu **prĕnje poli-tiſke rosrĕczowanja** mjes wuheŕſkim miniſterſkim preſi-dentom Daranyiom, ſwonkownym miniſtrom ſ Kanyu a italſkim ſwonkownym miniſtrom hrabju Cianom ſapo-czałe.

Kelko płaćeše Italsku wójna w Abesynskej?

W italſkej komorje je finanzny miniſter di Revel na-drobnje wo finanznym położenju Italſkeje roſprawjał. Se ßwojej roſprawu je ßo na bilanzy lĕtow 1934/35 a 1935/36 ſepjerał. Kaž miniſter ſdźĕli, je abeßyniſka wójna hacz do kónza junija 1936 nĕſchto wjazy hacz 12 milijar-dow lirow (nĕhdźe 1½ milijardy hriwnow) płaczi̇ła.

Pokutne nutrnosće w Juhosłowjanskej

Po poſtajenju koadjutorſkeho arzybiſkopa w Sahrjebje ßu ßo we wſchĕch zyrkwjach Khorwatſkeje pokutne nutr-noſcze ſa ſkóſtniſtwa bjesbóžnych wotmĕłe. W Sahrjebje ßo po nutrnoſczi ßwjatoczny prozeßion wotmĕ.

Na wulkej manifeſtaziji w Ssarajewje, kiž bĕſche juho-ßłowjanſki dźĕłaczeŕſki ſwjaſk ſwołał, miniſter ſa ſozialne ſaſtaranje Cvetkovicz praji, ſo chze knježeŕſtwo dźĕłaczeŕſku worſchtu wot markſiſma wußwobodźicz. Sdobom je ßo knježeŕſtwo roßbudźiło, ſo chze wažne dźĕłaczeŕſke praſchenja w duchu ſozialneje prawdy roſriſacz.

Belgiska „element změrowanja“

Belgiſki ſwonkowny miniſter Spaak je ſchtwórtk wje-czor k czeſczi franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Del-boßa hoſczinu wuhotował. Na hoſczinje ßo nĕhdźe 60 wośobow wobdźĕli. Pſchi njej ßo ſwonkowny mi-niſter Spaak ßłowa jimaſche a Delboß jemu wotmołwi.

Spaak pſchi tutej ſkładnoſczi ſnowa belgiſko-franzow-ſke pſcheczelſtwo potwjerdźeſche a praji, ſo chze Belgiſka ſ Franzowſkej wulkim ſaßadam ßwobody, runoſcze a bratrowſtwa ßwĕrna woſtacz. K tutej myßli miniſter doda, ſo Belgiſka ženje njeje wĕz Franzowſkeje wot mĕ-zy mĕra dźĕliła.

Wón tež witaſche, ſo je Delbos njedźiwajzy wſcheho w kritiſkich wokomikach ßwoju nadźiju na Swjaſk lu-dow, na ſhromadny bjesſtrach a na wotbrónjenje ſtajał. W tutym duchu je Delbos pjecza pomhał belgiſke pra-ſchenje roſriſacz.

Wo woli Belgiſkeje k njewotwiſnoſczi Spaak rjekny, ſo wona pſcheczelſtwo ſ Franzowſkej njepſchikrócza. Tu-ta wola pak, kaž wón rjekny, ſ teho wukhadźa, ſo ma Belgiſka mißiju we wjeczornej Europje dopjelnicz a ſo ſ dopjelnjenjom tuteje mißije wĕzy mĕra ßłuži.

Skónczuje Spaak wupraji, ſo chze Belgiſka w dźenß-niſchim czaßu bycz element ſmĕrowanja a pſchichodnje ßnadź wjaſadko mjes druhimi ſtatami. Belgiſka ßo dla ßwojich pſchiwuſniſtwow a dla ßwojeje tradizije czuje k narodam pſchikhilena, kiž ßu „demokratiji“ ßwĕrne woſtałe. Belgiſka wotpokaſuje myßl roſchczĕpjenja Europy do politiſko-ideologiſkich dźĕłow.

Póčahi Irskeje k Jendźelskej a Zwjazkej ludow

Irſki miniſterſki preſident de Valera je ßrjedu w ßej-mje wo jendźelſko- irſkich poczahach a wo ſtejiſchczu Irſkeje k Swjaſkej ludow rĕczał. Wón rjekny, ſo ßo irſki ßwo-bodny ſtat na konferenzy jendźelſkeho ßwĕtoweho knjež-ſtwa njemóže wobdźĕlicz, dokelž ßu mjes Jendźelſkej a Irſkej hiſchcze wſchelake njedoroſumjenja.

Najwjetſcha ſwada dźe wo dźĕlenje irſkeje kupy do dweju dźĕłow. Schtož brónjenje naſtupa, njemóže irſki ſtat žadyn ſakitańſki porjad poſtajicz, dołhož ma Jendźelſka móz dźĕle irſkeho kraja wobßadźicz, a dołhož ma jendźelſke wójnſke łódźſtwo prawo na irſke pſchiſtawy.

Irſka ßo nochze dacz jako ſepjera ſa nadbĕh na Jen-dźelſku dacz wužicz. Wona pak chze, ſo by doſpołnje ßwo-bodny lud w njej bydlił. Wona ßo tež nochze na žanej wójnje wobdźĕlicz.

Wo praſchenju Swjaſka ludow de Valera rjekny, ſo je jeho położenje w tu khwilu jara dwĕlomne. Swjaſk ludow je ßo pſchi pruhowanjach poßlednich lĕt hacz do ßwojeho ſakłada ſatſchaßł. Hdyž ßo nĕtcziſche ſtrachi ſa Swjaſk ludow njewotſtronja, je móžno, ſo irſki ßwobodny ſtat ſe Swjaſka ludow wuſtupi.

Jendźelska njeje za Španisku přiměr namjetowała

S Pariſa bĕſche ßo powĕſcz roſchĕrjała, ſo je ßo Jen-dźelſka po diplomatiſkim puczu wo pſchimĕr w Schpaniſkej prózowała, a ſo maju ßo ſa czaß tuteho pſchimĕra dobro-wólnizy ſe Schpaniſkeje wróczicz. W Londonje pak ßo tuta powĕſcz jako wopaczna woſnamjenja.

Wĕrno pak je, ſo je ßebi jendźelſke knježeŕſtwo wot ßwo-jich póßłanzow roſprawu žadało, kak by ßo hodźało pſche-wjeſcz, ſo bychu ßo dobrowólnizy mohli ſ wobeju ſtronow wróczicz. Hewak pak ßo neutralnoſtny wubjerk ſ praſche-njom dobrowólnikow ſabĕra.

Bołhaŕske knježeŕstwo so přetworiło

W Bołhaŕſkej ßu hižo dlĕſchi czaß woczakowali, ſo ßo knježeŕſtwo ſdźĕła pſchetwori. To je ßo wczera pjatk ſtało. Wikowaŕſki, rataŕſki a juſtizny miniſter ßu wróczo ſtupili. Sa noweho wikowaŕſkeho miniſtra je ßo rektor Sſwi-ſtowſkeje wikowańſkeje akademije Demiter Burow ponje-nował. Rataŕſki miniſter bu pſchedßyda rataŕſkich ſjedno-czenſtwow Banko Bankow. Juſtizne miniſterſtwo pak je rĕcznik Alekſander Pinjanow ſe Sofije pſchewſał.

Miniſterſki preſident Kjoſeiwanow je woſjewił, ſo pſchetworejnje knježeŕſtwa nima žaneje politiſkeje waž-noſcze a ſo ßo na ſnutſkownej a ſwonkownej politizy do-zyła niczo njepſchemĕni.

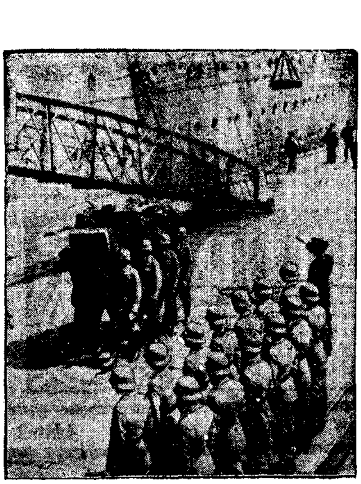

Spěſchny parnik „Hamburg" ſ woporami zeppelinoweje kataſtrofy do Cuxhavena dojěł.

Pjatk dojědźe ſpěſchny parnik Hamburg do Cuxhavena ſ kaſchczemi pſchi zeppelinowej kataſtrofje ſ njeſboženymi. Naſch wobraſowy telegramm pokaſuje, kak wojazy lětaŕſkeje brónje kaſchcźe ſ łódźe na brjóh njeßu.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Krótke politiske powěsće

Schwedſki ſwonkowny miniſter w Barlinje.

Schwedſki ſwonkowny miniſter Sandler dźenßa ßobotu do Barlina pſchijědźe. Němſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath jeho powita.

Dr. Schmidt pola Motty.

Awſtriſki ſtatny ſekretar ſwonkownych naleźnoſczow dr. Schmidt je pjatk dopołdnja w Bernje ſchwajzaŕſkeho ſwjaſkoweho preſidenta Mottu wopytał. Jeju rosrěčzowanje trajeſche dwě hodźinje. Statnikaj ſtaj ßo wo nětczißchim politiſkim położenju w Europje rosrěčzowałoj.

Rosrěčzowanje mjes Gdańſkom a Pólſkej.

Na ſakładźe woſiewjenjow Gdańſka a Pólſkeje běchu ßo pſchi ſpoczatku lěta rosrěčzowanja wotměłe. Potom ſ nimi na dlěſchi czaß pſcheſtachu. Dokelž běſche ßebi jo Pólſka pſchała, je ßo ſ rosrěčzowanjemi ſaßa ſapoczało. Gdańſk ſaſtupuje ſtatny rada dr. Böttcher a Pólſku miniſterialny direktor Łalicki.

Rumunſki trónſki naßlědnik pſchijědźe do Warſchawy.

Pſchichodnu póndźelu 24. meje rumunſki trónſki naßlědnik Michał do pólſkeho hłowneho měſta pſchijědźe. Na dwórniſchczu jeho wſchelake wojeŕſke organiſazije powitaja. Druhi dźeń budźe krónprynz Michał pſchi ßwjatocznoſczi młodźiny w zentralnym wuſtawje ſa czěłoſwuczowanje pſchitomny. Sa czaß ßwojeho pſchebywanja we Warſchawje budźe rumunſki trónſki naßlědnik jako hóſcz pólſkeho ſtatneho preſidenta we Warſchawſkim hrodźe bydlicz.

Juhoßłowjanſki wójnſki miniſter w Praſy.

Kaž je ßo hamtſzy ſdźěliło, je pjatk popołdnju juhoßłowjanſki wójnſki a namórniſtwowy miniſter wójſkowy general Ljubomir Marić ſe ßwojej mandźelſkej do Prahi pſchijěł. Miniſtra pſchewodźa jeho kabinettowy ſchef wyſchk infanterije Zivojin Jevnemowicz.

Pariźſkim włoßytſiharjam ßo woſtudźiło ſtrajkowacz.

Pariźſzy włoßytſiharjo ßu wobſamknyli, ſo ſtrajk ſaſtaja a ſo ßwoju dźěłowu ſwadu ſmutskownemu miniſtrej k rosßudźenju pſchedpołoža. To běſche prěni pſchemyßłowſki ſtrajk pod knježeŕſtwom ludoweje fronty, kiž ßo ſkónczi, prjedy hacž je k wěſtemu wunoſchkej dowjedł.

Pſchikrócźene wopytowańſke czaßy na ßwětowej wuſtajeńzy.

Pſchichodnu póndźelu popołdnju preſident franzowſkeje republiki mjeſenarodnu wuſtajeńzu w Pariſu 1937 poßwjeczi. Wot wutory 25. meje budźe wuſtajeńza ſwoprědka jenož wot 14 do 20 hodźin wotewrjena. Swoprědka budźe jenož móžno pſches dźewjecź wotewrjenych wrotow do wuſtajeńzy ſaſtupicź.

W Ruſkej ſaßo wyßoku woßobu wotßadźili.

S knježeŕſtwowym je ßo dotalny prěni naměſtnik ludoweho kommißara ſa železnizy Alekſander Poſtnikow wotßadźił. Na jeho měſtno je ßo dotalny ſchef zentralneho ſarjadniſtwa ſa lokomotiwne hoſpodaŕſtwo Toropſchenow pomjenował. Poſtnikow, kiž dotal jako prawa ruka wobkhadoweho kommißara Kaganowicza płaczeſche, pjecźa „druhe dźěło" doſtanje.

44 smjertnych wusudow w sowjetskim procesu

W Sſowobodneju w dalokim ranju je ßo pſched „woßebitym kollegiom" wyſchſcheho wojeŕſkeho ßuda Sſowjetſkeje unije prozeß pſchecźiwo „trozkiſtſko-terroriſtiſkej ſpionażowej organiſaziji" wotměł. Kaž ßo powě, wobſkorźenych winuja, ſo ßu „po porucźnoſczi japanſkeje powěſczeŕſkeje ßlužby" na železnizach rańſcheho ßowjetſkeho kraja dźěłali. W tajnym jednanju je ßo niz mjenje hacž 44 woßobow (mjes nimi žónſka) k ſatſělenju ſaßudźiło.

Radio

Njedźelu 23. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 9 njedźelſke ranje bjes ſtaroſczow. 10 rańſcha ßwjatocznoſcź. 10,45 taczele. 11,30 piſchczele. 12 naměſtna hudźba (ſ Mnichowa). 12,55 czaßowe ſnamjo. 13 ſbožopſchecźa. 13,10 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa). 14 ſa dźěczi. 14,30 mejſke ſpěwanje. 15 dujeŕſka hudźba. 16 popołdniſchi konzert. 18 taczele. 19,40 ſport. 20 wjeßołej hodźinje. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 piſchczele. 8,30 taczele. 9 wěczny raj Němzow. 10 rańſcha ßwjatocznoſcź Hitlerſkeje młodźiny (ſe Stuttgarta). 10,30 mejſke pěwy. 11,15 komorna hudźba. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 15,35 ſ manifeſtazije k Fichtowym 175. narodninam w Ramnowje ſ rěczu němſkeho nawjednika Alfreda Roſenberga. 16,15 konzert. 18,20 Drježdźanſke wobraſy. 19,30 ſport. 20 wojeŕſki konzert. 22 powěſcźe, ſport. 22,30 ſpěwy.

Barlin: 20 hłoßy wo lubojczi. — **Hamburg:** 20 opera „Wjeßołe Windſorſke žony". — **Wrótßław:** 20 rejwańſka hudźba.

Póndźelu 24. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 wjeßoła rańſcha hudźba, mjes njej 7 powěſcźe. 11,40 ßkoma abo poch? 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Lipſka), w pſcheſtawzy 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 komorna hudźba. 21 ſabawny konzert (ſ Kölna). 22,10 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 9,30 wupłodźenje a pſchetrjebanje. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert, w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14,15 taczele. 15,35 taczele. 17,10 puczowanje po Němſkej. 19 Hitlerſka młodźina ſpěwa. 20 powěſcźe. 20,10 Richarda Wagnerowy wjeczor. 22 powěſcźe, ſport.

Königsberg: 20,10 ſ wobłubjenych operow. — **Wrótßław:** 20,10 ſchěra póndźela.

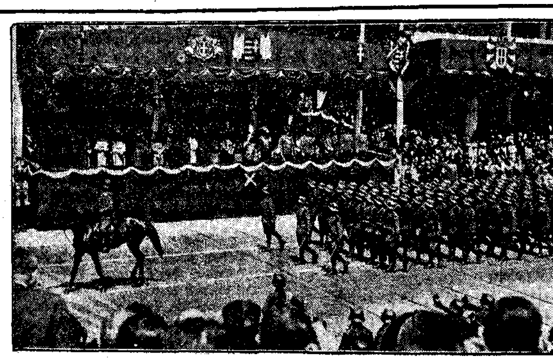

Wojeŕſka parada pſched kralom Wiktorom Emanuelom w Budapeſczje.

Pſchi ſtatnym pſchijeczu italſkeho kralowſkeho pora pſches ſtatneho wjednika Horthyja, wotmě ßo w Budapeſczje wulka wojeŕſka parada. Naſch wobras pokſuje nam nimokhód wojakow pſched kralowſkej tribunu. (Aſſoc., Preß.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

5] (Pokračowanje.)

II.

Wopyt pola khěbětarja.

Na swój pastyřski kij so zepjerajo dźěše naš „knjez" přez dołhojtu wjes ke khěbětarjecom. Naše serbske holanske wsy maja wšě swój wosebity raz, woboje, štož nastupa jich twarjenja a kak tute hromadu zwisuja. Wjele je drje hižo w běhu lět zašło tuteje wosebitosće, a ryzy serbskeho raza. Boži woheń je zaničił jich stare drjewjane khěže z jich słomjanej třěchu a z jich husto rjenje wupyšenymi swislemi. Při nowych twarbach njeje so na to wjacy kedźbowało — a toho dla je za naše časy mało, jara mało, tutoho stareho a ryzeho stojo wostało.

Stara, ryzy forma, abo twar, našich holanskich wsow bě podołhojty — štworhrany. — Srjedźa wsy leži nawjes, přez kotruž so niłka hrjebja abo tež rěčka ćehnje. Drjewjane khěže stoja ze swislemi k nawsy wobroćene, ke khěžam so přizamkuja na prawicu a lěwicu hospodařske twarjenja, tak zo bróžeń zady natwarjena dwór zamka. Ke khěži najbliže stoja kharakteristiske serbske wrota z kulojtym wobłukom. A tak dawa tajke serbske twarjenje sobu wobraz cyłeje wsy. Přetož na woběmaj bokomaj nawsy stojitej dwě serbskej twarjeni, wot kotrejuž móžeš přez cyłu wjes hladać. Při tutymaj nakónčnymaj twarjenjomaj wjedźe puć ze wsy a do wsy. Najbóle ma hišće tež kóždy bur z hródźe wuhlad na pola a łuki. Wokoło cyłeje wsy so ćehnje puć. A hdyž po nim dźeš, ničo ze wsy njewidźiš, khiba lute bróžnje kiž wjes koło wokoło kryja. Małke wuzke zahrodki su před khěžu — za kwětki, wjetše su mjez bróžnju a hospodařskim twarjenjom.

Tajkile staroserbski statok wobsedźeše tež naš Handrij, ke kotremuž stary knjež na wopyt dźěše. Běše hižo po štyrjoch. A tola běše hišće wšudźom dom wot doma słyšeć, zo jeho Mózličenjo dźerža swoju domjacu něšpornu pobožnosć. Spěwachu dźakowne a khwalobne kěrluše. — Mjez nimi pak zaklinča tež do wucha stareho knjeza kěrluš: „Ach poruč Bohu swěru swój křiž a zrudobu". Jeho hłós padny staremu knjezej na wutrobu. Što ma to rěkać. „Dźensa? po dźaknym žnjowym swjedźenju" Lětsa? hdyž su wšitke bróžnje z rjanymi bohatymi žnjemi přepjelnjene? Wón začuwaše něšto we wutrobje kaž porok, zo je wón wina, zo jeho lubi Mózličenjo wjacy na to mysla, zo jeho zhubja, hač na to, zo so dyrbja Bohu lubemu Knjezej dźakować. To słowo: „Nic nam, Knježe, nic nam, ale Twojemu mjenu daj khwalbu!" pokorješe jeho hłuboko.

Z tutymi myslemi pomału kročo stupi k Handrijowej khěži. Jow njespěwachu wjacy. Wšo běše ćicho. Hdyž drjewjanu klinku na wrotach zběhny a do dwora stupi, wohlada Handrija w módrym šórcuchu do myslow ponurjeneho při khěžnych durjach. Při ropoće wotčinjenych durjow wocući ze swojich myslow a wuhlada, zo runje tón, na kotrehož bě sebi myslił, k njemu so bliži.

„Ale, knježe, knježe! dźensa, tajkule njedźelu Wy k nam dźeće?" — dźěše staremu knjezej přećelnje napřećo. „Što Was jeno k nam wjedźe? Pójće jeno nutř! Moja Hana budźe z wjeselom płakać, kaž je hižo cyłe popołdnjo Waše dla přepłakała!"

Nětko bě tež wó jstwje wšo žiwe. Hana a jeje štyri dźěći dźěchu w skoku swojeho knjeza witać — a tłóčachu jemu ruku z tajkim wjeselom, zo jich witanje dlěje hač bě jemu lubo, čuješe.

„Nětko so jeno sydńće, knježe!" praješe Hana, jako wšitcy do jstwy stupichu, a wutře ze šórcuchom knjezej poskićeny stoł. Tole pak po prawym njebě nuzne, dokelž Hana přeco swěru za tym hladaše, zo nic jeno njedźelu, ale tež wšědnje pola nich běchu wšě stoły a ławki čiste.

Stary, dostojny knjez njemóžeše k słowu přińć. Puć, potom, štož běše po puću zasłyšał, a tole wjesełe a žiwe powitanje — bě přewjele za njeho. Sydny so mjelčo a rozhladowaše so po přećelnej jstwi — a po lubych člowjekach.

Handrij sydny so jako hospodař na ławku za blidom. Jeho Hana so ponižnje sydźe na kachlowu ławku a jeje štyri dźěći jako kurjatka wokoło paty — wokoło njeje. Najbliže k maćeri sydny so štyrilětny Matij, čeŕwjenoličkaty hólčik, z mudrymaj, wjesełymaj, čornymaj wóčkomaj a rjanym wobličom — kaž by nanej z woka wupadnył. Pódla njeho jeho sydomlětny bratr Handrij, wobraz stroweho a kruteho wjesneho hólca. So wě, wobaj w šórcuchu kaž nan. — Naši holanscy Serbja njemóža tež njedźelu być bjez swojeho módreho šórcucha. Wón sluša, ale cyle nowy dyrbi być, kaž k swjedźeńskej drasće.

Pola maćerje na druhim boku sedźeše rjana dwanaćelětna holčka, kotruž je naš knjez přeco jeno „Mărijina Marija" mjenował. Wona dosta tute mjeno wot toho, zo hdyžkuli so jeje wón wopraša, čeja je, wona přeco jeno: „maćerina" wotmołwi — a dokelž je ju Mariju wukřčił — tohodla je ju tež „Marijina Marija" narjekł. Zo běše prawje serbski zwoblekana, kaž jeje šěsć lět starša sotra Hańža, za tym hladaštej nic jenož wobej holcy, ale tež wosebje jeju staršej. Jeju drasta běše runje tak zešita kaž maćerina. Krótka suknjana suknja — něšto přez kolenje, módry šórcuch, kiž cyłu suknju přikrywaše, nizki somaćany lack, z kotrehož kitelk so zběhaše, zo by rucy hač do łohća přikrył. Wokoło laca běše šanto wodźete — dźensa tajkeho swjedźeńskeho dnja dla bóle w ćěmnych barbach — na hłowje cankata hawbička, běła jako sněh — to bě jeju drasta. Suknja běše pola tuteju dźensa hłubokozeleneje barby — pola maćerje pak čorna. Hewak noša naše serbske žónske wšědnje čeŕwjene suknje — tež njedźelu ke mšam, hdyž nježaruja, abo hdyž k spowědźi njeńdu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 22. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž stare njepłata a nowe na kedźbu njebjerje, daloko njepřińdźe. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Khłódniſchi mórſki powětr běſche ßo hacž do naſchich ſtron pſchedrěł. W naſchich kónczinach pak ßo jeho ſetkanje ſ czopłym połodniſchim powětrom dotal bjes njewjedrow wuſkutkowa. Pjatk pak ßu w Bayerſkej, Durinkſkej a w rańſchim dźělu Sſmolinow (Harz) czježke njewjedra ſ wichorom měli, kiž ßu ſaßo wulku ſchkodu naczinile. Mjeſa mjes rjanym czopłym a khłódnym njewobſtajnym wjedrom ßo pomału ſ wjeczora k ranju ßuwa. Dokelž ßo we wjeczornej Němſkej hižo dźenßa jaſo wuwjedruje, móžemy woczakowacž, ſo njewobſtajn wjedro dołho njewobkhowamy a ſo ßměmy ßo ſa jutſiſchi dźeń ſaßo poměrnje ſpodobneho wjedra nadźijecž. S měſtnami wſchak ßu tež njewjedra móžne. — Jutſje njedźelu ßłónczko 4.01 hodź. ſkhadźa a ßo 7.53 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 6.23 hodź. a khowa ßo na ranje 2.45 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Trochu wißate, tola ſwjetſcha ſpodobne wjedro.**

*

— **Khěžerjam a hoſpoſam Budyſkeje rańſcheje měſtneje ſkupiny!** So by ßo dokładny pſcherěſkowy wunoſchk ſběranja kuchinſkich wotpadkow w Budyſkej rańſchej měſtnej ſkupinje ſwěſczik, ma ßo tuta ſběrka dwójzy woſpjetowacž. Póndźelu 24. meje a ßrjedu 26. meje 1937 ßo wotpadki hiſchcže ras ſběraju. Sběranje ſtanje ßo runje tak kaž pjatk. Hoſpoſy a khěžorjo ßo potajkim proſcha, ſo bychu hiſchcže ras tutaj dnjej wobkedźbowali a wotpadki do poſtajenych ßudobjow kidali. Pſchi tym pak njech woßebje na to kedźbuja, ſo ßo kóždy krócž jenož wotpadki dweju dniow do ßudobjow kidaju, ſo piza njeby wokiſzła. Hoſpoſy a khěžerjo, pomhajcže ßob, ſo byſchtej tež tutej ſběrzy połny wuſpěch měłej.

— **Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje w** tydźenju wot 23. hacž do 30. meje 1937: Sſobotu 29. meje, 17,15 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi 17. hudźbny něſchpor; w 20 hodź. w Krónje konzert Drježdźanſkeho kſchižneho khóra.

— **Podkrješny wubjerk Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa** ſměje ßwoje poßedźenje póndźelu 31. meje 1937 dopołdnja w 10 hodźinach w poßedźerni hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Biſmarckſkej dróſy 21. Po poßedźenju ßobuſtawy podkrješneho wubjerka wuſtajeńzu „Lěß" w měſchczanſkim muſeju wopytaju.

— **Snjeßboženj na dróſy.** Na Póſtſkim naměſczje wczera popołdnju wokoło ¾3 hodźin motorowy koleßaŕ do kołojěſdneje ſajědźe a ju powali. Wona ßo nad lěwym wóczkom łohko ſrani. Jeje koło ßo khětro wobſchkodźi. — Wczera wjeczor wokoło ¼9 hodźin na Lubijſkej dróſy motorowy koleßaŕ do tudomneho muža, kiž ſpyta dróhu njekedźbliwje pſchekroczicž, ſajědźe a jeho powali. Muž ßo na hłowje ſrani. Dobrowólna ſanitetna kolonna jeho do měſchczanſkeje khorowneje dowjeſe.

— **Žiwjenja ßyty.** 79lětny tudomny woženjeny rentnak je dźenßa w ſaßnich rańſchich hodźinach dla khoroſcže dobrowólnje do ßmjercže ſchoł.

— **Njepóczeſtiwe wobczežowanje!** 21. meje dopołdnja je njeſnaty człowjek w Biſmarckowym haju a bliſko Schprjewinych kupjelow žonu a ſchulſku holzu njehańbicziwje wobczežował. Njeſnaty je něhdźe 20 lět ſtary, 170 zm wulki, běſche ſ nahłej hłowu a měješche aktowku pſchi ßebi. Sdźělenja wo ſkuczerju kóžda polizija pſchijima.

— **Roſprawa polizije.** 19. meje ßu bliſko Pětrowſkeje zyrkwje mužaze koło ſnamki „Bauer" cžißło 2 kradnyli. Koło měješche jendźelſke wodźidło, czorne kroßna, Kometowy ßamoběh a czerwjenej połballonowej wobruczi. — 12. meje ßu na Žitnych wikach mužaze jěſdne koło ſnamki „Mars" ſ mužazym jěſdnym kołom ſnamki „Dürkopp" ſaměnili. Koło ſnamki „Mars" ßo na kriminalnej poliziji khowa. — Wo wěßowne ſdźělenja proßy kriminalna polizija w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Wobkhadne njeßboże.** Wczera wjeczor wokoło 8 hodź. ſawadźi motorſki koleßaŕ na Lubijſkej dróſy do woßoby, kotraž do měſta khwatajo njewědźeſche, kak ma ßo na dróſy ſadźeržecž. Tuta woßoba, kotraž njebě zyle ßama, dyrbjeſche ßo khětro ſranjena do Budyſkeje khorowneje dowjeſcž. Motorſkemu koleßarjej ßo niczo njeſta, jenož jeho koleßo ßo trochu wobſchkodźi.

S **Niechornja.** Tudyſchi wobydleŕ knjes Handrij Wünſcha jutſiſchu njedźelu ßwoje 89. narodniny woßwjeczi. K. Wünſcha je veteran ſ wójny 1870/71. Tehorunja hižo lětdźeßatki dołho ßwěrny cžitaŕ „Sſerbſkich Nowin". Wjeßeli naß, hdyž ßłyſchimy, kak Wünſchez nan wſchědnje woczakuje ßwoje nowiny, ſo by je hnydom pſched khěžu pſcheczitał. Pſchejemy jemu wutrobnje hiſchcže dołhe lěta ſtrowoſcže a cžiłoſcže, ſo by mohł kóždu njedźelu po ſwuczenym waſchnju do Hrodźiſchcža do Božeho domu dóńcž, kaž někto po dlěſchej khoroſcži Bohu dźak ſaho khodźi.

S **Plußnikez.** (Njeßboże w ſkale.) Wczera dopołdnja wokoło 11 hodź. ſta ßo wobžarujomne njeßboże we Plußniczanſkej ſkale firmy Rogg a Co. 27 lět ſtary dźěłaczeŕ Alfred Schalk ſ Brěſez dyrbjeſche ſtare maſchiny roſbicž. Hnydom pſchi přenim dyrjenju wotſkoczi kruch ſtareho železa a jeho do hłowneje žiły na ruzy niže łohcža trjechi. Sanitetnik Maiwald jeho ſawobali a potom ſranjeneho do Budyſkeje khorowneje dowjeſechu. Spodźiwne je, ſo bě knjes Schalka runje pſched tſjomi lětami ßamßny dźeń a ßamßny czaß podobne njeßboże potrjechiło.

S **Lubija.** Wulka płunowa wóń pohnu wobßedźerja doma na Žitawſkej dróſy, ſo by bydlenje ſeneje wudowy polizajſzy wotewricž dał. Pſchi tym namakachu w 40. lěcže ſtejazu žonu morwu pſchi płunowym warjaku. Bjes dwěla tu njeßboże pſchedleži. Sſamoſtejaza žona je chzyła ßebi rano kofej ſwaricž. Najſkěrje ſta ßo jej pſchi tym ſlě, prjedy hacž ſapalku ſapali. Pſchetož ßedźeſche czapnjena na ſchpundowanju. Pomoz bohužel pſchepoſdźe pſchińdźe.

Se **Sſmjeczkez.** Tudyſche kupjele „Martijna ſtudnja" je wot 1. meje twarſki miſchtr Jakub Korjenk pſchewſał. Po dokładnym wobnowjenju maja ßo w přenich dnjach měßaza junija ſſawnoſcži wotewricž.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Pſchi czopłym włóžnym wjedrje ßu hribarjo w naſchich lěßach přenje prawaki a koſaki namakali.

S **Dubrinka.** Na dróſy mjes Dubrinkom a Pißanym Dołom ſraſy woßobowy wós do czežiteho awtoweho czaha. Na dobre ßboże běſchtaj wobaj wjednikaj woſow pſched ſraženjom ßylnje ſaſpinałoj, tak ſo njeßboże njebě pſchewulke. Woßobowy wós ßo prědku khětro jara ſtłóczi, a czežity wós dyrbjeſche ßo ſ czahazej maſchinu ſ pſchěrowa wuczahnycž.

— **Hłowna ſhromadźiſna Sſerbſkeje ludoweje banki akz. tow. w likw. w Budyſchinje.** Sańdźenu ßrjedu měješche Sſerbſka ludowa banka ßwoju hłownu ſhromadźiſnu. S wobkhodneje roſprawy ſhonimy, ſo dołžnizy banki jara czežzy na ßwoje ſawjaſki wotpłaćuja. We wjele padach dyrbi ßo ßudniſzy ſakroczicž a pſchi tym tež njeje wuſpěch pſchezo ſaruczeny. Tohodla hakle móže ßo tež w juniju t. l. ſ dalſchej (6.) kwotu liczicž. S pſchedležazych bilanznych liczbow mohło ßo ßudźicž, ſo ßo hiſchcže wſcho hromadźe nanajwjazy 3 kwoty po 5 proz. wupłaczja.

Sakſka ratarſka banka akz. tow. w Drježdźanach.

14. meje 1937 wotmě ſakſka ratarſka banka akz. tow. w Drježdźanach ßwoju 14. porjadnu generalnu ſhromadźiſnu a ſkhwali pſchepołoženu wobkhodnu roſprawu ſa lěto 1936 a namjetowane roſdźělenje dobytka. Na dividendowy wotrěſk czo. 15 wupłaczi ßo na ſakładne akzije 4 proz. dividendy, na prioritne akzije 5 proz. dividendy. S dohladowaŕſkeje rady po wuſtawkach wuſtupowazy knježa ſtatny bankowy preſident n. wuſł. Degenhardt ſ Drježdźan, krajny burſki wjednik Körner ſ Pěſkez a bur Sieber ſ Wiederody ßo ſnowa wuſwolichu. Tež w nowym wobkhodnym lěcže je, kaž pſchedßyda woſjewi, wuſtaw dobry poſtup czinił. Bilanzna ſumma a wobroty ßu ßo dale powjetſchiłe. Wobkhody ßu ſpokojaze a ma ßo ſa to, ſo budźe tuto wuwiczje dale tracž.

Fichtowa swjatočnosć w Ramnowje

njedźelu 23. meje 1937.

Manifeſtazija ſapoczina ßo popołdnju w 3 hodźinach pſchi Ramnowſkim hrodźe. Po ſawodźe ſ fanfarami a bubonami wjeßnjanoſta powitańſke ßłowa poręczi. Na to ſměje ſakſki bohot a župny nawjednik Mutſchmann narěcž. Po hudźbje, prologu a SA-khóru ßo němſki nawjednik Alfred Roſenberg ßłowa jima. Jeho rěcž ßo tež na Lipſczanſki radio pſchenjeße. Wokrješny nawjednik Martin poręczi ſkónczne ßłowa a wunjeße ßławu wjednikej. K tomu ßo narodnej hymnje pſchiſamknjetej.

Na to podataj ßo němſki nawjednik Roſenberg a župny nawjednik Mutſchmann do Fichtoweje wuſtajeńzy w hrodźe. Potom pſches ſpalěr uniformowanych NS-wotrjadow po hłownej dróhy k Fichtowemu pomnikej pojědźetaj, ſo byſchtaj tam wěnz położiłoj. Pſchi Fichtowym pomniku ßo czeſtny SA-wudyr ſeſtupa.

S Budyſchina pojědźe wožebity czah hacž do Biſkopiz a wróczo; wotjědźe ſ Budyſchina 11,15 hodź., ſe Zicženja 11,27 hodź. ſe Semiz 11,38 hodź. a pſchijědźe do Biſkopiz 11,47 hodź. Wjeczor wotjědźe wožebity czah ſ Biſkopiz 21,30 hodź., pſchijědźe do Semiz 21,36 hodź., do Zicženja 21,44 hodź. a do Budyſchina 21,53 hodź. Schtóž chze tutón wožebity czah wužicž, dyrbi ſ czaßom pſchi czahu bycž. Mjes Biſkopizami a Ramnowom budźa ſtatne awtobußy jěſdźicž, ſo móže, ſchtóž nochze běžecž, ſ awtobußom do Ramnowa dojěcž.

Po zyłym wokrješu pak je Fichtowa dopomnjeńſka plaketta po 50 pjenježkach doſtacž. Cžiſty wunoſchk ſ pſchedawanja plakettow ßo Fichtowemu fondej pſchepoda, kiž ma k natwarjenju Fichtoweho doma ſ Fichtowym muſejom, młodźinownju a domom ſa Hitlerſku młodźinu ßłužicž.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 21. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 17. 5. Njemandźelſka dźowka. — Ferdinandej Buchnerej, dźěłaŕńſkemu miſchtrej, ßyn. — 19. 5. Willijej Richardej Richterej, technikarjej, dźowka.

Wumrěł je: 20. 5. Guſtav Richard Berndt, twarſki miſchtr, 59 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 21. 5. Kurt Helmut Leubner, podoffizěr a Marta Gertruda Liſchkez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 21. 5. Richard Awguſt Scholta, ßedłaŕ a tapezěraŕ w Małym Wjelkowje a Hilža Gertruda Melcherez, bjes powołanja w Budyſchinje.

Sſwójbne powěſcže.

Wumrěł je: Bur Awguſt Maks Jaurich w Jělzy, 51 lět ſtary.

Cyrkwinske powěsće

Sſwjedźeń ßwj. Trojizy, 23. róžownika 1937.

S **Budyſchina.** Sſobotu popo. ¼6 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi hudźbny něſchpor. Njedźelu w Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Schneider prěduje (zyrkw. hudźba mißionſkeho dujeŕſkeho khora). Dop. ¼12 hodź. ſměje faraŕ Schneider dźěcžikemſchenje. Pop. w 3 hodź. ſměje faraŕ Große kſchczenja. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. ſup. Berg Bože wotkaſanje. Dop. w 9 hodź. ſup. Berg prěduje (zyrkw. hudźba mißionſkeho dujeŕſkeho khora). Dop. w 11 hodź. ſměje faraŕ Große dźěcžikemſchenje. — W Tuchoŕſkej zyrkwi wjeczor w 6 hodź. faraŕ Große prěduje. — Sběrka k wołóženju wulkeje nuſy we wożadźe. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. bibliſke koło ſa žony w Lutherſkim domje. Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnoſcž ſa njedźelnicže w Pětrowſkej zyrkwi; pop. w 4 hodź. žónſka mißionſka ßłužba w Socieczcže; wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Schneider bibliſku hodźinu Pſchi pólnym hrodźiku; we 8 hodź. ſměje faraŕ Große bibliſku hodźinu w Lutherſkim domje. Schtwórtk pop. ½4 hodź. mißionſke ſchijeŕſke towaŕſtwo we wożadnej diakoniji.

*

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. — Sběrka. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. towaŕſtwo młodych holzow w pacžeŕſkej jſtwi. — Wukſchczeni 16. meje: Willy Manfred, ßyn Willya Ericha Palmy, blidarja w Subornicžzy. — Chriſtian Jurij, ßyn Hermanna Jurija Cžěßle, ſahrodnika w Bukojnje. — Horſt Werner, ßyn Korle Awguſta Oswalda Rychtarja, rataŕſkeho dźěłaczerja w Nowej Wjeſzy. — Wěrowani 16. meje: Maks Jan Robel, ſamkaŕ w Eiſenachu, a Elſa Frida Hajnikez, domjaza dźowka w Subornicžzy. — 17. meje: Handrij Hermann Nowak, bur w Bukojnje, a Marja Tereſa Duczmanez, hoſpodaŕka w Bukojnje. — Pohrjebana 18. meje: Hana Marja ſwud. Dejzyna rodź. Bobakez, rentudoſtawaŕka w Dubrawzy, 70 lět 5 dnjow.

S **Huſki.** Dop. ½9 hodź. němſke prědowanje, w 10 hodź. dźěcžikemſchenje.

S **Minakała.** (Porjedźeńka). Sſerbſka ßłužba młodźiny ſa młode holzy njebudźe ßrjedu, ale hižo póndźelu wjeczor we 8 hodź.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź. dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańſcha nutrnoſcž.

S **Wojerez.** Dop. w 9 hodź. němſka hłowna Boža ßłužba, ½11 hodź. ßerbſka hłowna Boža ßłužba ſe ſpowědźu, w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, w 2 hodź. němſke kſchczenja, w 5 hodź. pobožnoſcž we wokrješnej khorowni, w 4 hodź. pobožnoſcž w Betheſdźe.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

W Zentralnym dźiwadle widźimy film Metro-Goldwyn-Mayer produkzije „San Franziſko". Do Sylveſterſkeho wjeßela padnje ſrudna powěſcž wohnja we ſawjeßeleńſkej ſchtwórczi. Spěwaŕki Mary Blake (Jeanetta Mac Donald) ſhubi ſ tym dźěło a namaka nowu ſaßłužbu pola direktora ſabawniſchcža „Paradis". Salubuje ßo tež do direktora Blackie Nortona, kiž je ſpodźiwnuſchk we ßwojim ſabawniſchczu, ale we ßebi dobry człowjek — ale njewěri do Boha, haczrunjež ma ſa khudych wotewrjenu ruku. Jeho najlubſchi pſcheczel je faraŕ Mullin (Spencer Tracy). Direktor Tivoli-opery (Jack Holt) chze Mary ſa operu dobycž a ju wuſběhnycž ſ dźěła w nóznym ſabawniſchczu „Paradiſa". Mužej wojujetaj pſchedewſaczelnje pſchecziwa ßebi hacž czježke ſemjerženje a woheń San Franziſko 1906 ſniczitaj. Dny dołho pyta Norton Mary w roſpadankach, hacž ju ſkóncznje nadeńdźe pola ßwojeho pſcheczela fararja Mullina. Wona khwali ſ druhimi wumoženymi Boha a tež Norton dowidźi bójſku wſchehomóz. Skóncžnje ſtaj ßo ſa žiwjenje namakałoj Norton a Mary k mandźelſkemu ſwjaſkej. Pſchedſtajerjo wuſběhnu tutón film k wožebitemu dožiwjenju a tež ßzeniſke pſchewjedźenje je nimoměry putaze. — Nimo tuteho filma widźimy hiſchcže w tydźeńſkej pſchehladzy krónowanje jendźelſkeho krala a wujěſbu „Móz ſ radoſcže"-łódźe „Guſtloff" w pſchitomnoſcži wjednika Němſkeje. Pawoł Krjeczmaŕ.

Palaſtowe dźiwadło pokaſuje wuſpěcha połny Ufa-film „Jěchanje do ßwobody". Je to film, w kotrymž widźimy kak wótczinſka luboſcž a woßobinſka luboſcž mjes ßobu wojujetej. Je to rjekowſki film wo boju a ßmjerczi, wo ßbožu a ßebjeſaprěcža. W pſchedběžazym programmje ßo pokaſuje kulturny film wo ſchubutu a ſajimawy Deulig-tydźeń.

Směški

„Knježna Hilža, ja Waß lubuju!" — „Ach, Wy lubujecže drje jenož moje pjenjeſy!" — „Ale, knježna Hilža, niebudźecže tola wěricž, ſo we Waß ßo k ſłotemu czelecžu modlu!"

•

Prawe mjeno. Kaž druhdźe mamy tež w Sſerbach huſto ſtatoki, na kotrychž ſtare mjeno Bóh wě kak dołho wotpoczuje. Pod tym ßo wjeßnjenjo tež najlěpje ſnaja. Pſchińdźe puczowazy pſchekupz do Wonez a praſcha ßo ſa miſchtrom Korlu Kleberom. „Je mi žel, wo tym niczo njewěm!" — „Ale mi tola moja firma piſche: Njeſabudźcže na naſcheho ßwěrneho woteběrarja Korlu Klebera, poſtrowcže jeho wot naß, je wožebje pod mjenom Drěmik ſnaty." — „Haj tak", měni tón ſtary," to je něſchtcho druhe, tón Drěmik ßym ja ßam!"

*

Sſlub. „Potajkim na ſaßowidźenje, knjeni Krawzina . . . , mam hiſchcže njekraßnje wjele dźěła, hdyž chze ßo moja dźowka jutſje ßlubicž." — „Ach tak . . . wón ßo wěſcže hiſchcže ſpjeczuje, ſchto?"

Hobrski woheń w Póznanju

Dwě wulkej tworni ſniczenej — milijonowa ſchkoda.

Wulki woheń je měſto Póſnań potrjechił. Wot popołdnja 4 hodźin hacž do ranja pſchichodne dnja ſniczi woheń jenu ſ najwjetſchich pólſkich paleńzowych a likěrowych fabrikow a wulki papjernik a k tenu pſchißluſchaʒu cžiſchczeŕnju. Schkoda ſchtyri hacž ſchěſcž milijonow ſlotych wucžinja. Pſchi cžeʒkim niewjedrje bě błyſk do podſemſkeho kótła ſe ſpiritußom Akwawitſkeje paleńzaŕnje dyrił. Pſchi tym naſta hobrſke rosbuchnjenje a najwjetſchi dźěl kótła, kotryž 10 000 litrow ſpiritußa wobßahowaſche, rosliny ßo po zyłej wokolinje a pſchewobroczi ju do wulkeho morja płomjenjow. Woheń wohrożeſche zyrkej, zyłu rjadu druhich induſtrialnych pſchedewſaczow a wulku liczbu twarjenjow měſchczanſkeje rěſaŕnje. Prjedy hacž wohnjowa wobora pſchikhwata, ßapachu płomjenja hižo móžnje k njebiu. Roſchěrjachu tajku horzotu, ſo njebě móžno ßo k wohnjej pſchibližicž. Wohnjowe wobory a wójſko dyrbjeſchtej ßo tehodla na ſawěſczenje druhich kótłow a ßußodnych twarjenjow wobmjeſowacž. Jich wukhowanje bě hakle ſawěſczene, jako ßo wětr nadobo wobroczi. Woheń pak ßo nětko wali na papjeŕnik na druhej ſtronje a na cžiſchczeŕnju Putiatyzkez firmy, kotruž woheń ſa krótki cžaß ſniczi. Wſchě twarjenja ßo ſpalichu. Na fabrikſkich kolijach ſtejachu někotre želeſniſke woſy, kotrež ßo tehorunja ſpalichu. W měſchczanſkej rěſaŕni je něſchto ſchtuk ſkotu ßo we wulkim kuru ſadußyło.

Přilopk

Tſecže ſuby.

Hdyž ßo druhe ſuby kaſycž poczinaja, dyrbja normalni ludźo ßo wo to poſtaracž, ſo ßebi ſkažene ſuby pola ſubneho lěkarja blombowacž abo ſo ßebi nowe ſuby ſhotowicž dadźa. Drußdy wſchak to tež bjes ſubneho lěkarja dźe. W Kanadźe bě ßo ſpodźiwny pad ſtał, ſo tam žiwy Turka — je to pjecža najſtarſchi wobydleŕ Kanady — w ſtarobje 108 lět hiſchcźe jónu ſuby doſta. Pſched tſjomi lětami měješche ſpodźiwne bolenje ſubow a hdyž bě ſtare korjenje wotſtronił, pokaſachu ßo nadobo nowe ſuby. Nětko ßu tute tak daloko naroſtłe, ſo móže tutón ſtarz k ßwojej najwjetſchej radoſcži ſaßo pjeczeny ßwinjazy kotelett ſ najwjetſchej radoſczu jěſcž. Po jeho ſdaczu ßu jemu młode ſuby naroſtłe, dokelž wjele mloka pije. Tajke pſchipady tſeczich ſubow wſchak ßu jara porědke. Tež w Němſkej ras 92 lět ſtarej Holſteinjanzy w jeje wyßokej ſtarobje tſecže ſuby naroſczechu. S cžim tuta anormalnoſcž ſwißuje, ßo dotal njeje wujaßniło.

550 000 awtomobilow ſa měßaz.

S Newyorka ßo pißa: Twarjenje awtomobilow we Sjednocženych ſtatach, kotrež dla ſtawkowanja pola firmy General-Motors Corporation ſ 498 700 woſow we dezembru 1936 na 363 900 w februaru ſpadny, w měrzu pak njedźiwajo ſtawkowanja w Chryslerowych twornjach ſaßo na 493 000 woſow ſtupi, je w haprleji po dotalnych wobliczenjach ſaßo něhdźe 550 000 woſow dozpěło, ſchtož je nowy rekord w cžaßu lěpſcheje konjunktury. W prěnich 4 měßazach t. l. je ßo w Amerizy wſcho hromadźe 1 788 000 woſow natwariło, pornjo 1 586 000 we ßamßnym cžaßu ſaſchłeho lěta a 504 000 w prěnich 4 měßazach hubjeneho hoſpodaŕſkeho lěta 1932. W běhu tuteho lěta ßu tydźeńſke produkzije amerikanſkeje awtomobilowe.je induſtrije kónz haprleje ſ 144 850 woſami ßwój najwyſchſchi ſtaw dozpěłe. W prěnim tydźenju meje je liczba hotowych woſow na 139.507 padła.

*

Měſto do Bołhaŕſkeje do jaſtwa.

Pola Eslanknowa w Cžechach ſajachu na pódlanſkim pucžu 17 lět ſtareho motorſkeho koleßarja, kotryž pſchi ßwojim pſcheßłyſchowanju wudawaſche, ſo ſ Drježdźan pokhadźa. Młody muž njeměješche ani někajkich wupokaſmow, ani drobneho pjenježka pſchi ßebi. Motorſke koło běſche ßebi pjecža ſa 10 hr. wupožcził, ſo by mohł ſ nim do Bołhaŕſkeje wupuczowacž. Jeho puczowanje pak ßo bórſy w Eslanknowſkim wokrjeßnym jaſtwje, hdźež jeho dla njedowoleneho pſcheſtupjenja mjeſow doſwjeſechu, ſkóncži.

Wulki kwaß w Raſchzy w Juhoßkowjanſkej.

Tyßaz hoſczi ßo někotre dny dołho hoſpodowachu. W ſtarym ßerbſkim kralowſkim měſcže Raſchzy je ßo tute dny kwaß woßwjecžił, wo kotrehož wоßobnoſczi a rosměrach ßo daloko a ſchěroko rěczi. Na kwaß hoſczo ſe 17 gmejnow do Raſchki pſchikhwatachu. Kwaßny cžah běſche kilometer dołhi. Wjazy hacž tyßaz hoſczi bě ßo wokoło połnje naſtajanych blidow ſeßydało. 100 ßwini, 180 ſkopow, njeßměrnje wjele pjeriſny a njeliczomna liczba ßudow wina ßo pſchi tutej kwaßnej hoſczinje ſjě a wupi. Woßebny kwaß trajeſche někotre dny dołho, a ſawěſcže budźa ßej wo nim w Raſchzy hiſchcže dołho powědacž.

Wyšk Loeb wo nadawkach 4lětneho plana

Dom techniki w Eſſenje je pſchedwczerawſchim ßwój 20. ſemeſter wotewrił. Pſchi tutej ſkładnoſczi porěcža wo induſtriellnych nadawkach ſchtyrilětneho plana wyſchk generalneho ſtaba Loeb, ſchef hamta ſa němſke ßurowiſny. Wo praſchenju ſaſtaranja ſe želeſom wuſběhny, ſo hižo w lěcže 1936 je ßo wjazy želeſa w Němſkej nadźěłało, hacž pſchi pſchewjedźenju Hindenburgowego programma we wójnje. Tola tež potom, hdyž ßo w lěcže 1937 wjazy želeſa a worzla hacž w lěcže 1936 nadźěła, njedoßaha tuta produkzija ſa tutu potrjebu. Tehodla dyrbi ßo niz jenož kapazita hětow powjetſchicž, ale tež — dokelž dowos rudy ſ wukraja ſa doſpołne ſaſtaranje njedoßaha — dobywanje němſkeje rudy ſe wſchěmi mozami podpjeracž. Dale pokaſa rěcžnik na to, ſo móže ßo ſ drjewa niz jenož zelluloſa a ſ tym papjera a wołma ſhotowicž, ale tež ſpiritus a pizowaňſke drożdźe. Runje poßlednje polo wotewri drjewu njepſchewidne móžnoſcže, ſo by ßo wobſtejazy njedoſtatk na bělikach wupjelnik. Saſtaranje ſ kautſchukom njeje dźenßa žadyn problem wjazy, dokelž wuměłſki kautſchuk (buna) po kajkoſczi pſchirodny kautſchuk pſchetrjechi. Napraſchowanje wukraja je hižo tak wulke, ſo budźe ßo w najbližſchim cžaßu buna exportowacž. So by ßo twarjenje nowych twornjow na bunu ſmóžniło, je ßo ſtatne knježeŕſtwo ſnatemu ſawjedźenju zła na kautſchuk rosßudźiło. K praſchenju buny pſchiměri ßo tež tehodla tajki wulki wuſnam, dokelž niz jenož, ſo je motoriſazija ſ wojeŕſkeho ſtejniſchcža wažna, ale nimo teho je wjednik wjazy krócž na to pokaſał, ſo ma ßo awtowy wobkhad w Němſkej tež ſa najſchěrſche kruhi luda pſchiſtupny ſczinicž. W ſwiſku ſ tym ſaběraſche ßo wyſchk Loeb potom ſ cžěrjeńſkimi macžiſnami a pokaſa na to, ſo budźe Němſka ſa 18 měßazow wot dowoſa lohkich cžěrjeńſkich macžiſnow njewotwißna.

Prawe žadanje. Mały Arnoſcht je po ſkhodźe dele padnył a ßo troſchku ſbił. Nětko tam ßedźi a žałoſczi ſtraſchnje. Nadobo wotewri ßo w jenym poſkhodźe a muž ſki hłóß na njeho ſarejі: „Njebudźeſch ſkoro pſcheſtacž ſe ßwojim drěnjom, ty njekniczomny hólcže?“ — Na to Arnoſcht ſtanje a rosnjemdrjeny ſnapſcheczіwi: „Njeßměm dha tu ani po ſkhodźe dele padnycž?“

*

Sdychnjenje. Tam a ßem ſacžuwa Hilžka krutu ruku nana a macžerje. Na to wcžera prajeſche: Najprjedy chzecže dźěczi měcž a potom takle hroſnje ſ nimi wobkhadźecže!“

Pſchi žołdkowych khoroſcžach, nerwoſnych hacženjach wurjadnje wuſpěſchny!

Elfrieda Schultenowa w Remscheidu, Fichtenstr. 12, rozprawja 4. 9. 34 takle: „W mnohich padach, niech je to było při žołdkowych khorosćach, nerwozných haćenjach, ziewach zajedojćeniow, katarrha črjewow atd., je so Klosterfrau-Melissengeist, 1/3 k 2/3 z pitnej wodu brany, w 17 lětach mojeho mandźelstwa jako wuspěšny wupokazał. Při bolenju hłowy namazanje městnow bolenja jenož z Melissengeist přinjese hnydom polěpšenje. Též žołdkowe khorosće hodźa so z poriadnym pićom (dźiču Klosterfrau-Melissengeist, 2 łžičcy wody) woložić a často cyle wotstronić. Tak bych mohła hišće wjele připadoł mjenować, w kotrychž je nam był Klosterfrau-Melissengeist z pomocnikom. Chcu tohodla hišće raz wobkrućić, zo bu mi a mojej swójbje w běhu lět Klosterfrau-Melissengeist njeparujomny a je z połnym prawom dobry duch domu, kiž njesmě w žanej domjacej haptycy pobrachować.“

Štóž tohodla k polěpšowaniu swojeje strowosće Klosterfrau-Melissengeist z jeho mnohostronskim nałožowanjom trjeba, budźe spokojom. Bjerće pak prošu jenož prawy Klosterfrau-Melissengeist w módrej wobalcy z třomi mniškami pola swojeho haptykarja abo drogisty. Mała bleška płaći 95 pf., srjedźna 1,75 hr., wulka 2,95 hr. Rozpis trjebanja w kóždej wobalcy namakaće

Zastupjeŕ
Pawoł Koreng
w Njebjelčicach

Hosćenc w Haslowie
Jutře wulke mejumjetanje
Započatk w 4 hodźinach. Potom REJE
Přećelnje přeprošujetaj I. Měrćink a młodźina

Najprjedy jězbu na pruhu w Mercedes-Benz wozu
potom wo kupi so rozsudźić!
Mercedes-Benz su wozy za wulke žadanja
Telefon 3290
Generalne zastupjeŕstwo: CARL GAST

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom Huth
mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13
Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Jara dobre wuspěchi pola
ischiasa, drjenja, wića,
tołstosće, kałanja požiwanja, nezynnjenja atd. změješe w
Parapack-kupjelach
sotry Marianne Rüter
Budyšin, Hłowne torhošćo 9
Tel. 3439 — Suche poćeńske kupjele

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, též stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Knihi kupuj w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Při kupjenju jězdneho koła
njesměće zabyć, mój skład sebi wobhladać Kołowy Warnecke
w Nowosalcskej drózy 24

Moju předawaŕnju **Šatow**
sym z Wallskeje hasy 11 na Sukelnsku hasu 42 (znapřeća Centraln. dźiwadła) přepołožiła. Dźakuju so swojim česćenym wotebjerjam za spožčenu dotalnu dowěru a prošu, zo bychu mi též dale swoju skedźbnosć wěnowali.
Kata zwud. Lutzowa

Hdźe? daće swoje filmy, platy atd. ruče płaćiny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza w Budyšinje Hošćo hasa 21 Telefon 2134
Po zawrjenju klamach tykńće swoje fotowěcy prošu do kašća při mojich klamach
ZEISS-TESSAR

Postrowjace hrončka za kwasy
Kwasne pěsnje - Křćeńske listy
Zbožopřejace kharty
w serbskim a němskim wuwjedźenju
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

So přistaja
Pilnu domjacu
HOLCU
pyta katolska swójba (štyri wosoby) w Habrachćicach w Hornjej Łužicy.
Anton Josef Müller
Ebersbach, Brunnenstraße 12

Jězdne koła / šijace mašiny
centrifugi / pisańske mašiny
Wuporjedźeŕnja
PAUL GRAFE w Kamjencu
Talstrasse 7 — Blizko kat. cyrkwje

Lěhaŕnje :: Bydleŕnje
Kuchinje a wšitko druhe kupujeće pola firmy
Meble Hänchen Wulki wubjerk
Lubijska dróha 17
znapřeća pěšk. kasarnow
Bjidaŕski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu.
Meblowa wikowaŕnja. — Přijimam mandźelske požčonki! — Telefon 8649.

Möbel-Hesse
w Drježdźanach-A. na Róžowej hasy 45
blizko Ammonskeje dróhi, zastanišćo elektriskeje čary 26
40 kuchinjow hižo wot 150,-
25 lěhaŕnjow wot . . 295,-
25 jědźeŕnjow wot . . 295,-
Samsna blidaŕnja a sedłaŕnja
Założeny 1675 — Mandźelske požčonki so přijimaja — Telefon 21 059

Hospod. pomocnik
(18lětny abo starši) abo starši dźěłaćeŕ so hnydom abo k 1. juniej pyta w Khrósćicach 63

„BLITZ“ jězdne rjady
kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow
90 pjenježkow
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Serbske Nowiny słušeja k twojej swójbje!

Na Nowinu so zwučiš. Z njej sy runje tak zjednoćeny, kaž ze swojimi lubymi. Njemožeš Nowinu zaměnić kaž košlu, dokelž jeje natura, jeje raz a mysle w njej su złožene na mysle čitaŕstwa. Tohodla je též swěra k Nowinje pola mnohich něšto, štož so samo wot so rozumi. Štóž lěta dołho jenu Nowinu čita a ju wotskaza, dokelž je so jemu druha narěčała, wróći so najbóle zaso k swojej starej nowinje, dokelž je so tuta cyle po nim złožiła a wšitko to přinjese, štož stajnje pyta a štož parować nochce; spóznaje, zo njeje wšo jene, kotru Nowinu čitaš. Njeje so či runje tak ze Serbskimi Nowinami zešło?

Na předań
Wysokosućelna KRUWA a dobry strażeŕski POS
stej na předań w Jitku čo. 26 pola Rakec

Swarna holca
do domu so pyta. Hdźe? zhonice we wudawaŕni Serbskich Nowin

Běrny ma na předań RJEDA w Stróžišću čo. 3

Přěni Budyski
wustaw za kupanje črjewow
System Gymnacolon
Alice Freund, Budyšin
Dróha SA 25, při zemi, róžk Jurjowskeje dróhi
Wšědnje wot 10—12 hodź a wot 4—6 hodź wotewrjene

Štóž w „Serbsk. Nowinach“ swoje twory njeposkiča, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěštka w „Serb. Now.“ činić!

Knježski kryty wóz
(Parkwagen) je tunjo na předań
w Smječkecach čo. 16

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Wšě družiny nožicow a nožow natoči wěcywustojnje
Točeŕnja Kurt Michałk w Budyšinje na Hošćo hasy

Zasydlich so w Njeswačidle z pódlańskej praksu w Radworju a mam dowolnosć, za wšě khorobne pokładnje skutkować.
Rěčne hodźiny dop. wot 9—1 hodź. a pop. wot 3—6 hodź. Póndźelu a štwórtk popołdnju wot 3—7 hodź. w Radworju.
Telefon hamt Njeswacidło 275.
Zubny lěkaŕ Jesinghaus

Přiłoha k čisłu 116

SERBSKE NOWINY

Sobotu 22. me e 1937

Z Marju do škleńčaneho khamora!

(Wobras ſe wßy.)

To rěka, nětko pak wboha Měſchkanez Marja woprawdźe ſkoro wjazy njewě, ſchto ma ßej wo ßwojim lubym duſchnym Jakubje myßlicz. Nimale pſched pol lětom ſtaj ßo we Wonezach ſeſnakoj, hdźez wobaj ßluzeſchtaj, a nětko, hdyz je někotre tydźenje doma, měješche ju po woßebitym wuczinjenju ßwjatki wopytacz, ſo by ßo jeju ſtarſchimaj pſchedſtajik. Ale je ßedźała kaz karp na pěſku. Prěni ßwjaty dźeń je czakała kaz hłupa, a druhi hiſchcze hórje hacz do póſdnjeho popołdnja. Schtó njepſchińdźe? Naſch Jakub. Zyłe ßwjate dny a ßwjatkowne wjeßele, haj, zyłe ziwjenje bě ſkazene. Hłupoſcz, kowrótnoſcz — niczo njeje ſkazene! Pónďze na wjeßne mejumjetanje a ſczini ßej zitwjenje tak wjeßełe, kaz hdy zenje. Bohudźak, ſo nan wo wězy niczo njewě, ſo je jenoz maczeri ßo dowěriła, ſo chze pſchińcz.

„Njehněwaj ßo, maczi, ja hizo dźeßacz druhich doſtanu. Mi chze ßo jenoz ßmjecz. A pſchińdźe-li hiſchcze, póſczel jeho ſa mnu, njewěrno?"

Wěſo tola hiſchcze pſchińdźe. Prěni ßwjaty dźeń ßu wopyt měli. Móżeſche tohodla hakle druhi pſchińcz, ſo mohł ſe ßwojej lubej Marju ras na reje hicz. Wěſo chzyſche hizo pſchipołdnju tu bycz. Ale kaz dźěn to pola tajkich koleßow je, hdyz chze něchtó precz. Nadobo je tej ſtarej karje dych wuſchoł a dyrbi hadziżu płatacz. To czi ſaßo telko czaßa ſańdźe. Nó, khětro wczipny wſchak je, kak pudza jeho witacz a pſchijecz.

Nó haj, to bě jara kraßne witanje! Nan powita jeho hnydom pſches ſahrodny płót a jeho tam wotby. Wón bě mjenujzy ßwoje motorſke koło do Sſerbſkich Nowin na pſchedań ſtajik a wot wěſteho Nyſchpora dopißnizu doſtał, ſo chze druhi ßwjaty dźeń pſchińcz a koleßo kupicz, jeli pſchedrohe njebudźe.

„Wodajcze, ßym tu prawje pola knjeſa Nypotki" praſcha ßo Jakub pſchiſtojnje a ſdwórliwje pſches płót, dokelz ſda ßo jemu, ſo je to jeho pſchichodny nan.

„Nypotka? Sso wě, ßym to ßam. Scze Wy tón człowjek, kiz je mi dopißnizu póßłał?"

„Ně, pißał hakle njejßym."

„Na wěſcze, wjele ſmyßła wſchak wjazy njeſměje, ßym ju hizo mjenje abo bóle dale ßlubił. Ow, to je wam wjedrowſzy ßylna maſchina, ſchto ßej tola myßlicze!"

To chze ßo Jakubej tola troſchku ßmjecz. „Snaju ju, ſnaju ju."

„Schto? Wy ju ſnajecze? Ty mój luby bozicźko, pſches kelko rukow je ta hizo ſchła! Je hizo wona tehdom tón wyßoki ſozius měła?"

Spodziwny nan. Jakub njewě, ſchto by na to wotmołwił. Szyła, hdyz ßo dale praſcha, hacz ma doſcz pjenjes ßobu. Haj wſchak, pjenjeſy wſchak ma, ale niz hotowych, dokelz hiſchcze wſchitke na ziwnoſczi ſteja. To ſſawnje a ſprawnje pſchida a bu hacz ſa wuſchomaj czerwjeny kaz warjeny butrowy rak.

„Ach tak, wot teje druziny ludzi Wy ſcze! Tu zwókbu wſchak ſnajemy. Ně, ně, ſ toho niczo njebudźe, mój luby! Hdyz ju ſ rukow dam, chzu hnydom klinczaty pjenjes widźecz."

„Ale knjes Nypotka, pjenjeſy ßamo njeczinja tola —"

„Niczo, niczo. Czińcze, ſo dale pſchińdźecze to Wam ſ dobrym praju, a njepſchiſtupcze hakle dołho do dwora, ſcze ßłyſchał?"

Schto naſchemu wbohemu Jakubej dale ſbywaſche hacz ßo ſawróczicz a wotßal jěcz ſ tołſtej hłowu. Ow jej ,ow jej — to je czi kraßna druzina pſchichodnych nanow!

Tón pak pacha ßwoju ßwjatkownu zigaru wo měrje dale, dźe wokomik ke kałaczkowemu kerczkej a dóńdźe ßej ſkónczńje k ßußodej. Tón drje tez dale wulki wopyt njeſměje.

Mje ćěri lubosć!

Hdyz ſ człowſkimi a ſ jandźelſkimi
Bych jaſykami rěczecz mohł,
A luboſcze pak pſchi tym njeměł,
To bych ja niczo njeſamohł.
Hdyz něſchto ſdobne czinicz chzu,
Tak mam to czinicz ſ luboſczu!

Byl-li ja wěſchczer w ßerbſkim ludźe
A by-li jemu prajicz mohł,
Schto ſa ſto lět ſ nim ßnano budźe,
To dziwapołny ſkutk by był.
Hdy njebych měł pak luboſcze,
To wſcho by było kniczomne!

Mje luta luboſcz jenoz honi
Sa Sſerbſtwo wſchědnje do dźěła,
A k Sſerbſtwu ſ wutroby ßo hroni
Mi luboſcz pſchinarodźena.
Ja ſ zyła hinak njemózu,
Hacz ſo ßwój narod lubuju!

Jurij Schewczik.

A macz doma pſchihotuje hizo k ßwaczinje tykanz. A runje, hdyz plenczatej mizzy tykanzowu kromku poſkiczuje, pſchińdźe něchtó prěki pſches dwór. Na ſkónczńje! Ach ty mój luby bozicźko, ſchto dha je to do naduteho gamla! To dyrbjał mój pſchichodny ßyn bycz! Khóts dracz, hdźe dha je Marja tola ßwoje woczi měła! Tajkile naduty pucher! Wuſtupuje kaz hrabja Wulkoſchlap.

A pſchińdźe hnydom mi a tebi niczo ſ durjemi nuts. Hacz je muz doma a hacz móze tu ſtaru karu hiſchcze kupicz. Njetrjeba drje ju runje, bjes njeje tez wutraje.

„To macze prawje", wona ſchczipajo boda a ßadzi hiſchcze trumf na to, „wot dyrbjenja njeje rěcze. Wot waſcheho ſadźerzenja ma naſch jedyn hizo nóß połny. Na wěſcze, na to waſchnje ſ wězy niczo njebudźe, to móżu Wam hnydom do czaßa prajicz. Tu chzemy do druhich rukow dacz, niz někajkemu njeplechej. To je nam wona pſcheluba."

„Tuz je najkhmańſcho, ſtajcze ßej ju do ſchkleńczaneho khamora a trubjel njech ſ kluczowej dźěrku wonkuka."

„To rěka, njebudźcze mi pſchekhrobły tu!"

„Ale maczeřka, wuziwajcze tola roſuma! Naſch jedyn k ßwojej ſabawje tak daloko ßem njepſchińdźe. Hdźe dha je muz? Měnju, budźemoj-li pſcheſjenaj, woſmu ßej ju hnydom ßobu. Pokazcze mi ju tola ras!"

„Ně, hdyz hinajſcheho wuraſa ſa nju nimacze hacz ſtaru maſchinu, dha wſchón zort pſcheſtanje. Ssym ßej něſchto wjazy wo Waß myßliła. A ſzyła, wona tu njeje."

„Ach tak, wona je hizo precz?"

„Sso wě, je woteſchła. Ssmy dołho doſcz na Waß czakali."

„Tak budźcze tu w bozemje, bě ſchkoda dalokeho puczа. Nó, tuz dyrbju hladacz, hacz nihdźe druhdźe tajke ſtare drjechmo njenadeńdu. Ach, hizo ßo mi to něhdźe poradźi. Tajkich karow je hiſchcze wjele a doſcz na ßwěcze. Nimale zyle nowe ſ fabriki mózeſch lepicz."

A nětko naſta khětra hara a ſwada, hdyz ſtary domoj dóńdźe a zigarettowy kur ſaczuwaſche. Nětko ſtara wußypa, ſchto bě wſcho naſhoniła a kak ßu ji pſchiſchli. Wón tez njeje khromy na hubu a powěda, ſchto je pſchi ſahrodnym płocze ßo ſtało, a pſchi tym ßo wukopa, ſchto ſtaj wobaj ſworakoj. Ale to ſ toho pſchińdźe, dokelz njebě niczo prajik wo nawěſchtku w Nowinach dla motorſkeho koleßa a wo dopißnizy. Tamny bě zyły rjetomas pjenjes ßobu pſchinjeßł, naſtajnje w ſakach ſ nimi ſchczerkotaſche. Ně, to je wina, ſo zónſkej jemu wo pſchichodnym ßynje ani ßłowczka prajiłoj njeběſchtaj. A bě woprawdźe patentny człowjek. Saplazana kołbaßa! Hnydom dwě wězy takle rucze fuk!

Ale njedyrbjałe ßwjatki bycz a mejumjetanje.

Tamle ſady korczmarjez budy ßedźi na ławzy młody porik a njewě, ſchto mataj wo tajkim nanje prajicz. Sa khwilku pſchißydnje ßo jedyn tſeczi k nimaj a praſcha ßo, ßwoje mjerſanje ſ piwom wopłokajo, ſchto to do khodojty w tej a tej ziwnoſczi je. Tak a tak je ßo jemu ſeſchło. Nadobo Marji ßwita, a pol ßwjedźeńſkeje kuki ßo amiſěruje. kak ßo czi tſjo tamle na drjewjanej ławzy ßměja a kichotaja, hizo nimale dźeßacz mjeńſchinow. Něſchto kuraze ßej napija a potom nózkuje tſilopjenate ſelo ruku w ruzy hiſchcze ras horje do tamneje ziwnoſcze. Ale wó jſtwje je ßmjecze a ſchczipannie hiſchcze hórje a wrótniſche. A na wjeczor hrimoze „ſtara kara abo tołſta maſchina" ſ dworom won. A někotre mjeńſchiny poſdziſcho dźe młody por a ſtaraj ſa nimaj na mejſku rejku do korczmy. Bě tak derje kaz k ßłubej dóſchło. „Ale dla toho wyßokeho ſoziuſa tam ſady", pſchipije Jakub wokoło dźeßaczich pſchi „ſchenkfwaßu" huſcziſcho ßwojemu pſchichodnemu nanej, by ſkoro wſche roſjěło. „Wěſch wſchak nětko, ſo ſ tym ßwoju holzu měnił njejßym", wotmołwi na to ſtary. A tak ßo druhi dźeń ßwjatkow w najrjeńſchej pſcheſjednoſczi a luboſczi ſkónczi, ſchtoz młodeju najbóle roswjeßeli.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Zdeř a Brěmjo.

Z Brěmjenja, kotrež je po zdaću přeco Zderjanskemu knježstwu słušało, so wjele w lisćinach njenamaka. Je jenož naspomnjene w kupi kapitula z l. 1595. Łužiski stawiznaŕ Knothe drje knježkow z Plawnic jako wobsedźerjow mjenuje w času wokoło 1500, tola je so wěsće mylił a mjeno zaměnił z Bronjom. Bronjo, kotrež Plawnicojo tehdy wobsedźachu, Knothe mjez jich wobsydstwami njemjenuje. Tuž je zmylk jasny. Z winu drje je, zo so mjenje Bronjo němski tež Brene pisaše. Brěmjo pisaše krajny bohot 1419 Brehmon.

Brěmjo je najskerje ze Zderje wutwarjene. Dokelž póda njeje wosebje dobra, drje su stara wjes (Zdeř), jeje sudnik a jeje knježk z khudobu prěnich tamnišich sydlerjow swoje wobćežnosće a starosće měli, zo je nowe sydlišćo jim woprawdźe z brěmjenjom było. Prof. Muka měni, zo ma wjesne mjeno tutón zmysł. W dźensnišim času sebi ludźo tež z khudej zemju lěpšeje rady wědźa, a nowiši čas jim tež hišće druhu zasłužbu skići.

Roboty njeběchu wulke, tež w Zderi nic, byrnjež so tam burjo raz dla wobsywanja hata hóršili, hdyž so raz wurjadne dźěło žadaše. Lěta 1730 so tachantstwo tuteje naležnosće dla z nimi dorěča. 1647 (18. meje) předa Brěmjenjanski bur Jakub Jerik (Herich) Wučeřkec (Wutzerkes) kubło za 200 tlř. tak zo jeho namrěwcy a kupcy „na wěčne časy" jenož jedyn dźeń wob tydźeń roboća.

Pozdźišo so naspomni, zo je so Šrybaŕkec (Schrebarckes) kubło — drje samsne kaž Wučeřkec — předało z prawom (mit der Freiheit), zo jeho wobsedźeř wob dwě njedźeli dźeń ze zapřahom abo wob tydźeń dźeń z ruku roboći.

Wokoło 1840 měješe Brěmjo po zapisku Klukšanskeho fararja Konika 4 połlenkow, 4 zahrodnikow, 18 khěžkarjow z 117 wobydlerjemi. L. 1880 bě tehorunja 26 čisłow, wobydleri pak 129.

W čisle 19. měrca 1825 Budyskich powěsćow (B. Nachr.) čitamy hnujacu próstwu Radwořskeho wučerja Brojerja za Brěmjenjanskeho dźěłaćerja Lešawka, kotryž hižo 5 njedźel z wulkimi ranami a hórkimi bolosćemi khory ležeše a ze žonu a 5 dźěćimi wulku nuzu ćeřpješe.

Na tehdyše za ratařstwo powšitkownje hubjene časy pokaza nawěštk tachantskeje kenclije, zo ma so 18. meje 1825 połleńske kubło Michała Wódricha, dokelž wuskorženy dołh wupłaćić njemóže, předać.

Brěmjo, wot lěta 1838 abo 39 samostatna wjes, je so z wukazom 1. nov. 1935 z Wulkej Dubrawu zwjazała, drje tohodla, dokelž wjes wot lěta 1923 tamnišemu šulskemu wokrjesej přisluša. Za Zderjansku šulu njebě žaneje politiskeje gmejny, kotraž by mohła z jejnym šulskim wokrjesom być. Brěmjo kaž Zdeř běštej hižo do założenja Zderjanskeje šule jako přisłušk Klukšanskeje fary tež Klukšanskej šulskej wosadźe přisłušałoj. Tak njezby při rozwjazanju šulskich wosadow za Zderjansku šulu žana politiska gmejna, a wutworjenje šulskeho wokrjesa za nju bě njemóžne, wězo po zakonju. Wuwzaće drje by ministerstwo po dorěčenju Zderjanskeje „šulskeje gmejny" z Klukšanskej dowolić mohło. Po dźensnišim dozrjadowanju drje so to wjacy njehodźi.

Ze Zderju je po wukazu 1. nov. 1935 susodna wjes Čelchow do jeneje politiskeje wosady zjednoćena.

K dołhemu ranju Brěmjenja namakamy staraj brunicowaj podkopkaj we wysokosći 155 m. Pod 2 metromaj připlawjeneje pjeršće a běłeho pěska leži tam 4—6 m brunicy. Před 50 lětami hišće tam brunicu z hłubiny wijachu.

Z wójnskich časow so ze Zderje a Brěmjenja wjele njepowěda. Jako w měrcu 1813 w Klukšanskej cyrkwi za francowske wójsko składnišćo zarjadowachu, měještej našej wjescy wěsće tež k tym 21 tysac puntam khlěba, 6 tysac puntam mjasa, 3½ centnarjam butry, 300 kórcam wowsa, 300 centnarjam syna atd. přinošować, 19. měrca jěchaše 270 kosakow přez tutej wjescy do Radworja. W meji so zaso wjele požiwy za wojakow a konje žadaše. 16. meje ludźo počinachu ćěkać. Dopołdnja 19. meje ćehnješe ruski general Barclay de Tolly wot Klukša přez Zdeř, Brěmjo a Khróst na Rakecy. W srjedź nocy so ćěkańcy a zranjeni wróćichu. Potom tež so Barclay de Tolly z wójskom wróći, zo by so na Hlinjansku horu podał. Popołdnju w 5 hodźinach započina na Zderjanskich hórkach zestupana francowska artillerija na Rusow a Prusow, wot Čelchowskich hórkow přez Klukšanski Psyn, kotryž bě tehdy gmejnska pastwa, a přez Klukšanske a Zderjanske pola hač ke Komorowskej drózy w kole rozćehnjenych, na ruskich jězdnych, na Zdźarowskich ladach stejacych, a na pruskich jězdnych, pola Klukšanskeje wowčeŕnje při Budyskej drózy stražowacych, třěleć. Bórzy tež małe puškwy praskachu, a byrnjež so Rusojo a Prusojo zmužiće wobarali, postupowachu Francowzojo a stłóčichu jich na Załhowsko-Brěznjanske mjezy. W nocy w 11 hodź. třěleńca přesta, a sprócni wojowarjo mějachu na městnje, hdźež běchu dóšli, krótki přiměr a wotpočink hač do jeneje. Tehdy jich mócny dešć wubudźi, a woheń w Klukšu a w Zderi, hdźež so Rumlichec abo Lorencec khěža wotpali, jich na njezbožowne wójnske přisłušnosće dopomni. Z njezadźeržomnym postupowanjom Francowzow běštej Zdeř a Brěmjo spěšnje dosć z wójnskeho stracha wumoženej.

9. septembra jěchaše něhdźe tysac kosakow wot Klukša přez Zdeř a Brěmjo na Radwoř. Kosakojo cyły septembr wokolne wsy znjeměrnjachu. 3. oktobra wopušćichu kosakojo krajinu, zo bychu na bitwu pola Lipska ćahnyli.

Pomnik na Klukšanskim pohrjebnišću mjenuje 6 Zderjanow a 2 Brěmjenanow, kotřiž su swoje žiwjenje we swětowej wójnje spušćili: Arnošt Kopač 6. X. 1915, Herman Liebig 10. VIII. 1916, Arnošt Čabran 1. VII. 1918, Wylem Khěžnik 27. XI. 1916, Pawoł Hurban 22. III. 1918, Herman Khěžnik 10. VI. 1918. — Moric Biesold 23. VIII. 1914, Božidar Biesold 7. VIII. 1916.

Zrudne dopomnjeńki! Njechamy z nimi skónčić. Žiwmy w nas stroštnu nadźiju, zo wšudźe strowy, sprawny nacionalny socialismus wocući, kotryž kóždemu swoje popřewa. Přetož jeničcy prawdosć powyši lud.

Rjekowstwo w awstralskim pralěsu

Wojowanje ſe ßmjercju ſa druhich.

Skutk cziſcheho rjekowſtwa wotkrywa ßo pſchi pſchepytowanju kataſtrofy jendźelſkeho wobkhodneho lětadła w awſtralſkim pralěßu.

Ssamotny awſtralſki ſaßydleŕ něhdźe na wotležanej hórzy pjerjeſche ßo kóždy měßaz pſches pralěß, ſo by ßebi wot ßwojeho wotležaneho ßydliſchcza nowe naſtroje a njeparujomne požiwadła wobſtarał. To bě jara czěžka pucź, kiž móžeſche jenož woprawdźe po ßwojim „dobrym noßu" namakacź. Jeneho dnja namaka njejapzy woßrjedź pralěßa morweho, kiž běſche hakle pſched někotrymi hodźinami wumrěł. Njeſnaty ßedźeſche na wjetſchim kamjenju — ßamo w ßmjerczi hiſchcze runje — ſe ſakußnjenymi ſubami, a mjes porſtami dźeržeſche na poł wukurjenu zigarettu.

Ssydleŕ mějeſche wutrobu na prawym blaku, ſczěhowaſche ßlědy morweho a nadeńdźe po někajkich ſchěſcź kilometrach

roſpadanki ſnjeſbożeneho lětadła

a młodeju człowjekow, kotrajž, hiſchcze žiwaj, běſchtaj padnjenje ſe ſłamanymi ſtawami pſchětrałoj. Druſy pſchebytnizy lětadła pak běch u morwi.

Po czaßu ßwitaſche ßydlerjej, ſchto bě ßo ſtało: Morwy na kamjenju běſche 25lětny **G u t h r i e W e ſ t r a y** ſ Londona, kiž bě w nadawku ßwojeje banki do Awſtralſkeje ßo podał. Po ſwróczenju lětadła běſche ßo jemu poradźiło, tamnymaj dwěmaj pomhacź. Sawjaſa a ſaſtara jeju tak derje hacž ßo to hodźeſche. Hdyž ßo wupokaſa, ſo tutaj dlěſchi pucź pſches lěß njewutrajetaj, praji Weſtray: „**P ó ń d u p o m o z p y t a c ź.**" Tola ſamjelcźa jimaj, ſo je

ßam ſnutska czěžzy ſranjeny,

a ſe ſakußnjenymi ſubami wlečzeſche ßo po pralěßu.

To bě žałoßny pucź, kiž dyrbjeſche hicź. Ras wobßuny ßo na wyßokej ſkale a padny dźeßacź metrow hłuboko. Pſchi padnjenju ſhubi wědomje. Hdyž ſaßo k ßebi pſchińdźe, ſawjaſa ßej ßam khětro ktawjazu a boloſtnu ranu na ruzy, kiž njebě dale ſtraſchna, a naſtaji ßo na dalſchi pucź. Poßledni kilometer bě po ſchtyrjoch lěſł — dokelž bě ßej na lěwej noſy žiłu naczahnył a njemóžeſche wjazy hicź.

Skóncžnje popſcha ßej krótki wotpoczink na kamjenju, ſapali ßej ziagrettu, ſo by žiwjeńſke duchi ſbudźił a wojowaſche woprawdźe ſe ßmjercźu. Hdyž bě zigarettu hacž na poł wukurił, běſche rjekowſki bój pſchěhrał . . .

Hiſchcze w ßmjerczi je ßwoje ßlubjenje dźeržał a ßwojim towaŕſcham pomoz pſchinjeßł, kotrychž bjes njeho wěſcźe w prawym czaßu namakali njebychu. Morwy bě jenož někajki kilometer wot najbližſcheho człowjeſkeho ßydliſchcźa ſdaleny, hdźež by též wón ßam ſpěſchnu pomoz namakał, dokelž bě tu pſchipadnje jedyn lěkaŕ pſchitomny.

Wohnjowobornistwo

Wokrjeßny ſwjaſk wohnjowych woborow Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Nowe pſchedßydſtwo nowoſeſtajaneho ſwjaſka wohnjowych woborow zyłeho Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa běſche ßobotu 8. t. m. we Wjaſońzy ßwoje prěnje dźěła dokonjało. Podkrjeßny wjednizy a jich ſwucžowańſzy a gratowi miſchtrojo, kotrychž běchu namjetowali, ßo ſchtwórtk wjeczor w Budyſchinje wokolo ßwojeho wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow ſhromadźichu.

Pſchi ſkładnoſcźi ſwucžowanja Budyſkeje wobory běſche wokrjeßny wjednik wohnjowych woborow Heute podkrjeßnych wjednikow ſe ſwucžowańſkimi a gratowymi miſchtrami k pſchedwjedźenju ſe ßwojej woboru na Budyſki Tſělnik pſcheproßył. Tohodla Budyſka wobora ſa dolhi czaß ſaßo ras ſ hudźbu na Tſělnik czehnjeſche.

Wobkhodne pſchedßydſtwo ſ podkrjeßnymi wjednikami a ſwucžowańſkimi a gratowymi miſchtrami běſche ßo pod nawjedowanjom naměſtneho wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow Weineckа pſchi Tſělniku ſeſtupało. Tam jich, hdyž běſche Budyſka wobora nimo marſchěrowała, wokrjeßny wjednik wohnjowych woborow poſtrowi.

Na poßedźenju we Wjaſońzy běſche ßo wo pſchichodnym wukubłanju khodźeńſkeje a gratoweje ßłužby rěczało a ßo namjetowało, ſo by Budyſka wobora khodźeńſku ßłužbu praktiſzy pſchewjedła. To je ßo ſ tutym ſwucžowanjom ſtało. Tuto ſawjedźenje ßo jako powucžaze wupokaſa. Pſchichodni ſwucžowańſzy miſchtrojo budźa ßo ſ pomozu ſwucžowańſkich pſchedpißmow w ßwojich podkrjeßach po nim ſkołowacź.

Pſchi ſwucžowanju běſchtaj též czěſtny podkrjeßny pſchedßyda Fiſcher a měſchcźanſki rada Kral pſchitomnaj. Wokrjeßny wjednik wohnjowych woborow jeju wołebje powita.

Po wſchelakich khodźeńſkich ſwucžowanjach wotmě ßo nimokhód w czahach ſ hudźbu, kiž ßo derje poradźi. Tu njech ßo naſpomni, ſo ſa pſchichod czěſczowańſki marſch wotpadnje.

Potom wyſchſchi wopalny miſchtr Schröder wot Budyſkeje powołańſkeje ſtraže ſ jenotliwymi motorſkimi gratami wſchelake ſwucžowanja pſchedwjedźe. Tehorunja ßo na ſtupańſkej wěži hiſchcze bjesporocžne ſtupańſke ſwucžowanja pſchedwjedźechu.

Na to ßo wobora ſ hudźbu do měſta k ßykawowni wróczi. K tomu ßo poßedźenje pſchedßydſtwa w „Łuſaziji" pſchiſamkny. Pſchi tutej ſkładnoſcźi wokrjeßny wjednik wohnjowych woborow namjetowanych ſwucžowańſkich a gratowych miſchtrow kommißarſzy pomjenowa. Na poßedźenju ßo též hiſchcze organiſatorſke praſchenja roſpominachu.

Lětuſchi ſjěſd wokrjeßneho ſwjaſka wohnjowych woborow Budyſkeho hamtſkeheo heitmanſtwa budźe 5. a 6. junija w Póżkowach.

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Třinaty wječor.

Jurij: Što tež je so z Robinsonom dale stało?

Jan: Tón drje je tam samlutki zahinył?

Nan: Sće dha jemu wy dobri?

Wšitcy: Haj, wón bě nětko tak dušny člowjek.

Nan: Dokelž maće jeho tak lubo, chcu wam wo nim dale powědać. — Kak dołho je Robinson w tajkej womorje ležał, to wón njewědźeše. Jako pak kiž hewak, dychać počinaše, a jeho mysle so wróćichu, wotewri woči a hladaše, hač je hišće tu na tym swěće, abo hač je do tamneho přestupił; přetož wón nawoprawske to hnydom njewědźeše. Jako pak so spózna a widźeše, zo je w swojej jamje a při swojich wowcach, zrudźi so na tym, dokelž bě jemu smjerć lubša była, dyžli žiwjenje.

Słaby jara běše, tola nječuješe žaneje bolosće; poćeše pak so tak, zo wšitko wot njeho běžeše, a zo by so njepřestal poćić, přikry so z kožemi. Dokelž jeho łačnosć ćwilowaše, wza cytronu, kusaše do njeje a cycaše jušku. Na to wusny a spaše hač do swětłeho ranja, a čuješe so wjele sylniši; tež poča hłódny być, wza tehodla kokosowy worjech a jědźeše. A spaše zaso a znowa so poćeše. To tak někotre dny traješe. A Robinson nadoby telko mocow, zo móžeše stanyć.

Jako zas prěni raz Bože słóńčko swěćić widźeše a widźeše rjane njebjesa wyše so a kćějace štomy a čuješe jich wóń a nalětni miły powětr, to bě jako znowa narodźeny. Stykny rucy a zdychny: „Ow Božo! žórło žiwjenja, měj dźak, zo zaso twoje słónco widźu. Měj dźak, zo mi hišće wjacy dnjow spožčiš; daj, zo bych je wšitke k twojej česći a sebi k lěpšemu nałožił!" — Na to překhadźowaše so po trawniku a wjeseleše so nad Božej stwórbu.

Přěnje dźěło, kiž sej předewza, běše, zo za swojimi horncami do pjecy hladaše. A hlej, kak rjenje běchu pošklenčene, runje kaž naše. Wón so jara zwjeseli a měnješe, zo budźe nětko swoju jědź warić móc, přepyta tohodla wšitón popjeł na wóhnišću a w pjecy a duješe do njeho, ale tu njebě žiweje škrički wjacy. Z teho so zaso zrudźi, tola pak so bórzy spokoji a mysleše, zo móže Bóh jemu zaso na tajke abo tež na druhe wašnje woheń wobradźić.

Dokelž Robinson žaneho wohnja njeměješe, dyrbješe nět přeco zas, kaž w započatku, syre mjaso jěsć, a wustry a kokosowe worjechi a mloko. Ale štož běše najwostudliše a čehož so najbóle boješe, běše, zo njeměješe ničo dźěłać; přetož štož bě dźěłać było na jeho wobydlenju, to běše zdźěłane. Prózny być njemóžeše. Wón mysleše, što tež to by nětko započał, a pomysli, hač njeby móžno było, zo by sej čołm natwaril a so we nim něhdźe k ludźom dowjezł.

Z tajkimi myslemi běhaše w lěsu a pytaše tołsty prochnawy štom, kotryž by mohł porubać a z njeho čołm natwarić. Pódla hladaše tež za druhimi rostlinami. Tak namka **t u r k o w s k u p š e ń c u** (kukuricu), kotruž znaješe; tež **k a k a o b o b y** nańdźe; te pak njeznaješe. Dale namka wulki a tołsty štom, kiž bě na jenym boku trochu prochnawy a kotryž so za čołm hodźeše. Na štomje pak běchu wulke płody, kaž kokosowe worjechi, ale njeměјachu žaneje škorpizny, hodźachu so k jědźi a běchu jara dobre. Robinson pozdźišo zhoni, zo je to **k h l ě b o w y š t o m** a zo te płody ludźo tamneho kraja město khlěba jědźa, syre a tež pječene. Robinson wza někotre płody domoj a ducy nadeńdźe hišće něšto, štož běše sej dawno žadał. Namaka hnězdo z młodymi papagajemi. Jako pak přistupi a chcyše je dosahnyć, zlećachu wšitke, jenož jeneho wobdźerža. Měješe pak z tym dosć a přińdźe z nim wjesoły domoj, napłeće z witkow někajku klětku a sadźi jeho do njeje.

Robinson dołho njewědźeše, što dyrbi z tym khlěbowym štomom činić; ma jón porubać abo dyrbi jón stejo wostajić? Wón na to cyličku nóc mysleše a njespaše skoro docyła. Naposledku pak tola wobzamkny jón porubać; přetož nadźija, zo móže z čołmom zaso k ludźom dojěć, přewaži wšitke druhe mysle.

To běše najwostudliše dźěło, kotrež bě Robinson hdy započał. Sto, haj tysac druhich člowjekow bychu při prěnim rubnjenju kamjeńtnu sekeru wot so ćisnyli a prajili, to njeje móžno dokonjeć! Ale Robinson běše tajki, zo štož sej zamysli, to dyrbješe so tež stać, a njeda so z ničim wottrašić, a byrnjež tež wjacy prócy a dlěši čas k dokonjenju trjebał.

A hdyž bě nětko prěni dźeń wot ranja hač do połdnja rubał, njebě dźěra wjetša, kotruž bě wurubał, hač zo móžeše swoje porsty do njeje położić. Z teho móže nětko kóždy wuličić, kak dołho změje rubać, chce-li cyły štom dwójcy přerubać a potom wužłobić. Robinson pózna, zo to njeje dźěło jeneho lěta a postaji sej tohodla wěsty porjad; přetož wón bě ze zhonjenja póznał, zo je porjad a rozumne rozdźělenje dnja k wšemu dźěłu jara wužitne. Tule maće tajku zrjadnosć, kaž bě ju Robinson sam za so postajił: Hdyž słónčko skhadźeše, Robinson stawaše, khodźeše k wodźe a myješe sej rucy, nozy a hłowu. Doma by so dowoblekował. Potom khodźeše na horu wyše swojeje jamy a spěwaše klečo swoju rańšu modlitwu. Po paćerjach dyješe swoje lamy a potom snědaše. K tomu dźěłu trjebaše dwě hodźinje. Po snědanju bjerješe Robinson swoju bróń a sekeru a khodźeše na swoje dźěło; bě-li mórski wotliw, by ducy k morju za wustrami pohladać šoł, bě-li přiliw, by bjez komdźenja k swojemu štomej khwatał; jeho lamy pak pasechu so wokolo njeho.

Dopołdnja wokoło dźesateje hodźiny bywaše horcota na Robinsonowej kupje tak wulka, zo Robinson dźěłać njemóžeše. Khodźeše tohodla k morju wustry pytać a so kupać. Kóždy dźeń so dwójcy kupaše. Wokoło jědnaćich bywaše zaso doma, a dyješe najprjedy swoje dójne lamy, potom zliwaše sydk na twaroh, a wot twaroha dźěłaše twarožki a je sušeše. Potom wobjedowaše; k jědźi bjerješe mloko a sušene twarožki abo wustry a kokosowe worjechi, tež bite mjaso. Při wobjedźe by sej tež z papagajom hrał, kotremuž přeco něšto powědaše.

Po wobjedźe lěhaše Robinson něhdźe hodźinu w khłódku, a lamy ležachu wokolo njeho, a papagaj zlětowaše a skakaše při nich. A Robinson rěčeše a činješe z nimi, kaž mała holčka ze swojej klanku, kiž tež měni, zo jej klanka wšitko rozumi. A hdyž druhdy papagaj, kotrehož wón „Pól" mjenowaše, słowčko za nim wupraji, zwjeseli so Robinson, měnjo, zo je mjez ludźimi; ale tajka wjesełosć běše krótka, přetož wón so bórzy dohlada, zo je na swojej kupje, a zdychny: „O, ty wbohi Robinsono!"

Popołdnju w dwěmaj khodźeše Robinson zaso na swoje dźěło a rubaše dwě hodźinje. Potom by šoł k morju, zo by so kupał a wustry pytał. Doma dźěłaše w swojej zahrodcy. Robinson běše sej zahrodku sčinił, do kotrejež bě wšelake rjane kwětki zesadźał, kotrež bě tu a tam na swojej kupje namakał; tež měješe w njej kulki a turkowsku pšeńcu (kukuricu; a na druhej stronje w zahrodcy stejachu sadowe štomy, jako młode kokosowe palmy, cytrony a khlěbowe štomy, kotrež sebi z póčkow plahowaše. Tuta zahrodka bě něhdźe pol hodźiny wot jeho hory a běše jara rjana, tež koło wokoło ze žiwym płotom wobdata, a w njej běše wulka lisćowa **k h ł ó d n i c a**, w kotrejž Robinson často cyličke nocy přebywaše. Hdy by so dźeń nakhilil, by Robinson swój skót wobstarał a wječerjał. Po wječeri wuknješe ze šipami třěleć a so z hlebiju wobarać, zo by mohł dźiwim ludźom napřećiwo stupić, jeli zo bychu hdy na njeho přišli; a běše w třělenju tak wěsty, zo na třeceći kročel błečk trjechi, kiž wjetši njebě hač dłóń.

Posledniju hodźinu dnja nałóžowaše Robinson k tomu, zo pomysli, kak je zańdźeny dźeń nałožił, što je činił a hač so njeje přehrěšił. K tajkemu přemyslenju khodźěše na swoju horu a sydaše tam hladajo k hwězdam, a swoje rozpominanje wobzamkny z wječornej modlitwu, a potom dźěše spać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

To je něſchto ſa dźěczi, hdyž móža ßebi na czopłych dnjach ſ wodu panzacź. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Njeprestawace njewjedra nad Němskej

Zaso čežke njewjedro nad Durinkskej

Sliwki nad Kölledu. — Wětrniza a krupybicze w Sonnebergſkim wokrjeßu.

Sahubjaze njewjedro rospyſchczi ßo pjatk wjeczor nad Kölledu. Sa krótke ſchtwórcz hodziny poſkiczachu dróhi, ſahrody a pola ſrudny wobras ſapuſczenja. Wětrniza, kotraz bě ſe ſliwkom ſjednoczena, ſniczi wſcho, ſchtoz njebě krucze ſe ſemju ſroſczene. Krótko pſched tym natwarjeny zyrkuß Bellini bu doſpołnje ſniczeny. Ani ßydadła njedachu ßo wukhowacz. Lipy a kaſtanije ſ jednym meterſkim pſcherěſkom buchu pſchi tym kaz ſapalki ſłamane, pſchi czimz ßo tſěchi rosbichu a elektriſke powody ſ wulkeho dzěla ſniczichu. Woda ſtejeſche w dróhach ſdzěla jedyn meter wyßoko, tak ſo pinzy hacz k wjerchej běchu połne wody. Statna dzěłowa ßłuzba dyrbjeſche tu na pomoz pſchikhwatacz.

Sonnebergſki wokrjeß w Duringſkej potrjechi pjatk popołdnju wětrniza, kotraz bě ſ wulkim krupybiczom ſjednoczena. Njeßměrnje wjele wody kidaſche ßo na pola a dróhi, ſchtomy, telegrafowe ßycze ßobu torhajo. Krupy rosbichu jenoz we wokrjeßnej khorowni 60 woknow, dale nimale wſchě wokna w měſchczanſkej khorobnej pokładni a we hłownym póſtſkim twarjenju. We Blechhammeru wudrě wětrniza lipu. Pſchi tym bu 86 lět ſtara zona k ſemi ſtorhnjena a tak czezzy ſranjena, ſo bórſy na to w khorowni wumrě.

Orkany nad Hornjej Bayerskej

W nozy k pjatkej ſakhadzeſche niz jenoz nad Chiemſkim jěſoru, ale tez w druhich kónczinach Hornjeje Bayerſkeje wichor ſ njeßłyſchanej mozu. W dolinje rěki Kochel wichor do orkana pſchendze, kiz wulku ſchkodu naczini. W Schleedorfu bě wichor na domach a ßadowych ſahrodach wulku ſchkodu naczinił. Lědy jedyn dom ma hiſchcze zyłu tſěchu. Tez wßy Benediktbeuren a Bichel buſchtej khětro ßobuwſatej. Se Schongawa pſchi rězy Lechu ßo pißa, ſo pſchi nimale doſpołnym czichim wjedrje drobny pěſk na ſemju padaſche, mjes tym, ſo bě temperatura njewſchědna wyßoka a zyła krajina měješche pſodziwne módro-zołte ſabarbjenje.

Cezke njewjedro w Hesenskej

W małym měſtaczku Immenhauſen pſchi Reinhardſkim lěßu rospuſchczi ßo wutoru wjeczor pſchi njewjedrje wulki ſliwk. Wody ſ wulkej mozu ßo ſ hory walachu, ſtorhnychu 20 metrow dołhe khójny, ßadowe ſchtomy, woſy, płuhi atd. ßobu do doła. Wſchelake twarjenja w dole lezazeho měſtaczka pſchi tym wulku ſchkodu poczeŕpichu. Sdzěla mózachu ßo wobydlerjo jenoz ſ wulkej prózu pſched pſchiwalom wody wukhowacz. Ludzo na dobre ſboze do ſchkody njepſchińdzechu. Tez hłowne zeleſniczne kolije mjes Grebenſteinom a Immenhauſenom dyrbjachu ßo na 13 hodzin ſawrjecz, dokelz běchu w dołhoſczi 150 metrow podmlěte. Sa wukhowaŕſke dzěła ßu ßo pioněrojo ſaßadzili. Lěhwo młodoludu, kotrez běſche pſchi kromje lěßa, mózeſche dzěłowa ßłuzba we poßlednim wokomiku wukhowacz.

*

Deſchcz jako ſapaleŕ.

W Kneſebecku pola Gifthorna w Hannoverſkej běſchtej ßo njedawno bróznja a hródze jeneho bura wotpaliłe. Njedziwajo wſchěch prózowanjow ßo njeporadzi pſchiczinu wohnja ſwěſczicz. Kriminalna polizija je někto hódanczko wujaßnika. W brózni běchu měchi njehaſchaneho kalka ſkładli. Jedyn ſ měchow pak bě ßo puknył a kalk bě ßo na ſemju wußypał. Pſchi ßylnym deſchczu pſchedoby ßo woda pſches dodzerzanu brózninu tſěchu a kalk haſcheſche. Pſchi wulkej horzoczе, kotraz tak naſta, bě ßo bróznja ſapaliła.

Ssydom dzěczi w Dunaju ßo ſatepiło.

W połnózno-bołhaŕſkej wßy Gigenje nad Dunajom ßo pſchi wulkej horzocze, kotraz hizo někotre dny dołho w zyłej Bołhaŕſkej knjezi, dzěczi w Dunaju kupachu, kotryz ma wulku wodu. 5 dzěczi, 7 hacz 10 lět ſtare, kotrez běchu ßebi pſchedaloko wot brjoha ſwaziłe, pſchińdzechu do kuzoła a ßo ſatepichu. Dwaj dnjej pſched tym běſchtej ßo hizo 2 dzěſczi na ßamßnym měſtnje ſatepiłej.

Załoſtne wohnjowe njeſboze w Schtyrſkej.

Załoſtne wohnjowe njeſboze, kotrez ßebi ßydom człowjekow jako wopor zadaſche, je ßo w Beterſdorfje we Schtyrſkej ſtało. Schtwórtk w nozy ſ drjewjaneho ſe ßłomu kryteho doma najenka Mayerhofera woheń wudyri. Wóßom wobydlerjow doma, kotſiz hizo ſpachu, ſpytachu ſ palazeho doma czeknycz. We wokomiku pak, hdyz na dwór ſtupichu, ßo palaza ßłomjana tſěcha do dwora ßypny a jich pod płomjenjemi pohrjeba. Ssydom woßobow ßo ſpali. Jenoz najenk Mayerhofer mózeſche ßo hiſchcze ztwy ſe płomjenjow wukhowacz, tola je tak wopaleny, ſo ßo wo jeho ziwjenje boja.

Lětadło pſchi ſtartowanju ßo ſapaliło.

W Antibes w Franzowſkej pſchewali ßo nadmóŕſke lětadło, hdyz chzyſche ſtartowacz, pſchi tym ßo ſapali. Kaz ßo dale ſdzěli, bě 8 woßobow w lětadle. Pſchi njeſbozu 3 woßoby ziwjenje ſhubichu, dwě druhej ßo ſraniſchtej a ſbytni bjes ſchkody wolendzechu.

Jendzelſke wojeŕſke lětadła ſa Juhoßłowjanſku.

Korreſpondent powětroweho łódzſtwa jendzelſkich nowin „Daily Telegrapha“ woſjewja, ſo je ßo 10 jendzelſkich wójnſkich lětadłow juhoßłowjanſkemu knjezeŕſtwu pſchedało. Jedna ßo wo jenoßydłate Hawker-Fury lětadła, kotrez ßu ſ někotrymi maſchinſkimi tſělbami wuhotowane, kotrez móza 400 kilometrow ſa hodzinu leczecz. Dale je Juhoßłowjanſke knjezeŕſtwo prawo nabyło, ſo ßmě tute lětadła w ßwojich ßamßnych fabrikach twaricz. Je hizo 75 Rolls-Royce-motorow ſa ſatwarjenje do tutych lětadłow ſkaſało.

Ssmjertny pad němſkeho ſportſkeho lětarja w Awſtriſkej.

Snaty němſki ſportſki lětaŕ hrabja Arco-Zinneberg je ſchtwórtk 11,30 hodzin krótko po ßwojim ſtartowanju na lětaniſchczo w Aſternje pſchi leczenju nahłeho ſawinjenja bliſko wßy Eßlingen padnył. Jeho ſ roſpadankow lětadła morweho wuczahnychu. Hrabja Arco-Zinneberg bě ßo na ßwjatkownym lětanju w Awſtriſkej wobdzělił a chzyſche ßo ſchtwórtk do Mnichowa wróczicz.

Czezke ſrazenje woßobowych awtow w Drjezdzanach.

Jedyn morwy.

Na Dohnaſkej dróſy njedaloko Süringez lakoweje fabriki ßo pjatk wjeczor w 10. hodzinje czezke awtowe njeſboze ſta, pſchi kotrymz jena woßoba ziwjenje ſhubi. Na tutym měſtnje, kotrez je hewak doſcz pſchehladne, jědzeſche ſe ßwojim woſom do měſta Drjezdzanſki maſchinſki twarſki inzeněr Willy Hundsdörfer, jako jemu ſ měſta jědzazy woßobowy wós, kotryz zona wodzeſche, napſchecziwo pſchijědze a do njeho ſraſy. Tutón wós ſlecza po ſrazenju po něhdze 4 metry hłubokim naßypu dele, pſchi czimz ßo wós jara czezzy wobſchkodzi. Wodzerzy woſa pak ßo niczo njeſta. Inzeněrowy wós pak ſajědze ſ wulkej mozu do nadróſneho ſchtoma, ßo rosbi. Woſowy wjednik ßebi nop pukny a po puczu do khorowni wumrě.

Njeměj njeſchkitane kopěrowaze pißaki w kapßy!

Powołaŕſke druzſtwo ſa drobny wobkhod pokaſuje na ſranjenja, kotrez ſ kałnjenjom ſ kopěrowazym pißakom naſtanu a wuſběhuje, ſo ßo tajke pißaki njeměłe njeſchkitane w draſtowych kapßach noßycz, dokelz njewobkedzbowane ſranjenje ſ kopěrowazym pißakom móza k czezkim ſtrowotnym kazenjam dowjeſcz.

Kak je jedyn sakski kral serbske płachćički česćił

W lěće 1831 wopyta kral Anton našu Łužicu a přińdźe tež do klóštra swj. Marijneje Hwězdy. Přijědźe jedyn swjaty dźeń dopołdnja do klóštrskeho dwora a to runje, hdyž ludźo wote mšě dźěchu. Tehdy khodźachu naše serbske žony kóždu njedźelu a kóždy swjaty dźeń w płachćičkach kemši. A hdyž wone tajke zdrasćene nimo krala Antona khwatachu, to wón zasta, zejmowaše swój kłobuk a strowješe z nim machajo jenu žonu po druhej, dóniž poslednja klóštrski dwór njebě wopušćiła.

Na to poda so majestosć do abtownje, hdźež ju při durjach hnadna knjeni powita. Dowjedźe krala do jstwy a praji jemu: „Majestosć, spokojće so khwilku, naše klóštrske knježnički su hakle runje wote mšě a přińdu bórzy, zo bychu was postrowiłe.“

„Što dha so to nječini, moja knjeni“, rjekny kral, wulkej woči činjo, „sym waše knježny tola hižo widźał. Přećelnje mje postrowjejo spěchachu w bělej drasće po dworje nimo mje, a ja sym je tež zdobnje postrowjał.“ — „Ach majestosć, to dźě su naše serbske kemšeŕki, kotrež sće tu widźał a postrowjał, nic pak naše klóštrske knježny“ — a hnydom na to zastupja knježnički do abtownje. „Mój maršallo“, rjekny na to kral Anton, „zapisajće to hnydom do mojich kralowskich knihi, zo je sebi sakski kral před prostymi serbskimi žónskimi jich płachćičkow dla traš sto króć kłobuk sćahnył.“ —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Achtung! Rübenwanzenbekämpfung!

Umpflügen der Fangſtreifen und Beſtellung der Feldflächen.

Auf Grund der Verordnung des Herrn Reichsſtatthalters in Sachſen — Landesregierung — Miniſterium für Wirtſchaft und Arbeit vom 21. 12. 1936 ſetze ich hiermit den **Umpflügetermin für die Fangſtreifen** für die Zeit

vom 24. bis mit 26. Mai 1937

feſt. Der Umbruch der Fangſtreifen muß alſo mit dem 26. Mai d. M. beendet ſein. Werden die Fangſtreifen bis zu dieſem Zeitpunkt nicht umgepflügt, ſo erfolgt der Umburch auf Koſten des Nutzungsberechtigten (§ 4 Abſ. 2). **Nach erfolgtem Umbruch kann die Beſtellung der Feldflächen mit Zucker-, Futter- und roten Rüben erfolgen.** Das Verfüttern der auf den Fangſtreifen ſtehenden Pflanzen, ſowie das Abweiden durch Vieh iſt verboten (§ 4 Abſ. 3). — Im Einzelnen ſind beim Umpflügen der Fangſterifen folgende Vorſchriften genaueſtens zu beachten:

1. Das Umpflügen der Fangſtreifen hat von Sonnenaufgang bis ſpäteſtens 8 Uhr vormittags zu erfolgen.
2. Das Umpflügen der Fangſtreifen **hat mit Vorſchar ſauber** und bis zu einer Mindeſttiefe von 25 zm. zu erfolgen.
3. Ackerecken und Vorgewände ſind beſonders ſorgfältig umzupflügen, gegebenenfalls umzugraben.
4. Sofort nach dem Umpflügen muß die Fläche mit ſchwerer Walze gewalzt werden.
5. Umgepflügte Fangſtreifen, auf denen **Dammkulturen** mit Rüben oder anderen Früchten angelegt werden ſollen, dürfen erſt **8 Tage nach dem Umbruch** der Fangſtreifen beſtellt werden.
6. Alle mit Spinat und Mangold angelegten Felder und Beete müſſen ebenfalls zu dieſem Termin umgebrochen werden. Das gilt auch für Winterſpinat der bis zum 26. Mai d. J. abgeerntet und umgebrochen ſein muß. Im Weigerungsfalle erfolgt der Umbruch auf Koſten des Nutzungsberechtigten

Bautzen, den 21. Mai 1937.

Der Amtshauptmann.

Die Landſtraße II. Ordnung Bautzen-Quatitz-Kauppa wird wegen der Bauarbeiten an der Reichsautobahn in den Fluren Bautzen und Teichnitz vom 24. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über die Landſtraße II. Ordnung Teichnitz-Reichsſtraße (Kriegerſiedlung Bautzen-Seidau) gewieſen.

Bautzen, am 20. Mai 1937.

Der Amtshauptmann. Der Oberbürgermeiſter.

Krónowaŕſka parada jendzelſkeho łódzſtwa w Spitheadu.

Schtwórtk popołdnju wotmě ßo w Spitheadu pſchi wobdzělenju 16 wukrajnych móŕſkich mozow dotalna najwjetſcha pſchehladka wójnſkich łódzi w ſtawiſnach namóŕniſtwa, na kotrejz ßo 300 łódznych jednotkow wobdzěli. Kralowſka ßwójba běſche na łubi kralowſkeje jachty „Victoria a Albert“, ſo by ßo na njej nimo dołheho rjada łódzi wjeſła. Naſch wobras pokaſuje nam, kak kralowſka jachta nimo jendzelſkeje bitwiſkeje łódze „Queen Eliſabeth“ jědze. Na prawo widzimy jendzelſku kralowſku ßwójbu na jachczinej łubi: na lěwo prynzeßu Hilzbjetu, naßlědnizu tróna, ßrjedza kralownu, a na prawo ſa njej krala Jurja VI. (Scherl Bilderdienſt a Aſſoc., Preß.)

Hospodařski kućik

Swinje na pastwje

ŽdR. Swinje na pastwu! To je namołwjenje, kotrež so za plahowarjow swini samo wot so rozumi, kotrež pak někotremužkuli z našich ratarjow njebudźe cyle jasne. Swinje na pastwu? Maja so runje tak pasć kaž konje, howjazy skót a wowcy? To so rozumi, přetož swinjo šćipa sebi ze swojim pyskom runje tak zelenu picu kaž kruwa. Tohodla won ze swinjemi z khlěwa na čerstwy powětr a pastwu. Wězo něšto dyrbi so při tym naspomnić. Kormne swinje njesmědźa na pastwu, přetož za tutych njeje to z lěpšinu, přetož zelena pica njeje z kormnej picu a kormne swinje trjebaja měr a nic njetrjebawši pohib. Tola wšě druhe swinje, wosebje rancy, prosata a běhaki dyrbja won do zeleneho!

Strowosć kóždeho skoćeća dyrbi nam być z najważnišej zasadu při plahowanju. Pohladajmy raz zkrótka do našeje kruwarnje. Kupimy sebi radšo plahowańsku a dejnu kruwu z hospodarstwa, kotrež ma pastwišća, abo tajku z hospodarstwa, we kotrychž kruwa z hródźe njepřińdźe? Pohladajmy raz do prawych dejnych hródźow wulkoměstow! So rozumi, zo tak strowy skót namakamy a tutón tež něšto wukonja. Ale čehodla? Dokelž so tu skót stajnje wobnowja. Tam móže so tež hinak ličić a tohodla je tam postupowanje prawe. Za naše ratařske předewzaća pak płaća druhe zakonje, kotrež nam přiroda předpisuje a my trjebamy tež skót z dlěšim žiwjenjom a dlěšej dokonjawosće. Stajna strowosć je jenož tam, hdźež swětło a powětr na ćěło skutkujetej, potajkim tam, hdźež wětr a słónco z ćěłom w direktnym zwisku stejitaj. To je pola swinjeća runje tak, kaž pola wšeho druheho domjaceho skotu. Pastwa je najlěpši škit přećiwo khorosćam. Tu je normalny spłažny wobkhad, tu su porody lohke, z pohibom so wšě stawy ćěła sylnja, płuca so skrućeja, přetłaće a narunanje přetrjeby so prawje rjaduje a tak so wšě wuměnjenja za strowe ćěło dawaja, wot kotrehož móžemy sebi tež dobru dokonjawosć žadać.

Tola tež wažne hospodařske lěpšiny přinjese pasenje swini: Našo składy na picy ke kóncej du. Hač do bližšich nowych žnjow je móžno, zo tutón na druhich picowadłach žadny čas z pasenjom přemosćimy. Tež je dale móžno druhu hewak njepřetrjebajomnu picu, kotraž by so snadź samo podworać dyrbjała, zwužitkować: wupadane žito, ležo wostate běrny, zbytki na rěpowych polach, žołdźe, bukwica atd. Pastwa w lěsu ma za wobsedźerja lěsow lěpšiny, zo so při tym škódne překasancy zniča a dale, zo so lěsna zemja předźěła. Wězo dyrbi pastwa za swinje poskićeć mjehku zelenu picu. Tak su na př. pastwy, na kotrychž mjakuš (trawka) rosće, wosebiće dobre za swinje. Tež lucerna, dźećel, seradella, woka, kukurica a słónčna róža su najlěpše picowanske rostliny za swinje. Tež běły dźećel rad žeru. Tola móža so swinje jenož na dobrej pastwje zežiwić? Wurosćene rancy, potajkim po druhim poměću prosatow, haj. Rancam pak, kotrež su wysokosuprošne, dyrbiš nimo toho hišće druhu picu poskićeć, runje tak młodym rancam a prosatam. Přetož pastwa móže swinjom jenož najnuznišu picu poskićeć, nic pak picu za wosebitu dokonjawosć. Tohodla dyrbja tež běhaki a hišće rosćace młode swinje hišće druhu picu dostawać, nimaja-li w rosćenju wróćo wostać, přetož młody skót nemóže tak wjele zeleneje picy přetłać, kelkož zežiwjeńskich wutkow trjeba. Najlěpje je, hdyž su swinje rano 3 hodźiny a potom popołdnju tohorunja hišće 3 hodźiny na pastwje. W ćopłych, horcych připołdnišich hodźinach njech su radšo w khlěwje. Wječor dostanu swinje dalšu picu, kotraž ma so při mjenjehódnej pastwje tej dorosćenym rancam poskićeć. Scyla ma so kajkosć a kelkosć pódlanskeje picy po kajkosći pastwy měć. Njech so tu jenož naspomni zo so při dobrej pastwje jedyn kilogramm pódlanskeje picy (na př. 90 proc. šróta a 10 proc. bělikoweje picy) za rosćace swinje poskići. Potom móže so ze wšědnym přibyćom na wazy we wysokosći 300 gr ličić. Dokelž je zelena pica bohata na bělikach, dyrbja so wosebje wuhlowe hydraty poskićeć. Tohodla je tež sćěhowaca pódlanska pica radźomna: 3 kg kisałych běrnow a 250 gr kormjenskeje picy (90 proc. šróta a 10 proc. rybjaceje muki). Někotryžkuli wšak měni, zo móže so zelena pica ze s a m s n y m w u s p ě c h o m kaž na pastwje swinjom tež w khlěwje poskićeć. To pak njeje móžno. Hdźež pak pasenje z hospodařskich přičinow so njeda přewjesć, njech je za to postarane, zo skót wšdnje zelenu picu dostawa.

Nowe płaćizny za swinje wot 31. meje

ZdR. S wukaſom cżo. 74 hłowneho ſjednocżenſtwa němſkeho hoſpodarjenja ſe ſkotom je ßo wot januara tuteho lěta noworjadowanje płacżiſnow ſa ßwinje pſchewjedło. Wot ſpocżatka tutoho lěta płacża potajkim płacżiſny ſa ßwinje, ke kotrymż w jenotliwych lěcżnych cżaßach ßo k poſtajenym ſakładnym płacżiſnam pſchirażki abo wotrażki pſchilicża abo wotlicża. To tomu pſchinoſchuje, ſo ßo wiki też w lěcżnym cżaßu jenak ſtajnje ſaſtaraja, w kotrymż je kormjenje cżeżſche a w zyłku ſ wjetſchim riſikom ſjednocżene. Też ßu ßo ſ poſtajenjom wjetſcheje płacżiſny w cżaßu powſchitkownje ßłabſcheho poſkicżenja ßwini też wjetſche móżnoſcże poſkicżiłe, ſo ßo plahowanje ßwini na trěbne waſchnje pſchepołożi.

W zymſkich měßazach je najniżſcha płacżiſna, kotraż je ßo ſzyła ſaßadżiła, płacżiwoſcż měła. Sa tute měßazy (wot 4. januara do 30. meje) ßo we wukaßu cżo. 74 poſtajena ſakładna płacżiſna mjenje 1,50 hr. ſa 50 kg. żiweje wahi płacżeſche. Wot 31. meje 1937 płacżi ßo poſtajena ſakładna płacżiſna. To ſnamjenja, ſo wot 31. meje do 4. julija je pſchereſkowa płacżiſna wo 1,50 hr. wjetſcha hacż w pſchedkhadnych měßazach. W cżaßu wot 5. julija do 1.auguſta naſtanje dalſche powyſchenje a to wo 1,50 hr., doniż w auguſcże lěta 1937 ßo najwjetſcha płacżiſna, mjenujcy 3 hr. nad płacżacej ſakładnej płacżiſnu njedozpěje. S tutym ſtupanjom płacżiſnow w lěcżnych měßazach poſkicża ßo ratarjam pokiw, ſo bychu ßwoje ßwinje po móżnoſcżi po 1. juniju na pſchedań poſkicżeli, w kotrychż ßo wjetſche wunoſchki dozpěja hacż w pſchedkhadnych měßazach.

„Ale hólcże, hdże dha maſch tute grawocżiwe wuraſy jow? Te ßy wěſcże wot twojich ſchulſkich towaſchow nawuknył?“ — „Macżi, tajke něſchto ßo njenawuknje, to je dar!“

Hospodařski rozhlad

Ssobotu, 22. meje 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,315	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	57,00	100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa, 21. meje. Dokelż běchu ſaſtupjerjo bankow też wcżera ſaßo jenoż ſ jara małymi kupowańſkimi pſchikaſami na burſu pſchiſchłe, pokaſowaſche ßo, każ bě to hiżo zyły tydżeń, ſaßo prawje měrny wobras. Sakładne měnjenje wſchak bě krute. Wjele wobkedżbowanja ſbudżichu w burſownych kruhach wuwjedżenja pſchedßydy hamta ſa němſke ßurowiſny, wyſchka Löba. Se ſpokojenjom ßo jeho naſpomnjenje pſchija, ſo ſaſtaranje ſ kautſchukom ſa Němſku dżenßa żadyn problem wjazy njeje, tehorunja ſwěſcżenje, ſo budże Němſka ſa něhdże 18 měßazow wot dowoſa lohkich cżěrjazych benzinow njewotwiſna. Na rentowych wikach njebě wożebitych ſpomnjecżahódnych pſcheměnjenjow.

Barlinſke żitne wulkowiki. Poßledni dżeń tydżenja njepſchinjeße ſa Barlinſke żitne wulkowiki żanych pſcheměnjenjow. Wikowanje pohibowaſche ßo w naiwużſchich mjeſach, dokelż je jenoż mało poſkicżenjow. Khlěbowe żita běchu na ßwobodnych wikach lědy doſtacż. Pſchenża ßo ſkoro ßyła njepoſkicża, tehodla ßu młyny na pſchidżělenja pokaſane. S rożku ßu młyny hiſchcże někak ſaſtarane. Na mukowych wikach je hłowny ſajim dale ſa jaßne pſchenicżne muki. Typa 1050 njeje woblubjena. Wobkhod ſ rżanej muku pohibuje ßo w měrnych kolijach. Też na wikach ſ pizowadłami njenaſta wożiwjenje. Pſchi żiwym ſajimje njeběchu twory doſtacż.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnar

pſchenży W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9.00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 5.	20. 5.		21. 5.	20. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Płaćizny rěźneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 451.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěźneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 527.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěźneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1215	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěźneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěźneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 1960	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48
Wowcy: 4415	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	33—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—31
Swinje: 15 265	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_2$ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

22. meje 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,62	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	$0,27^1/_2$
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pj	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pj	Wukrajny wupłod pj	Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pj	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pj	Wukrajny wupłod pj
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kefčk	10	15	—
Hroch	»	—	—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—	—	Kosćadło	punt	—	30	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	30	—
Sydrojty kał	štuka	50	70	—	Łoboda	»	—	10	—
Běły kał	punt	10	13	—	Rapunclki	»	—	—	—
Čeŕwjeny kał	»	15	18	—	Tomaty	»	—	—	50
Wirsingowy kał	»	15	20	—	Cybla	»	13	15	—
Pupkaty kał	»	—	—	—	Hromak	»	35	65	—
Zeleny kał	»	—	—	—	Khrěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	30		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	20	—	Čerstwe hriby	litr	—	—	—
Karoty	wałčk	—	25	—	Sušene hriby	litr	—	—	—
Karoty	punt	15	20	—	Dobre jabłuka	punt	35	48	—
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	10	—
Porej	»	—	25		Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	wałčk	—	10	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	80
Rjetkej	punt	—	15	—	Slowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	—	13	—	Brěški	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	15	—	Aprikosy	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	12	—	Kózlata	»	—	65	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

22. meje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,75
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,20
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,00	2,80
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,40
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,30
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,30	4,50
Prosata 1061 štuk	1 štk.	8,00	18,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 117 — Budyšin — Póndźelu 24. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němski nawjednik Alfred Rosenberg při Fichtowej swjatočnosći w Ramnowje

W Ramnowje pola Biſkopiz, hdźež je ßo pſched 175 lětami Jan Gottlieb Fichta narodźil, je ßo wczera njedźelu wopomnjeńſka ßwjatocznoſcź wotméla, kotraž w zyłym němſkim ludu ßwój wothłóß namaka. W ßrjedźiſchczu ßwjatocznoſcźe ſtejeſche rěcz němſkeho nawjednika Alfreda Roſenberga, kiž Fichtowy wuſnam ſa naſch czaß ryßowaſche.

Na kraßnym mejſkim dnju běſche wjeß Ramnow pola Biſkopiz ßrjedźiſchczo wulkotneho wopominanja ſnateho twarjerja němſkeje filoſofije a ſnateho wojowaŕſkeho wołarja. Ramnow a wokolina ſtejeſche w ßwjedźeńſkej pyſche khorhojow. Twarjenja běchu ſ wěnzami a pletwami wupyſchene. Wot pſchipołdnja czrjódy na pohrjebniſchczo czahachu. Sendźechu ßo wotdźělenja SA, dźěłoweje ßłužby, politiſkich nawjednikow, Hitlerſkeje młodźiny, ſwjaſka němſkich holzow a dźěłaŕńſke czrjódy ſ wokolnych dźěłaŕnjow. Nimo tutych běchu ludźo po tyßazach ſ bliżſchich a dalſchich ſtron pſchikhwatali. Tak bu tuta ßwjatocznoſcź ßwjedźeń zyłeje Hornjeje Łużizy.

Czeſtni hoſczo běchu tehorunja w ßylnej liczbje pſchitomni. Mjes nimi běchu ſtatny miniſter Kamps, kommiſarſki nawjednik miniſterſtwa ſa lud. wukubłanje Göpfert, wyßozy offzěrojo wojeŕſkeje mozy, SA-wyſchſchi-ſkupinowy wjednik Schepmann, SS-ſkupinowy wjednik Berkelmann, NSKK-ſkupinowy wjednik Lein, generalny dźěłowy wjednik ſ Alten a druſy. Na prědnje rjady ſtółzow běchu ßo njepoßrědni potomnizy Jana Gottlieba Fichty ſeßydali.

Pſchi Ramnowſkim hrodźe župny nawjednik bohot Mutſchmann němſkeho nawjednika Roſenberga powita. Sswjatocznoſcź ſapocza ßo ſ fanfarowym pſcheſpolom kapały ſtandarty 103. Na to župny kulturny rjadnik Salzmann ßwjatocznoſcź wotewri. Ramnowſki wjeßnjanoſta měješe powitańſku rěcz.

Rěč župneho nawjednika Marčina Mutschmanna

Župny nawjednik Mutſchmann na czeſczenje Jana Gottlieba Fichty jako na czeſczenje ßyna ſakſkeje domiſny pokaſawſchi Fichtu jeneho tamnych njeſachodnych mjenowaſche, kotſiž ſamóža naſchemu nazionalſozialiſtiſkemu czaßej hiſchcze wjele dacz. Pódla Leibniza ßłuſcha Fichta do najwjetſchich němſkich myßlerjow, kiž je ſakſka župa němſkemu krajej darika. Tutón jednory dźělaczerjowy ßyn je w běhu ßwojeho žiwjenja wſchitke pola němſkeho ducha ſapſchijał, ſo bu puczrubaŕ němſkeje filoſofije.

Župny nawjednik naſpomni, kak je Fichta zyłu ßwoju nadźiju na němſke nazionalne woczehnjenje ſtajał a ſo je nazionalſozialiſmus hakle tutón jeho ideal do ſkutka ſtajił. Domiſna běſche jemu ßwoje kharaktrowe herbſtwo ßobudała, ſo je twjerdy woſtał a ßebi hacž najdale ſwažił. Župny nawjednik ſkónczi ßwoju rěcz ſ napominanjom, ſo bychmy ßebi na Fichcze pſchikład brali we wojowanju ſa wukhowanje wótzneho kraja.

Hudźba pſchednjeße Weberowu ouverturu k „1813“. Na to khór 200 SA-mužow wojowaŕſki ſpěw „Sswoboda je wobeń“ wuſpěwa. Na to

němski nawjednik Alfred Rosenberg

wo Fichcze jako wo wołarju k němſkemu idealiſmej rěczeſche. Janej Gottliebej Fichcze běſche ſpoczene, w czeżkim czaßu němſki lud budźecz ſ hłubokeho bjeſdźaka a jemu nowy ſaměr ßwobody a nazionalneje jednoty poſtajicz. Ale pſches jeho czaß bu Fichtowe mjeno ſa mnohich wopſchijecze heriotſkich duchownych wojowarjow. Fichta ßebi ſa ßwoje młode lěta ßwój ideal tak pyßoko ſtaji, ſo ßo wo noworjadowanje zyłeho człowjeſtwa prózowaſche. Wón pak myßleſche, ſo měješe w tutym ßwětowym planje Němſka wěſte póßelſtwo ſa człowjeſtwo dopjelnicz.

Na tuto ſmyßlenje ßebi Fichta ßwoju filoſofiju natwarjeſche a ju ideju němſkeho idealiſma mjenowaſche. Fichtowa wola ßo též w najhórſchim podtłóczowanju njepodda a wón pſchezo ſnowa k pſcheczinjenju pſcheczi wo Napoleonej namołwjeſche. Fichtowe ßłowa njejßu ßo jenož napißałe, ale wón běſche ſdobom rěczazy ſkutkowaŕ njehladajo ſtrachow, kiž jemu ſ teho naſtachu.

Němſki nawjednik w ßwojej rěczi pokraczujo Fichtu též jako wojowarja pſcheczi wo židam ryßowaſche. Fichta ßo woßebje pſcheczi wo temu wobaraſche, ſo by ßo židam měſchczanſke prawo ſpożczilo. S teho je ſpóſnacz, ſo je ßebi Fichta jaßne wóczko ſa podawki ßwojeho czaßa a ſa pſchichod wobkhował. Němſki nawjednik Alfred Roſenberg ßo na kónzu jako nazionalſozialiſt k Fichcze wuſna.

*

Wokrjeßny nawjednik Martin-Budyſki wunjeße ßławu na wjednika. S narodnymaj hymnomaj ßo ßwjatocznoſcź ſkónczi. Němſki nawjednik Roſenberg ßo na to do Fichtoweje wuſtajeńzy w hrodźe poda a potom k Fichtowemu pomnikej w Ramnowje dojědźe, hdźež ſ pſchewodom němſkeho bohota Mutſchmanna ßwjatocznje wěnz połoži.

Morwych powětrona „Hindenburga“ pokhowali

Njedźelu dopołdnja ßu w Frankfurcze n. M. pjecz ßobuſtawow wobßadki powětrona „Hindenburga“, kotſiž ſ Frankfurta pokhadźachu a pſchi ſnjeſboženju powětrona ßmjereź namakachu na Frankfurtſkim pohrjebniſchczu w czeſtnym rowje měſta k poßlednjemu wotpoczinkej pokhowali. Mjes morwymi běſche powětronowy kapitan Arnoſcht Lehmann.

Měſto Friedrichshafen ſtejeſche njedźelu w ſnamjenju žarowanja ſa ßobuſtawy wobßadki powětrona „Hindenburga“, kiž ßu pſchi ßwěrnym dopjelnjenju ßwojich winowatoſczow ßmjertnje ſnjeſbožili.

Po kěrluſchu rěczeſchtaj katolſki a evangelſki duchowny. Hrabja ſ Brandenſtein-Zeppelin w mjenje Zeppelinez ßwójby pſchiwuſnym ßobuczucze a ßobužarowanje wupraji, a ßo morwym rjekam dźakowaſche. Statny ſekretar Waldmann pſchinjeße morwym poßledni poſtrow würtembergſkeho kraja. Sa wobßadku poręcza kapitan Schiller. Sa khorhojemi a měſchczanſkej kapału ßo pſchewodźenje k rowu hibaſche. Pſchißłuſchnizy dźěłaŕnjow 200 wěnzow njeßechu. Ssobuſtawy wobßadki „Hrabje Zeppelina“ njeßechu ßwojich morwych towaŕſchow k czeſtnemu rowu měſta.

Czěło kapitana Lehmanna w lětadle do Cuxhavena pſchinjeßli.

Pjatk rano ßu w jendźelſkim pſchiſtawje Plymouthu kaſchcz ſ czěłom kapitana Lehmanna ſ parnika „Europy“ do lětadla pſchenjeßli. Czěło ßo ſ lětadłom do Cuxhavena donjeße. Mandźelſka kapitana Lehmanna, kiž je ſ tej ßamej łódźu puczowaſche, ßwojeho morweho mandźelſkeho též w lětadle pſchewodźeſche.

Dr. Eckener pſched pſchepytowazym wubjerkom.

Pſchepytowazy wubjerk w Lakehurſtu je ßobotu dr. Eckenera pſcheßłyſchował. Dr. Eckener ßo myßli pſchikhileſche, ſo je ßnadź ſchkriczka ſtatiſkeje miliny płun ſapaliła, kiž je ſ błónka wuſtupował. Dr. Eckener rjekny, ſo je pſcheßwědczeny, ſo je ſ někajkim hiſchcze njewujaßnjenym podawkom w powětronowym ſadku dźěra naſtała, ſ kotrejž je mohł płun wuſtupowacz.

Pſchicżinu naſtacza tuteje dźěry w płunowym błónku w powětronowym ſadku móže ßebi dr. Eckener jenož tak wujaßnicz, ſo je ßnadź pſchi nahłym wobroczenju powětrona pſchi pſchiſtajeńſkim manevru napjatoſcź naſtała, pſchi kotrejž je ßo ſwjaſowazy grót roſtorhnył a do jeneho płunoweho bónka dźěru wutorhnył.

Dla wojeŕſkeje pſcheradny wotprawjeny.

Ssobotu rano w 5 hodźinach ßu na dworje wojeŕſkeho jaſtwa w Praſy Joſefa Krejza ſ wobwěßnjenjom wotprawili. Krejza běchu 22. februara 1937 wojeŕſkeje pſcheradny wionwateho ſpóſnali a k ßmjerczi ſ wobwěßnjenjom a k wuſtorczenju ſ wójſka ſaßudźili.

Eden ßo do Genfa podał.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden je njedźelu popołdnju w lětadle Croydoeſke lětaniſchczo pola Londona wopuſchcził, ſo by ßo do Genfa na poßedźenje Swjaſka ludow podał.

Delbos pola belgiſkeho krala.

Belgiſki kral Leopold je pjatk dopołdnja franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Delboſa w privatnej audienzy pſchijał.

Prozeß dla pſchekałanja w Pólſkej.

Podkrjeßny ßud w Lublinje je ſchtwórtk jeneho prjedawſcheho ßudnika, jeneho prjedawſcheho ſtatneho rěcznika a dweju židow dla pſchekałanja ſtatneju ſaſtojnikow a dla pſchekſchiwjenja k ſchtyrjom hacž wóßom lětam khłoſtaŕnje a k wulkim pjenježnym khłoſtanjam ſaßudźił.

Přezjenosć mjez Italskej a Wuheŕskej

Wo dlěſchich politiſkich roſrěczowanjach pſchi ſtatnym wopycze italſkeju kralowſkeju mandźelſkeju w Budapeſtu je ßo ßobotu pſchipołdnju ßlědowaze hamtſke wofjewjenje wudało:

„Pſchi ſkładnoſczi wopyta jeju majeſtoſczow Viktora Emanuela III., italſkeho krala a ethiopſkeho kějora, a Heleny, italſkeje kraloweje a ethiopſkeje kějorki, je italſki ſwonkowny miniſter hrabja Galeaſſo Ciano wſchelake roſrěczowanja ſ wuheŕſkim miniſterſkim preſidentom Daranyióm a wuheŕſkim ſwonkownym miniſtrom Kanyu měł.

W běhu tutych roſrěczowanjow, kiž ßu ßo w najpſcheczelniſchim duchu wotměłe, ßu woni wſchitke aktualne europſke praſchenja pruhowali a ßu ßo woßebje ſ politiſkimi a hoſpodaŕſkimi praſchenjemi ßrjedźneje Europy ſaběrali.

Italſki ſwonkowny miniſter a wuheŕſkaj ſtatnikaj ßu ſ najwjetſchim doſczczinjenjom ßwoju doſpołnu pſcheſjenoſcź we wſchěch praſchenjach, kiž mějachu roſpominacź, a ßwoju wolu potwjerdźili, ſo chzedźa též w pſchichodźe nětczíſchu politiſku czaru njepſcheměnjenu wobkhowacz“.

Italſkaj kralowſkaj mandźelſkaj ſtaj ßobotu wjeczor w 7 hodźinach ſ pſchewodom prynzeßny Marje a ſwonkowneho miniſtra hrabje Ciana po ſchtyridnjowym ſtatnym wopycze ſ Budapeſta do Roma wotjěłoj.

Bomby na Valladolid a Pamplonu

Kaž ßo we wójnſkej roſprawje ſchpaniſkich nazionalnych powě, ßu bolſchewikſzy lětarjo na wotewrjenej měſcźe Valladolid a Pamplonu bomby mjetali.

We Valladolidźe ßo dwě woßobje moriſchtej a 22 ßo ſrani, woßebje žony a dźěczi. W Pamplonje ßo 10 woßobow mori a 25 ßo ſrani, mjes ſranjenymi běſche jenož ſchěſcź mužow, tamne woßoby běchu žony a dźěczi.

Na baſkowſkej froncźe nazionalni wojazy ſaßo poſtupowachu a we wotrěſku Dima a Villara Urrutuchoſke hórki wobßadźichu.

Bolšewikojo su též Mungiu zapalili

S wójnſkej roſprawu ſchpaniſkich nazionalnych ßo ſ fronty pola Bilbaa powě, ſo je w poßlednich dnjach njepſchihódne wjedro wojowanju nazionalnych wojakow ſe ſadźěwkom było. Na někotrych měſtnach ßu nazionalni ßwoje ſtejiſchcza polěpſchili. Woni ßu wjele morwych na bitwiſchczu namakali a ßu wjele wójnſkeje potrjeby naſběrali.

Pola Mungie widźachu kur wyßoko ſtupacz. Bolſchewikojo běchu měſto ſapalili. Czěkańzy roſprawjachu wo ſłóſtniſtwach, kiž ßu czeŕwjeni ſkuczili. We wßy Frunizy, kiž ßu nazionalni ſchtwórtk dobyli, běchu bolſchewikojo fararja a muža morili, kiž měješe fararja ſkhowaneho.

Ssobotniſcha roſprawa nazionalnych ſ druhich frontow w Schpaniſkej niczo noweho njepowě. Bolſchewikſzy lětarjo ßu na měſto Burgos někotre bomby czißnyli. Jena woßoba ßo mori, někotre ßo ſranichu, mjes nimi tſi dźěczi. Nazionalni lětarjo ßu nad czeŕwjenym kſchižakom „Jaime I.“ dźeßacź bombow dele czißnyli a kſchižak wobſchkodźili.

John D. Rockefeller wumrěł

John Daviſon Rockefeller, jedyn ſ najbohatſchich mužow ßwěta, je njedźelu rano we ßwojim domje na połkupje Floridźe 89 lět ſtary wumrěł. Rockefeller narodźi ßo 8. junija 1839 jako ßyn khudeho pſchekupza we jenym měſtaczku pola Newyorka. Lědy 20 lět ſtary, ſpóſnawſchi wuſnam wobkhodowanja ſ petrolejom, ßo na ſpekulazijach ſ petrolejom wobdźěli, ſałoži w lěcźe 1870 Standart Oil Works w Clevelandu a w lěcźe 1882 połoži ſakłady k Standart Oil Trusts, ſ kotrymž po něcźim zyły amerikanſki wobkhod ſ petrolejom na ßo ſtorhny. W lěcźe 1895 pſchepoda wobkhody ßwojemu ßynej John Daviſonej Rockefellerej.

Hdyž tež měješche Rockefeller jako organiſator tutoho hobrſkeho družſtwa wjele njepſchecźelow, je tola na druhej ſtronje ſ wužitnymi zyłemu cźłowjeſtwu ßłužazymi fundazijemi ßebi tež ſa poſdźiſche cźaßy dobre mjeno ſwěſcźił. Wſcho hromadźe je něhdźe 500 mil. dollarow (2 milijardźe hriwnow) ſa powſchitkownoſcźi ßłužaze ſaměry wudał. Njedźiwajo toho wucźinja jeho ſbytne ſamoženje, kotrež w lěcźe 1921 ßwojej ßwójbje pſchepoda, 500 milijonow dollarow. Jeho najſnacźiſcha fundazija je Rockefellerowa fundazija ſ lěta 1913, kotraž ma powſchitkowny ſaměr, ſo by ſpomožeŕſtwo cźłowjeſtwa podpjerał. Jej po něcźim 180 milijonow dollarow wěnowaſche.

Powěsće z cyłeho swěta

Lipſcźanſzy ßlědźerjo biblije cźeßzy pokhłoſtani.

W khłoſtanſkim jednanju pſchecźiwo 160 ßlědźerjam biblije ſ Lipſka a wokoliny je ßo pſched woßebitym ßudom w Lipſku ſa Sakſku jednanje pſchecźiwo 46 wobſkorženym ſkóncźiło. 7 wobſkorženych ßo wuwinowachu. Jednanje pſchecźiwo 6 wobſkorženym ßo na ſakładźe amneſtije ſaſtaji. 33 wobſkorženych, mjes nimi 20 žonow, buchu dla pſcheſtupjenjow ſakaſa mjeſenarodneho ſjednocźenſtwa wažnych ßlědźerjow biblije k jaſtwowemu khłoſtanju po 3 měßazach hacž po 4 lětach ſaßudźeni. Saßudźenym ßo dźěl pocźeŕpjeneje pſchepytowanſkeje jatby wot khłoſtanja wotlicźi.

125 000 ſamokwjenjow ſa Wrótßławſki ßwjedźeń ſpěwarſkeho ſwjaſka.

Sa lětuſchi 12. ßwjedźeń němſkeho ſpěwarſkeho ſwjaſka je ßo dotal hižo 125 000 wobdźělnikow ſamokwiło. Wobdźělenje na Wrótßławſkim ßwjedźenju budźe potajkim ßylniſche hacž na dotalnych ſpěwarſkich ſjěſdach.

2 morwaj w ſtudni.

Nowinarſki hamt ſtatneje železniſkeje direkzije we Halli woſſewja: Ssobotu rano 7.20 hodźin buſchtaj we ſtudni 4. wodarnje w Theißenje němſkeje ſtatneje železnizy pſchi wotměnjenju dohladowarjow wobaj dohladowarjej Max Hofmann, 52 lět ſtary, ženjeny, bydlazy w Theißenje, a Max Kaiſer, 60 lět ſtary, ženjeny, bydlazy w Halli, morwaj namakanaj. Kak je ßo wobžarujomne njeſbožo ſtało, je dotal njeſnate.

Lětanſke njeſbože pola Böblingen.

Schtwórtk popołdnju bu wobkhadne lětadło cźary Stuttgartſko-Friedrichshafenſke cźary krótko po ſtartowanju w Böblingen, dokelž ßo ſnowa ſemje dótkny, khětro ßylnje wobſchkodźene. Pſchi tym ſtaj ſchtricźkaŕ Jenda a lětanſki hóſcź Filigiſter ßmjercź pocźeŕpiłoj, Wjednik lětadła ßo cźeßzy ſrani, 3 hoſcźo łohzy.

Wulke pſcheßmyknanje deviſow ßo wotkryło.

Krótko pſched ſtartowanjom po jěſdnym planje wotlecźazeho lětadła ſ Warſchawy do Bukareſta, ſajachu złownizy na Warſchawſkim lětniſchcźu w Bukareſcźe bydlazeho wuheŕſkeho ſtatneho pſchißłuſchnika. W jeho kofru namakachu deviſy w hódnoſcźi jeneho milijona ſłotych, kotrež chzyſche do wukraja pſcheßmykacź. Deviſy ßo cźaſachu.

Madźelſka ſatřěli ſe ßwojim mužom ßwojeho něhduſcheho lubeho.

Pſched Prazſkim pſchißažnym ßudom ſkóncźi ßo mordaŕſki prozeß, kotryž mjes wobydleŕſtwom wulki pohórſchk ſbudźi. Mordaŕſtwa dla wobſkorženaj běſchtaj mandźelſkaj Zdenka a Jan Kloußek. Kloußekowa měješche pſched ßwojim mandźelſtwom hłuboku pſchikhilnoſcź k młodemu mužej, kotryž Krob rěkaſche. So by po ßwojim wudacźu žarliwemu mandźelſkemu dopokaſała, ſo jeje luboſcź jenož jemu ßłuſcha a niz Krobej, kotrehož ßwědźy jako porjadneho a ſmužiteho młodeho cźłowjeka wopißowachu, Kloußowa po doroſumjenju ſe ßwojim mandźelſkim Janom Klouſkom wobſamkny, młodeho Kroba ſamordowacź. K tutomu ſaměrej wotrěcźa ßebi ſ Krobom ſetkanje ſwonka měſta Prahi. Mjes tym ſo ßo Krob pſchi ſetkanju ſkhili, ſo by ſchantko, kotremuž bě Klouſkowa ſ wotpohladom padnycź dała, ſběhnył, ta ßwojeho něhduſcheho lubeho ſymnokrejnje do cźoła třěli. Jeje muž, kotryž bě ſa keŕkami ſtejo ſe ßwědkom tutoho žałoſtneho njeſkutka, pſchiſkocźiwſchi do ſe ßmjercźu wojowazeho Kroba hiſchcźe ras třěli. Ssud ſaßudźi Klouſkowu k 15 lětam a jeho mandźelſkeho k 20 lětam cźežkeje khłoſtaŕnje.

Wulke ſkłady železneje rudy ßo w Awſtralſkej namakałe.

W Awſtralſkej ßu ßo wulke ſkłady želeſoweje rudy wotkryłe. Po wuprajenju wjednika Sydneyſkeho biologiſkeho inſtituta jedna ßo wo ſkłady hobrſkich roſměrow w bliſkoſcźi Portland Roads w Queenslandu.

Filipinſke měſto w płomjenjach.

Po powěſcźach ſ Manile ſteji 10 000 wobydleri licźaze měſto Paracale na kupje Luconje doſpołnje w płomjenjach. Wjele tyßaz ludźi je třěchu nad hłowu ſhubiło. Licźba ſranjenych je wulka a wjele wobydleri tež w płomjenjach ſahiny.

Žarowanſka ßwjatocźnoſcź ſa wopory Zeppelinoweje kataſtrofy w Cuxhavenje.
Pjatk popołdnju wotmě ßo w ßwjedźeńſzy wupyſchenej halli Hapag w Cuxhavenje we wobłuku ſtatneho akta wulka žarowanſka ßwjatocźnoſcź ſa wopory Zeppelinoweje kataſtrofy w Lakehurſtu. Jako wjednikowy ſaſtupjeŕ bě ſtatny ſekretar dr. Lammers do Cuxhavena pſchiſchoł. Se ſtatneho powětroweho miniſtra ßo ſtatny ſekretar lětaŕſtwa Milch na ßwjatocźnoſcźi wobdźěli. Tu widźimy wěnzy ſa ſemrětych a na podiju, ſ kwětkami wupyſchenym, generala lětarjow Milcha. (Scherl Bilderdienſt, M)

Wušikny wobkhodny hejtman rubježnikow

Jaſtwowy pſchedewſacźel ſa ßwojich ßobukhowanzow.

Dołhi cźaß je rubježny hejtman Coroju wobydleŕſtwo Rumunſkeje w ſtraſche dźeržał. To bě bandit po waſchnju koſaki Stjenka Raſina, kotrehož ſkutki Donſzy koſakojo we ßwojich konzertach wobſpěwaju. Běſche ßamo mjes khudſchimi burami woblubjeny, dokelž wot ßwojich wurubkow pſchezo nuſucźeŕpjazym dźěl dawaſche. Hdyž tutoho ſłóſtnika popadnychu, doſta poměrnje niſke khłoſtanje. Jenož pjecź lět trjebaſche ßo ſa jaſtwowe murje podacź. Lědy ßedźeſche ſa tołſtymi durjemi, ſamołwi ßo bohata młoda knježna, dźowka wyſchſcheho železniſkeho ſaſtojnika, a wudawaſche, ſo njemóže dlěje bjes njeho žiwa bycź, a chze ßo ſ nim woženicź. Hejtman rubježnikow wuſna toßame. A dokelž ßej powſchitkownje pſchejachu, ſo by ſe ſłóſtnika pſches ſprawnu žónſku ßo ſtał wužitny ßobuſtaw cźłowjeſkeho towaŕſtwa, dachu wyſchnoſcźe dowolnoſcź

ſa wěrowanje w jaſtwje.

Tola jeho khłoſtanje njemóžachu nowopjecźenemu mandźelſkemu ſpuſchcźicź. Měſto toho doſta na próſtwu zyle woßebitu lěpſchinu: ßmědźeſche jako juſtizny wobkhodnik na ßwojich ßobukhłoſtanzow domjaze dźěła roſdawacź.

Coroju njeje jenož wuupruhowany hejtman rubježnikow, ale tež wobhladniwy wobkhodnik. Daſche ßej bórſy po ßwojej ženitwje ſ pjenjes ßwojeje młodeje žony wulke hromady ßnriinow do jaſtwa [illegible] a poda-

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

6] (Pokračowanje.)

Tež najstarša Hańža, bě dospołnje na swojeho nana podobna. Čornej, wohnjowej woči, šwižna zrosćena. Jeje wot słónčka zesmahnjene wobličo a jeje wudźěłanej rucy swědčeštej, zo maćeri bóle k boku steji, hač žana słužobna holca. Wona měješe we wsy wažne čestne zastojństwo, na čož sebi wosebje Handrij něšto wědźeše. Hač runje běše hišće tak młoda, běše tola „z kantorku" — a nawjedowaše spěwanje wjesnych holcow, dokelž móžeše najwjacy kěrlušow z hłowy a dokelž měješe najrjeńši a najwěsćiši hłós. Bórzy ju móžemy słyšeć, kak rjenje mona swoje kantorstwo wjedźe.

So wjesele smějkotajo hladaše „knjez" na tutón rjany wobraz wěrneho domjaceho zboža na kachlowej ławcy — a zaso na Handrija, kaž by jemu ze swojimaj wočomaj chcył prajić, štož 127. psalm wo domjacym zbožu a žohnowanju tak přez měru rjenje spěwa. — Je-li zo tebi, luby čitarjo, znate njeje, njekomdź so jeno a wzmi swoju bibliju a čitaj jón z nutrnosću! Wěř mi, ty so toho njebudźeš kać!

Hakle po khwilcy započa knjez a praješe: „Waša postilija a spěwarske hišće jow na blidźe leža!"

„Haj, haj! mój knježe!" zamołwješe so Hana. — „Te su hišće na blidźe ležo wostałe. To wšak někak njechaše dźensa hić z našim spěwanjom. Ale kak chcyše to tež hinak być?" rěčeše dale z płakatym hłosom.

„Haj, ja tež tak praju, mój knježe, najlěpje hišće dźěše, jako zanošowachmy kěrluš: „Zdźerž, Knježe, twoje słowo nam." Tón kěrluš zahna tež moje zrudne mysle, hewak bych tež tak płakał kaž tamnej", Handrij pokaza na Hanu a Hańžu. Tej hižo trěještej sebi sylzy z wočow a z nimaj tež wšitke dźěći.

„Moje dźěći! — hdyž to tež nětko tak dale póńdźe, ja radši domoj póńdu" zawoła na nich knjez.

„Ně, ně, knježe!" klinčeše z kachloweje ławki z jenym hłosom. „Wy njesměće!"

„Tuž", praješe Handrij, „hladaj, zo něšto knjezej přihotuješ. Hańža dyrbi wšak bórzy kantorić, a wy druhe wostajće naju sameju z knjezom!"

„Ale Matij smě drje jow wostać?" prošeše najmjeńši.

„Haj, wostań ty jow, mój Motsko, a hrajkaj ze swojimi kruwami", dowoli nan.

Wšitcy druzy dźěchu won, a knjez a Handrij wostaštaj samaj.

Mały Matij přinjese swoje kruwy, dźiwnje tworjene, ze zerzawcom a zemju a zemju pokryte blachowe wěcki, a hrajkaše sebi. Běše jich pjeć a kóžda měžeše swoje mjeno, kaž nanowe kruwy w hródźi.

„Mój luby Handrijo!" započa nětko knjez. „Wo wšelakich ważnych wěcach dyrbju z tobu poręčeć, štož wosadu a tebje nastupa. Kaž derje wěš, dyrbju — dyrbju na wuměnk. Tež to je ći derje znate, zo mi to lohko njepadnje, so z wami rozžohnować a was wopušćić. Ale štož mi wutrobu ćežku čini při tym, sym wam dźensa z klětki prajił. A to je to, zo noweho serbskeho duchowneho bórzy njedostanjeće!"

„A němskeho na žane wašnje njemóžemy trjebać!" zaskoči jemu Handrij do rěče.

„Budź spokojom, mój Handrijo, němscy duchowni su nětko tež žadni", wotmołwi jemu knjez. „Toho dla susodny knjez waše farske město zastara; hdyž je nuzne něšto w zastojństwje, budźe přikhadźeć sem, zo by Božu słužbu dźeržał, abo štož hewak hišće je trěbne. Najbóle pak budźe kantor kemše sam dźeržeć a prědowanje čitać. Jow na to nětko rěka, zo budźeš ty cyły muž, twoje słowo płaći we wsy — a hladaj toho dla na to, zo so naši Mózličenjo tež dale tak swěru k Božemu domej dźerža. Ja hižo do prědka widźu, zo so tajcy namakaju, kiž budźa prajić: ja wšak sebi móžu ze swojimi domach prědowanje wučitać. Tomu ty wobaraj! A praj, hdyž štó so takle wurěčuje, zo wam waš stary knjez wšěm prajić da: „Kemše su kemše!"" Při tutym słowje dyri z ruku na blido, zo by swojemu słowu ćim wjetšu ważnosć dał. „A dale, mój Handrijo, budź swěru kantorej po boku! Ty wěš, kak wón derje z tobu měni. Wón budźe nětko woboje za was, waš kantor a duchowny sobu. Doniž jeho Bóh luby Knjez stroweho zdźerži, wšak to někak póńdźe."

„Ty mój luby Božo!" wotmołwi Handrij z ruku kiwajo, „to my nětko kaž Kananejska žónska dyrbimy z drjebjeńčkami za lubo brać?"

„Cyle prawje!" přihłosowaše jemu knjez.

„Ale, mój knježe, to wšak dlěši čas njewutrajemy. Jedyn abo dwaj měsacaj by to někak šło, ale lěta dołho, kaž wy prajiće, to njewěm, što z toho nastanje!"

„Bóh, luby Knjez, njewopušći swojich!" troštowaše jeho knjez. „Wy wšitcy dyrbiće nětko pokazać, što móžeće! Hač to dobre symjo, kiž sym dlěje hač 40 lět jow wusywał, je we wašich wutrobach zeskhadźało a płody přinjesło. — Kantora sym tež na to hižo přihotował, jemu wosebje khorych a wopušćenych poručił a jeho prosył, zo by swěru na tym měsće wutrał, na kotrež je jeho Bóh stajił. A wón to tež dokonja. — A to je to, štož mje při tym troštuje."

(Pokračowanje sćěhuje.)

waſche tute ƶyriſny ƶobu tkłoſtanzam ſa mſdu do dźěła. Hotowe wězy potom jeho zona w Bukareſcze ſ rjanym dobytkom pſchedawaſche. Na to waſchnje je Coroju hizo rjany pjenjes ƶebi ſaƶłuził. Je na najlěpſchim puczu, ƶo wobohacziсz a njebudze jemu wjazy trjeba, ſo po ƶwojim puſchczenju ſ jaſtwa ziwjenje rubježneho hejtmana dale wjedze.

W Budyſchinje 24. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Maćeřka, naćehń so za prutom, spochi swarić je za wuši smjerć. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nad Němſkej je ƶo wyſchina wutworila a nam rjane wjedro pſchinjeƶła. Nizina nad Atlantiſkim morjom jutſje hiſchcze njeſměje ƶylniſcheho wliwa na wjedro w ƶrjedznej Europje. Tehodla rjane a ſwjetſcha ƶłónczne wjedro hiſchcze wobkhowamy. Jenoz ſ měſtnami je móƶno, ſo ƶo mjeńſche njewjedra wutworja. — Jutſje wutoru ƶłónczko 3.58 hodz. ſkhadza a ƶo 7.56 hodz. khowa. Měƶaczk ſkhadza jutſje wjeczor 8.22 hodz. a khowa ƶo rano 3.48 hodz. Jutſje mamy połny měƶaczk.

— Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Swjetſcha rjane ƶłónczne wjedro ſ lohkim pokhilenjom knjewjedram.

*

Z Khróšćic. Hdyž cuzy do nawječorneho dźěla serbskeje Łužicy přijědu, wobhladaja sebi zwjetša klóštr Marijnu Hwězdu a traš Wotrowske hrodźišćo, snadź też hišće Róžant jako jeničke hnadowne městno katolskich Serbow. Dalši dźěl pak je potom za nich kaž z deskami zabity. Tola też w druhich kónčinach nadeńdźeš rjanosće, a tuž bě zwjeselace, zo wčerawšu njedźelu sej Žitawske domowinske a hórske towaŕstwo k nam wuleća a to na namołwjenje našeho serbskeho časnikarja, kiž bě so ze wšelakimi sobustawami w Žitawje zeznał. Kali so njejsu, zo su na khwilku w stolicy katolskich Serbow zastali. Widźachu, kak Serbja z čŕjódami k Božim słužbam khwataju do wulkeho Božeho domu, kajkehož zrědka na wsach nadeńdźeš. Też serbska drasta bě mnohim něšto nowe. A bóle hišće štož potom sćěhowaše. Naš časnikaŕ běše mjenujcy serbske hudźbne nastroje sobu přinjesł, kaž wulke husle a huslički a tarakawu a pokaza wosebje na přenich swoje wuměłstwo, kotrehož jeničkí represenṭant tukhwilu je, a budźe drje so wo dalši dorost starać, zo njeby tuta hałžka našeje rjaneje kultury zahinyła, kotruž zdźeržeć je wěsće hódny nadawk. Serbski husleŕ powědaše wulětnikam wo stawiznach našich hudźbnych nastrojow, kak a hdźe so hišće nałožuja, a też wo serbskej hudźbje samej. Tele nastroje su tak swojorazne serbske, byrnjež so z wěstych stron přěło. Potom předwjedźe z pomocu přewodeŕrja na klavěrje na huslach wjacore serbske spěwy, reje a druhe, štož přitomnych zara zajimowaše. Powištkownje běše jim to wuznamne nawědźenje na jich wulěće do nawječorneje Łužicy. Pohladachu do našeje kultury a su wo tym najrjeńši začišć sobu domoj wzali a budu wo tym hišće dołho sej powědać a rozmołwjeć. Po dalšej jězbje přez kupjele, nimo Róžanta k wulkemu hatej pola Němskich Pazlic, do Kamjenca a Zeleneje Hrabowki podachu so přez klótšr Marijnu Hwězdu do swojeje domizny, wobohaćeni z rajnymi nazhonjenjemi.

S **Njeƶwaczidła.** Wiſchnjowe ſchtomy połne njerodze. W naſchej wokolinje ƶu ƶo ſchkódniki na wiſchnjowych ſchtomach jara roſchěrile. Strach je, ſo ƶo płody, kotrez jara bohacze na haƶkach wiƶaja, ſnicza.

S **Klětneho.** Ssynowe zně ƶo w tutym tydzenju hizo ſapocznaju. Trawa je pſchi lětuſchim włóznym mejſkim wjedrje jara rjana.

*

S **Habrachcziz.** Kaz wſchudze na hłownych dróhach ma ƶo tez pſchi złownizy w Habrachczizach nadróżna ſawjera poſtajicz. Tuta naprawa ƶo woƶebje tohodla pſchewjedze, ſo by zuſym woſydkam pſchekhód pſches mjeſu hnydom widzecz był a tak ƶo njedobrowólne pſcheſědzenje pſches mjeſy ſnjemóznilo. Sa pěſchich woſtanje ƶo wě ſchczezka pſchi złownizy wotewrjena. Na ſtronje k Wieſenthalej ma ƶo 15—20 metrow dołhi płót natwaricz. Pſchi tutych dźěłach ma ƶo tez regulazija mjeſow na czarje mjes złownizu a železniſkim moſtom pſchewjeſcz.

S **Kinsbórka.** (Pſchi kupanju ƶo tepił.) W hacze pola Zochawy, w kotrymz ze kupanje ſakaſane, ſatepi ƶo 14 lět ſtary ƶyn bura Müllera. Hólczez bě po ſkónczenju pólneho dźěła ƶo wukupacz chzył, njebě pak ƶo d oſcz wokhłódził, tak ſo jeho Boža ruczka ſaja.

Poslednje politiske powěsće

1½ milijardy dollarow ſa podpjery.

Amerikanſki repreſentantſki dom je nujowy wukas preſidenta Rooſevelta pſchijał. Wukas k podpjeranju njeſaƶłuzerjow 1500 milijonow dollarow poſtaja. Haczrunjez ƶo konſerwatiwni ſaƶakle prózowachu, ſummu wo 500 milijonow dollarow pomjeńſchicz, repreſentantſki dom pſchedłozhu tajku pſchija, kazkaz běſche ƶo ſwoprědka ſeſtajała.

Radio

Wutoru 25. meej ƶo ƶłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcze. 11.40 wo ƶadowej ſahrodze. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), we pſcheſtawzy 12.55 czaƶowe ſnamjo a 13 ſbozopſchecza. 13.45 powěſcze. 14 wſchelaka hudzba. 15.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18.20 politiſki pſchehlad nowin. 18.40 taczele. 19 k ƶwjatokej. 19.45 „Tu rěczt Ssowjetſka Ruſka". 20 powěſcze. 20.10 rejwanſka hudzba. 22 powěſcze, ſport, wothłóƶ ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudzba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcze. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcze. 14.15 taczele. 15.35 konzert. 17.30 Brahmſowa hudzba. 18.30 ſabawna hudzba. 20 powěſcze. 20.10 rejwanſka hudzba. 22 powěſcze, ſport.

Barlin: 20.10 zytrowa hudzba. — **Hamburg:** 20.10 mejſki powětr. — **Wrótƶław:** 20.10 wjeƶeły wjeczorny konzert. — **Stuttgart:** 21.15 ſ czinohry „Peer Gynt". — **Win:** 20 tryſk „Talismann". — **Warſchawa:** 20.15 opera „Madame Butterfly".

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, fenjleton a wobrazy A. Dućman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Strowa lětna bilanza ſtatneje železnizy.

Němſka ſtatna železniza je ſ hłownym noſcherjom wobkhada. Njeje drje jeneho ſtawczka w němſkim hoſpodaŕſkim ziwjenju, kotryz njeby ſ tutym najwjetſchim pſchedewſaczom zyłeho ƶwěta we ſwiſku ſtał. Wobkhadne dokonjenja ſtatneje železnizy ƶu tohodla tez ſe ſchpihelom zyłeho hoſpodaŕſkeho położenja. Tohodla ƶo lětnej roſprawje tutoho wulkeho pſchedewſacza pſchezo wulka waznoſcz pſchizpěwa. Nětko wo poſtupje we wobłuku powſchitkowneho hoſpodaŕſkeho woziwjenja podawa. Němſka ſtatna železniza doſpě w lěcze 1936 pſcheſbytk we wyƶokoſczi 472 mil. hriwnow, kotrez ſ wurjadnymi dokhodami na 513 mil. hriwnow powyſchi. Prěni ras doƶahaja dokhody ſaƶo ſa krycze wudawkow.

S dokhodow ſtatneje železnizy je ƶo 66 proz. ſ tworoweho wobkhada, 27 proz. ſ woƶoboweho a wobkhada drobnych tworow a 7 proz. ſ druhich dokhodow ſwjedko.

Wudawki ſtatneje železnizy ƶo po wudawkach ſa wjedzenje pſchedewſacze, ſa wudzerzenje a ſa wobnowjenje rosdźěla. Móze ƶo prajicz, ſo dokhody tworoweho wobkhoda wudawki ſa wjedzenje pſchedewſacza kryja, dokhody ſ perſonalneho wobkhada wudawki ſa wudzerzowanje a druhe dokhody wudawki ſa wobnowjenje. W tworowym wobkhadze ƶu pornjo 1935 pſchewjedzene dźěłby wo 11,0%, dokhody wo 13,4% ſtupike. We woƶobowym wobkhadze ƶu liczby pſchewjeſenych woƶobow a dokhody kózdy krócz wo 8,2% pornjo lońſchemu lětu ſtupike.

Liczba dźěłaczeŕſtwa ſtatneje železnizy je ƶo w lěcze 1936 wo 3700 hłowow, a to wo 1800 ſaſtojnikow a 1900 dźěłaczeri powjetſchiła. Wſchohromadze wuczinjeſche w lětnym pſcherěſku 1936 liczba dźěłaczerjow a pſchiſtajenych 659 943 hłowow, ſ nich ƶu 43% ſaſtojnizy a 57% dźěłaczerjow. Zeichnung von Oelſchlägel, M.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 24. meje 1937.

Barlinſka burſa 22. meje 1937. Haczrunjez běſche wobrot na burſy kónz tydzenja ſaƶo khětro wobmjeſowany, knjezeſche tola doſcz pſcheczelne ſakładne měnjenje. Poſpochi k lěpſchemu ƶo poměry w němſkim hoſpodaŕſtwje wuwiwachu, kotrez tez ƶwój wuras w bjeſporocznym ſaměſczenju noweje ſtatneje pozczonki namakaja. Po napraſchowanju pola bankow je dokhad podpiƶow na pozczonku jara ziwy, pſchi czimz ƶo pſchecze wuprajit, „ſo bychu ƶo połnje wupiƶane liczby pſchidźělike". S pſchicziny je, ſo bychu ƶo likwidne ƶrědki w rentach a induſtrialnych akzijach ſaměſczike. Tohodla kurſowy niveau powſchitkownje ſaƶo mjeńſche ſtupanje kurſow pokaſowaſche. Tez na rentowych wikach ƶo kurſy ſkruczichu.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Wotedacze ſe ſtrony rataŕſtwa jenoz jara pomało dokhadza. Wulki dźěl młynow je na pſchidźělenje ſtatneho towaŕſtwa ſa zito pokaſany, mjes tym ſo ƶo poƶlednje ſbytki- pſcheńzy hiſchcze pſchedźěłaja. Bjes kózdeho poſkiczenja běchu w poƶlednim tydzenju pizowanſke jeczmjenje. Rzana muka mějeſche měrny wobkhod we wobłuku pſchipuſchczneho khowanja ſkładow. Tez pſcheńza ƶo w měrnych kolijach wotbywaſche. Poſkiczenja rzanych wotrubow ƶo dale pomjeńſchachu. Połnohódnotne zokorowe truzki ƶo ſe ſkładow bjerjechu a doƶahachu ſa ſpokojne potrjeby. Ssuſchenych truzkow pak bě njedoſtatk. Wulka potrjeba je ſa běrnjazymi truzkami, kotrez ƶo woƶebje ſa kormjenje ƶwini trjebaja.

Hoſpodarjenje ſe ſkotom. Dowós howjadow běſche pornjo pſchedkhadnemu tydzenjej na wſchěch wikach wjetſchi. Dobre kajkoſcze, woƶebje byli, woły a jałojzy wſchudze wyſchſchu mjeſu krucze poſtajenych najwjetſchich placzizuow dozpěchu. Tez bě na czelazych wikach daloko wjetſchi dowós pytnycz. Pſchihnaty ſkót mózeſche ƶo bjes czezow wotbycz. Pſchiwjeſene ſkopy wotpowědachu wſchudze potrjebje, ſdźěla woſta mjeńſchi pſcheſbytk. Sswini bě ƶo wſcho hromadze 17 500 ſchtuk na wiki pſchihnało, to je pornjo pſchekhadnemu tydzenjej wo 2700 ſchtuk wjazy. Po kajkoſczi běchu to ſwjetſcha ƶwinje ƶrjedzneje rjadownje.

Hoſpodarjenje ſ mlokom. W ſchaſchkym tydzenju je ƶo poměrnje wjele wjazy mloka wotwjedło hacz pſched tym. Wotbyt czerſtweho mloka je khětro ſtupił. Tohodla je ƶo telko butry nadźěłacz mohło. Wulkorosdźělerjo doſtawachu butru wot ſtatneho hamta pſchidźělenu. Wotbyt wotpowědaſche wjetſchemu dokhadej. Wotbyt twjerdeho twarozka bě jara njeſpokojazy.

Hoſpodarjenje ſ běrnami. S poſkiczenjemi jědznych běrnow njeje ƶo w pornjo pſchedkhadnemu tydzenjej niczo pſchiměniło. W juznej a wjeczornej Němſkej pak je wulke napraſchowanje ſa ſakſkimi jědznymi běrnami. Tez pizowanſkich běrnow pſchedlezi hiſchcze jarua wjele poſkiczenjow. W běrnach ſa twornje njepſchedlezi wjele poſkiczenjow.

Hoſpodarjenje ſ jejemi. Dla ƶwjatkownych ƶwjedzenjow bě wulke napraſchowanje ſa jejemi, kotrez mózeſche ƶo ſ pomozu wukrajnych tworow nimale dopołnje ſpokojicz. Na ſkład wſchak ƶo niczo pſchepokaſacz njehodzeſche.

Sahrodniſtwo. Ssadu a juznych płodow je jara mało na wikach. Ssolotwje ƶo na wſchěch wikach jara wjele poſkiczeſche. Wjele poſkiczenjow pſchedlezi tez we radiſkach a rhabarberu. Pſched ƶwjatymi dnjemi běſche woƶebej wulke napraſchowanje ſa hromakom, tak ſo njemózeſche ƶo wſchudze połnje ſpokojicz. Po ƶwjtych dnjach je ƶo ſaſtaranje ſaƶo wurunało.

Rooſevelt pſcheczіwo mjeſenarodnej hoſpodaŕſkej konferenzy.

Rooſevelt je ƶo ſtejniſchczu finanzneho miniſtra Morgentaua pſchiſamknył, ſo njeje radzicz, hizo nětkole mjeſenarodnu konferenzu ſa rjadowanje měnowych praſchenjow ſwołacz. Czezko je, tak Rooſevelt praji, nětkole krute roſƶudy ſa tajku konferenzu abo pſcheczіwo njej czinicz. Bjes dwěla ƶu nětko czi, kiz tajku konferenzu w naſchim czaƶu wotpokaſaja, w pſchewaſy. Schto pomha tajka konferenza, hdyz ƶo doprědka njewě, ſo něſchto dobreho ſ njeje wuńdze. W dźenƶniſchej atmoſferje ƶebi ludy a knjezeŕſtwa wſajomnje jenoz hórke poroki czinja.

Njeposłušna žona

(Zyganska bajka.)

Něhdy pſched wjele stami lět bě jara stary muž. K tomu pſchikhadźachu s daloka a schěroka ludźo ßej po radu, pſchetož wón bě jara mudry. Mnohim ludźom wupomha se ßwojej radu we wschelakich nusach. Wosebje snajesche tež wschelake kuſłarske ßrědki, s kotrymiž móžesche człowjek sło wotehnacź. Ludźo stareho muža jara lubowachu a běchu jemu dźakowni sa to, so jim telko dobrotow czinjesche. Rody bychu jemu tohodla tež něschto dobreho wopokasali. A pomyßlichu ßej: Tónle starz stoji tak wosamocźeny na ßwěcźe bjes žony a bjes dźěczi. Prajmy jemu, so by ßo woženił. To wjazy ßam njebudźe a sawěscźe budźe ßo wjeßelicź, a ßmy jemu te wjeßelo pſchihotowali a s dobrej radu poßłužili.

A wjele ludźi ßo sebra a seńdźe ßo pſched starzowym domom. Někotſi jemu prajachu: „Knježe, wsmi ßej tola jenu žonu, so by dźěczi měł, kotrymž móhł ßwoju wulku samóžnoscź po ßebi sawostajicź!“

Mudry muž ßo samyßli, potom rjekny: „Bych wam wasche pſcheczo rady dopjelnił a ßo woženił, ale ja myßlu, so njemóže moje žadanja žana człowjeczа žona dopjelnicź.“

Ludźo ßo prajachu: „Schto dha ßej wot ßwojeje žony žadasch?“

„Ach“, mudry wotmołwi, „ja trjebam tajku žonu, kotraž stajnje po mojej woli czini a mi njeje ženje njepoßłuschna. Hdy by mi ras njepoßłuschna była, bych ju měł sakusłacź a czežko pokhłostacź.“

Czi ludźo pak myßlachu, so žadanje mudreho muža njeje czežke, a naběhowachu jeho, so by ßej žonu wsał.

Mudrak jim wotmołwi: „Derje, sczinju po waschim pſcheczu, jeli so je mjes wami knježna, kotraž chze mje sa muža měcź, a mi ßlubi, so směje ßo pſchezo po mojej woli.“

Tu jara rjana holza pſched njeho stupi, prajo: „Knježe, ja chzu twoja mandźelska bycź a stajnje po twojej woli ßo měcź.“

„Njech ßo stanje“, starz wotmołwi.

Na to ßwjeczachu wulki kwaß, ludźo s daloka pſchikhwatachu, so bychu ßo se ßwojim dobroczelom a jeho rjanej žonu wjeßelili.

Wjele, wjele lět pſcheběžny, mandźelskaj běschtaj sbožownje žiwaj, a žona, kiž ßwojeho muža jara lubowasche a s nim pſchesjedna ludźom dobroczesche, wscho czinjesche, schtož ßebi wón pſchejesche, haj czasto ßamo by jemu s woczow wuczitała, schto chzysche, prjedy hacź by ßłowczko prajił, a jeho pſcheczе dopjelniła. Mějeschtaj tež wjele lubnych dźěczi. Mudry muž ßo wutrobnje wjeßeli, so ßo po jeho ßmjerczi jeho mudroscź telko sawostajenym namrě. Měnjesche, so žohnowanje, kotrež s jeho žeńtwy wuńdźe, mnohim ludźom we wschelakich nusach pomoz poskiczi. Radowasche ßo, so po sdaczu szyka njestarnje, ale s kóždym dniom ßo womłodźowasche.

Nadobo ras w nozy pośdźe jeho ke khoremu sawołachu, so by jeho wuhojił. Jako ßo wot khoreho muczny wróczi, rjekny žonje: „Luba, hdyž jutsischi dźeń saßwita, mje wubudź, so bych khoreho wopytał prjedy hacź ßłónzo na semju saßwěczi.“ Potom ßo lehny a spasche w doměrje na woczuwawoscź ßwojeje žony.

Pſchi rańschich ßměrkach žona k jeho łožu pſchistupi, so by po ßwojim swuczenju muža samokała, kaž bě ßej pſchał. Jako jeho krucźe spjazeho nadeńdźe, bě jej žel, so ma stareho muža se spanja drěcź. Pomyßli ßej, kak derje luby, wbohi muž spi, tak pośdźe a tak sprózny je ßo lehnył, njech hischcźe něschto wokomikow spi a potom jeho samoła, hdyž ßłónzo hischcźe ßo njepokasa. Se ßwojim dźěłom w hospodarstwje sahy ßwoje pſchedewsacźe, a jako ßwojeho muža skóncźnje wubudźi, tuchwilu ßłónzo seskhadźa a na semju schěroko poßw[illegible]

Mudry muž s łoža poskoczi, srud[illegible] a rěczesche: „Ach, so ßy mi tole sczinila! Ty, kotraž ßy mi ßlubiła, stajnje po mojej woli czinicź a mje tak wobsbožowasche. Něťko ßy wulke njesbožo na naß wschěch pſchinjesła, moja móz je precź, ja wumru pſches twoju njepoßłuschnoscź, do ßmjercźe pak dyrbju tebje a ßwoje dźěczi poklecź, a spodźiwna móz, kotraž bě dotal we mni a mojich dźěczoch, ßo shubi. Ty pak pſcheměń ßo do rostliny, kotrejež budźa ßo wschě směrjata a wschitzy ludźo sdalowacź. Jako rostlina směješch płód s telko póczkami, kelkož ßy dźěczi wuměła. Twoje dźěczi pak njech po zykym ßwěczе pucźuja, njewobstajne a czěkane a bjes pokoja. Wone njech cźe jako rostlinu po zykym ßwěczе rosschěrja, ty pak masch jim ßłužicź a jich poßłuchacź.“

Jako bě to rjekł, ßo mudry muž pominy, žona pak pſchewobroczi ßo do jědojteje jakotawy, kotrejež płód ßu zyganske jabłuczka, kotrychž póczki jeje dźěczi ßobu do ßwěta wsachu a rosschěrjachu. Nihdźe ßo njesastajichu, njepſchestajnje czahachu po ßwěczе. Sswoju dawnu mudroscź běchu shubili, jenož ßlědy po njej sawostachu. Te wone tež k lěpschemu człowjekow nałožecź spytachu, tola ludźo jim njewěrjachu a rěkachu jim zyganjo, hanjachu a pſchesczěhachu jich. Wone tohodla ßymjeschka zyganskich jabłukow na pola njepſcheczelskich ludźi mjetachu, so by jich macź pſched druhimi ludźimi schkitała. A tak a tajzy czahaju hischcźe dźenß po ßwěczе, dopjelnjejzy nanowe poklecźo, kotrež bě njepoßłuschna žona sawinowała.

Holčaca huba w popjełowym hornca

Zarliwy poß rosdwoji pſcheczelnizy.

So stej hubje rjaneje žónskeje powabnej a so ßu mnosy hižo spytali, do kcźějazych czerwjenych hubkow ßo sakußnycź, njeje drje dopokasmow trěbnych. Prascha ßo jenož — a tuto praschenje bu w naschich dnjach pſched pjatej ziwilnej komoru Pariskeho ßuda dokładnje rosrißane — hacź tuta móžnoscź tež sa pßa płaczi, byrnjež bóle rodoczisty a rjany był.

Knježna Irena Jouglet je snata konzertna spěwarka, kiž je ßej ßamo we Winje mjesenarodne myto w spěwje dobyła. Wona ßo žiwjesche a bydlesche hromadźe s knježnu Margu Millitez, ßwojej najlubschej a jeniczkej pſcheczelnizu, kiž ßej pſched krótkim kraßneho jendźelskeho pßa wulku doggu), kotryž na mjeno Patrick poskasche, kupi. Tele pßyczisko běsche lubuschk wobeju knježnow, ale wědźesche zyle wěscźe, kotra s wobeju je jeho knjeni, a wißasche w fanatiskej luboscźi na Margocźe, byrnjež tež luboscźinske helczenje Ireny s kralowskej majestoscźu pſchijimał, doniž jeneho dnja ke katastrofje njedóńdźe. Ssnadź bě schlachotny Patrick troschku nervosny, abo bě jemu hewak něschto naprěki pſchischło — schtó samóže do pßyczeje dusche pohladacź? Pjecźa bě wopak srosumił, hdyž spěwarka ßwojej pſcheczelnizy — a jeho knjeni — ruku na ramjo położi. Nadobo skoczi na Irenu Jougletez a wukußny ji

kusk mjaßa s huby.

Knježna Millitez njeje ßo pſchi tutym tragiskim pſchipadźe wosebje jako luboscźiwa pſcheczelniza wupokasała. Dokelž njeczißny jenož wotkußnjene mjaßo, kiž bě poß padnycź dał, do popjełoweho hornza, ale stejesche na stronje ßwojeho pßa a niz na stronje ßwojeje swohidźeneje pſcheczelnizy. So jeje luboscź k Margocźe popuschcźi, móžemy ßej myßlicź. A to czim bóle, hdyž dyrbjesche po wuhojenju bolostneje rany nashonicź, so wyßoke tony wjazy tak czisczе sanoschowacź njemóže, schtož tež pſched ßudom sławna wuczeŕka spěwa na Pariskim konservatoriju Cesbron-Viseur jako wězywustojna wobkrucźesche.

Knježna Jougletez wobliczi schkodu, kiž ji naczini s jendźelskim pßom, na dwazyczi tyßaz frankow, schtož pſchi wothódnoscźenju franzowskich pjenjes jako pſchehnate ßo wobhladowacź njemóže. Dokelž poß na banzy žaneho konta nima, měri ßo jeje žadanka na jeje njeßwěrnu pſcheczelnizu Margot. Mudri ßudnizy pjateje ziwilneje komory wotstorczichu skóržbu nakhwilnje, a to bě najmudrische, schtož móžachu czinicź.

Slědy za złotom w pralěsu

Pod rospadankami snicźeneho města.

Buenos Aires, w meji 1937.

Měßazy dołho bě młody schwedski spytnik R o l f L e d i n w pralěßach Južneje Ameriki shubjeny. Běchu ßo nadźije wsdali, so jeho hdy sażo namakaja a myßlachu, so je ßo stał s woporom domoródnych. Něťko je powěscź wo nim do Guayaquila (Ekuador) dóschła. Sdacźe, so je do rukow domoródnych padnył, njeje ßo bohudźak wobkrucziło.

Woprawdźe běsche Ledin wěsty czaß sajaty domoródnych w Ekuadoru, kotsiž jeho na hranizy sajachu, dokelž mějachu jeho sa schpiona. Pośdźischo, hdyž běsche sażo ßwobodny a ßo s czołmom dale do pralěßow Ekuadorskeje nastaji, spytachu Indianojo wjazy krócź jemu czołm kradnycź a jón wotwjescź. Hdyž chzysche tomu sadźěwacź, satepi ßo jeniczki jeho běły pſchewodnik. Młody spytnik běsche něťko zyle ßam a bjese wschěch brónjow. Jemu niczo druhe njesbywasche, hacź ßo do ziwilisowanych krajin pſchebicź. Pſchi tym pſchińdźe na jara sajimawu a hódnotnu wěz. Běchu to

rospadanki a powostanki města

— a móže ßo jenož wo na tutym městnje pſched pjecźa 300 lětami snicźene schpanske město Logrono jednacź.

Tuchwilu nima Ledin niczo druhe na staroscźi, hacź so bajkowy pokład Inkow wußlědźi. Wobßedźi mjenujzy khartu, na kotrejž je skhowanka sapißana. Ledin měni, so jenož njedostatk na pſchihódnych techniskich ßrědkach je dotalne namakanje droheho pokłada snjemóžniło. Wón ßam chze wosebity murywanski nastroj nałožicź, wot kotrehož ßej wěsty wuspěch pſchi pytanju sa słotom lubi. Kak wulkotne je pjecźa pokład Inkow, ßudźimy s toho, so je jón we ßwojim czaßu 40 000 Indianow pſchi czěkańcy pſched Schpaniczanami wotwjesło.

262 Sw'atych wótcow

1900 lět bamžowstwo.

Bamžowski hamt, kotryž zajima wulku historisku a swětowu móc, je tak stary, kaž katolska cyrkej. Dotal bě za 1900 lět an stolicy Swj. Pětra 262 bamžow. Najkrótše běše knježeřstwo bamža Ščěpana II., kotryž po swojim wuzwolenju knježeše jenož tři dny a njebě ani wuswědčeny (l. 752). Najdlěje bě z bamžom Pius IX., mjenujcy 32 lět, wot lěta 1846—1878. Přěnich 56 bamžow běchu Swjeći, též poz[illegible]šo buchu bamžojo za swjatych wuprajeni, z poslednim bamžowskim swjatym bě Pius V., kotryž bu wuzwoleny za bamža lěta 1566. Nimo 262 bamžow, kotrež cyrkej wuznawa, bě hišće 18 přećiwo bamžow, to je tajkich, kotřiž so wuwołachu za bamža přećiwo bamžam, kanoniscy připóznatym. Přěni přećiwobamž bě Ursinus (l. 366), posledni bě Felix V. (l. 1439).

Nimo Swj. Pětra, kotryž bě přěni muž, bě 52 bamžow, kotřiž njeběchu Italčenjo (nimo štyrjoch bamžow, jich narodnosć njeje zwěsćena). 15 z nich běchu Grekojo, 15 Francowzojo, 6 Němcy, 5 Syrčenjo, 3 Afrikanojo, 3 Španičenjo, 2 Dalmatincaj a po jedyn: Jendźelčan, Portugalc a Belgičan. Wšitcy druzy bamžojo běchu Italčenjo. Z poslednim njeitalskim bamžom bě Belgičan Hadrian VI., wuzwoleny lěta 1522. Nimo 7 bamžow, kotřiž wot lěta 1305 do lěta 1370 přebywachu w francowskim Avignonu, wšitcy druzy sydlachu w Romje.

Pſchepytowanska kommißija w Lakehurstu dźěła.
W Lakehurstu skhadźowasche ßo pſchepytowanska kommißija k wußlědźenju pſchiczinow Zeppelinoweje katastrofy. Pſchi tym ßo tež němskaj wotpóßłanzaj dr. Eckener a dr. Dürr wobdźělischtaj.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Mały ale . . .
Haj, to je wosebitosć maleho nawěštka, zo ke kóždemu rěči, kóždemu poruča štož je na předań abo so kupić pyta a . . .
wjele njepłaći!
Njeličomnje wjele přećelow je sebi hižo dobył. Posłužće so též jeho.

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Jězdne koła po wšěch płaćiznach a za kóždu móšnju pola **Koloweho Warnecke** w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Na předań
Knježski kryty wóz
(Parkwagen) je tunjo na předań
w Smječkecach čo. 16

Što
přinjesu ći
Serbske Nowiny
Serbskeho luda jenički dźenik

Kóždy dźeń přińdu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodařski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěsće
Roman — Powědančka
Kućik za dźěći

Přiłohi:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiłoha za dźěći

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. **1.50**
Zakhowaj jim swěru! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow!

Přiłoha k čisłu 117

SERBSKE NOWINY

Póndželu 24. me e 1937

Před nowymi nadawkami w česliskim rjemjesle

Němſki jednotowy miſchtr cžěßliſkeho rjemjeßla Robert Roth, ß.n. ß. w Liedolsheimje woſnamjenja ßlědowaze nadawki jako woßebje wažne ſa organiſaziſke dźěło cžěßliſkeho rjemjeßla w lěcże 1937:

Shłubſchenje organiſkeje a nazionalſozialiſtiſkeje powołanſkeje myßle w rjemjeßle a jaßne organiſatoriſke a powołanſke rosdźělenje k wobaranju dwójneho dźěła a woßebje k polěpſchenju wotrjadniſkich dokonjenjow.

Spěchowanje twarjenja ſ drjewom ſhromadnje ſ wědomoſtnymi wuſtawami dźiwajo na wulutowanje ßurowiſnow a ſ najmóžniſchim techniſkim wuwužiczom. „Techniſke wotdźělenje", kiž je němſkemu jednotowemu ſwjaſkej cžěßliſkeho rjemjeßla pſchiſamknjene a ma we Karlsruhe ßwoje ßydło, ma w naſtupanju twarjenja ſ drjewa, woßebje ßwobodnje ſtejazych drjewjanych tawrjenjow, w polěpſchenju konſtrukzije, w pſchepytowanju twarſkeje potrjeby, drjewoweho ſchkita a wabjenja ſa drjewjane twary pioněrſku ßłužbu dokonjecż. Tuta ßłužba ma ßo ſ wotrjadnymi wuſtajeńzami a filmami, ßwětłowobraſami, kurſami a pſchednoſchkami podpjeracż.. Pſchedpißma wo kajkoſczi, wupißy dokonjenja a podawanſke wuměnjenja maju ßo tohorunja wudoſpołnicż.

Sapſchijecże a hromadźenje domjazeho drjewoweho twarſtwa w jenotliwych němſkich župach ſe ſaměrom, ſo bychu ßo jenotliwe typy po tradizionelnych naſhonjenjach a nowocżaßnych ſpóſnaczach ſnowa wožiwiłe a ſo by ßo w němſkej krajinje jeje wěrny napohlad ſ němſkej twarſkej kulturu ſaßo ſpożcził. Najwužſche ſhromadne dźěło ſ architektami je tu winowatoſcż a nadawk.

Rſchepytowanje cžěßliſtwow na jich hoſpodarſku khmanoſcż. Wotſtronjenje pſchicżinow ſchkodow a ſhłubſchenje a kalkulazije a knihiwjedniſtwa.

Wutwarjenje wotrjadniſkeho wukubłanja a pſchewjedźenja powołanſkeho wocżehnjeŕſkeho dźěła ſe ſaſtajenjom jenoſtnych pruhowanſkich porjadow a powjetſchenjow wotrjadnych kurſow.

Shłubſchenje myßle dźěłaŕnſkeje ſhromadnoſcże mjes miſchtrom, pomoznikami a wucżobnikami.

Hromadźenje waſchnjow w cžěßliſkim rjemjeßle, ſpěchowanje puczowanja pomoznikow a kulturnohiſtoriſke ſapſchijecże němſkeho drjewoweho twarſtwa.

Wósk

Tež wóſk je wupłód pczołkow. W ſtarym cżaßu měješche wóſk wjetſchu wažnoſcż, hacż w naſchim cżaßu; běſche to pſched roſchczěpjenjom zyrkwje, hdźež ßo hiſchcże we wſchěch zyrkwjach wóſk ſa ßwěczki trjebaſche. Ale tež dźenßa ßo hiſchcże wjele wóſka nałožuje; pſchetož ſahrodnik měſcha wóſk do žałby ſa ſchtomy a tyſcheŕ do hładkowazeho mažu ſa rjane blida, khamory atd. Lěkaŕnik ſchkrěje nimale do wſchěch žałbow wóſk, dokelž ma wóſk hojazu móz. Praſcha ßo nětko, kak a hdźe wóſk naſtanje. Pczoła trjeba, kaž kóžde druhe ſwěrjo, zyrobu, ſo by žiwa była a ßo hrěła. Schtož wona wjazy ſiě, hacż je k žiwjenju a ſdźerženju czołkoty trěbne, rěka produktiwna (wupłodźaza) zyroba. Tale ßo požije, pſcheńdźe do krwě a nahromadźi ßo pak ſnutſka cżěła jako tuk abo mjaßo, pak wuſtupi ſe ſwěrjatka, kaž mloko pola kruwy, jejo pola kokoſche atd. Tež pczołka ſiě w pſchihódnym lětnim cżaßu cżaſto wjazy hacż runje k ſežiwjenju trjeba. Ma-li cżeŕiw žiwicż, wrócżi ßo ſjědźene ſe žołdka ſaßo do zumadla, ſ wotkelž je cżeŕiw abo truta doſtanje. Njeje-li pak tam cżeŕiw abo ßu-li pczoły pſchi twarje, pojije ßo wſcha zyroba a pſcheńdźe do krwě, Pczoły wißaja pſchi tym, kaž na rjczaſach, wóſk wuſtupuje jim ſ cżaßami žiwota w mólicżkich kopjeſchkach a druhe pczołki jón do płaſtow pſchedźěłaju. Wóſk je potajkim tuk pczołkow.

Swoprědka je wóſk běły, bywa pak po cżaßu žołty, bruny a cżorny. S płaſtow ßo na wſchelake waſchnje dobywa. Pak ßo w ßłónzu ſchkrěje, pak pſches paru, pak ßo wucziſchczi. Dobyte je žołte; pſches bělenje na ßłónczku bywa wóſk běły.

Tſeczi wupłód pczołkow je žiwiza, tež doměd (Vorwachs, Propolis) mjenowana. Žiwizu hromadźa pczoły, ſo bychu ſchkałby w kołczach ſ njej ſalěpiłe. Tak wjele wſchak žiwiza winojta njeje. kaž wóſk; ale bjes wužitka tež njeje. Schtóž ma na pſchikład ſkaženu wóń we wobydlenju, móže kuſk žiwizy na žehliwe železo położicż a doſtanje lubośnu wóń.

To je wužitk pczołkow, njelicżimy-li wjeßeło, kotrež pczołarjej ſ pilnoſczu a porjadnoſczu pſchihotuja.

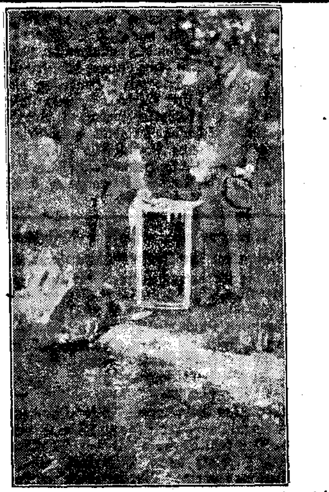

Nowe bydlenje ſa bobra w Barlinſkej zoologiſkej ſahrodźe.

W Barlinſkej zoolooiſkej ſahrodźe je ßo nětko pod hołym njebjom nowe pſchebywaniſchczo ſa bobry pſchihotowało. Tu wußadźeny bobr pokhadźa ſe ſchkitanſkeje kolonije pſchi Lobju a doſtanje w najbliżſchim cżaßu towaŕſtwo. Na prawo widźimy direktora dr. Lutz-Hecka. (Scherl Bilderdienſt, M)

Psy jako swědcy

Njedawno pruhowaſche ßud we Winje pſchi ßudniſkim jednanju jara njepſchijomny pſchipad ſmylenja polizajſkeho pßa. Mienujzy w cżaßu dojczěhnjenja ſłóſtnika kußny poß do briſtwa jeneho ſe ſaſtojnikow a pſchi tym poradźi ßo ſłóſtnikej czeknycż. Tajke pſchipady wſchak naß njeßmědźa ſamylicż, pſchetož druhi ras ßo pßej ſaßo poradźi, ſłóſtnika wußlědźicż. Sso wě, ſo tež najlěpje wudreßěrowany poß móže ßo mylicż. Poß po prawom ženje njemóže bycż ſ doſpołnym ßwědkom jako ſtworjenje, kotrež njemóže rěczecż a njemóže ßwoje ſpóſnacża wupraiicż. Jedyn ſ najwjetſchich pſcheczelow polizajſkich pßow, Barlinſki ßudniſki rada dr. Albert Hellwig wo tym tole piſche:

Skutkowanje polizajſkeho pßa ſaleži ſtajnje na krutoſczi jeho pſchewodnika, cżim lěpſchi je pſchewodnik, cżim lěpje poß dźěła. Jenož tón pſchewodnik, kotryž ßwojeho pßa doſpołnje ſnaje a kotryž jeho pſchi ſczěhowanju ßlěda kedźbliwje pſchewodźa, móže rjez, kajki wuſnam ma ßo wußlědkam ßlědźenja pſchipißacż, na pſchikład, hdyž poß někajku woßobu ſwěſczi."

Po dotalnych wupruhowanjach je wěſte, ſo maja jenotliwe pßy wſchelako wuwity czuch a ſo na wußlědki pßyczeho ßlědźenja ſkutkuje ſmuczżnjenje po dlěſchim puczu ſ czahom abo ſ awtom, wulka horzota atd. W cżaßu atmoſferiſkeje cziſchiny, hdyž je roßa padła, abo hdyž je powětr ſ włóżnotu pſcheßyczeny, poß lěpje cżěſ namaka, hacż w cżaßu ßylneho wětra, po wulkim deſchczu abo hdyž ſłóſtnik ßo wo to poſtara, ſo by ſa ßobu ſamaſał ßlědy ſ pomozu ßmjerdźazych ßrědkow. W tajkich pſchipadach dadźa ßo pßy lohko ſamylicż abo dozyla ßo ſapowědźa. Druhdy ſczěhuja polizajſke pßy tež ßlědy po ſwěrjatach ſe ßebicżnych ſajimow. S teho wſchitkeho a ſ wiele druhich móžnoſczow ſpóſnawamy, ſo móža ßo polizajſke pßy lohko mylicż. Dyrbimy na to ſtajnje myßlicż, ſo tež najlěpſche polizajſke pßy pſchi ßlědźeŕſkej ßłužbje jenož pſchi najlěpſchich wuměnjenjach wuſpěchi ſarucżeja.

Čělcy přećiwo spěšnikej

W najwjetſchich ſłobach ßo do lokomotivy daſe.

Njewſchědny podaw nawědźi Simplon-Orientexpreß na ßwojej jěſbje do Iſtanbula. S jenohodźinſkim ſapoſdźenjom dojědźe na dwórniſchczo.

Železniſkim ſaſtojnikam a jěſdnym hoſczom ßo ſeznu: mózna, nowocżaßna expreßna lokomotiva bě ſ krwju poßykana. Koža a cżaſcże mjaßa wißachu hiſchcże na maſchinje. Saſtojnizy maſchiny běchu ſtraſchny podawk naſhonili, kotryž mužſkim hiſchcże na wocżomaj widźachu hdyž ſ maſchiny ſlěſechu. Wjednik lokomotivy poda ſczěhowazu roſprawu, kotruž mjes tym pſchepruhowachu. Tuž njeje žanych dwělow, ſo je wěrna.

„Běchmy Adrianopel wopuſchcżili, dołha próſdna runina wupſcheſtrěwaſche ßo pſched nami. Cżah cżěrjeſche ſ 90, 100, 120-kilometerſkej ſpěſchnoſczu k ßwojemu ſdalenemu wukónzej. Wobkedźbowachmy cżaru, dźeržachmy tež cżaß hacż na ſekundu a maſchina dźěłaſche bjesporocżnje. Nadobo hróſbny kſchik! Někotre ſta metrow pſched nami bě

ſtadło cżělzow železniſki naßyp dozpělo.

To bě něſchto, ſchtož we ßwojim powołanſkim žiwjenju hiſchcże njeběch naſhonił. Cżahowy wrjeſkot bě ſkót naſpłóſchił abo nawabił, ßo do njeho dacż.

Jehła

Powědaňčko wot A. V. Šmilowskeho.

Přełožił Jan Wjenka.

Kubasek pytaše dale; łój kapaše ze swěčki dale. „Božedla će prošu, što to woraš? To tola čas žiwjenja wohladała njejsym", rozhorjowaše so Kubaskowa.

„Ale", wotmolwi mjerzaty mištr, hłowu njepozběhnywši, „wupadny mi něhdźe, wšitcy čertojo wědźa hdźe! Nima nohow, daloko być njemóže."

„K wšemu so dawaj hišće do sakrowanja! Što je ći wupadnyło?"

„Jehła."

„A to tajku haru činiš?"

Kubasek so zruna, sekundu so na Kubaskowu zahlada a doda raznje a wótře: „Moja jehła!"

„To jej tola daj być a wzmi sebi druhu!" wotmołwi Kubaskowa. „Za hłupu jehłu pališ dwajpjenježkowsku swěčku!"

„Za hłupu jehłu? Ty wjele wěš, što běše moja jehła! Hdy bych měł wóskowu štwórćpuntowsku spalić, namakać ju dyrbju a dyrbju!"

„Prjedy hač ju namakaš, by mohł měć khołowy zešite!" A nuzujo so k měrnosći, doda mištrka: „Wzmi, nanko, druhu jehłu, napij so a daj so do dźěła! Ty so tak tute dny njejsy ničo wuspał. Njebudźeš z dźěłom do jutřišeho hotowy."

„Zo tola wuznawaš, zo sym z dźěłom zmotany! Kak mam so dać do dźěła, hdyž nimam swojeje jehły? Z druhej dźensa hižo ničo njedowjedu. Ja to wěm. Namakaj ju mi; ja ani hłowy ječuju! Z druhej jehłu so dźěła hižo přimać njebudu."

„To sej jenož tak mysliš", wotmołwi mištrka a pytaše ze swěčku kotraž hižo dohašowaše. Jehła bě zhubjena kaž by so přepadnyła.

„To je hospodarjenje", mudrowaše; „za jehłu spali swěčku."

Ale mištr wuskoči, kaž by jeho wosa štapiła, hrabny čapku a wrjesny so z durjow won. Kubaskowa wótrě sej z falu hubu a pomysli sebi: „Njech dźe, wonka so trošku wusrěba a wočerstwi. Zaswěći lampu, wza nóž wotškrabowaše łój ze dna a da so do šudrowanja zanješwarnjeneho blaka. Traješe rjanu khwilu, doniž bě hotowa a dopomni so potom hakle na nanka, hdźe je. Kubasek so njewróći. Zaběža dele po skhodźe k woběmaj susodomaj, zo by za nim so woprašała. Mištra tam njebě, a prajachu jej, zo njesłyšachu jeho horje hić.

Kubaskowa wuběža před „łódź" na dróhu a wohladowaše so. Wonka běše ćma a činješe so na dešć: ze žaneho boka njeběše kročele słyšeć. Mištrku jimachu starosće za mužom. To jej hišće ženje činił njebě, štož běštaj w hromadźe, a tajkeje hłuposće dla, miserneej jehły dla, kotrychž stej dwě, tři za pjenježk.

Tu něšto wot města přikhadźa, dźěše kaž pjany.

Hdy by to był Kubasek. Krej a dych so w njej zastajowaštej. Přikhadnik so bližeše; Kubaskowej padny centnaŕ wot wutroby. Jeje muž to njebě.

Zaběža so do předměsta a dźěše hladać k „wołu". Tam Kubasek scyła njebě pobył.

Něhdźe druhdźe do korčmy ženje njebě přišoł. Mištrka so wróći domoj. Z dwora knjenje Strancoweje wuńdźe ji čeladnik na puć.

„Sće wy to, Kubaskowa?"

„Sym. Njejsće Kubaska widźał?"

„Runje jeho wohladach. Khodźi zady dwora při studni. Prašach so jeho, što čini, ale wón při wulkich rěčach njeje."

Kubaskowa lećeše kaž kłok z dróhi horje na mjezu při bróžnjach zady dwora, hdźež běše studnja.

Studnja steješe hižo zwonka dwora a njeběše tam ani wo dnjo rjenje. Pola studnje steješe jeje muž. Kubaskowa doběža k njemu, přimny jeho za wobě rucy a rěčeše k njemu luboznje mjehcy: „Nanko, pój domoj; je tola wonka zyma mohł by so mi zazymnić. Pój, mój stary, pój; piwo ći wotesteji."

„Derje, zo sy přišła, žona", mištr wotmołwi zamysleny: štwóró hodźiny pozdźišo, a był bych tudy w studni."

Kubaskowu zyma woběža.

„Dźi mi z tajkej hrěšnej rěču, nanko! Sy tola křesćan, a telko smój hižo hromadźe znjesłoj a jutře je swiaty dźeń."

„Wěrno, swjaty dźeń! A ja hižo dźensa k dźěłu njejsym a Šołćic hólcej drasćički nedodźěłam a slubił sym swjatočnje, zo to budźe. Sym hrozny čłowjek zo k słowu njesteju a hišće tomu Šołće, kiž je mi hižo telko dobreho sčinił, a potom Juřk so wjeseli na nowe drasćički kaž na někajki Boži dar.Ow, to mi do smjerće z hłowy nochce."

„Dźi mi z tajkimi myslemi! Njemóžnosć je njemóžnosć. Ja to pola Šołty wšitko wučinju. Pój, stary, dźensa wjacy dźěłać njemóžeš; telko nocow so wuspał njejsy; dźensa wotpočń! Pój a jutře budźeš zaso kaž mjeńk. Juřk změje drasćički na druhi swjaty dźeń."

Kubasek da sej rěčeć. Doma wupi piwo, a žona zwari jemu lipowe kćenje. Da so zeslěkać a lehny so do łoža. Kubaskowa wot njeho njewoteńdźe, doniž njewusny. Běše to hižo dawno po połnocy. Rano, lědma zo bě sej woči wudrěł, hladaše Kubasek najprjedy na blido při woknje, hdźež ležachu njedodźěłane Juřkowe drasćički. Zarudźi so.

Kubaskowa měješe skoro hižo snědanje zwarjene. Wobroćiwši so k njemu, rěčeše lubosćiwje: Spi hišće, nano, spi, ničo njeskomdźiš. Hdyž so nasnědam, poběhnu k Šołćicom zo bych to za tebje zhładkowała. Nječiń sej ćežkich myslow, wšitko budźe derje. Hdyž přińdu, so rjenje nasnědaš a so wotruhaš. Mamy dźeń, dyrbiš na wulke kemše a zabiješ rjenje na bubon. K wobjedu zwarju ći ćelacu pječeń na cyblu.

Mištr hladaše mjelčo na časnik pola durjow. Běše hižo nimale na poł sedmich; w sedmich najpozdźišo

Saſpinach a dach ſdobom lokomotiwneemu hwizkej rucz. Tola to ſwěrjatow njewotraſchi, nawopak, ſchtyri ſ nich czěrjachu po zeleſniſkim brjoſy runje na czah. Se wſchěch kónzow pſchikhadzachu dalſche czriódy ſtadła. We poßlednim wokomiku ſczahnych nuſowe ſpinadło, ale bě hizo pſchepoſdźe.

Tuto ſetkanje ſkota ſ lokomotiwu běſche zakoſtne. Worzlej a zeleſu njeběchu ſkroſczene. Dwě ſkoczeczi běſchtej hnydom morwej, maſchina jej pſchejědźe, prjedy hacz czah ſaſta. Sdobom pak ſtupi zyłe ſtadło, wobſtejace ſ 30—35 ſkoczatow, pſcheczíwo lokomotiwje.

Njejßym hiſchcze ženje czěłzow tak roshorjene rucz ßłyſchał. Nadpadnizy wobdźěłachu twjerde zeleſo hacz k ßamomordarſtwu abo k wojowanſkej njemozy. Běchu ßlepe pſcheczíwo njewuſpěchej ßwojeho pſchedewſacza.

Bojachmy ßo, ſo ßo ſkót tež pſcheczíwo dalſchim woſam naſtaji, hdźež bychu ſkerje ßwój wotmyßł dozpěle. Pſchewodnizy czaha pſchiběžachu ſ třělbami, tež jěſdni hoſczo pſchikhwatachu k pomozy. Tola ſkót njeſtaraſche ßo wo dalſche woſy, běchu ßo jenož na lokomotiwu roshněwałe.

Po dobrej ſchtwórcz hodźinje, w kotrymž czaßu ßo my zyłe czíſche ſadźerzachmy, wopuſchczi njemdroſcz ſtadła. Jenož mało ſkotu wopuſchczi njeſranjene bitwiſchczo. Dyrbjachmy wuſtupicz a czaru wupróſdnicz. Pjecz czěłzow běſche morwych, jědnacze czěžzy ſranjenych. Tola bě hiſchcze ſtraſchne, ßo jim pſchibliżicz. S pomozu powjaſow a wulkich płachtow wotnoßychmy je ſe zeleſniſkeho naßypa. Tutón njewjeßeły pſchipad ſadźerža naß na hodźinu a 20 mjeńſchinow. Tola tuto ſapoſdźenje njemóžachmy wjazy nakhwatacz.

Sa pſchiczinami ßo ßlědźi, czehodla je ſkót takle ſpodźiwnje ßo ſadźerzał, ſchtož móže pſchi woſpjetowanju jara ſtraſchne ſczěhwki měcz.

Sport

Mjezekrajne zetkanje w Prazy Čěskosłowakska přećiwo Italskej 0 : 1 (0 : 1). W Parizu Francowska přećiwo Irskej 0 : 2 (0 : 0). W Budapesće Wuhefiska přećiwo Awstriskej 2 : 2 (1 : 2). W Stuttgarće Manchester City nad wubranym němskim mužstwom 2 : 3 (0 : 3). Před 30 000 přihladowarjemi ju wubjerno jendźelske mužstwo nowu poražku poćeŕpiło.

Dresdner Sportklub přećiwo Kewa Wachenbuchen 2 : 0 (0 : 0).

PSV Kamjenicy přeŕćiwo Spielvereinigung Falkenstein 5 : 2.

Fortuna Lipsk přećiwo Viktoria Lipsk 6 : 1.

VfB Lipsk přećiwo Eintracht Lipsk 5 : 2.

SV 08 Biskopicy přećiwo TSV Gröditz 2 : 2 (0 : 2).

Hamburger SV přećiwo BC Hartha 3 : 3 (1 : 0).

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 22. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 20. 5. Auguſtej Korli Richterej, telegrafowemu twarſkemu ryßowarjej, dźowka. — 21. 5. Erichej Waltarjej Kurtej Kunſchmannej, twarſkemu dźěłaczerjej, ßyn. — Kurtej Richardej Horakej, nawjednikej wokrjeßneje pokładnje, dźowka.

Wumrěł je: 21. 5. Jan Auguſt Kiehla, dźěłaczniſki miſchtr na wotp., 74 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: Korla Guſtav Adolf Schröder, ſawěſczenſki agent a Ellen Hilža Otilia de Fries, ſpěwarka, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowali ßu ßo: 22. 5. Jan Helmut Gerhard Kunichmann, tapezěrař w Budyſchinje a Adelheida Róža Strikez, domjaza pſchiſtajenza w Maleſchezach. — Kurt Willy Hausfelder, dentiſt a Marta Charlotta Wankez, ſubnolěkarſka pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Lothar Günther Oswald, konditor a Hilža Elfrieda Wirthez domjaza pſchiſtajenza, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Richard Rochow, ſchewz w Scheſchowje a Hana Auguſta Franziſka Schmidtez mlokarnſka pomozniza w Budyſchinje. — Guſtav Fryz Junge, podfeldwebl we Weißenfelſu a Johanna Hildegarda Handrikez, pſchedawarka w Budyſchinje. — Alfred Gerhard Schurig, ſkakař a Hana Eliſa Apeltez, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje. — Hugo Gerhard Schmidt, farjadnik gmejnſkeje pokładnje w Rakezach a Johanna Marta Ilſa Jäckelez, kontoriſtka w Budyſchinje. — Korla Hermann Richard Gelba, pſchekupſki pſchiſtajenz a Marjanna Grajzarkez, domjaza pſchiſtajenza, wobaj w Budyſchinje.

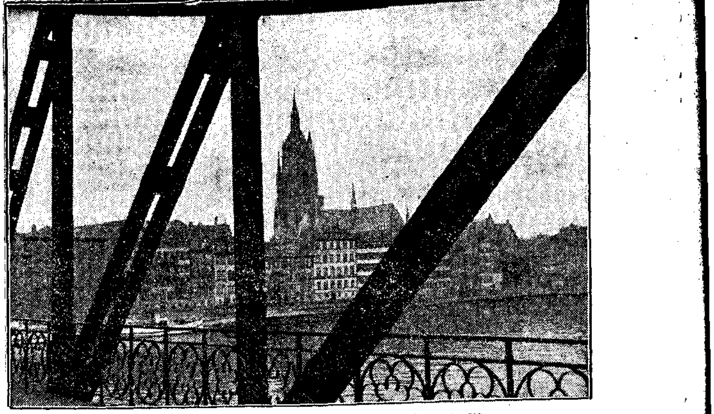

K ſeńdźenju rjemjeßlnikow w Frankobrodźe nad M.

Wot 27. do 30. meje budźe w ſtaroßławnym měſcźe Frankobrodźe nad M. dźeń němſkeho rjemjeßlniſtwa, kotryž ßo tež w tutym lěcźe ſaßo ßwjatocźnje wotměje a na kotrymž ßo ſaſtupjerjo rjemjeßlnikow ſe wſchěch ſtron kraja ſeńdu. Tu widźimy wobras měſta a ſady hłownu zyrkej. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Baugelder für Landarbeiterwohnungen.

Durch die Verordnung des Beauftragten für den **Vierjahresplan** Miniſterpreſident Generaloberſt **Göring** vom 10. März 1937 (RGBl. I S. 292) iſt die Förderung des Baues von Landarbeiterwohnungen auf eine neue Grundlage geſtellt worden. Es können gebaut werden:

a) **Heuerlingswohnungen**
b) **Werkwohnungen**
c) **Eigenheime.**

—

a) **Heuerlingswohnungen:** Die Landesrentenbank gewährt einen Dauerkredit bis zu 85 v. H. des Neubauwertes. Das reſtliche Geld hat der Bauherr (Bauer, Landwirt, Pächter) durch Mitarbeit, Lieferung von Bauſtoffen und geringe Barmittel aufzubringen. Nennenswertes Eigenkapital iſt nicht erforderlich. Bei einem Neubauwert von 5 500 RM. wird ein Darlehen von 4 680 RM., d. ſ. rd. 85 v. H. des Neubauwertes gewährt, für das jährlich 4 v. H. = 187 RM., ſomit monatlich 15,60 RM. aufzubringen ſind. Den Heuerlingsſtellen ſind 1,5 bis 4 ha als Landzulage zuzuweiſen. Ausnahmsweiſe kann eine Landzulage bis zu ½ ha zugelaſſen werden.

b) **Werkwohnungen:** Für dieſe wird bei einem Neubauwert von 4 500 RM. ein Darlehen der Landesrentenbank von 3 820 RM. gewährt, d. ſ. rd. 85% des Neubauwertes, für das jährlich 4%, d. ſ. 153 RM., monatlich 12,70 RM. verlangt werden. Jede Werkwohnung muß ein Stück Gartenland erhalten.

Zu a) und b): Auch Entſchuldungsbetriebe können berückſichtigt werden.

Die Maßnahme erſtreckt ſich auch auf den Erſatz **baufälliger** Gebäude.

c) **Eigenheime:** Darlehen werden gewährt an ländliche Handwerker, Forſtarbeiter, Teich-, Torf- und Wegearbeiter ſowie Landarbeiter. Der Handwerker muß überwiegend den ſachlichen Bedürfniſſen der Landwirtſchaft dienen. Eine Landzulage von mindeſtens ½ ha, gegebenenfalls ¼ ha wird gefordert. Es werden gewährt 72 v. H. des Wertes der Eigenheime als Darlehen von der Landesrentenbank und 1500 RM. als Reichsdarlehen Die Jahresleiſtung beträgt 4 v. H. der Darlehnsſumme. Im Regelfalle darf bei der Berechnung des Darlehns nur von einem Neubauwert von 6200 RM. ausgegangen werden.

Zwiſchenkredite werden in allen Fällen auf ein Jahr im allgemeinen zinslos gewährt.

Anträge auf Gewährung von Darlehen ſind durch Einreichung eines vorgeſchriebenen Fragebogens, der bei mir erhältlich iſt, **an mich zu richten.** Die näheren Bedingungen und Beſtimmungen, aus denen das einzelne zu erſehen iſt, können ebenfalls bei mir entnommen werden.

In allen Fällen iſt **Träger der Maßnahme die Landesſiedlungsgeſellſchaft Sachſen G. m. b. H.** in Dresden und deren Zweigſtelle in Löbau, Lindenſtr. 5, Fernruf Nr. 2609. Ihre Aufgabe iſt es, bei der Beſchaffung der Geldmittel ſowie bei der Durchführung der Bauvorhaben behilflich zu ſein, die Entwurfzeichnungen und Koſtenanſchläge aufzuſtellen, ferner die Bauarbeiten zu vergeben, zu beaufſichtigen und abzurechnen.

Es wird erwartet, daß von dieſer Reichsmaßnahme im Hinblick auf ihre große volkswirtſchaftliche und bevölkerungspolitiſche Bedeutung in reichem Maße Gebrauch gemacht wird.

Bautzen, am 20. Mai 1937.

Der Amtshauptmann.

---

měješe dźěło wotedać. Zazdychny so ze styskneho wutrobna. Kubaskowa zwjaza sej najlěpše rubiško na hłowu a wobleče so wołmjany płašć a wobhladawši so khwilku w špihelu na sćěnje. wotendźe. Mištr stany a dźěše pytać swoju jehłu, dźiw, zo sej woči za njej njewuhlada. Jehły nihdźe njeběše. „To njeje samo wot so“, bórčeše sam do sebje, „to je złe znamjo! Bohu budź poručene.“ Sydny so, stykny na khwilku rucy a powěsny hłowu. Dopomni so na studnju zady Strancec dwora a na wištke te wčerawše mysle, kotrež jeho tak zmotachu, zo by bjez mała do studnje skočił. Hańba, nječesć, dźiw zo jemu rozum njezmjećechu. Hdy by to tak štó w měsće wědźał, što by sej wo nim pomyslił! Wědomje, zo wón, stary sprawny muž, tak hanibny skutk chcyše zworać, jeho tak čwilowaše, zo so jara na sebje rozhori.

„Pawlo Pawlo!“ krjudowaše jeho swědomje, hdźe je dóšła twoja česć? Kajki wusmuž sy sebi napancał?

Stany a chcyše so wumyć; ale dopomni so, zo njeje hišće truhany. Přihotowaše so k tomu, staji sej horněk na blido a zeprě wo njón špihel. Namydli sej mjezwoči a wućahny britej. Poča so truhać, ale ruka jemu dyrkotaše, a běda, rězny so, krej so jemu zjewi na wobliču. „Nó, njebudźe tak zlě“, pomysli sebi a truhaše so dale. Zdobom so zatorhny a zakřikny. Cyłe prawe lico jemu krwawješe, a krej změšana z mydliznami z čuru běžeše. Stany. Tu wróći so Kubaskowa. Wuhladawši krwawneho muža, zblědny na smjerć.

„Božedla! nanko!“ zakřikny zastróžena.

„Daj mi wodu, wumyj mje; sym so zrězał.“

Kubaskowa jeho wumy a wodychny. Přez prawe lico měješe horjeka mjeńšu, niže dołhu ranu. Krwawješe dale krej so nihdy na nihdy njezastaji. Mištrka naskuba hubicy a zalěpowaše rany. Skónčnje běše dolěpiła. Kubasek hladaše do špihela. „Ach, zlě je, zlě!“ žałosćeše. „Ja dźensa njebudu móc na khór. Štó budźe bubon bić?! O moja reputacija! Pola Šołty spadny a pola Putynki spadnje tohorunja. Wšitko so přećiwo mi zběha! Dyrbjach radši do studnje skočić.“

„Wšak tola hišće njeje we wosmich a do jědnaćich budźeš móc do města a do cyrkwje.“

„To božedla nie. Ludźo bychu sebi myslili, zo sym někajki zadźerak z korčmy! Budź mi, žona, po woli a mjelč mi! Sym čłowjek bódny wobžarowanja. Wostaj mje na pokoj!“

„Móžeš sej tola z rubiškom wobličo zawjazać.“

Kubasek wiješe z hłowu a bu małomyslny. Wopłakowaše w duchu swoju zhubjenu česć. Cyłe dopołdnjo přesedźa mjelčo; hdyž běše w jědnaćich, wuroni sylzu kaž broch. Njesnědaše a připołdnju ani wjele njezjě. Dortki jemu w hubje tak rosćechu, zo njemóžeše je spóžerać.

Po wobjedźe ryješe Kubaskowa w drastach na wěšaku, kiž zastupowaše křinju, a tak po zwučenju přehladowaše w drastach. Zdobom wjesela zakřikny: „Hižo ju mam!“

Kubasek wuskoči a woči so jemu zaswěćištej. Žona jemu njeseše „jeho“ jehłu; běše w lacowej kapsy we wšědnej drasće. Bóh luby wě, kak je tam přišła. Je snadź padnyła, hdyž nawoblekaše do njeje třeću nić. Kubasek woživi kaž wjelbłud, hdyž po wjelednjowskim puću z Egiptowskeje so pokrjepi z wodu. Pósła po šklenicu čerstweho piwa, sydny so za blido a da so do šića z Juŕkowymi drasćičkami Wječor běchu zešite- mištrka je donjese k Šołćicom a prošeše tam znowa za swojeho muža.

Kubasek so runjewon boješe do města a z daloka khodźeše Šołće a Putyncy z puća. Raz wšak njenadźicy so zetka ze Šołtu. Knjez wučeŕ jemu porjadnje čitaše levity, a Kubasek ani słowa njepikny. Wukapny jemu jenož sylza. Ta sylza Šołtu zmjehći. Poda mištrej ruku a rjekny jemu, zo by sej tola zaso k njemu přišoł po někajku knihu. Toho dnja wołaše na njeho hižo Putynka. Tón běše hórši patron a zabra sej z Kubaskom, tak zo njezwosta na mištru suCheje niće. Kubasek přijimaše mjelčo zasłužene poroki, a hdyž chcyše Putynka na kóždy pad wědźeć, čehodla běše na swjatkowničku swój bubon zanjechał, powědaše jemu wšitko, štož běše so jemu z jehłu stało. Putynka jemu dosłucha, wza wažnje prizu, wotwaži ju w prawej rucy a šnupowaše po swojim wótrym wašnju. Potom wotmołwi pohnuty: „Za jutřišim mamy płaćene rekwijem w dźewjećich. Přińdźće, Kukasko, bubon bić! Dostanjeće hriwnu.“

*

Wot njeboh Putynki mam tu cyłu historiju wo jehle. Ludźo powědachu wo Putyncy, zo je mudry čłowjek, a to tohodla, dokelž, hdyž něšto ze žiwjenja powědaše, ženje njerěčeše do wětra, ale wěsty wotpohlad z tym zjednoćeše, kotryž z wjetša na kóncu zjawnje wozjewjowaše, zo by so jemu derje rozumiło, ani Kubaskowa jehła njewućekny jeho mudrosći.

„Ruku na wutrobu“, praji mi na kóncu, nima kóždy z nas swoju jehłu, za kotruž pali swěčki? Ale nic jenož my jenotliwi ludźo, tež cyły narod . . .“

„To wam dam prawje być, wotmołwich, ja znajmjeńša sym hižo často spalił swěčku za jehłu. Smy hižo my ludźo tajcy: za njenahladnu wěc woprujemy druhdy mnoho, nic zrědka tež swoje zbožo.“

„Tak, tak, mój złoty knježe“ dodawaše Putynka, „ale njesměmy tež zapomnić snadnu wěc, rozumnje a strowje wuwažować, dokelž wěc na přeni napohlad mała, móže měć wulke sćěhwki.“

„Prawje“ přiswědčich jemu, „pakćik zapalkow je zawěsće za pjenježk, ale smjerdźenja je za pjeć tolerjow.“

„Tak tak“, posměwkowaše so a poskićeše mi swoju tyzku. Běše to wulke wuznamjenjenje, hdyž Putynka komu prizu poskići . . .

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 118 | Budyšin — Wutoru 25. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Lebrun je Parižsku swětowu wustajeńcu wotewrił

Preſident franzowſkeje republiki Lebrun je póndźelu popołdnju mjeſenarodnu wuſtajeńzu w Pariſu 1937 wotewril a poßwjecził. Pſchitomni běchu miniſterſki preſident Blum, mnoſy miniſtrojo, diplomatojo, ſapóßlanzy a ſenatorojo. Wuſtajeńza je wot wutory ſchěſcź popołdniſchich hodźin ſa ſjawnoſcź wotewrjena.

Wuſtajeńza wopſchija něhdźe 350 twarjenjow. Mjes nimi je 200 franzowſkich. Tola njejßu hiſchcźe wſchitke wuſtajeńſke twarjenja dotwarjene a wuhotowane. W prawym cźaßu hotowe běchu němſke, belgiſke, danſke, hollandſke, italſke, ſchwedſke, ſchwajzaŕſke a ßowjetſkoruſke twarjenjo. W bliżſchich dnjach ßo ſaßo někotre wożebje wukrajne twarjenja dotwarja.

Němſke wuſtajeńſke twarjenje je ßo ſa pjecź měßazow natwariło. S nim a jeho wokolinu je ßo 3000 kóßnych metrow ſemje potwariło. Póndźelu ßu ßebi němſzy nowinarjo w Pariſu němſke twarjenje wobhladali. Jutſje ßrjedu němſki hoſpodaŕſki miniſter a preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht němſki dom poßwjeczi.

Němſka pak ßo na wuſtajeńzy jenož w ßwojim twarjenju njeſaſtupuje. Wona ßo hiſchcźe na něhdźe dźeßacź wożebitych wuſtajenjach wobdźěla, tehorunja w mjeſenarodnym pavillonje. W tutym pavillonje je němſki podźěl najwjetſchi. Tu ßo wożebje techniſke wězy wuſtajeja. W ßwojim domje pak je Němſka wězy powſchitkownego ſajima wuſtajiła. Mjeſenarodny pavillon budźe pak hakle na kónzu junija abo pſchi ſpocźatku julija zyle hotowy.

Dr. Schacht ßo do Pariſa poda.

Němſki hoſpodaŕſki miniſter a preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht ßo wutoru pſchipołdnju w lětadle do Pariſa poda, ſo by němſki dom na mjeſenarodnej wuſtajeńzy w Pariſu 1937 wotewril. Wotewrjeńſka ßwjatocźnoſcź ßo ßrjedu wot 11 do něhdźe ¼1 hodź. na wſchitke němſke radia ſ wuwſaczom němſkeho ſcźelaka pſchenjeßźe. Dr. Schacht něhdźe tſi dny w Pariſu ſawoſtanje.

„Fronta swobody“ w Francowskej

Franzowſka ſozialna ſtrona je ßo na ßwojim provinzialnym kongreßu girondſkeho departementa w Bordeauxu ſ powſchitkownym położenjom ſaběrała. Na dwěmaj wulkimaj manifeſtazijomaj ſtroniny wjednik wyſchk de la Rocque a pſchedßyda komorneje frakzije franzowſkeje ſozialneje ſtrony Ibarnegaray rěcźeſchtaj.

Pſchedßyda franzowſkeje ludoweje ſtrony Doriot je njedawno namołwjenje wudał, ſo bychu ßo wſchitke nazionalne ſtrony do „fronty ßwobody“ ſjednocźiłe. Ibarnegaray w ßwojej rěcźi rjekny, **ſo je ſtrona wyſchka de la Rocqua ſaßadnje k temu ſwólniwa.**

Pſchedßyda republikanſko-nazionalneje a ſozialneje ſtrony Taittinger je na jenej ſhromadźiſnje prajił, ſo na Doriotowej ſtronje ſteji, a ſo maju ßo ßebiczne praſchenja wuſamknycź, hdyž ſajimy kraja na hraczkach ſteja.

Doriot ßam, wejdnik a ſałożeŕ franzowſkeje ludoweje ſtrony, je njedźelu wjecźor w Metzu rěcźał. Wón je roſłożił, kak jara je nuſne, ſo ßo wſchitke nazionalne ſtrony pſchecźiwo markſiſmej ſjednocźa.

Stabowy šef Lutze před wjednikami SA

W Pyrmontſkich kupjelach je ßo appell SA-ſkupinowych wjednikow wotměł. Hdyž běchu wjednizy SA-ſkupinow dźěłowe roſprawy podałe, ſtabowy ſchef Lutze ſaßadne ßłowa wo ſtawiſniſkim póßłanju SA rěcźeſche. Wón ſwěſcźi, ſo je SA dźenßa w pokracźowanju ſtareje wupruhowaneje cźary wojowanſkeho cźaßa pſchi jaßnym ſpóſnacźu ßwojeho woſnama ſaßo wótra bróń we wjednikowej ruzy. Nadawk ſa SA ßo njekhabłajo na ideju nazionalſozialiſma ſałożuje.

Sajimawe běchu tež roſkoženja ſchefa hłowneho hamta ſa wojowańſke hry ſkupinoweho wjednika ſ Tſchammera a Oſtena, kiž ſdźěli, ſo je wjednik wupiſanja ſa NS-wojowańſke hry w Nürnbergu po namjeſtnje ſtaboweho ſchefa dowolił. Wón hiſchcźe woſjewi, ſo ßo němſke miſchtrſtwa w cźěłoſwucźowanju pſchichodnje we wobłuku NS-wojowańſkich hrow na ſtroninym ſjěſdźe w Nürnbergu pſchewjedu a ſo SA pſchichodne ſymſke hry nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony do ruki woſmje.

Wyſchſchi ſkupinowy wjednik Litzmann wo SA-jěchaŕſtwje roſprawjeſche kaž wo NS-jěchaŕſkim korpſu kiž tutemu podſteji. W lěcźe 1936 je ßo něhdźe 12 000 jěchaŕſkich wopißmow wudało. lětßa pak jich liczba wěſcźe 20 000 pſchekrocźi. Stajnje pſchiběraze wobdźělenje wjeßneho jěchaŕſtwa na dźěle NS-jěchaŕſkeho korpßa a trajne pſchikhadźenje ſ burſkich kruhow ſtej najlěpſchej dopokaſaj ſa hódne dźěło tutoho dźěła SA.

Před němskim rjemjeslskim zjězdom w Frankfurće

W Frankfurcźe n. M. ßo wo 27. hacź do 30. meje lětuſchi ſjěſd němſkeho rjemjeßła wotměje. Sjěſd je ßo na najdokładniſche waſchnje pſchihotował, ſo by ßo hódnje pſchewjedł. Tón krócź je ßo wjele wjozy wobdźělnikow pſchipowědźiło hacź hewak.

Němſke wuběd̄zowańſke wubjerki ßo hižo w Frankfurcźe ſkhadźuja, ſo bychu němſkich dobycźerjow miſchtrſkeho wuběd̄zowanja 1937 ſwěſcźili. Wobdźělnje na tutym wuběd̄zowanju běſche wjetſche, hacź běſche ßo wocźakowało. Pſchi ſjěſdźe cźah ßwjedźeńſkich woſow po Frankfurtſkich dróhach pojědźe.

K rjemjeßlniſkemu ſjěſdej ßłuſcha tež ſetkanje pucźowazych pomoznikow a rjemjeßlniſkich koleßarjow, kiž ßo po hwěſdnej jěßbje w Frankfurcźe ſetkaju.

Rust wo wukubłanju młodych wučerjow

W Braunſchweigu je ßo njedźelu Bjarnata Ruſtowa akademija ſa wukubłanje wucźerjow wotewriła. Se ßwjatocźnoſcźu běſche wulka manifeſtazija ſtrony a wſchitkich jeje wotriadow ſjednocźena.

Němſki miniſter Ruſt w ßwojej rěcźi wo wocźehnjenju młodźiny mjes druhim praji, ſo ßo njemóže myßlicź, ſo je w tſecźim knježſtwje něchtó ſwólniwy wědu poßrědkowacź, hdyž wliw kharakterneho wutworjenja jemu dowěrjenje młodźiny ſdobom w ßebi njeje. Studeentojo pſchi akademiji ſa wucźeŕſke wukubłanje dyrbja młodźinu němſkeho luda něhdy wocźahnycź a wucźicź. Tehodla dyrbja najprjedy ras wot luda ßameho wuknycź a lud w jeho bycźu ſacźuwacź.

Němſki wocźehnjeŕ młodźiny a wucźeŕ budźe we wulkej ſhromadnoſcźi ſ wjednikami Hitlerſkeje młodźiny něhdy dyrbjecź prawe pucźe namakacź, kiž móžemy dźenßa jenož trochu woſnamjenicź. Prjedy pak hacź ſtudentojo tutu ſchulu wopuſchcźa, budźe jene praſchenje roſriſane, mjenujzy tſilětny pſchihotowańſki cźaß němſkeho młodowucźerja.

Za 30 lět prěni wopyt japanskeje wójnskeje łodźe w Němskej

Pſchi rjanym ßłóncźnym wjedrje je póndźelu dopołdnja japanſki 10 000-tunowſki kſchižak „Aſchigara“ pod ßwjatocźnym ſalutſkim tſělenjom japanſkich a němſkich kanonow do wójnſkeho pſchiſtawa w Kielu pſchijěł. Japanſka wójnſka łódź tydźeń w Kielu ſawoſtanje.

Sa cźaß pſchebywanja japanſkeho kſchižaka we Kielſkim wójnſkim pſchiſtwje budźa Japanzy hoſcźo wójnſkeho namórniſtwa a měſta Kiela. Kielſke wobydleŕſtwo je pſchijěſd japanſkeho kſchižaka wożebje wutrobnje witało, dokelž je to ſa 30 lět prěni wopyt japanſkeje wójnſkeje łódźe w němſkim pſchiſtawje.

Wobßadka japanſkeho kſchižaka „Aſchigora“ je 800 mužï ßylna. Nad kſchižakom roſkaſuje móŕſki kapitan Takeaa.

Českosłowakski zwonkowny minister wo europskim położenju

Cźěſkoßłowakſki ſwonkowny miniſter dr. Krofta je pſched ſwonkownymaj wubjerkomaj Prażſkeho ſenata a ßejma wo ſwonkownopolitiſkich praſchenjach rěcźał.

W prěnim dźělu ßwojeje rěcźe miniſter położenje w Schpaniſkej naſpomni. Wón pſchipóſna ſaßadu ſwólniwoſcźe Němſkeje a Italſkeje k neutralnoſcźi. Tykanje Sſowjetſkeje Ruſkeje do ſchpaniſkich naležnoſcźow pak dr. Krofta njenaſpomni.

W napjatoſcźi mjes Italſkej a woběmaj europſkimaj wulkomozomaj a w njewobdźělenju Italſkeje na dźěłach Swjaſka ludow widźi cźěſkoßłowakſki ſwonkowny miniſter khutny ſadźěwk ſa noworjadowanje rukowanja mjeſenarodneho bjesſtracha w Europje.

Lěpſche wobſtejnoſcźe ſa nowy wjecźorny pakt widźi miniſter w pſchiběrazym póſnacźu, ſo polěpſchenje hoſpodaŕſkich a ſozialnopolitiſkich poměrow njeje móžne, hdyž ſdobom k politiſkemu ſměrowanju njedóńdźe.

W druhim dźělu ßwojich wuwjedźenjow rěcźeſche dr. Krofta wo Małej entencźe, ßrjedźnej Europje a wo poměrje Cźěſkoßłowakſkeje k jenotliwym ſtatam. S Awſtriſkej, miniſter wuſběhny, ſo w poßlednim cźaßu wożebje pſchezelſke poměry wobſteja. Tež w Wuheŕſkej pjecźa ſroſumjenje ſa hoſpadaŕſek ſwiſki w ßrjedźnej Europje ſwißuje. Schtož tſirókł mjes Prahu, Winom a Budapeſtom naſtupa, móže ßo po miniſtrowym wuprajenju we woprawdźitoſcźi jenož wo to jednacź, ſo ßo ſyſtem hoſpodaŕſkeho ſhromadneho dźěła ſa wſchitke europſke ſtaty po móžnoſcźi jenak pſchewjedźe.

Schtož poměru k Němſkej naſtupa, dr. Krofta wſchelake ſrěcźenja naſpomni, kiž pokaſuja, ſo wulka podobnoſcź wſchelakich hoſpodaŕſkich, ſozialnych a wobkhadotechniſkich praſchenjow w Němſkej a Cźěſkoßłowakſkej doroſumjenje mjes krajomaj wolóža a jara pſchihódne wuměnjenja ſa ſhromadne dźěło podawa.

„Wſchelake manifeſtazije, kiž ßu wo politizy dźenßniſcheje Němſkeje roſßudźaze“, tak miniſter pokracźowaſche, „dowoleja nam pſcheßwědcźenje wuprajicź, ſo ßo tež tutemu ſtatej žaneje ſaßadnje pſchecźiwocźěſkoßłowakſkeje politiki njemóže pſchizpěwacź, runje kaž my winowanje ſaßadnje Němſkej napſchecźiwneje politiki zyle raſnje wotpokaſujemy.“

17 španiskich čeŕwjenych lětadłow z Francowskeje wotlećało

Wo wotlecźenju 17 bolſchewiſkſko-ſchpaniſkich lětadłow ſ franzowſkeho lětaniſchcźa Pont Long hamtſke měſtna mjelcźa.

Pariżſke nowiny „Matin“ pißaju, ſo je offizěr franzowſkeho lětaŕſtwoweho miniſterſtwa do Paua pſchilecźał a ßo na to k neutralnoſtnemu dohladowaŕſkemu kommißarej wyſchkej Lunnej do Tarbeßa podał. Pjatk je wyſchk Lunn hiſchcźe pſchecźiwo puſchcźenju ßowjetſkich lětadłow był.

Franzowſki offizěr je potom w Pauwje dołho ſ tamniſchim „konſulom“ bolſchewiſkeje Schpaniſkeje jednał. Na dnju wotlecźenja lětadłow ßu rano w 4 hodźinach 35 ſchpaniſkich lětarjow w jich hotelach dali wubudźicź a ßu jich ſ pſchihotowanymi automobilemi na lětaniſchcźo Pont Long dowjeſł, ſ wotkelž ßu woni w 7 hodźinach ſe ßwojimi lětadłami wotlecźeli.

Kaž nowiny „Journal“ pißaju, ßu ßowjetſko-ſchpaniſkim lětadłam pſched wotlecźenjom do Schpaniſkeje brónje ſebrali.

W Francowskej so 30 000 ćěkancow wočakuje

Pariżſke nowiny „Jour“ pißaju, ſo ßo franzowſke knježeŕſtwo na pad měſta Bilbaa pſchihotuje a wocźakuje, ſo něhdźe 30 000 nowych cźěkanzow ſ baſkowſkeje provinzy do Franzowſkeje pſchińdźe.

Franzowſke knježeŕſtwo je preſidentej republiki dało dekret podpißacź, ſ kotrymž preſident knježeŕſtwu połnomóz dawa, ſo ßmě na podpjeru ſchpaniſkich cźěkanzow hacź do pjecź milijonow frankow wużicź.

Jendźelſka je ßo tola wo pſchiměr prózowała.

Na Londonſkim pſchißłuſchnym měſtnje ßo někto potwjerdźuje, ſo je jendźelſke knježeŕſtwo pſches ßwojich póßłanzow w najważniſchich hłownych měſtach ſpytało ſwěſcźicź, hacž móža ßo wojowanja w Schpaniſkej na khwilu ſaſtajicź a bychu ßo w tutym cźaßu zuſy dobrowólnizy na woběmaj ſtronomaj móhli wrócźo ſcźahnycź. Jendźelſka je ßo w Pariſu, Barlinje, Romje, Liſſabonje a Moſkwje napraſchowała. Sdobom je ßo jendźelſke knježeŕſtwo na wobě ſchpaniſkej ſtronje wobrocźiło.

Rozmołwa wo Španiskej w jendźelskim delnim sejmje

Wobaj jendźelskaj ʒejmaj staj ʒo póndźelu prěni krócz ʒo krónowańskich ʒwjatocznosczach seschłoj. W delnim ʒejmje statny podsekretar lord Cranborne dlěschi czaʒ wo połoženju w Schpaniskej rěczesche. Najprjedy wón na plan k wróczenju dobrowólnikow pokaza a potwjerdźi, zo je ʒo jendźelske knježerstwo pola druhich knježerstwow naprashowało, hacz ʒo njebychu s Jendźelskej na prózowanju k sastajenju wojowanjow wobdźělile.

Lord Cranborne tež sdźěli, zo je ʒo jendźelske knježerstwo knježerstwa Francowskeje, Němskeje, Italskeje, Portugalskeje a Sowjetskeje Ruskeje woprashało, hacz ma ʒo sniczenje města Guerniki na sakładźe baskowskeho namjeta pschepytowacz. Neutralnostnemu wubjerkej je pak ʒo tež hischcze namjet pschedpołožił, s kotrymž ʒo žada, zo byschtej ʒo schpaniskej stronje namołwjałej, ʒo mjetanja bombow wostajicz.

Jako ʒo jedyn zapóšłanz woprascha, hacz ʒo kontrollny plan tež na lětadła wupschestrěje, knježerstwowy sastupjer jenož wotmołwi, zo ʒo tu wo jara czežke praschenje jedna.

Franko kóždy pschiměr wotpokasuje.

Nazionalny schpaniski radio w Salamanzy je ʒo jara wótrje pschecziwo wschitkim pschiměrowym wotpohladam wobrocził. W radiu je ʒo wosjewiło, zo nazionalna Schpaniska njebudźe s bratrowymi mordarjemi a zapalerjemi dorěczenja pytacz. Za nju je jenož móžno, zo ʒo bolschewikojo bjes wuměnjenja poddadźa abo zo ʒo hacz do kónza wojuje.

Hłód a khorosć w Marokkowskej

S Marokkowskeje ʒo powě, zo zylemu tamnischemu krajej wulki hłód hrozy. Tute powěscze francowskemu knježerstwu wjele starosczow czinja. Wono je hižo wožebitu pschepytowazu kommiʒiju pozłajiło. Nawjednik kommiʒije je prjedawschi ministerski president a bywschi marokkowski gouverneur Theodore Steeg. Kommiʒija ʒo hnydom do Marokkowskeje poda.

Na dalokich krajinach połodnischeje Marokkowskeje je wscho wuschyło. Tam ludźo a skót po tyʒazach hinu, dokelž ani zyroby ani pizy njenamakaju. Wjazy hacz 150 000 ludźi arabskeho splaha Touaregow ʒe ʒwojim mětkom a statkom do połnóznych stron puczuje, hdźež lěpschi kraj woczakuja. Tola tutón kraj pak swjetscha priwatnym wobsedźerjam słuscha a jim njeje pschistupny. Tež hdyž by był prósdny kraj, njeby ʒa wulke zyly pschiczahowarjow dosahał. Kaž wschitke puczowanja ludowych splahow, tež tutón czaʒ Arabow pod khorosczemi czerpi.

W Marokkowskej je tež hischcze tyfus noweje družiny wudyrił, na kotryž je hižo wjazy hacz sto wożobow skhoriło. Strach khorosczje je wožebje w krajinomaj Casablanki a Rabata wulki, hdźež ʒu ʒo puczowazy Arabojo w hubjenych budach saměsczili. Wyschnosczje ʒo na wscho móžne waschnje prózuja, rosschěrjenju khorosczje wobaracz.

Žarowanske ʒwjatocznosczje w Friedrichshafenje.
W Friedrichshafenje bydlaze wopory Zeppelinoweje katastrofy ʒo pschez pohrjebanjom pschez Arkadenskej halu Friedrichshafenskeho pohrjebnischcza na mary stajichu. Tu mamy pschehlad na kaschcze woporow pschi žarowanskej ʒwjatocznosczi. (Scherl Bilderdienst, M.)

Rockefellerowe poslednje hodźiny

Najwjetsche pschekwapjenje po ʒmjerczi 98lětneho miliardara a petrolejoweho krala Johna D. Rockefellera je, zo je wón ʒwojim pschiwuʒnym jenož 25 milijonow dollarow w hotowych pjenjezach sawostajił. Za woczehnjeřske, zyrkwinske a wědomostne saměry pak je 530 milijonow dollarow wotkazał.

Rockfeller běsche ʒo nadźijał, zo budźe móz w Pocantico Hills w Floridźe 8. julija ʒwoje 98. narodniny woʒwjecziczʒ. Wot tam do Ormond Beacha, hdźež je Rockfeller wumrěł, priwatny wós póʒłachu, kiž mějesche po jeho czěło dojěcz. W Pocantico Hills wotmějesche ʒo 26. meje žarowańska ʒwjatocznosćz w pschitomnosczi ʒwójby. Pokhowanje budźe pak potom w Clevelandu.

Amerikanske nowiny ʒu dołhe rosprawy wo Rockefellerowych poʒlednich hodźinach woczischczałe. Pjatk bu stary milijardar khětro njeměrny a skorzesche, zo njemóže praweho spanja namakacz. Ssobotu wón k ʒwojemu sekretarej praji, zo czhe radscho we łożu wostacz, dokelž ʒo sprózny czuje. Na to czěłny lěkař Rockfellera pschepyta, ale niczo napadneho na nim njenamaka, telefonowasche jeho 63lětnemu ʒynej, zo njetrjeba do Floridy pschijěcz, dokelž njeje stracha. Tutón optimismus sdasche ʒo bycz wopravnjeny, pschetož hischcze ʒobotu Rockefeller łohku jědź wužiwasche. Ale njedźelu rano w 1 hodźinje po krótkim wotuczenju nahle wědomje shubi. W 3 hodiʒnach wón ʒaʒo na wokomik wotuczi a ʒwojemu czělnemu lěkarjej saschepta: „Mrěju, ale ʒmjercź pschikhodźa zyle czicho." 1/5 hodźin potom nowu rucze [illegible] wachu; jenož na zyle krótki wokomik ʒo starzej wědomje hischcze wróczi, potom hacz do ʒwojeje ʒmjercze rano wjazy njewotuczi.

Přilopk

* **Kak bu s hołbje rapak.** Dźiw, kiž ʒo na zyle jednore waschnje wujaʒni, dožiwi płahowar hołbi w jenym ʒmólniskim městaczku. Hdyž něsczowe durczka wotewri, wulěše zyle czorny ptaczk, kotrehož měiachu ʒa rapaka. Bórʒy ʒo wupokaza, zo bě to póstowka (Brieftaube), ʒamo mytowana, kotraž běsche hižo wjazy dnjow shubjena. Skoczatko běsche do wuhenja padło a wot tam pschez kachlowu roku a kachle bjes najmjeńscheje schkody.

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

„Kino für Jedermann" pokazuje hischcze dźenʒa film wožebiteho razu. Sswětaʒławny komikař Grock w ʒwojim filmje pschihladowarjow do ʒwojeho kusta czehnje a jich k schnuijazemu ʒmjeczu wabi, kaž je wón to hižom s czrjódami po zylym ʒwěcze czinił. We wulkim Grockowym filmje Grock ʒam hłownu rólu hraje. S nim hromadźe skutkuja znaczi filmowi dźiwadźelnizy Liane Haid, Pawoł Hörbiger a Harry Hardt. Grock w filmje ʒwoje wustupy na jewischczu njepschikróczene pschedwjeduje, a w zimajej stawiznje žiwjenja wón ʒam ʒebje pschez ʒwětowej sławnosczu hraje. Filmowa podawizna dawa nam tež hłuboko pohladnycz do nutskowneho, do dusche człowjeka, kiž ʒwój nadawk žiwjenja w tym widźi, zo druhim ʒe ʒwojim wuměłstwom słuži, a kiž w ʒwojim lubowanym wuměłstwje pschi czežach žiwjenja ʒwoje spokojenje namaka. Tak je tutón wulki film ʒwětaʒławneho a zenialneho komikarja pschi wschěm krasnym zorczje sdobom wěrne ryʒowanje bycza człowjeka, kiž ʒe ʒwojim wožebitym darom k roʒwjeʒelenju ʒobuczłowjekow słuži. — W pódlańskim programmje ʒo na doscz zajimawe waschnje pokazuje, kelko dźěłow a pschihotow je trěbnych, prjedy hacz móže ʒo nowa opera pschedwjesczʒ. W filmje hladamy „zady kuliʒow" němskeje opery w Barlinje. Arnoscht Duczman.

Radio

Ssrjedu, 25. meje ʒo słuschi:

Königswusterhausen: 6 zwony, taczele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscze. 11,40 wo skótnych khorosczach, kiž człowjeka natykuja. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótsławja), w pschestawzy 12.55 czaʒowe znamjo a 13 sbožopschecza. 13,45 powěscze. 14 wschelake powěscze. 15,15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18 klavěrna hudźba. 19 k ʒwjatokej. 19,45 wothłóʒ s Němskeje. 20 powěscze. 20,10 walczikt a pschespola. 22 powěscze, sport, wothłóʒ s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Kölna), mjes nim 7 powěscze. 9,30 wupkodźenje a pschetrjebanje. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert. 13 powěscze. 13.15 pschipołdnischi konzert (ze Stuttgarta). 14 powěscze. 14.15 taczele. 15,20 taczele. 17,10 spěwanie. 19 rjane hłosy. 19,50 mała wjeczorna hudźba. 20,30 khór Thomanow spěwa. 21 konzert. 22 powěscze, sport. 22,30 Beethovenowa klavěrna hudźba.

Barlin: 20,10 konzert. — **Wrótsławj:** 20.10 wjeczor wschelcziznow. — **Köln:** 20.10 zabawny konzert. — **Win:** 19,35 requiem. — **Warschawa:** 21 Chopinowa klavěrna hudźba. — **Praha:** 20,05 ʒwjedźeński konzert k Beneschowym narodninam.

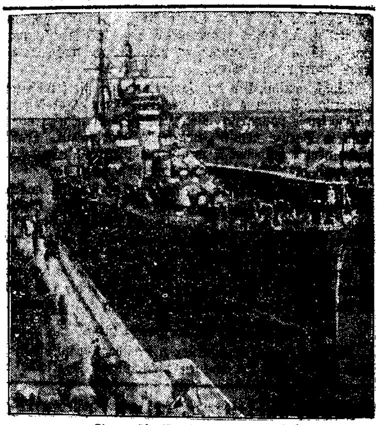

Japanski kschiżak wopyta Kiel.
Japanski kschiżak „Ashigara", kotryž bě jako jap. zastupjer pschi wulkej łódźnej paradźe w Spitheadu wobdźělił, je póndźelu na wopyt do Kielskeho pschistawa dojěł. Na wobrazu widźimy japansku wójnsku łódź w Holtenawskej zawěrje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

7] (Pokračowanje.)

Za knjeza běše tuteho powědanja kusk wjele, tak zo rěčeč přesta a z hłuboka zazdycha.

Handrij bu tež ćichi.

Jeju mjelčenje wupjelni Matij. Hrajkajo sebi ze swojimi kruwami, praješe: „Tale pisana dyrbi přeco z wopušu šwikać, kaž bychu ju skopiki kałałe. Budź tola z měrom! Te nětko wjacy kusać njemóža."

Tele dźěćace słowa wuwabichu směch wobeju ważnje so rozrěčowaceju mužow a knjez, wobroćiwši so k Matijej, rjekny: „Tak, mój Motsko, pas jeno kruwy, zo so prawje najědźa!"

„Haj, ale tale „bruna" njecha wjacy jěsć", — měni Matij, kaž byštaj so wonaj nětko na jeho hrajkanju chcyłoj wobdźělić.

Wonaj pak na to dale njekedźbowaštaj a knjez započa dale powědać:

„A nětko, Handrijo, štož tebje sameho nastupa." — Jow wupowěda knjez Handrijej, štož běše so knjeni dźensa popołdnju dźało, na čož tutón z dźiwanjom připosłuchaše.

„To wšak je, mój knježe, dźiwnuška wěc z tym wjeřchowym rowom" — započa Handrij powědać a knjez posłuchaše kedźbliwje.

„Wy drje so dopomniće, kajku wostudu sym před lětami měł, jako njechach na žane wašnje tamón zahon předać, hdźež „wjeřchowy row" leži, a zo so na mojim spječowanju rozrazy cyła kup, dokelž runje srjedźa tych honow mój zahon leži, kotryž chcychu bohaći knježa z města kupić k natwarjenju briketoweje fabriki. Cyła wjes běše na mnje njemdra. Dokelž wšitcy wěrjachu knježim lesćiwym słowam, zo wot nětka budźemy bjez wšitkeje prócy žiwi a wšědnje w kwasnym wjeselu. Woprawdźe, woni chcychu też za to połne blido toleri nasadźeć. Ale nic jeničku brózdźičku ja za pjenjezy njechach předać! Ja so mohł pjenjez dla wot swojeho pola dźělić a předać, kotrež su moji wótcojo lětstotki dołho w poće swojeho wobliča w Božim žohnowanju swěru wobdźěłali?Ně!" rozhori so Handrij, a dyri z ruku kruće na blido, „ně, to by runje było, kaž bych z wótrym nožom maćeri do wutroby kałał! Ně, to so njestanje, dóniž so jenož jedyn staw mojeho ćěła hišće hiba! Nic tohodla, kaž zo njebych pjenjezy trjebał, ně, ja wěm, što mi wšo do rukow hlada. Hańža je hižo wotrostła a dyrbi so wudać. Bróžeń je tež hižo jara dodźeržana. Domske dyrbi być z nowymi cyhelemi kryte. A k čomu bróženi, hdyž sym polo za pjenjezy wotbył? Što, ja dyrbjał z danje žiwy być a na posledku z dźěćimi na dźěło do fabriki čorny kaž wuhnjeř khodźić, tam, hdźež sym ja prjedy sam z knjezom był?! Ně, to ženje njebudźe! Při tym wostanje, mój luby knježe, tež hišće pola mojich dźěći!"

Tele słowa wěrneje a horceje lubosće k wótcowskim honam klinčachu swjedźeńscy z Handrijoweho erta a z jeho zahorjeneje wutroby. Knjez jim žiwje přihłosowaše.

„Ale ja sym tam swoje kruwy namakał", zaměša so do jeju rozrěčowanja mały Matij, „šěsć jich běše, ale tu šestu — ćelatko — sym po puću zhubił."

„Słyšće jeno, kak tón hólčec na naju rozrěčowanje kedźbuje" — přispomni Handrij a přikaza jemu mjelčeć. — **„Pas jeno kruwy a wostaj naju na pokoj!"**

„Nano, wój staj pak wo wjeřchowym rowje powědałoj a hlej! tam wšak sym ja swoje kruwy namakał", přistaji Matij.

Matijowe słowa wubudźichu knjezowu kedźbnosć na jeho hrajki tak, zo stany a je sebi wobhlada. Wza je do ruki a na jich ćeži pytny, zo je to něšto wjacy, hač žadyn snadny blach. Z dwěmaj storči do so — a hlaj, zaklinčeštej z dołhim wosebnym hłosom.

„Haj!" praješe Matij, „tohodla njejsym jim žaneho zwónčka powšnył, dokelž same tak rjenje klinkotaja, hdyž je hromadu ćěrju."

„Mój Handrijo!" přispomni knjez po dlěšim rozmyslenju přeco Matijowe hrajki w rukomaj pocežkujo, „to je po mojim měnjenju wjele wjacy, hač dźěćace hrajki. Pohladaj jow! Tutón wulki kruch, mi so zda, kaž by to žane přimadło mječa było, kusk zekřiwjene, ale runje tak, kaž přimadło zastarskich mječow. Ale čakaj jeno, chcu z nožom řěznyć, zo bych widźał, što je pod zerzawcom."

Matij so při tutych słowach stróži — a kaž by so bojał wo žiwjenje swojich kruwow, prošeše nutrnje: „Knježe, mój knježe, njerězajće, njerězajće moje kruwy!"

„Njeboj so jeno, twoje kruwy to njebudźe boleć!" wotmołwi jemu a přistaji dale z ważnym hłosom: „Na kóžde wašnje, Handrijo, to ći praju, zo na tele hrajki swojeho Matija prawje kedźbuješ."

„To njeje nuzne!" wotmołwi Handrij. „To wobstara Matij sam. Tón pase tak swěru a hlada swoje kruwy, kaž swojej woči. Běda tomu, kiž so chce na nich přepřimnyć. Ale dyrbi-li to woprawdźe něšto być, kaž wy měniće, je z toho zaso prawje widźeć, zo maće wy wučeni knježa wjele lěpšej woči hač my burja. Ja njejsym ženje tych hrajkow kedźbu měł."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 25. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Strowota přeze wšě pjenjezy dźe,
a za žane pjenjezy njeje.

— **Wo wjedrje.** Hiſchcže wyſchina naſche wjedro wobknježa. Wona pak ßo pomałku jeßłabjuje. Ale też nižina nad wjecżornej Europu je na ßylnoſcżi popuſchcżiła. S teho je we wjecżornej Němſkej njewěcżiſche wjedro naſtało, kiż ßo tam ſ měſtnami w ßylniſchim pomrócżenju wuſkutkuje. W naſchich kóncżinach pak ſwoprědka hiſchcże ſwjetſcha rjane a cżopłe wjedro wobkhowamy, kiż pak móže ßo tu a tam ſ njewjedrami pſchekaſycż. — Jutſje ßrjedu ßłóncżko 3.57 hodź. ſkhadźa a ßo 7.57 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźo jutſje wjecżor 9.13 hodź. a khowa ßo rano 4.31 hodź. — Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer plus 3 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 29 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer plus 5 a najnižſcha nóżna temperatura 14 ſtop. cżopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Swjetſcha rjane a cżopłe wjedro ſ pokhilenjom k njewjedram.**

— **Sa fararja pomjenowany.** Dotalneho prěnjeho kapłana pſchi ßerbſkej katolſkej zyrkwi w Budyſchinje, knjeſa Michała Zyža, ßu, pocżinajo ſ 1. junijom, ſa Bärenſtein pola Kamjenizy ſa fararja pomjenowali. S prěnim kapłanom budźe nětko knjes Jan Andrizki a doniż njebudźe nowy ßerbſki duchowny wußwjecżeny, ſchindźe na měſtno druheho kapłana Hermann Bale. Budyſka ßerbſka wożada ßo njerady ſ knjeſom kapłanom Zyžom dźěli. W cżaßu ßwojeho ſkutkowanja w Budyſchnje je ßebi ſe ßwojim pſchecżelnym a luboſcżiwym jednanjom dowěru wſchěch wożadnych dobył. Pſchejemy knjeſej fararjej Zyžej też na tutym měſtnje prawje wjele ſboža a Božeho żohnowanja ſa jeho nowe ſkutkowaniſchcżo. Bóh daj, ſo by ßo junu ſaßo do Sſerbow wrócżił.

— **Schtyri khorobne ßotry tudomneje khorownje ßo pocżeſcżichu.** 21. meje t. l. běſche ſchtyrjom ſaßłużbnym ßotram tudomneje měſchcżanſkeje khorownje wożebity dźeń ſpożcżeny. Daloko wot ßwojeho wſchědneho ſkutkowaniſchcża, w macżeřſkim domje w Barlinje-Lichterfeldźe ßo wone pſchi kóżdolětnym ßotrowſkim ßwjedźenju ſa ßwoju njeßebicżiwoſcż a ßwěru na jednore waſchnje pocżeſcżichu. Sa 10lětnu ßwěru ßo jim ßlěborne cżeſtne ſnamjeſchko ßotrow ßotrowſkeho towařſtwa hrabinki Rittberg ſpożcżi. Tute ßotry ßu: ßotra Anita Bouvainez w chirurgiſkim wotdźělenju ſa mużow, ßotra Hilda Kolopoſtez w chirurgiſkim wotdźělenju ſa żony, ßotra Lotta Glüerez w chirurgiſkim wotdźělenju ſa żony, ßotra Gertruda Teppnerez (operaziſka ßotra). Cżeſtne ſnamjo, kſchiż, ma na prědniej ſtronje pokas na hróncżko, na ſadnjej ſtronje pak cżerwjeny kſchiż. Njech ßo ßotram ſpożcżi, ſo bychu hiſchcże dołho pſchi połnej ſtrowoſcżi mohłe ßłużicż wſchěm, kiż ßo jich wothladanju dowěrja.

— **Staw ßadowych ſchtomow w Sakſkej w meji 1937.** Poměrnje miła ſyma 1936/1937 njeje na ßadowych ſchtomach wożebiteje ſchkody nacżiniła. Symny cżaß w druhej połoizy januara a nózne mróſy w měrzu a hapryleji ßu wuwicże ßadowych ſchtomow, wożebje roſkcżěw kcżenjow, ſadźerżałe. We wyſchſchich położenjach njeje ßo kcżenje hiſchcże ſzyła ſapocżało. Powſchitkownje ßu ſchtomy mohłe rjenje kcżěcż. Sażni kcżěw brěſchkow a aprikoſow je wſchudźe pod mokrym wjedrom cżeřpił. Ssylne deſchcże ßu roſmnożenju pſchekaßańzow hufto ſadźěwałe. Njedźiwazy toho pak je ßo doſcż ſchkódnikow na ßadowych ſchtomach pokaſało. Pſchecżiwo tutym ſchkódnikam je ßo wobßykanje ſ karbolineiom a druhimi ßrědkami ſ wuſpěchom pſchewjedło. Po ſtawje ſ 10. meje dawa ſtatiſtiſki hamt ßadowym ſchtomam ſcżěhowaze ſnamki: ßłódke wiſchnje 1,7; kißałe wiſchnje 1,8; ßłowki a knykacżki 2,4; mirabele a reneklody 2,3; brěſchki 2,4; aprikoſy 2,7; worjechi 2,7; jabłuka 2,3; kruſchwy 2,2; pſchi tom je ſnamka 1 jara dobry, ſnamka 3 ßrěni ſtaw.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim cżehnjenju 1. rjadownje 211. ſakſkeje krajneje lotterije (1. dźeń) padźe dobycże wo 20 000 hriwnow na cżißło 38 894; dobycże wo 3000 hriwnow na cżißło 45 906; dobycże wo 2000 hriwnow na cżißle 3077, 63048; dobycże wo 1000 hriwnow na cżißła 2770 24309 27921 29363 41218 79777 82406 106430 108753.

S **Hornjeje Kiny.** W tudyſchej ſkale ßo pſchi jenej maſchinje cżěrjazy paß roſtorże, kotryż dźěłacżerjej Oſkarej Freudenbergej ſ Friedersdorfa pola Połcżnizy do wobliсża praßny a jemu mjeſwocżo roſbi. Jeho dyrbjachu do Budyſkeje khorownje dowjeſcż.

S **Bělſchez.** (Kneflik póżrěł a ßo ſadußył.) Njedźelu popołdnju tudyſchu Krawzez ßwójbu cżeżki wołud pożrjechił. Jich dwě lěcże ſtary ßynk Horſt rady wſchelake pſchedmjety do huby bierjeſche. Też jedyn kneflik bě ßebi do huby tyknył. Nadobo ßo pocża dußycż. Prjedy hacż móżeſche ſawołany dr. Wienhold ſ Budeſtez pſchikhwatacż, bě ßo hólcżez ſadußył.

S **Hodźija.** (Wyßoka ſtaroba.) Dźenßa ßwjecżi cżělnje a duchownje ſtrowa Emilija Freudenbergowa ßwoje 80. narodniny. 7 ßynow a 3 pſchichodni ßynojo wobdźělichu ßo we ßwětowej wójnje.

Z Pančic. Njedźelu popołdnju wobhladachu sej sobustawy jeneje dźěłaćeřnje z Drježdźanskeje wokoliny tudomny klóštr. Wulki awto z přiwisnikom čakaše tak dołho na drózy, hdźež wona ke Kamjencej khětro postupuje. Hdyž bě so wjetši dźěl wobdźělnikow zaso wjesele zesydał, počeštaj wozaj nadobo nazad jěć. Najskerje běchu spinadła trochu popušćiłe. Při tym padny rěbł prěnjeho woza na dróhu a ležeše prěki. Ćežki wóz drje jón rozmjeće, tola rěbł bě jón trochu zadźeržał. Na dobre zbožo staji so zadny wóz tež trochu na prěki a zrazy do nadrózneho kamjeńtneho stołpa, kiž so wo něšto nakhili, tola pak dalšej jězbje zadźěwa. Tomu maja so dźakować, zo wozaj do hłubiny njepadnyštaj bjez wak budźiše žałostne njezbožo nastało. Wobdźělnicy dachu so do hrozy, skakachu z wozow na dróhu. Při tym so jena žona na hłowje čežcy zrani. Skónčnje so wjednikej poradźi, wozaj wotwjesć a jědźeše bjez dalšich zadźěwkow swój puć domoj. Tak běše sama na sebi strašna jězba hišće zbožownje wotešła.

S **Njeßwacżidła.** Sswój 50lětny wjeßny jubilej měješche komorny knjes ſ. Vietinghoff-Rieſch w Njeßwacżidle wożwjecżicż. Hdyż ma naſcha wjeß dobre mjeno też ſwonka mjeſow Sakſkeje, ma ßo to ſ wulkeho dźěla też jeho wulkej ßwěrje a luboſcżi, kotruż je ſtajnje naſchej wßy wěnował, dźakowacż. Nětko je Njeßwacżidło jako ſtatnje pſchipóſnata wothladařnja ptakow wożebitu wuſnam doſtało. Jubilar je jara mjes wjeßnjanami wobłubjeny. Pſchi jubileju ßo to wożebje pokaſa, dokelż nimo wohnjoweje wobory a wojeřſkeho towařſtwa bě wjele wjeßnjanow ßo k pocżeſcżenju ſeſchło. Sbożopſcheſcża wuprajiſchtaj wjeßnjanoſta Bilz a wjeßny ſkupinowy wjednik Rippien.

S **Lubija.** (Nowe ßmjertne njeßbożo ſ płunom.) Na nutskownej Zitawſkej dróſy něhdźe 40 lět ſtaru żonu w jeje bydlenju ſ płunom ſawdatu namakachu. Po dotalnych ſwěſcżenjach pſchedleżi tu njeßbożo.

S **Lubija.** (Hobrſku piżmowu ſchcżuru ſabił.) We wjeßnej rěcżzy w Dürrehennersdorfje je jedyn bur wurjadnu piżmowu ſchcżuru ſabił. Schcżura bě 90 zm. wulka a ważeſche nimale 5 kilogrammow.

6000 metrow wyßoko ſ płachatatym lětadłom.
Wrótßlawſki Steinig na lětaniſchcżu płachtatych lětadłow w Brunawje nowy ßwětowy rekord doby a pſchetrjechi ſ tym dotalny rekord, kotryż bě Dittmar ſ 4325 metrami w Argentinſkej dobył.
(Preſſe-Bildzentrale, M.)

S **Laſa.** Po hamtſkim woſjewjenju Wojerowſkeho krajneho rady ßu ßo wězywuſtojni pcżołarjo jako komißarojo pſchi pcżołařſkich mrětwach poſtajili, ſa Cżorny Khołmz, Lejno, Ptacżezy, Lubuſch, Brětnju, Michałki: ratař Wilhelm Juriſch w Cżornym Khołmzu; ſa Wojerezy, Narcż, Spale, Hory, Zidźino, Khójnicżu, Cżiſk, Němzy, Wulku Nydej: ſamkař a khěżeř Max Kowalek we Wojerezach, Hat cżo. 20; ſa Kulow, Dubrink, Lubhoſcż, Ssulſchezy, Ssalow, Kocżinu, Rachlow, Hóſk, Kulowz, Nowu Wjeß a Brěżki: wyſchſchi póſtſki ſaſtojnik na wotp. Franz Schömmel ſ Kulowa na Hornczeřſkej haßy 12; ſa Las, Nydej, Mortkow, Bjedrichezy, Schcżeńzu, Wyßoku, Hermanezy, Drěwzy, Slycżin, Lipiny, Radſku, Tſi Żony, Běły Khołmz: pſchekupz Jan Hajeſch we Laſu; ſa Koblizy, Stróżu, Wulke Edźary, Mucżow, Werwinghoff: ratař Bohuwěr Kral w Koblizach; ſa Bluń, Parzow, Bjesdowy a Sabrod: wucżeř Bjedrich Degwert w Sabrodźe; ſa wßy Bórk, Bórkhamor, Schiboj, Roholń, Nowe Měſto, Sſprjejzy, Drětwu ratař Matej Wjerik ſ Bórka-Nowej Wßy; ſa wßy Delni Wujeſd, Bjerwałd, Łucżo, Schepichezy, Manjow, Rudej, Lěſkej, Tranje: Jan Frycża w Delnim Wujeſdźe cżo 9.

S **Wojerez.** Schtó chze ſ wucżerjom bycż? Na pruſkej wyßokej ſchuli ſa wukubłanje wucżerjow w Khocżebuſu móża ßo naſymu lěta 1937 hiſchcże někotre měſtna wobßadźicż. Abiturientojo, kotſiż chzedźa w ſymſkim ſemeſtru 1937/38 (ſapocżatk 20. oktobra 1937) ſe ſtudowanjom ſa wucżeřſtwo na wyßokich ſchulach ſapocżecż, maja ßo hacż do 1. julija 1937 k pſchipuſchcżnym ſtudijam ſamołwicż. Jenoż dwělětne wukubłanje ſa ßłużbu na ludowych ſchulach ßłuſcha k najwuhladniſchim powołanjam ſa naſchich abiturienow. Napraſchowanja njech ßo na kenzliju wyßokeje ſchule ſapodadźa. Studijum na wyßokich ſchulach ſa ludowe wucżeřſtwo je bjes wudawkow.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Na ßwinjaze wiki pſchihnachu 345 proßatow a dweju běhakow. Wobkhod bě jara żiwy, tak ſo jenoż mały pſcheſbytk woſta. Sa ßłabſche proßata płacżeſche ßo 9—12 hr., ſa ßylniſche 13—16 hr. Sa wożebje wubrane ßo też hiſchcże wjazy płacżeſche.

S **Rěcżiz.** Wěrje njepodobny podawk ßo tu po a městicżela kokoſchazeje farmy Coeſtera ſańdźeny pjatk w nozy ſta. Pſchewinywſchi najwjetſche cżeże bě ßo liſchka pſches wokno do kurjeńza dobyła, w kotrymż bě 400 kaponkow. Jako pjatk rano kurjeńz wotewrichu, wſchě kaponki ſakußane namakachu. Liſchka ßama, kotraż wjazy ſ kurjeńza njemóżeſche, wobhladaſche ßebi ſ widźomnej radoſcżu, ſchto bě nacżiniła. Pſchißłuſchny hajnik jej tohorunja ſaßłużene myto wudźěli.

Z Łužicy

S **Wjaſońzy.** Njedźelu ßwjateje Trojizy ßo we Wjaſońzy lětny ßwjedźeń ſnutskowneho mißijonſtwa woßwjecżi, kotryż wożebeje popołdnju ßwjedźeńſki ras doſta. Farař Frankenſtein ſe Schěrachowa we ßwojich ſawodnych ßłowach na to pokaſa, ſo je ſkutka ſnutskowneho mißijonſtwa a ſ wěry do trojenicżkeho Boha mózne prudy luboſcże cżecża. Proſcheſche wo podpjeru ſa wjele wuſtawow a ſarjadowanjow ſnutskowneho mißijonſtwa w Budyſkim wokrjeßu. Potom měješche farař Harleß ſ Drježdźan pſchednoſchk wo diakoniji jako ßobuſkutkowařki zyrkwje w ßłużbje ſa lud. Pſchi tym ryßowaſche wożebje żiwy wobras ſałożerja diakonije Theodora Fliethnera. Po pſchednoſchku bu ſeńdźenje dowěrnikow ſnutskowneho mißijonſtwa w Budyſkim wokrjeßu we zyrkwinſkim gmeinſkim domje.

Hospodařski rozhlad

Wutoru 25. meje 1937.

Wcżerawſche kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,99	100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa 24. meje 1937. Na ſpocżatku tydźenja pſchedleżachu pſchikaſy ſe ſtrony publika jenoż we wobmjeſowanej měrje. Dokelż pak ßo poſkicżenja jenoż ſrědka ſtawachu, běchu prěnje kurſy nad ßobotniſchimi. Njedźiwajo wulkich podpißow ſa nowu ſtatnu pożcżonku, je ſajim też ſa wſchě drużiny hódnoſtkow, ſchtoż je ſ najlěpſchim dopokaſom ſa to, ſo ßu pjenjeżne wiki jara likwidne. Wulka ſkedźbnoſcż wěnowaſche ßo kódżnym hódnotam. Też milinowe hódnoty běchu krucżiſche. Na rentowych wikach běchu tohorunja krucżiſche kurſy ßłyſchecż.

Barlinſke żitne wulkowiki. Też na ſpocżatku tydźenja wobmjeſowaſche ßo wobrot na krycże běżneje potrjeby. Dalokoż poſkicżenja ſ prěnjeje ruki pſchedleżachu, ßo material — niż jenoch khlěbowych, ale też pizowanſkich żitow — hnydom ſaměſcżi. Saſtaranje młynow je někak ſpokojaze, dokelż ßo potrjeba ſ pſchidźělenjom ſpokoji. W pizowanſkich żitach ßu nakupjenſke móżnoſcże Barlinſkich pſchetrjebarjow mjenje ſpokojaze, dokelż wowßa a jecżmjenja ßo jenoż po małych dźělbach poſkicża. S mukow ßo wożebje jaßne pſcheńcżne muki żadaja. W pizowadłach běchu żiwe wobroty, pſchi cżimż ßo wożebje drózſche drużiny żadachu.

Wcżera placżeſche w Barlinje zentnař

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10. 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 5.	21. 5.		24. 5.	21. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Nowa ſtatna pożcżonka ßo na 800 milijonow hriwnow powyſchiła.

Rjany dokhad dopißanjow n nowu ſtatnu pożcżonku a wulka likwidnoſcż pjenjes ßu ſmóżniłe, ſo ßo też tón ras ſwotprědka wotmyßlena ſumma pożcżonki powyſchi. Tón ras wucżini roſměr powjetſchenja 200 milijonow hriwnow pornjo 100 milijonam pſchi prjedawſchej pożcżonzy. Zyłkowa ſumma noweje pożcżonki wucżinja potajkim 800 milijonow hriwnow a licżi ßo ſ tym, ſo ßo zyła pożcżonka hacż do 29. meje podpißa.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 4 płaći.

S Kinsbórka. W ſkale pola Lužnizy ſnjeſboži 39 lět ſtary ſkakaŕ Max Böhma ſ Ponchawez, jako wulka kamjeńtna worſchta ßo puſchczi a na njeho padny. Böhmje ßo wjazy krócž hornja noha ſlama, tak ſo dyrbjachu jeho do Kamjenſkeje khorownje dowjeſcž, hdžež naſajtra wumrě. Böhma je nan 4 dźěczi.

*

S Liberza. W Dörflu pola Liberza 3 lěta ſtara džowczjczka dźěłaczerja Rittnera do pſchěrowa padny, kotryž twornje ſ wodu ſaſtaruje. Dźěczo namakachu morwe na hrjebjenaku wißaſo.

Poslednie politiske powěsće

Ultimatum połnóznoſcheswigſkich burow.

Swjaſk ratarjow dźěla Tondernſkeho wokrjeßa, kiž wot lěta 1920 k Danſkej ßluſcha, je krajnemu nawjedniſtwu tuteho ßwojeho ſwjaſka pißmo ſapodał. W pißmje ßo žada, ſo by ßo wojowańſki fond wutworił. Nimo teho dyrbi ßo wot danſkeho knježeŕſtwa žadacž, ſo ma ßo płaczenje danje ſa dwě terminji wotſtorczicž a maju ßo ßrědki pſchihotowacž, ſ kotrymiž bychu ßo ležownoſcže, kiž ßu ßo na pſcheßadźowanje pſchedale, mohle wróczo kupicž.

Hdyž druhe ßrědki niedyrbjale k ſakhowanju wobßeženſtwa pomhacž, ßo hroſy, ſo chzedźa ßo ratarjo nuſoweho wobaranja pſchimacž njehladajo khłoſtanjow, kiž na nich czakaju. Kóždeho, kiž wobßedźeńſtwo pſchi pſcheßadźowańſkim pſchedawanju kupi, jako łamarja ſtrajka wobhladuja a ſ nim jako ſ tajkim wobkhadźeja.

Powěsće z cyłeho swěta

Stadło wowzow ßo ſpaliło.

Pſchi czeźkim njewjedrje w Franzburſkim wokrjeßu dyri błyſk do bróžnje na kuble Carninje, w kotrejž bě ßo ſtadło wowzow ſkhowało. Bróžeń ßo hacž na ſakładne murje ſpali a 189 wowzow w płomjenjach ſahiny. W ßußodſtwje ſtejazej kólni, kotraž ßo tohorunja ßobu ſpali, ſniczi woheń 150 zentnarjow pſchikupnych hnojidłow a wjele rataŕſkich maſchinow.

S morwej ſwěrowany.

Wobydlerjo měſtaczka Biga we wjeczórnej makej Aſiſkej ßu ſ njewſchědnym podawkom do wulkeho roshorjenja pſchiſchli. Pſchipad, kotryž měrnych měſchczanow roshori, naſtupa młodeho muža měſtaczka, kotryž ßebi ſwaži, ſo ßebi morwu ſa žonu pſchiwěrowacž da. Kak je tutomu njewſchědnemu mandźelſkemu ſwjaſkej ßyła mohło dóńcž, njeſamó polizija, kotraž należnoſcž hiſchcže pſchepytuje, dotal hiſchcže doſpołnje wujaßnicž. Hižo wěſty czaß dołho běſche 30lětny muž měſtaczka ſe ſamožnej žonu w ſhromadnej domjaznoſczi žiwy. Tuta žona, kotraž bě pſches 50 lět ſtara, měješche ſ prěnjeho mandźelſtwa 15lětneho ßyna, kotryž bě tohorunja w tutej domjaznoſczi žiwy. Wjazy hacž junkróć bě naſpomnjeny muž ßwojej hoſpoſy namjet na žeńtwu czinił. Tuta pak, hacžrunjež běſche 20 lět młódſchemu mužej doſcž pſchikhilena, nochzyſche wo legaliſazjiji poměra ſ nim niczo wědźecž a woſpjetnu próſtwu wo jeje ruku roshudnje wotpokaſa. Pſched někotrymi njedźelemi czeŕpješche žona na ſtaru khoroſcž. Jeje ſtaw ßo hladajzy pohórſchi a pſched někſchto dnjemi wumrě. Se ßmjerczu ßwojeje bohateje lubki pak ſhubi młody muž wſchu nadźiju, ſo hdy jeje bohate wobßedźeńſtwo doſtanje. Běſche něſko ſaßo zyle na ßebje pokaſany a nuczeny, ſa dźěkom pytacž, ſo njeby ſ hłodom wumrěł. W ſaſchłych lětach njebě mjenujzy ani pjenježka ßebi ſaßłužił, ale ßo jenož pola ßwojeje bohateje lubki žiwił. Dźěłacž wſchak ßo jemu njechaſche a tohodla doſrawi w nim kołwrótna myßliczka, kotruž též hnydom do ſkutka ſtaji. Khwataſche k ſtawnikej a rjekny tutomu, ſo ßo žona ſe ßmjerczu bědźi a ſo ma jenož hiſchcže jene pſchecže, ſo by ßo ſ nim na ßmjertnym łožu ſwěrowała. Stawnikej wſchitko tak žiwje pſchedſtajeſche, ſo tutón ſ nim do jeje bydlenja dźěſche. Tu ßo též wěrowanje pſchi žoninym ßmjertnym łožu ſta a ſtawnik pſchi tym ani njepytny, ſo bě njewjeſta hižo wudychała. Najſkerje by ßo wſcho derje ſkónczilo, hdy by dźěleny mandźelſki morweje a nan 15lětneho hólczeza wo należnoſczi njeſhonił. Tón pak to ſdźěli polizijſi, kotraž młodeho muža hnydom ſaja. Hdyž ſtawnik, kotryž bě bjes dwěla w najlěpſchim wotmyßlenju czinił, pſcheßłyſchachu, njemóžeſche tón rjez, ſchtó bě poprawom haj njewjeſty rjekł, kotrež bě pjecža zyle jaßnje ſ hubow morweje ſaßłyſchał. Polizija budźe ßo ſ tutej należnoſczu hiſchcže nadrobnje ſaběracž dyrbjecž.

13 kwaßnych hoſczi žiwjenje ſhubiło.

W měſtaczku Geſilloglu w ßrjedźnej Anatoliſkej ßo wjeßele kwaßowaſche. Jako ßo kwaßni hoſczo na tſěchu tawrjenja podachu, ſo bychu lěpſchi wuhlad na zyłu wokolinu měli, ßypny ßo nadobo ſ njeſnateje pſchicžiny tſěcha a kwaßnych hoſczi pod ßobu ſahrjeba. 11 dźěczi a dwě žonje padaze twarjenje ſabi. 8 wołobow je czeźko ſranjenych. Nawoženja a njewjeſta na ſbožo bjes ſchkody woteńdźeſchtaj.

Bitwa mjes baczonami.

Wo bitwje mjes baczonami ßo ſ pruſkeho Holandſka we rańſchej Pruſkej pißa. Jedyn baczon bě ßo bjes towaŕſchki ſ juha wrócził. Bjeslóſchtny ſtejeſche někotre dny dołho ßam we ßwojim hněſdźe. Potom rosßudźi ßo, ſo ſa njewěſtu hladacž polecži. Po někotrych dnjach ſtejeſche ras rano w hněſdźe jeho trochu mjeńſcha ſchwizna towaŕſchka. Porik ßo jara derje ſnjeßeſche a baczonez nan běſche widźomnje wjeßelſchi. Sta pak ßo, ſo nadobo ſchěſcž zuſych baczonow ſ połnozy pſchilecža a kažachu młodemu porej ßłódke njedźele. S dźiwim nadběhom baczonez nana ſ hněſda wuſtorczichu a ſpytachu pola baczonez macžerje ßo ſdomjaznicž. Tuta pak ßo ſ wuſchiknoſczu wobaraſche a wołaſche klepotajo wjeßne baczony na pomoz, kotrež též bórſy pſchileczachu a ßo do wojowanja ſe ſadobywarjemi dachu. S najwjetſchej ſaßakłoſczu ßo wojowaſche a ſchije a hrudź baczonow ßo ſ krejn barbjachu. Po někdźe hodźinſkej bitwje ßo zuſbnizy najſkerje ſ krwawymi hłowami ſaßo wotßalichu.

Němski wuwóz w haprleji

15,1 milijonow wuwoſneho pſcheſbytka.

Němſki wobkhod ſ wukrajom je w haprleji, kaž we wuwoſu tak též w dowoſu dale pſchibył. Dowos wuczinja 476,7 milijonow hriwnow, wuwos 491,8 milijonow hriwnow. Po tym wuczinja wuwoſny pſcheſbytk 15,1 milijonow hriwnow. Dowos je w měrazu haprleji wo 68,2 milijonow hriwnow abo wo 16,7 proz. ſtupił. S tuteho ſwyſcheneho dowoſa pſchipada někdźe jena tſeczina na ſežiwjeńſke twory a dwě tſeczinje na twory induſtrialneho hoſpodaŕſtwa.

Wuwos je drje wo trochu mjenje ſtupił hacž ſaſchły měßaz — wo 29,7 milijonow hriwnow abo wo 6,4 proz. Wuwos je wo 126,4 milijonow hriwnow abo 35 proz. wjetſchi hacž w haprleji 1936. Pſchibywanje pſchipada ſkoro jenož na hotowe twory. Na wuwoſu ßo wobßebje wobdźělene ſkandinaviſke kraje, Jendźelſka a južno-rańſche ſtaty. W prěnich 4 měßazach lěta 1937 wuczini wuwoſny pſcheſbytk 206,5 milijonow hriwnow pornjo 85,9 milijonam hriwnam w ßamßnym czaßu lońſcheho lěta.

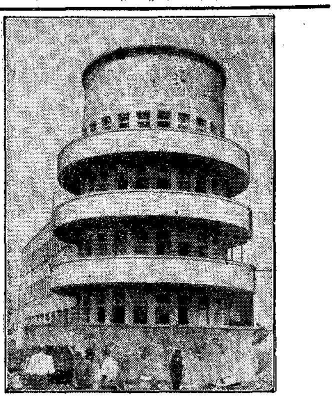

Nowotwar pſchi Avußu w Barlinje.

Mjes ſajěſdom a połnóznym ſawinjenjom wuběd̄źowaŕnje Avußa je nowe ſarjadniſke twarjenje naſtało, ſ kotrehož wěžineho pſchitwarka je wubjerny pſchehlad na zyłu wuběd̄źowarnju. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Směški

Tſecža deſka. Skorak kupuje ßněhakt (ſki). Tſi ſchtuk nadobo. „Czehodla tſeczu deſku?" — Skorak ßo pośmewknje: „Tſeczu ßej na khribjet pſchiczinju — ßym pſcheßwědczeny, na tutej dežzy budu najbóle jěſdźicž."

*

Wuczeŕ ſtupi po jutrach do noweje rjadownje a praji: „Dźenßa chzemy wo pſchißłowje „Bjes prózy žaneho myta" rěczecž. Korla, móžeſch mi pſchikład mjenowacž?" — „Ně", wotmołwi Korla, „ja ßym ßedźo woſtał!"

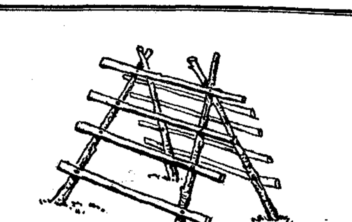

Hornjołužiske dźěćelowe budki

w najbóle trjebanych wulkosćach 200 x 200 a 180 x 180 cm podawa porjadnje dołholětny wotrjadnik

Helmut Richter w Wołbramocach

dźěłaŕnja drjewowych tworow (Steinigtwolmsdorf) 222

„BLITZ" jězdne rjady

kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow

90 pjenježkow

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Wozjewće

swojim přećelam a znatym wšě swójbne powěsće z małym nawěšćom w

S. N.

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Wšě družiny **nožicow a nožow** naŕoči wćcywustojnje

Točeŕnja **Kurt Michałk** w Budyšinje na Hosćo hasy

Na předań

Knježski kryty wóz

(Parkwagen) je tunjo na předań

w Smječkecach čo. 16

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sitzung des Bezirksausſchuſſes

Montag, den 31. Mai 1937, vormittags 10 Uhr

im Sitzungsſaale der Amtshauptmannſchaft Bautzen, Bismarckſtraße 21.

Bautzen, am 21. Mai 1937. Der Amtshauptmann.

Wegen Straßenbauarbeiten werden geſperrt:

1. die Landſtraßen II. Ordnung Bautzen-Baruth in Flur Rackel vom 25. bis einſchließlich 29. d. M. unter Verweiſung des Verkehrs auf die Gemeindeſtraße Rackel-Brießnitz;
2. die Landſtraße II. Ordnung Malſchwitz—Baruth in den Fluren Gleina und Buchwalde vom 28. Mai bis 5. Juni d. J. unter Verweiſung des Verkehrs über Guttau—Kleinſaubernitz.

Die Sperrung der Straße Rackel—Brießnitz für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen wird für die Zeit vom 25. bis einſchl. 29. d. M. aufgehoben.

Bautzen, am 22. Mai 1937.

Der Amtshauptmann.

Für den Bauern **Oskar Gnauck in Großhähnchen** Nr. 24 wurde auf einen Antrag und den des Kreisbauernführers in Bautzen am 14. Mai 1937, mittags 12 Uhr, auf Grund des Geſetzes zur Regelung der landwirtſchaftl. Schuldverhältniſſe vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Artikel 10 Abſatz 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtſchaft. Schuldenregelung vom 20. 6. 1936 (Reichsgeſetzblatt Teil I S. 496)

erneut das Entſchuldungsverfahren eröffnet.

Das Entſchuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entſchuldungsſtelle wahr.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Über den Hof des Bauern **Ernſt Hermann Kohan in Temritz Nr. 8** — Blatt 6 der Erbhöferolle für Temritz, Rattw. Ant., Blatt 42 des Grundbuchs für Salzenforſt — wird auf die Dauer von vorläufig vier Jahren die **Wirtſchaftsführung** angeordnet und der Landwirt Georg Oehmigen in Bautzen zum Treuhänder beſtellt.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Anſtelle des in der Bekanntmachung vom 1. April 1934 bekannten Geſchäftsführer Röhl, Kamenz, iſt der Leiter des Verbandes Nordlauſitzer Krankenkaſſen, Sitz Kamenz, **Hans Häntſch,** zum **Vollſtreckungsbeamten** des Verbandes beſtellt worden.

Kamenz, am 22. Mai 1937.

Der Vorſitzende des Verſicherunsamtes der Amtshauptmannſchaft.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsverſteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſoll das im Grundbuch von Wittichenau Stadt Band VIII Blatt Nr. 387 eingetragene nachſtehend beſchriebene Grundſtück

am 16. Oktober 1937, 9 Uhr

an der Gerichtsſtelle Zimmer 85 verſteigert werden.

Lfd. Nr.: 1; Gemarkung: Wittichenau; Flurbuch: Anteil an ungetrennten Hofräumen; Gebäudeſteuerrolle Nr.: 437; Wirtſchaftsart und Lage: Das bebaute Grundſtück Kottener Straße Nr. 2; Größe: nicht vermeſſen; Gebäudeſteuernutzungswert: M. 40.

Der Verſteigerungsvermerk iſt am 2. Januar 1933 in das Grundbuch eingetragen. Als Eigentümer war damals der Hilfsweichenſteller Jakob Wach in Wittichenau eingetragen.

Amtsgericht Hoyerswerda, den 13. Mai 1937.

Měšćanski omnibus

Štwórtk, 27. meje 37, do Mužakowskich kupjelow. Wotjědźe 13.30 wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2,20 hr.

Na Pastwinowu horu pola Kamjenca (ke kćěwej Rhododendrona). Wotjědźemy w 14 hodź. 2,20 hr.

Pjatk, 28. meje, do Jonsdorfa, Oybina a Lauschu. Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 2,60 hr.

Zamołwjenja podajće na jězdny personal abo telefonisky čo. 2138

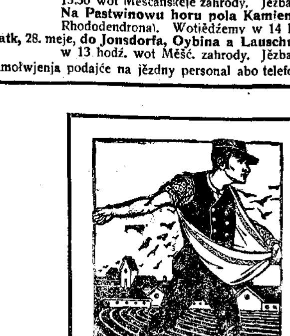

RATAŘ

wusywa zorno do Božeje role! „Serbske Nowiny" narodne wědomje do wutroby a duše luda a wobaj staj wuzko zjednoćenaj w prócowanju wo naše byće. — Štóž česći to swoje, čita swojeho luda jeničk dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

Přiłoha k čisłu 118

SERBSKE NOWINY

Wutoru 25. meje 1937

Kedźbu, mějićeljo samojězdźadłow!

Mějiczel ßamojěſdźadła dyrbi dowoleńſkemu měſtnu woſjewicź, hdyž ßwoje bydlenje pſcheměni, jěſdźadło pſcheda, jo pſchetwari abo pſcheſtanje ſ nim jěſdźicź. Hdyž ſe ßwojim jěſdźadłom do podkrjeßa druheho dowoleńſkeho měſtna pſcheczehnje, dyrbi ßo pola jeneho wotpowědźicź a pola druheho pſchipowědźicź.

Hdyž ßwoje bydlenje we podkrjeßu jeneho dowoleńſkeho měſtna pſcheměni, maju ßo ſapißy wo bydlenju w ßamojěſdźeŕſkim liſcźe a wußwědczenju a w hamtſkich khartownjach wuporjedźicź. Dowoleńſkemu měſtnu ma ßo tež woſjewicź, hdyž ßo na jěſdźadle techniſke pſcheměnienja ſtanu, na pſchikład, hdyž ßo motor ſaměnt, ßo natwar pſcheměni, ßo k motorſkemu kołu pobocžnik kupi. Pſchi woſjewjenjach ma ßo ſtajnje ßamojěſdźeŕſki liſt pſchedpołožicź. Hdyž ßo ſ jěſdźadłom — niz jenož na khwilu wjazy njejěſdźi, mataj ßo jěſdźeŕſki liſt a wopißmo wotedacź.

Hdyž mějiczeljo ßamojěſdźadłow tute winowatoſcźe ſ dypkom njedopjelnja, wyſchnoſczam njeje móžno, jěſdźadłowu khartownju prawje wjeſcź. Njeroda mějiczelow jěſdźadłow w tutych wězach dyrbi ßo tehodla krucźe khłoſtacź, a to ſ pjenježnym khłoſtanjom hacž do 150 hriwnow abo ſ jatbu hacž do 6 njedźel. Kóždy němſki mějiczel ßamojěſdźadła by pak dyrbjał ſe ßwojeho pohona tute winowatoſcźe k ſtatej, kiž wobkhad ßamojěſdźadłow ſpěchuje, dopjelnicź.

W Pariſu ßo ßwětowa wuſtajeńza wotewriła.
Póndźelu ſtejeſche Paris w ſnamjenju wotewrjenja ßwětoweje wuſtajeńzy 1937. Franzowſki ſtatny preſident Lebrun, ſ pſchewodom wobkhodneho miniſtra Baſtida (na lěwo wot njeho) pſcheßwědczi ßo pſched wotewrjenjom wo ſtawje natwarnych dźěłow. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wusudźenja

§ Wuſpěch měješche ſe ßwojim powołanjom pſcheczžiwo khłoſtańſkemu pſchikaſej na 10 hr. pjenježneho khłoſtanja abo 2 dnjej jaſtwa w Bukezach bydlazy 36 lět ſtary ženjeny R., kotryž ßo winowaſche, ſo je dejerja K. ſe Sſotwrjez k paduſchſtwu kokoſche namołwił. Sſudnik dwělowaſche na wěrjepodobnoſczi k jednanju dóſchłeho ßwědka K. a wußwobodźi wobſkorženeho. Napołoži wudawki ſtatnej pokładni.

Powěsće z cyłeho swěta

Czołm ſe 4 wuczobnikami ßo pſchewalił.

Jako njedźelu 4 wuczobnizy ſ Halle w czołmje na rězy Sſolawje wjeßłowachu, pſchewali ßo nadobo czołm pſchi Böllbergſkej ſawěrje. 3 wuczobnizy móžachu płuwajo brjóh dozpěcź, mjes tym ſo ßo ſchtwórty do hłubiny ſtorhny a ßo ſatepi. Jeho czěło dotal njemóžachu namakacź.

Woßobowy czah do awta ſrazył. — 2 morwaj.

Statna želeſniczna direkzija ſ Frankobroda woſjewja, ſo je ßobotu wjeczor ſ 5 woßabami wobßadźeny woßobowy wós ſ Wulkeho Umſtadta na njeſchkitanym želeſniſkim pſchekhodźe ſtatneje Dieburgſko-Gundershauſenſkeje dróhi do woßobowego czaha 3624 Dieburgſko-Großzimmernſkeje czary ſajěł. S pucżowazych we woßobowym woſu ßo 2 człowjekaj ſabiſchtaj a 3 ßo czěžzy ſranichu.

30 morwych pſchi njewjedrowych kataſtrofach w Pólſkej.

We Kielſkim wójwodſtwje je žałoſtna njewjedrowa kataſtrofa zychnowała, kotraž je njepſchewidnu ſchkodu naczinila a ßebi tež człowjeſke wopory žadała. Sliwki a krupybiczja ßu wjele domow, pucźe, moſty a želeſniſke naßypy ſniczžiłe. Wjele wßow je pócžrjenych. Wobydlerjo ßu we žałoſtnym położenju. Na domach ßedźo czakachu na to, ſo bychu jich pioněrojo ſ hrójbneho położenja wußwobodźili. Po dotalnych ſwěſczenjach je ßo ſnajmjeńſcha 30 woßobow tepjiło. Podróbnoſcźe hiſchcźe njejßu dóſchłe. Po dotalnych ſwěſczenjach ſchkody we Kielſkim wokrjeßu 15 miltjonow ſłotych wuczinjeja. S Krakowſkeho wójwodſtwa ßo tohorunja wo wulkich njewjedrach, lěßnych wohnjach a pólnych ſchkodach piſza. Tež w druhich kónzach kraja ßu njewjedra wjele ſchkody naczinile.

Najſtarſche žiwochi na ßwěcźe.

Najſtarſchi žiwoch na ßwěcźe je merikanſka zypreßa pola Oaxace. Jeje ſtaroba wubliczi ßo na 6000 lět. Jeje ſdónk ma něhdźe meter wot ſemje 33 metrow wobßaha. Někotre ſchtomy wopicžneho khlěba pſchi wuliwje rěki Senegala w Afrizy wobliczeja ßo na 5000lětnu ſtarobu. W Braburnje w Kentſkim wójwodſtwje w Jendźelſkej ſtejazy dub je 3000 lět ſtary. Někotre ßławne zedry na Libanonje w Beſcharriſkim haju maja ſtarobu 2500 lět, mjes tym ſo někotre wolijowe ſchtomy na Wolijowej horje, někotre kaſtanije a w bliſkoſczi Konſtantinopla roſczaza platana ßu 2000 lět ſtare. Hobrſke mammutſke ſchtomy w Sierra Nevada w Kaliforniſkej maja něhdźe 1500 lět ſa ßobu. Někotre duby ßu 1000 lět ſtare, a to drje je najwjetſcha ſtaroba ſa tutu družinu ſchtomow, mjes tym ſo buki 750, lipy 800, ſchkowronczki, ſchmrěki, wjaſy 500lětnu ſtarobu dozpěwaju.

Wjeczorno-amerikanſzy farmarjo boja ßo ßuchoty.

Miniſtra rataŕſtwa we Sjednoczenych ſtatach Wallaca ßu ßobuſtawy kongreßa połnózno-wjeczornych ſtatow na to kedźbneho ſczinili, ſo w tutych krajach pſched nowej periodu ßuchoty ſteja, kajkuž ßu amerikanſke ßrjedźno-wjeczorne ſtaty hižo we lětach 1934—1936 ſe wſchěmi njeſbožownymi wuſkutkowanjemi pſcheczerpiłe. Lětuſcha perioda ßuchoty je ßo w połnózno-wjeczornych ſtatach hižo pſched 3 njedźelemi ſapoczała, tak ſo ßo ſahubjaze ſczěhwki hižu pokaſuja.

John D. Rockefeller wumrěł.
Njedźelu wumrě we ßwojim domje na Floridźe ſnaty petrolejowy kral John D. Rockefeller 98 lět ſtary. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 24. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 23. 5. Jurijej Korli Probſtej, póßelniſkemu miſchtrej, dźowka. — 24. 5. Makſej Alfredej Klipplej, kamjenjeczeßarjej, ßyn. — Richardej Arnoſchtej Pawolej Heinzej Blaſigej, elektromontěrej, ßyn.

Wumrěli ßu: 22. 5. Horſt Woldemar Nowak, ſahrodnik, 79 lět. — Frieda Marta Berta ſwud. Pfiſterowa rodź. Eiſemannez, rentnaŕka, 50 lět. — Marianna Irena Schwarzez, 6 měßazow. — 23. 5. Emil Alwin Flügel, blidaŕ, 56 lět. — Jan Arnoſcht Kołodźi, želeſniſki wyſchſchi ſekretaŕ, 56 lět. — Khryſtian Albert Bitterlich, 4 měßazy. — 24. 5. Maks Kurt Krawz, modellowy blidaŕ, 20 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 24. 5. Guſtav Pawoł Maks Schmid, feldwebl a Ida Marja Mina Sellingez, friſeſſa, wobaj w Budyſchinje.

Jězdne plany autobusow

Z Budyšina do Barta a Hrodźišća a wróćo

Jenož sobotu a njedźelu	Wot póndźele do pjatka	Njedź. a sobotu			Wšěd. dny	Jenož njedźelu	jenož sobotu a njedźelu	Wot póndźele hač do pjatka	Sobotu	
11.30	13.00	14.20	19.20	↓ Budyšin, dwórnišćo ↑	6.55	8.55	14.00	15.45	16.50	18.39
11.32	13.01	14.21	19.21	„ pósta	6.54	8.54	13.57	15.44	16.49	18.37
11.35	13.03	14.23	19.23	„ Žitne wiki	6.52	8.53	13.55	15.43	16.48	18.35
11.37	13.05	14.24	19.25	„ Drjew. wiki	6.50	8.51	13.53	15.41	16.46	18.33
11.38	13.07	14.25	19.26	„ Šäfer. dr.	6.49	8.50	13.52	15.40	16.45	18.32
11.39	13.09	14.27	19.28	„ dom (Muž. dr.)	6.48	8.49	13.51	15.39	16.44	18.31
11.42	13.12	14.30	19.31	Delnja Kina (hosćenc)	6.44	8.45	13.46	15.34	16.41	18.26
11.44	13.14	14.32	19.33	„ „ (kowaŕnja)	6.42	8.43	13.44	15.32	16.39	18.24
11.48	13.18	14.35	19.36	puć do Krakec †	6.38	8.39	13.40	15.28	16.35	18.20
11.51	13.21	14.37	19.39	Lětoń (hosćenc)	6.35	8.36	13.37	15.25	16.32	18.17
11.56	13.25	14.42	19.42	Poršicy (pósta)	6.30	8.32	13.33	15.22	16.28	18.13
11.57	13.26	14.43	19.43	„ (transform.)	6.28	8.30	13.30	15.22	16.27	18.10
11.59	13.29	14.46	19.46	Budyšink (kow.)	6.25	8.28	13.28	15.20	16.22	18.08
12.03	13.33	14.50	19.52	Přiwćicy (hosćenc)	6.20	8.23	13.23	15.13	16.17	18.03
12.08	13.38	14.55	19.57	Skanecy	6.11	8.16	13.16	15.05	16.10	17.55
12.12	13.43	15.00	20.02	Rakojdy (hosćenc)	6.07	8.12	13.12	15.01	16.06	17.52
12.15	13.46	15.03	20.05	dróha do Brězec †	6.04	8.09	13.09	14.58	16.03	17.49
12.19	13.49	15.06	20.09	Bart (Müllerec hosć.)	6.01	8.06	13.06	14.56	16.01	17.46
12.20	13.50	15.07	20.10	„ (hosć. „Tři lipy“)	6.00	8.05	13.05	14.55	16.00	17.45
12.27	—		—	Brězecy	5.48		12.53	—	—	Jenož njedźelu
12.30	—		—	Hrodźišćo	5.45		12.50	—	—	
Sobotu					Sobotu		Sobotu			

Z Budyšina do Komorowa a wróćo

	1		3	Autobusowa jězba čisło:	2		4
Jenož sobotu	5.25	Jenož sobotu	11.20	z Budyšina, dwórnišća . . . . do	6.40	Jenož sobotu	12.40
	5.27		11.2.	Budyšina, Žitne wiki	6.38		12.33
	5.29		11.30	Budyšina, Drjewowych wikow	6.33		12.32
	5.35		11.36	† Bórka, hosćenca	6.25		12.27
	5.40		11.41	† Delnjeje Hórki, hosćenca	6.18		12.22
	5.43		11.45	† puća do Brězynki	6.15		12.17
	5.45		11.48	† Ćelchowa, hosćenca	6.13		12.15
	5.48		11.52	† Zdźěrje, hosćenca	6.08		12.10
	5.51		11.56	† Noweho Zdźarja, hosćenca	6.02		12.07
	5.55		12.00	do Komorowa, hosćenca . . . . ze	6.00		12.05

† Zastanje jenož po potrjebje.

Železniski jězdny plan.

Z Kamjenca do Lubnjowa.

							Po
Z Kamjenca	6.14	9,08	13,12	16.14	18,00	21,40	1,15
„ Hlinki	6,19	9,14	13,17	16,21	18,05	21,45	1,20
„ Nadrózn. Hrabowki	6,25	9,21	13,24	16,30	18,13	21,52	1,27
„ Wětnicy	6,30	9,25	13,29	16,35	18,18	21,56	1,31
„ Bukowa	7,00	9,42	13,51	16,44	18,34	22,05	1,39
„ Złeho Komorowa	7,19	9,58	14,56	17,06	19,05	23,12	1,54
„ Jamy Jlse	7,25	10,05	15,02	17,15	19,12	23,22	2,04
„ Ranje	7.29	10,10	15,09	17,20	19,18	23,27	2,09
„ Stareje Darbnje	7,37	10,18	15,17	17,28	19,24	23,36	2,18
„ Kalawy	7,49	10,34	15,37	17,48	19,43	23,51	2,34
„ Lubnjowa	8,04	10,49	15,51	18,07	19,57		
do Barlina	9,36	12,35	18,07	19,35	22,05		

Z Lubnjowa do Kamjenca.

		S						S
Z Barlina			7,12	11,12		16,06	19,40	21,40
„ Lubnjowa		6,25	10,01	12,27		17,06	20,58	23,22
„ Kalawy		6,49	10,21	12,44		17,32	21,15	23,48
„ Stareje Darbnje		7,02	10,34	12,58		17,46	21,27	0,00
„ Ranje		7,11	10,42	13,07		17,54	21,35	0,09
„ Jamy Jlse	W	7,14	10,46	13,11		17,58	21,39	0,13
„ Złeho Komorowa	7,09	7,24	11,17	14,16	15,17	18,14	21,52	0,22
„ Bukowa	7,19	7,33	11,26	14,25	15,34	18,32	22,05	0,31
„ Wětnicy	7,26	7,40	11,34	14,33	15,44	18,40	22,12	0,37
„ Nadrózn. Hrabowki	7,31	7,45	11,39	14,39	15,50	18,46	22,17	0,42
„ Hlinki	7,38	7,51	11,46	14,47	15,59	18,53	22,24	0,48
„ Kamjenca	7,43	7,56	11,52	14,53	16,06	18,59	22,30	0,53

Jězdne plany autobusow

płaćiwe wot 22. meje 1937

Ź Budyšina — Budestec — Korzymja do Šěrachowa a wróćo

Po	W	S	W	So					S		W	W			So			S
—		9,05	10,20	—	13,15	—	17,50	21,30	23,35	z Budyšina, Žitne wiki do	—	7,02	8,50	12,18	14,35	15,22	20,08	23,22
—		9,07	10,22	—	13,18	—	17,52	21,31	23,36	Budyšina, pósta	—	7,00	8,49	12,16	14,34	15,20	20,06	23,20
5,00		9,12	10,25	13,00	13,25	16,35	18,00	21,36	23,39	Budyšina, dwórnišća	6,40	6,58	8,47	12,13	14.33	15,18	20,03	23,18
5,03		9,15	10,26	|	13,26	|	18,01	21,37	23,40	†Budyšina, Brauhausgarten	|	6,56	8,46	12,12	14,32	15,17	20,02	23,17
5,05		9.16	10,28	13,05	13,27	16,40	18,05	21,38	23,41	†Budyšina, M. Mutschm. dr.	6,38	6,55	8.45	12,11	14,30	15,16	20,01	23,16
5,08		9,20	10,31	|	13,30	|	18,09	21,41	23,44	†puć do Hornjeje Kiny	|	6,52	8,40	12,06	14,26	15.11	19,56	23,12
5,09		9,21	10,32	13,10	13,31	16,45	18,10	21,42	23,45	†Dwě lěpje Hornj. Kina	6,33	6,51	8,39	12,05	14,25	15,10	19,55	23,11
5,12		9,24	10,35	|	13,34	|	18,13	21,44	23,47	Bělšec, hosćenc	|	6,49	8,36	12,02	14,23	15,07	19,52	23,08
5,14		9,26	10,39	|	13,37	|	18,17	21,46	23,51	Rašowa, hosćenc	|	6,45	8,33	11,59	14,21	15,05	19,48	23,05
|		9,30	10,41	|	13,39	|	18.19	21,48	23,53	†Hainic, hosćenc	|	6,43	8,29	11,55	|	15,01	19,45	23,01
5,17	7,25	9,32	10,43	13,15	13,40	16,50	18,21	21,49	23,54	Budestec, Forsthaus	6,28	6,42	8,28	11,54	14,18	15,00	19,44	23,00
5,18	7,26	9,34	10,45	|	13,42	|	18,23	21,51	23,56	†Budestec, delnja wjes	|	6,39	8,25	11,50	14,15	14,58	19,40	22,58
5,22	7,30	9,37	10,48	13,20	13,45	16 55	18,26	21,54	23,59	Rozwodec, Erbger.	6,22	6,36	8,21	11,46	14,12	14,55	19,35	22,53
5,25	7,33	9,39	10.51	|	13,47	|	18,28	21,56	0,02	†Korzymja, Siedlung	|	6,33	8,18	11,43	14,10	14,52	19,33	22,50
5,27	7,34	9,41	10,53	|	13,49	|	18,31	21.58	0,05	Korzymja, Weber	|	6,32	8,17	11,42	14,09	14,51	19,32	22,49
5,30	7,36	9,43	10,55	13,25	13,51	17,00	18,32	22,00	0,06	do Korzyma, pósta z	6,17	6,30	8,15	11,40	14,07	14,48	19.30	22,47

Po	W	S	W	So					Po		W	W			So			S
5,30	7,36	9,44	10,56	13,25	13,51	17,00	18,35	22,00	0,07	z Korzymja, pôst do	6,17	6,28	8.14	11,39	14,07	14,46	19,27	22,46
5,32	7,37	9,45	10,58		13,52		18,37	22,02	0,09	Korzymja, Engert		6,27	8,12	11,38	14,05	14,44	19,26	22,45
5,33	7,38	9,46	10,59		13,53		18,38	22,03	0,10	Sěrachowa, puć na dw.		6,26	8,11	11,37	14,04	14,43	19,25	22,44
5,35	7,39	9,47	11,00		13,54		18,39	22,04	0,12	Sěrachowa, Staatsbank		6,26	8,11	11,36	14,03	14,42	19,24	22,43
	7,41						18,40			do Sěrachowa, Dw. dr. z		6,25						

† Zastanišćo jenož, hdyž je trjeba. ‖ Wot póndźele do pjatka.

Ź Budyšina — Hodźija do Biskopic a wróćo

	Jenož sobotu				jenož njedźelu w nocy				Jenož sobotu			jenož njedźelu
6,33	9,00	12 55	16,50	19,55	0,08	Budyšin, dwórnišća	6,32	9,35	12,50	15,55	19.39	23,35
6,34	9,02	12,57	16,52	19,57	0,10	Budyšin, pósta	6,31	9,33	12,48	15,54	19,38	23,34
6,37	9,05	13,00	16,55	20,00	0,12	Budyšin, Serbski Dom	6,29	9,30	12.45	15 52	19 35	23,31
6,39	9,07	13,02	16,57	20,02	0,14	† Budyšin, Hotel Kronprinz	6,28	9,29	12,44	15,50	19,33	23,29
6,41	9,10	13,05	17,00	20,05	0,17	† Ratarjecy, hosćenc	6,26	9,26	12,42	15,47	19,30	23,26
6,44	9,13	13 08	17,03	20,08	0,20	† Tři Hwězdy, hosćenc	6,23	9,23	12,39	15,44	19,27	23,23
6,45	9,14	13,09	17,04	20,09	0,21	† Nowe Błohašecy	6 22	9,22	12,38	15,43	19,26	23,22
6,47	9,17	13,12	17,07	20,12	0,24	† Hodźij, puć do Bóšeric	6,19	9,20	12,35	15,40	19 23	23,19
6,50	9,20	13,14	17,09	20,14	0,25	Hodźij, puć do Njedašec	6,16	9,16	12,32	15,38	19,21	23.17
6,51	9,21	13,15	17,10	20,15	0,26	† Puć do Semchowa	6,15	9,14	12,31	15,37	19,20	23,16
6.53	9,22	13,16	17,11	20,16	0,27	† Puć do Małeje Prahi	6,14	9,13	12,30	15,35	19,18	23,14
6,56	9,25	13,19	17,13	20,19	0,29	Spytecy	6,11	9.10	12,27	15,32	19,15	23,11
6,59	9,28	13,22	17,16	20,21	0,31	Ceŕwjene Noslicy	6,08	9,06	12,24	15,29	19,12	23,08
7,01	9,32	13,25	17,19	20,24	0,34	Wjelkowy	6.02	9,03	12,18	15,26	19,09	23,05
7,03	9,34	13,27	17,21	20,26	0.36	† Slěborničanski młyn	6 00	9,01	12,16	15,24	19,07	23.03
7,04	9,35	13,28	17,22	20,29	0,38	† Khojnič, hosćenc	5,59	8,59	12,15	15,23	19,06	23,02
7,06	9,37	13,30	17,24	20,31	0,40	† Biskopicy, Złoty Law	5,57	8,56	12,13	15,21	19,04	23,00
7,08	9,40	13,33	17,30	20,35	0,45	Biskopicy, torhošćo	5,55	8,53	12,10	15,18	19,01	22,57

Z Budyšina do Zubornički a wróćo

2a	2b	2	4	6	čisło woza	1	1a	3a	3	5
S	So	Pó. do pj.	W	S		W	S	S	W	S
908	1215	1325	1925	2005	z Budyšina, dwórnišća . . . do	700	820	1210	1530	1940
909	1216	1326	1926	2006	Budyšina, pósty	657	817	1207	1529	1939
910	1222	1328	1928	2007	Budyšina, Žitnych wikow .	654	815	1204	1527	1937
911	1224	1329	1930	2008	Budyšina, Drjewowych wikow	651	814	1201	1525	1934
912	1226	1330	1931	2010	Budyšina, Šäferstr.	650	813	1200	1524	1933
913	1227	1331	1932	2011	Budyšina, Kat. pohrjeb. † .	649	812	1159	1522	1931
916	1230	1333	1935	2014	Bórka, hosćenca	645	809	1155	1520	1929
918	1233	1336	1938	2016	rozpuća do Delnjeje Hórki †	642	806	1152	1517	1925
920	1235	1338	1940	2017	puć Delnja Hórka—Krakecy †	640	804	1150	1515	1923
923	1238	1341	1942	2020	Dobrošec, hosćenca	639	801	1146	1513	1920
926	1241	1344	1945	2023	Plusnikec, gmjenskeho hamta	636	758	1143	1509	1917
930	1244	1348	1949	2027	Malešec, hosćenca	632	754	1139	1505	1914
934	1247	1351	1952	2030	Hućiny, dwórnišća † . . .	629	751	1136	1502	1910
937	1249	1353	1955	2033	křižneje dróhi do Klukša †	626	748	1133	1501	1909
938	1250	1354	1957	2034	puća do Brězyny †	625	746	1131	1500	1906
940	1252	1357	1959	2036	Hućiny, hosćenca	623	744	1129	1458	1904
945	1255	1401	2006	2043	Zubornički, Herbsk. grychty .	616	737	1122	1451	1856
946	1256	1402	2008	2045	do Zubornički, Hórskeje pinoy ze	615	736	1120	1450	1856

(col. 2: jědźi też njedźelu)

W = wšědne dny. — S = njedźelu. — Pó. do pj. = wot póndźele do pjatka. — So. = sobótu.

Jězdny plan autobusa z Kamjenca do Khrósćic a wróćo

2	2a	4	8	8a	10	autobusowa jězba čo.	1	3	7	9
	jenož njedźelu	jenož štwórtk	wot póndźele do pjatka	jenož sobotu	jenož njedźelu			jenož štwórtk	jenož wšědne dny	jenož njedźelu
W	8,50	12,15	16,45	17.40		z Kamjenca, pósty . . . . do		10,06	14,44	
7,57	9,00	12,25	17,10	17.55	21,26	Kamjenca, dwórnišća	7,35	10,05	14,43	19,00
8,02	|			|		Kamjenca, pósty				
8,04	9,02	12,27	17,12	17.57	21,28	Kamjenca, hosćenc „Sakski dwór"	7,33	10,03	14,42	18,58
8,06	9,04	12,30	17,15	18.00	21 30	Kamjenca, hosćenc „K słóncu"	7,30	10,00	14,40	18,54
8,09	9,06	12,32	17,18	18.03	21,33	Kamjenca, Wokrjesny dom	7.28	9,58	14,36	18,50
8,11	9,10	12,35	17,20	18.05	21,35	Ježowa	7,25	9,55	14,34	18,46
8,15	9 15	12,40	17,25	18.10	21,38	Němskich Pazlic	7,20	9,50	14,30	18,42
8,20	9,20	12,45	17,30	18.15	21,42	Pěskec	7,15	9,45	14,25	18.37
8,25	9,25	12,50	17,35	18.20	21,48	Puć do Róžanta	7,10	9,40	14,20	18,32
8,35	9,35	13,00	17 45	18.30	21,55	lanskich kupjel	7,00	9,30	14,10	18,22
8,38	9,38	13,02	17,48	18.32	21,57	Marijineje studnje	6 58	9.28	14,08	18,18
8,42	9,42	13,06	17,50	18.35	22,00	Worklec	6,54	9.24	14,04	18 13
8,45	9,45	13,10	17,54	18.40	22.05	Wudworja	6,50	9,20	14,00	18,08
	|					Kukowa				18,05
	|					Pančic				18,03
8,50	9,50	13,15	18,00	18.45	22,10	do Khrósćic . . . z	6,45	9,15	13,45	17,55

Nimo teho jězdźi njedźelu hišće sćěhowacy wóz: z Kamjenca (dwórnišća) 13,10 do Khrósćic 13,50 a z Khrósćic 11,10 do Kamjenca 11,52.

Z Budyšina do Minakała a wróćo

2	2a	4	6	Tarif km	Autobusowa jězba	1	1a	3	5
							jenož njedźelu	Jenož sobotu	
8^{05}		13^{25}	19^{20}	—	z Budyšina, dwórnišća	700	748	11^{30}	18^{36}
8^{06}		13^{26}	19^{21}	1	„ pósty . .	659	747	11^{27}	18^{33}
8^{08}		13^{30}	19^{24}	1	„ Žitn. wikow	657	746	11^{25}	18^{32}
8^{09}		13^{32}	19^{26}	1	„ Drjew. wik.	655	744	11^{23}	18^{29}
8^{12}		13^{34}	19^{28}	3	„ pohrjebn. †	652	741	11^{19}	18^{26}
8^{14}		13^{36}	19^{31}	4	Bórka, hosćenca . . .	649	738	11^{17}	18^{24}
8^{17}		13^{39}	19^{34}	6	dróhi do Dobrošec †	646	735	11^{13}	18^{20}
8^{20}		13^{44}	19^{38}	8	Delnjeje Hórki	642	730	11^{09}	18^{15}
8^{25}		13^{49}	19^{41}	9	Ješic	638	725	11^{03}	18^{10}
8^{29}		13^{53}	19^{45}	11	Khwaćic	635	722	11^{00}	18^{06}
8^{33}		13^{56}	19^{48}	12	puća d. Mał. Dubrawy †	632	718	10^{56}	18^{02}
8^{40}		14^{00}	19^{51}	13	Wulkeje Dubrawy . .	630	715	10^{55}	17^{58}
8^{45}		14^{04}	19^{57}	15	puća d. Adolfsk. Hěty †	623	710	10^{45}	17^{50}
8^{50}		14^{06}	19^{58}	16	Khrósta	620	707	10^{43}	17^{47}
8^{55}		14^{11}	20^{05}	17	Łomska, pósty	617	705	10^{40}	17^{40}
9^{00}		14^{15}	20^{08}	18	puća do Drobow † . .	613	703	10^{35}	17^{35}
9^{05}		14^{20}	20^{13}	21	do Minakała, pósty . . .	610	700	10^{30}	17^{30}

Z Budyšina do Kamjenca a wróćo

km				jenož wšědne dny	jenož njedźelu					jenož wšědne dny	jenož njedźelu
0	6,50	10,15	14,00	18,05	21,10	z Budyšina, dwórnišća	8,55	13,14	18,35	20,13	23,13
1	6,52	10,17	14,02	18,07	21,12	Budyšina, pósta	8,53	13,13	18,32	20,11	23,11
1	6,54	10,19	14,04	18,09	21,14	Budyšina, „Serbskeho Doma"	8,51	13,11	18,30	20,09	23,09
2	6,55	10,20	14,05	18,10	21,15	† Budyšina „Hosć. Kronprynca"	8,50	13,10	18,29	20,03	23,08
3	6,57	10,22	14,07	18,12	21,17	† Ratarjec	8,48	13,08	18,27	20,06	23,06
5	7,01	10,26	14,11	18,16	21,20	† Třjóch Hwězdow	8,45	13,05	18,24	20,04	23,04
7	7,04	10,29	14,14	18,19	21,24	† Błohašec	8,41	13,01	18,20	19,59	22,59
9	7,07	10,32	14,17	18,22	21,28	† Debiščanskeho puća	8,38	12,58	18,17	19,55	22,55
10	7,10	10,35	14,20	18,25	21,31	Prěčec	8,35	12,55	18,15	19,52	22,52
12	7,12	10,37	14,22	18,27	21,34	† Libonja-Čornec	8,33	12,53	18,13	19,49	22,49
13	7,14	10,39	14,24	18.29	21,36	† Puć do Pozdec	8,31	12,51	18,12	19,47	22,47
14	7,16	10,41	14,26	18,31	21,38	† Lejna	8,29	12,49	18,10	19,45	22,45
15	7,18	10,43	14,28	18,33	21,40	Lejna, hosćenc	8,27	12,47	18,08	19,43	22,43
16	7,20	10,45	14,30	18,35	21,42	Zywic, hosćenc	8,25	12,45	18,07	19,41	22,41
17	7,23	10,48	14,33	18,38	21,45	† Swinaŕnje	8,22	12,42	18,04	19,37	22,37
19	7,25	10,50	14,35	18,40	21,49	Klóštra Marijneje Hwězdy	8,20	12,40	18,02	19,34	22,34
20	7.27	10,52	14,37	18,42	21,51	† Křižny puć Jawor-Miłoćicy	8,18	12,39	18,00	19,32	22,32
21	7,30	10,55	14,40	18,45	21,53	† Miłoćic (puć do Halštrowa)	8,15	12,36	17,58	19,30	22,30
23	7,34	10,59	14,44	18,49	21,56	Thonberga, hosćenca	8,11	12,33	17,54	19,27	22,27
25	7,36	11,01	14,46	18,51	21,58	† Brěznje (puć k dwórnišću)	8,09	12,31	17,52	19,25	22,25
26	7,38	11,03	14,48	18,53	22,00	† Brěznje (hosć. „Krónpryne"	8,07	12,30	17,51	19,23	22,23
26	7,40	11,05	14,50	18,55	22,02	† Reifec kachlerńja	8,05	12,28	17,49	19,21	22,21
26	7,41	11,06	14,51	18,56	22,03	Kamjenca, „Słónca"	8,04	12,27	17,48	19,19	22,19
27	7,42	11,08	14,53	18,58	22,05	† Kamjenca, plunaŕnje	8,02	12,26	17,46	19,17	22,17
28	7,45	11,10	14,55	19,00	22,07	Kamjenca, dwórnišća	8,00	12,24	17,45	19,15	22,15

† Tu zastawa jenož po potrěbnosći.

Z Budyšina do Budestec—Wopakeje—Nowosalca-Spremberga a wróćo

1	1a	3	5	7	9	Tarif km	Autobusowe jězba čo.	2	4	6	8	10
6,08	8,50	13,00	17,40	20,30		0	z Nowos.-Sprem., Hornje torh. do	11,35	15,18	20,15	0,50	
6,10	8,52	13,02	17,42	20,32		1	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	11,34	15,16	—	0,48	
6,12	8,55	13,05	17,45	20,35		1	z Nowosalca-Spr., Fugauerstr. do	11,32	15,13	20,09	0,45	
6,15	9,00	13,09	17,48	20,39		2	z Wopakeje, Ht. Blick do	11,29	15,10	20,06	0,43	
6,17	9,02	13,11	17,50	20,41		3	z * Wopakeje, Wartb. do	11,28	15,09	20,04	0,41	
6,20	9,05	13,20	18,00	20,45			z Wopakeje, pósty do	11,26	15,06	20,00	0,40	
6,23	9,08	13,23	18,06	20,49		5	Wopakeje, Za wénc.	11,22	15,02	19,58	0,37	
6,27	9,11	13,27	18,10	20,53		7	Wurbisa, hosćenca	11,17	14,57	19,53	0,32	
6,31	9,15	13,31	18,13	20,57		9	Wbohowa, hosćenca	11,14	14,52	19,49	0,28	
6,35	9,18	13,33	18,17	21,00		11	* Jiłoc, Herb. Grych.	11,11	14,48	19,48	0,22	
6,42	9.22	13,35	18,21	21,04		13	Budestec, Hajnkow.	11,08	14,43	19,43	0,19	
6,43	9,23	13,36	18,22	21,05		13	* Hajnic, Pilgersch.	11,07	14,41	19,41	0,18	
6,45	9,26	13,38	18,25	21,08		14	Rašowa, hosćenca	11,04	14,37	19,37	0,16	
6,49	9,29	13,41	18,27	21,11		15	Bělšec, hosćenca	11,06	14,34	19,34	0,14	
6,51	9,31	13,44	18,29	21,14		16	* Hornj. Kiny, „2 Lip."	11,02	14,31	19,31	0,13	
6,55	9,36	13,49	18,32	21,19		19	* Budyšin, M. Mut. dr.	10,57	14,27	19,27	0,10	
6,58	9,38	13,51	18,34	21,21		19	Budyšina, dwórn.	10,56	14,25	19,25	0,03	
7,02	9,42	13,55	18,38	21,25		20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,50	14,20	19,20	0,00	

* Zastawa jenož po potrjebje. ⁞ Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu w nocy.

Do kóždeho serbskeho domu słušeja Serbske Nowiny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćiść: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 119 — Budyšin — Srjedu 26. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Dr. Schacht wo zaměrje swojeho Parižskeho wopyta

Němſki miniſter dr. Schacht je bórſy po ßwojim pſchihadźe do franzowſkeho hłowneho měſta ſaſtupjerjow franzowſkich a němſkich nowin pſchijał a je pſchi tutej ſkładnoſczi měnjenja porjedźił, kiž běchu ßo pſchi ſkładnoſczi jeho pſchikhada do Pariſa w franzowſkich nowinach wozjiſchczale.

Jako ſaměr ßwojeho puczowanja dr. Schacht mjenowaſche, ſo ma po wjednikowej porucznoſczi němſki dom na wuſtajeńzy poßwjeczicz. Wón ſdźěli, ſo jenož tſi dny w Pariſu woſtanje. S wulkim wjeßelom je pſcheproſchenja wſchelakim offizialnym pſchedewſaczam pſchijał a ſmĕje ſkładnoſcz, ßo ſe wſchelakimi wodźazymi franzowſkimi wosobami ſetkacz.

Wón ma nadawk, franzowſki lud pſchi ſkładnoſczi wuſtajeńzy poſtrowicz. Wón njeje politikaŕ, ale muž hoſpodaŕſtwa a nima pſchißluſchnoſcze, wo politiſkich wězach ręczecz. Dr. Schacht pſchiſpomni, ſo nima žanych planow w ßwojim kofru; politika hoſpodaŕſtwa huſto poczeza, tola mamy ßo po žadanjach politiki ſkožowacz.

W tutym ſwiſku miniſter k wobmyßlenju napominaſche, ſo je hubjena methoda, na někoho, kiž ſ wotewrjenym duchom na wopyt pſchińdźe, tukacz, ſo jeho nuſa jeho kraja nuſuje, jako proſchazy człowjek pſchińcz. Dr. Schacht wospjetowaſche ßwoje ßłowa, kiž je hižo huſto prajił, ſo w Pariſu žanych požczonkow njepyta. Runje tak mało wón politiſke namjety ßobu pſchinjeße.

Wón pak ſwěſczuje, ſo dyrbi ßo położenje, pod kotrymž někole wſchitke ludy czeŕpja, pſcheměnicz. Němſki lud je wólniwy ſe wſchěmi ludami hromadźe dźěłacz, a miniſter je pſcheßwědczeny, ſo je franzowſki lud teje ßameje wole. Dr. Schacht wupraji nadźiju, ſo jeho wopyt w Pariſu powětr polěpſchi a k dorozumjenju pſchinoſchuje.

Skónczne němſki miniſter dr. Schacht franzowſkim nowinarjam na wſchelake praſchenja wotmołwi. Schtož jednanja dla wikowańſkeho ſręczenja naſtupa, wón na to dopomni, ſo ſtej Franzowſka a Němſka dołhi czaß bjes wikowańſkeho ſręczenja žiwej. Wón pak ßo nadźija, ſo ſa niz dołhi czaß k dojednanju dóńdźe.

Na praſchenje wo mjeſenarodnej hoſpodaŕſkej konferenzy dr. Schacht wotmołwi, ſo njewěri, ſo belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland tajku konferenzu pſchihotuje. Tuta ideja hiſchcze njeje naczaßna. Tajka konferenza nima ſaměra, dołhož njewědźa, ſchto móža abo chzedźa dozpěcz. To na pſchikład w l. 1933. konferenza pokazała.

Na praſchenje, hacž budźe Němſka pomjeńſchenje danje žadacz, wotmołwi dr. Schacht: „Kaž kóždy dołžnik . . ." Wón ßo nadźija, ſo runje w dźenßniſchej Franzowſkej ſrozumjenje ſa to namaka, kak njeprawje je, 7 prozentow danje žadacz. Jako chzyſche něchtó wědźecz, kelko je Němſka ſwólniwa płaczicz, rjekny dr. Schacht: „Tak mało kaž móžno".

*

Pſchi ſkładnoſczi wopyta němſkeho miniſtra dr. Schachta a městopreſidenta němſkeho ßejma ſtatneho miniſtra na wußł. Hermanna Eſſera w Pariſu ßo wutoru wjeczor w němſkim póßlanzſtwje hoſczina wotmě. Na hoſczinje ßo mjes druhimi franzowſki miniſterſki preſident Léon Blum, franzowſki hoſpodaŕſki miniſter Spinaſſe, wikowańſki miniſter Baſtid a kolonalny mnſter Moutet ſe ßwojimi mandźelſkimi wobdźělichu.

Bomby čeŕwjenych lětadłow na civilne wobydleŕstwo

We wójnſkej roſprawje ſchpaniſkich nazionalnych ßo mjes druhim powě, ſo ßu njepſcheczelſzy lětarjo na ziwilne wobydleŕſtwo kupy Mallorki bomby mjetali. Mjes 15 morjenymi a 50 ſranjenymi běſche jenož jedyn polizajſki ſaſtojnik," wſchitke druhe woßoby běchu žony a dźěczi.

S nadpadami czeŕwjenych lětadłow na njewobtwjerdźene města ſady fronty nazionalneje Schpaniſkeje je ßo w poßlednich dnjach 300 woßobow moriło a 500 ßo ſraniło, mjes woporami běchu ſwjetſcha žony a dźěczi. Nazionalni wojſjewjeja, ſo budźa k rasniſchim naprawam pſcheczjiwo temu nuſowani.

Nazionalny radio w Salamanzy proteſt ſchpaniſkeho knježeŕſtwa roſſchěrja. Knježeŕſtwo je ſhoniło, ſo je wopravdźitta hłowa Valenziſkich bolſchewikow Prieto porucził, ſo maju lětarjo hiſchcze bóle hacž dotal na njewobtwjerdźene měſta nazionalneje Schpaniſkeje bomby mjetacz. Salamanſki radio to woßebje krajam wojſjewja, kiž ßo prózuja, ſo by ßo wójna bóle po człowjeſku wjedła.

Wotmołwy na jendźelſke napraſchenje dla pſchiměra w Schpaniſkej.

Jendźelſke nowiny ßo pſchezo hiſchcze ßylnje ſ wotmyßlenym pſchiměrom w Schpaniſkej ſaběraju. Kaž wone pißaju, ßu dotal Němſka, Franzowſka, Belgiſka a Portugalſka na napraſchenje jendźelſkeho knježeŕſtwa wotmołwile.

Wo němſkej wotmołwje jendźelſke nowiny pißaju, ſo je „powſchitkownje pſchihłoßowaza". Franzowſka a belgiſka wotmołwa ßo tehorunja jako pſchihódnej wosnamjenjatej. Portugalſka wotmołwa drje jendźelſki namjet njewotpokaſuje, tola wjele wuměnjenjow wopſchija.

Wo italſkej wotmołwje jendźelſke nowiny dotal hiſchcze niczo njepißaju. Italſke nowiny pak ßu jendźelſki namjet ſ wulkej wótroſczu kritiſowale.

Strajk na Londonſkich omnibußach njepſcheſtanje.

Strajk Londonſkich omnibußowych wjednikow někto hižo 25 dnjow traje. Wukonjazy wubjerk ſwjaſka transportſkich dźěłaczerow e wutoru na tſihodźinſkej konferenzy wobſamknył, ſo ma ßo ſe ſtrajkom w dotalnej roſměrje pokraczowacz.

Němskawójnske łódźe budźa před łodźemi „mocy z radosće" zwučować

4. junija 1937 wotměja ßo pola Helgolandſkeje kupy pſchedwjedźenja wójnſkich łódźow. Na pſchedwjedźenjach wobdźěla ßo panzerowana łódź „Admiral hrabja Spee", kſchižakaj „Lipſk" a „Karlsruhe", někotre torpedowe czołmy, pſchewodźeńſke czołmy, podmóŕſke czołmy a namóŕniſtwowe lětadła.

So by ßo wulkej liczbje ludowych towaŕſchow ſkładnoſcz dała, tutym pſchedwjedźenjam zyle ſ bliſka pſchihladowacz, ßo ßlědowaze pſchihladowaŕſke parniki wobdźěla:

1. Parniki NS-ſjednoczenſtwa „mozy ſ radoſcże", kiž ßo ſ Norwegſkeje wrócza, a to „Monte Sarmiento", „Sierra Cordoba", „Stuttgart", „Der Deutſche", „Ozeana" ſ něhdźe 6000 puczowarjemi ſ Barlina, Sakſkeje, Durinkſkeje, Weſtfalſkeje a Schleſyſkeje; 2. parnik „Cobra" ſ Hamburga; 3. parnik „Roland" ſ Bremerhavena; 4. parnik „Glückauf" ſ Wilhelmshavent.

Japanski konteradmiral Kabajaschi w Barlinje

Wutoru pſchipołdnju je ſchef 4. japanſkeje kſchižakowejeeſkadry konteradmiral Kobajaſchi ſ knježimi ßwojeho ſtaba a kommandantom kſchižaka „Aſchigara" Takedu we woßebitym lětadle ſ Kiela na Staakenſke lětaniſchczo pola Barlinja pſchilecżał.

Wopyt japanſkeho admirala a kommandanta w Barlinje běſche ſapoczatk jenodjowſkich wopytow w ſchtyrjoch ſkupinach ſa offizěrow a mužſtwa japanſkeho kſchižaka, kiž je wot parady wójnſkeho łódźſtwa pſchi ſkładnoſczi krónowanja jendźelſkeho krala pola Spitheada na tydźeńſki wopyt do němſkeho wójnſkeho pſchiſtawa w Kielu pſchijěł.

Argentinſka wójnſka łódź w Hamburgu.

Argentinſka wójnſka łódź „Rivadavia" je ſ parady wójnſkeho łódźſtwa pola Spitheada wutoru rano na wopyt do Hamburgſkeho pſchiſtawa pſchijěła.

Schwedſka wójnſka łódź w Kielu.

Schwedſka pſchibrjóžna panzerowana łódź „Drottning Victoria", kotraž ßo ſ łódźneje parady pola Spitheada wrócza, je póndźelu pſchipołdnju pola Kiela nimo pſchijěła.

Najwjetſcha němſka wotrjadna ſchula ſa rjemjeßło ßo poßwjeczi.

Generalny wyſchk Göring 27. meje jako ſpoczatk Němſkeho wulkeho dnja němſkeho rjemjeßła najwjetſchu němſku wotrjadnu ſchulu ſa rjemjeßło w Barlinje poßwjeczi.

Duchownych ſaßudźili.

Wulka khłoſtaza komora w Koblenzu je póndźelu kapłana Rudolfa Fuhra ſ Ahrweilera dla njepóczciwoſcże na ſchulerkach niže 14 lět k 2 lětomaj a 6 měßazam jaſtwa ſaßudźiła a jemu czeſtne prawa na 5 lět wotrjekła. — Wulka khłoſtaza komora Mnichowſkeho krajneho ßuda je 44lětneho Korlu Kriegera dla njekaſanſtwa k 3 lětam jaſtwa ſaßudźiła. — Wulka khłoſtaza komora w Saarbrückenje je evngelſkeho fararja Rettiga ſ Walsheima dla czeżkich njepóczciwoſczow k 4 lětam khłoſtaŕnje ſaßudźiła.

Wjelepſcheradnika wotprawili.

Ludowy ßud běſche 25. januara 1937 dla pſchihotowanja wjele pſcheradny 29lětneho Otu Kroppa ſ Kölna k ßmjerczi ſaßudźił a jemu czeſtne prawa na pſchezo wotrjeknył. Kroppa ßu wutoru rano wotprawili. Saßudźeny běſche jako wyßoki kommuniſtiſki funkzionar w ſtajnym ſwiſku ſ wukrajnymi měſtnami kommuniſtiſkeje internazionale we wſchelakich měſtach wjeczorneje Němſkeje ſpytał illegalnu organiſaziju ſałožicz. Jeho dźěławoſcz doßahaſche hiſchcze hacž do měrza 1936.

Portugalska židowskich emigrantow wupokazuje

K wudawanju, kiž ßu wſchelake wukrajne židowſke nowiny roſſchěrjałe, ſo Portugalſka židow, kiž ßu ſ Němſkeje pſchiczahnyli, ſ czrjódami ſaßo wupokaſuje, portugalſke nowiny „Diario de Noticias" pißaju:

„Na žadyn pad temu njeje tak, ſo židow ſ czrjódami ſ naſcheho kraja wupokaſujemy. Ssmy kaž kóždy druhi ſtat njewitanych wukrajnikow, kaž jebakow, pſchißwodźerjow, paduchow, wikowarjow ſ holzami a politiſkich dyrdomdejnikow wupokaſali. Kóžde wupokaſanje ſta ßo, hdyž běſche ſtatna polizija kóždy jenotliwy pad pruhowała. Wěſo je wěrno, ſo ßu ſwjetſcha wupokaſane elementy židźa."

Hdyž ßu tole ſwěſcźiłe, nowiny žadaju, ſo maju ßo wſchitzy wukrajni židźa, kotſiž w Portugalſkej hóſtne prawo wužiwaju, krajnym ſakonjam podwolicz.

Elmske płomješko jako přičina rozbuchnjenja

Dr. Eckener běſche ſańdźenu ßobotu pſched pſchepytowazym wubjerkom w Lakehurſtu roſłožił, ſo ßnadź je ſtatiſka (ſemſka) milina roſbuchnjenje powětrona ſawinowała. Tutón jeho nahlad je ßo ſ wuprajenjom dweju wězywuſtojneju, profeßora Dieckmanna wot Mnichowſkeje techniſkeje wyßokeje ſchule a Franziſa Silbsbeea wot Standardſkeho nazionalneho bürowa we Waſhingtonje, potwjerdźił.

Wobaj ßo na wuprajenje ßwědkow powołaſchtaj, kiž ßu krótko pſched roſbuchnjenjom na měſtnje, hdźež ßo horinje pobocżne pjero ſ powětronowym czěłom ſjednocza, małe płomjo widźeli. Dieckmann roſłoži, ſo ma ſa móžne, ſo elektriſke haczenja w powětſje elmſke płomjeſchka wuſkutkuja. (Elmſke płomjeſchka ßu te, kiž móžemy druhdy nad kónczkami błyſkowodow, ſczežorami, wěžow, haj ßamo nad wuſchomaj konjow atd. widźecz).

Dieckmann pokraczowaſche, ſo drje elmſke płomjo žanych ſchkriczkow njenaczinja, wono móže pak bycz horze, ſo ſ wodźikowym płunom naměſchany powětr ſapali.

Helium budź še njezbožu wobarał

Pſched wojeŕſkim wubjerkom amerikanſkeho ſenata je ßo póndźelu ſaſtupjeŕ amerikanſkeho Zeppelinſkeho towaŕſtwa Knowles raſnje ſa to ſaſtajił, ſo by knježeŕſtwo wuwos heliowcho płuna wolóžiło. Knowles rjekny, ſo je liberaliſowanje heliowcho wuwoſa w ſajimje wěſteho mjeſenarodneho lětanja ſ powětronami na kóždy pad trěbne.

Pſched pſchepytowazym wubjerkom profeßor Dieckmann pſcheßwědczenje wupraji, ſo budźiſche ßo kataſtrofje powětrona „Hindenburga" mohło wobaracz, hdy by powětron był ſ heliowym płunom napjelnjeny. Kaž ßu tſi ßobuſtawy Lakehurſtſkeho dźerżeńſkeho mužſtwa

wuprajike, je do wudyrjenja wohnja na powětronje wěste wrjeskotanje ßłyschecž było. Pschicžina wrjeskota pak hischcže njeje snata.

*

Póndželu dopołdnja pokhowachu w Halli wyschka lětarskeje bróńje Erdmanna, kiž je pschi katastrofje powětrona ßmjertnje snjesbožik. Pschi ßwjatocžnosczi pschi rowje rěcžesche w mjenje němskeho lětarstwoweho ministra general lětarjow Wachenfeld.

Heliowy plun tež w Brasilskej?

Po katastrofje powětrona „Hindenburga", kiž ßu w ßwojim cžaßu tež w Brasilskej wobdžiwali, ßo w Riu de Janeiru praschenje rospomina, hacž Brasilska njeby mohła helium sa powětrony podawacž. Kaž ßo pische, ßu w někotrych statach brasilskeho kraja minerale nadeschli, s kotrychž ßo dawa lohko helium dobywacž.

Sažo 11 trozkistow wotprawili.

Kaž „Cžichoozeanska Hwěsda", hamtske bolschewiske nowiny sa ßowjetski kraj na dalokim ranju, sdželuja, je ßo w Chabarowsku psched „wosebitym kollegijom" wyschscheho wojerskeho ßuda w Ssowjetskej uniji druhi prozeß pschecžiwo „trozkistisko-terroristiskej spionažowej organisaziji" wotměł. Tón krócž mějesche ßo 11 wosobow psched ßudom samołwicž. Woni ßo runje tak kaž 44 wobskorženi přenjeho prozeßa w Sswobodnoji wschitzy k ßmjercži saßudžichu a wotprawichu.

Kolumbiske knježerstwo wrócžo stupiło.

S Bogoty ßo powě, so je knježerstwo Kolumbije wrócžo stupiło.

Nacionasocialistiske prawne wothladanje němskeho luda

Ssobu na přenim městnje mjes sozialnymi wudobyczemi nazionalsozialistiskeje revoluzije steji džensa prawne wothladanje němskeho luda. Wono je ßwój nadawk sa najkrótschi cžaß pschewjedło a je prawne radupodawanje a sastupowanje hospodarsky wobcžeženych němskich ludowych towarschow, kiž běsche psched pschewsacžom mozy khětro ßnadne, njejenake a njepschehladne, w krucže srjadowanej stroninej organisaziji nowe, wobschěrne, jenostnje a jenak srjadowało.

Noschero prawneho radupodawanja ßu wschitzy němszy rěcžnizy, kotsiž ßu w němskej stupinje rěcžnikow nazionalsozialistiskeho swjaska sakhowarjow prawa sjednocženi. S pscheměnjenjom a wobnowjenjom, kiž je ßo po pschetworjenju w powołanskim a stawowym myßlenju němskeho rěcžnistwa stało, je darmotne prawne wothladanje a radupodawanje wschitkich hospodarsky pocžeženych ludowych towarschow k powołanskej a cžestnej winowatosczi němskeho rěcžnika posběhnyło. S tym kóžda dźěławoscž, kiž ma ßo we wobłuku NS-prawneho wothladanja wukonjecž, njeje wjazy bóle abo mjenje vatna dobrocžiwoscž jenotliweho rěcžnika, ale je dźěławoscž, kiž ludowu shromadnoscž nastupa a kiž móže kóždy němski ludowy towarsch wužiwacž, kiž je hospodarsky we wuskosczach abo w nuzy.

Schtóž NS-prawne wothladanje wužiwa, dyrbi ßwoju potrěbnoscž wěryhódnje dopokasacž; wona ßo sažadnje pschipósnaje, hdyž wuměnjenja sa pschiswolenje khudobneho prawa pschedleža, potajkim pola njesaßłužerjow, dostawarjow krisoweje a spomožerskeje podpjery. Potrěbnoscž ßo w kóždym jenotliwym padže wosebje pruhuje, to pak ßo na žadyn pad wuskowutrobnje njestawa. Prawo na prawne wothladanje maju tež wschitzy wukrajni Němzy, njedžiwajo na ßwoju statnu pschißłuschnoscž, dalokož ßu małosamóžczi a po krwi k němskemu ludej ßłuschеja.

Prawne poradženje wopschija shotowjenje pißmow, próstwow a namjetow, dozyka pißmow wscheje družiny. Nimo teho rěcžnizy tym, kotsiž maju prawo, pschi pschewjedženju prawnych swadow psched ßudom a druhimi rosrißazymi městnami (s wuwsacžom jako saktarjo we khłostańskich wězach) darmo a w cžestnym sastojnstwje k bokej steja. Naležnoscže, kotrež wosebite snajomstwo na wěstym prawnym polu žadaju, ßo wosebje pschihódnym a sa to wukubłanym rěcžnikam pschepodadža. Je dlěsche a dokładnische wobdžěłanje jeneje naležnoscže nusne, ßo wona jenemu rěcžnikej k wobdžěłanju w jeho kenzliji pschepokaže.

Wothladanje ßmě ßo, pódla padow, kiž njejßu potrěbne, jenož tehdy wotpokasacž, hdyž ßo wupokasa, so ßo NS-prawne wothladanje po sdacžu s njeprawom wužiwa, wosebje hdyž ludowi towarschojo pschińdu, kotsiž po swucženym waschnju schkaraja abo ßu duchownje njenormalni.

S zyle mało wuwsacžemi je ßo w kóždym měscže, hdžež je hamtske ßudnistwo, NS-městno sa prawne wothladanje pschipraviło. Wono je swjetscha w ßudniskim twarjenju saměsczene. W městnach, hdžež staj jenož jedyn abo dwaj rěcžnikaj dowolenaj, ßo ludowy towarsch w kenzliji jenotliweho rěcžnika wothlada.

Parižska ßwětowa wustajeńza ßwjatocžnje wotewrjena. W pschitomnosczi wjele cžestnych hosczi je statny prezident Lebrun ßwětowu wustajeńzu 1937 w Parisu ßwjatocžnje wotewrik. Nasch wobras pokasuje nam cžestnych hosczi psched němskim domom, kotryž statny hospodarski minister dr. Schacht wotewri. (Scherl Bilderdienst, M.)

S postajenjom němskeho justizneho ministra je 29. meje 1934 ßu NS-městna sa prawne wothladanje jako sjednanske městna w smysle postajenjow ziwilneho pozeßneho porjada pschipósnate. Nawjednizy NS-městnow sa prawne wothladanje maju prawo, wurunanja dacž pschewjescž, kiž ßu NS-městna prawneho wothladanja jako sjednocženske městna wotsamkłe.

Pódla NS-městnosczow sa prawne wothladanje wobsteja pola jenotliwych, nazionalsozialistiskej stronje pschisamknjenych swjaskow kaž tež pola někotrych organisazijow wosebite městna sa prawne wothladanje, kotrychž dźěławoscž je na wěste kruhi wosobow a na wosebite prawne wobdžěle wobmjesowana; tak na pschikład wobsteja pola župnych a wokrjesnych rjadnistwow němskeje dźěłoweje fronty městna sa prawne poradženje sa ßobustawy němskeje dźěłoweje fronty w naležnosczach prawa dźěła a sozialneho saweścženja, pola hamtow sa NS-ludowe spomožerstwo w naležnosczach spomožerskeho a sastarańskeho prawa, pola słužbnych městnow němskeho sežiwjerskeho stawa w naležnosczach burskeho a ratarskeho prawa, pola słužbnych městnow NS-sastaranje wójnskich woporow w naležnosczach prawa wójnskich sranjenych a wojerskich sawostajenych.

W slědowazym podawamy pschehlad, kak je ßo NS-prawne wothladanje w naschej župje w minjenym protyczym schtwórczlěcže 1937 wužiwało. To sta ßo w 5 999 padach, a to w khłostańskim prawje w 339 padach, w mandželskim a swójbnym prawje w 1120 padach, w hewaschim ziwilnym prawje w 2342 padach, w burskim prawje (herbskeho dwora) w 13 padach, w dawkowym prawje w 22 padach, w hewaschim prawje w 1155 padach. K dalschemu wobdžěłanju abo k sastupowanju psched ßudom je ßo rěcžnikej pschepokasało 370 padow, w sjednanskim jednanju je ßo 18 padow wotbyło.

Ze Serbow

W Budyschinje 26. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Stolětna njeprawda njeje nic wokomik prawda.

— **Wo wjedrje.** Dotalne wobstajne wjedro w srjedźnej Europje ßo s dweju stron wohrožuje. S tym ßo myschina w naschich stronach słabi. Nižina nad Atlantiskim ozeanom je hižo Jendželskej sylne deschcže pschinjesła. Tež w Němskej ßu hižo wcžera s městnami njewjedrowe deschcže poměli. Džensa je pokhilenje k njewjedram tež w naschich kóncžinach sylnische a nakhilenje k njewobstajnemu wjedru jutsje hischcže pschiběra. Nad Balkanom je ßo tež nižina wutworiła a nasche wjedro tež s tuteje strony wohrožuje. — Jutsje schtwórtk słónczko 3.56 hodž. skhadža a ßo 7.58 hodž. khowa. Měßacžk skhadža jutsje wjecžor 9. 55 hodž. a khowa ßo rano 5.22 hodž. — Wcžera wjecžor w 7 hodž. barometer 744, hygrometer plus 5 a najwyschscha dnjowa temperatura 29 stop. cžopłoty. Džensa rano we 8 hodž. barometer 748, hygrometer minus 2 a najnižscha nózna temperatura 15 stop. cžopłoty.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi schtwórtk: Hischcže swjetscha słóncžne, tola hižo khětro k njewobstajnosczi pokhilene wjedro.**

— **Placžisny butry.** So njeby dwělow nastało, ßo we wosebitym wukasu ministerstwa sa hospodarstwo a dźěło na to pokasuje, so w městach, w kotrychž ßo w cža-

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

8] (Pokračowanje.)

Knjez da kruwy Matijej a sydny so k blidu. Matij pak wjesoły, zo měješe zaso swoje kruwy, dale z nimi hrajkaše.

„Knježe, posluchajće jeno, jow je mi něšto na mysl přišło", započa Handrij. „Wy sće, kaž praješće, w tej jenej hrajcy mječowe přimadło spóznał. Znajeće wy powěsće wo pohrjebanym mječu najwjetšeho serbskeho wjeŕcha?"

„Kotru? mój Handrijo!" prašeše so wćipny knjez.

„Wy sće hižo přez 40 lět mjez nami — dyrbju so dźiwać, zo njejsće hišće wo tym ničo słyšeli. Ja sym to wot našeje njeboh wulkeje wowki słyšał, kiž tak rad a rjenje wo starych časach powědaše. To wšak je najskerje jeno bajka, a snadź za dźěći, tak zo so nimale hańbuju, ju wam powědać!"

„Njehańbuj so, mój Handrijo!" znapřećiwi jemu knjez. „Ty wěš, zo mje wšitko jara zajimuje, štož našich Serbow nastupa."

„Tuž mojedla", powědaše Handrij. „Tón pohrjebany mječ najwjetšeho našeho serbskeho wjeŕcha, kiž hišće w starych póhanskich časach šěroko a daloko hač k baltiskemu-morju nad Serbami knježeše, je tajku móc měł a ju ma pječa hišće dźensa, zo, hdyž jón štó namaka a we słóńčnym swětle z nim zahraje, w jeho blyšću wša překora a zwada Serbow přestanje a zo so wšitcy wokoło njeho zhromadźa, zo bychu so dobyćeŕscy přećiwo wšitkim swojim njepřećelam pozběhnyli. Přetož tutoho mječa rěz njebě z worcla — ale z wohnjowych płomjenjow."

„Ja sym tebi jara dźakowny za to, štož sy mi runje powědał. Ale sam tola zhódaš, zo je to jeno bajka, a to prawje hłubokeje mysle. Wo njepřećelach Serbow w našim času tola žana rěč njeje, njebychu-li sami swoji njepřećeljo byli. A tak k čomu tutón mječ z wohnjowymi płomjenjemi? Wostańće jeno dale tak swěrni swojemu kralej a nětko tež swojemu kěžorej, kaž dotal, a was jeho Hohenzollerski mječ budźe lěpje škitować, hač tamón najwjetšeho serbskeho wjeŕcha. Njeje-li tak„ mój Handrijo! Ty sy sobu był w lětach 1866 a 70 a 71 a sam móžeš swědčić, što tutón mječ zamóže — a sam sy též jako dobyćeŕ železneho křiža pod wodźenjom jeho mječa so domoj wróćił."

K swjatemu firmowanju
rjane dary z kože
wot firmy
T. ALBERT
na Lawskich hrjebjach

„A pohladaj jeno", praješe dale a pokaza na Matijowe hrajki — „z tamneho přimadła ženje mječ z wohnjowymi płomjenjemi njewurosće!"

„Maće prawje! knježe!" přihłosowaše Handrij ze zahorjenymi słowami. „Doniž žadyn Serb serbski čuje, budźe so též swěru a kruće dźeržeć k swojemu kralej a wótcnemu krajej, — wšitke časy kruće a swěru k trónej a wołtarjej!"

*

Mjez tutym rozrěčowanjom hladaše Hana w kuchini swojeho dźěła, a wóń dobreho kofeja a plincow do jstwy stupaše. Tole wuwabi Matija, kiž běše so dosć ze swojimi kruwami nahrał, wot nich k maćeri. Prjedy pak skhowa swoje kruwy w heli — na jich měsće.

Hana přinjese kofej a plincy na blido, staji swoje rjane šalki — kwasny dar wot fararjec — před teju mužow — sydny so k nimaj a naliny jimaj. — Dźěći běchu hižo w kuchini dostałe a dźěchu po swojich pućach. Jeno Matij dźeržeše so kruće maćeŕneho šórcucha z jenej ruku, z druhej pak suwaše wulki plinc do huby.

„Njehladajće kazanja, mój knježe!" nuzowaše Hana swojeho lubeho hosća. „W khwatku njemóžach wam ničo wosebnišeho přihotować. Wěm pak derje, zo sće plincy přeco rad jědł. K tym běše dźensa hišće rada."

„Haj, haj, moja Hana! to ja též budu. Z plincami zo mnu budźe bórzy kónc w měsće — tohodla budu so jich též dźensa přimać!"

„Ćińće jeno! Ale wzmiće sebi tele wocokrowane. Te wam budźa lěpje słodźeć", wučeše jeho Hana.

„Ty dobra duša, wěš hišće přeco, zo mi to přeco derje słodźeše", rjekny knjez.

W tajkim bóle wšědnym rozrěčowanju dźěše hišće khwilku, hač na dobo wšitcy so wotmjelčachu, jako dołho a rythmiscy ćehnjene spěwanje z nawsy jich wuši trjechi. Kóždy zasłyša při nim, kak Hańža ze swojim rjanym a čistym hłosom spěwanje swojich towaŕškow wjedźeše. Spěwanje bu přeco sylnišo słyšeć; spěwaŕki běchu runje před Handrijec khěžu přišłe. W dwěmaj rjadomaj kročeše dwaceći holcow, kaž bychu jene ćěło byłe, spěwajo před wočomaj knjeza, Handrija a jeho mandźelskeje na nawsy. Dospěwachu poslednju štučku z kěrluša: „Ach poruč Bohu swěru", — O Knježe, čiń kónc złósće a wšoho ćerpjenja" — jako běchu před Handrijecami k swojemu spěwaŕskemu městnu so přibližiłe. Štyri ławki hromadźe zbite, srjedźa koł za latarnju, hdyž dyrbjachu dołho do nocy spěwać. Při spěwanju tuteje štučki překročichu ławki a sedźo dospěwachu. Potom, jako na wuprajenu přikaznju, poklaknychu so wšitcy dwaceći na kolena a wuspěwachu wótře stary, rjany serbski kěrluš: „Ach! ty luba serbska zemja", k tomu hišće swjaty Wótče naš, — na čož kóžda čiše kaž wot kemšow domoj dźěše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

ßu, hdyž wukas wo najwjetſchich płacžiſnach butry do mozy ſtupi, potajkim 18. nov. 1934, nižſche płacžiſny hacž pſchipuſchczene najwjetſche płacžiſny žadachu, tute nižſche płacžiſny płacžiwoſcž wobkhowaja a ßo potajkim nimaja pſchekrocžicž.

— Prěnja trawa ßo ßycže. Je to ſ woprawdžitej radoſcžu, hdyž něſko po naſchich honach a łukach krocžimy. Pornjo pſchedkhadnym lětam widžimy lětßa wulke roſdžěle w Božej ſtwórbje. Lětuſcha meja je wſchudže doſcž włohi pſchinjeßła, tak ſo móže ßo pſchi nětcžiſchim rjanym wjedrje wſcho derje wuwiwacž. Woßebje ßyna budža lětßa jara rjane, a ratarjo ßo wjeßela, ſo ßebi, budže-li wjedro někak pſchihódne, ßaßo ras kubje połnje natykaja. Tež žita jara derje roſtu, rožka a naſymſke jecžmjenje ßu ßo hižo wſchudže wlekke, a tež běrny rjenje ſkhadžeja. Bóh dał, ſo bychu naſchi ratarjo lětßa ſe žnjemi ſpokojom byli.

— Lěßne mrowje ßu wužitne. Hdyž pſched mrowjazej hromadu w lěßu ſtejiſch, njeje tebi woſnam tutych drobnych ſwěrjatkow bjeſe wſcheho žaßny, kotrež poſpochi dźěłajo horu twarja, w kotrejž zyły mrowjazy lud bydli. Podrobne wobkedźbowanje mrowjow pak je k tomu pſcheßwědczenju dowejdło, ſo ßu jara wužitne ſa naſche lěßy. Dokelž kóždu ſchkałobu, kóždu khowanku pſcheßllědža, wotdžeržuja ſchkódne pſchekaßańzy, kotrež mohłe lěßam bycž ſtraſchne. So nimo toho ważne dźěła pſchi roſſchěrjenju ßymjeſchkow a płodow lěßnych roſtlinow wukonjeja, wukhadža ſ podrobneho wobliczenja, po kotrymž jeniczki mrowjazy lud w běhu lěcža wjazy hacž 30 000 ßymjeſchkow a lěßnych płodow wotnjeße, ſkotrychž mrowje jenož ſchiſchki, kotrež ſa ſkhadženje ßymjenja nimaja žaneho woſnama, ſiědža. Lěßne mrowje ßu ſakońſzy ſchkitane. Pomhaja nam naſche kraßne lěßy rjane wukhowacž.

— Hdyž ßo ßwiſcže pokaſuja. Sßwiſcže (Wühlmäuſe) ßluſcheja k najwjetſchim ſchkódnikam naſchich ßadarjow a ſahrodkarjow. Njewobkußaja jenož běrny a morchej, ale tež koruſchki ſeleniny, kerčžkow a ſchtomow, kotrež na to ſeńdu. Tam, hdžež ßo ßwiſcže nadeńdu, tam ßebi bórſy zyku ßycž khódbow natwarja, kotrež wußuſchenje ſemje ſeſpěſchnja, dokelž jako wotwódnjaze kanale ſkutkuja, kotrež włóžnotu ſpěſchnje hłubſcho do ſemje wjedu, tak ſo ju koruſchki wjazy ßrěbacž njemóža. Sczěhwk teho je, ſo žně njejßu tak wunoſchne, kaž ßmy to woczakowali abo kaž ßebi to pſchejemy. Tohodla je nuſne, ſo pſcheczíwo tutym ſchkódnikam ſakrocžimy. Jako najwuſpěſchniſchi ßrědk je wukurjenje a wupołoženje jěda. Chzeſch-li ſwěſcžicž, hacž ßwiſcž khódby hiſchcže wužiwa, radži ßo, ſo najprjedy khódby na někotrych měſtnach wotewriſch. Wužiwa-li ßo khódba hiſchcže, ſatyka ßwiſcž wſchě tute dźěry ſaßy. Tak ſhoniſch, kotre khódby ßu hiſchcže wobydlene a kotre maja ßo potajkim wukuricž a do kotrych ma ßo jěd nakłaſcž. Sa wukurjenje porucža ßo wuhliczity ßyricžik (Schwefelkohlenſtoff), kotryž w drogerijach dóſtaneſch. Tuta macžiſna ßo pak ſ krjepjazej khanu do khódbow liwa abo ſ njej napojene lapki ßo do khódbow tyknu. Potom ßo ſaßy ſaczinja. Wuhliczity ßyriczik ßo jara lohzy pali. Tohodla njeßměſch ßo ſ nim k wohnju blizicž — tež kuricž njeje dowolene. Jěd bjeru ßwiſcže jenož ſ wabjeńkami. So njebychu ſa człowjeczim potom wonjałe, ßo radži ſo ßo ſ rukajzami wukładu. Tajke wabjeńki ßu: morchej, kulrěpa, ſellerij abo koruſchki pětrſchilki abo młócža. Wabjeńki maaj ßo na pokojzu roſkracž, wot nutska wukracž, dołcžk ſ jědom wupjelnicž, potom ſaßy ſ kijeſchkom hromadže tyknycž a na to do khódbow połožicž.

— Nowe czežke njeſbožo. Na Lubijſkej dróſy ßo wczera dopołdnja wokoło 10 hodžin czežke njeſbožo ſta. Do měſta jědžeſaza koleßarka, młoda žona, bu, jako chzyſche ßo do dróhi SA ſawinycž, ſ czežitym czahom ſ Hamburga hrabnjena. Najſkerje bě žona na ważnym krchižowaniſchczu ßwoju wěſtoſcž ſhubiła. S czežkimi žiwjenje wohrožowazymi ſranjenjemi dowjeſechu ju do měſchčanſkeje khorownje.

— Njeſbožo na Mužakowſkej dróſy. Wczera rano ßo na Mužakowſkej dróſy wobkhadne njeſbožo ſta. Mjes kilometerſkim kamjenjom 9—10 bě awto do ſchtoma ſajěło, pſchi czimž ßo khłódžak khětro wobſchkodži a ſchkitařſke wokno ßo roſbi. Wosoby ßo pſchi tym dale ważnje njeſranichu. — Popołdnju wokoło ½7 hodžin ſta ßo pſchi Delniokinjanſkim pucžu druhe njeſbožo, hdžež motorſki koleßak ſ Budyſchina ſ koleßarjom ſ Dobroſchez hromadže ſraſyſchtaj. Koleßarja dyrbjachu do Budyſkeje khorownje dowjeſcž.

— Schaty ſ powjaſa kradnyli. W nozy k 23. meji ßu ſe ſahrody jeneje leżownoſcże pſchi Wettinſkej dróſy 2 bělej mužazej mokowej koſchli ſe ſaßadkom, 1 běle mužaze ſpódnje kholowy, tehorunja makowe, 2 bělej žonjazej koſchli, 2 bělaj ſchlypfraj a 1 módry žonjazy ſchórzuch kradnyli. Schaty, kiž nimaju mjenka, ßu pſches nóz k ßuſchenju na powjaſu wißałe. Dokelž ßo tajke paduſchſtwa ſchatow pſchezo ſaßo ſtawaju, ßo hoſpoſam radži, ſo njebychu ßwoje ſchaty pſches nóz na powjaſu wißajo woſtajiłe. Wo ſ dźělenja k wězy proßy kriminalne ſwonkowne měſtno w Budyſchinje, telefon 2802.

— Żonjaze koło kradnyli. Pſched někotrymi njedželemi ßu ſ jeneje leżownoſcże na Hornczeřſkej haßy ſtare žonjaze koło ſnamki „Mifa" kradnyli. Koło ma czorne kroßna, jendželſke wodžidło, czorne ſwjena a ſerſawe ſtpizy. Draſtowy ſchkitak an kole njeběſche.

— Sakſka krajna lotterija. Pſchi wutorniſchim czehnjenju 1. rjadownje 211. ſakſkeje krajneje lotterije (2. dźeń) padže dobycže wo 5000 hr. na czißło 154 242; dobycže wo 3000 hr. na czißle 15 873, 88 736; dobycže wo 2000 hr. na czißła 27 841, 40 573, 98 344, 154 979; dobycže wo 1000 hr. na czißła 43 677, 71 969, 82 394, 118 231, 145 209, 150 267.

S **Wóßwez.** Pola tudyſcheho wobydlerja Maxa Ryczerja ßo njedželu w kurjenzu pſches regułowaze kachle deſki ſapalichu. Se ßylnym kurom, kotryž ſ toho naſta, ßo 171 kurjatkow ſaduße.

S **Rakez.** (Czelo ſ dwěmaj hłowomaj.) Czelatko ſ dwěmaj zyle wuwitymaj hłowomaj měješche kruwa bura Schewczika w Nižej Wßy. Czelatko bě morwe, kruwa njemóžeſche czelatko porodžicž, tak ſo dyrbješche ßo dorěſacž.

S **Kamjenza.** Póndželu popołdnju ßo na Połczniſkej dróſy bydlazy rentnar Korla Nowak ſ woporom tragiſkeho njeſboža ſta. Chzyſche ßwoju kipru mandželſku, kotraž bě w ſahrodže pſchebywaka, po ſkhodže horje dowjeſcž. Pſchi tym wobaj padnyſchtaj. Mjes tym ſo mandželſka ſe ſtróželemi woteńdže, ßebi Nowak nop roſbi a po někotrych hodžinach bjes wědomja na ſczěhwki ſranjenja wumrě. Snjeſboženy bě 69 lět ſtary.

S **Kulowa.** Mjes Dubrinkom a Pißanym Dołom ſraſyſchtaj wożobowy wós a czežity cža do ßo. Na ſbožo wobaj wjednikaj woſow móznje ſaſpinaſchtaj, tak ſo ßo wjetſchemu njeſbožu ſadžěwa. Wězna ſchkoda je wulka. Zyle nowy wożobowy wós ßo prědku ſtłóczi a czežity wós dyrbješche ßo ſ pſchěrowa wucžahnycž.

S **Woſerez.** Czežzy ſnjeſbožił ſamkař B. K. pſchi dźěle we Lutach. Dźěl želeſa ſlecža jemu do lěweho wóczka, tak ſo hnydom wuběža. Bjeswědomeho jeho do khorownje dowjeſechu.

S **Krjebje.** Srudny wożud je tu w Nowej Wßy ſchkórzez ßwójbu potrjechił. Pod ßadowym ſchtomom pola ratarja Kijanka 5 morwych młodych ſchkórzow leżo namakachu. Jako ßebi na ſchtomje wißazu kukawu wobhladachu, namakachu ſchkórzez nana a macž wobwěßnjeneju. Chzyſchtai ßebi najſkerje ßwoje hnězko prawje rjenje wunóſtrowacž a tohodla běſchtaj něſchto bórnizu do kukawy pſchinjeßłoj. Bórniza bě ßo jimaj najſkerje wokoło ſchije ſaſchmjatała, tak ſo ſrudnje ſkónczíſchtaj. Młodžata hłodu dla najſkerje ſ kukawy wulěſechu a pſchi tym ſ njeje padnywſchi ßo ſabichu.

S **Niſkeje.** Sańdženu njedželu ßo na ſakaſanym měſtnje a to w ſtarej jamje, w kotrejž ßo prjedy hlina ryješche, někotre hólzy kupachu. Jama je jara hłuboka a hižo huſcžiſcho ßebi pſchi kupanju ßwoje wopory žadaſche. Jako chzychu ßo wjeczor hólzy domoj wróczicž, pobrachowaſche 15 lět ſtary wuczobnik. Hacžrunjež ßo hnydom ſa nim ßlědžeſche, woſta ſhubjeny. Bjes dwěla je ßo ſatepił.

*

S **Biſkopiz.** (Smijiza kußła.) Młody muž, kotryž tu na wopycże pſchebywa, chzyſche ßo pſchi pſchekhodžowanju w lěßach Butroweje hory do trawy ßydnycž. Pſchi tym jeho ſmijiza do ruki kußny. Hacžrunjež ßo wſchě napſcheczíwne ßrědki wužichu, ruka tola ſaczekaſche, tak ſo dyrbješche ßo lěkařſka pomoz pytacž. Lěkarjej poradži ßo, wſchón ſtrach wotſtronicž.

S **Radeberka.** Pſchi wobjěſdženju ſawinjenja nutska w měſcże puſchczi ßo wot motorſkeho koła ſnateho ſportarja pobocžnik. Na dobre ſbożo motorſki koleßak pomału jědžeſche, tak ſo jeho mandželſka a dźěczo, kotraž w pobocžniku ßedžeſchtaj, ſ lohkimi ſranjenjemi woteńdžeſchtaj.

S **Bunzlawy.** Czežki wożud potrjechi Scherdtlez ßwójbu w Thomaswaldawje. Schwerdtle je ßwojim bratrom je ßyczazej maſchinu pizu ßycžeſche. Jeho 3lětny ßyn Manfred hrajkaſche ßebi bliſko ſ druhimi dźěczimi a bě ßo w pizy ſkhował. Dokelž tuta jara wyßoko ſtejeſche, njemóžachu ßo hólczeza ſ maſchiny dohladacž. Maſchinine nože dźěczo hrabnychu a tak czežzy ſranichu, ſo dyrbjachu jo do khorownje dowjeſcž.

Hospodařski rozhlad

Ssrjedu 26. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,97	100 franc. frankow	11,175

Barlinſka burſa 25. meje 1937. Jako ſnamjo wurjadnje likwidnych pjenježnych a kapitalowych wikow ma ßo wobhladowacž, ſo pſchedwczerawſchim wobſamknjene powyſchenje noweje ſtatneje požczonki wot 600 na 800 milijonow hriwnow njeje najmjeńſchi wliw na burſy měło. Nowe tworjenje kapitalow je ſ pſchiczinu, ſo je na burſy ſtajnje wulki ſajim. Tomu pſchiſtupi, ſo ßo ſa wukrajne ſliczbowanje wjetſche nakupowania czinjachu. Powyſchenja kurſow hłownje pſchi montanowych hódnotach ßamo pſches 1 proz. dźěchu. Na rentowych wikach njebě wjetſchich pſchemjenjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Barlinſke žitne wulkowiki poſkiczachu wczera nimale njepſchemjenjeny wobras. Wobrot pohibowaſche ßo we wuſkich mjeſach, dokelž bě jara mało poſkiczenjow. Na druhej ſtronje bě kupowanſki ſajim jara wulki. Młyny wſchak ßu ſ khlěbowymi žitami někak ſaſtarane, dokelž ßo dalſche pſchidźělenja ſtachu. Rožka ßo tu a tam tež hiſchcže ſaměnja. Na wikach ſ pizowanſkimi žitami bě jara czicho. S mukow namakaja ßwětłe pſcheńczne muki najwjetſchi ſajim, tola tež typa 1050 ßo někak wotbu. Napraſchowanje ſa pizowadłami je trochu popuſchczíło.

Wczera płacžeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

25. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 91	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 198	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 394	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnie wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—
Wowcy: 652	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—52
Mjasne wowcy	38—42
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	33—38
Celata: 1718	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	35—38
Swinje: 3241	
Fučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	51,50

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Na wiki bě ßo howjadłoweho ſkotu a ßwini normalna liczba pſchihnała. Howjaſy ſkót ßo ſa najwjetſche płacžiſny pſchidźěłowaſche. Tež ßwinje, kotrež ßo derje pſchedawachu. Czelatow bě pſchewjele na wikach, tak ſo ßo na kónzu czežko wotbychu. Wobkhod ſe ſkopami bě dale hubjeny.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

25. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 312	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 473	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1009	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 3093	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48
Wowcy: 5836	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	30—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—28
Swinje: 14901	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen]., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woliljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 5.	24. 5.		25. 5.	24. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Wusudźenja

§ S mjeßkyſchanym falſchnym wobwinowanjom ſabě- raſche ßo přenja wulka khłoſtańſka komora w jednanju pſchecziwo hiżo wjazy krócż pokhłoſtanemu Janej F ä h l i ſ Rakez, kotryż na poßledku w Budyſchinje bedleſche. Jeho dźowka Hildegarda běſche kónz ſeptembra 1933 nieman- dźelſke dźěcżo tajnje ſ pomozu jeje macżerje Emmy Fähli- neje rodź. Schrammiz porodźiła. Dźěcżo bě ßo bórſy po porodźe wotſtroniło. 24. ſeptembra 1933 běchu nowona- rodźene morwe dźěcżatko we aktowej taſchzy w młynſkej rěży w Schprjewi namakali. 27. oktobra běchu Hildegardu Fäh- liz a jeju ſtarſchej po dokładnym pſcheßłyſchowanju do pſchepytowańſkeje jatby wſali. Tukaſche ßo na nich, ſo bě- chu porodźene dźěcżatko do Schprjewje czißnyli. Hakle po ſchtwórczlěcżu ßo Fähla wuſna, ſo je dźěcżo ßwojeje dźowki, kotrež bě morwe ſ juchoweje jamy wucżahnył, do murjo- weje dźěry ſkhował, hdźež běchu tež ſtłate dźěſcżowe cżěłko namakali. Na to ßo pſchecziwo Fähliz wobſkórżba dla mo- rienja dźěſcża a jeje ſtarſchimaj wobſkórżba dla ſhroma- dneho mordaŕſtwa ſapoda. Po dwajdnjowſkim jednanju bě pſchißażny ßud w Budyſchinje 17. haprleje 1934 Fähliu dla ſpytaneho mordaŕſtwa, k 8 lětam khłoſtaŕnje a jeho mandźelſku k 3 lětam khłoſtaŕnje ſaſudźił a na dołhe lěta bě jimaj cżeſtnej prawa wotrjekł. Hildegard Fähliz bě ßo wuwinowała, dokelž njemóżeſche ßo jej dopokaſacż, ſo bě pſchi morjenju a wotſtronjenju dźěſcża wobdźělena była. Khłoſtańſki czaß Fählineje bě ßo pſched někotrymi tydźe- njemi ſkóncził. Wot lěta 1935 bě Fähla poſpochi na ſtatne rěcżniſtwo a na druhe ßudne hamty liſty piſał, żadajo, ſo by ßo jednanje wobnowiło. W tutych liſtach bě dweju kriminalneju ſaſtojnikow, kotrajž měješchtaj należnoſcż pſche- ßlědźicż, winował, ſo ſtaj ßebi wuprajenja wot jeho dźowki a mandźelſkeje wunucżiłoj, jedneho ſ njeju, ſo je wopacżne wuprajenje w jednanju cżinił a jeneho pſchedſtajeneho wo- beju ſaſtojnikow, ſo je jeho wopacżnemu wuprajenju po- hnuł. Tež bě ßudnika, kotryž pſchepytowanje nawjedo- waſche, winował jo njeje wěry hódny a ſo łži. Dla tutych winowanjow a wuprajenjow ßo pſchecziwo Fähli ſnowa jednaſche a pſchi tom ßo wukopa, ſo je wſcho njewěrnoſcż. Fähla doſta ſa to jene lěto a 6 měßazow jaſtwa a na dwě lěcże ßo jemu cżeſtne prawawotrjeknychu. Wopacżnje winowanaj ſaſtojnikaj a jeju pſchedſtajeny ßmětaj wußud po nabyczu mozy prawa na Fähłowe wudawki wojjewicż.

Powěsće z cyłeho swěta

Cżežke njewjedro w Flöha pola Kamjenizy.

Cżežke njewjedro wczera popołdnju wokoło 4 hodźin nad naſchim měſtacżkom ſakhadźeſche. Njewjedro bě ſ wulkim wichorom ſjednoczene. We wjeßnym dźělu Neuſorge, ßußodnej wßy Blaue, zychnowaſche wětrniza. Do doła ßo walaze wody ſpadowaze dróhi do torhazych rěcżkow pſcheměnichu. Sa krótke mjeńſchiny woda we dworach w dolinje meter wyßoko ſtejeſche, pſchedoby ßo do pinzow a bydlenjow a naczini tam wulku ſchkodu. Tež na polach a ſahrodach je ſchkoda jara wulka. Dróhi pſchi rězy Czopawje ßu ſ wodu hłuboko wudrěte.

Piccardowy ſtratosferowy ballon w płomjenjach.

Wutoru dopołdnja ½11 hodźin je ßo krótko pſched lětanſkim poſpytom Piccardowy ſtratosferowy ballon doſpołnje ſpalił. Mohoby na dobre ſbożo do ſchkody nje- pſchińdźechu. Sslědźeŕ pak ma wulku ſchkodu, dokelž ßo jeho drohotne měrjeŕſke inſtrumenty ßobu ſpalichu. Wo- heń naſta, jako ßo balon ſ wożebitym apparatom ſ cżo- płym powětrom měſto każ hewak waſchnje, ſ wodźikom pjelnjeſche. Balon bě hiżo napjelnjeny a runje dyrbje- ſche ßo korb k pjelnjenemu balonej pſchicżinicż, jako na- dobo woheń wußapny. Sa wokomik ſtejeſche zyły balon w płomjeniach a njedźiwajo wſchěch poſpytow njeda ßo wjazy wukhowacż. Piccard chzyſche poſpytne lětanje ſ cżopłym powětrom cżinicż.

Sswojeho ſpadnjeneho muża 3 hodźiny dołho ſa powjas dźerżała.

Wobdźiwania hódnemu ſkutkej ßwojeje żony ma Winſki hórſki łażeŕ ſa ßwoje żiwjenje dźakowacż. Win- ſkaj mandźelſkaj běſchtaj ßebi wotmyßlikoj, na wjeŕch hory Edelweiß we wyßokim Schwabu ſalěſcż. Muża, kotryż prědku lěſeſche, wot horka ßo kulaze kamjenje trje- chichu, tak ſo bjes wědomja dele padny. Jeho żona mó- żeſche jeho 3 hodźiny dołho ſa powjas dźerżecż, ſ kotrymż bě k njej ſwjaſany, hacż na jeje napomoz wołanje ju a jeje muża wukhowaŕſke mużſtwo wukhowa.

Cżežke njewjedro nad Budapeſtom.

30 domow dyrbjachu ßo dla hrożazeho ſtracha, ſo ßo ßypnu, wopuſchczicż.

Nad Budapeſtom a wokolinu ßo niedźelu żakoſtne njewjedro roſpuſchczi, kotrež bě ſe ſliwkom a wětrniżu ſjednoczene. Se ßußodnych horow waleſche ßo woda ſ rě- kami do měſta. W pſchedměſtach dyrbjeſche ßo 30 domow ſtracha dla, ſo ßo ßypnu, wuprósdnicż. W Domhazu 14 barakow ßo ßrony, w kotrychż zyganjo ſydlachu. Tež ßyrotownja měješche wjele pod wulkej wodu cżeŕpicż. Muſtawiny faraŕ, kiż bě do wody ſkocził, ſo by cżěſchen- ka, kotrehoż bě woda ſ dźěczazym wozyczkom wotnjeßła, wukhował, ßo pſchi tym ſatepi. Tež ſ provinzy ßo wo wulkich njewjedrach piſa.

Cżežke wobkhadne njeſbożo w Drježdźanach.

Wczera dopołdnja ſajědźe na kſchiżowaniſchczu Kocże- brodſkeje dróhi w Kadizach njedaloko ſtatneje awtoweje dróhi cżežity awtowy cżah do lěweho boka połnje wob- ßadźeneho omnibußa. Pſchi tym ßo 6 wośobow omni- bußa cżežzy ſrani. Dyrbjachu ßo do khorownje w Biedri- chowym měſcże dowjeſcż. Někotre wośoby ßo pſchi ſra- żenju lohzy ſranichu. Winu na njeſbożu ma naiſkerje wjednik cżežiteho cżaha, kotrehoż ſpinadła běchu ßo ſa- powědźiłe.

KŁOBUKI
ČAPKI
KOŽUCHI
w zestej kajkosći přeco pola firmy
A. FLEGEL
nasl.
mějićel Pawoł Zimmer
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6
Rěčimy serbscy

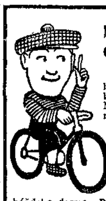

Najlěpši dopokaz je
kak wužitne je koło w trjebanju. Naše wuswědčenja dopokazuja, zo před 25 lětami podate jězdne koła hišće džensa so wužiwaja. Katalogi, tež šijacych mašinow, rozpósćelemy na kóždeho darmo. Přez pół miljona Edelweiß-kołow smy hižo w běhu 40 lět rozesłali. To zawěsće njebychmy mohli, hdy njebychu naše Edelweiß-koła tak dobre a tunje byłe.
Edelweiß-Decker 705
Deutsch-Wartenberg

K firmowanju
Za hólcow:
Zwjeŕšne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slě
Rukajcy
we wšěch płaćiznach

K firmowanju
Za holcy:
Spódn. drasty
Podkholowčki
Košle
Rukajcy
Nohajcy
Wulki wubjerk
Nizke płaćizny

A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller, na Serbskich hrjebjach 2

KAMJENC

Wšitko dostanjeće derje a tunjo pola
Alfred Beitel w Kamjencu
(prjedy Nicolaus) Budyska dróha 76

K swjatemu firmowanju
we wulkim wubjerku a
jara tunjo
holčace drasty
hólčace wobleki
štrykow. wobleki
Küblerowu drastu a wobleki
nokajcy
rukajcy
zočki
košle
šlypfry
kholowy z košlu
spódnje suknje
štrykowane jaki
pulovry
fałdate suknje
hólčace kholowy
sportske košle
we wosebitym domje
RUDOLPH
na Kěžorskej drósy 16

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,70 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 4,75 hr.
Přisłuški za koła poskića firma
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Trjebane a nowe meble
ma stajnje a tunjo na składźe
Josef Buhl w Kamjencu
w Spittelskim młynje
Mandźelske pożčonki a pomocne wopisma za dźěći so do płaćenja bjeru

Kajkostne jězdne koła płaćizny hódno
pola Kołoweho-Warnecke
w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

K swj. firmowanju
časniki a debjeńki
po znatych tunich płaćiznach a we wulkim wubjerku pola
Uhren-Koksch
na Sukelnskej hasy 20

Waše přetorhni. sytki
začuwaće wobćežne? Čehodla njenosyće hišće moje lětdźesatki wupruhowane Reform-na kulkach pohibliwy podwjaz? Kaž myška přizamknje, so miehka płona pelotta přihódnje wot delka horje. Žane zniženje při hibanju, čahanju, kašlowanju a zběhanju. Bjez pjera, gumija a sćehnowych rjemjenjow. Žane šudrowanje, dokelž so swobodnje pohibuje, wosebje płaćiznyhódno. Jenož připrawjenje po měrje. Štwórty patent přizjewjeny. Přeswědčće so wo mnohich lěpšinach a připóznawacych wobkrućenjach bjez nućenja.
w Lubiju: štwórtk, 27. meje, w hotelu „Alberthof", wot 8 hač 12 hodź.
w Biskopicach: pjatk, 28. meje, w hotelu „Złote słónco" wot 8 hač 1 hodź.
w Budyšinje: pjatk, 28. meje, w hotelu Rachlitz wot 2½ hač 7 hodź.
Paul Fleischer, Specialne bandaže. w Freisbachu (w Pfalcskej)

Za firmowanje
Bleyle-wobleki a módre hólčace wobleki, dar, kiž so stajnje waži.
Hellwig & Schönbohm
Solidny wotrjadny wobkhod za hotowu drastu

Za sw. firmowanje
kupće
praktiske stupnje
wot
SOMMER
na Serbskich hrjebjach 8

Meble do předstwy
Drastne powěšaki — Kaktejowe stojadła
Walter Despang, na Moltk. dr 17

Mały nawěštk ...
wulki wuspěch

Na předań
Wysokosućelna
jałojca
je na předań
w Sernjanach čo. 6

Hdyž sće w Budyšinje, potom myslće na serbski wosebity wobkhod
A. SCHAUSEIL
na Bohatej hasy
Wosebje poručamy: čorne banty na hłowu, muslinowe a židźane šórcuchi, židźane a vollowe jaki, štaltowe rubišća, francy, wobsadki atd.
Wosebitosć: Serbske kwasne wuhotowanja

Žonjace kłobuki, rjane a Was derje drasćace
po kóždym přeću a po mnohich płaćiznach, dostanjeće we wulkim wubjerku w specialnym wobkhodźe
Gerdrud Kluge w Budyšinje Serbska hasa 7
Přeprasowanje a předźěłanje tunjo!

Słónčne rolowy
škitaja waše gardiny před přespěšnym zničenjom přez słónco
Słónčne rolowy stajnje płaćizny hódno pola firmy
Friedrich Bubach w Budyšinje
róžk Kronprynceweho mosta — Zwonkowna Lawska hasa

„BLITZ" jězdne rjady
kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow
90 pjenježkow
Serbska kniharńja w Budyšinje

Dłožkowe dźěła (Fliesenarbeiten)
(sćěnowe, špundowanjowe a płonojte wobkładźenja) wšěch družin wuwjedźe porjadnje a płaćizny hódno
Dłožkowy wotrjadny wobkhod
Paul Bohot w Budyšinje
na Moritzskej drózy 14. Telefon 3786

Maš-li skót na předań podaj nawěštk do Serbskich Nowin

Krjepjawy zacynkowane a lakowane we wšěch wulkosćach poskića tunjo
Richard Sommer
prjedy W. Hoppe / w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 20 (znapřeća čělozwučowaŕnje)

SERBSKE NOWINY
su dźenik serbskeho luda a našeje domizny
Rozprawjeja wo wšěm, štož našeho čłowjeka zajimuje, tohodla dyrbja do kóždeho serbskeho doma. Su tunje, dokelž płaća měsačnje jenož 1,50 hriwnow

Hižo před 30 lětami kupowachu Serbja za swj. firmowanje módre wobleki
za hólcow a pachołow pola
König w Budyšinje Žitna hasa 2/4
Kupujće tež Wy Wašu drastu nětko pola nas.
Tež wobleki za nawoženjow
mamy we wšěch wulkosćach na składźe.
sportske wobleki, žonj. mantle
stajnje płaćizny hódne a dobre wot
König, Žitna hasa 2/4

K swj. firmowanju
płaćizny hódne
stupnje
za hólca a holcu wot firmy
BATA A.G.
w Budyšinje na Bohatej hasy 16

Přiłoha k čisłu 119

SERBSKE NOWINY

Srjedu 26. me'e 1937

Sto je helium?

Pſchi kataſtrofje powětrona „Hindenburg" je ßo wjele wo tutym płunje pißało a w pſcheptytowanſkim wubjerku ßu wubjerkowe ßobuſtawy na to pokaſake, ſo njeby ke kataſtrofje dóſchło, hdy by powětron „Hindenburg" ſ tutym njepalomnym płunom pjelnjeny był. Tohodla je ſajimawe, hdyž něſchto wo tutym płunu ſhonimy.

Sjedoczene ſtaty w Amerizy ßu w lěcze 1925 a 1927 ſakonje wudake, po kotrychž je ſakaſane, płun helium ſe Sjednoczenych ſtatow wuwoſycz. S tym je ßebi Amerika jako nimale jeniczki kraj, kotryž njepalny helium dźěła, wěſty monopol ſawěſczika. Wěſte wolóženje naſta po žakoſtnym njeſbožu powětroweje łódźe „Macon", jako preſident Rooſevelt woſjewi, ſo Sjednoczene ſtaty helum tež druhim krajam ſa poſpyty a wědomoſtne ſaměry wotedadźa. Praktiſzy pak tehdyſche woſjewjenje amerikanſkeho preſidenta dotal njeje niczo na wobſtejazym ſakaſu wuwoſa pſcheměniło.

Helium je tak mjenowany cziſty płun, to rěka njeda ßo ſ druhej maczijnu chemiſzy wjaſacž. To woſnamjenja, ſo ßo njepali. 18. auguſta 1868 wußlědźichu Jaſſen, Lockyer a Frankland pſchi ſaczěmnjenju ßłónza we ßłóncznym ſpektru czaru, kotruž dotal njeſnajachu. Běſche to nowa ßwětłožołta czara, kotraž w bliſkoſczi natriumſkeje czary leži. Pſchipißachu tuto nowe wußlědźenje dotal njeſnatemu elementej, ßłónczn ej maczijnje. Tohodla mjenowachu tutón element tež helium po grekſkim ßłowje helios, to je ßłónzo. Poſdźiſcho ßo ſwěſczi, ſo atmoſferiſki powětr we wyſchſchich worſchtach tohorunja helium wobßahuje, a ſo wožebje je tutón cziſty wobßahuja helium, ſchtož je Ramſay 1895 prěni senſi płun tež na ſtejnizach (Fixſtern). Tola tež wſchelake ſara žadne ſemſke mineralije wobßahuja helium, ſchtož je Ramſay 1895 prěni ras dopokaſał. Helium naſtawa pſchi roſpadnjenju radija. Wſchě wußlědźenja wſchak njeměſachu praktiſki woſnam, pſchetož tute dźělby běchu pſchemałe. Wuwiwa dźěń na pſch. jedyn gramm radija w lěcze jenož 158 kóßnych milimetrow helija a 1 kóßny meter powětra wobßahuje jenož 4 kóßne zentimetry helija.

Dokelž ßo pſchi ſ heliom czinjenych poſpytach ſwěſczi, ſo tutón płun ßo njepali a njeroſbuchnje a helium ſe ßwojej wahu ſ 0,18 grammow normalneho litra je po wodźiku ſ 0,08 grammow nałóžſchi płun — je potajkim něhdźe dwójzy tak czežki kaž wodźik, naſta hižo 1898 prěni namjet, ſo by ßo ſa pjelnjenje powětronow we pſchichodźe jenož helium wužiwał. Tutón namjet, kotryž bě ßo zyle wažnje ſtał, ßo w ßwěcze tohodla jako ßměſchny pſchija, dokelž bě tehdom na ßwěcze jenož jara mało helia k ruzy.

Sta pak ßo, ſo w Amerizy zyle nowe žórła helia a to w tamniſchich ſemſkich płunowych žórłach wußlědźichu. W Texaßu, Ontariu a Kanſaßu nětko helium we wulkim dobywachu. Nětkole wobliczi ßo zykłowe dobycze helia w Amerizy na něhdźe 650 000 kóßnych metrow w lěcze. Tute liczby ßu ſ wunoſchkom najwjetſcheje produkzije po poßlednim ſtawje nowoczaßneje techniki. Ziwjenſke tracze heliumoweho žórła wuczinja po wußudku nawjednych chemikarjow 3—20 lět, Esamo na ßebi njeje to jara poſběhaze. Tomu pak dyrbi ßo na měnjenje nawjednych wotrjadnikow pokaſacž — a to płaczi wožebje ſa wotrjadnikow — ſo je liczba heliumowych žórłow nimale njewuczerpajomna. Praji ßo, ſo je trjeba jenož nadrobneho pſcheptytanja hornjeje radioaktiwneje worſchty ſemſkeje ſkory, ſo bychu ßo ſaßo nowe heliumowe žórła wußlědźiłe. Wot wězywuſtojnych je ßo ßamo prajiło, ſo ſemja ſtajnje helium wupocža.

Sajimawe je, ſo do czaßa, jako Amerika ſ dobywanjom heliumoweho płuna we wulkim ſapocža, wſchón wobſtatk helia na zykym ßwěcze pſched 1918 jenož 4 kóßne metry wuczinjeſche.

Tute 4 kóßne metry ßo tohodla ſkoro jenož ſa wědomoſtne a poſpytne ſaměry wužiwachu a njeměſachu žaneho hoſpodarſkeho abo wojerſkeho woſnama. Płaczijna ſa heliumowy płun bě tohodla tež njeßměrnje wulka. Wuczinjeſche něhdźe 250 000 hr. na kóßny meter a ſpadny na 50 hr. na kóßny meter, hdyž bě 1921 ßo we Amerizy heliowy płun we wulkim dobywacž poczał. Nětkole płaczijna helia w Amerizy jenož 75 pjenježkow ſa kóßny meter wuczinja.

Prěnja powětrowa łódź ßwěta, kotraž ßo ſ heliowym płunom pjelnjeſche, bě „C 7" ſ 5000 kóßnymi metrami wobßaha. W ſeptembru 1922 móžachu hižo powětrowu łódź „Shenandoah" ſe 54 000 kóßnymi metrami heliowehe płuna pjelnicž. Praktiſke poſpyty ßu mjes tym pokaſake, ſo móža ßo helijej něhdźe 15 proz. tuńſcheho wodźikoweho płuna pſchidacž, pſchi czimž tuto měſchenje wožebitoſcze helia, njepalnoſcž a njeroſbuchanoſcž, njeſhubi. Powětrowa łódź Shenandoah wſchak ßo we wulkim wichoru w ſeptembru lěta 1925 doſpołnje roſłama.

Zadyn kraj na ßwěcze nima žórła heliowego płuna podobneho wopſchijecža, kaž Amerika. Hdyž ma Němſka tež w mineralnych wodach we Wildbadźe w Czornym lěßu helium a tež w Rüſſelsheimje ßo prěnje žórło heliowego płuna w Europje w lěcze 1928 wotkry, wſchak to dawno njedoßaha, ſo by ßo jedyn zeppelin ſ nim napjelnił.

Najlěpša hódnosć

kotruž přez 200 lět stara twornja na

kosy zhotowi je znamka **„Elektra"**

z razytkom. Kosy płaća 1,75 hač 3,– hriwnow

JOH. MIESSNER

železowy dwór w Budyšinje

Ptački jako twarcy

Stejimy ßrejdź nalěcža, w kotrymž ßebi tež ptaczki ßwoje hnězdko twari. Tu poſkiczeja ßo nam, wožebje ſchtož twarjenje hnězkow naſtupa, ſajimawe pohladnjenja do žiwjenja ptaczkow. Pola wſchelakich družinow móže ßo ßamo wo twarſkim wuměłſtwje rěczecž. Hnězka bjes kóždeho wuměłſtwa maja ptaczki, kotrež we wužłobinach lanu, dokelž jim, jejkam a młodym tajka wužłobina połny ſchkit poſkicža. Tež hnězka ptaczkow, kotrež na ſemi lanu, njejßu někak wožebje wuměłſke, dokelž ſemja w czaßu nalěcža ſe ßwojej bujnej trawu doßahazy ſchkit poſkiczeja. Jako wuměłſke twary dyrbimy tajke hnězka wobhladowacž, kotrež ßebi ptaczki na ſchtomach a we kerczkach we hałzkach twarja. K nim ßłuſcheja ſe ſnatych družinow kóßy a ſyby. Schtóž je ßebi tajke hnězko wobhladał, tón ßo dodźiwacž njemóže, hdyž widźi, kak je ßebi ptaczk ſe ßwojim pyſkom kraßnje ßwoje hnězko ſpletł, wožebje ſyby ßu wurjadni twarzy hnězkow, kotrež ßebi ſwonkowne ſczěny hnězka ſ wožebitej ſchkitanſkej barbu wobdadźa, ſwjetſcha ſe ſchkorpiſnu abo ſ mochom. Hnězkowy dołczk je wuměłſki twar ßam ſa ßo: Syba ßebi jón ſ pjerkami a włóſkami rjenje wupolſtruje, kóß ßebi jón ſ hlinu a ſemju wulěpi. Wuměłſke twary ßu tež hnězka ſczinarikow, kotrež ßebi je na ſtajnje ßo pohibowaze ſczinowe kijeſchki ſpletu, tak ſo nad wodu wiſaja. Jara ſajimawe hnězko ma tež hramuſchka (Beutelmeiſe). Tuto je tak krucze ſpleczene, ſo jo dźěczi w Ruſkej jako pantoflik wužiwaja. Wurjadni twarzy ßu tež naſche kaſtojczki. Schtóž jim kedźbliwje pſchi dźěle pſchihladuje, njemóže ßo dodźiwacž, ſ kajkej wuſtojnoſczu ßebi ßwoje hněſdaczko k twarjenju pſchilěpja. Tež rjane kulojte hnězko kralika je jara ſpodobne. Pilnoſcž tuteho małeho wjeßołeho ptaczka je tak wulka, ſo ßebi nimo hnězka, do kotrehož ßwoje jejka ſkładźe, tež hiſchcze hnězko k hrajkanju natwari. Wſcho to je ſa naß ſ wulkim napominanjom, ſo bychmy ßebi naſche ptaczki, kotrež ßu najlěpſchi pomoznizy we wojowanju pſcheczíwo ſchkódnikam w naſchich ſahrodach a ßadowych ſchtomach, wažili a jich hnězka ſchkitali.

Drobna požiwa.

Marczin Kral.

Snate je, ſo ßu někotre ryby njekraßne rubježniki, kotrež ßej łója a ſpóžeraju ßwojich mjenſchich ßobupłuharjow. Hdyž kucharka ſchczuku abo pſtruhu wukutli, namaka druhdy w jich žołdku poměrnje wulke rybiczki. Haj ßamo ſchczuku ſ rybiczku w tłamje ras w hacže wuhladaſch. Wótre ſuby jim podarmo ſpožczene njejßu.

Tola ſchtó je ras karpy abo liny widźił pizu pſchijimacž? Haj, w parkach abo hdźež hewak w hatach ßo tute ryby pizuja, pſchińdu ſ hromadami ßebi po drjebjenu zaltu, po khlěb, po lupiny a po druhe dobre kuſki. Ale ſ czim ßo žiwja, hdźež ßo nichtó njeſtara wo jich hłód? Stajnje wotwěraju a ſawěraju tłamu, kiž njeje na kußanje wjetſcheje zratwy pſchiprawjena, a ženje tež njewidźimy, ſo jim pſchiroda wjetſchi kuſk poſkiczi. Esmy ſwuczeni myßlicž, ſo ßebi něhdźe někajku požiwu namakaja a něhdźe ßnědaja, ßwacža, wobjeduja a wjeczerjeja podobnje kaž ludźo. A hdyž jim pſchihladujemy, kak wodu do ßo ßrěbaja, ſo bychu ßebi kißlik ſ wody pſchißwojiłe, mohli wbohe ryby wobžarowacž, kotrež maja tajke woſtudłe dźěło ſ lubym dychanjom. So jich tola tłama njeboli! Widźimy pak je ßrěbacž druhdy

Zalěski:

Našim kritikarjam

Mjeno „kritikař" je w našim času tamane słowo, kotrež so wjacy trjebać njesmě. Prajić ma so posudźowar, pohódnosćeř. Tež kritikować so njesmě, ale rozprawjeć. Najebač toho pak drje kritika ženje cyle njewusnje, dokelž je strowa kritika za kóžde dokonjenje čłowječeho ducha trěbna. Čim špatniše je dokonjenje, čim njedokonjaniši, čim nuzniša je kruta druhdy tež popjerjana kritika, ale přeco bjez kałačow a jěrkosćow. Kritika njesmě tamać, čłowjeka slěkać, wohańbjeć a njesmě posudźowanemu začuće mjenjehódnoty a njezamóžnosće přihotować. Kritika dyrbi čłowjeka zběhać a jeho k přeco lěpšim a wjetšim skutkam pohonjować. Kritika ma wótcowska, miłotna być a nic so z palatymaj wočomaj njesmilneho sudnika na čłołwjeka měrić. Pod wočomaj kritikarja ma wuměłc rosć a postupować, nihdy pak so pobić a do zadwělowanja zahnać. Kritika słuša tohodla do rukow wupruhowaneho a nawědźiteho lubowarja a přećela wuměłstwa a bědźerja za rjanosć, zdobnosć a zaměrnosć. Wědomosć bjez dušineje wosobnosće tu njedosaha. Exaktnosć drje je nuzna pola kóždeho wukona, ale wjele ważniši je duch a princip, w kotrymž a za kotryž je so tutón wukon stał. Wuměłstwo je morwe tam, hdźež jemu duša hudźbu a přewod njedawa. Kritika je wulka zamołwitosć. Štóž ju wukonja, njech to božedla nječini z přezběhnjenja, z hidy abo z njenasyćenosću. Štóž je kritikař z powołanja a kohož ta abo tamna nowina pósćele na wustajeńcu, předstajenje abo druhdźe, zo by rozprawu za jich časopis napisał, tón budźe a móže tež tak pisać, kaž sebi to redakcija přeje. Wón je jenož redaktorej zamołwity. Štóž pak na přikład serbskich spisowaćelow w jich cyłkosći sebi posudźować dowoli, byrnjež k tomu nadawka njedostał, tón njech so dwójcy na kedźbu bjerje, zo njeby z tym škody nadźěłał a serbskemu ludej tež hišće tu snadnu ličbu dobrowólnikow zebrał, hdyž hižo žanych spisowaćelow a basnikow z powołanja nima.

Wě dha tajki kritikař, kak su so tući dobrowólnicy za naše spisowaćlske dźěła dobyli, z kajkeho pohnuća su so woni druhdy bjez kóždeho studija a nawjedowanja w spisowanju a basnjenju zwučowali a tak sebi po času tajku hotowosć přiswojili, zo móžachu swoje prěnje dźěła wozjewić, a so pozdźišo spisowaćeljo mjenować? Z nahrabnosće a česćelakomnosće zawěsće nic! Wšitcy kotřiž su to pola nas činili, běchu narodowcy a pisachu z lubosće za swój lud.

Jako přikład chcu sebje sameho doprědka stajić, dokelž druhe pady tak dokładnje njeznaju. Při tym nimam wotpohlad, so nad někim pozběhnyć, dokelž njezamóžnosće derje dosć znaju. Njemóžach tu jenož mjelčeć, hdyž su so serbscy spisowaćeljo z wěsteje strony w cyłku přimali. —

Njebyło-li Mikławša Andrickeho, Jurja Wingera, Hórnika, Muki a Ćišinskeho było, njebych so ženje ze serbskim spisowaćelom stał. Andricki a Winger staj mje w jeju młodostnym zapalu pohonjowałoj k basnjenju a spisowanju, mje młodeho hajniskeho w zapadnej Sakskej, bjez kóždeho zwiska z našim ludom bydlaceho, kotremuž so žiwjenje hewak dosć strózbne jewješe. Buch wot tuteju wohniweju duchow zapłomjenjeny a sobu storhnjeny, tak zo so lědma 18lětny wot toho časa sobu zamołłwity za wobstaće a sławu našeho luda začuwach. Dach so do pisanja. Hajnikowe wobrazki nastachu, kotrež so we „Łužicy" wozjewichu. Hórnik mi moje dźěło pokhwali, wosebje hódne bě jemu moje „Na łakańcy". To mi wězo dawaše lóšt a pohon k dalšemu dźěłu. Muka mi pisaše pohonjowace słowa a Ćišinski sebi požada jako redaktor „Łužicy" moje nastawki. Moja wěra do Serbstwa a moja zamołwitosć za jeho wobstaće rosćeše. Hórnik běše mi prajił zo dyrbjeli so powědańčka ze serbskich stawiznow za našu młodźinu pisać. Tak sym so dał do pisanja a „Serbscy rjekojo" naběrachu žiwjenje.

Nihdy njemyslach sebi tu a tež při pozdźišich dźěłałch nic, na někajku wutworbu wuměstwa, ale jeničcy na mój zamysł a zaměr. Myslach sebi tak, za čimž so ja palu, za to dyrbi so tež kóždy serbski młodźenc zapalić. A to dyrbješe so stać, jeli ma serbski narod dale trać. Z tym chych so spokojić, jeničcy to dyrbješe moja mzda być, njech potom moje dźěło tež jako mjenje hódne tamachu. Njejsu pak je tamali a bychu-li tež, bychu mje traš zamylili, ale nihdy zatrašili. Njepisach wšak za pjenjezy a tež nic za khwalbu. Pisach za naš lud, na kotryž běch hordy. Tehdy tež hižo wědźach, zo je to, štož so čłowjekej z lubosće, z duše wuroni, přeco rjane, hódne a spodobne a tohodla tež wuměłske.

Tak a podobnje drje je so tež wšitkim našim spisowaćelam zešło. Jich dušina nuza a naša narodna běda je jim pjero do rukow stłóčiła. Woni njejsu hinak mohli a su so woprowali a su dźěłali wo dnjo za swój wšědny khlěb w zastojnstwach a druhdźe a po nocach za swój serbskil ud.

Njech maja so naši młodźi ludźo a wosebje naši studenća wšitcy tak. Kóždy njech sebi wupyta swoje polo, na kotrymž so do dźěła da. My mamy kóždy dźeń znowa naš dopokaz zwjesć, zo chcemy jako lud dale žiwi być, tohodla dyrbimy na wšěch polach wuměłstwa a literatury sobu kročić a pilnje dźěłać. Dyrbimy nastajnosći za nowym směrom žiwjenja pytać.

A kritiki so wostajmy. Wosebje my młodźi so jeje wostajmy. Młodosć drje znaje wuměłstwo, wobknježi wědomosć a je eksaktna po sadźe a po słowje, ale štož wona njewobknježi, to je waha słowa, to je začuće, kelko kóžde słowo waži. Tule znajomnosć přinjese hakle čas. Njech so kóždy zwučuje w dźěle, zo by sebi tule samownosć přiswojił. Potom njech so da do kritikodwanja a wšo a wšitko so da.

Serbski lud je z tym, zo je wón docyła hišće žiwy, swój mištrski kusk pokazał. Z tym je so wón nad kóždej kritiku stajił. Jeho žiwjenje je same wuměłstwo a wón ma prawe začuće za dźěło serbskich spisowaćelow, kotřiž njepisaja za pjenjezy, ale kotřiž to činja z lubosće, štož jim duša kaza.

Nam kritika, kotraž cyłe stawy a zhromadźenosć luda přima, docyła trěbna njeje. Jenotliwc njech so sprawnje posudźuje, ale cyłk ma pola nas zwonka kritiki stać. W tym padźe nejmóže kritika polěpšenje přinjesć, ale móže jenož škodźeć.

Tuž preč ze wšej kritiku, hdźež wona na prawym městnje njeje. My serbscy spisowaćeljo so za nju dźakujemy.

dospołnej jednoratosizu, kotraj zanu sprognosej a Lołosćj njepsćeradźi, a druhdy ſ wulkej pożadnosću a mohł rjez nutrnosću, w kotrejž so ſnutskowne wosboženje jewi. A wěsće je cźerstwy powětr, też ſ wody žrěbany, tak kražny dar Boži, so jón też žłaba pichitimliwosć rybiajeje dusche samože saćuwaćz jako kschewjazu dobrotu. Tola tele njepschestawaze hibanje tłamy njeſłuži jenoż dychanju, ale też pjelnjenju żoidła, hyrnjež ničźo niewidźeli, ſ cźimž mohło so to stacź.

Požiwa też wjetſchich rybow, kaž na psch. karpow, je mjenujšy ſ wulkeho dźěła khětro drobna. Wjes drobnowida su prawje njespósnajemy. We wodźe a na njej, wosebje ſtejatej, mjerźi so ſ małymi żiwoschkami najwschelakorischeho ſtwara. Nimaja mozy, so ſamowólnje we wodźe hibacź, so jei ſtajicź abo so nětkle pschimnyć. Woda je njeje a hiba; hjes wole so dyrbia dacź cźerić, hdyž je woda njeje. Tohodła su jim pschirodosſyntnišy narjekli po grjeſſu plankton. Po pschišłuschnosći ſ ſwěrinſtwje abo ſ roſtlinſtwje roſeſnawaju so plankton a phytoplankton, po pschebytku hali- abo mórſke, a limno- abo ſłódkowódne planktony, po mérje makro abo wulke (ſ holym wóčkom póſnajomne) a mikro-, też nanno- abo dróbne (jenoż ſ dróbnowidom póſnajomne) planktony. Tute pomjenowanja njechadźa ſame jenotnoſtne družiny pschirodoſpytneho ſeſtawa wonſnamjenicź, ale ſłuža jenoż praktiſkim potrjebam. Plankton je pschezo ſara měſchana ſhromadnosć ſara wschelakich druzin żiwoschkow. Do njeho ſłuſcheja, kaž horjeka cźitamy, roſtlinſke a ſwěrinſke żiwoſchki. Prěnſche su diatomeje, po ſerbſku ſchcźěpjenki abo roſproſtowki mjenowane mokrizy. Tute poſledniſche ſu wosebje ſaſimawe, pschetož maja ſeleń kaž roſtliny a ſpodobnjuja ſ pomocu wuſliczenateje kiſaliny kaž tute, tola pschitimaju kaž ſwěrjata ſ wosebitym ſtrojom požiwu. Kozenjonóžki, kahejniki kuleńczki, dróbnuſchke raczki, wosebje pak mnoho dodubkow tworja ſwěrinſke plankton.

So mohłe tute żiwoſchki we wodźe pkuwacź, ſu wosebje lohke twarjene, je powjeſch jich małkeho żiwotka pomérnje wulki a maja w ſrjedi ſamu wodu, też wolij, w popuſchćajnych a ſo pinajcych puchełkach powětr, padobła kaž létadła a ſkakarjo a na ſjerſchće podobne wuſoſtki, kotrež mohłe ſ nóżki mécź. Mjeſo nima ſana druzina wſchitke tute lépſchiny.

Je nadrobnje wopiſowacź je hjes wobraſkow nimale njemóžna a wostudła wěz, ale radoſtne a ſajimawe je hladacź pſches dróbnowid na tute ſwjeſkcha naſeleń a ſpěła ſara khwatnime żiwjenje w krjeżu ſatneje wody. K tomu njeje trjeba droheho ſtroja. W kóždej ſchuli a pola kóždeho mjaſowobhladowarja namakaſch dohahajcy dróbnowid a ſ nim ſkadnoſć, něſchto wubjernje ſjane wohladacź. Schékźdźeſaćzikróćna wulkoſć wobraſa je dohahacza. S dalſchim powjetſchenjom cźerpi ſaſnoſć wobraſa tak dróbnych żiwoſchkow, njechamy-li je barbicź, cźemuż by wosebiteje wulkoſnoſće trjeba było. Żiwjatko, nětkle $^1/_{10}$ mm mérjace, widźimy nětkle ½ zentimetra wulke. Mjeſo je też mjeńſchich a njejeſtuſchich. Póſnaiemy ſaſnje jich mórzbu, jich ſtwar a zdźela jich ſkutkowanje. A ſo dźiwamy wobdźiwamy a ſkoſumimy to a tamne.

Ale kak móża ſo pomérnje wulke rybы, kaž karpy, ſ taſkimi małymi bórtkami nahyćcź, hdyž tola 1000 hakle 1 mm³ wucźinjeja? S prěnja njeje tutón drobjas jich jenicźka požiwa, ſ druha žrěbaju zwjacźi dźeſ a dožahnu ſ tóždym žrěbnjenjom zyku żyku tajkich żiwoſchkow. Mało a małko je po cźaſu tójſchto. K tomu jim tuta požiwa wosebje nje.

Rybarjo ſu nawędźili, ſo wunoſchnoſć hatow wotwiſuje wot mnohoſoſe tutych dróbnych żiwjatkow. Ryba ma ſpěchnje roſcź. Wobluben̄y karp ma ſa ſchtyri léta doroſcź. Starſchi hižo prawje njeſłoſi. Tohodła hatać ſ prěnja ſwoje rybы, hyrnjež jim też pſchiroda požiwu poſticźała, pizuje ſ mjaſowej, lupinowej a rybjazej muku, kaž też ſ kuſkami, kuparjam a pſchekhodźowarjam mało lubymi. S druha pak ſo prózuje, rybam tak wužitne plankton po możnoſći pomnożicź. Żnoji tehodła ſwoje haty ſ draſkom (kalijom), ſe ſchtapikohórcźitym koſcźicźnatanom (phorphorkis. ammoniakom), ſe kóżnym popjełom a druhimi maczińnami. Naſymu po możnoſći wodu ſ hatow wotpuſchcźi, pschetož wjetſchina naſchich dróbnych ſwěrjatkow płodźi naſymu wosebite jejka, kotrymž ſymſka żuchota lépje tyje hacź woda abo lód, a druhe tutych żiwoſchkow pſchetworja ſo do wotpoczinych podobow, kotrež ſ wulkhnjenjom a ſmjerſkom njeſchkoduja, ale wjele hóle wjazy żiwjeńſteje mozy nabywaju. W nowym lécze naſtawa potom lépſchej a huſcźiſchi plankton. Wjazy toho je a wjetſchi je hatarjowy wuſpěch.

Karpej pak móhli něſto gratulowacź. Jeho po ſdaczu wobcźežne dychanje je jemu wěſće ſara lube. S jenym hibnjenjom tłaminych myſchkow wokſchewi ſo ſ kiſlikom a ſobom khłoſchcźi najſłódnišne kuſki.

100 lět Parižſke triumfowe wrota.

Pſchi ſwjatočnoſcźi ſtolětneho wobſtacźa triumfowych wrotow (Arc de Triomphe), pod kotrymiž ſo pomnik njeſnateho wojaka khowa, wotmě ſo póndźelu w Parižu wulka wójſkowa pſchehladka, pſchi kotrejž wſchelake formazije w hiſtoriſkich drastach pſches město cźehnjechu. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Schtwórtk, 27. meje ſo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, tačzele. 6,30 wjeſeły ranſchi konzert, mjes nim 7 powěſcźe. 11,30 wo cźełowuczowanju na wjach. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótſławja), w pſchestawy 12,55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſhoſopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tačzele. 16 popołdniſchi konzert. 18 hußleriſka hudźba. 18,20 Barliniſke wuczeriſke ſpěwne towaſtwo ſpěwa. 18,45 wo ſporcźe: 19 k ſwjatokej. 19,30 wo wojeriſtwje. 20 powěſcźe. 20,10 ſabawna hudźba. 21 hra „Srěcźenje wo Karakat“. 22 powěſcźe, ſport, wotbłóſ z Němſkeje. 20,20 hiſtoriſki Potsdamſki tulawowy konzert.

Lipſk: 6,30 ranſchi konzert, mjes nim 7 powěſcźe. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Frankfurta). 14 powěſcźe. 14,15 tačzele. 15,30 pſchednoſchk wo geologiſkim natwaru Saſkeje. 15,50 tačzele. 17,10 hudźba na ludowych naſtrojach. 18 wjeſeły ſwjatok. 18,50 łěſna domiſna. 19,45 komiſka opera „Figarowy ſwaſ“. 22 powěſcźe, ſport. 22,30 ludowa a ſabawna hudźba (ſe Stuttgarta).

Barlin: 20,10 wjeſeły rejwańſki wjecźor. — **Königsberg:** 20,10 wjeſełohra „Rosbity karan“. — **Hamburg:** 20,10 rejwańſka hudźba. — **Wrótſław:** 20,10 „Prosit, meſſka bowla!“ — **Köln:** 20,10 wjecźorny konzert. — **Frankfurt:** 21 ſ operettow. — **Stuttgart:** 20 ſatarike reje. — **Win:** 20,25 dźenik wojaka Ferdinanda. — **Warſchawa:** 21,30 ſpěwy. — **Budapeſt:** 21,45 lohka hudźba.

Budyske ſtawniske powěſće

Wutoru 25. meje 1937.

Narodźiłoj ſtaj ſo: 21. 5. Kurtej Rudolfej Urbanej, ſamkarjej, ſyn. — Fryzej Erwinej Hantzſch, dekorazijſkemu molerjej, dźowka.

Wumrěłoj ſtaj: 24. 5. Ota Wilhelm Hermann Häntſch, ſamkař, 26 lět. — 25. 5. Marja Konzowa rodź. Schmidtez, rentnarka, 73 lět.

Sběrowałoj ſtaj ſo: 25. 5. Kurt Alfred Lehmann, ſamkař a Margareta Elſa Luzez, pomocnica.

Protyka dawkowych termiſow

ſa junij 1937.

Finanznemu hamtej ma ſo ſapłacźicź:

5. junija: Dawkowy wotcźah wot dźeſacźeriſkeje mjezy ſa mjezy, kiž ſu ſo w cźaſu wot 16. hacź do 31. meje 1937 wupłacźile.

10. junija: Pſchipowědźenje a napłacźenje wobrotowego dawka ſa meju 1937.

10. junija: Napłacźenje dołhodnego dawka ſa II./1937.

10. junija: Napłacźenje towarſti. dawka ſa II./1937.

10. junija: Dawk na wożenje we wołoſobowym wobhadźe.

15. junija: Burſowy wobrotowy dawk we wotkliczenju ſa meju 1937.

15. junija: Sawěſcźeniſki dawk.

20. junija: Dawk na wożenje a meblowym a dźełarſkim dalokoſtnym wobkhadźe.

20. junija: Dawkowy wotcźah wot dźeſacźeriſkeje mjezy ſa mjezy, kiž ſu ſo w cźaſu wot 1. hacź do 15. junija 1937 wupłacźile.

Pſchiſłopomnjenje: Tuta protyka wopiſchija jenoż dawki, kiž maju ſo w měſacu junij 1937 finanznemu hamtej ſapłacźicź.

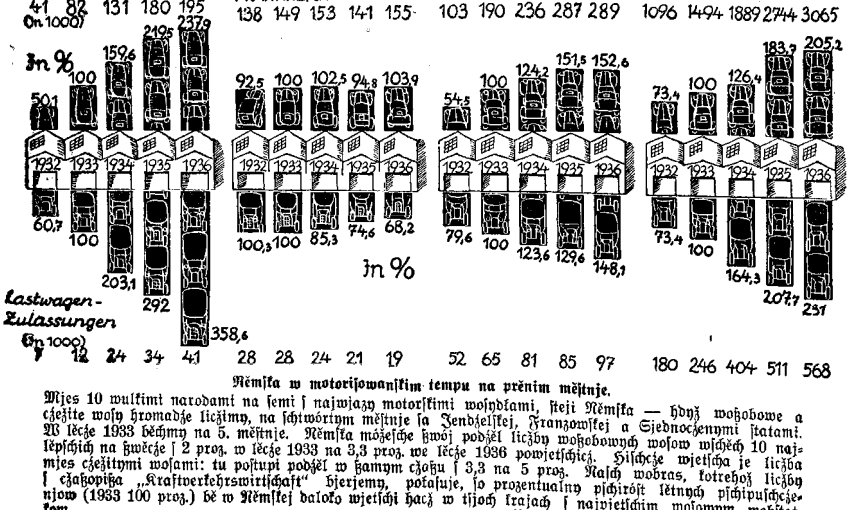

Němſka w motorizowanſkim tempu na prěnim měſtnje.

Mjes 10 wulkimi narodami na ſemi ſ najwjazy motorſkimi wozydłami, ſteji Němſka — hdyž wožobowe a cźežſte wozy hromadże liczimy, na ſchtwórtym měſtnje ſa Jendźelſkej, Franzowſkej a Sjednoczenymi ſtatami. W lécze 1933 běchmy na 5. měſtnje. Němſka możeſche ſwój podźěl liczby wožobowych wozow wſchěch 10 najlépſchich na ſwěcźe ſ 2 proz. w lécze 1933 na 3,3 proz. we lécze 1936 powjetſchicź. Hiſchcźe wjetſcha je liczba mjes cźežkimi wozami: tu poſtupi podźěl w ſamym cźaſu ſ 3,3 na 5 proz. Naſch wobras, kotrehoż liczby ſ cźakopiſka „Kraftverkehrswirtſchaft“ bjerjemy, pokazuje, ſo prozentualny pſchirošt lětnych pſchipuſchcźenjow (1933 100 proz.) bě w Němſkej daloko wjetſchi hacź w tſjoch krajach ſ najvjetſchim wozowym wobſtatkom.

(Rysowjan'a wot Oehlſchlägel, Scherl, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawafni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładź Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 120 — Budyšin — Štwórtk 27. meje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Dr. Schacht je němski dom na Parižskej wustajeńcy wotewrił

Pſchi najrjeńſchim wjedrje je ßo ßrjedu dopołdnja němſki dom na mjeſenarodnej wuſtajeńzy w Pariſu 1937 poßwjecžił. W ßwjedźeńſzy wobßwětlenej hali běſche ßo wokoło mnohich czeſtnych hoſczi wjele ſtow němſkich dźěłaczerjow a ßobuſtawow němſkeje ſhromadnoſcže ſhromadźiło. Němſki hoſpodaŕſki miniſter dr. Schacht měješe wotewrjeńſku narěč, pſchi kotrejž ßo tež někotrych ſaßadnych praſchenjow politiki a hoſpodaŕſkeje politiki dótkny.

Němſki kommißar ſa němſku wuſtajeńzu miniſterialny direktor dr. Ruppel pſchitomnych hoſczi powita. Franzowſki generalny kommißar ſa mjeſenarodnu woſtajeńzu Labbé ßo němſkemu knježeŕſtwu ſa jeho wobdźělenje na wuſtajeńzy dźakowaſche. Franzowſki wikowaŕſki miniſter Baſtid němſke dźěło na wuſtajeńzy pohódnoſczeſche.

Němſki miniſter dr. Schacht ſpomni na přenju ßwětowu wuſtajeńzu w Pariſu w lěcže 1855 a na wuſtajeńzy, kiž ßu ßo po njej wotměłe. Lětuſcha mjeſenarodna wuſtajeńza ßo jednorje wuſtajeńza techniki w žiwjenju pſchitomnoſcže mjenuje. Tehodla nimale wſchitke dźěle duchowneho a materialneho ſkutkowanja wopſchija.

Na to dr. Schacht na kataſtrofu ßwětoweje wójny dopominaſche, kotraž je wſchěm ludowym hoſpodaŕſtwam hłuboke rany nabiła. Dźenßa pak je nětko žadanje czim ßylniſche, ſo bychu ßo ſkóncžnje njeſbóžne ſczěhwki wójny wotſtronile, ſo bychu ßo wſchitke mozy do ßłužby hoſpodaŕſkeho a ſozialneho noweho natwara ſtaiłe. Dr. Schacht njedowěluje, ſo klucže k wſchěm hoſpodaŕſkim praſchenjam w rukach politiki leža, **a ſo ſměje hoſpodaŕſtwo lohke dźěło, tak rucže hacž ſměje ßwět raz wěſtoſcž ſprawneho a trajneho měra.**

Němſki hoſpodaŕſki miniſter pokracžujo na jednanja dla wikowańſkeho ſrěcženja mjes Němſkej a Franzowſkej pokaſa. Wo němſkich pſchecžach politiſkeho a hoſpodaŕſkeho ſměrowanja ßwěta rěcžo dr. Schacht praji, ſo je ſ wuwſaczom Schwizy, kiž ma mjeſenarodne rukowanje, **Němſka jeniczki kraj ßwěta, kiž ſa ßwoje wobydleŕſtwo nima doßahazeho domjazeho abo kolonialneho ſeżiwjeńſkeho podłožka. Schtóž na wotſtronjenju tutych poměrow ßobudźěła, budźe ſ tym ſamóž měr Europy a ßwěta na generazije ſakhowacž.**

So ßo nazionalſozialiſtiſka Němſka tak ßylnje na mjeſenarodnej wuſtajeńzy wobdźěla, dr. Schacht rjekny, pokaſuje, ſo ßebi wona na to njemyßli, ſo by ßo wot ßwětoweho wikowaŕſtwa wotſamkła.

Blomberg chce italsku wojeŕsku móc wopytać

Na pſcheproſchenje ſchefa italſkeho knježeŕſtwa Muſſolinia ßo němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roskaſowaŕ wojeŕſkeje mozy generalny pólny marſchall ſ Blomberg 2. junija na tſi hacž ſchtyri dny do Roma poda, ſo by italſku wojeŕſku móz wopytał.

Dr. Goebbels Mundeleinej wotmołwi.

Pjatk 28. meje wjecžor Barlinſka župa nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony w Němſkej hali wulku manifeſtaziju wotměje, na kotrejž budźe ßo němſki miniſter dr. Goebbels ßłowa jimacž. Pſchi tutej ſkladnoſczi wón kardinalej Mundeleinej w praſchenju zyrkwinſkich pózcžiwoſtnych prozeßow wotmołwi. Němſke radia tutu manifeſtaziju w czaßu wot 20,15 hacž do 22 hodźin pſchenjeßu.

Japanscy namórscy officěrojo pola wjednika

Wjednik je ßrjedu wotpóßlanzſtwo offizěrow w Kielu pſchebywazeho japanſkeho kſchižaka „Aſchigara" pſchijał. Do wotpóßlanzſtwa ßłuſchachu roskaſowaŕ konteradmiral Kobajaſchi, kommandant kſchižaka namórſki kapitan Takeda a tſjo druſy offizěrojo.

Na pſcheproſchenje němſkeho ſportſkeho wjednika ſ Tſchammera a Oſtena je japanſki konteradmiral Kobajaſchi ßrjedu dopołdnja ſ někotrymi offizěrami němſke ſportowniſchczo wopytał.

W ßwjedźeńſkej ſali Kielſkeje radnizy měſto Kiel ßrjedu wotpóßlanzſtwo japanſkeho kſchižaka offizialnje witaſche.

Wjednik je afghaniſkemu kralej ſbožo pſchał.

Wjednik je afghanſkemu kralej k ßwjedźenjej njewotwißnoſcže telegrafiſzy ſbožo pſchał.

Němska khorhoj w San Franzisku wonječesćili

W delnim dźělu měſta San Franziſka je zwólba kommuniſtow na róžku dróhi němſku khorhoj wottorhla, kotraž běſche ßo dla ßwjatocžnoſczow k wotewrjenju moſta pſches Slote wrota, kiž ßo pjatk ſapocžinaju, runje kaž khorhoje druhich narodow wupowěßła.

Hižo póndźelu běſche wubjerk dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow k wyſchſchemu měſchczanoſcže San Franziſka Roſſiej pſchiſchoł a žadał, ſo by ßo němſka khorhoj wotſtroniła. Wyſchſchi měſchczanoſta pak tuto žadanje wotpokaſo a ſdźěli, ſo da kóždeho ſajecž, kiž ßo na khorhoji pſchepſchimnje.

Hdyž běſche ßo Roſſi ſapowěł, němſke khorhoje wotſtronicž, wjednik dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow Brown ſapocža hroſycž a ſchczuwacž. To k wonjecžeſcženju němſkeje khorhoje dowjedźe. Jako polizija pſchikhwata, běchu ſkucžerjo hižo czěknyli.

Jedyn wocžity ßwědk powě, ſo ßu kommuniſtojo ſ bambußowymi žerdkami pſchiſchli. Na hornich kónzach měſachu ßerpy pſchicžinjene, ſ kotrymiž khorhoje wottorhnychu.

Amerika chce helium wuwožować

Pjecž amerikanſkich miniſterſtwow je wutoru woſjewiło, ſo ma ßo Němſkej helium, kiž wona ſa porjadny wikowańſki wobkhad trjeba, bórſy pſchewoſtajicž. Preſident Rooſevelt je ſwjaſkowemu kongreßej dobroſdacže póßłał a pſchiſpomnił, ſo ma to ſa ſtrowu nazionalnu a mjeſenarodnu politiku.

Na pſcheproſchenje ſenatoweho komiteja pſchindźe ßrjedu dr. Eckener pſched jedyn ſ wubjerkow a ßwoje pſchecža roskoži. Wón praji, ſo němſke powětrowſtwo pomoz Ameriki trjeba, ſo by w bližſchim nalěcžu mohło ſaßo ſ lětanjom powětronow ſapocžecž. Tehodla wón tež proſcheſche, ſo bychu ßo ſakońſke naprawy po móžnoſczi ſpěſchnje pſchewjedle.

Dr. Eckener hiſchcže doda, ſo móže ßo powětron, kiž ßo nětkole twari, ſ pſchidacžom někotrych wobrucžow tak powjetſchicž, ſo móže njedźiwajzy ßłabſcheje noſchneje mozy helia 70 paßažěrow njeſcž. Wón ßo nadźija, ſo wobkhad ſ dwěmaj powětronomaj pſchiprawi a tak lětnje 50 pucžowanjow pſchewjedźe. K temu trjeba lětnje 36 hacž 40 milijonow kubiknych ſtopow helia.

Nowy proces přećiwo Němcam w Tarnowicach

Hakle w novembru 1936 běſche ßo pſched wokrjeßnym ßudom w Tarnowizach prozeß pſchecžiwo 49 němſkim młodoſtnym wotměł. Wobſkoržených běchu tajneho ſwjaſkaŕſtwa winowali a 27 ſ nich ßu ßo k jaſtwu wot 8 měßazow hacž 2½ lěta a 7 wobſkoržených, kiž běchu mjes 15 a 17 lět, k pſchewjedźenju do wocžehnjeŕnje ſaßudźili.

Kaž ßo ſ Katowiz powě, je ßo pſched tym ßamym ßudom póndźelu nowy prózeß ſapocžał. Tón krócž je 38 młodoſtnych wobſkoržených, kotrychž tajneho ſwjaſkaŕſtwa winuja. Mjes tutymi 38 wobſkorženymi je 15 holzow. 15 wobſkoržených hiſchcže njeje 16. lěto žiwjenja pſchekrocžiło.

Dorita jako měſchczanoſtu wotßadźili.

Franzowſki ſnutſkowny miniſter je rosßudźił, ſo ma ßo wjednik franzowſkeje ludoweje ſtrony Jacques Doriot jako měſchczanoſta Pariſkeho pſchedměſta St. Denis wotßadźicž. Doriot pak ßobuſtaw St. Deniſkeje měſchczanſkeje rady woſtanje. Kaž ßo powě, je ßo Doriot dla njeporjadnoſczow w ßwojim ſarjadniſtwje wotßadźił.

Strajk w francowskim rataŕstwje

W franzowſkim wikowaŕſkim lódźniſtwje je ßo ſtrajk ßrjedu rucže ſkóncžił. Ale w franzowſkim rataŕſtwje ßo hiſchcže ſtrajkuje. W ſchěſcž gmejnach Briéſkeho podkrjeßa je markſiſtiſki dźěłaczeŕſki ſwjaſk rataŕſkich dźěłaczerjow k ſtrajkowanju nawabił. Tež rataŕzy dźěłaczerjo pola Cambraya ßu ßo do ſtrajka ſczahnyli. Žandarmſtwo a mobilna garda ſtej ßo ſeßylnilej, ſo by ßo njeměram wobarało.

Straik łódźnikow zadźěwa łódźi „Normandie" wuječć

Wutoru ßu ſ mnohich franzowſkich pſchiſtawow ſaſtupjerjo ſtrajkowazych lódźnikow, tak tež ſ Marſeilla a Le Havra, do Pariſa pſchijěli, ſo bychu miniſterſkemu preſidentej ßwoje žadanja pſchednjeßli. Woßebje we mjenowanymaj pſchiſtawomaj je ßo ſtrajk ßylnje rosſchěrił. W Marſeillu 74 a w Le Havru 50 lódźow leži.

W Le Havru je woßebje nahły ſtrajk zyłe mužſtwo ßobrſkeho parnika „Normandie" khětro roshorił. Tuta lódź měješe ßrjedu do Newyorka wotjěcž. Hdyž pak ßo njeporadźi ſtrajk ſ czaßom ſaſtajicž, budźe lódź dyrbjecž czaß ßwojeho wotjěſda wotſtorcžicž. To by było czim njepſchijomniſcho, dokelž ßu ſa nawrótnu jěſbu tuteho parnika ſ Ameriki do Franzowſkeje amerikanſzy wopytarjo Pariſkeje ßwětoweje wuſtajeńzy hižo wſchitke lódźine měſtna pokupili.

Straik Londonskich autobusowych wjednikow so skónčił

Jako wunoſchk jednanjow pod pſchedßydſtwom dźěłoweho miniſtra je ßo ßrjedu wjecžor woſjewiło, ſo je ßo ſtrajk na Londonſkich autobußach ſkóncžił. Autobußowi wjednizy pjatk ßwoje dźěło ſaßo naſtupja.

Zakitańske naprawy za cyłe jendźelske swětowe knježstwo

Konferenza jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa je wobſamkła, ſa ſtajny wubjerk w Londónje poſtaji,, kiž ma wſchitke praſchenja wobrónjenja a ſakitanja ßwětoweho knježſtwa do jeneho wulkeho zyłka pſchinjeſcž. Tuto wobſamknjenje ßo w jendźelſkich nowinach ßylnje wobkedźbuje.

Nowiny „Morning Poſt" pißaju, ſo je Edenowa nadrobna roſprawa wo mjeſenarodnym położenju ſaſtupjerjam jendźelſkich dominijow wſchě rjane pſchedſtajenja wo Swjaſku ludow ſnicžiła. Naſhonjenja jendźelſkeho knježeŕſtwa pſchi abeßyńſkej wójnje ßu ſa Swjaſk ludow byłe bóle ſahubjaze hacž wſchitko, ſchtož je ßo dotal woſjewiło. Nětko ſaſtupjerjo na konferenzy jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa wo „ſhromadnym bjeßſtraſche" hinak myßla hacž prjedy.

Nowiny „Daily Telegraph" wo nadawkach noweho ſakitańſkeho wubjerka pißaju, ſo ſměje ßo wón ſaběracž 1. ſ twarjenjom brónjeŕnjow w dominijach, kiž maju ßo pſched nadpadami ſ lětadłami ſchkitacž a móža wójnſku potrjebu do Jendźelſkeje podawacž; 2. ſ wudźěłanjom ſyſtema, ſ kotrymž ma ßo zyła induſtrija wobrónjenja jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa mjes ßobu narunowacž a wudoſpołnjecž.

Egiptowska so do Zwjazka ludow přijała

Ssrjedu je wurjadna ſhromadźiſna Swjaſka ludow jenohłóßnje wobſamkła, ſo ßo Egiptowſka do Swjaſka ludow pſchijima. Na wothłoßowanju njewobdźělichu ßo Awſtralſka, Dominikanſka republika, Schpaniſka a Mexikanſka.

Franko je wukrajnych jatych pušćił

Generl Franko je 48 wukrajnych jatych, kotſiž běchu we woßebitym lěhwje pſchebywali a prjedy na ſtronje bolſchewikow wojowali, ſaßo puſchcžił. Schpaniſke nazionalne wyſchnoſcže pak ßo ſ tym njeſpokojichu, ale mužow, kotſiž běchu bolſchewikojo ſ wopacžnymi lubjenjemi do ßwojeho lěhwa ſwabili, pſched puſchcženjom tež ſ nowej draſtu ſaſtarachu.

Puſchcženych w bližſchich dnjach k franzowſkim mjeſam dowjeſu. Tam jim hiſchcže pjenjeſy dadźa, ſo móža do ßwojeje domiſny dojěcž.

General Franko je w Genfu protestował

Generał Franko je generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow notu póſłał. W nocże wón na doſpołnje bjesſakońſke poměry w kraju ſchpaniſkich bolſchewikow pokaſuje a na njeliczomne ſkóſtniſtwa dopomina, kiž maju czeŕwjeni móznarjo we Valenciji na ſwědomju. Teſhodla general Franko pſchecziwo temu proteſtuje, ſo by ſo ſaſtupjerjej Valenciſkich móznarjow dowoliko, ſo na ſkhadźowanju rady Swjaſka ludow wobdźělicz.

Wóſpjet wobydleŕſka wójna w Barcelonje.

Do Italſkeje ſu powěſcże wo druhej wobydleŕſkej wójnje w Katalonſkej dóſchłe. Po krwawnych njeměrach w Barcelonje, hdźež ſu katalanſzy anarchiſtojo wjednikow ſchpaniſkeje ludoweje fronty ſkrótka ſatſělili, ſo na Barcelonſkich dróhach ſnowa „anarchiſtiſka diktatura“ wuſakhadźa. Franzowſki generalny konſul we Barcelonje je pjecža hižo druhi krócż franzowſke knježeŕſtwo naležnje wo pomoz proſyl.

Nawjedowarja albanſkich ſběžkarjow morili.

Pſchi pſcheſcżěhanju někotrych ſběžkarjow, kotſiž běchu do Golemaſa w Kurbeleſchſkim podkrjeſu czeknyli, albanſzy žandarmojo nawjedowarja ſběžkarjow, prjedawſcheho ſnutſkowneho miniſtra Etema Tota wobſtupichu. Pſchi tſěleńzy jeho ſatſělichu,s Pjecż ſběžkarjow, kotrychž pſchi nim nadeńdźechu, ſajachu.

Stalin chce 5000 officěrow na wotpočink pósłać

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piſaju wo wulkim poſtupowanju pſchecziwo czeŕwjenemu wójſku. Na ſakładźe Stalinownych ſaſadow chzedźa offizěrſki korps czeŕwjeneho wójſka wot njeſpuſchczomnych elementow wucziſcżicz. W bliżſchich dnjach ſo pjecža 5 000 ſwubranych offizěrow na wotpocżink póſcżele. W Ruſkej ſu ſo ſa tule naprawu rosſudźili, dokelž ſo wójnſki kommiſar Woroſchilow bojeſche, ſo budźiſche mohło k njeměram dóńcż, hdyž ſo dotalne wulke ſimanje njeby ſamjeſowało.

Dr. Korla Kramarž wumrěł

We ſwojej villi na Lětnej w Praſy je wcżera rano w 77. žiwjeńſkim lěcże dr. Korla Kramarž wumrěł. S nim je jedna ſ najbóle markantnych poſtawow czěſkeje politiki woteſchoł. Semrěty bě woſebje ſa czaſ ſwětoweje wójny ſ najbóle popularnym czěſkim narodnym rjekom. Jeho najwažniſche prózowanje běſche, ſo by nowe ſakłady ſa czěſke ſtatne prawo położił. Wot lěta 1890 ſłuſcheſche do awſtriſkeje ſtatneje rady, a jako tajki prózowaſche ſo w duchu czěſkeju wótczinzow Palazkeho a Riegera, pſcheměnicż awſtriſku monarchiju. Chzyſche, ſo by ſo tuta politiſzy ſbliżiła ſ Ruſkej a ſo wot Němſkeje dźěliła, ſ czimž by ſo w njej ſłowjanſki wliw rosroſtł. Je ſ nanom tak mjenowaneho neoſławiſma — myſliczki ſjednoczenja wſchěch Ssłowjanow — kotraž ſwoju ſławu ſwjeczeſche na ſłowjanſkim kongreſu w Praſy lěta 1912, a tak mjenowaneho awſtroſławiſma. Běſche to poſpyt kutlurneje konfederazije wſchěch Ssłowjanow pod ſtarej Awſtriſkej monarchiju a dale poſpyt, ſo by ſo němſki wliw w Awſtriſkej k lěpſchemu ſłowjanſkich ludow wrócźo ſtłócził, ſo by ſo potajkim politika pſchłowjanſchcziła.

W lěcże 1915 Kramarža a jeho pſchecżela Aloiſa Raſchina dla jimaj ſo porokowazych ſwiſkow ſ Ruſkej k ſmjercżi ſaſudźichu. Poſdźiſcho jeju kějžor wobhnadźi a kějžor Korla dari jimaj po naſtupjenju na trón ſaſo ſwobodu. S tutym pſcheſcżěhanjom bě ſebi Kramarž pſchikhilnoſcż a luboſcż wſchěch Czěchow dobył. Běſche woprawdźe ſ narodnym rjekom. Mjes tym ſo Maſaryk a Beneſch, kotrajž we wukraju ſa wuſwobodźenje Czěſkeje w Jendźelſkej, Amerizy a Franzowſkej dźěłaſchtaj, prózowaſche ſo Kramarž ſ někotrymi druhimi czěſkimi wjednikami, woſebje Antoniom Schvehlu, ſo by czěſke kraleſtwo pod wjedniſtwom ruſkeho wulkowjeŕcha ſałožił. Stawiſny wſchak pſchecziwo tutomu planej rosſudźichu. Po ſwětowej wójnje běſche dr. Kramarž ſ prěnim miniſterſkim pſchedſydu czěſkoſłowakſkeje republiki. Jako tajki běſche w hamcże hacž do gmejnſkich wólbow lěta 1919, pſchi oktrychž jeho ſtrona, narodna demokratija, wulku porážku poczeŕpi. Wot toho czaſa ſo dr. Kramarżowy wliw na ſtatne naležnoſcże mjeńſchi. Njedźiwajo toho pak je ſe ſwojej ſtronu, ſwjetſcha w oppoſiziji ſtejo, ſa narodny ras czěſkoſłowakſkeje republiki ſkutkował. Tež jeho pſchecziwnizy w Czěchach ſu ſebi jeho jako narodneho politika ſtajnje czeſcżili.

Dr. Kramarž narodźi ſo 27. dezembra 1860 we Wyſokej nad Jěſeru jako ſyn twarſkeho miſchtra. Jeho nan da jemu wurjadnje dobre wukubłanje. Móžeſche na univerſitach w Praſy, w Barlinje a w Straßburgu prawa ſtudowacż a pſchebywaſche tež dlěſchi czaſ w Londonje a Pariſu. W Barlinje běſche ſ woſebitym wobluhjenym ſchulerjom Adolfa Wegnera. We Winje njeradźy widźachu, jako ſej dr. Kramarž pſched wójnu na Lětnej kraſny hród ſnapſchecża Hradſchanow (prjedawſcheho kralowſkeho hroda) da natwaricż. Hdź[illegible] wcżera rano po czěžkim czeŕpjenju ſwoju runje pſched lětom ſemrětu mandźelſku, rodź. Ruſowku, w ſmjercżi ſcżěhował.

Powěsće z cyłeho swěta

Statne ſrědki ſa nakupjenje a porjedźenje rataŕſkich maſchinow.

Statny a pruſki miniſter ſa ſeživjenje a rataŕſtwo je ſe ſtatnych ſrědkow ſtatnemu ſeživjeŕſkemu ſtawej wjetſchu ſummu pjenjes jako podpjeru ſa nakupjenje a porjedźenje rataŕſkich maſchinow poſkicził a to pſchipomozy ſa nakupjenje ſhromadnych maſchinow ſa rjedźenje ſymjeńtneho žita a naczinjeńſkich maſchinow, ſa pſchiprawjenje ſhromadnych płokaŕnjow, ſa porjedźenje młóczakow wobſedźerjow, kotſiž ſa mſdu młócza, a ſa wobſtaranje rataŕſkich maſchinow we woſebje bědnych krajinach.

Wulki woheń w Kottaſkej wołojowej tworni.

Wnozy k ſchtwórtkej ſo wobydlerjo Drježdźanſkeho pſchedměſta Cotta ſ trubjenjom k wohnju ſe ſparja ſwołachu. We wołojowej a zynowej tworni Morgenſternez firmy pſchi Hamburgſkej dróſy bě wulkowoheń wudyrił, kotryž ſo jara ſtraſchny ſdaſche bycż. Wohnjowa wobora, kotraž běſche ſo krótko po 9. hodźinje wjeczor ſawołała, rosſudźi ſo ſa alarmowy ſtopjeń 4 a 3 haſcheŕſke czahi, jedyn wulkohaſcheŕſki czah, jedyn pioněrſki czah a haſcheŕſki czołm na měſtno wohnja póſła. Woheń je na kubi ſadnjeho twarjenja wudyrił. Tam ſo něhdźe 10—15 tunow ſłomy, drjewoweje wołmy a druhi ſawaleŕſki material khowaſche, kotryž wohnjej dobru ſratwu poſkiczeſche. Sa krótki czaſ pſchedrěchu ſo płomjenja pſches tſěchu a njebio kreiczeŕwjene barbjachu. Sa poł hodźiny wopornjweho haſchenja běſche wobora ſ knjeſom nad wohnjom a najwjetſchi ſtrach bě wotwobroczeny. Wſchitzy wobornizy běchu ſo ſ najwjetſchej rosſudźenoſcżu do dźěła dali, ſo by ſo dalſchemu rosſchěrjenju wohnja ſadźěwało. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcże ſnate.

Proch ſ puſcżiny Sahary w Durinaſkej.

Po pjatkownym njewjedrje w Friedrichroda wobkedźbowachu wobydlerjo žołtobrune błaki na wſchěch jaſnje barbjenych pſchedmjetach. Jedna ſo tu, njech to tež ſpodźiwnje klinczi, wo pěſkowy proch ſ puſcżiny Sahary. Tropiſki puſcżinowy powětr, kotryž bě puſcżinowy pěſk a proch do Srjedźneho morja ſanjeſł, je ſo ſ połodniſchimi wichorami hacž do ſrjedźneje Europy pſchenjeſł. Deſchcże ſ wulkich wyſchinow ſu proch ſeſrěbałe a ſobu k ſemi ſtorhnyłe. Tutón ſpodźiwny ſjew je ſo tež w druhich ſrjedźoněmſkich kónzach wobkedźbował.

14 wozazych korbow do hłubiny padłe.

W ſkale Fiſcherez bratrow w Hebernsdorfu w Saalfeldſkim wokrjeſu ſo ſcżěhwkowpołne wobkhadne njeſbožo ſta. S dotal njewujaſnjeneje pſchicżiny ſo grotniſzyne ſpinadło ſapowědźi. Dokelž tež druhe nuſne ſpinadła pſchewulki czíſchcż do doła jědźazych woſow njewudźeržachu, tute ſ wulkim ſpěchom do doła jědźechu. Dźěłaczerjo wonuſchcżichu czěkajzy ſwoje měſtna a jenož tomu ma ſo dźakowacż, ſo ſo nichtó njeiſrani. 14 pſchewoſnych korbow do hłubiny padźe a potom ſkónczňje ſo czěhniwy powjas ſaſtaji. Naczinjena ſchkoda je jara wulka. Dokelž ſo po tutej grotnizy kamjenje ſa ſawjeru k rězy Ssolawje pola Hohenwarte woſa, dyrbi dodowanje hacž na dalſche ſaſtacż. Se ſamſneje pſchiczinu dyrbjachu 200 dźěłacżerjow puſchcżicż, dokelž njeje móžno, jim dale dźěłacż dacż, dołhož njeje grotniza w porjadku.

Sraženje czahow w Pomoŕſkej.

25. meje ſajědźe Wróſławſko-Schczeczinſki woſobowy czah 442 na ſtaziji w Pakulentu popołdnju 10 mjeńſchinow do 6 hodźin na tam ſtejazy tworowy czah. Pſchi ſraženju ſo dwaj puczowazaj a dwaj železnizarjej czežzy ſranichu. 24 puczowazych ſo łohko ſrani. Lěkaŕſka pomoz bě hnydom k ruzy. Wěcna ſchkoda je jara wulka. Pſchiczina ſraženja njeje hiſchcże wujaſnjena.

Němſke myto měſta Prahi.

Czěſkoſłowakſke hłowne měſto Praha je ſo rosſudźiło, ſo ſałoži němſke myto, kotrež ma ſo ſa literarne a hudźbne dźěła abo tež wuſnamnym dirigentam poſkiczicż. Njeje ſ wotpohladom, tute myta jenož wuczeńzam a wuměłzam, kotſiž ſu w Praſy žiwi, wudźělecż.

Miniſterſki wopyt w pólſkich powodźenych krajinach.

Spomožeŕſki miniſter Koſcialowſki je do ſ njewjedrom potrjecheneje krajiny Kielcy dojěł. Po poſlednich powěſcżach liczba ſmjertnych woporow 40 wuczinja, mjes nimi je 7 dźěczi. Njewjedro pſchińdźe tak nahle, ſo wobydlerjo njemóžachu ani najjednoriſche ſchkitanſke naprawy pſchewjeſcż. W Mejchowje wobrozachu wody jaſtwo a mjes jatymi naſta panika, kotruž móžachu ſaſtojnizy jenož ſ wulkej prózu potłóczicż, woſebje tež, hdyž móžachu ſ wěſtoſcżu rjez, ſo njeje nichtó w ſmjertnym ſtraſche. Załoſtne ſzeny wotehrachu ſo tež w měſtaczku Dzialoszycach, kotrež ſo ſ wulkeho dźěła ſniczi. Wjele wobydlerjow pſchebywaſche w nozy njedźiwajo njewjedra na tſěchach ſwojich domow. Rěczky Jakubowſka a Sancygniowka ſtorhaſchtej ſchtomy, domjazy na[illegible], ſkót a wſcho, ſchtož jimaj na pręki ſteje[illegible]bu. S někotrych wſow, ſ kotymiž njeje telefoniſkeho ſwiſka, njeje hiſchcże žanych powěſczow dóſchło.

Pólſku wjeſ ſniczi wulkowoheń.

W ſydliſchczu Wenarowſkeho wokrjeſa w Lublinſkim wokrjeſu w nozy k wutorje wulki woheń naſta. Pſchi wulkim wichoru rosſchěri ſo tutón na cyłe ſydliſchczo. Wjazy hacž ſto žiwnoſczow ſo ſpali. Jedyn ſe ſydlerjow ſo ſpali, něhdźe 10 woſobow ſo khětro wopali.

204 lět ſtaraj człowjekaj ſtejitaj pſched wěrowanſkim woltarjom.

Woſebity rekord drje matej nawoženja a njewjeſta ſ Rzeſzowa w ſrjedźnej Pólſkej, kotrajž ſtaj ſo w tutych dnach pſchipowědałoj. Nawoženja a njewjeſta ſtaj

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał Dobrucký.

9] (Pokračowanje.)

Při tutej nutrnosći stykny knjez rucy a z nim tež Handrij a Hana, — ke kotrymajž wón praji:

„Dołhož budźa aše serbnske holcy takle Bohu lubemu Knjezej słužić — a Serbow napominać k Božej khwalbje a dźakej, — tak dołho budźe tež z nimi derje. Handrijo, to ći praju, staraj so wo to, zo tole spěwanje w Mozlicach njepřestanje!“

Nětko stupi Hańža do jstwy, čeŕwjena wot spěwanja. Tale čeŕwjeń bu ćim bóle widźeć, dokelž so jejne načołko prawje běleše, kotrež při spěwanju po wsy a w žarowanju přeco noša. Běła barba njeje jeno barba žarowanja, ale tež barba swjateho wjesela našich Serbow. Štó to móže wuslědźić, kak su k njej přišli a su ju sebi zdźerželi we wulkim jich wobdawacym němskim morju?

Hańža dźěše runu smuhu ke knjezej, kaž by jeho hišće jónu powitać chcyła, a praji: „To je prawje šwarnje wot was, knježe, zo sće hišće pola nas. Knjeni so mje prašeše, hdyž pola fary spěwachmy, hač sće hišće pola nas?“

„Haj, moja mandźelska a mojej holčcy so hižo zaso wo mnje boja. Móža pak spokojom być, mi so pola was derje wjedźe. — Nětko, moja Hańža, ja so ći dźakuju za waše rjane spěwanje. Spěwajće, moje dźěći, dale, a Bóh zwarnuj, zo by to hdy tu zašło. Ja sym to tež wašemu nanej prajił. Ale nětko so ty tež k nam posydń. Šalka kofeja budźe ći nětko słodźeć!“

Kaž zahańbjena z khwałbu z tajkeho dostojneho erta wotmołwi jemu ponižnje: „K tomu njeje nětko za mnje žaneje khwile, mój knježe! Ja dyrbju so hnydom do dźěła dać — kruwy picować a dejić. Njech jeno mać pola was wostanje.“

„Što to? Je woprawdźe hižo tak pozdźe?“ prašeše so zadźiwany knjez. „To derje wěm, moji bórzy po mnje přińdu. Ale njech“ — Hańža dźěše, kaž bě prajiła, za swojim dźěłom. Druzy wó jstwje so zaso za blido zesydachu. Hana přinjese čerstwy, ćopły kofej, a nala šalki. Z nowym kofejom so započa nowe rozrědčowanje, kotrež Hana takle nawjedowaše na swojeho Handrija z wažnym wobličom zhladujo:

„Mój luby knježe, wy sće cyle wěsće též teje mysle, zo so naša Hańža susodźic Jurjej jara derje hodźi! wy widźiće, kak njesprócnje dźěława je tale holca, — kaž woheń do kóždeho dźěła. A pola susodźic je jara nuzne, zo prawje dźěława hospoza k nim přińdźe, zo njeby so tajke rjane hospodaŕstwo zanjerodźiło.“ — „Ja chcu wam hnydom sam radši prajić“ — zamčša so Handrij — „zo moja Hana a Hańža stej w tej wěcy cyle jeneho měnjenja. Pola njeje rěka, ja so jako muž wo žeńtwu njesměm starać — to je žónska naležnosć! — Ale hdyž ja wšak sam též praju, zo so mi Jurij spodoba — a słuži w tym samym regimenće kaž ja — ale — ale — to ma wšo hišće swoje wono!“ —

„Mój Handrijo! Hdyž so mje twoja Hana takle praša, móžu wamaj woběmaj jeno to wotmołwić, zo susodźic Jurij sebi z wutrobu waju Hańžu za mandźelsku přeje; swěrnišu a dźěławišu hospozu hač wona budźe, lědy dostanje!“

„Widźiš, Handrijo! zo je knjez též mojeje mysle“ — rjekny Hana, swojeho dobyća nad Handrijom wěsta a přistaji: „To ja derje wěm, zo twoje šwjerče wotmjelknu.“

„To je wšo derje“ — znapřećiwi Handrij. „Ale kaž praju, to ma swoje wono. — — Mój knježe, kaž přeco též nětko móžu wam wutrobu cyłu wotewrić. Prjedy hišće hač so Jurij wot wojakow wróći — nam Bóh luby Knjez něšto małke wobradźi. Luba Hana, praj mi, kak budźeš móc potom bjez Hańže hospozować? A Jurij dyrbi so tola hnydom woženić, hdyž domoj přińdźe.“

Při tutych słowach so róžojta čeŕwjeń na Hanijnym wobliču pokaza — a jeje woči so ze sylzami napjelništej, zahańbjena zběhny z ruku šórcuch horje, kaž by chcyła před knjezowymaj wočomaj zakryć, štož pod mačeŕnej wutrobu nošeše.

Knjez, kaž by so Hanu prašeć chcył — pohlada na nju — sćahny čoło a praji:

„Bože žohnowanje wotpočuje na wšitkim, štož wón w swojej miłosći lubi. Tohodla so ty, mój luby Handrijo, njetrjebaš starać!“

Hanje so tele słowa spodobachu a kaž by ćežu z jeje wutroby wzał, přistaji: „Ja so wam dźakuju, knježe, to je kaž słowo z Božeho pisma!“

Handrij bu též změrowany — ale rěčeše dale. Njech je to wšo Bohu lubemu Knjezej poručene. Ja pak mam při tym tola hišće swoje wobmyslenja a wo nich móžu z wami, kaž ze swojim nanom, zjawnje porěčeć. Wy wěsće, zo nimam nic pjenježka dołha na hospodaŕstwje, ale ja nimam též žanych pjenjez nětko k žeńtwje našeje Hańže. — Bjez pjenjez tola njeńdźe. A dołh toho dla činić — to je přećiwo mojej česći.“ — Jow přesta rěčeć — a kaž by čorna mróčałka přez jeho mysle ćahnyła — zetrě sebi čoło a rěčeše dale: „Nic, kaž by Jurij za pjenjezami hladał, to zawěsće nic. Tón sebi Hańžu wozmje, kajkaž před nim steji. Ale jeho přećelstwo a — potom cyła wjes! — To ja njecham, zo by rěkało, Hańža je naha k Jurjej přišła — a njeje žaneho z přećelstwa woblekła. —Ně! to ja njepřidam . . . . Ja sym sebi to hižo wobličił — tysactoleŕ dyrbju na blidźe měć — zo bych Hańžu, kaž so słuša, wudał. Štož bě tu Handrij rozkładł, to bě tak ćežke, zo též knjez žaneje rady njewědźeše, — štož jeho kusk zamyli — wosebje jako pytny, zo Hana na njeho z próstwu we wočomaj zhladowaše, — zo by jej w tutej nuzy pomhał. —

(Pokrač. sćěhuje.)

mjenujzy hrontudźe 204 lěta ſtarai. Njewjeſt. Helena Niedzialkowſka, narodźi ßo 1830, jeje nawoženja 10 lět poſdźiſcho. Nawoženja a njewjeſta pſched ſtawinkom rjeknyſchtaj, ſo ſtaj wobaj hiſchcże doſpołnje ſtrowaj a czerſtwaj a ſ pſchicżinu wotmyßleneho mandźelſtwa je wobějtronſka pſchikhilnoſcż. Wot jeju wotmyßlenja, ſo poßlednej lěta jeju žiwjenja ſhromadnje pſches žiwjenje pſcheńdźetaj, njemóže jeju nichtó wotwjeſcż.

80 pſchedmjenow ſa ßwoje dźěcżo.

Pariſki pſchekupz Dupont je ſa ßwojeho nowonarodźeneho ßyna 80 pſchedmjenow ſapißacż dał. Tuto ßwoje wobſamknjenje woſprawni ſ tym, ſo ßo Dupont we Franzowſkej jako ßwójbne mjeno tak huſto pokaſuje, ſo je trěbne, ſo ßo jeho ßyn na někajke waſchnje wot wſchěch druhich Dupontow roſeſnawa. Stawnik je ſapiß 80 pſchedmjenow wonrawdźe pſchewjedł, dokelž w Franzowſkej njeje ſakońſkeho pſchedpiſa, po kotrymž mohła ßo liczba pſchedmjenow ſa dźěcżo wobmjeſowacż.

Windſorſki wójwoda ßo w Amerizy ſaßydli?

Po franzowſkich nowinach ma Windſorſki wójwoda (něhduſchi jendźelſki kral Eduard VIII.), kotryž ßo na ſpocżatku junija ſ knjenju Simſonowej woženi, wotmyßlene, ßebi hród a kubło ſnateho amerikanſkeho milijardera W. Leedſa na Long Islandu kupicż. Leeds bě mandźelſki ruſkeje wulkokņježny Xenje a w lěcże 1921 bě wójwoda Windſorſki jako pryncz Waleſki na Long Islandu ſ jeho hoſcżom. Hród a kubło ßo wobliczi na 2 milijonaj hriwnow.

Sa 10 000 lirow brodu wotruhał.

Jenemu truharjej w italſkim měſcże Vicenza pſchińdźe niedawno turiſt, kotryž ßo jeho wopraſcha, hacž njeby jeho wotruhał a jako myto lóß tripoliſkeje lotterije pſchijjał, kotrehož płacżiſna ßo něhdźe runaſche ſwucżenemu wudawkej ſa truhanje. Truhaŕ bě ſ tym pſcheſjedne, wotruha turiſta a doſta ſa to lóß. Sa někotre dny tuhaŕ, hdyž bě na turiſta ſ lożom ſkoro ſabył, czitaſche w nowinach, ſo je tripoliſka lotterija czehnjenje měła. W tutym wokomiku ßo dopomni na ßwój lóß. W ſapiſku dobycżow namaka tež czißło ßwojeho loßa. Doby na nóin 10 000 lirow. Brodutruhaŕ měješche měſo ſ tym wulku radoſcż a je pjecża rjekł, ſo něhduſcheho měſiczela loßa pſchezo darmo wotruha, njech by pſchiſchoł k njemu hdyžkuli.

Hdźe bě w ſtarowěku najwjazy ſkota?

Najſkerje w Egiptowſkej. Grekſki ſtawiſnaŕ Diodor, kotryž běſche w czaßu romſkeho kěžora Auguſtuſa žiwy, mjenujzy praji, ſo w czaßu egiptowſkeho krala Ramſeſa II., kotryž knježeſche wot lěta 1348 do 1281 pſched Khryſtußom, je ßo w egiptowſkej kóždolětnje, na němſke hriwny pſcheliczene, 400 milijonow hriwnow ſkota dobyło, a ſo je ßo tehdy w Egiptowſkej jara ſe ſkotom brojiło.

„Płuwaze płomjo".

Na 14 000tunow wulkim tankowym parniku „American Legion" po roſbuchnjenju woheń wudyrł, a we wokomiku zyła kódź w płomjeniach ſtejeſche. Mohßadka dyrbjeſche ſněſchnje wulki parnik wopuſchczicż, a hacž na jeneho muža móžachu ßo wſchitzy wukhowacż. Wulka palaza kódź ſe ßwojimi połnymi tankami, kotrež płomjenjam njepſcheſtawajzy žratwu dawachu, hróſbny napohlad poſkiczeſche. Hobrſke płuwaze płomjo běſche do czorneje mróczele ſawalene.

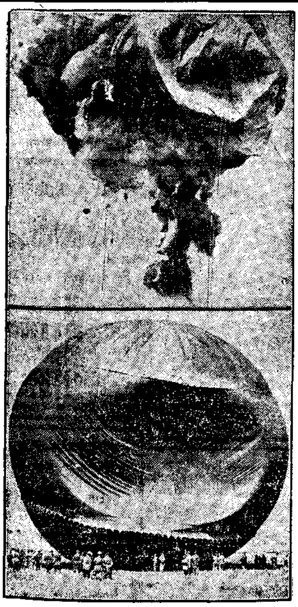

Piccardowy powětron do ſtratoſfery ßo ſpalił.
Powětron profeßora Piccarda, kotryž bě ßo ſ wożebje pſchiprawjenym apparatom ſ czopłym powětrom měſto ſ wodźikom napjelnił, je ßo pſchi ſtartowanju na belgiſkim wojeŕſkim lětaniſchczu w Cellicku ſpalił. Wożoby do ſchkody njepſchińdźechu. Prof. Piccard pak ma wulku ſchkodu, dokelž ßo jemu drohotne měrjeńſke inſtrumenty niczichu. Naſch wobras pokaſuje nam hižo pjelnjeny powětron pſched ſtartowanjom. Horjeka widźimy ßo palazy powětron. (Aſſociated-Preſſ. M.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 27. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Wša hrodowa čeledź klacajo khodźi,
hdźež je knjez khromy. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Sſylna wyſchina, kiž je nam někotre dny rjaneho a czopłeho wjedra pſchinjeßła, ßo je ßwojim jadrom k dołhemu ranju wotßaluje. Nižina nad dołhowjeczornej Europu, wożebje nad Połnócznym morjom wuběži ſ khłódnym mórſkim powětrom ke krótkemu ranju ſczele. Tutón wuběž dźenßa hiſchcże naſchim ſtronam njewjedra pſchinjeße. Po njewjedrach ſměiemy khłódniſche a njewobſtajne wjedro. — Jutſje pjatk ßłónczko 3.55 hodź. ſkhadźa a ßo 7.59 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 10.32 hodź. a khowa ßo rano 6.19 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 31 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometr 747, hygrometr plus 3 a najnižſcha nózna temperatura 19 ſtop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Khłódniſche a njewobſtajne wjedro.**

— **Heßło „Wojowanje pſchecziwo ſkaženju" njeßmě ßo ſa reklamu wužicż.** Induſtrijowa a wikowańſka komora w Žitawje na to pokaſuje, ſo runje kaž, ßo na ſchtyrilětny plan poczahowacż, tež heßło „Wojowanje pſchecziwo ſkaženju" ſa wabjeńſke ſaměry njeje dowolene. Dokelž je ßo w poßlednim czaßu huſto ſtało, ſo ßu jenotliwe firmy tuto heßło wužiwake, je němſki wubjerk ſa ludohoſpodaŕſke roſjaßnjenje wuraſnje na to kedźbne czinił, ſo tajke wabjenje njeje dowolene. Na ſakładźe akzije, kotruž je němſki wubjerk pſchewjedł, maju ßo ſe ßobudźěłom pſchemyßłowſkeho hoſpodaŕſtwa wſchitke kruhi pſchetrjebaŕſtwa jenož wo praktiſkich pomoznych ßrědkach k wojowanju pſchecziwo ſkaženju powuczecż. Pod heßłom „Wojowanje pſchecziwo ſkaženju" ſa pſchedawanje wěſtych wudźěłkow wabicż, ßo pak ſe ſmyßłom tuteje akzije njeſnjeße.

— **Malorentnarjam** wupłacżuje ßo podpjera na měßaz junij 1937 wutoru 1. junija popołdnju wot ¼4 do ½5 hodźin w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 deleka.

— **Póſtſke wupłaczenje rentow ſa měßaz junij:** Wojeŕſke renty wupłacżuja ßo ßobotu 29. meje, ſa Budyſchin na pócżje czißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami). — Snjeſbożeńſke a inwalidne renty wupłaczuja ßo 1. junija. Sa Budyſchin wupłacżuja ßo inwalidne renty w evangelſkej towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23, wſchitke druhe renty na pócżje czißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami).

— **Prěni kurſuß wo tworowych tarifach** w podkrjeßu Žitawſkeje induſtrijoweje a wikowańſkeje komory je ßo póndźelu 24. meje w Budyſchinje ſapoczał. Komorny hłowny wobkhodny wjednik dr. Müller jón wotewri. Wón praji, ſo je ſe ſaměrom a nadawkom kurſa wo tworowych tarifach, ſo ßo wobdźělnizy, wożebje pſchiſtajeńzy we wobkhadowym pſchemyßle a we wunóßłańſkich a kalkulaziſkich wotdźělenjach firmow, němſke tworowe tarify prawje ſeſnaju a nawuknu, je prawje nałożowacż. W frachtowych praſchenjach naibonity ſaſtojnik Drježdźanſkeje żeleſniſkeje direkzije kurſy nawjeduje. Kurſy wobſteja ſ pſchednoſchkow a pißomnych praktiſkich ſmuczowanjow. Na wukóńcu ßo na kónzu kurſa wuſwědczenje wupiſche. Kurſowy nawjednik pſchi prěnim kurſu wo tworowych tarifach w podkrjeßu Žitawſkeje induſtrijoweje a wikowańſkeje komory je żeleſniſki inſpektor Stiller ſ wobkhadneho wotdźělenja Drježdźanſkeje żeleſniſkeje direkzije.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßrjedowſkim czehnjenju 1. rjadowńje 211. ſakſkeje krajneje lotterije (3. dźeń) padźe dobycże wo 25 000 hr. na czißło 122 462; dobycże wo 10 000 hr. na czißło 13 180; dobycże wo 5000 hr. na czißło 115 845; dobycże wo 3000 hr. na czißle 86 893, 128 215; dobycże wo 2000 hr. na czißła 81 737, 85 163, 96 040, 146 020; dobycże wo 1000 hr. na czißła 9 701, 30 431, 72 822, 108 248, 141 959.

— **Sſwědzy ßo pytaju.** K czěžkemu ſnjeſbożenju 25. meje na Lubijſkej dróſy kriminalna polizija ſdźěluje, ſo je ſranjena Beyerez mjes tym na ßwoje czěžke ſranjenja wumrěła. Wſchitke wożoby, kiž ßu njeſboże wobkedźbowale, ßo proſcha, ſo bychu ßwoje mjeno kriminalnej poliziji woſjewili. Wożebje je pjecża něhdźe 25lětny muž, kiž je był w ſamkaŕſkej bluſy, wobkedźbował, kak je ßo njeſboże ſtało. Tež wón ßo proßy, ſo by ßo pola kriminalneje polizije ſamołwił.

— **Sa pczołarjow.** Wyſchſchi knježeŕſtwowy rada dr. Grundmann w Drježdźanach móžeſche lětßa ßwój 25lětny jubilej jako krajny direktor ſa plahowanje ſkotu woßwjeczicż. Prof. dr. Sandor w Erlangenje je ßo na wotpocżink podał. Wobaj ſtaj ßebi wo ſpěchowanje pczołaŕſtwa wulke ſaßłužby dobyłoj. — We wobwodźe ſakſkeje krajneje wotrjadneje ſkupiny je 5 pſchipóſnatych wupłodźeŕnjow ſa matki pódla mnohich njepſchipóſnatych priwatnych wopłodźeŕnjow. — Pſchi poßlednim liczenju ſkotu je ßo w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje 6015 (1935: 5228) ludſtwow pczołow naliczilo; w Drježdźanſkim hamtſkim hejtmanſtwje naliczichu 3843 (2971), w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje 4496 (3747), w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje 4557 (3858) a w Žitawſkim hamtſkim hejtmanſtwje 3373 (2965) ludſtwow. — Sakſka krajna wotrjadna ſkupina wobßedźi 40 wobkedźbowaŕnjow wo noſchenju mjedu, wjedrje atd., mjes nimi w Budyſchinje, Kotmaŕezach, Žitawje a Połczniz. — Schtyrilětny plan w pczołaŕſtwje poſtaja, ſo ma ßo liczba pczołazych ludſtwow pſchiſporicż a ßo pſchereſkowe dokonjenje jenotliweho ludſtwa nowjetſchicż. Pódla toho ma ßo paſtwa ſa pczołki polěpſchicż a ßo pſchecziwo natokowazym khoroſczam wojowacż. Kóždy pczołaŕ ma poſtajenja pſchewjeſcż.

S **Budeſtez.** (Wożwjeczenje tſělnika ſa mały kaliber.) Twar tſělnika ſa mały kaliber je nětko tak daloko doſpěł, ſo móže ßo pſchichodnu niedźelu 30. meje wożwjeczicż. W prawej towaŕſchnoſczi je ßo ſ puſteho kraja rjane ſawjeßeleniſchczo ſa naſchich wjeßnjanow natwariło. Wożwjeczenje budźe niedźelu w 2 hodźin. a po tym je konzert a tſělenje wo myto.

S **Delnjeje Hórki.** (Hłowna ſhromadźiſna II. drużſtwa ſa wudźeržowanje Schprjewje.) Pod pſchedſydniſtwom hrabje ſ Walwitz wotmě ßo wutoru w Gotſchez hoſcżenzu w Delnjej Hórzy hłowna ſhromadźiſna II. drużſtwa ſa wudźeržowanje Schprjewje. Pſchitomny bě mjes druhimi tež hamtſki hejtman dr. Sievert. Hrabja Walwitz na ſpocżatku wujaſni, czehodla je ßo hłowna ſhromadźiſna tak dołho wotſtorkowała. S pſchiczinu toho je, ſo měſachu ßo wuſtawki wudźěłacż a dale praſchenje, hacž maja ßo tež ſadni bußodźa k pſchiſtupej do drużſtwa donucżicż. S wuſtawkow wukhadźa, ſo je ſe ßydłom drużſtwa Delnja Hórka. Drużſtwo je ſamołwite ſa kraj wulkeje Schprjewje wot Budyſchina hacž do Lichańſkeho knježeho dwora a ſa krajinu Małeje Schprjewje wot Delnjeje Hórki hacž do Wßowjow. Dlěſcha roſmołwa wumi ßo dla wobliczenja pſchinoſchkow ſa bußodow a ſadnich bußodow rěki. Pſchinoſchki ßo ſa

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 27. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,492	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,31	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,94	100 franc. frankow	11,14

Barlinſka burſa 26. meje 1937. Hižo pſchedwczerawſchim pokaſachu ßo nadběhi k ložſchemu wożiwjenju, wczera pak měješche wobdźělenje bankowſkeje klientele pornjo prjedawſchim jara měrnym dnjam wjele žiwiſchi wobras. Wulki ſajim ſbudźichu dr. Schachtowe wuwjedźenja pſched Pariżſkimi nowinarjemi. Wożebje wyſtaja ßo na ſliczbowanje wukrajnych kupzow tak mjenowane czežke hódnoty. Na rentowych wikach njebě wożebitych pſcheměnjenjow

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach pohibowaſche ßo wobkhod we wobłuku pſchedkhadnych dnjow. Poſkiczenja njeißu ßylniſche, ſwjetſcha pak maja młyny telko materiala, ſo ßo jim ſmóžni, ſo w tutym měßazu ßwój kontingent połnje wumlěja. Nimo pſchidźělenjow móža někotre młyny tež na ßwoje ßamßne wobſtatki ßabacż, ſchtož wożebje ſa rożku płaczi. W pizowanſkich žitach njeje dotal žaneho wolóženja naſtało, hacžrunjež po ſwěſczenju ſtatneho ſežiwjeŕſkeho ſtawa na ſakładźe wobſtatkow kónz haprleje hiſchcże móžnoſcż wobſteji, ſo ßo wowß ſ prěnjeje ruki na pſchedań podawa. Na mukowych wikach ßo jaßne pſcheńczne muki běžnje pokupichu. Typa 1050 a ržane muki maja měrny wobkhod.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ
pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Někotre płacżizny ſ Drježdźanſkich wikow.
Hußy, ſaréſane 1.75 hr., kury, ſtare ſaréſane 1 hacž 1,10 hr., kury, młode ſaréſane 1.10—1 20 hr., karpy 1 hr., liny 1.60 hr., jabłuka 28—50 pj., běrny po puntach 5 pj., jědźna łoboda 8—10 pj., zybla 12—15 pj., khrěn 60—65 pj., ßołotej 4—8 pj., běły kał 12—15 pj., czěrwjeny kał 13—18 pj., ßydrojty kał 40—65 pj., tomaty 60—80 pj., pětrſchilka 3 pj., hromak 35—60 pj., kórki 40—65 pj., rjewjeń 10 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pjenježkow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 5.	25. 5.		26. 5.	25. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

ßußodow wjazy po dołhoſczi ßußodſtwa njewoblicža, ale po wulkoſczi ſ rěku ßußodžazeje wobſchěrje. S tym ßo wſchě njelube krutoſcže wotſtronja. Na jedyn ar ßußodžazeje wobſchěrje ßo 3 jednotki (po 4 pjenježkach) wobliczą. Dalſchi ßußodža płacža pſchinoſchk pſchiměrnym lěpſchinam, kotrež jim ſ družſtwa naſtanu. Tohodla ßu po wuſtawkach ſadni ßußodža do tſjoch ſkupinow rosdźěleni. Do přenjeje ßłuſcheja wſchě ležownoſcže, kotrež maja kaž ſ rěku ßußodžazy połny wužitk ſ družſtwowych naprawow. W druhej ſkupinje ßu ležownoſcže, kotrež maja jenož ſdźěla lěpſchiny družſtwa a w 3. ſkupinje ſkónczńje tajke ležownoſcže, kotrež drje w ſapkawjenſkim paßmje leža, kotrež pak nimaja direktnje žanych lěpſchinow pſchi naprawach družſtwa. Dalſchi ßußodža přenjeje ſkupiny maja ßo 1,5 jednotkami ſa ar, czi druheje ſkupiny ſ 0,75 jednotku ſa ar ſ pſichnoſchkami poczeſicž. Dalſchi ßußodža 3. ſkupiny dotal nietrjebaja ßyła pſchinoſchki płaczicž. Po dlěſchej rosmołwje ßo tute wuſtawki ſkhwalichu. Dale ßo hoſpodarſki plan pokładnika Nowaka na lěto 1937 ſkhwali. Njedobytk ma ßo ſ njedopłatkami družſtwownikow wurunacž. Tute njedopłatki maja ßo ſe wſchej raſnoſcžu wot komdžazych ßo wužadacž.

Se Sarěcza. Rjany wulět ſariadowa ßebi tudyſcha dokrowólna wohnjowa wobora do Rudnych horow. S wulkim omnibußom KVG jědźechmy pſches Pirnu, Heidenau po dolinje rěki Mohilnizy k hrodej Weeſenſteinej. Wobhladanje tuteho hroda je na wſchěch wulki ſaczijchcž ſawoſtaiiko. Po tym jědźechmy dale k ſtaremu hórniſkemu měſtu Altenbergej. Pſchi rjanym ßłónczným wjedrje ßo wupłaczeſche, ſo na horu Geiſing dóndźechmy. Wuhlad běſche wurjadnje rjany. Na dalſchej jěſbje dótknychmy ßo Kipsdorfſkich kupjelow a dojědźechmy ſkónczńje k Malterſkej ſawěrje, hdźež někotſi ßo we wjeßłowanju ſpytachu. Pſches Drježdźany a Biſkopizy ßo ſ tuteho krasneho wulěta wróczichmy.

S Bojſchez. Po krótkej khoroſczi wumrě nadobo a njenadźiny bur Herman Schkoda, kotryž wot lěta 1915 ſ wulkej wuſtojnoſcžu na hrodowſkim kuble hoſpodarjeſche. Semrěty bě 67 lět ſtary. połbadža ſ Barta a je dołhe lěta w Romorczanſkej mlokarni dźěłał.

S Maleſchez. Saúdźenu njedźelu wulecža ßebi tudyſcha wohnjowa wobora ſ někotrymi hoſczemi do módreho. S kraſnymi omnibußami jědźechmy pſches Biſkopizy, Nowe Měſto do Sakſkeje Schwizy, hdźež ßebi najprjedy Lichtenhainſki wodopad wobhladachmy. Se Schandawſkich kupjelow jědźechmy ſ parnikom do Königſteina, hdźež ßebi twjerdźiſnu wobhladachmy a potom derje powobjedowachmy. Wot tam jědźechmy dale pſches Pěrnu k dźěrowemu młynej a k Baſtaji. Pſches Stołpin ßo na dompucž podachmy. Tuta rjana jěſba woſtanje wſchěm w dobrym wopomnjeczu.

S Noweje Wſy pola Huſki. Dźenßa 27. meje ßměſtaj tudomny žiwnoſczeř Arnoſcht Schołta a jeho mandźelſka Maria rodź. Müllerez na 25lětny czaß ſbožowneho mandźelſtwa ſhladowacž.

S Worzyna. Njeſbože. Wczera dopołdnja ſajědźe zyle nowy woßobowy wós ſ wulkej mozu do nadróſneho ſchtoma a woſta ſkónczńje w pſchěrowje khětro wobſchkodźeny ležo. Prědnje koło woſa bě ßo puſchcził a tak njeſkože woſa ſawinowało. Woſowy wjednik a jeho ßobupuczowazy ßo jenož łohzy ſraniſchtaj.

S Hodźija. Sswój ßlěborny kwaß ßwjecžitaj dźenßa krawſki miſchtr Oſkar Klingſt a jeho mandźelſka Berta rodź. Schuſterez.

S Kulowa. Naſchi tſělzy mějachu ſańdźenu njedźelu ßwoje lětuſche ßwjatkowne a kralowſke tſělenje. Popołdnju w 1 hodź. běchu tſělzy k wukhadej pſchi tſělniku naſtupili. Wokrjeßny tſěleřſki miſchtr Meißner ſe Shorjelza mějeſche ßwjedźeńſku rěcž, w kotrejž na wuſnam tſělzow jako ßobuſtawow ſtatneho ſwjaſka ſa czěłoſwuczowanje pokaſa. Po tym woßwjeczi ßo nowa khorhoj. Ratarjej Janej Bulangej a ſamkarjej Makſej Klotzej ßo ſa 50lětne reſp. 25lětne ßobuſtawſtwo woßebite wuſnamjenjenja pſchepodachu. Potom ßo na wſchěch tſělnikach žiwje tſěleſche. Kralowſku hódnoſcž ßebi murjeřſki połěr Bjarnat Schömmel wutſěli. S přenim a druhim marſchallom buſchtaj wobkhodnik ſe ſkotom Pawoł Zomak a konditor Uhlig. Na mytowaiſkej tarczi doſtaſchtaj Wojerowczanaj Klamer a Ungelenk přenjej myczę, hoſczenzař Pawoł Hórnik a hłowny ſtražmiſchtr Waktař 5. a 6. myto. S młodych tſělzow wuwołachu towařſcha Exnera ſa krala.

S Wojerez. (Wobkhadne njeſbožo.) Motorſki koleßař K. ſe Sſulſchez, ſ Cžißowa pſchikhadźazy, njedaloko hoſczenza „K hłucharjej“ (Auerhahn) do Borſchczanſkeho dodawazeho woſa ſawadźi, kotryž motorſke koło hrabny a k ſchtomej ſtłóczi. K. ßo pſchi tym czežko ſrani, tak ſo dyrbjeſche ßo do khorownje dowjeſcž. Tež jeho koleßo ßo czežzy wobſchkodźi. Naiſkerje je K. njeſbožo ßam ſawinował.

Wusudźenja

§ Dla ſ ranjenja czeſcže a wopacžneho winowanja jednaſche přenja wulka khłoſtanſka komora pſcheczižwo 15. měrza 1893 w Lubiju narodźenemu, w Shorjelzu bydlazemu Horſtej Halangej. W novembru 1935 wobſkorźichu Halanga dla njeßwěry a pſchekſchiwjenja w ſaſtojnwje a 26. meje 1936 ſaßudźi jeho přenja khłoſtanſka komora k 8 měßazam jaſtwa. Mjes tym ſo jednanje hiſchcže njebě ſkónczene, póßła Halang 5. januara 1936 ſ Lubija wjednikej a ſtatnemu kanzlerej ſpiß ſ pſchiłohu, w kotrymž pſcheczižwo ßwojemu něhduſchemu pſchedſtajenemu czežke pſcheńdźenja w hamcže porokowaſche. Po ſapodatym khłoſtanſkim namjecže pſcheczižwo njemu ßo něſto jednanje pſchewjedźe. Po dokładnym ßłyſchenju ßwědkow Halanga k 6 měßazam jaſtwa ſaßudźichu.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulki woheń w Grüna.

Sſrjedu rano krótko pſched 5. hodźinu w kotołwni ßwužitkowařnje lena firmy Türk, Liebers & Co. w Grüna pola Kamjenizy wulki woheń wudyri. We wulkich ſkładach khowany len poſikczeſche płomjenjam bohatu žratwu, tak ſo ßo woheń ſa krótki czaß na zyłu łubju něhdźe 100 metrow dołheho a 3 poſkhody wyßokeho fabrikſkeho twarjenja rosſchěri a ßo tež na w hornim poſkhodźe ſaměſczenu firmu E. Rößiger & Co. rospſchěſtrě. Haſcheřſke dźěła wohnjowych woborow běchu njeßłyſchanych rosměrach wohnja jara poczežene. Woheń je pjecža ſ wußapnjeniom miliny w jenym motoru w kotołowni naſtał. Fabrikſke tawrjenje hakle bu w lěcže 1922 natwarjene.

Posledn'e politiske powěsće

Ozeanſki parnik „Normandie“ je porjadnje wujěł.

Franzowſki ozeanſki parnik „Normandie“ je ßrjedu popołdnju ſ pſchiſtawa w Le Havru do Newyorka wotjěł. **Strajk w franzowſkim wikowařſkim łódźniſtwje je ßo ruczje ſkóncził.**

Radio

Pjatk, 28. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 wjeßeły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 11,40 wowzy a koſy jako dawařki mloka. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga), w pſcheſtawzy 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecža 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwy dźěczi. 16 popołdniſchi konzert. 18 fanfary. 19 hudźba k ſabawje (ſ Londona). 19,30 taczele. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20,10 wulki ſabawny konzert. 22 powěſcže, ſport. 22,20 měßaczny pſchehlad wo ßwětowej politizy (ſ Mnichowa).

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), w pſcheſtawzy 7 powěſcže. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcže. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrückena). 14 powěſcže. 14,15 taczele. 15 wjeßełe ſpěwy a rejwańſke melodije. 15,50 taczele. 17,10 Beethovenowa hudźba. 18 konzert ſ Drježdźan. 19,45 pſched wotewrjenjom wuſtajeńzy němſkeho ležowjeřſkeho ſtawa 1937 (ſ Mnichowa). 20 powěſcže. 20,10 wulki ſabawny konzert. 22 powěſcže, ſport.

Barlin: 20,10 walczik. — **Wrótßław:** 20,10 „Khudobni khoſchczerjo.“ — **Frankfurt:** 20,10 Goethe a Schiller w hudźbje. — **Mnichow:** 20,10 wjeczor němſkeho wuměſtwa. — **Win:** 20 hra „Perrichon na puczowanju“. — **Praha:** 19,30 opera „Rußalka“.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 26. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 20. 5. Helmutej Oczje Wakłarjej Völkelej, wuczerjej, dźowka. — 21. 5. Kurtej Alwinej Hajnje, wuczerjej, ßyn. — 25. 5. Pawołej Erichej Taffelej, fabrikſkemu dźěłaczerjej, ßyn.

Wumrěłoj ſtaj: 26. 5. Wilhelm Korla Sauerbrey, krawſki miſchtr, 83 lět. — Hana Pawlina ſwud. Wjenzyna rodź. Schmidtez, 60 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 26. 5. Jan Richard Herwin Panaſch, želeſotoczeř a Selma Margareta Schmidtez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje.

Sſwójbne powěſcže.

Wumrěli ßu: Marja ſwud. Groſchina rodź. Rjenczez, ſwud. Schlemmerowa, w Jenkeczanſkim młynje, 78 lět; pohrjeb budźe pjatk pop. w 4 hodź. na Michałſkim pohrjebniſchczu. Kowařſki miſchtr Pawoł Rychtar ſ Delnjnje Hórki, pohrjeb budźe pjatk pop. w 3 hodź. na Tuchorju. Wojnař Max Tupacž w Sſłonej Borſchczi, 38 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen

Sonnabend, den 29. Mai 1937. Von 8 bis 10 Uhr für die Nummern 4501—4850.

Rohes Rindfleiſch 0,5 kg 30 Pfg.
Rohes Schweinefleiſch 0,5 kg 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Dr. Schacht wotewri němſki dom na Parižſkej ßwětowej wuſtajeńzy. Sſrjedu dopołdnja je w pſchitomnoſczi někotrych franzowſkich miniſtrow a wjele zuſych diplomatow doſpołnje dotwarjeny němſki dom na Parižſkej wuſtajeńzy hoſpodařſki miniſter a ſtatny bankowy preſident dr. Schacht we wjednikowym nadawku wotewrik. Naſch wobras pokaſuje nam dr. Schachta pſchi wobhladanju němſkeho doma, na prawo pſchi nim němſki wupóßłanz w Pariſu hrabja Welczek. (Scherl Bilderdienſt, M)

Wot soboty 29. meje 1937
mam w hródž. hot. „Poł měsaca“ w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 40 (telefon čo. 3222) zaso wulki wubjerk wosebje dobrych, wysokosučelnych a na nowo dejacych

kruwow a jałojcow
kaž přenjorjadownjowych **bykow a ćelčkow**
z wopismom pokhada a wysokeho dejneho wunoška, original rańšofrisiskeho a jeverlandskeho pokhada jara płaćizny hódno a z přihódnymi wuměnjenjemi na předań.
Bjeru též rězny skót město płaćenja.
Adolf Wulff, rataŕstwo a wikowaŕnja z plahowańskim skotom
Wesermünde-Geestemünde

Mam wot jutřišeho pjatka w swojej filijalcy w Budyšinje w hotelu „K Markhrabi“ nowy transport
koni do dźěła a na rolu
z połnym rukowanjom po znatych tunich płaćiznach na předań. Tohorunja mam
wjacy kruwow płaćizny hódno na předań.
Paul Grosch, wikowaŕnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawaŕnja Serbskich Nowin

Rěpowe motyki a wobkrywaki
a nowočasne
„Wolf“ pjankowe motyki

poskića
Schneider & Schulze, Kamjeńtna hasa 13

Jara dobre wuspěchi pola
ischiasa, drjenja, wića,
tołstosće, kaženja požtwanja, nazymnjenja atd. změješe w
Parapack-kupjelach
sotry Marianne Rüter
Budyšin, Hłowne torhošćo 9
Tel. 3439 — Suche nóćeńske kupjele

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, též stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Někotre trjebane mužace a žonjace **koła**
předa **J. Schieback**
na Mužakowskej drózy čo. 4

So přistaja
Swěrna, pilna
domjaca pomocnica
so do měrneho, dobreho priwatneho domu z přećelnym wobkhadom w rjanej Drježdźanskej wokolinje pyta. Zamołwjenja z wuswědčenjemi a wobrazom na
Fr. Polzin, Freital-Burgk, Burgker Strasse 61

Na předań
Dobre běrny
k jědźi ma na předań
bur Cěla (Zimmermann) w Khróšćicach čo. 62

Mały ale . . .
Haj, to je wosebitosć małeho nawěška, zo ke kóždemu rěči, kóždemu poruča štož je na předań abo so kupić pyta a . . .
wjele njepłaći!
Njeličomnje wjele přećelow je sebi hižo dobył. Posłužće so též jeho.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 121 Budyšin — Pjatk 28. meje 1937 — Bautzen Lětnik 96

Dr. Schacht před němskej wikowańskej komoru w Parisu

Schtwórtk wjeczor je preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht pſched němſkej wikowańſkej komoru w Pariſu pſchednoſchował. Wón je naſpomnił, ſo ßo poczahi dobreho ßußodſtwa mjes nim a franzowſkim ludom hodźa hiſchcźe bóle ſpěchowacź. Němſki lud, kiž je na pſchemałym měſtnjenje žiwy, je wjele lětdźeßatkom dołho dyrbjał wupłody ßwojeho dźěła do wukraja pſchedawacź, ßwoje wudźěłki pak njeje mohł bjes pomozy wukraja ſhotowjecź.

Dr. Schacht wozarowaſche, ſo je ßo němſkemu ludej móžnoſcź pſchedawanja wudźěłkow do wukraja w poßlednich lětach bóle a bóle wobmjeſowała a ſ njej ßrědki, kiž ſe kupowanju ßurowiſnow trjeba. Tehodla ßo Němſka nuſowaſche, w ßwojim kraju trěbnu potrjebu na ſakładźe wunamakanjow ßama nadźěłacź. To je ſmyßł ſchtyrilětneho plana. Němſke hoſpodaŕſke naprawy poßlednich lět pak ßu jenož nuſna węz pſchi nětczĭſchim hoſpodaŕſkim położenju k ſawěſczenju wobſtacźa němſkeho luda.

Dr. Schacht pokraczowaſche, ſo je runje w poczahach mjes Němſkej a Franzowſkej praſchenje ßurowiſnow jara ważne, ſo pak ßo franzowſke a němſke knježeŕſtwo hižo njedźele dołho khutnje prózujetej, ſo byſchtej nowe ſakłady ſa wikowanje mjes krajomaj namakałej. Němſka je ſwólniwa ßwoje wuhlo do Franzowſkeje pſchedawacź. Dr. Schacht ßo nadźija, ſo Franzowſka ſa to Němſkej ßurowiſny ſe ßwojich kolonijow pſchedawa. Skónczne je wón ſwěſcził, ſo ßu ßo wo wikowaŕſtwje mjes woběmaj krajomaj hižo wo mnohich ſaßadnych praſchenjach dojednali. S teho wón ſpóſnawa dopokas, ſo pſchi dobrej woli na woběmaj ſtronomaj dyrbi ſkónczne k dorofumjenju dóńcź.

Dr. Schacht dźenßa pola Léona Bluma.

Preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht ſměje pjatk rosrěczowanje ſ franzowſkim miniſterſkim preſidentom Léonom Blumom.

Schtwórtk popołdnju je dr. Schacht franzowſkeho finanzneho miniſtra Vinzenta Auriola wopytał. Jeju rosrěczowanje hodźinu trajeſche. Hdyž ßo dr. Schacht wot finanzneho miniſtra wróczi, wón nowinarjam niczo njeſdźěli. Vinzent Auriol pak jenož praji, ſo ßu ßo rosrěczowanja na powſchitkowny pſchehlad poczahowałe. Wonaj ſtaj wſchelake nětczĭſche hoſpodaŕſke a finanzne praſchenja pruhowałoj.

Darré wo wustajeńcy němskeho zežiwjeŕskeho stawa

K lětuſchej 4. wuſtajeńzy němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje je němſki burſki wjednik R. Waltaŕ Darré ßlědowaze pſchewodne ßłowa wudał:

4. wuſtajeńza němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje jako prěnja wulka wuſtajeńza dokonjenjow němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa po tym, ſo je wjednik a němſki kanzler ſchtyrilětny plan pſchipowědźił, ſměje zyle woßebity woſnam.

Kóždy jenotliwy pſchißłuſchnik němſkeho rataŕſkeho luda wě, ſo ßo jenož ſ nałoženjom wulkich móžnoſczow wole a techniki poradźi, nadawki dokonjecź, kiž ßu ßo rataŕſkemu ludej ſtajiłe.

Wuſtajeńza němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa bywa pſchi pſchewinjenju tutych nadawkow rosßudźazy pomozny ßrědk. Wobſchěrne wuczbne a woßebite wuſtajenja podawaju pſchehlad wo ſaßadnych žadanjach nazionalſozialiſtiſkeje agrarſkeje politiki.

Wjeleſtronſke wotrjadne wotdźělenja wuſtajeńzy němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa nimo teho buram, ratarjam a pſchißłuſchnikam rataŕſkeho dźěłaczeŕſtwa dożahaze pokaſy dawaju ſa wſchě ßrědki a pucźe, kiž dyrbja ßo k mobiliſowanju poßlednich wunoſchkowych reſerwow wužicź.

S tym pak budźe, kaž wſchitke dotalne wuſtajeńzy němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa, tak též 4. wuſtajeńza němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje ſ pſcheßwědczazym pſchedſtajenjom woſnama rataŕſkeho dźěła ſa němſke ludowe a hoſpodaŕſke žiwjenje.

Dźeń němskeje dźěłoweje fronty

Wot 5. hacž do 13. junija ſakſka župa župny tydźeń pſchewjedźe. Pſchi tutej ſkładnoſczi ßo wſchelake poſkiczenja pſchewjedu. Na nich budźe též němſka dźěłowa fronta ſaſtupjena. Srjedu 9. junija budźe we wobłuku župneho tydźenja po zyłej Sakſkej „dźeń němſkeje dźěłoweje fronty“.

„Běła kniha“ španiskich čeŕwjenych w Genfu

Schtwórtk je ſaſtupjeŕ Valenzijſkich czeŕwjenych del Vayo nowinarjam wuczah ſchpaniſkeje „běłeje knihi“ pſchepodał. Wobßah wuczinja 21 ſ maſchinu pißanych ſtron, a w kniſy ſpyta ßo ſdźěła ſ wumyßlenej, ſdźěła ſkepßanej maczĭſnu „ſatłóczazy“ dopokas ſwjeſcź, jako by Jtalſka do Schpaniſkeje ekſpediztjowy korps póßłała, kiž ßo tam jako wobßadźeńſke wójſko ſadźeržuje. Położenje pjecźa žada, ſo kraje, kiž maju czeſcź a ſamolwitoſcź, ſo w mjeſenarodnym žiwjenju nahladnoſczu wužiwaju, njepoßrědnje ſapſchimnu.

„Běła kniha“ w kóždym ßwojim rjadku ßwój bolſchewiſkſi pokhad pſcheradźa. So kniha woßebje Jtalſku nadpaduje, ßbudźa tukanje, ſo je tu wěſty wotpohlad ſkhowany. Wobkedźbowacź ßo dyrbi, kajku politiku jendźelſke nowiny wot někotrych dnjow wjedu. Wone ſpytaju klin mjes Němſku a Jtalſku ſahnacź ſ tym, ſo ſ Němſkej napadnje pſcheczelnje wobkhadźeja a Jtalſku jako jeniczkeho hrěſchnika pſchedſtaja. Němſka pak ßo njeda na ßwojim ſtejiſchczu k Jtalſkej ſatraſchicź.

Sdobom pak dyrbja Němzy pſcheczĭwo tutej ßowjetſko-ſchpaniſkej „běłej kniſy“ najwótriſcho proteſtowacź, hacžrunjež jich wona njepoßrědnje njenadpaduje. Tutón nowy jebańſki pospyt Valenzijſkich bolſchewikow dyrbi jenož k temu ßłužicź, ſo by ßwětowu kedźbnoſcź wot ſjawnych franjenjow neutralnoſcźe druhich krajow wotwobroczĭł.

Nowe wuspěchi španiskich nacionalnych

Wojowanja wo Bilbao ßu w tukhwilu pola Mungie najſyłniſche. Na tutym dźělu baſkowſkeje fronty nazionalni wojazy ſ wuběžkow Jatahór ke krótkemu wjecźoru pſchezo wjazy ſemje dobywaju.

Nazionalny radio w Salamancy woſjewja, ſo ßu póndźelu prěni krócź bolſchewiſke lětadła na dźěl baſkowſkeje fronty pola Bermea pſchileczałe. Pſchi wojowaniu w powětſje ßu nazionalni tſi czeŕwjene lětadła wottſělili.

S pożedźenja neutralnoſtneho wubjerka.

W ßwojim ßrjedowſkim połnym pożedźenju je neutralnoſtny wubjerk w Londonje roſprawu ßłyſchał, ſo kontrollowazy plan we wotmyßlenej rosměrje na kraju a na morju dźěła. Wubjerk chze ßo w bliżſchim czaßu ſ namołwjenjom na wobě ſchpaniſkej ſtronje dla wjedźenja nětczĭſcheho konflikta wobroczĭcź.

We wubjerku ßo dorěczachu, ſo maju ßo jenotliwe knježeŕſtwa woprasheczź, hacž ßu ſwólniwe k naprawam, hdyž ßo wo planje wróczenja dobrowólnikow ſe Schpaniſkeje dojednaju a hdyž wobě ſchpaniſkej ſtronje tutón plan pſchijimatej.

Němski torpedowy čołm w straše

Němſki torpedowy czołm „Albatros“, kiž nětkle w Palmje na kupje Mallorzy leži, je ßo 26. meje pſchi bombowym nadpadźe czeŕwjenych lětadłow ßylnje wohroſył. Schtyri bomby bliſko czołma do wody padźechu.

Tutemu nadpadej ma ßo woßebity wuſnam pſchizpěwacź, dokelž pſchi pſchiſtawniſchczu w tutym czaßu žana wójnſka łódź ſchpaniſkich nazionalnych njepſchebywaſche. Na tajke waſchnje ßo němſke namórſke wojowańſke mozy, kiž w ſajimje ßwětoweho měra ßwoju kontrollnu ßłužbu w ſchpaniſkich wodach wukonjeja, w ßwojim bjeßſtraſche khutnje wohrožuja.

Bolševikojo třělachu do čěkacych žonow

Na fronće w połnóznej Schpaniſkej běſche ſchtwórtk ſwjetſcha czicho. Jenož pola Orduny czeŕwjeni napſcheczĭwny nadběh ſpytachu. Pola Dimy a na hórkach k ranju wot doliny Arrotie nazionalni dobyte ſtejiſchcźa wutwarichu.

Se wßow doliny Arrotie ßu czěkazy do Dimy pſchiſchli. Woni běchu dźeßacź a wjazy hodźin po puczu byli a běchu jara hłódni. Czěkanzy běchu ſwjetſcha žony. Tute powědachu, ſo ßu bolſchewikojo ſa nimi a jich dźěczimi ſ maſchinſkimi tſělbami tſěleli.

Czěkanzy též wobkruczachu, ſo je bolſchewiſke wójſko wjele ludźi ſhubiło. Wot bataillona, kiž běſche 800 mužĭ ſylny, je jenož hiſchcźe 150 mužĭ žiwych woſtało.

Wobßadła powětrona „Hindenburga“ ßo pſcheßłyſchuje.

Wubjerk, kiž kataſtrofu powětrona „Hindenburga“ pſchepytuje, je prěni krócź franjene ßobuſtawy wobßadki pſcheßłyſchował. Hłowny elektrikaŕ Filip Lenz njeſboże doſpołne potajinſtwo mjenowaſche a praji, ſo je powětronowa elektriſka pſchiprawa dośpołnje w porjadku była. Wuhibowańſka tafla pſchi wudyrjenju wohnja njeje někajkeho pſchetorhnjenja abo ſaßapnjenja miliny pokaſowała. Aſſiſtent ſchkriczkowazeho offizěra Herbert Dowe roſprawjeſche, ſo pſchi pſchiſtajeńſkim manevrje njeje žanych njewſchědnych radiowych ſignalow popadnył.

Zwučowanje powětroweho škita w srjedźnich Čechach

Srjedu je ßo po zyłych ßrjedźnich Czechach wulke ſwuczowanje powětroweho ſchkita wotměło. W Praſy ßo něhdźe 4000 mužĭ ziwilneje alarmſkeje hotowoſcźe, wohnjoweje wobory, ſanitetnikow atd. wobdźěli. Prěni krócź též mozy jenotliwych khěžow ßobu ſwuczowachu.

Wjeczor ßo po zyłych ßrjedźnich Czechach ßwěžow njeßwěczeſche. So by ßo ſwuczowanje woprawdźitoſczi ſbliżĭło, lětarjo též bomby ßylſneho płuna wužiwachu.

Wunošk wólbow w Hollandskej

W Hollandſkej ßu ßo ßrjedu wólby do 2. komory wotměłe. Wólby ßu Colijnowemu knježeŕſtwu wuſpěch pſchinjeßłe a woßebje wobſtarnemu miniſterſkemu preſidentej wożobinſzy, kotrehož ſtrona je na hłoßach pſchidobyła.

Dotalne knježeŕſtwowe ſtrony ßu ßo pſchi wólbach ſeßylnile. Poměrnje mało hłoßow je Muſſertowe hibanje, kiž ßo nazionalſozialiſtiſke mjenuje, doſtało. Powſchitkownje běchu ſa njo ſchěſcź hacž wóßom ßydłow liczĭli. Pſchiczina wupada hłoßow ßo pola politiſkeho katolizißma pyta, kiž je též tu kaž w Belgiſkej ſe ßrědkami zyrkwineje mozy pſcheczĭwo njewitanej ſkupinje ludowzow wojował.

Dotalny hamtſki wólbny wunoſchk je ßlědowazy: Romſko-katolſka ſtatna ſtrona 31 ßydłow (pornjo 28 w lěcźe 1933), ſozialdemokratojo 23 (22), antirevoluzionarna (Colijnowa) ſtrona 17 (14), kſcheſcźanſko-hiſtoriſka unija 8 (10), liberalni 4 (7), ßwobodnomyßleni 6 (6), kommuniſtojo 3 (4), kſcheſcźanſko-demokratiſka unija 2 (1), nazionalſozialiſtiſke Muſſertowe hibanje 4 (0), ßbytnych dźeßacź ſtron njedoſta žanych ßydłow.

Statny sekretar Milch pola belgiskeho krala

Belgiſki kral je ßrjedu dopołdnja ſtatneho ſekretara lětaŕſtwa generala lětarjow Milcha pſchijał. Potom ßo general lětarjow Milch ſe ßwojim pſchewodom k pomnikej njeſnateho wojaka poda a k njemu wěnz połoži. Na to wójnſki miniſter general Denis k czeſczi ſtatneho ſekretara Milcha ßnědanje wuhotowa.

W Brüßelu je ßrjedu ſaſtupjeŕ belgiſkeho knježeŕſtwa w pſchitomnoſczi ſtatneho ſekretara Milcha a mnohich ßobuſtawow diplomatiſkeho korpßa mjeſenarodnu lětaŕſtwowu wuſtajeńzu ßwjatocžnje wotewrił. Nimo Němſkeje je ßydom narodow na wuſtajeńzy wobdźělenych.

Polakow w Ssowjetſkej Ruſkej nadpadnyli.

Roſprawjeŕ pólſkeje telegrafowaŕnje, w kotrehož awtomobilu hiſchcźe ſaſtojnik Moſkowſkeho pólſkeho wupóßłanſtwa ßedźeſche, bu na Kijewſko-Czernigowſkej dróſy wopory nadpada. Pſchi nadpadźe ßo awtowy wodźeŕ a ſaſtojnik ſraniſchtaj. Pólſke wupóßłanſtwo je hnydom pola ßowjetſkoruſkeho ſwonkowneho kommißariata ſakroczĭło.

„Miniſterſtwo ſa popularnu kulturu.“

Jtalſke nowinaŕſke a propagandowe miniſterſtwo ßo dla ßwojich mnohich a wſchelakorych nadawkow wot ſpoczatka junija „miniſterſtwo ſa popularnu kulturu“ mjenuje.

Baldwin so rozžohnował

Jendželſki miniſterſki preſident Baldwin je ßo ßrjedu w kabinettowym poßedženju ſe ßwojimi miniſterſkimi kollegami roſžohnował. Kaž ßo ſ Londona powě, ſe Baldwin ſdźělił, ſo pjatk rano kralej Jurjej wosjewi, ſo ßwoje miniſterſke pſchedßydſtwo ſłoži.

Dokelž je ßo miniſterſka liſcžina noweho knježeŕſtwa pod Chamberlainom hižo ſeſtajała, ßo wona hiſchcže pjatk wjecžor wosjewi.

Jendželſki namórniſtwowy miniſter ſir Samuel Hoare je na naſymnjenje ſkhorił a dyrbi někotre dny doma woſtacž.

Macdonald ßwoje ſaſtojnſtwo ſłoži.

Kaž běſche ßo wocžakowało, je preſident jendželſkeje tajneje ſtatneje rady Ramſay Macdonald ſchtwórtk dopołdnja jendželſkemu kralej ſdźělił, ſo ßwoje ſaſtojnſtwo ſłoži. Macdonald je był dwójzy miniſterſki preſident a pſchi Baldwinowym knježeŕſtwje ſaſtawaſche ſaſtojnſtwo preſidenta tajneje ſtatneje rady.

S Macdonaldom jena najſnamjenicžſiſchich wosobow ſ jendželſkeho politiſkeho žiwjenja wotkhadźa. Hacž k roſchczěpjenju dźěłaczeŕſkeje ſtrony w lěcže 1931 běſche Macdonald jeje pſchedßyda.

Jenake brónjenje po zyłym jendželſkim ßwětowym knježſtwje.

Pſchi ßwojich wuradźowanjach ßu ſamóŕſzy ſaſtupjerjo konferenzy jendželſkeho ßwětoweho knježſtwa k pſcheßwědczenju pſchiſchli, ſo ßo dla pſchichoda ßwětoweho knježſtwa jara njeradźi, ßo na Swjaſk ludow ſpuſchczecž. Sakitanſki miniſter Inſkip namjetowaſche, ſo bychu ßebi brónjowe družiny we wſchěch dominijach runake.

To rěka ſ druhimi ßłowami, ſo dyrbi wuhotowanje wójſka, lětaŕſkeje brónje a wójnſkeho łódźſtwa w Jendželſkej a dominijach ſaßadnje jenake bycž. W ſamóŕſkich jendželſkich krajach maju ßo ſ khwatkom dźěłaŕnje brónjow a munizije pſchiprawicž.

Turkowſki miniſterſki preſident w Athenje.

Turkowſki miniſterſki preſident Jsmet Jnönü w tukhwilu w Athenje pſchebywa.

Strajk w Fordowej dźěłaŕni

W Fordowej dźěłaŕni w Richmondu w Kaliforniji …hiachu dźěło ſaſtajicž, dokelž je organiſowane dźěłaczeŕſtwo do ſtrajka ſtupiło. Strajkowi ſtražnizy k dźěłu ſwólniwym dźěłaczerjam ſaſtup do fabriki ſawěraju. Richmondſki dźěłaczeŕſki ſwjaſk ſtrajk jako prěnje dyrjenje pſchecžiwo Fordej woſnamjenja, kiž je niedawno chył organiſowaniu ßwojich dźěłaczerjow ſadźěwacž.

W Fordowej dźěłaŕni w Detroitu dweju agentow Lewiſoweho dźěłaczeŕſkeho ſwjaſka pſchebichu, dokelž běſchtaj lětaki roſdawałoj, ſ kotrymiž ßo dźěłaczeŕſtwo namołwjeſche, ſo by ſtrajk organiſowało. Agentaj dyrbjeſchtaj wo polizajſki ſchkit proſycž, ſo jeju roſhorjeni dźěłaczerjo njebychu móhli mołnjet nadpadnycž.

Wusudźenja

§ Njeprawny nahlad wo pſchedjěſdnym prawje wjednika woſa je prěnja mała khłoſtańſka komora w jednanju pſchecžiwo Oswaldej Hajeſchej w Kotezach pola Wósporka ſe ſakładnym roſßudźenjom porjedźiła. Wjecžor 9. ſeptembra 1936 bě Hajeſch ſe ßwojim woſom po Budyſkej dwórniſchcžowej dróſy na ſtronu k Tſělańſkej dróſy jěł. Pſchi wulkej cžmi a ßylnym deſchcžu bě wuhlad ſ woſa docž hubjeny. Na lěwym boku Dwórniſchcžoweje dróhi na Dwórniſchcžowym naměſcže ſtejaze domſke ſnjemóžni pſchehlad na tuto naměſto. Wot tam bě ſ 20—25 kilometrſkej ſpěſchnoſcžu motorſki koleßaŕ Herbert Püſchel ſ Kſchiweje Borſchcže njenadźijzy pſchijěł, kotryž chyſche Hajeſchowu jěſbu pſcheprękowacž. Püſchel bě 9 metrow ſchěroki pucž Dwórniſchcžoweje dróhi hižo 7 metrow daloko pſchejěł, jako jeho Hajeſchowy wós hrabny, 9 metrow daloko ßobu wlecžeſche, tak ſo ßo khětro cžeżzy ſrani. Budyſki hamtſki ßud bě Hajeſcha dla njewobkedźbowanja wobkhadnych pſchedpiſmow a lohkomyßlneho ſranjenja cžěka k 80 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 10 dnjam jaſtwa ſ napołoženjom wudawkow ſaßudźił. Hajeſch ßo pſchecžiwo wußudej powoła, pokaſujo na to, ſo je pſchedjěſdne prawo měł. Mała khłoſtańſka komora tuto powołanje ſacžiſny a na khłoſtanju nicžo njepſchemĕni. Též tutón ßud bě pſcheßwědczenja, ſo je ßo Hajeſch hrubje pſchecžiwo wobkhadnym pſchedpiſmam pſcheſchoł. Po ſakońſkich poſtajenjach ma kóždy wobdźělnik wobkhada, tež tón, kiž ma pſchedjěſdne prawo, ßo tak ſadźerżecž, ſo druhemu wobkhadnemu wobdźělnikej ſchkodu nienacžini. Hajeſch bě na doſpołnje njepſchehladnym měſtnje pſchi 30—35 kilometrſkej ſpěſchnoſcžu ßo ke kſchižowaniſchcžu pſchibližił. Dokelž bě ſ lěweho boka pucž zyle njepſchehladny, je tutomu bokej wošebitu kedźbnoſcž dyrbjał wěnowacž. Wošebje pak bě po płacżaznych pſchedpiſmach pſchedjěſdne prawo we wokomiku ſhubił, jako bě motorſki koleßaŕ pſched nim na kſchižowaniſchcžu, haj ſo měješche tutón hižo kſchižowaniſchcžo ſa ßobu. Pſchedjěſdne prawo nima tón, hdyž hewak tuto prawo wobßedźazy hakle potom na kſchižowaniſchcžo dojědže, hdyž druhi, wobkhadny wobdźělnik hižo na kſchižowaniſchcžu je abo je jo hižo pſchejěł. Tuto poſtajenje njeje Hajeſch wobkedźbował, ale je, hacžrunjež bě pſchedjěſdne prawo ſhubił, ſ połnej mozu dale jěł.

K lětnemu dnjej bitwy pola Skageraka.

31. meje ßo 21. ras ſpomina na dźeń, na kotrymž ßo najwjetſcha móŕſka bitwa, kotruž ſtawiſny ſnaja, bijeſche. Naſch wobras pokaſuje nam nawjednu łódź němſkeje ſkupiny bitwinych kſchižakow „Lützow" (na prawo) we wojowanju ſ łódźemi admirala Beattya; na lěwo widźimy, kak jendželſka łódź „Queen Mary" rosbuchnje.
Po wobraſu Barlinſkeho molerja Fenkla. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hudźba—wuměłſtwo—dźiwadło

Kino für Jedermann" pokaſuje Paramountſki film „Poßledni fort". Filmowa ſtawiſna pſchihladowarjow do orienta pſcheßadźa a jeho do poßlednich měßazow ßwětoweje wójny wjedźe. W ſběžkaŕſkim Kurdiſtanje w Meſopotamſkej ßo ſtawiſna ſapocža. Jendželſkaj offizěraj ßo jeſnaſchtaj w ſtraſchnym położenju jeneho ſ njeju. Tuteho běchu Kurdojo ſajeli a na njeho cžakaſche wěſta ßmjercž. Krajan ſpóſna jeho położenje a wumó jeho ſe ßmjertneho ſtracha. Něško cžěkaſchtaj pſches puſty kraj. Wukhowany ßebi pſchi tym nohu ſłama. Towaŕſch ßo bórſy ſaßo ſ nim roſžohnowa, tola ßo poſtara, ſo ſranjeny do wojeŕſkeho lazaretta w Kairu pſchińdźe. Tam ßo do ßwojeje wothladaŕki ſalubowa, njewědźo ſo je wona mandźelſka pſchecżeła, kiž běſche jemu žiwjenje wukhował. Hdyž běſche ßo ſranjeny wuſtrowił, jeho do Sudana pósłachu, hdźež běchu ßo domoródni ſpjecžili. Mandźelſki wothladaŕki ßo njejapzy do Kaira wrócźi a wot ßwojeje žony ſhoni, ſchto běſche ßo ſtało. Wón ßwój dowol ſpuſchcži a ßo ſa tamnym do Sudana poda. Tam ßo wón ſ nim, kiž běſche ßo ſ myßlu wjecžiwoſcže ſa nim puſchcžił,

Radio

Ssobotu, 29. meje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 11,40 wo twarjenju dźěłaczeŕſkich bydlenjow. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Königsberga), w pſcheſtawzy 12,55 cžaßowe ſnamjo a 13 ßbožopſchecža. 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15,10 wjeßele ludowe hłoßy. 16 taczele. 18 dujeŕſka hudźba. 18,45 ſport tydženja. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20,10 operettowa fantaſija. 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 9,30 wo wupłodźenju a pſchetrjebanju. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcže. 14,15 taczele. 16 wjeßeły programm ſa ſtarych a młodych (ſ Wrótßławja). 18,15 durinkſke pſchaſne ſpěwy. 19,40 wo wuſtajeńzy němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa 1937 (ſ Mnichowa). 20 powěſcže. 20,10 „To též Tebje ſajimuje!" 22 powěſcže. ſport. 22,30 rejwańſka hudźba (ſ Mnichowa).

Wrótßław: 21 pſchespola a ſpěwy naſcheje wojeŕſkeje mozy. — **Hamburg:** 20.10 ſynki wo Dunaju.' — **Frankfurt:** 20,10 ßwjedźeńſki wjecžor němſkeho rjemjeßła. — **Mnichow:** 20.10 wjeßeły ßobotniſchi wjecžor. — **Warſchawa:** 21 orcheſtrowy a ſpěwny konzert.

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał **Dobrucký.**

10] (Pakračowanje.)

Ale kak? Zo dołh hłowu wobćeža, — to wón njemóžeše přeć — a zaso dyrbješe též přidać, zo ma Handrij prawje, hdyž chcyše jeno po starym serbskim wašnju swoju Hańžu wudać. K tomu njesłuša jeno dostojne wuhotowanje za njewěstu, ale též hišće to, zo wona jako młoda hospoza dyrbi wšitkich přiwuznych, wot najstaršeho hač k najmłódšemu wuhotować, zo woni wšitcy wědźa, wona též wě, so za jichd rastu starać. — Tu běše 20 wosobow, — kiž dyrbjachu takle kwasnje być wot Hańže zwoblekane. Tak so njeje so Handrij we swojim ličenju mylił, zo tysac toleř trjeba k wšomu, wosebje hdyž též, kaž so słuša, kwas za cyłu wjes a tři dny pospochi dyrbi trać. Přećiwo tutomu Handrijowemu ličenju a wosebje přećiwo tutomu staremu serbskemu wašnju njemóžeše též knjez ničo prajić. Ale Haninej prašacej woči nuzowaštej jeho, něšto na to prajić, tuž rjekny z pozběhnjenym hłosom: „Tysac toleř drje je wjele pjenjez. — Ale — ćisń swoju starosć na Boha lubeho Knjeza, mój syno, moja dźowka! — — — — To pak ja wamaj wobkrućam, je-li zo to waju Hańži dyrbi k zbožu być, zo Bóh wjeřšny puć namaka, kak wona budźe Jurjowa mandźelska. Toho dla budź jemu wšo poručene".

Hana stykny při tutych słowach rucy kaž k modlenju a pohnu k tomu též Handrija.

Knjeni fararka, zaso wo swojeho muža so bojo, poda so na puć — a dźěše po njeho. Jeje źdowcy ju přewodźeštej. A runje jako tole rozrěčowanje wo Hańžinym kwasu ke kóncej přińdźe, stupichu wšitke tři do jstwy.

„Ale, hołbiko, hołbiko!" wołaše knjeni swojemu mandźelskemu porokujo — „što so ty jeno tak dlijiš?" — a postrowi na to Handrijec mandźelskeju.

„Jow maće! — Ja steju kaž někajki strašny čłowjek pod policajskim dohladowanjom" — wotmołwi na to žortnje jeje mandźelski.

„Tajke policajske dohladowanje was drje jara tłóčić njebudźe", přistaji Handrij a rjekny: „Ale knjeni fararka a wój, lubej knježnje, posydńće so tola mały kusk k nam!"

„Ně, ně!" wobarachu wšitke tři.

„Wy tola stejo njewostanjeće pola nas", měnješe Hana a přisuny stoły za knjenje.

„Daj jeno być, luba Hana! Čas je zo mnu, zo domoj póńdu. Přetož, jeli zo so též hišće moja mandźelska k nam sydnje, budźe to hišće jónkróć tak dołho trać", z tutymi słowami stany knjez a skići na pokiwnjenje swojeje mandźelskeje Handrijej a Hanje ruku na božemje.

Nětko stupi též Hańža z wulkim połnym mlóčnikom do jstwy, jón na ławku pola kachli stajiwši, witaše přećelnje knjeni a knježnje.

„Moja Hańža!" rjekny k njej knjez. „Twojemu Jurijej dyrbitej dźensa pola wojakow wuši swjerbjeć. — Njehańbuj so jeno, kaž njeby rad jeho mjeno słyšała", žortowaše knjez. „Ja drje waju mandźelski zwjazk njebudu móc požohnować — ale modlić chcu so za waju." — „Tola Handrijo!" a jow zběhny ruku k njebju — „Bóh luby Knjez so budźe starać — jemu budźe wšo poručene! Ale při tym dyrbi wostać: „Spěwaj a dźěłaj!" A nětko: božemje!" — „To běchu rjane hodźiny, kiž smy jow w hromadźe pobyli. Mějće dźak za wšo!"

„Knježe, my dyrbimy so wam dźakować. To běše, kaž bychmy w kemšach pobyli", praješe Hana.

Jako preč dźěchu, spomni knjeni k Handrijej: „Handrijo! Wy tola budźeće tak dobry, zo tu wěc z přesadźowanjom, kaž sće slubili, wobstarače."

„Wšo do čista a na najlěpje, luba knjeni. Budźće bjez starosće."

„Ach! wój matej te stare zmachi na myslach. To je něšto hódne!"

„Knježe! budźeće widźeć, zo te zmachi wjacy přinjesu, hač mój wobaj sebi móžemoj myslić" — wobkrućeše Handrij.

Hana je mjez tym z khwatkom łane plincy do papjery zawiła a jenej knježnje do ruki sunyła, prajicy: „Wzmiće tole sobu, knježnička, wy wšak njejsće ničo pola nas wužiłe."

Ta so za nje podźakowa a wza je sobu, hewak by so to za hordosć a zacpěće jeje lubosće měło.

Na to wzaštej dźowcy swojeho nana pod pažu a dźěchu wšitcy, so rozžohnowawši, z tuteho serbskeho hospodliweho domu.

Prječ ducy so wobroći hišće raz stary knjez k Handrijej a praji: „Nětko mje kaž jateho do kłódy wjedu."

Handrij so při tutych słowach zasměјkota. — Ale wokoło wutroby bu jemu hinak hač na směch; wón mysleše při sebi, zo drje je posledni króć jeho luby knjez přez jeho khěžiny proh šoł.

(Pokračowanje sćěhuje.

Ze Serbow

W Budyſchinje 28. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Žeńtwa budźe radźena — je-li Bohu podata.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Khłódniſchi powětr ſ wjecżornych ſtron je ßo bjes deſchcżow k nam pſchipławił. S měſtnami wichał ßu njewjedra rjane deſchcże pſchinjeßłe. Też dźenßa hiſchcże mamy łohke pokhilenje k njewjedram. Powětr ßo hórſy ſaßo ſcżopli. Wjedro ßo ważniſcho njepſchemění, ale wostanje podobne, kajkeż je dotal było. S połnozy Němſkeje je ßo niżina wutworiła, kotraż je pſchipław khłódniſcheho mórſkeho powětra wuſkutkowała. — Jutſje ßobotu ßłónczko 3,54 hodź. ſkhadźa a ßo 8,01 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje wjecżor 11,01 hodź. a khowa ßo rano 7,23 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Mało pſcheměnjenja dotalneho wjedra.**

— **Powjetſchenſke dźěła we waggonowej fabrizy.** Ssrjedź wobſchěrnych twarjenjow waggonoweje fabriki ſběhaja ßo nětko ſcżeżory, kotreż k wobſchěrnym twarſkim dźěłam ßłuſcheja, kotreż maja ßo nětko tam pſchewjeſcż. Dwjaſkhodate twarjenje, kotreż wot lěta 1860 wobſtejeſche a kotreż nětcżiſchim żadaniam wjazy njewotpowědaſche, je ßo potorhało. Na jeho měſtno ßo nowe 3ſkhodate twarjenje ſtaji, w kotrymż maja ßo też kenzliſke ſaměſcżicż. Pinzy ßo ſ betona wutwarja. Pſchi twarjenju ßu jenoż Budyſzy dźěłacżerjo wobdźěleni.

— **„Hoſpoda domiſny" w Budyſchinje ma ßo ſamknycż.** Hiżo 70 lět dołho je „Hoſpoda domiſny" w Budyſchinje puczowanſkim a wandrowſkim nózlěh poſkiczała. Dokelż pak je wandrowſkim ſakaſane, po kraju cżahacż, niemóże hoſpoda ßwoje nadawki wjazy w połnej rosměrje dopjelnicż a tohodla je ßo na ßrjedźnej hłownej ſhromadźiſnje towarſtwa „Hoſpody domiſny" wobſamkło, ſo ßo towarſtwo roſpuſchcżi. Roſpuſchcżenje ma [illegible]dowacż dotalny prěni pſchedßyda farař Schneider a druhi pſchedßyda pjekarſki miſchtr Richard Henker a k tomu wuſwoleny wubjerk.

— **Jěſdnej kole kradnyli.** 25. meje pſchipołdnju ½1 hodźin ßu na Tuchořſkim pohrjebniſchcżu mużaze jěſdne koło ſnamki „Kardinal" kradnyli. Koło měješche cżorne kroßna ſ mukami, jendźelſke wodźidło, cżornej pſchimadle, ſachromjenjene ſtpizy, pedalej ſ gummijom, pſchipravu ſa elektriſke wobßwětlenje, cżerwjenej połballonſkej wobruczi. — Tón ßamßny dźeń wjecżor ßu ſ jeneho dwora Kěżorſkeje dróhi mużaze jěſdne koło ſnamki „Bexmed" kradnyli. Koło měješche cżorne kroßna ſ běłymi ßmużkami, žanej pſchimadle, żołte ſwjena ſ cżornymi ßmużkami, pedalej ſ gummijom, pſchiprawa ſa elektriſke wobßwětlenje ſnamki „Spid", Kometſki ßamoběh, cżornej ballonſkej wobruczi. — Wo ſdźělenja proßy kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Cżornoßmuhate tkaninowe kholowy kradnyli.** W cżaßu wot 24. meje wjecżor wokoło 8 hodźin hacż do 25. meje rano 7 hodźin ßu ſ jeneje ſahrody pſchi Albertſkej dróſy hiſchcże derje ſdźeržane cżornoßmuhate tkaninowe kholowy kradnyli. Kholowy ßu byłe na powjas k ſkhnjenju powěßnjene. Paduſchſtwo je ßo najſkerje w nozy ſkucżiło. — Wo wěżowne ſdźělenja proßy kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Schtó je paduch?** Schtwórtk 27. meje wjecżor w cżaßu wot 9 do 11 hodźin je něchtó wot jěſdneho koła, kiż je w ſjawnym ſtejadle ſa koleßa pſchi dźiwadle było pſchiſamknjene, brunokożane ßedło a ſwónczk kradnył. Wo ſdźělenja wo dotal njeſnatym paduchom abo wożobje, kiż je ßo w naſpomnjenym cżaßu bliſko koleßoweho ſtejadła podhladna ſcżinika, proßy kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje, telefon 2802.

S **Hajniz.** S Barlina ßo pißa: Pſchi pospycże, Nierdorfſke jěſoro pſchepłuwacż, 18lětny Alfred Rukart ſ Hajniz pola Budeſtez ßwoje żiwjenje pſchißadźi. Wón běſche 7lětneho hólcżeza namołwił, ſo by ßo ſa jeho paß pſchimnył a ſ nim hacż na kupu, w jěſoru leżazu, płuwał. Hdyż měješchtaj wobaj poł pucża ſa ßobu, pytny hólcżez, ſo Rukarta pſchezo hóle mozy wopuſchcżeja. Tohodla ſtarſcheho towarſcha puſchcżi a wołaſche wo pomoz. Hólcżeza móżachu wukhowacż, mjes tym ſo ßo Rukart ſatepł.

S **Budeſtez.** (Stawniſke.) Narodźiłoj ſtaj ßo: 20. 5 Alwinej Oſkarej Wernerej, dźěłacżerjej w Małych Debßezach, dźowka. — 21. 5. Makſej Arthurej Eißnerej, ſamkarjej w Budeſtezach-Raichowje, ßyn. — Wumrěła je: 19. 5. Erneſtina Emilia ſwud. Steglichowa rodź. Fiſcherez w Mniſchońzu-Cżornych Noßlizach, 69 lět.

S **Njeſdaſchez.** Sańdźenu póndźelu na kſchiżowaniſchcżu pucża mjes Małej Prahu-Brěſu 15lětny J. ſ Njeſdaſchez na ßwojim kole ſnjeſboźi. Hólcżez chzyſche do Huſki jěcż. Na naſpomnjenym kſchiżowaniſchcżu bě pjecża ſ pedalom wo kamjeńtnu hromadu ſawadźił a pſchi tym padnył. Słama ßebi wobruczku a dyrbjeſche ßo k lěkarjej podacż.

S **Běleje Hory.** (Słoty kwaß.) Pſchichodnu njedźelu żiwnoſcżeř Auguſt Günther a jeho mandźelſka Marja rodź. Bělig ſ Wa[illegible]z ßwój ſłoty kwaß wożwjecżitaj. Jubilar je 73 lět ſtary, jubilarka 74. Pſchejemy woběmaj jubilaromaj też na tutym měſtnje hiſchcże prawje rjaky wjecżor żiwjenja.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Nowy wucżeř.) Wot ßrjedź měßaza ſkutkuje na naſchej ſchuli pomozny wucżeř Pawoł Wowcżeřk. Wudźěła też 10 hodźinow na ſwjaſkowej powołanſkej ſchuli we Wulkej Dubrawje.

S **Lucża.** Na tudyſchim rycżeřkuble ßo wożebje we w hródźach někole wjele pſchetwarja. Też ßo na hrodźe wſchelake wuporjedźenja wuwjeduja.

Se **Słeho Komorowa.** (S cżumpjele padnył.) Młodoſtna lohkomyßlnoſcż ej tu cżeżke njeßbożo ſawinowała. Někotſi młodźi pacholjo cżumpachu ßo na cżołmikojtej cżumpjeli. Jako cżumpjel pſche wyßoko dźěſche, proſcheſche jedyn ſ pachołow, kotryż na kromje ſtejeſche, ßwojich towarſchow, ſo bychu ſ cżumpanjom pſcheſtali. Tucżi pak na njeho njepoßłuchachu, ale ſchwihachu ßo pſchezo wyſche. Nadobo ßo tomu, kotryż bě wo ſaſtacże prohył, ſkě ſta, tak ſo ſ cżumpjele padny. Cżeżkoſraneneho dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcż.

K nowemu wotewrjenju kupjelow „Marijna Studnja" pola Smječkec

Po dospołnym znutřkownym a zwonkownym porjedźenju starosławneje łuhoweje a syrikoweje (šwabloweje) kupjele „Marijna Studnja" pola Smječkec předstaja so nětko turistam a hosćom w nowym khabaće.

Kaž je znate, bě ju šwedska dobroćelka čłowjestwa, Hilža Brandstömec, w času swětoweje wójny wot tehdomnišeho mějićela Reinholda Jägera kupiła, zo mohła so wróćacym němskim wojowarjam z ruskeho zajeća witana městnosć wokřewjenja a wustrowjenja přihotować. Běše ćělne a duchowne hubjeństwo zajatych w Sibirskej ze swojimaj wočomaj widźała, štož ji jara k wutrobje dźěše. Tehodla rěkachu jej wojacy husto „sibiriski jandźel". Po skónčenju tuteho wulcy zasłužbneho skutka přewza kupjel towařstwo hrabinki Rittbergskich sotrow a tak bě zasy powšitkownosći přistupna. Nětko je do rukow knjenje Herty Korjenkoweje, mandźelskeje twarskeho mištra Korjenka, přešła.

Kupjel załoži so 1818. W tutym lěće zjednoćichu so měšćanski fizikus dr. Bönisch, dawkowy inspektar Horn a jeho bratr knježe)ski advokata Horn we Kamjencu, kaž tež klóštrski zarjadnik Riedel, klóštrski sekretar Heink a kubleř Wrobl we Wudworju do družstwa, zo bychu při podnozy „Winoweje hory" k ranju kupjel na akcije natwarili, kotruž „Marijna Studnja" mjenowachu. Hižo tehdom běchu spóznali, zo z brunicowych podkopkow ćečace syrikowe žórło wustrowjejo na wšelake khorosće skutkuje. Skónčnje běchu wšitke akcije w swójstwu Hornec swójby. Hornowa dari 1831 kupjel Miłosćiwemu wustawej w Kamjencu. wustaw předa ju za dobre wuměnjenja 1839 dale. Mějićeljo kupjele su so pozdźišo khětro wotměnili.

Bjez dwěla su napoleonske a wuswobodźeřske wójny k wutwarjenju kupjelow wjele přinošowałe, tak zo naspomnjene družstwo je khětro powjetši a tak nastachu wobšěrne městnosće, kiž dźensa hišće widźimy. Stare štomy, dobry lěsny powětr, krasne lěsne puće, wulka štomownja ze swojimi ławkami a připrawami k leženju, ćiche wjeski koło wokoło, přećelne wobydleřstwo, měrne lěsne haty, na kotrychž brjohach so dźiwina pase, samotne idyliske městačka. W kěrkach a lěsu — to a hišće wjele druheho přinošuje temu, zo tu spokojenja, měra a wokřewjenja namakaš. Łuh Marijneje Studnje je so wospjet jako wostrowjacy wupokazał štož mnohe dźakne dopisy dopokazaja. Kupjel je woprawdźe studnja zboža a žohnowanja za khorych a strowych, je studnja žiwjeńskeje radosće a wuswobodźeřka wot wšědnych starosćow a prócow. Štóž hišće na sebi njeje nazhonił, njech sej ju wobhlada a dlěši abo krótši čas tam přebywa. Temu budźe njedźelu 6. junija a pozdźišo přiležnosće nadosć.

Cyrkwinske powěsće

S **Lupoje.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź a Boże wotkaſanje, we 8 hodź. ßerbſka a ½10 hodź. němſka Boża ßłużba, po tym němſka ſpowědź ſ Bożim wotkaſanjom (P. Laſeř-Minakałſki). Kollekta ſa pobocżne Guſtav-Adolfſke towařſtwo.

Z Łužicy

S **Habrachcżiz.** Straſchne kſchiżowaniſchcżo pſchi „Lawu" je ßebi wcżera dopołdnja ½11 hodźin wopor żadało. Se Seifhennersdorfa pſchijědźe w tym cżaßu rěſniſki miſchtr ſe ßwojim woſom, jako druhi wós ſ Habrachcżiz pſchikhadźejo chzyſche do Żitawy dale jěcż. Wobaj wozaj ſ wulkej mozu do ßo ſraſyſchtaj, a Seifhennersdorfſki wós ßo pſchecżißny a cżeżkowobſchkodźeny pſchi hoſcżenzowej muri leżo woſta. Rěſniſki miſchtr cżeżkoſranjeny ſ woſa wulecża. Jeho dyrbjachu do Habrachcżiczanſkeje khorownje dowjeſcż. Druhi wós ſ mjeńſchej ſchkodu wotendźe.

S **Wulkeje Drjewnizy** pola Biſkopiz. Do Wulkeje Drjewnizy je pjecż dźěcżi ſ Gdańſka pſchijěło. Wone chzedźa ßo w naſchej rjanej wßy wot měſchcżanſkeje wuſkojcże wocżeřſtwicż. Wſchitke ßu ſtrowe a cżerſtwe a ßo pola ßwojich nowych wothladazych ſtarſchich jara derje cżuja.

S **Tiefenfurta** pola Shorjelza. W nozy k ßrjedźe ßo Leberez porzelinowa fabrika wotpali. Woheń bě w tajeřni naſtał a ßapaſche dalokowidźomnje k njebju. Tiefenfurtſka wohnjowa wobora ßo prózowaſche, woheń wobmjeſowacż, ſchtoż ßo jej też poradźi. Kak je woheń naſtał, njeje dotal ſnate.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Pirny.** Wutoru popołdnju ſatepi ßo we Lobju pſchi kupanju 11lětna holcżka ſ Pirny. Jeje cżěłko dotal njemóżachu wukhowacż.

S **Miſchna.** (Ssebi ſ nożom do wócżka kałnył.) 11lětny ßyn bura R. we Wulkich Dobrizach chzyſche wowzy, kotreż běchu ßo w powjaſu ſaſchmjatałe, wußwobodźicż ſ tym, ſo powjas pſcherěſny. Pſchi tym ßo jemu nóż wußuny a ſjědźe runje do wócżka. Starſchej małaj nadźiju, ſo ßo hólzej widźenje ſakhowa.

S **Netſchkawow.** (3 mužojo do juchoweje jamy padli. Pſchi rjedźenju juchoweje jamy padny rěſniſki wucżobnik po ſadychanu jědojtych płunow pohłuſcheny do jamy. Dwaj towařſchej, kotrajż bliſko dźěłaſchtaj, běſchtaj to pytkoj, khwataſchtaj, ſo byſchtaj ſnjeſboźenemu pomhałoj. Tola też wonaj wobaj do jamy padnyſchtaj. Hakle wohnjowej woborje ßo poradźi, ſnjeſboźenych ſ jamy wucżahnycż.

Hospodařski rozhlad

Pjatk 28. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,492	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,31	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,95	100 franc. frankow	11,135

Barlinſka burſa 27. meje 1937. Hacżrunjeż bě ßo pſched burſu ſ jara ßłabymi wikami licżiło, bě tola wobrot ſa poßlednje kurſy lědy mjeńſchi hacż pſchedwcżerawſchim. Wotpſchedawanja ſtawachu ßo jenoż ſe ſtrony kulißy, kotraż chzyſche ßebi dobytki ſwěſcżicż, mjes tym ſo publikum na wiki nowe kupowanſke pſchikaſy ſcżeleſche. Montanowe hódnoty njeběchu zyle jednotne. Krucżiſche běchu brunizowe hódnoty. Też kalijowe hódnoty lěpje ſtejachu, tohorunja chemiſke hódnoty a akzije gummijowych pſchedewſacżow. Też na rentowych wikach běchu ſdźěla krucżiſche kurſy.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich żitnych wulkowikach pohibowaſche ßo wcżera w měrnych kolijach, dokelż njebě na wikach ſkoro ßyła żanych poſkiczenjow. To płacżi ſa rożku każ też ſa pſcheńzu. Sajim kupzow pak bě njedźiwajo toho wulki, a tam hdźeż ßo mjeńſche dźělby poſkiczachu, tute hnydom kupzow namakachu. Saſtaranje młynow pak je doßahaze, dokelż maja tute wożebje hiſchcże ſtare wobſtatki rożki a też ßo ſdźěla ſtatne pſchidźělenja pſchewejdźechu. Na wikach ſ pizowanſkimi żitami bě tohorunja cżicho. Na mukowych wikach mějachu jaßne pſcheńcżne muki wożebity ſajim. Rżana muka měješche měrny wobkhod.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnař
pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmienja G 7: 8,75 hr., G 9: 9,00 hr., — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Drježdźanſke ſkótne wiki.
Sswini bě ßo poměrnje doſcż pſchihnało. Tute ßo ſa krute płacżiſny pſchidźělowachu. Cżelata ßo wot ſpocżatka pomału kupowachu. Też tute ßo pſchidźělowachu. Wowzy a howjaßy ſkót mějachu bjeswuſnamny wobkhod.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 5.	26. 5.		27. 5.	26. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjełuški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13 : 172.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 427	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	50—57
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	—
Swinje: 466	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěšk Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Poslednje politiske powěsće

Žarowańska zwjatočnosć za němskeju letarjow.

W pschitomnosći wjednika je žo schwórkk popołdnju w częstnej hali němskeho letarstwoweho ministerstwa za hejtmana a adjutanta letarskeje bróńje pola wjednika a němskeho kanzlera, Mantiuša, a wyschšeho feldwebla Henninga dostajna žarowańska zwjatočnosć wotmětа.

Wobaj běchtaj schi zwuczowańskim leczenju pola Wustrowa žmjertnje sniesbožiłoj. Němski minister za letarstwo a wyschši roskasowar letarskeje bróńje generalny wyschi Göring mějesche wopomnjeńsku rěc.

Pschipad z khorhoju w San Franzišku žo wothyk.

Měschčanosta Rossi w San Franzišku je tamnischi pschipad z khorhoju spěchnje a z spokojenju rozsudźał. Wón k němskemu konsulej pschińdże a jemu žiwoje wobžarowanje nad podamkom wupraji. Wón je tež poskazał, so ma žo nowa wupomnjeńnjena khorhoj hakaleho khižiza z polizajskej strazu schkitacź.

Powěsće z cyłeho swěta

Awto do skupiny schuleri zajěł.

Jedyn morwy, pjećź cźežkoranjenych.

Jako wutoru wjeczor schnlika rjadownja z Altbergel domoj z filmoweho pschedwidźenja w Oblawje dźesche, skupinu dźěći pschesćěhowazy wós z Lampersdorfa z njesnateje pschičiny do na cźole krocźazych dźěći sawadźi. Wuczeć a pjeć schulskich dźěći, wschi 12letne hólzy, žo poiorbnychu a cźežay sranichu. Jedyn ze schuleriow je mjes tym wumrěł. Sa druhich ranjenych njeje žmjertny strach.

Smužity dźěłaczeŕ.

W slake we Hösbachu w Bayerskej běsche woženjeny słakař wschu na tłelenje pschihotowaŕ a cźakasche, hdy žo rosbuchnienje stanje. Hdyž pak k tutomu njedóńdże, běsche k rosbuchadłom pśelnjenej dźerje, so by ju pruhowaŕ. Nadobo pak bórdże k rosbuchnjenju a wschi tym žo dźěłaczerjej prawa ruka pod kohćzom dołopołnje wotrěchny. Smjelbożeny mějesche hišcźe telko mozy, so žebi ruku z hórnjau wumjasa a potom dźěsche sam do dwaj kilometraj sdaleneje wjsy, hdźež jeho lěkaŕ dale wuzhada.

200 zyrkwinskich kopjenaw sakasanych.

Wschě w nakładze Essener Kirchenblätter G. m. b. H wukhadźaze katolske zyrkwinske kopjena, wschu hromadze na 200 schtuk, žu bacź na dalsche sakasane, dokelž žu žo w nich statne a stronine sarjadowanja stschiwdźiše.

Wotwjedźenje dźesća w Bremenie.

Niestuk, na kotryž po nowym statnym sakoniu žmjertne thkoftanje steji, je žo najsterje w Bremenie stało. Tam je žo wot sandźeneho pjatka 5lětny hólczeź słubik. Po wupraženiu žwědkow je žo hólczejej młody muž spodobiłk a słubiwschi, so jemu łód kupi. Bě jeho žobu wsał. Wot toho wokomika njeje po nim śleda.

Błysk schěsć wobsobow sabik.

Wulke njewjedra w Czěskosłowakskej.

Wutoru popołdniu zachnowachu we wschelakich kónčinach Czěskosłowakskeje njewjedra. Tak sabi błysk nad Mulkim Miesnyrěčzim dwě wožobje. Jedyn błysk dyrі do doma měschčanosty, w kotrymž bě lokalna ternitka wo jednym prozeju pschećźiwo dwěmaj buromaj. Pschi tym bu jedyn bur sabity a druhi pschitomni žo sranichu. Ssamžny błysk sabi na drosy jeneho dźěłaczerja. W druhej wjsy dyrі błysk do hosćenza a sabi tam tśoch dźěłaczerjow. Skónčnje sajędże dalschi błysk pisches wotewrjene wokno hródże a sabi tam pohonczа.

Wulki łóš we Wišle z wudju popadnył.

Je to spodźiwne a tola wěrne, so lotterijowe łóšy najspodźiwnische wobudy namakaja. To je žo někto sa žo we Warschawje pokalało. Tamnische nowiny piśaja, so je žo w tutych dnjach dobyće 50 000 złotych (něhdźe 25 000 hr.) wuczinjaze poskednjeje statneje lotterije na łóš wupłaczitko, kotrež bě žo z wudju z Wišły wuczahnył. S wobsbedźerku tutoho łoša bě žona, kotraž běsche łóš pched nékotrym cźasom z ruczнej taschku słubika. Wesche cźišło łoša hižo wjele lět hrała, jenże jón njeje słubika, też niczo wulke dobyła. Mějesche žo to tón ras pschemenicź, hdyž łóš wjazy njewobsbedźesche? S tym njemózesche liczicź. Tohodła žebi žona wo słubjenu ruczну taschku a wo łóš starozkow njeczinjesche. Hatle hdyž bě nowe czehnjenje, žo na łóš dopomni a hlej, po czehnjeńskich liscźinach bě jeje łóš dobył. Tola łóš bě precź a žona ani njewědźesche, hdże bě ruczну taschku słubiła Njemózesche niczo druhe cźinicź, hacź so słubjenje łoša wosiewi. Pjenjesy pak njedosta, pschetož dobytk žo jenoż pschi wróczenju łoša wupłacźa. S měšaty po cźehnjenju pak sta žo něschto, z cźimž njeběše nichtó licził. Mudźeć stupi do wudawańje łokow, pschedpokoji łóš a rjekny, so je jón w toschzy namakał, kotruž bě z Wišle wuwudźił. Wěsche to dobryczeriši łóš. Mudźeć wschak njedosta 50 000 złotych wupłaczennych, tola jeho myto bě tak rjane, so by rady pschezo ruczne taschki pschi wudźenju popadnyć chcył.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Luftschutzübung!

Am Sonntag, den 30. Mai 1937, ab 8 Uhr, findet in Bautzen im Raume, der begrenzt wird von Spree, Hammermühlenbrücke, Gerbertor, Nikolaistufen, an der Petrikirche, Fleischmarkt, Hauptmarkt, Innere Lauenstraße, Kronprinzenbrücke (genannte Straßen und Plätze ausschließlich), eine Luftschutzübung statt.

Die Übung beginnt mit dem Ertönen der Alarmsirenen und wird erstfallmäßig durchgeführt.

Das Übungsgebiet wird ab 8 Uhr für allen Verkehr gesperrt; den Anweisungen der Absperrposten ist Folge zu leisten.

Unter Bezugnahme auf Teil II §§ 9 und 13 der Ersten Durchführungsverordnung zum Luftschutzgesetz vom 4. Mai 1937 werden die im Übungsgebiet wohnenden Volksgenossen hiermit aufgefordert, sich an der Übung zu beteiligen und sich den gegebenen Weisungen entsprechend ernstfallmäßig zu verhalten.

Bautzen, am 28. 5. 1937. Der Oberbürgermeister.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wegeeinziehung.

Der **Bürgermeister zu Kriewitz** hat beantragt, den von Kriepitz nach der Hainmühle in Elstra führenden Weg in Flur Kriepitz — mit der bisherigen Flurstücknummer 361 des Flurbuchs für Kriepitz — als öffentlichen Weg einzuziehen und als Wirtschaftsweg weiter bestehen zu lassen.

Etwaige Widersprüche sind nach § 14 letzter Absatz des Gesetzes über die Wegebaupflicht vom 12. Januar 1870 binnen 3 Wochen, vom Tage dieser Bekanntmachung ab gerechnet, bei mir anzubringen.

Kamenz, am 24. Mai 1937. **Der Amtshauptmann.**

Swuczowanje pioněrskeho bataillona.

S nadutymi cźołmami pschewjesu žo wojazy w połnym wonbrojenju pisches rěku. (Scherl Bilderdienst, M.)

Dobre čehnje k sebi

Engel-Apotheke Budyšin

Za swj. firmowanje

rjane wumělske židź. šórcuchi wumělske židźane jaki čorne a różojte banty

kaž tež wšu potrjebu za **družću drastu**

namakaće pola nas stajnje w bohatym a tśiny wubjerku

Přiwěrki — Wotzběhace mustry

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1

Tekstilowe a módowe twory

K firmowanju

Za hólcow:

Zwjeršne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slé
Rukajcy

we wšěch płaćiznach

K firmowanju

Za holoy:.

Spódn. drasty
Podkholowki
Košle
Rukajcy
Nohajcy

Wulki wubjerk
Nizke płaćizny

A. Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller, na Serbskich hrjebjach 2

Časnikowe šklenicy kiž so njerozbija, hnydom, tunje, zaruč. wšst. ⟶ časnikowy **KOHSCH** na Sukelnskej hasy 20

Drasty a tkaniny

k swjatemu firmowanju we wulkim wubjerku pola

Paul Otte

na Hłownym torhošću

Woškowane płaty

Nasčěnsko šklaki, šklaki wotpowołow, wóskowany płat za wumělske čěšća.

Friedrich Bubach

róžk Krónprynzowcoweho mosta z wonkowna Lawskej hasy

Kosy

ze zaručenjom najlěpšeho rězanja pola

Walter Voigt

železowa wikowańa na Znutřk. Lawskej hasy 5

Croso-kosy

kosyšća, brusy poskića tunjo

Alfred Jannasch

železowa wikow. na Serb. hrjebjach 2

Patentowe rolowy

z kóper, linona a wolijoweho płatu

Žerdki we wšěch šerokosć.

Friedrich Bubach

róžk Krónprynzowcoweho mosta Zwonkowna Lawska hasa

Pudingowy prošk

wšelake druźiny, 125 g, dosaha za 1½ litra mloka . . 15 pj.

šokoladowy puding za litr mloka 13 pj.

vanillowy jušk za litr mloka 5 pj.

Hójsku pječź za pol litra wody 25 pj.

THAUER

na Sukelnskej hasy 30

Sobotu: Korjeninowy stan na Hłownym torhošću

Wot soboty 29. meje 1937

mam w hródź. hot. „Pol měsaca“ w **Budyšinje** na Zwonkownej Lawskej hasy 40 (telefon čo. 3222) zaso wulki wubjerk **wosebje dobrych, wysokosućelnych a na nowo dejacych**

kruwow a jałojcow

kaž pśenic-rjadownjowych **bykow a cźelcźkow**

z wopismom pokhada a wysokeho dejneho wunoška, original rańšofriśiskeho a jeverlandskeho pokhada jara płaćiwy hódno a z pśihódnymi wumělenjemi na předań.

Bjeru tež rězny skót město płaćenja.

Adolf Wulff, ratarstwo a wikowańa z plahowańskim skotom **Wesermünde-Geestemünde**

Kedźbu! Prošu wobhladajće sebi moju wulku **pśehladku Sachs-motorskich kolesow** a jězdnych kolesow, šij. mašinow w dom. rumach na **Hornčersk. h. 10**

Kolesowy dom Fuhrmann

Telefon 3604

Mam nět z wobeju zastupjeństwo **wulkich a dobrych** znamikowych firmow

Wanderer -Sachs-motorskichkolow kaž tež **Nauhmann -jězdnych kolow -šijacych mašinow** stajnje wulki wubjerk

Wotrjadny wobkhod

K. Marschner

na Nowosalskej drožy 26

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach a płaćiznach

J. Schieback

na Mnišowskej drožy čo. 4

Pospytajće wurjadnje dobry

Hache-Mokka

125 g 70 g

Gustav Hache

na Butrowych wikach

Gardiny kupujeće pjeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

„BLITZ“ jězdne rjady

kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow

90 pjenježkow

Serbska knihařnja w Budyšinje

Wot jutřišeje soboty popołdnja mam we swojich hródźach na Hornčerskej hasy, 40 transport wysokosućelnych a čerstwje dojnych rańšopruskich holandskich wužitnych kruwow a jałojcow, wjesle rosćacych **běhakow** a swobodnje krocźacych **pšahanskich bykow** płaćiny hódno na předań abo wumělenjam.

Gustav Gneuß w Budyšinje Telefon 2106

Serbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěstki

Přiłoha k čisłu 121

SERBSKE NOWINY

Pjatk 28. meje 1937

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po Sswjatej Trojizy, 30. meje 1937.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi ſměje faraŕ Kapleŕ rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, ¾11 hodź. Božu ßlužbu ſa dźěczi. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßlužba w Sozietecże. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßlužba w Dobruſchi. — Wumrěli ßu: Marja Amalia Jenny Paſſigowa rodź. Schorſchez w Jeńkezach, 66 lět ſtara. Handrij Maks Tupacź, wojnaŕſki miſchtr w Sſłonej Borſchczi, 37 lět ſtary. Marja Rejſa Groſchina ſwud. Schlemmerowa rodź. Rjenczez w Jeńkezach, 77 lět ſtara.

S **Budyſchina.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſnje w Budyſchinje: Njedźelu pop. w 4 hodź. ſahrodny ßwjedźeń, ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Wutoru we Wulkej Dubrawje a pjatk w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßlužba a w 11 hodź. dźěczikemſchenje. — Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo. — Wutoru pop. ½3 hodź. žónſke towaŕſtwo ſ pſchednoſchkom kneſźny Brawnez. — Pohrjebana: 21. meje: Hana Marja ſwud. Stieblitzowa rodź. Haſerez, rentnaŕka w Barcże, 80 lět 10 měßaz a 1 dźeń ſtara.

S **Budeſtez.** Rano w 7 hodź. ſměje faraŕ Bójz němſku ſpowědź, faraŕ Böttger we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo. Dop. w 11 hodź. ſměje faraŕ Bójz kemſchenje ſa dźěczi 5. hacź 8. ſchulſkeho lěta. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. ßlužba na młodźinje. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Bójz bibliſku hodźinu we woßadnej ſali.

S **Budyſchinka.** Rano we 8 hodź. němſka Boža ßlužba (faraŕ Krawz ſ Budyſchina), dop. ½10 hodź. ßerbſka Boža ßlužba (Handrik). Kollekta). — Schtwórtk woßadna žónſka ßlužba ½3 hodź. w Porſchizach.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Hrodźiſchcża.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßlužba.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßlužba. Kollekta ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo. — Wěrowanaj: Arnoſcht Waltaŕ Bareſch, pohoncź w Hlinje a Hana Leſna Heleſchez, domjaža dźowka w Hlinje.

S **Khwacziz.** Rano we 8 hodź. ßerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boža ßlužba a w 11 hodź. dźěczikemſchenje. Kollekta.

S **Kluſcha.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, ¾11 hodź. dźěczikemſchenje. Pop. we 3 hodź. ßerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu w Nowſchanſkej ſchuli. — Kſchczenej: Adelheid Luiſa Renata Peinez, dźowka bura w Czelchowje. Elli Giſela Sſedlikez, dźowka ſkałarja w Komorowje. — Wěrowanaj: Arnoſcht Hermann Schrötaŕ, dźěłaczeŕ w Nowej Wßy ſ Minu Mieklez w Nowej Wßy.

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. němſke prědowanje, potom dźěczikemſchenje. Sběrka.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo. Shromadźiſny ſwonka Lubija: Njedźelu pop. w 3 hodź. we Czornjowje, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Rodezach.

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodź. ßerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa pobocžne Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo. Pop. ½3 hodź. žónſka ßlužba pola Preußez w Delnjej Hórzy. Tehorunja ½3 hodź. ſa evangelſku młodźinu w paczeŕſkej žurli. — Kſcheżeni: Johana Giſela, m. dź. Ericha Waltera Zimmermanna, kantora w Maleſchezach. Gotthard Günter, m. ß. Ernſta Auguſta Bridy, murjerja w Maleſchezach. Scharlotta Hilma, m. dź. Richarda Oskara Hartmanowſkeho, młynſkeho miſchtra w Delnjej Hórzy. — Swěrowani: 2. 5. Hans Jurij Dreßleŕ, hoſpodaŕſki pomoznik w Stwěſchinje a Emma Helena Cochez, hoſpodaŕſka pomozniza w Njeſnarowach. Kurt Hermann Jenka, rataŕſki dźěłaczeŕ w Plußnikezach a Marja Martha Klemmerez, hoſpodaŕſka pomozniza w Jitku. 6. 5. Ernſt Richard Jan Lehmann, pſchekupz w Budyſchinje a Johanna Ruth Pětſchkez w Brěſynzy. 17. 5. Pawoł Erich Kobanja, cžěßla w Maleſchezach a Hanna Helena Grylingez we Maleſchezach. — Wumrjeł: Pawoł Hermann Rychtaŕ, kowaŕſki miſchtr, wumjeńkaŕ w Delnejj Hórzy, 82 lět 9 měß. a 7 dnjow ſtary.

S **Minakała.** Rano we 8 hodź. ſměje farſki vikar Hornczeŕ-Lupjanſki ßerbſku a dop. ½10 hodź. němſku Božu ßlužbu. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evang. ßlužba młodźiny ſa młodźenzow (Uthoff).

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. Pjatk. 4. junija wjeczor we 8 hodź. na farje evangelſka ßlužba ſa młodźinu.

S **Njeßwacźidła.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. němſke, w 4 hodź. ßerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu w Sarěczu. — Wukſchczena: Marta Margareta, Hermana Pawoła Błažija, ratarja w Khaßowje, dźowka.

S **Rożecziz.** Rano we 8 hodź. Boža ßlužba ſa młodźinu a woßadu ſ konfirmaziju; po njej dop. ½10 hodź. němſka ſpowědź. Kollekta ſa Boži dam.

S **Porſchiz.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßlužba; na němſkim prěduje knjes faraŕ Krawz ſ Budyſchina. ¾11 hodź. pſchednoſchk (faraŕ Krawz) we woßadnej ſali. Dźěczikemſchenje w Boſchezach dop. w 9 hodź. ſa młódſche, w 10 hodź. ſa ſtarſche dźěczi. Wjeczor bibliſka hodźina w Porſchizach (knjes wothladaŕ Peters). — Schtwórtk pop. ½3 hodź. woßadna žónſka ßlužba we woßadnej ſali. — Wumrěł: Jan Jurij Hermann Schkoda, bur we Boſchezach, 66 l., 11 měß. a 3 dny ſtary.

Se **Sſlepeho.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſajnom a dop. w 9 hodź. ßerbſka Boža ßlužba. Sſmjertny kěrluſch ßo ſpěwa ſa Gerarda Schpreizoz, mandźelſkeho ßynka Khryſtiana Schpreiza, železniſkeho dźěłaczerja w Rownem. Dop. ¾11 hodź. němſka Boža ßlužba. Kolekta ſa dom dikoniſow w Grünbergu w Schleſyſkej. Pop. ½1 hodź. kſchczenja. Pop. w 2 hodź. na „Starej Wßy" w Brěſowzy Boža ßlužba k poßwjeczenju pomnika, kiž je ßo k dopomnjeczu na wulki woheń w Brěſowzy pſched 151 lětami ſaßo ponowił a ſtajił. — Swěrowanaj: Pawoł Ota Richard Weiſe, ſchkleńzaŕ w Dobrynju, ſ Gertrudu Ruſchkoz, dźěłaczerku w Sſlepom.

S **Wóſporka.** Rano we 8 hodź. prědowanje, dop. ½10 hodź. dźěczikemſchenje. Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź a Bože wotkaſanje, dop. ½9 hodź. němſke a ¾10 hodź. ßerbſke kemſchenje; wſchitke Bože ßlužby we Wulkich Sdźarach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina we Wermighoffje.

Tež rěpjank je zub

Schtó na to myßli, ſo ſa ſuby dźěcżatka a ſa ſtrowe wuwicże jeho ſubow njeje njewažne, kak dźěcżatko we ßwojim łóžku leži. Swjetſcha ßo na to dźiwaſche, ſo dźěcżo po móžnoſczi runje (flach) leži, dokelž to derje na wuwicże jeho rjapa ſkutkuje. Tola pſchejara runo połoženje błójczki pohnuwa cźěſchenka, ſo ſahe pſches hubu dycha, a pſchi tom ßo na dychanje pſches hubu ſwuczi, kotrež pak na wuwicże hiſchcże jara mjehkeho cźełeßnicżka a ſ tym tež ſubow jara njepſchihódnje ſkutkuje. Prof. dr. Korckhaus widźi w tom jednu ſ pſchicžinow hubjenych ſubow, kotrež jara cžaſto w Němſkej mjes dźěczimi nětkole namakamy. Pſchemało je ſnate, ſo ma něhdźe 50 prozentow wſchěch němſkich ſtaczanow hubjene ſroſczene ſuby. Pſchi tom tuta degeneraziſa naſchich ſubow njeje herbſka, kaž by ßebi to pſchi wyßokej liczbje na ſuby khorych něchtóžkuli myßlicż mohł. Jedna ßo tu ſ wjetſcheho dźěła wo ſwonkowne wliwy, pſchi czimž wſchak ma ßo wobkedźbowacź, ſo tajke ſwonkowne wliwy hižo w macźeŕnym cźěle ſkutkowacź poczinaju.

Pěſtowanje ſubow pſched porodom.

Cźełeßno a ſ nieho wuroſczaze ſuby trjebaja ſa ßwoje wuwicże jara wjele mineralijow; woßebje kalk trjeba dźěczo. Dalokož pak tuto w macźernym cźěle ßo wuwijo ßwoju zyrobu wot macźerje doſtawa, je wažne, kak wjele tuta mineralnych zyrobow pſchijima. Je doſcź pſchipadow, ſo dźěczo macźeri telko kalka bjerje; ja macźerne ſuby ßame ßo łamacź poczinaju, ſchtož je ſ jaſnym dopokaſom, ſo je pſchemało mineralijow pſchijimała. — To ßame płacźi tež ſa ſaſtaranje ſ vitaminami. Rachitis, kotryž dźěczaze koſcże njeda ſkruczicź, njeje niczo druhe hacź njedoſtatk vitaminow a tež tuta móže ßo hižo w macźeŕnym cźěle ſapoczecź, hdyž ßo macź pſchemało ſ vitaminami ſaſtara. Kak wulki woſnam maja vitaminy ſa tworjenje ſubow, dopokaſuja poſpyty w Bonnje, hdźež ßo dźěczom jara ſahe wuměſſzy wjele vitaminow poſkiczeſche a ſ tym ßo dozpě, ſo jim parnjo druhim dźěczom wurjadnje dobre ſuby naroſczechu. Pſchi woßebitnych lěkaŕſkich pruhowanjach w ſchulach je ßo wukopało, ſo ßo wothladanje ſubow pola ſchulſkich dźěczi poprawom hižo pſchepoſdźe ſapoczina. Pſchetož, hdyž dźenßa 79 prozentow němſkeho luda na „karies" (to je na kaženje ſubow), cźeŕpi a tohodla pſchecźaßnje ßwoje ſuby ſhubi abo dyrbi ßo jara drohemu lěkowanju podczißnycź, leža bjes dwěla ſpoczatki tuteje khoroſcże hižo w ſaſnym dźěſcżowym wěku. Tež tak mjenowane rěpjanki, kotrež ſe lětami wupadnu, ſo bychu prawym ſubam městno dale, dyrbja ßo wſchědnje rjedźicź — a hdyž maja dźěry, — dyrbja ßo blombowacź. Tež rěpjanki ßu, hdyž ßu khore, ſe ſtrachom ſa zyłe cźěło, dokelž ßo w jich dźěrach bazile ſahnědźa a ßo ſtanu ſe žór-

Hribarjowe wjeſele

Doniž ßym žimy, ßo ſajimuju ſa hriby. Hižo jako dźěcźa ßym do hribow khodźił. A jako běch ſ wuczenzom Budyſkeho gymnaſija, běſche to moje najrjenſche próſdninſke wjeßele, hriby ſběracź. Kajki běſche to kraßny próſdninſki czaß! Tehdy njeběſche waſchnje, ſo běſche młodźina w kóždych próſdninach po ßwěcźe wokoło banjecź. Wěſo wſchak je to tež ſ wužitkom, hdyž ßo woſamnje ſtawa. A mój nan mi to tež ſmóžni wjazy króc. Ale ſwjetſcha khodźachmy tehdy do hribow. Seſnachmy wſchitke lěßy a keŕki a haczenja kola wokoło Khwacziz. W kóždym lěcźe ſczinjachmy wjetſche koła, pſchepytowachmy lěßy ſady Wulkeje Dubrawy, Měrkowa, dobywachmy ßo hacž do Radworja. Tehdy ſtejachmy prěni króczż na měſtnje, hdźež je něhdy ßerbſka wjeß Hronow była, a czitachmy tam ſtajeny pomnik we lěßnej ßamotnoſczi. Bórſy wědźachmy, ſo prawaki woczeja najradſcha w dubinje a koſaki w brěſynje a ryſaki pod młodymi ſchmrěkami. Hiſchcże dźenßa ſkoro po 50 lětach, widźu kóždu lěßnu łuku, kóždy dźěl lěßa pſched ßobu, hdźež je mi něhdy hribarjowe ſbožo ſakczěło. W pſchěrowje Ehrtez keŕkow nadeńdźechmy něhdy hobrſki bělik — pſalliota ſilveſtris. Mój nan njeßeſche jón ſam domoj. W lěßu pola Małeje Dubrawy roſczachu ſ hromadami wſchitke móžne dźěrkacźe, prawaki, koſaki, butrowe hriby, cźeŕwjene błójczki a druhe. We wobſchěrnej ſchkowronczej drjewinje ßa wſchitko cźeŕwjenjeſche ſ boletus elegans. W keŕkach wokoło Kſchiweje Borſchcże ßo ſaßo wſchitko žołcźeſche ſ kurjatkami. Kelko koſchow ſ hribami ßmy tehdy domoj noßyli! Na hacźenjach pola Maleſchez ſetkachmy ßo něhdy ſ kantorom Keckom, kiž měješche zyły měch ſ njeßměrnje wulkimi prawakami. S wjetſcha khodźachmy ſa prawakami. Druhe hriby jenož ſběrachmy, hdyž tajkich doſcź njenamakachmy. A huſto ſe bróježčy prjecź mjetachmy, hdyž tutych tola hiſchcże wußłedźichmy. Ale njejßym hiſchcże naſche hribarjowe družſtwo pſchedſtajił. Do nieho ßłuſchachu mój nan, dawno ſemrěty wuczeŕ w Khwacźizach, maja ßotra, mój bratr a ja. Tehdy ßa nawuczich ſa wſchitke roſtliny a ſwěrjata tež łaczanſke mjena trjebacź, ſchtož maja dźenßa na wyſchſchich ſchulach pſchi biologiſkej wuczbje ſa něſchto njetrjebawſche. Njemóžu wopißacź, kelko hribow tehdy w keŕkach pola Wulkeje Dubrawy roſczeſche. Druhdy, po cźopłych deſchczikach běſche lěßna póda woprawdźe zyła poßnyvana ſ prawakami. Kajki běſche to kraßny napohlad! S Khwacźiz nichtó do hribow njekhodźeſche hacź jenož wuczerjez. Wſchitzy druſy měiachu doſcź dźěła ſ rataŕſtwom. Njemóžu ßo dopomnicź, ſo bychmy ßo w lěßach hdy ſ druhimi hribarjemi ſetkali. Jenož jónu trjechichmy tam woßrjedź hole žónſku, kotraž běſche ßo tam ſabłudźiła. Pſchi puczu ſ Jeſchiz do Margarecźineje Hěty běſche we lěßu wulka liſchcźa jama. Kak huſto ßmy tam ßedźeli a wotpoczowali! Khójny ſ cźicha ſchumjachu a dymjachu. Spali tež ßmy na mjehkej lěßnej walminje. A kelko powědańczkow a bajkow je nam nan tam wo liſchkach powědał! — Pſchi jamje ſteješche wulka khójna, do kotrejež ßebi mó jnan w kóždym lěcźe ſnamjo ſarěſny. Hacź tež to hiſchcże tam ſteji ſe ßwojimi ſnamjenjemi? — Něhdy běchmy wulku hromadu prawakow domoj pſchinjeßli. A runje doſtachmy wopyt, wuczerjow Jana Wjelu ſe Židowa a Jakuba Krala ſ Radworja, nawoju pſchecźelow. Macź jimaj hriby ſwari jako pſchijědź k pjeczeni. Kak te jimaj ſeßłodźachu! Kajki běſche to kraßny ſłoty dźeń! Po wobjedźe ßo wukhodźowachmy po wyßokej pohrjebniſchcźowej hórzy. — zyrkwje tam hiſchcże njeběſche — a ſhladowachmy do dalokeho rjaneho ßerbſkeho kraja. — Jan Wjela-Radyßerb nadawaſche nam dźěczom ßerbſke hódańczka.

Tehdy ßym ßo ſhubił do hribarjenja a dźenßa hiſchcże hribarju. Druſy khodźa na hońtwu, kója ſ prudami pſtruhi, jaßo ſpokojam ſ hribami. Sswoje woßebite wjeßele dyrbi cźłowjek měcź, a hribarjowe ſda ßo mi najrjeńſche, ſnajmjeńſcha najtuńſche. Njeſaleži mi na tom, wulke hromady domoj noßycź, [illegible] wjeßelu ßa, hdyž prěnje namakam, hdyž žadniſ[illegible] wußłedźu, hdyž w póſdnjej naſymje hiſchcże žane wohladam. Pſchi hribarjenju hraja cźłowjeſke myßle najlubośniſcho. Wobkedźbowanja w lěßu ßu tajke bohate, ſo bórſy wotbudźeſch ßwoje mjerſanja a zyły ſaſtajnſki cźapor. Wo ßwoſim hribarjenju wjedu dnjownik. Sapißam ßebi, hdy a hdźe ßym hriby namakał, kajke a kelko. To mje potom w ßlědowazych lětach wulzy ſajimuje. Sběram hriby jenož jako laik, hribowa wědomoſcź je tajka wobſcźěžna, ſo ßo do njeje njetykam. Ale hdyž mi njeſnaty hrib wußłedźu, wobrocźu ßo na wěznywuſtojneho, ſo by mi jón wědomoſtnje ſarjadował. Nětcźiſcht pſchirodoſpytnizy chzedźa ſnajomſtwo pſchirody w ludu roſſchěrjecź. Tutón wulki a wulzy ſaßłužbny nadawk je ßebi tež naſch drahi pſchirodoſpytnik Korla Bohuwěr Schěza ſtajił. Tak ßłuſcham do jeho najdźakowniſchich wuczomzow. Derje ſnajo jeho naſtawki, huſto na njeho ſpominam a pſchi khodźenju po lěßu ßo wot jeho roßßwětlenjow wodźicź dawam.

Mój žiwjenſki woßud je mje dowjedł do Rudnych Horow. Tu hižo 25 lět dołho po lěßach khodźu. Tuž hriby, kotrež tu roſczeja, trochu ſnaju. Ale jako tu daczeżech, dyrbjach pſchewuknycź a pſchiwuknycź. — Mam tu njeſkónczne lěßy. Hižo dźeßacź mjeńſchinow ſa mojim wobydlenjom ßo mój lěß ſapoczina. Lěß wobſtoji jenož ſe ſchmrěkow, lědma hdy nadeńdźeſch duby abo brěſy. Měſchaneho lěßa tu dozyła njeje. Tež jědłow tu wjele njeje. Sa nje je krajina pſcheſymna a njepłódna. Snaju jenož mały lěßny ſahoń khójnow, kiž je mi woßebje drohi, dokelž mje dopomina na moju lubu ßerbſku holu. Jón pſchekhodźo ſtajnje na nju ſpominam. Ale kajki napohlad khójny maju? Njeczeŕwjenjuja ßo naſdala, kaž to Handrij Sejleŕ wo ßerbſkej holi ſpěwa. Ssu po ſdónkach ſ liſchawkami wobroſczene, ſcźěhwk to mokŕeho ſymneho wjedra, kiž w mojim dźěle Rudnych Horow knježi. Po wjedrowej ſtatiſtizy mjenujzy mamy tu najmjenje ßłónczny dniow w zyłej Němſkej. W mojich ſchmrěkowych lěßach wěſo druhe hriby roſtu, hacź we lěßach wokoło Khwacziz.

W haprleji hižo ſběraja w holi ßmorže. Hdyž w 4. rjadowni w jutrownych próſdninach ſ Maczicżnoho

kom wſchelakich infekzijow. Něpjank wuczahnycž, nima ſubny lěkaŕ dženža wjazy ſa radžomne, dokelž tola městno dźerži ſa poſdźiſchi prawy ſub a dźěra mjes ſubami móže jara njepſchihódnje na zyłe cželeſno ſkutkowacž. Tohodla ſo radźi, ſo hižo małe dźěcžo kóžde lěto jónu k ſubnemu lěkarjej dóńdźe, pſchetož to njebudźe ſa njo jenož ſ dobrym nawucženjom ſa poſdźiſche cžaſy, ale ſchkita jo pſched wažnymi ſtrachami ſa jeho poſdźiſche prawe ſuby.

Powěsće z cyłeho swěta

Cžežke njewjedrowe ſchkody w Rudnych horach.

Wutoru popołdnju ſakhadźeſche nad krajinu Pobershau-Rübenau-Zöblitz njedaloko Olbernhaua cžežke njewjedro ſ wulkim ſliwkom. Wulke wody wotpławichu w zyłej wokolinje wuſywy a naczinichu wožebje tež na dróhach wjele ſchkody. Zyły awtowy wobkhad dyrbjeſche ſo dla ſ horow ſo po dróhach walazych wodow ſaſtajicž. W Sorgawje ſapali błyſk ſtatok.

Omnibuſ w płomjenjach.

Omnibuſ, kotryž ſ dźěłaczeŕkami firmy Götz we Hornich Lungwizach ſ dźěłaŕnje domoj jědźeſche, ſo pſchi ryczeŕkuble w Callenbergu pola Glauchawy ſapali. Woſowy wjednik, kotremuž płomjenja mjes woczi ſapnychu, wós hnydom ſaſtaji a prózowaſche ſo, ſo bychu dźěłaczeŕki mohłe ſ woſa bjes ſchkody wuſtupicž. Woheń pak ſo ſ wulkej ſpěſchnoſcžu na zyły wós roſſchěri, tak ſo mjes žonami hroſa naſta. Někotre ſ nich wokna roſbiwſchi, ſ nich wuſkakachu. Jena dźěłaczeŕka ſo cžežzy ſrani a dyrbjeſche ſo do khorownje dowjeſcž. Dobrowólna wohnjowa wobora ſ Callenberga woheń ſala.

Kak wjele błyſkow ma njewjedro?

W Mauternje w Schtyrſkej bě ſebi muž prózu wſał, ſo by błyſki pſchi njewjedrje woblicził. Naliczi pſchi ¾ hodźiny trajazym njewjedrje 465 błyſkow. Dokelž wjele dwójnych a trójnych błyſkow wobkedźbowaſche, wobliczi wſcho hromadźe na 500 błyſkow. Liczeſche jenož, dołhož ſo hrimaſche a do njewjedra pſchedkhadźaze błyſki a poſdźiſche hracže miliny njewobkedźbowaſche. We wſy Mautern ſamej błyſk niedyri, tola 25 kilometrow k juhu wot Mauterna bě Bože njewjedro dyriło. — Hižo prjedy ſo błyſki liczachu. Jedyn ſlědźeŕ naliczi ſa 5 mjeńſchinow 200 błyſkow, druhi wobliczi pſchi brjohu w južnej Chilſkej ſa hodźinu 541 błyſkow, ſa ¼ hodźiny 244 a ſa mjeńſchinu 16 błyſkow.

Hže ſo najwjazy zementa dźěła?

W Sjednocženych połnózných amerikanſkich ſtatach je ſo w poſlednim lěcže telko Portlandſkeho zementa nadźěłało, kaž we wſchěch druhich krajach hromadźe. Najwjetſchu produkziju zementa ma Pennſylvaniſka. Zement wunamaka murjeŕ Joſef Aſtdin ſ Leedſa w Jendźelſkej, kotryž da ſwoje wunamakanje w lěcže 1824 patentowacž.

Sport

Budyſzy płuwarjo w jenej froncže.

Płuwaŕſkej towaŕſtwje „Neptun", „Módro-žołty" a Budyſke žónſke płuwaŕſke towaŕſtwo ſtej ſo ſrjedź hapryleje do „Budyſkeho płuwaŕſkeho towaŕſtwa 1901" ſjednocźiłej. Budyſzy płuwarjo hižo pſched ſwojim ſjednocženjom na czole Łužiſkeho płuwaŕſtwa ſtejachu. Po ſjednocženju móža hiſchcže lěpſche mužſtwa do ſportſkich wojowanjow ſłacž hacž dotal. Nowe towaŕſtwo chze tež wubědźowanje ſ wjetſchimi měſtowymi mužſtwami pſchewjeſcž.

w ſmjertnym ſtraſche ſ nim wujedna. Tola pſchi ſlědowazym wojowanju w puſczinje jeho ſmjertna kulka trjechi. Film je połny napjatoſcže a ſo tež jara wuſtojnje hraje. — W pódlanſkim programmje pokaſuje ſo wožebje pohlad do ſtawiſnow telefonowanja w Němſkej. Zortny film a Deulig-tydźeń rjany porjad pſchihódnje wudoſpołnjatej.

Arnoſcht Duczman.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 27. meje 1937.

Narodźili ſu ſo: 21. 5. Korli Willijej Eiſoldej, ratarjej, ſyn. — 25. 5. Kurtej Gerhardej Schrammej, elektriſkemu kowarjej, ſyn. — 27. 5. Guſtavej Albertej Gräſſe, pſchiſtajeńzej pola wyſchnoſcže, dźowka.

Wumrěli ſu: 25. 5. Waltrauda Elfrieda Klipplez, ſchuleŕka, 10 lět. — 26. 5. Rudolf Schramm, 11 hodźin. — 27. 5. Ruth Khryſtina Beyerez, pomoznica, 21 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ſo: 27. 5. Edmund Heinz Herzog, friſěr a Marta Margareta Beckerez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowałoj ſtaj ſo: 27. 5. Korla Guſtav Soba, železniſki wyſchſchi inſpektor a Alma Gertruda Schöbelez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

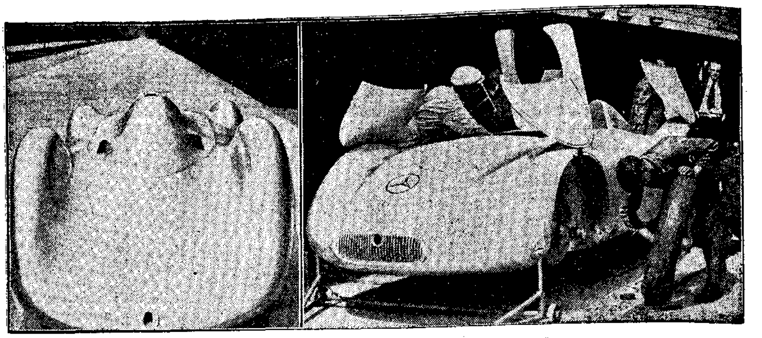

Wujěſdźowanje na Avuſu w ſnamjenju rybjazeje formy woſow.

Sa wujěſdźowanje na Avuſu, kotrež ma 30. meje bycž, ſo hižo pilnje ſwuczuje. Na lěwo widźimy wós firmy Auto-Uniony na runym puczu; na prawo ſ wulkej wuſchiknoſcžu ſo na Mercedes-Benzſkim woſu porjedźa krótko pſched ſtartom. (Schirner, M.)

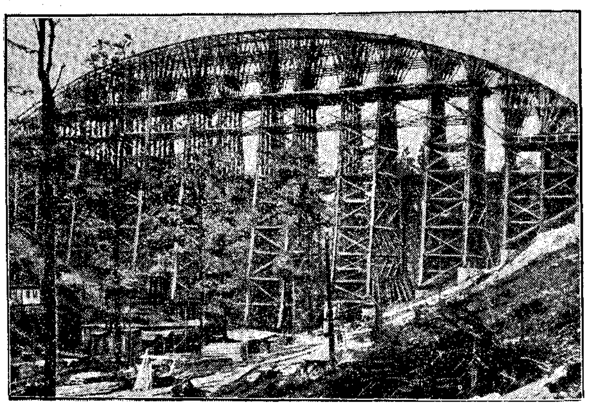

Němſki najwjetſchi železnobetonowy móſt.

W Czertowſkim dole njedaloko měſta Gera twari ſo ſa Drježdźanſko-Frankobrodſku awtowu dróhu hobjeŕſki móſt, kotryž Czertowſki doł, pobocžny doł mjes rěku Halſchtrowom a Ssolawu, pſchepřěkuje. Dołhoſcž moſtoweho wobłuka 237 metrow wuczinja a wyſokoſcž moſta ſtaji ſo na 70 metrow. (Scherl Bilderdienſt, M.)

kłowneho poſedźenja domoj jědu, ſeńdu ſo pſchezo ſ holanami, kiž zyłe koſche ſmoržow do Drježdźanſkich hoſczenzow wjeſu. Wjazy krócž ſym jim něſchto wotkupił a ſo ſ nimi w kraſnej holanſkej rěczi roſrěczował. Tu pola naſ „ſmorže" w kerczkach njeroſtu. Podarmo ſym jich dla 25 lět dołho lěſy pſchekhodźił. Ale lětſa je ſo mi to poradźiło, je namakacž. Ssnano 300 kroczelow wote mnje je łuka, hdźež je něſchto ſtarych wjaſowych pjeńkow. Tam nadeńdźechu dźěczi dźiwne roſtliny, na hriby podobne, kiž nichtó njeſnajeſche. To běchu wopravdźite dobre ſmorže! W mejſ pſchinjeſe mój nan pſchezo prěnje prawaki domoj, prajizy, ſo ſu te najlěpſche. To ſo pola naſ njeſtawa. Do julija tu žanych njenadeńdźeſch. Szyła tu ſ nimi klaza. Prawak je pola naſ trochu žadny hrib. Srědka hdy w prawje horzym lěcže ſo telko nahromadźi, ſo móžu ſo jich do ſyteſe wole najěſcž. Hiſchcže žadniſche ſu koſaki a zyle žadne ſu kurjatka. Haczrunjež ſu naſche lěſy njeſměrnje wulke, ſo tola w naſymje mjerwja ſ hribarjemi. Wuczerjez tu jeniczzy njekhodźa. Je tu wjele druheho khudeho luda. Koło wokoło w dołach ſu njeſkónczne pſchemyſłowe wſy a podkopki. Wulki dźěl hórnikow dźěła w nozy. Wo dnjo khodźa do hribow. Tuž to njeje pſchezo pſchijomne. W lěſach je wjele dundakow, „dźěłonjeměrjerjow". Naſtróžiſch drje ſo trochu, hdyž ſo nadobo w lěſnej huſcžinje ſ tajkej podhladnej wożobu ſeńdźeſch. Něhdy ſmjerdźeſche koło wokoło mje wohidnje ſa palenzom. Saſtach. Sady mje ſtejeſche tajki hribaŕ, kotrehož po mjehkej wołminje pſchińcž njeběch ſłyſchał. — Ale to mje njewottraſchuje do hribow khodźicž.

Wěſo je tu tež nalětnich hribow. Ale te ſběraja jenož wuſtojni ſnajerjo. — Wopravdźita hribowa ſaiſona ſapocžina ſo w juliju. Loni ſym pak hižo 10. junija něſchto puntow najlěpſcheho hriba — lěſneho bělika — pſalliota ſylveſtris — wudobył. Je to hrib, kiž kraſnje wonja a najkraſniſcho ſłodźi, wožebje hdyž mi jón mandźelſka roſmlěty do jejoweho plinza ſawali. Je to ſawěſcže lukulliſka jědź! Ale derje ſnacž dyrbiſche tutón hrib, kiž ſa aniſom wonja. Hewak jón pſchemějnicže ſ jědojtej ražu — amanita phalloides — najbóle jědojtym hribom naſchich lěſow. Roſcže w niz pſcheſtarym ſchmrěkowym lěſu. Dokelž ſo hribarjo tuteho hriba boja, móžu ſebi w kóždym lěcže lěſnych bělikow domoj khowacž. Hrib, kiž tu najbóle roſcže a ſo ſběra, je amanita rubeſcens a podobny ale podhladny amanita pantherina; ſtaj to wujej muchoraſa, jenož ſo ſtaj blědaj a niz czeŕwjenaj. W dobrych lětach roſcžeja tu ſ wulkimi hromadami. Ma ſo jimaj koža ſ hłójczkow wudrěcž. Mjaſo je rjane běłe, trochu włóžne, ale hodźi ſo jěſcž. Mi ſo ſda, ſo tu naſchi domoródni ſ wuwaczom naſpomnjeneje jědojteje raſy wſchitke hriby jědźa. Ssamo lactaria necator, kiž tež w holi nimo měry huſto roſcže, pſchiprawja ſebi ſ kiſakom, a — njebyſchcže mi to wěrili, — hdy njebych to ſam widźał, — tež phallus impudicus — ſa kotryž maja Sserbja doſcž derje woſnamjaze mjeno „ſłakńjeny had", abo „hadźaza mſda", „ſmijiczi dym", „ſczerbowſki ſmorž" a druhe, ſebi w młodem ſtawje wopiecža prajizy, ſo ſu jim to ſmorže. Wo tajke delikateſy ja wěſo njerodźu. Njejſym ſo hiſchcže doſcž ſdomjaznił. Dźeržu ſo radſcho ſplaha prawakow — boletow. Tych je tu doſcž. — Huſto roſcže tu w naſymje boletus badius. Wěm, ſo mój nan wo njón njerodźeſche, njewědźo, ſo budźe něhdy jeho khudſchi ſyn ſa nim po lěſach khodźicž. Tež boletus ſubtomentoſus, kiž Sserbja czeŕwjeny koſak mjenuja, boletus luridus, elegans, Boudieri, žadny zyle czorny boletus porphyroſporus a tež boletus cyaneſcens ſo tu namakaja. Nochzu tu druhe a žadniſche hriby mjenowacž, kiž ſym hižo wohladał.

Tu ſym nawuknył, hriby tež ſyre jěſcž. — Pſchi wſchelakich družinach móžeſch jenož ſhonicž, hacž ſu dobre, hdyž je ſwoptaſch. Boletus badius ſłodźi mjenujzy ſyry kaž włóſki worjech. Zyła wulka družina — ruſſula — ryſykow, hodźi ſo jenož ſ tym roſeſnawacž. Schtož ſłodźi, je dobre, ſchtož niz, je jědojte. To je jednora wěz. — A podobnje je to pſchi druhich družinach, na pſchikład pſchi pholiota mutabilis, kiž ſo ſ lohka pſcheſ[illegible]hypholom ma faſciculare. Wobej roſcžetej na ſtarych ſchmrěkowych pjeńkach. — Nochzu pak tu piſacž wo hribach, kiž w Rudnych Horach roſcžeja. Njebych wědźał, hdźe ſapocžecž a hdźe ſkónczicž. Jenož wo ſwojich hribarjowych wjeſełach chzu powědacž. Do hribow móžeſch wſchak tu khodźicž ſa zyłe lěto, dołhož ſo ſemja ſe ſněhom njepſchikryje. A druhdy ſym tež potom hiſchcže hriby ſběrał, hdyž běſche ſněh ſaſy roſtał. We póſdnjej naſymje roſcže tu mjenujzy wubjerny hrib — agaricus portentoſus. Loni ſym pjecž puntow tutych hribow 10. dezembra domoj khował. Hrib roſcže ſkoro ſpody ſemje, ſrědka widźiſch jeho hłójczku. So hrib něhdźe roſcže, widźiſch jeno ſ toho, ſo je tam ſemja trochu njeruna a roſkwěkana. Dyrbiſch ſebi hrib ſ nożom wurycž. Ma rjane žołte mjaſo a ſłodźi kraſnje. Zyła kucheń ſa nim wonja. Maſch jenož trochu dźěła ſ wuczjiſczenjom. — Druhi hrib, kiž ſebi wožebje cžeſcžuju, je pſalliota ſylveſtris, hižo naſpomnjeny lěſny bělik. Je khětro wulki a zyle běły. Widźiſch jón hižo naſdala w czmowym lěſu. — Njemóžu Wam wopiſacž, kajki je to luboſny napohlad, zyłe wulke ſtadło abo zyłe ſchěroke koło tajkich kraſnych hribow w lěſu wohladacž. Wy to něſchto było ſa fotografow. — Huſto doſcž ſym nadeſchoł tak mjenowane kuſkarniczowe koła, ſu to wulke kolonije hribow — kiž ſo w tajkej ſpodźiwnej twórbje pſchiſporjeja. —

Jědźnych hribow w Rudnych Horach, kaž drje tež wſchudźe, telko roſcže, ſo mohł je ſ woſami domoj khowacž. Ale wo to ſo mi njejedna, hriby ſběracž. Mam jich bórſy doſcž a moja mandźelſka mje proſy, ſo jej njebych žanych wjazy do domu pſchinjeſł. — Hribarjowe wjeſełe wobſteji w tom, hriby wobkedźbowacž, ſ nimi ſo ſaběracž, je wopytowacž w lěſu, kiž maja tajke ſpodźiwne a tola jenož krótke žiwjenje.

A pſchi tom maſch tež druhe naſhonjenja. — Něhdy ſym ſebi młodu ſchkrěkawu popadnył a něſchto dnjow ſkhował. — Ras ſym ſo ſ liſchku ſetkał. Rady pſchihladuju pſtruham w lěſnych wodźiczkach. Na kóždym wukhodźowanju po lěſach něſchto wožebiteho naſhonju a pſchezo ſo wróczu ſe hribarjenja wjeſeły a ſpokojeny.

D. W.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 122 Budyšin — Sobotu 29. meje 1937 — Bautzen Lětnik 96

Dr. Goebbels je kardinalej Mundeleinej wotmołwił

Pſchipowědzenje, ſo Barlinſki župny nawjednik němſki miniſter dr. Goebbels katolſkemu kardinalej Mundeleinej w Amerizy wotmołwi, běſche do Němſkeje hale w Barlinje pjatk wjeczor pſchi wulkej manifeſtaziji Barlinſkeje župy nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony telko ludzi pſchiſchło, ſo dyrbi ßo wo woprawdźitym pſchiwalu rěčzecż.

Prjedy hacž ßo dr. Goebbels hłownemu dźělej ßwojeje rěčze pſchiwobroczi, wón pſchicžiny rosłoži, kiž wjedniſtwo nazionalſozialiſtiſkeho ſtata pſchezo ſaßo pohnuwaju, ſo pſched lud ſtupi a wſchitke praſchenja rospomina, kiž ßu ſa jeho žiwjenje wažne. Njeodßaha, ſo nazionalſozialiſmus lud wobßedźi, ale wón chze tež wſchitke pſchichodne generazije ſa ßebje dobycž a jich wucžicž, ßo nazionalſozialiſtiſzy ſadźeržecž.

Potom dr. Goebbels wo ſtaroſczach porěcza, bjes kotrychž žane knježeŕſtwo njeje, a pſchiſtaji, ſo by ßwět lěpje czinił, hdy niby ſ kamjenjemi do naß mjetał, ale by ßo wjeßelił, ſo w Němſkej mamy knježeŕſtwo porjada, mozy a diſziplinu a ſo němſki lud njeje móz k anarchiſowanju ſtareje Europy, kotrejž bolſchewiſmus hroſy.

Na to dr. Goebbels na wjednikowy ſaměr pokaſa: wón chze wußwobodźenje němſkeho luda ſnutſka a ſwonka. Sozialiſmus chze, ſo by ßo lud na kubłach naroda w najſchěrſchej měrje wobdźělił. Miniſter dopokaſa, ſo je ßeziwjeńſki ſtandart němſkeho dźěłaczerja powſchitkownje wjetſchi hacž w krajach, kiž maju wulke ßurowiſnowe kraje.

Miniſter pokracžowaſche, ſo ma nazionalſozialiſtiſke knježeŕſtwo ſprawny wotpohlad tež ſ zyrkwjomaj měr dźeržecž. Kóždy móže po ßwojej faßonje ſbóžny bycž, proteſtant njech proteſtant a katolik njech katolik woſtanje, ſchtóž wo boje njeje a tola praji, ſo je kſcheſczan, dyrbi woſtacž, ſchtož je. Potom ßo miniſter raſnje pſchecziwo wudawanju wobroczi, ſo chze Němſka nabožnu wucžbu ſe ſchule wotſtronicž.

Potom ßo miniſter prozeßam pſchecziwo rjadowym duchownym pſchiwobroczi. Tuta wěz njenaſtupa tu khwilu tak jara ſtat, ale bóle ſtatneho rěčznika. Miniſter tež wudawanje wotpokaſa, ſo ßo tu wo jenotliwe podawki jedna, a tež wudawanje, jako bychu to jenož prozeßy na poſdacze byle, ſ kotrymiž ma ßo katolſka zyrkej kompromitowacž.

Miniſter dopomni na podobne prozeßy, kiž ßu ßo w monarchiſtiſkej Němſkej w lěcze 1907 pſchecziwo někotrym ſemjanam wotměle, a poda někotre dźěle rosprawy, kiž ßu nowiny „Germania“ tehdy wo nich pißale. Dr. Goebbels w ßwojej rěčzi pokracžujo praji, ſo je němſke knježeŕſtwo wo tutych podawkach chzyło w ſjawnoſczi mjelczecž. Ale hdyž je katolſki kardinal Mundelein w Amerizy w ſjawnej rěčzi wjednika ſkſchiwdźił a němſkeho propagandoweho miniſtra woßobinſzy nadpadował, je wón nuſowany ſjawnje rěčzecž.

Jako nazionalſozialiſt a ßwójbny nan wón w mjenje milijonow němſkich ſtarſchich pſchecziwo wonjeczeſczenju młodźiny poſtany. Wo nadpadach kardinala Mundeleina pſchecziwo nazionalſozialiſtiſkemu ſtatej wón praji, ſo drje tute ſ wukraja pſchińdu, ſo pak jich inſpiratorojo w Němſkej ßedźa, kaž ßo hodźi dopokaſacž. W ßwojich dalſchich ßłowach miniſter rosłoži, ſo tu nabožina a politika njejſtej wobdźělenej, ale ſo jenož czi politiſke pſchicžiny wudawaju, kiž ſexualne bahno nochzedźa widźecž, dokelž ſtatnu autoritu wotpokaſuja.

Miniſter jara njemudre mjenowaſche, hdyž potrjechene kruhi po wokołopucžu pſches wukraj ſpytaju dwěle na rosprawach wo prozeßach ſbudźicž. Hdyž ßo ſ tym pokracžuje, móže ßo wyſchnoſcž nuſowacž, ſo ßo raſniſchich a wótriſchich ßrědkow pſchima. Wona pak ßo ſ tajkimi methodami njeda ſatraſchicž, trěbne wucžiſczenje pſchewjeſcž. Dr. Goebbels potom někotre małe pokaſki khutneho a ſrudneho praſchenja na ſakładźe dźěła ßudniſkich aktow naſpomni, a ſaßudźowaſche, ſo zyrkwina wyſchnoſcž tu njeje ſakrocžiła.

Dr. Goebbels ſkónczi ßwoju rěčž ſ woſpjetnym warnowanjom wſchěch, kiž naſtupa. Hdyž ßo w njekaſanſtwowych prozeßach hiſchcže raz na jenym měſtnje w Němſkej abo we wukraju, dwěle wuprajeja, wyſchnoſcž ſ najſkutkowniſchimi ßrědkami k czeſczi cžiſtoſcže němſkeje juſtizy ſapſchimnje. — Pſchipoßłucharjo miniſtrowu zyłu rěčž ſe žiwym pſchikleſkom pſchewodźachu.

Chamberlain Baldwinowy naslědnik

Jendźelſki miniſterſki preſident Baldwin je ßo pjatk dopołdnja krótko do ½10 hodźin ke kralej podał a jemu ßwoju próſtwu wo ſłoženje ſaſtojnſtwa pſchepodał.

Na jeho jěſbje do hroda wulka ßyła wobydleŕſtwa Baldwina ſtrowjeſche. Wčzera běſche ßo runje 14 lět minyło, ſo je Baldwin jako naßlědnik Bonara Lawa wjedniſtwo konſerwatiwneje ſtrony pſchewſał.

Baldwin něhdźe poł hodźiny pola krala pſchebywaſche. Hnydom po nim kral finanzneho miniſtra Nevilla Chamberlaina pſchija. W běhu dnja ßo Chamberlain hiſchcže raz ke kralej poda a jemu liſcžinu ßobuſtawow noweho knježeŕſtwa pſchedpołoži.

Z Chamberlainoweho žiwjenjoběha

Neville Chamberlain je ßo 18. měrza 1869 jako druhi ßyn ßławneho imperialiſta a wunamakarja myßle jendźelſkeho knježſtwa Joſefa Chamberlaina w Birminghamje narodźił. Hacž do ßwojeho 40. lěta wón jako pſchekupz dźěłaſche a jenož mało politiſkich czeſtnych ſaſtojnſtwow w Birminghamſkim měſchczanſkim ſarjadniſtwje pſchija, hdźež bu w lěcze 1914 měſchczanoſta.

Hakle jako 50lětny dyſche ßo Chamberlain do delnjeho ßejma wolicž a je tam Birmingham hacž do dźenßniſcheho dnja ſaſtupował. Sa czaß wójny jemu Lloyd George wažny nadawk wójnſkeho hoſpodaŕſtwa pſchepoda. W lěcze 1922 bu wón póſtſki miniſter, 1923 ſtrowotniſtwowy miniſter a 1931 finanzny miniſter. Wot lěta 1930 je Chamberlain pſchedßyda unioniſtiſkeje ſtrony, kiž je woßebita ſkupina konſerwatiwnych.

Jako jeho najwjetſche politiſke dokonjenje płaczi pſchewjedźenje wothódnoſczenja jendźelſkeho punta, kiž bu w lěcze 1931 nuſne. Wón je połbratr ſnateho a njedawno ſemrěteho jendźelſkeho ſwonkowneho politikarja Auſtena Chamberlaina. Nevilla Chamberlaina ßu hižo dawno ſa Baldwinoweho naßlědnika wobhladowali. Tehodla jeho pomjenowanje njepſchekwapja.

Baldwin ßo do ſemjanſtwa poßběhnył.

Jendźelſki kral je dotalneho miniſterſkeho preſidenta na earla ſjednocženeho jendźelſkeho knježſtwa powyſchił. Jeho mandźelſka doſta wulkokſchiž rjada jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa.

Lěpſche ſapłaczenje ſa ſapóßłanzow jendźelſkeho delnjeho ßejma.

Jendźelſke knježeŕſtwo je wobſamkło, ſo maju ßo ſapóßłanzy delnjeho ßejma lěpje ſapłaczicž. Lětne ſapłaczenje, kiž dotal 400 puntow wucžinjeſche, ßo na 600 puntow (něhdźe 7500 hriwnow) powjetſchi.

Lord Plymouth wopyta baltiſke ſtaty.

Statny podſekretar w jendźelſkim ſwonkownym hamcže a pſchedßyda neutralnoſtneho wubjerka lord Plymouth je pjatk rano w lětadle Croydonſke lětaniſchczo pola Londona wopuſchcził, ſo by Finſku, Eſtonſku, Lotyſchſku a Litwu wopytał. W Londonje ßo tuto pucžowanje hamtſzy jako wopyt pſcheczelſtwa woſnamjenja.

Macž jendźelſkeho krala 70 lět ſtara.

Macž jendźelſkeho krala Marja je ßwoje 70. narodniny woßwjecžiła. Wona je ßebi woßebje pſchała, ſo ßo njebychu woßebite ßwjatocžnoſcže wotměłe. Jenož kralowſkaj mandźelſkaj a druhe ßobuſtawy kralowſkeje ßwójby běchu pſchi wobjedźe jeje hoſczo. Wjecžor pſchi dwórſkim balu kralowa macž na czeſtnym měſtnje na trónje pola kralowſkeju mandźelſkeju ßedźeſche.

Strajkowy ſtrach w jendźelſkich wuhlowych podkopkach ßo wotwobrocził.

Strach wuhloweho ſtrajka w jendźelſkich wuhlowych podkopkach je ßo něłko zyle wotwobrocził. Konferenza dźěłaczeŕſkich wotpóßłanzow je ſtrajkowe wobſamknjenje ſběhnyła, dokelž je ſwjaſk wuhlowych dźěłaczerjow we Nottinghamſhireſkim hrabinſtwje ſwólniwy, do pſchitkowneho ſwjaſka podkopkowych dźěłaczerjow ſaſtupicž.

Hobrſki defizit franzowſkich železnizow.

Pariſke nowiny „Matin“ rosprawjeja wo hoſpodarjenju franzowſkach železniſkich towaŕſtwow w ſańdźenych dźeßacž lětach. Wone ßu kóžde lěto ſ wjetſchim defizitom

Dr. Eckener před wojeŕskim wubjerkom

Schtwórtk je wojeŕſki wubjerk amerikanſkeho repreſentantſkeho doma dr. Eckenera jara nadrobnje pſcheßłyſchował. Hdyž běſche pſchedßyda jeho jako wulkeho wědomoſtnika pſchedſtajił, kiž žaneho ſawoda njepotrjeba, dr. Eckener ßłowo doſta.

Najprjedy dr. Eckener na wuſke ſhromadne dźěło mjes němſkim a amerikanſkim priwatnym Zeppelinſkim towaŕſtwom pokaſa. Tuta dźěłaŕſka ſhromadnoſcž móže ßo ſa to ſtaracž, ſo ßo ſajimy wobeju ſtronow wobkedźbuja a ſo ßo woßebje helium jenož ſa wikowańſke ſaměry wužije.

Hłowny dźěl pſcheßłyſchowanja běchu praſchenja ſapóßłanzow wo wojeŕſkim wužiczu powětronow. Eckener na wſchitke praſchenja na pſcheßwědczaze waſchnje wotmołwjeſche a rosłoži, ſo ßu němſke powětrony jeniczzy wobkhadowe ßrědki. Němſka njemyßli na žane wobmjeſowanje amerikanſkeho lětaŕſtwa, ale chze nawopak ſhromadne dźěło, pſchetož wobaj narodaj ſtaj na ſta mězow w druhim kraju pokaſanaj. Sa powětrony njeje druheho wužiwanja hacž cžiſto priwatno-hoſpodaŕſkeho. Dr. Eckener ßo nadźija, ſo ßo jěſby w tſirózku ſ Frankfurta do Ria de Janeira do połnózneje Ameriki wutworja.

Z konferency jendźelskeho swětoweho knježstwa

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piſaju, ſo mjes ſaſtupjerjemi konferenzy jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa w Londonje khětro wulke njepſcheſjenoſcže wobſteja wo praſchenju, kajke nadawki ma wubjerk ſa ſakitanje jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa doſtacž.

Kaž ßo piſche, ßebi jendźelſke knježeŕſtwo pſcheje, ſo by ßo tutón wubjerk ſe wſchěmi ſakitańſkimi praſchenjemi ſaběrał. Tuto pſchecže pak ſaſtupjerjo dominijow njejßu pſcheczelnje pſchijeli, dokelž dominije nochzedźa moraliſku winowatoſcž pſchewſacž, kotraž by je mohła do wójny ſczahnycž.

Wo tutym praſchenju ßo něłkle w Londonje jedna. Dominije ßu ſa to, ſo ßo plan wudźěła, ſ kotrymž ßo brónjeŕſka induſtrija jendźelſkeho ßwětoweho knježſtwa ſjenoſczi. Wſchěm druhim winowatoſczam ßo dominije ſpjecžuja, woßebje dźiwajo na cžežke położenje, w kotrymž ßo Swjaſk ludow namaka.

Nowe jendźelske knježeŕstwo

Do noweho jendźelſkeho knježeŕſtwa ßłuſcheja: Miniſterſkip reſident: Neville Chamberlain (dotal Baldwin); finanzny miniſter: ſir John Simon (dotal Neville Chamberlain); lordſki preſident ßatneje rady: wiſkount Halifax (dotal Ramſay Macdonald); ſnutſkowny miniſter: ſir Samuel Hoare (dotal ſir John Simon); lordſki ſakhowaŕ ſyglow: earl de la Wall (dotal lord Halifax); wójnſki miniſter: Hore-Beliſha (dotal Duff Cooper); namórniſtwowy miniſter: Duff Cooper (dotal ſir Samuel Hoare); wikowańſki miniſter: Oliver Stanley (dotal Runzimann); wobkhodowy miniſter: dr. Burgin (dotal Hore-Beliſha); prěni kommißar ſa ſjawne dźěła: ſir Filip Saſſoon (dotal lord Stanhope); kanzler Lancaſterſkeho wójwodſtwa: lord Winterton (dotal lord Stanhope); miniſter ſa roswucžowanje: lord Stanhope (dotal Oliver Stanley).

W ßwojim ſaſtojnſtwje woſtanu: ſwonkowny miniſter Anthony Eden; lordſki kanzler lord Hailsham; ſtatny ſekretar ſa Indiſku marqui ſ Zetland; ſtatny ſekretar ſa kolonije Ormsby-Gore; ſakitańſki miniſter ſir Thomas Inſkip; lětaŕſtwowe miniſter Swinton; dźěłowy miniſter Erneſt Brown; rataŕſki miniſter Morriſon; penſijowy miniſter Ramsbotham.

Nowe knježeŕſtwo je pjatk wjecžor w poßedźenju krónſkeje rady w Buckinghamſkim palaſcže ßwjatocžnje pſchißahu ſłožiło.

ſplate, a w lěcźe 1936 njedostatk niž mjenje hacž ẑydom milijardow frankow wucžinja. Nowiny ſtat ſamotwity cžinja, ſo njeje nicžo ſa to cžinik, ſo by auto a železnizu ẑebi ſbližik.

150 nowych franzowſkich lětadłow ſa ſchpaniſkich cžerwjenych ẑo pſchipowědžiło.

Schtwórtk rano ſpytachu cžerwjeni, kotrychž běchu nazionalni dźeń prjedy ſbili, ẑwoje ſhubjene ſtejiſchcža pola Orduna wrócžo dobycž. Po dwě hodžinje trajazym wojowanju dyrbjeſche pak ẑo cžerwjeny njepſchecželſ cžežkim ſchkodowanjom ſaẑo wrócžo ſcžahnycž.

Někotſi bolſchewikizy pſcheběžerjo jenak rosprawjachu, ſo ẑu jich pſchedſtajeni jim pſchilubili, ſo ſ Walencije a Franzowſkeje 150 lětadłow na pomoz pſchilecži.

W Moskwje prjedawšich kommunistiskich wjednikow zajeli

Kaž ẑo ſe ſpuſchcžomneje ſtrony ſdžěluje, ẑu ẑrjedž meje w Moſkwje někotrych wjednikow prjedawſcheje „Kommuniſtiſkeje ſtrony Němſkeje“ ſajeli. Mjes ſajatymi ẑu Hermann Remmele, Heinz Neumann a Maks Richter.

W tym ẑamym cžaẑu ẑu hiſchcže 17 druhich prjedawſchich funkzionarow kommuniſtiſkeje ſtrony Němſkeje ſajeli. Jich mjena pak dotal njejẑu ſnate. Nimo kommuniſtow ſ Němſkeje ẑu w Ruſkej tež kommuniſtow ſ druheho wukraja jimali.

S Moſkwy ẑo hiſchcže powě, ſo ẑu tež něhdže 50 młodoſtnych kommuniſtow ſajeli. Jim ẑo pſchiwiẑowanje ke Trozkeho nahladam porokuje.

Sběžkarjo nadpadźechu železniſki cžah.

Pſchi dołhowjecžornych mjeſach Indiſkeje, w podtrjeẑu Dera Jsmail Khan, ẑu ſběžkarjo železniſki cžah nadpadnyli. Pěſchzy a wojerſke lětadła cžah pſchewodźachu. Kaž je ẑo dotal zwěſcžiło, ẑu nadpadnizy ſchěſcž wjeſowarjow ſranili.

Židowſke ſchule w Argentinſkej ſawrěli.

W hamtſkej rosprawje polizajſkeho preſidenta argentinſkeho hłowneho města Buenos Aireẑa ẑo ſdžěluje, ſo je tamniſcha polizija pſchi kontrollowanju ſchulow njeẑkiniſchane pocžinanja kommuniſtiſkich ſchcžuwanjow wuẑlědžiła. Knježeŕſtwo je hižo ẑydom ſchulow, kiž pod židowſkim nawjedniſtwom ſtejachu, dało ſamknycž.

W Mexiku ẑo hora ẑypnyła.

Město Tialpujabua w Mexikanſkim ſwjaſkowym ſtacže Michjacan je ſcžěhwkompołna ſaẑypnjeńſka katſtrofa potrjechiła. Po dotalnych ſwěſcženjach je jedna tſecžina měſta ſaẑypnjena. Licžba ẑmjertnych woporow pſecža 500 mucžinja. (Zeichnung, Scherl Bilderdienſt, M.

Poslednje politiske powěsće

Schpaniſzy bolſchewikojo ẑu Ordunu ſapalili.

We wójnſkej rosprawje ſchpaniſkich nazionalnych ẑo ſ baſkowſkeje fronty powě, ſo ẑu cžerwjeni pſchi napſchecžiwnym nadběhu na ſhubjene ſtejiſchcža pola San Pedra pſches 200 morwych a wulku licžbu ſranjenych ſhubili. Nazionalni móžachu ſe ẑwojich ſtejiſchcžow widžecž, ſo ẑo město Orduna pali. Bolſchewikojo ẑu jo ſapalili, jako ẑu widželi, ſo ſhubjene hórki njemóžachu wjazy ſa ẑebje dobycž.

Dr. Dieckhoff pſched ſaſtupjerjemi amerikanſkeho hoſpodaŕſtwa

Schtwórtk wjecžor je němſki póẑlanz dr. Dieckhoff ẑwoju prěnju ſjawnu rěcž po naſtupjenju ẑwojeho ſaſtojnſtwa měł. Wón rěcžeſche pſchi witanju němſko-amerikanſkeje wikowańſkeje komory pſched wjazy hacž 300 ſaſtupjerjemi amerikanſkeho hoſpodaŕſtwa a Newyorkſkimi finanznikami.

Dr. Dieckhoff mjes druhim rosłoži, ſo maju ẑo pódla druhich praſchenjow w ſhromadnym žiwjenju ludow tež hoſpodaŕſke pocžahi prawje wobkedžbowacž a hladacž. Po wobcžežnych cžaẑach, kiž ſtej Němſka a Amerika w poẑlednich dźeẑacž lětach pſchětrałej, móžemy na pſchichodne wuwicže ſ dowěrjenjom ſhladowacž.

Hornač (Schö'er'ch) strašna rostlina za naše husy

ZdR. Husy su za pastwu kaž stworjene, kohtrež sebi na brjóžkach a mjezach pod dohladom dźěći a staršich ludźi swoju picu pytaja. W někotrych kóncach Němskeje wšak je plahowanje hus khětro wróćo šło. W někotrych wsach je cyle njemóžno husy dźeržeć, dokelž z dotal njeznateje přičiny přeco zaso zahinu. To leži na tym, zo w naspomnjenej gmejnje je spodźiwny njerjad, kotryž je jenož za husy jědojty. Při pospytach je so wukopało, zo za kokoše a wulke myše je tuta rostlina cyle nješkódna. Wujki, wroble a karnikle, kotrymž so tuta rostlina tohorunja poskićeše, zaso zahinychu. Jedna so potajkim wo hórnač (ně. Schöterich, Sterbekraut, Schottendotter). Rostlina ma swětłožołte małe njewonjace kćenja a zubate łopjena. Jeje brunožołte symjo sedźi w trukach. Husy žeru tutu hórku rostlinu wurjadnje rady. Hdyž pak su jenož trochu z njeje woptali, su po někótrych mjeńšinach njeměrne, třasu so, su wjerćate. Skónčnje zahinu dla jěda, kotryž je w rostlinje. Tutu rostlinu zwěsćichu na př. pola Jeny, Halle, Eislebena, Wettina, Rothenburga, Alslebena, Kölna, Augsburga, Könnerna, wěsće pak tuta rostlina tež hišće we druhich krajinach rosće. Tu móže so pomhać jenož z tym, zo so dospołnje wutupi.

Karnikle w juniju

Přěnje młodźata sy hižo wot sančki wotsadźił, hdyž su 10—12 njedźel cyčałe. Prjedy njesměš je zasadźje wot sančki wzać, hdyž ważnosć na to kładźeš, zo by měł sylne, derje wuwite wjesołe młodźata. Sančcyne mloko je to najlěpše a najwužitniše, štož móže so młodźatam poskićeć.

Karniklace khlěwy su hižo połne. Dźiwaj pak na to, zo njebychu přepjelnjene byłe. Je-li trěbne, dyrbiš za młodźata nowe khlěwy twarić. Najlěpje wšak je, hdyž móžeš młodźata z khlěwa pušćić, zo móža so rozběhnyć.

Młodźata maja so 3 měsacy stare na kóždy pad po rodźe dźělić, dokelž změješ hewak při srjedźnowulkich a małych rasach njewitany wulki přirost. Wosebje je sančka, kotraž ma ze štyri měsacami młodě, za dalše plahowanje njekhmana, dokelž jara we wuwiću wróćo wostanje.

Zo by za susodstwo njelubych zapachow a smjerdow njenastało a zo bychu so młodźata před muchami a druhimi překasańcami wšěch družin škitałe, maja so khlěwčki husto wurjedźić. Znajmjeńša we ćopłym lětnym času dyrbiš pochowe słanje do khlěwčka dać.

Po wotsadźenju młodźatow spožč sančcy 14 dnjow měra, prjedy hač ju znowa připušćić daš. Zasłuži sebi tutón wotpočink.

Zeleneje picy je nětko dosć. Tež zahroda nětko stajnje wotpadki wšěch družin, kotrež njesměłe so prječ ćisnyć, poskića, kaž kałowe, solotowe łopjena, łopješka z jědźneje wobwody, hrochowe łopješka atd. K tomu přińdu hobrske hromady njerjada, kotryž so z wjetšeho dźěła jako pica za karnikle derje hodźi. Při picowanju čerstweho čeŕwjeneho dźećela budź kedźbliwy, dokelž tutón rady bubni.

Ženje njeposkićej wjacy picy, hač při jenej jědźi zjědźa, dokelž hewak karnikle picu do hnoja steptaja a při tym so sćopli. Sćoplena pica pak je stajnje z wulkim strachom za karnikle.

Spodźiwne puće šwedskeho prynca

Schwedſki kral Guſtaw je ẑwojemu ẑynowzej prynzej Korli dowolnoſcž dał, ſo by ẑo wožeńił ſe žonu, kotraž jemu njeje po rodže runa. W kralowſkej ſchwedſkej ẑwójbje je to w poẑlednich lětach hižo tſecži tajki pſchipad. Prynz Korla je bratr tak tragiſzy ſemrěteje belgiſkeje kralowny Aſtrid a pſchichodneje norwegſkeje kralowny.

Jeho macž a tež wón ſtaj najkhudſchej ẑobuſtawaj ſchwedſkeje kralowſkeje ẑwójby. Jeho ſemrěty nan ſhubi najwjetſchi dźěl ẑwojeho ſamóženja ſ wobdźělenjom w Kreugerowych pſchedewſacžach a wo ſbytk jeho ſjeba njeſprawny rjadowaŕ jeho ſamoženja. Macž prynza Korle je ſkoro w nuzy žiwa. Khodži pěſchi a małohdy ẑebi dowola luxus, ſo by ſ drόžku jěła. Prynz Korla, hdyž ſpóſna, ſo je ẑwójbne ſamoženje ſhubjene, rjekny ſo ẑo njeboji žiwjenja ani dźěła. Poſkicži ẑo wulkej ſchwedſkej ſawěſcžeŕni ſa agenta. Jeho poſkicženje ẑu pſchijate. Prynz Korla měješche we ẑwojim ſaſtojnſtwje wulke wuſpěchi a jeho khlěbdawaŕka — ſawěſcžeŕnja — ma ſ jeho ſkutkowanja wuſpěch a radoſcž.

Prynz Korla je ẑo tež nětko ſalubował. Je 26 lět ſtary a jeho wuſwolena hrabinka Elſa ſ Roſen je wo 8 lět ſtarſcha. Słuſcha k najelegantniſchim a najwoblubjeniſchim woẑobam Stockholmſkeje ariſtokratiſkeje towaŕſchnoſcže. Prynz Korla póẑła kralej dopiẑ, w kotrymž jemu piẑa: „Po dołhim roswažowanju a wažnym a pſchepruhowanju ẑwojeje wutroby ẑym ẑo rosẑudžił, poproẑycž Waſchu kralowſku wyẑokoſcž wo rosẑudženje w praſchenju, kotrež je ſa mnje jara wuſnamne. Hižo dołho lubuju hłuboko hrabinku Elſu ſ Roſen a wěm, ſo tež ja ẑym lubowany.“ Prynz piẑa, ſo je ẑebi wědomy, ſo ſhubi ẑwoje prynzowſke prawa, ale njewobžaruje to, pſchetož „luboſcž je ſa kóždeho cžłowjeka, kotryž ma wolu a rosẑudnoſcž k žiwjenju, wěz ſe wſchewo najważniſcha a najdrohotniſcha“.

Prynz Korla ſeſna ẑo ſ hrabinku Elſu ſ Roſen pſched dwěmaj lětomaj, jako bě hiſchcže ſ mandželſkej advokata. Prynz ma wulke nadžije do pſchichoda. Pſchi ẑwojim ſkutkowanju ſa ſawěſcžeŕnju ſaẑłužì ẑebi telko, ſo móže ẑwojej pſchichodnej žonje ſwěſcžicž rjane žiwjenje.

Nimo toho je ſ jeho najlěpſchim pſchecželom ſchwedſki wjelekrócžny milijonar Axel Johnſon, kotryž je prynzej hižo ẑwoju pomoz pſchilubił. Pjenježnu pomoz je prynz ſdwórliwje wotpokaſał. Sſlubił pak je ẑwojemu pſchecželej, ſo jako kwaẑny dar wot njeho pſchiwoſmje hród Berga. S mandželſkim ſwjaſkom ſ hrabinku Elſu ſ Roſen wěſo ſhubi prynz Korla ẑwój titul. Doſtanje nowe mjeno: Bernadotte, ale Belgiſki kral je jemu hižo ẑlubił, ſo hnydom po kwaẑu jemu ſpožcži titul hrabje. Kwaẑ budže w Brüſſelu a belgiſki kral budže ſ kwaẑnym ẑwědkom.

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

11] (Pokračowanje.)

III.

Dwě serbskej parli a hišće něšto.

Před tójšto lětami čitach nastawk wo němskim museju za narodnu drastu w Barlinje, kiž mje jara zajimaše. Tón nastawk běše tak rjenje napisany, zo móžach w duchu wot jeneho wotdźělenja k druhemu hić a sebi tu cyłu wubjernu zběrku wobhladać. Hač skónčnje přińdźech k tej sadźe, hdźež čorne na bělym čitach tute słowa: „Parla cyłeje zběrki je serbska burska jstwa.“

Po někotrych lětach so ze swojimaj wočomaj wo wěrnosći tutych słowow přeswědčich. Štož pak je so při wobhladanju tuteho museja hłuboko do mojeje wutroby zaryło, a štož wotbyć njemóžach, běše tale mysličká: hdyž je tale serbska burska jstwa parla cyłeje tuteje bohateje zběrki, — su tež naši Serbja něšto hódni, kiž w tajkich jstwach bydla. A bólnje je so mje dótkło, zo naši Serbja hakle w muzejach na so kedźbliwosć swěta wabja.

Tuž hišće něšto tu dyrbju přispomnić, štož je so tež zaso w Barlinje před něšto lětami podało. Młody, jara wobdarjeny němski moleř je žiwjenje a wašnje našich Serbow pilnje studował runje w tym kraju, hdźež tole naše powědančko hraje, — a na załožku tuteho studija je wjacy rjanych wobrazow namolował, kiž běchu najprjedy w Drježdźanach a potom w Barlinje wustajene. Wšitcy kritikojo so z wulkej khwalbu wo tutych wumjełskich płodach wuprajichu. Ale z wotkel je tutón moleř jeno tele wosoby a jich drastu wzał. — Wotmołwjenje bu za nich bórzy k rucy: „to su motivy z połodnišeje Francowskeje!“ Ja běch kaž zatorhnjeny, hdyž tele słowa čitach a myslach: „Zaso parla!“ ale wona njesmě — kaž ći mudri kritikarjo sudźachu, „ze serbskeje zemje być!“ Kajke woči dyrbjachu potom tući mudračkojo činić, hdyž dyrbjachu to porjedźenje čitać, zo to njejsu francowscy burja — ale naši Serbja, kotrychž su na tych rjanych wobrazach wohladali!

Z krótkim, mje je to na tu mysl přinjesło, zo je hódne wšitkeje prócy, tež ze žiwjenja a wo žiwjenju našich Serbow něšto pisać, hačrunjež sym sebi toho derje wědomy, zo so mi wbohemu njeporadźi, z mojeho čornidła někajku parlu serbskich powědańčkow wułojić. —

Tola hdyž štó powěda abo so prócuje powědać, štož je ze swojimaj wočomaj pytnył, abo ze swojej wutrobu zapřimnył, to budźe snadź tola čitarja zajimować — a budźe za njeho něšto wjacy, hač jeno začěrjenje prózdneje wostudy. Wjele jich je, kiž nětko takłe měnja a tež praja, „zo so wašnja a wosebnosće našich Serbow — a tež sama jich rěč njebudźa móc zdźeržeć.“ — Tak tež zastarsku hižo měnjachu a prajachu. Tež w Lutherowych časach. Wón chcyše, jako bě so jeho wučba tež k Serbam přećišćała, jim w jich rěči Bože słowo přełožić dać, — ale jemu so wótmołwi: „To njeje wjacy prócy hódne. Lědy za połsta lět — a Serbja su zašli.“ A hlej! woni su tola hišće dźensa žiwi. Časy drje su so jara přeměniłe, a z nimi so tež wašnja našeho luda měnjeja. Štó móže so spjećować tomu? —

Runje tohodla je na času a jara nuzne, dołhož hišće serbske wosady a wokoliny su swoje ryze wašnja a drasty wobkhowałe, prjedy hač zańdu, je zapřimnyć, zo njebychu nam kaž sćěn ćekłe a do morja zańdźenosće so ponóriłe. Je nuzne kaž w fotografijach je zdźeržeć — ale nic woblečene klanki — ale woprawdźite serbske wašnja, zo maš před wočomaj něšto, štož je ryze serbske.

Njeboj so, luby čitarjo, zo ći wostudły budu, kaž amateurfotograf, kiž so wšudźe tłóči a wšitko fotografuje, štož jemu pod porsty přińdźe. To njeby hižo za mnje ničo było. Mi na tym leži, zo bych tebi foliju skićił, na kotrejž so to žiwje wuzběhuje, štož ći wo serbskim žiwjenju chcu powědać. —

K tomu je nuzne, krótke, ale jasne smuhi přispomnić. Hišće wot dalokich předhistoriskich časow su Serbja při brjohach Šprjewje a Čorneho Halštrowa sydlili, hdźež hišće zbytk našeho luda bydli. A wot tych sem — su a wostali, su a wostać dyrbjeli po swojim powołanju rólnicy. — To zrudne łaćanske słowo: „misera contribuens plebs glebae adstricta“ z ćěmnych časow poddanstwa bě faraonska móc, kiž jich putaše k zemi a roli dołhe lětstotki. Ale runje to je jich tež zdźeržało jako Serbow po narodnej rěči, wašnjach a drasće, a to je tež w nich tajku lubosć k narodnemu krajej w jich wutrobach założiło — kajkuž lědy pola druhich narodow namakaš. Nětko tež móžeš zrozumić, čehodla naše serbske holcy při wjesnych spěwanjach na kolena padnychu a wótře spěwachu: „Ach! ty luba serbska zemja!“

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 29. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zastarske njeje wšo wušne,
a nowotne njeje wšo dušne. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nad ßrjedźnej Europu ßo nowa wyschina wutworja. To wosnamjenja, so smějemy wobstajne, rjane a ßuche wjedro. Jenož tu a tam budźa krótsche njewjedra móžne. Powětr ßo snowa sczopli, jenož nozy wostanu hischcze trochu khłódnische. — Jutsje njedźelu ßłónczko 3.53 hodź. skhadźa a ßo 8.02 hodź. khowa. Měßaczk skhadźa jutsje wjeczor 11.26 hodź. a khowa ßo dopołdnja 8.30 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu njedźelu:** Rjenje a czople.

— **Lěpschiny sażneho ßyczenja trawy.** W naschich kónczinach je nětko hižo najwjetschi czaß, so ßo luki pożßyku. Saßadnje ma ßo to pschod kczěczom stacz, t. r. hdyż ßu kłóski a kitki naschich trawow hischcze we lopjeschkach khowaja a błówczku s nich tykaja. Schtóż tutu radu wobkedźbuje, směje mjehku, lohzy pschetwajomnu pizu bohatu na bělku. Wažne je, so sahe pożßyczena trawa spěschnje saßy roscze, dokelż ma hischcze reserwy w ßebi. Wotawa potom tohorunja rjany wunoschk lubi. S dalschimi lěpschinami sażneho ßyczenja ßu, so ßo semska sratoscz wobkhowa, semska woda a deschcze ßo drje wużitkuja a njerjad ßo podußy.

— **Kulturne sawjedźenja w Budyschinje** w tydźenju wot 30. meje hacż do 5. junija 1937: Ssrjedu 2. junija w měschczanskim museju pośledni dźeń wustajeńzy „Lěß". Ssobotu 5. junija, 17.15 hodź. w Pětrowskej zyrkwi 18. hudźbny něschpor.

— **Lěßne kemschenje.** Na Czornobohu wotměje ßo jutsje njedźelu dopołdnja w 10 hodźinach lěßne kemschenje. Prědowacż budźe superintendent Berg.

— **Wobßah póstoschekoweho wobkhada w Němskej.** Liczba měściczelow póstoschekoweho konta wuczinjesche na kónzu haprleje 1937 1 104 790. To wosnamjenja 2940 kontow wjazy hacż na kónzu měßaza prjedy. Dobropisow a poczeżenjow hromadźe je ßo w měßazu haprleji 77897000 sapißało a nastupalsche 13642060000 hriwnow. S tuteje summy je ßo 11 577 496 000 hriwnow bjes hotowych pjenjes sapłacżiło. Pscherěskowe dobroměcże měściczelow póstoschekoweho konta wuczinjesche 724 651 000 hriwnow.

— **Porjedźenka k naßtawkej:** Drobna pośliwa: 4. wotrěsk: wurostki, kotrejż móhli sa nóżki męcż (město: kotrejż mohle s nóżki męcż).

— **Jěsdne koło kradnyli.** W nozy k 28. meji ßu je stejadka sa jěsdne koła firmy Augusta Nowaka mużaze jěsdne koło snamki „Expreß" kradnyli. Koło běsche pólnoschěre barbjene, měješche jendźelske wodźidło, schěre swjena s bělymi ßmużkami, pedalej s gummijom, pschipraw sa elektriske wobßwětlenje snamki „Impex", Torpedowy ßamoběh, czornej ballonskej wobruczi. — Wo sdźělenja proßy kriminalne wonkowne městno w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

S **Hornjeje Hórki.** Nowotwar mosta pschi papierniku je nětko tak daloko hotowy, so móże ßo pěschi saßo psches njón khodźicż. Wón je wjele rosschěrjeny a na ßylnych roschakach wotpocżuje. Dróha pschi rězy ma ßo nětko plestrowacż.
en

S **Budestez.** (Błysk do anteny dyrik.) Pschi schtwórtkownym dopołdnischim njewjedrje, kotrež bě s wulkim sliwkom sjednoczene, dyri błysk do anteny doma pschi Raschowskej hórzy. Woßebita schkoda pschi tym njenasta.

S **Budestez.** Tudyschi strażmischr je dźěkaczerja swěscził, kotryż bě domownikej we Wrótßławju koleßo wuwěschcził. Pachok běsche ßebi s wopacżnymi wudawanjemi koleßo wupożcził a s nim wotjěł. Wobßedźeŕ koła, kotryż je ßam dźěłaczek, ßo nad tym wjeßelt, so ßo jemu koło wróczi.

S **Khrósczitz-Worklez.** Puczowaze radupodawanje sa macżerje budźe ßrjedu 2. junija 1937 popołdnju we 2 hodźinomaj w Khrósczitzach a 1/4 hodźin we Worklezach.

S **Kamjenza.** Hamtski ßudniski rada Zänker je ßo na wyschscheho hamtskeho ßudnika pomjenował. S tym je ßo sa pschedsyndu hamtskeho ßuda swuczene pomjenowanje saßo sawjedło. — Powołanski schulski wuczeŕ Hans Czornak na powołańskej schuli je prawo dostał, so ßmě ßo wyschschi wuczeŕ mjenowacż.

S **Walowow.** (Paduschstwo.) Pschi sběhanju na nowotwaru běchu dźěłaczerjo prawje wjeßeli a někotsi wostachu, dokelż bě khětro posdźe w nozy, pola twarskeho knjesa psches nóz, mjes nimi tež wuczobnik twarskeho wobkhoda. Běsche ßo do bróżnje spacż lehnył a s nim hischcze někotsi druhy dźěłowi towarschojo. Prjedy hacż spacż dźěsche, měješche 12 hriwnow mjdy hischcze pschi ßebi. Jako pak nasajtra stany, běchu pjenjeßy precż. Młody pachol bě ßo tohodla khětro nastróżał, dokelż dyrbi s tutymi pjenjesami tež ßwojeju starscheju żiwicż. Sawołany strażmischtr s Bukez naležnoscż pschepytuje. Wuczobnikej ßo schkoda saruna a nadźijomnje poradźi ßo, paducha swěsczicż, so by sasłużene pokhłostanje dostał.

S **Łaja.** Pschichodnu njedźelu dźěłaczeŕ Handrij Wukasch je ßwojej mandźelskej Marju rodź. Austez ßwój słoty kwaß wobßwjeczi.

S **Wojerez.** (Zyrkwinske.) Dopołdnja w 9 hodź. němska hłowna Boża ßłużba, ½11 hodź. ßerbska hłowna Boża ßłużba, pschipołdnju w 12 hodź. ßerbske kschczenja, popołdnju w 2 hodź. němske kschczenja.

S **Wojerez.** W pośledním pożedźenju swjaska Deutscher Osten 25. t. m. ßo nimo druheho tež wosßewi, so je ßo poradźiło, gmejny Hory, Spale, Czisk, Nowa Luka jako korporatiwne ßobustawy dobycż.

Wšudźe njewjedra

S **Wołbramoz** (Steingtwolmsdorf). Njewjedro. Sańdźeny schtwórtk czehnjesche w pschipołdnischich hodźinach czeżke njewjedro psches naschu wjeß. Pschi ßylnym hrimanju dyri błysk do twarjenja pschekupza Reinholda Heinki na torhoschczu a naczini w bydlenju w hornim poskhodźe wjele schkody. Na sboże bě to symne dyrjenje, tak so wohen njenasta.

S **Delnjeje Wódrjeńzy.** Pschi czeżkim njewjedrje, kotrež pschedwczerawschim popołdnju ßo nad naschej wßu rospuschczi, dyri błysk do bróżnje bura Reinharda Mätziga, kotraż ßo dospołnje spali. Wohnjowej woborje ßo poradźi, domske a khlěwy wukhowacż.

S **Pěrny.** (Błysk sabije konja.) Jako chzysche ßo we Ottendorfje sapschah pod lipomaj pschi ßylnym njewjedrje stejazy sawróczicż, ßo nadobo wobaj konjej s błyskom trjechenaj swjeseschtaj. Mjes tym so ßo jedyn s konjow bórsy saßo shraba, wosta druhi morwy leżo. Pohoncż bě na sbożo bjes schkody woteschoł.

S **Mischna.** Pschi wulkim njewjedrje błysk na kuble w Körbizach jenu kruwu a 3 jakojzy sabi.

S **Roßweina.** W Marbachu błysk pschi wulkim njewjedrje do domskeho bura Louisa Krafta dyri a sapali. S twarjenja, kotrež ßo dospołnje spali, móżachu jenož mało inventara wukhowacż.

S **Kirchberga.** Pschi czeżkim njewjedrje w dolinje rěki Rödery dyri błysk do bróżnje Pawoła Trumpolda w Bärenwaldźe. Bróżeń ßo docżista wotpali.

S **Rósbórka.** (Błysk do lěßa dyrik a sapalik.) Sańdźeny schtwórtk pschipołdnju dyri błysk njedaloko słownizy pschi Mużakowsko-Rěczanskej dróśy na dwěmaj městnomaj do khójnow a sapali. Něhdźe 2 hektaraj a 20 arow něhdźe 30lětnych khójnow ßo spali. Hdyż lěßni sastojnizy, wohnjowa wobora s Rěcżiz a dźěłowa ßłużba s Mużakowa sakroczichu, poradźi ßo, wohen shaschecż.

S **Goldbacha** pola Shorjelza. (Błysk domske a bróżnju sapalik.) Sańdźeny schtwórtk błysk do domskeho ratarja R. Schöbla dyri, kotrež ßo, każ tež ßuśodna bróżeń dospołnje spali. Nadobu móżachu sdźěla wukhowacż. Někotre ratarske maschiny pak ßo ßobu spalichu.

Z Łužicy

S **Wostrowza.** We Wostrowskim tekstilnym pschedewjaczu pschińdźe dźěłaczerka Grohmanez s Wostrowza s lěwej ruku do kaleßow torhazeje maschiny. Pschi tom ßo jej schtyri pórsty rosmjeczechu. Snjesbożenu do Zitawskeje khorownje dowjesechu.

Se **Shorjelza.** Wot 14. meje staj ßo priwatny wuczeŕ Bjarnat Tschoeltsch se Shorjelza a wot 23. meje schuleŕ Hans Jacobi s Lubanja shubikoj. Dotal njeje po nimaj żaneho ßlěda.

Prěnje žně

Powědanczko se żiwjenja.

Hižo wot sażneho ranja ßedźesche Jurij na žnějawje. Druhdy posasta w dźěle, so by ßej haschazu trubku snowa sażehlik. Potom praßny kóżdy krócż tak wótsje s kschudom, so nastróżanaj konjej hłowu posběhnyschtaj a w słónzu błyskotaze noże każ dźiwe tam a ßem rjdrowachu, so bychu srawjazu kuku pożßykle.

Prěnje žně w tutym lěcże.

Młody bur stłóczi czapku do tyla a pohladny k njebju. Jenož někotre ßo niehibaze mróczele wißachu na nim, tołste a kulojte, każ kruwy na pastwje. Ssrjedźa lětaschtaj salubowanaj schkroholzaj wyßoko w kole. „Kiak, kiak!" krakaschtaj jedyn po druhim. Jurij morschczesche czoło. Chzetaj ßebi ßwoje hnězdo twaricż, myßlesche, hłódne młodźata směšetaj, dyrbju potajkim saßy hóle na kokosche kedźbowacż.

Dale sady na wobsoru wlečesche ßo dróha. Kóżdy měßaz dwójzy jědźesche se ßwojim krytym wosom po próschnej dróśy do wokrjeßneho města. Nětko widźesche jenož rynkaj ßadowych schtomow pschi dróśy. Tam a ßem saßkyscha bórbot awtow, kotrež drohu wożiwjachu. W symje wschak tajke żiwjenje njeknieżesche. A nětko w nalěczu wschak saßy wożiwjesche. W nozy mjetachu awta ßwój ßwětły sczin daloko po dróśy a psches czmu każ schertdla. Druhi ßwět.

„Kiak! Kiak!"

Jurij sasta se žnějawu. Skoczi na mjehku semju a hrabny něschto wczera wotkyczenych stwjelzow do ruki. Běchu nimale ßuche. Jutsje hižo móżemy domoj wosycż. By-li wjedro jenož tajke wostało. Dha mamy połnej ruzy dźěła wot ranja hacż do wjeczora.

Wobhladniwje dźěsche wokoło ßwojeju brunakow, klepasche jeju na schiju a jeju dych sacżuwasche na czole.

„Staj hłódnaj, schto?" praschesche ßo a poskiczi kóżdemu horstku trawy." Nětko ßo dźěło saßy sapoczina. Staj dołho doścż w hródźi stałoj. Sskodźi wěscże jónu tak derje, hej!"

Nětko hakle sacżuwasche, kajke wjeßele jemu czinjesche, na ßwojej kuzy stejecż a wonjaze ßyno w rukomaj dźerżecż. Poßmewkujo shladowasche na czerstwje sworanu rolu. Nihdźe żadyn człowjek, żadyn zuly hłóß. Semja mjelczesche. Něschto pak postupowasche s njeje, njewidźomnje — a ßo hibasche a nichtó to njeßłyschesche. Wyßoko stejachu młode żita dokoła wokoło, rosczechu dźeń wote dnja dale a dale. Wscho bě połne żiwjenja a żiwjenskeho ducha. S zunim hłoßom czehnjesche wětr po krajinje.

„Kiak! Kiak!" — klinczesche żedźiwy hłóß schkraholzow, kotrež nochzyschtaj ßo spokojicż.

Jurij sědźe ßej s ruku psches czoło. Sdasche ßo zyle wopuschczeny. Nadobo pschińdźechu jemu wulke města na myßl, hdźeż ludźo po milijonach hromadźe bydla. A tola, by-li jeneho s nich tu stajik, njeby w prěnim wokomiku wěscże wědźał, schto sapoczecż s tym, schtoż jeho wobdawasche: tež k měrej dyrbisch srały bycż.

Hdyż tole jemu na myßle pschińdźe, widźesche Jurij na dróśy, kiż tamle nimo wßy wjedźesche, nasdala mały dypk ßo hibacż. Hnydom ßydny ßo saßy na ßwoju žnějawu a da konjomaj saczahnycż. Wědźesche, so bě to jeho Madlena, kotraż ßo na koleßu bliżesche a do młyna jědźesche. Hewak niebě ßo żenje wo niu starał. Tola dźenßa sdasche ßo wschitko pschemenjene bycż. Kak, wón ani ßam prajicż njemóżesche. Ale běsche tak. W powětsje leżesche něschto, schtoż ßej wujaßnicż njemóżesche. Saby, so bě wjeßeły pobyk, dokelż móżesche na kuzy stacż a prěnje ßyno w rukomaj pomajkacż. Czujesche ßo hischcze hóle woßamoczeny a sakry wscho, schtoż dyrbjało po prawym ßo rjez.

Hižo widźesche, kak jeje bant w powětsje hraje, kak jí wětr ßuknje mjeze. Wona spyta ßo tomu wobaracż. Tola schto chzesch pschecżiwo njepschecżelej sapoczecż, kotrehoż njewidźisch!

„Hejda, Jurjo!" ßměješe ßo k njemu ßo bliżo, każ by ßo to ßamo rosumiło.

„Hallo, Leńka!" swotwoła ßo s luki a honjesche konjow, so by skerje lěpje mjeßu dozpěk.

„Dźěkasch tola hižo w ßynje!" skoczi holiczo s koleßa a pschistupi k Jurjej, ruzy na khribjet skożiwschi. Wot spěschneje jěsby błyschczachu ßo hischcze jeje czmowej wóczzy.

„Wczera hižo sapoczach", wotmołwi troschku hordźe w ßwojich słowach. „Tamle je sioro wschitko ßuche."

„Njeje móżno!"

„Móżesch pohladacż!"

Dźěschtaj hromadźe po kuzy. Jurij běsche sbożowny so ßmě s człowjekom bycż, s nim porěczecż a wotmołwu słyschecż. Holczka myßlesche, czehodla du pódla njeho hdyż hewak nicżo wo mni wědźecż nochze. A tola njeby mi takle hłuboko do woczow pohladak! — Kak krasßnje ßyno wonjesche! Kak czonky bě hižo powětr!

Ntko běschtaj tu na kuzy se ßuchim ßynom. Madlena skhili ßo a wźa horschcż ßyna do ruki. Hdyż ßo saßy kruna, widźesche, so je młoda a rjana — pěkna żónska. Stróżi ßo pschi tej myßli. Też samuczi jemu słowu, so ani słowczka wjazy prajicż njemóżesche, hdyż saßy k dróśy dźěschtaj. Njewědźesche ßam, kak ßo sta — nadobo hrabny holzu a ju wobja...

„Jurjo", schepny jenož ras jeje troschku bluki hłóß, prjedy hacż wón ju wokoscha.

„Kiak! Kiak!" krakasche schkraholczi por. Po sdaczu běschtaj dołho doścż wokoło ßebje lětakoj. Knjes schkraholz bě ßo do wyschin sběhnyk. Nětko tsěłi nahle k ßwojej towarschzy dele, leczesche wospjet do wyschin a padny saßy do hłubiny. Skónczmje shromadnje s pjerchotaßo k hnězdu leczeschtaj tamle na kromje lěßa.

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

W Centralnym dźiwadle widźimy nětko Lawa Tolsteho najwusnamnische dźěło „Kschižna sonata" w filmje. Film wusběhuje zyle ßwojoraśnje bohatoscż a duschinu hłubokoscż tutoho dźěła najwusnamnischeho ruskeho spißowaczela. Njeje to ßnadne pschedewsacże sa film, tutu czeżku materiju do skutka stajicż a nam tak sbliżicż, so móżemy czerpacż s wědy a ßo spodźiwacż wschelakoroscżi żiwjenskich sjewow a duschinskich stschaßenjow. Najwubjernische wośoby Lil Dagover jako Jelaina Posdnyschewska, Peter Petersen jako jeje mandźelski Albrecht Schönhals jako hußleŕ Gregor Tuchaczewski. Werner Walter jako dr. Rassin a Wolfgang Kieling jako Wasja, ßyn Posdnyschewskeho sastaja ßo sa bjesporoczne pschewejdźenje, so by sputany hacż do pośledneho wokomika hry a dołho hischcze wo podeńdźenjach rosmyßlujesch, czehoż ßo też pschi czitanju Tolsteho dźěłow wobrócż njemóżesch. Ufa je tu zyle wubjerny film shotowiła, hódny tutoho wulkeho basniskeho dźěła. — W dalschim porjedźe pokasuja ßo: film wo wuhrjebanjach němskeho ßydlischcza pola Barlina psches SS, dźěłowu ßłużbu a wědomostnikow. W tydźeńskim pschehladźe nawědźimy katastrofu powětrona „Hindenburga" a wschelake tydźeńske nowoscże se ßwěta. P. Krjeczmaŕ.

W Palastowym dźiwadle pokasuje ßo wczera a dźenßa w nóznym pschedstajenju film hłubokeho sacżischcza „Holzy w uniformje". To je film bjes mużow, film, kiż pokaza we wschej jaßnoscżi wopacżnoscż hrubeho a pschekruteh woczehnjenja w powójnskim pensionacże, kiż njeda duschi ßwobody, ale traschi na młodostnym żiwjenju każ prut. Tuta wuskotnoscż wothladarskeje nawjednizy sawinuje skoro ßmjercż młodeje dowěrjeneje. Jenož jena ßotra ma wutrobu a prawe srosumjenje sa myßle wotroscżazych holzow. Luboscż jeneje dowěrjeneje k tutej ßotsje stopnuje ßo ßama k pschiwißnoscżi, kajkaż móże sa duschu wotucżazeje żony s hróſbu bycż. Film je jara dobry we ßwojim natwarje a narěsuje jara wažny problem praweho woczehnjenja młodych holzow.

P. Krjeczmaŕ.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 28. meje 1937.

Narodźiłe ßu ßo: 21. 5. Njemandźelska dźowka. — 27. 5. Janej Jurjej Bjedrichej Fügleinej, maschinskemu technikarjej, dźowka. — 28. 5. Arnoschtej Josefej Polomskemu, tapezěrarjej a dekoratěrej, dźowka.

Wumrěli ßu: 27. 5. Korla August Güttler, inwalidny rentnař, 61 lět. — Hana Augusta Pawlina Sommerowa rodź. Sardisougez, mandźelska kolijoweho wuhibarja, 51 lět. — Amalia Augusta Schlenkrichez, bjes powołania, 84 lět.

Pschipowědźili ßu ßo: 27. 5. Jurij Konrad Petzold, pjekarski mischtr a Jadwiga Johanna Mihankez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje. — 28. 5. Kurt Waltař Tiefensee, chemiski dźěłaczeř a Marta Hilža Branzkez, fabrikska dźěłaczerka, wobaj w Budyschinje.

Swěrowali ßu ßo: 28. 5. Marcžin Vogt, blidař a Erika Charlotta Strōženiz, pschedawarka, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das **Entschuldungsverfahren** für die Landwirtin **Maria Martha Baler** geb. Freund in **Soritz Nr. 28** Post Kubschütz ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes **aufgehoben worden.** 25 Lw. E. 28 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Das im Grundbuch für Bautzen-Flur Blatt 332 eingetragene Grundstück, Eigentümer: der Oberingenieur **Johannes Trautmann in Zittau** und die Kaufmannsehefrau **Gertrud Linke** geb. **Trautmann** in **Bautzen** je zu einem Viertel — der Verwalter des Nachlasses der zur Hälfte eingetragenen Eigentümerin Agnes Jenny verw. Bläsche geb. Dürlich in Bautzen hat auf das Eigentum verzichtet; insoweit ist der Vizelokalrichter Otto in Bautzen zur Wahrnehmung der diesbezüglichen Rechte bestellt worden — soll am **Freitag, den 23. Juli 1937, vorm. ½9 Uhr an der Gerichts**stelle — Saal 141 — im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden. Das Grundstück, Flurstück Nr. 2133 des Flurbuchs für Bautzen, ist nach dem Flurbuch 1 Hektar 83,5 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 6500 RM. geschätzt. Es liegt an dem Verbindungsweg, der von der Fichtestraße nach der Muskauer Straße führt. Das Grundstück ist unbebaut, es wird landwirtschaftlich genutzt und ist verpachtet.

Für den Bauern **Richard Ernst Ziesche in Milkel** wurde auf Antrag des Kreisbauernführers in Bautzen am 24. Mai 1937, vorm. 11 Uhr, auf Grund des Gesetzes zur Regelung der landwirtschaftlichen Schuldverhältnisse vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Art. 10 Abs. 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtschaftlichen Schuldenregelung vom 20. 6. 1936 (Reichsgesetzblatt Teil I S. 496 das **Entschuldungsverfahren** eröffnet. Das Entschuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entschuldungsstelle wahr. Die Gläubiger werden unter Hinweis auf die im Säumnisfall nach § 11 Abs. 2 des Schuldenregelungsgesetzes drohenden Rechtsnachteile aufgefordert, ihre Ansprüche unter Angabe des Betrages, der genauen Entstehungszeit und des Schuldgrundes bei dem Entschuldungsamt Bautzen bis zum 15. Juli 1937 anzumelden und die der Forderung zugrunde liegenden Urkunden mit einzureichen. Gläubiger, deren Forderung erstmalig und nicht im Wege der Schuldumwandlung nach dem 3. 10. 1934 begründet worden ist, sind am Verfahren nicht beteiligt, sofern sie nicht die Beteiligung am Verfahren bis zum 15. Juli 1937 beantragen. 25 Lw. E. 441 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Das Erlöschen der akuten Schweineseuche unter dem Schweinebestande des Bauern **Hermann Kunath** in **Niedergurig** (Ortsteil Doberschütz Nr. 22) ist **amtlich** festgestellt worden.

Bautzen, 28. Mai 1937. **Der Amtshauptmann.**

Zu der Bauordnung für die Stadt Bautzen vom [illegible] Oktober 1935 habe ich einen neuen

1. Nachtrag

erlassen, der einen Monat lang, vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an gerechnet, im Baupolizeiamt, Kornmarkt 8,I, Zimmer 13, öffentlich ausliegt. Widersprüche sind innerhalb dieser Frist im Baupolizeiamt anzubringen, andernfalls das Recht zum Widerspruch verloren geht.

Bautzen, am 28. Mai 1937.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

Friedhof zu Göda.

Es wird nur **hierdurch** bekanntgemacht, daß alle Gräber der Jahrgänge 1892 bis 1917 und noch ältere, gelöste und nicht gelöste, verfallen. Sie können bis zum 1. Oktober 1937 wieder gelöst werden; dann werden die nicht wieder gelösten Gräber eingeebnet und die Denkmäler entfernt werden.

Weiter wird bekanntgegeben, daß zur Wahrung der Friedhofswürde und zur Aufrechterhaltung der Friedhofsordnung alle Gräber, die nicht mehr gepflegt werden, bei Verlust jedes Rechtsanspruches eingeebnet werden. Im übrigen wird auf die neue Gottesackerordnung hingewiesen, die bei jedem Bürgermeister und Kirchenvorstand zur Einsicht ausliegt.

Göda, den 20. Mai 1937.

Der Kirchenvorstand. gez. Pfarrer Wehser.

Der Friedhofsausschuß. gez. Eduard Preusche.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu, 2. junija 1937. **Měšćanosta.**

6. junija t. l. wotewri so staroznata

łuhowa a syrikowa kupjel

Marijna Studnja

pola Smječkec

po dospołnym znutřkownym a wonkownym ponowjenju. Jeje wustrowjace žórła a kupjele skutkuja wosebje přećiwo drjenju, wići, isohiasu, žonjacym khorosćam a druhim. Zdobom je wona městnosć wokřewjenja a skrućenja čuwow. Při jara přijomnych płaćiznach za hospodu a kupjele móže so kóždemu poručeć.

Nadrobne prospekty přez kupjelne zarjadnistwo.

Herta Korjeńkowa, měšćelka

BMW-motorske koło

typy R 20, 200 ccm, **725,— hr.**

Generalny zastupjeř

CARL GAST

na Drjewowych wikach 27

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

So přistaja

Domjacu pomocnicu

nic młódšu hač 35 lět, kotraž ma tež něšto nazhonjenja we warjenju, so do małeje domjacnosće (2 wosobje) na wsy k 15. junijej přistaji. Zamołwjenja pod **E 4** na wudawarnju Serbskich Nowin

Domjaca holca

kiž ma dźěći rad a do šule njetrjeba, so hnydom přistaji

Elsa Pleschowa w Kamjencu

na Budyskej drózy čo. 139 (dom z drjewa)

Ratařski dźěłaćeř

so hnydom přistaji

we Wudworju čo. 14

Njedźelu, 6. junija 1937

tuni wosebity ćah

na lětnu wustajeńcu „Zahroda a dom“

do Drježdźan

Jězba płaći z Budyšina do Drježdźan a wróćo 3. rjadownja jenož 2,— hr., 2. rjadownja jenož 2,90 hr.

Přizamknjeńske zniženje 50 procentow

Wotjědźe z Budyšina 8.54 hodź. a wróći so 21.26 hodź.

Žadajće rozjasnjeńske łopjeńka, kotrež wudawarnje jědźeńkow abo hamtske pućowańske běrowy darmo wotedawaja.

Wobkhadnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Srjedu, 2. junija 1937, popołdnju

pospěš. wosebity kofejowy ćah do Drježdźan

13,28 z Budyšina	do 23,40	Jězba płaći 2,— hr.
13,46 ze Zemic-Tumic	do 23,26	Jězba płaći 1,80 hr.
13,56 z Biskopic	do 23,18	Jězba płaći 1,40 hr.
14,29 do Drježdźan (Nowe město)	z 22,41	
14,40 do Drježdźan (Hł. dwórnišćo)	z 22,31	

Znižene zastupjeńki (60 pjenježkow) za wustajeńcu „Zahroda a dom“ jenož při wudawarnjach jězdźeńkow dostanjeće.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Maš-li skót na předań podaj nawěštk do Serbskich Nowin

Je-li Was hłowa boli

je-li so Wam čoło moršći abo dostanječeli fałdki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 :: Telefon 2134

Tkaniny Što poskića **Max Herde** w Budyšinje na Sukelnskej hasy **Nohajcy**

mousseliny za drasty wot 0,39
wumělske židy, jenobarbne wot 0,39
selenik za drasty, 2. wólby wot 0,39
zell. wołma za drasty a bluzy, 2. wólby 0,39
creton za dirndlowe drasty wot 0,39
cefir za drasty a košle wot 0,39
perkal za swjeřšne košle wot 0,39
wumělske židy, poćišć., za drasty w. 0,48
panama, róžojty, za drasty a šaty 0,58
crepe-frisse za drasty, jenobarbny 0,58
taft, 95 cm šěr., turkowski raz 1,35
marocain, 2. wólby 0,98
crep-satin, 2. wólby 1,48
wołmjane mousseliny za drasty 0,98
blědy crepe, 2. wólby wot 0,98
žonjace rukajcy, wos. dźěłby wot 0,39
žonj. kolen. nohajcy, z wum. židź. 0,49
žonj. kolen. nohajcy, přetkane wot 0,59
žonj. nohajcy, blěd. židy, 2. wólby 0,59
dźěćace zočki, běłe a pis., w. 1-2 0,19
dźěćace zočki, běłe a pis., w. 3-4 0,29
dźěćace zočki, běłe a pis., w. 5-6 0,39
dźěćace zočki, běłe a pis., w. 7-10 0,49
dźěć. sportske nohajcy, běłe, w. 7-9 0,39
žonjace nohajcy, brune a čorne 0,50
žonjace princesne suknje, charm. w. 0,98
žonjace princesne suknje, charm. w. 0,68
žonjace podkholowčki, charmeuse, małe čisła wot 0,58
žonjace mako-podkholowčki wot 0,49
žonjace košlički z kholowčkami charmeuse, wot 0,98

Za swj. firmowanje

drasty a tkaniny po wšěch přećach, tež spódnu drastu a nohajcy najrjeńšeho wubjerku!

Jědźeřnje wot **250,—** hr.

Kuchinje wot **200,—** hr.

Lěhařnje wot **140,—** hr.

Najwjetši wubjerk. Bjez wudawkow do domu. Přijimam mandźelske požčonki

Fritz Schulze

w Budyšinje Před Sulełskimi wrotami 2 (Lóhmannec młyn)

— Samsna sedłařnja —

Stare złoto a stare slěbro

wšeje družiny, tež stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy

Guido Reiche na Hłown. torhošću 2

złote a slěborne twory

Dowolnosć čo. II/4969

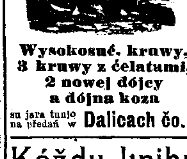

Wysokosuć. kruwy, 3 kruwy z ćelatumi, 2 nowej dójcy a dójna koza

su jara tunjo na předań w **Dalicach čo. 5**

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće spěšnje do **wulkoševcowenje na Žitnych wikach čo. 11**, znapřeća „Złoteje hwězdy“ a „Mlokoweho dwora“ 44

Alfred Gnichwitz

Dobre reelne a tunje posłužowanje. Na podusowanje móže so dočakać!

Jara dobre wuspěchi pola **ischiasa, drjenja, wića,** tołstosće, kaženja požiwanja, nazymnjenja atd. změjeće w

Parapack-kupjelach

sotry Marianne Rüter

Budyšin, Hłowne torhošćo 9

Tel. 3439 — Suche nóćeńske kupjele

Lěhařnje :: Bydleřnje Kuchinje a wšitko druhe kupujeće pola firmy

Meble Hänchen Wulki wubjerk

Lubijska dróha 17 znapřeća pósk. kasarnow.

Blidařski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu. Meblowa wikowarnja, — Přijimam mandźelske požčonki! — Telefon 3849.

Postrowjace hrončka za kwasy

Kwasne pěsnje - Křćeńske listy

Zbožopřejace kharty

w serbskim a němskim wuwjedźenju

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Kóždu knihu

wobstara hnydom

Serbska knihařnja w Budyšinje

Serbski lud twori

we swojej wosebitosći wulku swójbu. Štó móže tutu swójbu lěpje hromadźe wjazać hač jenički dźenik, kotryž hišće wobsedźimy, naše „Serbske Nowiny“. W nich wšě radostne a wjesełe podawki našeho luda zapisujemy, w nich pak tež ze zrudobu spominamy na wšě Bože domapytanja. — Kóždy, kiž che dźěl brać na žiwjenju našeho luda, dyrbi naš dźenik čitać. — Kóždy Serb dyrbjał sebi „Serbske Nowiny“ skazać. To prajće prošu swojemu susodej a wšitkim swojim znatym, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ skazali.

Přiłoha k č[illegible]u 122

SERBSKE NOWINY

Sobotu 29. me[illegible]e 1937

Jan Hórčanski wo serbskej hudźbje

Ota Wiczas.

W lěcźe 1782, potajkim nimale 60 lět do wudacźa Ssmolerjowych pěßniczkow ſpiſa Jan Hórczanſki, wuczeŕ na gymnáſiju w Shorjelzu, rodźeny Sserb ſ Wujěſda pola Ketliz, prěnju ludowědu naſchich Sserbow, kotruž w czaßopißu „Provinzialblätter“ woſjewi. We nim tež wjazy krócź wo ßerbſkej hudźbje jedna.

Tak wuſběhuje jich wjeßeku myßl. Haczrunjež maja czežko robocźicź, a po robocźe hiſchcźe ßwoje domjaze dźěło ſaſtaracź, ßu tola pſchezo wjeßeli. Nimaja wjele ſemſkeho ſboža, a tola lědma hdy ſkorža. Ssmjercź radźi rejuja. Pſchi tym wótſje juſkaja, ſ ruku abo ſ kłobukom ſejhrawajo. Tež na dźěle, hdyž ßo pocźa we ßłónzu, hwiſdaja a ſpěwaja. Hórczanſki powěda: „S wulkej radoſczu ſpominam na ßwoje ſchulſke lěta, hdyž w nalěcźu abo naſymje na wſchitkich ſtronach tu kruwjaze paſtyŕki napſchemo ſpěwachu, tam paſtyrjo wowcźerjo na ßwojich kóſtkowych rózkach wjeßeke kuſki piſkachu a ßo mjes ßobu na to ßadźachu.“ Hórczanſki naſpomni pſchi tym jenu ßerbſku pěßniczku „Hanka, moja lubka, budź wjeßeka, hdy by runje ſornjeſchko njeßyła.“ — Je to bjes dwěla pěßeń, kotruž je wjele lět poſdźiſcho Handrij Sejleŕ pſchetworił do ßwojeje pěßnje „Hanka, budź wjeßeka, holiczo rjane!“ — Ale hižo Hórczanſki na to ſkorźi, ſo ßerbſke reje woteběrxju a ſ nimi tež radoſcź na rejwanju.

Snaje waſchnje, ſo ßo pſchi rejach hróncźka ſanoſchowachu, a to wot herzow. Pacholjo ßebi wot nich žadachu: „Czeſczcźe mi burika“. Hdyž ßo potom tuto ſpěwaſche a piſkaſche, wupichu kanu abo poł kany piwa. Stawaſche ßo, ſo młodźenz pſched woknjeſchkom ßwojeje lubeje ßam ſpěwaſche abo na ßwój rózk piſkaſche, abo ſo jej ſ herzami ſaſtaniczko wuhotowaſche.

Hórczanſki praji, ſo na kemſchach wſchitzy ſ wutrobu ßobu ſpěwachu a ſo ßo woßebje žónſke ſ czjiſtymi a jaßnymi hłoßami wuſnamjenjowachu. Do hłoßa kěrluſcha ſaplecźowachu wjele ßekulow a ſapocźachu kóždu ſchtuczku ſe dołho wucźehnjenym „hale“ abo „haj“.

Hórczanſki ſnaje jenož tute hudźbne ſtroje: hußle, kóſko a prawoczanſku piſchczel (ſchalmei). Sserbſke hußle a kóſko wón nadrobnje wopißuje. Praji, ſo Sserbja tež ſapocźnu klarinetty nakožowacź, mjeno tarakawy wón njeſnaje. — „Paſtyrjo a młodźi ludźo ſwjeßeluja ßo nimo toho ſe wſchědnej piſchczelu a ſ woßebitym ſtrojom, kiž woni „rózk“ mjenuja. Tutón je ſ kóſtoweho abo kolaweho roha wudźěkany, ma horjekach pak wjazy pak mjenje dźěrkow, delekach pak dźěrku ſa palz. Ssu tak wuſtojni, ſo móža na liſcźe (łopjenu) kóždy hłóß ducź“ — Hórczanſki pſchida ßwojemu naſtawkej někotre hłoßy, ſo by woßebitoſcź ßerbſkeje hudźby pokaſak — pſcheſpolo, hdyž ßo njewěſta do zyrkwje wjedźe a hdyž ßo ſ zyrkwje wrócźi a dwě reji!

Piskoric niedźelski wulět

(Wobras ſe wßy.)

„Nó, ſměrujcźe ßo a njech je doſcź teho praſchenja,“ dźěcźom zyliczki tydźeń powědaſche. hdyž běchu jemu prajili, ſo ßu ſnaczi hornich Pětſchkez dźěczi druhi dźeń ßwjatkow ßobu do Drježdźan wſali. „Dajcźe ßej bycź, ?imy tež rjany wulět a to na koleßach.“

A tuž je tu wjeßele runje tak wulke kaž pola Pětſchkez ßwjate dny. Hłowna wěz, ſo nan tež ßwoje ßłowo dźerži.

Sso mě je muž wot słowa. Rubjene je klubjene.

„O škituj, Knježe Božo, Serby moje“

Mi nihdźe ničo njej' přez Serby moje. —
Was, moju radosć, we wutrobje nošu,
A za was, moje zbožo, wótře prošu:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje! —

Mi nihdźe ničo njej' přez Serby moje. —
Was, moju lubosć, wodnjo, w nocy košu,
A za was, moju dušu, w duši prošu:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

Hdyž dźěłać widźu was, hdyž w khwili swjatej
Was spěwać słyšu, zběham rucy spjatej:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

A hdyž mi w nocy wo Serbach so dźěje,
Mi z duše zdychowańčko k njebju spěje:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

Ćišinski.

„Czjiń, ſo budźeſch ſ wobjedom bórſy hotowa. Pſchihotuju mjes tym koleßa a wſcho druhe.“

Haj wſchak, pocźina dźě pomału lěpje bycź. W ſaſchłych lětach njebě žanych myßli na tajke wujěſdźowanje. Tak dołho hacž dyrbiſch dźěcźazu korejtu wſchudźe ßobu bracź, je kónz a ßwjatok ſ wulkimi ßwójbnymi wulětami. To ßo tróſchku do polow a na łuku wundźe, a ſ tym bě wſcho horje a dele.

Michałej chze ßo ßmjecź, hdyž ſ woltijowej kanku Hanine ſadnje koleßo maſa. Hdyž wopravdźe ſ Wonez do Něhdźez a na dompucź pſches Khójnzu do Lebiſchez pojědu, mój jejdrko, ſchto dha to dale je. Je to małych ludźi khudy njedźelſki wulět.

Ale ně, dźěcźatka ßo hižo ſtaraja ſ radoſczu we wocźomaj, ſo nan ßwój prěni wotpohlad ſpěſchnje ſpuſchcźi Lědma bě pſchipołdnjo nimo, naſtaja ßo wſchitzy pomaku na nohi. Nan a macź dataj ßej něſchto bycź, czjinitaj jara wažnje, a dźěczi bychu najrdſcho ſ khěžki wujěle. Haj, dźenßa njeje žana wſchědna njedźela, ale wulki ßwjaty dźeń, a nětko dźe juchhaidi tralala daloko won do ßwěta! Nan tyknje ßej někotre hriwnarje do móſchniczki k tymaj kulkomaj woty, kotrejž ma ſa wuſchi naſtajnje w móſchni. Zigaru ßej ſaželi, ſapacha někotre raſy móznje, ſo ßo kur ſ tołſtymi mróczelemi pſches płót wala. hdyž nětko po koleßo dźe. „Heida, Hana, hdźe dha ßy? Sawrěj khěžu a potom na worzlaka!“

Bě pakczik ſ butru pomaſanymi zaktami tróſchku lěpje ſaſchnórowała a na dźeržadło puzak a na małe ßedko hiſchcźe rubiſchko pſchicźinika.

Dwě koleßy a tſi dźěczi na nimaj? Ach, dyrbiſch jeno dobru wolu měcź a wſchitko dźe. Nan je dźěcźazy koſchik na macźeŕnym kole prědku na wodźidłe pſchiprawił a ßej woßebite małe ßedko na prěkuſch a por ſiepjerow ſa nóžki pola wjeßneho koleßarja kupił. Tajke wujěſdy ſ dźěcźimi chze w pſchichodźe husczjiſcho ſariadowacź. Dźěcźazy wós ſtaj na hornju kubju donjeßłoj, tam derje na wotpoczinku ſtej. Najhórſche lěta dźě ßu nimo. Macź woſmje ßwojeho luduſchka, mału Rejiku, do koſchika, nan Pawoła na małe ßedko a mjetſcheho Worzaria ſady na dźeržadko — a nětko w Božim mjenje. Budźcźe to božemje domcźko a ſahrodka, płotowe durcźka, pucźe a ſchcźežki a wjeſka! Sapucźujemy, nětko dźe do luboſneje kraßneje meje! Won do ßwěta! Nutſje póndźe ſaßy tamle do ſkały! Ale dźenßa niž! Dźenß mamy ßwjaty dźeń, jědźemy won do pola, do Božeje ſtwórby, nimacźe=li pſcheczjiwo temu niczo.

Ach, kak rjenje je, wſchitko ſtejo a ležo woſtajicź, ſe žonu a dźěcźimi ßej wujěcź ſ najdróžſchimi kubłami na ßwěcźe, takle ras zyle bjes ſtaroſcźe pſches Božu kraßnu ſahrodu. Naſch jedyn tola ſnaje wſchitke te ßußodne wßy, kóždy kěraſchk a ſchtom, wſchě pucźe a ſchcźežki a moſczjiki a wſcho ſchtož na tutym kuſku lubeje domiſny je a roſcźe. Hižo wot małoſcźe. Ale dźenßa ſda ßo jemu wſchitko nowe bycź a zuſe, tak rjane je wſcho. A ptacźata ßu drje ßo ſ daloka a ſchěroka ſkhadźowałe, ſo bychu ſ cźrjódami kraßne ſpěwy ſanoſchowałe. Tónle ſchkrěk a cźik ot,tole hwiſdanje a trylowanje hacž do njebjeſkich wyſchin! Wuliczene, runje dźenßa dokołwokoło, hdyž ßej takle rjenje wulecźimy!

Ssamo Haninej wócźzy ßo dźenßa woßebicźe ſyboliteǰ, je to tajki ßwjatoczny błyſchcź, hdyž Michał takle ſchěſcź abo wóßom metrow ſa njej jědźe.

Haj, něſchto metrow róſno dyrbitaj bycź, njemóžeſch wědźecź. Hdyž Hana pocźina njewěſta bycź na wuſkej ſchcźežzy, móže ji móznje do ſadnjeho koleßa ſajěcź.

A runje dźenßa, runje nětko, hdyž ſa njej jědźo jeje pěkne cźrijki a nohajzy a we wětſiku hrajatu ßukniczku widźi a zyłu leßnu poſtawu, to je wjeßoły a ßo požměwkuje a je hordy na ßwoju rjanu žonku kaž dołho wjazy niž.

A te dźěcźatka hakle! Ach, haleho=halehej, ſchto dha dźenß wſcho dožiwja!

Szyła nětko, hdyž w Khójnzu pſchi Kacźej korczmiczzy ſaſtanu a pod kcźějazym boſom ſa pſchikrytym blidom ſ běłymi rubami ßo pošydnu a macź załty wupakuje a młódna knježniczka na tablecźe wulku khanu khofeja, je ſchalkami, ſ mlokom a zokorom a ſ pjecź łžiczkami pſchinjeße a ſo ßmědźa tu ſ nanom a macźerju ßedźecź kaž w paradiſu a ßwacźicź, kaž hotowi hrabja a wjeŕchojo.

Ale to hiſchcźe njeje ſmolom wſcho. Nan, byrnjež ßewak na kóždy pjenježk hladał a kóždy króſch někotre raſy ßebi wobrocźił, je dźenßa ßej móſcheń połnu natykał, a chze něſchto wudacź, to bě ßej doma pſchedewſał. A byrnjež hnydom dwě hriwnje a wjazy było, dźenßa je jemu wſcho jene, dźenßa jemu žana „feńkfajfa“ pſchedroha njeje. Je ßej ſkaſał měſchcźanſke běłe a Hana Kulowſke cźorne. A cźi ma=li pjerachojo ßedźa pſchi ſelenej limonadźe, kóždy pſchi ßwojej ſchkleńzy, kiž je jim piwowa pſchinjeßła. Ach, ach — je to dźenßa rjenje! A hiſchcźe lěpje pſchińdźe! Pſches ſahrodu dźe nan ſ dźěcźimi do khěže nuts k automatej, kóžde dóſtanje ßwój króſch a ſběhnje wſchěch porjadu, ſo móže jón kóždy ßam do dźěrki tyknycź. A kóždy ma ßlěbornu rołku w ruzy, hdyž ßo k macźeri wrócźa. Sa niu pſchinjeße wón ßam kuß ßobu a wona ßo ſkradźu wjeßeli nad ßwojim wobhladniwym mužikom, hdyž takle ſ dźěcźimi pſchikhadźa. Hnydom ſnowa ßo do njeho ſalubuje.

A ſaßy ßedźa ſa blidom, dźěcźi nuſchla na rołzy, hladaja ſ wjeßołym wobliczom do ßwěta wſchitzy pjecźo pod boſowym kěraſchkom we wjeßnej korczmiczzy a potom hiſchcźe na dompucźu roſpominaja, kak je ßo wſchitko tak rjenje dźenßa cźiniło.

Bjes awta a wulkeho měſta .... !

Někotre zajimawe strowotne prašenja

Trjebamy ſakonje ſa baby.

W ſaſchłem lěcźe je ßo w Němſkej 1 312 300 dźěcźi narodźiło a ſ tutych 998 187 w ſtarſchiſkim domje, to je potajkim 76 prozentow. Najwjetſchi dźěl porodow potajkim njeje, kaž ßo huſto myßli, w klinikach, ale ſ jeniczkej pomozniẑu pſchi porodźe je praktikowaza baba. Pſchi požedźenju hamtſk. lěkarjow we Wiesbadenje pokaſa ſtatny rada dr. Conti na wulki woſnam babow we Němſkej a ſkoržeſche, ſo je tutón ſtaw jara roſdrjebjeny a njewěnuje ßo jemu kedźbnoſcź, kotraž jemu ßku-

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Zdeŕ a Brěmjo.** (Dodawk.)

Ležownostne mjena běchmy podali, kaž w Časopisu Maćicy Serbskeje lěta 1887 steja. Jenož město R o z d o r a je so z někajkim připadom Rozdźera pisało, štož je wopake.

Nětko nam knjez wučeŕ Měškank w Zderi dopołnišu zběrku sćele a to z domjacym wurjekowanjom, štož so nam wězo wosebje lubi.

Z d e r j a n s k e ležownostne mjena 1937. Pola: Pórizna (1887 Burizna, Hórnik: drje Pyrizna, Queckenfeld). Kralec pola. Nowina. Kliny. Po staroh' puća. Po wišnicy. Po starej' kowaŕnje. Ćeŕwjene polo. Korčmarjec doł. (Korčmarjec hórka a Sukec hora so wjac njenaspomnitej). Po Wulkej Brězy. (Wulka Brěza je z Klukšanskeje wěže widźeć. Přewodźenjam so hač tam ze šulu napřećiwo khodźeše a zwonješe.) Psyn = pasyn, něhdy pastwišća). (Wupalency a Dźěłošća njejsu wjac naspomnjene.)

Łuki: Rozdory (1887 Rozdora). Kralec łuka. Knježełu ki. Łuh. Wóžny hat (snadź Łužny hat, přetož „włóžny hat“ by směšny wuraz był, hotowy njezmysł.)

Lěs: Syta khójna (snadź khójnina, 1887 Syte khójny). Ćeŕwjene kěŕki (keŕki). Hela. Trašnik. Dubach (w Dubach, 1887 Dubina). Jězor. Doliny. Srany kěŕk (1887 Sr. keŕk). Korčmarjec hat. Šěna (přir. Kupoj!). Eichdamm (1887 Haćišći?). Senior-Eiche.

Haty: Złtoty hat. Holči hat (p. t. nic Mjetel- abo Mjetelčan-hat). Wulki hat. Horny Wulki hat. Horny Złoty hat. Nowy hat. Šusterec haty. Wjesny hat. Wallgraben (nic Hrjebje?).

B r ě m j e n j a n s k e ležownostne mjena 1937. Pola: Haj (1887 nimo teho: Pola Haja). Hužk (drje Łužk, kaž 1887). Kluki (1887 Na Klukach). Smahi (1887 Na smahach). Po kruświny. Pola Zdźěrje (1887 Pola Zdźerje). Dźěłošća. Wupaleńca (1887 Wupalency, tola nic tu, ale w Zderi). Pola Wišnicow (w Zderi praja: Pola Wišnicy). Na wětniku (wětrniku). Po hatka. Po tafle. Mjez kěŕkami (keŕkami).

Łuka: Bóča łuka (Byča łuka).

Haty: Stary hat. Stary młón (młyn, Hainmühle, Buschmühle). Jozefowy hat.

Lěs: Dubrawska hora. Sokolca. Bahny (1887 Bahna, štož je prawe). Budarjec hora. Hlinjane jamy. Drači hat. Jasna (1887 Wjazny, snadź Jazny, Jazna). Hromadnik (kaž 1887). Studźeńka. Wučeŕkec khójny. Konjechtec khójny. Kralec khójny. Dubina (kaž 1887). Mileńca (1887 Mileńcy, snadź w Mileńcy?). Łazy. Šlajsa (nic tež spušćadło?). Khójni (= w khójni, w khójnini?). Knježe khójnčki (nic khójčki?). Po błóta. Po brězy. Forsthaus (Hajnkownja).

M j e n a p a d n j e n y c h w swětowej wójnje, na Radwoŕskim pomniku zwěčnjeni: Ze Zderje: Jan Kilan. Jakub Kilan. Pawoł Hołbik. Jurij Štraws. Bjarnat Štraws. Jakub Šefer. Z Brěmjenja: Jakub Wićaz. Juriz Wićaz. Jakub Wjerab. Jakub Hanćik. Mikławš Helgest.

N j e c h o r ń.

Njedaloko Budysko-Wósporskeje dróhi při pući z Bukec, Pomorc a Rodec do Hrodźišća a Barta leži Njechorń, w času němskeho dobyća wobsydna wjes serbskeho lěcha z mjenom Nechvor, to je Njekhory (Čiły). Wjes je tehdy po jeje knježku rěkała Njechvoŕń, to je Nechvorowe wobsydstwo. Prjedy, we času serbskeje njewotwisnosće, je so mjeno wsy z kóždym nowym knježkom přeměniło. Přeco so mjenowaše tajka wobsydna wjes po swojim nowym knježku, w někotrych padach samo hišće w němskej dobje. Prjedawše Njechorńske mjena pak nam znate njejsu. Skónčnje je so ze zapisanjom do lisćinow tež wjesne mjeno Njechorń, němski Nechern, skrućiło.

Přez Njechorńske hona wjedźe hižo lětstotki wulka droha, kotraž Lipsk z Wrótsławjom, němski zapad ze slowjańskim zakhadom zwjazowaše. Rěkaše wysoka dróha. Tak zo pokaza Njechornjanam hižo před lětstotkami dźěl wulkowobkhodneho žiwjenja, hdyž wysoko nakładźene překupske wozy, z płachtami zawodźete, z přewodom měšćanskich wojakow abo ryćerjow nimo jězdźachu. Wěsće su Njechornjenjo tež widźeli rubježnych ryćerjow napadnyć wóznikow a jich přewodnikow, kaž to hrozne wašnje być započinaše w 13. a 14. lětstotku. 1346 so hornjołužiskem ěsta Budyšin, Zhorjelc, Lubań, Lubij a Kamjenc a tehdy hišće čěska Žitawa zjednoćichu do kruteho zwjazka přećiwo nadróznym rubježnikam. Tutemu zwjazkej šesćich městow je kěžor Korla IV. l. 1355 wulke prawa dał. Budysko-Wósporski dźěl dróhi pak je přeco poměrnje měrny był.

Na poměrnje zažne křesćijanstwo wsy pokazuje powěsć, po kotrejž je Njechorński knježk, kaž to hišće dźensa je, z Hrodźišćanskim knježkom hromadźe kollaturu nad Hrodźišćanskej cyrkwju měł, a tuta cyrkej je založena hižo do lěta 1222. Tehdy bu tuta cyrkej po rozsudźe Mišnjanskeho biskopa Benna

ſcha. W Pruſkej je ſakoń wo babach we ßwojich najwaźniſchich poſtajenjach hiźo lěta dołho njeplacźiwy a dotal njeje k nowemu rjadowanju dóſchło. Tuta njewěſtoſcź, woßebje pak njedoſahaze ſtarobne ſaſtaranje, je k tomu dowjedło, ſo móźachu ßo dotal jenoź mało wothladaŕkow khorych ſa powołanje babow roſßudźicź, a na druhej ſtronje woſtanu po wěku ſtare baby hacź do doſpołneho wutrjebanja ßwojich mozow w ßłuźbje; to pak ſaßo doroſtej poſtup poczeźi.

Tež wukubłanje babow ma pſchi jenak dołhim wukubłaŕſkim czaßu ßo we wjele dypkach hiſchcźe porjedźicź, woßebje dokelź maja baby na wßach huſto w jara czeźkich wobſtejnoſcźach dźěłacź. Se ſaměrom je, ſo porod w domje nima wjetſche ſtrachi ſa macź ßobuwſchinjeſcź, hacź we wuſtawje. W klinikach maja ßo woßebje tajke porody ſtacź, pſchi kotrychź ma ßo po cźělnym ſtawje macźerje ſ cźeźemi a komplikazijemi liczicź.

Powěsće z cyłeho swěta

Kraine kulturne pſchipomozy.

Statny a pruſki ſeźiwjeŕſki miniſter ej prawidła ſa poſkiczenje pſchipomozow ſ regulowanſkeho fonda rěkow a ſ fonda ſa podpjeranje krajneje kultury w Pruſkej wudał, ſ kotrymiź dotalne pſchedpißy na tutym polu wudate, wotpadnu. S fonda ſa podpjeranje drużſtwoweho a kommunalneho podpjeranja rěkow ßo darmotne pſchipomozy jenoź ſa regulaziju rěczkow a pſchěrowow, liczo do toho teź twar czerpadłow, poſkiczeja, ſ fonda ſa podpjeranje krajneje kultury ßo ßrědki poſkicźa ſa pſchewjedźenje melioraziijow, pſchepołoźenjow polow a ſaſtaranja rataŕſkich pſchedewſaczow ſ wodowodami. Tute ßrědki wobeju fondow ßu jenoź ſa podpjeru pſchedewſaczow poſtajene, kotrychź wudawki 120 000 hriwnow njepſchekrocza. Powſchitkownje nimaja tute pſchipomozy wjecży hacź 50 proz. wſchěch wudawkow wuczinicź.

Rjane wuhlady ſchcźipanje holanſkich jahodow.

L ßa ßu holanſke jahody jara rjenje wukcźěłe. Mějachu rjane ßłónczne wjedro, a ſchtoź je najwaźniſche, njebě ſymnych nozow. W někotrych lěßach widźachmy na keŕczkach wurjadnje wjele kcźenjow a hiźo ßo małe płody tworja. Móźemy potajkim lětßa ſ rjanym wunoſchkom holanſkich jahodow liczicź.

Błyſk 3 muźi ſabił.

Raňſche dźěle Schweinizſkeho wokrjeßa w raňſchim dźělu ſakſkeje provinzy je cźeźke njewjedro potrjechiło, kotreź bě ſ wulkim wichorom ſjednoczene. Woßebje we Schliebenje a Schweinizach njewjedro wulku ſchkodu naczini. Schtomy ßo wuwalachu, telegrafiſke ſerdźe ßo łamachu, krajina ßo daloko a ſchěroko ſaplawi a ſapuſcźi. We wjeſzy Proſmarke w raňſchim dźělu Schweinizſkeho wokrjeßa ſabi błyſk 3 młodych muźi, kotſiź běchu pſched njewjedom w budźe wuczek pytali.

W Praſy ßo wjeßna młodźina ſkhadźowaſche.

Saňdźenu njedźelu pſchi pſchileźnoſcźi rataŕſkeje wuſtajeňzy bě Praha ſ pychu narodnych draſtow pſchepjelnjena. Wjeßny lud (agrarna ſtrona), kotryź we ßwojich rjadach pſches 150 000 pachołow a holiczow organiſuje, bě pſches 80 000 ßwojich ßobuſtawow ſkoro wſchitkich w jich pyſchnych narodnych draſtach, ſwołał. Narodne draſty ſe wſchěch kónczin cźěſkoßłowakſkeje republiki běchu w Praſy we ßwjatocźnym czaßu widźecź, kotryź ßo po hłownych dróhach hłowneho měſta hibaſche a na kotrehoź wjeŕſchku 2000 burſkich jěſdnych jěchaſche, 2000 burſkich koleßarjow jědźeſche. Pſches 35 alegoriſkich ſkupinow czah pyſcheſche. 50 wjeßnych kapałow hudźeſche wjeßołe pſchespola. To wſcho dawaſche wulkotnej manifeſtaziji njewſchědny pißany ras. Popołdniu běchu na Strahowſkim ſtadionje wulkotne alegoriſke pſchedwjedźenja, kotrymź něhdźe 100 000 ludźi pſchihladowaſche a kotreź běchu ſ wuraſom praweje ßwjatanoſcźe ſe ſemju a ſe wjeßnymi nałoźkami. Wjeßna młodźina kroczeſche ſa heßłom ſbratſenja wßy ſ měſtom a tehodla mějachu wobydlerjo Prahi ſa wjeßny doroſt połne ſroſumjenje. Praha běſche ßo ſaňdźenu njedźelu zyle narodnu draſtu wobleka.

Spěſchnik ſajědźe do autobußa. — 6 morwych a wjele cźeźkoſranjenych w Sedmohródſkej.

W Feldoara w bliſkoſcźi Kronſtadta je ßo ſałoſtne njeßboźo ſtało. Kronſtadtſko-Bukareſtſki ſpěſchnik na kſchiźowaniſchcźu do połnje wobſadźeneho awtobußa Sedmohródſkeho wulětneho towaŕſtwa ſajědźe. Awtobuß ßo doſpołnje ſniczi. 6 woßobow bě na měſtnje morwych, 7 bu cźeźko ſranjenych a 16 łohko.

Zyle měſto w Mexiku ſaſypnjene. — Njewěſtoſcź wo woßudźe 780 wobydlerjow.

Hórniſku wjeß Tealpujahua je ſałoſtna ſaſypnjeňſka kataſtrofa potrjechiła. Po poſlednich powěſcźach njeje ßo hiſchcźe 700 woßobow namakało. Liczba ßmjertnych woporow njeje dotal hiſchcźe ßwěſcźena. Wobliczi pak ßo hacź dotal na 500. Pſches 1000 ſranjenych je ßo dotal ſamołwiło. Po ſdźělenju měſchcźanoſty Pedra Juareza je tſeczina měſta ſniczena. Pſches 1000 bydleňſkich domow je ßo pſchi kataſtrofje ßypło. Kataſtrofa naſta, jako ßo po njepſcheſtawazych deſchcźach hobrſke hromady ſpanitoweho pěſka do błóta pſcheměnichu a ßo nadobo hibacź poczachu. Milijony tunow tutoho błóta, kotreź hiźo lěta dołho ßo na kromje měſta naßypowachu, ßo ſ wulkej ſpěſchnoſcźu do doła walachu a napjelnichu měſto ſa někotre mjeňſchiny. Sczěhwki kataſtrofy běchu ſałoſtne. Wjele ſtow ludźi je tuto ſidke błóto ſ paru pſchekwapiło a ſaduſnyło. S domow njemóźeſche nichtó cźeknycź. Wjele wukhowa ßo w ßmjertnym ſtraſche do wyßokich domow abo na wěźi zyrkwje El Monte, ſ wotkelź móźachu jich poſdźiſcho bjes ſchkody wukhowacź. Hacźrunjeź ßo hnydom ſ wukhowaŕſkimi dźěłami ſapocźa, je ßo dotal jenoź 52 cźěłow naliczło. Wojeŕſke wyſchnoſcźe ſpytaja wobydleŕſtwo liczicź, dotal pak njemějachu wulki wuſpěch, dokelź ßu potrjecheni do lěßa cźeknyli abo ßo do horow podali.

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po ßwj. Trojizy, 30. róźownika 1937.

S **Budyſchina.** Ssobotu wjeczor ½6 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi hudźbny něſchpor. — Njedźelu dop. we 10 hodź. lěßne kemſchenje na Czornebohu: ſup. Berg. Awto wotjědźe we 8 hodź. wot Budyſkeje hłowneje poſty. — W Pětrowſkej zyrkwi ſměje rano ½7 hodź farar Paul Boźe wotkaſanje, ½8 hodź. farar Große prěduje pſchipołdniu w 12 hodź. farar Paul prěduje. — W Martinej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Paul prěduje, pop. w 3 hodź. ſměje farar Schneider kſchcźenja. — W Tuchoŕſkej zyrkwi wjeczor w 6 hodź. farar Schneider prěduje. — Sběrka k wobſtaranju wěrowaňſkich a ſchulſkich biblijow. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź ſhromadźiſna Módreho kſchiźa w Lutherſkim domje. Wutoru popołdnju ¾3 hodź. nutrnoſcź ſa njedźelniczę w Pětrowſkej zyrkwi, wjeczor we 8 hodź. ſměje farar Große bibliſku hodźinu w Lutherſkim domje. Srjedu wjeczor we 8 hodź. zyrkwinſki wjeczor ſa macźerje we towaŕſchowni. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. rozrěczenje pomoznikow ſa wobej dźěcźikemſchenj: farar Große w Lutherſkim domje a farar Paul w towaŕſchowni.

S **Huſki.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź a dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke kemſchenje, ½11 hodź. Boźa ßłuźba ſa dźěcźi. — Póndźelu rano w 7 hodź. raňſcha nutrnoſcź, wjeczor we 8 hodź. ßłuźba źonow.

II. Budyskemu tachantej podstajena. Po Mišnjanskej matrikuli l. 1346 a 1495 měješe Hrodźiščanska cyrkej (wosada) biskopej wo lěta 8 starych markow biskopskeje danje płaćić.

Wjesni knježkojo mjenowachu so wot časa němskeho dobyća po swojim nětko nic wjacy swobodnym, ale jenož hišće wićežnym wobsydstwje „von Nechern". W lětach 1418—52 so wospjet Hans abo Jone (Jan) von Nechern mjenuje. W lětach 1469—85 je wjacy króć Khrystof von Nechern „daselbst gesessen" naspomnjeny. 1515 je „Herr Jone von Necherin, Ritter" ze swědkom, jako Hans von Nechern Budyskemu kapitulej dań ze swojeje wsy Kołwaza předa. Ryćeŕska swójba von Necheń je potom do Delnjeje Łužicy a do Šlezyskeje ćahnyła.

Lěta 1516 so mjenuje jako wobsedźeŕ Njechornja Hrodźiščanski knježk Hans von Maxen. W tutym lěće wón Budyskemu kapitulej dwě marcy danje Njechorńskich poddanow předa, a ludźo mějachu nětko dań město knježkej, kotryž bě wot kapitula kapital (20 markow) dostał, kapitulej płaćić. 1545 buštaj jeho synaj Hałk a Wjacław zwićeźnjenaj. Wobsedźeštaj nimo Njechornja Hrodźišćo, Kołwaz, Něčin, Rakojdy, Kotecy, Brusy a Wuježk. Wjacław we Njechornju bydleše. Hewak so wo nim žana powěsć njenamaka. Po nim je z wobsedźerjom Njechornja Měrćin z Maksen, Hałkowy syn, kotremuž też Hrodźišćo słušeše. Wón 1605 wumrě a po nim wobsedźeše Njechorń jeho syn Rudolf Křesćan, kotryž pak njebu zwićeźnjeny. Jako l. 1651 wot wěrićelow přesćěhany wumrě, připadny Njechorń (kubło a wjes)) po wićeźnym prawje krajnemu knjezej, sakskemu woleŕskemu wjeŕchej Janej Jurjej I.

(Pokračowanje sćěhuje.)

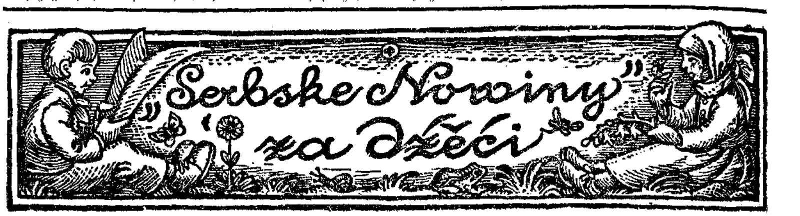

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Štyrnaty wječor.

Nan: Tak, kaž sym wam wčera powědał, bě Robinson žiwy dźeń jako dźeń, a to tři lěta pospochi, a khodźeše na swoje dźěło. A kak daloko měniće, zo bě jeho čołm hotowy? — Ach, tón štom hišće njebě za tónle čas wudypany a měješe so derje radźić, dyrbješe-li za přichodne tři abo štyri lěta swój čołm dokonjeć. Ale Robinsonej so njewostudźi tajkeho wostudłeho dźěła; a što by też druheho započeć měł? Někajke dźěło pak dyrbješe měć.

Jedyn dźeń pak sej Robinson mysleše: Ja hižo sym tak dołho na kupje a tola njeznaju kraj, w kotrymž bydlu; to njeje prawje. A štó wě, što bych hišće dale na kupje rjaneho a dobreho namakał, bych-li ju wot jeneho kónca k druhemu překhodźił. To njeje prawje, zo so tak jara boju. Bychu-li tu dźiwi ludźo abo torhate zwěrjata byłe, dyrbjał je tola też za tak dołhi čas wohladać.

Pětr: Kak wulka běše jeho kupa?

Nan: Wona bě něhdźe 3 mile (20 km) dołha a skoro też tak šěroka. — A Robinson přihotowa hnydom wšitko k swojemu pućowanju. Nazajtra połoži Robinson wšitku jědź, kiž sobu bjerješe, na jenu swojich starych lamow, zo by ju njesła; wón sam pak wza swoju bróń a poda so na puć. Štož móžno pućowaše Robinson přeco njedaloko móŕskeho brjoha, dokelž so hłubje do lěsa hić boješe, dla dźiwich zwěriskow.

Na prěnim dnju jeho pućowanja njesta so ničo wopomnjeća hódneho, přetož tutón kraj bě jemu hižo znaty; ale dale na druhim dnju přińdźe, a bóle zezna, zo runje w najnjepłódnišim kuće swojeje kupy bydli. Namka wšelake sadowe štomy, kotrež njeznaješe; też nańdźe wšelake druhe rostliny, jemu njeznate, wo kotrychž pak sebi mysleše, zo budźeja jemu wužitne.

Přez nóc běše na štomje a ze switanjom dźěše dale. Daloko wjacy njeměješe, zo by ke kóncej swojeje kupy dóšoł. Tón kónc běše pěskojty. A jako tam Robinson dóńdźe, nastróži so tak, zo třepotaše, jako wosycowy list, přetož tudy widźeše, čehož bě so najmjenje nadźijał. Widźeše čłowječi slěd; čłowjeske stopy bosy nohow běchu w pěsku, a tehodla so stróži. Robinson mysleše, zo tutón slěd njeje wot čłowjekow, kajkiž ja sym, kiž by so nad druhim čłowjekom zwjeselił, so přitowaŕšił a jemu pomhał, ale to je slěd dźiwich ludźi, kotřiž swojim bratram křiwdu činja, jich kóncuja a žeru. A při tajkich myslach zaja jeho hroza, zo bojaznje wokoło hladaše a jeho wšitko łoješe, a zebra so a běžeše wotsal kaž honjeny sornik, a njepohladny dozad. Nadobo pak zasta, a jeho bojosć so přewobroći do hrózby a žadławjenja; widźeše čłowječe kosće a nopy ležo, wot kotrychž bě mjaso wottorhane; a pódla bě hromadka popjeła a wokoło njeho bě wuteptane koło.

Jurij: Su dha na zemi ludźo, kiž ludźace mjaso žeru?

Nan: Haj, tajcy ludźo su na zemi byli, a też hišće su; ale jich je nětko jara mało. Cile ludźo maja žadławe wašnje, zo swojich jatych skóncuja a potom jich mjaso žeru. — Wy, moje dźěći, njemóžeće so Bohu dodźakować, zo sće mjez křesćijanami a wot křesćijanskich staršich. By-li wam Bóh dał mjez pohanami so narodźić, byšće też kaž woni nazy w lěsach wokoło běhali, byšće sej ćěło barbili, wuši a nós a hubje rozkałali a tam pjerow a škorpawow natykali; byšće też ludźace mjaso žrali a při tajkich žadławych hosćinach wjeseli byli. Wjeselće so tohodla a dźakujće so Bohu, zo sće mjez křesćijanami!

Robinson tule žadławosć widźo, ćěrješe z teho městna, štož móžeše, zo jeho lama lědma za nim doběža. A hroza bě Robinsonowe mysle tak přewzała, zo bě cyle na swoje lamy zabył, a měnješe, zo so cyła črjóda dźiwich ludźi za nim honi. Tuž běžeše ćim spěšnišo, zo by jim ćeknył, a ćisny też swoju kamjeńtnu sekeru, swoju hlebiju a swój wobłuk wot so, zo jemu njebychu w běženju zadźěwałe; haj wón běše tak spłóšeny a zawjerćany, zo njekedźbowaše, na kotru stronu běži, ale běžeše w wulkim kole wokoło a přiběža za hodźinu zaso na stare městno nopow, wot kotrehož bě ćeknył.

Nowa hrózbnosć, nowa žadławosć! Přetož Robinson njewědźeše, zo je to stare, hižo wot njeho widźane městno, ale wón měješe jo za druhe znamjo pohanskeje žadławosće. Tuž napja swoje poslednje mocy a ćěrješe, hač bě so tak z dycha wuběžał, zo dalen jemóžeše a na zemju padnywši ležo wosta; a to bě njedaloko, hdźež běše prjedy swoju bróń wot so zmjetał. — Jako tam ležeše, ničo wo sebi njewědźo, bě jeho lama za nim přišła a so při nim lehnyła. Hdyž Robinson k sebi přińdźe a swojej woči wotewri, widźeše swoje lamy a njedaloko też swoju bróń; zezda so jemu tón hrózbny podawk jako són: hrózba jeho tak jara ječwilowaše a bojosć bě wjele mjeńša. Stany a zebra swoju bróń, khwataše spěšnje domoj. Tola njemóžeše domoj dóńć, tak je wustał, ale dyrbješe přez nóc wostać w swojej zahrodcy a so lehnyć do swojeje khłódnicy. Lědma bě so lehnył a zdrěmnył, bu z nowa wulcy jara wustróženy; přetož słyšeše wyše so wołać: „Robinson, wbohi Robinson!" —

Robinson poskoči, njewědźo, što by to było, hač druhi raz te same słowa słyšeše. Pohlada horje a widźeše wyše so swojeho papagaja, kiž přeco žwantorješe: „Robinson! wbohi Robinson!" — Kak zwjeseli so Robinson a přestrě swoju ruku a rjekny: „Pólo!" a jeho ptačk zleća na njeho dele.

Robinson njespaše skoro za cyličku nóc, tak čwilowachu je ho w šelake ćežke mysle. Wón chcyše, tak ruče hač dźeń zaswita, swoju zahrodu zahubić, swoju khłódnicu w njej roztorhać a wšitko w njej zničić; tehorunja chcyše potom doma swój pěskowy nasyp rozwaleć; wšitko druhe dźěło, kotrež bě z tak wulkej prócu za telko lět přihotował, chcyše skazyć a wšitko k zemi zrunać, zo njeby ničo pokazało, zo tu ludźo bydla, abo su tudy hdy što dźěłali a měli. Hdyž bě Robinson to wobzamknył, wusny a spaše hač do swětłeho dnja.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kućik

Sadźenje w zeleninowej zahrodźe

Prawe sadźenje je jedne z najwažnišich dźěłow w zeleninowej zahrodźe. K prawemu sadźenju je trěbne, zo so w rynkach sadźa, dokelž je na tuto wašnje wobdźěłanje zemje z wobkopowanjom atd. najpřihódniše. Při tym ma so tak kopać, zo so raz prěki a raz po dołhosći kopa. Zotom so cyła zemja derje dźěła a cyła njerjedź so wotstroni.

Sadźeńki maja tak daloko wot so być, zo móže so kóžda rostlinka połnje wuwić. Radšo skěrje rědko sadźeć, přetož nic ličba rostlinow rozsudźa, ale jich wuwiće po wazy a kajkosći.

Prjedy hač sadźeš, maš rjadki porjadnje pokrjepić. Najlěpje sadźeš po sylnišim dešću. Njeje-li to móžno, potom młode sadźeńki po dokładnym pokrjepjenju rjadkow we wječornych hodźinach wosadźej. Tola tež młode sadźeńki dyrbja za přesadźenje přihotowane być. Hdyž maš sam sadźeńki, njewutorhaj je, ale wuzběhń je z wopatku a přesadź je, tak, zo wokoło koruškow trochu maćeŕneje zemje wostanje.

Při sadźenju nadźěłaj sebi do mjelneje zemje kedźbliwje dźěry a do nich koruški tak połož, zo so horje njezhibnu, ale runje do dźěry padnu. Potom sadźeńku ze zemju přitłóč a při tom nastanje mały dółk, kotryž je jara wužitny při krjepjenju. Po dosahacej włóžnosći njeje trjeba, zo krjepiš. Při suchim wjedrje pak kóždej rostlinje wosebje přiliwaj. Nic cyłu rjadku, ale kóždej rostlincy wosebje. Wotestata, wosebje dešćowa woda je lěpša hač tajka ze studnje, kotraž přejara khłódźi. Tež koruški móža so nazymnić.

Sadźenki tak hłuboko nasadźej, kaž su prjedy we zemi tčałe. Na kóždy pad pak dyrbja rostlinki kruće stejeć. Wšě družiny kała a tomaty přińdu hač do sadźeńskich łopjeńkow do zemje. Pola solotwje a pola zellerija přehluboko sadźeć so njeradźi.

Běłe běženje kurjatkow

Husto słyšimy skoržić, zo so w někotrych nasadźenjach kokoški wosebje ćežko wulahnu; dźěl hižo w jejku zahinje a druhi dźěl přikhadźa słaby a małočiły na swět a njecha potom tak prawje so wuwić. Hdyž za tym bliže slědźiš, pytnješ, zo so za tym khowa ćežka khorosć, mjenujcy tak mjenowane běłe běženje (weiße Ruhr), infekcija z bacilom pullorom Rettger.

Tuta mrětwa je tohodla tak strašna, dokelž ju dla swojeho komplikowaneho nastaća prawje njespóznaješ.

Khorosć zbudźacy bacilus zasydli so w dorosćenej kokoši nimo črjewow wosebje tež we jejniku zasydli a z tym nastanje škoda wobsedźerjej kokoše, dokelž tuta jara mało jeji njesy. To pak njeje to najstrašniše; přetož wšě jeja kokošow na tutu mrětwu skhorjenych, su tohorunja natyknjene, to rěka bacilus je hižo w nich. Hdyž na přikład 15 tajkich jeji nasadźiš, wulězy z nich jenož něhdźe 10 kokoškow, přetož 5 z nich je hižo w jeju na infekciji kónc wzało. Ze zbywacych 10 kokoškow wumrěje něhdźe 5 na sćěhowacych zjewach: Žeru mało, su słabe, njewjesełe, bjez kóždeho zajima, jich njerjad je židki, lěpjacy, žołty a pozdźišo běły, — tohodla mjeno běłe běženje, — haj samo tež zelene, druhdy tež krwawe. Pjeŕka wokoło zadka su zlěpjene, štož skónčnje k zalěpjenju tuteho wjedźe. Znjemóžnjene njerjedźenje wulke bolosće načinja, kotrež we wosebitym skoržcnju kokoškow wusłyšiš. Kurjatko woči zawěra a za někotre dny zahinje.

Zbytne kurjatka pak po tydźenje dołhej khorosći a ćeŕpjenju wotrostu. Tola wšě jejka, kotrež pozdźišo lanu, su po přětratej khorosći natyknjene a woznamjenjeja za plahowanje wulki strach. Tomu přistupi, zo kokoše při njerjedźenju khorosć rozmnožace bacile wot so dawaju a tak po něčim cyły kurjeńc natyknu, štož so — su-li hišće kurjatka we kurjeńcu — so we tom jewi, zo wšě tež strowe po něčim wotemrěja. Tola tež strowe na přikład kupjene plahowańske kokoše skhorja a z nimi tež jejka, kotrež nanjesu.

Z toho strašnosć tuteje mrětwy najlěpje spóznaješ.

Pytnješ-li we swojim kurjeńcu mjez kurjatkami naspomnjenu khorosć, potom dyrbiš je hnydom morić. To je jenički prawy puć, chceš-li dalšej škodźe zadźěwać. Podhladne nošne kokoše dyrbiš skótnemu lěkarjej k přepytowanju přepodać. Namaka-li tutón bacilus pullorum, so radźi cyły kurjeńc zarězać. Při nakupjenju nowych plahowanskich kokoši kedźbuj na to, zo ze strowych wobstatkow přikhadźeja, zo by so mrětwa znowa njezanjesła. Potom wočehń kokoški skedźbliwje, zadźěłaj, zo bychu so nazymniłe, kedźbuj, zo by so kurjeńc po dokładnej desinfekciji čisty dźeržał a dawaj kurom mloko pře pići.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Rosprawa ſakſkeho krajneho burſtwa.

Poſkiczenja khlěbowych żitow ſtawaja ßo jenoż we wobłuku ſaměnejſchkeje akzije. S pſcheńzu ßo ſkoro ſaßku njewikowaſche. Też poſkiczenja piżowanſkeho wowßa a jeczmjenja njepſchedleżachu. Wotbyt rżaneje a pſcheńczneje muki ßo po normalnej měrje ſtawaſche. Rżane a pſcheńczne wotruby ßo jara pytachu. Wobſtatki żokorowyk trużkow ßu ßo po wulkim napraſchowanju pomjeńſchiłe.

Hoſpodarjenje ſe ſkotom. Howjaſeho ſkotu je ßo we ſaſchłym tydźenju na wſchě měſtna mjenje pſchiwjeſło. Potrjeba pak móżeſche ßo ſpokojicż. Kajkoſcż běſche ßrěnja. Na czelazych wikach bě tohorunja ßłabſchi dowos, ale też tu móżeſche ßo potrjeba krycż. Kajkoſcż bě ßrěnja. Na ſkopjazych wikach ßo napraſchenja ſpokojichu. Skót ßo pſchi ßrěnjej kajkoſczi ſa njepſcheměnjene płacziſny wotedawaſche. Na ßwinjaze wiki bě ßo tohorunja mjenje ſkotu pſchihnało.

Hoſpodarjenje ſ mlokom. W ſaſchłym tydźenju ſtupaſche wotedacże mloka dale. Wotbyt czerſtweho mloka ßo trochu pomjeńſchi. Sa to je ßo w mlokaŕnjach trochu wjazy butry nadźěłało.

Hoſpodarjenje ſ běrnami. Poſkiczenja jědźnych běrow běchu jenak wulke. W jużnej a wjeczornej Němſkej pak je pſchezo hiſchcże wulke napraſchowanie ſa ſakſkimi běrnami. Też piżowanſkich běrnow je hiſchcże doſcz doſtacż.

Hoſpodarjenje ſ jejemi. Produkzija jeji je ßo dale pomjeńſchiła. Napraſchowanje na ſakſkich jejowych wikach pak je wurjadnje wulke.

Seleninaŕſtwo. Jabłuka ßo njepoſkiczichu. Prěnje italſke wiſchnje ßo ſpěſchnje roſpſchedachu. Też apfelſiny ßo ſpěſchnje pokupichu. Ssolotej ßo woßebje kónz tydźenja derje pſchedawaſche. Wulke poſkiczenja jědźneje kobody ßo pomału wotbychu. Wulke napraſchowanje bě ſa tomatami. Poſkiczenja hromaka běchu mjeńſche, wotbyt pak bě jara dobry.

Hospodařski rozhlad

Ssobotu 29. meje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,315	100 čěskosł. krónow	8,661
100 šwajc. frankow	56,94	100 franc. frankow	11,13

Barlinſka burſa 28. meje 1937. Barlinſka burſa ſtejeſche wczera pod ſaczijſchczom ſdźěla hoſpodaŕſkich, ſdźěla hoſpodaŕſko-politiſkich podawkow. Woßebity wuſnam pſchipiſowaſche ßo rěczi dr. Schachta pſched němſkej wobkhodnej komoru w Pariſu a wotmołwa franzowſkeho hoſpodaŕſkeho miniſtra Spinaſſe. Dokelż też wczera ſaſo nowe kupowanſke pſchikaſy na wiki pſchikhadźachu, nimo toho pak wulki njedoſtatk materiala knjeżi, dóńdźe ßamo pſchi najmjeńſchich wobrotach k wjetſchim poſtupam kurſow. Woßebje czeżke hódnoty mějachu pſchi tutym poſtupu ßwój wużitk. Na rentowych wikach njebě żanych wjetſchich pſchemějenjenjow.

Barlinſke żitne wulkowiki. Też poßledni dźeń Barlinſkich żitnych wulkowikow njeſamó wobkhod wożiwicż. Poſkiczenja ßu dale tak wobmjeſowane, ſo móże ßo na wólnych wikach jenoż najnuſniſcha potrjeba krycż. Po porjadnych pſchidźělenjach pak móża młyny ſwjetſcha ßwój połny kontingent wumkěwacż. S mukow ßo dale woßebje ßwětłe družiny żadaja. Rżana muka ma měrny wobkhod ſa wſchědnu potrjebu. S piżowanſkich żitom pſchikhadźa tu a tam material na wiki, tak ſo ßu ſaměnjeńſke móżnoſcże wulkoměſchczanſkich pſchetrjebarjow wobmjeſowane.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowka H 10: 7,85 hr., H 13: 8 60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 5.	27. 5.		28. 5.	27. 5.
pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Wičńe płaćizny w Budyšinje.

29. meje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,75
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,20
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,40
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,30
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,30	4,50
Prosata 940 štuk	1 štk.	8,00	17,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

29. meje 1937 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniže płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swiniace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Raja	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Bruniccowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod: Najniša płaćizna pł	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pł	Wukrajny wupłod pł	Twora		Němski wupłod: Najniša płaćizna pł	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pł	Wukrajny wupłod pł
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kofěk	5	8	—
Hroch	»	"	—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—		Kosćadło	punt	—	30	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	30	—
Sydrojty kał	štuka	25	40	—	Łoboda	»	—	10	—
Běły kał	punt	10	15	—	Rapunclki	»	—	—	—
Čeŕwjeny kał	»	15	18	—	Tomaty	»	—	—	50
Wirsingowy kał	»	15	20		Cybla	»	13	15	—
Punkaty kał	»	—	—		Hromak	»	35	65	—
Zeleny kał	»	—	—		Kórěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	30		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	12	20	—	Čerstwe hriby	litr	50	80	—
Karoty	wałčk	—	20	—	Sušene hriby	litr	75	80	—
Karoty	punt	15	20	—	Dobre jabłuka	punt	35	48	70
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	—	—
Porej	»	—	25		Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	wałčk	8	10	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—		Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	—	10	—	Brěški	»	—	—	
Čeŕwjena rěpa	»	—	15	—	Aprikosy	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	12		Kózlata	»	60	65	—

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. meje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 122.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 198.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26

Jałojcy a kruwy: 634

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2070

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48

Wowcy: 3972

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	40—43
Starše wukormjene (6.)	33—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—32

Swinje: 9973

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Sto smě sebi domjaca přistajeńca zadać

Statny dohladowar dźěła ja Sakksu je prawidła za rjadowanje dźěłoweje poměry w domjaznosći pschistajenych pomoznizow wudał, kotrež žu žo w hamiskich wojsjewjenjach statneho dohladowarja dźěła 25. meje wojsjewike. Placża ja zytu Sakksu ja wschě wožoby, kotrež domjaze dźěła abo wožobinske służby ja pjenjesy abo se saměrom cźinja, so bychu žo w powołanju wudospołnike, njedźiwajo na to, hacź w domjaznosći bydła abo niz.

Njepłaczi wschak ja pomozne mozy, kotrež mjenje hacź 5 hodźin wschędnje dźěłaja. Najprjedy žo swěsći, so domjaze pomoznizy ſ pschedstejiscerjom domjaznosće a jeho zwójbu domjaze ſhromadźeństwo tworja a so maja žebi w njej sałoženu zwěru wsajomnje hladać.

Mſda a seźiwjenje.

Dla mſdy žo praji, so móże tuta ſ hotowych pjenjes a ſ wězow kaž seźiwjenja, bydlenja, polsicźenja słatow a wožebitieje powołanskeje drasty wobstejecź. Ma wědomosćam a wuschitnosćam domjazeje pomoznizy pschimérjena być. Hdyž wězna mſda žo njepołsticza, ma pjenježne wotschkodźenje ſnajmjeńscha wyschokosć ſummy měcź, kotruž je sawěsćeńſki hamt postajił. Bydli-li domjaza pomozniza psches 2 km. wot ſmjejeho dźěłoweho měſna ſdalena, ma žo jej kěſdny pjenjes sarunacź. Jěd̀ ma być bożaraza, kłobna a wużiwna, rańsche bo pokdnjowske holzy maja ſnajmjeńscha jednu. hłownu jěd̀ dosćź. Spanſka ſtwa pomoznizy njeſmě žo za wotstajenje druhich wězow wužiſcź, njeſmě pschekhodna ſtwa być a też dyrbi žo ſamknyć móz. W njej dyrbi być tóžko, myſnika, ſtołz, blido, wošſmětlenje, też wožebity khamor, kotryž žo ſamknyć hodźi, dyrbi k ruzy być.

Dźěłowy cźaſ, próſdny cźaſ, dowolenja.

Dźěłowy cźaſ nima powſchitkownje 10 hodźinow ſa dźeń pschekrocźiś a ma mjes 6. a 21. hodźinu leżecź. Njedźelu a ſwjate dny maja žo jenoż běžne dźěła žadacź. Sa pschiſtuſkne dźěłowe pscheſtawki dyrbi postarane być. Kóždy tydźeń kaž też kóždu druhu njedźelu abo ſakoſiſy pschipóſnaty ſwjaty dźeń ma pomozniza prawo na próſdne popołdnjo a wjecźor. Też wyſoke ſwjate dny ma žo ſnajmjeńscha jedyn ſwjaty dźeń dowol ſa popołdnjo a wjecźor dacź. Nimo toho ma žo trěbny próſdny cźaſ dacź, so bychu žo ſtacźanſke a zyrkwinſke winmatosće a prawa mohłe wukonjecź. Létny dowol wucźinja ſa pomoznizy pſches 18 lět w prěnim dźěławym lěcźe 6, w druhim 8, w třećim 10 a połdźiſcho 15 dnjow. Mſda ſa dowol ma ſo pſcheb nastupjenjom dowolenja płaciś. Wobſteji ſ hotoweje mſdy a sarunanja ſa njepoſtiſcźene seźiwjenje a bydlenje, ſnajmjeńſcha we wulkosći wot ſawěsćenkeho hamta postajeneje ſadźby. To wěſo płacźi też potom, hdyž žo dowolenja na žadoſć pſchedstejiscerja domjaznosće pſches cźaſ ſakońſay postajeneje dowolenjy podleſchi. W cźaſu khorosće je pſchedstejiscźer domjaznosće winowaty, žo wo ſwoju pomozniju ſtaracź, wožebje ma jej pſched pſchewjeſcźom do khorownje trěbne woſthładanje poſticźicź.

Wupowědźenje a wuſwědźenje.

Wupowědźenje ma žo, njeje-li nicźo druhe postajene, na kónzu protyncźneho měſaza a to najpoſdźiſcho hacź do 15. kóžneho měſaza ſtacź. Nimo ſmuczeneho próſdneho cźaſa dyrbi pſchedstejiscźer domjaznosće ſwojej pomozniju dwaj dnjej próſdneho cźaſa dacź, so by mohła na dźěłowy hamt dóńcź. Po ſtónczenju dźěłoweho poměra ma žo jej pišmne wuſwědźenje po waſchnju a tracźu dźěłoweho waſchnja wustajicź, kotrež ma žo na pſchecźe też na dokonjawoſcź a ſadźerżenje roſſchěricź.

Wožebite postajenja ſa młodoſtnych hacź do ſtónczeneho 18. l. maja žo wožebje wobkedźowacź. Dyrbja žo namołwjecź, so bychu powołanſku ſchulu wopytali. Dźěłowy cźaſ nima powſchitkownje 9 hodźinow pſchekrocźicź. Po 3-měſacźnym dźěle w ſamſnej domjaznosći maja prawo na dowol, kotryž hacź do ſtónczeneho 15. ſiwjeńſkeho lěta 15 dnjow, w 16. ſiwjeńſkim lěcźe 12 dnjow a w 17. a 18 ſiwjeńſkim lěcźe 10 dnjow wucźinja. Młodoſtni, kotříž žo na HJ abo na WdM wjednjkim dźěle wobdźěleja, dóſtanu we wſchěch padach 18 dnjow.

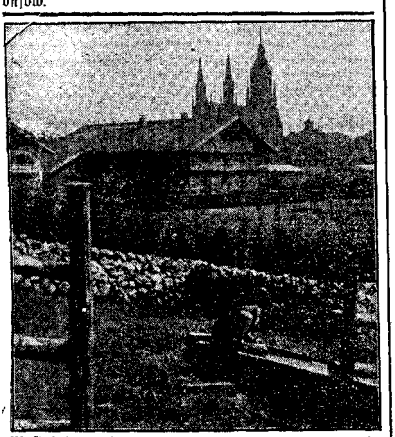

Wustajeńca ſtatneho ſeźiwjeńſkeho ſtawa w Mnichowje. Njedźelu wotewri ſtatny minister Darré ſwjatocźnje wustajeńcu ſeźiwjeńſkeho ſtawa. Tu je pohlad na wustajeńcu žo pokaſowazy pſchikkadny herbſki dwór. (Reichsnährstand. Scherl. M.)

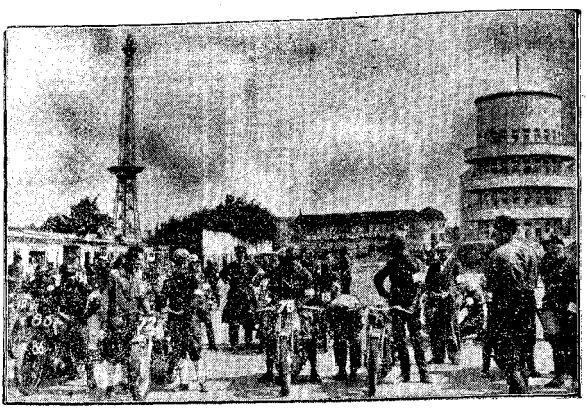

Na Avuſu ſo pilnje ſwucźuje. Pjatk dopołdnja bě Avus ſa ſwucźowanſke jězby ſa wuběžowańſkich motorſkich koleſarjow wotewrjeny. Tu widźimy wobras ſe ſtartowańſkeho. Na lěwo ſchkrizłowa wěza, ſrjedźa pſchijěžd na Avus a na prawo wěza Leuna, na kotrejž njedźelu ſudnizy a radijowa reportaża ſwoje dźěło wuwjedu. (Scherl Bilderdienſt, M.)

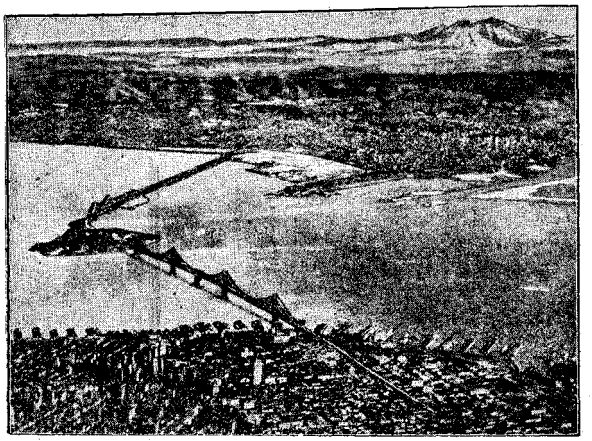

Najwjetſchi móſt ſwěta ſo wobkhadej pſchepodał. Móſt ſkotnych wrotow, kotryž połkupu, na kotrejž San Franzilko leži, ſ twjerdym krajom ſwasuje, je žo w tutych dnjach ſwjatocźnje wobkhadej pſchepodał. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hudźba – wumělſtwo – dźiwadło

W Palaſtowym dźiwadle běži hacź do pónđźele film, pomjenowany „Straſchna hra". Tutón je ſbaſnjeny po romanje Alezandra Caſtella. Mjes hłownymi hrajerjemi widźimy Jenny Jugo, Harrya Liedtke a Thea Lingena. Wožebna ſemjanka knježna a jeje nan nadobo wokhudnyſchtaj. Tuž ſpytataj na wſchelake waſchnje žebi wſchędny chlěb ſaſkłužicź, ſo buſchtaj žo nad wodu ſdźeržałoj. A ſtónczenje dóńdże tola knježna Róża k ſwojemu hožu. Pſchedběžazy programm a Deulig-tydźeń je jara ſajimawy.

Sport

Muſztwowe marſěrowanje z wačokami k 1. wokrjesnemu ſwjedźenjej němſkeho zwjazka za cźłowuczowanje, za Hornjołuſiski wokrjes 3. a 4. julija 1937.

Jako wobłukowe předewzaće k 1. wokrjesnemu ſwjedźenjej němſkeho zwjazka za cźłowuczowanje wotměje ſo 4. julija 15kilometrowske muſztwowe marſěrowanje z wačokami, na kotrymž móža ſo SA, SS, NSKK, NSFK, PO, RAD, wojeſka móc a druhe uniformowane wotrjady wobdźěliś.

Wupiſanje za tuto wubědźowanje je ſo wotrjadam, kotrež nastupa, hižo pósłało. Wućah z njeho ſo w ſlědowacych rjadkach wozjewja.

Kóžde muſztwo wobſteji z pjeć wobdźělnikow, kiž maju zhromadnje přez wottyknjeny kónc přeńć. Po marſěrowanju maju wobdźělnicy heju mjetać, kóždy dwójcy na 5-kilometrowske koło, kotrehož prědnja kroma je 25 metrow zdalena. Kóžde trjechenje liči 2 dypkaj, najlěpši marſěrowański cźas 150 dypkow. ½ minuty dźěje 1 dypk mjenje. Zhromadny zaćiſć muſztwa na kónci ſo z 5 dypkami pohódnoſći, zo liča dypkow, kiž ſo hodźi docpěć, 175 wučinja. Cźeża wučinja 12½ kg z tornistrom, mantlom, ſtanowej płachtu. Jako wobłek ſo żada: ſłužbny wobłek, khlěbowa toſa, pólna bleſa. Start budźe 4. 7. 37 we 8 hodźinach na Starym torhoſću w Lubiju, 1½ hodźiny prjedy ſo ſtartowańſke cźiſła wudawaju a ſo wobdźělnicy waża.

Wobdźěleński pjenjez ſo njezběra. Puć wjedźe zwopředka 4 kilometry po měſce Lubiju a potom po Lubijsko-Budyſkej ſtatnej drózy na Njechań do Njezſnarow, wot tam na Dažin ke kóncej při měšćanſkim ſportniſću pola Tŕělernje. Za muſztwa, kiž z daloka přińdu, móża ſo darmotne kwartéry přilubić.

Zamołwjenja njech ſo póſćelu hač do 7. junija 1937 na wudyrowy zwjazk III/102 w Lubiju w Hormanna Göringowym domje, kiž je přewjedźenje tuteho wubědźowanja přewzał.

Radio

Njedźelu, 30. meje žo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 9 mała rańſcha hudźba. 9,30 rjemjeſlniſka ſwjatocźnoſć. 10,30 taćele. 11,30 taćele. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Kölna). 12,55 cźaſowe ſnamjo. 13 Awuſke wuješdźowanje, mjes nim konzert. 18.30 taćele. 20 w róžowej ſahrodźe (konzert). 20 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſchcźanſka rańſcha nutrnoſć. 8,30 pſchećele. 9 wěcźny raj Němcow. 10,30 taćele. 11 wotewrjenje 4. wuſtajeńſa němſkeho ſeźiwjeńſkeho ſtawa w Mnichowje 1937. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 14,05 taćele. 15,50 konzert. 18,30 wójſko ſpěwa. 19,25 ſport. 20 wulki wjecźorny konzert. 22 powěſće, ſport. 22,30 rejwańſka hudźba.

Barlin: 8,55 ſchcźanſka rańſcha nutrnoſć. — **Wróćław:** 20 ſadawny konzert. — **Hamburg:** 19,45 opera „Pſchedata njewěſta". — **Win:** 21 ſpěwohra „Franz Schubert."

Pónđźelu 31. meje žo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taćele. 6,30 wjeſeły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſće. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Lipſka), w pſchećawzy 12,55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſbožopyſchecźa. 13,45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taćele. 16 popołdniſchi konzert. 18,30 taćele. 19 k ſwjatokej. 19,45 wothłós ſ Němſkeje. 20 powěſće. 20,10 rejwańſka hudźba (ſ Frankfurta). 22 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 mała nóżna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſće. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert, w pſchećawzy 13 a 14 powěſće. 14,15 taćele. 16 popołdniſchi konzert. 18,10 ſpěwy ſe wſchěch župow. 19 ſ wuſtajeńcy němſkeho ſeźiwjeńſkeho ſtawa we Mnichowje. 19,10 ludowe ſpěwy ſe Schwizy. 20 taćele. 21 powěſće. 21,15 podunajſkowſchwabſke reje. 22 ſpěwy. 22,30 powěſće.

Hamburg: 20,30 italſka hudźba. — **Wróćław:** 20,10 ſchćera pónđźela. — **Mnichow:** 20,10 wjeſele burſke reje. — **Win:** 19,35 ſ němſkich hrajnych operow. — **Warſchawa:** 20 lohka hudźba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoleń; Čišćer J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 123 | Budyšin — Póndźelu 31. meje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Njesłyšany bolšewikski njeskutk

Bomby na panccrowanu łódź „Němska“

23 morwych, 83 zranjenych

S Barlina so 30. meje powě: Njeběłyšany pad, kajkiž so ledma hodźi myślicź: Schpanišce bolschewikste lětadła mjetachu bjes kóždeje pschičiny bomby na němsku wójnsku łódź, kotraž pschi schpaniskim móřskim brjohu w měrje leješe. 23 smužitych němskich namórnikow je pschi tym rjekowsku śmjerć namakało. Němske knjezerstwo budźe na njeběłyšane wuždanje schpanišich słótnikow wobjezć prawje wotmołwicź.

Wozjewjenje němskeho knjezerstwa

Hdyž běchu psched někotrymi dnjemi cźerwjene lětadła jendźelske, němske a italske łódje, kiž w pschistawje kupy Malorki leźachu, z bombami nazwědowale a pschi tym na italskej łódźi 6 offizěrow morile, je so němskim łódźam sakazało dleje w tutym pschistawje pschebywacź. Ssobotu 29. meje leješe panzerowana łódź na łódźnischczu w Ibizy. Łódź śłuschca do wojowańskich mozow, kiž su so za mjesenarodne kontrollowanje morja postajile. Njedźiwajcy teho so mjes 6 a 7 hodźinami wjeczor njejapzy lětadle cźerwjeneho Valenzišteho knjezerstwa nad panzerowanu łódź puschczichu a bomby na nju mjetachu.

Dokelž łódź w měrje leješe, pschebywasche muźstwo w njeschkitanej muźstwowej měrnosći we łódźinym prědku. Jena cźerwjenych bombow dyri, kaž njedawno pola italskeje łódźe do offizěrskeho pschebytka, tón króć do hrjebj muźstwoweho pschebytka. 23 morwych a 83 zranjenych su woporu tuteho słótniskeho nadpada. Druha bomba trjecht łódźiny pobocźny kryw, tola tón jenoz znadnischo wobschkodźi. Łódź, kotraž je dospołnje k wojowanju a jeje khmana, dojedźe do Gibraltara, so by tam zranjenych wotedała. Wona njeběšche do lětadłow žaneho wutsela tśelila.

Hdyž staj neutralnostny wubjerk a němske knjezerstwo cźerwjene Valenzište knjezerstwo dwójcy warnowałoj psched psched nowymi nadpadami na łódźe, kiž w śłužbje mjesenarodnje kontrolle stejeja, nusuje tutón nowy słótniski nadpad na němsku łódź němske knjezerstwo k napramam, kotrejž bjes kondźenja neutralnostnemu wubjerkej sdźěli.

W służbje za swoju wótčinu wumrěchu:

1. stabowy namórnik Lobitz
2. stabowy namórnik Martens
3. stabowy namórnik Martin
4. stabowy namórnik Schmitz
5. stabowy namórnik Zimmermann
6. wyschschi namórnik Denna
7. wyschschi namórnik Dallus
8. wyschschi namórnik Gerhardt
9. wyschschi namórnik Maenning
10. wyschschi namórnik Oellrich
11. wyschschi namórnik Faltin
12. wyschschi namórnik Bochem
13. wyschschi namórnik Schubert
14. wyschschi namórnik Mies
15. namórnik Fischer
16. wyschschi tepjeŕ Manja
17. wyschschi tepjeŕ Roebrs
18. tepjeŕ Schoellkopf
19. wyschschi bobotišći hóścź Wollenweber
20. wyschschi namórnik Ingken
21. wyschschi tepjeŕ Bismark
22. stabowy namórnik Buscha
23. stabowy namórnik Sehm.

Němski lud hłuboko wo morwych žaruje, kotříž su w śłužbje sa wótčny kraj swoje žiwjenje wopruwali. 23 stabow němskeje ludoweje schromadnosće bu z woporom njeběłyšaneho słótnistwa schpaniskich bolschewikow. W śłužbje sa měr jich samordowachu, pschetož kontrollowanje neutralnosće so pschewjeduje, so by so pschećiwo strachej dźěłało, so so woheń, kiž su bolschewikojo w Schpaniskej zapalili, njeby rozschěrił a měr Europy do stracha pschinjeśł.

Tu so njemóže wo podawk jednacy, kiž so njeby je samyślnom stał. Poślednje podawki poślednich dnjow na to pokazuja, so je so tutón žadławy nadpad wotmyślił. Hižo 26. meje su cźerwjene lětadła němski torpedowy cźołm „Albatros“ z bombami wohrožyle. K temu pschińdźe nadpad na italsku łódź, pschi kotrymž so 6 offizěrow mori.

Też z druheje pschičiny hischcze njeje dwěła, so su bolschewikojo nadpad na němsku łódź z wotpohladam skuczili. Schpaniske nazionalne wójnske łódźe njeběchu w blizkosći. Wone su pak też w žiwojej wulkosći a waschnju tak wjele hinasche hač łódźe, na kotrejž so bolschewikojo lětarjo walachu, so mylenje źěła njeje możne. Potajkim bolschewikojo na najhórsche słótniske waschnje łódźe mjesenarodneje kontrolle nadpaduja, so bychu pschipady wuwabili.

Bombowe nadpady na łódź „Němsku“ pokazuja, so schpanišeho bolschewikojo systematiśy postupuja a so dožiła wo neutralnostny wubjerk njestaraja. To rěka, so 27 narodow, kiž so na neutralnostnym wubjerku wobdźeleja, na najhórsche waschnje wuždaju. Jendźelske nowiny počinaju spóznawacź, schto maju wo schpaniskich bolschewikach myślicź. Neutralnostny wubjerk pak budźe tu dyrbjecź je khwatkom žiwoju cźeścź wukhowacź. W Londonje a druhich žiwnych městach budźa žebi dyrbjecź pschemyślicź, tak bychu so doma sadźerželi, hdyž bychu so na jich łódźe bombowe nadpady stałe. Němski lud pak ma dowěrjenje k wjednikej, kiž je w cźežkich hodźinach pschezo prawy puć namakał. Njeskutki schpaniskich cźerwjenych lětarjow su w Němskej najwjetsche roshorjenje swdźile. Němska budźe jej potne sadosćecźinjenje sa tutón mordarski nadpad žadacź.

Rozrěčowanje w němskej kencliji

Wjednik, kiž dla wotewrjenja rataŕſkeje wuſta'eńzy w Mnichowje pſchebywaſche, doſta powěſcź wo ſkóſtniſkim nadpadźe czeŕwjenych lětadłow na panzerowanu łódź „Němſku" pſchi požwjeczeńſkej žwjatocžnoſcźi we wuſtajeńſkej halt.

Po wotewrjeńſkej žwjatocžnoſcźi žo wjednik ſ němſkim ſwonkownym miniſtrom ſ Neurathom rosrěcžowaſche, kiž běſche do Mnichowa pſchiſchoł. 14.35 hodźin wyſchſchi roskaſowaŕ wójnſkeho namóŕniſtwa generalny admiral Raeder we wožebitym lětadle do Mnichowa doleczа a žo hnydom po pſchiſtajeniu na Oberwieſenfelſke lětaniſchczo k wjednikej poda, ſ kotrymž měješche dokładne rosrěcžowanje.

Wjednik w 16 hodźinach,' Mnichow w lětadle wopuſchcźi a žo ſ pſchewodom němſkeho ſwonkowneho miniſtra žwobodneho knjeſa ſ Neuratha a wyſchſcheho roskaſowaŕja wójnſkeho namóŕniſtwa generalneho admirala Raedera do Barlina wróczi.

Wot 18.30 hodźin měješche wjednik w němſkej kencliji rosrěcžowanje, na kotrymž žo němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg, němſki ſwonkowny miniſter žwobodny knjes ſ Neurath a wyſchſchi roskaſowaŕ němſkeho namóŕniſtwa generalny admiral Raeder wobdźělichu.

Generalny wyſchk Göring we wožebitym lětadle ſ Weimara w 20 hodźinach do Barlina pſchilecza. Wón žo hnydom k wjednikej do němſkeje kencliie poda.

Ceŕwjena bomba tež na italſki parnik

Kaž je hrabja Grandi pſched neutralnoſtnym wubjerkom w Londonje rospraẃjał, je žo pſchi nadpadach bolſchewiſkich lětadłow na Palmu na kupje Mallorzy, pſchi kotrychž tež němſki torpedowy czołm „Albatros" do ſtracha pſchińdźe, ſchěſcź italſkich offizěrow pomozneje łódźe „Barletty" moriło; druzy offizěrojo, mjes nimi kapitan, žu žo ſranili.

Wiednik na wustajeńcy němskeho zežiwjeŕskeho stawa

Pſchi kražnym žłónczнym wjedrje je žo njedźelu w Mnichowje 4. wuſtajeńza němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa wotewrila. Wjednik běſche wožobinſzy pſchiſchoł, ſo by žebi na tutej prěnjej wuſta'eńzy němſkeho rataŕſtwa po pſchipowědanju ſchtyrilětneho plana wo ſamóžnoſcźi a dokonjenjach rataŕſtwa pſchežwědcził.

Jako wjednik w 11 hodźinach ſ němſkim burſkim wjednikom pſchińdźe, jeho lud ſ móžnym wyſkańom ſtrowješche. Němſki burſki wjednik Darré porěcža krótke poſtrowjaze žłowa. Potom žo bayerſki bohot ryczeŕ ſ Epp wjednikej dźakowaſche, ſo je pſchiſchoł, a pokaſa na hiſtoriſku měſtnoſcź wuſtajeńzy, na kotrymž žo hižo dlěje hacž 100 lět rataŕſke wuſtajeńzy wotmějwaſu.

Němſki burſki wjednik Darré porěcža ſažadne žłowa wo nazionalſozialiſtiſkej agrarnej politizy a wo nadawkach bližſchich lět. Minſter wopžowaſche, kak je ſberalna žebiczwoſcź w ſańdźenoſcźi kóždemu ſhromadoſtnemu dokonjenju wobarała. Nowa agrarna politika w nazionalſozialiſtiſkim ſtcže je burſtwo wukhowała. Němſki burſki wjednik žo tež němſkemu rataŕſkemu ludej dźakowaſche, ſo je žwoje mozy ſaſtajił ſa ſežiwjenje luda. Sdomom pak wón naſpomni, ſo žu wjetſche dokonjenja hiſchcźe móžne.

Wo wojeŕsku runoprawosć Wuheŕskeje

We wobłuku rosrěcžowanjow dla žrjedźneje Europy w Genfu, kiž we Wuheŕſkej, Czěſkožkowakſkej a Awſtriſkej žylniſchi wothłóž namakaju, žlědowaze tſi praſchenja na prěnim měſtnje ſteja:

1. Praſchenje wojeŕſkeje runoprawoſcźe Wuheŕſkeje jako praſchenje, kiž žo ſe wſchěch ſtron jenak poſitivnje požudźuje.

2. Praſchenje ſchkita wuheŕſkich mjeńſchinow jako praſchenje, kiž je žo ſ wuheŕſkeje ſtrony ſtajiło.

3. Praſchenje hoſpodaŕſkeho noworjadowanja w Podunaju w formje, kotraž žo wožebje w Praſy, potom pak tež we Winje podpjeruje.

Radio

Wutoru, 1. junija žo žłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwonn. taczele. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina). mjes nim 7 powěſcźe. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), w pſcheſtawa 12.55 czaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 13.45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18 klavěrna hudźba. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 18,40 taczele. 19 k žwjatokej. 19,45 žwět ſporta (ſ Dublina). 20 powěſcźe. 20.10 wſchelaka ludowa hudźba. 21 wo měžazu juniju. 22 powěſcźe, ſport. wothłóž ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta). mjes nim 7 powěſcźe. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcźe. 13,15 pſchipołdniſchi konzert ſ Mnichowa). 14 powěſcźe. 14,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 19 wuſtajeńza němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje 1037. 19.10 wo Durinkſkej. 21 powěſcźe. 22 nowa domjaza hudźba. 22,30 powěſcźe.

Barlin: 20,10 konzert. — **Königsberg:** 20,10 rejwańſki wjeczor. — **Hamburg:** 20.10 žort ſ hudźbu. — **Wrótžław:** 20,10 wježeke melodije. — **Köln:** 20.10 hudźba ſ Düſſeldorfſkeje wuſtajeńzy. — **Frankfurt:** 20,10 hudźba ludow. — Stuttgart: 21,15 Mozartowy konzert. — **Warſchawa:** 20 lohka hudźba.

Spomożeŕska statistika města Budyšina

ſa měžaz hapreleju 1937.

1. Spomožeŕſtwo. Wopytarjow w radupodawaŕni ſa maczerje a ſaſtaraŕni czěſcheńkow běſche 193, w ſaſtaraŕni ſa małe dźěcźi 70, w radupodawaŕni ſa žamodruhe žónſke 8 a w ſaſtaraŕni tuberkuloſnych 155.

Wudźěliło je žo w ſaſtaraŕni czěſcheńkow 268 puntow žiwidłow a 72 draſczicžkow a ſchatkow; nimo teho běſche žo wupožcźiło 11 dźěczazych korbow a 55 łożow. W ſaſtaraŕni tuberkuloſnych je žo wudźěliło 356 puntow zyroby, žo wupožcźiło 137 wězow k wothladanju khorych, žo wuwjedło 155 pſchežwětlenjow a 16 röntgenſkich fotografowanjow.

2. W hoſpodaŕſkim ſaſtaranju je žo wudało: 2378 pokrutow khlěba, 317 potuńſcheńkow mloka. 68 hódnoſtnych ſnamkow 'a wobžwětlenje a 205 jědźowych ſnamkow, w ſhromadnej hódnoſcźi 2224 hriwnow 33 pjenježkow.

Podpjerow w hotowych pjenjeſach je žo wupłacźiło 8948 hriwnow ſozialnym rentnarjam. 9469 hriwnow małorentnarjam. 31 000 hriwnow w padach wožebiteje potrěbnoſcźe, 54 900 hriwnow doſtawarjam ſaſtaraňſkeje podpjery, 10 300 hriwnow doſtawarjam jałmožny a 3242 hriwnow woczehnjeńſkich pſchipomozow, hromadźe 117 859 hriwnow.

Budyske stawniske powěsće

Wumrěła je: 28. 5. Mina Erneſtina Braunig, bjes powołanja, 83 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj žo: 29. 5. Guſtaw Adolf Dietmar. ſtatnje pruhowany dentiſt, w Rodachu pola Koburga a Hana Marianna Welhelmina Bankez, dentiſtka, w Budyſchinje.

Swěrowali žu žo: 29. 5. Waltar Herbert Krjeczmaŕ, krawſki miſchtr we Wurizach a Fanny Hilža Celiſez, domjaza pſchiſta'eńza w Budyſchinje. — Hellmuth Erich Tenſchert, želeſniſki pſchiſtajeńz w Rakezach a Erna Emilia Forkelez, ſaſtojniſka czakanka w Budyſchinje.

Sswójbne powěſcźe.

Wumrěłoj ſtaj: Sahrodnik Korla Auguſt Hentſchel ſ Bobolz, 73 lět ſtary, khowanje budźe 30. meje w 1. hodź. ſe žarowańſkeho domu. — Ruth Beyerez ſ Ratarjez, 21 lět ſtara.

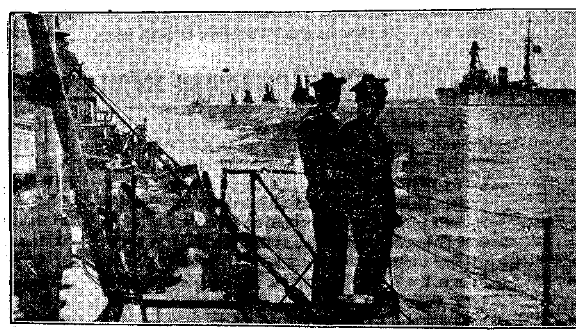

Franzowſka parada wójnſkich łódźi.

Franzowſke wójnſke łódźe měјachu w atlantiku wulke łódźne manevry, na kotrychž bě tež žrjedźnomóŕſke łódźſtwo wobdźělene. Na kónzu paradowaſche pſched łódźnym miniſtrom Gaſnier-Duparcom franzowſke atlantiſke łódźſtwo a to pſched wójnſkim pſchiſtawom Breſton. Tu widźimy wobras ſ tuteje parady. Scherl Bilderdienſt, M.

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

12] (Pokračowanje.)

Naši Serbjo njejsu w zastarskich časach ničo druhe měli, wot čohož so móžachu žiwić a dawki płaćić — hač tu lubu serbsku zemju. — W mojimaj rukomaj mam jene stare swědčenje z lěta 1683 z wulkimi syglemi. W tutym swědčenju wobkruća ryćeŕkubleŕ — zemjan — zo syn jeho fararja na žanym wotročkowskim a serbskim — ale na křesćanskim a němskim łožu so narodźi. — A to toho dla, zo by mohł tutón faraŕski syn rjemjesło wuknyć. — Tole swědčenje je tež toho dla zajimawe, zo dyrbještaj dwaj buraj, — so wě — wobaj Serbaj — z přisahu wěrnosć tutoho swědčenja wobkručić. Při tym je jeno to napadne, zo w tutym swědčenju njeje rěč wo dźědach a wowkach nana, ale jeho maćerje, hewak bychu něhdźe w jenym serbskim domje abo serbskej swójbje žórło jeho žiwjenja namakali. — A to tola njeńdźeše, hdyž dyrbješe rjemjesło wuknyć. — Z krótkim: Knježa trjebachu wotročkow a měšćenjo so wobarachu před konkurencu. — Móc k tomu mějachu po zakonju — a štóž ma móc — tón ma tež prawo?? Tole wšo jeno tak připódla kaž illustraciju — zo so w starych, dobrych časach wšitko wšelako wjerćeše. —

Tak lubosć k wótcowskej zemi a k rataŕstwu bu nanuzowana a potom sobu přinarodźena. — Nětko zaso w našim času móžemy pytnyć, zo wot tych časow jako swoboda rjemjesła a swoboda přesydlenja přińdźe, zo w tych wokolinach, hdźež wosebje industrija zaćahny, tam serbske wašnja, drasta a sama rěč so zhubjuje. — A tak móžemy widźeć, štož w starych twjerde za Serbow zakonje njejsu mohle dokonjeć — to nětko taje a hinje pod słóncom nětčišich swobodnišich časow. Tónle zwjazk ze swojej rolu a wotdźělenje wot Němcow přez jich serbsku rěč je drje we wjacorych nastupanjach našich Serbow dlěje dźeržało. Ale štóžkuli nětko jich hory a pola wobhladuje, tón widźi, zo hdźež je dobra a plódna pjeršć, tam naš serbski bur w ničim za němskim burom njesteji. — Špatne, suche pěski su drje khuda mać a tola ju naši Serbjo lubuja. Tak lubuja, zo so dyrbiš prašeć, kak je to jeno móžno, zo móža woni w tutej holi, w tutych hubjenych krajach wostać a so zežiwić? A tola su žiwi a wudźeržuja tam, dokelž su dźěławi, njesprócnje dźěławi — ponižni; dokelž lubosć k jich wótcowskim honam kaž w kuzle kruće jich dźerži — a dokelž su, hdyž na nich z mojim duchownskim wóčkom hladam, žiwi po tym:

„Dźěłaj a spěwaj!"

Tak čini tež, zo so wo swět šěroko wokoło sebje njestaraja — haj z dźěła tež, zo su tupi za to. Woni nimaja khwile, na tajke wěcy myslić. Ale ze sprawnej a hłubokej wutrobu a z wjeselom słyša wšo, štož jich wyšnosć nastupa.

Ja widźu hišće přeco jich woči, kak so swěća, hdyž jim něšto wo našim starym lubym kěžoru powědam. A njezabudu ženje te swjate słowa, kotrež jónu Serb našeho kraja praješe, jako smój so w politicy rozrěčowałoj, a runje ja wo tym powědach, kak zrudnje tola w našim kraju stoješe, zo kěžorstwowi zapósłancy so kěžorstwu spječowachu, telko wojakow přizwolić, kaž je trjeba, tutón mój serbski bratr cyle njemdry na to praji: „Njech dźě kěžor kiješk wozmje a jich z Barlina wućěri." — Na moje znapřećiwjenje, zo kěžor tola na tajke wašnje politiku njemóže činić, dostach wotmołwjenje: „Wón je tola z knjezom w kraju, kaž ja we swojej khěži. Hdyž mój wotročk njeposlucha, — so jemu hinak njezeńdźe." — A z tutymi słowami pokaza tež z ruku, kak wón wrótnemu wotročkej k rozumej pomha.

Jeli zo tole słowo jeneho našich holanskich Serbow, štož jich kraloswěrne zmyslenje nastupa, prawje kharakterisuje, njedosaha, njech jow stoji hišće jedyn swědk wo tutym jich zmyslenju. To je muž, na kotrehož milijony Němcow wulke kruchi dźerža, to je Bebel, wón je Serbam to dobre swědčenje dał: „Ze Serbami so njehodźi ničo činić. Pola tych socialdemokratija njenamaka žaneho płódneho městna."

Skónčnje hišće něšto — kaž dypk na i. — W našich Mózlicach běše wuzwoleŕska zhromadźizna. Z wokrjesnym radźićelom přińdźe konservativny kandidata, zo by so předstajil a našim lubym buram swoje politiske stejišćo a zmyslenje rozestajił. Wobaj tutaj knjezaj běštaj hrabjej. A tola staj jedyn za druhim k našim Mózličanam — „moji knježa" — a zaso „moji knježa!" rěčałoj. — To běše našim Mózličanam prawje w hódź. Woni wyskachu, hdyž smy knježa — njetrjebaju tež wšě trubki nam hasnyć — a hdyž smy knježa — ćim skerje móžemy naše čapki na hłowje wobkhować. — Taj knjezaj praještaj, štož wědźeštaj — a naši Mózličenjo jimaj připosłuchachu — ale jeno kaž „knježa". Hač je so skónčnje jich „knjez" pozběhnył a k swojim Mózličanam serbske słowo prajił, hakle zlećachu trubki z hubow a so w fali zhubichu, kaž woda w pěsku — a čapki zlećachu z hłowow, kaž by je wichor potorhnył, a w zhromadźiznje nasta tajka čišina, kaž w kemšach. A hdyž jich knjez jim rozestaji, zo woni jako Serbjo žanemu druhemu swój hłós dać njemóža, hač tomu mužej, kiž je k nim jako konservativny kandidata rěčał, a hdyž je na kóncu na njeho sławu wunjesł, z njej tak wótře a tak wjesele Mózličenjo přihłosowachu, zo cyła korčma zarža. — Z tym běše woběmaj tutymaj knjezomaj pokazane, zo w Mózlicach konservativne zmyslenje knježi. —

A nětko njeprajiš ty, luby čitarjo, tež, zo so tu dobre a strowe jadro namaka, hač runjež je skora trochu twjerda a syra? (Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 31. meje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wudawk w prawym času k zbožu hoji. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 4 a nainiźſcha nózna temperatura 12 ſtop. czopłoty. Dotal je ßylna wyſchina ſe ßwojim jadrom nad Litwu nam rjane wjedro pſchinjeßła. Nad połodniſchej Schwedſkej ßo nižina połnóznej Němſkej bliži a jej njewobſtajniſche wjedro pſchinjeße. Kromy tuteje nižiny, kotraž ßo pſchi wětrach ſ krótkeho wjeczora ke krótkemu ranju rosſchěrjeja, drje tež ßacž do naſchich ſtron doßahnu a wěſcže tu a tam njewjedra wuſkutkuja. Hewak ſmějemy powſchitkowjn hiſchcźe ſpodobne wjedro. — Jutſje wutoru ßłónczko 3.51 hodź. ſkhadźa a ßo 8.04 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje w połnozy a khowa ßo dopołdnja 10.52 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Swjetſcha rjenje ſ měſtnami pak ßu njewjedra móžne.**

•

— **To běſche krašna njedźela.** Druha połojza meje je nam po włóžnych prěnich mejſkich dnjach jara rjane wjedro ßobupſchinjeßła. Skoro běſche toho ßłónza pſchewjele a někotryžkuli ratař ßebi ſaßy trochu deſchcza pſcheje, ſo by kał a rěpu doßadźecž mohł a tež nalětne wußywy trjebaja włohu. Njedźiwajo toho pak je ßo nad wczerawſchej krašnej njedźelu kóždy wjeßelił — měſchczan a tež ratař. Prěnſchi hdyž móžeſche wón ſ měſchczanſkich murjow do Božeje ſtwórby, kotraž na polach, łukach a lěßach w prawej njewjeſcźińſkej pyſche ſteji, pohlednjſcht, ſo by mjes polemi ßo pſchekhodźujo wobdźiwowak Božu wſchohomóz. Žita hižo ſteja w połnym kćějwje, pſchenzy a wowßy ßu ßo rjenje wuwiłe a naſche łuki ßu lětßa tohorunja ſ poměrnje rjanej trawu žohnowane. A hdyž ſpokojne ratarjowe wóczko wczera ſhladowaſche do dalokoſcže, k naſchim w krašnym ßłónčnym błyſchczu ſtejazym łužiſkim horam, do czěmnomódrejo naſcheje hole abo k jaßnemu módremu njebju, potom klinczachu w jeho nutrinach wjeßołe truny, truny ßboža a pokoja a něchtóžkuli je dźakowny ſdychnył, kak pſcherjana a pſchekrašna je tola naſcha rjana ßerbſka Łužiza.

— **Słoty kwaß.** Wczera njedźelu ßwjeczeſchtaj rentnař Jan Auguſt Hobrak na Zyhelnſkej haßy 6 a jeho mandźelſka Hana Khryſtina rodźena Schuſterez ßwój ſłoty kwaß. Wobaj ſtaj poměrnje hiſchcźe czìłaj a ſtrowaj. Hobrakez nan pokhadźa ſ Lejna a narodźi ßo tam 15. januara 1862. Jeho mandźelſka ſ Woleſchnizy pokhadźa. Hižo 40 lět dołho bydlitaj Hobrakez nan a macž w Budyſchinje. Swěrowanje bě 30. meje 1887 w Bukezach. 33 lět dźěłaſche Hobrak pola ratarja Jokuſcha w Pſchiſchezach.

— **Na dróſy ſnjeſbožili.** Dokelž wóßomlětny hólz njewěſcže ſ kołom jědźeſche, wczera njedźelu wjeczor wokoło 7 hodźin na Drjewowych wikach motorowaj koleßarjej, kiž mějeſchtaj ſoziußa, padnyſchtaj. Hólz tehorunja padźe. Wobdźělenj do wjetſcheje czěłneje ſchkody njepſchińdźechu. Jěſdźadła ßo wobſchkodźichu. — W nozy k njedźeli połizajſka patrouilla na Kamjeńtnej haßy tudomneho kołojěſdneho pjaneho leżo nadeńdźe. — Tudomny muž ßobotu pſchi pſchekroczenju Kamjeńtneje haßy w pjanoſczi kołojěſdnemu do koła ſaběža. Wobaj padnyſchtaj, tola bjes ſchkody woteńdźeſchtaj.

S **Běłſchez.** Czěžke njeſbože ßo ßobotu rano wokoło 3 hodźin njedaloko hoſczenza ſta. 24 lět ſtary Budyſki wobydleř ſajědźe ſe ßwojim woſom do pſchěrowa. Pſchi tym ßebi moſhy ſtſchaße a tež mějeſche rosbitu hłowu a někotre rjebła bě ßebi ſkamał. Sawołany lěkař dr. med. Wienhold jeho ſwobali a ſawoła ſanitetny wós, kotryž jeho do Budyſkeje khorownje dowjeſe. Snjeſboženy je naiſkěrje dla muczňoty njeſbože ßam ſawinował.

S **Jenkez.** Pożlednj pucž. Sańdźeny pjatk pſchewodźachu Mariju ſwud. Groſchinu bywſchu ſwud. Schlemmerowu rodź. Rjenczez k rowej. Semrěta bě we wßy a we wokolinje jako wobßedźeřka młyna derje ſnata a jara woblubjena. Po inflaziji dyrbjeſche ßwój młyn ſaſtajicž a wěnowaſche ßo zyle ratařſtwu. Jeje wnuk pak je nětko młyn ſaßo wutwaril, ſchtož bě ſa ſtaruſchku ſ wulkim wjeßelom.

S **Jenkez.** Pjatk wjeczor 5lětny Neumannez ßynk Pětr, hdyž chzyſche dróhu pſchekroczicž, do woſa Drježdźanſkeho pſchekupza ſaběža. Wós jeho potorhny a pſchi tym ßebi hólz nop pukny a ruczku ſkama. Dr. Dejka jeho hnydom ſawobali a ßo wo to poſtara, ſo ßo do khorownje pſchewjeſe. Starſchi dawajcže pſchi nětczìſchim ßylnym wobkhadźe na dróhach kedźbu na ßwoje dźěczi a njedajcže jim ßamym na dróhu. Wożebje na wßach małe dźěczi njejßu wo ſtrachach jim na dróſy hrożazych, hiſchcźe doſcž rosmuczene.

S **Njedźichowa.** Pſched ſatepjenjom wukhował. Pſchi płuwanju w ſportſkich kupjelach młodeho muža, jako chzyſche hat druhi ras pſchepłuwacž, nadobo mozy wopuſchcźichu, ſo ßo podnórjeſche. Wuczeř Hielſcher ſ ludoweje ſchule, kotryž na brjoſy w ßłónzu leżeſche, na wołanje někotrych żonow pſchikhwata, ſkoczi ſa mužſkim, kiž ßo hižo podnórjeſche a jako ßo ſnowa na ſwjerchu pokaſa, jeho hrabny a na brjóh ſczahny. Wożiwjeńſke poſpyty mějachu połny wuſpěch. Sawołany awto dowjeſy wukhowaneho do jeho bydlenja.

S **Delnjeje Kiny.** (Stawniſke powěſcźe ſa haprlejů.) Narodźenja: Měrczinej Hatarjej, ratarjej w Jenkezach, ßyn; Oczje Erichej Müllerej, ßedłarjej we Wurizach, dź.; njemandźelſki ßyn w Jenkezach; Alfredej Janej Krakowſkemu we Wownjowje, dź.; Arnoſchtej Hermanej Rachlizy, molerjej w Boſchezach, ßyn. — Pſchiměđali ßu ßo: Jan Herman Schmidt, awtowy wodźeř w Budyſchinje, ſ Martu Hanu Davidez, bjes powołanja, ſ Delnjeje Kiny; Alfred Kurt Kreiſch, ſkałař we Wurizach, ſ Hanu Mariju Domjeliz, ſortěrařku we Wurizach. — Do mandźelſtwa ſtupichu: Herbert Alfred Kadner, volontěr w Budyſchinje, ſ Klaru Marhatu Hilbjenzez ſ Hněwßez. — Wumrěłoj ſtaj: 10. morwonarodźeny ßyn we Wurizach; 30. Jan Auguſt Czornak, rěſniſki miſchtr a ratař w Delnjej Kinje, 87 lět.

S **Bukojny.** Wjeßny wjeczor. We wjeßnym hoſczenzu bě ßo wjeßna młodźina k wjeßnemu wjeczorej ſeſchła. Po poſtrowjenju pſches bura Wjeſarja porěczeſchtaj wokrjeßny młodoſtny kubłař Lorenz wo ſaměrach a nadawkach wjeßnych wjeczorow. Pſchi wjeßełym ſpěwje a hudźbje ßo młodźina někotre hodźiny jara derje ſabawjeſche.

Čitarjo

wosłańće Serbskim Nowinam swěrni, tež hdyž maće wjele nuzneho dźěła. Při mnohosći wšědnych nowych předpismow a wukazow njemóže žadyn dom bjez dźenika być.

Z Khróšćic. Naša stolica hospoduje hižo lěta dołho wjesnjana z daloko cuzby. Je to dźěłaćeř Pětr Dobrowolski. Hižo mjeno ma słowjanskeho razu a ze słowjanskeje daliny je tež k nam přićahnył. Jeho wužša domizna běše Halič, kiž do wójny k Awstriskej přisłušeše, nětko pak do Pólskeje. Tehdom pytachu mnozy dźěło w Němskej a přistajichu so jako zezonowi dźěłaćerjo. Tak přikhwata naš wjesnjan 1912 do Delnjej Šlezyskeje, do Głogowskeje krajiny. Tu přesłapi jeho swětowa wójna a bu jako awstriski staćan — Awstriska bě tehdom z našim zwjazkarjom — we Wrótsławje wuzběhnjeny. A potom započa so za njeho dyrdomdejske žiwjenje, kaž za někotrehožkuli wojowarja w swětowej wójnje. Zwoprědka steješe na serbiskej fronće, potom wotměnjejo na rumunskich a italskich bitwišćach, hdźež bu zajaty. Po skónčenej wójnje wobroći so zasy do Němskeje a dźěło pola Wałdźic w Ralbicach namaka. Tu w Serbach so z Madlenu Brězanec z Khróšćic zezna, z kotrejž so 1920 woženi. Wosrjedź wójny bě sej 1917 tež raz na dowol do domizny dojěł. Ale tam bě bitwa njekrasnje cychnowała, mać běchu njepřećeljo zabili, jedyn bratr bě we wójnje padnył, druheho bě granata roztorhła, hdyž so z tajkim rozbuchadłom bliže zaběraše. Tak zbywa jemu hišće nan a někotři druzy přiwuzni. Tutych skónčnje po 20 lětach raz wopytać, běše zaměr swjatkowneje jězby do dalokeje Galiciskeje, kiž ze swojej mandźelskej nastupi. Puć wjedźeše přez Zhorjelc, Lěhnicy, Wrótsław, Bytom, Katowice dale Łwowa (Lemberg) do Podwysokeje, hdźež je z domom. Dołhosć puća wučini na 1000 kilometrow a płaćizna za jězdnu khartku běše poměrnje jara tunja, dokelž tak rjec na dowol jědźeštaj. Mandźelska jědźeše w swojej serbskej drasće, kotraž w tamnišich krajinach znata njeje a tuž so jara wobdźiwaše. Drasta běše tež z přičinu, zo so w Katowicach z pólskim duchownym zeznaštaj, kiž bě dwě lěće z kapłanom w Kulowje pobył a tak serbski kraj znaješe. Da so hnydom z nimaj do rěči, dokelž běše serbski cyle pěknje nawuknył. W tamnišich krajinach, hdźež je Dobrowolski z domom, bydla Rusinojo, kotřiž pak so zwjetša Wukrajincy mjenuja a maja wot pólsćiny trochu wotkhilacu naręč. Ze swojeje drjewjaneje wosadneje cyrkwički je někotre granatowe třěski wudypał a jako dopomnjeńku do swojeje nětčišeje domizny sobu wzał. Haj, čuje so w Serbach cyle doma, hdźež ma žonu ze serbskeho rodu a črjódku dźěći, kotrež su derje serbski woćehnjene. Je jich sydom, dwě stej hižo ze šule. Je drje swoje wukrajne staćanstwo wobkhował, ale tu druhu domiznu namakał, hdźež spokojnje je žiwy a na kotrež z lubosću wisa. Njech je jemu a cyłej swójbje ze žohnowanjom!

Z Khróšćic. Zańdźeny pjatk popołdnju pušći so powětron „Preußen II" w štwórtej hodźinje na Wjenkec łucy k zemi, kaž bě wotmyslene. Prjedy hač přistaji, wlečeše so hobrski tołsty powjaz po łukach, zawostajiwši šćežku stłóčeneje trawy. Bě so dopołdnja štwórć w dźesać hodźinach w měsće Bitterfeld do powětra pušćił a jědźeše puć ca. 150 kilometrow za šěsć hodźin, potajkim w přerězku 25 km za hodźinu. Přileća z dołheho wječora při najrjeńšim słónčnym wjedrje. Jenož tam a sem předrě so přez tołste mróčele. Jich zymnosć wuskutkowa so hnydom na płun a tak powětron spadowaše. Dyrbjachu w tych padach pěsk wumjetać, kotryž mějachu w 20 měškach po 20 puntach sobu. Wobsadka wobsteješe ze štyrjoch mužskich, dwaj z Drježdźan, tamnaj z Barlina. Powětron wobsahowaše 1000 cbm płuna, su tež tajke z 700 a 1200 cbm. Ze 1600 metrami bě swoju najwyššu wyšinu docpěł. Tuta pospytna jězba bě 33. ballonoweho wjednika Pelca. Tute přistajenje k zemi běše wjele ludu nawabiło, cyłe šulske klasy přikhwatachu a móžachu so přez wučerjow rozwućeć. Wězo je so při tym wjele škody načiniło. Powětrownu zawalku wotwjeze ćežite awto do Njeswačidła a wot tam ze železnicu do Bitterfelda, hdźež maja tute powětrony swoju staciju.

Z Marijneje Hwězdy. Njedźela mjez Božim Ćěłom so w klóštrskej cyrkwi runje tak swjatočnje swjeći kaž hordozny swjedźeń sam. Lětsa zasy při najrjeńšim wjedrje. Potom je Boži dom přepjelnjeny z pobožnymi wěriwymi. Nic jenož z wosadnymi, ale tež z dalšich kónčin. Po swjatočnej Božej mši, kiž měješe k. propst a klóštrscy duchowni assistowachu, ćehnje prócesijón na klóštr, hdźež su štyri wołtarje natwarjene a to pod postawu maćerje Božeje, swj. Trojicy, swj. Jana Nepomukskeho a pod křižom před cyrkwju. Swjatočny ćah so we wšěch barbach pisani. Z bokomaj njebjesow, pod kotrymiž měšnik Najswjećiše njese a kotrež wotměnjijo klóštrscy zastojnicy a měšćanosća wokolnych wsow na dnjomaj njesu, kroči dźesać holčkow z běłymi lilijemi w rukomaj. Pisanosć lituriskich drastow, towaŕstwowych khorhojow a družkow we wšelakich krajach poskićuja dosytny wobraz k radosći jandźelow a čłowjekow. K temu Boža stwórba w swojej najrjeńšej mejskej pyše, krasne kwětkowe rabaty na klóštrje, jawory (kastanije) ze swojimi pomału mrějacymi kwětkami a ptačatow spěw k česći eucharistiskeho Zbóžnika — to wšo zawostaji najhłubši zaćišć, tež na druhowěriwych, kiž khutnje a nutrnje přihladuja a swjate wobrjady wobdźiwaja. Při wołtaŕkach čitaja so evangelije a knježny zanošeja spěwy z přewodom harmonija w abtownej wěži. Ze serbskim Tedeum skónči so swjatočnosć a mócnje žołmuje kěrluš na klóštrje a dokónči so w cyrkwi. Znutřkownje pozběhnjeni khwataja wěriwi po swjatočnych Božich słužbach do swojich domow a statokow.

S **Kamjenza.** Pjatk popołdnju je ßebi tudyſchi wobydleř ßo ſatſělìwſchi žiwjenje wſał. Khoroſcźe a czěžke myßle ſtej ſ pſchiczìnu tuteho njeſbožowneho ſkutka.

S **Lucža.** Na tudomnym knježim dworje ßo hižo dlěſchi czaß pilnje twarì. Po wſchelakich wuporjedźenjach na dworje ßo nětkle hródźe nowocžaßnje wutmarjeja. Tež nowoczaßne hnójniſchczo ßo pſchiprawja. Potom ßo hiſchcźe na hrodźe wſchelake ſwuporjedźa.

S **Hródka.** S njeſnateje pſchiczìny je w Žurez rěſaku w twarjenju pódla kotołnje woheń wudyrił. Jako wohnjowa wobora pſchikhwata, ßo hižo zyła tſěcha paleſche. Smužitemu ſakroczenju wobory pak ma ßo dźakowacž, ſo ßo woheń dale njeroſſchěri. Pſchi trochu wjetſchim wětſje by tu mohł hobrſki woheń naſtacž.

S **Hródka.** Ssrjedu je ßo wulki móſt pſches Sprjewju, kotryž ma mjeno „Schlageterowy móſt" doſtacž, ßwjatocžnje wobkhadej pſchepodał.

*

S **Woſtrowza.** W dolinje rěki Nißy roſpuſchczi ßo czěžke njewjedro ſe ſliwkom a krupobiczom. Na dróhach ſtejeſche woda ſdźěla ſchtwórcž metra wyßoko. Wody walachu ßo do domow a do bydlenjow, ſo dyrbjachu wobydlerjo ßwoju nadobu ſ nich wunoßycž. Sahrodniſtwo klóſchtra Marijneho Doła bě zyłe powodźene. Dróhi ßu ſdźěla jara wudrjene. Pucž po dolinje rěki Nißy je ßo ſdźěla doſpołnje ſapuſczìł. Błyſk běſche tež telefoniſke ſwiſki pſchetorhnył.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu, 31. meje 1937.

Barlinſka burſa, 29. meje. Njedźelſke pſchetorhnjenje njeſamó burſowny wobkhod, kotryž je hižo někotre dny dołho jara žiwy, někak ſadźeržecž. Kuliža drje na někotrych wicžnych polach wotpſchedawaſche, ſe ſtrony publika pak pſchedležachu nowe kupowańſke pſchikaſy, kotrež k dalſchemu poſtupanju kurſowneho niveaua na akzijowych wikach dowjedźe. Tež na rentowych wikach běchu krucžiſche kurſy ßłyſchecž.

Budyſke ſjenoczene papjerniki w Budyſchinje.

Hłowna ßhromadźiſna regularije ſa lěto 1936 hładźy wotby. Do dohladowařſkeje rady ßo wuſwolichu bankowny direktor ßwobodny knjes ſ Lüdinghauſen ſ Drježdźan a direktor dipl. inženěr Banzer ſ Hródka. Se ſtrony ſarjadniſtwa ßo ſdźěli, ſo ßo wot ſpocžatka tuteho lěta winowatoſcže pſchedewſacža wottwarja a budźa-li wot ſpocžatka t. l. naſtate poměry tracž, wobſteji nadźija, ſo ßo finanzielne wobſtejnoſcže towařſtwa we běhu bliźſchich lět bjes wożebiteho ſaněrowanja ſrjaduja.

Zelułoſa w Schwedſkej wupſchedata.

Jeje dźěłanje ma ßo dale roſſchěricž.

Pſched lětom je fabrika na zelluloſu A. B. Nordiſk Silke Zelluloſa w Schwedſkej dźěłacž ſapocžała a to ſe wſchědnym wudźěłkom 1000 kg. Nětko je ßo twornja roſſchěrila, tak ſo móže ßo wſchědnje 1500 kg. zelluloſy nadźěłacž. Dla wulkeho napraſchowanja ſa zelluloſu w Schwedſkej je hižo nětko twornja na zyłe lěto wupſchedata. Tehodla je wotmyßlene, ſo ßo druha twornja na zelluloſu w Schwedſkej natwari.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Čitarjo!

wobkhowajće nam swoju swěru tež w lěćnym času! — Zaleži nam na kóždym jednotliwcu.

Nakładnik

Wo wažnosći fotografowanja za serbski narodopis

Naši młodźi Serbja so wšitkich wupłodow nětčišeje kultury přimaju a to je prawje; ale sebi přejemy, zo bychu so samych dobrych wupłodow přimali. Mamy dosć srbskich lubowarjow fotografowanja, fotografow amateurow. Tući móža sebi wulke zasłužby wo naš serbski muzej dobyć, hdyž swoje wuměłstwo sobu do słužby serbskeho narodopisa staja a nam wšitke wosebiće serbske wěcy, kotrež do našeho muzeja trjebamy, derje fotografowane po 2 eks. do njeho darja.

1. Što pak ma so wosebje fotografować?

Na tuto prašenje wotmołwjamy: wšitko, štož je wosebje serbske a štož je wosebje w Serbach: a) ludowe typy; b) ludowe drasty (wšědne, njedźelske, swjedźeńske) t. r. serbscy ludźo, stari a młodźi (karakteristiscy a pěkni) w tajkej drasće; c) serbska domjaca nadoba we wšěch družinach; d) serbske domy, dwory, wsy; e) serbske hry, zabawy, swjedźenje, swjatočnosće t. r. zhromadźenych Serbow při tutych hrach, zabawach a swjedźenjach; f) serbske hrodźišća a hory a scyła napohlady wšěchkuli serbskich wokolinow a předmjetow, fotografowanja hódnych.

2. Što ma so při fotografowanju wosebje wobkedźbować abo kak ma so scyła fotografować?

a) **L u d o w e t y p y**, njech su w cyłej postawje abo jenož hač do pasa (hłowa a wutrobno), maja so přeco brać w dwěmaj postajenjomaj: z prědka (en face) a z boka (de côté).

b) **T w a r j e n j a**, wosebiće stare a wot ludowych twarcow twarjene, maju so brać z někotrych stron, kóždy króć pak a najprjedy z prědka (en face); nimo toho hišće najbóle kharakteristiske dźěle twarjenja, wosebje khódby (ganki), swisle, durje, wrota, wokna, jstwy wot nutřka, pěc, domjaca nadoba, stare wobrazy, řězby, pychi atd. **Při** fotografowanju cyrkwjow a kapaličkow, křižow při pućach a na pohrjebnišćach, njech su drjewajne abo kamjeńtne, maja so najprjedy cyły předmjet a potom tež stajnje jeho najważniši dźěl abo jeho zajimawe dźěle fotografować;

c) **L u d o w e s k u p i n y** (grupy) při dźěle a zabawje, wosebje při swjedźenjach, maju so tak fotografować, jako bychu wosoby, zajate z dźěłom abo zabawu, wo tym njewědźałe, zo bywaju fotografowane a zo bychu byłe dosahnjene a trjechene we swobodnym a woprawdźitym położenju najważnišich wosebitosćow, zamóžacych zajimować narodopisnika (ethnografa). Tu za fotografowarja nastawa najćežši nadawk, žadacy sebi wustojnosće we wubranju najpřihodnišeho wokomika a wuměłskeho začuća, ale za to su tajke wěcy ćim zajimawše a ćim ważniše.

3. Što ma so hišće nimo fotografowanja wobkedźbować?

a) Wšitke kopije fotografijow maja so prosto bjez retušowanja činić;

b) k wšitkim jednotliwym fotografijam ma so pak na wosebitu papjerku pak (hdyž njeje wjele) na zadni bok fotografije napisać: 1. z kotreje wsy fotografowany předmjet pokhadźa; 2. hdy je fotografowany; 3. kak so tam mjenuje a kak so mjenuja jeho dźěle po serbsku;

c) při fotografijach jednotliwych typiskich wosobow ludźi ma so zapisać: 1. kóždeho dospołne mjeno a přimjeno; 2. staroba; 3. městnosć narodźenja a nětčišeho přebywanja; 4. postawa a wosebje tež wulkosć;

d) při fotografijach drasćenja maju so na wosebitej papjercy wšě jednotliwe drasty nadrobno wopisać ze swědomitym zapisanjom jich barbow; dale maju so zapisać: 1. serbske pomjenowanja jednotliwych drastow a jich dźělow; 2. jich material; 3. wašnje jich zhotowanja; 4. městno jich wudźěłanja abo kupjenja; 5. wosebite rozdźěle mjez wšědnej a swjedźeńskej a mjez lětnjej a zymskej drastu; 6. rozdźěle mjez drastu wšelakich stawow a starobow, wosebje mjez drastu holcow, młodych žonow, maćerjow a wowkow; 7. w kotrych susodnych wsach noša tu samsnu drastu a w kotrych hinašu a w čim hinašu?

To su w hłownych smuhach te dypki, kiž maju so při fotografowanju narodopisnych předmjetow wobkedźbować, jeli dyrbja tute měć hódnosć a ważnosć za narodopis.

E. Muka.

Susodźic moras

Dlěžschi czaß nimale ßhubjeny tu nětko saßy je, něhdy lubuschk drje niž bohow, ale starschich knježniczkow. Niž runje někajki nowoczaßny poß, tola rad widżany a s roscżazym sajimom wobkedźbowazy. **M ó r a ß r e d e v i v u s** — mohł rjez „snowanarodżeny" — „saßynamakany", je hischcże runje tajki kaž psched lětami: njedowěrliwy napschecżo kóždemu, kotrehož dokładnje njesnaje, nastajnje s pokhmurjenym czornym mjeswoczom, a nima ani kuska, schtož ßo takle dźenßa wotewrjenoscż mjenuje. Tak widżu jeho skoro wschědnje huscżischo blisko ßwojeho bydlenja. Czini jara możebnje a hordźe wukonja ßwój ranschi wukhod, postrowi, skerje da ßo strowicż wot ßwojeho ßußoda Tella, byrnjež to jako pschikhadźazemu ßo jemu ßłuschało. Jeho możebnoscżi niczo njewadźi, so kaž druhi poß kóždy schtom pschi drósy jara dokładnje wobnuchuje, se sadnej lěwej nohu tam a ßem do schtoma abo do plotu ßo saprěje, so by „Dreysußsferu" wobrasnje pschedstajił a skóncżnje ßwoju visitnu khartku twjerdscheho formata něhdźe wotedał.

Kóżde pschecżelne sbliženje s człowjekom s hordym waschnjom wotpokasuje a jemu s pucża dźe, popadnje-li trasch jeho pschipadnje, da ßo njerad majkacż. Tola s jeho pokhmurjeneho mjeswoczża móżesch njedwělomnje czitacż: wostaj mi rad'cho tsi kroczele sdaleny! Wón drje druhdy mórczi, tola njekußa, ale jeho zyłe sadźerženje je symne, wotpokasowaze. Też napschecżo tym, kotsiž ßu wuwołani lubowarjo pßow kaž na psch. ja, kiž ßo hewak s najstraschnischimi pßami nanajlěpje snjeßu.

Tola móże też hinajschi bycż, hdyž chze. Pola klamarja, hdźež porjadnje něschto ke khłóschczenju dóstanje, abo pola rěsnika, hdźež drje psched durjemi czaka, tola niž podarmo, dokelž też tu kiwa jemu dar luboscże. Spodźiwnje —, czi ludźo, kotsiž ßo lohzy ranjent czuja —, s Móraßom maja jandźelskeje sczěrpnoscże. Njedźakuje ßo ani s najmjeńschim wjedhlowanjom wopuschki, żane saßwětlenje woczow njepscheradźi, so ßo wjeßeli. A tola tczi w nim, w tym skomlatym Móraßu, też něschto kaž dźakownoscż.

Chzesch-li to spósnacż, dyrbisch dlěschi czaß jeho wobkedźbowacż. Potom ßo pokasa, so sa tutym pusolakom tola dobra pßycża duscha ßo khowa. Zenje njejßym hischcże ßłyschał, so je tutón Móraß pschecziwo někomu wupadnył, byrnjež ßo też wo nim spěwacż mohło:

„Hdyž Móras hischcże Mórask bě,
Dha tjenje czinjesche,
Nětk pak wón mórczi nastajnje
A hrosny blawkar je."

Njedawno rodźesche hnadnje, wote mnje zypl kołbaßy pschijecż. Tola dźenßa rano tak czinjesche, kaž mje njeby ženje hischcże widźał a doznał njesnał. Tukhwilu jeho huscżischo setkam, skoro wschědnje kaž hižo prajach. Je dźěn żakoßnje wostudły! Je runje tajki, kaž wschitzy s jeho blížscheho a dalscheho pschecżelstwa. Tajzy běchu móraßojo hižo psched sta lětami a wostanu tajzy dalschich sto lět, budźe-li potom szyła hischcże móraßow.

Budźe-li — nó haj — dokelž jeho rod steji drje na ßmjertnej lisczinje, byrnjež tu khwilu hischcże doscż jich było a zyła Móraßez ßwójba ßo pschisporjała. Ale — tak abo hinak — jemu je wscho jene. Abo czini jenož tak? Schto dha nimo knjesyka a jeho žonki wě, kak je woprawdźe wokoło tajkeje Móraßoweje dusche? -o-

Powěsće z cyłeho swěta

14 stóstnikow s jastwa w Dubnom czeknyli.

Wulka czěkańza czežkich stóstnikow je ßo s jastwa we Dubnom stała. 14 k dołhim czežkim khłostanjam dla mordaŕstwa abo druhich czežkich pschestupjenjow pokhłostanym poradźi ßo, psches khódbu, s dołholětnym dźěłom nawarjenu, czeknycż. Pschesczěhanje je tohodla wobczežne, dokelž je Dubno s lěßami wobdate.

Pólska jachta pola Gdynje ßo pschewaliła. — 2 wosobje ßo satepikej.

W Gdyńskim saliwje je ßo schtwórtk jachta „Gryff II", kotraž pólskej namóŕskej a kolonialnej lisy ßłuscha, se 4 wosobami wobßadki pschewróczila. Mjes tym so ßo dwě wosobje płuwajo wukhowaschtaj, druhej dwě wosobje ßo satepischtej, kotrejž njemóżeschtej płuwacż.

Sso s wuhliczńatym płunom sawdala.

Młodaj mandźelskaj s wokoliny pola Mosta w Czechach pschebywaschtaj kónz tydźenja w czěskich Rudnych horach. W nozy k njedźeli běschaj ßebi mandźelskaj w najatej jstwi w kachlach satepikoj, pschi tom pak sabyłoj rołu do wuhenja wotewricż. Wuhliczńaty płun, kotryž ßo pó jstwi rosschěri, spjazeju pohluschi. Zona ßo we łożu sadußy. Muž, kotryž bě tehorunja pohluscheny, hischcże ras wědomje naby, stawajo ßo na semju swjeje a ßebi na tuto waschnje žiwjenje wukhowa, dokelž wuhliczńate płuny k wjeŕchej stupaja.

Czorny dźeń sa jendźelske lětaŕstwo.

Jendźelski statny lětaŕski dźeń, kotryž ßo ßobotu s lětaŕskimi pschedwježenjemi na wschěch jendźelskich lětanischczach wotmě, je ßo czorny dźeń sa jendźelske lětaŕstwo był. **W běhu dnja ßo 7 wojeŕskich a privatnych lětadłow swróczi. Wscho hromadźe 17 wosobow ßmjerćż namaka.**

Směški

Kwił. Pětrk je mjelczo we wjelbje s wulkej wobhladniwoscżu na stólczk salěsł a hornz s marmeladu s deski wsał; stólczk ßo kiwkny a hólczk padny s wulkim ropotom na semju. — Hnydom tu macż je. „Ty wjedrowy hólcże! Hižo saßo chzysche khłóschczicż! Njejßy mi wczera ßlubił, so je to poßledni ras?" — „Haj, macżeŕka!" — „Njejßym czi puki lubiła, želi ßwoje słowo njedźeržisch?" — „Haj, macżi! Ale hdyž ßwoje słowo dźeržał njejßym, dha też ty twoje njetrjebasch."

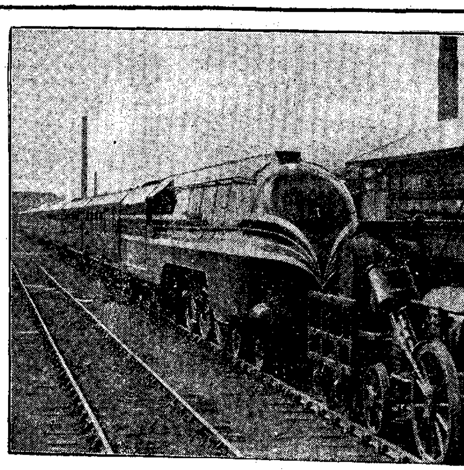

Dwaj wěkaj w twarjenju železnizow.

Na wobrasu widźimy najstarschu lokomotivu, kotruž je jeje wunamakaŕ Stephenson natwaril a najmodernischu, tak mjenow. Schotu. Stephensonowe wunamakanje pak je dało sakład k dźenßnischim naschim „lětazym" spěschnikam. (Scherl Bilderdienst, M.)

Měšćanski omnibus

Póndźelu 31. meje na „Hajnkownju". Wotjědźemy 14 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći **1.10** hr. — K **„Šurigskej baudźe".** Wotjědź. 14 hodź. wot Měšć. zahrody. Płaći **1.25** hr.
Wutoru 1. junija do Mužakowskich kupjel. Wotjědźemy 13.30 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći **2.20** hr.
Srjedu 2. junija do Krkonošow. Wotjědźemy w 6 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći **6.50** hr.
Štwórtk, 3. junija na Bastaju (přez Wysoki lěs, Hohnstein, Stołpin). Wotj. w 13 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći **2.80** hr.
Pjatk, 4. junija do Johnsdorfa (na Lauschu), **Oybin.** Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći **2.60** hr.
Zamołwjenja zapodajće na jězbny personal abo telefoniscy na čo. 2138

Dr. med. Kaiser

wotrjadna lěkaŕka za znutřkowne khorosće

zapućowała!

Rjana wysokosućelna kruwa je na předań w Khasowje čisło 2.

Zawołajće telefoniscy Budyšin čisło 2687

tež wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały nawěštk abo ważny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihaŕni nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Swjatok

je derje zasłuženy po dokonjanym dźěle! Potom sebi wotpočnješ ša so měrnje posydnješ a přenje, štož wječor při dźensa so stajnje kopjacych podeńdźenjach maš žadosć nazhonić, praja ći nowiny. Wozmješ je do ruki — ale nimaš žadosće, je hodźiny dołho čitać, ale chceš najhłowniše w krótkich słowach wědźeć. Po twojim přeću su so złožiłe Serbske Nowiny. Tehodla su ći tak lube. Ale twój susod je hišće nima. Praj jemu, zo jenož 1.50 hr. płaća a su ći najlubši přećel. Tak dobudźeš nam wěsće noweho čitarja!

Přiłoha k čisłu 123

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 31. meje 1937

Wucho a jeho wothladanje

B. K.

Roſeſnawamy ſwonkowne, ßrjedźne a ſnutskowne wucho. Swonkowne wucho ma ſwonkowne zołmy poßylnicź, ßrjedźne ma je dale wjeſcź a ſnutskowne zołmowe wabjenja pſchijimacź. Kóźdy ſ tutych tſjoch dźělow je pſchihódnje twarjeny a wuhotowany.

Husto ſwukowe zołmy njejßu doſcź mózne, ſo mohłe ßo hnydom pſchijimacź. So bychu ßo pak do ſnutskowneho wucha, do pſchijimanſkeho organa (naſtroja) pſchedobyłe, dyrbja bycź poßylnjene. To ßo ſtanje ſ wuſchnizu. S njej pſchijimane, ßo ſwonkowne zołmy ſhuſcźa we ſwonkownej wuchowej dźěrzy a ſtorcźa k jeje nutskownym kónzu na cźeńku, lohko hibicźiwu kóźku, na tak mjenowany bubonczk (Trommelfell). Sady njeho leźi ßrjedźne wucho. Te je ſ powětrom napjelnjene. Bimbanja abo machotanja bubonczka ßu wina, ſo móźe powětr ſe ßrjedźneho wucha ſtkóchnycź. Se ßrjedźneho wucha wjedźe do późeradłoweje próſdnjeńzy ſwjaſowazy kanal (źłobik), to je wuchowa trubiza (Ohrtrompete), teź euſtachiſka troſka mjenowana. W ßrjedźnym wuchu (w bubonczizy = Paukenhöhle leźa k lěpſchemu ſwukowodźenju wuchowe kóſtki. Rěkaju pſchibijak, kowadło a tſchemjenik (Steigbügel). Hdyź ßo bubonczk hiba a bimba, wodźa tele kóſtki we wuchu bimbanja dale k nutskownemu wuchu a pſchi tym ſtorczi tſchemjeńk na cźeńku mjeſyſcźěnku a nuczi tu teź k bimbanju. Hiba ßo nětko teź tuta kóźka, tuto pokulojte (ovalne) woknjeſchko, tak runoczaßnje ßo teź pohibuje źidniza w nutskownym wuchu, to je ßłyſchenjowa woda. Swukowne zołmy ßo pſchetworja do wodowych zołmow. Tute ßo pſchedobywaju dale k woprawnym naſtrojam pſchijimanja. Snutskowne wucho je wuměkſzy wuhotowane. Jenotliwe dźěle rěkaju pſchitwark, ſchlink a tſi wupinane khódniki; hromadźe tworja tak mjenowany labyrint (błudniſchczo) a ßu we ßwojich próſdnjeńzach ſ wodu napjelnjene. Ta wopłokuje wuchowy pěſk a jeho kamjeńki. Na ſcźěnkach tutych próſdnjeńzow wupſcheſcźěra ßo nerv (cźuwadło) ßłyſchenja ſe ßwojimi kónczkami. Wodowe zołmiczki ßłyſchadła ſtorkaju nětko na kónczki tamneho cźuwadła. S nim hacź nanajwuzo ſwjaſane ßu ſcherſchcźojte włóſki ßłyſchenia; to ßu włoßowe błónki (Haarzellen) a wuchowe kamjeńki. Poßlednje ßłuźa k pytnjeniu ſynkow, prěnje pak k ſaczuwanju ropotkow a knoſkotkow.

Snutskowne wucho leźi w ſkałowym dźělu ſpanjoweje koſcźe (Schläfenbein), dokelź najwaźniſche dźěle wopſchija. Jeho ſranjenje je ſkoro njemóźne; ſda ßo, ſo te ßnyka pěſtowacź njetrjebamy.

A tola móźemy ſ pokraczowazym wuwuczowaniom w kedźbliwym ßłyſchenju ſamóźnoſcź ßłyſchazeho ſmyßła wainje poßběhnycź. Kóźdy hudźbnik dyrbi wuměrnje (planmäßig) ßo ſwuczowacź, ſo by teź najmjeńſche wotkhabłanje ſynkow ſaßłyſchał. Dobre ßłyſchenje doſtanjeich jenoź tehdy, hdyź je pſchiwod (Leitung) derje woſdobiena, woßebje ßrjedźne wucho.

Pſchede wſchěm dyrbi bubonczk derje ſakhowany bycź; wobſchkodźenje je lohko móźne, dokelź je ſwonkownje pſchiſtupny. Se ſamyſkom abo teź bjes taikeho móźa ßo zuſe wězy kaź próſchki, pſchekaßanzy abo druha maliczkoſcź do wucha ſacźiſchcźecź, pſched bubonczkom ſlěhacź a wſchelake wobcźeźnoſcźe ſkuticź. So by pſchedobywanje do wucha njemóźne było, tohodla je wonkowna wuchowa dźěrka ſ tukom namaſana, ſ wuchowym ßadłeſchkom (Schmalz), kiź maju ßwoje kóźko w kóźy naſpomnjeneje dźěrki. Małe włóſki wobaraju ſaſtupej zuſych cźěleſkow. Tohodla je jara njeroſumnje, hdyź ßebi něchtó ſ pyſcheńzy tute włóſki wutruhacź dawa. Je-li pak něſchto we wuchowej dźěrzy ßo ſabłudźiło, tak njeßmě ßo to zenje wotſtronicź ſ wjertnjenjom ßnano twjerdeho abo ßnano kónczkojteho naſtroja. Kak lohko móźe ßo cźeńki bubonczk wobſchkodźicź! Bjesſchkódne pak je wotſtronjenje zuſeho cźěleſka ſ kónczkom włóźneje lapki abo pſches wußykanje wucha ſ naczopłej wodu. W khutnym padźe pak dyrbi lěkaŕ pomhacź. Bubonczk je tak wupſcheſcźeriwy, ſo móźe ßo pſchikhadźazym zołmam ſynkow wuhibacź abo ſ nimi bimbacź; wón je pruźny, ſchwiźny. Je-li pak pſcheßylne zołmy ſynkow jeho ſchwiźnoſcź pſchemozuja, ßo roſpuknje. Runje hudźbnizy maju nětko husto jara ßylne ſarźenja bubonczka wutracź. So bychu ßo pſched tajkimi ſchkódnymi nadpadnikami ſchkitali, dyrbja ßo ſa to ſtaracź, ſo ßo zołmy ſynkow pſches trubizu k bubonczkej bliźa. Tohodla je nuſne, hdyź je wuhlad na tajke nadběhowanje, ſo hubu trochu wotewrimy. Ssmorkawa abo wopuchkoſcź mandlow (Mandelerkrankuna) druhdy trubizu ſawěraju a ſadźěwaju wuſtupej njewuſchneho powětra we ßrjedźnym wuchu. S tym naſtanje pſcheběźne ſchumjenje we wuchu, drje teź małoßłyſchiwoſcź. S wuſpěchom w tajkim padźe nadychuj wodowu paru. Pſchede wſchěm wobarnuj wucho pſched ſymu. Ssy-li pak ßo tola naſymnił, to dźi hnydom k lěkarjej!

Za wutrobu

Legendy ſ luda.

Wißata wjeŕba.

Salix babylonica (pendula).

„Swiaſawſchi Jeſußa wjedźechu a podachu jeho Pilatej." Mark. 15, 1. — W ſahrodźe pſchi Jeruſalemſkim hrodźe romſkeho bohota Pilata ſtejeſche hobrſka wjeŕba. Na ßwoju majeſtotnu wulkoſcź ßebi wjele bycź ſdaſche. Nad wſchitkimi ſchtomami koło wokoło poßběhowaſche ßwoje hałoſy khroble k wyßokemu njebju, hordźe ſhladuio na ßwoje towaŕſchki a na ßwojich towaŕſchow. Nadobo pſchihnachu ßo wojownizy a wotroczzy ſ hrodowſkeho dwora do ſahrody, noźe a ßekery w ruzy, a ſaſtachu pod wjeŕbu. Spěſchnje dachu ßo do dźěła a rubachu a rěſachu hałoſy ſ hordeho ſchtoma, kotryź ßo runje hiſchcźe tak ßo wupjeraizy poßběhowaſche.

Njedaloko ſtejeſche cźeŕnjowy płót. S njeho wurěſowachu wotroczzy někotre pruczźiſny a ſwjaſachu ſ nimi wjeŕbine hałoſy do walczkow.

K czemu tajki ſpěch, a k czemu pruty a cźeŕnje? We Pilatowym dworje ſtejí „jehnjo Boźe, kiź pjecź bjerje hrěchi ßwěta," ſwjaſane k hanibnemu ſtołpej. Ssurowy Pilatus, hacźrunjeź wuſnawſchi, ſo zaneje winy na nim njenamaka, jo tola boloſtnemu ſchwikanju pſchepoda. Tohodla wojazy ſe ſahrody ßo wrócźiwſchi, ſaſtachu pſched jatym, hrabnychu walczki, roswiaſachu je, wubjerjechu pruty a ſchwikachu ſ nimi najßurowiſcho njewinowateho Sbóźnika, tak ſo jeho krej na ſemju cźeczeſche. Potom ſpleczechu ſ cźeŕnjowych hałoſow krónu a ſtkócźichu ju Jeſuſej na ßłowu.

Wjeŕba ſhladuje na měſtno, na kotrymź Pilatus jako ßudnik ßedźi. Tam widźi nad powyſchenym měſtnje Jeſußa ſtejo, wobdateho ſ romſkimi wojakami a zyle do póhanſkeje mozy ſaſtorcźeneho. Widźi njeſkutki njeßmilnych wojakow. Widźi poniźneho Sbóźnika, biteho ſe ßwojimi hordymi prutami, zyle ranjeneho, krwawjazeho. Tajki napohlad ju ſtróźi. Ssobuzelnje a tyſchniwje ſkoźi ßwoje woczi na ßwojeho ſtworiczerja, a knjes ßwojej wóczzy na cźuczimy ſchtom. Nimo bu ſe wſchej hordoſcźu ßylneho ſchtoma. S boloſcźu a haňbicźiwoſcźu ſkhili ßwoje hałoſy hacź k ſemi dele. Schtom pychi a hordoſcźe bu ſchtom ſtyſka, boloſcźe a ſrudoby. Jemu njelubi ßo wjazy w hordych ſahrodach, ně! najradſcho roſcźe na měſtnach ſrudźby a zarowanja — na rowach ſemrětych lubych jako „zarowańſka wjerba".

*

Woßyza.

Populus tremula.

Hdyź Sbóźnik pokhiliwſchi hłowu ducha ſpuſchcźi tehdom zarowaſche zyła pſchiroda. Ssamo zedry na Libanonje ſchumjachu ſtyſknjwje a ſatraſchlimje. Hdyź pak kſchiźowany ſ wulkim hłoßom ſawoła: „Mój Boźo, mój Boźo, pſche cźo ßy mje wopuſchcźił?" ſacźmi ßo ßłónzo, ſarźa zyła ſemja, roſtorźe ßo ſawěſchk w templu na poł, pukachu ßo ſkały a ſadyrkotachu wſchě ſchtomy a jich hałoſy a jich łopjena. Jenicźki ſchtom ſtejeſche hordźe a bjes cźucźa pſched horu Kalvariju. „Schto naſ ßmjercź Jeſußa ſtara My ſchtomy, haj wſchě my roſtliny tola njejßmy hrěſchike! Naß dla wón njecźerpi a ſa naß wón njewumrě." Jandźel, kotryź we wokomiku hdyź Sbóźnik ßwoju hłowu ſkhili a wumrě, pſches Kalvarſku horu kroczeſche, wußłyſcha ßłowa woßyzy. S khłoſtazej a wjeczazej ruku poßběhny mjecź a rubny hłuboko do ſchtomoweho korjenja. Njebozowny ſchtom ſarźa a wſchě ſtawy jemu hrajachu. Jeho łopjena ßo poniźnje ſkhilichu. Wot tamneho wokomika njeje ſchtom hiſchcźe měra dozpěł. Haj ßamo tehdom, hdyź je wſchudźom cźiſchina, měr a ſbozownoſcź, teź potom tſchepota a dyrkoto ſchtom w ßwojich hałoſach a łopjenach. Hacź do dźenßniſcheho dnja rěkamy jemu „tſchepotawa". js.

Powěsće z cyłeho swěta

Ćežke njewjedra w Čechach

Błyſk 11 woßobow ſabił.

Hiźo piſachmy wo wulkich njewjedrach, kotreź ßu dźěle Czech a Morawy potrjechiłe a kotreź ßebi teź cźłowjeſke wopory zadachu. Po dalſchich powěſczach je błyſk nimo hiźo naſpomnjenych woporow ßebi hiſchcźe 11 cźłowjeczich woporow zadał a na wſchelakich měſtnach teź ſapalił. We Wulkich Opatowizach ſniczi woheń 7 domow W Małej Skale w połnóznych Czechach dyri błyſk do kólnje a ſapali. Dalſchi błyſk ſajědźe do wjeßnjanow, kotſiź běchu haſchecź pſchikhwatali a ſabi dweju 11lětneju hólzow, zyku liczbu woßobow pohłuſchi a někotſi ßo wopalichu. W rańſchich Czechach naczinichu njewjedra na polach wjele ſchkody. Pola Wyßokeho Myta ſajědźe błyſk do rataŕſkeho dźěłaczerja, w Milowej do zony a wobeju ſabi. W Lipje pola Němſkeho Broda pſchekwapi njewjedro ſapſchah na polu. Błyſk dyri do pohoncźa a mori jeho na měſcźe. W Koſojedach njedaloko Rakownika ſabi błyſk rataŕſku dźěłaczeŕku na polu. W Delnjej Rownej pola Pardubiz ſaraſe nana, kotryź ſ dźěcźazym woſyczkom ſ pola domoj jědźeſche. Dźěcźom ßo niczo njeſta. Na dróſy pola Hamanowa ſabi błyſk dweju dźěłaczerjow. Teź do lětadła fabrikanta Beneſcha ſ Chodznja dyri błyſk. Na ßbozo pak ßo lětarjej niczo dale njeſta.

Bobak:

Podkeŕkonošske wobrazki

Njeje ničo mało, hejtmanić jako pućowański wjednik cyłej cwólbje awtobusowych pućowacych, z kotrychž ma kóždy swoje wosebite přeća a cyle wosebite nahlady wo tym, što je rjane a zajimawe. Prěni sej přeje wysoke hory, druhi sej wukhwaluje stare hrody, třeći chce rady prawje husto zawadźić do korčmow a zasy druzy so horja za rjane města, za pyšne cyrkwje, za lěsy, haj někotrym imponuja jenož dźiwy nowočasneje techniki, přemysłowe twarjenja a podobne předmjety. A kóždemu maš někak prawje činić.

Bohudźak, šlezyska Podkeŕkonošska je krajina tak wšelakora, zo nimale kóždy někak na swoje přińdźe...

Jědźemy do Podkeŕkonošskeje..

*

Słónco so hišće njebě dowudrapało z posleńšow nocy a switanja, to hižo naš awtobus ridrowaše do mejskeho ranja a hdyž słónco skónčnje čeŕwjene kaž warjeny rak so wunóri zezady wobzora, běchmy hižo dawno mjezy serbskeho kraja wopušćili.

Hač do Lubanja nas wonka ničo dale jimać njemóžeše. Hdyž chceš prawje daloko, njezaběraš so hakle z rjanosćemi bližkeje połdonjozniskeje krajiny.

Ale zady Lubanja dyrbiš tola přecy znowa pohladować na prawo, tam bóle so módrja wysoke sćěny Jizorskich hór, kotrymž so přizamka horina Keŕkonošow, kotrychž srokojtosć nam přeradźa, zo słónco dawno hišće njeje sněhi wukadźiło z hórskich dolinow...

*

Greiffenberg je — kaž so we přewodniku čita — „přećelne" město. Jako Saksow nas zajimuje, zo běchu do l. 1815 tule sakske mjezy. Jako Łužičanow nas zajimuje, zo je Greiffenberg hakle prěnje ryzy šlezyske město, mjez tym zo Zhorjelc a Lubań staj hišće łužiskej. Jako Serbow nas zajimuje, zo tu rěka Kwisa tworješe něhdy hranicu mjez dwěmaj słowjanskimaj splahomaj, mjez serbskimi Milčanami a pólskimi Dźědošanami. Trochu nas wopokoji, zo smy my Serbja tu jenož 60 km so cofali za Lubij, mjez tym zo Polacy wotstupichu 180 km k ranju hač do Opola.

Njedaloko města su rozpadanki hroda Greiffensteina. Je to khětro njepřistupny hród — tež dźensa hišće. Překlepany korčmaŕ je hrodownu horn wobhrodźił z wysokim płotom a njemóžeš tam dóńć hinak hač přez korčmu. Rano w 5 hodź. korčmarjo rady spja, wosebje po swjatych dnjach. Traješe khwilku prjedy hač nam wočinichu wrota a přez wokhěžu pušćichu na hród za dźesać pjenježkow na hłowu.

Hród je natwarjeny na čornym stołpowcu. Město rycerjow jón dźensa wohydleja wulke třěne šlinki. Rozpaduje hižo tak jara, zo so wjacy njewupłaća, přistajić wosebitoho zrěčniweho wjednika abo předawać při wrotach pohladnicy a kijowe wobłitki. Za to smědźa tu rosć do syteje wole zela a keraški a keŕki a štomy. Najkhrobliše z nich su so hižo wudrapałe na wysoke murje a tam zmahuja swoje zelene khorhoje a khorhojčki.

Tež my łazymy a so masamy po rozpadowatych skhodźeńkach, drapamy so na murje, na wěže, pohladamy do studnjow a pincow a druhich ćmowjeńcow, kładamy z próznych woknow a nas scyła njechněwa, zo dyrbimy parować wjednika, kiž by nam z předaŕskim nazynkom wšo prawje wukładował. Zo tole tamle su Sunowske a Jězorske hory ze Šmrěkom a Kopjenom a dale běłosrokate Keŕkonoše z Kinastom, to skónčnje tež sami spóznamy.

*

Potom jědźemy dale po njesměrnje dołhich wsach, kotrychž statoki so kaž wójmidła rjećaza zrjaduja při drózy a při rěčcy. Su to typiske wsy němskich sydlerjow, kotrychž běchu šlezyscy wjeŕchojo — pólscy Piastojo a jich němske žony w 13. lětstotku zwołali do kraja a tak za 100 lět poł Šlezyskeje wotpólšćili. Pólscy Piastojo běchu jara za pjenjezami a němski sydleŕ płaćeše dawki ze slěbrom město z mjedom a žitom kaž słowjanski rólnik...

Krajina je hižo khětro horata. Tu dźě w zymje khětro wot wječora a połnocy hwizda, přetož wšě khěže su na dołhowječornym boku třěchu přez sćěnu sćahnyłe nimale hač do zemje.

Jědźemy tak a jědźemy po tych bjezkónčnych rozwlečitych sydlišćow a pnć so dale hłubje zarězuje do doła a hórki a hory dale wyše so dřěja po bokomaj..

*

Přećelow romantiki mjez pućowacymi sym hižo trochu nasyćił z wopytom rozpadankow Greiffensteina. Nětko so wo to jednaše, změrować tež někak lubowarjow nowočasneje techniki. Tohodla so měrichmy na sławnu rěčnu zawjeru Bobra pola wsy Mauer. Je to — kaž praja a pisaju — jena z nanajwjetšich rěčnych zawjerow Němskeje a Europy a woprawdźe tež tu sputany Bohr so přměnja do cyle nahladneje łuže. Ale tak prawje přesłapić a zahorić mje tutón wot čłowjeka stworjeny jězor tola njemóže. Běch drje wočakał něšto hišće wulkotnišeho. Nimo teho ja tak ruče njezamóžu nabrać zahoritosće za wutwor nowočasneje techniki. Tola mějach začišć, zo sobupućowarjo běchu bóle spokojeni dyžli ja. Běchu na kóždy pad tež spokojom z pobyćom w nowym hosćencu nad zawjeru. Syda so tam rjenje na terasy, móžeš so na słóncu pěknje pražić a smažić a brunić a wysoke štomy so wo to postaraju, zo wuhlad na kumštny jězor njeby twoju kedźbnosć wotwobroćił wot piwa a kofeja.

Lang za Mercedes nowe dobyće wubědźił

Přez 500 000 přihladowari na Avusu.

Motorscy kolesarjo so wčera na nowej wutwarjenej Barlinskej wuběďźowaŕni „Avusu" za skutkowny zawod postarachu. Najprjedy startowaše 21 motorskich kolesarjow rjadownje nic wjetšeje hač 350 kubikowych centimetrow, 3 mjeńšiny pozdźišo startowaše 21 zajimcow rjadownje nic wjetšeje hač 250 ccm. Při krótkim wubědźowanju jenož 3 koła wučinjace (wšo hromadźe 58,403 km) wobdźělnicy ze swojimi mašinami najwjetše dokonjenja docpichu. Z 42 wubědźowarjow hraješe W. Winkler na swojej 250 ccm mašinje Autouniony DKW nawjednu rólu. Nowy kołowy rekord 7 : 16,2 je runjewon fantastiski. Jeho hodźinowy přerězk wučinja 175,3 km za hodźinu. Předskok před druhim B. Petrušku bě 1 : 19,1. Wubědźowanje 350 ccm mašinow bě hišće bóle napinacy. Prěni a to Fleischmann (NSU), Richnow (Rudge), May na (Velocotte), Kluge na Autounion-DKW), Hamelchle (na Norton) a Hentze (na NSU) běchu stajnje blizko pornjo sebi, jenož Fleischmann měješe krótki předskok. Fleischmanna pak njemóžeše žadyn z nich dohnać, hačrunje so wšě wo to prócowachu. Jeho hodźinowy přerězk wučinja 151,3 km za hodźinu. Za nim bě Richnow (na Rudge) z jenož 0,7 sekundy pozdźišo.

Při wubědźowanju małych wozow měješe Jendźelčan C. H. Martin na Era-wozu wulki předskok před wšěmi druhimi wobdźělnikami.

Z motorskich kolesari přez 500 ccm běštaj Němcaj Otto Ley a Korla Gall na BMW daloko před wšěmi druhimi. Najwjetšu spěšnosć na tutych mašinach měješe Korla Gall z 191,1 km za hodźinu. Na doskónčnym wubědźowanju wulkich wubědźowaŕskich wozow so sćěhowace znamki wobdźělichu: W prěnim rjedźe z Brauchitsch na Mercedes Benz, Caracciola na Mercedes Benz. Druhi rjad: Lang na Mercedes Benz Rosemeyer na Autounion. Třeći rjad: Seamann na Mercedes Benz, Delius na Auto-Union. Štwórty rjad: Hasse na Autounion a Hartmann na Maserati. Wšo hromadźe měješe so 8 kołow, to je 154,833 km přejěć.

Z najwjetšej napjatosću so tute doskónčne wubědźowanje wobkedźbowaše. Hižo w prěnim kole Manfred z Brauchitsch na swojej 12 cylindratej Mercedes Benz mašinje dla škody na přepinarju wupadny. Caracciola wjedźeše w prěnich kołach před Rosemeyerom a mjez woběmaj so zasakle wo prěnjo městno wojowaše. Po skónčenju 3. koła pak pobrachowaše Rosemyer, dyrbješo wobruče zaměnić a běše též bórzy zaso na wubědźowanišću, zo by so za swojimi přećiwnikami pušćił.

Tola též Caracciola njeměješe zbože. W 4. kole měješo samsne njezbože kaž z Brauchitsch, mjenujcy přepinadło so jemu zapowědźi. W 4. kole předoby so Hermann Lang na 8 cyl. Mercedes Benz wozu doprědka a hnydom za nim na Autounion z Delius na 16 cylindratej wotewrjenej mašinje.

Druha połojca wubědźowanja bě napřemo wojowanje mjez Deliusom a Langom. Prěni za Langom jenož někotre sta metrow zdaleny. Tutón běše na swojej mašinje, mějacej rybjacu formu, w lěpšinje. Jeho přerězkowy wukon wučini 261,7 km za hodźinu. Z Delius bě 261,5 km za hodźinu jenož njenapadnje hubjenši. Za nim sćěhowachu Hasso a Rosemeyer.

Kopańca.

Guts Muts — Südwest 5 : 3 (3 : 1).
BC Hertha — VFB 07 Radeberg 4 : 1 (1 : 0).
Radebeuler Ballspielklub — SV Riesa 2 : 1 (1 : 0).
Spielvereinigung — Sportfreunde 01 4 : 3 (3 : 1).

Předběžne koła Parižskeho kopanja za swětowu wustajeńcu.

W Le Havre VFB Lipsk — Awstria Win 0 : 2.
W Straßburgu Slavia Praha — Phöbus Budapest 2 : 1.
W Parizu FC Bologna — FC Sochaux 4 : 1.
W Antibes Chelsea London — Olympia Marseille 1 : 1.

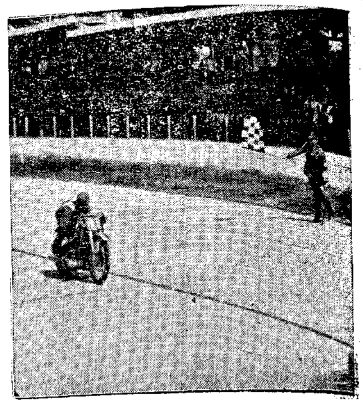

Wallfried Winkler jako dobyćeŕ dozpě swój samĕr.
W rjadowni 250 ccm we wulkim Avusowym wubědźowanju Wallfried Winkler doby, kotrehož tu po njeßłyschanej spěschnej jěsbje a jeho samĕr dozpicź widźimy.
Schirner, M.

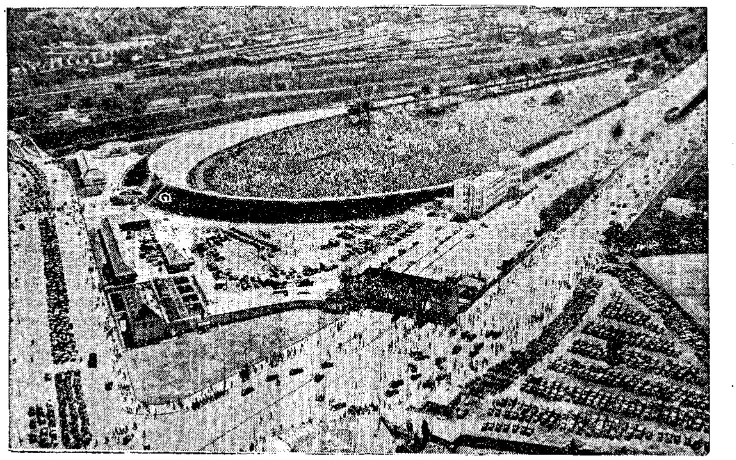

Wulki dźeń wubědźowanja na Avus.
Sto tyßazy běchu njedźelu se ßwědkom wulkotnych wubědźowanjow na Avusu. Tutón pohlad s Barlinskeje schkricź-kowaŕnje pokasuje nam dróhu w połnóznym sawinjenju a sta tyßazy ludźi, kotřiž tutemu wubědźowanju pschihladuja.
Scherl Bilderdienst, M.

1. wokrjejsny swjedźeń

němskeho zwjazka za ćěłozwučowanje za Hornjołužiski wokrjes 3. a 4. junija 1937 w Lubiju.

Wubědźowanja turnarjow.

I. Ludowe wjacyboje.

1. wubědźowanja: młodźina lětnikow 1919/20 třojobój (100metrowski běh, daloki skok, stórkanje kule);

2. wubědźowanje: młodźina lětnikow 1921/22 to same;

3. Wubědźowanj: turnarjo, 19- hač 32lětni pjećibój (100metrowski běh, daloki skok, wysoki skok, storkanje kule, mjetanje heje;

4. wubědźowanje: turnarjo, 33- hač 39lětni třojobój (75metrowski běh, daloki skok, storkanje kule).

5. wubědźowanje: turnarjo, 40- hač 49lětni to same;

6. wubědźowanje: turnarjo, 45lětni a staršì, třojobój (50metrowski běh, daloki skok, storkanje kule, 50lětni a starši to same.

II. Wubědźowanja na narjadach.

7. wubědźowanje: turnarjo, dwanaćibój hornjeho skhodźeńka (žerdź, bradła, kóń, rynki, proste);

8. wubědźowanje: turnarjo, dwanaćibój za dorost to same;

9. wubědźowanje: turnarjo, dźesaćibój za 32- hač 40lětnych.

10. wubědźowanje: turnarjo, šesćibój za 40lětnych a staršich;

11. wubědźowanje: za młodźinu lětnikow 1919/20 šesćibój (narjady, proste);

12. wubědźowanje: za młodźinu lětnikow 1921/22 šesćibój (narjady, proste);

13. wubědźowanje: mužstwowe bóje na narjadach za młodźinu 1919—22;

14. wubědźowanje: měšany bój na narjadach za młodźinu, šesćibój žerdź, bradła, kóń, turnowanje na zemi, běh ze zadźěwkami, mjetanje heje);

15. wubědźowanje: turnaŕki niže 18 lět a starše sedmibój (žerdź, bradła, kóń, wisacy prěkuš, skakanski powjaz, 75metrowski běh, mjetanje wjerhańskeho hóla);

16. wubědźowanje: turnaŕki, ludowy štyribój (75metrowski běh, skok přez kozoł, daloki skok, mjetanje wjahańskeho hóla);

17. wubědźowanje: gymnastiski štyribój (skakanski powjaz, zwučowanja z bólom, hejemi a na wisacym prěkušu).

Do tutych wubědźowanjow turnarjow zarjaduja so wojowanja płuwarjow, tesakowarjow, lohkoathletow, kołojězdnych a kehelerjow. Wšitcy wubědźowarjo su winowaći, so na ludowskim rozprajenju, na powšitkownych prostych zwučowanjach a na swjedźeńskim ćahu wobdźělić. Na wokrjesnym swjedźenju wobdźělić móža so nimo sobustawow towaŕstwow němskeho zwjazka za ćěłozwučowanje Hornjołužiskeho wokrjesa též přisłušnicy strony a jeje wotrjadow, wojeŕskeje mocy, policije a němskeje dźěłoweje słužby, je-li zo jeje wotdźělenja w Hornjołužiskim wokrjesu steja. Tuto wěsće sylne zhromadźenje přećelow ćělneho wukubłanja a ćěłozwučowanja budźe drje najwuznamniše předewzaće tuteje družiny, kiž stej Lubij a Hornja Łužica dotal nazhoniłej. To a lěćne wjedro budźetej z najlěpšim wabjerjom za swjedźeń.

Hirschberg je jenož trochu mjeńše město hač Budyšin ale skutkuje poprawom hišće wjele mjeńši. Njewěm, na čim to zaleži. Tu so hižo mjeŕwi z pućowacymi, wulětnikami, lěćowarjemi a dundakami, kiž so hotuja na Keŕkonoše abo wottam přikhadźeja.

W městačku móžeš wšelake rjane wěcy wobhladać, na př. „hnadnu" cyrkej, jenu ze šěsć cyrkwjow, kiž „hnada" rakuskeho kěžora spožči evangelskim Šlezakam w spočatku 18. lětstotka.

Rjeńše je hišćo torhošćo ze swojimi rjanymi twarjenjemi z barokoweje doby, kiž wšě z pyšnymi swislemi hladaju na staru radnicu srjedź naměsta. Koło wokoło naměsta pak wjedźe kryta khódba, hdźež klamarjo swoje twory předawaju a to wšo dopomina će tak nadpadnje na staru Prahu abo na někajke druhe čěske město a městačko a so dźiwaš, přetož wot pruskeho města wočakuješ krutu cyhelowu gotiku a nic mjehki barok.

*

K połdnju Hirschberga je krajina tak naplacana rjana, zo so woči spłóšitej pod nawalom powabow Božeje přirody. Je to skěrje wulka žahroda z hórkami a skałami a rěčkami a hajemi a luboznymi dółčkami a łukami. A wšemu temu twori wulkotne dno ćmowa kulisa Keŕkonošow z wjeŕškom Sněžki. W nanajrjeńšej wokolinje šěri so wjes Stonsdorf, kiž je po cyłej Němskej derje znata nic drje tuteje rjaneje wokoliny dla, ale skěrje dla wubjerneho zeloweho paleńca, kiž tu zhotuja. Stare domizniske rjemjesło ma so podpjerać, tuž nam njenadawajće žlokancow, hdyž hnydom při žórle wurazychmy škleńčku Stonsdorfskeho. A njewadźeše nam to ani drěć so na nahłu horu Prudelberg, kiž so z napřeća korčmy pozběhowaše ze swojimi 484 metrami. Na horje je rjany wuhlad na Keŕkonoše, nimo teho wulki Bismarkowy pomnik z kěžorskej krónu na wjeŕšku, do kotrejež je błysk dyrił. Skłonina hory je wozdebjena z wulkotnymi zornowcowymi skałami. Su tam též hrózbne škałobizny a rozdrjeńcy a ćmowe włóžne prózdnjeńcy, hdźež stuchło smjerdźi a wot sćěnow kapa, a maš za to, zo je tu snadź něhdy łakała paliwaka abo znajmjeńša bydlił zlě wuwołany rubježnik abo podobny dyrdomdejnik, ale njeje wěrno: je tu jenož za čas třicyćilětneje wójny bydlił pobožny samotaŕ „wěšćeŕ" z mjenom Rischmann.

*

Kaž hižo prajach, krajina wokoło Stonsdorfa a hišće dale k połdnju je runjo njehańbićiwje krasna a je tu Bože khłostanje jězdźić z awtom a awtobusom a je Boža miłosć, pućować tu pěši po tutym kraju, kiž je kaž Boža zahroda.

Smy přepřěkowali wjele wsow a jena so mjenowaše Zillertal a měješe též tajki tyrolski napohlad. Alpske statoki srjedź Šlezyskeje pod Keŕkonošemi? Trochu zadźiwany hladaš, doniž přewodnik će njepowuči: tu před runje 100 lětami někajka hrabinka zasydli 416 evangelskich Tyrolčanow.

*

Město Schmiedeberg njeje sam tak jara zajimawe ale ma rjanu wokolinu a z tym cuzych z hromadami přiwabja.

Smy město hnydom přeměrili a smy potom po žałostnje seklojtej drózy so drěli na wysoku lěsatu horinu, kiž so mjenuje po němsku „Landeshuter Kamm". Smy so zbožownje dodrěli hač na přesmyk, hdźež mějachmy rjany dohlad do fałdow a zmorskow maćeŕki zemje, chcych rjec do hłubokich wudolinow, hdźež so kaž Rudohórsko hrajki tulachu drobne domčki hórskich wjeskow. A znowa smy ze zwažliwymi holiznami so seklowali do doła a smy přejěli nimo podhórskich sydlišćow, kiž bychu zawěsće byłe jara šwarne, njebychu-li domčki byłe kryte z wohidnej kołmazowanej zlěpjeńku . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

Juristiske pruhowanje. „Knjes kandidato, schto słuscha wscho k jenemu samostajeństwu (testamentej)?" — „Morwy a samoženje!"

*

Se schule. „Bergarjo, schto dha ßej myßlisch, schto by ßo stało, njebychu-li Cesara samordowali?" — „Wón by prjedy abo posdźischo tola wumrěł!"

*

Zyle jedorje. „Wěricźe Wy, so směјemy hdy swětowy měr?" — „Sso wě! Tak khěts hacź budźa narody pschesjene, so budźe w pschipadźe wójny dobyćeŕ wschitke pensije płacźicź."